

KERTOMUS

HELSINGIN KAUPUNGIN KUNNALLISHALLINNOSTA

40.

1927.

HELSINGIN KAUPUNGIN TILASTOKONTTORIN

JULKAISEMA.

HELSINKI.

1929.

SISÄLLYSLUETTELO.

	Siv.
Alkulause	III
I. Kaupunginvaltuusto.	
A. Kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat	3
1. Kaupungin asemakaavaa koskevat kysymykset	3
2. Kiinteän omaisuuden hankintaa ja kaupungille kuuluvan tuollaisen omaisuuden luovutusta koskevat kysymykset	9
3. Kaupungin kiinteän omaisuuden vuokra- ja muuta nautintaoikeutta koskevat kysymykset	26
4. Kaupungille kuuluvain talojen ja rakennusten käyttämistä määrättyihin tarkoituksiin sekä sellaisten rakennusten teettämistä ja kunnossapitoa koskevat kysymykset ..	29
5. Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat....	36
B. Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevat asiat	44
C. Muut asiat	103
II. Rahatoimikamari.	
A. Kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat	140
1. Kiinteän omaisuuden hankintaa ja kaupungille kuuluvan tuollaisen omaisuuden luovutusta koskevat kysymykset	140
2. Kaupungin kiinteän omaisuuden vuokra- ja muuta nautintaoikeutta sekä tilapäistä käyttöoikeutta koskevat asiat	146
3. Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat...	183
B. Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevat asiat	194
C. Muut asiat	249
III. Tilastokonttori	1*
IV. Satamahallitus	8*
V. Ulosottolaitos	14*
VI. Palolaitos	19*
VII. Köyhäinhuoltolautakunta	24*
VIII. Lastensuojelulautakunta	44*
IX. Kaupunginkirjasto	68*
X. Rakennustarkastuskonttori	76*
XI. Julkisivupiirustusten tarkastustoimikunta	79*
XII. Majoituslautakunta	81*
XIII. Holhouslautakunta	82*
XIV. Oikeusaputoimisto	83*
XV. Sosialilautakunta	86*
XVI. Ammattioppilaslautakunta	99*
XVII. Työnvälitystoimisto	100*
XVIII. Naisten työtuvat	107*
XIX. Verotusvalmistelukunta	111*
XX. Kaupungin museo	113*
XXI. Musiikkilautakunta	115*
XXII. Raittiuslautakunta	118*
XXIII. Urheilulautakunta	122*
XXIV. Maatalouslautakunta	124*
XXV. Kansanpuistot	132*
XXVI. Kaupungin yleisten töiden hallitus	134*
XXVII. Puhtaanapitolaitos	148*
Hakemisto	157*

ALKULAUSE.

Esilläoleva neljäskymmenes vuosikerta julkaisua „Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta“ on toimitettu pääasiallisesti saman suunnitelman mukaisesti kuin aikaisemmat saman julkaisusarjan vuosikerrat. Osastoon II (rahatoimikamari) on kuitenkin tullut lisää kaupungin painatustöiden valvojan toiminnastaan antama kertomus.

Osastot I (kaupunginvaltuusto) ja II (rahatoimikamari) on laadittu tilastokonttorissa. Muita asianomaisten johto- ja lautakuntain laatimia vuosikertomuksia on tilastokonttorissa muodollisesti paranneltu, jolloin eräitä kertomuksia on lyhennetty jättämällä pois vähemmän tärkeitä yksityisseikkoja. Kaikki päivämäärät ja numerot on, mikäli mahdollista, tarkistettu.

Osastot III—XXVII, jotka olivat painovalmiit ennen osastoja I ja II, on painettu erityisin sivunumeroin niin pian kuin tämä kävi mahdolliseksi.

Asialuettelo on laadittu saman suunnitelman mukaan kuin aikaisemmin.

Helsingissä, joulukuun 28 p:nä 1929.

Otto Bruun.

OIKAISTAVIA.

Siv. 260, riv. 20 yll., on: *satamaviranomaisten*; lue: *satamaviranomaisten ja satanajäänmurtajan*.
„ 30^a, „ 12 „ „ *Kotipaikka*; lue: *Syntymäpaikka*.
„ „ „ „ „ „ *Syntymäpaikka*; lue: *Kotipaikka*.

I. Kaupunginvaltuusto.

Kaupunginvaltuutettuina olivat:

Toimittaja A. Aalto.	Ammattientarkastaja A. Lindroos.
Maalari A. Allila.	Toimitsija A. J. Luostarinen.
Pankinjohtaja H. Ekholm.	Kirjaltaja V. Mikkola.
Pankinjohtaja G. Estlander.	Taloudenhoitaja H. Moisio.
Insinööri E. von Frenckell.	Toimittaja A. F. Niemistö.
Veturinkuljettaja F. B. Gröndahl.	Lakitieteenkandidaatti G. Norrmén.
Kouluhoitajatar L. Hagan.	Maalari U. L. Nurminen.
Taloudenhoitaja A. Halme.	Sähkötyöntekijä O. Oksanen.
Johtaja Y. Harvia.	Toimittaja M. Paasivuori.
Pankinjohtaja M. Honkajuuri.	Filosofiantohtori K. A. Paloheimo.
Filosofiantohtori T. Hultin.	Rouva F. Pietikäinen.
Rouva A. Huotari.	Kirjelajittelija P. Rahikainen.
Johtaja G. Idström.	Filosofiantohtori E. Railo.
Toimitsija J. E. Janatuinen.	Filosofiantohtori H. Ramsay.
Kansakoulunopettaja A. Jansson.	Rouva K. Ritavuori.
Satamatyöntekijä E. Jokela.	Pankinjohtaja R. Ryti.
Lääketieteenlensensiaatti K. Kari.	Rouva M. Salmela.
Päätoimittaja K. Koskimies.	Sähkötekniikko V. V. Salovaara.
Professori H. Kyrklund.	Filosofiantohtori G. Schauman.
Arkkitehti S. Lagerborg-Stenius.	Konsuli K. Seidenschnur.
Lääketieteen- ja kirurgiantohtori	Rehtori M. Sergelius.
F. Langenskiöld.	Lääketieteenlensensiaatti H. Sundelius.
Johtaja W. A. Lavonius.	Lääketieteen- ja kirurgiantohtori E.
Ompelijatar S. Lehtinen.	Suolahti.
Metallityöntekijä Y. I. Lehtinen.	Kirjanpitäjä B. Tabelle.
Muurari A. E. Leino.	Lääkintöneuvos A. Tollet.
Vanh. oikeusneuvosmies G. Leopold.	Professori A. Tulenheimo.
Pankkiylitarkastaja J. A. Levonius.	Lääketieteenlensensiaatti U. Tötterman.
Yliarkkitehti H. Lindberg.	Johtaja I. W. Udd.
Johtaja I. Lindfors.	Työnvälitysneuvoja T. Uski.
	Professori B. Wuolle.

Vttn Allilan ¹⁾ ja Ritavuoren ²⁾ ilmoitettua olevansa estyneet ottamasta osaa kaupunginvaltuuston työhön heidät vapautettiin valtuuston jäsenyydestä, ja heidän sijalleen tulivat seuraavat varamiehet:

Ajuri J. G. Holopainen ¹⁾.

Rakennusmestari K. W. Angervuori ²⁾.

¹⁾ Valt. pöytäk. 7 p. syysk. 18 §. --- ²⁾ S:n 14 p. jouluk. 1 §.

Edellä mainittujen henkilöiden lisäksi, jotka vuoden varrella tulivat vakinaisiksi kaupunginvaltuutetuiksi, olivat valtuutettujen varamiehet seuraavat:

Ulkotyöntekijä J. E. Aalto.	Rakennusmestari A. V. Malmi.
Veturinkuljettaja J. H. Aalto.	Varatuomari S. T. Mannermaa.
Maalarimestari H. A. Bergström.	Yliopettaja E. Meinander.
Ens. palomestari W. Bergström.	Insinööri M. M. Muoniovaara.
Rouva E. Björkman.	Lääketieteenlisensiaatti A. Nikula.
Metallityöntekijä H. Blomqvist.	Kansakoulunopettaja A. Noponen ¹⁾ .
Filosofiantohtori W. Brenner.	Filosofianmaisteri P. H. Norrmén.
Filosofiantohtori F. Burjam.	Viilaaaja A. Paananen.
Johtaja L. Ekstrand.	Pankinjohtaja W. Paersch.
Arkkitehti S. Frosterus.	Johtaja J. Pelin.
Vanh. oikeusneuvosmies F. Gylling.	Ompelijatar E. E. Peltolehto.
Maalarimestari A. Haanoja.	Ylikonemestari H. Pihl.
Johtaja J. Herajärvi.	Filosofianmaisteri H. E. Pipping.
Lakitieteenkandidaatti K. V. Holma.	Rouva L. Raatikainen.
Kamreeri V. Hougberg.	Puuseppä M. Rinne.
Kirjatyöntekijä L. Hulkkonen.	Insinööri E. von Schantz.
Lakitieteenkandidaatti O. Karhunen.	Rouva H. Seppälä.
Varatuomari O. Kauppi.	Lääketieteenlisensiaatti W. Sipilä.
Pankinjohtaja K. Kivialho.	Lakitieteenkandidaatti J. O. Söderhjelm.
Varastotyöntekijä M. Korhonen.	Johtaja B. Tallberg.
Toimittaja Y. Koskelainen.	Ylijunailija K. V. Waltamo.
Rouva E. Lahti.	Professori G. von Wendt.
Johtaja R. Laurén.	Tehtailija K. A. Wigg.
Filosofiantohtori K. S. Laurila.	Luottamusmies V. Wiherkoski.
Rouva L. Lehtonen.	Pianoteknikko J. Virtanen.
Konttoripäällikkö W. Leino.	Johtaja E. F. Wrede.
Filosofianmaisteri A. Malm.	Metallityöntekijä F. A. Åkerman.

Varajäsen von Schantz toimi kaupunginvaltuutettuna sinä aikana, jona vt Lindberg²⁾ nautti tilapäistä vapautusta valtuutetun tehtävästään.

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajana toimi³⁾ kertomusvuonna vt Tulenheimon ja varapuheenjohtajana vt Ekholm.

Kaupunginvaltuuston valmisteluvaliokuntaan kuuluivat⁴⁾ paitsi valtuuston puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa vuoden sekä alku- että loppupuoliskona vtt Harvia, Leino, Mikkola, Niemistö, Norrmén, Ramsay, Sergelius, Tollet ja Wuolle.

Kaupunginvaltuuston ensimmäisen sihteerin tointa hoiti lakitieteenkandidaatti E. Cavonius ja toisen sihteerin tointa filosofianmaisteri K. Rein. Kielenkääntäjänä oli toimittaja K. V. Puuska.

Kaupunginvaltuusto kokoontui kertomusvuonna 21 kertaa.

Vuoden varrella saapui 658 asiaa. Näistä ja edelliseltä vuodelta ratkaisematta olleista 174 asiasta ratkaistiin 654 ja poistettiin kirjoista 41, joten vuoteen 1928 siirtyi 137 asiaa.

¹⁾ Varajäsen Noponen kuoli 2 p:nä helmikuuta. — ²⁾ Valt. pöytäk. 18 p. toukok. 1 § ja 26 p. lokak. 1 §. — ³⁾ S:n 12 p. tammik. 1 §. — ⁴⁾ S:n 12 p. tammik. 1 § ja 8 p. kesäk. 7 §.

Kaupunginvaltuuston pöytäkirjain pykäläluku oli kertomusvuonna 581 ja valtuuston puolesta lähetettyjen kirjeiden luku 796.

Kaupunginvaltuuston vuonna 1927 käsittelemistä tärkeimmistä asioista mainittakoon seuraavat:

A. Kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.

1. Kaupunginasemakaavaa koskevat kysymykset.

Ratapihaan rajoittuvan kaupunginalueen järjestely. Käsitellessään vuonna 1925 kysymystä ratapihaan rajoittuvan kaupunginalueen asemakaavan laatimisesta kaupunginvaltuusto oli laskenut ¹⁾, että arkkitehti O. Kalliolle uskottu suunnittelutyö vaatisi 16 kuukauden ajan, sekä osoittanut siitä aiheutuvien kustannusten peittämiseksi 358,000 markkaa. Työ oli kuitenkin edistynyt hitaammin kuin oli edellytetty, eikä määrärahaa ollut kokonaan käytetty arvioidun 16 kuukauden ajan päättyessä, t. s. helmikuun 1 p:nä 1927. Saatuaan tästä tiedon kaupunginvaltuusto päätti ²⁾, että ratapihaan rajoittuvan alueen keskeisten osain kaupunginasemakaavan laatimista jatkettaisiin samalla tavalla kuin siihen asti, kunnes kaupunginvaltuusto toisin päätti, kuitenkin enintään niin kauan kuin sen aiheuttamat kustannukset voitiin suorittaa tähän tarkoitukseen vuonna 1925 myönnettyllä määrärahalla.

Aikaisemmin oli evätty ³⁾ eräs kaupunginasemakaavakomitean tekemä lisämääräraha-anomus, mutta samalla oli talousarvioon merkitty 150,000 markkaa, joita varoja ei kuitenkaan saanut käyttää, ennenkuin oli saatu selvyys kaupungin mahdollisuuksista saada käytettäväkseen suunnittelutyön käsittämät maa-alueet. Rahatoimikamari oli tämän johdosta asettanut valiokunnan, jonka tuli hankkia puheena oleva selvitys. Sillävälän suunnittelutyö edistyi niin pitkälle, että siitä alueesta, jonka rakennustaiteellinen muodostelu oli uskottu arkkitehti Kalliolle, oli käsittelemättä ainoastaan pohjoisosaa, jota valtion kanssa suunniteltu tilusvaihto ei kosketellut. Jäljellä oleva työ voitiin valiokunnan käsityksen ⁴⁾ mukaan saada loppuun suoritetuksi marraskuun 1 p:ään mennessä 80,000 markan lisäkustannuksin, jos arkkitehti Kallio vapautettiin velvollisuudesta suorittaa eräitä koneellisia detaljitöitä, jotka sopivasti voitiin uskoa rakennuskonttorin kaupunginasemakaavaosastolle. Rahatoimikamari yhtyi täydellisesti valiokunnan edellä esitettyyn mielipiteeseen.

Asiaa käsiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti ⁵⁾ oikeuttaa arkkitehti O. Kallion jättämään hänen tehtäväkseen annetut erikoisasemapiirroukset ja julkisivukaaviot valtuustolle konseptina sekä vapauttaa hänet velvollisuudesta valmistaa erityisiä kaupunginasemakaavamääräyksiä ehdoin, että hän lähetti asemakaavasunnitelmansa viimeistään lokakuun 31 p:nä 1927, sekä myöntää Sekalaisten menojen pääluokkaan merkityistä käyttövaroistaan asemakaavatyön loppuunsaorittamiseen 80,000 markkaa, siitä 40,000 markkaa palkkioksi 4 kuukaudelta arkkitehti Kalliolle, 12,000 markkaa palkkioksi

¹⁾ Ks. v:n 1925 kert. s. 7. — ²⁾ Valt. pöytäk. 26 p. tammik. 24 §. — ³⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 3. — ⁴⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 8. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 27 p. huhtik. 8 §.

samalta ajalta asemakaavakomitean työvaliokunnan puheenjohtajalle ja loput tarpeellisen aputyön kustantamiseksi.

Edellä mainitun määrän osoittauduttua tarkoitukseensa riittämättömäksi, arkkitehti Kallion kun täytyi uhrata työn loppuunsaamiseen n. kaksi kuukautta yli arvioidun työajan ja ylimääräistä apua oli käytettävä enemmän kuin oli voitu edellyttää, kaupunginvaltuusto päätti¹⁾ edellä mainituista käyttövaroistaan myöntää arkkitehti Kalliolle 25,000 markan lisäpalkkion sekä aputyötä varten 30,000 markkaa lisää.

Määräajan kuluessa kaupunginasemakaavakomitea sittemmin lähetti arkkitehti Kallion laatiman suunnitelman ratapihaan rajoittuvan kaupunginalueen keskiosain järjestelemiseksi. Tämä suunnitelma käsitti mittakaavassa 1: 2000 laaditun mainitun alueen kaupunginasemakaavan, alueen tärkeimpien osain yksityiskohtaiset asemakaavat sekä koko alueen mallin mittakaavassa 1: 500. Kaupunginvaltuusto päätti²⁾ jättää suunnitelman rakennuskonttorin kaupunginasemakaavaosastolle jonka tuli suunnitella muut vuonna 1925 toimenpannun³⁾ kaupunginasemakaavakilpailun koskettelemat alueet, sekä julistaa kaupunginasemakaavakomitean ja sen työvaliokunnan tehtävän päättyneeksi.

Valmisteluvaliokunnan esittämä ehdotus, että asetettaisiin komitea tarkkaamaan ja valvomaan rakennuskonttorin asemakaavaosaston edellä mainittua suunnittelutyötä, palautettiin lausunnon saamiseksi kaupungin yleisten töiden hallitukseen.

Asematalon edustalla olevan aukion järjestely. Rahatoimikamari lähetti valtuustolle liikenteenjärjestelykomitean laatiman ja rautatiehallituksen hyväksymän ehdotuksen asematalon edustalla olevan aukion järjestelemiseksi sekä ilmoitti hallituksen suostuvan kustantamaan sen korokkeen rakentamisen, joka veisi suoraan asemarakennuksen ovelle, sekä rautateiden Kaivokadun varrella olevien tonttien viereisen jalkakäytävän leventämisen, jota vastoin hallitus oli katsonut, että kaupungin tuli suorittaa kaikista muista töistä johtuvat kustannukset, jotka kaupungin yleisten töiden hallitus oli arvioinut 496,000 markaksi edellyttäen, että ajoradan leveys olisi 18 m ehdotetun 17 m:n leveyden sijaan.

Kamarin esityksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti⁴⁾ hyväksyä liikenteenjärjestelykomitean edellä mainitun ehdotuksen asematalon edustalla Kaivokadun puolella olevan aukion järjestelemiseksi, kuitenkin siten muutettuna, että mainitun kadun ajotie oli tehtävä 18 m:n levyiseksi; merkitä vuoden 1928 talousarvioon tähän tarkoitukseen 496,000 markkaa; sekä valtuuttaa rahatoimikamarin edellä mainittua määrärahaa käyttäen suorituttamaan kyseellisen työn, mikäli mahdollista jo kuluvana vuonna.

Erinäisten Vallilan korttelien jaotuskaavain muutoksia. Täyttäen kaupunginvaltuuston antaman tehtävän⁵⁾ kaupungin yleisten töiden hallitus oli laadittanut Vallilan korttelien n:ot 553 ja 583 kaupunginasemakaavan muuttamista koskevan ehdotuksen, jonka mukaan Sedmigradskyn pientenlastenkoululle ja Marian turvakodille luovutettu Sammatintien tontti n:o 7 tulisi olemaan pinta-alaltaan 1,540 m² ja sen viereinen käytettävissä oleva Punkaharjuntien tontti n:o 4 1,320 m² ja tontti- ja rakennusraajat olisivat sijoitetut niin, että kortteliin n:o 583 tulevan rakennuksen ympärille ehdotettu istutus tulisi kuulumaan itse tonttialueeseen.

¹⁾ Valt. pöytäk. 12 p. lokak. 22 § ja 9 p. marrask. 24 §. — ²⁾ S:n 9 p. marrask. 24 § ja 23 p. marrask. 6 §. — ³⁾ Ks. v:n 1925 kert. s. 4—8. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 15 p. kesäk. 15 §. — ⁵⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 15.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi ¹⁾ tämän ehdotuksen.

Edelleen valtuusto vahvisti ²⁾ kaupungin yleisten töiden hallituksen toimesta laaditun ehdotuksen Sörnäsän sivuradan yli vievän sillan leventämisen aiheuttamiksi Vallilan korttelien n:ot 532 ja 580 jaoituskaavan ja korkeus-asemain muutoksiksi.

Päättyessään ³⁾ varata Vallilan korttelissa n:o 581 sijaitsevat Eurantien tontit n:ot 5 ja 7 Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön tarpeisiin kaupunginvaltuusto samalla vahvisti ⁴⁾ mainitulle korttelille uuden asemakaavan; muutoksen tarkoituksena oli tehdä mahdolliseksi sikäläisen laajennetun vaunuhallin sisäänkäytävän sijoittaminen siten, ettei raitiotievaunujen siirto halliin ja sieltä ulos häiritäisi It. Viertotien vilkasta liikennettä.

Käpylän korttelin n:o 826 jaoituskaavan muutos. Päättyessään ³⁾ luovuttaa Helsingin puhelinyhdistykselle erään Käpylän korttelin n:o 826 tontin kaupunginvaltuusto samalla vahvisti ⁵⁾ kaupunginasemakaava-arkkitehdin laatiman ehdotuksen mainitun korttelin jaoituskaavan muutokseksi.

Vahvistettuja kaupunginasemakaavan muutoksia. Maistraatilta saapuneen ilmoituksen mukaan sisäasiainministeriö oli marraskuun 27 p:nä 1926 vahvistanut kaupunginvaltuuston aikaisemmin hyväksymän ⁶⁾ IV kaupunginosan korttelien n:ot 63 ja 66 kaupunginasemakaavan muutoksen. Tämän johdosta valtuusto päätti ⁷⁾ anoa maistraatilta, että ne ehdot ⁸⁾, joita oli säädetty noudatettavaksi arkaadia rakennettaessa puheena olevain korttelien välille, merkitäisiin kaupungin tonttikirjaan.

Koska Runeberginkatu XIV kaupunginosassa, korttelien n:ot 473 ja 479 b välisessä kulmauksessa voimassa olevan kaupunginasemakaavan mukaan oli ahdas ja pakotti liikenteen tekemään mutkan, kaupunginvaltuusto päätti ⁹⁾ kadun oikaisemiseksi puolestaan hyväksyä sellaisen korttelin n:o 479 b kaupunginasemakaavan muutoksen, että mainitun korttelin tonteista n:ot 50 ja 52 erotettaisiin maakaistale, joka yhdistettäisiin Runeberginkadun katualaan, ja korttelin sisäisiä rakennusrajvoja samalla jonkin verran muutettaisiin, jotta rakennustaiteellinen vaikutus tulisi yhtenäisemmäksi. Sisäasiainministeriö vahvisti ¹⁰⁾ tämän päätöksen toukokuun 13 p:nä.

Kaupunginvaltuuston hyväksytyä ¹¹⁾ I kaupunginosan korttelin n:o 140 kaupunginasemakaavan muutoksen, jonka mukaan puheena olevaan kortteliin yhdistettäisiin 141 m² Siltavuorenpenkereen katualaa, sisäasiainministeriö oli maaliskuun 12 p:nä vahvistanut ¹²⁾ valtuuston päätöksen.

XIII kaupunginosan korttelissa n:o 439 sijaitsevan Mechelininkadun tontin n:o 23 omistajat olivat anoneet, että mainitun tontin kaupunginasemakaavaa muutettaisiin siten, että sen pinta-ala etelärajaa myöten laajenisi 9,5 m², mikä helpottaisi tontin julkisivukysymyksen onnistunutta ratkaisua. Kaupunginvaltuusto hyväksyi ¹³⁾ tämän esityksen, ja lokakuun 31 p:nä sisäasiainministeriö vahvisti ¹⁴⁾ valtuuston päätöksen. Kyseellisen lisäalueen tontin omistajat saisivat lunastaa kaupungilta 10,165 markalla eli 1,070 markasta m²:ltä.

Korttelin n:o 401 kaupunginasemakaavan muutos. Kaupunginvaltuusto hyväksyi ¹⁵⁾ puolestaan laaditun ehdotuksen XIII kaupunginosan korttelin

¹⁾ Valt. pöytäk. 9 p. helmik. 19 §. — ²⁾ S:n 6 p. huhtik. 10 §; vrt. v:n 1925 kert. s. 51 ja v:n 1926 kert. s. 36. — ³⁾ Ks. tätä kert. s. 27. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 21 p. syysk. 5 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 7 p. jouluk. 12 §. — ⁶⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 4. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. 26 p. tammik. 1 §. — ⁸⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 18. — ⁹⁾ Valt. pöytäk. 23 p. maalisk. 5 §. — ¹⁰⁾ S:n 15 p. kesäk. 1 §. — ¹¹⁾ Ks. tätä kert. s. 24. — ¹²⁾ Valt. pöytäk. 6 p. huhtik. 6 §. — ¹³⁾ S:n 7 p. syysk. 11 §. — ¹⁴⁾ S:n 23 p. marrask. 2 §. — ¹⁵⁾ S:n 21 p. syysk. 14 §.

n:o 401 asemakaavan muutokseksi, ja sisäasiainministeriö vahvisti ¹⁾ tämän valtuuston päätöksen marraskuun 15 p:nä.

Korttelin n:o 438 kaupungin asemakaavan muutos. Kaupunginvaltuusto päätti ²⁾ puolestaan hyväksyä sen kaupungin asemakaavan muutosehdotuksen, joka tarkoitti pienehkön istutuksen järjestämistä XIII kaupunginosan kortteliin n:o 438, Runebergin- ja Caloniuksenkatujen kulmaukseen.

Korttelien n:ot 480 ja 488 kaupungin asemakaavan muutos. Kaupunginvaltuuston toimeksiannosta ³⁾ kaupungin yleisten töiden hallitus oli laadittanut ja lähettänyt valtuustolle XIV kaupunginosan kortteleita n:ot 480 ja 488 koskevan kaupungin asemakaavan muutosehdotuksen, jonka mukaan edellinen kortteli oli jaettu kahdeksi, Topeliuksenkadun n:oiksi 2 ja 4 merkityksi tontiksi, jälkimmäinen taas suunniteltu puistoalueeksi. Topeliuksenkadun tontin n:o 4 pohjoisrajaa oli jonkin verran muutettu kuitenkin muutattamatta tontin pinta-alaa. Saman kadun varrella sijaitsevaan tonttiin n:o 2 oli yhdistetty Sandelsinkadusta erotettu 500 m²:n laajuinen alue. Kaupunginvaltuusto päätti ⁴⁾ hyväksyä tämän ehdotuksen ja alistaa sen valtioneuvoston tutkittavaksi ja vahvistettavaksi.

Korttelin n:o 97 kaupungin asemakaavan muutos. Ostettuaan ⁵⁾ 329.19 m²:n laajuisen alueen Aleksanterinkadun tontista n:o 22 b Hakasalmenkadun laajentamista varten kaupunginvaltuusto puolestaan hyväksyi ⁶⁾ II kaupunginosan korttelia n:o 97 koskevan kaupungin asemakaavan muutoksen, jonka mukaan mainittu alue yhdistettiin Hakasalmenkatuun. Anoaan valtioneuvostolta tämän päätöksen vahvistamista valtuusto samalla ilmoitti siihen katsoen, että Aleksanterinkadun tontit n:ot 22 a ja 22 b aikaisemmin olivat olleet yhtenä tonttina, päättäneensä luopua aikaisemmin määräämästään tonttien yhdistämisen ehdosta ⁷⁾, jonka mukaan uudesta tontista ei saisi rakennuttaa suurempaa pinta-alaa kuin olisi ollut sallittua, jos tontit olisi rakennettu kumpikin erikseen. Sisäasiainministeriö vahvisti edellämainitun kaupungin asemakaavan muutoksen kesäkuun 22 p:nä.

Tonttien yhdistäminen. Kaupunginvaltuusto päätti seuraavissa tapauksissa anoa valtioneuvostolta tonttien yhdistämistä tarkoittavan kaupungin asemakaavan muutoksen vahvistamista:

XI kaupunginosan korttelissa n:o 318 sijaitsevat Neljännen linjan tontit n:ot 3 ja 5 sekä Viidennen linjan tontit n:ot 4 ja 6 ehdoin, että siten syntyvälle uudelle tontille Neljännen linjan varrelle tulevan rakennuksen keskiosa 60 m:n pituudelta vedettiin 6.5 m sisäänpäin katuviivasta, kuitenkin siten, että pohjakerros sai ulottua katuun asti, sekä että tontin n:o 3 edustalla oleva katupenger poistettiin tontinomistajan kustannuksella ⁸⁾; uusi tontti merkittäisiin Viidennen linjan n:oksi 23; sisäasiainministeriö vahvisti ⁹⁾ muutoksen maaliskuun 12 p:nä.

I kaupunginosan korttelissa n:o 97 sijaitsevat Aleksanterinkadun tontit n:ot 22 a ja 22 b, uusi tontti merkittäisiin Hakasalmenkadun n:oksi 5 ¹⁰⁾; sisäasiainministeriö vahvisti muutoksen huhtikuun 27 p:nä ¹¹⁾.

X kaupunginosan korttelissa n:o 297 sijaitsevat Pitkäsillanrannan tontit n:ot 7 ja 9 ¹²⁾; uusi tontti merkittäisiin Pitkäsillanrannan n:oksi 10; sisäasiainministeriö vahvisti tämän päätöksen huhtikuun 27 p:nä ¹³⁾.

¹⁾ Valt. pöytäk. 7 p. jouluk. 9 §. — ²⁾ S:n 26 p. lokak. 4 §. — ³⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 13. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 6 p. huhtik. 8 §. — ⁵⁾ Ks. tätä kert. s. 14. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 27. p. huhtik. 9 §. — ⁷⁾ Ks. alemm. — ⁸⁾ Valt. pöytäk. 26 p. tammik. 9 §. — ⁹⁾ S:n 6 p. huhtik. 2 §. — ¹⁰⁾ S:n 23 p. helmik. 12 §. — ¹¹⁾ S:n 18 p. toukok. 3 §. — ¹²⁾ S:n 9 p. maalisk. 2 §. — ¹³⁾ S:n 18 p. toukok. 4 §.

IV kaupunginosan korttelissa n:o 153 sijaitsevat Eerikinkadun tontit n:ot 9 a ja 10 a ¹⁾; sisäasiainministeriö vahvisti ²⁾ tämän päätöksen elokuun 2 p:nä; uusi tontti merkittiin Fredrikinkadun n:oksi 40.

VII kaupunginosan korttelissa n:o 104 sijaitsevat Kasarminkadun tontit n:ot 17 a ja 17 b; sisäasiainministeriö vahvisti ³⁾ muutoksen elokuun 16 p:nä ⁴⁾. Uusi tontti merkittiin Kasarminkadun n:oksi 17.

Ehdoksi määrättiin kaikissa tapauksissa, ettei yhdistämällä syntyneistä tonteista saanut rakennuttaa suurempaa osaa kuin jos alkuperäiset tontit olisi rakennettu jokainen erikseen.

Tonttien osittaminen. Kaupunginvaltuusto päätti seuraavissa tapauksissa anoa valtioneuvostolta alla mainittujen tonttien osittamista tarkoittavain kaupunginasemakaavan muutosten vahvistamista:

XIII kaupunginosan korttelissa n:o 425 sijaitsevan Tempelikadun tontin n:o 11 kahdeksi tontiksi, jotka merkittäisiin Tempelikadun n:oksi 11 a ja Tunturilaaksonkadun n:oksi 10 ⁵⁾; sisäasiainministeriö vahvisti ⁶⁾ tämän muutoksen maaliskuun 12 p:nä; kaupungin tonttikirjaan oli merkittävä, että molemmilla tonteilla tuli olla yhteinen pihamaa sekä yhteinen, tontilla n:o 11 a sijaitseva porttikäytävä, sekä että viimeksimainitun tontin omistajalla oli oikeus laskea tarvittavat vesi-, viemäri-, kaasu- sähkö- y. m. johdot tontin n:o 10 läpi.

XIV kaupunginosan korttelissa n:o 487 sijaitsevan Topeliuksenkadun tontin n:o 17 kolmeksi tontiksi, jotka merkittäisiin Topeliuksenkadun n:oksi 17 a, 17 b ja 17 c, ehdoin, että tontin omistaja lunasti kaupungilta 51 m² katu-alaa tonttiin n:o 17 b ⁷⁾ yhdistettäväksi; sisäasiainministeriö vahvisti ⁸⁾ tämän kaupunginasemakaavan muutoksen maaliskuun 12 p:nä; kaupungin tonttikirjaan oli merkittävä, että mainituilla kolmella tontilla tuli olla yhteinen pihamaa.

IX kaupunginosan korttelissa n:o 199 Huvilatien varrella olevan tontin n:o 23 kahdeksi, n:oksi 23 a ja 23 b merkittäväksi tontiksi ⁹⁾; sisäasiainministeriö vahvisti huhtikuun 5 p:nä ¹⁰⁾ tämän muutoksen ehdoin, että uudella tontilla n:o 23 b oleva puurakennus maistraatin vahvistettavan ajan kuluessa purettiin siltä osalta kuin rakennusjärjestyksen 48 §:n 4 kohtaan sisältyvä tontin rajan ja asuinrakennuksen pienintä luvallista välimatkaa koskeva määräys vaati; kaupungin tonttikirjaan oli merkittävä, että uuden tontin n:o 23 a omistaja oli velvollinen teettämään ja pitämään kunnossa mainitulta tontilta Huvilatielle suunnitellun kujan, sekä että hänellä oli oikeus vetää tontilleen tarvittavat vesi-, viemäri-, kaasu-, sähkö- y. m. johdot tontin n:o 23 b läpi.

VII kaupunginosan korttelissa n:o 136 sijaitsevan Tehtaankadun tontin n:o 6 kahdeksi tontiksi, jotka merkittäisiin Raatimiehenkadun tonteiksi 3 a ja 3 b ¹¹⁾; sisäasiainministeriö vahvisti ¹²⁾ muutoksen heinäkuun 29 p:nä; kaupungin tonttikirjaan oli merkittävä, että vaikka jompikumpi tonteista myytäisiinkin, jaosta syntyvillä uusilla tonteilla tuli olla yhteinen pihamaa, sekä että aikaisemmin määrätty Tehtaankadun tontin n:o 6 rakennuttamista koskeva ehto, jonka tarkoituksena oli Tähtitorninmäen merinäköalan suojeleminen, velvoitti myöskin Raatimiehenkadun tontteja n:o 3 a ja 3 b.

XII kaupunginosan korttelissa n:o 373 sijaitsevan Viipurinkadun tontin n:o 26 kahdeksi, Kotkankadun n:oksi 1 a ja 1 b merkityksi tontiksi ¹³⁾; sisä-

¹⁾ Valt. pöytäk. 8 p. kesäk. 5 §. — ²⁾ S:n 7 p. syysk. 4 §. — ³⁾ S:n 15 p. kesäk. 3 §. — ⁴⁾ S:n 7 p. syysk. 17 §. — ⁵⁾ S:n 26 p. tammik. 8 §. — ⁶⁾ S:n 6 p. huhtik. 4 §. — ⁷⁾ S:n 26 p. tammik. 7 §. — ⁸⁾ S:n 6 p. huhtik. 5 §. — ⁹⁾ S:n 9 p. helmik. 8 §. — ¹⁰⁾ S:n 18 p. toukok. 2 §. — ¹¹⁾ S:n 8 p. kesäk. 3 §. — ¹²⁾ S:n 7 p. syysk. 16 §. — ¹³⁾ S:n 15 p. kesäk. 2 §; ks. myös tätä kert. s. 41.

asiainministeriö vahvisti ¹⁾ muutoksen elokuun 16 p:nä. Kaupungin tonttikirjaan oli merkittävä, että uusilla tonteilla tuli olla yhteinen pihamaa ³⁾;

X kaupunginosan korttelissa n:o 250 olevan It. Viertotien tontin n:o 32 kahdeksi tontiksi, jotka merkittäisiin It. Viertotien n:oksi 23 ja Vilhonvuorenkujan n:oksi 6 ²⁾; sisäasiainministeriö vahvisti ⁴⁾ tämän muutoksen marraskuun 15 p:nä; maistraatilta anottiin sen pöytäkirjoihin merkittäväksi, että molemmille jaosta syntyville tonteille oli teetettävä yhteinen, samalla tasolla oleva pihamaa, ettei tonttien välille saanut rakentaa aitausta sekä että Vilhonvuorenkujalta rakennettaisiin porttikäytävä ynnä siihen kuuluva vähintään 3 m:n levyinen ja enintään kaltevuussuhteessa 1:8 laskeutuva pengertie pitkin tontin n:o 6 etelärajaa yhteiselle pihamaalle; sekä että kaupungin tonttikirjaan merkittäisiin, että tontin n:o 6 omistajalla oli oikeus vetää kaikki tarpeelliset vesi-, viemäri-, kaasu- ja sähköjohdot uuden tontin n:o 23 kautta; sekä

XI kaupunginosan korttelissa n:o 301 sijaitsevan It. Viertotien tontin n:o 1 kahdeksi tontiksi, jotka merkittäisiin Toisen linjan n:oksi 20 ja 22 ja joille oli vahvistettava sisäiset rakennusrajat ⁵⁾.

Kaupunginvaltuustolle lähettämässään kirjelmässä rahatoimikamari oli huomauttanut, että XIII kaupunginosan korttelin n:o 429 tontit olivat osin liian suuria, osin muodoltaan jonkin verran epätarkoituksenmukaisia, mitkä seikat vaikeuttivat niiden myyntiä kaupungille edullisin ehdoin. Tämän johdosta kaupunginvaltuusto päätti ⁶⁾ puolestaan hyväksyä kaupungin yleisten töiden hallituksen toimesta laaditun mainitun korttelin uuden jakoehdotuksen, jonka mukaan tonttien pinta-alaa oli supistettu ja niiden lukumäärää sen sijaan lisätty yhdellä sekä rakennusrajoja jonkin verran muutettu. Sisäasiainministeriö vahvisti ⁷⁾ tämän päätöksen kesäkuun 4 p:nä. Jaotuskaavan muuttamisesta oli seurauksena, että Ilmarisenkadun tonteilta n:ot 4 a, 4 b ja 6 tulevat viemärijohdot oli vedettävä Mechelininkadun tonttien n:ot 13 ja 15 halki ja maistraattia pyydettyä tekemään tätä koskeva merkintä kaupungin tonttikirjaan.

Kaupunginvaltuuston puolestaan myönnyttyä ⁸⁾ XIII kaupunginosan korttelissa n:o 425 olevan Tempelikadun tontin n:o 15 osittamiseen kahdeksi tontiksi sisäasiainministeriö oli tammikuun 14 p:nä vahvistanut ⁹⁾ valtuuston päätöksen.

Tonttien järjestely. Aktiebolaget Fredrikspassagen niminen yhtiö oli anonut, että sen omistama V kaupunginosan korttelissa n:o 93 Ison Robertinkadun varrella sijaitseva tontti n:o 27 järjestettäisiin uudestaan siten, että 3,2 m:n levyinen ja 12,1 m:n pituinen maakaistale erotettaisiin tontin pinta-alasta ja yhdistettäisiin Ison Robertinkadun katualaan. Yhtiö sitoutui korvauksetta luovuttamaan kaupungille kadun laajentamiseen tarvittavan tontin osan, jos se oikeutettiin rakennuttamaan tontille tuleva rakennus hakemukseen liitetyn julkisivukaavion osoittamaan korkeuteen. Kaupungin ammattiviranomaisilta hankittujen lausuntojen mukaan ehdotettu kaupunginasemakaavan muutos oli sekä liikenne- että kauneusnäkökannalta kaupungille edullinen, ja valtuusto päätti ¹⁰⁾ puolestaan hyväksyä yhtiön anomuksen, jonka sisäasiainministeriö vahvisti ¹¹⁾ heinäkuun 29 p:nä. Rahatoimikamarille annettiin tehtäväksi ¹⁰⁾ ryhtyä päätöksestä aiheutuviin toimenpiteisiin.

¹⁾ Valt. pöytäk. 7 p. syysk. 17 §. — ²⁾ S:n 15 p. kesäk. 2 §. — ³⁾ S:n 21 p. syysk. 12 §. — ⁴⁾ S:n 7 p. jouluk. 9 §. — ⁵⁾ S:n 23 p. marrask. 3 §. — ⁶⁾ S:n 6 p. huhtik. 9 §. — ⁷⁾ S:n 7 p. syysk. 2 §. — ⁸⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 6. — ⁹⁾ Valt. pöytäk. 9 p. helmik. 7 §. — ¹⁰⁾ S:n 8 p. kesäk. 6 §. — ¹¹⁾ S:n 7 p. syysk. 16 §.

XI kaupunginosan korttelissa n:o 337 sijaitsevien Agricolankujan tonttien n:ot 3, 5 ja 7 omistajat olivat anoneet, että mainitut tontit järjestettäisiin uudestaan siten, että tontti n:o 5 jaettaisiin kahteen yhtä suureen osaan, joista toinen yhdistettäisiin tonttiin n:o 3 ja toinen tonttiin n:o 7. Kaupunginvaltuusto myöntyi¹⁾ puolestaan tähän esitykseen, ja lokakuun 31 p:nä sisäasiainministeriö vahvisti²⁾ valtuuston päätöksen.

Rakennusrajain muuttaminen. Kaupunginvaltuusto hyväksyi³⁾ puolestaan kaupungin asemakaava-arkkitehdin laatiman XIII kaupunginosan korttelin n:o 411 rakennusrajain muutosehdotuksen, ja sisäasiainministeriö vahvisti⁴⁾ tämän päätöksen kesäkuun 4 p:nä.

Sen jälkeen kun VI kaupunginosan korttelissa n:o 228 olevalle Ehrensvärdintien tontille n:o 2 oli vahvistettu⁵⁾ muutetut rakennusrajat, mainittu tontti oli siirtynyt uudelle omistajalle, joka halusi säilyttää rajat sellaisina kuin ne alkuaan oli merkitty kaupungin asemakaavaan sekä rakennuttaa tontin naapuritontin n:o 3 rajaan asti, jonka tontin omistaja oli sitoutunut teettämään tontillaan tarpeelliset työt, jotta molempien tonttien julkisivut tulisivat yhdenmukaisiksi. Kaupunginvaltuusto hyväksyi⁶⁾ puolestaan Ehrensvärdintien tontin n:o 2 rakennusrajain edellä mainitun muutoksen, jonka sisäasiainministeriö vahvisti⁷⁾ lokakuun 31 p:nä.

Kaupunginvaltuusto päätti⁸⁾ puolestaan hyväksyä karttaan tarkemmin merkityn ehdotuksen XI kaupunginosan korttelissa n:o 337 sijaitsevien Franzéninkadun tontin n:o 20 ja Agricolankujan tontin n:o 9 rakennusrajain muutokseksi, jonka julkisivujen tarkastustoimikunta oli katsonut helpottavan tonttien rakennuskysymyksen rakennustaiteellisesti tyydyttävää ratkaisua. Lokakuun 31 p:nä sisäasiainministeriö vahvisti⁹⁾ valtuuston päätöksen.

Myöntyen XI kaupunginosan korttelissa n:o 341 sijaitsevien Torkkelin kadun tonttien n:ot 7, 9, 11, 13, 15 ja 17 omistajain tekemään anomukseen kaupunginvaltuusto päätti¹⁰⁾, että näiden tonttien Torkkelinpuistikon puoleiset sisäiset rakennusrajat, jotka muodostivat murtoviivan, suoritettaisiin tonttien rakennettavaksi sallittua pinta-alaa kuitenkin vähentämättä. Tämän päätöksen sisäasiainministeriö vahvisti¹¹⁾ maaliskuun 12 p:nä.

2. Kiinteän omaisuuden hankintaa ja kaupungille kuuluvan tuollaisen omaisuuden luovutusta koskevat kysymykset.

Erinäisten Botbyn tilan alueiden osto. Vuonna 1924 Botbyn tila tarjottiin kaupungin lunastettavaksi, mutta tarjous hylättiin¹²⁾ pääasiassa koska kaupungin viranomaisten varma vakaumus silloin oli, että valtio lähitulevaisuudessa luovuttaisi kaupungille Viikin sotilasvirkatalon, joka tyydyttäisi kaupungin maantarpeen Helsingistä itään sijaitsevilla seuduilla. Botbyn tilan osti sen jälkeen Aktiebolaget svenska småbruk och egna hem nimenen yhtiö, joka palstoitti sen useiksi pientiloiksi ja vähitellen möi niistä suuren osan. Kaupungin ja valtion välinen suuri tilusvaihto toteutettiin¹³⁾ kuitenkin kaupungille sikäli epäedullisesti, että valtio katsoi voivansa luovuttaa ainoastaan

¹⁾ Valt. pöytäk. 7 p. syysk. 9 §. — ²⁾ S:n 23 p. marrask. 2 §. — ³⁾ S:n 6 p. huhtik. 7 §; ks. myös v:n 1926 kert. s. 21. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 7 p. syysk. 8 §. — ⁵⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 8. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 7 p. syysk. 12 §. — ⁷⁾ S:n 23 p. marrask. 2 §. — ⁸⁾ S:n 7 p. syysk. 5 §. — ⁹⁾ S:n 23 p. marrask. 2 §. — ¹⁰⁾ S:n 26 p. tammik. 6 §. — ¹¹⁾ S:n 6 p. huhtik. 3 §. — ¹²⁾ Ks. v:n 1924 kert. s. 174. — ¹³⁾ Ks. tätä kert. s. 20.

hajanaisia alueita Viikin sotilasvirkatalosta, ja kun sittemmin kaupungin ostettavaksi tarjottiin Botbyn tilasta lohkaistuja palstoja ja palstan osia yhteensä 254,513 ha 7,930,948:80 markan hinnasta, rahatoimikamari katsoi olevan syytä ryhtyä neuvotteluihin tarjouksen tekijän, palstain omistajan, kanssa. Tällöin sovittiin siitä, että alkuperäinen tarjous, jota myyjät eivät suostuneet alentamaan, pysyisi voimassa lokakuun 15 p:ään. Edelleen myyjät ilmoittivat suostuvansa vaihtoehtoisesti luovuttamaan pienemmän määrän tiluksia eli yhteensä 130.2 ha:n laajuisen alueen 3,890,000 markan hinnasta.

Kaupunginasemakaava-arkkitehti, jolta pyydettiin asiasta lausuntoa, huomautti¹⁾, että kaupunki ostamalla kaikki tarjotut Botbyn pientilat saisi omakseen n. 100 ha teollisuustonteiksi soveltuvaa maata sekä n. 18 ha maata rautatien järjestelyasemaa varten, joihin tarkoituksiin suunniteltu Viikin sotilasvirkatalo ei enää ollut kaupungin saatavissa. Edelleen oli pelättävissä, että kyseellisille alueille kehittyisi sekava, järjestämätön asutus sekä että tärkeiden kaupungista johtavien teiden rakentaminen vastedes tuottaisi suuria vaikeuksia ja aiheuttaisi kohtuuttomia kustannuksia, ellei kaupunki tilaisuutta hyväkseen käyttäen ostanut näitä alueita, kun ne tarjottiin sille yhdellä kertaa ja yhteishinnasta, jota oli pidettävä kohtuullisena. Myöskin rakennuskonttorin satamaosaston työpäällikkö piti¹⁾ Botbyn alueiden yhdistämistä kaupungin omistamaan maahan kaukonäköisenä ja kaupungin edun mukaisena. Jos Helsingin—Korian rautatiehanke toteutuisi, niin suuri osa siitä suurtavaraviennistä, joka tuli maan keski- ja itäosista ja kulki pääkaupungin kautta, todennäköisesti käyttäisi tätä rataa, ja radan rakentaminen tulisi tätä vientiä suuresti lisäämään. Tuntui luonnolliselta, että tämä vienti johdettaisiin kaupungin itäisiin satamiin, aluksi Herttoniemen ja sittemmin Degerön—Santahaminan kautta. Järjestelylaitteita varten tarvittaisiin siinä tapauksessa kuitenkin laajoja alueita, joiden lunastaminen kävisi kalliiksi, jos ne siihen mennessä olisi otettu käytäntöön asunto- tai teollisuustarkoituksiin. Mutta jo Oulunkylän—Herttoniemen rautatien valmistuttua lunastettavaksi tarjottujen alueiden arvo nousisi, koska ne sijaitsivat ainoastaan n. 600 m:n päässä rautatiestä ja välittömästi kaupungin teollisuus- ja varastoalueiden rajalla.

Rahatoimikamari yhtyi¹⁾ kaikin puolin edellä mainittuihin näkökohtiin ja valitti samalla, ettei kyseellisen tilushankinnan kannattavuudesta voitu saada luotettavia laskelmia. Kysymyksen ratkaisulle olisi ollut tärkeätä voida punnita vastakkain niitä kustannuksia, jotka käsillä olevan myyntitarjouksen hyväksyminen kaupungille tuottaisi, ja niitä, jotka sille todennäköisesti vastaisuudessa koituisivat, ellei se ajoissa hankkinut kyseellisiä alueita omikseen. Ostos puolesta puhui jo edellä mainittujen syiden lisäksi sekin seikka, että komitea, joka oli asetettu²⁾ etsimään sopivaa paikkaa lentosatamalle ja lentokentälle, oli katsonut osan Herttoniemen kentistä sekä Strömin tilan edustalla olevan vesialueen erittäin hyvin sopivan tähän tarkoitukseen, sekä että lunastettaviksi tarjotut alueet olivat niiden rajojen puitteissa, jotka oli ehdotettu kaupunkiin yhdistettäväksi.

Täysin yhtyen rahatoimikamarin tekemään esitykseen kaupunginvaltuusto päätti³⁾

7,930,948:80 markan hinnasta lunastaa kaupungille yhteensä 254,513 ha Helsingin pitäjän Botbyn kylän maa-alueita, nimittäin kantatilasta ero-

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 27. — ²⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 227. — ³⁾ Valt. pöytäk. 12 p. lokak. 33 §.

tetut tilukset Botby skog, Johannesdal, Vestergård, Torsäng, Björkholmen, Huldadal, Orrbacka, Skogsland, Hedmans, Johannesbäck, Hörnet, Nykulla, Stenbacka ja Nytorp, sekä yhteensä 20.510 ha käsittäviä osia niinkään erotetuista tiluksista Kapellåker, Majfältet, Arabia ja Söderåker sekä koko erottamattoman Norrlandin alueen;

että kauppakirjoihin otettaisiin m. m. seuraavat ehdot:

- 1) tilukset ja tilusten osat eivät saa olla velasta kiinnitetyt;
- 2) kaikki asianomaisilla tiluksilla ja tilusten osilla olevat rakennukset sisältyvät kauppaan;
- 3) kauppahinta suoritetaan tiluksia vastaanotettaessa;
- 4) Nykullan, Orrbackan ja Johannesbäckin omistajat oikeutetaan käyttämään mainituilla tiluksilla olevia rakennuksia kymmenen vuoden aikana luovutuspäivästä lukien;
- 5) helmikuun 22 p:nä 1927 tehty, Hedmanin tilusta sekä Majfältetin ja Arabian tilusosia koskeva vuokrasopimus jää voimaan;
- 6) lunastettujen alueiden vuoden 1927 sato taataan myyjille, jotka puolestaan vastaavat veroista ja rasituksista siihen päivään asti, jolloin he luovuttavat alueet kaupungille;

7) erottamattomasta Norrlandin alueesta varataan 1 ha maata hiekanotto paikaksi yhteistä tarvetta varten; sekä

että kauppahinta maksettaisiin ennakolta kaupunginkassasta ja merkittäisiin aikanaan vuoden 1928 menosääntöön.

Brändön tilan osto. Kaupunginvaltuustolle lähettämässään kirjelmässä ¹⁾ rahatoimikamari huomautti, miten tärkeitä kaupungille oli saada omakseen Helsingin pitäjässä sijaitseva Brändön yksinäinen verotalo R. N. 11. Kaupunki oli vuodesta 1919 lähtien ollut neuvotteluissa tilan omistajain kanssa, mutta ostajan ja myyjän käsitykset sen arvosta olivat aikaisemmin eronneet toisistaan niin suuresti, että sopimukseen oli ollut mahdotonta päästä. Kamarin viimeisen tiedustelun johdosta omistaja, Brändö gårds aktiebolag niminen yhtiö, kuitenkin oli ilmoittanut suostuvansa luovuttamaan puheena olevan tilan kaupungille 3,200,000 markan kauppahinnasta, joka tuntuvalta osalta voitaisiin maksaa kaupungin velkakirjoilla, ja kamari piti puolestaan tätä tarjousta kaupungille niin edullisena, että lopullinen sopimus olisi tehtävä. Kaupungin yleisten töiden hallitus oli arvioinut tilalla olevat rakennukset 200,000 markaksi. Tilaan kuuluva vesialue oli 1 markan mukaan m²:ltä arvioitu 390,000 markaksi. Itse maa-alueen kauppahinnaksi jäi siten 2,610,000 markkaa eli 5:40 markkaa m²:ltä. Alueesta voitaisiin ²/₃ käyttää tonttimaaksi, mutta tila soveltui muihinkin kuin asuntotarkoituksiin. Herttoniemen puoleinen osa oli hyvin omiaan yhdistettäväksi sikäläisiin satamalaitteisiin sekä käytettäväksi varastoalueiksi. Edelleen oli otettava huomioon, että Kulosaaren huvilakaupungista Herttoniemeen vievä yleinen tie kulki ja vastedeskin tuli kulkemaan Brändön tilan maiden halki, ja kaupungille tietenkin oli erittäin tärkeitä saada mainittu tila käytettäväkseen Sörnäsän ja Herttoniemen välisen liikenneväylän järjestämiseksi. Mitä itse kauppaan tuli, rahatoimikamari huomautti, että osakeyhtiö Brändö gårds aktiebolag tarjosi lunastettavaksi itse kiinteistön eikä osakkeita, mikä muoto oli kaupungille edullisempi m. m. sen johdosta, ettei kaupunkikunnan kiinteistöä ostaessaan tarvitse suorittaa leimaveroa.

Täysin yhtyen rahatoimikamarin esitykseen kaupunginvaltuusto päätti ²⁾

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 1. — ²⁾ Valt. pöytäk. 9 p. helmik. 21 §.

ostaa Helsingin pitäjässä sijaitsevan Brändön yksinäisen verotilan R. N. 1¹ 3,200,000 markan hinnasta; suorittaa mainitun rahamäärän ennakolta kaupunginkassasta ja merkitä sen aikanaan vuoden 1928 menosääntöön; sekä antaa rahatoimikamarille tehtäväksi ryhtyä tämän päätöksen aiheuttamiin toimenpiteisiin.

Varsasaaren ostaminen. Yhdistys Vanhain ystävät oli tarjonnut kaupungin lunastettavaksi Espoon saaristossa sijaitsevan Varsasaaren, jota kansanpuistojen valvoja piti hyvin sopivana kansanpuistoksi ja jonka rahatoimikamarikin katsoi erittäin hyvin sopivan kaupungin väestön huviretkipaikaksi. Kaupunginvaltuusto päätti¹⁾ tehdyn tarjouksen hyväksyen lunastaa mainitulta yhdistykseltä kyseellisen, Espoon pitäjän Hagalundin yksinäisverotilasta lohkaistun Varsasaaren uudistilan, Fölis R. N. 17 300,000 markan kauppahinnasta, joka merkittäisiin vuoden 1928 menosääntöön.

Erään Nikkilän alueen osto. Rahatoimikamari valtuutettiin²⁾ 15,800 markan hinnasta ostamaan Sipoon pitäjän Pigbyn kylässä sijaitsevaan Asp-kulla-nimiseen palstatilaan kuuluva n. 1,600 m²:n laajuinen maa-alue uuden vedenottoaikansaamiseksi Nikkilän sairaalalle. Samalla annettiin kamarille tehtäväksi ryhtyä muihin tästä päätöksestä aiheutuviin toimenpiteisiin.

Kaisaniemenkadun tontin n:o 4 osto. Kaupunginvaltuuston vuonna 1926 evättyä³⁾ rahatoimikamarin esityksen Kaisaniemenkadun tontin n:o 4 ostamisesta kamari oli saanut tietää, että osa mainittua tonttia aiottiin rakennuttaa ja että tässä tarkoituksessa jo oli ryhdytty valmistaviin toimenpiteisiin. Koska näiden rakennussuunnitelmien toteuttaminen tekisi Kaisaniemenkadun leventämisen mahdottomaksi todennäköisesti kaikiksi ajoiksi, rahatoimikamari katsoi⁴⁾ asiakseen uudestaan alistaa kaupunginvaltuuston harkittavaksi, eikö jotakin olisi tehtävä, jotta kaupungille varattaisiin mahdollisuus kyseellisen kadun leventämiseen. Kamari pysyi aikaisemmin lausumassaan käsityksessä, että Kaisaniemenkatu oli Pitkäsillan pohjoispuolella sijaitsevien kaupunginosain sekä kaupungin keskuksen, päärautatieaseman ja kaupungin eteläosain välisen liikenteen pääväylä ja tuli sellaisena pysymään. Kaupunginviranomaiset olivat vuosien kuluessa tehneet tuntuvia uhrauksia tämän liikenteen edistämiseksi ja helpottamiseksi, ja niiden olikin onnistunut leventää ja tasoittaa tämän liikenteen pääväylä niin, että lopulta ainoastaan Mikon- ja Vuorikatujen välinen Kaisaniemenkadun osa oli liian kapea, ainoastaan 18 m. Tästä johtui, että viranomaisten oli ollut pakko rajoittaa tämän kadunosan liikenne yksisuuntaiseksi. Kamarin mielestä kaupunki menetteli lyhytnäköisesti, jos se antaisi kyseellisen kadunosan leventämismahdollisuuksien luisua käsistään ja niiden ponnistusten ja uhrauksien mennä hukkaan, joita kaupunginhallinto kahden vuosikymmenen kuluessa oli tehnyt tämän liikennekysymyksen ratkaisemiseksi. Rahatoimikamari oli siis tässä asiassa samalla kannalla kuin aikaisemmin ja oli sen johdosta katsonut velvollisuudekseen ryhtyä neuvotteluihin asianomaisten tontinomistajain kanssa saadakseen selville, mistä korvauksesta he mahdollisesti suostuisivat luovuttamaan osan tonttiaan Kaisaniemenkadun leventämiseksi. Tällöin oli ilmennyt, että mainitun kadun tontin n:o 4 omisti Aktiebolaget Mikaelsgatan 19 niminen yhtiö, joka kuitenkin oli myynyt tontin itäisimmän osan perustettavan Asunto-osakeyhtiö Kaivuoren edustajalle,

¹⁾ Valt. pöytäk. 23 p. marrask. 8 §. — ²⁾ S:n 23 p. helmik. 17 §; ks. myös tätä kert. s. 41. — ³⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 38. — ⁴⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 34.

rakennusmestari W. E. Leinolle ilman että tontin osittamista ja kaupungin-
asemakaavan muutosta kuitenkaan oli suoritettu. Tontin omistajat ilmoitti-
vat suostuvansa luovuttamaan kaupungille osan halutusta tonttialasta, ei
kuitenkaan enempää kuin 2 m:n levyisen kaistaleen, yhteensä 2,413,800 markan
hinnasta, minkä ohessa rakennusmestari Leino anoi lupaa saada rakentaa
osan tontille suunniteltua uudisrakennusta yhtä kerrosta korkeammaksi kuin
rakennusjärjestys salli. Rahassa suoritettava korvaus oli siis kohonnut
1,606,173: 40 markkaa siitä huolimatta, että nyt oli kyseessä paljoo pienemmän
alueen lunastaminen kuin vuonna 1926, eikä rahatoimikamari pitänyt korotusta
millään tavalla oikeutettuna tai olosuhteihin perustavana. Kun vastapuoli
kieltäytyi supistamasta vaatimuksiaan, kamari viitaten siihen, että kaupungin
eittämätön etu vaati riittävän suuren osan hankkimista Kaisaniemenkadun
tontista n:o 4 mainitun kadun leventämiseksi, anoi, että se valtuutettaisiin
ryhtymään tätä tarkoittaviin pakkolunastustoimenpiteisiin.

Kaupunginvaltuusto palautti¹⁾ asian rahatoimikamariin antaen tälle
tehtäväksi jatkaa neuvotteluja tontin omistajain kanssa. Kamari olikin
tehnyt sen, onnistumatta kuitenkaan saamaan aikaan kaupungille edullisempia
ehtoja kyseellisen maa-alueen lunastamiseen nähden, minkä johdosta kamari
oli ryhtynyt neuvotteluihin koko Kaisaniemenkadun tontin n:o 4 ostamisesta
kaupungille ja saanut vastapuolelta yhteensä 21,000,000 markkaan nousevan
myyntitarjouksen, mihin tulisi lisäksi korvaus erinäisistä tontilla suoritetuista
rakennustöistä. Tästä tarjouksesta oli pyydetty lausunnot m. m. kaupungin-
asemakaava-arkkitehdilta ja kaupungingeodeetilta, jotka, vaikkakin pitivät
hintaa sangen suurena, puolsivat tarjouksen hyväksymistä, koska he arvelivat,
että kaupunki saatuaan Kaisaniemenkadun leventämiseen tarvittavan kaista-
leen tontista erotetuksi myymällä jäljelle jäävän osan voisi saada takaisin
jopa koko kauppahinnan. Rahatoimikamarikin katsoi kaupungin ilman tap-
pionvaaraa voivan ostaa puheena olevan tontin, kuitenkin valittaen sitä,
että kaupungin oli pakko ryhtyä niin laajaan liiketoimeen ainoastaan saadak-
seen suhteellisen lyhyen kadunosan liikenneolot järjestetyiksi.

Asiaa lopullisesti esitellessä kaupunginvaltuusto päätti²⁾ valtuuttaa
rahatoimikamarin ostamaan Aktiebolaget Mikaelsgatan 19 nimisen yhtiön
omistaman osan Kaisaniemenkadun tonttia n:o 4 16,500,000 markan ja Asunto-
osakeyhtiö Kaivuoren perustajien omistaman mainitun tontin itäosan
4,500,000 markan kauppahinnasta, mihin tuli lisäksi mainitulla tontin osalla
tekeillä olevien rakennustöiden korvaus, joka aluksi olisi 6,000 markkaa ja
sittenkin päivittäin kohoaisi; valtuuttaa rahatoimikamarin sopimaan myyjäin
kanssa kauppa- ja maksuehdoista sekä vahvistamaan tontin itäosan lopul-
lisen kauppahinnan; että kauppahinta suoritettaisiin lyhytaikaisista laina-
varoista ja sitä varten merkittäisiin määräraha vuoden 1928 menosääntöön;
sekä antaa rahatoimikamarille tehtäväksi ryhtyä muihin näistä päätöksistä
aiheutuviin toimenpiteisiin.

Samalla kaupunginvaltuusto päätti kehoittaa rahatoimikamaria ensi
tilassa sen jälkeen kun kyseellinen Kaisaniemenkadun järjestelytyö oli saatu
suoritetuksi ryhtymään toimenpiteisiin mainitun kadun tontin n:o 4 jäljellä
olevan osan myymiseksi.

Hakasalmekadun leventäminen. Vuonna 1925 rahatoimikamari pani
vireille kysymyksen toimenpiteisiin ryhtymisestä Aleksanterin- ja Kaivo-

¹⁾ Valt. pöytäk. 9 p. marrask. 12 §. — ²⁾ Sn 7 p. jouluk. 15 §; ks. myös tätä kert. os.
II. Rahatoimikamari.

katujen välisen Hakasalmenkadun osan leventämiseksi ja ehdotti¹⁾ tässä tarkoituksessa, että laajentamiseen tarvittavat Hakasalmenkadun tontin n:o 1 ja Aleksanterinkadun tontin n:o 22 b osat pakkolunastettaisiin kaupungille. Asiaa käsitellessään kaupunginvaltuusto tosin piti ehdotettua laajentamista hyvin suotavana, mutta päätti¹⁾, koska useista asiaa koskevista yksityiskohdista ei voitu päästä yksimielisyyteen, jättää kamarin esityksen huomioon ottamatta. Myöhemmin olosuhteet kuitenkin olivat olennaisesti muuttuneet, kun tonttien omistaja, Liittopankki osakeyhtiö, oli laadittanut lopulliset piirustukset Aleksanterinkadun tonttien n:ot 22 a ja 22 b rakennuttamiseksi ja tällöin oli voitu saada luotettavat laskelmat siitä, minkä korvauksen tontin-omistaja kohtuudella voi vaatia, jos hän luopui täysin käyttämästä hyväkseen viimemainitun tontin rakennusoikeutta. Rahatoimikamari oli sen vuoksi ryhtynyt uusiin neuvotteluihin Liittopankki osakeyhtiön kanssa, joka ilmoitti²⁾ voivansa hyväksyä sellaisen ratkaisun, että osa kadun leventämisen aiheuttaman tonttialan vähennyksen korvauksesta annettaisiin tontin jäljellä olevan osan rakennusoikeuden laajentamisen muodossa. Pankkiyhtiö oli laskenut, että Aleksanterinkadun tontille n:o 22 b teetetävän rakennuksen Hakasalmenkadun puoleisen julkisivun vetäminen n. 6 ½ m sisäänpäin toisesta viidenteen kerrokseen saakka korvautuisi, jos sallittua rakennuskorkeutta lisätäisiin niin paljon kuin kadun leventämisen johdosta oli mahdollista. Hyödyllisen pinta-alan menetys myymäläkerroksessa arvioitiin 2,623,750 markaksi, ja se voitaisiin osaksi korvata oikeuttamalla yhtiö rakennuttamaan Aleksanterinkadun tontit n:ot 22 a ja 22 b, jotka tulivat yhdistettäväksi, esimerkiksi 31 m:n korkeuteen kattolistaan laskien. Asiain näin ollen saataisiin nim. tontille rakennettavaan katurakennukseen yksi kerros lisää, mikä lisäisi rakennuksen pääoma-arvoa 980,000 markkaa edellyttäen että sen saisi vuokrata myymälä- ja konttorihuoneistoiksi sekä hotelleiksi ja matkustajakodeiksi, mutta ei yksityisasunnoiksi. Kadun leventämisen yhtiölle aiheuttama suoranainen tappio olisi siten 1,673,750 markkaa, minkä määrän yhtiö edellytti kaupungin suorittavan käteisenä. Lisäksi yhtiö halusi varata itselleen oikeuden siinä tapauksessa, että kaupunki lähimpien kymmenen vuoden kuluessa myöntäisi yksityisille kaupungin keskuksessa sijaitsevien tonttien omistajille edellä ehdotettua vastaavan lisätyn rakennusoikeuden ilman eri korvausta tai maksusta, joka alitti yhtiön 980,000 markaksi arvioiman korvauksen, saada takaisin vastaavan osan mainittua määrää, minkä ohessa yhtiö vaati niiden kustannusten korvaamista, jotka sille koituisivat tonttialan vähennemisen aiheuttamasta rakennuspiirustusten uudestaan laatimisesta.

Rahatoimikamari oli kaupunginvaltuustolle lähettämässään kirjelmässä²⁾ tehnyt selkoa käydyistä neuvotteluista ja tällöin puoltanut Liittopankki osakeyhtiön asettamia ehtoja, mutta valtuuston valmisteluvaliokunta ei kannattanut ehdotetun sopimuksen hyväksymistä, ennenkuin oli hankittu selvitys siitä, oliko kaupungille mahdollista saada Hakasalmenkatu laajennetuksi myöskin tontin n:o 1 kohdalta. Tämän johdosta Liittopankki osakeyhtiö ilmoitti suostuvansa luovuttamaan kaupungille 6.65 m:n levyisen kaisla-taleen puheena olevasta tontista 2,000,000 markan maksusta ja muuten ehdoin, että kaupunki kustansi kyseellisellä tontin osalla sijaitsevan ent. palokunnantalon osan purkamisen, tarpeelliset muutostyöt sekä julkisivun rakentamisen. Samalla yhtiö sitoutui pysymään tarjouksessaan syyskuun 1 p:ään 1929.

¹⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 38. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 4.

Asiaa käsiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti¹⁾ tehdä Liittopankki osakeyhtiön kanssa sopimuksen 329.19 m²:n laajuisen kaupungin rakennuskonttorissa laaditusta kartasta tarkemmin näkyvän Aleksanterinkadun tontin n:o 22 b osan hankkimisesta kaupungille seuraavin ehdoin:

kauppahinta on 1,643,750 markkaa ja suoritetaan heti kun seuraavassa mainittava kaupunginasemakaavan muutos on vahvistettu;

kaupunki sitoutuu anomaan tarpeellisen kaupunginasemakaavan muutoksen vahvistamista sekä asianmukaista lupaa sellaiseen poikkeamiseen rakennusjärjestyksen määräyksistä, että Aleksanterinkadun tonteille n:o 22 a ja 22 b suunnitellun rakennuksen saa hyvityksettä teettää niin korkeaksi, että kattolista on + 31.0 yli 0-pistein;

kaupunki suostuu puolestaan siihen, että suunnitellun uudisrakennuksen ylintä kerrosta saa käyttää myymälä- ja konttorihuoneistoiksi sekä hotelleiksi ja matkustajakodeiksi, mutta ei yksityisasunnoiksi;

kaupunki sitoutuu siinä tapauksessa, että 10 vuoden kuluessa sopimuksen allekirjoittamisesta lukien kaupungin keskuksen yksityisille talonomistajille myönnetään oikeus teettää rakennuksensa yhtä korkeiksi kuin edellä mainitaan heidän tarvitsemattaan tästä suorittaa korvausta tai maksusta, joka alittaa Liittopankki osakeyhtiön 980,000 markaksi arvioiman korvauksen, suorittamaan mainitulle yhtiölle viimeainitusta rahamäärästä takaisin niin suuren osan, millä vastainen maksu tuollaisen uuden rakennusoikeuden käyttämisestä mahdollisen uuden rakennusjärjestyksen mukaan alittaa tässä sopimuksessa arvioidun maksun.

Edelleen kaupunginvaltuusto määräsi, että edellä mainittu 1,643,750 markan määrä oli maksettava ennakolta kaupunginkassasta sekä aikanaan merkittävä vuoden 1928 talousarvioon. Rahatoimikamarille annettiin tehtäväksi laatia ehdotus edellä olevasta päätöksestä aiheutuviksi toimenpiteiksi.

Topeliuksenkadun tontin n:o 8 lunastamisoikeus. Humaliston huvilapalstan n:o 17 vuokraaja, arkkitehti K. Sandelin oli anonut, että hänen sallittaisiin käyttää hyväkseen oikeuttaan²⁾ saada huutokaupatta lunastaa omakseen kaupunginasemakaavaan otettu korttelissa n:o 495 Topeliuksenkadun varrella sijaitseva tontti n:o 8, joka vastasi sitä mainitun vuokra-alueen osaa, jolle vuokraajan päärakennus oli sijoitettu. Rahatoimikamari, joka piti mainitun tontin omistamista kaupungille sekä kaupunginasemakaavan kannalta että taloudellisesti tärkeänä, oli tämän johdosta ryhtynyt arkkitehti Sandelinin kanssa neuvottelemaan tämän lunastusoikeuden hankkimisesta takaisin kaupungille sekä sen jälkeen esittänyt, että kaupunginvaltuusto hyväksyisi mainituissa neuvotteluissa aikaansaadun sopimuksen. Tähän myöntyen valtuusto päätti³⁾ valtuuttaa kamarin tekemään arkkitehti Sandelinin kanssa sellaisen sopimuksen, että hän kaupungin hyväksi luopuisi kyseellisen tontin lunastusoikeudesta 100,000 markan käteiskorvauksesta, joka suoritettaisiin hänelle viimeistään tammikuun 10 p:nä 1928, sekä ehdoin, että kaupunki vuokrasi arkkitehti Sandelinille useasti mainitun Topeliuksenkadun tontin n:o 8 5,000 markan vuosivuokrasta viiden vuoden ajaksi lukien tammikuun 1 p:stä 1928.

Samalla kaupunginvaltuusto päätti merkitä edellä mainitun kauppahinnan, 100,000 markkaa, vuoden 1928 menosääntöön.

Leppäsuon alue n:o 68 a. Maaliskuun 31 p:nä 1892 tehdyllä sopimuksella

¹⁾ Valt. pöytäk. 9 p. maalisk. 12 § ja 23 p. maalisk. 1 §. — ²⁾ Ks. v:n 1908 kert. s. 34.
— ³⁾ Valt. pöytäk. 18 p. toukok. 12 §.

kaupunki vuokrasi Leppäsuon alueen n:o 68 a puutarhuri M. G. Steniukselle vuoden 1918 loppuun m. m. ehdoin, että vuokraajan oikeus, vieläpä velvollisuuskina oli huvila-alueen tultua otetuksi vahvistettuun kaupunginasemakaavaan, lunastaa alue n:o 68 a omakseen tehdastonteista voimassa olevin ehdoin. Osakeyhtiö M. G. Stenius, jolle mainittu vuokrasopimus sittemmin oli siirretty, anoi vuonna 1916 saada käyttää hyväkseen edellä mainittua lunastusoikeuttaan, mutta anomus ei aiheuttanut mitään toimenpidettä, koska aluetta ei ollut otettu kaupunginasemakaavaan. Yhtiön vuonna 1918 esittämä uudistettu anomus evättiin¹⁾ niinikään. Vuokraaja ehdotti silloin, että kaupunki lunastaisi vuokra-alueella olevat rakennukset sekä itse tonttien lunastusoikeuden, ja neuvotteluista, joihin tässä tarkoituksessa ryhdyttiin, oli tuloksena, että yhtiö puolestaan hyväksyi 850,000 markan suuruisen kauppahinnan. Rahatoimikamari paljoksui²⁾ kuitenkin tätä määrää ja velvoitti yhtiön ennen vuoden 1920 elokuun 1 p:ää luopumaan vuokrapalstoista n:ot 68 a ja 68 b. Yhtiön kieltäytyessä noudattamasta kamarin päätöstä pyydettiin asianajajalta selvitystä asian lainopillisesta puolesta. Ennenkuin oikeudenkäyntiä oli ehditty saada vireille yhtiö kuitenkin ilmoitti tyytyvänsä 700,000 markan kauppahintaan edellyttäen, että alueella olevan kasvivaraston ja kaluston arvo luovutuksen tapahtuessa oli 200,000 markkaa. Tämä myyntitarjous jätettiin kaupunginvaltuuston tutkittavaksi, mutta valtuusto epäsi³⁾ sen. Tämän nojalla rahatoimikamari raastuvanoikeudessa vaati yhtiön häädettaväksi alueelta n:o 68 a, mutta oikeus hylkäsi kamarin vaatimuksen lokakuun 23 p:nä 1922 antamallaan päätöksellä, jonka mukaan kaupunki velvoitettiin kuuden kuukauden kuluessa päätöksen saatua lain voiman sallimaan yhtiön käyttää hyväkseen riidanalaisen alueen lunastusoikeutta, sekä korvaamaan yhtiön oikeudenkäyntikulut. Kamari ehdotti silloin, että Osakeyhtiö M. G. Steniuksen kanssa tehtäisiin sovinto, koska yhtiö oli ilmoittanut edelleenkin aikaisemmin mainituin ehdoin suostuvansa luopumaan puheena olevan alueen lunastusoikeudesta edellyttäen, että ratkaisu tapahtui ennen vuoden 1922 loppua sekä että yhtiö sai 9 % koron kauppahinnalle joulukuun 1 p:stä 1921 lukien sekä korvauksen edellä mainitun oikeudenkäynnin kuluista. Kaupunginvaltuusto ei kuitenkaan hyväksynyt⁴⁾ välitystarjousta, vaan kehoitti rahatoimikamaria jatkamaan vireille pantua oikeudenkäyntiä ylemmässä oikeudessa.

Turun hovioikeuden vahvistettua raastuvanoikeuden edellä mainitun tuomion rahatoimikamari päätti⁴⁾ hakea siihen muutosta korkeimmassa oikeudessa, joka kesäkuun 17 p:nä 1926 julistetulla tuomiolla jätti hovioikeuden päätöksen voimaan, kuitenkin velvoittaen kaupungin ennen huhtikuun 1 p:ää 1927 antamaan Osakeyhtiö M. G. Steniuksen käyttää hyväkseen Leppäsuon alueen n:o 68 a lunastusoikeutta sekä suorittamaan yhtiölle 400 markkaa korkeimmassa oikeudessa käydyn oikeudenkäynnin aiheuttamien kustannusten korvaamiseksi.

Saatuansa tietoonsa korkeimman oikeuden tuomion Osakeyhtiö M. G. Stenius anoi, että rahatoimikamari laatisi sen alueen kauppakirjan, jonka yhtiö halusi lunastaa. Kamari antoi⁵⁾ tällöin arvioida tämän alueen sekä hankki selvityksen⁵⁾ sen tarpeellisuudesta kaupungille, minkä jälkeen kamari ryhtyi Osakeyhtiö M. G. Steniuksen kanssa neuvotteluihin saadakseen yhtiön luopumaan lunastusoikeudestaan. Koska mainitun oikeuden arvo oli suuressa

1) Ks. v:n 1919 kert. s. 220. — 2) Ks. v:n 1920 kert. s. 226. — 3) Ks. v:n 1921 kert. s. 11—12. — 4) Ks. v:n 1922 kert. s. 5. — 5) Ks. v:n 1923 kert. s. 170. — 6) Valt. pain. asiakirj. n:o 9.

määrin riippuvainen siitä, mihin tarkoituksiin yhtiö saisi käyttää mainittua aluetta mahdollisesti lunastettuaan sen omakseen, kumpikin asianosainen hankki asiantuntijalausunnot tästä seikasta samoin kuin niistä periaatteista, joita olisi noudatettava kauppahintaa vahvistettaessa. Jälkimmäiseen kohtaan nähden kaikki asiantuntijat olivat yksimielisiä siitä, että lunastushinta oli määrättävä sen hinnan perusteella, mikä tehdastonteilla oli vuonna 1918, jolloin vuokrasopimus meni umpeen, mutta eri mielipiteitä esitettiin siitä, miten laaja alueen käyttöoikeus omistajalla tuli olla lunastamisen tapahduttua. Rahatoimikamari oli sen vuoksi sitä mieltä, että kaupungin tuli maksaa Osakeyhtiö M. G. Steniukselle usein mainitun alueen lunastusoikeuden korvaukseksi hinta, joka olisi jonkin verran suurempi sitä arvoa, joka yhtiön lunastusoikeudelle voitiin määrätä siinä tapauksessa, että käyttöoikeus vahvistettiin mahdollisimman suppeaksi, t. s. jos aluetta saisi käyttää ainoastaan vuokrasopimusta tehtäessä määritellyn tarkoitukseen, kauppapuutarhaksi. Sittenkun kamarin ja yhtiön kesken käydyissä neuvotteluissa oli harkittu useita erilaisia kysymyksen ratkaisukeinoja, yhtiö viimein maaliskuun 26 p:nä tarjoutui luopumaan oikeudestaan puheena olevan Leppäsuon alueen n:o 68 a lunastamiseen 6,000,000 markan kertakorvauksesta, johon sisältyi alueilla n:ot 68 a ja 68 b olevien rakennusten, laitteiden ja kasvivaraston hinta, sekä ehdoin, että yhtiö maksutta sai käyttää alueella n:o 68 b olevia rakennuksia viisi vuotta lukien kesäkuun 1 p:stä.

Rahatoimikamari puoli kaupunginvaltuustolle lähettämässään kirjelmässä¹⁾ puolestaan yhtiön tarjouksen hyväksymistä, kuitenkin ehdoin, että molemmat alueet, 68 a ja 68 b, rakennuksineen, laitteineen ja kasvivarastoineen samanaikaisesti luovutettiin kaupungin vapaaseen omistukseen ja hallintaan, ja perusteli esitystään siten, että yhtiöllä kamarin mielestä oli riidaton oikeus lunastaa alue n:o 68 a siitä alhaisesta hinnasta, joka tehdastonteilla oli vuonna 1918, että alue oli kaupungille ehdottomasti tarpeellinen sekä että jos yhtiölle suotaisiin tilaisuus alueen lunastamiseen, kaupungin olisi pakko maksaa niistä sen osista, jotka se välttämättä tarvitsi ja jotka sen vuoksi täytyisi pakko-lunastaa, eli n. 11,800 m²:stä; täysi korvaus.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuustossa valtuusto piti yhtiön vaatimuksia erittäin kohtuuttomina ja päätti²⁾ sen johdosta rahatoimikamarin esityksen eväten

tarjota Osakeyhtiö M. G. Steniuksen omistamain Leppäsuon palstoilla n:ot 68 a ja 68 b sijaitsevain rakennusten, laitteiden ja kasvivarastojen sekä yhtiön ensiksi mainittuun palstaan kohdistuvan lunastusoikeuden lunastamiseksi 2,000,000 markkaa, mikä tarjous sitoisi kaupunkia kesäkuun 1 p:ään 1927; sekä

määrätä mainitun määrän ennakolta maksettavaksi kaupunginkassasta ja merkittäväksi vuoden 1928 talousarvioon; mutta

ellei yhtiö hyväksynyt tätä tarjousta, antaa rahatoimikamarille tehtäväksi, ennenkuin asiassa ryhdyttiin muihin toimiin, ryhtyä toimenpiteisiin, jotta kaupunki pakkolunastamalla yhtiön hallintaoikeuden saisi haltuunsa koko alueen tai ne sen osat, jotka olivat kaupungille ehdottomasti tarpeelliset, sekä ilmoittaa nämä toimenpiteet kaupunginvaltuustolle.

Tämä päätös julistettiin kiireellisenä toimeenpantavaksi.

Saatuaan tietoonsa kaupunginvaltuuston edellä mainitun päätöksen Osake-

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 9. — ²⁾ Valt. pöytäk. 18 p. toukok. 8 §.

yhtiö M. G. Stenius oli hylännyt kaupungin lunastustarjouksen ja samalla uudistanut vaatimuksensa saada korkeimman oikeuden tuomion nojalla lunastaa omakseen Leppäsuon alueen n:o 68 a. Koska korkein oikeus kuitenkin ei ollut harkinnut kaupungille tällöin suoritettavaa lunastushintaa, kaupunginvaltuusto päätti¹⁾, että yhtiötä kehoitettaisiin jatkamaan rahatoimikamarin kanssa neuvotteluja lunastusmaksusta, jotta tämä saataisiin alueen arvoa vastaavaksi huomioon ottaen, että sitä sai käyttää yksinomaan puutarhaviiljelykseen.

Rahatoimikamaria kehoitettiin sen jälkeen kun neuvotteluissa oli päästy tulokseen uudelleen alistamaan kysymys kaupunginvaltuuston tutkittavaksi ja ratkaistavaksi, minkä ohessa valtuusto lausui pitävänsä selvänä, että aikaisemmin päätettyä pakkolunastusmenettelyä, johon rahatoimikamari jo oli ryhtynytkin, jatkettaisiin yhtiön kanssa käytävistä uusista neuvotteluista riippumatta. Samalla valtuusto asetti valiokunnan²⁾, jonka tuli yhdessä kaupunginjohtajan kanssa seurata asian kehitystä ja tarpeen vaatiessa tehdä valtuustolle olosuhteiden vaatima esitys.

Kaupungin yleisten töiden hallitus oli sen jälkeen rahatoimikamarin ehdotuksesta laadittanut Leppäsuon alueen asemakaavaehdotuksen, jonka mukaan koko alue käytettäisiin kaupungin katu- ja rautatielaitteita varten, ja tähän ehdotukseen nojautuen rahatoimikamari anoi valtioneuvostolta, että kaupunki oikeutettaisiin pakkolunastamaan yhtiöltä alueen sekä hallintaa lunastusoikeus. Koska alue kuitenkin oli riidanalainen ja sille laadittu asemakaavaehdotus tiesi Länsisataman tienoon liikenneolojen järjestelyä koskevan kysymyksen periaatteellista ratkaisua, kamari alisti sen kaupunginvaltuuston tutkittavaksi, ennenkuin se asianmukaisessa järjestyksessä pantiin nähtäväksi. Valtuusto hyväksyi³⁾ suunnitelman sekä antoi rahatoimikamarille tehtäväksi ryhtyä säädettyihin toimenpiteisiin kaupunginasemakaavan muuttamiseksi.

Ehdotuksen oltua asianmukaisessa järjestyksessä näytteille asetettuna ja kun siitä oli saatu maistraatin ja terveydenhoitolautakunnan lausunnot, kaupunginvaltuusto hyväksyi⁴⁾ sen ja alisti sen valtioneuvoston tutkittavaksi ja vahvistettavaksi.

Tilusvaihto John Stenbergin kone tehdasosakeyhtiön kanssa. Kaupunginvaltuustolle lähettämässään kirjelmässä⁵⁾ rahatoimikamari lausui, että Silta- saarenkadun liikenne, joka vuosi vuodelta tuntuvasti lisääntyi, ilmeisesti ennen pitkää vaati kadun levennettäväksi koko pituudeltaan. Tämän johdosta kamari oli ryhtynyt neuvotteluihin John Stenbergin kone tehdasosakeyhtiön kanssa, joka omisti mainitun kadun varrella olevan tehdastontin n:o 1 ja jolle kuukauden irtisanomisajoin oli vuokrattu siihen rajoittuva n. 2,000 m²:n laajuinen alue sekä jonka omistama konttorirakennus ulottui n. 3 m mainitulle kadulle. Neuvottelut olivat koskeneet osin katumaalla sijaitsevan rakennuksen osan poistamista, osin puheena olevan tontin myymistä kaupungille. Pitkäsillan ja Hakaniementorin ympärillä olevien alueiden järjestely oli kauan ollut päiväjärjestyksessä, ja kamari piti suotavana, että toimenpiteisiin pian ryhdyttäisiin, ennenkuin yksityinen rakennustoiminta oli tehnyt suunnitelman toteuttamisen mahdolltomaksi tai vaikeaksi. Kaupunki omisti jo ennaltaan vastapäättä sijaitsevan Pitkäsillanrannan tontin n:o 3 ja voisi

¹⁾ Valt. pöytäk. 15 p. kesäk. 19 §. — ²⁾ Ks. tätä kert. s. 136. — ³⁾ Valt. pöytäk. 12 p. lokak. 10 §. — ⁴⁾ S:n 7 p. jouluk. 16 §. — ⁵⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 6.

saatuaan omakseen Siltasaarenkadun tontin n:o 1 vapaasti luoda tänne rakennustaiteellisesti ainutlaatuisen kaupunkikuvan. Kaupasta olisi sitäpaitsi se etu, että Pitkäsillan pohjoispuolella Siltasaarenkadusta itään oleva rantakatu voitaisiin järjestää lopullisesti aina Hakaniemenrantaan asti ja saataisiin tarpeellinen Pitkätäsillalta rantaa myöten Hakaniementorille vievä liikenneväylä, joka vastedes voisi ottaa kantaakseen osan Siltasaarenkadun liikennettä ja joka paraikaa rakenteella olevasta Hakaniemenkadusta saisi luonnollisen jatkonsa.

Kamarin mielestä voitaisiin paikka saada onnistuneesti järjestellyksi kaupungin sen takia tarvitsematta sitoutua taloudellisiin uhrauksiin, koska tehdasalue voitiin muuttaa asuntotonteiksi, mikä lisäisi sen arvoa, sitäkin enemmän, kun voitiin myöntää oikeus 11-, jopa 15-kerroksistenkin rakennusten teettämiseen tälle tonttialueelle.

Koska hyvin ymmärrettävästi oli kaupungin edun mukaista, ettei John Stenbergin konetehdasosakeyhtiön laajuinen teollisuuslaitos lopettanut toimintaansa eikä muuttanut toiselle paikkakunnalle, kamari piti suotuisana seikkana sitä, että kaupunki saattoi tarjota yhtiölle lunastettavaksi sen laitteita varten sopivan tehdastontin, nim. X kaupunginosan korttelissa n:o 283 Suvilahdenkadun varrella sijaitsevan tontin n:o 4, jota kuitenkin oli jonkin verran järjesteltävä, jotta se soveltuisi ehdotettuun tarkoitukseen.

Asiaa ensimmäistä kertaa käsiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾ palauttaa sen rahatoimikamariin, jonka tuli saada selville, hyväksyivätkö Suvilahdenkadun eteläpuolella olevien tonttien omistajat tontin n:o 4 ehdotetun uudestaanjärjestelyn, joka m. m. jonkin verran vähentäisi Suvilahdenkadun leveyttä.

Tämän tehtävän täyttäen rahatoimikamari oli hankkinut asiasta selviytyksen, josta ilmeni, ettei ehdotettu kaupunginasemakaavan muutos koskenut, saati sitten loukannut edellä mainittujen tonttien omistajain oikeuksia. Ilmoittaen jatkaneensa neuvotteluja John Stenbergin konetehdasosakeyhtiön kanssa saadakseen mahdollisesti kaupungille hankituksi edullisemmat maksuehdot kamari esitti, että kaupunginvaltuusto hyväksyisi seuraavat yhtiön hyväksymät ehdot:

kaupunki lunastaa John Stenbergin konetehdasosakeyhtiöltä X kaupunginosan korttelissa n:o 300 sijaitsevan Siltasaarenkadun tehdastontin n:o 1 rakennuksineen 8,000,000 markan kauppahinnasta, joka suoritetaan käteismaksulla kaupungin ottaessa haltuunsa tontin heinäkuun 1 p:nä 1927;

kaupunki vuokraa yhtiölle edellämainitun tontin rakennuksineen vuoden 1930 loppuun vuokramaksusta, joka vuoden 1927 jälkipuoliskolta on 100,000 markkaa, vuosilta 1928 ja 1929 200,000 markkaa kummaltakin, sekä 400,000 markkaa vuodelta 1930, tahi, ellei Suvilahdenkadun tonttia n:o 4 koskevaa kauppaa saada aikaan, vuokramaksusta, joka vuoden 1927 jälkipuoliskolta on 100,000 markkaa, vuodelta 1928 250,000 markkaa, vuodelta 1929 300,000 markkaa ja vuodelta 1930 400,000 markkaa; yhtiöllä on kuitenkin kummasakin tapauksessa oikeus kolmen kuukauden irtisanomisajan kuluttua luopua vuokraoikeudestaan;

kaupunki myöntää yhtiölle ehdollisen oikeuden kuluvan vuoden aikana

¹⁾ Valt. pöytäk. 23 p. maalisk. 14 §.

lunastaa omakseen X kaupunginosan korttelissa n:o 283 sijaitsevan Suvilahdenkadun tehdastontin n:o 4 rakennuksineen 4,609,700 markan kauppahinnasta, joka on suoritettava siten, että 2,304,850 markkaa maksetaan käteisellä vastaanottopäivänä heinäkuun 1 p:nä 1928 ja 2,304,850 markkaa tammikuun 1 p:nä 1929. Edelleen kamari esitti, että edellä mainittu kauppahinta 8,000,000 markkaa, maksettaisiin ennakolta kaupunginkassasta ja merkittäisiin vuoden 1928 talousarvioon; sekä

että rahatoimikamari saisi toimekseen ryhtyä näistä päätöksistä aiheutuviin toimenpiteisiin.

Esiteltäessä rahatoimikamarin ehdotusta sekä John Stenbergin konetehdas-osakeyhtiön hallituksen tiedustelua siitä, millä ehdoilla kaupunki suostuisi muuttamaan asuntontontiksi koko Siltasaarenkadun tontin n:o 1 tai vaihtopuolisesti sen mainitun kadun puoleisen osan, kaupunginvaltuusto päätti¹⁾ eväten kamarin edellä mainitun esityksen antaa sille tehtäväksi ottaa uudestaan harkittavaksi yhtiön Siltasaarenkadun tontin n:o 1 luonnetta koskevan tiedustelun.

Valtion ja kaupungin välinen tilusvaihto. Sittenkuin kaupunginvaltuusto vuonna 1923 ei ollut katsonut²⁾ voivansa ottaa asiallisesti käsiteltäväkseen maatalousministeriön laatimaa, etusijassa Viikin sotilasvirkataloa koskevaa kaupungin ja valtion välistä tilusvaihtoehdotusta, rahatoimikamari oli antanut valitsemiensa edustajain jatkaa neuvotteluja asianomaisten valtion viranomaisten kanssa sellaisen ehdotuksen löytämiseksi, joka molemmilta puolin voitaisiin esittää hyväksyttäväksi. Tällöin esiintyi useinkin miltei voittamattomilta näyttäviä vaikeuksia. Erittäin haitallisesti vaikuttivat tiheät hallituksenvaihdokset ja valtion lakkaamatta kasvava aluetarve. Melkoisia vaikeuksia tuottivat sotalaitokselle luovutettuja alueita koskevat neuvottelut, ja Viikin luovuttamista koskevat erimielisyydet olivat yhä pahana kompastuskivenä. Uusi vaikeus ilmestyi postihallituksen vaatiessa n. 7,000 m² Turun kasarmin alueesta. Kun molemmin puolin oli tehty varsin suuria myönnytyksiä, osapuolet lopulta hyväksyivät ehdotuksen, joka alistettiin valtioneuvoston tutkittavaksi, ja marraskuun 19 p:nä 1926 valtioneuvosto määräsi kantansa, joka joissakin kohdin poikkesi valtuutettujen ehdotuksesta. Rahatoimikamari käsitteli sen jälkeen kysymystä useassa kokouksessa ja päättyi puoltamaan valtioneuvoston tarjousta. Lähettäessään kaupunginvaltuustolle asian johdosta syntyneet asiakirjat³⁾ kamari samalla omasta puolestaan huomautti³⁾ m. m., että valtiovallan suhtautuminen maan pääkaupungin tarpeisiin niinä neljänätoista vuonna, joiden ajan suurta tilusvaihtoa koskeva kysymys oli ollut päiväjärjestyksessä, oli aste asteelta käynyt kaupungille epäedullisemmaksi. Kamari, joka ei pitänyt tämän kehityksen suunnan muuttumista todennäköisenä, oli sen vuoksi tullut siihen vakaumukseen, että tilusvaihtokysymys oli ratkaistava. Esillä olevaa ehdotusta kamari piti suurin piirtein edullisena kaupungille sekä sen käsittämän aluehankinnan kannalta että ottaen huomioon sen merkityksen useiden mutkikkaiden järjestelykysymysten ratkaisemisessa.

Rahatoimikamarin ehdotukseen myöntyen kaupunginvaltuusto päätti⁴⁾, että valtion ja Helsingin kaupungin välinen tilusvaihto toteutettaisiin seuraavalla tavalla:

¹⁾ Valt. pöytäk. 8 p. kesäk. 30 §. — ²⁾ Ks. v:n 1923 kert. s. 6—11. — ³⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 34 v:ltä 1926. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 26 p. tammik. 56 § ja 9 p. helmik. 1 §; ks. myös v:n 1926 kert. s. 9.

Kaupunki luovuttaa valtiolle:

Alue	Pinta-ala	Hinta, Smk.	Vastaanottoaika
	m ²		
Meilahden huvila, Bjälbo n:o 1	13,200	396,000	Heti
Tilkan sairaala-alue	32,000	300,000	"
Kumpulän sairaala-alue	20,500	410,000	"
" sairaalarakennukset	—	600,000	"
Eknäsin kartano Porvoon pitäjässä viljeltyä maata	406.375 ha		
viljelyskelp. maata	175.740 "		
metsämaata	609.577 "		
joutomaata	1.193 "		
	ha	1,900,000	14/3 1927
Oopperatalon tontit n:ot 8, 18 ja 20 korttelissa n:o 77	m ² 5,430	434,400	Heti
Kaartin kasarmin ja maneesin alueet korttelissa n:o 57	17,840.9	—	"
Kaartin sairaala-alue korttelissa n:o 78 ..	9,512.0	—	"
Katajanokan kasarmialue	106,850	—	"
Katajanokan kasarmialuetta ympäröivä vesialue	85,000	—	"
Sotilassairaalakortteli n:o 42	18,818.3	—	"
Rahapajan tontti korttelissa n:o 142	2,072.815	—	"
Vanhan ja uuden klinikan tontit korttelissa n:o 44	22,743.5	—	"
Suomen sotaväen hautausmaan etelä-, länsi- ja pohjoispuolella olevan alueen käyttöoikeus	10,000	—	"
Metsähallituksen halkotarhaa varten luovutetun Lapinniemen alueen käyttöoikeus ..	12,000	—	"
Hylkysaari (Vrakholmen)	36,880	737,600	"
Katajaluoto (Skatakobben)	4,200	84,000	"
Radan luoteispuolella Käpylän pysäkin luona oleva alue	34,700	277,600	V. 1931
Radan kaakkoispuolella Käpylän pysäkestä pohjoiseen oleva alue	4,500	36,000	"
Träskin tilan pohjoisosa	159,360	796,800	"
" " suoalue	30,000	60,000	"
Rannikkoradan koillispuolella oleva suoma	100,000	100,000	"
Osia kaupunginpuutarhasta	3,500	525,000	{ Riippuu vastaisesta sopimuksesta
Kaupunginpuutarhan pohjoispuolella oleva alue	5,500	44,000	"
Radan länsipuolella oleva Eläintarhan alue	72,300	3,615,000	"
Radan länsipuolella olevat Eläintarhan huvila-alueet	30,000	3,000,000	"
Osa Töölön lahtea	117,500	587,500	Heti
Radan itäpuolella olevat Eläintarhan alueet ..	6,075	607,500	{ Riippuu vastaisesta sopimuksesta
Radan itäpuolella oleva vesialue	2,400	12,000	Heti
Osia Kaisaniemen puistosta	13,000	1,950,000	{ Riippuu vastaisesta sopimuksesta
Osia Sörnäsän satama-alueesta rautatiealueen vierestä	1,270	127,000	Heti

Osia Turun kasarmin korttelista n:o 194	n.	7,000	—	Heti
Eräs Taivallahden rannalla oleva alue ..	n.	55,250	5,336,000	"
Korttelissa n:o 474 oleva asuintontti		3,000	900,000	"
Castréninkadun ja Toisen linjan kulmauksessa oleva alue		19,000	1,900,000	15/11 1928
Meilahden korttelit n:ot 529, 603 ja 645	}	28,500	285,000	Heti
		83,500	5,010,000	"
Meilahden kortteli n:o 642	n.	12,000	—	"
Pihlajasaarella, Koskelassa, Reijolassa, Herttoniemessä ja Viikin tiluksilla sijaitsevat ammuskellarit tieoikeuksineen ...		—	—	"

Valtio luovuttaa kaupungille:

A l u e.	Pinta-ala.	Hinta, Smk.	Vastaanottoaika.
Helsingin pitäjän Viikin sotilasvirkataloon kuuluva maa-alue	ha		
	187,388	3,654,066	14/3 1927
S:n s:n vesialue	176,670	309,172	"
Hietaniemellä oleva ent. venäläisen sotaväen hautausmaa	m ²	—	Heti
	21,000	—	V. 1930
Katajanokan kasarmialueen eteläosa	n.	14,700	—
Osia Taivallahden ruutikellarialueesta	n.	13,300	1,330,000
Kampin kortteli n:o 215		40,032.5	—
siinä olevat rakennukset		—	2,227,630
Kortteli n:o 194, Turun kasarmi		19,467.5	—
siinä olevat rakennukset		—	4,290,490
Kortteli n:o 217		14,128.273	14,128,273
siinä olevat rakennukset		—	5,169,600
Lauttasaaren eteläiset niemekkeet		389,036	4,668,432
Osia Töölön ratapihasta satamaradan pohjoispuolelta		53,300	14,391,000
Lapinniemen alueen keskiosa		64,040	—

Kaupunki suorittaa valtiolle 20,137,263 markkaa eli kaupungin ja valtion vaihtoesineiden arvojen, 30,031,400 markan ja 50,168,663 markan välisen erotuksen. Kaupungin rahakorvauksesta suoritetaan 2,227,630 markkaa vuonna 1927, 4,290,490 markkaa vuonna 1929, 5,169,600 markkaa vuonna 1932, 5,796,943 markkaa vuonna 1934 ja 2,652,600 markkaa Töölön ratapihan jouduttua kaupungin haltuun.

Muuten valtio sitoutuu:

a) heti kun Lapinlahden keskuslaitos on siirretty muualle luovuttamaan kaupungille loput Lapinniemen sairaala-alueesta sikäläisistä rakennuksista suoritettavasta mahdollisimman huokeasta kauppahinnasta; sekä

b) edelleen pitämään voimassa valtioneuvoston toukokuun 30 p:nä 1919 tekemän päätöksen, että korttelin n:o 133 itäinen osa on jätettävä rakentamatta ja hoidettava puistona.

Kaupunki sitoutuu:

a) tarvittaessa metsähallitukselle luovutettua Lapinniemen halkotarha-

aluetta muihin tarkoituksiin vuokratta ja kaikiksi ajoiksi myöntämään metsähallitukselle käyttöoikeuden toiseen sen halkotarha- ja varastoalueeksi käytettävään, nykyistä halkotarha- ja varasto-aluetta laadultaan ja kunnoltaan vastaavaan alueeseen, jonka metsähallitus sen sopivaisuuden, aseman ja liikenne- y. m. laitteet sekä rakennukset huomioon ottaen vastikkeeksi hyväksyy;

b) luovuttamaan valtiolle vuokravapaan käyttöoikeuden Pasilassa ja Seurasaarentien varrella oleviin ammuskellareihin niiden vartioimiseen tarvittavine maa-alueineen siihen saakka, kunnes näissä osissa kaupunkia ryhdytään sellaisiin toimenpiteisiin, joille tässä mainitut kellarit ovat esteeksi;

c) rakentamaan Lapinlahden keskuslaitoksen ja kaupungille luovutettavan alueen välille sairaalan hallinnon hyväksymän raja-aidan, siirtämään sikäläiset ulkohuonerakennukset valtiolle jäävälle alueelle tai muulla tavoin ne korvaamaan sekä suorittamaan sanotun sairaalan nykyiselle ylläkärrille korvauksen hänen menettämistään luontaiseduista siinä tapauksessa, että hän on sanotussa virassa silloin kun hänen yksityisen puutarhansa käsittävä Lapinniemen osa otetaan kaupungin haltuun;

d) vuoden 1927 kuluessa vetämään Harakan saarelle sähkö-, vesi- ja kaasujohdot ja tarpeen mukaan viemärit Taivallahden kasarmialueelle;

e) rakentamaan valtioneuvoston annettavien tarkempien ohjeiden mukaisesti Taivallahden kasarmialueelle kuutiometreissä määrättäviä rakennuksia, joiden arvo nousee ainakin 11,687,720 markkaan, joka summa kaupungin muutoin tuli vuosien 1927, 1929 ja 1932 kuluessa suorittaa valtiolle rahassa; sekä

f) vastaisissa asemakaavasuunnitelmissaan mahdollisuuden mukaan varaamaan puolustuslaitokselle tilaisuuden rajoittamattomana aikana käyttää Pasilan ja Oulunkylän välistä, puistoksi suunniteltua aluetta sotaväenosastojen harjoitusalueena sekä luovuttamaan mahdollisimman huokeasta korvauksesta rajakkaisesta asutusalueesta myöhemmin mahdollisesti rakennettavia kasarmeja varten riittävän suuren tonttialueen.

Mikäli jompikumpi sopimuspuoli tarvitsee sille luovutettavia alueita ennen sovittua vastaanottoaikaa, on vastaanottajan korvattava luovuttajalle tai näiden alueiden mahdollisille vuokraajille aikaisemmasta luovutuksesta koitua vahinko.

Myöhemmin luovutettavalla alueella ei luovuttaja saa ryhtyä sellaisiin toimenpiteisiin tai myöntää vuokra- y. m. käyttöoikeuksia, jotka voivat vaikeuttaa alueen luovutusta tai aiheuttaa vastaanottajalle lisäkustannuksia, ellei viimeksimainittu kussakin eri tapauksessa anna siihen suostumustaan.

Kaupunki ei ole velvollinen rakentamaan valtiolle luovutettavia alueita sivuavia tai niille johtavia katuja, teitä tai toreja, ennenkuin kaupunki katsoo etunsa sitä vaativan.

Omistusoikeuksin valtiolle luovutettavia ammuskellareita varten ei saa erottaa enempää maata kuin mitä niiden maapohja on ja niiden vartioimiseen tarvitaan.

Kaupungille kuuluvan Nikkilän kylän yhteismaan osan myynti. Sittenkuin oli selvinnyt, että kaupunki Nikkilän sairaala-alueen omistajana omisti maanmittarin $\frac{1}{6}$ ha:ksi arvioiman osan Nikkilän kylän yhteismaahan kuuluvaa Möholmen-nimisen saaren luoteisniemekettä ja herrat H. Tammelinen ja G. Hougberg olivat muilta osakkailta ostaneet heidän omistamansa yhteismaan osat sekä anoneet, että kaupunkikin möisi heille osuutensa, kaupunginvaltuusto

tähän anomukseen myöntyen päätti¹⁾ valtuuttaa rahatoimikamarin 1,000 markan hinnasta myymään hakijoille kaupungin omistaman Sipoon pitäjän Nikkilän kylän tilukseen Helsingin mielisairaala 2 R. N. 5¹⁰ kuuluvan osan edellä mainittua yhteismaata.

Maa-alueen luovuttaminen valtiolle. Tie- ja vesirakennushallituksen tekemästä anomuksesta kaupunginvaltuusto päätti²⁾ luovuttaa karttaan tarkemmin merkityn Malmin hautausmaan itäpuolella sijaitsevan 0.95 ha:n laajuisen alueen Helsingin ja Porvoon välisen maantien oikaisemiseksi ehdoin, että valtio luovutti kaupungille yhtä suuren osan silloisesta maantiestä sekä sitoutui korvaamaan kaupungin vuokraajalle J. K. Lepistölle sen vahingon, minkä maantien oikaiseminen hänelle tuotti. Korvausmäärän lopullinen vahvistaminen jätettiin vastaisen yksityiskohtaisen arvioinnin varaan.

Eväilty anomus saada ostaa eräs Pukinmäen alue. Palstanomistaja A. Tilly oli anonut, että hän saisi lunastaa omistamansa Pukinmäen palstan vierellä sijaitsevan pienehkön alueen, mutta kaupunginvaltuusto päätti³⁾ evätä tämän anomuksen, koska kaupunki tarvitsi alueen tietä varten.

Yliopiston anatominen laitos. Helsingin yliopiston ilmoitettua, että se aikoi rakentaa talon anatomista laitostaan varten omistamalleen I kaupunginosan korttelissa n:o 140 olevalle Siltavuorenpenkereen tontille n:o 20, sekä anottua, että se saisi sijoittaa suunnitellun rakennuksen samaan linjaan tontilla ennestään sijaitsevan fysiologisen laitoksen rakennuksen kanssa, kaupunginvaltuusto päätti⁴⁾

56,400 markan hinnasta myydä mainitulle yliopistolle oheenpantuun karttaan tarkemmin merkityn, 141 m²:n suuruisen kaistaleen Siltavuorenpenkereen katualasta liitettäväksi kortteliin n:o 140;

puolestaan hyväksyä⁵⁾ ja valtioneuvoston vahvistettavaksi alistaa tästä päätöksestä aiheutuvan kaupunginasemakaavan muutoksen; sekä

jos tämä ehdotus saavutti asianomaisten hyväksymisen, kehoittaa maistraattia tekemään kaupungin tonttikirjaan merkinnän siitä, että I kaupunginosan korttelissa n:o 131 sijaitsevan Oikokadun tontin n:o 4 oikeudet rakennuskorkeuteen nähden asemakaavan muutoksesta huolimatta jäävät voimaan.

Tonttipaikan myöntäminen taidehallia varten. Myöntyen Helsingin taidehallin säätiön anomukseen kaupunginvaltuusto päätti⁶⁾ luovuttaa mainitulle säätiölle 650,000 markan kauppahinnasta XIII kaupunginosan korttelissa n:o 401 Nervanderinkadun varrella sijaitsevan, 984 m²:n laajuisen tontin n:o 3 taidehallin rakennuspaikaksi ehdoin, että kauppahinta niin kauan kuin tonttia käytettiin kuvaamataidehallia varten, sai jäädä korottomana lainana kaupunginkassaan, mutta muussa tapauksessa tai ellei tonttia rakennutettu säädetyn ajan kuluessa, oli kokonaan heti maksettava; että kaikkien tontille teettävään rakennusten samaten kuin myös mahdollisten lisä- ja muutosrakennusten piirustukset oli alistettava rahatoimikamarin tarkastettaviksi ja hyväksyttäväiksi; sekä että tontin tuli olla valmiiksi rakennettu kolmen vuoden kuluessa tarpeellisen kaupunginasemakaavan muutoksen vahvistamispäivästä lukien.

Rahatoimikamarille annettiin⁶⁾ toimeksi ryhtyä kaikkiin päätöksestä johtuviin toimenpiteisiin.

Tontin luovuttaminen konservatoriorakennusta varten. Vuonna 1917 kau-

1) Valt. pöytäk. 23 p. maalisk. 10 §. — 2) S:n 6 p. huhtik. 12 §. — 3) S:n 7 p. syysk. 49 §. — 4) S:n 26 p. tammik. 5 §. — 5) Ks. myös tätä kert. siv. 5. — 6) Valt. pöytäk. 8 p. kesäk. 27 §; vrt. v:n 1917 kert. s. 31 ja v:n 1925 kert. s. 15.

kaupunginvaltuusto päätti¹⁾ varata silloiseen järjestelusuunnitelmaan merkityn XIII kaupunginosan korttelin n:o 402 tontin n:o 9, sekä osan kortteliä n:o 403 Helsingin musiikkiopiston tarpeisiin. Sitten näiden alueiden kaupungin- asemakaavaa oli muutettu²⁾ ja kortteli n:o 402 osaksi luovutettu rakennetta- vaksi, niin että siitä oli käyttämättä n. 1,245 m²:n laajuinen alue, joka liki- main vastasi musiikkiopistolle aikaisemmin varattua tonttipaikkaa. Tämän alueen Helsingin musiikkiopisto osakeyhtiö viitaten kaupunginvaltuuston edellä mainittuun periaatteelliseen päätökseen anoi saada lunastaa, ja kau- punginvaltuusto päätti³⁾ tähän myöntyen 3,735,000 markan hinnasta myydä mainitulle yhtiölle sen haluaman, piirustukseen merkityn XIII kaupunginosan korttelin n:o 402 osan konservatoriorakennuksen rakennuspaikaksi ehdoin,

että niin kauan kuin tonttia käytettiin konservatorion tai Helsingin musiikkiopiston tarpeisiin, kauppahinta sai olla suorittamatta korottomana lainana, mutta päinvastaisessa tapauksessa tai ellei tonttia seuraavassa maini- tun ajan kuluessa ollut rakennettu, oli heti maksettava;

että kaikkien tontille rakennettavien sekä uudis- että lisärakennusten piirustukset oli alistettava kaupunginvaltuuston tutkittaviksi ja hyväksytä- viksi ja että niiden sekä kattolistan että katonharjan korkeuden suhteen tuli olla sopusoinnussa XIII kaupunginosan kortteleille n:ot 401 ja 402 vahvis- tettavien julkisivukaavioiden kanssa; sekä

että tontin tuli olla valmiiksi rakennetun viimeistään viiden vuoden kulut- tua korttelin n:o 402 lopullisen kaupungin asemakaavan vahvistamisesta.

Rahatoimikamarille annettiin tehtäväksi ryhtyä kaikkiin edellä mainitusta päätöksestä aiheutuviin toimenpiteisiin.

Helsingin teollisuuskoulun tonttipaikka. Kauppa- ja teollisuusministeriö oli tiedustellut, suostuiko kaupunki ja millä ehdoilla luovuttamaan tontin Helsingin teollisuuskoulua varten. Tästä tiedustelusta antamassaan lausun- nossa kaupungin yleisten töiden hallitus ehdotti, että valtiolle tarjottaisiin mainittuun tarkoitukseen osa sitä XI kaupunginosan kortteliä, joka muo- dostuisi, kun yhdistettäisiin korttelit n:ot 334 a ja 334 b, sekä että kaupunki tämän alueen korvaukseksi pyytäisi m. m. Hakasalmen- ja Mikonkatujen leventämiseen tarvittavat osat Ateneumin tontista.

Hallituksen ehdotuksen hyväksyen kaupunginvaltuusto päätti⁴⁾ luovut- taa Helsingin teollisuuskoulun tonttipaikaksi n. 3,300 m²:n laajuisen alan kortteleista n:ot 334 a ja 334 b, 1,980,000 markan kauppahinnasta, joka oli suoritettava siten, että valtio luovutti kaupungille 297 m² omistamastaan II kaupunginosan korttelin n:o 97 tontista n:o 4 ja 403 m² saman korttelin ton- tista n:o 2, joiden tonttialueiden arvo oli laskettu 1,000,000 markaksi, sekä 980,000 markkaa rahassa.

Samalla valtuusto peruutti vuonna 1922 tekemänsä päätöksen⁵⁾ korttelin n:o 334 b varaamisesta tuberkulootisten henkilöiden asuinrakennuksen tontti- paikaksi.

Rahatoimikamarille annettiin tehtäväksi ryhtyä edellä mainitusta päätök- sestä aiheutuviin toimenpiteisiin.

Valtioneuvosto hyväksyi⁶⁾ kaupunginvaltuuston tarjouksen heinäkuun 30 p:nä.

¹⁾ Ks. v:n 1917 kert. s. 32. — ²⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 4. — ³⁾ Valt. pöytäk. 7 p. jouluk. 13 §. — ⁴⁾ S:n 15 p. kesäk. 14 §. — ⁵⁾ Ks. v:n 1922 kert. s. 18. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 7 p. syysk. 13 §.

Katualueen myynti. Rahatoimikamari valtuutettiin¹⁾ siinä tapauksessa että ehdotettu²⁾ XIV kaupunginosan korttelissa n:o 487 Topeliuksenkadun varrella sijaitsevaa tonttia n:o 17 koskeva kaupunginasemakaavan muutos asianmukaisesti vahvistettiin, myymään johtaja H. Reinckelle 20,400 markan hinnasta 51 m² maata, mikä lohkaistaisiin Meilahdenkadusta ja yhdistettäisiin Topeliuksenkadun tonttiin n:o 17 b.

Uudenmaan kasarmin alue. Puolustusministeriön ilmoitettua aikovansa luovuttaa erään I kaupunginosassa sijaitsevan, valtion omistaman korttelin n:o 20 tontin (Uudenmaan kasarmin alueen) Helsingin upseeriyhdistykselle ja tiedusteltua, aikoiko Helsingin kaupunki käyttää hyväkseen sille laissa myönnettyä etuoikeutta sen alueella sijaitsevan maa-alueen lunastamiseen, rahatoimikamari antamassaan vastauksessa oli ilmoittanut kaupungin mainituissa tapauksessa luopuvan etuoikeudestaan. Kamari anoi sittemmin toimenpiteelle kaupunginvaltuuston hyväksymistä, jonka valtuusto myönsikin³⁾.

3. Kaupungin kiinteän omaisuuden vuokra- ja muuta nautintaoikeutta koskevat kysymykset.

Tonttipaikan luovuttaminen kirkkoa varten Tehtaanpuistosta. Vuonna 1913 kaupunginvaltuusto päätti⁴⁾ luovuttaa Helsingin eteläiselle suomalaiselle ja eteläiselle ruotsalaiselle evankelis-luterilaiselle seurakunnalle maksutta VI kaupunginosassa Laivurinkadun varrella sijaitsevan korttelin n:o 233 kirkon rakennuspaikaksi. Tontti olisi seurakuntain hallussa niin kauan kuin sillä ylläpidettiin kirkkorakennusta sekä muuten ehdoin, että seurakunnat korvasivat kaupungille suunnitelman edellyttämän kadunjärjestelyn sekä Laivurinkadun raitiotieraitteiden muuton aiheuttamat 57,000 markaksi arvioidut kustannukset. Päätöksestä johtuva kaupunginasemakaavan muutoksen oli asianmukaisesti vahvistettu ja alueen luovutuskirja annettu. Sittemmin paikan kuitenkin oli havaittu huonosti soveltuvan kirkkotontiksi, ensi sijassa niiden runsaiden kustannusten vuoksi, joita sen käyttämisestä tähän tarkoitukseen koituisi sekä kaupungille että seurakunnille, ja kirkkovaltuutettujen edustajain kanssa oli sen vuoksi ryhdytty neuvotteluihin korttelin n:o 223 vaihtamisesta johonkin sopivampaan paikkaan. Tällöin oli päästy yksimielisiksi siitä, että vastainen kirkko edullisesti voitaisiin sijoittaa suoraan vastapäätä Albertinkatua sijaitsevaan Tehtaanpuiston osaan. Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti⁵⁾, että Helsingin evankelis-luterilaisten suomalaisten ja ruotsalaisten seurakuntain kanssa tehtäisiin sellainen sopimus, että seurakunnat luovuttaisivat voimassa olevaan kaupunginasemakaavaan merkityn korttelin n:o 233, jota vastoin kaupunki seurakunnille maksutta luovuttaisi piirustuksesta ilmenevän, n:olla 791 merkityn, n. 2,800 m²:n laajuisen alueen kirkkorakennuksen paikaksi seurakuntain hallussaan pidettäväksi niin kauan kuin sillä ylläpidettiin tällaista rakennusta; seurakunnat vapautettaisiin tällöin Laivurinkadun järjestelykustannusten korvausvelvollisuudesta; sekä että rahatoimikamari saisi tehtäväkseen ryhtyä päätöksen aiheuttamiin täytäntöönpanotoimiin sekä laadittaa ja antaa valtuustolle ehdotuksen tämän päätöksen toteuttamisesta aiheutuvaksi kaupunginasemakaavan muutokseksi ynnä aika-

¹⁾ Valt. pöytäk. 26 p. tammik. 7 §. — ²⁾ Ks. tätä kert. siv. 7. — ³⁾ Valt. pöytäk. 23 p. marrask. 10 §. — ⁴⁾ Ks. v:n 1913 kert. s. 19. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 7 p. jouluk. 10 §.

nansa ehdotuksen Tehtaanpuiston järjestelemiseksi tavalla, jota voitiin pitää sopivana ottaen huomioon kirkkorakennuksen sijoittaminen kyseelliseen paikkaan.

Tonttipaikan myöntäminen koulua varten. Vastaukseksi opetusministeriön tiedusteluun kaupunginvaltuusto päätti¹⁾ ilmoittaa kaupungin suostuvan maksutta luovuttamaan suomalaisen poikalyseon tonttipaikaksi erään vastedes suoritettavassa kaupunginasemakaavan järjestelyssä tarkemmin määriteltävän XIII kaupunginosan korttelin n:o 419 a osan, kuitenkin ehdoin, että jos aluetta vastedes käytettäisiin muuhun kuin sovittuun tarkoitukseen, valtio olisi velvollinen lunastamaan sen silloin toimitettavan arvion mukaan.

Tonttien varaaminen Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön tarpeisiin. Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiö oli kaupunginvaltuustolle lähettämässään kirjelmässä ilmoittanut, että yhtiö kuluvana vuonna aikoi rakennuttaa vuokraamansa Vallilan korttelissa n:o 581 sijaitsevan Keiteleentien tontin n:o 14 koko sallitulta alalta, sekä että yhtiö siten oli käyttänyt loppuun kaikki mahdollisuutensa laajentaa mainitussa korttelissa olevia vaunutallejaan. Koska kuitenkin vastedes tarvittaisiin lisätilaa, yhtiö anoi, että sille vuokrattaisiin kaupungin omistamat, edellä mainitussa korttelissa n:o 581 sijaitsevat Eurantien tontit n:ot 5 ja 7, joista toinen oli luovutettu tilapäistä kauppahallia ja toinen paloasemaa varten. Kaupunginvaltuusto päätti²⁾ myöntyä tähän anomukseen sikäli, että Vallilan korttelissa n:o 581 sijaitsevat Eurantien tontit n:ot 5 ja 7 varattaisiin Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön vaunutallien vastaista laajentamista varten sekä että kysymys tonttien vuokraehdoista jätettäisiin ratkaisematta, kunnes ne luovutettaisiin yhtiölle.

Erään Pukinmäen alueen vuokraaminen. Tehdystä anomuksesta kaupunginvaltuusto päätti³⁾ luovuttaa Pukinmäen vapaaehtoiselle palokunnalle 25 vuodeksi kuluvan vuoden alusta lukien karttaan tarkemmin merkityn Pukinmäen huvilayhdyskunnassa sijaitsevan 3,700 m²:n laajuisen alueen 50 markan vuosivuokrasta sekä muuten ehdoin, että alueelle teetettiin ainoastaan palokunnan omiin tarkoituksiin tarvittavia rakennuksia ja kaupungille varattiin oikeus vuokra-ajan kuluessa järjestellä alueen rajat uudestaan, jos jokin osa siitä tarvittaisiin teiden laajentamiseen.

Puhelinkeskuksen tonttipaikka. Rahatoimikamari valtuutettiin⁴⁾ ehdoin, jotka kamarin tuli tarkemmin vahvistaa, vuoden 1974 loppuun vuokraamaan Helsingin puhelinyhdistykselle Käpylän korttelissa n:o 826 sijaitseva Pellerontien tontti n:o 37, automaattisen puhelinkeskuksen rakennuspaikaksi.

Rajasaaren huvilapalstan n:o 2 b vuokraehdot. Rajasaaren huvilapalstan n:o 2 b vuokraaja oli anonut sen vuokrasopimuksen sisältämän määräyksen kumoamista, jonka mukaan alue, jos sitä ennen vuokrakauden päättymistä tarvittiin johonkin kaupungin tai yleiseen tarpeeseen, oli kuuden kuukauden kuluttua irtisanomisesta ensisijutulevan tammikuun 1 p:nä luovutettava, jolloin vuokraaja oli velvollinen poistamaan hänelle kuuluvat rakennukset saamatta hyvitystä vuokran menettämisestä. Kaupunginvaltuusto epäsi⁵⁾ anomuksen.

Reimarsin tilan palstain vuokraehdot. Reimarsin tilan asuntopalstain vuokraajat olivat anoneet mainittuja palstoja koskevien vuokrasopimusten muuttamista siten, että vuokraaja oikeutettaisiin luoton saamiseksi kiinnittämään palstan vuokraoikeus sekä sillä olevat rakennuksensa. Tämän johdosta

¹⁾ Valt. pöytäk. 8 p. kesäk. 4 §. — ²⁾ S:n 21 p. syysk. 5 §. — ³⁾ S:n 23 p. maalisk. 12 §. — ⁴⁾ S:n 7 p. jouluk. 12 §. — ⁵⁾ S:n 9 p. maalisk. 19 §.

socialiministeriö, joka piti hakijain anomusta täysin perusteltuna, oli laatinut ehdotuksen puheena olevia alueita koskeviksi uusiksi vuokrasopimuskaavakkeiksi, jotka olivat pääasiassa kaupungin muilla asuntoalueilla käytettyjen mukaiset. Kaupunginvaltuusto vahvisti ¹⁾ tämän ehdotuksen rahatoimikamarin tarkistamassa muodossa tehtyään siihen vähäisen muutoksen.

Ylioppilastalontorin liikenne. Kaupunginvaltuustolle lähettämässään kirjelmässä ²⁾ rahatoimikamari huomautti, että Ylioppilastalontorin lisääntynyt liikenne teki sikäläisten raidelaitteiden järjestelemisen välttämättömäksi. Liikennepulmalle oli ehdotettu useita ratkaisuja, joista rahatoimikamari puolestaan piti Raitiotie- ja omnibussosakeyhtiön ehdottamaa, numerolla I merkittyä ansiokkaimpana. Tämän ehdotuksen mukaan yhdistettäisiin Ylioppilastalontorilta itään ja länteen vievät raiteet kahdella käyrällä Heikinkadulla oleviin raiteisiin, jolloin muodostuisi kyseellistä paikkaa ympäröivä raidesilmukka. Täten tulisi mahdolliseksi sellainen liikenteen järjestely, että kaikki Ylioppilastalontoria koskettelevat linjat Lapinlahden linjaa lukuun ottamatta voisivat pysähtyä samaan paikkaan, missä suurin osa vaunun vaihtamisia voisi tapahtua ilman että tarvitsisi kulkea minkään muun liikenneväylän kuin raitiotieraitteiden poikki. Lapinlahden linjan vaunut taas pysähtyisivät samaten kuin aikaisemminkin Ylioppilastalontorin eteläsivulla olevalle pysäkille, samaten myöskin Kauppatorille kulkevat vaunut, joten ei tässä tapauksessa tarvittaisi ajotien ylimenoa vaunua vaihdettaessa. Jotta edellä selostettu liikenteen keskittäminen voitaisiin toteuttaa ja se voisi häiriytymättä jatkua, olisi välttämätöntä rakentaa tarpeellisia korokkeita ja varustaa ne vaunujen määräpaikkaa ilmaiseksi osoitteilvillä, pitää eri korokkeiden välinen yhteys avoimna sekä edelleen ohjata ajoneuvoliikenne siten, ettei se häirinnyt paikalla tapahtuvaa henkilöliikennettä. Raitiotie- ja omnibussosakeyhtiö oli ajatellut, että Heikinpuiston eteläinen, läntinen ja pohjoinen jalkakäytävä rakennettaisiin yhtenäiseksi kaarenmuotoiseksi raitiotiekorokkeeksi, joka rajoittaisi raitiotieraitteita idän puolelta, minkä lisäksi rakennettaisiin vielä erinäisiä pienempiä korokkeita raiteiden välille ja Lant. Heikinkadun ajotielle istutusta vastapäätä 40 m:n pituinen ja 1 m:n levyinen koroke sekä It. Heikinkadun itäpuolella olevalle aukiolle suuri kolmionmuotoinen koroke, joka oli tarpeellinen paikan yli kulkevan vilkkaan jalkaliikenteen turvaamiseksi. Sitäpaitsi olisi välttämätöntä jalkakäytävän kustannuksella leventää Aleksanterinkadun ajotietä kolmionmuotoisen korokkeen eteläpuolelta. Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto täydellisesti yhtyen rahatoimikamarin asiasta tekemään esitykseen päätti ³⁾

oikeuttaa Raitiotie- ja omnibussosakeyhtiön järjestelemään uudestaan Ylioppilastalontorilla olevat raiteet edellä selostetun ehdotuksen I mukaisesti sekä rakentamaan raitiotieliikennettä varten tarvittavat piirustuksissa tarkemmin osoitetut korokkeet huomioon ottaen, että Lant. Heikinkadun koroketta oli levennettävä 30 cm; sekä

hyväksyä ehdotuksen It. Heikinkadun itäpuolella olevan paikan järjestämisestä, jonka suorittaminen kuului kaupungille, sekä osoittaa tätä tarkoitusta varten 95,000 markkaa Yleisten töiden päaluokkaan merkityistä käyttövaroistaan.

Pasilan esikaupunkiin vievä raitiotielinja. Kaupunginvaltuustolle lähettämässään kirjelmässä Raitiotie- ja omnibussosakeyhtiö ilmoitti aikovansa

¹⁾ Valt. pöytäk. 9 p. maalisk. 22 §; ks. myös Kunnall. asetuskok. s. 13. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 18. — ³⁾ Valt. pöytäk. 7 p. syysk. 6 §.

rakentaa Nordenskiöldinkadulta Pasilan esikaupunkiin vievän tien kanssa yhdensuuntaisen yksiraiteisen radan sekä rautatiehallituksen periaatteellisesti hyväksyneen tämän ehdotuksen ja luovuttaneen tarkoitukseen 4 m:n levyisen kaistaleen valtionrautateiden aluetta Pasilan aseman kohdalta viiden vuoden ajaksi. Samalla yhtiö anoi toimilupaa radan rakentamiseen sikäli kuin se kosketti kaupungin aluetta. Tämän johdosta kaupunginvaltuusto päätti¹⁾ myöntää Helsingin raitiotie- ja omnibussosakeyhtiölle vuoden 1945 loppuun toimiluvan Nordenskiöldinkadun ja Pasilan esikaupungin väliselle yksiraiteiselle radalle, mikäli se joutui sijaitsemaan kaupungin alueella, yhtiön muita raitioiteita koskevin ehdoin; sekä hyväksyä linjan suunnan sellaisena kuin se ilmeni yhtiön laadittamasta asemapiirustuksesta, kuitenkin sellaisin muutoksin, että Pasilan torille ehdotettuun raidesilmukkaan johtava vaihe oli muutettava jonkin verran pohjoisemmaksi kaupunginasemakaava-arkkitehdin laatiman piirroksen mukaisesti.

Munkkiniemen ja Haagan raitiotiet. Raitiotie- ja omnibussosakeyhtiön ostettua Aktiebolaget M. G. Stenius osakeyhtiöltä Munkkiniemen huvilayhdyskuntaan ja Haagan kauppalaan vievät raitiotiet kaupunginvaltuusto myöntyi²⁾ viimemainitulle yhtiölle vuonna 1913 myönnetyn³⁾ toimiluvan siirtämiseen edelliselle yhtiölle.

4. Kaupungille kuuluvain talojen ja rakennusten käyttämistä määrättyihin tarkoituksiin sekä sellaisten rakennusten teettämistä ja kunnossapitoa koskevat kysymykset.

Huoneiston hankkiminen kansanlastentarhalle. Koska Touhulan lastentarhalla oli käytettävänä tarkoitukseensa epämukava ja sitäpaitsi sopimattomasti sijaitseva huoneisto eikä lastentarhan johtajatar voinut hankkia parempaa huoneistoa, kaupunginvaltuusto päätti⁴⁾ 318,000 markan hinnasta ostaa Osakeyhtiö Neljäs linja 14 nimisen asunto-osakeyhtiön osakkeita, jotka oikeuttivat yhtiön omistamassa talossa sijaitsevaan, kyseelliselle lastentarhalle sopivaan huoneistoon, sekä 25,000 markan hinnasta saman talon katolla olevan 167 m²:n laajuisen leikkikentän. Edelleen kaupunginvaltuusto päätti merkitä kauppahinnan suorittamiseen tarvittavan määrärahan vuoden 1928 menosääntöön sekä antaa rahatoimikamarille tehtäväksi ryhtyä kaikkiin edellä mainitusta päätöksestä aiheutuviin toimenpiteisiin.

Hakasalmen huvila. Taideteollisuusyhdistys, jonka ei ollut onnistunut hankkia huoneistoa museotaan varten, oikeutettiin⁵⁾ anomuksesta pitämään kokoelmansa Hakasalmen huvilassa kesäkuun 1 p:ään 1928 ehdoin, että yhdistys noudatti niitä määräyksiä, joita kaupungin museon johtokunta kaupungin omaisuuden hoidon helpottamiseksi katsoi tarpeelliseksi antaa museon aukioloajasta, korjaustoista y. m.

Muuntaja-aseman ostaminen. Ostaessaan⁶⁾ Munkkiniemen yhdyskuntaan ja Haagan kauppalaan vievät raitiotielinjat Raitiotie- ja omnibussosakeyhtiö samalla 225,000 markan hinnasta hankki omakseen kaupungin maalle Snellmaninkadun varrelle rakennetun muuntaja-aseman. Kaupungin sähkölaitos

¹⁾ Valt. pöytäk. 9 p. marrask. 8 §. — ²⁾ S:n 9 p. helmik. 20 §. — ³⁾ Ks. v:n 1913 kert. s. 30. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 7 p. jouluk. 14 §. — ⁵⁾ S:n 23 p. maalisk. 7 §; vrt. v:n 1926 kert. s. 19. — ⁶⁾ Vrt. ylemp.

tarvitsi kuitenkin mainittua asemaa voidakseen tehdyn sopimuksen mukaisesti toimittaa yhtiölle sen raitiotiekäyttöä varten tarvitseman sähkövirran, minkä johdosta kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾ sähkölaitosta varten lunastaa Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiöltä puheena olevan muuntaja-aseman siihen kuuluvine konevarusteineen 225,000 markasta, mikä määrä oli maksettava ennakolta kaupunginkassasta ja aikanaan merkittävä vuoden 1928 menosääntöön.

Hietaniemenkadun poliisitalo. Kaupunginvaltuuston päätettyä ²⁾, että XIII kaupunginosassa olevalle Hietaniemenkadun tontille n:o 4 rakennettaisiin poliisitalo, kaupunginarkkitehti oli laatinut kyseellisen rakennuksen pääpiirustukset ynnä kustannusarvion. Nämä piirustukset poikkesivat hyväksytyistä luonnospiirustuksista olennaisesti sikäli, että rakennuksen kuutiolisuuksittain tulisi olemaan 11,700 m³ aikaisempien piirustusten mukaisten 9,900 m³:n sijasta ja että rakennukseen sijoitettaisiin autovaja poliisilaitoksen moottorijoneuvoja varten. Luonnospiirustuksia seuranneen kustannusarvion mukaan poliisitalon kertakustannukset nousivat 3,095,750 markkaan, mistä palovakuutusmaksuja 25,750 markkaa, jota vastoin rakennuksen teettäminen myöhemmin laadittujen pääpiirustusten mukaisesti lisäisi kustannuksia 744,000 markkaa. Kaupunginvaltuusto hyväksyi ³⁾ piirustukset siten muutettuina, että molempiin pääporrashuoneisiin oli varattu tilaa henkilöhisseille. Rakennusyritystä varten oli vuoden 1927 talousarvioon merkitty ⁴⁾ 2,000,000 markkaa, ja vuoden 1928 talousarviota vahvistettaessa kaupunginvaltuusto myönsi ⁵⁾ tähän tarkoitukseen 1,814,000 markkaa lisää.

Palolaitoksen laajentaminen. Rahatoimikamari lähetti kaupunginvaltuutolle kaupungin yleisten töiden hallituksen toimesta laaditut Korkeavuorenkadun tontille n:o 7 rakennettavan palomiestalon asuinrakennuksen pääpiirustukset ynnä kustannusarvion. Valtuusto hyväksyi ⁶⁾ molemmat.

Sittemmin kaupunginarkkitehti oli laatinut Korkeavuorenkadun tontille n:o 7 teetetävän kadunpuoleisen rakennuksen sekä samalle tontille rakennettavan palolaitoksen sairauskuljetusautoja varten tarkoitettun autovajan luonnospiirustukset ja kustannusarvion, ja kaupunginvaltuusto päätti ⁷⁾ periaatteessa hyväksyä piirustukset siten muutettuina, että ensimmäisen kerroksen eteläpuolisko sisustettaisiin autovajaksi. Vuoden 1928 menosääntöön merkittiin ⁸⁾ kyseellisen rakennuksen kustannuksiin 2,610,000 markkaa.

Kaupungin virastohuoneistoissa vallitseva tilanpuute. Rahatoimikamarin tehtyä selkoa kaupungin lautakuntain ja laitosten käytettävissä olevissa huoneistossa yhä lisääntyneestä ⁸⁾ tilanpuutteesta ja liitettyä selvitykseensä luettelon niistä huoneistoista, jotka kaupunki oli vuokrannut eri yksityistaloista, sekä anottua, että kaupunginvaltuusto ryhtyisi toimenpiteisiin lisätilan hankkimiseksi joko rakennuttamalla tätä tarkoitusta varten aiotun rakennuksen tai ostamalla jonkin tähän sopivan kiinteistön valtuusto päätti ⁹⁾ ainoastaan palauttaa esityksen kaupungintalon aikaansaamista valmistelemaan asetettuun valiokuntaan ¹⁰⁾.

Tuberkuloosisairaala. Kaupunginvaltuusto hyväksyi ¹¹⁾ tuberkuloosisairaalan rakennustoimikunnan lähettämät sairaalan kattila- ja konehuoneen pääpiirustukset.

¹⁾ Valt. pöytäk. 23 p. maalisk. 21 §. — ²⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 21. — ³⁾ Valt. pöytäk. 7 p. syysk. 29 §. — ⁴⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 84. — ⁵⁾ Ks. tätä kert. s. 96. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 27 p. huhtik. 6 §; vrt. v:n 1926 kert. s. 28. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. 7 p. syysk. 30 §; vrt. v:n 1926 kert. s. 28. — ⁸⁾ Vrt. v:n 1922 kert. s. 17 ja v:n 1924 kert. s. 45. — ⁹⁾ Valt. pöytäk. 9 p. maalisk. 10 §. — ¹⁰⁾ Ks. v:n 1925 kert. s. 118. — ¹¹⁾ Valt. pöytäk. 7 p. syysk. 21 §.

Mainittu rakennustoimikunta ilmoitti hankkineensa vesi-, viemäri- ja lämpöjohtojen teettämistä tuberkuloosisairaalaan koskevia urakkatarjouksia sekä alimman tarjouksen nousevan 5,700,000 markkaan, jota vastoin kustannusarvioon oli näihin tarkoituksiin merkitty ainoastaan 4,082,700 markkaa. Ensin mainitusta määrästä kuitenkin 789,000 markkaa kohdistui laitteisiin, joita ei ollut otettu huomioon keskussairaalakomitean kustannusarviossa, mutta jotka toimikunta asiaa tarkemmin harkittuaan ja sairaalan ylilääkärin ja sairaalatarkastajan lausumat toivomukset huomioon ottaen oli katsonut tarpeellisiksi. Jonkin verran supistettuaan alkuperäistä johtotyösuunnitelmaa toimikunta sittemmin oli saanut urakkasumman alennetuksi 5,352,080 markkaan, mihin sisältyivät desinfiointia varten tarvittavan korkeapainehöyrylaitteen, makuuparvekkeiden lämpöjohtojen, varalämminvesisäiliön sekä 150 pesu- y. m. altaan hankinta- ja työkuustannukset. Kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾ hyväksyä toimikunnan esittämät tuberkuloosisairaalan vesi-, viemäri- ja lämpöjohtoja y. m. niihin liittyviä laitteita koskevat ehdotukset sekä osoitti tätä tarkoitusta varten tarpeellisen lisämäärärahan, 1,269,380 markkaa, vuoden 1928 talousarviota vahvistettaessa.

Koska tuberkuloosisairaalan rakentamistyö suotuisain säiden johdosta oli edistynyt nopeammin kuin vuoden talousarviota laadittaessa oli voitu otaksua ja määrärahat sen johdosta oli käytetty ennen vuoden loppua, kaupunginvaltuusto rakennustöiden keskeytymisen välttämiseksi päätti ²⁾ oikeuttaa rakennustoimikunnan jo kuluvana vuonna käyttämään 3,000,000 markkaa vuoden 1928 menosääntöön tuberkuloosisairaala varten merkittävästä määrärahadista.

Kivelän sairaalan keittiörakennus. Kaupunginvaltuusto hyväksyi ³⁾ kaupungin yleisten töiden hallituksen yksissä neuvoin kaupungin sairaalahallituksen kanssa laatimat Kivelän sairaalaan rakennettavan ⁴⁾ keittiörakennuksen pääpiirustukset.

Ryttlän koulukodin keittiörakennus. Kaupunginvaltuusto hyväksyi ⁵⁾ kaupungin yleisten töiden hallituksen toimesta laaditut Ryttlän koulukotiin rakennettavan ⁶⁾ uuden keittiörakennuksen pääpiirustukset sekä puheena olevan rakennuksen 749,000 markkaan päättyvän kustannusarvion. Aikaisemman kustannusarvion ⁶⁾ mukaisesti oli rakennusta varten varattu 620,000 markkaa, ja valtuusto päätti, että lisäkustannukset suoritettaisiin Ryttlän koulukotiin teetettyä uutta koulu- ja asuntorakennusta varten myönnetystä määrärahadista säästyneillä varoilla.

Sähkövirran hankkiminen Toivoniemen koulukotiin. Rahatoimikamari ilmoitti tehneensä Lohjan sähkölaitos osakeyhtiön kanssa sopimuksen sähkövalaistus- ja -voimavirran antamisesta Toivoniemen koulukotiin, ja kaupunginvaltuusto päätti ⁷⁾ kamarin toimenpiteen hyväksyen myöntää Sekalaisten menojen pääluokkaan merkityistä käyttövaroistaan 75,000 markkaa tarpeellisia johtoja y. m. varten.

Porthaninkadun kansakoulu. Kaupunginvaltuusto päätti ⁸⁾, että Porthaninkadun kansakoulutaloon, jonka keskuslämmityslaitte oli kulunut, vanhentunut ja epätaloudellinen, kesän aikana hankittaisiin ajanmukainen matalapainelämmityslaitte, jonka aiheuttamat kustannukset 114,500 markkaa suoritettaisiin Yleisten töiden pääluokkaan merkityistä valtuuston käyttövaroista.

¹⁾ Valt. pöytäk. 7 p. syysk. 14 § ja 21 p. jouluk. 1 §. — ²⁾ S:n 7 p. jouluk. 21 §. — ³⁾ S:n 9 p. maalisk. 13 §. — ⁴⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 24. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 6 p. huhtik. 13 §. — ⁶⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 25. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. 21 p. syysk. 6 §. — ⁸⁾ S:n 18 p. toukok. 13 §.

Koulutalon rakentaminen Käpylään. Suomenkielisten kansakoulujen tarkastajan ilmoituksen mukaan asui Vanhankaupunginlahden ja Kumpulaan laakson välisellä alueella 469 kouluikäistä lasta, joista 185 kävi koulua verraten sopimattomaan vuokrahuoneistoon sijoitetussa Käpylän kansakoulussa, jota vastoin muiden, koska alueella ei ollut kansakoulua, täytyi käydä koulua eri tahoilla kaupungin keskeisemmissä osissa. Koska koulutalon aikaansaamista Käpylään niin ollen oli pidettävä tarpeen vaatimana ja koska kansanlastentarhain johtokuntakin oli valittanut, että oli vaikeata hankkia sopivaa huoneistoa Käpylässä toimivalle lastentarhalle, ja kaupunginkirjaston johtokunta oli anonut huoneiston luovuttamista kyseellisessä esikaupungissa olevalle haaraosastolle, rahatoimikamari oli kehoittanut kaupungin yleisten töiden hallitusta laadittamaan edellä mainitut huoneistotarpeet tyydyttävän, kortteliin n:o 838 Väinöläkadun varrelle teetettävän rakennuksen luonnospiirustukset. Tämän johdosta sittemmin laaditut piirustukset kamari lähetti valtuustolle, joka päätti¹⁾, että Käpylän puutarhaesikaupungin kortteliin n:o 838 Väinöläkadun varrelle rakennettaisiin koulutalo pääasiassa edellä mainittujen luonnospiirustusten mukaisesti, sekä että kaupungin yleisten töiden hallitus saisi toimekseen laadittaa ja rahatoimikamarin välityksellä lähettää valtuuston lopullisesti hyväksyttäväksi suunnitellun koulutalon pääpiirustukset ynnä yksityiskohtaisen kustannusarvion, minkä ohessa valtuusto määräsi, että kysymystä määrärahan osoittamisesta tähän tarkoitukseen oli tutkittava vuoden 1928 talousarviota laadittaessa.

Talon rakennuttaminen erinäisille ammattiopetuslaitoksille. Ne vaikeat olot, joissa erinäiset kaupungin omat ja sen avustamat ammattiopetuslaitokset työskentelivät tarkoitukseensa sopimattomissa vuokrahuoneistoissaan, oli saanut rahatoimikamarin asettamaan²⁾ komitean valmistelemaan kysymystä talon rakentamisesta yleiselle ammattilaiskoululle, valmistavalle tyttöjen ammattikoululle ja kirjapainokoululle sekä huoneiston hankkimisesta työväenopiston ruotsinkieliselle osastolle ja mahdollisesti myöskin Helsingin käsityökoululle ja -seminaarille. Sittemmin antamassaan mietinnössä³⁾ tämä komitea lausui, ettei ammattiopetus voinut täyttää sille asetettavia vaatimuksia, ellei koulujen huoneistokysymystä lopullisesti ratkaistu tyydyttävällä tavalla. Kyseellisen opetuksen merkitys oli kasvanut suunnattomasti, ammatti- ja erikoistietoja kun nykyjään vaadittiin käytännöllisessä elämässä aivan toisessa määrässä kuin menneinä aikoina. Siitä huolimatta kaupunki oli jättänyt ammattiopetuslaitoksensa lapsipuolen asemaan. Edellä luetellut koulut ja oppilaitokset, lukuun ottamatta Helsingin käsityökoulua ja -seminaria, joille kaupunki oli luovuttanut huoneiston omistamastaan Puutarhakadun talosta n:o 4, toimivat kaikki vuokratuissa huoneistoissa. Huoneet, joita ei ollut rakennettu opetustarkoitusta silmällä pitäen, olivat tietenkin kaikkea muuta kuin ihanteelliset, tilanpuute oli tuntuva ja vuokrasopimukset lisäksi laaditut vain lyhyeksi ajaksi, joten aina uhkasi vaara, ettei niitä uudistettaisi. Koska muita yksityisiä huoneistoja, jotka edes lähimainkaan täyttäisivät minimivaatimukset, tuskin olisi vuokrattavissa ja koska kouluja myöskään tuskin sopisi sijoittaa samoihin taloihin muiden kunnallisten laitosten kanssa, komitea oli yksimielisesti tullut siihen johtopäätökseen, että kunnan ammattiopetusta varten olisi rakennettava oma talo ja tällöin jossain määrin pyrittävä

¹⁾ Valt. pöytäk. 15 p. kesäk. 16 §. — ²⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 227. — ³⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 31.

keskitykseen. Tämän ohjelman toteuttaminen edellytti kuitenkin, että jostakin kaupungin verraten keskeisestä osasta oli varattava huomattavan suuri tonttiala kyseellistä rakennusta varten, joka olisi suunniteltava mittasuhteiltaan sellaiseksi, että se aiheuttaisi tuntuvat sekä kerta- että vuosikustannukset. Komitea oli sen vuoksi pitänyt ohjelman tuntuvaa supistamista välttämättömänä, jos mieli olla vaarantamatta koko asiaa.

Suunnittelun rakennuksen paikaksi komitea ehdotti IV kaupunginosan korttelissa n:o 162 sijaitsevaa Kansakoulukadun tonttia n:o 3, joka aikaisemmin oli varattu¹⁾ koulutarkoituksiin. Kaupunginarkkitehti oli komitean kehoituksesta ja läheisessä yhteistoiminnassa sen kanssa laativan luonnospiirustukset tälle tontille yleisen ammattilaiskoulun, valmistavan tyttöjen ammattikoulun ja kirjapainokoulun tarpeisiin teetettävää rakennusta varten, jonka kustannusarvio päättyi 8,128,000 markkaan. Työväenopiston ruotsinkielisen osaston ja Helsingin käsityökoulun ja -seminaarin huoneistoja komitea sitä vastoin ei ollut voinut sovittaa rakennusohjelmaan. Tosin voitaisiin piha-alle rakennuttaa näiden oppilaitosten tarvitsemat huoneistot käsittävä siipirakennus, mutta komitea piti taloudellisista syistä mahdottomana niin suuren rakennusyrityksen ehdottamista, vaan katsoi puolestaan sopivammaksi, että työväenopiston ruotsinkieliselle osastolle vuokrattaisiin sopiva huoneisto, kunnes se voitaisiin sijoittaa johonkin vastedes rakennettavaan kaupungin taloon. Samalla komitea lausui, että tietenkin oli erittäin suotavaa, että kaupunki luovuttaisi jonkin silloista sopivamman ja tilavamman huoneiston Helsingin käsityökoulun ja -seminaarin käytettäväksi, mutta että kaupungin omien ammattiopetuslaitosten tarpeet kuitenkin oli tyydytettävä yksityisten, kunnan varoin avustettujen oppilaitosten edellä.

Rahatoimikamari lähetti mietinnön kaupunginvaltuustolle ilmoittaen samalla kaikin puolin yhtyvänsä komitean lausuntoihin ja ehdotuksiin. Kaupunginvaltuusto päättikin²⁾

että IV kaupunginosan korttelissa n:o 162 Kansakoulukadun varrella olevalle tontille n:o 3 rakennettaisiin talo valmistavaa tyttöjen ammattikoulua, yleistä ammattilaiskoulua ja kirjapainokoulua varten 8,128,000 markaksi arvioiduin kustannuksin ja pääasiassa edellä mainittujen, rakennuskonttorissa laadittujen luonnospiirustusten mukaisesti;

antaa talousarviovaliokunnalle tehtäväksi tutkia, oliko ja miten suuri määräraha merkittävä tätä tarkoitusta varten vuoden 1928 menosääntöön;

antaa rahatoimikamarille tehtäväksi hankkia yleisten töiden hallitukselta kyseellisen rakennuksen pääpiirustukset ja lopullisen kustannusarvion; sekä vastedes anoa valtioneuvostolta valtionapua mainitun koulutalon rakennuttamiseen.

Pientenlastenkodin perustaminen. Kysymys kunnallisen pientenlastenkodin perustamisesta oli jo kauan ollut päiväjärjestyksessä. Niinpä lastensuojelulautakunta vuonna 1924 oli rahatoimikamarille osoittamassaan kirjelmässä³⁾ korostanut ajanmukaisen pientenlasten vastaanottokodin tarpeellisuutta, jota lautakunta ei katsonut enää voivan jättää huomioon ottamatta ilman että lykkäyksestä aiheutui tuntuvia haittoja ja lastensuojelutoiminnan tehokkuus joutui vaaraan. Tämän johdosta kamari oli asettanut komitean⁴⁾, jonka tuli harkita kysymystä sekä taloudelliselta että myös yhteiskunnalliselta ja

¹⁾ Ks. v:n 1911 kert. s. 68 ja seur. — ²⁾ Valt. pöytäk. 9 p. marrask. 7 §. — ³⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 23. — ⁴⁾ Ks. v:n 1923 kert. s. 243 ja v:n 1924 kert. s. 285.

terveydelliseltä kannalta. Tehtävänsä täyttäen komitea sittemmin lähetti valtuustolle kysymystä koskevan mietintönsä¹⁾). Rahatoimikamari suhtautui kuitenkin yritykseen epäilevästi ja katsoi asian kaipaavan lisävalmistelua, minkä vuoksi kamari asetti erikoiskomitean, johon valittiin professori A. Ylppö sekä kamarin jäsenet Virta ja Widenius; viimemainitun sittemmin anomuksesta vapauduttua komitean jäsenyydestä tuli hänen sijaansa jäsen Estlander. Mainittu komitea esitti sittemmin antamassaan mietinnössä¹⁾ pääasiassa seuraavaa:

Kaupungilla oli niihin aikoihin käytettävänään yksi ainoa pientenlastenkoti, joka sijaitsi Oulunkylän kartanon päärakennuksessa ja jossa oli tilaa enintään 40 kolmea vuotta nuoremmalle lapselle. Yksityinen toiminta oli tosin auttanut kuntaa sen pyrkiessä järjestämään lastensuojelualaan kuuluvaa ehkäisevää toimintaa ja nautti sen vuoksi useissa tapauksissa avustusta kaupungin varoista. Mutta tässä puheena oleviin samoin kuin muihinkin oloihin oli suurkaupungiksi kasvavan Helsingin väsähtämätön kehitys painanut leimansa, ja oli jouduttu niin pitkälle, että kunnan oli ryhdyttävä toimenpiteihin ja tehtävä tuntuvia taloudellisia uhrauksia, jos mieli tulevaisuutta silmällä pitäen tyydyttävästi järjestää kunnalle mahdollisuus ottaa huostaansa hoidon puutteessa olevia pieniä lapsia. Edellä mainittu Oulunkylän koti ei siitäkään syystä vastannut niitä oikeutettuja vaatimuksia, joita puheena olevan laatukselle laitokselle oli asetettava, että se oli sijoitettu yksityisasunnoksi, maatilana päärakennukseksi, tarkoitettuun rakennukseen. Tätä oli tosin jälkepäin rakenneltu uudestaan ja korjattu, mutta edelleenkin sitä oli pidettävä puutteellisenä, ainakin siihen tarkoitukseen, jota se oli joutunut palvelemaan. Kun sijain kysyntä kodissa viime vuosina oli lisääntynyt ja yhä lisääntyi, piti komitea kysymyksen ainoana käytännöllisenä ratkaisuna sitä, että kaupunki niin pian kuin mahdollista ryhtyi rakentamaan uutta taloa kunnalliselle lastenkodille.

Edellä kosketelluista näkökohdista lähtien komitea oli ottanut vastataksensa kysymykseen, minne uusi pientenlastenkoti olisi sijoitettava ja eri ehdotuksia harkittuaan havainnut tähän tarkoitukseen aikaisemmin varatun²⁾ 31,600 m²:n laajuisen kaupungin omistaman Sofianlehdon tilan alueen sopivimmaksi. Laaditun ohjelman mukaan rakennettaisiin sinne nelikerroksinen päärakennus, joka sijoitettaisiin siten, että laitosta vastedes voitaisiin laajentaa rakentamalla kaksi siipirakennusta lisää. Kotiin varattaisiin sijoja 100 lapselle ja kaupunginarkkitehti oli arvioinut sen kertakustannukset n. 5,000,000 markaksi ja vuotuiset ylläpitokustannukset n. 876,000 markaksi. Terveystenhoitoviranomaiset olivat ehdottaneet erityisen kodin rakentamista sellaisista kodeista oleville terveille lapsille, joissa toinen vanhemmista tai molemmat sairastivat tarttuvaa tuberkuloosia. Koska tämän vaatimuksen tyydyttäminen vaatisi jotenkin tuntuvia kustannuksia ja koska näiden lasten sijoittamisesta samaan laitokseen muiden terveiden lasten kanssa ei tarvinnut pelätä olevan mitään terveydellistä vaaraa, komitea oli yksimielinen siitä, että uudesta kodista olisi luovutettava 10 sijaa terveille pienille lapsille, joita kodeissa uhkasi tuberkuloositartunnan vaara. Hallinnollisesti koko koti olisi lastensuojelulautakunnan alainen, mutta edellä mainitut 10 sijaa luovutettaisiin terveydenhoitolautakunnan käytettäväksi ja täytettäisiin laitoksen lääkärin kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti keuhkotautisten tiedonantotoimiston ja poliklinikan välityksellä.

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 23. — ²⁾ Ks. v:n 1925 kert. s. 16.

Rahatoimikamari lähetti komitean mietinnön kaupunginvaltuustolle ilmoittaen puolestaan yhtyvänään siinä esitettyihin näkökohtiin. Samalla kamari huomautti, että rakennusyritystä varten mahdollisesti voitaisiin saada valtionapua. Tosin ei ollut olemassa mitään lakimääräyksiä valtion velvollisuudesta ottaa osaa puheena olevaa laatua olevien yritysten aiheuttamiin kustannuksiin, mutta sosialiministeriö oli lastensuojelulautakunnille lähettämässään kiertokirjeessä ilmoittanut, että tämän laatuksia avustuksia varten oli käytettävissä pienehkö määräraha.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti¹⁾

että pääasiassa kaupunginarkkitehdin laatimien luonnospiirustusten mukaisesti rakennettaisiin 100 sijaa käsittävä pientenlastenkoti;

että tämän rakennuksen tonttipaikaksi varattaisiin 31,000 m²:n laajuinen Sofianlehdon tilaan kuuluva alue;

että kysymys määrärahan myöntämisestä tähän tarkoitukseen otettaisiin käsiteltäväksi vuoden 1928 talousarvion käsittelyn yhteydessä;

antaa kaupungin yleisten töiden hallitukselle tehtäväksi laadittaa puheena olevan rakennuksen pääpiirustukset sekä yksityiskohtainen kustannusarvio sekä alistaa ne kaupunginvaltuuston tutkittaviksi ja hyväksyttäväksi;

antaa rahatoimikamarille tehtäväksi ehdottaa, mihin tarkoitukseen ne rakennukset, joihin Oulunkylän pientenlastenkoti oli sijoitettu, vastedes oli käytettävä;

valtuuttaa rahatoimikamarin anomaan valtioneuvostolta valtionapua uuden pientenlastenkodin rakennuttamiseen.

Kasvien säilytyskellari. Kaupunginpuutarhurin huomautettua, että ainoa kellari, joka oli käytettävissä kaupungin kasvivaraston talvisäilytykseen, oli liian pieni ja sijaitsi liian kaukana kasvihuoneista, minkä vuoksi mainittu varasto oli turmeltumisen vaarassa, kaupunginvaltuusto päätti²⁾, että kesän aikana rakennettaisiin uusi kellari kasvihuoneiden läheisyyteen ja osoitti tähän tarkoitukseen 110,000 markan määrärahan, joka maksettaisiin ennakolta kaupunginkassasta ja aikanaan merkittäisiin vuoden 1928 menosääntöön.

Varsasaarella suoritettavat rakennustyöt. Päätöksessään³⁾ ostaa Espoon saaristossa sijaitsevan Varsasaaren kaupunginvaltuusto päätti⁴⁾, että sinne rakennettaisiin vartijan asunto sekä laituri ja kaivo yhteensä 75,000 markaksi arvioiduin kustannuksin, joita varten vuoden 1928 menosääntöön oli merkittävä mainitun suuruinen määräraha.

Katajanokan tulli- ja pakkahuone. Koska Katajanokan tulli- ja pakkahuoneen sähköjohdot toimitetussa katselmuksessa oli havaittu kelvottomiksi, jopa tulenvaarallisiksikin, kaupunginvaltuusto päätti⁵⁾, että ne oli uudistettava ja niihin hankittava uudet armatuurit 165,000 markaksi arvioiduin kustannuksin, mistä määrästä 143,500 markkaa oli osoitettava Yleisten töiden pääluokassa olevista valtuuston käyttövaroista ja 21,500 Sekalaisten menojen pääluokan vastaavista varoista.

Työlaitoksen ullakkokerros. Koska työlaitoksen ullakkokerros oli tulipalossa turmeltunut ja sitä sen johdosta oli korjattava, kaupunginvaltuusto päätti⁶⁾, että sinne samalla sisustettaisiin neljä asuinhuonetta. Työn johto oli uskottava rakennuskonttorille, jonka tuli käyttää laitoksen hoidokkeja eräihin töihin, ja kustannuksista oli 155,000 markkaa suoritettava Yleisten töiden pääluokkaan merkityistä valtuuston käyttövaroista.

¹⁾ Valt. pöytäk. 21 p. syysk. 4 §; ks. myös tätä kert. s. 122. — ²⁾ Valt. pöytäk. 15 p. kesäk. 20 §. — ³⁾ Ks. tätä kert. s. 12. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 23 p. marrask. 8 §. — ⁵⁾ S:n 23 p. marrask. 15 §. — ⁶⁾ S:n 8 p. kesäk. 13 §.

5. Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.

Vesilinnan korottaminen. Vesijohtolaitos oli kaupungin teknillisten laitosten hallitukselle lähettämässään kirjelmässä ¹⁾ ilmoittanut, että vesijohtolaitoksen putkijohdon paine, joka alunperin oli ollut jonkin verran liian pieni, ei jaksanut nostaa vettä useilla tahoilla kaupungissa korkeilla paikoilla sijaitsevien rakennusten ylimpiin kerroksiin, minkä johdosta painetta siellä oli lisätty asettamalla taloihin automaattisia, sähköön käyttämiä pumppuja. Kuluttajat eivät tosin voimassa olevan ohjesäännön nojalla voineet vaatia painetta niin suureksi, että vesi nousisi miten korkealle tahansa, mutta laitoksen käsityksen mukaan oli kaupungin hyvin ymmärrettävän edun mukaista ryhtyä toimenpiteisiin tyydyttävän vedenjakelun turvaamiseksi. Paine saataisiin tarpeellisessa määrässä lisätyksi korottamalla Eläintarhan vesisäiliötä, minkä työn kustannukset arvioitiin 8,000,000 markaksi. Tähän tulisivat lisäksi tarpeelliset putkijohdot, joita varten tarvittiin 200,000 markan määräraha, minkä ohessa säiliön itäpuolella oleva korkea kylmämuuri oli varustettava graniitti- ja rauta-aitauksella 100,000 markaksi arvioiduin kustannuksin. Edelleen tarvittaisiin 200,000 markkaa uuden vartijan asunnon rakentamiseen.

Kaupungin teknillisten laitosten hallitus oli yhtä mieltä vesijohtolaitoksen kanssa ehdotettujen uudisrakennusten tarpeellisuudesta ja esitti, että kaupunginvaltuusto merkitsisi vuoden 1928 menosääntöön 8,500,000 markan suuruisen määrärahan Eläintarhan vesisäiliön korottamista sekä siihen liittyviä töitä varten sekä uuden vartijan asunnon rakentamiseksi. Kaupunginvaltuusto hyväksyi ²⁾ tämän anomuksen.

Vesijohtolaitoksen saostusaltaat. Vuoden menosääntöön saostusaltaiden rakentamiseksi Vanhaankaupunkiin merkitty määräraha oli osoittautunut liian niukaksi, minkä johdosta kaupunginvaltuusto osoitti ³⁾ tähän tarkoitukseen 2,620,000 markkaa lisää suoritettavaksi ennakolta kaupunginkassasta ja aikanaan merkittäväksi vuoden 1928 talousarvioon.

Kaasulaitoksen uunilaitteet. Kaupungin teknillisten laitosten hallitus anoi ⁴⁾, että kaasulaitoksen uunirakennusohjelmaa muutettaisiin siten, että aikaisemmin ehdotettujen ⁵⁾ kahden pystykamariuunin sijaan rakennettaisiin uunilaitte, joka käsittäisi kolme kaltevilla kamareilla varustettua uunia, ja liitti anomukseensa kaasulaitoksen tästä asiasta laatiman esityksen, jota hallitus kaikin puolin kannatti. Siinä mainittiin, että kaasunkulutus oli tuntuvasti lisääntynyt sen jälkeen kun aikaisemman ohjelman pohjana olevat laskelmat oli tehty ja todennäköisesti yhä oli lisääntyvä, koska rakennustoiminta jatkui vilkkaana ja useimpiin uudisrakennuksiin hankittiin kaasuhellat ja kylpyhuoneisiin kaasukamiinat. Viimeksi ehdotettu uunijärjestely takaisi riittävän kaasunvalmistuksen vuoden 1930 loppuun, ja sen eduista laitos mainitsi, että uuniyksiköt olivat suuremmat, mikä säästäisi hoitotyövoimaa; että niiden hoitaminen oli yksinkertaisempaa ja puhtaanapito helpompaa; että uunit olivat suunnitellut 24 tunnin kaasutusajalle, minkä johdosta yötyövuoro voitaisiin poistaa; että uunien rakenne teki hiililaatujen valinnan vapaammaksi, niistä kun saatiin hyvää koksia, vaikkapa kivihiilet olivat huonompaakin laatua; sekä että valitsemalla kyseellinen uunilaji saataisiin sille alueelle, joka lähinnä oli käytettävissä uutta uunirivistöä varten, sijoitetuksi mahdollisimman suuri uuniteho.

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 32. — ²⁾ Valt. pöytäk. 9 p. marrask. 10 §. — ³⁾ S:n 15 p. kesäk. 25 §. — ⁴⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 15. — ⁵⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 83.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti¹⁾, että kaasulaitoksen uunilaitteita laajennettaisiin laitoksen ehdottaman ja kaupungin teknillisten laitosten hallituksen hyväksymän ohjelman mukaisesti; oikeuttaa laitoksen tähän tarkoitukseen käyttämään sen menosääntöön höyrykattilaa ja kahta kamariuunia varten merkityt määrärahat; merkitä tähän tarkoitukseen lisäksi 4,700,000 markkaa vuoden 1928 ja 1,800,000 markkaa vuoden 1929 talousarvioon ja oikeuttaa laitoksen ensin mainitusta määrärahasta käyttämään 500,000 markkaa jo kuluvana vuonna; sekä kehoittaa rahatoimikamaria mainittujen vuosien talousarvioehdotuksissa ehdottamaan, kuinka suuret osat edellä mainituista summista oli osoitettava lainavaroista.

Määrärahan myöntäminen varakoksinnostolaitteen hankkimiseen. Teknillisten laitosten hallitus ilmoitti, että kaksin kuljetusta varten kaasulaitoksen lajittelulaitokseen olisi hankittava varanostolaite uuden uunijärjestelmän käyttövarmuuden lisäämiseksi, ja puolsi puolestaan ehdotusta, jonka toteuttaminen tyydyttäisi tarpeen pitkäköksi ajaksi. Hallituksen esitykseen yhtyen kaupunginvaltuusto päätti²⁾ merkitä tähän tarkoitukseen vuoden 1928 menosääntöön 450,000 markan määrärahan.

Määrärahan myöntäminen kaasukelloa varten. Kaupungin teknillisten laitosten hallitus ilmoitti, ettei arvioitu³⁾ määrä, 7,000,000 markkaa, riittänyt uuden kaasukellon rakennuskustannuksiin, pääasiassa koska oli havaittu, että kellon perustus oli rakennettava tiheästi paalutetulle pohjalle, minkä johdosta tarvittiin 700,000 markan lisämääräraha. Kaupunginvaltuusto päätti⁴⁾ korottaa määrärahan, joka periaatteellisesti jo oli päätetty 3,500,000 markan määräisenä merkittäväksi vuoden 1928 menosääntöön, 4,200,000 markkaan.

Määrärahan myöntäminen uulta syöttökaapelia varten. Etel. Hesperian-, Caloniuksen- ja Mechelininkatujen varsilla oleviin kortteleihin oli rakennettu uusia suuria asuintaloja suuremmassa määrässä kuin oli voitu arvioida kuluvan vuoden talousarviota laadittaessa, ja seurauksena oli niin suuri sähkövirran kulutuksen lisäys, etteivät olemassa olevat syöttökaapelit enää kyenneet tarvetta tyydyttämään, minkä johdosta kaupunginvaltuusto päätti⁵⁾ myöntää 220,000 markkaa uuden kaapelin laskemiseksi tälle alueelle. Rahamäärä oli maksettava ennakolta kaupunginkassasta ja sittemmin merkittävä vuoden 1928 menosääntöön.

Turbogeneraattorin osto sähkölaitokselle. Sähkölaitos oli kaupungin teknillisten laitosten hallituksen välityksellä anonut⁶⁾ määrärahaa 10,000 kw:n höyryturbiinigeneraattorin ostamiseksi, koska laitoksen käytettävissä oleva koneisto ei enää tyydyttänyt oikeutettuja vaatimuksia. Käyttöhäiriöitä oli jo esiintynyt sen johdosta, ettei laitoksella ollut riittävää varakoneistoa käytettävänään, ja kuormitus lisääntyi lakkaamatta. Kun uuden koneiston hankinta-aika oli n. 12 kuukautta ja laitoksen mielestä oli välttämätöntä tehdä tilaus niin ajoissa, että kone voitiin saada käyttövalmiiksi ennen vuoden 1928 huippukuormitusta, laitos halusi saada luvan kyseellisen koneen hankintasopimuksen tekemiseen jo ennen vuoden 1928 talousarvion vahvistamista. Hallitus oivalsi hyvin, miten arveluttavaa oli jättää sähkölaitos toimimaan riittämättömin varakoneistoin, ja puolsi kaupunginvaltuustolle osoittamassaan kirjelmässä laitoksen edellä mainittua esitystä⁶⁾.

¹⁾ Valt.pöytäk. 8 p. kesäk. 11 §. — ²⁾ S:n 26 p. lokak. 15 §. — ³⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 83. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 20 p. lokak. 14 §; ks. myös tätä kert. s. 94. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 21 p. syysk. 8 §. — ⁶⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 33.

Rahatoimikamarikin yhtyi¹⁾ edellä esitettyihin näkökohtiin ja huomautti lisäksi, että niissä neuvotteluissa, joita oli käyty sopimuksen aikaansaamiseksi sähkövoiman toimittamisesta Imatran voimalaitokselta Helsingin kaupunkiin, oli sovittu siitä, että kaupunki hankkisi ostettavaksi ehdotetun generaattorin, jota sittemmin osin käytettäisiin myöskin mainitun voimalaitoksen varakoneistona. M. m. tällä edellytyksellä oli Imatran voimalaitokselta saatavan voiman hinta määrätty sähkölaitoksen omia tuotantokustannuksia melkoista pienemmäksi. Jos virranjakelu tapahtuisi suunnitellussa laajuudessa, säästyisi kaupungilta tuntuvia polttoainekustannuksia, mutta tämän säästön kaupunki menettäisi, jos se laiminlöisi anotun turbogeneraattorin hankkimisen.

Sittenkuin asiaa oli edelleen valmisteltu talousarviovaliokunnassa²⁾, joka myöskin puolsi sähkölaitoksen ehdotusta kaupunginvaltuusto päätti³⁾, että mainitulle laitokselle hankittaisiin 10,000 kw:n turbogeneraattori, jota varten vuoden 1928 talousarvioon merkittäisiin 5,000,000 markan määräraha, sekä että laitos oikeutettaisiin tekemään hankintasopimus jo ennen vuoden 1928 talousarvion vahvistamista.

Katuvalaistus. Koska katuvalaistus asematalon edessä olevalla aukiolla ja varsinkin Kaivokadulla oli epätydyttävä sekä koska sen parantamista tarkoitaviin toimenpiteihin oli sopivinta ryhtyä samalla kuin tienoota järjestettiin⁴⁾, kaupunginvaltuusto päätti⁵⁾ myöntää mainitun valaistuksen parantamiseksi 70,000 markan määrärahan, joka suoritettaisiin ennakolta kaupunginkassasta ja aikanaan merkittäisiin vuoden 1928 menosääntöön.

Neljännän rautatieraitteen laskeminen Lastauttajankadulle. Osakeyhtiö Suomen teollisuuskonttori ja Yleinen varasto-osakeyhtiö, joilla oli vuokralla varastopaikkoja ja -suojia Lastauttajankadun eteläpuolella Länsisatamassa, olivat satamahallitukselta anoneet toimenpiteihin ryhtymistä neljännän rautatieraitteen laskemiseksi mainitulle kadulle. Hallitus oli puolestaan sitä mieltä, että Lastauttajankadulla olevat kolmet raiteet Saukonsataman välittämän hiilituonnin kehittyttyä odottamattoman suureksi ja rautatieliikenteen sen johdosta tuntuvasti vilkastuttua eivät enään tyydyttäneet tarvetta ja että siis ehdottomasti oli mahdollisimman pian rakennuttettava uudet raiteet, ja tähän kantaan yhtyi myöskin Helsingin makasiinosakeyhtiö. Kaupunginvaltuusto päättikin⁶⁾, että Lastauttajankadulle Länsisatamaan rakennutettaisiin neljännät rautatieraitteet pääasiassa kesäkuun 10 p:nä 1927 päivätyn piirustuksen tarkemmin osoittamalla tavalla; että työ suoritettaisiin jo syksyllä; sekä osoittaa tarkoitukseen 280,000 markkaa maksettavaksi ennakolta kaupunginkassasta ja sittemmin merkittäväksi vuoden 1928 menosääntöön.

Saukon hiilisatama. Rakennuskonttorin satamaosasto oli ilmoittanut, että osaston varsinaiset työt, joita varten oli merkitty määrärahoja vuoden menosääntöön, oli lähimain suoritettu loppuun, joten talven tullessa työttömyys uhkasi osaston työntekijöitä, ja tähän viitaten anonut, että osasto jo kuluvana vuonna saisi käyttää osan sitä määrärahaa, joka merkittäisiin vuoden 1928 menosääntöön Saukon hiilisataman rakentamista varten. Tähän esitykseen myöntyen kaupunginvaltuusto päätti⁷⁾ osoittaa tähän tarkoitukseen 500,000 markkaa suoritettavaksi ennakolta kaupunginkassasta ja aikanaan merkittäväksi vuoden 1928 talousarvioon.

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 33. — ²⁾ Valt. pöytäk. 9 p. marrask. 11 §. — ³⁾ S:n 7 p. jouluk. 20 §; ks. myös tätä kert. s. 95. — ⁴⁾ Ks. tätä kert. s. 4. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 26 p. lokak. 7 §. — ⁶⁾ S:n 7 p. syysk. 37 §. — ⁷⁾ S:n 23 p. marrask. 12 §; ks. myös tätä kert. s. 98.

Arabian alueelle vievä kulkuväylä. Arabia porslinsfabriks aktiebolag niminen yhtiö oli anonut, että Vanhankaupunginlahden rannalla oleville yhtiön rantasiltalaitteille vievä väylä ruopattaisiin 16—17 metrin syvyiseksi, ja samalla sitoutunut siinä tapauksessa, että tähän anomukseen myönnyttiin, suorittamaan kolmanneksen ruoppauskustannuksista sekä kustantamaan väylän kunnossapidon niin kauan kuin yhtiö yksin käytti sitä. Asia palautettiin¹⁾ satamahallitukseen.

Lentoliikenteen edistäminen. Rahatoimikamari ilmoitti, että se ajatellen niitä etuja, joita kaupunki voisi saavuttaa joutuessaan pysyväisesti liitetyksi kansainväliseen lentoverkkoon ja taatessaan itselleen lentoliikenteen alalla sen johtavan aseman, jonka se maan pääkaupunkina ja luonnollisten edellytystensä ansiosta näytti voivan saavuttaa, yksissä neuvoin valtioneuvoston kanssa oli asettanut komitean, jossa valtiota edustivat esittelijäneuvos K. R. Salovius ja majuri W. Wuori sekä kaupunkia kamarin jäsen pankinjohtaja T. Grotenfelt ja rakennuskonttorin satamarakennusosaston päällikkö insinööri S. Randelin ja jolle oli annettu tehtäväksi selvittää, mihin toimenpiteisiin voitaisiin ryhtyä Helsingin siviili-ilmailuliikenteen edistämiseksi. Tehtävänsä täyttäen tämä komitea sittemmin oli antanut kysymystä käsittelevän mietintönsä²⁾, jonka kamari liitti kaupunginvaltuustolle asian johdosta lähettämänsä, pääasiassa seuraavansisältöisen esityksen ohteen.

Kamari oli samaten kuin komiteakin sitä mieltä, että lentokentän järjestäminen ensi sijassa kuului puolustuslaitokselle ja että kaupungin tuli kohdistaa toimenpiteensä lentosataman kuntoonpanoon. Lentoliikennelaitteiden pitäisi samalla tapaa kuin kaupungin merisatamain olla avoimna kaikille liikennöitsijöille ja sen tähden kaupungin omia. Poikkeamista tästä säännöstä voitiin sallia ainoastaan väliaikaisesti ja vain niin kauan kuin lentoliikenne oli kokeilun asteella. Tämän liikenteen jo suorittama kehitys ja sen saavuttama taso näyttivät pakottavan kaupungin viivyttämättä ja tarmokkaasti ryhtymään toimenpiteisiin nykyaikaisen, kaikki tarpeelliset laitteet käsittävän kunnallisen lentosataman luomiseksi. Lentosataman paikaksi komitea oli ehdottanut Katajanokan itäisellä niemekkeellä välittömästi meriväen kasarmin eteläpuolella sijaitsevaa, osittain täyttämällä syntynyttä aluetta, joka itse kaupungissa sijaitsevana ja Kruununvuorenselän tarjoamien hyvien lasku- ja ilmaanousumahdollisuuksien johdosta voitaisiin rakentaa ihanteelliseksi lentosatamaksi, jonka veroista tuskin mikään lentoliikennettä varten jo varustautunut kaupunki voisi osoittaa. Satamaviranomaiset olivat kuitenkin vastustaneet alueen luovuttamista ehdotettuun tarkoitukseen, koska lentoliikenne siellä olisi meriliikenteelle haitallinen, jopa vaarallinenkin. Rahatoimikamari ehdotti tämän johdosta, että kysymystä lentosataman lopullisesta paikasta edelleen valmisteltaisiin, mutta ehdotettu Katajanokan alue toistaiseksi varattaisiin kaupungin tarpeisiin. Koska todennäköisesti useita vuosia kuluisi, ennenkuin lopullista lentosatamaa koskeva päätös olisi tehty ja toteutettu, kamari piti Aero-osakeyhtiön järjestämän lentosataman laajentamista ja täydentämistä välttämättömänä ja oli edelleen sitä mieltä, että kaupungin tulisi ottaa se haltuunsa ja teettää tarpeelliset työt. Tämä mielipide nojautui samoihin perusteihin, jotka edellä on esitetty lopullisen sataman puheena ollessa. Sataman haltuunottamisen ja varustamisen kertakustannukset kamari arvioi 900,000 markaksi ja vuotuiset ylläpitokustannukset ja hallintokustannukset n. 50,000

¹⁾ Valt. pöytäk. 9 p. maalisk. 16 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 19.

markaksi, kun taas lentoliikenteen kaupungille vuosittain tuottama tulo arvioitiin 60,000 markaksi.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾

anoa valtioneuvostolta toimenpiteisiin ryhtymistä sekä sotilaallisia että siviilitarkoituksia edistävän lentokentän kuntoonpanemiseksi sekä ilmoittaa kaupungin suostuvan neuvottelemaan tätä varten tarpeellisen maan luovuttamisesta siinä tapauksessa, että lentokentäksi suunniteltu paikka sijaitisi kaupungin alueella;

anoa valtioneuvostolta ryhtymistä toimenpiteisiin, jotta Suomenlinnan kirkon torniin suunnitellun merenkulkumajakkan yhteyteen valtion toimesta rakennettaisiin lentomajakka; jotta radiotiedoitusta kehitettäisiin siten, että Helsingistä Tukholmaan ja päinvastoin voitaisiin välittää radiosanomiam useammin kuin siihen asti; että ilmailua varten tarvittavia säätietoja voitaisiin julkaista mikäli mahdollista kolme kertaa päivässä, klo 9—10 ap., klo 1—2 ip. ja klo 5 ip. sekä että tiedot koskisivat reittejä, joilla lentoliikennettä harjoitettiin; jotta radiojoukkojen Katajanokalla olevien radiomastojen huippuihin sekä uloimpana meren puolella olevaan antennilankaan tai kenties mieluummin sen yläpuolelle pingoitettavaan eri lankaan valtion toimesta kiinnitettäisiin varoitusmerkeiksi punaisia, tuulessa lepattavia kangaskolmioita, tai että antennien sijoituspaikka muulla sopivalla tavalla tehtäisiin lentäjille helposti havaittavaksi, sekä että lisäksi, jos mahdollista, mastojen huippuihin asetettaisiin punaiset lamput, jotka tarpeen mukaan sytytettäisiin pimeään ajaksi; sekä että lentoliikennettä varten edelleenkin myönnettäisiin raha-avustusta valtion varoista ja että sitä muutenkin auliisti kannatettaisiin;

toistaiseksi varata edellä mainitun komitean lopullisen lentosataman paikaksi ehdottaman Katajanokan alueen kaupungin tarpeisiin;

että kaupunki rahatoimikamarin määrättävänä ajankohtana ottaisi haltuunsa Katajanokalla olevan väliaikaisen lentosataman ja että tämän johdosta Aero osakeyhtiön sikäläisten laitteiden lunastamiseksi vuoden 1928 talousarvioon merkittäisiin 60,000 markan määräraha, jonka saisi ennakoita maksaa kaupunginkassasta ja käyttää tarkoitukseensa jo kuluvana vuonna;

että väliaikaisen lentosataman hallinto mainitusta ajankohdasta lähtien toistaiseksi uskottaisiin satamahallitukselle, jonka myöskin tuli valmistella kysymystä lopullisen lentosataman paikasta ja laatia lentoliikenteen järjestyssääntöehdotus;

että vuoden 1928 talousarvioon merkittäisiin 840,000 markan määräraha lentokonehallin ja muiden tarpeellisten laitteiden teettämiseksi väliaikaiseen lentosatamaan sekä tästä aiheutuvien kustannusten suorittamiseksi, minkä määrärahan saisi ennakoita maksaa kaupunginkassasta ja käyttää tarkoitukseensa jo kuluvana vuonna; sekä

että Aero-osakeyhtiön tekemä esitys, että kaupunki merkitsisi yhtiön osakkeita sekä avustaisi Helsingin lentoliikennettä, ei aiheuttaisi toimenpidettä.

Alppilan puhdistuslaitos. Kaupungin yleisten töiden hallitus oli ilmoittanut, että Alppilan vedenpuhdistuslaitoksen täydennystöitä varten myönnetty ²⁾ määräraha oli riittämätön, osin koska rakennuskustannukset olivat kohonneet kustannusarvion laatimisen jälkeen, osin koska huonon pohjan vuoksi oli ollut tehtävä kalliita perustustöitä ja osin koska laitteelle alkujaan

¹⁾ Valt. pöytäk. 15 p. kesäk. 18 §. — ²⁾ Ks. v:n 1925 kert. s. 109.

oli suunniteltu ainoastaan hirsipeite, mutta sille hallituksen mielestä oli rakennettava katto. Tämän johdosta rahatoimikamari oli merkinnyt vuoden 1928 talousarvioehdotukseen tähän tarkoitukseen 334,000 markan lisämäärärahan¹⁾, ja koska hallitus halusi suorittua erinäisiä töitä ennen talven tuloa, kaupunginvaltuusto oikeutti²⁾ sen ennakolta kaupunginkassasta nostamaan ja kuluvana vuonna käyttämään tästä määrärahasta 200,000 markkaa.

Kotkankadun alainen viemärijohto. Pöytäkirjaan merkittiin³⁾, että Viipurinkatu 18 osakeyhtiö oli kirjallisesti sitoutunut suorittamaan kaupungille 15,000 markan korvauksen viemärijohton laskemisesta Kotkankadun alle yhtiön omistamaan tonttiin n:o 1 a asti.

Nikkilän sairaalan vedenottoaika. Kaupunginvaltuustolle osoittamassaan kirjelmässä⁴⁾ rahatoimikamari lausui, että Nikkilän sairaala kärsi suurta laadultaan tyydyttävän veden puutetta sekä että terveydellisten haittien ehkäisemiseksi oli ryhdyttävä viemäriputkiin, jotta sairaalaan saataisiin riittävä määrä hyvää vettä. Toimitetut tutkimukset olivat osoittaneet, että tämä voi tapahtua joko käyttämällä tarkoitukseen kemiallisesti puhdistettua jokivettä tai perustamalla uusi pohjaveden ottoaika. Läheisen kapean, kesänaikana lähinnä suurehkoa laskuojaa muistuttavan Sipoonjoen vesi oli kuitenkin ajoittain perin likaista, jopa pilaantunuttakin, ja pakkastalvina uhkasi vaara, että joki voisi jäätyä pohjaa myöten. Kamari puolsi sen johdosta jälkimmäistä vaihtoehtoa, jonka toteuttaminen edellytti, että kaupunki lunasti laitetta varten tarpeellisen pienehkön maa-alueen sekä hankki itselleen oikeuden saada sinne teetetyltä pumppuasemalta vetää johdot sekä läheiseen ohivirtaavaan jokeen että sairaala-alueen rajalle. Pohjavettä, joka, kuten puheena oleva, oli laadultaan verraten tyydyttävää, oli kamarin mielestä pidettävä parempana kuin Sipoonjoen puhdistettua vettä, ja todennäköistä oli, että ehdotetusta uudesta vedenottoaikaista saatava vesimäärä tyydyttäisi mahdollisesti silloisestaan laajennetunkin sairaalan tarpeet.

Asiaa käsiteltäessä kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin tekemään ehdotukseen myöntyen päätti⁵⁾, että uusi pohjavedenottoaika perustettaisiin Nikkilän sairaalan lähellä sijaitsevan n. s. Bråddödsbackenin alapuolelle; osoittaa tähän tarkoitukseen Yleisten töiden pääluokkaan merkityistä käyttövaroistaan yhteensä 528,000 markkaa; sekä kehoittaa rahatoimikamaria ryhtymään muihin edellä mainitusta päätöksestä johtuviin toimenpiteisiin.

Kaisaniemenlahdesta Pohjoisrantaan teetettävä liikenneväylä. Rakennuskonttorin kaupungin asemakaavaosasto oli täyttäen kaupunginvaltuuston antaman tehtävän⁶⁾ yksissä neuvoin satamarakennusosaston kanssa laatintu ehdotuksen liikenneväylän teettämiseksi pitkin Kaisaniemenlahden rantaa ja Siltavuorenrantaa Pohjoissatamaan. Ehdotus käsitti kaksi vaihtoehtoa, joista sekä kaupungin yleisten töiden hallitus että rahatoimikamari puolsivat vähemmän laajaa, n:olla 758 merkittyä. Edellä mainitut viranomaiset katsoivat, ettei koko puheena olevaa liikenneväylää voitu lähitulevaisuudessa aikaansaada, minkä vuoksi kenties olisi paras jättää kaupungin asemakaavan lopullinen muuttaminen toistaiseksi. Kaisaniemenlahden etelärannalla suoritettu liikenneväylän esityöt olivat kuitenkin ehtineet niin pitkälle, ettei niitä voitu

1) Ks. tätä kert. s. 97. — 2) Valt. pöytäk. 9 p. marrask. 2 §. — 3) S:n 15 p. kesäk. 2 § ks. myös tätä kert. s. 7. — 4) Valt. pain. asiakirj. n:o 2. — 5) Valt. pöytäk. 23 p. helmik. 17 §; ks. myös tätä kert. s. 12. — 6) Ks. v:n 1920 kert. s. 5.

jatkaa, ellei ollut olemassa hyväksytyä ohjelmaa niiden ranta- ja vesialueiden vastaiseksi järjestelemiseksi, joita työt tulivat koskettelemaan, minkä johdosta kaupunginvaltuusto päätti¹⁾ periaatteessa hyväksyä n:olla 758 merkityt Pohjoisrannan—Siltavuorenrannan—Kaisaniemenlahden etelärannan liikenneväylän piirustukset.

Pasilan esikaupunkiin vievä tie. Eräät Pasilan esikaupungin asukkaat olivat kaupunginvaltuustolle osoittamassaan kirjelmässä valittaneet Nordenskiöldinkadulta mainittuun esikaupunkiin vievän tien olevan huonossa kunnossa sekä anoneet toimenpiteisiin ryhtymistä uuden leveämmän yhdyslinjan aikaansaamiseksi myös vastaista raitiotielinjan tarvetta silmälläpitäen. Tämän johdosta annettiin²⁾ rahatoimikamarille tehtäväksi valmistella kysymystä Pasilan esikaupunkiin vievän uuden liikenneväylän rakentamisesta ja jättää esityksensä valtuuston ratkaistavaksi niin hyvissä ajoin, että sen toteuttamiseksi voitiin merkitä määräraha vuoden 1928 menosääntöön, sekä rakennuttaa jalkakäytävä olemassa olevalle mainittuun esikaupunkiin vievälle tielle. Edelleen valtuusto päätti, että kysymyksen ratkaisua odoteltaessa lievennettäisiin valituksen aiheena olleita epäkohtia tietä korjaamalla ja huolellisesti kunnossa pitämällä sekä että Raitiotie- ja omnibussosakeyhtiötä kehoitettaisiin järjestämään linja-autoliikenne Pasilaan.

Raitiotie- ja omnibussosakeyhtiö oli tämän johdosta tutkinut Pasilanj Hertankatujen kulmauksen ja Nordenskiöldinkadun raitiotiepysäkin välisen mahdollisen omnibusautolinjan kannattavuutta ja tällöin havainnut, että edellä mainittu liikenne lisäisi yhtiön suoranaisia menoja vuosittain n. 900,000 markkaa tuottamatta sanottavia lisätuloja, minkä johdosta ja koska raitiotie olisi joka suhteessa edullisempi sekä yhtiölle että yleisölle, yhtiö oli sitä mieltä, että tätä liikennevälinettä olisi käytettävä Pasilan esikaupungin liikenneyhteyden parantamiseksi. Kaupunginvaltuusto hyväksyi³⁾ raitiotie- ja omnibussosakeyhtiön esittämät näkökohdat.

Yleiset työt. Rahatoimikamari ilmoitti valtuuttaneensa kaupungin yleisten töiden hallituksen jo joulukuussa 1926 suorituttamaan erinäisiä töitä, joita varten oli merkitty määrärahat vuoden 1927 talousarvioon, sekä että näistä määrärahoista täten oli ennakolta käytetty 214,113:85 markkaa. Kaupunginvaltuusto hyväksyi⁴⁾ tämän toimenpiteen, johon oli ryhdytty työttömyyden ehkäisemiseksi kaupungin työntekijäin keskuudessa.

Helsinginkujan tasoittaminen. Kaupunginvaltuusto osoitti⁵⁾ käyttövaroistaan Yleisten töiden pääluokan kohdalta 64,000 markkaa Helsinginkujan tasoittamiseksi tonttien n:ot 13 ja 15 kohdalta, jotka aiottiin rakentaa, koska tasoitustyö kaupungin yleisten töiden hallituksen käsityksen mukaan olisi taloudellisesti edullisempi suorittaa ennenkuin tontilla ryhdyttiin rakennustöihin.

Haapaniemenkujan tasoittaminen. Koska Viidennen linjan tontti n:o 3 saapuneen ilmoituksen mukaan aiottiin piakkoin rakennuttaa ja kaupungille oli edullisempaa suorittaa Haapaniemenkujan tasoitustyö ennenkuin rakennustöihin ryhdyttiin, kaupunginvaltuusto päätti⁶⁾ vuoden tilierotuksesta osoittaa tähän tarkoitukseen 183,000 markkaa.

Pohjolankadun kuntoonpaneminen. Kaupunginvaltuusto epäsi⁷⁾ sosiali-

¹⁾ Valt. pöytäk. 9 p. maalisk. 8 §. — ²⁾ S:n 26 p. tammik. 53 §. — ³⁾ S:n 9 p. marrask. 8 §; ks. myös tätä kert. s. 28. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 26 p. tammik. 34 §. — ⁵⁾ S:n 23 p. marrask. 11 §. — ⁶⁾ S:n 7 p. jouluk. 17 §. — ⁷⁾ S:n 8 p. kesäk. 9 §; ks. myös tätä kert. os. II Rahatoimikamari.

lautakunnan esityksen 300,000 markan osoittamisesta Käpylän Pohjolan-kadun kuntoonpanettamiseksi.

Kaisaniemen puisto. Kaupunginvaltuustolle lähettämässään kirjelmässä rahatoimikamari lausui, että Kaisaniemen puiston länsiosat olivat siinä määrin rappeutuneet, että ensi tilassa olisi ryhdyttävä panemaan niitä kuntoon. Varsinkin lammikko oli suoranainen este liikenteelle, sen vesi kun saateisilla ilmoilla tulvi matalain rantain yli jalkakäytävälle. Kamari anoi, että 885,000 markan suuruinen määräraha myönnettäisiin lammikon panettamiseksi kuntoon kaupungin yleisten töiden hallituksen laatiman ehdotuksen mukaisesti. Esitys lähetettiin ¹⁾ talousarviovaliokuntaan tutkittavaksi vuoden 1928 talousarvioehdotuksen yhteydessä.

Käpylän urheilu- ja leikkikenttä. Valtuuston palautettua urheilulautakuntaan ²⁾ kysymyksen urheilu- ja leikkikentän aikaansaamisesta Käpylään tämä lautakunta, joka piti erittäin tärkeänä, että kyseellinen esikaupunki sai kyllin suuren harjoituspaikan varttuneelle nuorisolle ja aikuisille henkilöille, neuvoteltuaan sosialilautakunnan edustajain kanssa oli kehoittanut kaupungin-arkkitehtia laadittamaan kiistanalaisen kentän järjestelemiseksi uuden ehdotuksen, jonka mukaan pääkenttä olisi 115 m:n pituinen ja 65 m:n levyinen ja sen erottaisivat kahdesta lapsille tarkoitettusta leikkikentästä ruohopenger sekä pensas- tai puuistutukset, ja jättämään aikaisemmin suunnitellut verkko-pallokentät pois tästä ehdotuksesta.

Lautakunta lähetti sittemmin Käpylän puutarhaesikaupunkiin teetetävien urheilu- ja leikkikenttien uudestaan laaditut piirustukset sekä 637,000 markkaan päättyvän kustannusarvion kaupunginvaltuustolle, joka periaatteessa hyväksyi ³⁾ ehdotuksen, mutta pani määrärahan osoittamista koskevan kysymyksen pöydälle harkittavaksi vuoden 1928 talousarvioehdotuksen käsittelyn yhteydessä.

Yleisiä töitä varten myönnetty lisämääräraha. Kaupungin yleisten töiden hallituksen ilmoitettua, että talousarvioon rantain täyttämistä ja rantaverhousta varten merkitty määräraha oli käynyt riittämättömäksi sen johdosta, että kaupungin rakennuspaikoilta oli tuotu jätteitä odottamattoman suurin määrin, kaupunginvaltuusto päätti ⁴⁾ myöntää hallitukselle tarpeellisia lisämäärärahoja yhteensä 280,000 markkaa, siitä 180,000 markkaa Sekalaisten menojen pääluokkaan merkityistä valtuuston käyttövaroista ja 100,000 markkaa Yleisten töiden pääluokan vastaavista varoista.

Kaupungin maatilain määrärahan ylittämisen. Rahatoimikamari oli oikeuttanut maatalouslautakunnan yhteensä 143,000 markalla ylittämään erinäisiä vuoden 1926 menosääntöön kaupungin maatilain tarpeisiin merkityjä määrärahoja, ja kaupunginvaltuusto päätti ⁵⁾ tästä tiedon saatuaan ainoastaan hyväksyä kamarin toimenpiteen.

Kansanpuistot. Kaupunginvaltuusto päätti ⁶⁾ uskoa vasta ostetun Varsaasaaren hoidon kansanpuistojen valvojalle. Samalla valtuusto määräsi, että saarelle kesäksi 1928 otettaisiin vartija neljäksi kuukaudeksi 4,800 markan palkasta sekä pyhäpäiviksi järjestystä ylläpitämään lisäksi kaksi vartijaa yhteensä 4,800 markan palkkioin. Mainitut rahamäärät oli merkittävä vuoden 1928 menosäänlöön.

¹⁾ Valt. pöytäk. 9 p. marrask. 6 §; ks. myös tätä kert. s. 98. — ²⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 17. — ³⁾ Valt. pöytäk. 15 p. kesäk. 17 §. — ⁴⁾ S:n 21 p. syysk. 7 § ja 9 p. marrask. 3 §. — ⁵⁾ S:n 23 p. helmik. 4 §. — ⁶⁾ S:n 23 p. marrask. 8 §; vrt. tätä kert. s. 12 ja 35.

B. Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevat asiat.

Kertomus kaupungin vuoden 1926 tileistä ja tilinpäätöksestä. Kaupungin vuoden 1926 tilinpäätöksen supistelma osoitti seuraavat tulot ja menot:

<i>Tulot.</i>			
Säästö vuodelta 1925	Smk	42,830,614:	29
Tuloja talousarvion mukaan	»	367,318,262:	71
Määrärahoja säästynyt	»	27,770,526:	12
Laskettujen tulojen ylijäämä	»	12,299,288:	85
Talousarvioon merkitsemättömät tulot	»	1,527,157:	38
Yhteensä	Smk	451,745,849:	35
<i>Menot.</i>			
Määrärahoja talousarvion mukaan	Smk	385,318,262:	71
Määrärahojen ylitys	»	1,385,867:	82
Vajausta lasketuissa tuloissa	»	2,997,280:	46
Talousarvioon merkitsemättömät menot	»	3,334,114:	80
Yhteensä	Smk	393,035,525:	79
Lainavaroja säästynyt	Smk	440,483:	58
Tilierotus vuoteen 1927, säästöä	»	58,269,839:	98
Yhteensä	Smk	451,745,849:	35

Tilinpäätöksen hyväksymisen sekä vastuunvapauden myöntämisen hallituksille ja lautakunnille, minkä kaupunkien kunnallishallintoa koskevan aseuksen mukaisesti tuli tapahtua heinäkuun kuluessa, kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾ lykätä, kunnes kaupungin tilintarkastajat olivat antaneet tarkastuskertomuksensa puheena olevan vuoden tileistä ja hallinnosta.

Kertomus kaupungin vuoden 1926 tilien ja hallinnon tarkastuksesta. Vuositolintarkastajain tarkastettua kaupungin vuoden 1926 tilit ja hallinnon lähetettiin tilintarkastuskertomus ²⁾ ynnä revisionikonttorin vuosikertomus ²⁾ kaupunginvaltuustolle, minkä jälkeen valtuuston valmisteluvaliokunta jätti asiakirjat talousarviovaliokunnalle, jonka tuli antaa lausunto tilintarkastajain esittämistä huomautuksista ja ehdotuksista.

Vuositolintarkastajat olivat huomauttaneet, että he sekä vuoden 1926 tilien tarkastuksessa että aikaisemminkin olivat voineet todeta kaupungin kassa- ja tililaitoksen johtosäännössä olevan puutteellisuuksia ja epäjohtonmukaisuuksia, mikä teki mahdolliseksi tulkita sen määräyksiä eri tavoilla. Tähän viitaten talousarviovaliokunta esitti, että kaupunginvaltuusto antaisi rahatoimikamarille tehtäväksi tutkia, missä suhteissa mainittu johtosääntö kenties kaipasi muutoksia ja täydentämistä sekä tehdä valtuustolle asiaa koskevan ehdotuksen.

Revisionikonttori oli moittinut sitä, että rahatoimikamari oli osoittanut ³⁾ käyttövaroistaan 2,500 markkaa kamarin ja rahatoimikonttorin henkilökunnan illanvieton järjestämiseen. Valiokunta myönsi tosin muistutuksen teoreettisesti oikeaksi, mutta ei kuitenkaan katsoen kyseellisen rahamäärän mitättömyyteen ja rahatoimikamarin asemaan kunnallishallinnossa katsonut valtuustolla olevan aihetta ryhtyä toimenpiteeseen sen johdosta.

¹⁾ Valt. pöytäk. 8 p. kesäk. 1 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 29. — ³⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 214.

Edelleen vuositilintarkastajat olivat olleet sitä mieltä, ettei kaupungin omassa viljelyksessä olevia maatiloja ollut hoidettu riittävällä huolella ja tämän käsityksensä tueksi huomauttaneet, että eri tilain vuositulokset vaihtelivat tuntuvasti vuodesta toiseen, ettei varastojen vuosi-inventtauksia ollut suoritettu, että tilisaatavia oli jätetty pois tilinpäätöksestä, ettei luotolla myytyä tavaraa aina ollut laskutettu eikä maksua siitä peritty, että varastoreportit olivat epäluotettavia, sekä ettei kirjanpito ollut teknillisesti aivan virheetön. Tilintarkastajat vaativat edellä mainittujen epäkohtain poistamista ja lausuivat käsityksensä, että maatalouskonttorin tilinpäätös oli laadittava satovuositain eli kesäkuun 30 p:nä, että inventtaushintoja määrättäessä oli käytettävä maaherran vahvistamia verohintoja, että maatalous- ja puutarhantuotteiden varastoimisessa oli noudatettava mahdollisimman tehokasta tarkailua sekä että maatalouslautakunnan tuli omistaa enemmän huomiota maatilain hoidolle ja kannattavuudelle. Talousarviovaliokunta oli havainnut tarkastajain edellä mainitut muistutukset pääasiallisesti oikeutetuiksi, mutta kun maatalouslautakunta niiden johdosta antamassaan selityksessä oli ilmoittanut aikovansa omistaa muistutusten aiheena olleille epäkohdille tarpeellista huomiota, valiokunta ehdotti, että valtuusto ainoastaan kehoittaisi maatalouslautakuntaa ryhtymään toimiin tilintarkastuskertomuksessa kosketeltujen epäkohtain poistamiseksi sekä antaisi lautakunnalle tehtäväksi ottaa harkittavakseen tilivuoden mahdollisen muuttamisen tilintarkastajain ehdotetulla tavalla.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi talousarviovaliokunnan esittämät, tässä selostetut ehdotukset ¹⁾ ja myönsi ²⁾ samalla rahatoimikamarille ja kaupungin muille hallinnollisille lautakunnille, hallituksille ja laitoksille vastuunvapauden niiden vuoden 1926 aikaisesta toiminnasta ja siitä annetusta tilityksestä.

Vastuunvapauden myöntäminen Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokunnalle. Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokunnan lähetettyä kaupunginvaltuustolle kertomuksen mainittujen säätiöiden omistamain pientenlastenkoulujen toiminnasta vuonna 1926 sekä asianomaisten tilintarkastajain toimittamastaan koulujen saman vuoden tilien tarkastuksesta antaman kertomuksen valtuusto myönsi ³⁾ johtokunnalle vastuunvapauden sen hallinnosta mainittuna vuonna.

Kaupunginkassan tilaa valaiseva taulukko. Kaupungin kassa- ja tililaitoksen johtosäännön 35 §:n mukaisesti rahatoimikamari lähetti kaupunginvaltuustolle vuosineljännestitilitaseet, joista ilmenivät kaupungin kaikki menot ja tulot maaliskuun 31 p:nä, kesäkuun 30 p:nä ja syyskuun 30 p:nä. Tilitaseet lähetettiin ⁴⁾ talousarviovaliokunnalle.

Teknillisten laitosten kuoletussuunnitelma. Täyttäen kaupunginvaltuustolta saamansa tehtävän ⁵⁾ rahatoimikamari oli ryhtynyt toimenpiteisiin, jotta sähkölaitokseen käytetyn pääoman korko ja kuoletus vuoden 1926 alusta voitaisiin laskea uusien arvojen mukaisesti, sekä pitäen asianmukaisena, että kaupungin kaikki teknilliset laitokset toimivat yhtenäisten periaatteiden mukaisesti, ulottanut toimenpiteensä käsittämään myöskin vesijohto- ja kaasulaitoksen. Teknillisten laitosten omaisuuden arvon joulukuun 31 p:nä 1925 kaupungin kiinteän omaisuuden katselmusmiehet olivat arvioineet vesijohtolaitoksen osalta 64,351,800 markaksi, kaasulaitoksen osalta 59,079,500 markaksi ja sähkölaitoksen osalta 88,103,200 markaksi, kun taas laitosten halli-

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 36. — ²⁾ Valt. pöytäk. 7 p. jouluk. 1 §. — ³⁾ S:n 23 p. maalisk. 24 §. — ⁴⁾ S:n 15 p. kesäk. 21 §, 7 p. syysk. 33 § ja 7 p. jouluk. 18 §. — ⁵⁾ Ks. v:n 1925 kert. s. 116.

tuksen arvion mukaan vastaavat arvot olivat 56,333,000 markkaa, 31,495,639 markkaa ja 82,591,000 markkaa. Näiden arvioiden eroavaisuus aiheutuu etupäässä siitä että katselmusmiehet olivat arvioonsa sisällyttäneet tontteja ja maa-alueita, joihin teknillisillä laitoksilla oli ainoastaan vuokraoikeus, jota vastoin mittarit, vesipostit y. m. sekä kalusto oli jätetty pois. Rahatoimikamari ei puolestaan ollut voinut kokonaan hyväksyä kumppaakaan omaisuusarviota, vaan oli toimittanut uuden arvioinnin tällöin lähinnä noudattaen samoja periaatteita kuin hallitus. Siten kamari oli lukenut vesijohtolaitokselle kuuluvaksi maaomaisuudeksi ainoastaan Vanhankaupungin kosken ja ottanut sähkölaitoksen omaisuusarvioon ainoastaan Kasarminkadun tontin n:o 30. Rakennuksia arvioidessaan kamari oli lähtenyt niiden uudishankinta-arvosta, josta oli vähennetty rakennusten iän ja kunnan mukaan laskettu kulumispoisto, kuitenkin niin, että Vanhassakaupungissa Vantaanjoen länsirannalla oleville vesijohtolaitoksen koneille ja pumppuhuoneelle sekä Siltasaarella oleville laitoksen saostusaltaille ja vedenottamolle oli merkitty jonkin verran pienempi arvo, koska nämä laitokset poistettaisiin kolmen vuoden kuluessa. Johtoverkon ja koneiston kamari oli arvioinut niiden uudishankinta-arvoon, siitä vähennettynä vahvistettujen kuoletustaulukkojen¹⁾ mukaiset poistot. Ainoastaan kaasulaitoksen johtoverkon arvoa korotettiin jonkin verran, koska taulukot perustuivat 25 vuoden kuoletusaikaan, jonka kamari katsoi voitavan pidentää 30 vuodeksi. Kamari arvioi vesijohtolaitoksen omaisuuden 58,373,900 markaksi, kaasulaitoksen 36,014,995 markaksi ja sähkölaitoksen 85,340,500 markaksi.

Ehdotettujen uusien pääoma-arvojen kuoletuksessa ei aikaisemmin vahvistettuja kuoletustaulukkoja voitu käyttää siitäkään syystä, että eri laitteiden ikä oli jossain määrin epämääräinen, joten uuden kirjanpidon perustaminen tälle pohjalle olisi sekavaa ja työlästä. Kaupungin teknillisten laitosten hallitus olikin laatinut ehdotuksen uudeksi kuoletussuunnitelmaksi, jossa laitokset oli ajateltu hankituiksi uusien pääoma-arvojen suuruisiin hintoihin, rahaksimuuttoarvo laskettu tämän mukaan ja eri omaisuusryhmille määrätty kohtuullinen kuoletusaika niihin kuuluvien yksityisten laitteiden iästä riippumatta.

Asiaa käsiteltäessä kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin asiasta tekemän ehdotuksen hyväksyen päätti²⁾ että teknillisten laitosten ennen tammikuun 1 p:ää 1926 hankitun omaisuuden arvo vahvistettaisiin vesijohtolaitoksen 58,373,900 markaksi, kaasulaitoksen 36,014,995 markaksi ja sähkölaitoksen 85,340,500 markaksi, että teknillisten laitosten maksamattoman pääomavelan korko vuoden 1926 alusta suoritettaisiin kaupungille 7 %:n mukaan, että teknillisten laitosten ennen tammikuun 1 p:ää 1926 hankitun omaisuuden arvo kuoletettaisiin kaupungin teknillisten laitosten hallituksen ehdottamien, edellä mainittujen kuoletustaulukkojen³⁾ mukaisesti; sekä että sen omaisuuden arvo, jonka teknilliset laitokset olivat hankkineet vuoden 1926 tammikuun 1 p:n jälkeen tai vastedes hankkisivat oli kuoletettava kaupunginvaltuuston vuonna 1920 vahvistaman suunnitelman⁴⁾ mukaan.

Tässä yhteydessä merkittiin rahatoimikamarin tekemä ilmoitus, että teknilliset laitokset olivat vuodelta 1926 laatineet kaksi tilinpäätöstä, toisen entisen kirjanpidon ja toisen uusien, edellä mainittujen määräysten mukaan, sekä että se korvaus, joka Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön tuli suorittaa

¹⁾ Ks. v:n 1912 kert. s. 141 ja v:n 1920 kert. s. 50. — ²⁾ Valt. pöytäk. 23 p. helmik. 14 §.

— ³⁾ Ks. Kunnall. asetuskok. s. 19. — ⁴⁾ Ks. v:n 1920 kert. s. 50 ja Kunnall. asetuskok. s. 20.

vuonna 1926 käytetystä sähkövirrasta, oli laskettu jälkimmäisen tilinpäätöksen pohjalla.

Lainan ottaminen. Sisäasiainministeriö vahvisti¹⁾ marraskuun 5 p:nä valtuuston päätöksen²⁾ 45,000,000 markan suuruisen lainan ottamisesta kahta vuotta pitemmin takaisinmaksuajoin.

Vuoden 1928 talousarviota käsiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti³⁾ ottaa 54,476,000 markan pitkäaikaisen lainan käytettäväksi talousarviossa mainittuihin tarkoituksiin⁴⁾. Päätös oli alistettava valtioneuvoston tutkittavaksi ja vahvistettavaksi. Rahatoimikamarille annettiin tehtäväksi aikanaan tehdä valtuustolle lainan ehtoja ja sen ottamisaikaa koskeva esitys.

Edelleen rahatoimikamari oikeutettiin⁵⁾ vuonna 1928 käyttämään lyhytaikaista luottoa enintään 140,000,000 markkaa sekä Kaisaniemenkadun tontin n:o 4 kauppahinnan suorittamiseen samanlaista luottoa 21,300,000 markkaa tai vastaava määrä ulkomaan rahassa.

Lainan myöntäminen uimahallin rakentamista varten. Uimahalli osakeyhtiön anottua kaupungin varoista 2,000,000 markan suuruisia lainaa uimahallin rakentamiseksi yhtiön omistamalle Yrjönkadun tontille n:o 21 b kunnallisen uimahallin perustamiskysymystä valmistelemaan asetettu komitea, urheilulautakunta ja rahatoimikamari olivat tästä anomuksesta antamissaan lausunnoissa puoltaneet sen hyväksymistä. Urheilulautakunta oli tällöin ehdottanut, että lainan myöntämisen ehdoksi määrättäisiin, että tulevassa uimahallissa oli varattava vuosittain 24,000 kylpyä kaupungin kansakoulujen oppilaille ja 1,000 kylpyä kaupungin poliisi- ja palomiehistöille ja että viimeainittujen kylpijäryhmäin tuli saada täydellistä uinti- ja hengenpelastusopetusta, kun taas kansakoululasten uintikylpyihin nähden oli otettava huomioon seuraavaa: oppilaiden opittua kuivauintia koulussaan on heille uimahallissa opetettava varsinaista uintia, terveysuinnin vaatimukset on otettava huomioon ja tarpeelliseksi katsottu hengenpelastuskurssi on suoritettava sen jälkeen kun koulussa on annettu sitä koskevaa tietopuolista opetusta. Talousarviovaliokunnankin annettua kysymyksestä lausuntonsa kaupunginvaltuusto päätti⁵⁾

myöntää Uimahalli osakeyhtiölle 2,000,000 markan suuruisen lainan kiinnitystä vastaan, jolla olisi etuoikeus lähinnä 2,000,000 markan suuruisen ensimmäisen kiinnityksen jälkeen yhtiön omistamaan IV kaupunginosan korttelissa n:o 64 Yrjönkadun varrella olevaan tonttiin ja taloon n:o 21 b, seuraavin ehdoin: alkuperäiselle lainamäärälle on suoritettava vuotuismaksua 5 %, josta 2 ½ % lasketaan koroksi jäljellä olevalle lainamäärälle ja loput kuole-tukseksi; lainanottaja sitoutuu luovuttamaan kaupungille vuosittain 24,000 vapaakylpyä kaupungin ylläpitämien koulujen oppilaitten käytettäväksi sillä tavoin kuin edellä on esitetty ja asianomaisten kesken vatedes lähemmin tullaan sopimaan, sekä 1,000 vapaakylpyä kaupungin palo- ja poliisimiehistön käytettäväksi; lainanottaja saa irtisanoa lainan kokonaisuudessaan takaisin maksettavaksi viiden vuoden päästä uimahallirakennuksen valmistumisesta sekä sen jälkeen yhden vuoden kuluttua irtisanomisesta; sekä kaupungilla on oikeus valita yksi yhtiön tilintarkastajista;

merkitä edellä mainitun lainamäärän vuoden 1928 menosääntöön, mutta oikeuttaa yhtiön nostamaan sen ennakkona kaupungin kassasta heti kun

1) Valt. pöytäk. 23 p. marrask. 1 §. — 2) Ks. v:n 1926 kert. s. 44. — 3) Valt. pöytäk. 21 p. jouluk. 1 §. — 4) Ks. tätä kert. s. 101. — 5) Valt. pöytäk. 23 p. helmik. 28 §.

puheena oleva uudisrakennus on vesikatossa 7 ½ % korkoa vastaan rakennusajalta; sekä

antaa rahatoimikamarille tehtäväksi ryhtyä edellä mainittujen päätösten aiheuttamiin toimenpiteisiin.

Vapautus liikennemaksujen suoritusvelvollisuudesta. Suomen höyrylaivaosakeyhtiön valitettua¹⁾ korkeimpaan hallinto-oikeuteen kaupunginvaltuuston tekemästä ja Uudenmaan läänin maaherran vahvistamasta päätöksestä, jolla yhtiöltä oli evätty vapautus velvollisuudesta suorittaa liikennemaksua yhtiön Ranskassa rakennetun höyrylaivan Oberonin maahantuonnista, korkein hallinto-oikeus oli asiaa käsitellessään joulukuun 2 p:nä 1926 jättänyt²⁾ maaherran päätöksen voimaan.

Liikennemaksujen palauttaminen. Aero osakeyhtiö oli anonut, että sille suoritettaisiin takaisin ne liikennemaksut, jotka oli pantu sen maksettaviksi kolmesta ulkomaalta tuodusta lentokoneesta ja jotka liikennemaksutariffin kohdan Ajo- ja kuljetusneuvot, erikseen mainitsemattomat, mukaan oli määrätty 0,5 %:ksi maahan tuodun tavaran arvosta. Koska mikään tariffin kohta ei sanamuodoltaan suoranaisesti ollut sovellettavissa lentokoneisiin, koska kaupungilla oli syytä edistää lentoliikenteen kehitystä sekä koska kyseellinen lentokone oli käyttänyt yhtiön omia maihinlaskupaikkoja, kaupunginvaltuusto päätti³⁾, että niiden liikennemaksu laskettaisiin kohdan Laivat ja veneet varusteineen tai ilman mukaan, jolloin liikennemaksu olisi 0,15 % niiden arvosta, ja että hakijalle niin ollen maksettaisiin takaisin 16,100 markkaa.

Sittemmin kaupunginvaltuusto päätti⁴⁾, että Aero-osakeyhtiön kahdesta maahan tuomastaan lentokoneesta suorittama liikennemaksu joka oli vahvistettu 0,5 %:ksi niiden arvosta, vähennettäisiin 0,15 %:iin mainitusta arvosta ja että liikaa kannettu määrä, 5,250 markkaa, palautettaisiin yhtiölle.

Vapautus velvollisuudesta suorittaa sairaalamaksuja. Kylvettäjätar M. Saari, jota oli hoidettu Marian sairaalassa kesäkuun 30 p:stä heinäkuun 18 p:ään 1926 sairaalan palveluksessa saamansa ruumiinvamman johdosta, vapautettiin⁵⁾ suorittamasta hoitomaksua mainitulta ajalta, koska Tapaturmavakuutusyhtiö Kullervo oli kieltäytynyt suorittamasta kylvettäjätar Saarelle vahingonkorvausta perustellen tätä siten, ettei hänen vammansa ollut työssä sattuneen tapaturman aiheuttama.

Diakonissalaitokselle myönnetty etu. Diakonissalaitokselle myönnettiin⁶⁾ jatkuvasti viiden vuoden ajaksi kuluvan vuoden alusta lukien 40 %:n alennus vedenkulutusmaksuista edellyttäen, että vuotuinen kulutus oli enintään 20,000 m³.

Verovelvollisen henkilön tulosta veroluksessa tehtävä vähennys. Kaupunginvaltuusto päätti⁷⁾ vahvistaa ne määrät, jotka kaupunkien kunnallishallinnosta joulukuun 8 p:nä 1873 annetun asetuksen 55 §:n 3 ja 4 kohdan mukaan, sellaisina kuin nämä esiintyvät tammikuun 20 p:nä 1922 mainitun asetuksen muuttamisesta annetussa laissa, saa vähentää verovelvollisen henkilön tuloista, vuoden 1927 kunnallisveroluksessa henkilölle, jonka tulot eivät ylittäneet 9,000 markkaa, 4,000 markaksi sekä 1,200 markaksi jokaisen lapsen osalta, jonka verovelvollinen elatusvelvollisuutensa nojalla oli elättänyt ja joka verotusvuoden päättyessä ei ollut täyttänyt 15 vuotta.

Kunnallisverojen kantoajat. Rahatoimikamarin päätettyä, että vuoden 1926 kunnallisvero kannettaisiin neljässä erässä, nimittäin elo-, syys-, loka-

¹⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 46. — ²⁾ Valt. pöytäk. 23 p. maalisk. 3 §. — ³⁾ S:n 18 p. toukok. 24 §. — ⁴⁾ S:n 23 p. marrask. 25 §. — ⁵⁾ S:n 18 p. toukok. 25 §. — ⁶⁾ S:n 18 p. toukok. 20 §. — ⁷⁾ S:n 14 p. jouluk. 19 §.

ja marraskuussa, sekä lähetettyä tästä ilmoituksen kaupunginvaltuustolle, valtuusto päätti ¹⁾ ainoastaan hyväksyä kamarin päätöksen.

Työnsulun alaisten metallityöntekijäin anomus saada lykkäystä vuoden 1296 kunnallisverojen suorittamiseen nähden. Metalliteollisuudessa vallinneen työnsulun johdosta työttömiksi joutuneiden työntekijäin edustajat anoivat, että kaupungille verovelvolliset työnsulun alaiset metallityöntekijät oikeutettaisiin lykkäämään kunnallisverojen suorittaminen neljä kuukautta eteenpäin lukien työnsulun päättymispäivästä, mutta kaupunginvaltuusto päätti ²⁾ jättää esityksen huomioon ottamatta verotusvalmistelukunnan lausuttua, että oli vaikeata ratkaista, millä henkilöillä oli oleva oikeus mahdollisesti myönnettävään maksunlykkäykseen, ja rahatoimikamarin huomautettua, että puheena olevan laatuisten kysymysten ratkaisuvalta kuului kamarille.

Verotusasia. Kaupunginvaltuustolle lähettämässään kirjelmässä Helsingin puhelinyhdistys ilmoitti suorittaneensa Helsingin kaupungille vuoden 1925 kunnallisveroa 30,527 markkaa yhdistyksen eläkerahaston koroista sekä mainittuun rahastoon siirretyistä varoista ja anoi viitaten Uudenmaan läänin maaherran päätökseen, että mainitun laatuiset tulot sai vähentää verotettavasta tulosta, että edellä mainittu rahamäärä suoritettaisiin takaisin yhdistykselle. Koska yhdistyksen anomus kuitenkin koski äyriä lukua eikä verotuksen perustetta ³⁾, ei kaupunginvaltuusto katsonut olevan syytä ottaa sitä tutkittavakseen.

Vieraspaikkakuntalaisten kansakoulunoppilaiden koulumaksut. Kaupunginvaltuusto myöntyi ⁴⁾ suomen- ja ruotsinkielisten kansakoulujen johtokuntain tekemään esitykseen, että muilta paikkakunnilta kotoisin olevien oppilaiden koulunkäynnistä suoritettava maksu korotettaisiin 1,030 markasta 1,260 markkaan lukuvuodelta kuluvan vuoden alusta lukien.

Korvaus kansakoulun oppilaan koulunkäynnistä vieraassa kunnassa. Kanavankassanhoitaja J. Vartiainen oli anonut, että kaupunki sitoutuisi suorittamaan koulumaksut oppilas E. Sarlinin puolesta, joka oli syntynyt Helsingissä, mutta jonka hänen äitinsä oli jättänyt herra Vartiaisen hoitoon ja joka kävi Karttulan kunnan kansakoulua, mutta kaupunginvaltuusto päätti ⁵⁾ evätä tämän anomuksen, joka oli vailla lain tukea, koska lapsen huoltajilla ei ollut kotipaikkaoikeutta Helsingissä.

Espoon kunnanvaltuutetut olivat Uudenmaan läänin maaherralta vaatineet, että Helsingin kaupunki velvoitettaisiin korvaamaan mainitulle kunnalle 32 lapsen koulunkäynnistä Espoon kunnan kansakouluissa vuonna 1924 koituneet kustannukset. Kaupunginvaltuusto päätti ⁶⁾ tämän johdosta maaherralle annettavassa lausunnossaan ilmoittaa, että kaupunki suostui korvaamaan Espoon kunnalle niiden lasten aiheuttamat koulunkäyntikustannukset, joilla mainittuna vuonna todistettavasti oli ollut kotipaikkaoikeus Helsingissä.

Vahvistettujen palkka-asteikkojen soveltaminen. Rahatoimikamarin esityksestä ja kaupunginvaltuuston palkkajärjestelyvaliokunnan annettua asiasta lausuntonsa kaupunginvaltuusto päätti ⁷⁾, että kaupungin viranpitäjän maalisk., huhti- ja toukokuun palkat suoritettaisiin IX asteikon mukaan.

Sittemmin valtuusto määräsi ⁸⁾, että edellä mainittua asteikkoa oli noudatettava kuluvan vuoden loppuun.

Kunnan viranpitäjien ja työntekijäin palkkain ja eläkkeiden järjestely.

¹⁾ Valt. pöytäk. 15 p. kesäk. 24 §. — ²⁾ S:n 7 p. syysk. 50 §. — ³⁾ S:n 21 p. syysk. 26 §. — ⁴⁾ S:n 26 p. tammik. 27 §. — ⁵⁾ S:n 7 p. syysk. 47 §. — ⁶⁾ S:n 7 p. jouluk. 8 §. — ⁷⁾ S:n 9 p. helmik. 22 § ja 23 p. helmik. 7 §; vrt. tätä kert. s. 50. — ⁸⁾ Valt. pöytäk. 25 p. toukok. 1 §.

Evätessään¹⁾ tehdyn esityksen työehtosopimusten käytäntöön ottamisesta kaupungin työntekijäin palkkaoloja järjestettäessä kaupunginvaltuusto samalla antoi²⁾ rahatoimikamarille tehtäväksi kiireellisesti laatia ja esittää valtuustolle ehdotuksen kunnan viranpitäjien ja työntekijäin palkkain ja eläkkeiden järjestämiseksi vuoden 1928 tammikuun 1 p:stä lukien.

Kaupungin viranpifäjien palkkausjärjestelmä. Vuonna 1918 pantiin toimeen kaupungin viranpitäjien palkkain yleinen järjestely³⁾, mutta inflaation johdosta ne silloin jäivät riittämättömiksi ja niitä oli lisättävä n. s. kalliinajanlisäyksillä. Tämä kankea ja epätydyttävä järjestelmä poistettiin vuoden 1922 palkkajärjestelyssä⁴⁾, jolloin otettiin käytäntöön palkkain luokitteluun ja liukuvaan palkka-asteikkoon perustuva palkkausjärjestelmä olemaan voimassa vuoden 1926 loppuun. Kun palkkauskysymys sittemmin oli uudestaan järjestettävä, otti rahatoimikamari sen valmisteltavakseen⁵⁾ ja antoi kaupunginvaltuustolle marraskuun 30 p:nä 1926 päivätyn mietinnön⁶⁾.

Asian periaatteelliseen puoleen nähden kamari oli sitä mieltä, että liukuva palkkausjärjestelmä, joka teki menojen tarkan arvioimisen mahdottomaksi sekä kaupungille että sen viranpitäjille, ei enää ollut tarpeen vaatima, sittenkun elinkustannukset varsinkin Suomen rahan arvon vakiinnuttua olivat lakanneet vaihtelemasta niin suuresti kuin aikaisemmin. Järjestelmän varjopuolia oli sekin, että se perustui indeksilukuihin, jotka eivät vastanneet tosio-oloja eivätkä ainakaan olleet sovellettavissa virkamiesoloihin⁷⁾. Kamarin mielestä oli sen vuoksi otettava käytäntöön kiinteät palkat, mutta aluksi ainoastaan vuoden 1928 loppuun, johon mennessä oli tehtävä päätös palkkain lopullisesta vakiinnuttamisesta. Tätä siirtymiskautta kamari piti tarpeellisena sen johdosta, että lähinnä seuraavien vuosien hintatasoa oli vaikeata ennustaa, varsinkin kun vuokrat ilmeisesti olivat kohoamassa.

Edellä mainittua mietintöä käsiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti⁸⁾ asettaa seitsenmiehisen valiokunnan⁹⁾ asiaa edelleen valmistelemaan. Rahatoimikamaria kehoitettiin tekemään ehdotus palkkain väliaikaisesta korottamisesta, kunnes palkkajärjestelykysymys oli lopullisesti ratkaistu¹⁰⁾.

Sittemmin antamassaan mietinnössä¹¹⁾ valiokunta ilmoitti olevansa täysin samaa mieltä kuin rahatoimikamari siitä, että liukuva palkkajärjestelmä oli poistettava, mutta ei yhtynyt kamarin epäilyksiin, mikäli ne koskivat mahdollisuutta heti ottaa käytäntöön kiinteihin palkkoihin perustuva palkkausjärjestelmä olemaan voimassa toistaiseksi, t. s. kunnes kaupunginvaltuusto katsoisi olevan syytä sen tarkistamiseen. Kunnan vakinaiset virat jaettaisiin valiokunnan ehdotuksen mukaan kuten aikaisemminkin luokkiin, joiden lukumäärä olisi 20, ja pohjapalkka olisi 1 luokassa 1,200 markkaa kuukaudessa ja lisääntyisi asteettaisesti, niin että se 20 luokassa olisi 8,300 markkaa. Tähän tulisivat lisäksi ikäkorotukset 3, 6 ja 10 vuoden palveluksesta. Viimemainittuihin nähden valiokunta ehdotti, että kunnan viranpitäjät oikeutettaisiin lukemaan hyväkseen koko se aika, jona heillä oli ollut vakinainen toimi kaupungin palveluksessa eikä ainoastaan toinen samaan palkkaluokkaan kuuluva toimi sekä että ikäkorotusta nauttiva viranpitäjä, joka valittiin ylempään palkkaluokkaan kuuluvaan toimeen, oikeutettaisiin uudessa toimeensa saamaan entiseen toimeen kuuluvat ikäkorotukset, kunnes hän oli palvelellut uudessa toimeensa niin kauan, että sen ikäkorotukset ylittivät edel-

¹⁾ Ks. tätä kert. s. 70. — ²⁾ Valt. pöytäk. 26 p. lokak. 6 §. — ³⁾ Ks. v:n 1918 kert. s. 57—64. — ⁴⁾ Ks. v:n 1922 kert. s. 47 ja 51. — ⁵⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 225. — ⁶⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 35 v:ta 1926. — ⁷⁾ Vrt. v:n 1924 kert. s. 75. — ⁸⁾ Valt. pöytäk. 26 p. tammik. 25 §. — ⁹⁾ Ks. tätä kert. s. 136. — ¹⁰⁾ S:n s. 49. — ¹¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 14.

lisen toimen ikäkorotukset, josta ajankohdasta lähtien hän saisi nauttia jälkimmäiseen toimeen liittyviä ikäkorotuksia.

Jotta kaupungille varattaisiin mahdollisuus kaikissa oloissa saada tärkeimpiin toimiin täysin päteviä voimia, valiokunta ajatteli, että eräät virat vaihtoehtoisesti voitaisiin täyttää tekemällä sopimus. Tähän ryhmään olisi ennen kaikkea luettava ne virat, joiden haltijat kaupungin suurempien likeyritysten tai sen yleisen hallinnon johtajina voivat tuntuvasti vaikuttaa kaupungin talouteen. Tässä yhteydessä valiokunta korosti sen seikan tärkeyttä, että sopimusvirkoja täytettäessä nimenomaan määrättiin, oliko asianomaisella viranpitäjällä oikeus yhtäläisiin muihin etuihin, ikäkorotukseen, eläkkeeseen y. m., jotka kuuluivat kaupungin vakinaisille sääntöpalkkaisille viranpitäjille.

N. s. sivuvirkoihin nähden valiokunta ehdotti, että palkkaluokkiin 1 b—7 b luetut toimet lakkautettaisiin ja niiden haltijat sanottaisiin irti sekä että asianomaisille lautakunnille ja hallituksille sen sijaan myönnettäisiin tarpeellinen määräraha näille viranpitäjille kuuluneiden tehtävien suorittamista varten, sekä että luokkiin 8 b—13 b luetut sivuvirat sijoitettaisiin palkkauksen suhteen lähinnä vastaavaan sääntöpalkkaisten päävirkain luokkaan. Yhteismäärärahasta palkattujen viranpitäjien palkkauskysymys oli valmisteltavana rahatoimikamarissa, minkä vuoksi valiokunta ei tahtonut tässä yhteydessä lausua siitä mielipidettään, vaan ehdotti ainoastaan, että mainitut palkat kesäkuun 1 p:stä toistaiseksi suoritettaisiin asteikon IX mukaan.

Valiokunnassa oli myöskin otettu käsiteltäväksi kysymys kaupungin laitosten ja virastojen päivittäisen työajan pidentämisestä, ja valiokunta oli tällöin päätenyt siihen käsitykseen, että tällainen pidennys, edellyttäen että tekeillä oleva palkkajärjestely johti palkkain korotukseen, olisi hyvin perusteltu.

Samoin edellytyksin valiokunta oli sitä mieltä, että kaupungin viranpitäjien oikeutta sivuvirkain pitämiseen oli jonkin verran rajoitettava ja että anomukset saada hoitaa kunnallista luottamustehtävää toisessa kunnassa joka tapauksessa oli evättävä.

Sen menettelytavan, että viranpitäjien nauttimat luontoisedut arvioitiin rahaksi ja tämä arvo vähennettiin palkkaa maksettaessa, rahatoimikamari oli pysyttänyt, eikä valiokunnalla puolestaan ollut mitään muistuttamista sitä vastaan, mutta se halusi vain huomauttaa, että kyseelliset edut oli arvioitava todellista arvoaan vastaaviksi, jotta ne eivät aiheuttaisi olennaista asianomaisen viranpitäjien kokonaispalkkaetujen lisäystä, mikä ei suinkaan ollut tarkoituksena. Kulkutautisairaalan ja Nikkilän sairaalan sairaanhoitohenkilökunnalta pidätettävä nautittujen luontoisetujen korvaus olisi kuitenkin arvioitava kaupungin viranpitäjien ylimalkaan suorittamaa 20 % pienemmäksi, koska edellisen sairaalan henkilökunnan oli pakko pysyä eristäytyneenä ja tämän asemansa varjopuolen vuoksi tuli saada jonkin verran suurempi palkka ja jälkimmäinen sairaala taas sijaisi maaseudulla, minne henkilökunnan hankkiminen tuotti jonkin verran vaikeuksia.

Uudestaan käsiteltäessä kysymystä kaupungin viranpitäjien uudesta palkkajärjestelmästä kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾ evätä sekä rahatoimikamarin edellä mainitussa mietinnössään esittämän ehdotuksen että valiokunnan edellä selostetun esityksen sekä pidentää voimassa olevan palkkajärjestelmän voimassaoloajan kuluvan vuoden loppuun ²⁾.

¹⁾ Valt. pöytäk. 25 p. toukok. 1 §. — ²⁾ Ks. tätä kert. s. 50—51.

Rahatoimikamari asetti sen jälkeen komitean valmistelemaan kysymystä viranpitäjien palkkauksen järjestämisestä tammikuun 1 p:stä 1928 lähtien. Tämän komitean laatima mietintö¹⁾ perustui olennaisilta kohdilta edellä mainitun, kaupunginvaltuuston asettaman valiokunnan ehdotuksiin. Kuitenkaan komitea ei voinut puolestaan yhtyä valiokunnan ehdotukseen, että kaupungin viranpitäjät oikeutettaisiin ikäkorotuksen saamiseksi lukemaan hyväkseen koko se aika, jonka he olivat olleet vakinaisessa virassa kaupungin palveluksessa, vaan katsoi, että voimassa olevat määräykset olisi toistaiseksi säilytettävä ja että kysymys siitä, mitä periaatteita tässä oli noudatettava, olisi lopullisesti ratkaistava vasta palvelusehtosäännön käsittelyn yhteydessä.

Komitea oli myöskin ottanut käsiteltäväkseen yhteismäärärahasta palkattujen viranpitäjien asemaa koskevan kysymyksen ja tällöin samaten kuin aikaisemmin talousarviovaliokunta²⁾ ollut sitä mieltä, että kaikki yhteismäärärahasta palkatut viranpitäjät, joiden toiminta kaupungin palveluksessa oli säännöllistä ja oli jatkunut yhtämittaisesti, joiden tehtävät olivat osoittautuneet välttämättömiksi ja jotka asemansa ja työnsä puolesta olivat verrattavissa vakinaisiin viranpitäjiin, olisi siirrettävä samaan asemaan kuin nämä ja siis sijoitettava sääntöpalkkaisten viranpitäjien luokittukseen ja samalla oikeutettava ikäkorotusten saamiseksi lukemaan hyväkseen aikaisemmat virkavuotensa. Poikkeusasemaan oli komitean mielestä kuitenkin asetettava kaupunginorkesterin jäsenet, jotka vastedeskin sopivimmin palkattaisiin yhteismäärärahasta, koska tämä järjestelmä tarjosi suuremmat mahdollisuudet vapaaseen harkintaan otettaessa henkilöitä orkesterin palvelukseen ja tämä taas oli yrityksen tarkoituksenmukaisen johdon edellytys. Yhteismäärärahasta palkattuja viranpitäjiä siirrettäessä vakinaiseen palkkasääntöön ei komitean mielestä ollut otettava mukaan naisten työtupain henkilökuntaa, koska mainittu laitos lähitulevaisuudessa järjestettäisiin uudestaan ja kysymys henkilökunnan asemasta olisi samassa yhteydessä ratkaistava, ei myöskään keskuskeittolan henkilökuntaa, koska se oli tilapäinen laitos. Siihen asti työmäärärahoista palkatut rakennuskonttorin rakennusmestarit ja työnjohtajat oli komitean mielestä jatkuvasti palkattava samalla tavalla. Osa heistä joutui tosin vuodesta toiseen olemaan kaupungin palveluksessa, mutta heidän työnsä ja asemansa oli kokonaan kaupunginvaltuuston menosääntöön ottamien ja vuosittain harkittavien työmäärärahojen varassa. Edelleen mainittu palkkausjärjestelmä oli sopiva siltäkin kannalta, että se teki mahdolliseksi tarkalleen laskea eri töiden aiheuttamat kustannukset, mikä oli tärkeätä varsinkin jos niiden suorittamiseen odotettiin saatavan valtionapua. Ne yhteismäärärahasta palkatut viranpitäjät, jotka ensi sijassa suorittivat ruumiillista työtä ja siten lähinnä olivat verrattavissa kunnan työntekijöihin, oli komitean mielestä jätettävä vakinaisen luokittelun ulkopuolelle ja heidän palkkansa oli maksettava sopimuksen mukaan, joka rahatoimikamarin tuli tehdä asianomaisen viranomaisen annettua esityksensä. Tässäkin ryhmässä tulisi niiden viranpitäjien, joilla oli ollut oikeus ikäkorotukseen, jatkuvasti saada nauttia tätä etua. Samalla tavalla olisi järjestettävä ainoastaan vuoden kiireellisimpänä aikana tai töiden tilapäisesti lisääntyessä käytettyjen tilaisten apulaisten palkkaus.

Tässä yhteydessä komitea halusi edelleen huomauttaa, ettei palkan laatu vaikuttanut viranpitäjän eläkeoikeuteen. Eläkkeen saamiseen oli eläke-

¹⁾ Valt. pain. asiakirj.n:o 40. — ²⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 42.

säännön mukaan oikeutettu jokainen vuosi- tai kuukausipalkkainen pääviranpitäjä, eikä tätä määräystä komitean mielestä ollut muutettava.

Rahatoimikamari, joka kaikissa olennaisissa kohdissa yhtyi komitean lausumiin mielipiteisiin, lähetti tämän mietinnön kaupunginvaltuustolle ohentamalla ehdotukset kaupungin sääntöpalkkaisten viranpitäjien palkkausohjesäännöksi sekä mainittujen virkain luokitteluksi, jossa paitsi aikaisempia vakinaisia virkoja oli otettu huomioon myöskin erinäisiä aikaisemmin yhteismäärärahasta palkattuja tai sivuvirkain ryhmään kuuluneita virkoja.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti¹⁾

vahvistaa Helsingin kaupungin sääntöpalkkaisten viranpitäjien palkkausohjesäännön ehdotuksen²⁾;

määrätä kaupungin vakinaiseen palkkasääntöön merkittyjen viranpitäjien palkat tammikuun 1 p:stä 1928 vuoden 1930 loppuun suoritettaviksi edellä mainitussa ohjesäännössä mainituin määrin;

erinäisin muutoksin vahvistaa rahatoimikamarin laatiman kaupungin vakinaisten viranpitäjien luokitteluehdotuksen³⁾;

määrätä, että kaupunginjohtajan ja avustavain kaupunginjohtajain virat oli täytettävä sopimuksen mukaan;

vähäisin muutoksin vahvistaa rahatoimikamarin lähettämän ehdotuksen yhteismäärärahasta palkattujen viranpitäjien palkkain järjestelmästä⁴⁾ siten, että osa niistä sijoitettaisiin vakinaiseen palkkasääntöön, osa taas palkkattaisiin sopimuksen mukaan, sekä tällöin määrätä,

a) että niiden viranpitäjien, jotka tällöin siirrettiin vakinaiseen palkkasääntöön, ikäkorotuksen saamiseksi uudessa palkkaluokassa tuli saada lukea hyväkseen virka-aikansa siinä yhteismäärärahasta palkattuja toimia varten vahvistetun taulun palkkaluokassa, johon he ennen siirtoa kuuluivat;

b) että rahatoimikamarin tuli asianomaisten viranpitäjien ehdotuksesta vahvistaa sopimuksen mukaan palkattavain viranpitäjien palkat;

c) että kaupunginorkesterin jäsenten palkkausta varten vahvistettaisiin taulukko⁵⁾, jota oli noudatettava siten, että siinä mainitut yhteismäärärahasta palkatuille viranpitäjille tammikuun 7 p:nä 1925 vahvistetun palkkaustaulukon⁶⁾ IX asteikon mukaan maksettavat palkat pyöristettiin lähinnä korkeampaan satalukuun;

d) että kaupunginorkesterin johtajalle suoritettaisiin sopimuspalkkana 7,000 markkaa kuukaudessa;

määrätä, että rahatoimikamarin viranpitäjille tulevia luontoisetuja rahaksi arvioitaessa oli otettava varteen, ettei näiden etujen arvoja määrätty niin alhaisiksi, että niiden korvauksesta muodostuisi olennainen asianomaisen viranpitäjän kokonaispalkkaetujen lisäys;

määrätä kulkutautisairaalan ja Nikkilän sairaalan henkilökunnan rahanpalkasta nautittujen luontoisetujen korvaukseksi tehtävän vähennyksen arviomäärää 20 % pienemmäksi; sekä

oikeuttaa ne viranpitäjät, joilla sopimuksen nojalla oli suurempi palkka kuin heillä kaupunginvaltuuston edellä mainitun päätöksen nojalla tulisi olemaan, säilyttämään siihenastiset palkkaetunsa sopimuksen voimassaoloajan tai kunnes heidän kanssaan saatiin aikaan uusi sopimus.

Edelleen valtuusto päätti alistaa muutetun palkkasäännön asiaankuuluvilta osilta valtioneuvoston tutkittavaksi ja vahvistettavaksi, nim. mikäli se

¹⁾ Valt. pöytäk. 14 p. jouluk. 15 §. — ²⁾ Ks. Kunnall. asetuskok. s. 153. — ³⁾ S:n s. 156 ja valt. pain. asiakirj. n:o 40 s. 30—37. — ⁴⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 40, s. 38—46. — ⁵⁾ Ks. Kunnall. asetuskok. s. 155. — ⁶⁾ S:n v:n 1925 s. 50.

koski maistraatin ja raastuvanoikeuden jäsenten, maistraatinsihteerin, kaupunginviskaalien, kaupunginvoutien, ens. ja toisen kaupunginlääkäarin sekä kaupunginkamreerin palkkoja.

Palkkajärjestelyyn liittyvien lisäkustannusten suorittamiseksi oli 6,500,000 markan määräraha merkittävä vuoden 1928 talousarvioon.

Virkain luokittelu. Valitessaan ¹⁾ Marian sairaalan kirurgisen osaston ylläkäarin sairaalan johtajaksi kaupunginvaltuusto samalla määräsi ²⁾, että yhdistettyjen virkain haltijan tuli saada 14 vakinaisen palkkaluokan mukainen ja Marian sairaalan sisätautiosaston ylläkäarin 13 palkkaluokan mukainen palkka.

Virkain luokittelu. Kaupunginvaltuusto päätti ³⁾, että kaupunginkirjaston Kallion haaraosaston 2 vakinaiseen palkkaluokkaan luettu amanuenssin toimi heinäkuun 1 p:stä lukien siirrettäisiin 5 luokkaan. Päätoksestä johtuvat lisäkustannukset oli suoritettava talousarvion tililtä Uusien virkain palkat ja palkankorotukset.

Henkilökohtaiset palkanlisäykset. Kaupunginorkesterin konserttimestarille A. Hannikaiselle myönnettiin ⁴⁾ henkilökohtaista palkanlisäystä 600 markkaa kuukaudessa lukien tammikuun 1 p:stä 1928.

Kaupunginvaltuuston kanslian ens. sihteerille E. Cavoniukselle myönnettiin ⁵⁾ 4,284 markan vuotuinen henkilökohtainen palkanlisäys.

Vahvistetut sopimuspalkat. Koska arkkitehti G. Taucherin kanssa kaupunginarkkitehdin viran hoitamisesta tehty sopimus ⁶⁾ päättyi joulukuun 31 p:nä, kaupunginvaltuusto päätti ⁷⁾ valtuuttaa rahatoimikamarin sopimaan arkkitehti Taucherin kanssa kyseellisen viran jatkuvasta hoitamisesta vuoden 1930 loppuun 8,000 markan kuukausipalkasta.

Rakennustarkastaja H. Andersinille myönnettiin ⁸⁾ vuodeksi 1928 7,500 markan kuukausipalkka ja vuosiksi 1929 ja 1930 18 vakinaisen palkkaluokan mukainen palkka.

Arkkitehti A. Toivonen määrättiin ⁹⁾ 6,000 markan kuukausipalkasta hoitamaan avustavan rakennustarkastajan virkaa vuonna 1928 toistaiseksi ja kunnes kysymys viran ottamisesta vakinaiseen palkkasääntöön oli ratkaistu.

Vakanssisäästö. V. t. nuorempi oikeusneuvosmies G. Hellén, jonka palkasta 1,500 markkaa oli pidätetty vakanssisäästönä, oikeutettiin ¹⁰⁾ saamaan kaupungin varoista mainittu määrä, joka suoritettaisiin vuoden 1926 tili-crotuksesta.

Eräiden kansakoulunopettajattarien palkkaedut. Ruotsinkielisten kansakoulujen alakoulun opettajattarelle A. Olinille, joka vuodesta 1918 lähtien oli palvellut yläkoulussa ja jonka kaupunginvaltuusto vuonna 1921 oli oikeut-tanut ¹¹⁾ saamaan vakinaisessa virassaan ansaitsemansa ikäkorotukset, ja sittemmin rahatoimikamarin ja ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunnan välillä tehdyn sopimuksen ¹²⁾ mukaisesti maksettu alemman koulun opetta-jattarelle tuleva palkka ikäkorotuksineen sekä niiltä tunneilta, joilla hänen työaikansa yläkoulussa ylitti alakoulun vakinaisen työajan, sama palkkio kuin yläkoulun tuntiopettajattarille, kunnes kamari vuonna 1925 oikeutti hänet mainitun vuoden alusta lukien saamaan yläkoulun opettajattarelle tulevan

¹⁾ Ks. tätä kert. s. 128. — ²⁾ Valt. pöytäk. 8 p. kesäk. 18 §. — ³⁾ S:n 8 p. kesäk. 17 §. — ⁴⁾ S:n 12 p. lokak. 26 §. — ⁵⁾ S:n 14 p. jouluk. 15 §. — ⁶⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 48. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. 14 p. jouluk. 16 §. — ⁸⁾ S:n 14 p. jouluk. 17 §; vrt. v:n 1926 kert. s. 48 ja tätä kert. s. 60. — ⁹⁾ Valt. pöytäk. 14 p. jouluk. 18 §. — ¹⁰⁾ S:n 26 p. tammik. 51 §. — ¹¹⁾ Ks. v:n 1921 kert. s. 90. — ¹²⁾ Ks. v:n 1922 kert. s. 256.

pohjapalkan sekä lisäksi hänen vakinaiseen virkaansa liittyvät ikäkorotukset, mitä viimemainittua menettelyä aina oli noudatettu suomenkielisissä kansakouluissa. Rouva Olinin sen jälkeen anottua saada 16,000 markkaa aikaisemmin sovelletun laskutavan johdosta menettämiensä palkkatulojen korvaukseksi kaupunginvaltuusto päätti¹⁾ koulujen taloudenhoitajan laatiman laskelman mukaisesti myöntää hänelle vuoden 1926 tilierotuksesta 8,000 markan suuruisen lisäkorvauksen kerta kaikkiaan siltä ajalta, jonka hän oli hoitanut ylempään kansakoulun opettajatarviransijaisuutta.

Ruotsinkielisten kansakoulujen alakoulun vakinaiselle opettajattarelle A. E. Johanssonille myönnettiin²⁾ kerta kaikkiaan 2,400 markkaa korvausta siltä ajalta, jonka hän vuosien 1923—25 kuluessa oli toiminut yläkoulun opettajattarena, saaden kuitenkin 24 viikkotunnista ainoastaan vakinaiseen virkaansa liittyvän pohjapalkan ikäkorotuksineen sekä ylimääräisistä opetus-tunneista saman palkkion kuin yläkoulun tuntiopettajattaret.

Oikeus nauttia palkkaa virkavapauden ajalta. Seuraavat viranpitäjät oikeutettiin heille sairauden takia myönnetyn kahta kuukautta pidemmän virkavapauden aikana saamaan täydet palkkaetunsa alla mainitulta ajalta: ylim. kaupunginviskaali A. Branders lokakuun 7 p:stä 1926 tammikuun

31 p:ään 1927³⁾;

ulosottoapulainen K. Löfman tammikuun 1 p:stä kesäkuun 30 p:ään⁴⁾;

kaupunginpalvelija A. Nyberg toukokuun 16 p:stä kesäkuun 1 p:ään⁵⁾;

kaupunginpalvelija A. R. Lemström 1 kuukaudelta elokuun 15 p:stä lukien⁶⁾;

tilastokonttorin vahtimestari V. F. Aarnio 3 kuukaudelta maaliskuun 1 p:stä lukien⁷⁾;

revisionikonttorin kirjaaja E. Cajander 2 kuukaudelta lokakuun 5 p:stä lukien⁸⁾;

rakennustarkastuskonttorin kanslisti G. Wilenius syyskuulta⁹⁾;

kunnallinen ammattientarkastaja A. L. Levanto lokakuun 7 p:stä joulukuun 7 p:ään¹⁰⁾;

elintarvetehtaiden kaitsija W. Meriläinen 2 kuukaudelta maaliskuun 1 p:stä lukien¹¹⁾;

terveyspoliisin kaitsija H. Laurell 2 kuukaudelta maaliskuun 17 p:stä lukien¹²⁾;

lihantarkastamon halliesimies W. Landén marraskuun 25 p:stä joulukuun 31 p:ään 1926¹³⁾;

kulkutautisairaalan sairaanhoitajatar E. von Nandelstadh marraskuun 25 p:stä joulukuun 31 p:ään 1926¹⁴⁾;

Kivelän sairaalan osastonhoitajatar M. Virtala 6 kuukaudelta maaliskuun 1 p:stä lukien¹⁵⁾;

Kivelän sairaalan alihoitajatar J. Kari 7 kuukaudelta maaliskuun 1 p:stä lukien¹⁶⁾;

köyhäinhuoltolautakunnan kanslisti L. Lehto 3 kuukaudelta elokuun 17 p:stä lukien¹⁷⁾;

köyhäinhuoltolautakunnan kirjuriapulainen H. Spranger 3 kuukaudelta syyskuun 1 p:stä lukien¹⁸⁾;

¹⁾ Valt. pöytäk. 26 p. tammik. 50 §. — ²⁾ S:n 15 p. kesäk. 35 §. — ³⁾ S:n 23 p. helmik. 6 §. — ⁴⁾ S:n 23 p. helmik. 15 §. — ⁵⁾ S:n 7 p. syysk. 25 §. — ⁶⁾ S:n 21 p. syysk. 25 §. — ⁷⁾ S:n 23 p. maalisk. 8 §. — ⁸⁾ S:n 23 p. marrask. 20 §. — ⁹⁾ S:n 21 p. syysk. 21 §. — ¹⁰⁾ S:n 26 p. lokak. 22 §. — ¹¹⁾ S:n 23 p. maalisk. 17 §. — ¹²⁾ S:n 27 p. huhtik. 12 §. — ¹³⁾ S:n 26 p. tammik. 43 §. — ¹⁴⁾ S:n 26 p. tammik. 42 §. — ¹⁵⁾ S:n 23 p. helmik. 21 §. — ¹⁶⁾ S:n 23 p. helmik. 22 §. — ¹⁷⁾ S:n 12 p. lokak. 18 §. — ¹⁸⁾ S:n 12 p. lokak. 19 §.

kunnalliskodin alihoitajatar A. Ahonen maaliskuun 26 p:stä toukokuun 31 p:ään¹⁾;

Toivolan koulukodin opettaja V. Uusivirta kesä- ja heinäkuulta²⁾;
suomenkielisten kansakoulujen opettajatar A. Hellstén 8 päivän ajalta³⁾;
suomenkielisten kansakoulujen opettajatar T. Puhakka 3 päivän ajalta⁴⁾;
ruotsinkielisten kansakoulujen opettaja E. Nordström vuoden 1926 joulukuun 11 ja 20 p:n väliseltä ajalta⁵⁾;

ruotsinkielisten kansakoulujen veistonopettaja A. G. Sigfrids marraskuun 15 p:stä joulukuun 20 p:ään⁶⁾;

vesijohtolaitoksen mittarinlukija A. Lönnström 2 kuukaudelta huhtikuun 15 p:stä lukien⁷⁾;

sähkölaitoksen konttoriapulainen E. Juslin 4 kuukaudelta heinäkuun 22 p:stä lukien⁸⁾;

rakennuskonttorin työnjohtaja V. Ahlqvist joulukuulta⁹⁾;
puhtaanapitolaitoksen konttoriapulainen E. Michailoff kesäkuun 10 p:stä elokuun 1 p:ään¹⁰⁾; sekä

Hakaniementorin kauppahallin renki K. V. Salonen 2 kuukaudelta maaliskuun 1 p:stä lukien¹¹⁾.

Edelleen oikeutettiin seuraavat viranpitäjät, jotka olivat saaneet täydet palkkaedut kahdelta kuukaudelta, heille sairauden takia myönnetyn jatkettun virkavapauden ajalta saamaan $\frac{2}{3}$ heille kuuluvasta palkasta, nimittäin:

kaupunginpalvelija E. F. Grönlund 3 kuukaudelta syyskuun 15 p:stä lukien¹²⁾;

satamakonttorin konttorikirjuri E. Lühr 2 kuukaudelta maaliskuun 17 p:stä lukien¹³⁾;

rakennustarkastuskonttorin kanslisti G. Wilenius 3 kuukaudelta lokakuun 1 p:stä lukien¹⁴⁾;

elintarvetehtaiden kaitsija V. Meriläinen 2 kuukaudelta toukokuun 1 p:stä lukien¹⁵⁾;

Marian sairaalan liinavaatevaraston johtajatar A. Sjöblom 3 kuukaudelta toukokuun 4 p:stä lukien¹⁶⁾;

köyhäinhuoltolautakunnan kirjaaja E. von Hertzen 1 kuukaudelta toukokuun 7 p:stä lukien¹⁷⁾; sekä

kunnalliskodin konttoriapulainen O. A. Strandberg 5 kuukaudelta huhtikuun 1 p:stä lukien¹⁸⁾.

Vielä oikeutettiin seuraavat viranpitäjät saamaan puolet palkkaeduistaan sairauden takia myönnetyn jatkettun virkavapauden ajalta, nimittäin:

satamakannattakonttorin vaakavahtimestari E. Öhman marraskuun 24 p:stä joulukuun 31 p:ään 1926 sekä 2 kuukaudelta 22 päivästä vuonna 1927¹⁹⁾;

terveyspoliisin kaitsija H. Laurell yhteensä $6\frac{1}{2}$ kuukautta²⁰⁾;
suomenkielisten kansakoulujen opettaja A. Tuominen 8 päivästä vuonna 1926²¹⁾;

suomenkielisten kansakoulujen opettaja J. Repo 26 päivästä vuonna 1926²²⁾;

1) Valt. pöytäk. 18 p. toukok. 27 §. — 2) S:n 8 p. kesäk. 26 §. — 3) S:n 23 p. maalisk. 27 §. — 4) S:n 27 p. huhtik. 14 §. — 5) S:n 23 p. helmik. 3 §. — 6) S:n 14 p. jouluk. 7 §. — 7) S:n 18 p. toukok. 28 §. — 8) S:n 7 p. syysk. 26 § ja 21 p. syysk. 24 §. — 9) S:n 14 p. jouluk. 6 §. — 10) S:n 7 p. syysk. 41 §. — 11) S:n 23 p. maalisk. 11 §. — 12) S:n 12 p. lokak. 12 §. — 13) S:n 27 p. huhtik. 212 §. — 14) S:n 12 p. lokak. 13 §. — 15) S:n 18 p. toukok. 26 §. — 16) S:n 8 p. kesäk. 20 §. — 17) S:n 8 p. kesäk. 14 §. — 18) S:n 8 p. kesäk. 15 §. ja 7 p. syysk. 36 §. — 19) S:n 26 p. tammik. 44 §. ja 12 p. lokak. 24 §. — 20) S:n 27 p. huhtik. 12 §. 21 p. syysk. 23 § ja 14 p. jouluk. 8 §. — 21) S:n 26 p. tammik. 40 §. — 22) S:n 26 p. tammik. 45 §.

suomenkielisten kansakoulujen opettaja K. H. Paasikallio toukokuulta sekä syyslukukaudelta ¹⁾;

suomenkielisten kansakoulujen opettajatar H. Valio 16 päivältä vuonna 1926 sekä maaliskuun 14 p:stä toukokuun 31 p:ään 1927 ²⁾;

suomenkielisten kansakoulujen opettajatar T. Immonen 2 kuukaudelta 10 päivältä ³⁾;

suomenkielisten kansakoulujen opettajatar I. Hannula maaliskuun 14 p:stä toukokuun 31 p:ään sekä syyslukukaudelta ⁴⁾;

suomenkielisten kansakoulujen opettajatar M. A. Södergren 13 päivältä ⁵⁾;

suomenkielisten kansakoulujen opettajatar A. Meriläinen syyskuun 26 p:stä syyslukukauden loppuun ⁶⁾;

suomenkielisten kansakoulujen opettajatar A. Wikstén 6 päivältä ⁷⁾;

ruotsinkielisten kansakoulujen opettajatar I. Granholm maaliskuun 18 p:stä kevätlukukauden loppuun sekä syyslukukaudelta ⁸⁾; sekä

ruotsinkielisten kansakoulujen opettajatar A. Lindman maaliskuun 14 p:stä toukokuun 31 p:ään ⁹⁾.

Edelleen oikeutettiin ¹⁰⁾ köyhäinhoitolautakunnan kanslianjohtajatar H. von Creutlein yhteensä 4 kuukauden aikana syyskuun 1 p:stä lukien saamaan palkastaan 966 markkaa eli sen määrän, mikä jäi jäljelle, kun sijaisen palkka oli vähennetty.

Evättyjä anomuksia saada nauttia palkkaa sairauden takia myönnetyn virkavapauden ajalta. Suomenkielisten kansakoulujen johtokunta oli anonut, että mainittujen koulujen opettaja J. Repo, jolle oli myönnetty virkavapautta sairauden takia 4 kuukaudeksi ja joka kahden ensimmäisen kuukauden aikana kaupungin viranpitäjän palvelusehtosäännön määräysten nojalla oli saanut täyden palkkansa, oikeutettaisiin saamaan virkavapauden jälkiosalta puolet palkkaeduistaan, mutta kaupunginvaltuusto päätti ¹¹⁾ evätä tämän anomuksen, koska opettaja Revon sairaus ei ollut estänyt häntä virkavapauden aikana harjoittamasta liiketoimintaa.

Samaten kaupunginvaltuusto epäsi ¹²⁾ suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan anomuksen, että mainittujen koulujen luokkaopettaja I. Niemelä oikeutettaisiin saamaan puolet palkastaan niiltä 9 päivältä, joilla hänelle sairauden takia myönnetty virkavapaus ylitti 2 kuukautta.

Edellä mainittu johtokunta oli myös anonut että suomenkielisten kansakoulujen opettajatar A. Reima, joka kuluvana vuonna oli ollut virkavapaana 55 päivää ja kaupungin viranpitäjän palvelusehtosäännön määräysten nojalla tältä ajalta oli saanut palkkansa vähentämättä, oikeutettaisiin hänelle kahdeksi kuukaudeksi myönnetyn jatkettun virkavapauden ajalta saamaan puolet palkkaeduistaan, mutta kaupunginvaltuusto päätti ¹³⁾ evätä tämän anomuksen, koska opettajatar Reiman mies, jolla oli m. m. kaupungin eläke, eli sellaisissa taloudellisissa oloissa, että hän voi kustantaa vaimonsa eläksen ja hoidon tämän sairauden aikana.

Samaten kaupunginvaltuusto epäsi ¹⁴⁾ mainitun johtokunnan anomuksen, että suomenkielisten kansakoulujen opettajattarelle H. Valiolle myönnettäisiin

¹⁾ Valt. pöytäk. 8. p. kesäk. 22 § ja 26 p. lokak. 20 §. — ²⁾ S:n 26 p. tammik. 41 §, 23 p. helmik. 23 § ja 8 p. kesäk. 23 §. — ³⁾ S:n 27 p. huhtik. 17 §. — ⁴⁾ S:n 23 p. helmik. 24 § ja 21 p. syysk. 22 §. — ⁵⁾ S:n 8 p. kesäk. 25 §. — ⁶⁾ S:n 26 p. lokak. 17 §. — ⁷⁾ S:n 7 p. jouluk. 29 §. — ⁸⁾ S:n 6 p. huhtik. 24 § ja 23 p. marrask. 21 §. — ⁹⁾ S:n 8 p. kesäk. 24 §. — ¹⁰⁾ S:n 26 p. lokak. 21 § ja 7 p. jouluk. 30 §. — ¹¹⁾ S:n 23 p. jouluk. 26 §. — ¹²⁾ S:n 27 p. huhtik. 15 §. — ¹³⁾ S:n 26 p. lokak. 18 §. — ¹⁴⁾ S:n 26 p. lokak. 19 §; vrt. v:n 1926 kert. s. 50 ja tätä kert. ylemp.

puolet hänen palkkaeduistaan syyslukukaudelta, jolloin hän oli virkavapaana sairauden takia, koska opettajatar Valion virkavapaus lyhyin keskeytyksin oli kestänyt maaliskuun 9 p:stä 1926 ja hän vuoden 1927 syyskuun 1 p:ään asti oli saanut nostaa osin koko palkkansa, osin puolet siitä.

Sairauden aikaiset viransijaisuuspalkkiot. Kaupunginvaltuusto määräsi ¹⁾, että lihantarkastamon halliesimiehen W. Landénin sijaisen palkkio hänelle marraskuun 25 p:stä joulukuun 31 p:ään 1926 sairauden takia myönnetyn virkavapauden ajalta, 1,722 markkaa, osoitettaisiin mainitun vuoden tilierotuksesta.

Koska vuoden menosääntöön sairauden aikaisia viransijaisuuspalkkioita varten merkitty määräraha oli osoittautunut tarkoitukseensa riittämättömäksi, kaupunginvaltuusto myönsi ²⁾ käyttövaroistaan Sekalaisten menojen pääluokan kohdalta mainittuun tarkoitukseen 50,000 markan lisämäärärahan.

Oikeus nauttia palkkaa ammattipintoja varten myönnetyn virkavapauden ajalta. Marian sairaalan osastonhoitajatar F. Mitterhusen ja saman sairaalan kiertävä hoitajatar S. Sandelin oikeutettiin ³⁾ saamaan koko palkkansa vähentämättä siltä kuuden viikon ajalta, joksi heille oli myönnetty virkavapautta Saksan sairaalalojen tutkimista varten.

Ruotsinkielisten kansakoulujen luokkaopettaja T. Häggström, jolle oli myönnetty virkavapautta syyskuuksi äidinkielen opetuksen kuuntelemista varten Tukholman ja Gööteporin kouluissa, oikeutettiin ⁴⁾ tältä ajalta saamaan koko palkkansa.

Sama etu myönnettiin ⁴⁾ ruotsinkielisen heikkojen lasten apukoulun opettajattarelle K. Steniukselle, joka toukokuun 17 p:stä 31 p:ään oli virkavapaana tutustuakseen Tanskan ja Saksan apukouluopetukseen.

Ruotsinkielisten kansakoulujen opettajatar K. Saltzman, joka kaupungin apurahalla ⁵⁾ Skandinaviaan tekemäänsä opintomatkaa varten oli saanut virkavapautta huhtikuun 13 p:stä toukokuun 13 p:ään 1926, oikeutettiin ⁶⁾ virkavapauden ajalta saamaan täydet palkkaetunsa.

Hyväksytyjä anomuksia saada ikäkorotuksen saamiseksi lukea hyväkseen virkavuosia. Maistraatin notaari E. Öhrnberg oli anonut, että hänet oikeutettaisiin ikäkorotuksiin ja eläkkeeseen oikeuttaviksi virkavuosiksi lukemaan se aika, jonka hän oli sivuvirkana hoitanut toista maistraatin notaarin viroista, ennenkuin nämä tammikuun 1 p:nä 1927 otettiin vakinaiseen palkkasääntöön, mutta kaupunginvaltuusto päätti ⁷⁾ evätä notari Öhrnbergin anomuksen ja ainoastaan oikeuttaa hänet ikäkorotusta varten lukemaan virkavuotensa vuoden 1925 alusta, jolloin hän ryhtyi hoitamaan molempia edellä mainittuja, sittemmin yhdistettyjä notaarinvirkoja.

Ulosottoapulainen F. O. Boström oikeutettiin ⁸⁾ ikäkorotuksen saamiseksi lukemaan hyväkseen ylimääräisenä ulosottoapulaisena palvelemaansa vuoden 1924 tammikuun 1 p:n ja vuoden 1927 helmikuun 1 p:n välinen aika.

Rahatoimikamarin notaari G. Brotherus oikeutettiin ⁹⁾ ikäkorotuksen saamiseksi lukemaan hyväkseen se aika, jonka hän oli hoitanut avoinna ollutta kamarin notaarin virkaa, eli heinäkuun 1 p:stä 1918 s. v. syyskuun 1 p:ään, jolloin hänet nimitettiin viran vakinaiseksi haltijaksi.

Kamarin avustavalle notaarille I. Nordbergille, joka yhteismäärärahasta palkattuna oli hoitanut virkaansa syyskuun 1 p:stä 1925 joulukuun 31 p:ään 1926, jolloin se otettiin vakinaiseen palkkasääntöön, myönnettiin ¹⁰⁾ oikeus ikäkorotuksen saamiseksi lukea hyväkseen edellä mainittu virka-aika.

¹⁾ Valt. pöytäk. 26 p. tammik. 43 §. — ²⁾ S:n 26 p. lokak. 12 §. — ³⁾ S:n 12 p. lokak. 14 §. — ⁴⁾ S:n 8 p. kesäk. 21 §. — ⁵⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 206. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 20 p. tammik. 52 §. — ⁷⁾ S:n 9 p. helmik. 6 §. — ⁸⁾ S:n 23 p. helmik. 19 §. — ⁹⁾ S:n 12 p. lokak. 8 §. — ¹⁰⁾ S:n 12 p. lokak. 9 §.

Rahatoimikamarin kanslian kanslistit G. Bolinder ja S. Holmström oikeutettiin ¹⁾ ikäkorotuksen saamiseksi lukemaan hyväkseen se aika, jonka he ylimääräisinä olivat hoitaneet toimiaan, edellinen lokakuun 1 p:stä 1920 tammikuun 1 p:ään 1922 ja jälkimmäinen marraskuun 1 p:stä 1921 tammikuun 1 p:ään 1922.

Ekspeditöörit H. Storkäll ja H. Rönberg, joista edellinen syyskuun 21 p:nä 1920 ja jälkimmäinen huhtikuun 1 p:nä 1921 otettiin rahatoimikonttoriin ylimääräisiksi apulaisiksi ja jotka heinäkuun 1 p:nä 1922 tapahtuneesta uuden palkkausjärjestelmän voimaantumisesta lähtien olivat toimineet ylimääräisinä ekspeditööreinä lokakuun 2 p:ään 1923, jolloin heidän toimensa otettiin vakinaiseen palkkasääntöön, oikeutettiin ²⁾ ikäkorotusta varten lukemaan hyväkseen vuoden 1922 heinäkuun 1 p:n ja vuoden 1923 lokakuun 12 p:n välinen aika. Sittenmin valtuusto myönsi ¹⁾ ekspeditööreille Storkällille ja Rönbergille oikeuden edellä mainitussa suhteessa lukea virka-aikansa alkavaksi edellisen lokakuun 1 p:nä 1920 ja jälkimmäisen huhtikuun 1 p:nä 1921 ja niin ollen saada heille tulevat ikäkorotukset lokakuun 1 p:stä lukien. Ekspeditööri W. Helén oikeutettiin ³⁾ lukemaan ikäkorotukseen oikeuttaviksi virkavuosiksi vuoden 1923 syyskuun 16 p:n ja vuoden 1925 toukokuun 12 p:n välinen aika, jonka hän oli toiminut ylimääräisenä ekspeditöörinä sekä nostamaan ensimmäinen ikäkorotuksensa huhtikuun alusta lukien.

Konttorikirjuri M. Montin oli palvellut rahatoimikonttorissa ylimääräisenä apulaisena lokakuun 1 p:stä 1915 kesäkuun 17 p:ään 1919 ja konttorikirjuri G. Rautio niinkään ylimääräisenä huhtikuun 15 p:stä 1918 helmikuun 1 p:ään 1922, ja kaupunginvaltuusto määräsi ²⁾, että edellä mainitut ajat sai ottaa huomioon neideille Montinille ja Rautiolle tulevia ikäkorotuksia laskettaessa, jotka siis suoritettaisiin tammikuun 1 p:stä 1927 lähtien edelliselle 10 vuoden ja jälkimmäiselle 6 vuoden palveluksesta.

Vahtimestari J. H. Nymanille, joka oli toiminut rahatoimikonttorin ylimääräisenä vahtimestarina marraskuun 18 p:stä 1919 maaliskuun 1 p:ään 1925, jolloin hänet valittiin toimen vakinaiseksi haltijaksi, ja joka kaupunginvaltuuston vahvistamien ⁴⁾ perusteiden mukaisesti oli siihen asti nostonut edellisen virkansa palkan ynnä kaksi ikäkorotusta, myönnettiin ⁵⁾ oikeus tammikuun 1 p:stä lukien saada vakinaiseen toimeensa liittyvät ikäkorotukset.

Muutamat tilastokonttorin laskuapulaiset oikeutettiin ⁶⁾ ikäkorotuksen saamiseksi lukemaan hyväkseen ylimääräisinä apulaisina konttorissa palvelmansa ajat, nimittäin M. Björklund syyskuun 1 p:stä 1919 tammikuun 1 p:ään 1922, A. Emeléus tammikuun 1 p:stä 1925 heinäkuun 1 p:ään 1927, A. Ikonen kesäkuun 1 p:stä 1923 huhtikuun 1 p:ään 1927, E. Inberg elokuun 15 p:stä 1922 helmikuun 1 p:ään 1924, H. Montell kesäkuun 1 p:stä 1920 kesäkuun 1 p:ään 1922 ja H. Zimmermann elokuun 15 p:stä 1922 lokakuun 1 p:ään 1924. Päätöstä oli laskuapulaiseen Björklundiin nähden sovellettava maaliskuun 1 p:stä sekä apulaisiin Montelliin, Zimmermanniin ja Ikoseen nähden toukokuun 1 p:stä lukien.

Avustava satamakapteeni C. V. Nygrén, joka oli nimitetty kyseelliseen virkaan marraskuun 28 p:nä 1922, anoi oikeutta saada ikäkorotusta varten lukea hyväkseen vuoden 1918 toukokuun 1 p:n ja nimityspäivän välisen ajan, jonka hän oli viransijaisena sitä hoitanut, ja kaupunginvaltuusto päätti ⁷⁾

¹⁾ Valt. pöytäk. 12 p. lokak. 11 §. — ²⁾ S:n 9 p. helmik. 16 §. — ³⁾ S:n 6 p. huhtik. 16 §. — ⁴⁾ Ks. v:n 1924 kert. s. 85. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 9 p. helmik. 18 §. — ⁶⁾ S:n 9 p. maalisk. 17 §, 27 p. huhtik. 11 § ja 7 p. syysk. 27 § — ⁷⁾ S:n 26 p. tammik. 46 §.

myöntyä tähän anomukseen ja oikeuttaa hänet tammikuun 1 p:stä 1927 saamaan ikäkorotuksen kuuden vuoden palveluksesta.

Seuraavassa mainitut satamakannantakonttorin vakinaiset viranpitäjät oikeutettiin ¹⁾ lukemaan hyväkseen ne ajat, jotka he ennen nimitystään asianomaisten virkainsa vakinaisiksi haltijoiksi olivat hoitaneet niitä sijaisina tai ylimääräisinä; konttorikirjurit G. Ingraeus huhtikuun 24 p:stä 1923 elokuun 1 p:ään 1925 sekä E. Höckerstedt maaliskuun 27 p:stä 1923, C. Langolain marraskuun 29 p:stä 1923, H. Uschanoff kesäkuun 18 p:stä 1924 ja E. Lihr lokakuun 16 p:stä 1924 sekä avustavat vaakamestarit H. Enckell kesäkuun 1 p:stä 1919, T. Söderström marraskuun 1 p:stä 1919, E. Lindbäck huhtikuun 5 p:stä 1921, E. Blomqvist huhtikuun 16 p:stä 1921, V. Bäcksbacka toukokuun 24 p:stä 1923 ja E. Ahlqvist lokakuun 13 p:stä 1924, kaikki tammikuun 1 p:ään 1926, jolloin heidän virkansa otettiin vakinaiseen palkkasääntöön. Päätöstä oli sovellettava tammikuun 1 p:stä 1927 lukien.

Sittemmin oikeutettiin ²⁾ myöskin satamakannantakonttorin nuorempi kirjuri H. J. Wallén ja konttorin nuorempi kirjanpitäjä A. de la Chapelle ikäkorotusta varten lukemaan hyväkseen vuoden 1924 lokakuun 1 p:n ja vuoden 1925 tammikuun 1 p:n välinen aika, jonka he olivat palvelleet edellinen ylimääräisenä nuorempana kirjurina ja jälkimmäinen ylimääräisenä nuorempana kirjanpitäjänä mainitussa konttorissa.

Edelleen kaupunginvaltuusto määräsi ³⁾ että laskettaessa kolmelle satamakannantakonttorin vahtimestarille tulevia ikäkorotuksia sai ottaa huomioon sen ajan, jonka nämä olivat hoitaneet toimiaan yhteismäärärahasta palkattuina, nim. E. Lundström tammikuun 1 p:stä 1920, H. Forsblom toukokuun 1 p:stä 1920 ja O. Långström toukokuun 17 p:stä 1921 tammikuun 1 p:ään 1926, jolloin heidän virkansa siirrettiin vakinaiseen palkkasääntöön. Päätöksen tulisi astua voimaan toukokuun 1 p:nä.

Rakennustarkastaja H. Andersin oikeutettiin ⁴⁾ lukemaan se aika, jonka hän oli sopimuspalkoin hoitanut rakennustarkastajan virkaa, ikäkorotukseen oikeuttaviksi virkavuosiksi.

Kivelän sairaalan taloudenhoitaja P. Svanljung oikeutettiin ⁵⁾ ikäkorotuksen saamiseksi lukemaan hyväkseen se aika, jonka hän määräyksen nojalla oli hoitanut Nikkilän sairaalan avointa taloudenhoitajan virkaa, eli kesäkuun 1 p:stä marraskuun 15 p:ään 1918.

Nikkilän mielisairaalan pesulaitoksen vastanimitetty johtajatar M. M. Mesterton oikeutettiin ⁶⁾ ikäkorotuksen saamiseksi lukemaan hyväkseen vuoden 1920 tammikuun 1 p:n ja vuoden 1922 maaliskuun 15 p:n välinen aika, jonka hän oli toiminut mainitun sairaalan ruokalan väliaikaisena apulaisjohtajattarena, sekä viimeainitun päivän ja vuoden 1927 tammikuun 1 p:n välinen aika, jonka hän oli toiminut kunnalliskodin pesulaitoksen johtajattaren apulaisena. Päätös oli sovellettava tammikuun 1 p:stä 1927 lähtien.

Köyhäinhuoltolautakunnan toimitusjohtaja H. Myhrberg oikeutettiin ⁷⁾ ikäkorotuksen saamiseksi lukemaan hyväkseen vuoden 1918 toukokuun 1 p:n ja vuoden 1920 helmikuun 11 p:n välinen aika, jolloin hän määräyksestä hoiti avointa johtajan virkaa.

Seuraavat köyhäinhuoltolautakunnan vakinaiset viranpitäjät oikeutettiin ⁸⁾ ikäkorotusten saamiseksi lukemaan hyväkseen se aika, jonka he olivat hoitaneet virkojaan yhteismäärärahasta palkattuina: kanslianjohtaja L. Koivisto

¹⁾ Valt. pöytäk. 26 p. tammik. 48 §. — ²⁾ S:n 9 p. marrask. 16 §. — ³⁾ S:n 27 p. huhtik. 13 §. — ⁴⁾ S:n 14 p. jouluk. 17 §. — ⁵⁾ S:n 8 p. kesäk. 19 §. — ⁶⁾ S:n 26 p. tammik. 49 §. — ⁷⁾ S:n 7 p. jouluk. 31 §. — ⁸⁾ S:n 9 p. helmik. 17 §.

joulukuun 1 p:stä 1922 sekä apulaiskanslianjohtaja H. Paulin ja kirjuriapulainen S. Savander huhtikuun 1 p:stä 1919 tammikuun 1 p:ään 1926, jolloin heidän virkansa otettiin vakinaiseen palkkasääntöön; samalla myönnettiin kirjaaja E. von Hertzenille oikeus samassa tarkoituksessa lukea hyväkseen aika maaliskuun 1 p:stä 1914, jolloin hänet nimitettiin vakinaiseksi kirjuriapulaiseksi, vuoden 1923 alkuun, jolloin hänen virkansa muutettiin kirjaajanviraksi. Päätös oli sovellettava vuoden 1927 tammikuun 1 p:stä lähtien. Edelleen valtuusto päätti ¹⁾, että seuraaville köyhäinhoidon tarkastajille tulevia ikäkorotuksia laskettaessa oli otettava huomioon se aika, jonka he olivat hoitaneet virkojaan yhteismäärärahasta palkattuina, nimittäin V. Lindgren maaliskuun 1 p:stä 1924 tammikuun 1 p:ään 1926, E. Eklund marraskuun 1 p:stä 1922 maaliskuun 1 p:ään 1924, L. Winter heinäkuun 1 p:stä 1921 marraskuun 1 p:ään 1922 ja A. Ritz lokakuun 1 p:stä 1919 heinäkuun 1 p:ään 1921. Samalla valtuusto määräsi, että tarkastaja Eklund sai nostaa ensimmäisen ikäkorotuksensa kolmen vuoden palveluksesta vuoden 1927 maaliskuulta lähtien ja tarkastaja Ritz ensimmäisen ikäkorotuksensa kuuden vuoden palveluksesta s. v. toukokuulta lähtien.

Kaupunginorkesterin intendentti E. Pingoud oikeutettiin ²⁾ ikäkorotukseen oikeuttaviksi virkavuosiksi lukemaan vuoden 1924 kesäkuun 1 p:n ja vuoden 1926 lokakuun 20 p:n välinen aika, jonka hän viransijaisena oli hoitanut silloin avointa virkaansa; ikäkorotus kolmen vuoden palveluksesta oli hänelle maksettava syyskuusta 1927 lähtien.

Sähkölaitoksen koneenkäyttäjä P. J. Oksanen oikeutettiin ³⁾ ikäkorotuksen saamiseksi lukemaan hyväkseen vuoden 1920 joulukuun 15 p:n ja vuoden 1921 heinäkuun 16 p:n välinen aika, jonka hän oli toiminut ylimääräisenä koneenkäyttäjänä; ensimmäinen ikäkorotus kuuden vuoden palveluksesta oli suoritettava hänelle tammikuulta 1927 lähtien.

Rakennuskonttorin katu- ja viemäriosaston avustava työpäällikkö R. Granqvist, joka kesäkuun 1 p:nä 1926 valittiin virkansa vakinaiseksi haltijaksi, mutta sitä ennen maaliskuun 1 p:stä 1925 oli ollut osaston palveluksessa osin ylimääräisenä insinöörinä, osin väliaikaisena työpäällikkönä ja osin viimein avustavan työpäällikön sijaisena, oikeutettiin ⁴⁾ lukemaan edellä mainittu vuoden 1925 maaliskuun 1 p:n ja vuoden 1926 kesäkuun 1 p:n välinen aika ikäkorotukseen oikeuttaviksi virkavuosiksi.

Raastuvanoikeuden osastojen puheenjohtajain palkkiot. Kaupunginvaltuusto epäsi ⁵⁾ yhteisen raastuvanoikeuden esityksen, että raastuvanoikeuden II—VIII osaston puheenjohtajain palkkiot korotettaisiin 8,000 markasta 10,000 markkaan vuodessa.

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajan ja jäsenten palkkiot. Kaupunginvaltuusto hyväksyi ⁶⁾ kaupunginvaltuutetuille valtuutetun tehtävästä vuonna 1927 suoritettavan korvauksen 50 markaksi sekä puheenjohtajan palkkion 100 markaksi kokoukselta.

Vuosittilintarkastajain palkkion korotus. Kaupunginvaltuusto päätti ⁷⁾ korottaa vuosittilintarkastajain palkkiot vuoden 1928 alusta 2,000 markkaan puheenjohtajalle ja muille tilintarkastajille 1,500 markkaan kullekin sekä merkitä kyseellisiä palkkioita varten vuoden 1928 menosääntöön 18,500 markkaa.

Majoituslautakunnan virkailijain vuoden 1926 palkkiot. Kaupunginvaltuuston säädettyssä järjestyksessä anottua ⁸⁾ Uudenmaan läänin maa-

¹⁾ Valt. pöytäk. 9 p. maalisk. 11 §, 23 p. maalisk. 6 § ja 27 p. huhtik. 4 ja 10 §§. — ²⁾ S:n 7 p. syysk. 23 §. — ³⁾ S:n 26 p. tammik. 47 §. — ⁴⁾ S:n 21 p. syysk. 19 §. — ⁵⁾ S:n 21 p. syysk. 9 §. — ⁶⁾ S:n 9 p. helmik. 10 §. — ⁷⁾ S:n 26 p. lokak. 11 §; ks. myös tätä kert. s. 87. — ⁸⁾ Valt. pöytäk. 26 p. tammik. 31 §.

herralta majoituslautakunnan virkailijain palkkioiden vahvistamista samoiksi määräksi, jotka heille oli maksettu vuoden 1926 menosäännön mukaisesti ja jotka yhteensä tekivät 8,700 markkaa, maaherra helmikuun 9 p:nä oli myöntynyt ¹⁾ valtuuston esitykseen.

Lääkäripalkkio kotikäynneistä äkillisissä sairaudentapauksissa. Kaupunginvaltuusto korotti ²⁾ kaupungin takaaman korvauksen lääkäreille kotikäynneistä äkillisissä sairaudentapauksissa 30 markasta 40 markkaan päiväkäynneistä ja 60 markasta 80 markkaan yökäynneistä.

Kaupungin sairaalain hoitomaksutaksa. Koska kaupungin sairaalain aiheuttamat kustannukset vuosi vuodelta olivat kohonneet ja vuonna 1921 vahvistettuja ³⁾ sijamaksuja, jotka vielä vuonna 1925 vastasivat noin $\frac{1}{3}$ hoitokustannuksista, silloinkin pidettiin liian huokeina, kaupunginvaltuusto päätti ⁴⁾ vahvistaa uuden taksan, jonka mukaan hoitomaksut oli kannettava kaupungin sairaaloissa, sekä siihen liittyvät säännökset. Mainittuja maksuja korotettiin niinmuodoin kaupungissa henkikirjoissa oleville asukkaille 5 markkaa hengeltä vuorokaudessa, paitsi Kivelän sairaalassa, missä maksuja sen muihin kaupungin sairaaloihin verraten huonompien huoneisto-olojen johdosta mielisairasosastolla korotettiin vain 3 markkaa eli 16 markkaan, kun taas ne muilla osastoilla säilytettiin 13 markan suuruisina, sekä Nikkilän sairaalassa, missä kolmannen luokan hoitomaksuja niinkään korotettiin ainoastaan 3 markkaa. Niiden henkilöiden hoitomaksut, jotka eivät olleet hengille kirjoitetut kaupungissa, vaihtelivat 5:stä 35 markkaan. Elokuun 30 p:nä maaherra vahvisti ⁵⁾ tämän taksan noudatettavaksi heinäkuun 1 p:stä lukien.

Taksa niiden maksujen laskemiseksi, joita säädettyjen toimituskirjain lunastuksen lisäksi kannetaan Helsingin kaupungin rakennustarkastukseen kuuluvista toimituksista. Kaupunginvaltuuston hyväksyttyä ⁶⁾ mainitun taksan vuonna 1926 sisäasiainministeriö maaliskuun 9 p:nä vahvisti ⁷⁾ sen noudatettavaksi.

Rakennuskonttorin geodeettisella osastolla noudatettava taksa. Kaupunginvaltuusto hyväksyi ⁸⁾ puolestaan laaditun ehdotuksen uudeksi taksaksi, jonka mukaan maksu kannetaan rakennuskonttorin geodeettisen osaston yksityisille suorittamista toimituksista sekä sellaisten toimitusten johdosta annettavista toimituskirjoista. Maaherra vahvisti ⁹⁾ valtuuston päätöksen huhtikuun 5 p:nä.

Esikaupunkilinjojen raitiotiemaksut. Eräät Toukolan, Arabian, Vanhankaupungin ja Käpylän asukkaat olivat anoneet, että raitiotiematkasta mainittuihin esikaupunkeihin suoritettava lisämaksu poistettaisiin. Hakijat pitivät epäoikeudenmukaisena, että kaksinkertainen maksu oli suoritettava vain sen vuoksi, että sivuutettiin vyöhykeraja, vaikka kuljettu matka usein oli lyhyempi kuin matka, minkä kaupungin keskiosissa sai ajaa suorittamalla yksinkertaisen maksun. Tämä järjestelmä vaikeutti asutuksen laajenemista kaupungin laitaosiin, mistä oli seurauksena, että kaupungin keskiosissa valitsevan tungoksen vuosi vuodelta täytyi lisääntyä.

Esityksestä antamassaan lausunnossa ¹⁰⁾ rahatoimikamari katsoi, etteivät hakijat olleet esittäneet mitään sellaisia näkökohtia, joita ei olisi tunnettu

¹⁾ Valt. pöytäk. 9 p. maalisk. 3 §. — ²⁾ S:n 7 p. syysk. 38 §; vrt v:n 1922 kert. s. 145. — ³⁾ Ks. v:n 1921 kert. s. 92. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 10 p. huhtik. 17 § ja 15 p. kesäk. 27 §. — ⁵⁾ S:n 21 p. syysk. 1 §; ks. myös Kunnall. asetuskok. s. 70. — ⁶⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 54. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. 6 p. huhtik. 1 §; ks. myös Kunnall. asetuskok. s. 15. — ⁸⁾ Valt. pöytäk. 9 p. helmik. 15 §. — ⁹⁾ S:n 27 p. huhtik. 1 §; ks. myös Kunnall. asetuskok. s. 18. — ¹⁰⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 3.

silloin kun Raitiotie- ja omnibusbuseyhtiölle myönnettiin puheena oleva lisämaksuoikeus, ja kun tämän järjestelmän valo- ja varjopuolista tuskin vielä oli saatu tarpeellista kokemusta, kamari oli sitä mieltä, että yhtiön toimiluvan ehtoja ei ollut muutettava.

Asiaa ensi kertaa käsiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti¹⁾ palauttaa sen rahatoimikamariin edelleen valmisteltavaksi. Tämän johdosta kamari hankki asiasta Raitiotie- ja omnibusbuseyhtiöltä lausunnon, jossa yhtiö teki selkoa niistä periaatteista, joita noudatettiin sen tilinpäätöstä laadittaessa ja jaettaessa menoja pääoma- ja käyttötileille. Yhtiö lausui, että siihen asti sovelletun menettelyn muuttamista siihen suuntaan, että poistomääriä vähennettäisiin, ei voitu toimeenpanna ilman että se vaikuttaisi haitallisesti yhtiön taloudelliseen asemaan. Jos taas tilinpäätös edelleen laadittiin ja vuosivoitto laskettiin samojen perusteiden mukaisesti kuin siihen asti, ei voitto lähimainkaan tulisi peittämään sitä tulojen vähennystä, joka syntyisi, jos maksurajaa ylitettäessä suoritettava lisämaksu kokonaan poistettaisiin. Näin ollen voitaisiin lisämaksua yhtiön mielestä vähentää enintään niin paljon, että maksurajan toisella puolen olevien linjojen liikenteestä saatu voitto siten tulisi käytetyksi. Lopuksi yhtiö osoitti, että lisämaksut voitiin poistaa, jos alennuslippujen hinta korotettiin 70 penniin tai käytännöllisistä syistä mieluummin 71 $\frac{3}{7}$ penniin. Kun Raitiotie- ja omnibusbuseyhtiö siten oli katsonut voitavansa luopua toimilupaehtojen mukaisesta lisämaksuoikeudesta korvausta vastaan, joka tuskin mainittavasti rasittaisi kaupungin sisäosain yleisöä, varsinkin kun raitiotiemaksua yhtiön anoman korotuksen jälkeenkin oli pidettävä hyvin pienenä, rahatoimikamari ei tahtonut²⁾ pysyä aikaisemmalla epäävällä kannallaan. Yhtenäisistä maksuista oli tietenkin paljon hyötyä sekä yhtiölle että yleisölle. Myös se seikka, että esikaupunkien asutus oli syntynyt kaupungin viranomaisten toimenpiteiden johdosta ja että sitä terveydellisistä ja yhteiskunnallisista syistä jatkuvasti näytti olevan kannatettava, kehoitti ratkaisemaan asian esitettyyn suuntaan ja ansaitsi huomiota. Edelleen kamari piti sängen tärkeänä sitä Raitiotie- ja omnibusbuseyhtiön esittämää näkökohtaa, että täten korotettu yhtenäinen maksu tulisi sovellettavaksi kaikilla kaupunkiin kuuluvalla alueella rakennetuilla uusilla radoilla, mikä seikka, vaikkakaan se ei ratkaisisi vaikeata kysymystä vyöhyketariffin käyttämisestä, kuitenkin poistaisi sen päiväjärjestyksestä pitkäksi aikaa eteenpäin.

Asiaa lopullisesti käsiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti³⁾, että Raitiotie- ja omnibusbuseyhtiölle kesäkuun 17 ja joulukuun 9 p:nä 1925 myönnettyjä⁴⁾ Käpylän ja Vanhankaupungin raitiotielinjoja koskevia toimilupaehtoja muutettaisiin siten, että yhtiön oikeus lisämaksujen kantamiseen toimilupaehdoissa tarkemmin määrätyillä mainittujen linjojen osilla poistettaisiin; sekä oikeuttaa Raitiotie- ja omnibusbuseyhtiön lisämaksujen poistamisen ajankohdasta lähtien korottamaan raitioiteiden alennuslippujen hinnat 66 $\frac{2}{3}$ pennistä 71 $\frac{3}{7}$ penniin.

Kaupungin koulutalojen vuokra-arvo. Kouluhallitus ilmoitti valtioneuvoston vahvistaneen ne perusteet, joiden mukaan kaupunkien omien koulurakennusten vuokra-arvot oli laskettava määrättäessä valtion avustusta kaupunkikuntain kansakoululaitosta varten⁵⁾. Koska uudet perusteet tulivat voimaan kuluvan kalenterivuoden alusta, voitiin niitä soveltaa vasta mainitun vuoden

¹⁾ Valt. pöytäk. 23 p. helmik. 29 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 16. — ³⁾ Valt. pöytäk. 8 p. kesäk. 2 §. — ⁴⁾ Ks. v:n 1925 kert. s. 26—28. — ⁵⁾ Ks. Kunnall. asetuskok. s. 93.

valtionapua määrättäessä, mikä lopullisesti tapahtui vuoden 1928 alussa. Kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾ saattaa valtioneuvoston edellä mainitun päätöksen rahatoimikamarin sekä suomen- ja ruotsinkielisten kansakoulujen johtokuntain tietoon.

Raastuvanoikeuden pöytäkirjanpidosta suoritettava korvaus. Yhteisen raastuvanoikeuden anomuksesta kaupunginvaltuusto päätti ²⁾ merkitä vuoden 1928 menosääntöön 8,000 markalla 40,000 markkaan korotetun määrärahan raastuvanoikeuden VII ja VIII osaston ylimääräistä pöytäkirjanpitoa varten.

Lisämäärärahan myöntäminen raastuvanoikeudelle. Koska raastuvanoikeuden kuluvan vuoden menosäännön tarverahamääräraha kirjanpidon lisääntymisen ja puhtaaksikirjoitusmenojen kohoamisen johdosta oli osoittautunut tarkoitukseensa riittämättömäksi, rahatoimikamari oli oikeuttanut raastuvanoikeuden toistaiseksi ylittämään mainittua määrärahaa. Kaupunginvaltuusto hyväksyi ³⁾ kamarin toimenpiteen ja osoitti Sekalaisten menojen pääluokassa olevista käyttövaroistaan 30,000 markan lisämäärärahan syntyneen vajauksen peittämiseksi.

Määrärahan myöntäminen ensimmäisen kaupunginvoudin konttorille. Kaupunginvaltuusto osoitti ⁴⁾ talousarvion määrärahasta Uusien virkain palkat ja palkankorotukset 5,600 markkaa konttoriapulaisen palkkaamiseksi ens. kaupunginvoudin konttoriin syyskuun 1 p:n ja joulukuun 31 p:n väliseksi ajaksi.

Lisämäärärahan myöntäminen ulosottolaitokselle. Sittenkuin ulosottolaitoksen vuoden 1926 tarverahamääräraha oli havaittu riittämättömäksi, pääasiassa sen johdosta, että kaupunginvoudin konttorissa vuoden varrella oli suoritettu laajoja järjestely- y. m. töitä, rahatoimikamari oli myöntänyt laitokselle 24,318: 45 markan suuruisen lisämäärärahan. Kaupunginvaltuusto hyväksyi ⁵⁾ kamarin toimenpiteen.

Kaupunginvaltuuston vuoden 1926 tarveraha- ja siivousmäärärahat olivat osoittautuneet riittämättömiksi, ja valtuusto päätti ⁶⁾, että edellistä sai ylittää 111,345: 12 markkaa ja jälkimmäistä 884 markkaa.

Rahatoimikonttorin määrärahain ylittäminen. Rahatoimikamarin oikeutettua rahatoimikonttorin 3,062 markalla ylittämään konttorin vuoden 1926 menosääntöön merkityn siivousmäärärahan valtuusto saatuaan siitä tiedon päätti ⁷⁾ ainoastaan hyväksyä kamarin toimenpiteen.

Poliisilaitoksen osoitteenmuutosilmoituslomakkeiden painatukseen kaupunginvaltuusto osoitti ⁸⁾ vuoden 1926 tilierotuksesta 22,000 markkaa.

Määrärahain myöntäminen poliisilaitokselle. Maistraatilta saapuneen ilmoituksen mukaan sisäasiainministeriö oli myöntänyt kaupunkien poliisilaitosten virka- ja palvelusmiehistölle palkankorotuksen vuoden 1926 jälkipuoliskosta lukien, mistä lisäkustannuksesta kaupungin oli suoritettava säädetty osa, ja kaupunginvaltuusto päätti ⁹⁾ tämän johdosta osoittaa käyttövaroistaan Sekalaisten menojen pääluokan kohdalta tarvittavan, 38,543: 67 markan suuruisen lisäyksen talousarvioon poliisilaitoksen ylläpitoa varten merkittyyn määrärahaan.

Kaupunginvaltuusto sitoutui ¹⁰⁾ kaupungin puolesta suorittamaan ^{2/7} niistä 18,870 markkaan nousevista kustannuksista, jotka aiheutuivat kolmen

¹⁾ Valt. pöytäk. 15 p. kesäk. 4 §. — ²⁾ S:n 21 p. syysk. 10 §. — ³⁾ S:n 23 p. marrask. 17 §. — ⁴⁾ S:n 12 p. lokak. 4 §; vrt. tätä kert. s. 124. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 9 p. maalisk. 4 §. — ⁶⁾ S:n 9 p. helmik. 11 §. — ⁷⁾ S:n 26 p. tammik. 20 §. — ⁸⁾ S:n 26 p. tammik. 19 §; vrt. v:n 1926 kert. s. 55. — ⁹⁾ S:n 18 p. toukok. 5 §. — ¹⁰⁾ S:n 15 p. kesäk. 8 § ja 7 p. syysk. 22 §.

kirjoituskoneen ostamisesta poliisilaitokselle, sekä neljän ratsuhevosen ostosta poliisilaitokselle aiheutuvista 26,000 markaksi arvioiduista kustannuksista.

Poliisimestari oli anonut Uudenmaan läänin maaherralta, että poliisilaitokselle ostettaisiin uusi miehistöauto ja patrulliauto, joiden hinta arvioitiin yhteensä 210,000 markaksi. Kaupunginvaltuusto, jolta pyydettiin lausuntoa tästä anomuksesta, päätti¹⁾ vastauksessaan puoltaa poliisimestarin anomuksen hyväksymistä sekä ilmoittaa kaupungin sitoutuvan suorittamaan 2/7 kyseellisistä kustannuksista.

Koska poliisilaitoksen kuluvan vuoden määrärahat eri syistä eivät riittäneet tarkoituksiinsa, poliisimestari oli Uudenmaan läänin maaherralta anonut lisämäärärahoja yhteensä 90,000 markkaa, siitä 10,000 markkaa puhtaaksikirjoitusta ja tarverahoja, 10,000 markkaa puhelimien kunnossapitoa, 5,000 markkaa raitiotielippuja ja 65,000 markkaa autojen sekä moottori- ja hengenpelastusveneiden kunnossapitoa varten. Kaupunginvaltuusto, jolta pyydettiin tämän johdosta lausuntoa, päätti²⁾ vastauksessaan puoltaa poliisimestarin esitystä sekä ilmoittaa kaupungin suostuvan suorittamaan 2/7 edellä mainituista menoista. Päätöksen aiheuttamia kustannuksia varten merkittäisiin määrärahat vuoden 1928 menosääntöön.

Määrärahan myöntäminen palolennätin hankkimiseksi. Palotoimikunta ilmoitti, että uuden palolennätin hankkimista varten myönnetty³⁾ 500,000 markan määräraha ei riittänyt tarkoitukseensa, koska palokellojen lukumäärää täytyi lisätä yli alkuperäisen suunnitelman, pääasiassa kaupungissa vallitsevan vilkkaan rakennustoiminnan johdosta. Kaupunginvaltuusto päätti⁴⁾ tämän johdosta osoittaa edellä mainittuun tarkoitukseen 150,000 markkaa lisää suoritettavaksi Sekalaisten menojen pääluokkaan merkityistä valtuuston käyttövaroista.

Terveydellisten tulkimusten laboratorio oikeutettiin⁵⁾ ylittämään vuoden 1926 tarveraha- ja vedenkulutusmäärärahojaan 1,500 markkaa.

Marian sairaalan silmäpoliklinikka. Kaupunginvaltuusto päätti⁶⁾ vuoden 1928 menosäännössä korottaa Marian sairaalan silmäpoliklinikan lääkärinpalkkiota 4,000 markkaa eli 16,000 markkaan, mutta vähentää poliklinikalle aikaisemmin myönnetyn 5,000 markan suuruisen tilitysmäärärahan 1,000 markkaan.

Lisämäärärahan myöntäminen terveydenhoitoa varten. Kaupunginvaltuusto myönsi⁷⁾ Terveydenhoito nimiseen pääluokkaan merkityistä käyttövaroistaan lisämäärärahoja yhteensä 57,500 markkaa, siitä 6,000 markkaa lääkäri- ja yöpäivystystä, 3,500 markkaa maidontarkastusta ja 1,000 markkaa terveystoimiston viranpitäjien raitiotielippuja varten, 11,000 markkaa lihan-tarkastamolle ja 36,000 markkaa venerisiä tauteja sairastavien miesten poliklinikalle.

Kaluston ostaminen Nikkilän sairaalaan. Koska Nikkilän sairaalan konekaluston täydentäminen oli osoittautunut välttämättömäksi, kaupunginvaltuusto päätti⁸⁾ osoittaa Sairaahoito nimiseen pääluokkaan merkityistä käyttövaroistaan yhteensä 100,000 markkaa pesukoneen, 400 litran höyrypadan ja pienehkön nikkelpadan hankkimiseksi sairaalaan.

Sairaalain määrärahojen ylittäminen. Rahatoimikamari oli oikeuttanut kaupungin sairaalain hallituksen yhteensä 443,320 markalla ylittämään eräitä

¹⁾ Valt. pöytäk. 12 p. lokak. 3 §. — ²⁾ S:n 14 p. jouluk. 3 §. — ³⁾ Ks. v:n 1924 kert. s. 117. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 26 p. lokak. 13 §. — ⁵⁾ S:n 26 p. tammik. 21 §. — ⁶⁾ S:n 9 p. marrask. 14 §; ks. myös tätä kert. s. 89. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. 23 p. marrask. 19 §. — ⁸⁾ S:n 8 p. kesäk. 10 §.

vuoden 1926 talousarvioon sa-raaloita varten merkittyjä määrärahoja nim. Marian sairaalan määrärahoja 171,000 markalla, kulkutautisairaalan määrärahoja 105,000 markalla, Kivelän sairaalan määrärahoja 152,320 markalla ja Nikkilän sairaalan määrärahoja 15,000 markalla. Kaupunginvaltuusto hyväksyi¹⁾ kamarin toimenpiteen.

Lisämäärärahan myöntäminen sairaaloille. Kaupungin sairaalain hallituksen ilmoitettua, että erinäiset vuoden menosääntöön sairaaloita varten merkityt määrarahat eri syistä olivat osoittautuneet riittämättömiksi tarkoituksiinsa, kaupunginvaltuusto myönsi²⁾ pääluokkaan Sairaanhoito merkityistä käyttövaroistaan lisämäärärahoja yhteensä 221,500 markkaa, siitä 101,500 markkaa Marian sairaalalle, 35,000 markkaa kulkutautisairaallalle, 50,000 markkaa Kivelän ja 35,000 markkaa Nikkilän sairaalalle.

Lisämäärärahan myöntäminen köyhäinhoitoa varten. Ilmoittaen, ettei vuoden menosääntöön apua tarvitseville henkilöille annettavia suoranaisia avustuksia varten merkitty määräraha riittänyt tarkoitukseensa, köyhäinhoitolautakunta anoi, että sille myönnettäisiin 2,000,000 markan lisämääräraha, ja perusteli anomustaan sillä, ettei lautakunta voinut rajoittaa avustusmääriä niin, ettei talousarvion määrärahaa ylitettäisi, koska se lain mukaan oli velvollinen antamaan avustuksia sikäli kuin tarve vaati. Esityksestä antamassaan lausunnossa rahatoimikamari huomautti, ettei sen käsityksen mukaan avustuksen tarve yksin saanut olla määrävänä, vaan että avustuksia myönnettäessä sen ohessa oli ehdottomasti otettava huomioon käytettäväksi myönnetyn määrärahan suuruus, koska kaupunginvaltuuston oikeus ja velvollisuus harkita kyseellisen määrärahan suuruutta ja tehdä sitä koskeva päätös muussa tapauksessa jäisi kuolleeksi kirjaimeksi. Edelleen kamari teroitti säästävyyden ja järkipäisen taloudenhoidon välttämättömyyttä köyhäinhoidonkin alalla. Koska avustusten antamista kuitenkin ei voitu keskeyttää, kaupunginvaltuusto päätti³⁾ myöntää pyydetyn lisämäärärahan, joka suoritettaisiin pääluokkaan Köyhäinhoito merkityistä valtuuston käyttövaroista.

Samoista varoista kaupunginvaltuusto myönsi⁴⁾ yhteensä 120,000 markkaa lisäystä erinäisiin vuoden menosääntöön kunnalliskotia ja sen yhteydessä olevia laitoksia varten myönnettyihin määrärahoihin, jotka olivat osoittautuneet riittämättömiksi kodin hoidokkien harvinaisen suuren lukumäärän sekä pesukustannusten kohoamisen johdosta.

Palovahingon korvaaminen. Lastensuojelulautakunta oli antanut pienviljelijä N. Kuroselle Nurmijärven pitäjän Klaukkalan kylään elätteelle erään hoidokeistaan, joka oli sytyttänyt tuleen erään mainitulle pienviljelijälle kuuluvan ulkokuonerakennuksen ja aiheuttanut hänelle ainakin 45,000 markaksi arvioidun vahingon. Vaikka kaupunki ei ollut muodollisesti velvollinen korvaamaan vahinkoa ja Kurosen itsensä oli katsottava olevan vastuussa tapah- tumasta, koska hän oli jättänyt ainoastaan 6 ½ vuoden ikäisen hoidokkinsa ilman tarpeellista valvontaa, kaupunginvaltuusto ottaen huomioon Kurosen vähävaraisuuden ja hänen kärsimänsä vahingon suuruuden päätti⁵⁾ myöntää hänelle 10,000 markan avustuksen korvaukseksi hänen hoidokkinsa aiheuttamasta vahingosta. Rahamäärä oli suoritettava valtuuston käyttövaroista Sekalaisten menojen pääluokan kohdalta.

Määrärahan myöntäminen Ryttylän koulukodille. Lastensuojelulautakunnan anottua, että Ryttylän koulukodin ammattikouluun otettaisiin yh-

¹⁾ Valt. löytäk. 26 p. tammik. 23 §. — ²⁾ S:n 23 p. marrask. 14 §. — ³⁾ S:n 12 p. lokak. 20 §. — ⁴⁾ S:n 23 p. marrask. 18 §. — ⁵⁾ S:n 7 p. jouluk. 26 §.

teismäärärahaista palkattava seppä, ja rahatoimikamarin tästä anomuksesta antamassaan lausunnossa pidettyä kyseelliseen ryhmään kuuluvan uuden viran perustamista sopimattomana, koska yhteismäärärahaista palkattujen luokiteltujen virkain uudestaanjärjestäminen oli joutunut päiväjärjestykseen, kaupunginvaltuusto kamarin näkökohdan hyväksyen päätti¹⁾ ainoastaan merkitä 20,000 markan määrärahan vuoden 1928 menosääntöön lastensuojelulautakunnan käytettäväksi sepänammatin opetuksen järjestämiseen Ryttylän koulukotiin.

Määrärahan myöntäminen kansakouluille. Kaupunginvaltuusto myönsi²⁾ Sekalaisten menojen pääluokkaan merkityistä käyttövaroistaan 20,000 markkaa lisäykseksi siihen määrärahaan, jolla kustannetaan Helsingistä kotoisin olevien kansakoulunoppilaiden koulunkäynti muissa kunnissa.

Määrärahan myöntäminen työväenopistolle. Kaupunginvaltuusto päätti³⁾ merkitä vuoden 1928 menosääntöön 259,300 markkaa työväenopiston suomenkielisen osaston uuden talon sisustamista varten sekä määräsi, että tätä määrärahaa tarpeen vaatiessa rahatoimikamarin luvalla sai käyttää jo kuluvana vuonna.

Talon valaistus-, puhtaanapito-, vedenkulutus- ja siivoukustannusten peittämiseen elokuun 1 ja joulukuun 31 p:n välisenä aikana valtuusto osoitti³⁾ 76,200 markkaa pääluokkaan Opetus- ja sivistyslaitokset merkityistä käyttövaroistaan.

Kansanlastentarhain kesäsiirtolat. Kansanlastentarhain johtokunta oli anonut, että mainituissa laitoksissa harjoitetun kesäsiirtolatoiminnan aiheuttamat kustannukset, jotka siihen asti oli peitetty yksityishenkilöiltä ja -liikkeiltä saaduilla lahjoituksilla kaupungin myöntäessä vain vähäisiä avustuksia, otettaisiin vakinaiseksi menoeräksi kaupungin talousarvioon, ja kaupunginvaltuusto päätti⁴⁾ tämän johdosta oikeuttaa johtokunnan merkitsemään vuoden 1928 menosääntöehdotukseensa tarpeellisen määrärahan alaistensa laitosten kesäsiirtolatoimintaa varten käytettäväksi johtokunnan määrättävällä tavalla.

Teknillisten laitosten määrärahan ylittäminen. Vesijohtolaitos oikeutettiin⁵⁾ yhteensä 123,500 markalla ylittämään erinäisiä laitoksen vuoden 1926 menosäännön määrärahoja, jotka eri syistä olivat osoittautuneet riittämättömiksi.

Rahatoimikamari ilmoitti oikeuttaneensa kaasulaitoksen vuoden 1925 talousarvioon uusia kamariuuneja varten merkitystä määrärahaista jääneestä säästöstä käyttämään 290,000 markkaa vuoden 1926 talousarvioon kamariuunien hankkimista varten merkityn määrärahan ylityksen peittämiseen sekä laitoksen tämän lisäksi anoneen lisämäärärahoja yhteensä 2,005,000 markkaa. Kaupunginvaltuusto päätti⁶⁾ tämän johdosta oikeuttaa laitoksen 661,000 markalla ylittämään vuoden 1926 menosääntöön käyttöä varten merkityt määrärahasensa sekä 244,000 markalla jakelua, 25,000 markalla johtotyöosastoa, 85,000 markalla sekalaisia menoja ja 40,000 markalla uudistoitaa varten merkityt määrärahasensa. Laitoksen anomukset saada 350,000 markan lisäys määrärahaan Korot konttokuranttitililtä kaupunginkassassa sekä 600,000 markan lisäys kaasumittarien ostomäärärahaan lähetettiin talousarviovaliokuntaan lausunnon saamiseksi.

1) Valt. pöytäk. 7 p. syysk. 44 §. — 2) S:n 14 p. jouluk. 5 §. — 3) S:n 15 p. kesäk. 22 §. — 4) S:n 18 p. toukok. 19 §; ks. myös tätä kert. s. 92. — 5) Valt. pöytäk. 26 p. tammik. 16 §. — 6) S:n 26 p. tammik. 17 §.

Tässä yhteydessä kaupunginvaltuusto päätti, että vastedes pyydetäisiin talousarviovaliokunnan lausuntoa aina kun oli kysymys huomattavan suurista talousarvion määrärahaihin ylityksistä.

Kaupungin teknillisten laitosten hallitus oikeutettiin ¹⁾ yhteensä 276,500 markalla ylittämään eräitä sähkölaitoksen vuoden 1926 menosäännön määrärahoja, nim. 1,500 markalla talousarvion tiliä Piirustuskonttorin kulut, 250,000 markalla tiliä Koneiston korjaus ja kunnossapito, 1,000 markalla tiliä Tarve-rahastot ja 24,000 markalla tiliä Työläisten kesäloma.

Sittemmin kaupungin teknillisten laitosten hallitus oikeutettiin ²⁾ yhteensä 611,586: 41 markalla ylittämään erinäisiä laitosten vuoden 1926 menosäännön määrärahoja. Ylityksestä tuli 26,718: 39 markkaa vesijohtolaitoksen, 10,671: 33 markkaa kaasulaitoksen ja 574,196: 69 markkaa sähkölaitoksen osalle.

Kaasumittarien osto. Talousarvioon kaasumittarien ostoa varten merkitty määräraha oli osoittautunut riittämättömäksi vilkkaan rakennustoiminnan ja sitä seuranneen kaasunkulutuksen lisääntymisen johdosta, ja kaupunginvaltuusto päätti ³⁾ osoittaa tähän tarkoitukseen vuoden tilierotuksesta 600,000 markan lisämäärärahan.

Rakennuskonttorin määrärahaihin ylittäminen. Rahatoimikamarin oikeutettua kaupungin yleisten töiden hallituksen 150,000 markalla ylittämään rakennuskonttorin vuoden 1926 menosääntöön merkityn työntekijäin kesälomamäärärahan sekä 299,868 markalla tapaturmavakuutusmäärärahan kaupunginvaltuusto päätti ⁴⁾ ainoastaan hyväksyä kamarin toimenpiteen.

Lumenkuljetusmäärärahan ylittäminen. Kaupungin yleisten töiden hallitus oikeutettiin ⁵⁾ 70,000 markalla ylittämään vuoden 1926 menosääntöön merkittyä lumenkuljetusmäärärahaa.

Hätäaputyömäärärahaihin ylittäminen. Rahatoimikamari ilmoitti ⁶⁾ oikeutaneensa kaupungin yleisten töiden hallituksen ylittämään kaupunginvaltuuston vuonna 1926 hätäaputöitä varten myöntämää määrärahaa 58,592: 32 markkaa sekä anoi kaupunginvaltuuston hyväksymistä tälle toimenpiteelleen. Esitykseen myönnyttiin.

Lisämäärärahan myöntäminen puhtaanapitolaitokselle. Koska puhtaanapitolaitoksen kuluvan vuoden menosäännössä kesälomia sekä sairaus- ja hautausavustuksia varten olevat määrärahat oli havaittu riittämättömiksi, kaupunginvaltuusto osoitti ⁷⁾ pääluokkaan Puhtaanapito merkityistä käyttövaroistaan 7,000 markkaa lisäykseksi edelliseen ja 30,000 markkaa lisäykseksi jälkimmäiseen määrärahaan.

Kunnan työväenasuntojen määrärahaihin ylittäminen. Kaupunginvaltuusto päätti ⁸⁾, että kunnan työväenasuntojen vuoden 1926 talousarvion valaistus- ja palovakuutusmäärärahoja sai ylittää, edellistä 6,000 markkaa ja jälkimmäistä 13,871: 72 markkaa.

Hätäaputyöt. Sen johdosta, että erään työttömäin henkilöiden kokouksen edustajat olivat kaupunginvaltuustolta anoneet, että työttömille järjestettäisiin työtä ja suuriperheisille ja pahimmin puutetta kärsiville annettaisiin suoranaista avustusta, valtuusto hankittuaan asiasta kaupungin yleisten töiden hallituksen, työnvälitystoimiston, köyhäinhuoltoautokunnan ja rahatoimikamarin lausunnot päätti ⁹⁾ myöntää pääluokkaan Yleiset työt yli-

¹⁾ Valt. pöytäk. 26 p. tammik. 18 §. — ²⁾ S:n 23 p. helmik. 16 §. — ³⁾ S:n 8 p. kesäk. 12 §. — ⁴⁾ S:n 26 p. tammik. 14 §. — ⁵⁾ S:n 26 p. tammik. 15 §. — ⁶⁾ S:n 6 p. huhtik. 14 §. — ⁷⁾ S:n 9 p. marrask. 18 §. — ⁸⁾ S:n 26 p. tammik. 22 §. — ⁹⁾ S:n 26 p. tammik. 35 §.

määräisiä töitä varten merkityistä käyttövaroistaan 500,000 markkaa hätäaputoiden järjestämiseen, minkä ohessa rahatoimikamarille annettiin tehtäväksi laatia ja antaa valtuustolle ehdotus töiden järjestämiseksi n. 300 miehelle ja n. 150 naiselle ¹⁾ sekä esitys tähän tarvittavain määrärahaan osoittamisesta. Naisten työtupain johtokuntaa päätettiin kehoittaa valvomaan, ettei työtupiin otettu vanhoja naisia, vaan että näille annettiin suoranaista avustusta.

Sosiaaliministeriön myönnettyä 200,000 markkaa hätäaputoiden järjestämiseksi naisille kamari oli työtupain johtokunnan ehdotuksesta päättänyt laajentaa aikaisemmin käyntiin pantuja työttömien naisten työkurseja niin, että niille voitiin vastaanottaa 125 henkilöä; ottaa varsinaisiin työtupiin 75 henkilöä lisää, joten niissä työskentelevien naisten luku olisi 200, sekä panna toimeen n. 60 pääasiallisesti nuorelle naistyöntekijälle 2 kuukauden talouskurssit. Tämän ohjelman toteuttamisen aiheuttamat kustannukset suoritettiin osin edellämainitusta valtion määrärahasta, osin mahdollisen työttömyyden varalta kamarin käytettäväksi myönnetystä talousarvion määrärahasta.

Kaupunginvaltuusto, joka oli antanut ²⁾ kamarille tehtäväksi antaa ehdotuksen työn järjestämisestä työttömille naisille, päätti ³⁾ hyväksyä kamarin edellämainitut toimenpiteet.

Rahatoimikamari ilmoitti ⁴⁾ sittemmin panettaneensa kaupungin yleisten töiden hallituksen laatiman ehdotuksen mukaisesti aluksi n. 200 miehelle käyntiin erilaisia ylimääräisiä kaduntasoitustöitä, joita edellämainitulla kaupunginvaltuuston myöntämällä määrärahalla voitiin jatkaa maaliskuun alkuun. Ei kuitenkaan näyttänyt siltä kuin työmarkkinain olot lähitulevaisuudessa paranisivat, minkä vuoksi kamari valtuutettiin ⁵⁾ tarpeen mukaan jatkamaan käynnissä olevia ylimääräisiä töitä, mihin tarkoitukseen valtuusto osoitti 750,000 markkaa lisää edellämainituista käyttövaroistaan.

Kaupunginvaltuusto epäsi ⁶⁾ työttömien naisten tekemän anomuksen, että heille järjestettäisiin hätäaputoita, koska tätä tarkoitaviin toimenpiteisiin jo oli ryhdytty.

Hätäaputoissa suoritettu tuntipalkka. Erään työttömäin kokouksen edustajat olivat anoneet, että kaupungin työtuissa suoritettu tuntipalkka vahvistettaisiin vähintään 3 markaksi, ja kaupunginvaltuusto päätti ⁷⁾ asiaa käsitellessään korottaa työtupain työntekijättärien tuntipalkan 2: 25 markasta 3 markkaan tunnilta.

Eräs työttömien henkilöiden kokous oli niinkään anonut, että Helsingin kaupunkilähetyksen ylläpitämässä, kunnan avustamissa työtuissa maksettaisiin samat työpalkat kuin kaupungin omissa työtuissa. Tästä asiasta kaupunginvaltuustolle tehty esitys jätettiin ⁸⁾ huomioon ottamatta, koska rahatoimikamari oli myöntänyt kaupunkilähetykselle avustuksen ehdoin, että työpalkat olivat 2 markkaa tunnilta, mitä määrää kamari piti riittävänä ottaen huomioon näiden työntekijättärien vähäisen työkyvyn.

Työntekijäin palkat. Koska yleistä palkkajärjestelyä ei, kuten tarkoitus oli ollut, ollut voitu toteuttaa vuoden alusta ⁹⁾, kaupunginvaltuusto päätti ¹⁰⁾ väliaikaisesti järjestää kaupungin työntekijäin palkkauksen siten, että näille maaliskuun 1 p:nä kuluvan palkanmaksukauden alusta lukien ja vuoden loppuun maksettaisiin IX asteikon mukaiset palkat, lukuunottamatta ainoastaan

¹⁾ Ks. tätä kert. os. II. Rahatoimikamari. — ²⁾ Ks. ylemp. — ³⁾ Valt. pöytäk. 23 p. helmik. 8 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 9 p. helmik. 23 §. — ⁵⁾ S:n 9 p. maalisk. 14 § ja 6 p. huhtik. 15 §. — ⁶⁾ S:n 9 p. marrask. 15 §; ks. myös tätä kert. os. II. Rahatoimikamari. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. 23 p. helmik. 9 §. — ⁸⁾ S:n 23 p. helmik. 10 §. — ⁹⁾ Vrt. tätä kert. s. 49—50. — ¹⁰⁾ Valt. pöytäk. 9 p. helmik. 22 §, 23 p. helmik. 7 § ja 25 p. toukok. 1 §.

sukeltajia, viilaajia, naispuolisia puistotyöläisiä ja ajureita, joiden alimmat tuntipalkat vahvistettiin edellä mainitussa järjestyksessä 15: 60, 8: 10, 5: — ja 12: 50 markaksi, koska nämä määrät olivat oikeammassa suhteessa vastaavissa yksityisten töissä suoritettuihin palkkoihin.

Työehtosopimuksen aikaansaaminen kaupungin ja sen työntekijäin kesken. Helsingin kaupungin kunnantyöntekijäin keskusneuvosto oli lähettänyt rahatoimikamarille ehdotuksen¹⁾ kaupungin ja sen työntekijäin väliseksi työehtosopimukseksi sekä anonut sille kamarin hyväksymistä. Esitys lähetettiin lausunnon saamista varten kaupungin teknillisten laitosten hallitukseen, kaupungin yleisten töiden hallitukseen ja puhtaanapitohallitukseen, minkä jälkeen kaikki asiassa syntyneet asiakirjat lähetettiin rahatoimikamarin palkkokeskitealle²⁾, jota kehoitettiin tutkimaan kysymystä sen koko laajuudessa ja sittemmin antamaan kamarille lausuntonsa.

Tutkittuaan kysymystä komitea ei katsonut¹⁾ voivansa puoltaa ehdotusta työehtosopimuksen laatimisesta kunnantyöntekijäin keskusneuvoston kanssa ja lausui mielipiteenään, ettei muihinkaan neuvotteluihin työehtosopimusten laatimisesta nykyoloissa ollut ryhdyttävä. Tätä kantaansa komitea tehtyään selvää eri tahoilla kunnallisista työehtosopimuksista saaduista kokemuksista perusteli¹⁾ pääasiassa seuraavasti: Työehtosopimukset turvasivat työrauhan sopimusajaksi ja ehkäisivät työnantajain ja työntekijäin suhteen kärjistymistä, kuitenkin ainoastaan edellyttäen, että toinen asianosainen oli kiinteästi ja tehokkaasti järjestetty yhdistys, jolla oli riittävästi vastuuntunnetta tehdyn sopimukseen pitämiseen ja joka myöskin kykeni pakottamaan jäsenensä noudattamaan sopimuksen määräyksiä. Työehtojes kollektiivinen ennakkolta tapahtuva vahvistaminen aikaansai sen lisäksi tarpeellista yhdenmukaisuutta, joka teki työehtosopimuksen tekemisen yksityistapauksissa yksinkertaisemmaksi. Tällainen sopimus suojasi edelleen työnantajaa sopimusajana taloudellisilta yllätyksiltä samoin kuin muitten työnantajain kilpailulta työpalkkain suhteen. Toinen työehtosopimus aiheutti myöskin epäkohtia ja haittoja. Niinpä oli todettu, että työnantajain ja työntekijäin välillä usein sopimusajan päättyessä syntyi selkkauksia, jotka tavallisesti selvisivät vasta työnantajain tehtyä myönnytyksiä. Tästä seurasi, että minimipalkat alituisten korotusten johdosta lopulta lähenivät maksimipalkkoja, joita kannatti maksaa taitaville ja hyvillä työntekijöille, ja että nämä niinmuodoin joutuivat samaan asemaan kuin kyvyltään heikot tai ammattitaidottomat henkilöt, mikä seikka vuorostaan vähensi työtehoa työmaalla. Työehtosopimukset estivät myös vapaasti noudattamasta konjunktuurien vaihteluita. Tuntuu haittaa kyseellinen sopimus aiheutti myöskin sikäli, että se hävitti työnantajain ja työntekijäin välisen suoranaisen suhteen. Kaupungin olisi silloin pakko sopia yleisten ammattiliittojen ja niiden osastojen kanssa, joihin nämä työntekijät kuuluivat ja joiden jäsenten joukossa oli myöskin yksityisten työnantajain palveluksessa olevia henkilöitä. Tällöin ammattiliittojen poliittiset tarkoitukset ja työriidat muiden työnantajain kanssa pääsisivät vaikuttamaan kunnan ja sen työntekijäin välisiin suhteisiin. Sitäpaitsi ei ollut mitään takeita siitä, että toinen asianosainen todella huolehti siitä, että järjestön jäsenet noudattivat sopimusta. Ja lopuksi eivät edes läheskään kaikki työntekijät kuuluneet mihinkään ammattijärjestöön. Tässä yhteydessä komitea huomautti, että kunta työnantajana oli erikoisasemassa sikäli, että sen työntekijät samalla olivat sen jäse-

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 30, — ²⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 225.

niä sekä että useimmat sen laitokset olivat sen laatusia, että niissä tapahtuva työnsulku olisi haitaksi, jopa vaarallinenkin, koko yhteiskunnalle ja että se sen vuoksi olisi kaikin tarjona olevin keinoin estettävä. Kunnan asema ei niin ollen työriitojen sattuessa ollut sama kuin työntekijäin eikä myöskään sama kuin yksityisten työnantajain. Olisi sen vuoksi välttämätöntä työehtosopimuksissa kieltää kaikki työriidat ja velvoittaa sopimuspuolet alistamaan kaikki mahdolliset erimielisyydet sovintolautakunnan ratkaistaviksi. Mutta tästä voisi olla seurauksena, että kunnan oma päättävä elin menettäisi päätösvaltansa kunnan omista asioissa. Kunnilla työnantajana oli erikoisasemansa sikäläkin, etteivät ne voineet työntekijöitään valitessaan harjoittaa samaa vapaata valintaa kuin yksityiset työnantajat, vaan että niiden oli pakko ottaa töihinsä sellaisiakin henkilöitä, joiden työkyky oli vaillinaisen, mutta joille oli valmistettava elämisen mahdollisuus. Harkittaessa työehtosopimuksen käytäntöönottamisen tarpeellisuutta kunnan töissä oli komitean mielestä otettava huomioon sekin seikka, että työntekijöillä oli kaupungin hallituksissa ja lautakunnissa edustajansa, jotka voivat valvoa heidän etujaan työnantajana esiintyvään kuntaan nähden.

Edellä esitetyn nojalla komitea katsoi, että sekä kaupungilla että sen työntekijöillä olisi käytännössä verraten vähän hyötyä työehtosopimuksesta. Tehdystä sopimusehdotuksesta, jonka mukaan työntekijöitä edustaisi Helsingin kunnantyyntekijäin keskusneuvosto, komitea huomautti, että mainittu yhtymä ei ollut rekisteröity eikä siis sellainen itsensä päätösvaltan omaava kunnallistyyntekijäin liitto, joka voisi edustaa työntekijöitä palkkaa ja työehtoja koskevilla neuvotteluilla.

Rahatoimikamari lähetti työehtosopimuksen käytäntöön ottamista koskevan ehdotuksen sekä kaikki asiassa syntyneet asiakirjat kaupunginvaltuustolle lausuen ohien liittämässään kirjelmässä ¹⁾, että kysymyksen periaatteellinen laajakantoisuus ja sen ratkaisun laajalti vaikuttavat seuraukset olivat saaneet kamarin uudestaan ²⁾ alistamaan kysymyksen kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi. Kamarin enemmistö puolestaan oli tullut samaan käsitykseen kuin palkkakomitea.

Kaupunginvaltuusto katsoi, ettei työehtosopimusten käytäntöön ottamiselle kaupungin työntekijäin palkkausolojen järjestämisessä ollut olemassa tarpeellisia edellytyksiä, ja epäsi ³⁾ sen johdosta Helsingin kunnantyyntekijäin keskusneuvoston esityksen.

Oikeus kesäloman saamiseen. Eräät Marian sairaalan pesijättäret, jotka olivat olleet laitoksen palveluksessa 10 vuotta, olivat anoneet, että heille myönnettäisiin kuukauden kesäloma täysin palkkaeduin. Tästä esityksestä antamassaan lausunnossa rahatoimikamari ilmoitti, että se kaupungin viranpitäjän palvelusehtosäännön edellyttämällä ⁴⁾ tavalla oli vahvistanut kesäloman saamisen perusteet ainoastaan sikäli, että se oli määrännyt kaupunginvaltuuston vuonna 1926 vahvistamaa ⁵⁾ työntekijäin kesälomasääntöä sovellettavaksi myöskin myönnettäessä kesälomia niille sairaalain, kunnalliskodin ja lastenkotien viranpitäjille, jotka suorittivat ruumiillista työtä. Kamarin ilmoituksen johdosta kaupunginvaltuusto päätti ⁶⁾, ettei esitys antaisi sille toimenpiteen aihetta, mutta lausui samalla, että kaupungille mahdollisesti koituvat lisäkustannukset eivät saaneet olla estenä Marian sairaalan pesijättärrille tulevan kesäloman myöntämiselle.

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 30. — ²⁾ Ks. tätä kert. s. 72—73. — ³⁾ Valt. pöytäk. 26 p. lokak. 6 §. — ⁴⁾ Ks. Kunnall. käsikirj. I, s. 199. — ⁵⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 64. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 15 p. kesäk. 36 §.

Kaupungin työntekijäin palkkausjärjestelmä. Rahatoimikamarin lähetettyä valtuustolle mietintönsä ¹⁾ kunnan työntekijäin palkkauksen järjestämisestä vuoden 1926 joulukuun 31 p:n jälkeen, jolloin siihen asti noudatetun järjestelmän voimassaoloaika päättyi ²⁾, kaupunginvaltuusto päätti ³⁾ asettaa valiokunnan tätä kysymystä edelleen valmistelemaan. Valiokunta antoi sittemmin asiasta esityksen ⁴⁾ ja lausui siinä pääkohdittain seuraavaa: Viranpitäjien ja työntekijäin palkkakysymykset olivat varsinkin vuoden 1922 yleisestä palkkajärjestelystä lähtien olleet yhteen kytketyt, mihin valiokunta katsoikin olleen aihetta maailmansodan jälkeisinä inflatiovuosina ja niitä seuranneina vuosina rahan arvon ollessa epävakainen ja elinkustannusten sen johdosta vaihdellussa. Toisaalta valiokunta myönsi, että näiden molempien kysymysten käsitteleminen toistensa yhteydessä oli ollut monessa suhteessa epätarkoituksenmukaista ja omiaan vaikeuttamaan järkipäristä ratkaisua. Asian luonnosta näet johtui, että virkamiesten palkat säännöllisissä taloudellisissa oloissa voitiin pysyttää kiinteämpinä kuin työntekijäin palkat, joihin yleisillä työmarkkinoilla vallitsevat konjunktuurit aina jossain määrin vaikuttivat. Rahan arvon vakiinnuttua valiokunta niin ollen katsoi, että oli aika ryhtyä purkamaan näiden kysymysten keskinäistä yhteyttä ja ottaa käytäntöön erilaiset palkkajärjestelmät viranpitäjille ja työntekijöille, molemmille kuitenkin kiinteihin palkkoihin perustuvat. Työntekijäin palkkain vahvistaminen voitiin, kuten rahatoimikamarin edellämäntä mietinnössään oli lausunut, toteuttaa eri tavoilla: kaupunki voi joko liittyä johonkin jo olemassaolevaan työnantajaliittoon, tehdä työntekijänsä kanssa itsenäiset työehtosopimukset tai ottaa käytäntöön määrääjäksi vahvistetut palkkatariffit. Näitä eri vaihtoehtoja harkitessaan valiokunta samaten kuin rahatoimikamarin piti ensinmainittua sopimattomana ottaen huomioon kunnan työolojen luonteen ja oli sitä mieltä, että työehtosopimusten ottamisesta käytäntöön ainakin toistaiseksi oli luovuttava ⁵⁾. Sitä vastoin oli valiokunnan mielestä sopivaa suorittaa kunnan työntekijäin palkat vahvistettujen tariffien mukaisesti, jotka tarkoittaisivat ainoastaan alimpia palkkoja, jota vastoin todelliset palkat jäisivät työmarkkinoilla vallitsevien olojen varaan. Näiden palkkain vahvistaminen olisi kaupunginvaltuuston asiana, minkä menettelyn työntekijät itse katsoivat antavan heille suuremmat takeet näiden heille niin tärkeiden kysymysten asiallisesta ja puolueettomasta käsittelystä kuin jos niiden ratkaiseminen uskottaisiin asianomaisille hallituksille.

Työmarkkinoilla vallitsevien konjunktuurien nojalla todella maksettavat suurimmat palkat oli valiokunnan mielestä rahatoimikamarin vahvistettava asianomaisen hallituksen esityksestä, kun taas urakkatyön tariffien vahvistaminen voitiin uskoa asianomaisille hallituksille, joiden tällöin yleensä tuli noudattaa yksityisissä töissä sovellettuja tariffeja. Rahatoimikamari oli edelleen ehdottanut, että ammattitaidottomain työntekijäin sekä vanhuudenheikkojen henkilöiden minimipalkat, henkilöiden, jotka eivät voineet päästä yksityisten töihin ja jotka sen vuoksi hakivat toimeentuloaan kaupungin töistä, saisivat olla 15 % pienemmät. Valiokunta katsoi puolestaan, että palkka edellä mainituissa tapauksissa oli jätettävä asianomaisen hallituksen ja työntekijäin kesken tehtävän sopimuksenvaraan, kuitenkin siten, että minimipalkasta sai vähentää enintään 15 %. Vallitsevan työttömyyden johdosta käynnin pantuihin n. s. hätäaputöihin tai sellaisiin töihin nähden, joissa työn-

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 35 v:lla 1926. — ²⁾ Ks. v:n 1922 kert. s. 91. — ³⁾ Valt. pöytäk. 26 p. tammik. 25 §: ks. myös tätä kert. s. 136. — ⁴⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 40. — ⁵⁾ Ks. tätä kert. s. 69 ja seur.

tekijöille oli annettava työtä taitoon katsomatta, valiokunta ehdotti, että kaupunginvaltuuston vuonna 1921 vahvistamat¹⁾ hätäaputoiden järjestys-säännöt jätettäisiin voimaan ja palkat mainituissa töissä niinmuodoin olisivat vakinaisissa töissä suoritettuja palkkoja 15 % pienemmät. Valiokunta oli myöskin harkinnut kysymystä, olisiko palkasta tehtävä vähennyksiä niiden etujen korvaukseksi, joita kaupunki myönsi työläisilleen yli sen, mitä yksityisten työnantajain työläiset nauttivat. Nämä edut, joita olivat pitempi kesäloma, sairaus- ja hautausavustukset sekä eläkeoikeus, rahatoimikamari oli arvioinut 7 %:ksi asianomaisista palkoista. Oli kuitenkin otettava huomioon, että kaupungin viranpitäjillekin oli myönnetty kesäloma- ja eläkeoikeus ilman että heidän palkoistaan oli tehty vastaavaa vähennystä. Tämän johdosta sekä koska ei veyttänyt kohtuuttomalta, että kaupunki myönsi työntekijöilleen jonkin verran paremmat edut kuin yksityisten työnantajain työntekijöillä oli, valiokunta ehdotti, ettei mainittujen etujen vuoksi tehtäisi työpalkoista mitään vähennystä.

Edellä mainittua valiokunnan mietintöä esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti²⁾ ainoastaan pidentää voimassa olevan väliaikaisen palkkajärjestelmän voimassaoloajan kuluvan vuoden loppuun.

Rahatoimikamari otti sen jälkeen uudestaan valmisteltavakseen kysymyksen uuden järjestelmän käytäntöön ottamisesta kaupungin työntekijäin palkkaamisessa vuoden 1928 alusta ja lähetti kaupunginvaltuustolle joulukuun 2 p:nä päivätyän esityksen³⁾. Siinä kamari pysyi aikaisemmassa, edellämainitun valiokunnankin omaksumassa käsityksessään, että kaupunginvaltuuston olisi vahvistettava minimipalkkatariffi, ja esitti valtuuston hyväksyttäväksi ehdotuksensa alimmiksi palkoiksi, joita määrättäessä oli luovuttu aikaisemmin noudatetusta periaatteesta, että palkasta oli vähennettävä 7 % myönnettyjen etujen korvaukseksi.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti⁴⁾ muutamin pienehköin muutoksin vahvistaa rahatoimikamarin ehdottaman kaupungin työntekijäin alimpien palkkain tariffin olemaan voimassa tammikuun 1 p:stä 1928 vuoden 1930 loppuun⁵⁾. Samalla valtuusto määräsi, että vähemmän työkykyisiä työntekijöitä palkattaessa palkkatariffeja sai vähentää enintään 10 % asianomaisen hallituksen ja työntekijäin keskinäisen sopimuksen mukaan; että rahatoimikamarin tuli vahvistaa kaupungin töissä suoritettavat suurimmat palkat asianomaisten hallitusten ehdotuksesta sekä että urakkatyötariiffien vahvistaminen oli oleva asianomaisen hallituksen asia.

Evätty avustusanomus. Ilmoittaen joutuneensa taloudelliseen ahdinkotilaan halkokonttorin ent. työntekijän B. Oksasen leski anoi, että kaupunki suorittaisi hänelle rahamäärän, joka vastasi hänen miesvainajansa kahden loma- viikon palkkaa, joka tällä hakijan käsityksen mukaan olisi ollut oikeus saada, mutta jota hänelle ei ollut suoritettu. Kaupunginvaltuusto epäsi⁶⁾ anomuksen, koska asian johdosta toimitetussa tutkimuksessa oli ilmennyt, että Oksanen, joka helmikuun 26 p:nä 1923 oli sanottu irti toimestaan halkokonttorissa samasta päivästä lukien, oli oikeutettu sen jälkeen saamaan viikon palkka, jonka hän oli nostanutkin, sekä että Oksasella lain mukaan oli oikeus ainoastaan neljän päivän lomaan mitkä päivät oli sisällytetty irtisanomisaikaan.

Yleishyödyllisten yritysten ja laitosten avustaminen. Valiokunta, jonka kaupunginvaltuusto oli asettanut⁷⁾ jakamaan talousarvioon yleishyödyllisten

¹⁾ Ks. v:n 1921 kert. s. 113. — ²⁾ Valt. pöytäk. 25 p. toukok. 1 §. — ³⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 40. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 14 p. jouluk. 15 §. — ⁵⁾ Ks. Kunnall. asetuskok. s. 184. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 9 p. marrask. 22 §. — ⁷⁾ Ks. tätä kert. s. 135.

yritysten ja laitosten sekä hyväntekeväisyysyhdistysten avustamiseksi merkittyjä määrärahoja ilmoitti lähettämässään mietinnössä¹⁾ että avustuksia oli anottu yhteensä kokonaista 1,351,183:74 markkaa, jota vastoin määrärahoja oli käytettävissä ainoastaan 720,000 markkaa. Valiokunnan oli sen vuoksi samoin kuin useana edellisenäkin vuonna ollut pakko suhtautua epävästi tai tinkivästi sellaisiininkin anomuksiin, joiden tarkoitus valiokunnan mielestä ansaitsi kannatusta. Myönnettyjen varain asianmukaisen käytön valvonta oli valiokunnan mielestä järjestettävä samalla tavalla kuin edellisinä vuosina ja asianomaiset hallitukset, lautakunnat ja johtokunnat velvoitettava vuoden 1928 helmikuun kuluessa antamaan selonteot niille uskotun valvonnan suorittamisesta.

Hyväksyen valiokunnan ehdotukset sellaisinaan kaupunginvaltuusto myönsi²⁾ seuraaville yhdistyksille ja laitoksille alla mainitut avustukset:

Opiston Helsingfors svenska folkhögskola toimikunnalle koulun voimassapitoon.....	Smk	4,000: —
Helsingin kuuromykkäyhdistykselle kuuromykkäin keskuudessa suoritettavaa kansanvalistustyötä varten	»	1,000: —
Nuoriso- ja raittiusseura Fylgialle iltakurssien järjestämiseksi ja siirtolapuutarhaa varten	»	6,000: —
Brage-yhdistykselle sen leikkeletoesta varten	»	4,000: —
Helsingin nuorten naisten kristilliselle yhdistykselle tyttöjen työtuvan voimassapitoon	»	10,000: —
Yhdistykselle Svenska kristliga föreningen av unga män i Helsingfors	»	12,000: —
Helsingin nuorten miesten kristilliselle yhdistykselle alaikäisten katumyyjäin puutarhatöitä, urheilua ja kerhotoimintaa sekä joutilaiden poikain työnvälitystoimistoa varten	»	15,000: —
Helsingin opettajaliiton puutarhatoimikunnalle lasten koulupuutarhan ylläpitämiseksi	»	15,000: —
Finlands allmänna svenska folkskolläro- och -lärarinneförening nimisen yhdistyksen Helsingin piirille lasten kesätyöskentelyn järjestämiseksi	»	12,000: —
Helsingin poikakotisäätiölle sen poikakodin ylläpitämiseksi	»	12,000: —
Lasten työkotiyhdistykselle	»	100,000: —
Helsingin rouvasväenyhdistykselle sen lastenkodin voimassapitoon	»	8,000: —
Grankullan lastenhoito-opistolle	»	12,000: —
Sairaanhoitajattarille T. Sainiolle ja H. Kivimäelle heidän Leppävaarassa olevan pientenlastenkotinsa ylläpitämiseksi	»	5,000: —
Yhdistykselle Koteja kodittomille lapsille lasten vastaanottokodin ylläpitämiseksi	»	15,000: —
Caritas-kesäsiirtolalle	»	6,000: —
Suomen lastenhoitoyhdistykselle	»	50,000: —
Kenraali Mannerheimin lastensuojeluliiton Helsingin osastolle Suvilahden kasarmissa asuvien lasten kerhotoimintaa varten	»	6,000: —

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 13. — ²⁾ Valt. pöytäk. 18 p. toukok. 7 §.

Kenraali Mannerheimin lastensuojeluliiton Käpylän osastolle lasten kesävirikistyksen järjestämiseksi	Smk	4,000: —
Pasilan lastenseimelle	»	13,000: —
Helsingin kaupunkilähetykselle: Helsingin lasten ja nuorison keskuudessa suoritettavaa työtä varten	»	20,000: —
sen muuta toimintaa varten.....	»	30,000: —
Helsingin sosialidemokraattiselle nuorisoyhdistykselle kesävirikistyksen ja talviurheilun järjestämiseksi työläisnuorisolle	»	8,000: —
Naisammattiosastojen käsityöseuralle kesävirikistyksen järjestämiseksi työläisnaisille ja -lapsille	»	2,000: —
Maitopisara-yhdistykselle	»	125,000: —
Helsingin diakonissalaitokselle sen Pitäjänmäellä olevan tuberkulootisten lasten kodin voimassapitoon	»	20,000: —
Lasten kesäsiirtolayhdistykselle: kahden lasten kesäsiirtolan voimassapitoon.....	»	20,000: —
matkakustannusten suorittamiseen	»	4,000: —
Helsingin taloustyöntekijäin yhdistykselle: taloustyöntekijäin kodin voimassapitoon	»	10,000: —
vapaapaikan voimassapitoon yhdistyksen lepokodissa, Lepopirtissä	»	7,000: —
Suomen vankeusyhdistykselle	»	4,000: —
Helsingin työvänyhdistykselle sen lainakirjaston kartuttamiseksi	»	5,000: —
Suomen merimieslähetysseuralle Helsingin satamassa suoritettavaa lähetystyötä varten	»	20,000: —
Helsingin kasvatusopilliselle talouskoululle talousopetuskurssien järjestämiseksi	»	18,000: —
Helsingin Mariayhdistykselle iäkkäiden palvelijattarien kodin voimassapitoon	»	15,000: —
Helsingin ruotsalaiselle Marthayhdistykselle sen kodinhoitokursseja varten	»	5,000: —
Valkonauhayhdistykselle sen naisten työtuvan voimassapitoon	»	10,000: —
Helsingin sosialidemokraattiselle naisyhdistykselle vapaapaikkain järjestämiseksi varattomille äideille yhdistyksen lepokodissa	»	5,000: —
Teollisuusseutujen evankelioimiselle sen kerhotoimintaa varten	»	3,000: —
Pelastusarmeijalle sen yhteiskunnallista toimintaa varten	»	25,000: —
Helsingin sokeainyhdistykselle sen työnvälitystoimintaa varten.....	»	20,000: —
Yhdistykselle Kirjoja sokeille	»	10,000: —
Helsingin sivistysjärjestöjen kansankonservatoriolle	»	12,000: —
Helsingin sosialidemokraattiselle raittiusyhdistykselle Riennolle sen lasten ja nuorison keskuudessa harjoittamaa toimintaa varten	»	2,000: —
Helsingin raittiusseuralle	»	5,000: —
Alkoholistiparantola Turvalle Helsingistä kotoisin olevien varattomien alkoholistien hoitoa varten	»	5,000: —

Yhteensä Smk 720,000: —

Edelleen valtuusto päätti:

että ne yhdistykset, seurat ja yksityiset henkilöt, joille edellämäinnittuja avustuksia oli myönnetty, oli varain asianmukaisen käytön suhteen alistettava sellaiseen valvontaan, mikä säädettiin kaupunginvaltuuston marraskuun 25 p:nä 1913 vahvistamissa, kaupungille tulevain juovutusjuomavarain käytössä noudatettavaa menettelyä koskeissa säännöissä, siten että

Helsingin kuuromykkäyhdistyksen, opiston Helsingfors svenska folkhögskola toimikunnan, nuoriso- ja raittiusseura Fylgian ja Brage-yhdistyksen tuli olla ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunnan alaiset;

Helsingin nuorten miesten kristillisen yhdistyksen, Helsingin nuorten naisten kristillisen yhdistyksen, yhdistyksen Svenska kristliga föreningen av unga män i Helsingfors, Helsingin opettajaliiton puutarhatoimikunnan, Finlands allmänna svenska folkskollära- och lärarinneförening nimisen yhdistyksen Helsingin piirin, Helsingin poikakotisäätiön, Lasten työkotiyhdistyksen, Helsingin rouvasväenyhdistyksen, Grankullan lastenhoito-opiston johtokunnan, sairaanhoitajattarien T. Sainion ja H. Kivimäen Leppävaarassa olevaan pientenlastenkotiinsa nähden, yhdistyksen Koteja kodittomille lapsille, Caritas-kesäsiirtolan hallituksen, Suomen lastenhoitoyhdistyksen, Kenraali Mannerheimin lastensuojeluliiton Helsingin ja Käpylän osastojen, Pasilan lastenseurassa harjoittamaan toimintaansa nähden, Helsingin sosialidemokraattisen nuorisoyhdistyksen sekä Naisammattiosastojen käsityöseuran lastensuojelulautakunnan alaiset;

Maitopisara-yhdistyksen ja Helsingin diakonissalaitoksen terveydenhoitolautakunnan alaiset;

Helsingin taloustyöntekijäin yhdistyksen, Suomen vankeusyhdistyksen, Helsingin työväenyhdistyksen, Suomen merimieslähetykseuran, Helsingin kasvatusopillisen taluskoulun, Helsingin ruotsalaisen Marthayhdistyksen, Helsingin sosialidemokraattisen naisyhdistyksen, Teollisuusseutujen evankelioimis seurana sekä Valkonauhayhdistyksen sosialilautakunnan alaiset;

Lastentarhain kesäsiirtolayhdistys kansanlastentarhain johtokunnan alainen;

Pelastusarmeijan, Helsingin kaupunkilähetyksen yleiseen toimintaansa nähden, Helsingin sokeainyhdistyksen sekä Helsingin Mariayhdistyksen köyhäinhoitolautakunnan alaiset;

yhdistyksen Kirjoja sokeille kaupunginkirjaston johtokunnan alainen;

Helsingin sivistysjärjestöjen kansankonservatorion musiikkilautakunnan alainen; sekä

Helsingin sosialidemokraattisen raittiusyhdistys Riennon, Helsingin raittiusseuran ja Alkoholistiparantola Turvan raittiuslautakunnan alaiset;

vahvistaa avustusten nauttimisen lisäehdoiksi, että kaikkien hakijain, jotka vastaavaa korvausta saamatta myönsivät tarvitseville henkilöille apua, samalla kuin niiden sopivissa tapauksissa oli tehtävä ero kaupungissa kotipaikkaoikeutta nauttivien ja muiden täällä oleskelevien henkilöiden välillä, tuli jokaisessa eri tapauksessa käyhäinhoitohallituksen rekisteritoimistosta hankkia tarkka tieto avunanojan oloista ja sen mukaan kuin avustusta muodossa tai toisessa annettiin ilmoittaa se toimistoon rekisteröitäväksi samoin kuin avustusten myöntämiseen ja niiden käytön valvontaan nähden alistua niihin määräyksiin, joita köyhäinhoitohallitus katsoi tarpeelliseksi antaa; sekä

että kaupungin valtuuston edellä oleva päätös oli saatettava asianomaisten hallitusten, johto- ja lautakuntain tietoon niiden asiana oleviin toimenpiteisiin ryhtymistä varten.

Avustuksen myöntäminen urheiluseuroille. Suomen palloliitto oli anonut kaupungilta avustusta Helsingissä toukokuussa järjestettävää kongressia ja jalkapalloviikkoa varten, ja kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾, että kaupunki sitoutuisi suorittamaan enintään 20,000 markkaa kyseellisten juhlain johdosta liitolle mahdollisesti koituvan tappion korvaamiseksi. Tämä rahamäärä oli suoritettava Sekalaisten menojen pääluokkaan merkityistä valtuuston käyttövaroista.

Samoista varoista myönnettiin ²⁾ Työväen urheiluliitolle samaten tilityselvöllisuuksiin 50,000 markan avustumääräraha niiden tappioiden peittämiseksi, jotka yhdistyksen helmikuussa järjestämä talviurheilujuhla oli aiheuttanut ja kesäkuussa pidettävän liittujuhlan edellytettiin aiheuttavan.

Ammattikoulun avustaminen. Kone- ja siltarakennusosakeyhtiö oli anonut, että kaupunki myöntäisi sen ylläpitämälle ammattikoululle, jonka oppijakso oli nelivuotinen ja oppilasmäärä n. 90, avustusta kunnan varoista, ja kaupunginvaltuusto päätti ³⁾ tämän anomuksen hyväksyen myöntää pääluokkaan Opetus- ja sivistyslaitokset merkityistä käyttövaroistaan 31,000 markkaa avustukseksi edellä mainitun ammattikoulun kustannusten suorittamiseen kuluvana vuonna, kuitenkin ehdoin, että koulu alistettiin kaupungin ammattiopetuslaitosten johtokunnan ja ammattiopetuksen tarkastajan valvontaan.

Määrärahan myöntäminen lasten työkotia varten. Lasten työkotiyhdistykselle myönnettiin ⁴⁾ anomuksesta 20,000 markan määräraha sen Kalliossa ja Vallilassa toimivien lasten työkotien ylläpitämiseksi. Mainittu rahamäärä oli suoritettava ennakolta menosääntöön yleishyödyllisten yritysten ja laitosten avustamiseksi merkitystä määrarahasta.

Myöhemmin myönnettiin ⁵⁾ mainitulle yhdistykselle 15,000 markan lisäavustus Sekalaisten menojen pääluokkaan merkityistä valtuuston käyttövaroista.

Evätty avustusanomus. Helsingin talojen raittiin elämän edistämislitto r. y. oli anonut, että kaupunki avustaisi liiton toimintaa myöntämällä sille 45,000 markan suuruisen määrärahan, mutta kaupunginvaltuusto päätti ⁶⁾ evätä anomuksen sen nojalla, ettei sitä määrärajan kuluessa ollut jätetty yleishyödyllisten yritysten ja laitosten avustumäärärahaa jakamaan asetetulle valiokunnalle.

Tanskan ja Norjan kuninkaitten vierailut. Kaupunginvaltuusto myönsi ⁷⁾ Sekalaisten menojen pääluokkaan merkityistä käyttövaroistaan 100,000 markkaa Tanskan ja Norjan kuninkaitten odotettavissa olevien vierailujen kaupungille aiheuttamien kustannusten suorittamiseksi.

Määrärahan myöntäminen kongressia varten. Kaupunginvaltuusto osoitti ⁸⁾ käyttövaroistaan Sekalaisten menojen pääluokan kohdalta 25,000 markkaa Helsingissä joulukuun 2 ja 3 p:nä pidettävän yleisen merenkulku- ja laivanrakennuskongressin aiheuttamien kulujen peittämiseksi.

Helsingin kaupungin rakennusosakeyhtiö n:o 3. Kaupunginvaltuustolle lähettämässään kirjelmässä sosialilautakunta oli pitänyt hyvin suotavana, että

¹⁾ Valt. pöytäk. 18 p. toukok. 21 §. — ²⁾ S:n 18 p. toukok. 22 §. — ³⁾ S:n 9 p. maalisk. 21 §. — ⁴⁾ S:n 23 p. maalisk. 25 §. — ⁵⁾ S:n 7 p. jouluk. 27 §. — ⁶⁾ S:n 23 p. maalisk. 29 §. — ⁷⁾ S:n 27 p. huhtik. 22 §. — ⁸⁾ S:n 7 p. jouluk. 25 §.

Suvilahden kasarmissa ja ent. koleraparakeissa olevat hätäasunnot tyhjennettäisiin ja kodittomille henkilöille hankittaisiin sopivia asuntoja, sekä tässä tarkoituksessa ehdottanut, että kaupunki jatkaisi puolikunnallista rakennustoimintaa, joka pantiin alulle ¹⁾ vuonna 1924, kun Helsingin kaupungin rakennusosakeyhtiö n:o 1 perustettiin, avustamalla samalla tavalla asuintalon rakennuttamista Vallilan korttelin n:o 555 pohjoisosaan. Talo sisältäisi 116 asuinhuonetta sekä lisäksi köyhäinhuoltolautakunnan Vallilan kanslialle, kunnan työväenasunnoissa johdetun kerhotoiminnan emännöitsijälle, mainittujen asuntojen isännöitsijälle sekä talonmiehelle aiottu huoneistot. Yritys rahoitettaisiin seuraavalla tavalla: lainaa Työväen säästöpankilta 4,300,000 markkaa, lainaa kunnan varoista 2,435,800 markkaa, osakepääoma 1,669,200 markkaa ja vuokralaisten sisäänkirjoitusmaksuja 195,000 markkaa. Kaupungin merkitsemät osakkeet oli vuokralaisten lunastettava 8 ½ vuoden kuluessa, lukuunottamatta kuitenkin niitä osakkeita, jotka oikeuttivat edellä mainittuihin köyhäinhuoltolautakunnan kanslialle, kerhotoimintaa varten ja kunnan työväenasuntojen isännöitsijälle hankittuihin huoneistoihin ja jotka jäisivät kaupungin omaisuudeksi.

Pääasiassa myöntyen lautakunnan ehdotukseen kaupunginvaltuusto päätti ²⁾, että perustettaisiin puolikunnallinen asunto-osakeyhtiö, joka saisi nimekseen Helsingin kaupungin rakennusosakeyhtiö n:o 3 — Helsingfors stads byggnadsaktiebolag n:o 3; että kaupunki merkitsisi yhtiössä 4,107 400 markan määräistä osaketta yhteensä 1,642,800 markasta, mikä määrä oli maksettava talousarvion määrärahasta Osakkeiden merkitsemistä varten pienasunto-osakeyhtiöissä; että yhtiölle myönnettäisiin 2,435,800 markan suuruinen kuoletuslaina, josta sen tuli suorittaa vuotuismaksua 9 %, mistä 7 ¾ % korkoa lainan maksamatta olevalle määrälle; sekä että rahatoimikamari saisi tehtäväkseen ryhtyä edellä mainitun päätöksen aiheuttamiin toimenpiteisiin.

Kaupungin viranpitäjien eläkesääntö. Komitea, jonka rahatoimikamari oli asettanut valmistelemaan kunnan viranpitäjien palkkain järjestelykysymystä, huomautti asiasta antamassaan lausunnossa ³⁾, ettei elinkustannusten indeksiluvun vaihteluiden enää tullut vaikuttaa kunnan eläkkeihin enempää kuin palkkoihinkaan. Kaupungin viranpitäjien eläkesäännöstä oli niinmuodoin poistettava ne määräykset, jotka koskivat eläkemäärän riippuvaisuutta mainitusta indeksiluvusta. Säännön mukaan oli täysi eläke määräprosentti siitä palkasta, joka viranpitäjällä oli erotessaan, mikä prosentti VI palkka-asteikkoa noudatettaessa oli 60, jos palkkaedut olivat 1,500 markkaa tai vähemmän kuukaudelta ja väheni 0.5 % jokaiselta alkavalta 120 markalta, jolla kuukausipalkka ylitti 1,500 markkaa. Siten laskettu eläkemäärä kohosi tai aleni 5 % siirryttäessä lähinnä ylempään tai lähinnä alempaan palkkausasteikkoon. Jos palkat vakiinnutettiin ⁴⁾ ja eläkkeiden laskemisen pohjaksi otettiin nämä palkat, oli myöskin eläkesäännön kiinteitä määriä muutettava, jotta eläkemäärä olisi entisessä suhteessa viranpitäjän lopullisiin palkkaetuihin hänen erotessaan. Rajan, johon asti eläkettä maksettiin 60 % palkasta, tuli olla 1,700 markkaa aikaisemman 1,500 markan sijaan, ja välit, jotka aiheuttivat suhdeluvun alenemisen, oli vahvistettava 140 markaksi aikaisemman 120 markan sijaan. Voimassa olevassa eläkesäännössä määrättiin, että vähennettyä eläkettä oli suoritettava niin suuri osa täydestä eläkkeestä, että se vastasi

¹⁾ Ks. v:n 1924 kert. s. 104. — ²⁾ Valt. pöytäk. 6 p. huhtik. 18 §. — ³⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 35 v:ltä 1926, s. 44. — ⁴⁾ Vrt. tätä kert. s. 50 ja seur.

saavutettujen palvelusvuosien lukumäärän ja täyden eläkkeen saamiseksi säädetyn palvelusvuosien määrän välistä suhdetta. Tämä määräys tiesi sanamuotonsa mukaan tulkittuna sitä, ettei ylittäviä vuoden osia saanut ottaa huomioon eläkettä laskettaessa, mikä ylityksen ollessa tuntuvan ja eläkkeen pienen voi olla eläkkeen saajalle jotenkin epäedullista. Tähän katsoen ja koska ylittävien tasaisten kuukausien huomioon ottaminen ei suurestikaan vaikeuttanut eläkkeiden laskemista ja sitäpaitsi tuntui olevan sopusoinnussa eläkesäännön hengen ja tarkoituksen kanssa, komitea ehdotti, että virka-aika laskettaisiin tasaisin kuukausin. Valtioneuvoston oikeutettua henkilöt, jotka siirtyivät kunnan virasta valtion virkaan, eläkkeen saamiseksi erinäisin ehdoin lukemaan hyväkseen osan siitä ajasta, jonka hän oli hoitanut vakinaista kunnan virkaa, komitea katsoi oikeaksi, että kaupungin viranpitäjän eläkesääntöön otettiin vastaava määräys. Komitea ehdotti niinmuodoin, että viranpitäjä, joka oli siirtynyt Helsingin kaupungin palvelukseen toisesta kunnan tai eläkkeeseen oikeuttavasta valtion virasta, oikeutettaisiin eläkkeen saamiseksi lukemaan hyväkseen kolme neljänestä siitä ajasta, jonka hän kolmekymmentä vuotta täytettyään oli hoitanut tällaista virkaa, kuitenkin siten, että hänellä saadakseen nauttia tätä etua tuli olla vähintään kymmenen palvelusvuotta eläkkeeseen oikeuttavassa kaupungin virassa.

Edellä mainittujen periaatteiden mukaan laaditun ehdotuksensa Helsingin kaupungin viranpitäjän¹⁾ muutetuksi eläkesäännöksi rahatoimikamari lähetti kaupunginvaltuustolle, joka hyväksyi²⁾ sen sellaisenaan.

Kaupungin työntekijäin eläkesääntö. Kunnan työntekijäin uuden palkkajärjestelmän käytäntöön ottamisen johdosta oli myöskin mainittujen työntekijäin eläkesääntöä muutettava. Voimassa olevan säännön mukaan työntekijäin samaten kuin viranpitäjienkin täysi eläke vastasi 60 % eläkepohjasta, jos tämä oli 1,500 markkaa tai vähemmän kuukaudessa, ja tämä suhdeluku väheni 0.5 jokaiselta alkaneelta 120 markalta, jolla pohja ylitti mainitun rajamäärän. Eläkepohja saatiin siten, että laskettiin yhteen eläkkeen hakijan palkka lähinnä ennen eroa kuluneiden kolmen vuoden täysiltä kuukaussilta ja summa jaettiin näiden kuukausien luvulla, minkä jälkeen saatu luku kerrottiin eläkesäännössä tarkemmin osoitetulla kertojalla, joka vaihteli Helsingin virallisen elinkustannusindeksiluvun vaihtelujen mukaan. Rahatoimikamarin kunnan palkkojen järjestelykysymystä valmistelemaan asettama komitea³⁾ oli ehdottanut⁴⁾, että kyseelliset palkat järjestettäisiin riippumattomiksi mainitusta indeksistä, jonka sen jälkeen ei tulisi saada vaikuttaa kunnan eläkkeisiinäkään. Jos eläkkeitä laskettaessa poistettiin liukuva järjestelmä, oli kuitenkin eläkesäännön kiinteät luvut muutettava 1,500 markkaa 1,700 markaksi ja 120 markkaa 140 markaksi samaten kuin oli ehdotettu viranpitäjien eläkesääntöä käsiteltäessä⁵⁾. Yhdenmukaisesti viimeainitun säännön kanssa olisi myöskin vähennettyä eläkettä koskevat määräykset muutettava siten, että palvelusaika laskettaisiin täysin kuukausin eikä niinkuin siihen asti vuosin.

Siirtymisen siihen asti noudatetusta järjestelmästä komitean ehdottaamaan, komitea kuitenkin ei katsonut voivan tapahtua ilman että aluksi noudatettiin väliaikaista menettelyä. Työntekijän eläkepohja oli eroavan työntekijän kolmen vuoden keskimääräinen palkka, joka oli vaihdellut mai-

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 40 s. 27. — ²⁾ Valt. pöytäk. 14 p. jouluk. 15 §; ks. myös Kunnall. asetuskok. s. 181. — ³⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 225. — ⁴⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 35, v:lta 1926; vrt. tätä kert. s. 72. — ⁵⁾ Ks. ylemp.

nittujen vuosien elinkustannusten vaihtelujen mukaisesti, ja eläkemäärä oli niinikään siihen asti ollut riippuvainen elinkustannuksista. Uuden järjestelmän mukaan eläkkeet vakiinnutettiin ja niiden riippuvaisuus elinkustannuksista lakkasi, mikä merkitsi ilmeistä vääryyttä niitä henkilöitä kohtaan, jotka eroaisivat kaupungin palveluksesta lähempinä kolmena vuotena uudesti-järjestelyn jälkeen. Komitea ehdotti sen tähden, että työntekijäin eläkkeitä laskettaessa edellä mainituissa tapauksissa tarkemmin mainitun ajanjakson todelliseen ansioon lisättäisiin jokin määräprosentti, niin että kolmena siirtymävuotena eroavien työntekijäin saamat eläkkeet suunnilleen vastaisivat niitä eläkkeitä, jotka he olisivat saaneet, jos ne olisi laskettu aikaisemman järjestelmän mukaan IX asteikkoa noudatettaessa.

Sittenkuin sekä kaupunginvaltuuston asettama¹⁾ valiokunta että rahatoimikamari vielä olivat valmistelleet²⁾ kunnan työntekijäin eläkkeitä koskevaa kysymystä, valtuusto asiaa lopullisesti esiteltäessä päätti³⁾ hyväksyä kamarin edellä selostettuihin periaatteihin perustuvan ehdotuksen kaupungin työntekijäin eläkesäännöksi⁴⁾ sekä määrätä, että työntekijäin eläkkeitä laskettaessa eläkepohjan määräämiseksi vuoden 1925 tammikuun 1 p:n ja vuoden 1926 syyskuun 1 p:n välisen ajan ansioon oli lisättävä 5 %.

Myönnettyjen eläkkeiden järjestely. Ehdotukseensa kaupungin viranpitäjäin uudeksi eläkesäännöksi rahatoimikamari oli liittänyt jo myönnettyjen eläkkeiden järjestelemistä koskevan ehdotuksen⁵⁾, jonka mukaan nämä suoritettaisiin pääasiassa IX asteikkoa vastaavin määrin. Eläkemäärät oli eräin poikkeuksin laskettu niiden palkkaluokkain mukaan, joihin asianomainen viranpitäjä oli kuulunut erotessaan virastaan. Poikkeuksena olivat ne viranpitäjät, joiden luontoisedut palvelusaikana oli aliarvioitu ja jotka sen johdosta olivat joutuneet alempaan palkkaluokkaan kuin toimen laatu muuten olisi perustellut. Kyseelliset eläkkeensaajat olivat pääasiassa sairaaloissa, kunnalliskodissa ja koulukodeissa palvelleita henkilöitä, ja heille ehdotetut uudet eläkemäärät oli laskettu sen palkkaluokan mukaan, johon heidän toimensa oli luettu uudessa luokitus ehdotuksessa⁶⁾.

Edellämainittu kysymys, joka liittyi kaupungin viranpitäjäin palkkakysymykseen, jätettiin⁷⁾ kaupunginvaltuuston asettaman valiokunnan edelleen valmisteltavaksi. Valiokunnan tästä asiasta antamaa mietintöä⁸⁾ esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti⁹⁾ ainoastaan, että kunnan eläkkeet maalisk., huhti- ja toukokuulta maksettaisiin IX asteikon mukaan, ja tämän päätöksen voimaasaoloaika pidennettiin¹⁰⁾ sittemmin vuoden loppuun.

Rahatoimikamarin sittemmin uudistettua ennen uuden eläkesäännön voimaantuloa myönnettyjen kunnan eläkkeiden uudestaanjärjestelyä koskevan esityksensä¹¹⁾, kaupunginvaltuusto päätti¹²⁾ hyväksyä sen sellaisenaan noudatettavaksi tammikuun 1 p:stä 1928.

Kunnan työntekijäin eläkkeistä kaupunginvaltuusto päätti¹³⁾, että ne maaliskuun 1 p:stä vuoden loppuun maksettaisiin IX asteikon mukaan, sekä että ennen uuden eläkesäännön voimaantuloa myönnetty eläkkeet tammikuun 1 p:stä 1928 lähtien vakiinnutettaisiin IX asteikon mukaisia vahvistettuja määriä vastaaviksi.

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 14 ja 40. — ²⁾ Valt. pöytäk. 25 p. toukok. 1 §. — ³⁾ S:n 14 p. jouluk. 15 §. — ⁴⁾ Ks. Kunnall. asetuskok. s. 186. — ⁵⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 35 v:ltä 1926, s. 47 ja 71—74. — ⁶⁾ S:n s. 50—70. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. 26 p. tammik. 25 §. — ⁸⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 14. — ⁹⁾ Valt. pöytäk. 23 p. helmik. 7 §. — ¹⁰⁾ S:n 25 p. toukok. 1 §. — ¹¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 40. — ¹²⁾ Valt. pöytäk. 14 p. jouluk. 15 §. — ¹³⁾ S:n 23. p. helmik. 7 §, 25 p. toukok. 1 § ja 14 p. jouluk. 15 §.

Eläkkeiden korotukset. Kaupunginvaltuustolle osoittamassaan kirjelmässä rahatoimikamari toi esiin, että kaupunginvaltuusto vuonna 1913 oli myöntänyt¹⁾ ent. kansakoulunopettajalle komministeri J. Stenbergille 600 markan vuotuisen elinkautisen ylimääräisen eläkkeen, joka vuonna 1924 toimitetussa²⁾ kunnan eläkkeiden järjestyssä korotettiin 225 markkaan kuukaudessa, mutta herra Stenbergille kuuluvan valtion eläkkeen tultua korotetuksi tammikuun 1 p:stä 1925 uudestaan alennettiin määrään, joka vaihteli 26: 35 markasta 92: 35 markkaan kuukaudelta. Kamari oli puolestaan sitä mieltä, että herra Stenbergin tuli saada kunnallinen eläkkeensä vähentämättömänä, koska se alkuaan oli myönnetty mahdollisesta valtion eläkkeestä riippumattomaksi ylimääräiseksi avustukseksi. Kamarin esityksen hyväksyen kaupunginvaltuusto päätti³⁾ oikeuttaa komministeri J. Stenbergin maaliskuun 1 p:stä lähtien saamaan hänelle aikaisemmin myönnetyn ylimääräisen korotetun eläkkeen, joka oli 225 markkaa kuukaudessa VI palkka-asteikon mukaan, sekä sen lisäksi vuoden 1925 tammikuun 1 p:n ja vuoden 1927 helmikuun 28 p:n väliseltä ajalta edellämainitun eläkkeen ja hänelle tänä aikana maksetun eläkemäärän välisen eron.

Nikkilän sairaalan ent. konemestarin H. A. Blomsterin eläke korotettiin⁴⁾ huhtikuun 1 p:stä lukien 7,200 markkaan vuodessa IX palkka-asteikon mukaan.

Myönnettyjä eläkkeitä. Anomusten johdosta kaupunginvaltuusto myönsi seuraaville henkilöille ylimääräisiä elinkautiseläkkeitä, jotka erikseen mainituin poikkeuksin oli suoritettava liukuvan asteikon mukaisesti alla mainituin vuotuisin määrin VI palkka-asteikkoa noudatettaessa:

tilastokonttorin siivoojattarelle A. S. Forsmanille 5,400 markkaa heinäkuun 1 p:stä lukien⁵⁾;

ent. palokersantille V. Sandbergille 9,000 markkaa kesäkuun 1 p:stä lukien⁶⁾;

Nikkilän sairaalan pesulaitoksen ent. johtajattarelle A. Idströmille 4,200 markkaa tammikuun 1 p:stä lukien⁷⁾;

Rauhalan lastentarhan palvelijattarelle S. Anderssonille 3,300 markkaa lukien tammikuun 1 p:stä 1928⁸⁾;

rakennuskonttorin katuosaston kivityöntekijälle F. E. Lundströmille 6,000 markkaa, siitä vähennettynä ruumiinvamman johdosta myönnetty vahingonkorvaus, lukien maaliskuun 1 p:stä 1926⁹⁾;

rakennuskonttorin puisto-osaston työntekijätlärelle M. Wikholmille 3,600 markan kiinteän vuotuisen määrän lokakuun 1 p:stä lukien¹⁰⁾;

puhtaanapitolaitoksen työntekijälle G. A. Dammertille 3,600 markkaa lukien tammikuun 1 p:stä¹¹⁾;

puhtaanapitolaitoksen työntekijälle R. Ruokoselle 3,600 markkaa loka-kuun 1 p:stä lukien¹²⁾;

parmaaja E. J. Kiiliäisen leskelle 3,600 markkaa tammikuun 1 p:stä lukien¹³⁾;

työväenopiston vahtimestarin K. Aallon leskelle 4,200 markkaa tammikuun 1 p:stä lukien¹⁴⁾;

rakennuskonttorin katuosaston kivityöntekijän J. G. Lehdon leskelle 3,600 markan kiinteän määrän tammikuun 1 p:stä lukien¹⁵⁾;

¹⁾ Ks. v:n 1913 kert. s. 127. — ²⁾ Ks. v:n 1924 kert. s. 109. — ³⁾ Valt. pöytäk. 6 p. huhtik. 22 §. — ⁴⁾ S:n 9 p. maalisk. 20 §; vrt. v:n 1926 kert. s. 71. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 15 p. kesäk. 33 §. — ⁶⁾ S:n 45 p. kesäk. 32 §. — ⁷⁾ S:n 26 p. tammik. 36 §. — ⁸⁾ S:n 9 p. marrask. 19 §. — ⁹⁾ S:n 26 p. tammik. 38 §. — ¹⁰⁾ S:n 23 p. marrask. 22 §. — ¹¹⁾ S:n 26 p. tammik. 37 §. — ¹²⁾ S:n 12 p. lokak. 25 §. — ¹³⁾ S:n 27 p. huhtik. 5 §. — ¹⁴⁾ S:n 7 p. syysk. 48 §. — ¹⁵⁾ S:n 7 p. jouluk. 28 §.

metsänvartija A. L. Nyholmin leskelle 4,800 markkaa joulukuun 1 p:stä lukien ¹⁾; sekä

rakennuskonttorin varasto-osaston yövärtijan M. Pulkkinen leskelle 3,600 markkaa toukokuun 1 p:stä lukien ²⁾).

Myönnettyjä lisäeläkkeitä. Ruotsinkielisten kansakoulujen opettajalle M. Holmbergille myönnettiin ³⁾ kunnan palveluksessa suorittamansa pitkäaikaisen, 50 vuotta käsittävän työkauden sekä kaupungin kansanvalistustyössä saavuttamiensa ansioiden vuoksi 3,600 markan vuotuinen ylimääräinen eläke elokuun 1 p:stä lukien.

Sähkölaitoksen ent. koneenkäyttäjälle J. W. Ekendahlille, joka otettiin laitokseen koneenkäyttäjäksi vuonna 1909, mutta joka vuonna 1921 todennäköisesti virantoimituksensa aiheuttaman liikarasiituksen vuoksi oli siirrettävä helpompaan työhön, oli, kun hänen vuonna 1927 sairauden takia oli lopullisesti jätettävä toimensa, myönnetty ⁴⁾ ohjesäännön mukainen eläke, joka oli laskettu hänen viimeksi nauttimansa kuukausipalkan pohjalta. Kaupungin teknillisten laitosten hallituksen esityksestä kaupunginvaltuusto päätti ⁵⁾ myöntää Ekendahlille 3,960 markan suuruisen vuotuisen lisäeläkkeen heinäkuun 1 p:stä lukien, joka vastasi hänen vakinaisen eläkkeensä ja sen eläkkeen välistä eroa, joka hänellä olisi ollut oikeus saada, jos hän olisi voinut pysyä koneenkäyttäjän toimesta eroonsa asti.

Rakennuskonttorin satamaosaston koneenkäyttäjälle A. Laineelle, joka lääkärintodistuksessa 50 %:ksi ilmoitetun työkyvyttömyyden tähden oli eronnut toimestaan tammikuun 1 p:nä ja jolle silloin oli myönnetty ⁴⁾ ohjesäännön mukainen eläke, 5,088 markkaa, myönnettiin ⁶⁾ pitkäaikaisen, 26 vuotta ja 8 kuukautta kestäneen palvelusaikansa johdosta 2,112 markan suuruinen lisäeläke. Samalla kaupunginvaltuusto määräsi, että Laineen vakinaisen ja ylimääräisen eläkkeen yhteismäärän tuli olla vähintään 7,200 markkaa vuodessa, vaikkakin vakinaisen eläke ohjesääntöön otettavien uusien määräysten johdosta muuttuisi.

Evätytjä eläkeanomuksia. Sitä vastoin kaupunginvaltuusto ei katsonut ⁷⁾ olevan syytä myöntyä maistraatinsihteerin K. I. Björnin lesken, ulosotto-apulaisen A. V. Olinin lesken ja vanhemman poliisikonstaapelin K. O. Välimäen lesken anomuksiin elinkautisten avustusten myöntämisestä.

Samaten valtuusto epäsi ⁸⁾ kulkutautisairaalan osastonhoitajattaren E. von Nandelstadin anomuksen, että hänelle myönnettäisiin täysi eläke, vaikka hän oli ollut kaupungin palveluksessa ainoastaan 17 vuotta 10 kuukautta.

Rahatoimikamari lähetti raastuvanoikeuden ent. kaupunginpalvelijan J. W. Kanteniuksen tekemän anomuksen saada elinkautinen eläke ja ehdotti sen evättäväksi sen nojalla, että hakija oli eronnut kaupungin palveluksesta jo 13 vuotta sitten raastuvanoikeuden kehoituksesta tehtyään itsensä syy-pääksi laiminlyönteihin virantoimituksessa, sekä siihenkin viitaten, että hakija edelleen kykeni hoitamaan tosin vähäpalkkaista tointa. Kaupunginvaltuusto epäsi ⁹⁾ anomuksen.

Edellä mainitusta valtuuston päätöksestä valitti ent. kaupunginpalvelija Kantenius Uudenmaan läänin maaherralle. Valtuusto, jolta pyydettiin tämän johdosta selitystä, päätti ¹⁰⁾ maaherralle annettavassa vastauksessa huomaut-

¹⁾ Valt. pöytäk. 15 p. kesäk. 30 §. — ²⁾ S:n 7 p. syysk. 32 §. — ³⁾ S:n 7 p. syysk. 42 §; vrt. tätä kert. os. II. Rahatoimikamari. — ⁴⁾ Ks. tätä kert. os. II. Rahatoimikamari. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 21 p. syysk. 17 §. — ⁶⁾ S:n 7 p. syysk. 24 §. — ⁷⁾ S:n 15 p. kesäk. 31 §, 23 p. maalisk. 28 § ja 18 p. toukok. 23 §. — ⁸⁾ S:n 23 p. helmik. 20 §. — ⁹⁾ S:n 6 p. huhtik. 23 §. — ¹⁰⁾ S:n 15 p. kesäk. 5 §.

taa, ettei valittajan ollut onnistunut osoittaa, että valituksen aiheuttanut päätös loukkasi hänen yksityistä oikeuttaan, ettei se ollut syntynyt laillisessa järjestyksessä tai että se oli ristiriidassa yleisen lain tai asetuksen kanssa, minkä johdosta valtuusto viitaten niihin perusteihin, jotka olivat aiheuttaneet kyseellisen päätöksen, ehdotti valituksen hylättäväksi.

Syyskuun 13 p:nä antamallaan päätöksellä maaherra hylkäsi ¹⁾ kaupunginpalvelija Kanteniuksen valituksen.

A. Lehtinen, joka vuosina 1901—18 oli ollut vesijohtolaitoksen palveluksessa pääasiassa koneenkäyttäjän apulaisena, oli anonut eläkettä, mutta kaupunginvaltuusto päätti ²⁾ evätä hänen anomuksensa, koska 9 vuotta oli kulunut Lehtisen eroamisesta kaupungin palveluksesta sekä koska tämän eroamisen pääsyy ei ollut sairaus.

Oikeus lukea hypäkeen virkavuosia eläkkeen saamiseksi. Kaasulaitoksen ent. lyhdynsytyttäjää G. E. Sohlberg oikeutettiin ³⁾ eläkkeeseen oikeuttaviksi virkavuosiksi lukemaan vuodet 1888—1905, jotka hän ennen kaasulaitoksen palvelukseen tuloaan oli ollut lyhdynsytyttäjänä silloisen petroolikatuvalaistusrakoitsijan palveluksessa.

Kuolinpesän oikeus palkan nostamiseen. Ylim. kaupunginviskaalin A. Brandersin kuoltua oltuaan virkavapaana lokakuun 7 p:stä 1926 tammikuun 31 p:ään 1927 kaupunginvaltuusto oikeutti ⁴⁾ hänen kuolinpesänsä nostamaan koko hänen palkkansa mainitulta ajalta. Hänen virkavapauden aikaiselle viransijaiselleen oli sairauden aikaisten sijaisuuspalkkioiden määrärahaa suoritettava 1,500 markkaa kuukaudelta.

Ulosottoapulaisen A. W. Olinin kuoltua tammikuun 18 p:nä nostettuaan kuitenkin koko tammikuun palkan kaupunginvaltuusto päätti ⁵⁾ vapauttaa hänen kuolinpesänsä velvollisuudesta suorittaa takaisin hänelle ennakolta maksettua tammikuun loppuosan palkkaa.

Hautausavustukset. Kaupunginvaltuusto myönsi Sekalaisten menojen pääluokkaan merkityistä käyttövaroistaan 2,921 markkaa hautausavustukseksi sähkölaitoksen ent. varastonhoitajan A. Barckin kuolinpesälle ⁶⁾ sekä 2,208 markkaa hautausavustukseksi vesijohtolaitoksen varastoapulaisen A. R. Fagervainajan leskelle ja lapsille ⁷⁾.

Lahjoitusrahastojen kirkovarat. Hyväntekeväisyyden järjestämisyhdistyksen ilmoitettua, että se oli päättänyt lakkauttaa toimintansa ja luovuttanut rahastonsa ja omat varansa Helsingin rouvasväenyhdistykselle, kaupunginvaltuusto päätti ⁸⁾, että Helsingin kaupungin hoidettavana olevan Helsingin köyhäin hyväksi lahjoitetun Aug. Grönvikin rahaston korot, jotka lahjakirjan määräysten mukaisesti siihen asti vuosittain oli maksettu edelliselle yhdistykselle, vastedes luovutettaisiin Rouvasväenyhdistykselle, joka harjoitti samanlaatuista toimintaa kuin lahjakirjassa erikseen mainittu Hyväntekeväisyyden järjestämisyhdistys.

Lahjoitus kainojen köyhien hyväksi. Rahatoimikamari ilmoitti, että rouva A. I. Grönberger-vainaja elokuun 4 p:nä 1924 päivätyllä testamentilla oli määrännyt, että hänen jäämistönsä erinäisiä lahjoituksia lukuun ottamatta oli tuleva Helsingin kaupungin omaksi ja hoidettava »Alma Liljeblds fond för pauvres honteux» nimisenä rahastona sekä että kamari jälkisaädöksessä lausutun toivomuksen mukaisesti oli antanut asiamiehensä ottaa pesän kaupungin haltuun sekä toimituttanut vainajan jälkeen perunkirjoituksen, jol-

¹⁾ Valt. pöytäk. 12 p. lokak. 1 §. — ²⁾ S:n 26 p. lokak. 16 §. — ³⁾ S:n 21 p. syysk. 16 §. — ⁴⁾ S:n 23 p. helmik. 6 §. — ⁵⁾ S:n 9 p. maalisk. 18 §. — ⁶⁾ S:n 9 p. marrask. 5 §. — ⁷⁾ S:n 21 p. syysk. 18 §. — ⁸⁾ S:n 9 p. maalisk. 9 §.

loin pesän netto-omaisuus, joka etupäässä käsitti asunto osakkeita, oli arvioitu 642,309:04 markaksi. Edelleen kamari oli hakenut vuosihaastetta rouva Grönbergerin jälkeen. Kaupunginvaltuusto päätti¹⁾ hyväksyä kamarin toimenpiteet.

G. Pauligin lahjoitusrahasto. Rahatoimikamarin ehdotuksesta ja Helsingin kauppavaltuutettujen antaman lausunnon mukaisesti kaupunginvaltuusto myönsi²⁾ ylioppilas A. L. Winqvistille 12,000 markan suuruisen matka-apurahan Gustaf Pauligin lahjoitusrahastosta.

Koska edellämämainitun rahaston käytettävissä olevia korkorahoja joulukuun 31 p:nä 1927 olisi ainoastaan 5,000 markkaa, mikä määrä ei riittänyt käytettäväksi lahjoittajan määräämään tarkoitukseen, matka-apurahoiksi vuoden kestävää ulkomaillaoleskelua varten, kaupunginvaltuusto päätti³⁾ toislaiseksi olla antamatta mainittuja varoja matka-apurahoiksi ja lisätä ne vuoden 1928 korkovaroihin sekä viimeainittuna vuonna ottaa harkittavaksi, voitiinko yhteismäärä silloin antaa matka-apurahaksi.

C. F. Ekholmin stipendirahasto. Sittenkuin rahatoimikamari oli julistanut kahdeksan 1,900 markan suuruista apurahaa haettavaksi C. F. Ekholmin stipendirahaston vuoden 1926 korkovaroista, mutta ainoastaan kolme pätevää hakijaa oli ilmaantunut, kaupunginvaltuusto päätti⁴⁾ antaa näille henkilöille, nim. faktori A. W. Koranderille, kaivertaja K. E. Leimulle ja kelloseppä U. W. Tuomelle kullekin edellä mainitun suuruisen apurahan samalla määräten, että käytettävissä olevien korkovarain ylijäämä oli lisättävä kuluvan vuoden korkovaroihin.

Stadionsäätiö. Liikuntakasvatusta harrastavat piirit olivat pitämässään kokouksessa keskustelleet ajanmukaisen stadionin ja urheilupuiston aikaansaamisesta Helsinkiin ja tällöin hyväksyneet säätiön mainittujen suunnitelman toteuttamiseksi toimivan yhteenliittymän sopivimmaksi muodoksi. Stadion-säätiön perustajiksi kutsuttiin sittemmin Helsingin kaupunki ja Työväen urheiluliitto sekä kaupungin n. s. porvarilliset urheilujärjestöt, joista viisi-toista noudatti kutsua. Säätiön peruspääomaksi tuli näiden kolmen ryhmän lahjoittaa 7,500 markkaa kunkin, ja rahatoimikamari osoittikin⁵⁾ tarkoitukseen tämän määrän käyttövaroistaan. Kysymys alistettiin sittemmin kaupunginvaltuuston tutkittavaksi, ja valtuusto päätti⁶⁾, että kaupunki liittyisi perustajaksi stadionsäätiöön lahjoittamalla sen peruspääomaa varten rahatoimikamarin osoittamat 7,500 markkaa sekä antoi rahatoimikamarille tehtäväksi yhdessä muiden perustajain kanssa tarkastaa ja hyväksyä säätiön säännöt, allekirjoittaa perustamiskirjan ja hankkia säännöille asianmukaisen vahvistuksen.

Vuoden 1928 meno- ja tulosääntö. Rahatoimikamarin laadittua ehdotuksen⁷⁾ vuoden 1928 meno- ja tulosäännöksi ja talousarviovaliokunnan annettua siitä lausuntonsa⁸⁾ kaupunginvaltuusto otti ehdotukset käsiteltäväkseen sekä vahvisti⁹⁾ kaupungin vuoden 1928 meno- ja tuloarvion¹⁰⁾, joka osoitti seuraavat loppusummat:

Menot.

1. Velat	Smk	55,970,834: 62
2. Virastot	»	6,859,387: —
3. Kunnallishallinto	»	15,330,325: 25

¹⁾ Valt. pöytäk. 7 p. syysk. 28 §. — ²⁾ S:n 26 p. tammik. 12 §. — ³⁾ S:n 12 p. lokak. 7 §. — ⁴⁾ S:n 12 p. lokak. 16 §. — ⁵⁾ Ks. tätä kert. os. II. Rahatoimikamari. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 9 p. marrask. 9 §. — ⁷⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 24. — ⁸⁾ S:n n:o 41. — ⁹⁾ Valt. pöytäk. 21 p. jouluk. 1 §. — ¹⁰⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 42.

4.	Palolaitos	Smk	4,429,996: —
5.	Poliisilaitos	»	7,648,920: —
6.	Yleiset rasitukset	»	11,000: —
7.	Terveydenhoito	»	6,258,383: —
8.	Sairaanhoito	»	39,215,312: —
9.	Köyhäinhoito	»	22,566,889: —
10.	Lastensuojelutoiminta	»	12,574,983: —
11.	Opetus- ja sivistyslaitokset	»	42,179,825: —
12.	Teknilliset laitokset	»	109,914,004: —
13.	Yleiset työt	»	81,239,888: —
14.	Katu- ja laiturivalaistus	»	4,232,918: —
15.	Puhtaanapito	»	15,790,324: —
16.	Kauppahallit, kauppatorit ja keskuskeittola	»	7,577,872: —
17.	Kiinteä omaisuus	»	44,446,961: 80
18.	Eläkkeet ja apurahat	»	3,062,096: —
19.	Sekalaiset menot	»	46,294,577: 80
Yhteensä Smk			525,604,496: 47

Tulot.

	Säästöä vuodelta 1927	Smk	17,000,000: —
1.	Lainat ja korot	»	83,732,000: —
2.	Tuloa tuottavat oikeudet	»	31,097,526: —
3.	Terveyden- ja sairaanhoito	»	14,506,529: —
4.	Köyhäinhoito ja lastensuojelutoiminta	»	11,417,780: 80
5.	Opetus- ja sivistyslaitokset	»	12,273,147: —
6.	Teknilliset laitokset	»	118,885,346: —
7.	Yleiset työt	»	650,002: —
8.	Puhtaanapitolaitos	»	6,360,000: —
9.	Kauppahallit, kauppatorit ja keskuskeittola	»	9,323,000: —
10.	Kiinteä omaisuus	»	34,597,569: —
11.	Sekalaiset tulot	»	1,726,619: —
12.	Verotus	»	184,034,977: 67
Yhteensä Smk			525,604,496: 47

Talousarvioehdotuksessa huomioon oletut näkökohdat. Muodollisesti rahoitkamari oli laatinut talousarvioehdotuksensa edellisten vuosien talousarvioiden malliin, koska kaupunkikuntain taloudenhoitoa koskevan lain-säädännön uudistuskysymystä ei vielä ollut ratkaistu. Asiallisesti kamari voidakseen välttää veroäyrin kohoamista oli pyrkinyt estämään kaupungin hallintomenojen lisääntymistä sekä noudattamaan pidättyväisyyttä varojen sijoittamisessa uusiin investoimisiin. Huomattavia rahamääriä tarvittiin kuitenkin sota- ja pulavuosina laiminlyötyjen rakennusten ja laitosten korjauksiin, minkä lisäksi kunnalliselämän eri aloilla selvästi havaittavissa oleva elpyminen asetti kaupungille yhä suurempia vaatimuksia. Samaan suuntaan vaikutti myöskin harvinaisen vilkas rakennustoiminta, jonka seuraukset selvästi ilmenivät erittäinkin teknillisten laitosten menosäännössä. Kaupungin kehittyminen suurkaupungiksi ja siitä johtunut katuliikenteen kasvaminen oli myöskin vaatinut ottamaan talousarvioon tuntuja määrärahoja katulaitteita varten. Kamarin menoarvioehdotus päättyi 492.6 milj. markkaan eli siis 67.0 milj. suurempaan määrään kuin kuluvan vuoden vahvistettu menoarvio.

Niin tuntuva kuin lisäys olikin, ei se kamarin mielestä kuitenkaan ollut omiaan vaikeuttamaan kaupungin taloudellisen aseman vakiintumista. Sen vastapainona oli tulojen lisäys, joka oli siksi suuri, ettei menojen lisäys aiheuttanut veroäyrin korotusta.

Seuraavassa tehdään tarkemmin selvää kaupunginvaltuuston hyväksymän talousarvion vuoden 1927 talousarvioon verraten osoittamista tärkeimmistä muutoksista.

Menosääntö. Ensimmäiseen pääluokkaan, Velat, korkoja ja kuoletuksia varten merkityt määrärahat oli toisin kuin tämän vuoden menosäännössä merkitty vanhoissa kultamarkoissa, koska kaupungin vakautettua velkaa ei toistaiseksi ollut arvioitu uudestaan ja katsottiin johdonmukaisuuden vaativan, että kaikki kaupungin obligatiolainat merkittiin yhtenäisiä periaatteita noudattaen. Tämän johdosta sekä erittäinkin koska vuosien 1909 ja 1911 obligatiolainojen lunastuksen aiheuttama kurssitappio oli siirretty lukuun Sekalaiset menot, arvioidut menot vähenivät luvussa Kuoletus 1,301,819: 12 markkaa ja luvussa Korot 9,201,983: 72 markkaa siitä huolimatta, että uutena määrärahana merkittiin tuberkulootisten asuinrakennusta varten otettu laina ja että tilapäisluoton määräraha kohosi 1,200,000 markkaa, mikä määrä varattiin Kaisaniemenkadun tontin n:o 4 ostoa varten¹⁾. Luvun Sekalaiset menot menojen summa lisääntyi 17,158,000 markkaa jo mainitusta syystä sekä sen tappion peittämiseksi, joka aiheutuisi vuosien 1898, 1900 ja 1902 lainain kuoleuksesta rahatoimikamarin vahvistamain²⁾ ostokurssien mukaan. Tämän pääluokan loppusumma oli 55,970,834: 62 markkaa vastaten 49,316,637: 46 markkaa vuoden 1927 talousarviossa.

Toisessa pääluokassa, Kaupungin virastot, poistui³⁾ luvusta Maistraatti ulosottolaitoksen tarkastajan palkka, joka merkittiin mainitun laitoksen menosääntöön. Notaarin lomasijaisen palkkaamiseksi myönnettiin 1,500 markkaa. Luvussa Raastuvanoikeus otettiin huomioon kaupunginvaltuuston päätös⁴⁾ kahden uuden puhtaaksikirjoittajattarentoimen perustamisesta sekä kahden ylimääräisen neuvosmiehen palkkioiden korotuksesta, minkä ohessa erinäiset viranpitäjäin vaihdokset vaikuttivat oikeuden palkkausmäärärahoihin niin, että kaksi ikäkorotusta jäi pois ja 1,000 markkaa merkittiin palkansäästön suorittamiseksi siviiliviraston leski- ja orpokassaan. Kaupunginviskaalinvirat oli järjestetty⁵⁾ uudestaan, minkä lisäksi oikeuskansleri oli vaatinut, että heidän loma-ajokseen oli palkattava erityiset viransijaiset. Tämän johdosta luvun Syyttäjistö menot lisääntyivät 65,178 markkaa, ja lisäksi siihen merkittiin uusi 10,000 markan suuruinen määräraha tarverahoja varten. Ulosottolaitoksen menot lisääntyivät 318,089 markkaa. Osan lisäyksestä aiheutti kaksi uutta määrärahaa, 53,000 markkaa vuokraa ja valaistusta sekä 6,000 markkaa siivoamista varten, jotka tarvittiin ens. kaupunginvoudin konttorin muutettua vuokrahuoneistoon. Laitoksen menosääntöä vahvistettaessa otettiin huomioon kaupunginvaltuuston aikaisemmin hyväksymä³⁾ toisen kaupunginvoudin konttorin palkkasääntö samoin kuin valtuuston päätös⁶⁾ tarkkailuosaston perustamisesta sekä uuden kanslia-apulaisen ottamisesta ensimmäisen kaupunginvoudin konttoriin. Toisen pääluokan menojen loppusumma nousi 6,859,387 markkaan vastaten 6,546,321 markkaa vuoden 1927 talousarviossa.

¹⁾ Ks. tätä kert. s. 12. — ²⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 174. — ³⁾ Ks. tätä kert. s. 112. — ⁴⁾ S:n s. 64 ja 124. — ⁵⁾ S:n s. 107. — ⁶⁾ S:n s. 109 ja 124.

Kolmannessa pääluokassa, Kunnallishallinto, osoitettiin 75,000 markkaa kaupunginvaltuutettujen palkkioita varten, jotka laskettiin 100 markan mukaan kokoukselta puheenjohtajalle ja 50 markan mukaan jäsenille. Valtuuston kielenkääntäjän palkkio poistui ¹⁾, jota vastoin valtuuston istuntoja kansliahuoneistojen vuokramääräraha kohosi 11,700 markkaa. Rahatoimikamarin menosääntöön merkittiin kaupunginjohtajan ja avustavan kaupunginjohtajan palkat korotetuin ²⁾ määrin, ja valtuuston erinäisille kamarin kanslian viranpitäjille myöntämät ³⁾ ikäkorotukset otettiin huomioon. Tilapäisten apulaisten palkkaamiseksi asiamiesosastolle merkittiin uusi 25,000 markan suuruinen määräraha. Koska pankit olivat vaatineet korvausta suorittamastaan kaupungille tulevien verojen kannannasta, merkittiin rahatoimikamarin menosääntöön 50,000 markan määräraha tähän tarkoitukseen. Satamahallinnon arvioitiin aiheuttavan menoja 4,625,486: 25 markkaa eli 180,466 markkaa enemmän kuin vuonna 1927. Lentosataman vartiointi y. m. lisäsi menoja yhteensä 32,140 markkaa. Uusina määrärahoina merkittiin hallituksen vahtimestarin ja satamakonstaapelien lomasijaisia varten yhteensä 16,000 markkaa. Tämän luvun menojen lisäyksestä tuli 28,212 markkaa hallituksen, 73,672 markkaa satamaliikennekonttorin ja 78,562 markkaa satamakannantakonttorin menosäännön osalle. Tilastokonttorin menoja varten osoitettiin 89,414 markkaa vähemmän kuin vuodeksi 1927, vaikkakin konttorin vuonna 1928 tuli panna toimeen elinkustannuksia koskeva tiedustelu, jota varten talousarvioon merkittiin 108,000 markan suuruinen ylimääräinen määräraha. Edellämainitun säästön arvioitiin aiheutuvan konttorin henkilökunnan ja julkaisutoiminnan supistamisesta valtuuston päätöksen ⁴⁾ mukaisesti. Sosiaalilautakunnan menosääntö päättyi 337,620 markkaan osoittaen edellisen vuoden menosääntöön verraten 154,508 markan lisäystä, jonka pääasiassa aiheuttivat kaupunginvaltuuston päätös ⁵⁾ kotitaloudenhoidon opetuksen järjestämisestä sekä lautakunnan kanslian muutto vuokrahuoneistoon, mikä teki erityisen vuokra-, lämpö- ja valaistusmäärärahan tarpeelliseksi. Työnvälitystoimistoon oli vuoden varrella perustettu ⁶⁾ kaksi uutta virkaa ja sen toimintaa oli laajennettu, minkä johdosta toimiston määrärahat lisääntyivät 76,203 markkaa eli 603,201 markkaan. Revisionlaitoksen menoja vahvistettaessa otettiin huomioon valtuuston aikaisempi päätös ⁷⁾ vuositilitarkastajain palkkion korottamisesta. Vuoden 1927 talousarvioon nimikkeen Rahatoimikamarin verotusosasto kohdalle merkityt määrärahat erotettiin Verotusvalmistelukunta nimiseksi luvuksi, koska kaupunginvaltuusto oli päättänyt ⁸⁾, että valmistelukunta toistaiseksi jatkaisi toimintaansa. Puheenjohtajan ikäkorotus säästyi. Rakennustarkastuskonttorin menojen arvioitiin kohoavan 96,882 markkaa, etusijassa sen johdosta, että konttorin muutettua vuokrahuoneistoon oli myönnettävä yhteensä 77,000 markkaa määrärahoja vuokraa ja valaistusta varten. Samoin oli oikeusaputoimiston laita, jonka vuokran, lämmityksen ja valaistuksen arvioitiin maksavan 21,960 markkaa. Raittiuslautakunnan menosäännössä korotettiin määrärahoja yhteensä 15,576 markkaa, siitä 10,000 markkaa valistustoimintaa varten. Sekalaisten menojen pääluokassa menojen loppusumma nousi 337,500 markkaan osoittaen 177,850 markan vähennystä, jonka pääasiassa aiheutti neuvosmiesvaalien kustannusten poistuminen niiden siirryttyä kaupunginvaltuuston toimitettaviksi. Kolmannen pääluokan loppusumma oli 15,330,325: 25 markkaa, mitä vuoden 1927 talousarviossa vastasi 15,031,373: 25 markkaa.

¹⁾ Ks. tätä kert. s. 127. — ²⁾ S:n s. 128. — ³⁾ S:n s. 58—59. — ⁴⁾ S:n s. 116 ja 123. — ⁵⁾ S:n s. 114. — ⁶⁾ S:n s. 113 ja 125. — ⁷⁾ S:n s. 61. — ⁸⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 114.

Neljännessä pääluokassa, Palolaitos, arvioitiin menojen vähenevän 201,200 markkaa. Huomautettakoon kuitenkin, että vuoden 1927 talousarvion 425,000 markan suuruinen tilapäinen määräraha pääpaloaseman lisärakennuksen kalustoa ja sisustamista varten jäi pois, samaten hevosten istomääräraha. Uusina määrärahoina merkittiin 30,000 markkaa Kallion päivystävän palomestarin käytettäväksi luovutettavan henkilöauton ostoa, 165,000 markkaa letkuautoa ja 100,000 markkaa sairaiden kuljetusautoa varten.

Poliisilaitoksen menosääntö päättyi 7,648,920 markkaan ylittäen vuoden 1927 menosäännön 667,281:71 markalla. Luvussa Käteinen apumaksu, jonka määrärahat lisääntyivät 316,860:71 markkaa, otettiin huomioon kaupunginvaltuuston aikaisemmin tekemät päätökset¹⁾, joilla kaupunki oli sitoutunut suorittamaan säädetyn osan erinäisten uudishankintojen y. m. aiheuttamista kustannuksista. Huoneistojen menot osoittivat lisäystä 347,421 markkaa, osin sen johdosta, että kaupungin talojen poliisihuoneistojen vuokria oli korotettu 15 % sekä että niihin uutena eränä sisältyi Hietaniemenkadun uuden poliisitalon vuokra kesäkuun 1 p:stä joulukuun 31 p:ään 1928, osin siitä, että valtuusto oli sitoutunut²⁾ ottamaan poliisilaitoksen tallien puhtaanapidon kaupungin hoidettavaksi. Tämän luvun menojen lisäykselle oli vastapainona luvun Kaupunkikiinteistöt vuokratulojen kohoaminen.

Kuudenteen pääluokkaan, Yleiset rasitukset, merkittiin kuten edellisenäkin vuonna 11,000 markkaa majoituksen kaupungille aiheuttamia menoja varten.

Seitsemännessä pääluokassa, Terveystenhoito, otettiin luvussa Lääkärit ja sairaanhoitohenkilökunta huomioon kaupunginvaltuuston päätös³⁾ äkillisissä taudintapauksissa annetun lääkärinavun korvauksen korottamisesta. Lukuun Terveysolojen valvonta merkittiin uusi 16,560 markan suuruinen määräraha desinfiointsijain ja kaitsijain lomasijaisia varten. Maidontarkastuksen palkkausmäärärahoja vahvistettaessa otettiin huomioon uuden näyttelyottajan toimen perustaminen⁴⁾, ja uutena määrarahana merkittiin 6,000 markkaa ylityöpalkkioita varten. Maidontarkastuksen osuus sen laboratorin vuokrasta merkittiin 18,000 markaksi. Vuokrahuoneistoon muuttanut ammattientarkastus tarvitsi 11,400 markan vuokramäärärahan. Liban tarkastamon vuokraa varten merkittiin 100,000 markkaa, mihin tuli lisäksi sen osuus maidontarkastuksen kanssa yhteisen laboratorin vuokrasta, 6,000 markkaa. Kalustomäärärahaa korotettiin 10,000 markkaa sähköllä käyvän nostopyörälaitteen hankkimiseksi. Keuhkotautisten tiedonantotoimistolle ja poliklinikalle myönnettiin määrärahoja 1,506,236 markkaa eli 189,768 markkaa enemmän kuin vuoden 1927 menosäännössä. Uusi oli 91,250 markan määräraha, joka oli tarkoitettu n. s. kirurgista tuberkuloosia potevien lasten hoitamiseksi Diakonissalaitoksella. Mainittu laitos oli sitoutunut luovuttamaan kaupungin käytettäväksi tähän tarkoitukseen 10 sairassijaa 25 markan korvauksesta sairaanhoitopäivältä. Kunnan hammaspoliklinikan menosääntö vahvistettiin 340,038 markaksi ottaen huomioon kaupunginvaltuuston aikaisemmat päätökset⁵⁾ klinikan henkilökunnan lisäämisestä ja uusien kojeiden ostamisesta sinne. Luvun Poliklinikat ja muu sairaanhoito määrärahat nousivat yhteensä 425,284 markkaan osoittaen 54,276 markan lisäystä. Marian sairaalan silmäpoliklinikan avustusta määrättäessä otettiin huomioon valtuuston päätös⁶⁾ lääkärinpalkkion korottamisesta. Professori O. A. Boijen

1) Ks. tätä kert. s. 64 ja 65. — 2) S:n s. 130. — 3) S:n s. 62. — 4) S:n s. 125. — 5) S:n s. 114. — 6) S:n s. 65.

sairaalan ja synnytyslaitoksen apuraha pysytettiin ennallaan eli 85,000 markan suuruisena, mutta samalla professori Boije oikeutettiin korottamaan laitoksesta kaupungin käytettäväksi luovutetuista 10 sairassijasta kannettava maksu 20 markasta 25 markkaan sairaanhoitopäivältä. Vuoden varrella perustetun henkisesti sairaiden huoltotoimiston menosääntöön sisältyi määrärahoja yhteensä 45,670 markkaa. Seitsemäs pääluokka päättyi 6,258,383 markkaan vastaten 5,859,717 markkaa vuoden 1927 menosäännössä.

Kahdeksas pääluokkaa, Sairaanhoito, osoitti menojen lisääntymistä 10,232,790 markkaa, mistä 8,139,840 markkaa kohdistui vuonna 1928 valmistuvaan ja vuonna 1929 potilaille avattavaan uuteen tuberkuloosisairaalaan. Marian sairaalan menojen arvioitiin kohoavan 508,556 markkaa, kulkutautisairaalan 10,097 markkaa, Kivelän sairaalan 101,119 markkaa ja Nikkilän sairaalan 40,332 markkaa, jota vastoin erinäisiä sairaanhoitokuluja varten myönnetyt määrärahat vähenivät 62,738 markkaa, kuitenkin ainoastaan sen johdosta, että vuonna 1927 näihin menoihin luettu tuberkuloosisairaalan ylläkäärin palkka oli siirretty samaan lukuun, johon merkittiin kaikki muut tämän sairaalan määrärahat. Sairaalan palkkausmenot kohosivat 427,439 markkaa uusien virkain perustamisen¹⁾ johdosta. Ruokintamäärärahat, jotka vuoden menosääntöön oli merkitty Marian sairaalalle 9 markan, kulkutautisairaalalle 10 markan ja Kivelän ja Nikkilän sairaaloille 8: 50 markan yksikköhinnan mukaan henkilöä ja päivää kohden eli yhteensä 7,251,550 markaksi, katsottiin odotetusta potilasmäärän lisääntymisestä huolimatta voitavan supistaa yhteensä 7,210,950 markkaan, jolloin yksikköhinnat olisivat alennetut 8: 50, 9: 90, 8: 70 ja 8: 10 markkaan. Samaten alennettiin lämpö- määrärahaa 237,104 markkaa, jota vastoin valaistusmenojen arvioitiin lisääntyvän 37,000 markkaa. Lääketarpeita varten osoitettiin 162,734 markkaa enemmän kuin edellisenä vuonna, mikä oli välttämätöntä, koska Marian sairaalaa oli laajennettu ja Kivelän ja Nikkilän sairaaloihin oli hankittava erinäisiä kalliita kojeita. Rakennusten korjauksia ja vuokria varten arvioitiin tarvittavan ainoastaan 4,600 markkaa enemmän kuin edellisenä vuonna, jota vastoin kalustomäärärahaa oli korotettava 8,154,951 markkaa, mistä 8,000,000 markkaa kaluston ja koneiden hankkimiseksi uuteen tuberkuloosisairaalaan sekä 136,414 markkaa Marian sairaalan laajennettavan lastenosaston kalustamiseksi²⁾. Vedenkulutusmäärärahaa korotettiin 7,200 markkaa, koska kulkutautisairaalan vedenkulutuksen laskettiin lisääntyvän, pesu- ja pesuainemäärärahaa 90,890 markkaa, pääasiassa koska kunnalliskoti oli korottanut Kivelän sairaalan pesusta suoritettavaa maksua 50 penniä kilolta, puhtaanapitomäärärahaa 1,740 markkaa, tarverahamäärärahaa 18,000 markkaa, siitä 16,000 markkaa tuberkuloosisairaalaan varten, ja erilaatuisia menoja varten olevaa määrärahaa 47,000 markkaa, mistä 15,000 markkaa uusien kävelyteiden laittamiseksi Nikkilän sairaalan alueelle sekä 30,000 markkaa tuberkuloosisairaalan käytettäväksi. Nikkilän sairaalan maanviljelystä ja puutarhaa varten myönnettyä määrärahaa korotettiin 6,470 markkaa. Mainitun sairaalan elätteleantomäärärahaa oli korotettava 50,624 markkaa elättele annettujen potilaiden lukumäärän lisääntymisen johdosta. Sairaanhoitajatarkoulun menosääntöä vahvistettaessa otettiin huomioon palkkion korotus 50 markasta 60 markkaan opetustunnilta. Koska kulkutautisairaalan keittiöön ja pesulaitokseen vuoden 1928 kuluessa oli hankittava sellaiset konelaitteet, joita läheinen tuberkuloosisairaalakin voisi käyttää hyväk-

¹⁾ Ks. tätä kert. s. 125. — ²⁾ S:n s. 118.

seen, mutta niiden hankintakysymystä ei vielä ollut riittävässä määrässä valmisteltu, kaupunginvaltuusto päätti arvaamattomiin tarpeisiin myönnettävän määrärahan suuruutta määrätessään varata 1,200,000 markkaa tähän tarkoitukseen käytettäväksi. Kahdeksannen pääluokan kokonaismenot nousivat 39,215,312 markkaan, mitä vuoden 1927 talousarviossa vastasi 28,982,522 markkaa.

Myöskin yhdeksannen pääluokan, Köyhäinhoito, menot osoittivat lisääntymistä, kuitenkin ainoastaan 228,820 markkaa. Köyhäinhuoltolautakunnan menosääntöä vahvistettaessa otettiin huomioon valtuuston päätökset ¹⁾ ikäkorotuksen myöntämisestä köyhäinhoidon toimitusjohtajalle sekä erinäisten virkain järjestelämisestä uudestaan. Tilapäisten tarkastajain palkkaamiseksi osoitettiin 3,000 markkaa ja kurssien järjestämiseksi lautakunnan virkailejoille 10,000 markkaa. Luvun loppusumma osoitti tulojen lisäystä 161,285 markkaa. Köyhäinhoidon kassa- ja tiliviraston menosääntöön voitiin merkitä 28,956 markan menojen vähennys erään laitoksen viran lakkauttamisen ²⁾ johdosta. Luku Kunnalliskoti ja sen yhteydessä olevat laitokset osoitti tulojen lisäystä 276,491 markkaa. Lääkäriin lomasijaisen palkkiota korotettiin 1,000 markkaa ja keittiöhenkilökunnan sijaisien palkkiota 700 markkaa. Nimikkeen Kunnalliskoti kohdalle merkittiin määrärahoja yhteensä 4,924,331 markkaa eli 146,163 markkaa enemmän kuin vuoden 1927 menosääntöön. Työlaitoksen menosääntöä korotettiin 81,872 markkaa, pääasiassa koska edellytettiin hoidokkien luvun lisääntyvän sekä koska pesun yksikköhinta oli kohonnut. Kunnalliskodin tuotantolaitosten menojen arvioitiin kohoavan 42,175 markkaa, t. s. sikalan 37,485 markkaa ja pesulaitoksen 22,298 markkaa, jota vastoin maanviljelyksestä aiheutuvat menot arvioitiin 17,608 markkaa pienemmiksi. Luvussa Apurahoja ja kustannuksia laitoksista erillään olevista köyhistä väheni sairaanhoitokustannusten määräraha 170,000 markkaa eli 6,630,000 markkaan, koska kunnan jäsenille kaupungin sairaalain uuden sijamaksutaksan ³⁾ mukaan on myönnettävä alennusta 30 hoitopäivän ajan ylittävien hoitopäivien maksuista. Sen sijaan korotettiin suoranaisien avustusten määrärahaa 1,500,000 markkaa eli 4,500,000 markkaan. Arvaamattomiin menoihin kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan varattiin 1,000,000 markkaa, mitä vuoden 1927 menosäännössä vastasi 2,500,000 markkaa. Tämän erän kohdalla havaittavaa säästöä vastasi suoranaisien avustusten määrärahan kohoaminen. Yhdeksannen pääluokan loppusumma oli 22,566,889 markkaa oltuaan vuoden 1927 talousarviossa 22,338,069 markkaa.

Kymmenennessä pääluokassa, Lastensuojelutoiminta, korotettiin ensimmäisen, Lastensuojelulautakunta-nimisen luvun määrärahoja 47,838 markkaa. Lisäyksestä kohdistui 30,000 markkaa erään Matkakulut, jota oli korotettava sen johdosta, että lautakunnan hoidokeille vuonna 1917 myönnetty ⁴⁾ oikeus vapaisiin rautatiematkoihin sosialiministeriöltä saapuneen ilmoituksen mukaan oli peruutettu. Samalla valtuusto päätti tehdä valtioneuvostolle esityksen vapaalippujen myöntämisestä valtionrautateillä niille lastensuojelulautakunnan huostaansa ottamille lapsille, jotka lähetetään koulukoteihin tai yksityisiin kasvatuskoteihin tai sieltä pois, samoin kuin myös heidän saattajilleen. Lastenhuoltolaitosten menojen arvioitiin kohoavan yhteensä 301,148:20 markkaa. Vuokraerä yksin osoitti 366,200 markan lisäystä, joka suurimmaksi osaksi johtui siitä, että Bengtsårin, Toivolan, Ryttylän ja Toivoniemen koulukotien vuokra-arvot oli arvioitu uudestaan valtioneuvoston vahvistamien uusien

¹⁾ Ks. tätä kert. s. 60, 61 ja 123. — ²⁾ S:n s. 123. — ³⁾ S:n s. 62. — ⁴⁾ Ks. v:n 1917 kert. s. 120.

perusteiden ¹⁾ mukaisesti. Kaupunginvaltuuston päätös sepänammatin opetuksen järjestämisestä aiheutti 20,000 markan lisäkustannuksen. Pesumäärärahaa oli korotettava 11,500 markkaa, koska kotien ulkopuolella toimitetun pesun yksikköhinta oli kohonnut, ja lämpö- ja valaistumäärärahaa 17,772 markkaa, etupäässä koska Ryttylän uusi keittiörakennus oli tullut lisäksi. Arvioidut elatuskustannukset sen sijaan vähenivät 109,522: 80 markkaa eli 1,400,000 markkaan. Luvun Elätteelle annetut lapset, erinäiset apumaksut y. m. eri menoeristä korotettiin tylsämielisten lasten erikoishoito- ja opetusmäärärahaa 60,000 markkaa, kuuromykkäin ja raajarikkoisten lasten ammattiopetusta varten varattua määrärahaa 5,000 markkaa ja kesävirkestystoiminnan määrärahoja 10,000 markkaa, mistä viimemainitusta määrärahasta 7,500 markkaa oli tarkoitettu leikkikenttätöiminnan järjestämiseksi kaupungin lounaisosissa asuville lapsille. Menojen vähentymistä oli havaittavissa erässä Elätteelleanto yksityisille ja jatko-opetus, joka oltuaan kuluvan vuoden menosäännössä 3,855,000 markkaa merkittiin 3,800,000 markan suuruiseksi, koska lautakunnan huostaan otettavien lasten lukumäärä oli jonkin verran vähentynyt. Lastensuojelulautakunnan hallinnon alaisten maatilain kustannusten arvioitiin ylittävän kuluvan vuoden vastaava määräraha 545,230: 75 markalla. Lisäkustannus aiheutui pääasiassa siitä, että kaupungille suoritettavat koulurakennuksiin sijoitetun pääoman korot laskettuina uudestaan valtioneuvoston vahvistamien ¹⁾ perusteiden mukaisesti kohosivat 364,100 markkaa eli 571,900 markkaan. Erinäisiä rakennustöitä varten myönnettiin 148,350 markkaa eli 136,350 markkaa enemmän kuin vuoden 1927 menosäännössä. Viimemainitun määrärahan varoilla oli m. m. Ryttylän tallirakennus rakennettava uudestaan. Lastensuojelutoiminnan määrärahat nousivat yhteensä 12,574,983 markkaan, vastaten vuoden 1927 menoarviossa 11,660,766: 05 markkaa.

Yhdennessätoista pääluokassa, Opetus- ja sivistyslaitokset, kansakoulujen arvioidut menot ylittivät kuluvan vuoden menosäännön vastaavat menot 5,129,559 markalla. Lisäys oli kuitenkin vain näennäinen, se kun kokonaan aiheutui siitä, että kaupungin omien koulutalojen vuokrat oli arvioitu uusien perusteiden ¹⁾ mukaisesti. Siten merkittiin mainittu vuokraerä suomenkielisten kansakoulujen menosääntöön 4,596,200 markan ja ruotsinkielisten kansakoulujen menosääntöön 2,497,100 markan suuruiseksi lisäyksen ollessa edellisessä tapauksessa 3,434,389 markkaa ja jälkimmäisessä 2,214,246 markkaa. Suomenkielisten koulujen eri palkka- ja palkkiomäärärahoja voitiin supistaa yhteensä 417,351 markkaa, varattomien oppilaiden raitiotie- ja muiden ajomaksujen määrärahaa 5,000 markkaa, koska Käpylään oli perustettu uusia kansakoululuokkia, ja lämpö- ja valaistumäärärahaa 36,000 markkaa, koska kaksin hinta oli jonkin verran alentunut. Puhtaanapitoa, siivousta ja vedenkulutusta varten myönnettiin 525,000 markkaa eli 25,000 markkaa enemmän kuin kuluvan vuoden talousarviossa, mutta menojen lisääntymiselle, jonka aiheutti se seikka, että katujen puhtaanapito entistä suuremmassa määrässä oli jätetty puhtaanapitolaitoksen huoleksi, oli vastapainona lämmittäjien ja talonmiesten palkkausmäärärahaan vähennys, 39,408 markkaa. Oppilaiden kesävirkestysmäärärahaa, joka oli osoittautunut liian niukaksi, korotettiin 80,000 markkaa eli 440,000 markkaan. Kaikkiaan suomenkielisten kansakoulujen menosääntö nousi 17,592,216 markkaan osoittaen näennäisesti lisäystä 3,049,630 markkaa, mutta todellisuudessa, jos otettiin huomioon edellä mainittu kouluhuoneistojen uudestaanarviointi — 384,759 markan vähennystä.

¹⁾ Ks. tätä kert. s. 63.

Ruotsinkielisten kansakoulujen menosäännössä palkkaus- ja palkkiomäärärahat alenivat 242,250 markkaa eli 3,842,673 markkaan. Menojen vähene- mistä osoittivat sitäpaitsi erät Lämpö ja valaistus, 5,000 markkaa, sekä Läm- mittäjät ja talonmiehet, 835 markkaa. Sitä vastoin kohosi varattomien oppi- laiden ruokintamääräraha 10,000 markkaa, jotta lapsille puuron ja liemiruoaan lisäksi voitaisiin tarjota maitoa ja leipää. Samaten korotettiin puhtaanapito-, siivous- ja vedenkulutusmäärärahoja yhteensä 4,500 markkaa, koska Käpy- lässä oli avattu uusi koulu, ja oppilaiden voimistelu- ja urheiluharjoitusten edis- tämiseksi myönnettyä määrärahaa 4,000 markkaa. Ruotsinkielisten kansa- koulujen arvioitujen menojen kokonaislisäys oli 2,002,929 markkaa, mutta jos otetaan huomioon kouluhuoneistojen uudestaanarviointi, tämä lisäys muuttuu 211,317 markan säästökäsi. Kansakoulujen yhteiset menot kohosivat 77,000 markkaa, mikä määrä osoitettiin Mäkelän uutta koulupuutarhaa varten. Ammattiopetuslaitosten johtokunnan menosäännössä oli havaittavissa 661 markan vähennys. Yleisten ammatilaiskoulujen arvioidut menot kohosivat 135,496 markkaa sen johdosta, että taideteollisuuskeskuskoulu tarvitsi suu- remman vuokramäärärahan, että yleisessä ammatilaiskoulussa oli avattu kaksi uutta luokkaa sekä että Kone- ja siltarakennusosakeyhtiölle myönnet- tiin 63,000 markkaa sen ammattikoulun avustamiseksi. Valmistavalle poikain ammattikoululle myönnettiin määrärahoja 797,762 markkaa. Kuluvan vuo- den menosäännön vastaavat määrärahat nousivat 814,559 markkaan, mihin kuitenkin sisältyi 40,000 markkaa koneiden ja kaluston hankkimiseksi uuteen työpajaan. Vahtimestarin apulaiselle ja lämmittäjälle myönnettiin palkan- korotusta edelliselle 900 ja jälkimmäiselle 800 markkaa, ylimääräisen opetuk- sen järjestämiseksi metalli- ja verhoilutyöpajoissa varattiin 6,000 markkaa. Uusi oli 8,000 markan suuruinen erä Palkintoja oppilaille. Valmistavan tyttö- jen ammattikoulun määrärahoja korotettiin 37,617 markkaa, mistä 23,631 markkaa oli tarkoitettu uuden kaluston, etusijassa moottoriompelukoneiden hankkimiseksi, sekä 8,900 markkaa palkinnoiksi oppilaille. Kuluvana vuonna valmistunut työväenopiston uusi talo lisäsi tuntuvasti opiston suomenkieli- sen osaston menoja, jotka merkittiin vuoden 1928 menosääntöön 1,373,184 markan suuruisiksi oltuaan edellisenä vuonna 310,932 markkaa. Valtuusto oli jo aikaisemmin päättänyt¹⁾ uusia virkoja perustettavaksi ja määrärahoja mer- kittäväksi uuden rakennuksen sisustamista ja kalustamista varten, ja talous- arviota käsiteltäessä myönnettiin edelleen 54,000 markkaa lämpöä ja valais- tusta, 40,000 markkaa puhtaanapitoa, vedenkulutusta ja siivousta sekä 40,000 markkaa opetusvälineiden ostoa varten, minkä lisäksi työväenopiston uuden rakennuksen vuokralle merkittiin 647,300 markkaa laskettaessa se samojen perusteiden mukaisesti, jotka valtioneuvosto oli vahvistanut noudatettaviksi kansakouluhuoneistojen vuokra-arvoja määrättäessä. Opiston ruotsinkielisen osaston menoarvio osoitti niinkään menojen lisäystä, nim. 143,625 markkaa, sen johdosta, että osaston tarpeisiin oli vuokrattu Ritarikadun talossa n:o 5 sijaitseva huoneisto, jonka vuokra oli 80,000 markkaa, mihin tuli lisäksi vahti- mestarin palkkio, 10,000 markkaa; vuoden menosäännön vastaava määräraha oli ainoastaan 32,700 markkaa. Sitäpaitsi tarvittiin 5,000 markan suuruinen määräraha uuden huoneiston valaistusta sekä 80,000 markkaa sen kalustamista varten. Kansanlastentarhain määrärahoja korotettiin 172,290:70 markkaa eli 6,053,854 markkaan. Uusia määrärahoja merkittiin 100,000 markkaa kesävir- kistyksen kustantamiseksi lastentarhain lapsille ja 5,000 markkaa psykiaatte- rin palkkaamiseksi henkisesti vajaakuntoisten lasten hoitoa varten. Luvussa

¹⁾ Ks. tätä kert. s. 67 ja 126.

Kauppaoppilaitokset ja teknillinen opetus korotettiin Suomen liikemiesten kauppaopiston avustusta 17,000 markkaa eli 68,000 markkaan, opiston Tekniska läroverket avustusta 30,000 markkaa eli 90,000 markkaan ja Kansalaiskorkeakoulun avustusta 20,000 markkaa eli 40,000 markkaan. Kaupunginkirjaston menosääntöä vahvistettaessa otettiin huomioon kaupunginvaltuuston aikaisemmin tekemä päätös¹⁾ kirjaston Kallion haaraosaston amanuenssin-toimen järjestelämisestä. Erä ylimääräiset apulaiset merkittiin 160,000 markan suuruiseksi osoittaen lisäystä 27,000 markkaa, jotta mainittujen apulaisten tuntipalkat voitaisiin korottaa 8 markasta 10 markkaan. Kirjastotoiminnan laajentuessa tarvittiin myöskin jonkin verran suurempi kirjallisuusmääräraha, 480,000 markkaa kuluvan vuoden talousarvion 430,000 markan sijasta. Vuokrat kohosivat 20,600 markkaa, lämpö- ja valaistuskustannukset 6,800 markkaa sekä puhtaanapito- ja vedenkulutusmenot 1,200 markkaa. Sen sijaan voitiin havaita menojen vähennystä erissä Painatus- ja sidontakustannukset ja Kalusto, joista edellinen aleni 20,000 markkaa, jälkimmäinen 2,000 markkaa. Tämän luvun menojen kokonaislisäys oli 109,232 markkaa. Kaupunginmuseon menosääntö oli muuten ennallaan paitsi että siihen sisältyvää kokoelmien kartuttamismäärärahaa oli korotettu 17,000 markkaa. Luvun Musiikkilautakunta palkkausmäärärahaa laskettaessa oli otettu huomioon kaupunginvaltuuston päätös²⁾ ikäkorotuksen myöntämisestä kaupunginorkesterin intendentille, ja kaupunginorkesterin määrärahaan sisältyi konserttimestari A. Hannikaiselle myönnetyn³⁾ henkilökohtaisen palkankorotuksen edellyttämä määräraha. Koska musiikkilautakunnan kanslia oli muutettu kaupungin talosta vuokrahuoneistoon, oli talousarvioon otettava 16,800 markan suuruinen vuokra määräraha. Apurahoiksi erinäisille sivistyslaitoksille kaupunginvaltuusto päätti myöntää saman määrän kuin vuonna 1927 eli 495,000 markkaa, mutta jaettuna siten, että Suomen kansallisteatterin ja Suomalaisen oopperan avustuksia supistettiin 50,000 ja 10,000 markkaa, koska nämä yritykset olivat osalliset valtion raha-arpajaisten nettovoitosta, jota vastoin Ruotsalaisen teatterin, Kansan näyttämön, Koiton näyttämön ja Sörnäisten työväen näyttämön apurahoja korotettiin, kahden edellisen 20,000 markkaa ja kahden jälkimmäisen 10,000 markkaa. Avustuksen saamisen ehdoksi määrättiin, että Suomen kansallisteatterin ja Svenska teaternin kumpaisenkin vuoden varrella tuli antaa vähintään 25, Kansan näyttämön 10 ja Suomalaisen oopperan 8 näytännöä, joihin pääsylippujen hinnat olivat enintään puolet tavallisista. Yhdestoista pääluokka päättyi 42,179,825 markkaan osoittaen edelliseen vuoteen verraten lisäystä 6,878,221: 70 markkaa.

Kahdennessatoista pääluokassa, Teknilliset laitokset, vahvistettiin laitosten hallituksen menosääntö 48,000 markaksi eli 3,000 markkaa kuluvan vuoden menosääntöä suuremmaksi. Tämä määrä merkittiin kolmena samansuuruisena eränä itsekunkin laitoksen menosääntöön nimikkeen Hallinto kohdalle. Ensimmäisessä luvussa, Vesijohtolaitos, otettiin huomioon kaupunginvaltuuston aikaisemmin tekemä päätös⁴⁾ erinäisten uusien virkain perustamisesta. Laitoksen kokonaismenojen arvioitiin kohoavan 6,202,201 markkaa, mutta tästä huomattavan suuresta lisäyksestä kohdistui 5,682,000 markkaa uudistoihin, joita vuonna 1928 oli tarkoitus suorittaa yhteensä 14,934,000 markan kustannuksin. Hallintomäärärahoja korotettiin 22,498 markkaa, osin koska osuus hallituksen menoista kohosi 1,000 markkaa ja koska rakennusmestarin palkka, joka aikaisemmin oli jakautunut usealle eri määrärahalle, nyt

1) Ks. tätä kert. s. 124. — 2) S:n s. 61. — 3) S:n s. 54. — 4) S:n s. 126.

kokonaan otettiin tähän määrärahaihin ryhmään. Kassa- ja tiliviraston arvioidut kustannukset kohosivat 30,851 markkaa, käyttökustannukset 285,683 markkaa, johtoverkon, vesisäiliön ja johtotarkastuksen kustannukset 68,024 markkaa, mittari- ja talojohto-osaston, työpajan ja varaston menot 109,445 markkaa ja yleisten vesipostien ja satamajohtojen aiheuttamat menot 6,700 markkaa, jota vastoin Sekalaisten menojen ryhmässä oli havaittavissa pienehkö 3,000 markan menojen vähennys. Laitoksen menosääntö oli laadittu edellyttäen että, vedenkulutus lisääntyisi 1,100,000 m³. Edellämainittu uudisrakennusmääräraha oli tarkoitettu seuraavia töitä varten: uusien saostusaltaiden rakentamiseksi Vanhaankaupunkiin 2,720,000 markkaa ¹⁾, Eläintarhan vesisäiliön korottamista sekä uuden vartijantuvan rakentamista varten 8,500,000 markkaa, vesijohtojen laskemiseksi erinäisiin Pasilan katuihin 227,000 markkaa, Pengerkatuun 67,000 markkaa, Töölön katuihin 1,434,000 markkaa, Vallilan katuihin 312,000 markkaa, Toukolan katuihin 189,000 markkaa, Käpylän katuihin 90,000 markkaa, Kumpulan katuihin 359,000 markkaa, XX kaupungin osan katuihin 196,000 markkaa, Katajanokan katuihin 128,000 markkaa ja Harakan saareen 200,000 markkaa, minkä lisäksi 312,000 markkaa käytettäisiin työkalujen ja kaluston sekä 200,000 markkaa vesimittarien ostoon. Kaasulaitoksen talousarviota vahvistettaessa otettiin huomioon kaasun kulutuksen todennäköinen lisääntyminen, joka arvioitiin 2,400,000 m³:ksi ja joka tietenkin lisäisi kustannuksia. Siten oli hallintomäärärahoja korotettava 2,704 markkaa, kassa- ja tiliviraston määrärahoja uusien virkain perustamisen johdosta 116,063 markkaa, käyttömäärärahoja 322,457 markkaa, johtoverkon ja jakelukellon määrärahoja 48,000 markkaa, jakelun aiheuttamia määrärahoja 70,000 markkaa ja johtotyöosaston, työpajan, varaston ja näyttelyn määrärahoja 42,000 markkaa, sekalaisiin menoihin varattuja määrärahoja 195,000 markkaa, katuvalaistusmäärärahoja 40,000 markkaa ja uudistymäärärahoja 1,434,000 markkaa. Laitoksen menojen kokonaislisäys oli 2,270,224 markkaa. Uudistymäärärahaa varattiin pääputkiverkon laajennuksiin 811,000 markkaa, siitä 270,000 markkaa kaasujohdon ulottamiseksi Harakan saareen, uusien katulamppujen asettamista, yksityisiä jakelujohtoja, kaasumittarien ostoa ja kaluston hankkimista varten yhteensä 1,990,000 markkaa, kaupunginvaltuuston aikaisemmin tekemän päätöksen ²⁾ mukaista uutta uunilaitetta varten 4,700,000 markkaa, kaasusäiliön rakentamiseksi 4,200,000 markkaa, paineensäätäjän hankkimiseksi jakelukelloon 38,000 markkaa, merivesipumpun ja imujohtoon hankkimiseksi 80,000 markkaa, kompressorilaitteen koneiston vahvistamiseksi 40,000 markkaa, porakoneen hankkimiseksi Sörnäsän korjaustyöpajaan 48,000 markkaa, varakoksinnostolaitteen hankkimiseksi 450,000 markkaa, vaunuvaan siirtämiseksi pääraiteiden yhteyteen 55,000 markkaa ja autojen ostoon 75,000 markkaa. Luvun Sähkölaitos menot lisääntyivät 16,078,178 markkaa, mihin myöskin oli syynä kulutuksen lisääntyminen ja sitä seurannut laajennusten tarve. Hallintokustannuksista on mainittava ainoastaan 1,000 markan lisäys, jonka aiheutti laitoksen osuus hallituksen menoista. Kassa- ja tiliviraston menot lisääntyivät uusien virkain perustamisen johdosta 237,254 markkaa. Käyttöhenkilökuntaakin oli lisätty ja koneenkäyttäjien palkkioita korotettu, ja näistä syistä sekä korjaus- ja kunnossapitokustannusten kohoaamisen vuoksi käyttömäärärahat lisääntyivät 207,714 markkaa, vaikkakin hii-lien hinnat olivat alentuneet ja polttoainekustannukset sen johdosta voitiin arvioida 400,000 markkaa pienemmiksi kuin edellisenä vuonna. Jakeluosaston menot lisääntyivät 206,210 markkaa, niinkään työvoimien lisäämisen johdosta,

¹⁾ Ks. tätä kert. s. 36. — ²⁾ S:n s. 37.

katuvalaistuksen aiheuttamat 50,000 markkaa ja uudistoiden 15,266,000 markkaa. Sekalaisten menojen nimikkeen kohdalle merkittiin määrärahoja yhteensä 1,440,750 markkaa kuluvan vuoden talousarvion 1,530,750 markan sijasta. Vähennys johtui siitä, että viimemainittuun talousarvioon sisältynyt määräraha kaupungin voimanhankintakysymyksen selvittelyä varten voitiin poistaa. Uudistoitä varten myönnettiin kaikkiaan 24,722,000 markkaa, siitä 17,150,000 markkaa sähkölaitoksen koneiston laajentamiseen. Mainittuun laajentamishjelmaan sisältyi 10,000 kw:n turbiinigeneraattorin hankkiminen 5,000,000 markalla ja höyrykattilain hankkiminen 2,000,000 markalla, kattilahuoneen putkijohtojen uusiminen ja lisääminen 500,000 markan kustannuksin, voimalaitoksen korkeapaineohjauslaitoksen uudestaanrakentaminen 3,000,000 markalla, mitä määrärahaa ei kuitenkaan saanut ryhtyä käyttämään rahatoimikamarin erityisettä luvatta, koneiden siirto Kampintorin asemalle 250,000 markan kustannuksin ja uusien muuntajain hankkiminen Kallion asemalle 1,000,000 markalla, akkumulaattoripatterien hankkiminen Kasarmin torin asemalle 5,000,000 markalla sekä vanhain patterien korjaaminen 400,000 markalla. Nimikkeen Uudistyöt kohdalle merkittiin edelleen 225,000 markkaa Munkkiniemen aseman lunastamiseen, 4,872,000 markkaa johtoverkoston laajentamiseen, 200,000 markkaa johto- ja kaapelitöihin hallituksen määräyksen mukaan, 250,000 markkaa talojohtoja varten, 1,500,000 markkaa mittarien ostoon, 125,000 markkaa kaluston, 250,000 markkaa konttorikoneiden ja 150,000 markkaa henkilöauton sekä katuvalaistustöissä käytettävän auton ostoon. Arvaamattomiin tarpeisiin rahatoimikamarin määräyksen mukaan myönnettiin 500,000 markkaa eli 200,000 markkaa enemmän kuin kuluvan vuoden menosäännössä. Kaiken kaikkiaan merkittiin kahdenteentoista pääluokkaan määrärahoja 109,914,004 markkaa, mitä vuoden 1927 menosäännössä vastasi 85,363,401 markkaa.

Myöskin kolmannessatoista, Yleisten töiden pääluokassa määrärahat lisääntyivät tuntuvasti, nim. 26,397,666 markkaa. Tarkoitus oli m. m. perin pohjin korjata ja panna kuntoon sota- ja pula-aikana puutteellisen hoidon vuoksi huonoimpaan kuntoon joutuneet laitteet. Ensimmäiseen lukuun, Yleisten töiden hallitus ja rakennuskonttori, sisältyi määrärahoja yhteensä 3,349,370 markkaa eli 139,426 markkaa enemmän kuin kuluvan vuoden menosäännössä. Ylimääräisiä apulaisia sekä lämpöä ja siivousta varten varattuja määrärahoja korotettiin, ja kaupunginvaltuuston aikaisemmin tekemä päätös¹⁾ ikäkorotuksen myöntämisestä rakennuskonttorin katuosaston avustavalle työpäällikölle sekä piirustajan- ja arkistonhoitajantoimen perustamisesta kaupungin asemakaavaosastolle otettiin huomioon. Tilapäisten apulaisten palkkaukseen myönnettiin pienempi määräraha kuin edellisenä vuonna. Hallituksen käytettäväksi arvaamattomiin menoihin varattiin 5,000 markkaa. Rakennuskonttorin kassa- ja tiliviraston arvioidut menot lisääntyivät 5,427 markkaa ja geodeettiosaston 67,000 markkaa, mihin sisältyi uusi 50,000 markan suuruisen määräraha kaupungin kiintopisteverkon laajennus- ja tarkistusvaakitusta varten. Lukuun Rakennukset ja talot merkittiin korjauksia ja kunnossapitoa varten 5,387,850 markkaa. Tämän luvun suurehkoista vuosittain uudistuvista menoeristä mainittakoon kaupungin sairaalain korjaus- y. m. työt, joita varten merkittiin 800,000 markkaa, samanlaatuiset työt kansakouluissa, 745,000 markkaa, poliisilaitokselle luovutetuissa rakennuksissa, 324,250 markkaa, kunnan työväenasunnoissa, 245,700 markkaa, sekä lämpöjohtojen kunnossapito ja vesijohtojen korjaukset y. m., 254,000 markkaa. Paloparvekkeiden

¹⁾ Ks. tätä kert. s. 61 ja 124.

rakentamiseksi kunnalliskotiin ja Nikkilän sairaalaan myönnettiin 60,000 ja 75,000 markkaa. Valtuuston aikaisemmin tekemän päätöksen ¹⁾ mukaisesti merkittiin 188,000 markan suuruinen määräraha sairaanhoitajatarasuntojen sisustamiseksi Hietaniemenkadun tontilla n:o 7 olevan kivirakennuksen yläkerrokseen sekä 447,300 markkaa Marian sairaalan lastenosastolle luovutetun huoneiston korjaus- ja muutostöitä varten. Samaten otettiin huomioon rahatoimikamarin päätökset ²⁾ rakennuskonttorin katuosaston huoneiston laajentamisesta sekä kioskien korjaamisesta. Talousarviota käsiteltäessä kaupunginvaltuusto sitäpaitsi päätti myöntää 187,700 markkaa Kivelän sairaalan rappeutuneen pesutupa- ja saunarakennuksen purkamista varten sekä erinäisten saman sairaalan entisen talousrakennuksen käytettävissä olevien huoneiden sisustamiseksi eri tarkoituksiin. Uudisrakennusmäärärahat lisääntyivät 10,763,850 markasta 25,935,253 markkaan eli 15,171,403 markkaa. Ne kohdistuivat etusijassa töihin, joiden suorittamisesta kaupunginvaltuusto jo oli tehnyt periaatteelliset päätökset. Niinpä esiintyi tässä luvussa määräraha kellarin rakentamista varten ³⁾ kaupunginpuutarhaan, 110,000 markkaa, kolmannen poliisiaseman uudisrakennusta varten ⁴⁾ 1,814,000 markkaa, Korkeavuorenkadun tontille n:o 7 teetettävää katurakennusta varten ⁴⁾ 2,610,000 markkaa, kansakoulutalon rakentamiseksi Käpylään ⁵⁾ 3,000,000 markkaa, tuberkuloosisairaalaan varten ⁴⁾ 13,011,253 markkaa, mistä 1,269,380 markkaa johtotöihin, pientenlastenkotia varten ⁶⁾ 3,000,000 markkaa ja ammattikoulujen uudisrakennusta varten ⁵⁾ 2,000,000 markkaa. Rahatoimikamari oli päättänyt ²⁾ vuonna 1928 rakennettavaksi erinäisiä kioskeja, ja kaupunginvaltuusto myönsi tähän tarkoitukseen 220,000 markkaa. Lisäksi osoitettiin 170,000 markkaa Korkeasaaren ravintolarakennuksen laajentamiseksi. Luvussa Kadut ja yleiset paikat arvioitiin korjaus- ja kunnossapitokustannusten kohoavan 354,500 markkaa eli 2,140,000 markkaan ja uudistöiden kustannusten 4,966,600 markkaa eli 10,951,000 markkaan. Edellisen nimikkeen kohdalle merkittiin m. m. 150,000 markkaa katukilpien uudistamiseen, mikä poliisijärjestyksen mukaan kuului kaupungille, sekä Pakaankadun ja erään Nordenkiöldinkadun osan uudestaan viertämiseen ja pintatervaukseen 480,000 ja 240,000 markkaa. Uudistymäärärahasta tarvittiin 50,000 markkaa uusien korokkeiden rakentamiseen rahatoimikamarin määräyksen mukaan, 496,000 markkaa rautatienaseman edustalla olevan aukion järjestyä sekä 3,036,000 markkaa kaupungin katuosuuksien ajoteiden kiveämistä ja jalkakäytävien kuntoonsaattamista varten. Viimemainittuun määrärahaan sisältyi 250,000 markan suuruinen erä Merikadun leventämiseksi ja kiveämiseksi. Kaupungin yleisten töiden hallitus oli arvioinut tämän työn kokonaiskustannukset 447,000 markaksi, mutta kaupunginvaltuusto päätti antaa rahatoimikamarille tehtäväksi anoa maistraatilta lupaa saada lykätä se osa työstä, jota ei voitu suorittaa talousarvioon merkityllä määrärahalla, johonkin seuraavaan vuoteen. Eräiden kenttäkivikatujen asfaltoimiseen varattiin 300,000 markkaa, Pormestarinrinteen lopputasoitusta varten 41,000 markkaa, erään Ilmarisenkadun osan leventämiseen 213,000 markkaa, erinäisten Töölön katujen tasoitusta varten 4,039,000 markkaa, Harjunkadun ja Sturenkadun välisen Fredrikssperinkadun osan tasoittamiseen 697,000 markkaa, erinäisten Vallilan katujen tasoittamiseen 619,000 markkaa ja Toukolan 241,000 markkaa. Pohjolan kadun kuntoonsaattamiseen 200,000 markkaa, Kumpulan omakotialueen

¹⁾ Ks. tätä kert. s. 119. — ²⁾ S:n os. II. Rahatoimikamari. — ³⁾ S:n s. 35. — ⁴⁾ S:n s. 30. — ⁵⁾ S:n s. 32. — ⁶⁾ S:n s. 33.

katujen tasoittamiseen 647,000 markkaa, Kolmannen linjan tasoittamiseen Helsinginkadun ja Alppikadun väliltä 200,000 markkaa, aitauksen rakentamiseksi Hietaniemen vastaisen puistoalueen ympärille 34,000 markkaa, kiviportaiden rakentamiseksi Vuorikadulle 38,000 markkaa sekä täytemaan vastaanottoa varten 100,000 markkaa. Luku Kanavat ja viemärit osoitti menojen lisääntymistä 741,400 markkaa, mistä 471,000 markkaa kohdistui korjaus- ja kunnossapitomäärärahoihin ja 270,400 markkaa uudistyömäärärahoihin. Viimemainitut nousivat kaikkiaan 2,558,000 markkaan ja jakautuivat seuraaviin eriin: Suvannontien viemärijohdon laskeminen uudestaan Päijänteentien ja rautateiden alueen väliltä 93,000 markkaa, uusien viemärijohtojen laskeminen erinäisiin Töölön katuihin 804,000 markkaa, Vallilan 519,000 markkaa, Toukolan 93,000 markkaa, Käpylän 110,000 markkaa ja Kumpulan omakotialueen 388,000 markkaa, viemärijohdon laskeminen Nordenskiöldinkadulta Eläintarhan urheilukentän itäosaan 120,000 markkaa, viemärijohdon jatkaminen Pallokentältä koulupuutarhan läpi Nordenskiöldinkadulle 97,000 markkaa, ja Alppilan puhdistuslaitteen täydennystyöt 334,000 markkaa. Viertoteitä ja teitä varten myönnettiin yhteensä 6,075,000 markkaa, jolloin korjaus- ja kunnossapitomenot arvioitiin 292,000 markkaa pienemmiksi kuin edellisenä vuonna, jota vastoin uudistyömäärärahoja korotettiin 597,500 markkaa eli 4,265,000 markkaan. Viimemainitusta määrästä varattiin 1,380,000 markkaa Länt. Viertotien kiveämiseen Kammion- ja Toivonkadulta Nordenskiöldinkadulle, 866,000 markkaa saman viertotien Nordenskiöldinkadun ja Stenbäckinkatujen välisen osan leventämiseen, 1,753,000 markkaa Keiteleentien ja Sturenkadun välisen It. Viertotien osan leventämiseen ja kiveämiseen, 171,000 markkaa Pohjolankadun ja Oulunkylän asema-alueen välisen tien leventämiseen, 50,000 markkaa Alppilan vesisäiliölle vievien teiden kuntoonpanemiseksi sekä 45,000 markkaa tien teettämiseksi Vallilan ulkoilma-teatteriin. Urheilu- ja leikkikenttäin korjauksiin ja kunnossapitoon merkittiin kuluvankin vuoden menosäännössä ollut määrä, 353,000 markkaa, mutta uudistoihin varattiin 849,000 markkaa eli 449,000 markkaa enemmän kuin mainitussa menosäännössä. Vuonna 1928 oli näet tarkoitus jatkaa Käpylän urheilukentän tasoittamista, mihin työhön osoitettiin 200,000 markkaa, suorittaa loppuun Mustikkamaan juhla kentän tasoitustyö 394,000 markaksi arvioiduin kustannuksin ja jatkaa Brahenkatujen urheilukentän tasoitustöitä 100,000 markalla. Sitäpaitsi rakennettaisiin aitaus viimemainitun urheilukentän ympärille ja istutettaisiin sen ulkopuolelle orapihlajapensasaita, mihin töihin tarvittiin 135,000 markan suuruinen määräraha, sekä rakennettaisiin uudestaan Kaisaniemen verkkopallokenttiä ympäröivä aitaus 20,000 markalla. Satamain arvioidut korjaus- ja kunnossapitokustannukset kohosivat 807,000 markkaa eli 3,492,000 markkaan. Niinpä korotettiin tässä luvussa rautatieraiteiden määrärahaa 70,000 markkaa, koska kuluneita ja liian kevyitä kiskoja oli vaihdettava uusiin m. m. Sörnäsissä ja varoja oli varattava Länsisataman vaihteiden puhdistamiseen ludesta ja jäästä sekä lumenluontiin. Veneiden kiinnityspaikkain määrärahaa korotettiin 20,000 markkaa, koska uusia paikkoja oli tullut lisäksi, ja jälle vievien alasmeno-siltain y. m. määrärahaa 20,000 markkaa, koska ajosilta oli rakennettava Korkeasaaren eteläpuolitse Sörnäsiin vievän laivaväylän yli, ja ruoppausmäärärahaa 100,000 markkaa, koska ruoppausta katsottiin olevan suoritettava entistä suuremmassa määrässä, varsinkin viemärien mereenlaskukohdilla. Erään hinaajalaiivan korjaamiseen myönnettiin 120,000 markkaa ja eri laiturien ja siltain korjauksiin ja vahvistamiseen yhteensä 1,102,000 markkaa.

Viimemainittu määrä oli suhteellisen suuri, mutta sillä suoritettavia töitä voitiin tuskin enää lykätä, m. m. koska raskas autoliikenne vaati kyseellisiltä satamalaitteilta suurta kestävyyttä. Lentosataman korjauksiin ja kunnossapitoon myönnettiin 20,000 markkaa. Myöskin uudistoihin tarvittaisiin vuonna 1928 huomattavia pääomia; Länsisataman töitä jatkettaisiin laajentamalla hiilisatamaa 4,885,000 markan kustannuksin, mistä 280,000 markkaa rautatie-raiteiden laskemiseksi Lastauttajankadulle kaupunginvaltuuston aikaisemmin tekemän päätöksen ¹⁾ mukaisesti, kiveämällä eräitä Hietasaarenkadun ja Vaihdokadun osia 385,000 markan kustannuksin sekä asettamalla sähkövalaistuslaitteita 30,000 markalla; Lapinniemellä suoritettaisiin erinäisiä tasoitustöitä 750,000 markalla, Länsisatamaan johtavan uuden liikenneväylän rakennustyöt oli pantava käyntiin sikäli, että Köydenpunojankatu tasoitettaisiin 60,000 markan kustannuksin; Laivastokadulle rakennettaisiin kytkyksiltä 90 veneelle 85,000 markalla; Käenkujan ja Vilhonvuorenkadun välisen rannan oikaisemisen sekä veneiden kiinnityspaikkain järjestämisen sinne arvioitiin maksavan 50,000 markkaa; rantapuistotien järjestämiseksi Siltavuorenrannan ja Pohjoisrannan välille myönnettiin 100,000 markkaa, Merisataman tasoitusta varten 100,000 markkaa, Länsirannan kiveämiseen tullipaviljongin edustalta 70,000 markkaa, lentosatamaa varten 900,000 markkaa ja täyteaineen vastaanottoa varten rannoilla 250,000 markkaa. Kaikkiaan satamain uudistymäärärahat nousivat 7,665,500 markkaan. Kaupungin istutusten korjauksiin ja kunnossapitoon kaupunginvaltuusto myönsi 2,363,000 markkaa, mitä kuluvan vuoden menosäännössä vastasi 1,773,000 markkaa. Lisäys aiheutui osin siitä, että istutusten kokonaispinta-ala oli lisääntynyt n. 12 %, osin siitä, että oli suotavaa saada puistojen kunto tehokkaasti parannetuksi. Puistovartijain palkkausmäärärahaa korotettiin 11,000 markkaa, jotta voitaisiin ottaa kaksi vartijaa lisää, mitä pidettiin tarpeellisena puistoissa tapahunteiden ilkitöiden ja omavaltaisuuksien ehkäisemiseksi ja kaupungin vuokraimien valvonnan tehostamiseksi. Hevosen ostoon myönnettiin 6,000 markkaa. Rakennuskonttorin puisto-osaston vuonna 1928 suoritettavia uudistöitä varten merkittiin yhteensä 1,689,000 markkaa, siitä 444,000 markkaa aikaisemmin alulle pantujen tasoitus- ja istutustöiden lopettamiseen, 200,000 markkaa Alppilan puiston ja lammikkojen kuntoonpanettamiseen, 110,000 markkaa Ehrensvärdin- ja Speranskinteiden välisen alueen tasoituksen alulle panemiseen sekä 885,000 markkaa Kaisaniemen puiston järjestelemiseen. Myönteessään viimemainitun määrän kaupunginvaltuusto kuitenkin päätti määrätä, että rahatoimikamarin, ennenkuin se antoi luvan tämän määrärahan käyttämiseen tarkoitukseensa, tuli tutkia, voisiko työn suorittaa huokeammalla tavalla kuin kustannusarvio osoitti. Puistosohvien ostoon myönnettiin 50,000 markkaa. Varaston menosääntö päättyi 1,527,500 markkaan osoittaen määrärahan vähentymistä yhteensä 94,900 markkaa. Uusia työkoneita oli hankittava 860,500 markalla. Lukuun Työntekijäin erinäiset edut yhdistetyt menoerät nousivat yhteensä 1,800,000 markkaan eli 425,000 markkaa yli kuluvan vuoden vastaavain määrärahan. Kaupunginvaltuuston käytettäväksi arvaamattomiin menoihin myönnettiin kuten edellisenäkin vuonna 2,500,000 markkaa, kun taas rahatoimikamarin käyttövarat kohosivat 100,000 markkaa eli 600,000 markkaan. Koko kolmannentoista pääluokan menosääntö päättyi 81,239,888 markkaan, mitä vuoden 1927 menosäännössä vastasi 54,842,222 markkaa.

¹⁾ Ks. tätä kert. s. 38.

Tässä yhteydessä kaupunginvaltuusto päätti, että rahatoimikamarin lupa oli hankittava ennen ryhtymistä niihin Yleisten töiden pääluokkaan merkittyihin uudistoihin, joita varten oli myönnetty siirtomäärärahoja.

Neljänteentoista pääluokkaan, Katu- ja laiturivalaistus, sisältyi määrärahoja yhteensä 4,232,918 markkaa, mikä määrä 636,918 markalla ylitti vuoden 1927 vastaavat määrärahat.

Viidennessätoista pääluokassa, Puhtaanapito, oli menojen kokonaismäärä 15,790,324 markkaa eli 2,008,852 markkaa suurempi kuin vuoden 1927 talousarviossa. Tästä lisäyksestä aiheutti suuremman osan eli 1,212,850 markkaa puhtaanapitolaitoksen teknillisten varusteiden täydentäminen; loppuosa taas jakautui eri tilien kesken ja sai selityksensä kaupungin laajentumisen aiheuttamasta työn lisääntymisestä. Puhtaanapitohallituksen ja puhtaanapitolaitoksen määrärahoja lisättiin yhteensä 4,980 markkaa ja puhtaanapitolaitoksen tiliviraston määrärahoja 476 markkaa. Katujen puhtaanapidon arvioitiin maksavan 6,153,000 markkaa kuluvan vuoden menosäännön 5,822,000 markan sijasta, minkä tuntuva lisäyksen suurelta osalta aiheutti se, että katujen puhtaanapitoon talvisaikaan kohdistettiin entistä suurempia vaatimuksia, joten m. m. kaupungin keskuksen kadut oli pidettävä kokonaan lumesta ja jäästä puhtaina. Talojen ja makkien puhtaanapitomäärärahoja korotettiin 80,000 markkaa yksinomaan siitä syystä, että laitoksen toimesta puhtaanapitovien talojen lukumäärä oli lisääntynyt. Malmin kaatopaikkaa varten merkittiin määrärahoja yhteensä 1,569,000 markkaa eli 114,660 markkaa enemmän kuin vuodeksi 1927. Sen sijaan tallien arvioidut kustannukset vähenivät 70,414 markkaa eli 401,000 markkaan sen johdosta, että vähenemää voitiin vähentää laitoksen saatua entistä useampia työkoneita. Autotallia varten varattiin 1,149,000 markkaa. Tämän luvun arvioitujen menojen kokonaislisäys oli 306,000 markkaa ja sen aiheutti autokaluston lisääminen. Työkoneita ostettaisiin yhteensä 1,885,000 markalla, nimittäin 5 kuorma-autoa 200,000 markalla, 3 lakaisukonetta 780,000 markalla, 2 kasteluautoa 260,000 markalla, 1 hajoituskaivojen tyhjentämisauto 300,000 markalla, 50 purgaattorirattaat 85,000 markalla, 2 moottorilumiauraa 210,000 markalla, 2 rautalumiauraa 30,000 markalla ja 1 halkojenhakkuukone 20,000 markalla. Sitäpaitsi sisustettaisiin autotalli 150,000 markaksi arvioiduin kustannuksin. Uudishankintain määräraha nousi kaikkiaan 2,035,000 markkaan. Työntekijäin erinäisiksi eduiksi nimitettyjen menojen arvioitiin kohoavan 45,000 markkaa eli 495,000 markkaan. Sekalaisten menojen luvussa sen sijaan oli havaittavissa 15,700 markan menojen vähennys, johon oli syynä, että eräs puhtaanapitolaitoksen vuokraama varastorakennus oli purettava¹⁾ eikä sitä siis enää vuokrattu.

Kuudennentoista pääluokan, Kauppahallit, kauppatorit ja keskuskeittola, määrärahat vahvistettiin yhteensä 7,577,872 markaksi, mitä vuoden 1927 menosäännössä vastasi 7,557,916 markkaa. Vähäinen lisäys, 19,956 markkaa, aiheutui kauppahallien lämpö-, valaistus-, vedenkulutus-, puhtaanapito- y. m. menojen kohoamisesta.

Seitsemännessätoista pääluokassa, Kiinteä omaisuus, kaupunkitalojen arvioidut menot vähenivät 119,898 markkaa, m. m. koska koleraparakkien hätäasunnot oli purettu ja Suvilahden kasarmi päätetty tyhjentää kesäkuun 1 p:nä 1928. Kunnan työväenasuntojen arvioitiin aiheuttavan kustannuksia 46,549 markkaa enemmän kuin vuoden 1927 menosäännön mukaan, koska tähän lukuun oli otettu Kumpulan puutarhurinasunnon hoitoa ja Vallilan kerho-

¹⁾ Vrt. tätä kert. os. II. Rahatoimikamari.

huoneiston vuokraa varten tarvittavat määrärahat. Maatalouslautakunnan ja sen alaisten laitosten menosääntöä vahvistettaessa otettiin huomioon kaupunginvaltuuston päätös¹⁾ konttoriapulaisen toimen perustamisesta maatalouskonttoriin, mikä aiheutti 17,940 markan lisäkustannuksen, jota vastoin menot muuten alenivat 3,218 markkaa. Lukuun Kansanpuistot tuli lisäksi 84,600 markan suuruinen määräraha vartijan asunnon ja laiturin rakentamiseen sekä kaivon kaivamiseen vasta ostetulle Varsasaarelle sekä sen vartiointin kustantamiseksi. Tämän hallinnonhaaran menot lisääntyivät 84,029 markkaa nousten 1,468,131 markkaan. Sekalaisten menojen lukuun merkittiin määrärahat niitä kiinteistöihankintoja varten, joita koskevat päätökset kaupunginvaltuusto vuoden kuluessa oli tehnyt: Brändön yksinäisverotilan ostoon 3,200,000 markkaa²⁾, Hakasalmenkadun leventämiseksi tarvittavan katualueen ostoon 1,643,750 markkaa³⁾, Topeliuksenkadun tontin n:o 8 vuokraoikeuden lunastamiseen 100,000 markkaa⁴⁾, kioskien ostoon 60,000 markkaa, valtion ja kaupungin välisen tilusvaihdon aiheuttamien kustannusten peittämiseksi 2,227,630 markkaa⁵⁾, erinäisten Bothyn tilusten ostoon 7,930,948: 80 markkaa⁶⁾, Varsasaaren ostoon 300,000 markkaa⁷⁾, Kaisaniemenkadun tontin n:o 4 ostoon 21,300,000 markkaa⁷⁾. Luvun loppusumma kohosi 30,325,456: 14 markkaa eli 37,284,828: 80 markkaan. Kaiken kaikkiaan sisältyi seitsemänteentoista pääluokkaan määrärahoja 44,446,961: 80 markkaa, mitä vuoden 1927 menosäännössä vastasi 14,096,103: 66 markkaa.

Kahdeksanteentoista pääluokkaan, Eläkkeet ja apurahat, merkittiin määrärahoja yhteensä 3,062,096 markkaa lisäyksen ollessa 601,936 markkaa.

Yhdeksänentoista pääluokan lukuun Irtaimisto merkittiin uusi 275,000 markan suuruinen määräraha puhelimen automatisoinnin edellyttämän pöydän hankkimiseksi rahatoimilaitoksen puhelinkeskukseen sekä 316,670 markan määräraha ent. kansanravintohallituksen irtaimiston lunastamiseen. Erinäisten huoneenvuokrain määrärahoja oli lisättävä 53,787: 80 markkaa eli 451,507: 80 markkaan sen johdosta että It. Viertotien talosta n:o 39 oli vuokrattu uusi huoneisto 70,000 markalla sekä että tullikamarin postipakettiosaston ja tavarasuojan vuokrat oli korotettu. Sen sijaan poistui Länsirannan talossa n:o 2 sijaitsevan huoneiston vuokra. Lukuun Tapaturmavakuutus sisältyvä vakuutusmaksujen ja vanhingonkorvausten määräraha alennettiin 200,000 markasta 100,000 markkaan. Kaupunginvaltuuston päätös kaupungin viranpitäjien ja työntekijäin palkkain järjestelystä aiheutti yhteensä 12,080,000 markan lisäkustannuksen, mistä 6,580,000 markkaa oli edellisille ja 5,500,000 markkaa jälkimmäisille myönnettyjä palkankorotuksia. Mainitun suuruiset määrärahat merkittiin lukuun Lisäyksiä palkkamenoihin rahatoimikamarin käytettäväksi tähän tarkoitukseen. Samaan lukuun merkittiin uusi 50,000 markan suuruinen määräraha muiden syiden kuin sairauden takia virkavapautta nauttivien viranpitäjien sijaisten palkkaamiseksi. Sekalaisten määrärahain lukuun merkittiin eri urheilutarkoituksiin yhteensä 200,000 markkaa eli 15,000 markkaa enemmän kuin vuodeksi 1927; uudisrakennustoiminnan edistämiseksi myönnettiin 2,750,000 markkaa, osakkeiden merkittävä varten Neljännen linjan talossa n:o 14, johon Touhulan kansanlastentarha sijoitettaisiin, 343,000 markkaa⁸⁾, ja kuoletuslainan myöntämiseksi Uimahalli osakeyhtiölle kaupunginvaltuuston aikaisemmin tekemän päätöksen⁹⁾ mukaisesti 2,000,000 markkaa. Naisten työtupain määräraha arviointiin 600,000 markaksi, jolloin niiden työntekijättäriille voitaisiin maksaa

¹⁾ Ks. tätä kert. s. 126. — ²⁾ S:n s. 11. — ³⁾ S:n s. 13. — ⁴⁾ S:n s. 15. — ⁵⁾ S:n s. 20. — ⁶⁾ S:n s. 9. — ⁷⁾ S:n s. 12. — ⁸⁾ S:n s. 29. — ⁹⁾ S:n s. 47.

3 markkaan korotettu tuntipalkka. Kuoletuksiin ja palautuksiin varattiin 23,000,000 markkaa edellisen vuoden menosäännön 42,000,000 markan sijasta, ja arvaamattomiin tarpeisiin kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan käytettävää määrärahaa voitiin niinkään vähentää 150,000 markkaa eli 1,000,000 markkaan. Yhdeksännentoista pääluokan määrärahain kokonaismäärä oli 46,294,577: 80 markkaa eli vuoden 1927 vastaavaa lukua 10,905,557: 20 markkaa pienempi.

Tulosääntö. Tulosääntöön merkittiin edellisen vuoden säästönä 17,000,000 markkaa.

Ensimmäistä osastoa, Lainat ja korot, käsiteltäessä kaupunginvaltuusto osoitti alla mainittuihin tarkoituksiin seuraavat määrärahat vastedes otettavan pitkäaikaisen lainan varoista¹⁾:

Eläintarhan vesisäiliön korotus sekä uusi vartijan-asunto ²⁾	Smk	6,800,000: —
Uusien kaasuuunien hankkiminen kaasulaitokselle ²⁾	»	3,130,000: —
Kaasukellon hankkiminen kaasulaitokselle ³⁾	»	3,780,000: —
Sähkölaitoksen koneiston laajentaminen ⁴⁾	»	11,440,000: —
Paviljonkien rakentaminen tuberkelitautille y. m. potilaille keskussairaala-alueelle ⁵⁾	»	8,000,000: —
Länsisataman rakennustöiden jatkaminen ⁶⁾	»	4,770,000: —
Lapinniemen tasoitustyöt ⁶⁾	»	675,000: —
Yleishyödyllisen rakennustoiminnan avustaminen ⁷⁾ ..	»	2,750,000: —
Brändön yksinäisen verotilan RN. 1 ¹ osto ⁸⁾	»	3,200,000: —
Erinäisten Botbyn alueiden osto ⁹⁾	»	7,931,000: —
Uimahalli osakeyhtiölle myönnetty kuoletuslaina ¹⁰⁾ ..	»	2,000,000: —
	<u>Yhteensä</u> Smk	<u>54,476,000: —</u>

Otettavasta lyhytaikaisesta lainasta osoitettiin 21,300,000 markkaa, ja rahatoimikamari valtuutettiin käyttämään tämä määrä tai sitä vastaava arvo ulkomaan rahassa Kaisaniemenkadun tontin n:o 4 kauppahinnan suorittamiseen. Lukuun Korot merkittiin kaupungin arvioidut korko- ja osinkotulot yhteensä 7,956,000 markaksi. Koko osasto käsitti arvioituja tuloja yhteensä 83,732,000 markkaa, mitä vuoden 1927 talousarviossa vastasi 53,325,000 markkaa.

Toiseen osastoon, Tuloa tuottavat oikeudet, merkittiin lukuun Erinäiset verot koiravero 375,000 markaksi eli 75,000 markkaa kuluvan vuoden veroa suuremmaksi. Satamain tulojen arvioitiin kohoavan 6,210,000 markkaa eli 29,407,836 markkaan, mistä 30,000 markkaa oli lentokoneiden satamamaksuja. Tämän osaston tulojen kokonaislisäys oli 6,285,000 markkaa.

Myöskin kolmannessa osastossa, Terveysten- ja sairaanhoito, tulojen odotettiin lisääntyvän 328,859 markkaa. Tähän vaikutti m. m. kaupungin sairaalain uusi sairassijataksa¹¹⁾, ei kuitenkaan varsin suuressa määrässä, koska köyhäinhoidon varattomien potilaiden hoidosta suorittama maksu taksan määräysten nojalla alenisi. Viranpitäjain nauttimistaan luontoiseduista suoritettavaa korvausta korotettiin 205,259 markkaa.

Köyhäinhoidon ja lastensuojelutoiminnan aiheuttamat tulot, jotka vuoden 1927 talousarvioon oli merkitty 10,600,837: 75 markaksi, arvioitiin 11,417,780: 80

¹⁾ Ks. tätä kert. s. 47. — ²⁾ S:n s. 36 ja 94. — ³⁾ S:n s. 37 ja 94. — ⁴⁾ S:n s. 95. — ⁵⁾ S:n s. 30 ja 96. — ⁶⁾ S:n s. 98. — ⁷⁾ S:n s. 100. — ⁸⁾ S:n s. 11 ja 100. — ⁹⁾ S:n s. 9 ja 100. — ¹⁰⁾ S:n s. 47 ja 100. — ¹¹⁾ S:n s. 62.

markaksi. 816,943:05 markan suuruisesta lisäyksestä kohdistui 220,039:40 markkaa kunnalliskotiin ja työlaitokseen, joiden pesulaitoksen arvioitiin tuottavan 222,000 markkaa enemmän kuin vuodeksi 1927 oli arvioitu, kun taas lastensuojelulaitosten tulojen lisäys laskettiin 596,903:65 markaksi, pääasiassa koska lastensuojelulautakunnan alaisten tilain vuokrat oli merkitty valtio-neuvoston vahvistamain uusien perusteiden ¹⁾ mukaisesti.

Viidennen osaston, Opetus- ja sivistyslaitokset, tulosääntö kohosi 1,851,184 markkaa päättyen 12,273,147 markkaan, mihin sisältyivät seuraavat määrät valtionapua:

Kansakouluille.....	Smk	6,260,000:—
Oppilaiden kesävirikistykseen	»	280,000:—
Yleisille ammattilaiskouluille	»	138,324:—
Valmistaville ammattikouluille	»	1,175,923:—
Työväenopistolle	»	842,200:—
Kansanlastentarhoille.....	»	1,851,000:—
Kaupunginorkesterille	»	500,000:—
<hr/>		
Yhteensä Smk		11,047,447:--

Kansakoulujen valtionapua laskettaessa oli otettu huomioon kouluhuoneistoille vahvistetut uudet vuokra-arvot ja työväenopiston avustusta määrättäessä työväenopistojen valtionavusta joulukuun 31 p:nä 1926 annetun lain määräys. Muiden kuntain suoritettavaa korvausta niistä kotoisin olevien lasten koulunkäynnistä korotettiin 20,000 markkaa ²⁾. Kaupunginorkesterin konserttitulojen laskettiin lisääntyvän 65,000 markkaa.

Tässä yhteydessä kaupunginvaltuusto päätti anoa valtioneuvostolta kaupunginorkesterille vuodeksi 1929 1,000,000 markan valtionapua.

Teknillisten laitosten tuottamat tulot merkittiin kuudenteen osastoon ja arvioitiin 118,885,346 markaksi, mitä vuoden 1927 talousarviossa vastasi 99,497,536 markkaa. Eri laitoksista laskettiin vesijohtolaitoksen tuottavan tuloa 18,893,392 markkaa, kaasulaitoksen 36,220,052 markkaa ja sähkölaitoksen 63,771,902 markkaa lisäyksen ollessa eri laitosten osalta 1,594,900 markkaa, 6,036,710 markkaa ja 11,756,200 markkaa.

Seitsemännessä osastossa, Yleiset työt, rakennuskonttorin arviotuloja lisättiin 60,000 markkaa eli 120,000 markkaan, koska toimitusmaksujen taksaa oli korotettu, ja luvun Istutukset tuloja 19,800 markkaa eli 128,650 markkaan, koska kaupungille kuulumattomien istutusten kunnossapidon korvauksesta oli tehty uudet sopimukset.

Kahdeksanteen osastoon, Puhtaanapitolaitos, merkittiin tuloja yhteensä 6,360,000 markkaa, mitä vuoden 1927 talousarviossa vastasi 5,760,000 markkaa.

Yhdeksänteen osastoon, Kauppahallit, kauppatorit ja keskuskeittola, sisältyi tuloja yhteensä 9,323,000 markkaa eli 140,000 markkaa vähemmän kuin kuluvan vuoden talousarvion mukaan; vähennys kohdistui kauppahallimyymläin sekä toripaikkain vuokriin.

Kymmenenteen osastoon, Kiinteä omaisuus, merkittiin tontinlunastusmaksuja 6,000,000 markkaa eli 1,000,000 markkaa enemmän kuin vuoden 1927 talousarvion mukaan. Lukuun Kaupunkikiinteimistöt siirrettiin aikaisemmin erinäisiin vuokriin luetut lastenhuoltolaitosten vuokrat, 571,900 markkaa, jotka vastasivat lastensuojelulautakunnan hallinnon alaisiin tiloihin ³⁾ uhratun pääoman korkohyvitystä, Työväenopiston uudisrakennuksen sekä vasta

¹⁾ Ks. tätä kert. s. 63. — ²⁾ S:n s. 49. — ³⁾ S:n s. 91.

ostetun Kaisaniemenkadun talon n:o 4 vuokrat sisältyivät niinkään ensimmäistä kertaa tulosääntöön ollen edellinen 647,300 markkaa ja jälkimmäinen 1,000,000 markkaa. Kansakoulutalojen vuokriksi merkittiin 7,093,300 markkaa, jolloin ne oli laskettu usein mainittujen uusien perusteiden¹⁾ mukaisesti ja ylittivät kuluvan vuoden tuloarvion vastaavan erän 5,648,635 markalla. Erinäisiä rakennusten- ja maanvuokria arvioitiin kertyvän 7,812,600 markkaa. Lisäys vuoden 1927 tulosääntöön verrattuna oli 724,000 markkaa ja aiheutui osin rakennusten ja tilusten sekä varastopaikkain vuokratulojen kohoamisesta, osin kadun aitaamisesta rakennustarkoituksiin suoritettavien maksujen taksan korotuksesta²⁾. Myöskin maatilain ja kansanpuistojen tulot osoittivat lisäystä 318,800 markkaa. Osaston loppusumma oli 34,597,569 markkaa vastaten 24,263,591 markkaa vuoden 1927 tulosäännössä.

Yhdennessätoista osastossa, Sekalaiset tulot, luontoisetujen korvaus kohosi 710,286 markkaa ja merkittiin 723,819 markaksi. Sairaiden kuljetuksesta saatavien tulojen arvioitiin kohoavan 30,000 markkaa eli 80,000 markkaan, uusien perusteiden mukaan lasketun työnvälityksestä saatavan valtionavun 151,000 markkaa eli 166,000 markkaan ja autoasemain puhelinmaksujen 35,000 markkaa eli 85,000 markkaan. Tämän osaston arvioidut kokonaistulot nousivat 1,726,619 markkaan ylittäen vuoden 1927 vastaavat tulot 229,533 markalla.

Kahdenteentoista osastoon, Verotus, merkittiin kunnan verovelvollisilta jäseniltä verotettava määrä 184,034,977: 67 markaksi vuoden 1927 talousarvion 161,168,841: 26 markan sijasta, joten siis lisäys oli 22,866,136: 41 markkaa.

C. Muut asiat.

Itsenäisyyspäivä. Kaupunginvaltuusto päätti³⁾, että joulukuun 6 päivää 1927, jolloin kymmenen vuotta oli kulunut Suomen julistautumisesta itsenäiseksi, vietettäisiin yleisenä juhlapäivänä kaupungin virastoissa ja laitoksissa siten, että työt olisivat keskeytyneinä kuten pyhäpäivinä, mutta työntekijöille ja viranpitäjille suoritettaisiin täysi päiväpalkka. Rahatoimikamarille annettiin tehtäväksi ryhtyä päätöksestä aiheutuviin toimenpiteisiin.

Kaupunginvaltuuston diaariin merkityt ratkaisemattomat asiat. Käsiteltäessä kaupunginvaltuuston diaariin merkittyjen kesäkuun 30 p:nä ratkaisematta olleiden asiain luetteloa⁴⁾ valtuusto päätti⁵⁾ poistaa diaarista Suomen uima-liiton esityksen kunnallisen uimahallin rakentamisesta sekä Suomen messujen osuuskunnan hallintoneuvoston anomuksen avustuksen myöntämisestä kauppa- ja teollisuustalon teettämiseen.

Tontinrajain korkeusmääräykset. Maistraatille antamissaan lausunnoissa kaupunginvaltuusto ilmoitti, ettei sillä ollut mitään muistuttamista niitä ehdotuksia vastaan, jotka kaupungin yleisten töiden hallitus oli laadittanut:

X kaupunginosan korttelien n:ot 296 a ja 296 b, XI kaupunginosan korttelien n:ot 306, 325, 327, 330 ja 334 a, XIII kaupunginosan korttelin n:o 439, XIV kaupunginosan korttelien n:ot 464, 470 ja 475 ja XV kaupunginosan korttelien n:ot 605, 607, 608, 625, 632, 633 ja 634 tontinrajain sekä Kallion kirkon tontinrajain korkeusmääräyksiksi⁶⁾:

II kaupunginosan korttelin n:o 97, XI kaupunginosan korttelin n:o 318 ja XIV kaupunginosan korttelin n:o 479 b tontinrajain korkeusmääräyksiksi⁷⁾:

¹⁾ Ks. tätä kert. s. 63. — ²⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 180. — ³⁾ Valt. pöytäk. 23 p. marrask. 9 §. — ⁴⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 25. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 21 p. syysk. 2 §. — ⁶⁾ S:n 6 p. huhtik. 11 §. — ⁷⁾ S:n 7 p. syysk. 3 §.

XII kaupunginosan korttelissa n:o 376 olevan Fredriksperinkadun tontin n:o 56 sisäisten tontinrajain muuttamiseksi siten, että mainitulle tontille vahvistettaisiin sama 19 m:n korkeus, joka oli vahvistettu rajakkaiselle Porvoonkadun tontille n:o 27¹⁾;

XIII kaupunginosan korttelin n:o 429 tonttien korkeusasemain muuttamiseksi²⁾; sekä

XIV kaupunginosan korttelin n:o 505 tontinrajain korkeusmääräyksiksi³⁾.

Rakennusajan pidentäminen. Lääkärisseura Duodecim, jolle kaupunki oli luovuttanut⁴⁾ XIV kaupunginosan korttelissa n:o 464 sijaitsevat Pohj. Hesperiankadun tontit n:ot 17 ja 19 m. m. ehdoin, että niiden tuli olla rakennetut viimeistään kesäkuun 1 p:nä 1927, ilmoitti, että seura rahamarkkinoilla vallitsevan ahtaan ajan vuoksi ei ollut voinut ryhtyä paljon varoja kysyvään rakennusyritykseen ja anoi rakennusajan pidennystä.

Anomukseen myöntyen kaupunginvaltuusto päätti⁵⁾ myöntää lääkärisseura Duodecimille Pohj. Hesperiankadun tonttien n:ot 17 ja 19 rakennusajan pidennystä kesäkuun 1 p:ään 1930.

Rakennusoikeuden lisääminen. XII kaupunginosan korttelissa n:o 373 sijaitsevien Porvoonkadun tonttien n:ot 12, 14 ja 16 omistajat olivat anoneet, että heidät oikeutettaisiin rakennuttamaan viimemainitun kulmatontin pinta-alasta $\frac{5}{6}$ ja molemmista muista tonteista $\frac{2}{3}$ sekä teettämään rakennukset 20 m:n korkuiseksi, ja perustelivat anomustaan m. m. sillä, että kyseelliset tontit sijaitsivat puistikon ja tältä kohdalta 50 m:n levyisen Porvoonkadun välillä. Anomuksesta antamassaan lausunnossa rahatoimikamari, joka oli asiasta hankkinut kaupungin yleisten töiden hallituksen ja kaupunginasemakaava-arkkitehdin lausunnot, oli huomauttanut, etteivät mitkään painavat syyt vaatineet rajoittamaan kyseellisten tonttien sallittua rakennuskorkeutta 12 m:iin, kuten rakennusjärjestyksessä määrättiin, sekä että jos tonteille vahvistettiin sisäiset rakennusrajat, niiden alaakin haitatta voitiin voimaperäisemmin käyttää hyväksi. Kamari ehdotti tämän johdosta, että hakijat oikeutettaisiin rakennuttamaan omistamansa tontit laajemmalti kuin rakennusjärjestys salli ja kaupunginarkkitehti B. Brunilan laatiman piirustuksen tarkemmin osoittamalla tavalla, kuitenkin ehdoin, että tonttien omistajat tästä oikeudesta suorittivat kaupunginkassaan kohtuullisen korvauksen, joka tontin n:o 12 osalta arvioitiin 270,000 markaksi, tontin n:o 14 osalta 240,000 markaksi ja tontin n:o 16 osalta 296,000 markaksi, että tontteja rakennutettaessa noudatettiin kaupunginasemakaava-arkkitehti B. Brunilan laatimaa julkisivukaaviota sekä että tontin n:o 14 omistaja korvaukselta luovutti 103 m² tonttialastaan kaupungille Porvoonkadun puoleisen tontinrajan suoristamiseksi.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti⁶⁾

valtuuttaa rahatoimikamarin tekemään XII kaupunginosan korttelissa sijaitsevien Porvoonkadun tonttien n:ot 12, 14 ja 16 omistajain kanssa edellä mainitut, näiden tonttien rakennusoikeuden lisäämistä koskevat sopimukset, kuitenkin edellyttäen, että rakennusjärjestyksen 43 §:n 2 kohta muutettiin sanamuodoltaan seuraavaksi: »kaikki kartassa punaisella osoitetut tontit, joihin tehtävät asuinrakennukset saavat täyttää kulmatonteilla enintään kaksi kolmannesta ja välitonteilla enintään kaksi viidennestä niiden pinta-alasta, mikä määräys ei kuitenkaan koske korttelin n:o 373 tontteja n:oja 12, 14 ja 16»; että rakennusjärjestyksen 50 §:n 7 mom. sai seuraavan sana-

¹⁾ Valt. pöytäk. 21 p. syysk. 15 §. — ²⁾ S:n 12 p. lokak. 2 §. — ³⁾ S:n 23 p. marrask. 4 §. — ⁴⁾ Ks. v:n 1923 kert. s. 28 ja v:n 1924 kert. s. 134. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 7 p. jouluk. 23 §. — ⁶⁾ S:n 7 p. syysk. 20 §.

muodon: »että asuinrakennuksen suurin luvallinen korkeus on kakstitoista metriä (12 m) erityisesti vahvistetussa kartassa sinisellä, harmaalla tai punaisella värillä osoitetuilla alueilla. Tämä määräys ei koske korttelissa n:o 373 olevia Porvoonkadun tontteja n:oja 2, 14 ja 16»; sekä että vahvistettiin sellainen kaupunginasemakaavan muutos, että kyseelliset tontit sai rakennuttaa edellä mainitun, kaupunginasemakaava-arkkitehti B. Brunilan laatiman kartan tarkemmin osoittamalla tavalla; sekä

siinä tapauksessa, että tämä ehdotus hyväksyttiin, antaa rahatoimikamarille tehtäväksi ryhtyä kaikkiin valtuuston päätöksestä aiheutuviin toimenpiteisiin.

Kesäkuun 22 p:nä sisäasiainministeriö vahvisti kaupunginvaltuuston päätöksen ¹⁾ joka koski Aleksanterinkadun tonttien n:ot 22 a ja 22 b kattolistan korkeutta.

Kaupunkiin yhdistettyä aluetta koskevat rakennusmääräykset. Rahatoimikamari, jolle kaupunginvaltuusto oli antanut tehtäväksi ²⁾ kaupungin vahvistetun asemakaavan ulkopuolella olevan kaupunkiin yhdistetyn alueen rakennuttamista koskevien määräysten kodifioimisen sekä uusien samaa asiaa koskevien määräysten ehdotusten laatimisen, anoi vapautusta tästä tehtävästä sekä esitti, että valtuusto anois maistraatin toimenpidettä, jotta kaikki kaupunkiin liitetyn, vahvistetun kaupunginasemakaavan ulkopuolella olevan alueen rakennuttamista koskevat määräykset kaupungin voimassa olevan rakennusjärjestyksen uudistamisen yhteydessä kodifioitaisiin ja täydennettäisiin. Kaupunginvaltuusto epäsi ³⁾ kamarin esityksen, koska paraikaa valmisteltiin ehdotusta kaupunginasemakaavalaiksi ja yleiseksi rakennussäännöksi, joihin m. m. tuli sisällyttämään kaupunkiin yhdistetyn, vahvistetun kaupunginasemakaavan ulkopuolella olevan alueen rakennuttamista koskevia määräyksiä, minkä johdosta Helsingin kyseellisiä alueita koskevien voimassa olevien rakennusmääräysten tarkistaminen tuli välttämättömäksi heti kun tämä lainsäädäntö oli saatettu voimaan.

Vallilan korttelia n:o 580 koskevat rakennusmääräykset. Vahvistaessaan ⁴⁾ Vallilan korttelin n:o 580 uuden jaoituskaavan kaupunginvaltuusto samalla määräsi ⁵⁾, että mainittua korttelia rakennuttaessa oli noudatettava Vallilan ja Mäkelän kivialotoonille vahvistettua rakennusjärjestystä ⁶⁾.

Yhteisen pihamaan järjestäminen. Kaupunginvaltuusto myöntyi ⁷⁾ periaatteessa arkkitehti K. Borgin perustettavan osakeyhtiön puolesta tekemään anomukseen, että VII kaupunginosan korttelissa n:o 126 sijaitsevalle Tehtaankadun tontille n:o 13 ja kaupungin omistamalle saman korttelin tontille n:o 15 saisi teettää yhteisen pihamaan. Rahatomikamarille annettiin tehtäväksi ryhtyä tästä päätöksestä aiheutuviin toimenpiteisiin.

Torikauppaa koskevat terveydenhoitojärjestyksen määräykset. Uudenmaan läänin maaherra oli lokakuun 16 p:nä 1926 antamallaan päätöksellä ⁸⁾ määrännyt, että terveydenhoitojärjestyksen II luvun 7 §:n määräysten soveltaminen, mikäli ne koskivat lihan, kynityn siipikarjan, kynityn tai nyljetyn riistan, voim, juuston ja leivän kauppaa siihen asti voimassa ollein rajoituksin ⁹⁾ lykättäisiin kesäkuun 1 p:ään 1931, mutta muuten astuisivat voimaan kesäkuun 1 p:nä 1926. Tästä päätöksestä sekä valtuusto että eräät torikauppiat valittivat korkeimpaan hallinto-oikeuteen ⁸⁾, joka joulukuun 3 p:nä 1926 antamassaan päätöksessä

¹⁾ Ks. tätä kert. s. 15. — ²⁾ Ks. v:n 1922 kert. s. 124. — ³⁾ Valt. pöytäk. 23 p. maalisk. 9 §. — ⁴⁾ Ks. tätä kert. s. 5. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 6 p. huhtik. 10 §. — ⁶⁾ Ks. v:n 1924 Kunnall. asetuskok. s. 74. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. 21 p. syysk. 13 §. — ⁸⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 30. — ⁹⁾ Ks. v:n 1923 kert. s. 63.

lausui, ettei maaherra antaessaan edellä mainitun määräyksensä ollut ylittänyt toimivaltaansa, mutta että korkein hallinto-oikeus, koska kysymystä arvosteltaessa oli etusijassa otettava huomioon valituksen aiheena olleen toimenpiteen tarkoituksenmukaisuus, oli jättänyt sen hallituksen ratkaistavaksi. Heinäkuun 7 p:nä asiaa käsitellessään valtioneuvosto ei ollut katsonut olevan syytä maaherran päätöksen muuttamiseen, minkä johdosta se viipymättä tuli voimaan ¹⁾).

Makkaratehtailija A. Piehlin anomus saada vuoden loppuun asti myydä savustettuja lihatavaroita Kauppatorilla ei aiheuttanut ²⁾ kaupunginvaltuuston taholta toimenpidettä, koska kaupungin viranomaisilla ei ollut oikeutta myöntää erivapautusta terveydenhoitojärjestyksen määräyksistä.

Suomenkielen asema Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiössä. Eräät Helsingin kunnan jäsenet olivat anoneet, että kaupunginvaltuusto ryhtyisi toimenpiteisiin,

jotta Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiö ulospäin näkyvässä toiminnassaan antaisi kaupungin suomalaisen väestöenemmistön kielelle sille kuuluvan ensimmäisen sijan;

jotta yhtiö vaatisi virkailijoiltaan ja palveluskunnaltaan, ainakin niiltä, jotka joutuivat tekemisiin yleisön kanssa, että heidän tuli täydellisesti osata suomenkieltä ja vastaanhangoittelematta sitä käyttää sekä kohteliaasti suhtautua suomenkielisiin matkustajiin;

jotta yhtiö vallitsevien epäkohtien poistamiseksi ottaisi palvelukseensa suomenkielisiäkin henkilöitä ja antaisi henkilökunnalleen opetuksen suomenkielillä.

Annettuaan Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiölle tilaisuuden lausua mieltäpitänsä tästä anomuksesta kaupunginvaltuusto päätti ³⁾ kehoittaa yhtiön johtokunnassa olevia kaupungin edustajia toimimaan niin, että suomen- ja ruotsinkielen käyttämisestä Helsingin kunnallishallinnossa voimassa olevia määräyksiä yhtiön toiminnassa tarkoin noudatettiin sekä että muut oikeutetun tyytymättömyyden syyt mitä pikimmin poistettiin.

Kaupungin viranpitäjän palvelusehtosääntö. Selvitellessään kysymystä kaupungin viranpitäjän palkkausjärjestelmän uudistamisesta rahatoimikamari samalla otti harkittavakseen kysymyksen mainittujen viranpitäjien voimassa olevan palvelusehtosäännön muuttamisesta. Tällöin kamari katsoi kyseellisen säännön olevan tarkistuksen tarpeessa, mutta koska tämä työ vaati tarkkoja esitutkimuksia ja pitkiä selvityksiä, jotka eivät sopineet suoritettaviksi palkka-järjestelykysymyksen valmistelun yhteydessä, kamari rajoittui tekemään ne muutosehdotukset, joita liukuvain palkkain järjestelmän poistaminen suoranaisesti edellytti. Kamarin esitykseen ⁴⁾ myöntyen kaupunginvaltuusto päätti ⁵⁾ vahvistaa lokakuun 29 p:nä 1918 annetun kunnan viranpitäjien palvelusehtosäännön 8 §:lle, sellaisena kuin se esiintyi kaupunginvaltuuston kesäkuun 7 p:nä 1922 ⁶⁾ tekemän päätöksen mukaan, muutetun sanamuodon.

Oikeus sivuvirkojen pitämiseen. Tehdessään ⁷⁾ kaupungin viranpitäjien palkkauksen järjestelyä koskevan päätöksensä kaupunginvaltuusto samalla määräsi ⁵⁾, ettei viranpitäjien ollut sallittava hoitaa kunnallista luottamustehtävää toisessa kunnassa.

Kaupunginviskaalien virkain uudestaanjärjestely. Kaupunginvaltuustolle lähettämässään kirjelmässä oikeuskansleri ilmoitti laatineensa luonnoksen Helsingin kaupunginviskaalien työjärjestykseksi ⁹⁾, jonka mukaan vakinaisten viskaalien lukumäärä lisättäisiin kolmesta neljään ja toinen ylimääräisistä

¹⁾ Valt. pöytäk. 7 p. syysk. 1 §. — ²⁾ S:n 9 p. marrask. 20 §. — ³⁾ S:n 23 p. marrask. 23. — ⁴⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 40, s. 27. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 14 p. jouluk. 15 §. — ⁶⁾ Ks. Kunnall. asetuskok. s. 153. — ⁷⁾ Ks. tätä kert. s. 50. — ⁸⁾ Ks. Kunnall. asetuskok. s. 97.

viskaalintoimista lakkautettaisiin, kuitenkin niin, ettei ylimääräisten viskaalien lukumäärää lopullisesti vahvistettaisi, ennenkuin uudestaanjärjestelystä oli saatu tarpeellinen kokemus. Uusi työjärjestys ja osittain myöskin toukokuun 10 p:nä vahvistettu kaupunginviskaalien uusi ohjesääntö¹⁾ tulivat muuttamaan näiden viranpitäjien virkatehtäviä. Niinpä oli ensimmäiselle kaupunginviskaalille annettu erinäisiä uusia tehtäviä. Hänen tuli samoin kuin muidenkin viskaalien toimia syyttäjänä jollakin tai joillakin raastuvanoikeuden osastoilla oikeuskanslerin kalenterivuodeksi kerrallaan erityisesti tekemän päätöksen mukaisesti, mutta sitäpaitsi oikeuskanslerin määräyksestä esiintyä syyttäjänä vaikeanlaatuisissa rikosjutuissa siitä huolimatta, millä raastuvanoikeuden osastolla asia käsiteltäisiin, sekä toimia kaupunginviskaalinviraston kanslian päällikkönä. Kaikkien viskaalien toiminnassa tapahtuisi se tärkeä muutos, että asianomaisten tuli olla saapuvilla tärkeätköissä valmistavissa poliisikuulusteluissa, ja jotta tämän säännöksen tarkoitus saavutettaisiin ja osanotto poliisikuulusteluihin tulisi täysin tehokkaaksi, määrättiin työjärjestyksessä, että ensimmäisen kaupunginviskaalin päivittäisillä käynneillä kaupungin poliisilaitoksella tuli ottaa selko siellä tutkituista rikosjutuista sekä, jos hän katsoi asian laadun vaativan syyttäjän läsnäoloa tutkimuksessa, ilmoittaa asia sille viskaalille, joka esiintyisi jutussa syyttäjänä.

Samalla oikeuskansleri huomautti, että edellä mainittu kaupunginviskaalien virkatehtävään järjestely lisäisi heidän työmääräänsä sekä että erinäiset kaupunginviskaalien uuden ohjesäännön määräykset rajoittivat heidän mahdollisuuksiaan suorittaa ansiotyötä vakinaisen toimintansa rinnalla, minkä johdosta kaupunginviskaalien virkoihin liittyviä pohjapalkkoja olisi korotettava.

Edellisessä lyhyesti selostetun kirjelmän johdosta kaupunginvaltuusto päätti²⁾

oikeuskanslerille annettavassa lausunnossa puoltaa Helsingin kaupungin kaupunginviskaalien virkain järjestelemistä koskevaa ehdotusta, kuitenkin edellyttäen, että työjärjestykseen otettiin selvä säännös siitä, että kaupunginviskaalit palkkauksen, eläkkeen ja virkavapauden suhteen olivat Helsingin kaupungin viranpitäjistä voimassa olevien määräysten alaiset;

että ensimmäisen kaupunginviskaalin virka luettaisiin 14:nteen ja muut vakinaiset kaupunginviskaalinvirat 12 vakinaiseen palkkausluokkaan sekä että ylimääräisen viskaalin palkka vastaisi viimeksimainitun luokan palkkaa, kaikki luettuna tammikuun 1 p:stä 1928;

merkitä vuoden 1928 menosääntöön 10,000 markan määrärahan kaupunginviskaalien tarverahoja varten; sekä

antaa rahatoimikamarille tehtäväksi hankkia tarpeellisen virkahuoneiston kaupunginviskaaleille.

Ensimmäisen ja avustavan toisen kaupunginvoudin virkavarain säilyttäminen. Vuonna 1926 kaupunginvaltuusto antoi³⁾ tätä tarkoitusta varten asetetulle komitealle tehtäväksi tutkia kysymystä, miten kaupunginvoutien ja eritoten ensimmäisen kaupunginvoudin perimäin varain säilyttäminen asianmukaisimmin olisi järjestettävä sekä mihin muihin uudistuksiin ulosottolaitoksessa kenties olisi ryhdyttävä. Tämän johdosta antamassaan mietinnössä⁴⁾ komitea tehtyään selkoa kaupunginvoutien virka-asemasta ja

¹⁾ Ks. Kunnall. asetuskok. s. 28. — ²⁾ Valt. pöytäk. 7 p. syysk. 34 §. — ³⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 126. — ⁴⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 38 v:lta 1926.

yleisistä palvelusehdoista sekä ensimmäisen kaupunginvoudin rahavarain hoitoa koskevista lakimääräyksistä lausui pääasiassa seuraavaa:

Komitea yhtyi täydellisesti maistraatin julkilausumaan mielipiteeseen, että ensimmäisen kaupunginvoudin konttorissa siihen asti noudatettu järjestelmä, jonka mukaan niiden perittyjen varain korot, joita asiallinen ei vielä ollut nostanut, tulivat kaupunginvoudille, oli sopimattomana poistettava. Ennenkuin tämä muutos voitiin toteuttaa, oli kuitenkin määrättävä, kenellä oli oikeus saada puheena olevat korkovarot, joita kukaan lain mukaan ei voinut vaatia itselleen. Tähän katsoen ja koska perittyjen varain sijoittaminen pankkiin sitäpaitsi koski ulosottolaissa säädettyjä kaupunginvoudin virkavelvollisuuksia, voitiin uudistus toteuttaa ainoastaan lainsäädäntöteitse. Komitea oli ensi sijassa harkinnut sellaisen järjestelyn mahdollisuutta, että nämä yksityisille asiallisille kuuluvat rahamäärät pantaisiin korkoa kasvamaan asiallisten laskuun. Tällainen järjestely tuottaisi kuitenkin niin paljon teknillisiä vaikeuksia, ettei komitea puolestaan tahtonut puoltaa sen toteuttamista. Tämä kanta oli myöskin sopusoinnussa voimassa olevan lain kanssa, joka yleensä ei oikeuta saamamiestä, jonka lain tai sopimuksen mukaan itsensä tulee velalliselta noutaa tai tilata maksettavaksi eräytyneet saamisensa, saamaan korkoa siltä ajalta, jona hän on laiminlyönyt maksun nostamisen.

Sitä vastoin ei komitea ollut havainnut käytännössä minkäänlaisia haittoja liittyvän järjestelmään, jonka mukaan kaupunginvoudin hoidossa olevain varain korot tulisivat asianomaiselle kaupunkikunnalle. Sellaista asian ratkaisua perusteli se seikka, että kunta kustantaa ulosottolaitoksen kaupungissa. Luonnollisin ja varmuuden kannalta tyydyttävin järjestely olisi, että kaupunki omalla vastuullaan ottaisi hoitaakseen perityt varat, kuitenkin lukuunottamatta käsikassaa pienenlaisten maksujen suoritusta varten kaupunginvoudinkonttorissa. Käytännössä voitaisiin menetellä esim. siten, että kaupunginvouti velvoitettaisiin toimittamaan perityt varat, lukuun ottamatta käsikassaan varattua määrää, kaupungin rahatoimikonttoriin, jonka sitten tulisi kaupunginvoudin käytettäväksi avata pankissa tili rahatoimikonttorin määräämälle summalle. Tältä tililtä varoja suoritettaessa tulisi kaupunginvoudin kirjoittaa maksuosoitukset tavallisessa järjestyksessä ja välittömästi asianomaisen pankin maksettaviksi. Tällainen järjestely olisi yksinkertainen eikä aikaansaisi minkäänlaisia vaikeuksia käytännössä. Tilin ylittämistä ei myöskään olisi pelättävissä, kun pankki ei tietenkään lunastaisi tilillä olevaa rahamäärää ylittäviä maksuosoituksia. Toiselta puolen kaupunginvouti olisi samoin kuin aikaisemmin vastuussa perittyjen varain tilittämisestä ja suorittamisesta asianomistajille, jota vastoin toiselta puolen kaupungin vastuu rajoittuisi rahatoimikonttoriin toimitettujen ja pankkitilille talletettujen varain olemassaoloon.

Kun edellä ehdotettu järjestely lisäisi kaupunkikunnan vastuunalaisuutta, olisi nimenomaisella lainsäädännöksellä jätettävä kunkin kaupungin valtuuston asiaksi ensi sijassa ratkaista, ottaako kaupunki huolekseen kaupunginvoudin rahain hallinnon. Asiallinen, joka ei ollut anonut saada nostaa hänelle kuuluvia varoja kymmenen vuoden kuluessa niiden maksamisesta, menettäisi komitean ehdotuksen mukaan erityisen lainsäädännöksen nojalla oikeutensa näihin varoihin, jotka kaupungissa joutuisivat kaupunginkassan ja maalla valtion omaisuudeksi. Samalla tavalla olisi pantit, joita ei peritty kymmenen vuoden kuluessa siitä kuin pantinantaja tietävästi oli tullut oikeutetuksi saamaan pantin takaisin, muutettava rahaksi kaupunkikunnan tai valtion laskuun.

Avustava toinen kaupunginvouti hoiti maan toisella paikkakunnalla maksuunpantujen verojen perimistä, mikä verovelvollisen tännemuuton johdosta tai jostain muusta laillisesta syystä oli uskottu hänen tehtäväkseen virka-aputoimena. Mainitulla virkamiehellä oli myös oikeus saada perimiensä varain korkotulot itselleen. Komitea ei katsonut olevan syytä määrätä, että puheena olevat varat pantaisiin kasvamaan korkoa kaupungin laskuun, koska ne oli toimitettava toimeksiantajalle virkateitse ja hyvä järjestys tuntui vaativan, että ne lähetettiin mikäli mahdollista viipymättä.

Asiaa käsitellessään kaupunginvaltuusto päätti¹⁾ anoa hallitukselta, että eduskunnalle annettaisiin esitys seuraavain lisäyksien tekemisestä ulosottolakiin:

Kaupungissa voi kaupunginvaltuusto antaa rahatoimikamarin tehtäväksi ulosottomiehen sijasta hoitaa tuomion tai päätöksen nojalla perittyjä sekä takavarikoituja tai hukkaamiskiellon alaisia rahavaroja. Rahatoimikamarin siten hoitamista rahoista vastaa kaupunki oikeutettuna saamaan hyväkseen niiden korkovarot.

Tuomion tai päätöksen nojalla peritty rahamäärä, jota asiallinen ei nosta kymmenen vuoden kuluessa siitä kuin rahamäärä on kertynyt ulosottomiehelle, on kaupungissa tuleva kunnalle ja maalla valtiolle.

Ulosottomiehelle voimassa olevain säännösten mukaan annettu irtain pantti, jota hän ei ole muuttanut rahaksi ja jota ei peritä kymmenen vuoden kuluessa siitä kuin pantinantaja tietävästi on tullut oikeutetuksi saamaan sen takasin, on kaupungissa muutettava rahaksi kunnan ja maalla valtion laskuun.

*Ulosottoimin tapahtuvan verojen perinnän tarkkailu ja toisen kaupunginvoudin konttorin työn järjestely*²⁾). Maistraatti ilmoitti asettaneensa komitean, jonka tuli laatia ehdotukset verojen pakkoperinnän tarkkailun ja toisen kaupunginvoudin konttorin työn mahdollisesti tarpeelliseksi havaituksi uudestaanjärjestelyksi samoin kuin muiksi toimenpiteiksi, joiden komitea työn kestäessä havaitsisi välittömästi liittyvän edellä mainittuihin kysymyksiin, sekä komitean tehtävänsä suoritettuaan jättäneen maistraatille asiaa koskevan mietinnön³⁾. Se järjestelmä, jota komitean mielestä niin pian kuin mahdollista oli ryhdyttävä Helsingissä noudattamaan verojämiä perittäessä, oli pääpiirtein seuraava: Sen jälkeen kuin jokaisen veronkantokauden päättyessä samalla tavalla kuin aikaisemmin oli suoritettu sääntönäinen, n. s. vapaaehtoinen verojen maksu, tuli rahatoimikonttorin lähettää jäämäluettelot toisen kaupunginvoudin konttoriin. Luettelot oli laadittava samalla tavalla kuin siihen asti, paitsi että niihin oli merkittävä myöskin verovelvollisen nimi. Verojen pakkoperinnässä ei vastedes enää esiintyisi verolippuja kaksin kapalein, mikä järjestelmä oli vaikeuttanut tarkkailua tai tehnyt sen kokonaan mahdottomaksi, vaan kutakin verovelvollista kohden ainoastaan yksi verolippu, joka annettaisiin verovelvolliselle jo ennen veronkantoa, ja sen lisäksi perimiskortti kutakin sellaista verovelvollista varten, joka oli jättänyt erääntyneen vero-osuutensa maksamatta. Perimiskortit oli kirjoitettava rahatoimikonttorissa, ja niiden tuli seurata jäämäluetteloa. Toisen kaupunginvoudin ja ulosottomiesten tuli ottaa ne huostaansa sekä jakaa ne ulosottoapulaisille, jotka voivat niiden mukaan osoittaa verovelvollisille perittäväksi erääntyneen veromäärän. Sitäpaitsi ne olisivat ulosottoapulaisille avuksi hänen etsiesään verovelvollista, jonka osoite ja ammatti oli merkitty korttiin. Jos korttiin

¹⁾ Valt. pöytäk. 23 p. helmik. 1 §. — ²⁾ Vrt. v:n 1925 kert. s. 123—126 ja v:n 1926 kert. s. 93—98. — ³⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 11.

merkitty osoite havaittaisiin vääräksi, jätettäisiin kortti poliisilaitoksen osoitetoimistoon, missä kaksi tässä tarkoituksessa työskentelevää kaupunginvoudinkonttorin virkailijaa oikaisisi virheen. Perimiskorttia ei missään tapauksessa eikä millään ehdoilla saisi käyttää peritystä verojäämästä annettavana kuittina. Juuri tässä kohden, siis kuittijärjestelmässä, komitea piti kokonaan uuden menetelmän, nim. n. s. perimiskuittijärjestelmän, käytäntöön ottamista välttämättömänä. Kuittilomakkeet sidottaisiin esim. 100 alkuperäistä kuittia ja yhtä monta jäljennöstä käsittäviin vihkoihin ja olisivat numeroidut parittain samoin numeroin. Nämä kuittivihot olisivat ulosotto-laitoksen tarkastajan hallussa, joka tunnustetta vastaan jakaisi niitä asianomaisille viranpitäjille. Perimiskuitteihin oli painettava tarpeellinen teksti, sekä toisen kaupunginvoudin tai asianomaisen ulosottomiehen nimikirjoitusjäljennös, minkä lisäksi niihin tuli olla kuvattuna se tarkastusleima, jota ilman jokainen veroa perittäessä annettu perimiskuitti oli mitätön. Ennenkuin tarkastaja jakoi kuittivihkoja, oli niissä olevat lomakkeet leimattava edellä mainitulla yksinomaan hänen huostassaan olevalla tarkastusleimasimella. Yleisölle oli ilmoitettava, että jokaisessa toisen kaupunginvoudin konttorin virkailijain laatimassa kuitissa tuli olla mainittu tarkastusleima ja että vero muussa tapauksessa voitiin uudestaan periä asianomaiselta; viimeainittu seikka oli saatava vahvistetuksi asianmukaisesti annettavalla asetuksella. Painettuun kuittilomakkeeseen merkittäisiin verovelvollisen nimi, peritty veromäärä sekä lisäkorko ja toimituspalkkio sekä oliko suoritus mahdollisesti osamaksu. Viimemainittujen käyttöä olisi rajoitettava siten, että toinen kaupunginvouti tai ulosottomies oikeutettaisiin ratkaisemaan, saiko osamaksuja ottaa vastaan vai ei. Tarkkailuosaston tuli erityistä korttijärjestelmää käyttäen valvoa osamaksujen suoritusta.

Kysymystä, missä määrin toisen kaupunginvoudin oli katsottava olevan vastuussa toimenantajalleen, kaupungille, siinä tapauksessa että kaikesta huolimatta vastedeskin esiintyisi epärehellisyyttä veronperimisessä, sekä oliko mainittu kaupunginvouti lain mukaan katsottava esteettömäksi rajoittamaan alaistensa ulosottoapulaisten tehtävät verojen pakkoperinnässä käsittämään ainoastaan irtaimistoulosmittausten toimittamisen, oli laamanni J. Ugglan komitean pyynnöstä selvitetty ja tällöin tullut siihen tulokseen,

että sen toimituksen, irtaimen omaisuuden ulosmittauksen, jonka kaupunginvouti voimassa olevain lainsäädännösten mukaan voi antaa ulosottopalvelijan tehtäväksi, oli katsottavan käsittävän, paitsi irtaimistoulosmittausta rajoitettussa merkityksessä, myös verojäämien pakkoperinnän yleensä, siihen luettuna niiden rahavarojen kannanta, jotka maksuvelvollinen vapaaehtoisesti tarjoaa täytäntöönpanijalle tämän ollessa ulosottokäynnillään; että kaupunginvoudin lainmukainen vastuu sen mukaisesti ulottui käsittämään myös niiden käteisvarojen tilityksen, jotka ulosottopalvelija pakkoperintätoimituksen kuluessa on kantanut; sekä että voimassaolevat asetukset eivät oikeuttaneet kaupunginvoutia jatkuvasti rajoittamaan ulosottopalvelijan tehtävää verojen pakkoperinnässä käsittämään ainoastaan irtaimistoulosmittauksen tai määräämään, että maksuvelvollisen ulosottoimituksen kuluessa ehdottomasti on suoritettava verojäämän vapaaehtoinen maksu suoraan kaupunginvoudinkonttoriin.

Kuulutettuina veronmaksukausina tapahtuvan veronmaksun tuli komitean mielestä tapahtua samalla tavalla kuin siihen asti, ja verolippu oli laadittava entisellä tavalla, kuitenkin siten, että siihen oli poikkipäin selvin kirjaimin painettava ilmoitus, että ulosottolaitoksen verolippuun merkitsemä kuittaus oli mitätön sekä että siis, jos veromäärä maksettiin ulosottomie-

helle, oli vaadittava erityinen perimiskuitti. Verolipun selkäpuolelle oli painettava ilmoitus, että jos vero suoritettiin kaupunginvoudin konttoriin tai ulosottoapulaiselle, sen suorittamisesta oli annettava erityinen, verolippuun jäljennetyn mukaisella tarkkailuleimalla varustettu perimiskuitti. Mikäli veromääriä kantokauden päätyttyä maksettiin rahatoimikonttoriin, tuli maksajan saada kuitti samalla tavalla kuin kantokautena, mutta jos maksu suoritettiin kaupunginvoudinkonttoriin tai ulosottoapulaiselle, oli sen suorittajalle annettava erityinen perimiskuitti. Samaten oli ne rahamäärät, jotka ulosmitattiin palkasta työnantajalta, kuitattava perimiskuitilla. Muille paikkakunnille lähetettyjä verolippuja oli komitean mielestä pidettävä maksuunpanoluettelon otteina, joten niiden tuli saada verolipun muodosta poikkeava asu.

Toisen kaupunginvoudin konttorin sisäisestä järjestelystä komitea lausui seuraavaa: Konttorin johtajana toimisi toinen kaupunginvouti ja hänen avukseen perimistyöhön oli otettava kolme ylimääräistä ulosottomiestä. Ulosottoapulaisten lukumäärä voisi jäädä entiselleen, 50:ksi, ja 40 heistä kuuluisi vakinaiseen palkkasääntöön. Näistä viranpitäjistä 5 avustaisi toista kaupunginvoutia, 7 avustavaa toista kaupunginvoutia, joka huolehti kaikista maaseudulta tulevista virka-apuasioista, sekä kolmea ylimääräistä ulosottomiestä 12—13 kutakin. Tarkkailusta huolehtisi maistraatin asettama tarkastaja, jonka tehtävä käsittäisi myöskin ensimmäisen kaupunginvoudin konttorin ja avustavan rikostuomioiden toimeenpanijan konttorin toiminnan tarkkailun. Hänen avukseen otettaisiin kaksi konttoriapulaista. Tarkastajan, joka ei missään tapauksessa saisi vastaanottaa kertyviä varoja, tulisi m. m. valvoa toisen kaupunginvoudin ja hänen alaisensa henkilökunnan kannettavien varojen perintää ja tilitystä. Toisen kaupunginvoudin toiminnan tarkkailemiseksi olisi tarkastajan vähintään kerran kuukaudessa tarkastettava konttorin rahavarat ja tällöin tarkattava, että kaikista kassakirjaan viime tarkastuksen jälkeen merkityistä eristä oli asianmukaiset todisteet sekä että kaikki toisen kaupunginvoudin konttoriin kertyneet varat säädetyn ajan kuluessa tilitettiin asianomaiselle toimeksiantajalle. Edelleen hänen tuli valvoa ylimääräisten ulosottomiesten ja ulosottopalvelijain suorittamaa perimistyötä sekä siinä tarkoituksessa huolellisesti tutkia ja tarkastaa sekä kaikki poisto-, virka-apu- y. m. luettelot että myös, milloin se osoittautui välttämättömäksi, toimittamalla tutkimuksia verovelvollisten luona valvoa perimistoimenpiteitä. Hänen tuli myös vähintään kerran kuukaudessa vuosineljänneksenä toimittaa jokaisen ulosottovirkailijan perimistoiminnan täydellinen tarkastus; samoin oli meneteltävä ennen heidän kesä- ja muun lomainsa alkamista. Lisäksi tuli hänen tarkoin valvoa, että ulosottomiesten perimät varat säädettyinä aikana ja säädetyssä järjestyksessä suoritettiin toimeksiantajalle. Tarkastustyö oli kuitenkin järjestettävä siten, ettei toisen kaupunginvoudinkonttorin annettava lopputilitys sen johdosta viivästynyt. Edelleen oli tarkastajan erityisen kirjaan luetteloitava antamansa, tarkastusleimatut perimiskuittivihot samoin kuin myös hänelle palautetut kuittijäljennökset. Lisäksi tuli tarkastajan toimittamistaan inventauksista ja tarkastuksista pitää päiväkirjaa, joka oli vähintään joka vuosineljänneksenä esitettävä maistraatille.

Komitean mielestä oli konttoriin ehdottomasti perustettava kassanhoitajan toimi, jotta konttorin kassa voisi välittää konttorin koko rahaliikkeen. Yleisön kassaan suorittamista veromääristä annettaisiin kuitti yksinomaan ylempänä mainitulla tavalla. Kassanhoitoon kuuluisi myöskin kassantarkkailija tai kassa-apulainen.

Ulosottopalvelijain tulisi päivittäin maksaa perimänsä suurehkokot rahamäärät joko kaupungin tilille asianomaisiin pankkeihin tai kaupunginkassaan siten, että heidän huostaansa seuraavan päivän tilitykseen asti jäävät rahamäärät eivät ylittäisi esim. tuhatta markkaa lukuunottamatta sitä 2,000 markan vaihtokassaa, joka heillä oli oikeus pitää käytettävänä. Rahatoimikonttorin ja asianomaisten pankkien suorituksista antamat kuitit tuli toisen kaupunginvoudin konttorin kassan hyväksyä käteissuoritukseksi. Vähintään kahdesti viikossa tuli ulosottoapulaisten tehdä kaupunginvoudin konttorille tili edellisen tilityksen jälkeen perimistään varoista.

Maistraatti ilmoitti edelleen hyväksyneensä komitean ehdottaman ja edellä selostetun, verojen pakkoperinnän tarkkailussa käytäntöön otettavan järjestelmän ja aikovansa anoa, että perimiskuitin käytäntöön ottamisesta Helsingissä annettaisiin asetus, sekä päättäneensä, että toisen kaupunginvoudin konttorin sisäinen työjärjestys uudistettaisiin komitean ehdotusten mukaisesti. Sen ohessa maistraatti ehdotti kaupunginvaltuuston päätettäväksi,

että toisen kaupunginvoudin konttoriin perustettaisiin kaksi ylimääräisen ulosottomiehen tointa ja yksi kassantarkkailijan toimi;

että ulosottolaitoksen tarkastajan toimi merkittäisiin vakinaiseen palkka-sääntöön ja että laitoksen tarkkailuosastolle perustettaisiin kaksi tarkkailu-apulaisen tointa;

että toisen kaupunginvoudin konttoriin perustettu varattomuustodistusten tarkastajan toimi lakkautettaisiin lokakuun 1 p:stä lukien;

että toisen kaupunginvoudin toimi sijoitettaisiin 15 vakinaiseen palkkaluokkaan, avustavan toisen kaupunginvoudin ja ylimääräisen ulosottomiehen toimet 12 luokkaan, kassanhoitajattaren toimi sekä 15 ulosottoapulaisen tointa 6 luokkaan, 25 ulosottoapulaisen tointa 5 luokkaan, kassantarkkailijan toimi 4 ja konttoriapulaisen toimet 3 luokkaan, tarkastajan toimi 14 ja tarkkailuapulaisen toimet 3 luokkaan sekä että 270,000 markkaa osoitettaisiin ylimääräisten ja tilapäisten ulosottoapulaisten palkkaamiseksi; sekä

että edellä luetellut toimenpiteet toteutettaisiin syyskuun 1 p:stä lukien, mikäli edellä ei ollut toisin ehdotettu.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi¹⁾ maistraatin esityksen ja osoitti päätöksestä kuluvana vuonna aiheutuvat lisäkustannukset, 67,100 markkaa, talousarvion määrärahasta Uusien virkain palkat ja palkankorotukset.

Rahatoimikamarin ohjesääntö. Nuorempi oikeusneuvosmies G. Leopold oli valittanut²⁾ Uudenmaan läänin maaherralle kaupunginvaltuuston päätöksestä, joka koski rahatoimikamarin ohjesäännön muuttamista ja joka herra Leopoldin käsityksen mukaan ei ollut syntynyt lain määräämässä järjestyksessä. Sittenkuin maaherra hyväksyen valituksen oli kumonnut sen aiheena olleen päätöksen ja kaupunginvaltuusto tämän johdosta oli valittanut³⁾ korkeimpaan hallinto-oikeuteen, tämä oli palauttanut asian maaherralle huomauttaen, että asian käsittely kuului hallitukselle. Maaherra oli sen jälkeen lähettänyt korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen ynnä kaikki asiaan kuuluvat asiakirjat sisäasianministeriölle, joka asiaa käsiteltäessä toukokuun 2 p:nä hyläten herra Leopoldin väitteen, että kaupunginvaltuuston valitukset oli liian myöhään annettu korkeimmalle hallinto-oikeudelle, harkitsi oikeaksi kumota valituksen aiheuttaneen maaherran päätöksen ja jättää asian kaupunginvaltuuston päätöksen varaan, koska maistraatti, ennenkuin kaupungin-

¹⁾ Valt. pöytäk. 15 p. kesäk. 12 §. — ²⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 100. — ³⁾ S:n s. 101. —
⁴⁾ Valt. pöytäk. 15 p. kesäk. 13 §.

valtuusto hyväksyi kyseellisen rahatoimikamarin ohjesäännön muutoksen, oli antanut siitä valtuustolle asiallisen lausunnon ja sen siis oli katsottava asianmukaisesti vaikuttaneen asian valmisteluun sekä koska se seikka, ettei mainittua muutosehdotusta ollut esitetty kaupunginvaltuustolle kaupunkien kunnallishallinnosta annetun asetuksen 51 §:ssä mainitussa järjestyksessä, ei sinänsä vaikuttanut valtuuston päätöksen laillisuuteen.

Rahatoimikamarin johtosäännön muutos. Rahatoimikamari lähetti kaupunginvaltuustolle johtosääntönsä muutosehdotuksen, jota laadittaessa oli otettu huomioon kaupunginvaltuuston päätös¹⁾ rahatoimikonttorin uudestaanjärjestelystä. Ehdotus hyväksyttiin²⁾, sittenkuin siihen oli tehty erinäisiä rahatoimenjohtajan ehdottamia muutoksia.

Kaupungin kassa- ja tililaitoksen johtosääntö. Kaupunginvaltuusto hyväksyi³⁾ rahatoimikonttorin uudestaanjärjestelystä johtuvan kaupungin kassa- ja tililaitoksen johtosäännön 25 §:n 1 kohdan muutoksen.

Työnvälitystoimiston ohjesääntö. Työnvälitystoimiston johtokunnan laadittua ehdotuksen toimiston uudeksi ohjesäännöksi ja rahatoimikamarin, jonka lausuntoa ehdotuksesta oli pyydetty, tehtyä siihen joitakin pääasiassa muodollisia muutoksia, kaupunginvaltuusto päätti⁴⁾ puolestaan hyväksyä Helsingin kaupungin työnvälitystoimiston ohjesääntöehdotuksen ja lähettää sen sosialiministeriön vahvistettavaksi.

Merimiesten työnvälitys. Sittenkuin kaupunginvaltuusto tehdyn tiedustelun johdosta oli ilmoittanut sosialiministeriölle, että Helsingin meriliikenne valtuuston mielestä oli kasvanut niin suureksi, että kaupungin työnvälitystoimistoon olisi perustettava erityinen merimiesten osasto, sosialiministeriö tammikuun 3 p:nä oli määrännyt, että toimistoon oli perustettava tällainen työnvälityksestä annetun lain 4 §:ssä edellytetty osasto, jonka ylläpitämiseen kaupungilla oli oikeus saada valtionapua voimassa olevien perusteiden mukaisesti. Tämä ilmoitus lähetettiin⁵⁾ työnvälitystoimiston johtokunnalle, jolle määrättiin tehtäväksi ryhtyä sen aiheuttamiin toimenpiteisiin.

Hallituksen tämän jälkeen lähetettyä selonteon niistä toimenpiteistä, joihin se oli ryhtynyt toimistoon perustettavan uuden osaston järjestelemiseksi, sekä laaditun ehdotuksen sen menosäännöksi kuluva vuotta varten kaupunginvaltuusto päätti⁶⁾ myöntyen hallituksen tekemään ehdotukseen, että Helsingin kaupungin työnvälitystoimiston merimiesten osastolle perustettaisiin 10 vakinaiseen palkkaluokkaan kuuluva osastonjohtajan virka; että tähän virkaan liittyvä palkka kuluvalta vuodelta suoritettaisiin talousarvion määrärahasta Uusien virkain palkat ja palkankorotukset; sekä että osaston muiden menojen suorittamiseen tarpeellinen 26,000 markan määräraha maksettaisiin Sekalaisten menojen pääluokkaan merkityistä valtuuston käyttövaroista.

Kaupungin lääkärialueiden uudestaanjärjestely. Terveystieteiden laitoksen aloitteesta kaupunginvaltuusto päätti⁷⁾

että Kallion alueen aluelääkärin virka lakkautettaisiin huhtikuun 1 p:stä; että Kallion alueen aluelääkäri lääketieteellisenaatti L. Wetterstrand samasta ajankohdasta siirrettäisiin pohjoisen alueen aluelääkäriksi;

että Kallion alueen lounaisosa yhdistettäisiin pohjoiseen lääkärialueeseen ja muu osa Sörnäsän alueeseen;

että pohjoisen alueen ja Sörnäsän alueen välisen rajan tuli kulkea Pohjois-

¹⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 98 ja seur. — ²⁾ Valt. pöytäk. 14 p. jouluk. 4 §; ks. myös Kunnall. asetuskok. s. 90. — ³⁾ Valt. pöytäk. 14 p. jouluk. 4 §; ks. myös Kunnall. asetuskok. s. 93. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 7 p. jouluk. 4 §; ks. v:n 1928 Kunnall. asetuskok. s. 17. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 9 p. helmik. 5 §. — ⁶⁾ S:n 6 p. huhtik. 19 §. — ⁷⁾ S:n 23 p. maalisk. 18 §.

satamasta tehdaskorttelin n:o 292 pohjoispuolitse pitkin Haapaniemenkujaa, Viidettä linjaa, It. Papinkatua Kallion kirkon eteläpuolitse ja edelleen Neljättä linjaa, Castrénin- ja Kristiinankatuja Helsinginkatuun asti ja sieltä alueen siihenastista rajaa myöten rautatielinjaan sekä että Tervasaari, Nihti, Korkeasaari ja Hylkysaari kuuluisivat pohjoiseen alueeseen;

määrätä, että pohjoisen alueen aluelääkäriin tuli asua Pitkäsillan pohjoispuolella; sekä

siinä tapauksessa, että aluelääkäriin virkoja mahdollisesti tuli avoimiksi, olla niitä täyttämättä, ennenkuin alueiden rajat oli lopullisesti vahvistettu.

Kunnan hammaspoliklinikka. Terveydenhoitolautakunta oli antanut lausuntonsa ¹⁾ kunnan hammaspoliklinikan johtajan tekemästä esityksestä, joka koski mainitun poliklinikan laajentamista, ja esitti siinä mielipiteenään, että ensi sijassa oli kehitettävä järjestelmällistä hammashoitoa, t. s. sitä hammashoitoa, jolla tarkoitettiin lasten kaikkien hampaiden tarkastusta sekä kaikkien vahingoittuneiden hampaiden hoitoa riippumatta siitä, särkikö niitä sillä kertaa vai ei, ja joka siis oli ilmeistä terveydenhoitoa, kun taas polikliinillistä hoitoa, jolla tarkoitettiin sillä hetkellä särkevän hampaan hoitotoimenpiteitä eli siis selvää sairaanhoitoa, voitaisiin jossain määrin supistaa. Lautakunta oli myös laatinut suunnitelman kansakoulujen, lastentarhojen ja lastenkotien lasten hampaiden järkipäiväisen hoidon järjestämiseksi ja katsoi, että se voitiin toteuttaa, jos kunnan hammaspoliklinikkaan sen entisten työvoimain lisäksi otettiin kaksi assistenttia, joilla kummallakin olisi kolmen tunnin päivittäinen työaika, sekä polikliinillistä vastaanottoa varten ylimääräinen hammaslääkäri, joka voisi työskennellä johtajan työpaikalla, koska tämän tuli olla vapaa polikliinillisestä hammashoidosta. Edelleen oli johtajan työhuone välttämättä sisustettava leikkaushuoneeksi. Sitä vastoin lautakunta ei katsonut olevan syytä Kaisaniemenkadun varrella olevan poliklinikan jatkuvaan laajentamiseen, vaan olisi kaupungin pitkät välimatkat huomioon ottaen mieluummin perustettava pieniä klinikoita joihinkin syrjäisiin kansakouluihin sekä jokaiseen sellaiseen klinikkaan palkattava hammaslääkäri, joka antaisi hammashoitoa sekä asianomaisen koulun että läheisten koulujen ja kansanlastentarhain oppilaille.

Rahatoimikamari ilmoitti voivansa kaikin puolin yhtyä terveydenhoitolautakunnan esittämiin näkökohtiin ja viittasi siihen lautakunnan ehdottamasta järjestelmästä johtuvaan etuun, että sen mukaan hygieninen hoito tarkasti erotettiin kliinillisestä, mikä seikka oli tärkeä valtionavun saamisen kannalta.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti ²⁾, että kunnan hammaspoliklinikkaan vuoden 1928 alusta lukien perustettaisiin kaksi avustavan assistentin virkaa, joiden päivittäinen työaika olisi kolme tuntia, sekä ylimääräisen assistentin virka polikliinillistä hoitoa varten sekä että terveydenhoitolautakunta täyttäisi nämä virat; merkitä niiden palkkausta varten vuoden 1928 menosääntöön 56,160 markan määrärahan; sekä ottaa hammaspoliklinikan menosääntöön kaluston ja koneiston hankkimista ja paikoilleen asettamista varten 35,000 markan suuruisen määrärahan.

Kotiterveydenhoidon ja kotitalouden opetuksen järjestäminen. Terveydenhoitolautakunnan puheenjohtajan professori vapaah. O. von Hellensin virittettyä kysymyksen kotiterveydenhoidon ja kotitalouden kurssien järjestämisestä ja kaupunginvaltuuston tämän johdosta asetettua ³⁾ komitean sitä val-

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 35. — ²⁾ Valt. pöytäk. 15 p. kesäk. 28 § ja 9 p. marrask. 23 §. — ³⁾ Ks. v:n 1925 kert. s. 148.

mistelemaan ja puolestaan valittua sen jäseniksi vt Gebhardin ja Vallilan työväenasuntojen emännöitsijän L. Saarikiven, terveydenhoitolautakunta, rahoituskamari ja sosialilautakunta olivat valtuuston kehoituksesta niinkään jokainen valinneet yhden edustajan komiteaan, nim. terveydenhoitolautakunta vapaah. von Hellensin, rahatoimikamari professori C. Tigerstedtin ja sosialilautakunta insinööri J. Markelin-Svenssonin. Sittemmin antamassaan mietinnössä ¹⁾ komitea lausui, että se oli täysin yhtä mieltä aloitteentekijän kanssa siitä, että sangen lukuisain kaupungin kotien terveydelliset olot olivat hyvin epätydyttävät sekä kotien hoitoon katsoen puhtauden, tuuletuksen y. m. suhteen että hyvän ja riittävän ruuan tarkoituksenmukaiseen valmistukseen nähden. Järjestelmällistä työtä, jonka tarkoituksena olisi perheenemäntien näitä aloja koskevien tietojen lisääminen, oli sen vuoksi laajoissa piireissä kauan toivottu. Komitea oli puolestaan sitä mieltä, että toiminnan, joka tarkoitti kotien hoidon ja kotitalouden parantamista Helsingissä, tullakseen mahdollisimman tehokkaaksi tulisi käsittää sekä tarkoitusta varten luovutetussa huoneistossa järjestettyjä opetuskursseja että kodeissa tapahtuvaa neuvonta- ja opastustoimintaa. Edellistä valistustoiminnan muotoa käyttäen voitaisiin vaikuttaa niihin perheenemäntiin, jotka vakavasti harrastivat kotiensa vaurastumista, mutta jotta päästäisiin kosketuksiin niidenkin piirien kanssa, joissa kodit terveydenhoidon, järjestyksen ja taloudenhoidon suhteen olivat alimmalla kannalla eivätkä emännät olleet heränneet oivaltamaan puheena olevaa asiaa koskevista tiedoista heille koituvaa hyötyä, kotikäyntitoiminta olisi välttämättömän tarpeellinen. Mitä itse opetusohjelmaan tuli, oli kotikäynneillä annettava neuvoja ja ohjausta kotiterveydenhoidossa, t. s. asunnon ja kodin terveydellisessä hoidossa, puhdistuksessa, siivouksessa, tuuletuksessa y. m., kotitaloudenhoidossa, mihin yksinkertaisen ruuanlaiton sekä ravintoaineiden säilyntä- ja säilytyksen ja oston lisäksi kuului myöskin kotitalouden järkipäiväinen järjestely, taloudenhoitolaskelmain laatiminen y. m., samoin kuin yksinkertaisissa käsitöissä, kuten paikkauksessa, parsinnassa, pientenlasten- ja muiden yksinkertaisten vaatteiden, alusvaatteiden y. m. valmistuksessa y. m. Kurssuja tuli olla kolmenlaisia, nim. kotitaloudenhoidon havaintokursseja, kotitalouden opetuskursseja ja käsitöiden opetuskursseja. Sitäpaitsi oli järjestettävä erillisiä esitelmää tai esitelmäsarjoja. Suotavaa oli myös, että vastedes perustettaisiin kotitalousasiain tiedonantotoimisto, mutta sitä koskeva kysymys oli komitean mielestä lykättävä, kunnes tällä alalla oli saavutettu enemmän kokemusta.

Edellä esitetyssä mietinnössään komitea oli ehdottanut, että suunnitellun kotiterveydenhoidon ja kotitalouden opetuksen johto lähinnä uskottaisiin viisijäseniselle komitealle, joka olisi suoranaisesti kaupunginvaltuuston alainen. Rahatoimikamari, joka pääasiassa yhtyi ²⁾ komitean ehdotuksiin, piti kuitenkin puolestaan sosialilautakuntaa sopivimpana hoitamaan kyseellisen toiminnan valvontaa. Lautakunta, jolta oli pyydetty lausuntoa tästä kysymyksestä, huomautti ²⁾, että se hallintoelin, jolle kotiterveydenhoidon ja kotitalouden opetuksen valvonta uskottaisiin, sopivasti voi ottaa hoitaakseen nekin tehtävät, jotka kuuluivat siirtolapuutarhain hallintojaostolle. Komitean jäsenet oli valittava osin lautakunnan jäsenten keskuudesta, osin sen ulkopuolelta ja huomioon ottaen, että sekä kotitalouden että siirtolapuutarhatoiminnan tuntemus tulivat edustetuiksi.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti ³⁾

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 5 v:lta 1925. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 10. — ³⁾ Valt. pöytäk. 18 p. toukok. 9 §.

että kunnallinen kotiterveydenhoidon ja kotitalouden opetus järjestettäisiin siten kuin edellä selostetussa komiteanmietinnössä esitetään;

uskoa mainitun opetustoiminnan johdon sosialilautakunnan alaiselle kotitalous- ja siirtolapuutarhajohtokunnalle;

hyväksyä tälle johtokunnalle laaditun johtosääntöehdotuksen ¹⁾, joka astuisi voimaan syyskuun 1 p:nä;

lakkauttaa kaupunginvaltuuston syyskuun 10 p:nä 1924 perustaman ²⁾ siirtolapuutarhajaoston syyskuun 1 p:stä lukien;

lokakuun 1 p:stä lukien ottaa kaupungin palvelukseen kolme 27,600 markan vuosipalkkaa nauttivaa ja palkkajärjestelyn jälkeen sitä vastaavaan palkkaluokkaan luettavaa kotitalousneuvojaa sekä samasta päivästä lähtien lakkauttaa siirtolapuutarhaneuvojan viran;

hyväksyä kotitalousopetuksen ja siirtolapuutarhatoiminnan menoarvioehdotuksen, joka vastedes sisällytettäisiin sosialilautakunnan menoarvioon, sekä kuluvaaksi vuodeksi osoittaa tähän tarkoitukseen talousarvion tililtä Uusien virkain palkat ja palkankorotukset 20,700 markkaa ja Sekalaisten menojen pääluokassa olevista valtuuston käyttövaroista 11,750 markkaa;

osoittaa tarpeellisten huone- ja talouskalujen, opetusvälineiden y. m. ostamiseksi edellä mainituista käyttövaroista 70,600 markkaa;

luovuttaa kotitalous- ja siirtolapuutarhajohtokunnan käytettäväksi valmistuvan työväenopistorakennuksen alikerrokseen sisustettavan keittiöhuoneiston; sekä

että ne työväenopiston ja kotitalousopetuslaitoksen taloudelliset suhteet, jotka johtuivat yhteisen rakennuksen käyttämisestä, oli valtionavun saamiseksi annettavaa selvitystä silmällä pitäen järjestettävä niiden perusteiden mukaisiksi, jotka laki työväenopistojen valtionavusta määrää.

Kaupungin painatustöiden supistaminen. Vuonna 1926 kaupunginvaltuusto asetti ³⁾ komitean tutkimaan, missä määrin kaupungin tilastokonttorin painatustöitä voitaisiin supistaa niiden aiheuttamien kustannusten vähentämiseksi, sekä lausumaan mielipiteensä eräiden konttorin virkain uudestaanjärjestelyä koskevasta, rahatoimikamarin esittämästä ehdotuksesta. Tämän tehtävänsä täyttäen valiokunta sittemmin antoi mietinnön ⁴⁾, johon sisältyi selonteko tilastokonttorin ja teknillisten laitosten eri julkaisuista sekä yksityiskohtainen luettelo niistä useihin näistä julkaisuista sisältyivistä taulukoista ja teksteistä, jotka valiokunnan mielestä kustannusten vähentämiseksi voitiin niistä poistaa. Samalla valiokunta kuitenkin huomautti, että konttorin edelleenkin oli hankittava ja järjestettävä sekä pidettävä asianharrastajain saatavissa nekin tilastotiedot, joita sen ehdotuksen mukaan ei enää painattaisi. Edelleen valiokunta toivoi, että sen laatimaa poistettavien ja supistettavien taulukkojen luetteloa ei käsitettäisi ehdottomaksi laiksi, josta ei voisi eikä saisi poiketa, vaan ohjeeksi, jonka viittomissa rajoissa tilastokonttorin säilyttämällä harkintavapaus yksityiskohtiin nähden tuli laatia julkaisut. Julkaisusta Terveys- ja sairaanhoito oli pyydetty lausunnot ensimmäiseltä kaupunginlääkäriltä ja sairaalatarhastajalta, joilla ei ollut mitään huomauttamista valiokunnan ehdottamia lyhennyksiä ja poistoja vastaan, mutta jotka sen sijaan anoivat, että mainittu tilasto julkaistaisiin vuosittain eikä kuten siihen asti joka kolmas vuosi. Valiokunta ei puolestaan katsonut voimassa olevan järjestelmän muuttamista tältä kohden kyllin perustelluksi.

¹⁾ Ks. Kunnall. asetuskok. s. 26. — ²⁾ Ks. v:n 1924 kert. s. 21. — ³⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 126. — ⁴⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 5.

Valiokunnan ohjeita noudatettaessa olisi painosivujen lukumäärän vähenys Tilastollisessa vuosikirjassa 50, julkaisussa Ulkomaan kauppa, joka yhdistettäisiin julkaisuun Merenkulku, yhteensä 99 sivua, julkaisussa Opetuslaitokset 70 sivua, julkaisussa Terveysten- ja sairaanhoito 200 sivua ja julkaisussa Kaupungin teknilliset laitokset 32 sivua. Kunnalliskalenteri ja Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta oli valiokunnan mielestä säilytettävä likimain ennallaan, jota vastoin Kunnallisessa asetuskokoelmassa julkaistujen asetusten valinnassa karsinta voisi olla ankarampi. Myöskin Helsingin kaupungin kunnallista käsikirjaa valiokunta piti tarpeettoman laajana, mutta ei tahtonut ehdottaa sen suunnitelman muuttamista, koska sitä jo oli ilmestynyt kaksi osaa.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto täysin yhtyen valiokunnan teke- miin ehdotuksiin päätti¹⁾

velvoittaa tilastokonttorin kaikissa painatustöissään yleensä noudatta- maan tarpeellista suppeutta ja valtuuttaa sen huomioon ottaen ne esimerkit ja ohjeet, jotka edellä selostetussa mietinnössä on annettu, ja neuvotellen kaupungin painatustöiden valvojan kanssa tekemään sen käsiteltäväksi saa- puvaan aineistoon tarpeellisiksi katsotut lyhennykset;

velvoittaa tilastokonttorin, mikäli se jostakin syystä joskus piti välttä- mättömänä julkaista edellä käsiteltyihin verraten laajempia ja painatuskuluja huomattavasti lisääviä tilastoja, neuvottelemaan siitä rahatoimikamarin kanssa;

että ulkomaankauppaa ja merenkulkua koskeva tilasto oli yhdistettävä; sekä

kehoittaa teknillisten laitosten hallitusta vuosikertomuksensa painatuk- sessa noudattamaan valiokunnan edellä mainitussa mietinnössä ehdotettuja muutoksia ja supistuksia.

Valtion ja kaupungin yhteistoiminta sairaaloita perustettaessa. Opetus- ministeriö oli pyytänyt kaupunginvaltuuston lausuntoa siitä, oliko yhteistyö valtion ja kaupungin kesken suotava ja mahdollinen perustettaessa yliopiston klinikoita, erikoisesti obstetris-gynekologista klinikkaa Meilahteen, sekä ehdot- tanut, että jos valtuuston vastaus oli myöntävä, rakennettavia sairaaloita suunnittelemaan asetettaisiin valtiota, yliopistoa ja Helsingin kaupunkia edustavista lääkäreistä sekä taloudellisiin kysymyksiin perehtyneistä henki- löistä kokoonpantu asiantuntijatoimikunta. Sekä kaupungin sairaalain hallitus että rahatoimikamari olivat esityksestä antamissaan lausunnoissa puoltaneet myöntymistä siihen sekä pyytäneet saada valita edustajansa ehdotettuun asiantuntijatoimikuntaan, kaupungin sairaalain hallitus lääke- tieteen- ja kirurgiantohtori E. Suolahden ja rahatoimikamari pankinjohtaja T. Grotenfeltin. Opetusministeriölle sittemmin annetussa lausunnossa kau- punginvaltuusto ilmoitti²⁾, että valtuusto piti mainitun laatuista valtion ja kaupungin välistä yhteistyötä suotavana sekä että kysymyksen valmis- telu sopivimmin olisi uskottava ehdotetulle asiantuntijatoimikunnalle, jossa kaupunkia edellä mainittujen henkilöiden lisäksi edustaisivat vtt lääketieteen- ja kirurgian tohtori F. Langenskiöld ja Suomen muurariliiton luottamusmies A. E. Leino.

Sittemmin saapuneen ilmoituksen³⁾ mukaan valtioneuvosto maaliskuun 17 p:nä oli puolestaan valinnut mainitun toimikunnan jäseniksi lääkintöneuvos

¹⁾ Valt. pöytäk. 23 p. maalisk. 13 §; ks. myös tätä kert. s. 123. — ²⁾ Valt. pöytäk. 23 p. helmik. 11 §. — ³⁾ S:n²⁷p.⁴huhtik. 2 §.

G. A. Backmanin, johtaja T. Salmion sekä professorit S. E. Wichmannin ja A. Ylpön ja jättänyt toimikunnan asiaksi valita puheenjohtajansa sekä ehdottaa, miten sihteerin palkkiosta, asiantuntijain käyttämisestä y. m. aiheutuvat menot oli jaettava valtion ja kaupungin kesken.

Mielisairaiden huoltolan ja poliklinikan perustaminen. Kaupungin sairaalain hallitus oli antanut erään tarkoitusta varten asetetun valiokunnan valmistella kysymystä suljetun laitoksen ulkopuolella annetun kunnan mielisairashoidon järjestämisestä ja puoltolauseineen lähettänyt kaupunginvaltuustolle mainitun komitean laatiman mietinnön ¹⁾. Esitystä käsitellessään kaupunginvaltuusto päätti ²⁾ palauttaa sen hallitukseen, mikäli se koski huoltolan ja poliklinikan perustamista mielisairaille henkilöille. Saamansa tehtävän täyteen hallitus sittemmin lähetti valtuustolle pyydetyn lausunnon pysyen aikaisemmin esittämässään mielipiteessä, että ehdotettu huoltola ja poliklinikka olisi sijoitettava Marian sairaalaan, jossa useimmat kaupungin poliklinikoista sijaitsivat ja mistä yleisö jo oli tottunut hakemaan apua. Sitäpaitsi oli syytä otaksua, että osa potilaista vastenmielisesti käyttäisi mielisairaalaan sijoitettua huoltola. Sairaalain hallitus piti sopivimpana, että se itse saisi huolekseen uuden huoltolan ylivalvonnan, jota vastoin terveydenhoitolautakunta oli sitä mieltä, että kyseellinen laitos, joka toimi yleisen terveydenhoidon hyväksi, oli alistettava lautakunnan valvottavaksi.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti ³⁾ huhtikuun 1 p:stä lähtien perustaa terveydenhoitolautakunnan alaisen mielisairaiden huoltolan ja poliklinikan, jonka johtajana toimisi terveydenhoitolautakunnan valitsema lääkäri hoitajattaren avustamana; että huoltola ja poliklinikka toistaiseksi sijoitettaisiin Marian sairaalaan; että laitoksen lääkärille toistaiseksi maksettaisiin palkkaa 12,000 markkaa vuodessa; osoittaa 1,000 markkaa lääkärin lomasijaisen palkkioksi; että hoitajattarentoimi luettaisiin 5 vakinaiseen palkkaluokkaan; sekä että edellä mainitut kustannukset samoin kuin erinäiset muut, 4,000 markaksi arvioidut laitoksen kuluvan vuoden menot suoritettaisiin Terveydenhoito nimiseen pääluokkaan merkityistä kaupunginvaltuuston käyttövaroista.

Marian sairaalan lastenosaston laajentaminen. Marian sairaalan lastenosaston ylilääkäri A. de la Chapelle oli kaupungin sairaalahallitukselle lähettämässään kirjelmässä ⁴⁾ anonut, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin mainittua sairaala-alueella olevaan vanhaan puurakennukseen sijoitettua osastoa haittaavien ilmeisten puutteellisuuksien korjaamiseksi. Tohtori de la Chapelle huomautti ensi sijassa, että sairassijain lukumäärä, 36, oli aivan riittämätön sekä että tilanpuute teki vastaanotto-osaston tehokkaan eristämisen tarkasteluosastosta mahdottomaksi. Kun sairaalaan otetun potilaan epäiltiin sairastavan tarttuvaa tautia, oli usein koko osasto suljettava, t. s. potilaiden osastolle ottaminen ja sieltä laskeminen lakkautettava, koska epäillyn tapauksen eristämiseen ei ollut mitään mahdollisuutta. Edelleen kaivattiin kipeästi poliklinikkaa. Hallitus asetti komitean valmistelemaan kysymystä siedettävempien olojen aikaansaamisesta lastenosastolle ja lähetti sittemmin valtuustolle osaston laajentamista koskevan ehdotuksen ⁴⁾ jonka mukaan osasto tulisi käsittämään 60 sairassijaa. Ehdotuksen mukaan annettaisiin puolet läheisestä puurakennuksesta, joka nyt oli sisustettu hoitajattarien asunnoiksi, lastenosaston käytettäväksi ja samaten kolme itse osaston rakennuksessa

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 1 v:ltä 1926. — ²⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 108. — ³⁾ Valt. pöytäk. 9 p. maalisk. 15 §. — ⁴⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 21, 22

sijaitsevaa huonetta, joissa niinkään oli asunut hoitajattaria. Rakennukset oli samalla perusteellisesti korjattava. Muutos- ja korjaustöiden kustannukset hallitus oli arvioinut 688,700 markaksi, mikä määrä voitiin alentaa 447,300 markkaan siinä tapauksessa, että kaupunginarkkitehdin ja kaupungin yleisten töiden hallituksen ehdotuksen mukaisesti luovuttiin järjestämästä rakennukseen keskuslämpöä, rakentamasta makuuhalleja sekä käyttämästä kaakeli-levyjä erinäisten huoneiden seinäin päällystämiseen. Niille sairaanhoitajattarille, joilta tämä lastensairaalan laajentamissuunnitelma riistäisi asunnot, voitiin kaupungin sairaalahallituksen käsityksen mukaan sopivasti järjestää asunot joko Leppäsuon huvilaan tai Hietäniemenkadun kunnallisiin työväenasuntoihin.

Ehdotuksista antamassaan lausunnossa¹⁾ rahatoimikamari esitti erinäisiä epäilyksiä sen johdosta, että sen mukaisesti uhrattaisiin tuntuvia rahamääriä sellaisten rakennusten kuntoonpanettamiseen, joita todennäköisesti käytettäisiin tähän tarkoitukseen vain suhteellisen lyhyt aika, koska keskussairaala-alueelle lähitulevaisuudessa rakennettaisiin lastensairaala. Ottaen huomioon Helsingin lastensairaalakysymyksen surkean tilan, pysyväisen tilanpuutteen vallitessa valtion koko maata varten tarkoitettussa lastensairaalassa ja Marian sairaalan lastenosaston ollessa liian pieni ja sitäpaitsi äärimmäisen huonossa kunnossa, sekä koska todennäköisesti kestäisi ainakin kymmenen vuotta, ennenkuin kaupunki voi avata uuden lastensairaalan, rahatoimikamari kuitenkin oli sitä mieltä, että asiain tila vaati väliaikaisia parannustoimenpiteitä ja kannatti sen vuoksi puolestaan kaupungin sairaalain hallituksen ehdotuksen hyväksymistä kaupunginarkkitehdin ja kaupungin yleisten töiden hallituksen ehdottamin supistuksin.

Rahatoimikamarin esitykseen yhtyen kaupunginvaltuusto päätti²⁾

hyväksyä kaupungin sairaalahallituksen ehdotuksen Marian sairaalan lastenosaston laajentamiseksi edellä mainituin supistuksin;

merkitä vuoden 1928 menosääntöön 447,300 markkaa tarpeellisia korjaus- ja muutostöitä varten, jotka kuitenkin sai panna alulle jo syksyllä 1927;

merkitä vuoden 1928 menosääntöön 147,949:70 markan määrärahan kaluston hankkimiseksi lastenosastolle;

luovuttaa Hietäniemenkadun tontilla n:o 7 sijaitsevan kivirakennuksen yläkerroksen kaupungin sairaalain hallituksen käytettäväksi sairaanhoitajattarien asunnoiksi;

merkitä vuoden 1928 menosääntöön edellä mainittujen asuntojen kuntoonpanettamiseksi 188,000 markan määrärahan, jonka tarpeen vaatiessa sai käyttää jo kuluvana vuonna; sekä

antaa sosialilautakunnalle tehtäväksi hankittuaan kaupungin sairaalain hallituksen ja rakennuskonttorin lausunnot sanoa irti edellä mainitun yläkerroksen vuokralaiset.]

Köyhäinhoidon, kunnalliskodin ja työlaitoksen ohjesäännöt. Köyhäinhoidtolautakunta lähetti laatimansa kaupungin köyhäinhoidon sekä kunnalliskodin ja työlaitoksen uudet ohjesääntöehdotukset, jotka tarkoittivat köyhäinhoitotyön kehityksen edellyttämän järkipärisen työnjaon aikaansaamista köyhäinhoidon eri elinten kesken. Rahatoimikamari, jolta pyydettiin lausuntoa³⁾ näistä ehdotuksista, esitti, että valtuusto hyväksyisi ne erinäisin kamarin tekemin, pääasiallisesti muodollisin muutoksin, mutta valtuusto päätti⁴⁾ antaa tarkoitusta varten asetetulle valiokunnalle⁵⁾ toimeksi vielä

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 21. — ²⁾ Valt. pöytäk. 7^{p.} syysk. 31 §. — ³⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 17. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 8 p. kesäk. 16 §. — ⁵⁾ Ks. tätä kert. s. 136.

tarkastaa edellä mainitut johtosääntöehdotukset. Tarkastustyönsä suorittuaan tämä valiokunta lähetti valtuustolle uudestaan laatimansa Helsingin kaupungin köyhäinhoidon sekä kaupungin kunnalliskodin ja työlaitoksen ohjesääntöehdotukset¹⁾, jotka kaupunginvaltuusto hyväksyi²⁾ oleviksi voimassa tammikuun 1 p:stä 1928 ja Uudenmaan läänin maaherra vahvisti³⁾ joulukuun 23 p:nä.

Köyhäinhoidon kassa- ja tiliviraston johtosääntö. Kaupunginvaltuusto hyväksyi²⁾ köyhäinhuoltolautakunnan laatiman⁴⁾ sekä rahatoimikamarin⁴⁾ ja tätä tarkoitusta varten asetetun valiokunnan⁵⁾ jossain määrin uudestaan muovaileman⁶⁾ köyhäinhoidon kassa- ja tiliviraston johtosääntöehdotuksen. Johtosääntö tulisi voimaan tammikuun 1 p:stä 1928⁷⁾.

Kurssien järjestäminen köyhäinhuoltolautakunnan viranpitäjille. Köyhäinhuoltolautakunta huomautti, etteivät lautakunnan viranpitäjät omanneet niitä ammattitietoja, joita heidän työnsä menestyminen edellytti, ja että heille sen vuoksi oli välttämätöntä järjestää kurseja, joilla käsiteltäisiin lastenhoitoa, kotitaloutta, terveydenhoitoa ja tautioppia, psykopaattien ja mielisairaiden hoitoa sekä köyhäinhoito- ja muuta siihen liittyvää lainsäädäntöä; näihin kursseihin tulisi ainakin niiden viranpitäjien ottaa osaa, jotka joutuivat kosketukseen avunhakijain kanssa. Tämän johdosta kaupunginvaltuusto päätti⁸⁾ vuoden 1928 menosääntöön merkittäväksi 10,000 markan suuruisen määrärahan köyhäinhuoltolautakunnan ilmoittamaan tarkoitukseen.

Naisten työlaitos. Valkonauhayhdistys ehdotti kaupunginvaltuustolle lähettämässään kirjelmässä, että sen Grankullassa olevaa työkotia alettaisiin käyttää kunnallisena naisten työlaitoksena, jonka hoidosta kuten siihenkin asti huolehtisi johtokunta, jonka jäsenistä köyhäinhuoltolautakunta valitsisi yhden tai kaksi. Työtilaukset välittäisi yhdistyksen kaupungissa oleva kanslia, ja köyhäinhoito suoritaisi yhdistyksen huvilan ja palstan korjauskustannukset sekä muut menot, mikäli ne ylittivät tulot. Kaupunginvaltuusto epäsi⁹⁾ tämän esityksen.

Kuntainvälisen työlaitoksen perustaminen. Rahatoimikamarin jäsen A. Halme ja köyhäinhuoltolautakunnan sihteeri W. A. Eloniemi, jotka kamarin toimeksiannosta olivat edustaneet kaupunkia komiteassa, joka oli valmistellut kysymystä kuntainvälisen työlaitoksen aikaansaamisesta Uudenmaan lääniin¹⁰⁾, olivat köyhäinhuoltolautakunnalle lähettämässään kirjelmässä¹¹⁾ tehneet selkoa komitean työn tuloksista. Tämän johdosta lautakunta antoi kaupunginvaltuustolle kysymystä koskevan esityksen lausuen siinä pääasiassa seuraavaa: Kaupungin kunnalliskoti ja työlaitos olivat jo vuosikausia olleet liikakuormitetut, ja tilanpuutteen poistamiseksi oli välttämättömästi ryhdyttävä toimenpiteihin. Jos kaupunki ryhtyisi suunnitellun kuntainvälisen laitoksen osakkaaksi, voitaisiin sinne sijoittaa n. 30 hoidokkia, mikä ratkaisevalla tavalla helpottaisi köyhäinhoidon huostaan otettavien työvelvollisten henkilöiden polttavaksi käyntyä sijoituskysymystä. Nimenomaan köyhäinhoidon kannalta olisi lautakunnalle edullista saada käytettäväkseen maaseudulla sijaitseva laitos, jonne voitaisiin lähettää hoidokkeja, jotka erikoisesti soveltuivat maataloustyöhön tai joihin suurkaupungin läheisyys vaikutti turmiollisesti. Laitilan tila, jota komitea oli ehdottanut suunnitellun työlaitoksen paikaksi, oli

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 28. — ²⁾ Valt. pöytäk. 12 p. lokak. 29 §. — ³⁾ Vrt. Kunnall. asetuskok. s. 189 ja 196. — ⁴⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 17. — ⁵⁾ Ks. tätä kert. s. 136. — ⁶⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 28. — ⁷⁾ Ks. Kunnall. asetuskok. s. 194. — ⁸⁾ Valt. pöytäk. 26 p. lokak. 10 §; ks. myös tätä kert. s. 90. — ⁹⁾ Valt. pöytäk. 26 p. lokak. 23 §. — ¹⁰⁾ S:n 26 p. tammik. 26 §. — ¹¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 12.

köyhäinhuoltohallituksen mielestä erittäin sopiva tähän tarkoitukseen keskeisen asemansa ja hyvän liikenneyhteytensä vuoksi, koska hoidokeille siellä voitiin järjestää erilaisia ulkotoita sekä koska tilan rakennukset melkein sellaisinaan kelpasivat työlaitoksen tarpeisiin käytettäväksi.

Ehdotuksesta antamassaan lausunnossa¹⁾ rahatoimikamari ilmoitti voivansa yhtyä siinä esitettyihin näkökohtiin sekä esitti kaupunginvaltuuston päätettäväksi,

että Helsingin kaupunki yhdessä erinäisten Uudenmaan läänin kuntien kanssa perustaisi yhteisen työlaitoksen;

että tarkoitusta varten ostettaisiin kuntien yhteisellä vastuulla Hyvinkään pitäjän Ridasjärven kylässä sijaitseva, tohtori H. von Fieandt'n omistama Laitilan kartano kaikkine siihen kuuluvine tiluksineen ja irtaimistoineen 1,265,000 markan kauppahinnasta;

että kaupungille varattaisiin oikeus saada laitoksessa alusta pitäen vähintään 30 hoidokkipaikkaa;

että yrityksen toteuttamiseksi myönnettäisiin ja ensi vuoden menoarvioon otettaisiin 600,000 markan suuruinen määräraha, josta rahatoimikamari oikeutettaisiin ennakolta kaupungin kassasta maksamaan tänä vuonna mahdollisesti tarvittava määrä;

että kaupungin edustajiksi ensi toukokuun 21 p:nä pidettävään kuntien yhteiseen kokoukseen valittaisiin kymmenen henkilöä ja näille viisi varamiestä;

että työlaitoksen väliaikaiseen johtokuntaan kaupungin edustajiksi valittaisiin kolme varsinaista jäsentä varamiehineen; sekä

että työlaitoksen hoito kaupungin puolesta jätettäisiin köyhäinhuoltalautakunnan toimeksi.

Eväten²⁾ rahatoimikamarin esityksen valtuusto päätti²⁾ kehoittaa kamarina siinä tapauksessa, että työlaitoksessa vallitsi tilanpuute, jota ei voitu laitosta laajentamalla poistaa, harkitsemaan, voisiko kaupunki muulla tavoin, esim. itse ostamalla sopivan maatilan, kohtuullisin kustannuksin tyydyttää työlaitoksen lisätilan tarpeen, sekä olisiko kaupungilla syytä ostaa tähän tarkoitukseen edellä mainittu Laitilan tila.

Kunnalliset pesutuvat. Suomen saha-, kuljetus- ja sekatyöväen liiton osasto n:o 37, johon kaupungin ammattipesijättäret olivat liittyneet, oli anonut³⁾ kaupunginvaltuustolta, että Helsinkiin rakennettaisiin kuusi ajanmukaista pesutupaa sekä anomuksensa perusteluksi lausunut, että pesijättärien, joiden ei onnistunut saada riittävästi työtä yksityishenkilöiden luona ja joiden perheittensä toimeentulon turvaamiseksi oli pakko ottaa vastaan työtä koteihinsa, oli äärimmäisen vaikeata saada hankituksi pesutupaa, kuivaus- ja mankelihuonetta, koska ne tavallisesti kuuluivat yksityishenkilöille ja nämä eivät halunneet niitä vuokrata tähän tarkoitukseen. Rahatoimikamari, jonka mieltä valtuuston valmisteluvaliokunta oli tiedustellut, myönsi,³⁾ että ammattipesijäin samoin kuin useiden yksityisten perheidenkin saattoi olla vaikeata saada pesunsa suoritetuksi omassa talossa, minkä johdosta heille tietenkin olisi edullista saada kunnallisia pesutupia käytettäväkseen. Kamarina arvelutti kuitenkin kunnan toiminnan ulottaminen kyseelliselle alalle, koska seurauksena voisi olla, että muutkin ammattiryhmät vaatisivat kaupungin viranomaisilta sopivien työhuoneistojen rakentamista. Tämän johdosta ja koska ehdotettu toiminta kamarin käsityksen mukaan tulisi kunnalle kalliiksi, kamari ehdotti ammattipesijättärien anomuksen evättäväksi.

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 12. — ²⁾ Valt. pöytäk. 18 p. toukok. 10 §. — ³⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 22.

Kaupunginvaltuusto päätti¹⁾ palauttaa kunnallisten pesutupain perustamista koskevan anomuksen kotitalous- ja siirtolapuutarhajohtokuntaan kiireellisesti uudelleen valmisteltavaksi.

Pientenlastenkodin perustaminen. Päättyessään²⁾ perustaa 100 sijaa käsittävän pientenlastenkodin kaupunginvaltuusto samalla määräsi³⁾, että terveydenhoitolautakunta keuhkotautisten tiedonantotoimiston ja poliklinikan välityksellä sekä sovittuaan asiasta laitoksen lääkärin kanssa sai sijoittaa 10:lle edellä mainituista sijoista terveitä lapsia, joiden kodeissa toinen vanhemmista tai molemmat sairastivat tarttuvaa tuberkuloosia.

Opetuksen kuuntelu kansakouluissa. Helsingissä toimivien valtion järjestämien seminaarikurssien johtaja filosofiantohtori F. A. Hästesko oli anonut, että mainittujen kurssien osanottajat lukuvuonna 1926—27 edelleenkin saisivat osin kuunnella, osin itse antaa opetusta kaupungin kansakouluissa, ja kaupunginvaltuusto päätti⁴⁾ myöntyä tähän ehdoin, että kaupunki sai korvauksen valaistuksen, siivouksen y. m. aiheuttamista suoranaيسista menoista.

Autokeskuksen perustaminen. Kaupunginvaltuusto oli antanut⁵⁾ rahatoimikamarille tehtäväksi selvittää kunnallisen autokeskuksen tarpeellisuutta ja kannattavuutta ottaen huomioon senkin mahdollisuuden, että kaupungin viranpitäjät oikeutettaisiin virkamatkoillaan käyttämään vuokra-autoja. Tutkiessaan tätä kysymystä kamari oli havainnut, että kyseellisen keskuksen perustaminen ei olisi taloudellisesti edullista sekä että niinkään vuokra-autojen yksinomainen käyttö kävisi liian kalliiksi. Tutkimus oli rajoitettu koskemaan ainoastaan henkilöautojen käyttöä ja sen ulkopuolelle oli jätetty maatalouslautakunnan hallinnon alaiset laitokset ja maaseudulle sijoitetut lastenhoitolaitokset samoin kuin palolaitos, sairaalat, kunnalliskoti ja teknilliset laitokset, jotka palvelivat erikoistarkoituksia, ja samaten maistraatti, raastuvanoikeus ja ulosottolaitos, joiden viranpitäjän virkamatkoista yleensä kannettiin toimituspalkkio. Muiden laitosten suhteen oli selvitetty, että rahatoimikamari ja rahatoimikonttori tarvitsivat kaksi autoa, rakennuskonttori niinkään kaksi ja rakennustarkastuskonttori, puhtaanapitolaitos ja terveydenhoitolautakunta jokainen yhden auton. Sitäpaitsi tarvittaisiin yksi vara-auto. Kahdeksan autoa käsittävän autokeskuksen perustamiskustannukset kamari arvioi 640,000 markaksi ja vuosikustannukset autoa kohden 47,900 markaksi. Autokeskuksen perustaminen tuntui epäedulliselta senkin vuoksi, että autovaja ehdottomasti olisi rakennettava keskikaupungille, mikä aiheuttaisi vaikeuksia, sitäkin enemmän kun sitä rakennettaessa olisi otettava huomioon vastaiset laajentamismahdollisuudet. Kamari piti puolestaan sopivampana, että omia autoja hankittaisiin niille laitoksille, joiden oli osoitettu niitä tarvitsevan, ja että muutamat näistä laitoksista velvoitettaisiin tilauksesta luovuttamaan autonsa laitoksille, joilla ei ollut omia moottoriajoneuvoja.

Talousarviovaliokunta, jolle varattiin tilaisuus lausua mielipiteensä rahatoimikamarin ehdotuksesta, arveli, että autokeskuksen kustannukset todennäköisesti ylittäisivät kamarin esittämät arviolaskelmat, minkä vuoksi kamarin ehdottama järjestelmä ainakin toistaiseksi olisi kaupungille edullisempi. Kaupunginvaltuusto päätti⁶⁾ antaa kysymyksen kunnallisen autokeskuksen perustamisesta sekä kysymyksen vuokra-autojen yksinomaisesta käyttämisestä virkamatkoilla raueta; että kaupungin virastoille harkinnan jälkeen

¹⁾ Valt. pöytäk. 23 p. marrask. 7 §. — ²⁾ Ks. tätä kert. s. 33. — ³⁾ Valt. pöytäk. 21 p. syysk. 4 §. — ⁴⁾ S:n 27 p. huhtik. 20 §. — ⁵⁾ Ks. v:n 1925 kert. s. 103. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 7 p. jouluk. 11 §.

myönnettäisiin määrärahoja autojen hankkimiseen; oikeuttaa ne laitokset, joilla ei ollut käytettävänään mitään erikoista matkakustannusmäärärahaa, rahatoimikamarin luvalla käyttämään tarverahojaan tähän tarkoitukseen; sekä kehoittaa kaupungin yleisten töiden hallitusta kunnan uudisrakennus-yrityksiä suunniteltaessa harkitsemaan, voitaisiinko niihin edullisesti sijoittaa autovaja kaupungin omia autoja varten.

Kaupungin rakennusyritysten suunnittelu ja järjestely. Kaupunginvaltuuston vuosina 1909 ja 1920 vahvistamissa ¹⁾ säännöissä, joita oli noudatettava kunnallisia rakennusyrityksiä suunniteltaessa ja järjesteltäessä, säädettiin m. m., että tällaisen suurehkon yrityksen sai panna alulle vasta kaupunginvaltuuston sekä hyväksytyä ensimmäisen alustavan ehdotuksen että sen jälkeen hyväksytyä ja vahvistettua mainitun ehdotuksen mukaisesti laaditun lopulliset piirustukset ja kustannusarviot. Nämä säännöt eivät kuitenkaan estäneet talousarviovuoden kuluessa myöntämästä määrärahoja erilaisia rakennusyrityksiä varten, jotka tällöin eivät saaneet osakseen sitä kaikinpuolista, samanaikaista ja vertailevaa harkintaa, jonka alaisiksi kaupungin eri menoerät joutuivat seuraavan ²⁾ vuoden talousarviota vahvistettaessa. Kaupunginvaltuusto oli sitä mieltä, että edellämainittua menettelyä oli vastedes vältettävä, ja päätti ³⁾ tässä mielessä täydentää vuonna 1920 vahvistettuja kaupungin rakennusyritysten suunnittelua ja järjestelyä koskevia sääntöjä lisäämällä niiden 1 §:ään seuraavaan säännöksen: Kysymystä määrärahan myöntämisestä tähän tarkoitukseen tutkitaan, jolleivät erityiset asianhaarat muuta vaadi, seuraavan vuoden talousarvion käsittelyn yhteydessä.

Tilastokonttorin virkain järjestely. Määrätessään ⁴⁾ eräitä tilastokonttorin julkaisuja supistettavaksi kaupunginvaltuusto samalla päätti ⁵⁾

lakkauttaa konttorin toisen aktuaarin viran ja sanoa irti sen haltijan; muuttaa ensimmäisen aktuaarin viran nimityksen aktuaarinviraksi palkkaetuja muuttamatta;

siirtää amanuenssinviran 8 palkkaluokkaan;

muuttaa ylimääräisen amanuenssin viran vakinaiseksi 8 palkkaluokkaan luettavaksi amanuenssinviraksi ja siirtää siihen silloisen haltijan E. Ruuthin sekä oikeuttaa hänet lukemaan hyväkseen aikaisemmassa virassaan palvelmansa virkavuodet;

kehoittaa rahatoimikamaria lakkauttamaan ylimääräisen aktuaarin viran niin pian kuin erinäiset tekeillä olevat ylimääräiset työt sen sallivat;

perustaa konttoriin uuden 5 palkkaluokkaan kuuluvan assistentinviran;

lakkauttaa kaksi ylempään palkkaluokkaan kuuluvaa ylimääräisen laskuapulaisen virkaa; sekä

määrätä ⁶⁾ edellä mainitut tilastokonttori n virkahenkilökuntaa koskevat päätökset astuviksi voimaan heinäkuun 1 p:nä, kuitenkin siten, että rahatoimikamarin tuli määrätä ylimääräisen aktuaarin toimen lakkauttamisen ajankohhta.

Köyhäinhoidon virkain järjestely. Hyväksyessään ⁷⁾ uuden köyhäinhoito-ohjesäännön ja vahvistaessaan ⁷⁾ köyhäinhoidon kassa- ja tiliviraston uuden johtosäännön kaupunginvaltuusto samalla päätti ⁸⁾ lakkauttaa köyhäinhoitolautakunnan toisen apulaisjohtajan viran tammikuun 1 p:nä 1928, siirtää tämän toimen silloisen haltijan varatuomari I. Oppmanin samasta päivästä

¹⁾ Ks. v:n 1909 kert. s. 53 ja v:n 1920 kert. s. 145. — ²⁾ Vrt. v:n 1925 kert. s. 111. —

³⁾ Valt. pöytäk. 18 p. toukok. 11 §. — ⁴⁾ Ks. tätä kert. s. 116. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 23 p. maalisk. 13 §. — ⁶⁾ Ks. tätä kert. os. II Rahatoimikamari. — ⁷⁾ S:n s. 120. — ⁸⁾ Valt. pöytäk. 8 p. kesäk. 16 § ja 12 p. lokak. 29 §.

perustettavaan lautakunnan avustavan asiamiehen virkaan, joka toistaiseksi luettaisiin 11 palkkaluokkaan; perustaa lautakunnan asiamiesosastolle mainitusta päivästä lähtien seuraavat uudet toimet: 8 palkkaluokkaan kuuluvan kirjanpitäjän toimen, 2 luokkaan kuuluvan kirjuriapulaisen toimen sekä 3 palkkaluokkaan kuuluvan nuoremman järjestysmiehen toimen; samasta ajankohdasta lukien ottaa lautakunnan kansliaan 6 palkkaluokkaan kuuluvan kodeissakävijäin valvojan; sekä lakkauttaa köyhäinhoidon kassa- ja tiliviraston ylimääräisen kirjanpitäjän toimen, niinkään tammikuun 1 p:stä 1928.

Marian sairaalan röntgenosasto. Kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾, että Marian sairaalan röntgenosaston johtajan virka, joka siihen asti oli ollut sopimusvirka, maaliskuun 1 p:stä lukien muutettaisiin vakinaiseksi apulaislääkärintiraksi. Päätöksen aiheuttamat lisäkustannukset oli suoritettava talousarvion määrärahasta Uusien virkain palkat ja palkankorotukset.

Kaupunginkirjaston virkain järjestely. Kaupunginvaltuusto päätti ²⁾, että yksi kaupunginkirjaston Kallion haaraosaston amanuenssinvirka siirrettäisiin 2 vakinaisesta palkkaluokasta 5:n:teen sekä että tästä päätöksestä johtuvat lisäkustannukset kuluvana vuonna suoritettaisiin talousarvion määrärahasta Uusien virkain palkat ja palkankorotukset.

Erään rakennuskonttorin viran uudestaanjärjestely. Koska rakennuskonttorin kaupunginasemakaavaosaston piirustustyöt olivat tuntuvasti lisääntyneet, kaupunginvaltuusto päätti ³⁾ perustaa osastolle yhteismäärärahasta palkattujen viranpitäjäin 12 palkkaluokkaan luettavan yhdistetyn arkistonhoitajan- ja piirustajantoimen kesäkuun 1 p:stä vuoden loppuun; samasta päivästä lakkauttaa konttorin arkistonhoitajantoimen; sekä että päätöksen aiheuttamat kustannukset, 4,830 markkaa, oli suoritettava talousarvion määrärahasta Uusien virkain palkat ja palkankorotukset.

Sittemmin valtuusto päätti ⁴⁾, että rakennuskonttorin kaupunginasemakaavaosaston yhdistetty piirustajan- ja arkistonhoitajatoimi säilytettäisiin myöskin vuonna 1928 yhteismäärärahasta palkattujen viranpitäjäin 12 palkkaluokkaa vastaavin palkoin.

Raastuvanoikeuden puhtaaksikirjoituskanslia. Yhteinen raastuvanoikeus oli ilmoittanut, että sen puhtaaksikirjoituskanslian henkilökunta oli liian vähälukuinen ehtiäkseen suorittaa kaikkea kaupungin kustannettavaa raastuvanoikeuden puhtaaksikirjoitustyötä, ja kaupunginvaltuusto päätti ⁵⁾ sen johdosta, että kyseelliseen kansliaan vuoden 1928 alusta lukien perustettaisiin kaksi uutta, 3 vakinaiseen palkkaluokkaan kuuluvaa puhtaaksikirjoittajaintoimintaa.

Yhteisen raastuvanoikeuden samassa yhteydessä tekemä esitys, että vuonna 1924 perustetut ⁶⁾, yhteismäärärahasta palkatut puhtaaksikirjoittajaintoimet edellämainitusta ajankohdasta lähtien merkittäisiin vakinaiseen menosääntöön, palautettiin ⁵⁾ rahatoimikamariin harkittavaksi kaupungin kaikkien yhteismäärärahasta palkattujen viranpitäjäin virka-asemaa ja palkkausta koskevan kysymyksen yhteydessä.

Ensimmäisen kaupunginvoudin konttorin työvoimain lisääminen. Koska oli havaittu, että ensimmäisen kaupunginvoudin konttorissa edelleenkin ehdottomasti tarvittiin ne viranpitäjät, joiden palkkaamiseksi vuonna 1927 kaupunginvaltuusto oli myöntänyt ⁷⁾ tarpeellisen määrärahan, sekä että heinäkuun 1 p:nä voimaan astuneiden ulosottolain ja sen toimeenpanoasetuksen

¹⁾ Valt. pöytäk. 26 p. tammik. 28 §. — ²⁾ S:n 7 p. syysk. 40 §. — ³⁾ S:n 18 p. toukok. 14 §. — ⁴⁾ S:n 9 p. marrask. 4 §. — ⁵⁾ S:n 15 p. kesäk. 23 §. — ⁶⁾ Ks. v:n 1924 kert. s. 139. — ⁷⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 113.

uusien määräysten soveltaminen oli lisännyt konttorin työmäärää, kaupunginvaltuusto päätti¹⁾ konttoriin tammikuun 1 p:stä 1928 perustettavaksi kirjanpitäjän, ulosottoapulaisen ja konttoriapulaisen toimet, jotka kaikki palkattaisiin yhteismäärärahasta.

Uuden toimen perustaminen satamaliikennekonttoriin. Satamaliikennekonttorin saatua lentosataman valvonnan toimekseen kaupunginvaltuusto päätti²⁾ että konttoriin tammikuun 1 p:stä 1928 lukien perustettaisiin 3 vakinaiseen palkkaluokkaan luettava tarkastuskonstaapelitoimi.

Työnvälitystoimiston henkilökunnan lisääminen. Koska työnvälitystoimiston merimiesosaston liike oli osoittautunut edellytettyä vilkkaammaksi ja sen henkilökunnan lisääminen sen johdosta oli välttämätöntä, kaupunginvaltuusto päätti³⁾, että osastolle vuoden 1928 alusta perustettaisiin 7 vakinaiseen palkkaluokkaan luettava apulaisentoimi.

Rakennustarkastuskonttorin viranpitäjät. Rahatoimikamari ilmoitti, että maistraatti oli määrännyt insinööri R. Dunckersin avustavaksi rakennusinsinööriksi rakennustarkastuskonttoriin kuluvan vuoden 8 kuukaudeksi ja rakennusmestari J. Johanssonin avustavaksi rakennusvalvojaksi 6 kuukaudeksi, edellisen 4,000 markan ja jälkimmäisen 5,000 markan kuukausipalkkioin. Kaupunginvaltuusto oli myöntänyt⁴⁾ kumpaakin virkaa varten 4,000 markkaa kuukautta kohden kahdeksan kuukauden ajaksi. Ilmoitus ei aiheuttanut⁵⁾ toimenpidettä valtuuston taholta.

Uuden näytteenottajatoimen perustaminen maidontarkastamoon. Koska maidontuonti oli lisääntynyt siinä määrin, etteivät kaupungin maidontarkastamon työvoimat enää riittäneet tarvittavien näytteiden ottamiseen, kaupunginvaltuusto päätti⁶⁾, että tarkastamoon vuoden 1928 alusta perustettaisiin viides yhteismäärärahasta palkattujen viranpitäjien 14 palkkausluokkaan kuuluva näytteenottajatoimi.

Marian sairaalan henkilökunnan lisääminen. Marian sairaalan kirurgisen osaston ylilääkärin ja sairaalan johtajan ilmoitettua, että hoitohenkilökunnan lisääminen oli ehdottoman tarpeen vaatima, osin koska potilasmäärä oli lisääntynyt, osin koska entinen tuberkuloosipaviljonki oli luovutettu äkillisiä taudintapauksia varten, kaupunginvaltuusto mainittujen lääkärien tekemään esityksien myöntyen päätti⁷⁾, että sairaalaan tammikuun 1 p:stä 1928 lukien perustettaisiin seuraavat uudet virat: 3 vakinaiseen palkkaluokkaan kuuluva osastonhoitajattarenvirka diatermia- ja päivänvalohoitoa varten, kuusi 2 vakinaiseen palkkaluokkaan kuuluvaa alihoitajattarenvirkaa, joista kaksi sisätautien ja neljä kirurgiselle osastolle, sekä yhteismäärärahasta palkattava pesijättärentoimi.

Päätätessään⁸⁾, että Marian sairaalan lastenosastoa oli laajennettava, kaupunginvaltuusto samalla määräsi⁹⁾ sairaalaan tammikuun 1 p:stä 1928 perustettavaksi seuraavat uudet virat: yksi 3 vakinaiseen palkkaluokkaan kuuluva osastonhoitajattarenvirka ja seitsemän 2 vakinaiseen palkkaluokkaan kuuluvaa alihoitajattarenvirkaa sekä seuraavat yhteismäärärahasta palkattavat toimet: 2 luokkaan luettava keittäjättärentoimi, 6 luokkaan luettava rengintoimi sekä yksi pesuapulaisen- ja kaksi siivoojattarentointa, jotka palkattaisiin 1 luokan mukaisesti.

¹⁾ Valt. pöytäk. 12 p. lokak. 4 §; vrt. tätä kert. s. 64. — ²⁾ Valt. pöytäk. 23 p. mar-rask. 16 §. ks. myös tätä kert. s. 40. — ³⁾ Valt. pöytäk. 12 p. lokak. 28 §. — ⁴⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 114. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 27 p. huhtik. 7 §. — ⁶⁾ S:n 12 p. lokak. 21 §. — ⁷⁾ S:n 7 p. syysk. 43 §. — ⁸⁾ Ks. tätä kert. s. 118. — ⁹⁾ Valt. pöytäk. 7 p. syysk. 31 §.

Tuberkuloosisairaalan ylihoitajattarentoimi. Tuberkuloosisairaalan yli-lääkäri oli huomauttanut, että oli suotavaa, että mainittuun sairaalaan otettaisiin ylihoitajatar niin hyvissä ajoin, että hän voisi avustaa sairaalan kaluston hankinnassa ja ottaa sen vastaan, kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾, että tuberkuloosisairaalaan vuoden 1928 alusta perustettaisiin 6 vakinaiseen palkkausluokkaan kuuluva ylihoitajattarentoimi.

Uusien toimien perustaminen työväenopistoon. Kaupunginvaltuusto päätti ²⁾, että työväenopiston suomenkieliselle osastolle elokuun 1 p:stä lukien perustettaisiin 5 vakinaiseen palkkaluokkaan kuuluva vahtimestarintoimi ja 4 luokkaan kuuluva lämmittäjän-talonmiehentoimi sekä osoitti näiden virkain haltijain palkkaamiseksi 17,550 markkaa talousarvion määrärahasta Uusien virkain palkat ja palkankorotukset.

Teknillisten laitosten henkilökunnan lisääminen. Kaupungin teknillisten laitosten hallitus oli ilmoittanut laitosten työmäärän melkoisen lisääntymisen vaativan niiden työvoimainkin lisäämistä, ja hallituksen esityksestä kaupunginvaltuusto päätti ³⁾ tammikuun 1 p:stä 1928 perustaa seuraavat uudet yhteismäärärahasta palkattavat toimet: vesijohtolaitokseen 16 palkkaluokkaan luettavan kirjuriapulaisentoimen, 11 luokkaan luettavan mittarinlukijantoimen, 17 luokkaan luettavan avustavan konemestarintoimen, neljä 15 luokkaan luettavaa koneenkäyttäjääntointa, kaksi 13 luokkaan luettavaa koneenkäyttäjän apulaisen tointa, 18 luokkaan luettavan putkimestarin-toimen ja 15 palkkaluokkaan luettavan johtotarkastajantoimen, 17 luokkaan luettavan putkimestarin-toimen ja 15 luokkaan luettavan varastoapulaisen-toimen; kaasulaitokseen 11 luokkaan luettavan veloittajantoimen ja kaksi 14 luokkaan luettavaa automaatinhoitajääntointa; sekä sähkölaitokseen kaksi 17 luokkaan luettavaa koneenkäyttäjääntointa, 16 luokkaan luettavan koneenkäyttäjääntoimen, neljä 15 luokkaan luettavaa koneenkäyttäjääntointa, 19 luokkaan luettavan työnjohtajantoimen, kaksi 10 luokkaan luettavaa konttoriapulaisääntointa, kolme 14 luokkaan luettavaa rahastajääntointa ja kolme 12 palkkaluokkaan luettavaa mittarinlukijääntointa.

Konttoriapulaisentoimen perustaminen maatalouskonttoriin. Maatalouslautakunnan ilmoitettua, että kaupunginagronoomin täytyi uhrata liiaksi aikaa konttoritehtäviin, ettei mainitun konttorin kirjanpitäjän aika riittänyt alitilittäjien valvomiseen sekä että kassanhoito häiritä varsinaista kirjanpityötä, kaupunginvaltuusto päätti ⁴⁾ mainittujen epäkohtain korjaamiseksi perustaa maatalouskonttoriin 3 vakinaiseen palkkaluokkaan luettavan konttoriapulaisentoimen tammikuun 1 p:stä 1928 lukien.

Revisionikonttorin viranpitäjät. Reviisori L. Backlundin kuoltua helmikuun 22 p:nä kaupunginvaltuusto määräsi ⁵⁾ avustavan reviisorin Y. Wahlroosin hoitamaan avointa tointa, kunnes se oli vakinaisesti täytetty.

Reviisoriksi valittiin ⁶⁾ sittemmin 18 hakijasta notaari S. Puranen.

Revisionikonttorin reviisorille O. Gadolinille myönnettiin ⁷⁾ anomuksesta virkaero joulukuun 31 p:stä lukien. Samalla kaupunginvaltuusto määräsi reviisori Y. Wahlroosin mainitusta päivästä ja kunnes virka vakinaisesti täytettiin hoitamaan siten avoimeksi joutunutta virkaa siihen kuuluvasta pohjapalkasta.

Rakennustarkastuskonttorin rakennusinsinöörinviran täytläminen. Myöntyen rakennustarkastajan asiasta tekemään esitykseen kaupunginvaltuusto

¹⁾ Valt. pöytäk. 15 p. kesäk. 26 §. — ²⁾ S:n 15 p. kesäk. 22 §. — ³⁾ S:n 12 p. lokak. 15 §. — ⁴⁾ S:n 23 p. marrask. 13 §. — ⁵⁾ S:n 23 p. maalisk. 26 §. — ⁶⁾ S:n 18 p. toukok. 16 §. — ⁷⁾ S:n 14 p. jouluk. 9 §.

päätti¹⁾, että rakennustarkastuskonttorin rakennusinsinöörinvirka, joka vuodesta 1921 lähtien oli ollut avoinna ja viransijaisen hoitama, mahdollisimman pian täytettäisiin vakinaisesti, minkä ohessa valtuusto määräsi, että viran haltijan tuli saada palkkaa 5,300 markkaa kuukaudessa, kunnes valtuusto oli tehnyt lopullisen päätöksen kunnan virkain uudesta luokituksesta.

Käpylän ja Pasilan aluelääkäriinvirka. Kaupunginvaltuusto oikeutti²⁾ Käpylän ja Pasilan vasta nimitetyn³⁾ aluelääkäriin R. Forsiuksen astumaan virkaansa vasta kesäkuun 1 p:nä, ja tähän päivään asti pysymään kulkutautisairaalan apulaislääkäriinä.

Ruotsinkielisten kansakoulujen lääkäriinvirka. Professori R. Sievers valittiin⁴⁾ sijaisena hoitamaan ruotsinkielisten kansakoulujen avointa lääkäriinvirkaa, kunnes se vakinaisesti täytettiin, ei kuitenkaan kauemmin kuin maaliskuun 1 p:ään 1927. Viransijaisuuspalkkioksi oli professori Sieversille suoritettava virkaan liittyvä pohjapalkka.

Lakkautettuja virkoja. Kaupunginvaltuusto päätti⁵⁾, että valtuuston kanslian kielenkääntäjänvirka lakkautettaisiin ja sen haltija sanottaisiin irti.

Rahatoimikamari ilmoitti hankkineensa selvityksen mahdollisuuksista kulkutautisairaalan menojen vähentämiseen sairaalan henkilökuntaa supistamalla ja ehdotti viitaten kaupungin sairaalain hallituksen kysymyksestä antamaan mietintöön, että seuraavat virat lakkautettaisiin: viisi vakinaista alihoitajattarentointia, jolloin sairaalan hallinto oikeutettaisiin tarpeen vaatiessa ottamaan sama määrä ylimääräisiä alihoitajattaria; yksi vakainainen pesijätarentointi, jota vastoin otettaisiin yhdeksäksi kuukaudeksi ylimääräinen pesijätär; yksi vakainainen ompelijattarentointi; kolme vakinaista siivoojattarentointia, jota vastoin sairaalan hallinto oikeutettaisiin yhdeksi vuodeksi ottamaan ylimääräinen siivoojatar; sekä ylimääräinen lämmittäjän-toimi. Samalla kamari ilmoitti, että osa ehdotetuista muutoksista oli jo toteutettu, sekä esitti, että ylimääräisen henkilökunnan palkkaamisesta kuluvana vuonna aiheutuvat kustannukset suoritettaisiin sairaalan vakinaisista palkkausmäärärahoista.

Kaupunginvaltuusto päätti⁶⁾, ettei kamarin esitys, mikäli sitä ei vielä ollut toteutettu, aiheuttaisi toimenpidettä.

Työnvälitystoimiston johtajalle A. H. Karvoselle myönnettiin⁷⁾ anomuksesta ero virastaan heinäkuun 1 p:stä lukien.

Kunnalliskodin johtajan virkaero. Kunnalliskodin johtajalle O. Granlundille myönnettiin⁸⁾ anomuksesta ero virastaan lukien huhtikuun 1 p:stä 1928. Köyhäinhuoltolautakunta sai⁸⁾ tehtäväkseen ryhtyä toimenpiteisiin viran täyttämiseksi.

Ruotsinkielisten kansakoulujen tarkastajan virkaero. Ruotsinkielisten kansakoulujen tarkastajalle K. A. Laurentille myönnettiin⁹⁾ anomuksesta ero virastaan syyskuun 1 p:stä lukien. Koulujen johtokunta valtuutettiin julistamaan virka haettavaksi.

Eroamisvelvollisen viranpitäjän oikeus pysyä virassaan. Satamakapteeni A. Lindfors, joka oli saavuttanut 65 vuoden iän, jolloin kaupunginviranpitäjä on velvollinen eroamaan, oikeutettiin¹⁰⁾ pysymään virassaan yksi vuosi lisää lukien marraskuun 7 p:stä.

1) Valt. pöytäk. 9 p. maalisk. 1 §. — 2) S:n 27 p. huhtik. 16 §. — 3) Ks. tätä kert. s. 128. — 4) Valt. pöytäk. 26 p. tammik. 13 §. — 5) S:n 14 p. jouluk. 15 §. — 6) S:n 9 p. helmik. 14 §. — 7) S:n 15 p. kesäk. 34 §. — 8) S:n 14 p. jouluk. 10 §. — 9) S:n 23 p. maalisk. 30 §. — 10) S:n 12 p. lokak. 23 §.

Kaupunginjohtajain vaali. Sen johdosta että kaupunginjohtajan ja avustavien kaupunginjohtajien toimikausi päättyi joulukuun 31 p:nä¹⁾, kaupunginvaltuuston valmisteluvaliokunta oli keskustellut näiden viranpitäjän kanssa heidän virkainsa hoidattamisesta lähinnä seuraavana kuusivuotiskautena ja tällöin saanut tietää, että he suostuivat edelleen niitä hoitamaan, kaupunginjohtaja A. Castrén 10,000 markan kuukausipalkasta kaiken kaikkiaan, kanslianjohtaja J. W. Andersin 8,300 markan kuukausipalkasta 1,100 markkaan nousvin ikäkorotuksin kuuden vuoden palveluksesta ja muutoin kaupungin sääntöpalkkaisille viranpitäjille tulevin oikeuksin sekä rahatoimenjohtaja V. Hupli 9,000 markan kuukausipalkasta kaiken kaikkiaan, sekä luopumaan viroistaan siinä tapauksessa, että kaupunkien kunnallishallinnosta heidän toimikautenaan annettiin uusi laki, ei kuitenkaan ennen vuoden 1930 loppua.

Saatuun tästä tiedon kaupunginvaltuusto päätti²⁾ vuoden 1928 alusta valita uudelleen kaupunginjohtajaksi ent. senaattorin A. Castrénin, kanslianjohtajaksi insinööri J. W. Andersinin ja rahatoimenjohtajaksi johtaja V. Huplin sekä samasta ajankohdasta lukien taata heille edellä mainitut palkkaedut, kuitenkin jättämällä sanat »ja muutoin kaupungin sääntöpalkkaisille viranpitäjille tulevin oikeuksin» kanslianjohtaja Andersinin palvelusehtosopimukseen ottamatta.

Kanslianjohtajan vaali olisi voimassa edellyttäen, että valittu hyväksyi siten muutetut palvelusehdot.

Marraskuun 26:nä päivätyssä kirjelmässä insinööri Andersin ilmoitti³⁾ suostuvansa ottamaan vastaan kanslianjohtajan viran kaupunginvaltuuston vahvistamin ehdoin.

Työnvälitystoimiston johtajan vaali. Työnvälitystoimiston johtajaksi valittiin⁴⁾ 24 hakijasta toimiston osastonjohtaja W. O. Ahtio.

Rakennustarkastuskonttorin rakennusinsinöörin vaali. Rakennustarkastuskonttorin rakennusinsinööriksi valittiin⁵⁾ kahdesta hakijasta diplomi-insinööri E. J. Peltonen.

Aluelääkärien vaali. Käpylän alueen aluelääkäriksi valittiin⁶⁾ kahdesta hakijasta lääketieteenliseniaatti R. Forsius.

Sörnäsän alueen aluelääkäriksi valittiin⁷⁾ kolmesta hakijasta lääketieteenliseniaatti R. Lagus.

Marian sairaalan johtajanvirka. Marian sairaalan johtajaksi valittiin⁸⁾ heinäkuun 1 p:stä lukien sairaalan kirurgisen osaston ylilääkäri H. Bardy.

Marian sairaalan sisätautien osaston ylilääkärien vaali. Marian sairaalan sisätautien osaston ylilääkäriksi valittiin⁹⁾ 4 hakijasta lääketieteen- ja kirurgiantohtori F. Saltzman.

Lastenhoidontarkastajan ja nuorisohuoltajan vaali. Lastenhoidontarkastajaksi ja nuorisohuoltajaksi valittiin¹⁰⁾ 22 hakijasta pastori K. F. Palomäki.

Ruotsinkielisten kansakoulujen tarkastajan vaali. Ruotsinkielisten kansakoulujen tarkastajaksi valittiin¹¹⁾ 4 hakijasta kouluneuvos R. Malmberg. Kouluhallitus hyväksyi¹²⁾ vaalin heinäkuun 6 p:nä.

Toisen koululääkärien valitseminen suomenkielisiin kansakouluihin. Suomenkielisten kansakoulujen koululääkäriksi valittiin¹³⁾ 7 hakijasta lääketieteen- ja kirurgiantohtori A. Ruotsalainen.

¹⁾ Ks. v:n 1921 kert. s. 214. — ²⁾ Valt. pöytäk. 9 p. marrask. 13 §. — ³⁾ S:n 7 p. jouluk. 19 §. — ⁴⁾ S:n 12 p. lokak. 27 §. — ⁵⁾ S:n 18 p. toukok. 18 §. — ⁶⁾ S:n 9 p. helmik. 3 §. — ⁷⁾ S:n 15 p. kesäk. 29 §. — ⁸⁾ S:n 8 p. kesäk. 18 §. — ⁹⁾ S:n 23 p. maalisk. 20 §. — ¹⁰⁾ S:n 23 p. helmik. 25 §. — ¹¹⁾ S:n 18 p. toukok. 17 §. — ¹²⁾ S:n 7 p. syysk. 7 §. — ¹³⁾ S:n 26 p. tammik. 33 §.

Koululääkärin valitseminen ruotsinkielisiin kansakouluihin. Ruotsinkielisten kansakoulujen lääkäriksi valittiin¹⁾ 10 hakijasta lääketieteellisensiaatti H. Sundelius.

Puhtaanapitolaitoksen johtajan vaali. Puhtaanapitolaitoksen johtajaksi valittiin²⁾ 7 hakijasta insinööri E. Rosenbröijer.

Virkavapaudet ja viransijaiset. Rahatoimenjohtaja V. Huplille myönnettiin³⁾ virkavapautta tammikuun 1 p:stä lukien siksi ajaksi, jonka hän oli valtioneuvoston jäsenenä. Samalla kaupunginvaltuusto määräsi kaupunginjohtaja A. Castrénin oman virkansa ohella hoitamaan rahatoimenjohtajan tehtäviä ministeri Huplin ollessa vapautettu.

Kaupunginkassanhoitaja E. G. Hellströmille myönnettiin⁴⁾ anomuksesta virkavapautta yksityisasiota varten lokakuun 20 p:stä joulukuun 31 p:ään, minä aikana ens. avustavan kassanhoitajan K. J. Söderlundin tuli hoitaa kaupunginkassanhoitajan virkaan liittyvät tehtävät.

Revisionikonttorin kirjaajalle E. Cajanderille, joka jo oli ollut sairauden takia virkavapaana 2 kuukautta, myönnettiin⁵⁾ pidennetty virkavapaus lokakuun 5 p:stä joulukuun 5 p:ään täysin palkkaeduin.

Tilastokonttorin johtajalle O. Bruunille myönnettiin⁶⁾ yksityisasiain vuoksi virkavapautta kuukaudeksi, ja aktuaari S. J. Lieto määrättiin täksi ajaksi hoitamaan johtajan virkaa siihen liittyvin palkkaeduin.

Kunnalliselle ammattientarkastajalle B. Olinille myönnettiin⁷⁾ ulkomailla harjoitettavia opintoja varten 10 kuukauden virkavapaus lokakuun 15 p:stä, ja hänen sijaisekseen määrättiin rouva E. Sundbeck.

Nikkilän sairaalan ylilääkärille E. J. Horellille myönnettiin⁸⁾ virkavapautta yksityisasiain vuoksi joulukuuksi sekä seuraavaksi tammikuuksi. Hänen sijaisekseen virkavapauden ajaksi valittiin sairaalan ens. alilääkäri E. Svanljung, tämän sijaiseksi toinen alilääkäri A. Troupp ja tämän sijaiseksi lääketieteenkandidaatti O. Fortelius.

Kaupunginvaltuusto vapautti⁹⁾ kunnalliskodin lääkärin V. Lassilan anomuksesta virastaan kolmeksi kuukaudeksi toukokuun 10 p:stä lukien ja määräsi lääketieteellisensiaatti M. Mustakallion tänä aikana hoitamaan puheena olevaa virkaa siihen liittyvästä palkasta.

Ruotsinkielisten kansakoulujen tarkastajalle K. A. Laurentille myönnettiin¹⁰⁾ jatkettua virkavapautta tammikuun 1 p:stä elokuun 1 p:ään, kuitenkin ilman oikeutta palkan nostamiseen. Tarkastajan virkaa hoitamaan määrättiin herra Laurentin virkavapauden ajaksi lehtori E. Pontán, jonka viransijaisuuspalkkioksi tuli saada virkaan liittyvä pohjapalkka.

Elinkustannustiedustelu. Tilastollisen päätoimiston sosialitilastollisen osaston anottua, että kaupunki ottaisi osaa siihen eri yhteiskuntaluokkain elinkustannuksia koskevaan tutkimukseen, jonka osasto sosialiministeriön toimeksiannosta aikoi järjestää, kaupunginvaltuusto päätti¹¹⁾ antaa tilastokonttorille toimeksi keräillä kaupunkia koskevan tilastoaineiston tutkimusta varten sekä merkitä tähän tarkoitukseen 92,000 markkaa vuoden 1928 talousarvioon.

Katujen nimet. Käsiteltäessä vuonna 1926 rahatoimikamarin laatimaa kaupungin katujen, torien ja aukoiden nimiluettelohdotusta kaupunginvaltuusto asetti¹²⁾ viisimiehisen komitean asiaa edelleen valmistelemaan. Komitea

¹⁾ Valt. pöytäk. 9 p. helmik. 2 §. — ²⁾ S:n 23 p. maalisk. 16 §. — ³⁾ S:n 26 p. tammik. 11 §. — ⁴⁾ S:n 26 p. lokak. 9 §. — ⁵⁾ S:n 23 p. marrask. 20 §. — ⁶⁾ S:n 7 p. syysk. 46 §. — ⁷⁾ S:n 21 p. syysk. 20 §. — ⁸⁾ S:n 14 p. jouluk. 11 §. — ⁹⁾ S:n 27 p. huhtik. 18 §. — ¹⁰⁾ S:n 26 p. tammik. 39 §. — ¹¹⁾ S:n 12 p. lokak. 6 §; ks. myös tätä kert. s. 5*. — ¹²⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 126.

oli sittemmin uudelleen tarkastanut ehdotuksen ja tämän tarkastuksen pohjalla tehnyt ¹⁾ luetteloon erinäisiä muutoksia ja lisäyksiä, joiden se katsoi vastaavan kaupunginvaltuustossa asiaa käsiteltäessä julkilausuttuja toivomuksia. Keskustelussa oli kauttaaltaan ollut vallitsevana se käsitys, että muutoksia oli tehtävä mahdollisimman vähän, ja komitea oli täysin yhtynyt tähän kantaan, koska nimistön liian tuntuva muuttaminen aiheuttaisi epäselvyyttä lainhuudatus- ja kiinnityslaitokseen sekä niihin lukuisiin kiinteistöosakeyhtiöihin nähden, jotka oli nimitetty katujen nimien mukaan, ja edellyttäisi sitäpaitsi asianomaisten nimien historiallisen synnyn ja niiden valintaan vaikuttaneiden tekijäin tarkkaa tuntemusta. Komitea oli senvuoksi pääasiassa rajoittanut muutosehdotuksensa erinäisiin venäläisiin pyhimys- y. m. nimiin, jotka toivat mieleen yhteyden Venäjän kanssa, sekä tapauksiin, joissa nimien ääntäminen tuotti huomattavia vaikeuksia suomenkieliselle väestölle tai joissa sekaannus maan muiden paikkakuntain nimien kanssa oli mahdollinen. Edelleen komitea oli yhtynyt kannattamaan eräitä valmisteluvaliokunnan tekemiä muutosehdotuksia sekä tehnyt joitakin kielellisiä oikaisuja. Sitä vastoin komitea ei katsonut olevan syytä ehdottaa XI kaupunginosan Linja-nimisten katujen nimien muuttamista, koska nämä nimet edustavat kaupunginasemakaavan muodostelussakin ilmenevää n. s. amerikkalaistamisvaihetta. Ruotsinkieliset nimitykset *chaussé* ja *aveny* komitea halusi vaihtaa sanaan *väg* ja sen johdosta myös sanan *viertotie* sanaan *tie*. Kaupunginvaltuustossa oli lausuttu se käsitys, että maallemme tärkeät vuosien 1917 ja 1918 tapahtumat oli katu-nimistöä vahvistettaessa säilytettävä muistissa, mutta komitea puolestaan katsoi, että tämä tapahtuisi sopivammin keksittäessä nimiä uusien kaupunginosain, varsinkin uudestaan järjestellyn Etelä-Töölön osan sekä rajakkaisten kaupunginosain kaduille ja paikoille.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti ²⁾

puolestaan hyväksyä komitean ehdotuksen Helsingin katujen, torien ja yleisten paikkain sekä kaupungin omistamain saarien y. m. ¹⁾ nimistöksi, kuitenkin siten muutettuna, että kirkkojen nimet poistettaisiin luettelosta, koska niiden nimittäminen ei ollut kaupunginvaltuuston asia; että nimi Pasilan esikaupunki, *Böle förstad*, jonka komitea oli ehdottanut kokonaan poistettavaksi, muutettaisiin nimeksi Pasila, *Böle*; että nimi *Turuntie*, *Åbovägen* tarkoittaisi kansallismuseosta pohjoiseen olevaa siihenastista *Länt. viertotietä* jota vastoin museon eteläpuolelle jäävä viertotien osa nimitettäisiin *Heikin-kaduksi*, *Henriksgatan*, mikä olisi siihenastisten *Länt. ja It. Heikinkadun* yhteinen nimi; että nimi *Eläintarhankatu*, *Djurgårdsgatan* muutettaisiin nimeksi *Tuusulankatu*, *Tusbygatan*, jotta sekaannus nimen *Eläintarhantie*, *Djurgårdsvägen* kanssa välttyisi; että nimen *Katriinankatu* sijaan tulisi *Katariinankatu*; sekä että nimi *Huvilatie*, *Villavägen* muutettaisiin nimeksi *Kalliolinnantie*, *Kalliolinnavägen*;

että korttelissa n:o 50 olevat *Erottajan tontit* n:ot 1 ja 2 (osoitenumerot 2 ja 4) merkittäisiin kaupunginasemakaavaan *Erottajankadun* tonteiksi n:ot 1 ja 2 ja osoitenumeroilla *Erottajankadun* 21 ja 23; samoinkuin

antaa rahatoimikamarille tehtäväksi laadittaa ja antaa valtuustolle ehdotuksen edellä mainitun päätöksen aiheuttamiksi kaupunginasemakaavan muutoksiksi.

Poliisilaitoksen tallin puhtaanapito. Kaupunginvaltuusto päätti ³⁾ tiedus-

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 20. — ²⁾ Valt. pöytäk. 21 p. syysk. 3 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. 26 p. tammik. 4 §.

telun johdosta ilmoittaa Uudenmaan läänin maaherralle, että kaupunki suostui huolehtimaan hevoslannan poiskuljettamisesta kaupungin omistamasta, poliisilaitokselle luovutetusta tallirakennuksesta ja kustantamaan sen. Mainittu puhtaanapito oli aikaisemmin vuoteen 1922 ollut kaupungin puhtaanapitolaitoksen toimenä. Tämän jälkeen eräs poliisilaitoksen rehujen hankkija ilman eri korvausta otti huolehtiakseen siitä, mutta luopui kuitenkin tästä tehtävästä lokakuun 1 p:nä 1926. Rahatoimikamaria oli kehoitettava antamaan esitys kysymyksen rahallisesta puolesta.

Nuohous. Kaupunginvaltuustolta saamansa tehtävän¹⁾ mukaisesti rahoituskamari lähetti selvityksen Helsingin nuohouslaitoksen kunnallistamisen mahdollisuuksista. Tästä kävi ilmi, että voimassa olevaa järjestelmää oli sovellettu menestyksellisesti, joten m. m. nokivalkeain luku kaupungissa uuden palojärjestyksen astuttua voimaan oli vähentynyt 50 %. Kunnallistetun nuohouslaitoksen aiheuttamat vuotuiset kustannukset arvioitiin 1,652,000 markaksi, mihin tulisivat lisäksi tapaturmavakuutusmaksut, erotetuille piiri- nuohousmestareille tietenkin suoritettavan hyvityksen kuoletukset y. m. Tulot olivat vaikeat laskea — palomestarin ilmoituksen mukaan nuohousmaksut vuonna 1926 nousivat yhteensä 1,359,672 markkaan — mutta voitiin otaksua, etteivät ne voimassa olevaa taksaa noudatettaessa peittäisi menoja.

Koska kyllin painavia syitä ei ollut esitetty voimassa olevien nuohousta koskevien määräysten muuttamisen perustelemiseksi, kaupunginvaltuusto päätti²⁾ evätä erinäisten nuohojain anomuksen¹⁾ palojärjestyksen muuttamisesta sekä antaa kysymyksen nuohouslaitoksen kunnallistamisesta raueta.

Pukinmäen yhdyskunnan jaoituskaava. Helsingin pitäjän kunnanvaltuuston anottua Pukinmäen huvilayhdyskunnan rakennus- ja palojärjestyksen vahvistamista ja maaherran tämän johdosta pyydettyä kaupunginvaltuuston lausuntoa valtuusto oli vastustanut³⁾ ehdotusten sekä asemakaavasunnitelman hyväksymistä. Uusien rakennusjärjestys- ja jaoituskaavaehdotusten laatiminen oli sittemmin uskottu rakennuskonttorin kaupunginasemakaavaosaston tehtäväksi. Kaupunginasemakaava-arkkitehti ryhtyi asemakaavan laatimiseen huomioon ottaen, että Pukinmäki tulevaisuudessa muodostaisi osan yhtenäisestä Suur-Helsingistä, ja varasi sen vuoksi tilaa suurille läpikulkuliikenneväylille. Yhdyskunnan huvilakaupunkiluonne säilytettiin ja useimmat korttelit varattiin avointa rakentamista varten. Erityisiä alueita varattiin puistoiksi ja virkistyspaikoiksi sekä yleisten rakennusten tonttipaikoiksi. Kaupunginarkkitehti oli sitä mieltä, että Uudenmaan läänin maaherran vahvistus oli hankittava ainoastaan ehdotuksen pääpiirteille, jota vastoin kunnan viranomaiset vahvistaisivat yksityisiä kortteleita varten laadittavat yksityiskohtaiset suunnitelmat. Omistusolojen järjestelyn kaupunginarkkitehti ei arvellut tuottavan suuria vaikeuksia, koska kaupunki joka tapauksessa voi tarjota maavastiketta siitä tonttialasta, mikä tarvittiin teiden rakentamiseksi tai säännöllisempien tonttikuvioiden aikaansaamiseksi. Kuitenkin olisi erinäisten Vantaanjoen varrella sijaitsevien palstain hankkiminen kaupungille erittäin tärkeätä, osin koska ne olivat tarpeellisia pääliikenneväylän johtamiseksi lounaaseen, osin koska kaupungille olisi edullista omistaa koko Vantaanjoen rantakaistale, jotta se voisi ehkäistä veden likaantumista. Valtionrautateiden alueen rajoja vahvistettaessa oli otettu huomioon rautatieviranomaisten omat ilmoitukset niiden tarvitsemasta suu-

¹⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 122. — ²⁾ Valt. pöytäk. 6 p. huhtik. 21 §. — ³⁾ Ks. v:n 1920 kert. s. 196.

rimmasta tilasta. Suunnitelmaa laadittaessa oli tietenkin otettu huomioon liikaveden poistamismahdollisuudet, mutta yksityiskohtaisen viemärijärjestelmän laatiminen oli jätetty vastaisen selvityksen varaan.

Kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾ puolestaan hyväksyä edellä mainitun Pukinmäen huvilayhdyskunnan jaotuskaavaehdotuksen ja lähettää sen Helsingin pitäjän kunnanvaltuustolle.

Pukinmäen huvilayhdyskunnan rakennusjärjestys. Hyväksyessään kaupunginasemakaava-arkkitehdin laatiman Pukinmäen huvilayhdyskunnan jaotuskaavaehdotuksen kaupunginvaltuusto samalla päätti ¹⁾ puolestaan hyväksyä niinkään kaupunginasemakaava-arkkitehdin laatiman puheena olevan yhdyskunnan rakennusjärjestysehdotuksen sekä lähetti sen Helsingin pitäjän kunnanvaltuustolle.

Pukinmäen huvilayhdyskunnan palojärjestysehdotus. Kaupunginvaltuusto katsoi sopivimmaksi, että paikkakunnan kunnalliset viranomaiset laatisivat Pukinmäen huvilayhdyskunnan palojärjestysehdotuksen ja päätti ¹⁾ senvuoksi kehoittaa Helsingin pitäjän kunnanvaltuustoa ryhtymään toimiin sen laadittamiseksi.

Haagan kauppalan lihantarkastus. Haagan kauppalan hallitus oli esittänyt, että kaupunginvaltuusto ryhtyisi toimenpiteisiin, jotta kaupungin pakollinen lihantarkastus ulotettaisiin Haagan kauppalaan, ja valtuusto päätti ²⁾ myöntyä tähän anomukseen, kuitenkin pannen ehdoksi, että kaupala itse huolehti lihantarkastuslain edellyttämästä lihakaupan valvonnasta kauppalassa ja kustansi sen.

Haagan kauppalahallitus hyväksyi ³⁾ kaupunginvaltuuston ehdotuksen.

Kaupunkien erioikeus nimittää ja erottaa vakaajia. Oikeuskansleri oli valtioneuvostolle huomauttanut, että vakauslaitoksesta joulukuun 22 p:nä 1922 annetun asetuksen säännökset, että vakaustoimistolla oli oikeus erottaa toimestaan kaupunginvakaaja, oli ristiriidassa porvariston erioikeuksien kanssa, joissa mainitun virkamiehen nimittämis-oikeus taataan kaupungille. Voimassa olevien oikeusperiaatteiden mukaan toimenhaltijan erottamis-oikeuskin kuului nimittävälle viranomaiselle. Saatuaan kehoituksen antaa asiasta lausuntonsa vakaustoimisto oli mielipiteenään esittänyt, että edellä mainittu kaupunkien erioikeus niille merkityksettömänä olisi lakkautettava ja nimitysoikeus annettava toimistolle, minkä ohessa kaupungit tästälähin olisi luettava siihen vakauspiiriin, johon niiden maantieteellisen asemansa nojalla sopivasti voitiin katsoa kuuluvan, kuitenkin lukuun ottamatta suurehkoja kaupunkeja, joiden tuli jokaisen muodostaa oma, suoranaisesti toimiston alainen piirinsä. Kaupunkiliiton hallitus, joita oli pyydetty lausuntoa näistä ehdotuksista, oli omasta puolestaan alustavasti puoltanut niiden hyväksymistä, mutta pitänyt asianmukaisena ennen lopullisen lausunnon antamista tiedustella asianomaisten kaupunginvaltuustojen mieltä asiassa. Tämän johdosta kaupunginvaltuusto päätti ⁴⁾ kaupunkiliiton hallitukselle ilmoittaa yhtyvänsä vakaustoimiston ehdotukseen kaupunginvakaajan viran uudestaanjärjestämisestä.

Alkoholin liikennemaksu. Sisäasiainministeriö oli Uudenmaan läänin maaherran ja maistraatin välityksellä pyytänyt kaupunginvaltuuston lausuntoa valtion alkoholiliikkeen tekemästä esityksestä, että alkoholin liikennemaksu alennettaisiin 3 markasta 50 penniin. Rahatoimikamari, jonka mielipidettä

¹⁾ Valt. pöytäk. 7 p. jouluk. 22 §. — ²⁾ S:n 7 p. syysk. 45 §. — ³⁾ S:n 7 p. jouluk. 24 §. — ⁴⁾ S:n 7 p. syysk. 35 §.

tiedusteltiin, lausui, että kysymys lähinnä koski sitä, oliko kaupungilla syytä luopua osasta liikenteen tuottamia tulojaan maan lakka- ja pulituuritehtaiden hyväksi, jotka käyttävät väkiviinää raaka-aineena ja joiden ei sanottu voivan suorittaa sitä hintaa, joka valtion alkoholiliikkeen korkeiden liikennemaksujen vuoksi täytyi määrätä mainitulle tuontitavaralle. Jos vuonna 1926 olisi sovellettu 50 pennin liikennemaksua, olisivat kaupungin mainituista maksuista saamat tulot vähentyneet 2,339,460 markkaa, eikä rahatoimikamari katsonut kaupungilla olevan syytä alistua niin tuntuviin taloudellisiin uhrauksiin mainitun teollisuudenhaaran hyväksi, jolla sitäpaitsi ei olisi siitä vastaavaa hyötyä. Rahatoimikamarin näkökohdat hyväksyen kaupunginvaltuusto päätti¹⁾ sisäasiainministeriölle ehdottaa, että valtion alkoholiliikkeen anomus alkoholin liikennemaksun alentamisesta evättäisiin.

Sotaväen ravinto- ja rehuannokset. Uudenmaan läänin maaherran pyydettyä kaupunginvaltuuston lausuntoa sotalaitoksen tarpeisiin rauhan aikana annettavista luontoissuorituksista annetun lain määräämien ravinto- ja rehuannoksien hinnoituksesta kaupunginvaltuusto majoituslautakunnan ehdotuksesta ja sen laatiman laskelman mukaisesti päätti²⁾ ehdottaa, että perusravintoannoksen hinnaksi miestä ja päivää kohden vuonna 1927 määrättäisiin 7: 85 markkaa, mistä määrästä laskettaisiin aamiaisen korvaukseksi 2: 50 markkaa, päivällisen 3: 45 markkaa ja illallisen 1: 90 markkaa sekä rehuannoksen hinnaksi päivältä ratsuhevoselle 12: 82 markkaa, tykistöhevoselle 12: 84 markkaa sekä kuormastohevoselle 12: 45 markkaa, minkä lisäksi huhti-lokakuulla tulisi lisäksi hevosta kohden 1: 20 markkaa eli puolen pellavansiemenkakkukilon hinta.

Apteekin muutto. Kaupunginvaltuustolta oli pyydetty lausuntoa apteek-kari Y. W. Jalanderin valtioneuvostolle tekemästä anomuksesta saada muuttaa apteekkinsa Korkeavuorenkadun ja Pienen Robertinkadun kulmauksesta johonkin niistä kulmauksista, jotka Iso- ja Pieni Robertinkatu, Yrjönkatu ja Erottajankatu muodostavat. Apteekkari Jalander perusteli anomustaan sillä, että hänen apteekkinsa kehitysmahdollisuudet sille osoitetulla alueella olivat tuntuvasti vähentyneet sen johdosta, että uusi apteekki oli perustettu Unionin- ja Pohj. Makasiininkatujen kulmaan. Kaupunginvaltuusto päätti³⁾ tämän johdosta lausua mielipiteenään, ettei se katsonut anomuksentekijän esittäneen sellaisia asiaan vaikuttavia seikkoja, jotka todistaisivat apteekin siirtämisen ehdotettuun paikkaan tarpeelliseksi, minkä ohessa valtuusto huomautti, ettei ollut sopivaa, että vanhain apteekkien aluerajoja muutettiin joka kerta kun uusi apteekki perustettiin.

Kansalaisyhteisö. 77 tapauksessa kaupunginvaltuusto puolsi ja 9 tapauksessa ehdotti evättäväksi Suomen kansalaisyhteisöä koskevia hakemuksia⁴⁾. Ensin mainituista 41 koski Venäjän, 11 Viron, 7 Saksan, 5 Ruotsin, 4 Puolan, 3 Norjan, 2 Tanskan, 1 Latvian, 1 Englannin, 1 Romanian ja 1 Pohjoisamerikan Yhdysvaltain kansalaisia.

Elinkeino-oikeudet. 28 tapauksessa kaupunginvaltuusto antoi⁵⁾ puoltavat ja 2 tapauksessa epäivät lausunnot ulkomaalaisten anomuksista saada harjoittaa kaupungissa elinkeinoa.

¹⁾ Valt. pöytäk. 26 p. lokak. 5 §. — ²⁾ S:n 26 p. tammik. 30 §. — ³⁾ S:n 26 p. lokak. 24 §. — ⁴⁾ S:n 23 p. helmik. 30 §, 9 p. maalisk. 6 §, 6 p. huhtik. 26 §, 18 p. toukok. 29 §, 15 p. kesäk. 37 §, 7 p. syysk. 10 §, 21 p. syysk. 27 §, 26 p. lokak. 27 §, 23 p. marrask. 28 § ja 14 p. jouluk. 13 §. — ⁵⁾ S:n 26 p. tammik. 3 §, 9 p. maalisk. 5 §, 6 p. huhtik. 27 §, 27 p. huhtik. 3 §, 18 p. toukok. 30 §, 8 p. kesäk. 8 §, 15 p. kesäk. 9 §, 7 p. syysk. 19 §, 12 p. lokak. 5 §, 9 p. marrask. 1 §, 23 p. marrask. 5 § ja 14 p. jouluk. 2 §.

1 tapauksessa kaupunginvaltuusto puolsi¹⁾ anomusta saada harjoittaa huutokaupantoinittajan ammattia.

128 tapauksessa valtuusto puolsi ja 1 tapauksessa ehdotti evättäväksi anomuksia saada avoimessa myymälässä myydä denaturoituja alkoholipitoisia aineita²⁾. 1 tapauksessa valtuusto puolsi ja 1 tapauksessa ehdotti evättäväksi anomuksia saada harjoittaa myrkyllisten aineiden kauppaa³⁾. 1 tapauksessa valtuusto antoi puoltavan lausunnon anomuksesta saada harjoittaa kemikaliokauppaa⁴⁾.

Lupa työnvälityksen harjoittamiseen. Helsingin nuorten miesten kristillinen yhdistys oli anonut maistraatilta lupaa saada edelleen kolmen vuoden aikana ylläpitää Mars-nimistä nuorison työnvälitystoimistoaan, ja kaupunginvaltuusto päätti⁵⁾ anomuksesta antamassaan lausunnossa ilmoittaa, ettei se puolestaan tahtonut vastustaa tähän anomukseen myöntymistä.

Suomen farmaseuttiliitto oli anonut, että se saisi vuoden 1927 alusta välittää jäsenilleen paikkoja apteekeissa ja muissa farmasian alaan kuuluvissa liikkeissä. Tästä anomuksesta antamassaan lausunnossa kaupunginvaltuusto ilmoitti⁶⁾ maistraatille, ettei sillä ollut mitään muistutettavaa sen hyväksymistä vastaan edellyttäen, että välitykset koskivat ainoastaan liiton jäseniä ja että niistä kannettiin maksua enintään 60 % jäsenmaksusta.

Kaupunginvaltuustolla ei ollut mitään muistuttamista⁷⁾ Suomen merimieslähetyssuran anomusta vastaan, että seura oikeutettaisiin ylläpitämään kaupungissa laivakokkien, stuerttien ja merimiesten työnvälitystoimistoa.

Suomen sairaanhoitajatarliitto oli anonut lupaa saada jatkaa paikanvälitystoimintaansa, jonka tarkoituksena oli toimittaa liittoon kuuluvia sairaanhoitajattaria sairaita hoitamaan heidän koteihinsa. Välityksen korvaukseksi liitto siihen asti oli kantanut sairailta 1 markan hoitopäivältä. Koska työnvälityslaki määräsi, että mainitun välityksen tuli olla maksuton, kaupunginvaltuusto päätti⁸⁾ ehdottaa liiton anomuksen hyväksyttäväksi edellyttäen, ettei kyseellinen toiminta joutunut ristiriitaan edellämainitun lain määräysten kanssa.

Kulutusosuuskuntien keskusliitto oli anonut, että se oikeutettaisiin maksutta välittämään työntekijöitä jäsenosuuskunnilleen. Tästä anomuksesta antamassaan lausunnossa kaupunginvaltuusto ilmoitti⁹⁾, ettei sillä ollut anomukseen myöntymistä vastaan mitään muistuttamista.

Myöskään Helsingin taloustyöntekijäin yhdistyksen anomusta vastaan saada harjoittaa maksutonta paikanvälitystä kaupunginvaltuustolla ei ollut mitään muistuttamista¹⁰⁾.

Edelleen kaupunginvaltuusto puolsi¹¹⁾ Suomen ravintoloitsijayhdistyksen anomusta saada välittää työtä yhdistyksen omille jäsenille.

Itsenäisyyden muistomerkki. Itsenäisyyden muistomerkin aikaansaamiseksi julistetun kilpailun palkintolautakunnan jäseneksi kaupunginvaltuusto valitsi¹²⁾ puheenjohtajansa Tulenheimon ja tämän varamieheksi varapuheenjohtajansa Ekholmin.

Holhouslautakunnan puheenjohtajan vaalia koskeva ehdotus. Holhous-

¹⁾ Valt. pöytäk. 26 p. tammik. 2 §. — ²⁾ S:n 26 p. tammik. 54 §, 9 p. helmik. 12 §, 23 p. helmik. 13 §, 23 p. maalisk. 15 §, 6 p. huhtik. 28 §, 8 p. kesäk. 28 ja 29 §§, 15 p. kesäk. 38 §, 7 p. syysk. 51 ja 52 §§, 12 p. lokak. 30 §, 26 p. lokak. 28 §, 23 p. marrask. 27 §, 7 p. jouluk. 32 § ja 14 p. jouluk. 14 §. — ³⁾ S:n 15 p. kesäk. 10 ja 11 §§. — ⁴⁾ S:n 26 p. lokak. 3 §. — ⁵⁾ S:n 9 p. helmik. 4 §. — ⁶⁾ S:n 23 p. maalisk. 4 §. — ⁷⁾ S:n 18 p. toukok. 6 §. — ⁸⁾ S:n 15 p. kesäk. 6 §. — ⁹⁾ S:n 15 p. kesäk. 7 §. — ¹⁰⁾ S:n 7 p. syysk. 15 §. — ¹¹⁾ S:n 26 p. lokak. 2 §. — ¹²⁾ S:n 23 p. marrask. 24 §.

lautakunnan puheenjohtajaksi vuosiksi 1928—31 kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾ raastuvanoikeudelle ehdottaa ent. kansakoulunopettajan J. E. Janatuisen.

Terveydenhoitolautakunnan vaali. Heinäkuun 1 p:nä 1927 annetun uuden terveydenhoitolain mukaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan valittavan terveydenhoitolautakunnan tuli ryhtyä toimeensa tammikuun 1 p:nä 1928. Kaupunginvaltuuston asia oli vahvistaa se henkilömäärä, vähintään kolme ja enintään kuusi, jonka valtuusto valitsisi lautakunnan jäseniksi ja varajäseniksi. Tämän mukaisesti valtuusto päätti ²⁾ vahvistaa kyseellisen lukumäärän viideksi jäseneksi ja viideksi varajäseneksi.

Vuositulintarkastajain vaali. Vuoden 1927 tilien tarkastajiksi kaupunginvaltuusto valitsi ³⁾ toimittaja A. Aallon, pankinkamreeri J. Alfthanin, toimistonjohtaja E. A. Edbergin, vakuutusvirkaileja A. Halmeen, maalari S. Heikkilän, kansakoulunopettaja B. Holmströmin, johtaja J. Kaupin, johtaja A. Lassilan, pankinjohtaja V. Laurolan, insinööri A. B. Liljerothin, pankinjohtaja L. Paciuksen ja sähkötekniikko V. V. Salovaaran sekä varajäseniksi hinnoittelija E. Edelmannin, prokuristi A. Englundin, pankinjohtaja H. Hultinin, kirvesmies J. Järvisen, professori I. Kaitilan, konttoripäällikkö W. Leinon, toimittaja P. Lönngrenin, kivityöntekijä V. Saarelman, tilintarkastaja J. Somerin, pankinkamreeri F. Säfströmin, pankinkamreeri H. von Troilin ja liikemies N. von Weymarnin.

Tilintarkastajain vaali. Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin vuoden 1927 tilien tarkastajiksi kaupunginvaltuusto valitsi ⁴⁾ kamreeri S. Ehrstedtin ja kirjaltaja K. F. Hellgrenin.

Kunnallisen vaalin aiheuttama valitus. Uudenmaan läänin maaherran kumottua vaalin, jolla kaupunginvaltuusto oli valinnut ensimmäisen palomestarin W. Bergströmin köyhäinhoitolautakunnan jäseneksi, korkein hallinto-oikeus, jolta valtuusto oli anonut ⁵⁾ tämän kumoamispäätöksen muuttamista, oli asiaa käsitellessään joulukuun 10 p:nä katsonut ⁶⁾, ettei herra Bergströmillä Helsingin ensimmäisenä palomestarina voinut katsoa olevan sellaista virkaa, jota tarkoitettiin kaupunkien kunnallislain 11 §:n 2 kohdassa sen silloisen sanamuodon mukaan, minkä johdosta ja koska herra Bergströmin vaalikelpoisuutta vastaan köyhäinhoitolautakunnan jäseneksi ei ollut esitetty muuta muistutusta, korkein hallinto-oikeus katsoi oikeaksi kumota maaherran päätöksen ja jättää asian kaupunginvaltuuston päätöksen varaan.

Vapautus hallitusten ja lautakuntain jäsenyydestä. Johtaja K. Heinonen, joka oli nimitetty valtioneuvoston jäseneksi, ja pankinjohtaja E. H. Rydman, joka oli valittu kansanedustajaksi, vapautettiin ⁷⁾ rahatoimikamarin jäsenyydestä; heidän sijaansa valittiin ⁷⁾ jäseniksi taloudenhoitaja A. Halme ja varatuomari O. Kauppi.

Jäsenten valitseminen valiokuntiin ja komiteoihin. Talousarviovaliokunnan jäseniksi kaupunginvaltuusto valitsi ⁸⁾ vtt A. Aallon, von Frenckellin, Honka-juuren, Idströmin, Lindforsin, Moision, Rytin, Salovaaran ja Wuolteen sekä vt Rytin anomuksestaan vapauduttua tästä tehtävästä vt Lavoniuksen.

Yleishyödyllisten yritysten ja laitosten avustusrahan jakokysymystä valmistelevan valiokunnan jäseniksi valittiin ⁹⁾ vtt Huotari, Jansson, Jokela, Leopold ja Railo; valiokunta valtuutettiin samalla vahvistamaan

¹⁾ Valt. pöytäk. 7 p. jouluk. 2 §. — ²⁾ S:n 7 p. jouluk. 3 §; ks. myös tätä kert. s. 137. — ³⁾ Valt. pöytäk. 12 p. tammik. 1 §. — ⁴⁾ S:n 23 p. maalisk. 24 §. — ⁵⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 125. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 23 p. maalisk. 2 §. — ⁷⁾ S:n 26 p. tammik. 10 § ja 12 p. lokak. 17 §. — ⁸⁾ S:n 12 p. tammik. 1 §, 9 p. helmik. 13 § ja 12 p. lokak. 31 §. — ⁹⁾ S:n 12 p. tammik. 1 §.

ne määrääjat, joiden kuluessa avustusanomukset sekä asianomaisten hallitusten ja lautakuntain lausunnot oli annettava.

Vtt Aalto, von Frenckell, Honkajuuri, Lindfors ja Moisio valittiin ¹⁾ sen valiokunnan jäseniksi, jonka tuli seurata Leppäsuon alueen n:o 68 a lunastamista ²⁾ ja pakkolunastamista koskevan kysymyksen kehitystä.

Valmistelemaan kysymystä kaupungin viranpitäjain ja työntekijäin palkka- ja eläkejärjestelmän uudistamisesta sekä palkkasääntöön merkittävien kaupungin virkain luokittelusta kaupunginvaltuusto asetti ³⁾ valiokunnan, johon valittiin vtt Ekholm, von Frenckell, Harvia, Honkajuuri, Leino, Norrmén ja Nurminen.

Kaupunginvaltuusto päätti ⁴⁾ asettaa valiokunnan tarkemmin valmistelemaan kysymystä kaupungin viranpitäjiltä vaadittavasta kielitaidosta sekä antamaan valtuustolle asiaa koskevan ehdotuksen. Valiokunnan jäseniksi valittiin vtt Harvia, Janatuinen, Y. Lehtinen, Schauman ja Tollet.

Kaupunginvaltuusto antoi ⁵⁾ komitealle, johon valittiin vtt Koskimies, Leopold ja Seppälä, tehtäväksi tarkastaa valtuustolle jätetyt köyhäinhoidon sekä kunnalliskodin ja työlaitoksen ohjesääntöehdotukset sekä köyhäinhoidon kassa- ja tiliviraston ⁶⁾ johtosääntöehdotukset.

Jäsenen valitseminen hallituksiin ja lautakuntiin. Lastensuojelulautakunnan jäseneksi manalle menneen jäsenen A. Noposen sijaan kaupunginvaltuusto valitsi ⁷⁾ professori A. Ylpön vuoden 1927 loppuun.

Herra Noposen jälkeen köyhäinhoitolautakunnan jäseneksi valittiin ⁷⁾ lautakunnan varajäsen kouluhoitajatar L. Hagan vuoteen 1928 asti ja varajäseneksi hänen sijaansa pastori P. Mustala.

Neljänneksi jäseneksi ja työnantajain edustajaksi ammattioppilaslautakuntaan valittiin ⁸⁾ ent. kultaseppä F. V. Lindroos valtuutetun von Boehmin sijaan, joka oli valittu varapuheenjohtajaksi.

Filosofiantohtori B. Malmio valittiin ⁹⁾ työväenopiston suomenkielisen osaston johtokunnan jäseneksi manalle menneen jäsenen A. Noposen sijaan.

Valitessaan puheenjohtajia, jäseniä ja varajäseniä kaupungin hallituksiin ja lautakuntiin kaupunginvaltuusto valitsi ¹⁰⁾:

kaupunginvaltuuston vaalilautakuntaan: jäseniksi insinööri E. von Frenckellin, johtaja Y. Harvian, ent. kansakoulunopettajan J. E. Janatuisen sekä varajäseniksi filosofiantohtori E. Railon ja lääketieteenlisensiaatti U. Töttermanin;

rahatoimikamariin: jäseniksi filosofianmaisteri G. Estlanderin, taloudenhoitaja A. Halmeen, varatuomari O. Kaupin, vanhemman oikeusneuvosmiehen G. Leopoldin, pankkiylitarkastaja J. A. Levoniuksen ja seppä A. Virran;

satamahallitukseen: jäseniksi oikolukija K. F. Hellgrenin, satamatyöntekijä K. Lahtisen, merenkulkuneuvos A. V. Lindbergin, johtaja J. Pelinin ja johtaja H. Ramsayn sekä näistä varapuheenjohtajaksi johtaja Ramsayn;

sosiaalilautakuntaan: jäseniksi johtaja Y. Harvian, arkkitehti S. Lagerborg-Steniuksen, rouva K. Laineen, taloudenhoitaja H. Moision, toimittaja M. Paasivuoren, kunnallisneuvos V. von Wrightin ja arkkitehti M. Välikankaan;

työnvälitystoimiston johtokuntaan: puheenjohtajaksi filosofiantohtori S. Ivalon, varapuheenjohtajaksi toimittaja A. E. Leinon, jäseniksi toimitsija

¹⁾ Valt. pöytäk. 15 p. kesäk. 19 §. — ²⁾ Ks. tätä kert. s. 18. — ³⁾ Valt. pöytäk. 26 p. tammik. 25 §; ks. myös tätä kert. s. 50. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 23 p. helmik. 31 § ja 9 p. maalisk. 7 §. — ⁵⁾ S:n 8 p. kesäk. 16 §. — ⁶⁾ Ks. tätä kert. s. 120. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. 23 p. maalisk. 19 § ja 18 p. toukok. 15 §. — ⁸⁾ S:n 9 p. helmik. 9 §; ks. myös v:n 1926 kert. s. 126. — ⁹⁾ Valt. pöytäk. 6 p. huhtik. 20 §. — ¹⁰⁾ S:n 7 p. jouluk. 3, 4 ja 5 §.

E. Härmän, johtaja W. Korhosen, insinööri P. Kyreniuksen ja toimittaja M. Paasivuoren sekä varajäseniksi maalari U. Nurmisen ja toimittaja O. Tidermanin;

kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajiksi: maalarimestari H. A. Bergströmin, konttoripäällikkö K. E. Grönlundin, seppä J. Hallan, johtaja P. E. Hallblomin, kirjaltaja F. Perhon, varastonhoitaja K. V. Saxellin, pankinjohtaja Y. A. Uotilan, filosofianmaisteri E. J. Warosen ja rakennusmestari O. Vilamon;

kaupungin kiinteän omaisuuden katselmusmiehiksi: insinööri E. J. Koskenmaan, varatuomari H. Munckin, puuseppä L. Salomaan, arkkitehti U. Åbergin ja viilaaja F. A. Åkermanin;

kaupunginkassan tarkastusmiehiksi: konttoristi E. Jokisen ja tilintarkastaja J. T. Toivaisen sekä varamiehiksi kamreerit S. Ehrstedtin ja V. Hougbergin;

taksoituslautakuntaan: jäseniksi ylireviisori Y. Ainion, nuor. hallitussihteerin C. Bardyn, vanh. hallitussihteerin E. von Bonsdorffin, pankinjohtaja W. Eversin, varatuomari K. B. von Fieandtin, maalarimestari A. Haanojan, varatuomari A. Hinnerichsenin, metallityöntekijä P. H. Kalervon, johtaja A. Lassilan, kivityöntekijä H. Laukkasen, ompelijatar S. Lehtisen, nuor. hallintossihteerin K. A. A. Linturin, rappaaja H. Markkasen, kauppias A. F. Nymanin, johtaja O. Peurakosken, varatuomari U. Ruskin, kultaseppä A. Tändlerin, työnvälitysneuvoja T. Uskin, talonomistaja J. E. Vanteen, maalari T. E. Wirtasen ja verhoilija E. Wäisäsen;

tutkijalautakuntaan: jäseniksi viilaaja H. Blomqvistin, varatuomari G. W. Boijerin, kamarineuvos E. E. Enebergin, isännöitsijä C. F. Fagerholmin, kirvesmies J. Järvisen, ylikamreeri K. M. Lassilan, varastotyöntekijä N. Lehdon ja nuor. hallitussihteerin I. Toivasen;

julkisivupiirustusten tarkastustoimikuntaan: jäseniksi professori O. Tarranten ja työnvälitysneuvoja T. Uskin;

oikeusaputoimiston johtokuntaan: jäseniksi varatuomari S. Ilmasen, ent. kansakoulunopettajan J. E. Janatuisen, vanh. oikeusneuvosmiehen G. Leopoldin, hallitusneuvos O. Möllerin ja asianajaja A. Salon;

urheilulautakuntaan: jäseniksi kansakoulunopettaja U. Autosen, insinööri E. von Frenckellin, kirjaltaja A. Grönroosin, verhoilija V. Lähteisen ja varakonsuli K. Seidenschurin;

raittiuslautakuntaan: jäseniksi pankinvirkailija R. E. Heikelin ja muurari O. W. Paanasen sekä varajäseniksi johtaja J. Herajärven ja kansakoulunopettajat O. Oinolan;

ammattioppilaslautakuntaan: puheenjohtajaksi kunnallisneuvos V. von Wrightin ja varapuheenjohtajaksi varatuomari E. von Boehmin, jäseniksi maalarimestari A. Haanojan, kultaseppä O. Lindroosin, kirjansitoja E. Merikosken ja kirjansitoja E. Virtasen sekä varajäseniksi viilaaja H. Blomqvistin, liikkeenjohtaja O. Honkalinnan, johtaja L. Lyytikäisen ja puuseppä M. Rinteen;

palotoimikuntaan: jäseniksi johtaja G. Idströmin, teollisuusneuvos I. Killisen, mallipuuseppä K. L. Lydmanin, työmies R. Reunasen ja kamreeri A. Suvirannan;

terveydenhoitolautakuntaan: jäseniksi professori vapaah. O. von Hellensin, rouva H. Karvisen, lääkintöneuvos A. V. Mannerin, rouva M. Salmelan ja lääketieteellisensiaatti H. Sundeliuksen sekä näiden varamiehiksi professori Y. Kajavan, silittäjä H. Laineen, toimittaja A. E. Leinon, apteekkari E. Stigzeliuksen ja ylihoitajat E. Åströmin;

kaupungin sairaalain hallitukseen: jäseniksi professori G. Beckerin, dosentti F. Langenskiöldin, toimitsija A. Luostarisen ja sihteeri E. Sallilan, professori E. Sandelinin, varakonsuli K. Seidenschurun ja lääketieteentohtori E. Suolahden; näistä valittiin professori Sandelin puheenjohtajaksi ja lääketieteentohtori Suolahti varapuheenjohtajaksi;

köyhäinhuoltolautakuntaan: puheenjohtajaksi ens. palomestarin W. Bergströmin ja varapuheenjohtajaksi pianoteknikko J. Virtasen;

lastensuojelulautakuntaan: jäseniksi lastentarhanjohtajatar I. Poppiuksen, professori M. Ruuthin, tarkastajatar M. Sillanpään, rouva A. Suomisen, kirjjanpittäjä B. Tabellen, lääketieteenlisensiaatti U. Töttermanin ja professori A. Ylpön sekä näistä puheenjohtajaksi professori Ruuthin ja varapuheenjohtajaksi tarkastajatar Sillanpään;

suomenkielisten kansakoulujen johtokuntaan: jäseniksi ent. kansakoulunopettajan J. E. Janatuisen ja filosofianmaisteri A. E. Lehdon;

ruotsinkielisten kansakoulujen johtokuntaan: jäseniksi mallipuuseppä M. V. Långholmin ja lehtori E. Meinanderin;

ammattiopetuslaitosten johtokuntaan: puheenjohtajaksi kunnallisneuvos V. von Wrightin sekä jäseniksi maalarimestari A. Haanojan, rouva E. Ivalon, kansakoulunopettaja A. Janssonin, ompelijatar S. Lehtisen, johtaja L. Lyytikäisen ja rouva M. Paason;

työväenopiston suomenkielisen osaston johtokuntaan: jäseniksi esittelijäneuvos E. Böökin, filosofiantohtori T. Hultinin, dosentti K. S. Laurilan, johtaja R. Liukkosen, vanh. lehtorin B. Malmion, kirjaltaja F. Perhon ja toimittaja Y. Räisäsen;

työväenopiston ruotsinkielisen osaston johtokuntaan: jäseniksi filosofiantohtori J. af Forsellesin, veturinkuljettaja F. B. Gröndahlin, kansakoulunopettaja A. Janssonin, vanh. lehtorin A. Mickwitzin, rouva F. Pietikäisen, professori J. E. Rosbergin ja libristi F. Sundquistin;

kansanlastentarhain johtokuntaan: jäseniksi rouva T. Hanemannin, rouva K. Järvisen, rouva M. Oksasen, lääketieteellisensiaatti A. Ruotsalaisen ja kirkkoherra E. Wirénin;

Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokuntaan: jäseniksi kamreeri V. Hougbergin ja mallipuuseppä M. W. Långholmin;

kaupunginkirjaston johtokuntaan: jäseniksi ylikirjastonhoitaja A. H. Bergholmin, toimittaja A. Huotarin, kirjaltaja V. Isolan, vanh. lehtorin E. Pontánin ja ylikirjastonhoitaja G. Schaumanin;

kaupunginmuseon johtokuntaan: jäseniksi filosofianlisensiaatti J. Ailion, intendentti A. Hämäläisen ja yliarkkitehti M. Schjerfbeckin;

musiikkilautakuntaan: jäseniksi rouva E. von Frenckellin, kirjaltaja V. Mikkolan, kunnallisneuvos A. Niklanderin, johtaja H. Ramsayn ja puuseppä E. G. Vuorisen;

kaupungin teknillisten laitosten hallitukseen: jäseniksi putkityöntekijä H. Kuneliuksen, professori H. Kyrklundin, sähkötekniikko V. V. Salovaaran, insinööri E. Schröderin ja professori B. Wuolteen sekä näistä puheenjohtajaksi professori Wuolteen ja varapuheenjohtajaksi sähkötekniikko Salovaaran;

kaupungin yleisten töiden hallitukseen: varapuheenjohtajaksi arkkitehti K. S. Kallion sekä jäseniksi filosofianmaisteri G. Estlanderin, insinööri E. Moringin, kirvesmies A. Mäkisen, sähkötyöntekijä O. W. Oksasen, arkkitehti A. Toivosen ja johtaja W. Uddin; näistä valittiin puheenjohtajaksi insinööri Moring;

puhtaanapitohallitukseen: jäseniksi toimittaja A. Aallon, professori H. Kyrklundin, rakennusmestari A. Malmin ja rehtori M. Sergeliuksen; sekä

maatalouslautakuntaan: jäseniksi professori E. Ehrnroothin, kaupungingeodeetti W. O. Lillen, varatuomari H. Munckin, johtaja V. Tannerin ja tiilenkantaja V. Viherkosken.

Vanhempainneuvostojen vaalit. Sittenkuin kaupunginvaltuustolle oli saapunut ilmoitus, että muutamat vuoden 1924 syyskuun 1 p:n ja vuoden 1927 syyskuun 1 p:n väliseksi ajaksi valitut kaupungin koulujen vanhempainneuvostot eivät enää olleet täysilukuiset sen johdosta, että niistä eri syistä oli eronnut jäseniä, sekä että erään vanhempainneuvoston toimikausi oli päättynyt vuoden 1926 lopussa, valtuusto päätti¹⁾ valita uudet jäsenet eronneiden sijaan edellä mainitun ajanjakson jäljellä olevaksi osaksi.

Maistraatin kehoituksesta kaupunginvaltuusto sittemmin valitsi²⁾ eri kouluille vanhempainneuvostot kolmivuotiskaudeksi syyskuun 1 p:stä 1927 syyskuun 1 p:ään 1930.

Kansalaiskorkeakoulun hallintoneuvosto. Kansalaiskorkeakoulun hallintoneuvoston esityksestä kaupunginvaltuusto päätti³⁾ kolmeksi vuodeksi kerrallaan ehdottaa mainittuun hallintoneuvostoon kaksi henkilöä, toisen jäseneksi ja toisen varajäseneksi.

Jäsenten valitseminen yksityisten laitosten hallituksiin. Helsingin teollisuus-koulun johtokunnan jäseniksi valittiin⁴⁾ insinööri H. Malmi, sähkötekniikko V. V. Salovaara, insinööri G. Sourander ja rakennusmestari G. Welroos.

Taideteollisuuskeskuskoulun kouluneuvostoon valittiin⁴⁾ jäseniksi filosofianlisensiaatti J. Ailio ja professori A. Lindgren sekä varajäseniksi oikolukija K. F. Hellgren ja arkkitehti V. Jung.

Suomen liikemiesten kauppaopiston johtokuntaan valittiin⁴⁾ jäseneksi filosofiantohtori K. A. Paloheimo.

Kansalaiskorkeakoulun hallintoneuvoston jäseneksi ehdotettiin⁴⁾ johtaja Y. Harvia sekä varajäseneksi toimittaja Y. Räsänen.

Lakimääräisten lautakuntain jäsenten vaali. Uudenmaan läänin maaherran vahvistettua Helsingin tulo- ja omaisuusverotuslautakunnan jäsenmäärän kahdeksaksi kaupunginvaltuusto valitsi⁵⁾ mainitun lautakunnan jäseniksi varatuomari K. B. von Fieandt, filosofianmaisteri E. A. Homénin, kirjaltaja A. Karvosenojan ja johtaja A. Lassilan sekä varajäseniksi vanh. hallitussihteerin E. von Bonsdorffin, maalarimestari A. Haanojan, taloudenhoitaja H. Moision ja johtaja O. Peurakosken.

Vaalilain 2 §:n mukaisesti valittiin⁶⁾ kaksi jäsentä ja yksi varajäsen Uudenmaan läänin vaalipiirin keskuslautakuntaan.

Kaupungin edustajat eri tilaisuuksissa. Maalaiskuntain liiton kutsuttua kaupungin edustautumaan liiton II vakinaisille kunnallispäiville, jotka pidettäisiin Helsingissä marraskuun 18 ja 19 p:nä, kaupunginvaltuusto päätti⁷⁾ antaa kaupunginjohtaja A. Castrénille tehtäväksi edustaa kaupunkia mainitussa tilaisuudessa.

Opiston Svenska handelshögskolan kutsuttua kaupunginvaltuuston edustautumaan syyskuun 22 p:nä tapahtuviin koulun juhllallisiin avajaisiin valtuusto valitsi⁸⁾ vt Norrménin edustajakseen mainittuun tilaisuuteen.

Kaupungin jäsenyys eri yhdistyksissä. Kaupunginvaltuusto epäsi⁹⁾ Suomen teollisuusliiton, Maataloustuottajain keskusliiton ja Suomen puunjalostusteollisuuksien keskusliiton yhteisesti tekemän anomuksen, että kaupunki liittyisi jäseneksi Suomen standardisoimistyön edistämisyhdistykseen.

1) Valt. pöytäk. 26 p. tammik. 32 § ja 23 p. helmik. 5 ja 18 §§. — 2) S:n 21 p. syysk. 11 § ja 7 p. jouluk. 7 §. — 3) S:n 26 p. lokak. 8 §. — 4) S:n 7 p. jouluk. 5 §. — 5) S:n 7 p. jouluk. 6 §. — 6) S:n 23 p. maalisk. 31 §. — 7) S:n 26 p. lokak. 25 §. — 8) S:n 21 p. syysk. 28 §. — 9) S:n 9 p. marrask. 21 §.

II. Rahatoimikamari.

Rahatoimikamarin puheenjohtajana toimi kertomusvuonna kaupunginjohtaja ent. senaattori A. Castrén sekä hänen ollessaan estynyt jompikumpi avustavista kaupunginjohtajista, insinööri J. W. Andersin tai johtaja V. A. Hupli¹⁾. Kaupunginvaltuuston valitsevat kamarin jäsenet olivat filosofianmaisteri G. Estlander, pankinjohtaja T. Grotenfelt, johtaja K. R. Heinonen, jonka seuraajaksi kuitenkin jo tammikuun 26 p:nä tuli²⁾ taloudenhoitaja A. Halme, pankkiylitarkastaja J. A. Levonius, pankinjohtaja E. H. Rydman lokakuun 12 p:ään, jolloin hänen seuraajakseen tuli²⁾ varatuomari O. Kauppi, ja seppä A. Virta. Rahatoimikamarin jaostoon kuuluivat kaupunginjohtaja ja kaksi kamarin jäsentä, jotka valittiin neljäksi kuukaudeksi kerrallaan³⁾. Kansanpuistojen jaostoon kuuluivat niinkään kaupunginjohtaja sekä kaksi jäsentä⁴⁾.

Kanslianjohtajana toimi avustava kaupunginjohtaja Andersin. Sihteerintöimiä hoitivat varatuomari A. Blomberg, ent. kansakoulunopettaja A. Ervasti, ent. kaupunginarkkitehti K. Hård af Segerstad ja filosofianmaisteri H. Dalström. Notaari oli filosofianmaisteri G. Brotherus, avustava notaari hovioikeudenauskultantti I. Nordberg ja kirjaaja neiti I. Heikel. Asiamies oli varatuomari M. Wilskman ja asiamiehen notaari varatuomari T. Törnblom. Kaupungin painatustöiden valvojana toimi ent. kirjapainonjohtaja T. J. Artman.

Rahatoimikamarilla oli kertomusvuonna 106 ja kamarin jaostolla 60 kokousta. Kamarin pöytäkirjain pykäläluku oli 6,947 ja lähetettyjen kirjeiden luku 1,741.

Rahatoimikamarin vuoden varrella käsittelemistä asioista mainitaan tässä seuraavat:

A. Kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.

1. *Kiinteän omaisuuden hankintaa ja kaupungille kuuluvan tuollaisen omaisuuden luovutusta koskevat kysymykset.*

Kaisaniemenkadun tontin n:o 4 osto. Kaupunginvaltuuston valtuutettua⁵⁾ rahatoimikamarin ostamaan yhtiöltä Aktiebolaget Mikaelsgatan 19 sen omistaman Kaisaniemenkadun tontin n:o 4 osan 16,500,000 markasta sekä Asunto-osakeyhtiö Kaivuorelta sen omistaman osan samaa tonttia 4,500,000 markasta, mihin viimeainittuun määrään tulisi lisäksi tontilla suoritettujen

¹⁾ Ks. tätä kert. s. 128. — ²⁾ S:n s. 135. — ³⁾ S:n s. 249. — ⁴⁾ S:n s. 250. — ⁵⁾ S:n s. 12.

rakennustöiden korvaus, sekä myyjäin kanssa sopimaan kauppaehtoista ja kauppahinnan suorittamisesta sekä vahvistamaan lopullisen kauppahinnan, oli ilmennyt, että Aktiebolaget Mikaelsgatan 19 yksin omisti koko tontin, minkä vuoksi kauppasopimus tehtiin ainoastaan sen kanssa. Kauppahintaa ei kuitenkaan voitu suorittaa, ennenkuin kaupunginvaltuuston edellä mainittu päätös oli saanut lain voiman, minkä vuoksi rahatoimikamari päätti¹⁾, että myyjälle tammikuun 1 p:stä 1928 oli suoritettava 6 %:n korko sekä kauppahinnalle, 21,000,000 markalle, että Asunto-osakeyhtiö Kaivuorelle tulevalle suoritettujen rakennustöiden korvaukselle. Kauppaa päätettäessä oli kaikki tonttia rasittavat kiinnityslainat maksettava kauppahintaa vastaavasti vähentämällä.

Erään Lapinrinteen varrella sijaitsevan talon osto. Koska Lant. Viertotieltä Länsisatamaan suunniteltu uusi liikenneväylä todennäköisesti tuli kosketamaan Lapinrinteen varrella sijaitsevaa tonttia n:o 10 (osoitenumero 1), oli viritetty kysymys mainitun talon ja tontin lunastamisesta. Koska kuitenkin talon omistajan siitä vaatima hinta oli kaksi kertaa suurempi sitä hintaa, jonka arviomiehet toimittamansa katselmuksen nojalla olivat sille määränneet, rahatoimikamari katsoen siihenkin, ettei kyseellistä liikenneväylää koskevaa kysymystä ollut edes periaatteessa ratkaistu, päätti²⁾ antaa ostokysymyksen raueta. Tontin omistaja anoi sittemmin, että rahatoimikamari periaatteessa lausuisi mielipiteensä toimitetusta tontin arvioinnista, ja kamari päätti³⁾ periaatteessa hyväksyä hinnaksi 1,500 markkaa m²:ltä eli yhteensä 1,850,000 markkaa sen varalta, että tontti vastedes lunastettaisiin kyseellistä liikenneväylää rakennettaessa, kuitenkin sillä nimenomaisella ehdolla, ettei kaupunki mitenkään tullut velvolliseksi lunastamaan tonttia mainittuun hintaan.

Maan osto Hakasalmenkadun leventämiseksi. Kaupunginvaltuusto oli päättänyt⁴⁾ ostaa Liittopankki osakeyhtiöltä Aleksanterinkadun tontista n:o 22 b 329.19 m²:n laajuisen alueen, joka tarvittiin Hakasalmenkadun leventämiseen, ja sittemmin anonut päätökselleen sisäasiainministeriön vahvistusta laiminlyöden kuitenkin samalla anoa, niinkuin oli sovittu, yhtiölle oikeutusta saada rakentaa Aleksanterinkadun tontille n:o 22 b tuleva rakennus 31 m:n korkuiseksi yli nollapisteen. Yhtiö katsoi senvuoksi välttämättömäksi anoa kyseellistä vapautusta, eikä kaupakirjaa tämän viivytyksen vuoksi voitu allekirjoittaa heti sen jälkeen kuin kaupunginasemakaavan muutos kesäkuun 22 p:nä oli vahvistettu⁵⁾. Edellä esitetyistä syistä Liittopankki osakeyhtiö sittemmin vaati 6 %:n korkoa kauppahinnalle, 1,643,750 markalle, lukien kesäkuun 22 p:stä maksupäivään. Rahatoimikamari hyväksyi⁶⁾ yhtiön vaatimuksen ja osoitti anotun määrän talousarvion tililtä Tilapäinen luotto.

Sirkuskadun tontin n:o 8 osto. Osuusliike Elanto r. l. oli anonut, että kaupunki lunastaisi X kaupunginosan korttelissa n:o 297 sijaitsevan Sirkuskadun tontin n:o 8 ja laajentaisi Sirkuspuiston Saariniemenkatuun ulottuvaksi. Tämän johdosta annettiin⁷⁾ kaupunginjohtaja Castrénille tehtäväksi neuvotella asiasta asianomaisten kanssa.

Erään Nikkilän maa-alueen osto. Rahatoimikamari päätti⁸⁾ ostaa avio- puolisoilta Lindström Nikkilän sairaalan vesijohtolaitteita varten tarvittavan 600 m²:n laajuisen Sipoon pitäjän Pigbyn kylässä sijaitsevaan Änänimiseen ja rekisterinumerolla R. N. 2° merkittyyn tilaan kuuluvan alueen. Kauppahinta oli 2,400 markkaa, ja kamari sitoutui kaupungin puolesta Nik-

¹⁾ Rkmin pöytäk. 23 p. jouluk. 1,933 §. — ²⁾ S:n 8 p. huhtik. 570 §. — ³⁾ S:n 3 p. toukok. 693 §. — ⁴⁾ Ks. tätä kert. s. 15. — ⁵⁾ S:n s. 6. — ⁶⁾ Rkmin pöytäk. 6 p. syysk. 1,219 §. — ⁷⁾ S:n 7 p. kesäk. 910 §. — ⁸⁾ S:n 6 p. syysk. 1,218 §; vrt. tätä kert. s. 12.

kilässä suoritettavien vesijohtotöiden yhteydessä syventämään kantatilalla olevaa myyjille kuuluvaa kaivoa 2 m.

Brändön tilan oslo. Asiamies ilmoitti, että Brändön tilan kauppakirjaa laadittaessa myyjä, Brändö gårds aktiebolag, oli ilmoittanut, että ostajan tuli maksaa leski G. Vikströmille eläkettä n. 160 markkaa kuukaudessa, minkä ohessa vuokraaja O. Sirénille oli luvattu, että hän saisi kuluvaksi vuodeksi vuokrata tilan viljelykset 15,000 markan vuokramaksusta. Koska kauppasopimusta tehtäessä kuitenkin ei ollut ollut puhetta mainitusta eläkkeestä, rahatoimikamari kieltäytyi¹⁾ kaupungin puolesta sitoutumasta sitä suoritamaan, jota vastoin vuokraaja Sirénille päätettiin esittää vuokrasopimusehdotus. Samalla kamari päätti, että koska kauppasummaa ei ollut voitu suorittaa odotettaessa, että valtuuston päätös saisi lain voiman, sille maaliskuun 1 p:stä lukien suoritettaisiin korkoa 6 ½ %.

Kioskien lunastaminen. Rahatoimikamari päätti²⁾,

että kaupunki lunastaisi seuraavissa paikoissa sijaitsevat kioskit alla mainituista hinnoista: Runeberginesplanaadin lounaiskulmassa olevan 12,000 markasta, saman esplanaadin kaakkoiskulmassa olevan 5,000 markasta, Heikinpuistossa Ruotsalaisen teatterin edustalla olevan 5,000 markasta, samassa esplanaadissa apteekin edustalla olevan 5,000 markasta, Simonkadulla olevan 5,000 markasta, Eteläsatamassa kauppahallin luona olevan 4,000 markasta; It. Viertotien ja Keiteleentien risteyksessä olevan 4,500 markasta, It. Viertotiellä apteekin edustalla olevan 5,000 markasta, Porvoon- ja Viipurinkatujen risteyksessä olevan 5,000 markasta, Eläintarhassa olevan 4,000 markasta ja Ruoholahdensatamassa olevan 6,000 markasta;

että elleivät kioskien omistajat suostuneet edellä mainituista kauppahinnoista myymään niitä kaupungille, ne oli heidän kustannuksellaan poistettava kulvana vuonna;

että Runeberginesplanaadin luoteis- ja koilliskulmassa, Hakaniemen-, Rautatien- ja Kasarmintoreilla, Kolmikulmassa, Lapinlahdenpuistikossa, Pohjoissatamassa, Kaisaniemen puistossa ja Kaivopuistossa olevat kioskit oli omistajain kustannuksella purettava kulvana vuonna;

että vuoden 1928 talousarvioehdotukseen oli merkittävä 220,000 markkaa uusien kioskien rakentamiseksi viimeksi mainittuihin paikkoihin sekä 30,000 markkaa lunastettujen kioskien korjaamiseksi;

että kaikkien edellä mainittujen kioskien vuokraoikeus vuodeksi 1928 jätettäisiin huutokaupalla; sekä

että tori- ja kauppahallivalvoja saisi tehtäväkseen ehdottaa kioskien alimmat vuokramäärät sekä saattaa kamarin päätöksen kioskien omistajain tietoon.

Herra C. O. Lindberg, jonka omistama toiminimi Concordia oli vuokrannut kaksi It. Viertotiellä ja Kaisaniemen puistossa sijaitsevaa kioskipaikkaa, ei ollut kyennyt suorittamaan paikkain vuokria, yhteensä 28,000 markkaa, minkä johdosta hän tarjosi kaupungille korvaukseksi omistamansa kioskirakennukset. Tarjous hyväksyttiin³⁾ sikäli, että kaupunki ottaisi haltuunsa kyseelliset kioskit ja samalla lyhentäisi herra Lindbergin velkaa 18,000 markkaa. Kioskien panettamiseksi kuntoon rahatoimikamari osoitti⁴⁾ käyttövaroistaan 1,000 markkaa, ja tori- ja kauppahallivalvojan tuli korjaustöiden valmistuttua vuokrata kioskit huutokaupalla.

¹⁾ Rkmin pöytäk. 28 p. maalisk. 508 §; vrt. tätä kert. s. 11.— ²⁾ Rkmin pöytäk. 13 p. syysk. 1,271 §.— ³⁾ S:n 6 p. toukok. 703 §.— ⁴⁾ S:n 13 p. toukok. 760 §.

Rahatoimikamari päätti ¹⁾ 2,000 markalla lunastaa rouva M. Öhbergille kuuluvan Hietalahden rannalla sijaitsevan vesikioskin. Hinta oli suoritettava kamarin käyttövaroista.

Tonttihuutokaupat. Rahatoimikamari päätti ²⁾, että anomukset, jotka koskivat jonkin tontin tarjoamista huutokaupalla myytäväksi, aina oli erikseen esiteltävä, ennenkuin huutokauppa toimitettiin.

Myydyt tontit. Rahatoimikamari möi vuoden varrella alla mainitut tontit:

Korttelin numero.	Katu.	Tontin numero.	Ostaja.	Tontin pinta-ala, m ² .	Huutokauppahinta, Smk.
337	Agrikolankuja	3	Rakennusmestarit H. Honkanen ja S. T. Suominen ³⁾	693.135	100,000
337	"	5	S:n s:n ³⁾	487.760	138,100
337	"	7	S:n s:n ³⁾	520.713	91,500
337	"	9	Rakennusmestari J. Hollman ³⁾	1,192.859	151,500
321	Alppikatu	15	Rakennusmestari A. Salovaa- ra ⁴⁾	2,119.604	430,600
438	Caloniuksenkatu	3	Herra K. Vähätalo ⁴⁾	999.000	855,000
523	Florantie	24	Arkkitehti O. Gripenberg ja insinööri M. Muoniovaara ⁵⁾	1,998.985	1,200,000
344	Franzéninkatu	5	Konemestari A. Soila ja maalar J. Konttinen ⁶⁾	1,457.069	938,400
338 b	Helsinginkatu	8	Rakennusmestari A. Salovaa- ra ⁷⁾	1,015.644	626,400
499	Humalistonkatu	3	Rakennusmestari O. Honka- salo ⁸⁾	928.000	700,000
499	"	5	Isännöitsijä M. Hallikainen ⁹⁾	1,092.000	711,000
429	Iilmarisenkatu	2	Insinööri E. Ikäheimo ⁷⁾	1,387.124	1,676,000
429	"	4 a	Rakennusmestari I. Tikka ⁷⁾	594.000	660,000
429	"	4 b		594.000	673,000
429	"	8	Rakennusmestari T. Pajunen ¹⁰⁾	834.030	1,200,000
288	It. Viertotie	28	Osuustukkukauppa r. I. ¹¹⁾	1,853.456	2,208,000
379	Karjalankatu	11	Rakennusmestari M. Lillsund ³⁾	497.200	100,000
429	Mechelininkatu	11	Majuri E. Laukkanen ⁷⁾	821.966	1,201,000
429	"	13	Insinööri N. Saarivirta ¹²⁾	858.000	770,000
429	"	15	Rakennusmestari H. Holvi- kivi ⁷⁾	858.000	780,000
429	"	17	Arkkitehti V. Nykänen ja ra- kennusmestari F. Kataja- vuori ¹³⁾	849.000	1,025,000
439	"	23	Rakennusmestari I. Tikka ¹⁴⁾	1,342.669	1,755,000
439	"	25	Rakennusmestari O. Holvi- kivi ¹⁵⁾	1,085.500	613,000
439	"	27	Rakennusmestarit K. A. Hi- manka ja M. H. Heusala ¹⁶⁾	915.000	825,000

¹⁾ Rkmrin pöytäk. 21 p. lokak. 1,506 §. — ²⁾ S:n 14 p. lokak. 1,447 §. — ³⁾ S:n 28 p. tammik. 143 §. — ⁴⁾ S:n 11 p. maalisk. 416 §. — ⁵⁾ S:n 18 p. marrask. 1,681 §. — ⁶⁾ S:n 8 p. huhtik. 562 §. — ⁷⁾ S:n 9 p. syysk. 1,220 §. — ⁸⁾ S:n 11 p. marrask. 1,641 §. — ⁹⁾ S:n 16 p. jouluk. 1,864 §. — ¹⁰⁾ S:n 30 p. syysk. 1,373 §. — ¹¹⁾ S:n 13 p. toukok. 738 §. — ¹²⁾ S:n 14 p. lokak. 1,447 §. — ¹³⁾ S:n 21 p. lokak. 1,483 §. — ¹⁴⁾ S:n 25 p. helmik. 316 §. — ¹⁵⁾ S:n 11 p. helmik. 228 §. — ¹⁶⁾ S:n 4 p. maalisk. 358 §.

439	Mechelininkatu	29	Rakennusmestarit V. Jaakkola ja A. Himanka ¹⁾	930.362	960,000
439	Museokatu	40	Insinööri A. Kangasmaa ²⁾	1,597.639	1,926,000
439	"	42	Rakennusmestari L. A. Pajunen ³⁾	1,170.088	753,000
439	"	44	Talollinen H. Hallamaa ja insinööri R. Hallamaa ⁴⁾	1,975.493	1,700,000
401	Nervanderinkatu	3	Helsingin taidehallin säätiö ⁵⁾	984.000	650,000
331	Pengerkatu	11	Helsingin sokeainyhdistys ⁶⁾	1,373.217	170,000
340	"	17	Insinööri V. Paloheimo ⁷⁾	1,238.939	800,000
344	"	18	Rakennusmestari A. J. Hongisto ja työnjohtaja O. Kiviranta ⁸⁾	1,140.263	529,000
343	"	23	Rakennusmestari J. V. Maulo ⁹⁾	1,539.020	1,019,000
297	Pitäkänsillanranta	5	Rakennusmestari H. H. Lindroos ⁹⁾	891.621	1,190,000
479 b	Runeberginkatu	48	Leskirouva M. L. Pettersson ¹⁰⁾	1,440.937	810,000
513	Stenbäckinkatu	6	Rakennusmestari A. Karvinen ¹¹⁾	1,526.211	415,800
513	"	10	Herrat A. Kehä ja P. Riipinen ¹²⁾	1,442.438	405,000
517	"	22	Professori A. Ylppö ¹³⁾	1,560.345	211,000
517	"	26	Lutnantti A. Anthoni ¹³⁾	1,151.400	140,000
431	Tunturilaaksonkatu	16	Varatuomari K. A. Patomäki ja rakennusmestari K. J. Sorri ¹⁴⁾	1,476.100	1,121,000
373	Viipurinkatu	22	Insinööri B. Svedlin ⁹⁾	1,350.000	255,000

Tonttien luovuttaminen. Erinäisten rahatoimikamarin aikaisemmin myymien tonttien siirryttyä oston johdosta uudelle omistajalle, ennenkuin tontin hintaa oli kokonaan maksettu, rahatoimikamari päätti suostua alempana mainittujen henkilöiden ja yhtiöiden anomuksiin, että henkilökohtainen vastuu kaupungille annetuista, seuraavien tonttien maksamatonta kauppahintaa koskevista velkasitoumuksista siirrettäisiin hakijoille: korttelissa n:o 337 sijaitsevan Agricolankujan tontin n:o 3 Asunto-osakeyhtiö Agricolankuja 3:lle¹⁵⁾; korttelissa n:o 337 sijaitsevan Agricolankujan tontin n:o 5 Asunto-osakeyhtiö Agricolankuja 3:lle ja Asunto-osakeyhtiö Agricolankuja 7:lle yhteisesti¹⁵⁾; korttelissa n:o 337 sijaitsevan Agricolankujan tontin n:o 7 Asunto-osakeyhtiö Agricolankuja 7:lle¹⁵⁾; sekä korttelissa n:o 513 sijaitsevan Stenbäckinkadun tontin n:o 6 rakennusmestari A. Karviselle ja isännöitsijä J. A. Ylénille¹⁶⁾.

Teollisuustontit. Rahatoimikamari antoi¹⁷⁾ kaupungin yleisten töiden hallitukselle tehtäväksi luetteloita ne tontit ja alueet, jotka omistusoikeuksin tai vuokraamalla voitiin luovuttaa teollisuustarkoituksiin. Luetteloa laadittaessa oli otettava huomioon, että sekä suur- että pienteollisuuden maa-alan tarve tuli mahdollisimman suuressa määrässä tyydytetyksi, ja mahdollisesti vuokrattavat alueet ryhmiteltävä niille ehdotetun vuokra-ajan mukaan.

¹⁾ Rkmin pöytäk. 18 p. maalisk. 454 §. — ²⁾ S:n 4 p. helmik. 180 §. — ³⁾ S:n 25 p. helmik. 316 §. — ⁴⁾ S:n 30 p. jouluk. 1,936 §. — ⁵⁾ S:n 9 p. syysk. 1,222 §; ks. myös tätä kert. s. 24. — ⁶⁾ Rkmin pöytäk. 2 p. jouluk. 1,778 §; vrt. v:n 1925 kert. s. 15. — ⁷⁾ Rkmin pöytäk. 16 p. jouluk. 1,864 §. — ⁸⁾ S:n 14 p. lokak. 1,447 §. — ⁹⁾ S:n 28 p. tammik. 143 §. — ¹⁰⁾ S:n 4 p. helmik. 190 §; ks. myös tätä kert. s. 145. — ¹¹⁾ Rkmin pöytäk. 11 p. maalisk. 416 §. — ¹²⁾ S:n 30 p. syysk. 1,373 §. — ¹³⁾ S:n 6 p. toukok. 694 §. — ¹⁴⁾ S:n 18 p. maalisk. 454 §. — ¹⁵⁾ S:n 8 p. maalisk. 395 §; ks. v:n 1926 kert. s. 131. — ¹⁶⁾ Rkmin pöytäk. 18 p. maalisk. 455 §; ks. y.emp. — ¹⁷⁾ Rkmin pöytäk. 4 p. tammik. 13 §.

Varatut tontit. Kaupungin yleisten töiden hallitus lähetti ¹⁾ rahatoimikamarille luettelon niistä tonteista ja alueista, jotka kaupunginvaltuusto tai rahatoimikamari olivat päättäneet varata kaupungin tarpeisiin tai muihin yleisiin tarkoituksiin, sekä tonteista, jotka rakennuskonttori tai kaupungin yleisten töiden hallitus olivat ehdottaneet varattaviksi.

Rahatoimikamari päätti ²⁾ varata XIII kaupunginosan korttelissa n:o 411 sijaitsevat Leppäsuonkadun tontit n:ot 1 ja 3 sekä Pohj. Rautatienkadun tontin n:o 25 kaupungin vastaisiin tarpeisiin.

Tonttiluettelot. Rahatoimikamari hyväksyi ³⁾ vuonna 1927 myytäväksi tarjottavien tonttien luettelon.

Tontin myynti. Osakeyhtiö Hietalahden laivatelakka ja konepaja oli anonut saada ostaa takaisin sen osan Hernesaarenkadun tonttia n:o 17, jonka kaupunki valtuuston päätöksen mukaisesti vuonna 1924 oli lunastanut ⁴⁾, ja rahatoimikamari päätti ⁵⁾ myöntyä tähän anomukseen, koska kaupunki ei enää tarvinnut tätä aluetta eikä kauppasopimuksessa edellytettyä kaupungin- asemakaavan muutosta ollut toteutettu. Asiamiehelle annettiin tehtäväksi laatia kauppakirja, ja hakija velvoitettiin sen allekirjoittaessaan suorittamaan kauppahinta, 21,000 markkaa.

Oikeus tontin lunastamiseen ilman huutokauppaa. Leskirouva M. L. Pettersson, jolla vuodesta 1880 lähtien oli ollut vuokralla Kivelän alueen palsta litt. I, oli rahatoimikamarilta anonut oikeutta saada ilman huutokauppaa lunastaa XIV kaupunginosan korttelissa n:o 479 b Runeberginkadun varrella sijaitsevan tontin n:o 48, jolla hänen mainitulle palstalle teettämänsä rakennus sijaitti. Sittenkuin kaupungin yleisten töiden hallitus viitaten kaupunginvaltuuston tammikuun 14 p:nä 1908 tekemään ⁶⁾ päätökseen oli puoltanut anomusta, kamari päätti ⁷⁾ tonttien myynnistä voimassa olevin ehdoin ilman julkista huutokauppaa myydä kyseellisen tontin leskirouva Petterssonille sille määrätystä alimmasta hinnasta, 810,000 markasta, heti kun tekeillä oleva mainitun korttelin käsittävä asemakaavaehdotus oli vahvistettu.

Leppäsuon alue. Rahatoimikamari antoi ⁸⁾ asiamiehelleen tehtäväksi anoa asianomaisilta viranomaisilta Leppäsuon alueen n:o 68 a pakkolunastamista kaupungille.

Maan pakkolunastaminen Imatran voimalaitoksen tarpeisiin. Rakennuskonttori oli rahatoimikamarin toimeksiannosta arvioinut ⁹⁾ Imatran voimalaitoksen tarpeisiin kaupungilta pakkolunastettavan maa-alueen hinnan 50 markaksi m²:ltä tonttialueista, 25 markaksi siirtolapuutarha-alueista ja 15 markaksi puistoalueista. Laaditun suunnitelman mukaan voimalaitoksen johtoja tulisi Tuomarinkylän tilan tonttialueelle 550 pituusmetriä, siirtolapuutarha-alueelle 1,000 m ja puistoalueelle 200 m; Pukinmäen tilan puistoalueelle 685 m; Oulunkylän tilan siirtolapuutarha-alueelle 440 m ja puistoalueelle 685 m sekä Viikin tilan puistoalueelle 1,120 m. Kamari päätti ¹⁰⁾ anoa valtiolta korvausta edellä mainitun laskelman mukaisesti ja samalla ilmoittaa, että kaupungin suunnittelemaat raitiotielinjat ainakin neljässä kohdassa kulkivat johto-alueen yli; samaten myös se Herttoniemen rautatie, jonka rakentamiseen kaupunki jo oli saanut toimiluvan. Lisäksi kamari pidätti kaupungille oikeuden velvoittaa Imatran voimalaitos vetämään johtonsa niin, että edellä mainitut liiken-

¹⁾ Rkmrin pöytäk. 4 p. maalisk. 362 §; ks. v:n 1926 kert. s. 133. — ²⁾ S:n 11 p. maalisk. 418 §. — ³⁾ S:n 11 p. tammik. 51 §. — ⁴⁾ Ks. v:n 1924 kert. s. 9. — ⁵⁾ Rkmrin pöytäk. 9 p. syysk. 1,224 §. — ⁶⁾ Ks. v:n 1908 kert. s. 34—35. — ⁷⁾ Rkmrin pöytäk. 4 p. helmik. 190 §. — ⁸⁾ S:n 3 p. kesäk. 893 § ja 21 p. kesäk. 971 §. — ⁹⁾ S:n 25 p. marrask. 1,726 §. — ¹⁰⁾ S:n 29 p. marrask. 1,768 §.

neväylät samoinkuin mahdollisesti erinäiset kadut voitiin rakentaa ja niitä liikennöidä ilman että sähköjohdot tällöin aiheuttivat kaupungille kustannuksia.

Samalla rahatoimikamari ilmoitti kaupungin suostuvan mahdollisesti vastaanottamaan maa-alueita pakkolunastetun maan korvaukseksi.

Torpan erottaminen. Rahatoimikamari päätti¹⁾ tyytyä Uudenmaan läänin maaherran elokuun 23:ntena 1927 päivättyyn tuomioon, jonka mukaan Bromarvin pitäjän Bengtsårin kylässä olevan Norrgårdin verotilan n:o 1 alaisen Björkesund-nimisen torpan viljelijä J. Nordström oikeutettiin kaupungilta 12,530: 75 markasta lunastamaan mainittu torppa, joka oli lain voiman saattaneella maanmittaustoimituksella erotettu kantatilasta.

2. Kaupungin kiinteän omaisuuden vuokra- ja muuta nautintaoikeutta sekä tilapäistä käyttöoikeutta koskevat asiat.

Rakennusasia. Rahatoimikamari päätti²⁾ korkeimpaan hallinto-oikeuteen valittaa Uudenmaan läänin maaherran päätöksestä, joka koski Kauppapalatsi osakeyhtiön uudisrakennusta korttelissa n:o 37 Kaisaniemenkadun tontilla n:o 9.

Viikin latokartanon vuokraaminen. Rahatoimikamari päätti³⁾ anoa asutushallitukselta, että kaupunki edelleen saisi vuoden ajaksi vuokrata ne Viikin latokartanon osat, jotka suuressa tilusvaihdossa jäivät valtion omaisuudeksi.

Vuokra-anomuksista annettavat lausunnot. Rakennuskonttoria kehoitettiin⁴⁾ liittämään vuokraoikeutta koskevista anomuksista antamiinsa lausuntoihin asianomaisen vuokra-alueen kaksin kappalein laadittu kartta tai piirustus, ellei anomus koskenut sellaisia alueita tai tontteja, jotka jo olivat numeroidut ja määrätyn rajoin merkityt yleiseen karttaan.

Vuokratontit. Rahatoimikamari päätti⁵⁾, että vuokralle tarjona olevien tonttien vuokramaksut vahvistettaisiin jokaisen kalenterivuoden alussa, ja antoi myytäväksi tarjottavien tonttien luettelo laatimaan asetetulle komitealle tehtäväksi ehdottaa lähinnä seuraavan vuoden vuokramaksut.

Brändön tilan vuokraaminen. Brändön tilan päärakennus ynnä se osa sitä ympäröivää puistoa, joka siihen aikaan ei ollut annettu vuokralle, samoin kuin pienehkö, kahdeksan huonetta käsittävä asuinrakennus ja päärakennuksen vieressä sijaitseva talousrakennus vuokrattiin⁶⁾ ravintoloitsija R. Joffille viideksi vuodeksi kesäkuun 1 p:stä lukien 36,000 markan vuosivuokrasta sekä muuten ehdoin, että vuokramaksu suoritettiin neljännesvuosittain ennakolta kaupunginkassaan; että vuokraaja panetti rakennukset täysin hyvään kuntoon sekä koko vuokra-ajan huolehti kaikista niiden ulko- ja sisäkorjauksista; että vuokraaja piti kunnossa kaikki vuokra-alueella olevat tiet sekä alueella olevan venelaiturin; että vuokraaja sitoutui viljelemään ja hyvin hoitamaan puistoa; että vuokraaja kolmen kuukauden kuluttua irtisanomisesta luovutti takaisin kaupungin vapaasti käytettäväksi yleisiin tarkoituksiin tarvittavat vuokra-alueen osat vuokramaksun suhteellisen alentamisen ehdoin; sekä että vuokraaja siinä tapauksessa, että hän halusi suorittaa rakennuksen ulkotasua koskevia korjauksia, hankki niihin rahatoimikamarin luvan.

¹⁾ Rkmin jstn pöytäk. 7 p. syysk. 5,697 §. — ²⁾ Rkmin pöytäk. 13 p. jouluk. 1,860 §. — ³⁾ S:n 4 p. marrask. 1,599 §. — ⁴⁾ Rkmin jstn pöytäk. 21 p. kesäk. 4,739 §. — ⁵⁾ Rkmin pöytäk. 26 p. heinäk. 1,071 §. — ⁶⁾ S:n 6 p. toukok. 704 §.

Koska edellä mainittu pienehkö rakennus oli vuokrattu lokakuun loppuun asti, oikeutettiin¹⁾ vuokraaja touko—lokakuun aikana käyttämään hyväkseen erästä toista, kolme huonetta y. m. käsittävää rakennusta.

Brändön tilan maalla oleva Loviselundin alue samoin kuin tilan kalavedet vuokrattiin²⁾ kalastaja F. L. Karlssonille vuoden 1927 toukokuun 15 p:n ja vuoden 1928 kesäkuun 1 p:n väliseksi ajaksi 1,700 markan vuosivuokrasta, joka oli maksettava neljännesvuosittain ennakolta.

Sittemmin koko Brändön tila vuokrattiin³⁾ kesäkuun 1 p:ään 1932 ravintoloitsija R. Joffille, joka oikeutettiin tammikuun 1 p:nä 1928 ottamaan haltuunsa siihen asti puutarhuri O. Sirénille vuokrattu alue ynnä sillä olevat rakennukset 20,000 markan vuosivuokrasta, kesäkuun 1 p:nä 1928 viimeksi varatuomari B. Taucherille vuokrattuna ollut punainen huvilarakennus 6,000 markan vuosivuokrasta ja n. s. keltainen huvila ynnä Loviselund-niminen asuntoalue 24,000 markan vuosivuokrasta. Vuokraaja velvoitettiin suorittamaan ja kustantamaan kaikki rakennusten sekä ulko- että sisäkorjaukset ja pitämään ne sekä vuokra-alueen viljelysalueet täysin hyvässä kunnossa, mutta hänelle ei myönnetty oikeutta metsän kaatamiseen polttopuiksi tai muihin tarpeisiin eikä myöskään tilan kalavesien käyttöön ilman erityistä, asianomaisilta viranomaisilta hankittua lupaa.

Tässä yhteydessä rahatoimikamari lausui toivomuksen, että puutarhuri Sirénille, jos hän sitä halusi, varattaisiin tilaisuus puutarhaliikkeensä jatkamiseen jossakin osassa tilaa.

Koska n. s. Siltahuvilaa ei enää voitu käyttää asunnoksi, rahatoimikamari päätti⁴⁾ kehoittaa rakennuskonttoria antamaan purkaa sen.

Eknäsin tilan vuokraaminen. Maatalousministeriön ilmoitettua, ettei sillä ollut mitään muistuttamista sitä vastaan, että Eknäsin tila vuokrattiin yksityiselle henkilölle, kuitenkin enintään marraskuun 14 p:ään ja edellyttäen, että vuokraehtoihin sisällytettiin määräys, että valtion virkamiehillä oli oikeus vapaasti liikkua tilan mailla sen käyttösuunnitelmaa laadittaessa, rahatoimikamari päätti⁵⁾ vuokrata tilan maaliskuun 18 p:n ja lokakuun 31 p:n väliseksi ajaksi ent. vuokraajalle A. Wathénille 30,000 markan vuokrasta sekä muuten entisiin ehdoin, kuitenkin siten muutettuina, että siitä heinänsiemenmäärästä, jonka vuokraaja oli velvollinen kylvämään, vähennettiin neljännes, että vuokraajan tuli pitää tilalla 75 täysikasvuista lehmää tai vastaava määrä nuorta karjaa sekä että vuokraajan metsänkäyttöoikeus supistettiin kahteen kolmannekseen entisestään. Samalla kamari päätti⁵⁾, että vuokraajaa vastaan tehty muistutukset ja huomautukset oli otettava huomioon siinä katselmuksessa, joka toimitettaisiin katselmusmiesten sopivaksi⁶⁾ katsomana ajankohtana.

Herttoniemen alueiden vuokraaminen. Herttoniemen torpat Nybacka, Langenberg ja Rintala vuokrattiin⁷⁾ torppari E. Sohlille 1 vuodeksi maaliskuun 14 p:stä lukien 2,850 markan vuokrasta.

Asuntotonttien luovuttaminen Vallilasta. Rahatoimikamari päätti⁸⁾ luovuttaa Vallilan korttelin n:o 552 asuntotonteiksi ja sanoa irti siinä olevia viljelysalueita koskevat vuokrasopimukset joulukuun 31 p:ään 1928.

Vuokralle annetut asuntotontit ja -alueet. Rahatoimikamari teki asuntotarkoituksiin käytettävää maata koskevia vuokrasopimuksia seuraavissa tapauksissa:

¹⁾ Rkmin pöytäk. 6 p. toukok. 704 §. — ²⁾ S:n 31 p. toukok. 860 §. — ³⁾ S:n 20 p. syysk. 1,302 §. — ⁴⁾ S:n 31 p. toukok. 862 §. — ⁵⁾ S:n 8 p. maalisk. 412 § ja 18 p. maalisk. 476 §. — ⁶⁾ Ks. tätä kert. s. 158. — ⁷⁾ Rkmin pöytäk. 8 p. maalisk. 388 §. — ⁸⁾ S:n 5 p. jouluk. 1,806 §.

Tiluksen nimi.	Vuokraajan nimi.	Vuokrakausi päättyy.	Vuotui- nen vuok- ramaksu, Smk.
Eläintarhan huvila n:o 3	Leskirouva E. Helenius ala-ikäisine lapsineen ¹⁾	1933, jouluk. 31	19,200 —
Herttoniemi, huvilapalsta n:o 50	Puutarhuri C. J. Nordstedt ²⁾	6 kk. irtis.	6,000 —
Humalisto, osa huvilapalstaa n:o 17 b	Neidit I. ja L. Alcenius ³⁾	3 kk. irtis.	4,200 —
Kumpula, tontti n:o 32 kortt. n:o 931	Ulkotyöläinen K. V. Nieminen ⁴⁾	{ 1935, kesäk. 1 1945, kesäk. 1 1955, kesäk. 1 1965, kesäk. 1 1980, kesäk. 1	{ 840 — 1,260 — 1,575 — 1,900 — 2,200 —
S:n tontti n:o 34 kortt. n:o 931	Poraaaja J. E. Gustafsson ⁴⁾	1980, kesäk. 1	Kuten edell.
S:n tontti n:o 39 kortt. n:o 935	Jalkinetyöläinen J. Alanne ⁵⁾	{ 1935, kesäk. 1 1945, kesäk. 1 1955, kesäk. 1 1965, kesäk. 1 1980, kesäk. 1	{ 1,000 — 1,500 — 1,875 — 2,250 — 2,625 —
S:n tontti n:o 43 kortt. n:o 935	Kirvesmies K. Salminen ⁶⁾	1980, kesäk. 1	Kuten edell.
S:n tontti n:o 45 kortt. n:o 935	Maalari B. A. Flytstöm ⁷⁾	1980, kesäk. 1	Kuten edell.
S:n tontti n:o 47 kortt. n:o 935	Uunintekijä E. A. Lundelin ⁸⁾	1980, kesäk. 1	Kuten edell.
S:n tontti n:o 49 kortt. n:o 935	Kirvesmies A. Miettinen ⁹⁾	1980, kesäk. 1	Kuten edell.
S:n tontti n:o 56 kortt. n:o 935	Kirvesmies V. Nieminen ¹⁰⁾	1980, kesäk. 1	Kuten edell.
S:n tontti n:o 22 kortt. n:o 936	Rakennusmestari E. A. Eriksson ¹¹⁾	1980, kesäk. 1	Kuten edell.
S:n tontti n:o 26 kortt. n:o 936	Sähkötyöläinen A. N. Aaltonen ¹²⁾	1980, kesäk. 1	Kuten edell.
S:n tontti n:o 28 kortt. n:o 936	Puuseppä E. Salminen ¹³⁾	1980, kesäk. 1	Kuten edell.
S:n tontti n:o 30 kortt. n:o 936	Kirvesmies H. Vink ¹⁴⁾	1980, kesäk. 1	Kuten edell.
S:n tontti n:o 22 kortt. n:o 941	Työmies F. Toivonen ¹⁵⁾	{ 1935, kesäk. 1 1945, kesäk. 1 1955, kesäk. 1 1965, kesäk. 1 1980, kesäk. 1	{ 1,200 — 1,800 — 2,250 — 2,700 — 3,150 —
S:n tontti n:o 6 kortt. n:o 944	Työmies J. J. Salminen ¹⁶⁾	1980, kesäk. 1	Kuten edell.
S:n tontti n:o 11 kortt. n:o 942	Asunto-osakeyhtiö Limingantie ^{11¹⁷⁾}	{ 1935, kesäk. 1 1945, kesäk. 1 1955, kesäk. 1 1965, kesäk. 1 1980, kesäk. 1	{ 2,700 — 4,000 — 5,000 — 6,000 — 7,000 —

¹⁾ Rkmrin pöytäk. 5 p. heinäk. 1,005 §. — ²⁾ S:n 6 p. syysk. 1,207 §. — ³⁾ S:n 28 p. kesäk. 984 § ja 19 p. heinäk. 1,055 §. — ⁴⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 27 p. tammik. 2,787 §. — ⁵⁾ S:n 14 p. syysk. 5,807 §. — ⁶⁾ S:n 16 p. marrask. 6,873 §. — ⁷⁾ S:n 3 p. marrask. 6,734 §. — ⁸⁾ S:n 29 p. huhtik. 4,028 §. — ⁹⁾ S:n 31 p. maalisk. 3,638 §. — ¹⁰⁾ S:n 19 p. heinäk. 5,075 §. — ¹¹⁾ S:n 9 p. elok. 5,398 §. — ¹²⁾ S:n 21 p. kesäk. 4,784 §. — ¹³⁾ S:n 21 p. kesäk. 4,785 §. — ¹⁴⁾ S:n 7 p. syysk. 5,689 §. — ¹⁵⁾ S:n 31 p. maalisk. 3,637 §. — ¹⁶⁾ S:n 19 p. heinäk. 5,076 §. — ¹⁷⁾ Rkmrin pöytäk. 23 p. elok. 1,156 §.

Kumpula, tontti n:o 9 kortt. n:o 943	Asunto-osakeyhtiö Limin- gantie 9 ¹⁾)	1980, kesäk. 1	Kuten edell.
Käpylä, tontti n:o 5 kortt. n:o 868	Sementtityöläinen E. R. San- tala ²⁾)	1932, kesäk. 1	800 —
		1942, kesäk. 1	1,500 —
		1952, kesäk. 1	1,875 —
		1962, kesäk. 1	2,250 —
		1972, kesäk. 1	2,625 —
S:n tontti n:o 14 kortt. n:o 868	Osakeyhtiö Vipusentie n:o 14 ³⁾)	1932, kesäk. 1	800 —
		1942, kesäk. 1	1,800 —
		1952, kesäk. 1	2,250 —
		1962, kesäk. 1	2,700 —
		1972, kesäk. 1	3,150 —
S:n tontti n:o 46 kortt. n:o 891	Rakennusmestari K. Ahl- bom ⁴⁾)	1935,toukok.31	1,800 —
		1945,toukok.31	2,700 —
		1955,toukok.31	3,350 —
		1965,toukok.31	4,000 —
		1975,toukok.31	4,650 —
Mustikkamaa, huvilapalsta	Helsingin sosialidemokraat- tinen nuorisoyhdistys ⁵⁾)	1985,toukok.31	5,300 —
		1932, kesäk. 1	1,000 —
		1934, jouluk. 31	21,000 —
		1944, jouluk. 31	26,000 —
		1954, jouluk. 31	33,000 —
Mäkelänkatu, tontit n:ot 8, 10 ja 12 kortt. n:o 539	Kehä, Pöhlö ja kumpp. ⁶⁾)	1964, jouluk. 31	41,000 —
		1974, jouluk. 31	50,000 —
		1984, jouluk. 31	60,000 —
		2000, jouluk. 31	70,000 —
		1934, jouluk. 31	36,000 —
		1944, jouluk. 31	46,000 —
		1954, jouluk. 31	56,000 —
		1964, jouluk. 31	66,000 —
		1974, jouluk. 31	76,000 —
		1984, jouluk. 31	86,000 —
S:n tontti n:o 28 kortt. n:o 548	Asunto-osakeyhtiö Pakaan- katu 28 ⁷⁾)	1999, jouluk. 31	100,000 —
		6 kk. irtis.	100 —
		1937, lokak. 1	2,400 —
		1947, lokak. 1	2,640 —
		1954, syysk. 1	2,880 —
S:n tontti n:o 40 kortt. n:o 573	Herra A. J. Salminen ¹⁰⁾)	1929, kesäk. 30	1,800 —
Reijola, asuntopalsta	Rouva M. ja neidit I. ja A. Anthoni ¹¹⁾)	1929, elok. 31	300 —
		1934, elok. 31	600 —
S:n asuntopalsta n:o 3, Röd- backen	Ajuri F. V. Malmberg ¹²⁾)	6 kk. irtis.	600 —
Reimars, tontti n:o 4 kortt. n:o 18	Herra O. Carlsson ¹³⁾)	1930, jouluk. 31	700 —
		1940, jouluk. 31	40 %
		1950, jouluk. 31	korot.
		1960, jouluk. 31	joka 10:s
		1970, jouluk. 31	vuosi

¹⁾ Rkmrin pöytäk. 16 p. jouluk. 1,874 §. — ²⁾ S:n 14 p. lokak. 1,454 §; ks. v:n 1924 kert. s. 191. — ³⁾ Rkmrin pöytäk. 14 p. lokak. 1,455 §. — ⁴⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 31 p. maalisk. 3,645 §. — ⁵⁾ S:n 18 p. toukok. 4,303 §. — ⁶⁾ Rkmrin pöytäk. 14 p. tammik. 62 §. — ⁷⁾ S:n 9 p. elok. 1,114 §. — ⁸⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 2 p. elok. 5,200 §. — ⁹⁾ Rkmrin pöytäk. 27 p. toukok. 835 §. — ¹⁰⁾ S:n 4 p. maalisk. 375 §. — ¹¹⁾ S:n 4 p. marrask. 1,606 §. — ¹²⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 7 p. huhtik. 3,751 §. — ¹³⁾ S:n 7 p. syysk. 5,708 §.

Reimars, tontti n:o 8 kortt. n:o 21	Asemamies J. A. Grönlund ¹⁾	1930, jouluk. 31	800 —
		1940, jouluk. 31	10 %
		1950, jouluk. 31	korot.
		1960, jouluk. 31	joka 10:s
S:n tontti n:o 9 kortt. n:o 21	Peltiseppä A. W. A. Nyberg ²⁾	1970, jouluk. 31	vuosi
		1937, jouluk. 31	800 —
		1947, jouluk. 31	20 %
		1957, jouluk. 31	korot.
S:n tontti n:o 10 kortt. n:o 21	Teknikko L. Forsman ³⁾	1967, jouluk. 31	joka 10:s
		1970, jouluk. 31	vuosi
Toukola, tontti n:o 13 kortt. n:o 904	Toukolan omakotiyhdys- tys ⁴⁾	1970, jouluk. 31	Kuten edell.
		1934, jouluk. 31	1,000 —
		1944, jouluk. 31	2,000 —
		1954, jouluk. 31	3,000 —
S:n tontti n:o 17 kortt. n:o 911	Pienviljelijä J. Salo ⁵⁾	1964, jouluk. 31	4,000 —
		1980, jouluk. 31	5,000 —
		1932, kesäk. 1	1,600 —
		1942, kesäk. 1	2,400 —
Vallila, tontti n:o 33 kortt. n:o 535	Asunto-osakeyhtiö Sturen- katu 33 ⁶⁾	1952, kesäk. 1	3,000 —
		1962, kesäk. 1	3,600 —
		1980, kesäk. 1	4,200 —
		1934, jouluk. 31	10,000 —
S:n tontti n:o 35 kortt. n:o 535	Asunto-osakeyhtiö Sturen- katu 35 ⁷⁾	1944, jouluk. 31	13,000 —
		1954, jouluk. 31	17,000 —
		1964, jouluk. 31	21,000 —
		1974, jouluk. 31	25,000 —
S:n tontti n:o 31 kortt. n:o 537	Asunto-osakeyhtiö Pakaan- katu 31 ⁸⁾	1984, jouluk. 31	30,000 —
		1999, jouluk. 31	35,000 —
		1934, jouluk. 31	15,000 —
		1944, jouluk. 31	20,000 —
S:n tontti n:o 1 kortt. n:o 555	Helsingin kaupungin raken- nusosakeyhtiö n:o 3 ⁹⁾	1954, jouluk. 31	25,000 —
		1964, jouluk. 31	30,000 —
		1974, jouluk. 31	36,000 —
		1984, jouluk. 31	42,000 —
S:n tontti n:o 9 kortt. n:o 557	Asunto-osakeyhtiö Kangas- ala ¹⁰⁾	1999, jouluk. 31	50,000 —
		1934, jouluk. 31	18,000 —
		1944, jouluk. 31	24,000 —
		1954, jouluk. 31	30,000 —
		1964, jouluk. 31	36,000 —
		1974, jouluk. 31	42,000 —
		1984, jouluk. 31	50,000 —
		1999, jouluk. 31	60,000 —
		1937, jouluk. 31	15,000 —
		1944, jouluk. 31	40,000 —
		1954, jouluk. 31	50,000 —
		1964, jouluk. 31	62,000 —
		1974, jouluk. 31	75,000 —
		1984, jouluk. 31	90,000 —
		1999, jouluk. 31	120,000 —
		1934, jouluk. 31	12,000 —
		1944, jouluk. 31	15,000 —
		1954, jouluk. 31	20,000 —
		1964, jouluk. 31	25,000 —
		1974, jouluk. 31	30,000 —
		1984, jouluk. 31	35,000 —
		1999, jouluk. 31	40,000 —

¹⁾ Rkmin jstn pöytäk. 7 p. syysk. 5,709 §. — ²⁾ S:n 7 p. jouluk. 7,144 §. — ³⁾ S:n 5 p. lokak. 6,171 §. — ⁴⁾ Rkmin pöytäk. 21 p. kesäk. 967 § vrt. tätä kert. s. 151. — ⁵⁾ Rkmin jstn pöytäk. 28 p. kesäk. 4,874 §. — ⁶⁾ Rkmin pöytäk. 31 p. toukok. 847 §. — ⁷⁾ S:n 29 p. syysk. 1,364 §. — ⁸⁾ S:n 31 p. toukok. 847 §; ks. v:n 1924 kert. s. 23. — ⁹⁾ Rkmin pöytäk. 31 p. toukok. 847 §; ks. v:n 1924 kert. s. 23 ja v:n 1926 kert. s. 138. — ¹⁰⁾ Rkmin pöytäk. 1 p. huhtik. 542 §; ks. v:n 1924 kert. s. 23 ja v:n 1926 kert. s. 138.

Vallila, tontti n:o 36 kortt. n:o 557	Asunto-osakeyhtiö Sturen- katu n:o 36 ¹⁾	1934, jouluk. 31	12,500	—
		1944, jouluk. 31	15,000	—
		1954, jouluk. 31	19,500	—
		1963, jouluk. 31	24,000	—
		1974, jouluk. 31	28,500	—
		1984, jouluk. 31	33,000	—
		1999, jouluk. 31	40,000	—
S:n tontti n:o 92 kortt. n:o 582	Asunto-osakeyhtiö Eura ²⁾	1934, jouluk. 31	80,000	—
		1944, jouluk. 31	100,000	—
		1954, jouluk. 31	125,000	—
		1964, jouluk. 31	150,000	—
		1974, jouluk. 31	175,000	—
		1984, jouluk. 31	200,000	—
		1999, jouluk. 31	250,000	—

Toukolan korttelin n:o 904 tontti n:o 13 vuokrattiin³⁾ ehdoin, että vuokraaja, Toukolan omakotiyhdistys, muodostui osakeyhtiöksi.

Tehdastonttien vuokraaminen. Puuseppä V. Hiltuselle vuokrattiin⁴⁾ korttelissa n:o 695 Teollisuuskadun varrella sijaitseva tehdastontti n:o 21 maaliskuun 31 p:ään 1957. Vuosivuokra vahvistettiin 9,000 markaksi ensimmäiseltä, 13,500 markaksi toiselta ja 18,000 markaksi kolmannelta kymmenvuotiskaudelta, ja vuokrasopimukseen oli otettava erinäisten tapausten varalta säädetty määräys siitä, miten on meneteltävä Suomen markan arvon mahdollisesti muuttuessa.

Aktiebolaget Autocar osakeyhtiölle vuokrattiin⁵⁾ korttelissa n:o 693 Teollisuuskadun varrella sijaitseva tehdastontti n:o 23 heinäkuun 15 p:ään 1957 ja vuosivuokra vahvistettiin 23,000 markaksi ensimmäiseltä, 34,000 toiselta ja 46,000 markaksi kolmannelta kymmenvuotiskaudelta.

Korttelissa n:o 695 Teollisuuskadun varrella sijaitseva tehdastontti n:o 19 vuokrattiin⁶⁾ 30 vuoden ajaksi elokuun 1 p:stä 1927 lukien Osakeyhtiö Veljekset Lampilalle vuosivuokrasta, joka olisi 8,100 markkaa ensimmäisenä, 12,150 markkaa toisena ja 16,200 markkaa kolmantena kymmenvuotiskautena.

Korttelissa n:o 693 Teollisuuskadun varrella sijaitsevat tehdastontit n:ot 25 ja 27 vuokrattiin⁷⁾ kauppias F. H. Lindroosille syyskuun 30 p:ään 1957. Vuosivuokran tuli olla yhteensä 32,100 markkaa ensimmäisenä, 44,940 markkaa toisena ja 57,780 markkaa kolmantena kymmenvuotiskautena.

Korttelissa n:o 693 Teollisuuskadun varrella olevat tontit n:ot 31 ja 33 vuokrattiin edellinen insinööri R. F. Heikelille⁸⁾ ja jälkimmäinen insinööri S. Olinille⁹⁾ marraskuun 1 p:ään 1957. Vuosivuokra vahvistettiin ensimmäiseltä kymmenvuotiskaudelta 14,640 markaksi edellisestä ja 16,650 markaksi jälkimmäisestä tontista, toiselta kymmenvuotiskaudelta 20,500 ja 23,300 markaksi ja kolmannelta 26,350 ja 30,000 markaksi, minkä ohessa vuokrasopimukseen oli otettava myöskin Teollisuuskadun tonttia n:o 21 koskeva määräys Suomen rahan arvossa tapahtuvien muutosten vaikutuksesta vuokramaksuun.

Korttelissa n:o 693 sijaitsevat tehdastontit n:ot 29 ja 10, joista edellinen sijaitsi Teollisuuskadun ja jälkimmäinen Kuortaneenkadun varrella, vuok-

¹⁾ Rkmrin pöytäk. 22 p. huhtik. 640 §; ks. v:n 1924 kert. s. 23 ja v:n 1926 kert. s. 138. — ²⁾ Rkmrin pöytäk. 31 p. toukok. 847 §; ks. v:n 1924 kert. 23. — ³⁾ Ks. tätä kert. s. 150. — ⁴⁾ Rkmrin pöytäk. 11 p. maalisk. 424 §; ks. v:n 1924 Kunnall. asetuskok. s. 74. — ⁵⁾ Rkmrin pöytäk. 12 p. heinäk. 1,027 §. — ⁶⁾ S:n 26 p. heinäk. 1,071 §. — ⁷⁾ S:n 7 p. lokak. 1,412 §. — ⁸⁾ S:n 28 p. lokak. 1,561 §. — ⁹⁾ S:n 28 p. lokak. 1,560 §.

rattiin¹⁾ 30 vuodeksi lukien marraskuun 18 p:stä 1927 insinööri B. Svedlinille vuosimaksusta, jonka tuli olla yhteensä 27,900 markkaa ensimmäiseltä, 39,060 markkaa toiselta ja 50,220 markkaa kolmannelta kymmenvuotiskaudelta.

Osakeyhtiö K. G. Tirkkonen aktiebolag nimiselle yhtiölle vuokrattiin²⁾ korttelissa n:o 693 Kuortaneentien varrella sijaitseva tehdastontti n:o 8 joulukuun 31 p:ään 1957 15,900 markan vuosivuokrasta ensimmäiseltä, 22,260 markasta toiselta ja 28,620 markasta viimeiseltä kymmenvuotiskaudelta.

Aktiebolaget Tolvan osakeyhtiö velvoitettiin³⁾ syyskuun 1 p:ään mennessä poistamaan omistamansa höyrykattilat siltä korttelin n:o 178 alueelta, jolle ne oli väliaikaisesti sijoitettu, sekä suorittamaan 1,470 markkaa vuokraa niiltä 14 kuukaudelta, jotka yhtiö oli pitänyt aluetta hallussaan.

Varastoalueet. Rahatoimikamari päätti⁴⁾, että tilapäiset varastopaikat oli rakennuskonttorin toimesta ja vuokraajan kustannuksella mitattava ja paalutettava, ennenkuin vuokraaja sai ottaa ne haltuunsa.

Toimitettaessa tarkastusta tilapäisillä varastoalueilla oli havaittu, että vuokraajat eräissä tapauksissa olivat pitäneet hallussaan vuokrasopimuksessa mainittuja suurempia alueita, ja rahatoimikamari päätti⁵⁾ antaa rakennuskonttorille tehtäväksi vuokraajan kustannuksella mitata nämä liika-alueet sekä saatuaan tiedon mittauksen tuloksesta veloittaa asianomaisia vuokraajia niistä 2 markkaa m²:ltä kuukaudessa.

Sittenkuin kortteliin n:o 3 Itämerenkadun varrelle oli järjestetty joitakin varastopaikkoja, kamari päätti⁶⁾, että ne oli tarjottava huutokaupalla vuokralle kuuden kuukauden irtisanomisajoin sekä että alimman vuosivuokran paikain aseman mukaan rautatieraitteiden suhteen tuli vaihdella 15:stä 20 markkaan m²:ltä. Tori- ja kauppahallivalvoja I. Lydman määrättiin toimittamaan huutokaupat ja velvoitettiin alistamaan huudot kamarin tutkittaviksi ja hyväksyttäväiksi.

Myöhemmin kamari päätti⁷⁾, että edellä mainitut varastopaikat sai vuokrata tehtyjen anomusten johdosta ja rakennuskonttorin annettua lausuntonsa vuokraehdoista.

Asiamiestä kehoitettiin⁸⁾ sanomaan irti Etel. Rautatienkadun varrella olevien varastopaikkain vuokrasopimukset toukokuun 1 p:ään 1928.

Eräiden Merisataman alueiden vuokraaminen. Asfalttiosakeyhtiö Lemminkäiseltä päätettiin⁹⁾ periä 2,700 markkaa, koska yhtiön heinäkuun 1 p:stä lokakuun 1 p:ään hallussaan pitämät Merisataman alueet olivat 918 m² suuremmat kuin mihin yhtiön ja kaupungin välinen vuokrasopimus oikeutti.

Sitäpaitsi rahatoimikamari päätti⁹⁾,

että yhtiön vuokraamat Merisataman alueet n:ot 17 ja 18 yhdistettäisiin ja merkittäisiin alueeksi n:o 17 sekä vuokrattaisiin uudestaan yhtiölle lokakuun 1 p:stä 1927 huhtikuun 1 p:ään 1928 16,200 markan vuosivuokrasta eli 12 markasta m²:ltä vuodessa 1,350 m²:n laajuisesta alueesta;

että yhtiön vuokra-alueet n:ot 19 a, 19 b ja 19 c niinikään yhdistettäisiin n:olla 19 merkityksi alueeksi, joka vuoden 1927 lokakuun 1 p:n ja vuoden 1928 huhtikuun 1 p:n väliseksi ajaksi uudestaan vuokrattaisiin yhtiölle 36,240 markan vuosivuokrasta eli 12 markasta m²:ltä vuodessa 3,020 m²:n laajuisesta alueesta;

¹⁾ Rkmrin pöytäk. 18 p. marrask. 1,687 §. — ²⁾ S:n 5 p. jouluk. 1,805 §. — ³⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 12 p. heinäk. 4,999 §. — ⁴⁾ Rkmrin pöytäk. 12 p. heinäk. 1,032 §. — ⁵⁾ S:n 19 p. heinäk. 1,048 §. — ⁶⁾ S:n 21 p. lokak. 1,504 §. — ⁷⁾ S:n 30 p. jouluk. 1,965 §. — ⁸⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 3 p. marrask. 6,694 §. — ⁹⁾ Rkmrin pöytäk. 11 p. marrask. 1,643 §.

velvoittaa yhtiön vuoden 1927 huhtikuun 26 p:n ja elokuun 28 p:n väliseltä ajalta maksamaan 3,400 markkaa eräästä Ursinin luodon alueesta, jota yhtiö oli käyttänyt kuonavaraston paikkana; sekä

lokakuun 1 p:stä joulukuun 31 p:ään 1927 vuokrata yhtiölle sen kuonavarastona käyttämän 850 m²:n laajuisen alueen 850 markan kuukausivuokrasta ehdoin, että aluetta ei tarvinnut aidata, mutta että se vuokra-ajan päätyttyä oli palautettava entiseen kuntoonsa ja puhdistettava.

Cygnaeuksen kokoelmat. Rahatoimikamari päätti ¹⁾ opetusministeriölle lähetettävässä kirjelmässä ehdottaa, että uusi vuokrasopimus tehtäisiin It. Kaivopuiston tontista n:o 17, jolla valtioneuvos F. Cygnaeuksen taidekokoelmia säilytettiin; uuden vuokrasopimuksen mukaan vuokra-aika olisi viisi vuotta vuoden 1926 alusta lukien ja vuokraehdot entisellään kahtena ensimmäisenä vuonna, jota vastoin vuosien 1928—30 vuokramaksu olisi 5,000 markkaa.

Opetusministeriö ehdotti ²⁾ sittemmin, että mainitun tontin vuokra olisi 5,000 markkaa vuodessa tammikuun 1 p:nä 1925 alkaneelta 25-vuotiskaudelta, jolloin valtio kuitenkin sitoutuisi luovuttamaan tontin kaupungin vapaasti käytettäväksi niin pian kuin taidemuseo, johon kokoelmat voitiin sijoittaa, oli valmistunut.

Vesialueen vuokraaminen. Rahatoimikamari myöntyi ³⁾ metsänhoitaja U. T Sointeen anomukseen saada kesä- ja heinäkuun aikana käyttää erästä Vanhankaupunginlahden aluetta erään Vantaanjokea alas uitetun ja maasta vietäväksi tarkoitetun paperipuumäärän varastointiin ehdoin, että hakija heinäkuun 15 p:stä suoritti vuokraa 2,000 markkaa viikossa.

Alueiden vuokraaminen eri tarkoituksiin. Työväen luistinrata osakeyhtiölle luovutettiin ⁴⁾ n. 200 m²:n laajuinen alue Sörnäsän rantatien varrelta työkalujen säilytyspaikaksi vuokramaksutta ja 3 kuukauden irtisanomisajoin.

Neiti A. Bergrothille vuokrattiin ⁵⁾ eräs Käpylän Taivaskallion alue kahvi- ja urheilumajan rakentamista varten 5 vuoden ajaksi lukien toukokuun 1 p:stä 1927 100 markan maksusta ensimmäiseltä vuodelta ja 100 markan vuotuisin vuokranlisäyksin.

Perunanviljelyspalstat. Teurastamolle varatulta Sörnäsän alueelta päätettiin kuten aikaisemmin luovuttaa 50 palstaa perunanviljelystä varten kaasulaitoksen työntekijöille 25 markan maksusta palstalta ⁶⁾.

Pidennetyn vuokraoikeuden rahatoimikamari myönsi seuraaviin tiluksiin:

Tiluksen nimi.	Vuokraajan nimi.	Vuokrakausi pidennetty		Vuotuisen vuokramaksu, Smk.
		mistä.	mihin.	
Eläintarhanhuvilan: 2	Neiti L. Weilin ⁷⁾	1928, mar- raskuun 15	1933, mar- raskuun 15	12,000
Hesperia 61 a, asuin- palstat litt. A ja B sekä tehdaspalsta litt. C	Leskirouva E. Klotsch- koffin perill. ⁸⁾	1927, maaliskuu 13	6 kk. irtis.	25,000

¹⁾ Rkmrin pöytäk. 20 p. toukok. 805 §. — ²⁾ S:n 13 p. jouluk. 1,858 §; vrt. v:n 1926 kert. s. 13 ja 140. — ³⁾ Rkmrin pöytäk. 28 p. tammik. 152 §. — ⁴⁾ S:n 4 p. maalisk. 373 §. — ⁵⁾ S:n 29 p. huhtik. 675 §. — ⁶⁾ Rkmrin jsta pöytäk. 13 p. huhtik. 3,857 §. — ⁷⁾ Rkmrin pöytäk. 16 p. jouluk. 1,872 §. — ⁸⁾ S:n 6 p. toukok. 698 §.

Kaivopuisto, tontti n:o 17 korts. n:o 199	Suomen valtio ¹⁾	1925, tammi- kuun 1	1949, joulu- kuun 31	5,000	—
Malmi, huvila-alue n:o 43 c	Aktiebolaget Fred- riksbergs svingård osakeyhtiö ²⁾	1927, tammi- kuun 1	1931, joulu- kuun 31	7,200	—
Runeberginkatu, tontti n:o 53 (Taipale 12)	Herra J. Hellsten ³⁾	1928, tammi- kuun 1	1928, kesä- kuun 1	2,000	—
Vallila, Vanha, asuin- huvila n:o 1 b	Leskirouva A.C. Lind- ström ⁴⁾	(1927, joulu- kuun 31 1928, joulu- kuun 31	1928, joulu- kuun 31 1930, joulu- kuun 31	18,000 36,000	— —

Humaliston alueen n:o 17 b vuokraajat neidit I. ja L. Alcenius olivat anoneet, että heidän omistamansa mainitulla alueella oleva rakennus saisi jäädä paikalleen v:n 1928 tammikuun 1 p:n jälkeen, jolloin alueen vuokrasopimus päättyi, ja rahatoimikamari päätti ⁵⁾ tämän johdosta vuokrata haki-joille sen osan Humaliston palstaa n:o 17 b, jota ei tarvittu Topeliuksenkadun tasoitamiseksi, toistaiseksi kolmen kuukauden irtisanomisajoin, lukien tammikuun 1 p:stä 1928 ja 700 markan kuukausivuokrasta.

Vuokraoikeuden siirto. Rahatoimikamari hyväksyi seuraavien tiluksien vuokraoikeuden siirrot:

Tiluksen nimi.	Uuden vuokraajan nimi.
Eläintarhanhuvila n:o 5	Liikemies E. Koskinen ja maanviljelijä A. Maunula ⁶⁾
S:n n:o 9	Herra J. W. Währdström ⁷⁾
Hermannin, asuntopalsta n:o 3 korts. n:o XIX	Talonomistaja J. E. Santala ⁸⁾
S:n tontti n:o 16 korts. n:o 655	Herrat H. Hyvärinen ja O. Hyyryläinen ⁹⁾
S:n tontti n:o 8 korts. n:o XVII	Talonomistaja J. O. Sipilä ¹⁰⁾
Hernesaari, asuntopalsta n:o 10	Kalastaja F. F. Söderström ¹¹⁾
Hertankatu, tontti n:o 10 korts. n:o 561	Veturinkuljettaja F. Sundberg ¹²⁾
Herttoniemi, huvilapalsta n:o 21	Työmies K. Hägg ¹³⁾ ; siirto sittemmin peruutettu ¹⁴⁾
S:n huvilapalsta n:o 68	Rouva R. Lomqvist ¹⁵⁾
Humalisto, huvilapalsta n:o 23, Ulfåsa	Lehtori A. Sivén ¹⁶⁾
Inarintie, tontti n:o 29 korts. n:o 545	Johtaja F. A. Notkola ¹⁷⁾
It. Viertotie, tontti n:o 71 korts. n:o 651	Liikemies K. H. Möller ¹⁸⁾
S:n tontti n:o 71 korts. n:o 651	Maanviljelijä J. Jalkanen ¹⁹⁾
Keiteleentie, tontti n:o 5 korts. n:o 541	Asunto-osakeyhtiö Keiteleentie n:o 5 ²⁰⁾
S:n tontti n:o 8 korts. n:o 543	Kauppias L. A. Mikkola ²¹⁾

¹⁾ Rkmin pöytäk. 13 p. jouluk. 1,858 §. — ²⁾ S:n 21 p. tammik. 109 §. — ³⁾ Rkmin jstn pöytäk. 23 p. marrask. 6,978 §. — ⁴⁾ Rkmin pöytäk. 18 p. helmik. 284 §. — ⁵⁾ S:n 28 p. kesäk. 984 §; vrt. tätä kert. s. 14^s. — ⁶⁾ Rkmin jstn pöytäk. 12 p. lokak. 6,190 § ja rkmin pöytäk. 16 p. jouluk. 1,873 §. — ⁷⁾ Rkmin jstn pöytäk. 21 p. jouluk. 7,326 §. — ⁸⁾ S:n 19 p. toukok. 4,284 §. — ⁹⁾ S:n 17 p. helmik. 3,039 §. — ¹⁰⁾ S:n 12 p. lokak. 6,189 §. — ¹¹⁾ S:n 5 p. toukok. 4,127 §. — ¹²⁾ S:n 21 p. syysk. 5,882 §. — ¹³⁾ S:n 7 p. syysk. 5,766 §. — ¹⁴⁾ S:n 12 p. lokak. 6,270 §. — ¹⁵⁾ S:n 21 p. jouluk. 7,327 §. — ¹⁶⁾ S:n 19 p. elok. 5,436 §. — ¹⁷⁾ S:n 28 p. syysk. 6,050 §. — ¹⁸⁾ S:n 12 p. lokak. 6,188 §. — ¹⁹⁾ S:n 28 p. jouluk. 7,415 §. — ²⁰⁾ S:n 29 p. huhtik. 4,038 §. — ²¹⁾ S:n 29 p. huhtik. 4,027 §.

Kumpula, tontti n:o 62 kortt. n:o 935	Kivityömies H. Koskela ¹⁾
S:n tontti n:o 4 kortt. n:o 940	Kauppias H. Hilonen ²⁾
S:n " " 26 " " 941	Rouva J. Laurila ³⁾
S:n " " 28 " " 941	Peltiseppä H. Heino ⁴⁾
Kuusisaari, osa n:o 1 tilasta n:o 9	Herra G. A. Liljeberg ⁵⁾
Kyllikinkatu, tontti n:o 9 kortt. n:o 562	Nuorten miesten kristillinen yhdistys ⁶⁾
S:n tontti n:o 17 kortt. n:o 562	Lääketieteentohtori E. Groundstroem ⁷⁾
Käpylä, tontti n:o 7 kortt. n:o 823	Rakennusmestari O. V. Wuorio ⁸⁾
S:n tontti n:o 15 kortt. n:o 823	Konttoristi E. K. Lindholm ⁹⁾
S:n " " 16 a " " 823	Arkkitehti U. Moberg ¹⁰⁾
S:n " " 22 " " 823	Lääketieteentohtori R. Forsius ¹¹⁾
S:n " " 2 " " 862	Herra J. E. Granström ¹²⁾
S:n " " 2 " " 862	Maanviljelijä N. Knuuttila ¹³⁾
S:n " " 2 " " 862	Tilallinen J. Witikka ¹⁴⁾
S:n " " 18 " " 862	Herra J. V. Lepistö ¹⁵⁾
S:n " " 29 " " 862	Herra J. F. Martin ¹⁶⁾
S:n " " 34 " " 867	Herra H. Kesti ¹⁷⁾
S:n " " 14 " " 868	Asunto-osakeyhtiö Vipusentie 14 ¹⁸⁾
S:n " " 15 " " 868	Kauppias O. Maijala ¹⁹⁾
S:n " " 15 " " 868	Insinööri Y. Hongisto ²⁰⁾
S:n " " 7 a " " 869	Suutari A. Väisänen ²¹⁾
S:n " " 8 a " " 869	Työmies V. E. Sainio ²²⁾
S:n " " 10 a " " 869	Speditööri A. Lagerström ²³⁾
S:n " " 3 " " 870	Apuri H. Kallio ²⁴⁾
S:n " " 5 a " " 870	Herra T. Attila ²⁵⁾
S:n " " 4 " " 873	Pankinkamreeri P. Attila ²⁶⁾
S:n " " 4 " " 873	Työmies K. A. Wirtanen ²⁷⁾
S:n " " 6 " " 873	Lutnantti J. Daniels ²⁸⁾
S:n " " 6 " " 873	Ulkotyöläinen A. V. Nyberg ²⁹⁾
S:n " " 7 b " " 873	Vaihdemies K. A. Nieminen ³⁰⁾
Länt. Pihlajasaari, huvilapalsta n:o 2	Neidit A. ja A. H. Holopainen ³¹⁾
S:n huvilapalsta n:o 5	Lääkäri E. C. K. A. Sillman ³²⁾
S:n " " 7 a, Vestervik	Konsuli K. G. Vähämäki ³³⁾
Maistraatinkatu, tontti n:o 13	Kauppias R. E. Lindlöf ³⁴⁾
Meilahti, huvilapalsta n:o 2 a, Toivola	Neiti K. E. Ahtee ³⁵⁾
S:n huvilapalsta n:o 2 a, Toivola	Herra K. Ahde ³⁶⁾
S:n " " 6, Tallbo	Atlas pankki osakeyhtiö ³⁷⁾
S:n " " 6, " "	Husmoderförbundet ³⁸⁾
S:n " " 8, Granvik	Osuustukkukauppa r. I. ³⁹⁾
S:n " " 25 b, Johannesberg	Asunto-osakeyhtiö Dagmara ⁴⁰⁾
S:n " " 26 d, " "	Prokuristi L. Lindqvist ⁴¹⁾
S:n " " 26 d, " "	Asunto-osakeyhtiö Dagmara ⁴⁰⁾
Mäkelänkatu, tontti n:o 3 kortt. n:o 580	Konsuli G. R. Söderlund ⁴²⁾
S:n tontti n:o 7 kortt. n:o 580	Herra H. Nyholm ⁴³⁾

¹⁾ Rkmin jstn pöytäk. 3 p. helmik. 2,856 §. — ²⁾ S:n 12 p. lokak. 6,297 §. — ³⁾ S:n 19 p. elok. 5,438 §. — ⁴⁾ S:n 28 p. syysk. 6,051 §. — ⁵⁾ S:n 17 p. maalisk. 3,445 §. — ⁶⁾ S:n 21 p. kesäk. 4,738 §. — ⁷⁾ S:n 7 p. syysk. 5,616 §. — ⁸⁾ S:n 9 p. elok. 5,396 §. — ⁹⁾ S:n 31 p. maalisk. 3,644 §. — ¹⁰⁾ S:n 23 p. marrask. 6,977 §. — ¹¹⁾ S:n 17 p. maalisk. 3,494 §. — ¹²⁾ S:n 20 p. tammik. 2,704 §. — ¹³⁾ S:n 27 p. toukok. 4,370 §. — ¹⁴⁾ S:n 9 p. elok. 5,395 §. — ¹⁵⁾ S:n 12 p. lokak. 6,294 §. — ¹⁶⁾ S:n 12 p. lokak. 6,298 §. — ¹⁷⁾ S:n 9 p. elok. 5,397 §. — ¹⁸⁾ S:n 9 p. elok. 5,394 §. — ¹⁹⁾ S:n 13 p. tammik. 2,582 §. — ²⁰⁾ S:n 21 p. jouluk. 7,373 §. — ²¹⁾ S:n 27 p. toukok. 4,363 §. — ²²⁾ S:n 12 p. lokak. 6,295 §. — ²³⁾ S:n 7 p. syysk. 5,691 §. — ²⁴⁾ S:n 17 p. maalisk. 3,495 §. — ²⁵⁾ S:n 21 p. jouluk. 7,374 §. — ²⁶⁾ S:n 29 p. huhtik. 4,037 §. — ²⁷⁾ S:n 14 p. kesäk. 4,630 §. — ²⁸⁾ S:n 3 p. helmik. 2,854 §. — ²⁹⁾ S:n 27 p. toukok. 4,362 §. — ³⁰⁾ S:n 21 p. lokak. 6,300 §. — ³¹⁾ S:n 12 p. lokak. 6,221 §. — ³²⁾ S:n 12 p. lokak. 6,206 §. — ³³⁾ S:n 7 p. syysk. 5,668 §. — ³⁴⁾ S:n 31 p. maalisk. 3,609 §. — ³⁵⁾ S:n 24 p. helmik. 3,141 §. — ³⁶⁾ S:n 28 p. jouluk. 7,451 §. — ³⁷⁾ S:n 26 p. heinäk. 5,160 §. — ³⁸⁾ S:n 3 p. marrask. 6,651 §. — ³⁹⁾ S:n 29 p. huhtik. 3,962 §. — ⁴⁰⁾ S:n 14 p. jouluk. 7,178 §. — ⁴¹⁾ S:n 19 p. elok. 5,435 §. — ⁴²⁾ S:n 23 p. marrask. 6,957 §. — ⁴³⁾ S:n 26 p. lokak. 6,580 §.

Oulunkylän it. huvilaryhmä, huvilapalsta n:o 3, Hopstyecksbacken	Neiti T. ja herra R. Salin ¹⁾
S:n it. huvilaryhmä, huvilapalsta n:o 25, Kullobacka 13	Herra K. V. Wilkman ²⁾
S:n it. huvilaryhmä, huvilapalsta n:o 50	Konemestari I. S. Sahlstedt ³⁾
Pasilankatu, tontti n:o 1 kortt. n:o 561	Liikemies J. Hopeavuori ⁴⁾
S:n tontti n:o 18 kortt. n:o 566	Herra N. Blomqvist ⁵⁾
S:n " " 40	Rakennusmestari F. E. Lindqvist ⁶⁾
S:n " " 40	Herra I. Fyrqvist ⁷⁾
Pernajantie, tontti n:o 7 kortt. n:o 547	Herra J. F. Riihimäki ⁸⁾
Päijäntentie, tontti n:o 43 kortt. n:o 531	Maanviljelijä K. Schroderus ⁹⁾
Reijola, tontti n:o 14 a	Työmies J. P. Laukkanen ¹⁰⁾
S:n huvilapalsta n:o 13, Rödbacken	Leskirouva E. Winberg ¹¹⁾
Reimars, tontti n:o 6 kortt. n:o 26	Asemamies J. P. Hyvärinen ¹²⁾
Roineentie, tontti n:o 3 kortt. n:o 551	Herra E. Suominen ¹³⁾
Ruskeasu, tontti n:o 6	Liikemies E. V. Johansson ¹⁴⁾
Toukola, tontti n:o 5 kortt. n:o 1	Liikemies A. Leiqvist ¹⁵⁾
S:n tontti n:o 2 kortt. n:o 9	Varatuomari B. Nyman ¹⁶⁾
S:n " " 9 " " 903	Neiti S. Hägg ¹⁷⁾
S:n " " 1 " " 911	Yövahti K. V. Meijander ¹⁸⁾
S:n " " 2 " " 911	Herra A. Hursti ¹⁹⁾
S:n " " 5 " " 911	Kauppias V. F. Tenlenius ²⁰⁾
S:n " " 10 " " 912	Herra A. Pirjola ²¹⁾
S:n " " 8 " " 913	Kirvesmies A. Kemppi ²²⁾
S:n " " 10 " " 913	Leski F. Itkonen ja autonkuljettaja A. A. Lehti ²³⁾
S:n " " 1 " " 915	Matkapostiljooni H. Blied ²⁴⁾
S:n " " 1 " " 915	Yövahti A. V. Eklund ²⁵⁾
S:n " " 14 " " 915	Työmies E. H. Häkkinen ²⁶⁾
S:n " " 33 " " 915	Apuri O. H. Tammio ²⁷⁾
S:n " " 37 " " 915	Rouva F. Johansson ja työmies E. Laaksonen ²⁸⁾
S:n " " 39 " " 915	Herra W. Suhonen ²⁹⁾
S:n " " 41 " " 915	Herrat H. W. Walve ja J. A. Hultin ³⁰⁾
S:n " " 41 " " 915	Herra H. W. Walve ³¹⁾
S:n " " 15 " " 916	Sairaanhoitajat J. V. Saarinen ³²⁾
S:n " " 16 " " 916	Liikemies H. Eriksson ³³⁾
S:n " " 19 " " 916	Herra A. J. Silvennoinen ³⁴⁾
S:n " " 2 rantakorttelissa	Liikemies I. Fyrqvist ³⁵⁾
Vallila, tontit n:ot 3 ja 7	Pankinjohtaja E. Hackman ³⁶⁾
Vallilantie, tontti n:o 36 kortt. n:o 531	Talonomistaja A. Kari ³⁷⁾
Vanajantie, tontti n:o 24 kortt. n:o 549	Herra Y. Hollme ³⁸⁾
Virtaintie, tontti n:o 3 kortt. n:o 550	Vesitehtailija A. Hyytiäinen ³⁹⁾

¹⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 12 p. toukok. 4,230 §. — ²⁾ S:n 7 p. syysk. 5,688 §. — ³⁾ S:n 17 p. maalisk. 3,456 §. — ⁴⁾ S:n 10 p. maalisk. 3,240 §. — ⁵⁾ S:n 17 p. maalisk. 3,484 §. — ⁶⁾ S:n 19 p. elok. 5,437 §. — ⁷⁾ S:n 14 p. jouluk. 7,257 §. — ⁸⁾ S:n 12 p. lokak. 6,299 §. — ⁹⁾ Rkmrin pöytäk. 8 p. maalisk. 400 §; ks. tätä kert. s. 157. — ¹⁰⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 12 p. lokak. 6,289 §. — ¹¹⁾ S:n 26 p. lokak. 6,622 §. — ¹²⁾ S:n 27 p. tammik. 2,792 §. — ¹³⁾ S:n 21 p. jouluk. 7,375 §. — ¹⁴⁾ S:n 5 p. lokak. 6,127 §. — ¹⁵⁾ S:n 5 p. toukok. 4,072 §. — ¹⁶⁾ S:n 13 p. huhtik. 3,825 §. — ¹⁷⁾ S:n 20 p. tammik. 2,705 §. — ¹⁸⁾ S:n 17 p. maalisk. 3,496 §. — ¹⁹⁾ S:n 3 p. helmik. 2,857 §. — ²⁰⁾ S:n 23 p. marrask. 6,975 §. — ²¹⁾ S:n 12 p. lokak. 6,269 §. — ²²⁾ S:n 3 p. helmik. 2,858 §. — ²³⁾ S:n 19 p. elok. 5,440 §. — ²⁴⁾ S:n 17 p. maalisk. 3,497 §. — ²⁵⁾ S:n 19 p. elok. 5,439 §. — ²⁶⁾ S:n 7 p. syysk. 5,690 §. — ²⁷⁾ S:n 3 p. marrask. 6,735 §. — ²⁸⁾ Rkmrin pöytäk. 28 p. kesäk. 974 §. — ²⁹⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 3 p. helmik. 2,855 §. — ³⁰⁾ S:n 3 p. maalisk. 3,223 §. — ³¹⁾ S:n 23 p. marrask. 6,976 §. — ³²⁾ S:n 17 p. maalisk. 3,493 §. — ³³⁾ S:n 2 p. kesäk. 4,432 §. — ³⁴⁾ S:n 21 p. jouluk. 7,372 §. — ³⁵⁾ S:n 28 p. syysk. 6,048 §. — ³⁶⁾ S:n 21 p. syysk. 5,883 §. — ³⁷⁾ S:n 14 p. kesäk. 4,629 §. — ³⁸⁾ S:n 17 p. helmik. 3,068 §. — ³⁹⁾ S:n 9 p. marrask. 6,787 §.

Kysymys tontin vuokraoikeuden lunastamisesta. Rahatoimikamarin vuonna 1926 kieltäydyttyä hyväksymästä sopimusta, jolla herra J. F. Riihimäki oli luovuttanut vuokraoikeutensa Vallilan korttelin n:o 531 tonttiin n:o 43 ynnä sille rakennettuihin rakennuksiin herra K. Schroderukselle¹⁾, vuokrasopimuksessa edellytetty lautakunta oli arvioinut puheena olevan tontin. Koska mainitusta kiinteistöstä saadut vuokratulot kuitenkin olivat niin suuret, ettei kauppahintaa, 420,000 markkaa, voitu pitää kieltämättä kohtuuttomana, ja siis oli epäiltävää, voisiko kaupunki ostajan kieltäytyessä luovuttamasta tonttia hyvällä oikeudenkäynnillä saada hänet velvoitetuksi luopumaan siitä, raha-toimikamari päätti²⁾ hyväksyä kaupan.

Varasto- y. m. s. alueet. Sitäpaitsi rahatoimikamari antoi vuokralle lukuisia varasto- y. m. alueita sekä myönsi tällaisten alueiden vuokraoikeuden pidennyksiä ja hyväksyi niiden siirtoja, mutta näitä toimenpiteitä koskevat yksityiskohtaiset tiedot on rahatoimikamarin päätöksen mukaisesti jätetty pois tästä kertomuksesta.

Vuokrasopimus. Asunto-osaakeyhtiö Hauho ja Asunto-osaakeyhtiö Sture olivat anoneet, että niiden ja kaupungin välisistä vuokrasopimuksista poistettaisiin määräys, että vuokraaja, joka ei täyttänyt sopimuksen ehtoja, menetti vuokraoikeutensa, ja perustelleet anomustaan sillä, että kyseellinen säännös esti yhtiöitä saamasta lainaa hypoteekkipankilta. Rahatoimikamari päätti³⁾ myöntyä yhtiön anomukseen ja määräsi samalla, että edellä mainittu määräys oli jätettävä pois vastedes laadittavista kyseellistä laatua olevista vuokrasopimuksista. Sitäpaitsi kamarin asiamies valtuutettiin anomuksesta in casu poistamaan vastaava määräys aikaisemmin laadituista sopimuksista.

Vallilan kivitlotonttien vuokraehdot. Sosialilautakunnan esityksestä rahatoimikamari päätti⁴⁾, että Vallilan n. s. kivitlotontteja koskevien vuokrasopimusten kaavakkeisiin tehtäisiin seuraavat lisäykset: »Jos tontinhaltija vuokra-ajan kuluessa syystä tai toisesta saisi luvan rakentaa lisähuoneita, jotka eivät sisälly tämän kontrahdin nojalla alkuperäisesti suunniteltuun ja hyväksytyjen piirustusten mukaan tehtyyn rakennukseen, on vuokraaja velvollinen suorittamaan lisävuokra sen mukaan kuin kaupunki kulloinkin määrää. Samoin on suoritettava lisävuokra siinä tapauksessa, että asuntohuoneeksi alkujaan sisustettuja huoneita myöhemmin muutetaan liikehuoneiksi.»

Vuokraehdot. Erinäisten Vallilan tonttien vuokraehdot vahvistettiin⁵⁾.

Alennetut vuokramaksut. Eräiden kaupungin vuokraajain anottua, että heille luovutettujen alueiden vuokria alennettaisiin, ja maatalouslautakunnan tästä anomuksesta antamassaan lausunnossa katsottua, että oli kaupungin edun mukaista suostua hakijain toivomuksiin, rahatoimikamari päätti⁶⁾ myöntää vuokraaja J. Kivimäelle 25 %:n alennuksen Pohjois-Herttoniemen vuokrasopimuksessa vahvistetusta vuokrasta, vuokraaja F. Aholle 20 %:n alennuksen Lukubergin vuokrasta sekä vuokraajille F. Behmillä ja A. Lepistölle 15 %:n alennuksen Kårbölen ja Gästgivarsin tilain vuokrasta. Siten muutettujen vuokraehtojen tuli olla voimassa kolme vuotta lukien maaliskuun 14 p:stä.

Vävarsin valtionvirkatalon vuokra. Tuusulan pitäjässä olevan Vävarsin valtionvirkatalon vuosien 1925—27 vuokra, 200 markkaa, maksettiin⁷⁾ tilapäisiin menoihin varatuista kamarin käyttövaroista Kiinteän omaisuuden pääloukan kohdalta.

¹⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 130. — ²⁾ Rkmrin pöytäk. 8 p. maalisk. 400 §. — ³⁾ S:n 26 p. elok. 1,167 §. — ⁴⁾ S:n 5 p. heinäk. 1,002 §. — ⁵⁾ S:n 31 p. toukok 847 §. — ⁶⁾ S:n 25 p. tammik. 123 § ja 1 p. maalisk. 340 §. — ⁷⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 21 p. kesäk. 4,695 §.

Tontinlunastuksen suorittamisen lykkääminen. Osakeyhtiö Nuorten naisten kristillisen yhdistyksen koti oikeutettiin ¹⁾ lykkäämään Runeberginkadun 13:ssa olevan tonttinsa kauppahinnan jäljellä olevan osan suorittaminen viisi vuotta eteenpäin.

Maksamattomat vuokramaksut. Rahatoimikamari päätti ²⁾ kantaa Julius Tallberg osakeyhtiöltä sen hallussaan pitämästä Jätkäsaaren alueesta n:o 248/1 vuoden 1919 kesäkuun 1 p:n ja vuoden 1927 kesäkuun 1 p:n väliseltä ajalta vuokraa 180 markkaa vuodelta eli yhteensä 1,440 markkaa.

Vuokra-alueen vaihdosta suoritettava korvaus. Rahatoimikamari päätti ³⁾ myöntyä Helsingin voimistelijat nimisen yhdistyksen anomukseen, että sille suoritettaisiin 3,261 markkaa korvaukseksi niistä vahingoista, jotka yhdistys oli kärsinyt sen johdosta, että sen entinen, Toivon tiluksella sijainnut vuokra-alue oli vaihdettu toiseen, kaupungille sopivampaan paikkaan. Määräraha osoitettiin kamarin käyttövaroista.

Vapaampi käyttöoikeus, johon sisältyi vuokraajan oikeus vuokraoikeuden luovuttamiseen toiselle henkilölle ilman rahatoimikamarilta hankittua lupaa, myönnettiin ⁴⁾ Rajasaaren n:o 2 b huvilapalstan vuokraajalle kamreeri H. Hellnerille.

Katselmuskirjat. Kaupungin vuokra-alueilla toimitetuista katselmuksista laaditut katselmuskirjat lähetettiin rahatoimikamariin, joka päätti ⁵⁾ antaa ne maatalouslautakunnalle tarpeellisiin toimenpiteisiin ryhtymistä varten. Samalla kehoitettiin asiamiestä toukokuun 1 p:ään 1928 sanomaan irti työmiehen K. Logrenin ja rouva S. Fischerin kanssa tehdyt heille vuokrattujen Pakinkylän alueiden vuokrasopimukset sekä maatalouskonttoria antamaan purkaa näillä vuokrapalstoilla olevat rakennukset heti toukokuun 1 p:n jälkeen sekä sen jälkeen vuokraamaan alueet viljelyspalstoiksi ennen kesäkuun 1 p:ää 1928.

Kahta Herttoniemen vuokraajaa kehoitettiin ⁵⁾ suorittamaan erinäisiä korjaustöitä ja vuokraaja A. Holmbergia viipymättä antamaan sopimattomille vuokralaisilleen muuttokäsky.

Rakennusmestari V. Taipaleen vuokraaman pellon vuokramaksu korotettiin ⁵⁾ 750 markkaan vuodessa lukien toukokuun 1 p:stä 1928.

Kaupungin vuokra-alueiden hoito. Kaupungin katselmusmiesten Herttoniemessä toimitetun katselmuksen jälkeen huomautettua, että vuokraaja K. F. Degerthille luovutettu alue oli asumaton ja aitaamatta, kamarin asiamies oli huomautuksesta annetussa lausunnossa selittänyt, että Degerthin kanssa tehtyä vuokrasopimusta ei voitu sanoa irti, koska siihen ei sisältynyt mitään sellaista määräystä, jonka noudattamisen hän olisi laiminlyönyt. Rahatoimikamari antoi ⁶⁾ asiamiehelleen tehtäväksi alistaa kaikki Herttoniemen alueita koskevat vuokrasopimukset sen neuvottelukunnan ratkaistaviksi, jolla oli tehtävänään käsitellä eräitä lainopillisia kysymyksiä, saadakseen selvitettyksi, mihin toimenpiteisiin kaupunki voisi ryhtyä, jotta kyseelliset vuokraajat saataisiin paremmin hoitamaan vuokra-alueitaan.

Eknäsin tila. Kamarin jäsenen Levoniuksen ja kaupunginagronoomi A. J. Tammisen toimitettua rahatoimikamarin toimeksiannosta ⁷⁾ Eknäsin tilan katselmuksen kamari katselmusmiesten ehdotuksesta päätti ⁸⁾ velvoittaa tilan vuokraajan A. Wathénin luovuttaessaan tilan hallustaan jättämään kaupungille 7,000 hyvässä kunnossa olevaa heinäseivästä sekä suorittamaan kau-

¹⁾ Rkmrin pöytäk. 27 p. syysk. 1,347 §. — ²⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 21 p. kesäk. 4,699 §. —

³⁾ Rkmrin pöytäk. 9 p. syysk. 1,235 §. — ⁴⁾ S:n 11 p. helmik. 242 §. — ⁵⁾ S:n 27 p. syysk. 1,341 §. — ⁶⁾ S:n 4 p. marrask. 1,588 §. — ⁷⁾ S:n 18 p. maalisk. 476 §; ks. myös tätä kert. s. 147. — ⁸⁾ Rkmrin pöytäk. 23 p. elok. 1,160 §.

pungille korvausta ojankaivuun laiminlyömisestä 12,000 markkaa ja lan-
noituksen laiminlyömisestä 4,800 markkaa.

Edellä mainitut herrat toimittivat myöskin Eknäsin tilan lähtökatsel-
muksen marraskuun 3 ja 4 p:nä sekä antoivat selonteon siitä rahatoimikama-
rille, joka jätti¹⁾ kanslialleen toimeksi tilan hoidon järjestämisen, kunnes
valtio otti sen haltuunsa²⁾.

Kärbölen tila. Kamarin valitsemien katselmusmiesten J. A. Levoniuksen
ja A. J. Tammisen jätettyä marraskuun 21 p:nä päivätyyn katselmuskirjan
Kärbölen tilalla toimitetusta katselmuksesta kamari päätti³⁾ kehoittaa tilan
vuokraajaa F. Behmiä korjaamaan katselmusmiesten mainitsemat puutteelli-
suudet, minkä ohessa maatalouskonttorille annettiin tehtäväksi ryhtyä toi-
menpiteisiin n. s. Lockstedter-rakennusten myymiseksi ja poistamiseksi.

Oulunkylässä ja Herttoniemessä toimitetut katselmuksel. Sittenkuin Oulun-
kylän ja Herttoniemen vuokralle annetuilla asuntoalueilla toimitetusta kat-
selmuksesta laadittu pöytäkirja oli esitelty, rahatoimikamari päätti⁴⁾ ke-
hoittaa asianomaisia ennen heinäkuun 1 p:ää 1928 korjaamaan katselmus-
miesten mainitsemat puutteellisuudet.

Kolmivuotiskatselmuksel. Asiamies M. Wilskmania kehoitettiin⁵⁾ ryhty-
mään toimenpiteisiin sen johdosta, että kolmivuotiskatselmuksissa havaittuja
puutteellisuksia eräissä tapauksissa ei ollut korjattu säädetyn ajan kuluessa.

Toukolan rantakorttelin n:o 13 asuntopalstan n:o 6 vuokraaja neiti A.
Norrlin oikeutettiin⁶⁾ lykkäämään erinäisten mainittua palstaa ympäröivän
aitauksen korjausten suorittaminen heinäkuun 1 p:ään 1928.

Aktiebolaget Hippodrom-osakeyhtiö velvoitettiin⁷⁾ aitaamaan XIV kau-
punginosassa oleva vuokra-alueensa ennen lokakuun 1 p:ää rakennuskont-
torin ohjeiden mukaisesti.

Aktiebolaget Böhlegatan 2 niminen Asunto-osakeyhtiö oikeutettiin⁸⁾
lykkäämään aitauksen rakentaminen y. m. töitä syyskuun 1 p:ään.

Vuokraaja J. W. Koskinen sai⁹⁾ lykkäystä heinäkuun 1 p:ään 1928 eräiden
Käpylän korttelissa n:o 873 olevalla vuokratontillaan n:o 9 a esiintyneiden
puutteellisuuksien korjaamiseen nähden.

Vuokraaja A. Törn oikeutettiin¹⁰⁾ lykkäämään erään Reijolan vuokrapals-
talla n:o 12 a olevan rakennuksen purkaminen vuodeksi eteenpäin.

Vuokraaja J. Salolle myönnettiin¹¹⁾ lykkäystä kesäkuun 15 p:ään 1928
erinäisten hänen vuokrapalstallaan esiintyneiden puutteellisuuksien kor-
jaamiseen nähden.

Katselmusmiesten jätettyä selonteon vuoden varrella toimitetuista kolmi-
vuotiskatselmuksista rahatoimikamari päätti¹²⁾ kehoittaa asianomaisia ennen
heinäkuun 1 p:ää 1928 korjauttamaan katselmusmiesten muistutusten
aiheena olleet puutteellisuudet.

Vuokraaja A. Paldanille, joka Käpylän korttelissa n:o 874 olevalla vuokra-
tontillaan n:o 13 toimitetun kolmivuotiskatselmuksen jälkeen oli velvoitettu
poistamaan eräs vaja, myönnettiin¹³⁾ vapautus tästä määräyksestä ehdoin,
että hän esitti asianmukaisessa järjestyksessä vahvistetut tämän vajan piir-
rustukset.

¹⁾ Rkmrin pöytäk. 15 p. marrask. 1,678 §. — ²⁾ Ks. tätä kert. s. 21. — ³⁾ Rkmrin
pöytäk. 5 p. jouluk. 1,792 §. — ⁴⁾ S:n 6 p. syysk. 1,206 ja 1,207 §. — ⁵⁾ S:n 11 p. maalisk.
430 § ja 12 p. heinäk. 1,029 §. — ⁶⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 21 p. kesäk. 4,768 §. — ⁷⁾ Rkm-
rin pöytäk. 5 p. heinäk. 1,007 §. — ⁸⁾ S:n 12 p. heinäk. 1,030 §. — ⁹⁾ Rkmrin jstn pöytäk.
12 p. lokak. 6,283 §. — ¹⁰⁾ S:n 12 p. lokak. 6,284 §. — ¹¹⁾ Rkmrin pöytäk. 5 p. jouluk. 1,801 §.
— ¹²⁾ S:n 28 p. lokak. 1,566 §. — ¹³⁾ S:n 5 p. jouluk. 1,800 §.

Kauppahallit. Terveystoimituslautakunta oli huomauttanut erinäisistä kauppahalleissa vallitsevista epäkohdista ja varsinkin pitänyt jäähdytyslaitteen puutetta arveluttavana, mutta koska toimenpiteisiin jo oli ryhdytty muistutusten aiheena olleiden puutteellisuuksien poistamiseksi, mikäli tämä voi tapahtua kohtuullisin kustannuksin, lautakunnan kirjelmä ei aiheuttanut 1) mitään toimenpidettä. Erityisesti jäähdytyslaitteen hankkimista kamari, ottaen huomioon sen kalleuden ja hallikauppiaiden haluttomuuden erityisten maksujen suorittamiseen sen käytöstä, ei pitänyt mahdollisena.

Vuoden varrella toimitettiin 2) 5 Kauppatorin hallin myyntikojun ja yhden Kasarmintorin hallin myyntikojun vuokraoikeuden huutokauppa. Näiden myymäläin vuokrat nousivat yhteensä 39,000 markkaan.

Rantatorin kauppahallin kalakauppaosasto vuokrattiin 3) edelleen syyskuun 1 p:stä lukien entiselle vuokraajalle, Rannikkokalastajain osuuskunnalle r. l., 3 kuukauden irtisanomisajoin ja 30,000 markan vuosimaksusta.

Torikauppa. Samalla kuin rahatoimikamari määräsi, että valtioneuvoston heinäkuun 7 p:nä tekemän lihatavarain kauppaa koskevan päätöksen 4) tuli astua voimaan lokakuun 1 p:nä, kamari päätti 5), että ne torikauppiaat, joille alkuaan oli myönnetty myyntipaikat lihatavarain kaupan harjoittamista varten, mutta jotka asianomaisella luvalla 6) olivat harjoittaneet valmiiden ruokatavarain kauppaa, saisivat jatkaa liikettään lihakauppiaina.

Niille torikauppiaille, joiden Hakaniemen torin myyntipaikkoja koskevat vuokrasopimukset oli sanottu irti, oli osoitettava 5) vapaita paikkoja Hietalahdentorin kauppahallista.

Makkarain myynti kaupungin kaduilla. Rahatoimikamari päätti 7), että makkarain myyntiä varten tarjottaisiin huutokaupalla entisten paikkain lisäksi Helsinginkadun ja It. Viertotien risteyksessä oleva paikka.

Rahatoimikamari hyväksyi 8) ne maksut, jotka oli tarjottu oikeuksista myydä vuonna 1928 makkaroitu 8 eri paikassa kaupunkia ja jotka tekivät yhteensä 364,000 markkaa.

Sanomalehtien myynti kaduilla. Rautatiekirjakauppa osakeyhtiö oli anonut periaatteellista lupaa kioskien rakentamiseen kaupungin maalle sanomalehtien y. m. myyntiä varten, ja kaikki kaupungin päivälehdet olivat kannattaneet tätä anomusta. Sitä vastoin sanomalehtimyyjään järjestö oli vastustanut sitä, ja Suomen kirjakauppiasyhdistyksenkin oli tuonut esiin näkökohtia, jotka koskivat sanomalehtien myyntiä kaduilla ja yleisillä paikoilla. Rahatoimikamari päätti 9), että anomus evättäisiin ja ettei kysymys sanomalehtien myynnin järjestämisestä tällä kertaa aiheuttaisi mitään toimenpidettä, erittäinkin koska kysymystä liikenteen järjestelämisestä toreilla ja yleisillä paikoilla paraikaa valmisteltiin.

Muu katukauppa. Oikeuksia myydä jätelöä 18 eri paikassa kaupungissa huudettiin 10) huutokaupassa yhteensä 229,000 markasta vuodelta. Rahatoimikamari hyväksyi 10) 11 paikkaa koskevat tarjoukset, mutta korotti muiden 7 paikan vuokramaksuja yhteensä 25,500 markkaa.

Oikeuksia marjain ja hedelmän myyntiin huhtikuun 15 p:n ja lokakuun 15 p:n välisenä aikana pyhä- ja juhlapäivinä annettiin 11) 5 henkilölle yhteensä

1) Rkmin pöytäk. 25 p. helmik. 322 §. — 2) Rkmin jstn pöytäk. 5 p. toukok. 4,122 §, 14 p. kesäk. 4,633 §, 28 p. kesäk. 4,882 § ja 28 p. syysk. 6,043 § sekä rkmin pöytäk. 12 p. heinäk. 1,028 §. — 3) Rkmin pöytäk. 9 p. elok. 1,101 §. — 4) Vrt. tätä kert. s. 105. — 5) Rkmin pöytäk. 20 p. syysk. 1,312 §. — 6) Ks. v:n 1926 kert. s. 146. — 7) Rkmin pöytäk. 11 p. marrask. 1,646 §: vrt. v:n 1926 kert. s. 146. — 8) Rkmin pöytäk. 18 p. marrask. 1,699 §. — 9) S:n 18 p. helmik. 288 §. — 10) S:n 22 p. helmik. 306 §. — 11) S:n 15 p. maalisk. 453 §.

24,300 markan maksuista. Sitäpaitsi vuokrattiin¹⁾ oikeus ulkoilmavalokuvauksen harjoittamiseen 4 paikassa Kaisaniemessä, 2 paikassa Eläintarhassa ja 2 paikassa Kaivupuistossa yhteensä 67,300 markan maksuista, joista puolet oli suoritettava ennakolta maaliskuun 15 p:nä ja loput seuraavan heinäkuun 1 p:nä. Samaan tarkoitukseen luovutettiin²⁾ edelleen 2 paikkaa Korkeasaaresta, 3 paikkaa Seurasaaresta, 2 paikkaa Mustikkamaalta ja 1 paikka Mustasaaresta, sekä oikeus saman ammatin harjoittamiseen kesän aikana Helsinkiä ympäröivässä saaristossa yhteensä 7,350 markan maksuista.

Kaupungin vesikioskeista vuokrattiin³⁾ huutokaupalla kesän ajaksi Kaisaniemen puistossa sijaitseva 10,200 markan maksusta ja It. Viertotien varrella oleva 15,300 markasta.

Huutokaupalla vuokrattiin⁴⁾ sitäpaitsi 7 eri vesikioskipaikkaa huhtikuun 15 p:n ja lokakuun 15 p:n väliseksi ajaksi yhteensä 78,600 markasta. Sitäpaitsi vuokrattiin 6 eri paikasta kaupunkia paikkoja vaunuista tapahtuvaa virvoitusjuomain myyntiä varten yhteensä 25,300 markan maksuista.

22 vesikioskia vuokrattiin⁴⁾ samaksi ajaksi yhteensä 309,000 markan maksuista.

Herra V. Sandberg oikeutettiin⁵⁾ suorittamaan vuokraamiensa vesikioskien vuokra kolmessa erässä, nim. toukokuun 1 p:nä, heinäkuun 1 p:nä ja syyskuun 1 p:nä.

Työväen urheiluliitto oikeutettiin⁶⁾ pitämään Eläintarhan urheilukentällä ravintola kesäkuun 17 ja 19 p:n välisenä aikana.

Rouvat S. Manner ja H. Lehtonen oikeutettiin⁷⁾ kesän aikana harjoittamaan kahvin ja virvoitusjuomain tarjoilua kauppaneuvos Henrik Borgströmin puistossa, edellinen 2,000 ja jälkimmäinen 2,500 markan maksusta.

Neiti A. Bergroth oikeutettiin⁸⁾ harjoittamaan kahvin, virvoitusjuomain y. m. tarjoilua hänelle vuokratulla Taivaskallion alueella Käpylässä, kunnes sikäläinen kahvilarakennus oli valmistunut.

Oikeus virvoitusjuomain myynnin harjoittamiseen kesän aikana Eläintarhan urheilukentällä myönnettiin⁹⁾ rouva A. Bergrothille 5,000 markan maksusta.

Herra H. Helenius oikeutettiin¹⁰⁾ asettamaan Korkeasaareen kaksi hajuvesiautomaattia 500 markan maksusta kesältä 1927.

Ratsumestari D. Kamensky oikeutettiin¹¹⁾ kesän aikana pitämään ihmisvoiman mittausautomaattia jossakin kansanpuistojen valvojan osoittamassa Mustikkamaan paikassa 1,000 markan maksusta.

Osakeyhtiö Libra oikeutettiin¹²⁾ asettamaan henkilövaakoja Teatteriesplanaadiin, Rantatorin kauppahallin luo, Hakaniementorille, Kaivopuistoon ja Korkeasaareen ehdoin, että vuokramaksu, 500 markkaa vaa'alta kuukaudessa, suoritettiin ennakolta huhtikuun 15 p:n ja lokakuun 15 p:n välisenä aikana.

Aero-osakeyhtiön anottua, että neiti I. Nurminen hyväksyttäisiin yhtiön entosatamassa olevan kahvitarjoilun johtajattareksi, rahatoimikamari päätti¹³⁾

¹⁾ Rkmrin pöytäk. 22 p. helmik. 305 §. — ²⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 11 p. helmik. 2,988 §, 8 p. maalisk. 3,335 ja 3,336 §, 7 p. huhtik. 3,734, 3,735 ja 3,736 §, 18 p. toukok. 4,304 §, 17 p. kesäk. 4,760 § sekä 2 p. elok. 5,306 §. — ³⁾ S:n 27 p. toukok. 4,385 §. — ⁴⁾ S:n 15 p. maalisk. 453 §. — ⁵⁾ S:n 7 p. huhtik. 3,752 §. — ⁶⁾ Rkmrin pöytäk. 18 p. maalisk. 470 §. — ⁷⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 18 p. toukok. 4,311 ja 4,312 §. — ⁸⁾ S:n 2 p. kesäk. 4,428 §. — ⁹⁾ Rkmrin pöytäk. 29 p. huhtik. 677 §. — ¹⁰⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 7 p. huhtik. 3,737 §. — ¹¹⁾ S:n 18 p. toukok. 4,301 §. — ¹²⁾ Rkmrin pöytäk. 18 p. helmik. 292 §. — ¹³⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 3 p. maalisk. 3,224 §.

ilmoittaa, ettei sillä ollut mitään muistuttamista anomuksen hyväksymistä vastaan.

Lupa näyttelypaviljongin pystyttämiseen. Rahatoimikamari myönsi ¹⁾ Kultusosuuskuntien keskusliitolle luvan paviljongin pystyttämiseen Hakasalmen puistoon kesäkuun 5 ja 6 päiväksi, joiksi mainittu puisto oli luovutettu liitolle, ehdoin, että paviljonki rakennettiin rakennuskonttorin ohjeiden mukaisesti, että paikka käytön jälkeen keskusliiton kustannuksella pantiin entiseen kuntoonsa, että keskusliitto korvasi kaupungille istutuksille mahdollisesti koituneen vahingon, että piirustukset alistettiin rahatoimikamarin hyväksyttäväksi sekä että rakennus keskusliiton toimesta poistettiin heti kesäkuun 6 p:n jälkeen.

Autonäyttelyn järjestäminen Kappeliin. Pääkaupungin automyyntiosakeyhtiön anottua saada pidettävien automessujen ajaksi järjestää autonäyttelyn Kappeliin ja sen edustalle rahatoimikamari päätti ²⁾ kehoittaa yhtiötä hankkimaan Kappelin ravintolan vuokraajalta luvan Kappelin käyttöön sekä oikeuttaa yhtiön asettamaan kaksi traktoria ja yhden auton Kappelin edustalle ennakolta suoritettavasta 3,000 markan korvauksesta.

Lupa mainoskilpien y. m. asettamiseen. Rahatoimikamari päätti ³⁾ anoa maistraatilta toimenpidettä, jotta kaupungille pidettäisiin oikeus myöntää lupia ilmoitusten kiinnittämiseen uudisrakennusta varten erotetun katualueen ympärille rakennettuihin aitauksiin, kuitenkin niin, että rakennustyömaalla toimivat liikkeet, kuten siihenkin asti, saisivat kiinnittää aitaan ilmoituksia.

Osakeyhtiö Suomen ilmoituskeskuksen anottua saada asettaa kellon muotoisen valomainoksen Pohj. Esplanaadikadun ja Mikonkadun kulmassa olevan talon seinään rahatoimikamari päätti ⁴⁾ ilmoittaa, ettei sillä ollut mitään muistuttamista tätä anomusta vastaan.

Edellä mainitulle yhtiölle myönnettiin ⁵⁾ edelleen oikeus kahden mainoskuvan asettamiseen Kaisaniemenkadulla, Vilhonkadun ja Kaisaniemen puiston välillä, olevaan lauta-aitaan kamarin kanslian tarkemmin osoittamiin paikkoihin 3,000 markan vuosimaksusta kovalta lukien marraskuun 15 p:stä sekä ehdoin, että mainoskuvien piirustukset alistettiin kamarin hyväksyttäväksi sekä että jos tontteja ja lauta-aitaa vuokratkauden kestäessä käytettiin toisin kuin sopimusta tehtäessä, yhtiön oli muutettava mainoskuvat toiseen kamarin osoittamaan paikkaan.

P. Sidorow, Suomalainen kalustokauppa osakeyhtiö oikeutettiin ⁶⁾ automessujen ajaksi ripustamaan lippu Etel. Esplanaadikadun poikki Kasarminkadun kulmaan edellyttäen, ettei poliisiviranomaisilla ollut tätä vastaan mitään muistuttamista.

Osakeyhtiö Henry-Auto oikeutettiin ⁷⁾ samaksi ajaksi pystyttämään kolme lipputankoa Länt. Heikinkadun talon n:o 14 edustalle ehdoin, että ne pystytettiin ja poistettiin rakennuskonttorin toimesta ja yhtiö suoritti tästä aiheutuvat kustannukset.

Pohjoismaiden autotuonti oikeutettiin ⁸⁾ maaliskuun 19 ja 27 p:n väliseksi ajaksi pystyttämään näyttelyvaja Kasarminatorille sekä panemaan mainitulle torille ulkosalle näytteille 5 autoa määrätyn ehdoin sekä suorittamalla ennakolta 10,000 markkaa vajasta ja 3,000 markkaa autopaikoista.

Koiton näyttämölle myönnettiin ⁹⁾ lupa pitää kolmena kesäkuukautena ilmoitustaulua Siltasaarenkadun taloa n:o 7 ympäröivässä aitauksessa.

¹⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 29 p. huhtik. 4,025 §. — ²⁾ Rkmrin pöytäk. 4 p. maalisk. 376 §. — ³⁾ S:n 21 p. lokak. 1,502 §. — ⁴⁾ S:n 16 p. jouluk. 7,876 §. — ⁵⁾ S:n 21 p. lokak. 1,501 §. — ⁶⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 17 p. maalisk. 3,482 §. — ⁷⁾ S:n 17 p. maalisk. 3,491 §. — ⁸⁾ Rkmrin pöytäk. 18 p. helmik. 295 §. — ⁹⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 27 p. toukok. 4,361 §.

Työväen urheiluliiton toimikunta oikeutettiin ¹⁾ asettamaan 250 mainostaulua vartavasten valmistettuihin telineihin ehdoin, ettei niitä sijoitettu kaupungin puistoihin eikä keskustan pääliikenneväyläin varsille.

Ruotsalaisen kansanpuolueen Helsingin paikallishallitukselle myönnettiin ²⁾ lupa vaalijulistusten asettamiseen kaupungin kaduille lähestyvien eduskuntavaalien johdosta ehdoin, että julistukset telineineen poistettiin heti vaalien jälkeen. Poliisilaitokselle oli huomautettava, että rahatoimikamari oli periaatteellisesti päättänyt myöntää kaikille valtiollisille puolueille saman oikeuden edellä mainituin ehdoin sekä että julistusten kiinnittäminen kaupungin omistamiin puihin oli ankarasti kielletty.

Osuuskunta Suomen messut oikeutettiin ³⁾ syyskuun 17—25 p:nä toimeenpantavien huonekalumessujen ajaksi pystyttämään mainospylväitä määrättyihin kaupungin paikkoihin.

Tienviitat. Rahatoimikamari päätti ⁴⁾, että tienviittain asettamisoikeudesta oli kannettava maksu, jonka suuruus kamarin jaoston kussakin erikoistapauksessa tuli määrätä.

Helsingfors simsällskap niminen uimaseura oikeutettiin ⁵⁾ asettamaan joitakin sopivia tienviittoja Ursinin kallion uimahuoneen lähetyville siellä heinäkuun 14—15 p:nä pidettyjen uintikilpailujen ajaksi.

Rahatoimikamari suostui ⁶⁾ yhdistyksen Nylands svenska trädgårdssällskap anomukseen saada syyskuun 22—25 p:nä pitää 5 tienviittaa eri paikoissa kaupunkia.

Radiomessut. Erinäisille radioliikkeille myönnettiin ⁷⁾ oikeus järjestää radiomessut Kaivuhuoneelle marraskuun 26 p:n ja joulukuun 4 p:n väliseksi ajaksi, asettaa määrättyihin paikkoihin kaupunkiin pylvään muotoisia tienviittoja sekä pystyttää kaksi suurehkoa lipputankoa Kaivopuiston Ison Puistotien kaupungin puoleiseen päähän ehdoin, että rahatoimikamarin kanslia hyväksyi tienviittain piirustukset sekä että muuten noudatettiin rakennuskonttorin antamia määräyksiä.

Karuselli. Yhdistys Ekenäs folkhälsa oikeutettiin ⁸⁾ huhtikuun 30 p:n ja toukokuun 8 p:n välisenä aikana maksutta pitämään karusellia Hakaniementorin kaakkoisosassa.

Syöttö- ja jakokaappien asettaminen. Sähkölaitos oikeutettiin ⁹⁾ asettamaan joitakin syöttö- ja jakokaappeja Töölöön ja Kallioon ehdoin, että kaapit asetettiin talojen seiniä vastaan, paitsi pienien sivukatujen varsilla, missä ne sai sijoittaa jalkakäytävän ulkoreunaan.

Lupa jakokaappien asettamiseen. Helsingin puhelinyhdistys oikeutettiin ¹⁰⁾ asettamaan Lapinlahden- ja Albertinkatujen kulmassa olevaan puistikkuun puhelinkaapeleita varten tarkoitettu jakokaappi ehdoin, että jos paikka myöhemmin havaittiin sopimattomaksi, kaappi muutettiin toiseen kaupunginviranomaisten osoittamaan paikkaan.

Sähkövoiman toimittaminen Toivoniemeen. Lastensuojelulautakunta valtuutettiin ¹¹⁾ tekemään Lohjan sähköosakeyhtiön kanssa sopimus sähkövoiman toimittamisesta Toivoniemen koulukotiin ja tilalle sekä oikeuttamaan yhtiö pystyttämään sähköjohtopylväitä kaupungin omistaman Outamon

1) Rkmin pöytäk. 14 p. kesäk. 940 §. — 2) Rkmin jstn pöytäk. 14 p. kesäk. 4,631 §. — 3) Rkmin pöytäk. 13 p. syysk. 1,249 §. — 4) Rkmin jstn pöytäk. 21 p. syysk. 5,932 §. — 5) S:n 12 p. heinäk. 4,998 §. — 6) S:n 21 p. syysk. 5,931 §. — 7) Rkmin pöytäk. 11 p. marrask. 1,648 §. — 8) S:n 25 p. helmik. 335 §. — 9) S:n 28 p. kesäk. 987 § ja 5 p. heinäk. 1,019 §. — 10) Rkmin jstn pöytäk. 28 p. syysk. 6,036 §. — 11) Rkmin pöytäk. 28 p. lokak. 1,567 §.

tilan maalle ja pitämään ne siellä 1 markan maksusta pylväältä vuodessa toistaiseksi ja niin kauan kuin voimanhankintasopimus oli voimassa.

Oikeus puhelimien asettamiseen. Autonkuljettaja H. Salovaara oikeutettiin¹⁾ asettamaan autopuhelin Sampsantien ja Pohjolankadun kulmaan sekä myöhemmin siirtämään se Pohjolan- ja Pakaankatujen kulmaan.

Helsingin puhelinyhdistykselle myönnettiin²⁾ oikeus kymmenen puhelinkioskin asettamiseen yhtiön anomuskirjelmässä tarkemmin ilmoitettuihin paikkoihin.

Oikeus johtojen ja raiteiden rakentamiseen y. m. Insinööri-toimisto Generator oikeutettiin³⁾ pystyttämään Bjälbon huvila-alueelle puhelinpylväs kannattamaan Rajasaaren ulotettua puhelinjohtoa.

Rahatoimikamari suostui⁴⁾ posti- ja lennätinhallituksen anomukseen saada asettaa maanalainen puhelinkaapeli kaupungin alueiden halki Kaisaniemenpuistosta Pasilan esikaupunkiin ehdoin, että kaapeli asetettiin niin, ettei se ollut haitaksi Kaisaniemenpuiston vastaisille istutuksille, ja 0.6 m tien- tai maanpinnan alle sekä peitettiin sementillä tai muulla samanarvoisella suoja-aineella sekä että hallitus vastasi kaikista kustannuksista, jotka voivat aiheutua siitä että kaapeli jollain tavalla vahingoittui tai oli muutettava toiseen paikkaan. Sitäpaitsi oli hallitukselle huomautettava, että kaupungin alueelle maahan asetetuista johdoista oli jätettävä tarkat kartat rakennuskonttoriin sekä että mainittu työ oli suoritettava nopeasti ja järjestettävä niin, että se mahdollisimman vähän häiritsi yleistä liikennettä.

Posti- ja lennätinlaitos oikeutettiin⁵⁾ asettamaan 150 m pituinen maanalainen puhelinkaapeli Helsingin laivaveistämön alueelle ehdoin, että rakennuskonttori sai tarkat piirustukset kaapelin sijoituspaikasta; että työt järjestettiin niin, että alueen vuokraajalle, Helsingin laivaveistämöosakeyhtiölle, ei aiheutunut haittaa eikä kustannuksia; sekä että jos alueen käytössä tapahtui muutoksia, posti- ja lennätinlaitos kustansi kaapelin siirron.

Ryhtylän lasiteollisuus osakeyhtiö oikeutettiin⁶⁾ vetämään sähkövalaistus- ja -voimajohtoja n. 200 m pituudelta kaupungin Ryhtylässä omistamien alueiden yli.

Herra E. Ekmanille annettiin⁷⁾ lupa muutamien sähkövalaistuspylväiden pystyttämiseen Herttoniemen maille ehdoin, että pylväät pidettiin siistissä kunnossa ja poistettiin kuukauden kuluttua irtisanomisesta.

Samalla kuin rahatoimikamari vuokrasi Halkokeskus Forsén & Lemström nimiselle liikkeelle erään Lapinniemen varastoalueen, kamari myönsi⁸⁾ mainitulle toiminimelle luvan kaapearaiteisen radan rakentamiseen metsähallituksen halkotarhaan vievän raiteen poikki ja Itämerenkadulla olevien raiteiden pohjoispuolelle ehdoin, että metsähallituksen raiteiden poikki kulkevat raiteet pantiin paikoilleen ainoastaan raiteita käytettäessä ja poistettiin työajan päättyessä ja hyvissä ajoin ennenkuin vaunuja vietiin metsähallituksen halkotarhaan tai sieltä pois, sekä että säädetty maksu suoritettiin raiteiden puhtaanapidosta.

Hietalahden halkoliikkeelle myönnettiin⁹⁾ oikeus kaapearaiteisen radan rakentamiseen Ruoholahdessa olevalta vuokratontiltaan n:o 13 d satamaraataan ja n. 20 m sitä pitkin ehdoin, että liike suoritti säädetyn maksun, 5 markkaa

1) Rkmmrin jstn pöytäk. 29 p. huhtik. 4,030 §. — 2) Rkmmrin pöytäk. 31 p. toukok. 884 §. — 3) Rkmmrin jstn pöytäk. 20 p. tammik. 2,699 §. — 4) Rkmmrin pöytäk. 28 p. kesäk. 983 §. — 5) S:n 25 p. lokak. 1,510 §. — 6) Rkmmrin jstn pöytäk. 19 p. lokak. 6,504 §. — 7) S:n 7 p. syysk. 5,707 §. — 8) Rkmmrin pöytäk. 27 p. toukok. 841 §. — 9) Rkmmrin jstn pöytäk. 7 p. kesäk. 4,554 §.

metriltä vuodessa, raiteiden y. m. puhtaanapidosta sekä kuukauden kuluttua irtisanomisesta poisti raiteen.

Aktiebolaget Julius Tallberg osakeyhtiö oikeutettiin¹⁾ rakentamaan kapearaiteinen rata Salmisaaren korttelissa n:o 782 olevan varastorakennuksensa länsipuolelle Itämerenkadun poikki ja n. 30 m yhdensuuntaisesti siihen laskettujen rautatieraiteiden kanssa 5 markan maksusta juoksevalta raidemetriltä ehdoin, että raide laskettiin kadunpinnan tasoon ja varustettiin vastakiskoilla; että katuuojaan kerääntyvälle pintavedelle järjestettiin viemäri raiteiden alitse; sekä että raiteet kuuden kuukauden kuluttua määräyksen antamisesta poistettiin ja katu panetettiin kuntoon.

Insinööri R. Frohne oikeutettiin²⁾ rakennuttamaan 41 m pituinen kapearaiteinen rautatie Teollisuuskadulle tontin n:o 17 kohdalle ehdoin, että rata rakennettiin kadunpinnan tasoon rakennuskonttorin ohjeiden mukaisesti, että kiskot varustettiin lankuilla tai vastakiskoilla, että hakija korvasi raiteiden viereisen kaupungin katuosuuden puhtaanapidosta ja korjauksista aiheutuvat kustannukset siihen aikaan voimassa olevan taksan mukaan sekä että jos raiteet osoittautuivat liikenteelle haitallisiksi, hakijan tuli kuuden kuukauden kuluessa irtisanomisesta poistaa ne sekä panettaa katu entiseen kuntoonsa.

Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiölle myönnettiin³⁾ oikeus raiteiden rakentamiseen It. Viertotien varrella olevaan uuteen vaunuhalliinsa ehdoin, että tämä järjestely oli tilapäistä laatua.

Paraisten kalkkivuoriosakeyhtiö oikeutettiin⁴⁾ samoin ehdoin⁵⁾ kuin aikaisemmin laskemaan kapearaiteinen rata Sörnäsin rantatielle.

Kone- ja siltarakennusosakeyhtiö oli anonut, että se saisi telakka-alueellaan tekeillä olevan uudisrakennuksen rakennusajaksi siirtää omistamaansa Sörnäsin rantatiellä olevaa pistoraidetta, ja rahatoimikamari myöntyi⁶⁾ tähän anomukseen siten, että yhtiö oikeutettiin asettamaan kaupungin maalle vaihde ja pistoraide ehdoin:

että yhtiö suoritti rakennustyön aiheuttamat raiteidenlaskemis- y. m. kustannukset ja uudisrakennuksen valmistuttua panetti alueen jälleen kuntoon;

että yhtiö kustansi raiteen ja vaihteen kunnossapidon;

että kaupunki huolehti kiveyksen ja ylimenosiltain puhtaana- ja kunnossapidosta ja sai siitä korvausta 8 markkaa juoksevalta raidemetriltä vuodessa eli 460 markkaa uudesta raiteen osasta ja 1,960 markkaa koko raiteesta;

että rahatoimikamarille ja rautatiehallitukselle pidätettiin oikeus antaa raiteiden liikennöimistä koskevia määräyksiä;

että yhtiön 6 kuukauden kuluttua määräyksen saamisesta tuli poistaa pistoraide; sekä

että raidealue luovutettiin yhtiölle maksuttomasti ehdoin, että muiden liikennöitsijän sallittiin käyttää raidetta, milloin yhtiö ei itse sitä käyttänyt.

Nuorten naisten kristillisen yhdistyksen koti osakeyhtiö oli anonut lupaa viemärijohdon vetämiseen Pohj. Rautatienkadun talosta n:o 23 Leppäsuonkadun viemärikanavaan, ja rahatoimikamari myöntyi⁷⁾ tähän anomukseen ehdoin, että johto rakennettiin yhtiön kustannuksella, että yhtiö tulevaisuudessa piti kunnossa sen osan viemäriä, joka sijaitsi kyseellisen talon ja ensimmäisen tarkastuskaivon välillä sekä että muu osa johtoa tuli kaupungin omaisuudeksi.

Asunto-osakeyhtiö Eura oli antanut vetää viemärijohdot omistamaltaan korttelissa n:o 582 olevalta tontilta n:o 92 kaupungin omistaman saman kort-

¹⁾ Rkmin pöytäk. 5 p. heinäk. 1,020 §. — ²⁾ S:n 29 p. huhtik. 665 §. — ³⁾ S:n 1 p. marrask. 1,571 §. — ⁴⁾ S:n 11 p. marrask. 1,652 §. — ⁵⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 148. — ⁶⁾ Rkmin pöytäk. 18 p. marrask. 1,693 §. — ⁷⁾ S:n 9 p. elok. 1,108 §.

telin tontin n:o 94 läpi, ja rahatoimikamari päätti ¹⁾ antaa yhtiölle luvan toistaiseksi pitää mainitut johdot paikallaan 300 markan kuukausimaksusta lukien joulukuun 1 p:stä 1927.

Ford motor company of Finland nimiselle yhtiölle myönnettiin ²⁾ lupa kuormauskorokkeen sijoittamiseen kortteliin n:o 178 rantaa myöten laskettujen rautatieraiteiden viereen ehdoin, että koroke rakennettiin niitä määräyksiä noudattaen, jotka rakennuskonttori antaisi, ja poistettiin kolmen kuukauden kuluttua irtisanomisesta.

Voinvientiosuusliike Valiolle myönnettiin ³⁾ oikeus asettaa siihen kohtaan Ruoholahdenrantaa, missä Vladimirinkatu leikkaa satamaradan, vaunujen vaihtoa varten tarkoitettu n. s. spill-laite siihen kuuluvine köysineen ja pat-saineen ehdoin, että osuusliike kuuden kuukauden kuluttua irtisanomisesta poisti laitteen ja panetti kadun entiseen kuntoonsa; että köysirullaa ja spill-laitetta käytettiin ainoastaan vaunujen siirtoon kääntöpöydän ja Vladimirinkadun välisellä radan osalla; että osuusliike huolehti kaikesta vartioinnista raiteen kohdalla vaunuja siirrettäessä sen toimesta sekä vastasi kaikista tällöin mahdollisesti tapahtuvista onnettomuuksista; sekä että osuusliike noudatti kaikkia vaunujen siirtämistä koskevia määräyksiä, joita kaupunginviranomaiset tai valtionrautatiet saattoivat antaa.

Osuusliike Elannelle myönnettiin ⁴⁾ oikeus kaivon teettämiseen Reijolan alueelle ehdoin, että se sijoitettiin herra A. Vätilälle vuokratulle alueelle.

Kaupungin puistojen y. m. käyttöoikeudet. Rahatoimikamari päätti ⁵⁾, että Kaisaniemen Unioninkadun puoleinen kenttä luovutettaisiin pesäpalloilua varten tiistaisin, torstaisin ja perjantaisin klo 5:stä lähtien ip. sekä sunnuntaisin ennen klo ½ 12 ap. Kentälle oli asetettava tauluja, joista nämä peliluvat kävivät ilmi.

Eräät urheiluseurat ja -liitot oikeutettiin ⁶⁾ määrättyinä päivinä käyttämään Kaivopuiston ja Kaisaniemen urheilukenttiä. Edelleen oikeutettiin seuraavat yhdistykset y. m. käyttämään kaupungin puistoja ja aukioita alla mainittuihin tarkoituksiin:

Helsingin suojeluskuntapiirin piiriesikunta toukokuun 20—22 p:nä käyttämään Kaisaniemen pienempää urheilukenttää pesäpallokilpailuja varten ehdoin, että esikunta huolehti järjestyksen ylläpitämisestä kentällä sekä vastasi istutuksille ja muille laitteille mahdollisesti aiheutuvasta vahingosta ⁷⁾;

Suomen automobiiliklubi syyskuun 10 p:nä käyttämään Kaivopuiston Ison Puistotien Kaivohuoneen ja kylpylaitoksen välistä osaa ⁸⁾;

Kenraali Mannerheimin lastensuojeluliitto toukokuun 26 p:nä järjestämään lastenjuhla Kaivopuistoon ehdoin, että ellei liitto käyttänyt Kaivohuonetta, yleisölle varattiin sinne vapaa pääsy sekä ettei Kaivopuiston rantatietä suljettu liikenteeltä ⁹⁾;

Kotimaisen viikon keskustoimikunta syyskuun 18 p:nä pitämään hallusaan Johanneksenkirjon alapuolella olevaa kenttää, syyskuun 24 p:nä Hakanienpuistoa ja syyskuun 25 p:nä Kaivopuistoa ¹⁰⁾;

suomalaisen ylioppilasosakuntien asettama toimikunta toukokuun 1 p:nä klo 9:stä ap. alkaen järjestämään vappujuhla Ullanlinnan kylpylaitoksen edustalla olevalle aukiolle ehdoin, ettei rantatietä eikä Kaivohuoneesta pohjoiseen

¹⁾ Rkmrin pöytäk. 30 p. jouluk. 1,945 §. — ²⁾ S:n 11 p. marrask. 1,659 §. — ³⁾ S:n 4 p. helmik. 186 § ja 18 p. maalisk. 458 §. — ⁴⁾ S:n 18 p. marrask. 1,686 §. — ⁵⁾ S:n 29 p. huhtik. 672 §. — ⁶⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 28 p. syysk. 6,052 § ja 12 p. lokak. 6,301 § sekä rkmrin pöytäk. 9 p. syysk. 1,420 §. — ⁷⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 7 p. huhtik. 3,749 §. — ⁸⁾ S:n 7 p. syysk. 5,711 §. — ⁹⁾ S:n 7 p. huhtik. 3,690 §. — ¹⁰⁾ S:n 7 p. syysk. 5,693 §.

olevaa Isoa Puistotietä suljettu liikenteeltä sekä että hakija korvasi istutuksille ja laitteille mahdollisesti koituvan vahingon ¹⁾;

Helsingin sosialidemokraattinen kunnallisjärjestö toukokuun 1 p:nä käyttämään Eläintarhan Mäntymäkeä vappujuhansa toimeenpanemiseen ²⁾;

Raittiusyhdistys Koitto kesäkuun 1 p:nä alkaen klo ½ 8 ip. järjestämään juhla Kaisaniemessä rautatiealueen vieressä olevalle ruohokentälle tavanmukaisin ehdoin ³⁾;

Helsingin työväen paikallisjärjestö kesäkuun 26 p:nä toimeenpanemaan juhla Mustikkamaalla ⁴⁾;

Pelastusarmeija heinäkuun 3 p:nä vietetyn vuosikokouksensa yhteydessä järjestämään ulkoilmakokous Kaivopuiston länsiosassa olevalle mäenrinteelle ⁵⁾ sekä kesän aikana pitämään ulkoilmakokouksia kaupungin eri puistoissa ⁶⁾;

Suomen rauhanliiton Helsingin osasto joka kuukauden kolmantena sunnuntaina järjestämään ulkoilmakokouksia, jotka sateen sattuessa sai lykätä viikon, sekä syyskuun 18 p:nä käyttämään Kaisaniemen puistoa ulkoilmakokouksen toimeenpanemiseen ⁷⁾;

Suomen lähetykseura pitämään ulkoilmakokous Kaivopuistossa kesäkuun 30 p:nä klo 3—7 ip. ⁸⁾;

Kansainvälinen raamatuntutkijain seura kesän aikana sunnuntaisin klo 6—9 ip. pitämään jumalanpalveluksia Kaisaniemessä ilmatieteellisen keskusteloksen vieressä olevalla kummulla ⁹⁾; sekä

Yhdistys Koteja kodittomille lapsille syyskuun 4 ja 11 p:n välisenä aikana pitämään karusellia Laivurinkadun varrella olevalla tasoittamattomalla alueella ¹⁰⁾.

Helsingin ilmapuolustusyhdistys oikeutettiin ¹¹⁾ maaliskuun 25—27 p:nä sulkemaan Katajanokan kaakkoiskärki yleiseltä liikenteeltä Kruununvuorenselän jäälle järjestettävän lentonäytöksen ajaksi, jolloin kuitenkin liikennöitsijöillä tuli olla vapaa pääsy vuokra-alueilleen.

Bostadsaktiebolaget Sierra asunto-osakeyhtiö oikeutettiin ¹²⁾ sijoittamaan 3 m:n levyiselle puistoalueelle pitkin Vuorimiehenkadun tontin n:o 7 länsirajaa rakennustelineitä varten tarpeellisia pylväitä ehdoin, että telinesillat olivat tiiviit, ettei jätteitä eikä rojua heitetty puistoon, että kaupunki yhtiön kustannuksella rakennusajan loputtua panetti istutuksen kuntoon sekä että yhtiö korvasi kaupungille kaiken rakennustyön puistolle mahdollisesti aiheuttaman vahingon.

Fredrikintorin kirkkorakennus. Suomen piispallisen metodistikirkon hallitukselle myönnettiin ¹³⁾ lupa erään Fredrikintorin osan aitaamiseen kirkon omistamalla Punavuorenkadun tontilla n:o 2 tekeillä olevien rakennustöiden kestämisajaksi. Luvan myöntämisen ehdoksi määrättiin, että aluetta ympäröivä aita oli rakennettava kaupunginpuutarhurin ohjeiden mukaisesti enintään 3 m:n päähän tontinrajasta ja että edellä mainitun rakennusyhtyrityksen istutuksille mahdollisesti aiheuttama vahinko korvattiin kaupungille, mistä hallituksen tuli antaa sitoumus rakennuskonttorille. Edelleen kamari määräsi, ettei aitausta saanut rakentaa eteläisen naapuritontin rajaan asti, vaan 4.5

1) Rkmrin jstn pöytäk. 29 p. huhtik. 4,026 §. — 2) Rkmrin pöytäk. 21 p. tammik. 107 §. — 3) Rkmrin jstn pöytäk. 12 p. toukok. 4,231 §. — 4) S:n 18 p. toukok. 4,302 §. — 5) S:n 19 p. toukok. 4,316 §. — 6) S:n 19 p. toukok. 4,317 §. — 7) S:n 14 p. kesäk. 4,635 § ja rkmrin pöytäk. 9 p. syysk. 1,242 §. — 8) Rkmrin jstn pöytäk. 21 p. kesäk. 4,779 §. — 9) S:n 19 p. toukok. 4,318 §. — 10) S:n 23 p. elok. 5,525 §. — 11) Rkmrin pöytäk. 18 p. maalisk. 471 §. — 12) Rkmrin jstn pöytäk. 28 p. kesäk. 4,883 §. — 13) Rkmrin pöytäk. 2 p. jouluk. 1,783 §.

m:n etäisyyteen siitä. Aidattu alue tuli käsittämään n. 90 m², ja siitä oli suoritettava vuokra maistraatin vahvistaman taksan mukaan.

Lumenkaatopaikat. Rahatoimikamari päätti¹⁾ osoittaa lumenkaatopaikoiksi talveksi 1927—28: Arabiankadun ja Käpylän viertotien risteyksessä olevan alueen; Kyläsaaren vievän sillan pohjoispuolella olevan jääalueen; Kanasaaren ja Sörnäisten rantatien välisen jääalueen; X kaupunginosan tehdaskorttelien n:ot 292 ja 296 välisen, Siltasaarella olevan puhtaanapitolaitoksen lastauspaikan itäpuolella sijaitsevan jääalueen; Tervasaaresta itään olevan jääalueen; Eteläsatamassa Kanavakadun alapuolella olevan jääalueen; sekä Uudenmaan pursiklubin paviljongin pohjoispuolella olevan jääalueen; Ullanlinnan kylpylaitoksesta itään olevan ranta-alueen; tehdaskorttelin n:o 178 alapuolella olevan ranta-alueen; erään varastopaikoista länteen olevan Ruoholahden alueen; teurastamon alapuolella olevan osan Taivalsaarta; puhdistuslaitoksen viereisen Eläintarhan alueen; Pasilan esikaupungista länteen olevan metsä-alueen; sekä erään Sturen- ja Josafatinkatujen länsipuolella olevan alueen.

Eläintarhan urheilukenttä. Rahatoimikamari hyväksyi²⁾ urheilulautakunnan laatiman Eläintarhan urheilukentän käyttöä koskevan ehdotuksen.

Rakennuskonttorille annettiin tehtäväksi³⁾ laajentaa Eläintarhan urheilukentän katselijaparvekkeen sanomalehtimiesaitiota sekä aikanaan antaa rahatoimikamarille lasku tästä johtuneista kustannuksista. Käyttövaroistaan rahatoimikamari myönsi⁴⁾ 1,150 markan määrärahan mainitun kentän katselijaparvekkeiden istumapaikkain numeroimiseksi.

Kentän käytöstä kesällä 1927 ja kesällä 1928 suoritettavat maksut vahvistettiin⁵⁾ 300 markaksi kansainvälisistä, 200 markaksi kansallisista ja 150 markaksi paikallisista kilpailuista.

Tähtitorninmäen Suomen lippu. Rahatoimikamari päätti⁶⁾, että lipputanko Suomen lippuineen pystytettäisiin Tähtitorninmäelle itsenäisyyspäivänä, joulukuun 6:ntena, sekä myönsi käyttövaroistaan 8,000 markan määrärahan tangon teettämistä, pystyttämistä ja purkamista varten.

Eläintarhan urheilukentän lipputangot. Urheilulautakunnan esityksestä rahatoimikamari päätti⁷⁾, että Eläintarhan urheilukentälle pystytetyt kolme lipputankoa toistaiseksi saivat jäädä paikoilleen.

Ravirata. Suomen raviosakeyhtiölle myönnettiin⁸⁾ lupa raviradan ylläpitämiseen Pohjoissataman jäällä ehdoin, että satamaviranomaisten antamia ohjeita tarkasti noudatettiin.

Luistinradat. Rahatoimikamari myönsi⁹⁾ alla mainituille henkilöille ja yhdistyksille luvan luistinradain ylläpitämiseen talvella 1927—28 seuraavissa paikoissa: herra H. Granroth Merisatamassa, rakennusmestari A. Järnefelt Hietalahdensataman altaassa ja Helsingin luistelijat Kaisaniemenlahdella samassa paikassa, joka yhdistyksellä aikaisemmin oli ollut samaan tarkoitukseen käytettävänä. Kaikissa tapauksissa määrättiin ehdoksi, että radat oli pidettävä hyvässä kunnossa, että niitä ympäröivät avonaiset railot huolellisesti eristettiin sekä että käytetyt kuuset y. m. laitteet keväällä vietiin pois eikä niitä heitetty mereen.

Käpylän Taivaskallion hiihtomäki. Käpylän kisailijoille, Käpylän vapaaehtoiselle palokunnalle ja Käpylän konekiväärikomppanialle myönnettiin¹⁰⁾

¹⁾ Rkmrin pöytäk. 25 p. marrask. 1,746 §. — ²⁾ S:n 29 p. huhtik. 673 §. — ³⁾ S:n 13 p. toukok. 759 §. — ⁴⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 2 p. kesäk. 4,430 §. — ⁵⁾ Rkmrin pöytäk. 18 p. maalisk. 469 § ja 21 p. lokak. 1,492 §. — ⁶⁾ S:n 4 p. marrask. 1,611 §; ks. myös tätä kert. s. 103. — ⁷⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 28 p. kesäk. 4,884 §. — ⁸⁾ Rkmrin pöytäk. 2 p. jouluk. 1,782 §. — ⁹⁾ S:n 2 p. jouluk. 1,781 §. — ¹⁰⁾ S:n 13 p. jouluk. 1,856 §.

lupa hiihtomäen rakentamiseen Käpylän puutarhaesikaupungissa olevan Tavaskallion pohjoisluoteisrinteelle. Samalla kamari luovutti heille maksuttomasti tarkoitukseen tarvittavan alueen viideksi vuodeksi lukien joulukuun 15 p:stä ja oikeutti vuokraajat, ellei kaupunki tarvinnut aluetta muihin tarkoituksiin, saamaan vuokrasopimuksen uudistetuksi edelleen viideksi vuodeksi, kuitenkin siten, että kaupungilla viiden ensimmäisen vuoden kuluttua, mutta ennen jatkettua vuokratuoden päättymistä, oli oikeus, jos mäki katsottiin olevan luovutettava yleistä käyttöä varten, lunastaa se kaikkine laitteineen hinnasta, joka vastasi mäen vuokraajille aiheuttamia omia kustannuksia, niistä vähennettynä 6 %:n kulumispoisto alkuperäisistä kustannuksista. Lunastushinta ei kuitenkaan saanut ylittää laitteiden todellista arvoa lunastuksen tapahtuessa. Edelleen velvoitettiin vuokraajat panemaan mäki täysin hyvään kuntoon, ennenkuin se luovutettiin käytettäväksi, alistamaan kaikki piirustukset ja kustannusarviot kaupungin viranomaisten tarkastettaviksi ja hyväksyttäväksi sekä pitämään mäkeä hyvässä kunnossa. Tapaturmain välttämiseksi vuokraajain tuli valvoa, että mäen käyttöä koskevia järjestyssääntöjä oli näkyvälle paikalle julkipantuna, ja muuten vastata siitä, että paikalla noudatettiin järjestystä. Edelleen velvoitettiin vuokraajat aina tai joka tapauksessa määrättyinä vuorokaudenaikoina maksutta tai rahatoimikamarin vahvistamista vähäisistä vartijain palkkaamiseen aiotuista maksuista, luovuttamaan mäki mäenlaskua harjoittavien henkilöiden käytettäväksi.

Pallokentän kelkkamäet. Pallokenttä osakeyhtiön tekemän anomuksen saada sunnuntaisin ja juhlapäivinä klo 10 ap—3 ip. kantaa maksua kaikilta niiltä henkilöiltä, jotka käyttivät kaupungin Pallokentälle rakennuttamia kelkkamäkiä, rahatoimikamari epäsi ¹⁾ sitoutuen kuitenkin kaupungin puolesta suorittamaan yhtiölle enintään 3,000 markkaa sen tappion korvaamiseksi, jonka mäkien kunnossapito voi yhtiölle aiheuttaa.

Mustikkamaan liikenne. Herra E. V. Lalu oikeutettiin ²⁾ kesällä 1927 välittämään liikennettä Sörnäsän niemekkeen ja Mustikkamaan välillä moottoriveneellä, johon mahtui 18 henkilöä, satamaliikennekonttorin määräämin ehdoin.

Asuntolaivat. Osakeyhtiö Thalatta oli anonut lupaa saada viiden vuoden aikana pitää ilmoitettuihin paikkoihin kaupungin satama-alueelle kytkettynä neljä satamatyöläisille vuokrattavaa asuntolaivaa, mutta rahatoimikamari päätti ³⁾ evätä anomuksen.

Oikeus käyttää raskaita kuorma-autoja. Erinäisten liikkeiden anomuksesta rahatoimikamari päätti ⁴⁾ anoa maistraatilta, että yli 6 bruttotonnin painavia ja enintään 225 cm:n levyisiä kuorma-autoja, jotka oli rekisteröity Suomessa ennen toukokuun 1 p:ää 1924 ja Helsingissä ennen tammikuun 1 p:ää 1927, saisi asetuksissa määrättyin ehdoin käyttää liikenteessä joulukuun 31 p:ään 1930 sekä että kyseellisiin autoihin oli ennen toukokuun 1 p:ää 1927 hankittava poliisiviranomaisten hyväksymät itsemerkitsevät nopeusmittarit. Sitäpaitsi oli maistraatin kehoitettava poliisiviranomaisia tarkasti valvomaan, ettei suurinta sallittua ajonopeutta ylitetty eikä autoja kuormattu niin, että niiden ilmoitettu bruttopaino ylittyi. Hakijoille oli huomautettava, ettei mainittua ylimenoaikaa enää pidennettäisi sekä että vastedes annettaisiin tarkempia määräyksiä niistä kaduista ja teistä, joilla raskas autoliikenne ei ollut sallittu sekä sellaisen liikenteen rajoituksista kelirikon aikana.

¹⁾ Rkmin pöytäk. 14 p. tammik. 58 §. — ²⁾ Rkmin jstn pöytäk. 7 p. huhtik. 3,733 §.
— ³⁾ Rkmin pöytäk. 27 p. huhtik. 840 §. — ⁴⁾ S:n 14 p. tammik. 70 §.

Rahatoimikamari päätti¹⁾ maistraatille lähetettävässä kirjelmässä puoltaa Paraisten kalkkivuoriosakeyhtiön anomusta saada raskailla kuorma-autoilla liikennöidä osaa Oulunkylän tiestä työaineiden kuljettamiseksi Vanhassakaupungissa tekeillä olevalle vesijohtolaitoksen uudisrakennukselle.

Autobussiliikenne. Lausunnossa, jonka maistraatti oli vaatinut kreivi M. Armfeltin tekemästä anomuksesta, joka koski lupaa autobussiliikenteen harjoittamiseen kaupungissa, rahatoimikamari päätti²⁾ puoltaa myöntymistä anomukseen erinäisin kaupunginvaltuuston liikenteenjärjestelytoimikunnan ehdottamin ehdoin siten lisättyinä, että hakijan oli esitettävä maistraatille selvitys siitä, että yrityksen vakavaraisuus oli taattu siten, että sillä oli käytettävänä sekä riittävä pääoma että tarpeellinen määrä varavauvoja, jotta kyseellisen linjan liikennöiminen voi tapahtua keskeytyksittä.

Eräät henkilöt olivat tiedustelleet, halusiko kaupunki tai Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiö merkitä osakkeita perustettavassa Moottoriliikenneosakeyhtiö—Motortrafikaktiebolaget nimisessä yhtiössä, jonka tarkoitus oli linja-autoliikenteen harjoittaminen kaupungissa. Tämän johdosta rahatoimikamari päätti³⁾ Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiölle osoittamassaan kirjelmässä lausua, että kamari piti erittäin suotavana, että yhtiö liittyisi osakkaaksi suunniteltuun yritykseen.

Maistraatille annetussa lausunnossa rahatoimikamari puolsi⁴⁾ myöntymistä Aktiebolaget Julius Tallberg osakeyhtiön anomukseen, että yhtiölle myönnettäisiin viideksi vuodeksi pidennetty toimilupa Heikinpuiston ja Salmisaaren välistä autobussilinjaa varten ehdoin, että toiminimi liikenneolojen sitä vaatiessa oli velvollinen muuttamaan linjan suuntaa ja päätekohtia siten kuin kaupunginviranomaiset katsoivat tarpeelliseksi.

Sitävastoin rahatoimikamari ehdotti⁵⁾ evättäväksi kauppias P. Korhosen anomuksen saada oikeus autobussiliikenteen harjoittamiseen linjalla Rautatienatori—Käpylä—Oulunkylä sekä työmies F. O. Selénin samaa tarkoittavan anomuksen.

Kasarmintorin autoasema. Rahatoimikamari päätti⁶⁾ poliisimestarille lähetettävässä kirjelmässä anoa, että Kasarmintorin autoasema siirrettäisiin toiseen sopivampaan paikkaan, koska autoista maahan vuotava öljy ja bensiini vahingoittivat torilla kasvavia lehmuksia.

Oikeus jäiden ottamiseen. Aktiebolaget Hugo Bastmanin olutpanimo osakeyhtiö oikeutettiin⁷⁾ talvella 1926—27 ottamaan jäitä 3,000 m²:n laajuiselta Vanhankaupunginlahden alueelta 600 markan maksusta.

Seuraavat toiminimet ja yksityishenkilöt oikeutettiin talvella 1927—28 ottamaan jäitä alla mainituista paikoista seuraavista maksuista:

Osakeyhtiö P. Sinebrychoff Salmisaaren ja Lapinniemen välisestä salmesta 7,000 m²:n laajuiselta alueelta 20 pennin maksusta m²:ltä eli yhteensä 1,400 markasta⁸⁾;

Herra G. A. Ståhlberg 1,000 m²:n laajuiselta Vantaanjoen alueelta 40 pennin maksusta m²:ltä eli yhteensä 400 markasta ja 500 m²:n laajuiselta Vanhankaupunginlahden alueelta 20 pennin maksusta m²:ltä eli yhteensä 100 markasta⁹⁾;

Leskirouva S. Öhrnberg 1,500 m²:n laajuiselta Vantaanjoen alueelta 40 pennin maksusta m²:ltä eli yhteensä 600 markasta¹⁰⁾;

¹⁾ Rkmrin pöytäk. 31 p. toukok. 885 §. — ²⁾ S:n 18 p. helmik. 286 §. — ³⁾ S:n 1 p. marrask. 1,570 §. — ⁴⁾ S:n 20 p. jouluk. 1,881 §. — ⁵⁾ S:n 11 p. helmik. 245 ja 246 §. — ⁶⁾ S:n 6 p. toukok. 702 §. — ⁷⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 20 p. tammik. 2,702 §. — ⁸⁾ S:n 23 p. marrask. 6,980 §. — ⁹⁾ S:n 30 p. marrask. 7,066 §. — ¹⁰⁾ S:n 30 p. marrask. 7,067 §.

Herra A. E. Lindholm 2,000 m²:n laajuiselta Vanhankaupunginlahden alueelta ja 1,000 m²:n laajuiselta Humallahden alueelta 20 pennin maksusta m²:ltä eli yhteensä 600 markasta ¹⁾;

Aug. Ludw. Hartwallin kivennäisvesitehdas osakeyhtiö Vantaanjoen Pikkukoskenlahdesta 3,000 m²:n laajuiselta alueelta 40 pennin maksusta m²:ltä eli yhteensä 1,200 markasta ²⁾; sekä

Herra R. Nyman 3,000 m²:n laajuiselta Vantaanjoen alueelta 40 pennin maksusta m²:ltä eli yhteensä 1,200 markasta, kuitenkin ehdoin, että herra Nyman maksoi kaupunginkassaan suorittamatta olevat maksut hänelle aikaisempina vuosina myönnettyistä samoista oikeuksista ³⁾).

Kaikissa tapauksissa määrättiin luvan myöntämisen ehdoksi, että vuokramaksut oli suoritettava ennakolta kaupunginkassaan, että jääradat oli huolellisesti aidattava kuusilla kaupungin kalastuksenkaitsijan ohjeiden mukaisesti, ettei ratoja ryhdytty käyttämään, ennenkuin kalastuksenkaitsija oli antanut siihen suostumuksensa sekä että muuten noudatettiin kaikkia mainitun virkailijan antamia määräyksiä.

Kauppias J. Nyman, joka talvina 1925—26 ja 1926—27 ilman lupaa oli ottanut jäitä kaupungin omistamalta Vantaanjoen vesialueelta, velvoitettiin ⁴⁾ suorittamaan tästä 4,800 markkaa.

Puutavarauitto Vantaanjoessa. Helsingin puu osakeyhtiö oli anonut lupaa saada kertomusvuonna uittaa Vantaanjoesta ja kuljettaa Sörnäsän satamaan n. 8,000 m³ paperipuita, ja rahatoimikamari päätti ⁵⁾ ilmoittaa, ettei sillä ollut tätä vastaan mitään muistuttamista.

Sörnäsän osakeyhtiön valitettua, että Pukinmäellä Vantaanjoen yli vievä silta haittasi joessa tapahtuvaa puutavarauittoa, kamari päätti ⁶⁾ antaa asi miehelleen tehtäväksi anoa Uudenmaan läänin maaherralta vesioikeuslaissa edellytetyn katsastuksen toimeenpanemista.

Lupa puiden istuttamiseen ja kaatamiseen, kuusenhavujen ottamiseen y. m. Asunto-osakeyhtiö Brahe I ja Asunto-osakeyhtiö Brahe II oikeutettiin ⁷⁾ istuttamaan orapihlajia omistamiensa Länt. Brahenkadun talojen n:ot 4a ja 4b edustalle.

Suomen työväen teatterin kannatusosakeyhtiö oikeutettiin ⁸⁾ kaatamaan erinäisiä kaupungin metsänvartijan leimaamia yhtiölle vuokratulla Mäkelän alueella kasvavia puita suorittamalla kaupunginkassaan 874:25 markkaa.

Helsingin nuorten miesten kristilliselle yhdistykselle myönnettiin ⁹⁾ lupa maksutta ottaa kaksi suurempaa ja neljä pienempää kuusta kaupungin metsistä.

Suomen lähetykseura oikeutettiin ¹⁰⁾ ottamaan kaupungin metsistä n. 10 säkillistä kuusenhavuja seuran juhlasalin koristamiseksi maaliskuun 24—27 p:nä pidettävien nuorten päivien ajaksi.

Laidunoikeus. Ajuri K. V. Jussilalle myönnettiin ¹¹⁾ oikeus käyttää kesän aikana laidunmaana Meilahden palstoja n:ot 4, 5 ja 6a 330 markan maksusta, joka oli suoritettava ennakolta kaupunginkassaan.

Lupa kiven, hiekan y. m. ottamiseen. Pakinkylän tielautakunta oikeutettiin ¹²⁾ käyttämään tierakennustarkoituksiin niitä kaupungin maalla olevia

¹⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 30 p. marrask. 7,068 §. — ²⁾ S:n 14 p. jouluk. 7,266 §. — ³⁾ S:n 21 p. jouluk. 7,376 §. — ⁴⁾ Rkmrin pöytäk. 11 p. maalisk. 436 §. — ⁵⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 27 p. toukok. 4,366 §. — ⁶⁾ Rkmrin pöytäk. 13 p. jouluk. 1,852 §. — ⁷⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 27 p. toukok. 4,379 §. — ⁸⁾ S:n 19 p. toukok. 4,315 §. — ⁹⁾ S:n 7 p. jouluk. 7,143 §. — ¹⁰⁾ S:n 10 p. maalisk. 3,344 §. — ¹¹⁾ S:n 7 p. huhtik. 3,756 §. — ¹²⁾ Rkmrin pöytäk. 7 p. lokak. 1,414 §.

kiviä, jotka Venäjän sotilasviranomaiset aikoinaan olivat louhineet, mutta sittemmin jättäneet käyttämättä. Maatalouslautakunnalle annettiin tehtäväksi valvoa, ettei kaupungin metsiä vahingoitettu kiviä poisvietäessä.

Käpylän omakotialueiden asukkaat saivat luvan¹⁾ ottaa soraa täytemaaksi samoista paikoista, joista rakennuskonttorin katuosasto oli ottanut täytemaata kaduntasoitustöitä varten. Korvaus vahvistettiin 5 markaksi m³:ltä soraa.

Insinööritoimisto J. C. Wiese oikeutettiin²⁾ nostamaan eräästä Melkön luona olevasta hiekkasärkämästä pumppuamalla enintään 15,000 m³ hiekkaa ehdoin, että kaupunki sai nostetusta hiekkamäärästä 10 %.

Sittemmin mainitulle insinööritoimistolle myönnettiin³⁾ lupa pumputa ylös lisäksi 6,000 m³ hiekkaa samoin ehdoin kuin aikaisemmin.

Ilmailu. Sotaväen esikunnalle ja Aero osakeyhtiölle päätettiin⁴⁾ lähettää esitys, jossa annettaisiin, että lentäminen kaupungin asuttujen osain yläpuolella kiellettäisiin.

Metsästysoikeus. Hammaslääkäri T. Ekman oikeutettiin⁵⁾ vuonna 1927 harjoittamaan varis- ja rastasmetsästystä kaupungin alueella ehdoin, että poliisimestarin antamia määräyksiä tarkasti noudatettiin.

Palopäällikkö G. Wasenius oikeutettiin⁶⁾ kertomusvuonna harjoittamaan metsästystä Viikin latokartanon mailla sekä linnustusta Vanhankaupunginlahdella, Hertonäsin ja Brändön tilojen vedet mukaan luettuna, 100 markan vuokramaksusta.

Lupa rakennusten teellämiseen. Helsingin puu osakeyhtiölle myönnettiin⁷⁾ lupa puunjalostuslaitosten rakentamiseen vahvistettujen piirustusten mukaisesti Ruoholahdensatamassa sijaitseville vuokratonteilleen n:ot 6a ja 7a.

Lupa autotallin sisustamiseen. Betonityöntekijä E. Koposelle myönnettiin⁸⁾ lupa autotallin sisustamiseen Käpylän korttelin n:o 874 tontilla n:o 8 olevan talon kellariin ehdoin, että piirustukset hyväksyttiin tavanmukaisessa järjestyksessä. Samat oikeudet saivat herra V. Suhonen Toukolan korttelin n:o 913 tonttiin n:o 39 nähden⁹⁾, konttoristi E. Pekonen Toukolan korttelin n:o 916 tonttiin n:o 10 nähden¹⁰⁾ sekä herrat E. ja H. Heino Kumpulän korttelissa n:o 941 olevaan Limingantien tonttiin n:o 28 nähden¹¹⁾.

Lupa sillan rakentamiseen. Osakeyhtiö Filmikeskus anoi saada vuokrata n. 3 m:n levyisen vesialueen pitkin Itäisen Pukkisaaren pohjoisrantaan kävely-sillan rakentamiseksi sekä siirtää Itäisen ja Läntisen Pukkisaaren välisen sillan pohjoisemmaksi, ja rahatoimikamari päätti¹²⁾ vuokrata yhtiölle mainittuun tarkoitukseen kyseellisen vesialueen huhtikuun 1 p:stä vuoden 1942 loppuun 100 markan vuotuisesta vuokramaksusta sekä oikeuttaa yhtiön rakentamaan suunnitellun sillan ehdoin, että sen alueen tuli pääasiassa noudattaa keskivedenkorkeuden mukaista rantaviivaa joten sen suunta siis ei olisi suora, vaan kahdesta kohdasta taittuva, että silta rakennettiin rahatoimikamarin hyväksymien piirustusten mukaisesti sekä poistettiin yhtiön toimesta ja kustannuksella kyseellisen alueen vuokra-ajan päättyessä tai kaupungin sitä vaatiessa aikaisemmin.

Lupa rakennusten säilyttämiseen. Helsingin luistelijoille myönnettiin¹³⁾ oikeus vuonna 1928 pitää uusi paviljonkinsa Eläintarhanlahden pohjoisran-

1) Rkmrin pöytäk. 4 p. marrask. 1,589 §. — 2) S:n 9 p. elok. 1,121 §. — 3) S:n 30 p. elok. 1,199 §. — 4) S:n 7 p. kesäk. 915 §. — 5) Rkmrin jstn pöytäk. 24 p. maalisk. 3,554 §. — 6) S:n 12 p. heinäk. 5,005 §. — 7) Rkmrin pöytäk. 2 p. jouluk. 1,784 §. — 8) Rkmrin jstn pöytäk. 17 p. maalisk. 3,492 §. — 9) S:n 31 p. maalisk. 3,640 §. — 10) S:n 21 p. kesäk. 4,777 §. — 11) S:n 21 p. kesäk. 4,778 §. — 12) Rkmrin pöytäk. 1 p. huhtik. 533 §. — 13) S:n 28 p. lokak. 1,550 §.

nalla ehdoin, että sekä uusi että vanha paviljonki sijoitettiin rakennuskonttorin osoittamaan paikkaan sekä maalattiin sen antamain ohjeiden mukaisesti.

Samoin ehdoin sallittiin ¹⁾ Työväen luistinrata osakeyhtiön pitää kaksi pukeutumispaviljonkia Eläintarhanlahden pohjoisrannalla.

Herra A. Tilly oikeutettiin ²⁾ pitämään kaupungin omistamalla Pukinmäen tilan maalla sijaitseva rakennuksensa paikallaan ehdoin, että rakennus kuljettiin pois heti kaupungin sitä vaatiessa.

It. *Viertotien tontin n:o 92 kohdalla oleva kioski* oli siirrettävä ³⁾ It. Viertotien ja Eurantien kulmaukseen. Tämän työn suorittamiseen kamari myönsi käyttövaroistaan 4,000 markkaa käytettäväksi vuonna 1928.

Rakennusten poistaminen. Kansanpuistojen valvojalle annettiin ⁴⁾ tehtäväksi antaa poistaa ne Mustikkamaan huvilat, joiden vuokrasopimukset oli sanottu irti.

Rahatoimikamari päätti ⁵⁾ kehoittaa leskirouva V. Vileniusta ja maalari V. Vikströmiä ennen huhtikuun 1 p:ää 1928 poistamaan Mustikkamaalla olevat huvilansa uhalla, että ne muuten purettaisiin kaupungin toimesta omistajain kustannuksella.

Rahatoimikamari päätti ⁶⁾ kehoittaa rakennuskonttoria pikimmiten toimittamaan pois puhtaanapitolaitoksen hallussa olleen Arkadiankadun päässä sijaitsevan vajarakennuksen joko antamalla itse purkaa sen tai myymällä ja velvoittamalla ostajan purkamaan sen.

Poliisimestarin esityksestä rahatoimikamari päätti ⁷⁾, että eräs Hakanieimen torilla sijaitseva parmaajia varten tarkoitettu vaja poistettaisiin.

Puhtaanapitolaitokselle annettiin ⁸⁾ tehtäväksi ensi tilassa poistaa Bulevardinkadulla Suomalaisen oopperan edustalla oleva mukavuuslaitos.

Bensiinisäiliö. Aktiebolaget Nobel-Standard i Finland osakeyhtiölle myönnettiin ⁹⁾ lupa n. 4,500 m³ sisältävän bensiinisäiliön rakentamiseen yhtiön vuokra-alueelle It. Pihlajasaaren ehdoin, että säiliö rakennettiin saassa ennestään olevia säiliöitä ympäröivän suojamuurin sisäpuolelle; että muuria korotettiin niin, että kaikkien säiliöiden sisällys sopi sen sisäpuolelle jäävään alaan, että maaliskuun 29 p:nä 1924 tulenvaarallisten nesteiden valmistuksesta, varastoisesta y. m. annettua asetusta noudatettiin; että suojamuurin tuli olla rakenteeltaan turvallinen; sekä että kyseellinen säiliö samoin kuin muutkin paikalla olevat säiliöt maalattiin vaaleanharmaanvihreällä, vähän huomiota herättävällä värillä. Samalla korotettiin alueen vuokramaksu 27,000 markkaan vuodelta lukien kesäkuun 1 p:stä.

Bensiininjakelupaikat. Koska kaupungin taholta oli lausuttu, että valtiolla oli Turun kasarmin alueeseen ainoastaan maksuton hallintaoikeus niin kauan kuin sitä tarvittiin sotilaallisiin tarkoituksiin, puolustusministeriö, joka aikoi luovuttaa osan mainittua aluetta yksityiselle liikkeelle bensiininjakelupaikaksi, tiedusteli, sitoutuiko kaupunki jättämään kyseellisen seikan huomioon ottamatta alueen omistus- tai hallintaoikeutta koskevia kysymyksiä ratkaistaessa, sekä olemaan sen nojalla esittämättä valtiolle minkäänlaisia vaatimuksia. Samalla ministeriö ilmoitti, ettei valtio kyseellisen vuokrasopimuksen perusteella aikonut vaatia parempaa tai laajennettua oikeutta kasarmin alueeseen sekä ettei sopimus estäisi eikä tekisi kalliimmaksi paraikaa vireillä olevan valtion ja kaupungin välisen tilusvaihtokysymyksen ratkaisua. Raha-

¹⁾ Rkmrin pöytäk. 4 p. marrask. 1,602 §. — ²⁾ S:n 25 p. marrask. 1,738 §. —

³⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 28 p. jouluk. 7,446 §. — ⁴⁾ S:n 2 p. elok. 5,307 §. — ⁵⁾ S:n 30 p. jouluk. 7,477 ja 7,478 §. — ⁶⁾ Rkmrin pöytäk. 9 p. syysk. 1,225 §. — ⁷⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 21 p. huhtik. 3,914 §. — ⁸⁾ Rkmrin pöytäk. 27 p. syysk. 1,349 §. — ⁹⁾ S:n 27 p. huhtik. 834 §.

toimikamari päätti ¹⁾ antamassaan vastauksessa ilmoittaa, ettei sillä ollut mitään muistuttamista sitä vastaan, että puolustusministeriö teki edellä mainitun vuokrasopimuksen kirjelmässään mainituin edellytyksin.

Rahatoimikamari päätti ²⁾, että uusia bensiininjakelupaikkoja luovutettiin Kampintorilta Fredrikinkadun ja Malminrinteen risteyksestä sekä Runebergin- ja Apollonkatujen risteyksestä. Nämä paikat vuokrattiin ³⁾ sittemmin Osakeyhtiö Masutille kolmeksi vuodeksi kesäkuun 1 p:stä lukien vuosivuokrien ollessa edellisestä paikasta 24,000 markkaa ja jälkimmäisestä 15,000 markkaa.

Rahatoimikamari päätti ⁴⁾ maistraatille lähetettävässä kirjelmässä puoltaa myöntymistä poliisimestarin tekemään anomukseen, että Mackin järjestelmän mukaisen bensiininjakeluaseman saisi rakennuttaa poliisilaitoksen hallussa olevassa Sofiankadun varrella sijaitsevassa talossa olevan autotallin edustalle.

Suomen osuuskauppojen keskuskunta r. l. oikeutettiin ⁵⁾ pystyttämään Puutarhakadulle kaksi jakelupylvästä suorittamalla yhteensä 71,000 markan vuosimaksun.

Suomen kivennäisöljyosakeyhtiö oikeutettiin rakennuttamaan bensiininjakeluasema Simonkadun pohjoispuolella olevaan puistikkoon ⁶⁾ sekä jatkuvasti pitämään samanlaista asemaa Tervasaareissa ⁷⁾ aikaisemmin voimassa ollein ehdoin.

Liisantorin luona olevan venesillan läheisyydessä oleva bensiininjakelupaikka vuokrattiin ⁸⁾ samalle yhtiölle kolmeksi vuodeksi 20,000 markan vuosimaksusta ja yhtiö oikeutettiin asettamaan paikalle kaksi bensiininjakelupylvästä. Samalla yhtiö oikeutettiin ⁹⁾ rakentamaan uudestaan Simonkadun varrella oleva bensiininjakeluasemansa.

Maistraatille pyynnöstä annetussa lausunnossa rahatoimikamari puolsi ¹⁰⁾ Aktiebolaget Benzin osakeyhtiön anomusta saada järjestää bensiininjakeluasemia Kanavakadun varrelle, Ruoholahdenrantaan ja Unioninkadulle korttelin n:o 54 kohdalle.

Pohjoismaiselle rohdoskauppaosakeyhtiölle vuokrattiin ¹¹⁾ 20,000 markan vuosimaksusta eräs Hakaniementorilla sijaitseva paikka, mihin yhtiö oikeutettiin asettamaan kaksi bensiininjakelupylvästä.

Eräs It. Viertotiellä oleva bensiininjakeluasemaa varten aiottu paikka vuokrattiin ¹²⁾ Keskusosuusliike Hankkijalle r. l. kolmeksi vuodeksi lukien lokakuun 1 p:stä 20,000 markan vuosivuokrasta.

Sitä vastoin rahatoimikamari päätti ¹³⁾ evätä anomukset, jotka koskivat bensiininjakeluasemain järjestämistä Lutherinkadulle sekä Haapaniemen urheilukentän lounaislaitaan.

Hyväksytyjä piirustuksia. Rahatoimikamari hyväksyi vuoden varrella Vallilan ¹⁴⁾, Toukolan ¹⁵⁾, Käpylän ¹⁶⁾ ja Reimarsin tilan ¹⁷⁾ vuokra-alueille, muille

¹⁾ Rkmin pöytäk. 1 p. huhtik. 545 §. — ²⁾ S:n 6 p. toukok. 712 §. — ³⁾ S:n 31 p. toukok. 845 §. — ⁴⁾ S:n 6 p. toukok. 713 §. — ⁵⁾ S:n 1 p. helmik. 365 § ja 21 p. kesäk. 962 §. — ⁶⁾ S:n 29 p. maalisk. 509 §. — ⁷⁾ S:n 4 p. marrask. 1,613 §. — ⁸⁾ S:n 23 p. syysk. 1,316 § ja 14 p. lokak. 1,448 §. — ⁹⁾ S:n 14 p. lokak. 1,449 §. — ¹⁰⁾ S:n 4 p. maalisk. 359 § ja 29 p. maalisk. 509 §. — ¹¹⁾ S:n 28 p. kesäk. 979 §. — ¹²⁾ S:n 16 p. syysk. 1,281 §. — ¹³⁾ S:n 28 p. kesäk. 986 §. — ¹⁴⁾ Rkmin jstn pöytäk. 2 p. kesäk. 4,442 §, 21 p. kesäk. 4,769 § ja 4,770 §, 23 p. elok. 5,522 §, 14 p. syysk. 5,805 §, 28 p. syysk. 6,034 § ja 7 p. marrask. 6,779 §. — ¹⁵⁾ S:n 17 p. helmik. 3,074 §, 31 p. maalisk. 3,635 §, 13 p. huhtik. 3,860 §, 21 p. syysk. 5,916 §, 28 p. syysk. 6,033 §, 12 p. lokak. 6,277 ja 6,278 §, 16 p. marrask. 6,868 ja 6,869 § sekä 14 p. jouluk. 7,247 §. — ¹⁶⁾ S:n 3 p. helmik. 2,868 §, 17 p. helmik. 3,074 §, 31 p. maalisk. 3,635 §, 13 p. huhtik. 3,860 §, 14 p. syysk. 5,806 §, 28 p. syysk. 6,033 § sekä 16 p. marrask. 6,869 ja 6,870 §. — ¹⁷⁾ S:n 3 p. helmik. 2,869 §, 3 p. maalisk. 3,227 §, 31 p. maalisk. 3,634 §, 26 p. heinäk. 5,164 ja 5,165 §, 7 p. syysk. 5,710 § sekä 21 p. jouluk. 7,354 ja 7,355 §.

asunto- ja huvilapalstoille¹⁾ sekä varasto- ja teollisuusalueille²⁾ teetettävien uudisrakennusten piirustuksia ja sikäläisten vanhempien rakennusten muutospiirustuksia, työlaitoksen ullakkokerroksen laajennuksen³⁾, sähkölaitoksen Kallion ala-aseman lisärakennuksen⁴⁾ Sibyllankadun puistikossa olevan muuntajaseaman⁵⁾, tuberkuloosisairaalan⁶⁾, vesijohtolaitoksen uudisrakennusten⁷⁾, Käpylään teetettävän kansakoulurakennuksen⁸⁾, Kumpulan siirtolapuutarhan puutarhurinasunnon ja porttirakennuksen⁹⁾, Vallilaan teetettävän raitiotievaunuhallin¹⁰⁾, varastopihalle¹¹⁾ ja Töölön sokeritehtaan alueelle¹²⁾ rakennettävien autotallien, Ruoholahden varastoalueelle tulevan höyläämön¹³⁾, Seurasaarentielle¹⁴⁾ sekä Käpylän Taivaskalliolle¹⁵⁾ rakennettavain kahvilarakennusten, Seurasaarentien ja Länt. Pukkisaaren välisen sillan¹⁶⁾, Pohj. Valkosaareen rakennettavan veneveistämön¹⁷⁾, Hakaniemen puistoon pystytettävän tilapäisen mainospylvään¹⁸⁾ sekä Länt. Satamakadulle, Ruoholahdenrantaan, Kampintorille, Runebergin- ja Apollonkatujen kulmaukseen, Liisankadun päähän sekä It. Viertotielle Toukolaan rakennettävien bensiinijakeluasemain¹⁹⁾ piirustukset.

Kumpulan siirtolapuutarhamajojen mallipiirustukset. Sosialilautakunta ilmoitti, että sen siirtolapuutarhajaoston tuli vahvistaa niiden puutarhamajain piirustukset, joita siirtolapuutarhain viljelijät rakensivat palstoilleen. Rahatoimikamari oli tosin hyväksynyt Korpas-Ruskeasuon siirtolapuutarhan vastaavain rakennusten piirustukset, mutta koska niitä ei voitu käyttää Kumpulan siirtolapuutarhamajaja varten, lautakunta anoi, että rakennuskonttorille annettaisiin tehtäväksi laatia tähän tarkoitukseen sopivat piirustukset.

Rahatoimikamarin kehoituksesta²⁰⁾ rakennuskonttorin huonerakennusosasto sittemmin oli laatinut pyydytyt mallipiirustukset, jotka kamari päätti²¹⁾ lähettää sosialilautakunnalle.

Pidennetty rakennusaika myönnettiin syyskuun 1 p:ään kauppias J. Vuoristolle Käpylän korttelissa n:o 869 olevaan tonttiin n:o 7 a nähden²²⁾, loka-kuun 8 p:ään 1928 vuokraaja V. H. Nyssöselle Vallilan korttelissa n:o 537 sijaitsevaan Keuruuntien tonttiin n:o 4 nähden²³⁾ sekä tammikuun 1 p:ään 1929 työnjohtaja J. R. Qvarnströmille Reimarsin korttelissa n:o 19 olevaan tonttiin n:o 4 nähden²⁴⁾.

Rakennusvelvollisuuden laiminlyönti. Ehrensvärdintien tontin n:o 2 omistaja, neiti K. Sainio, joka kaupunginvaltuuston toukokuun 28 p:nä 1924 tekemän päätöksen²⁵⁾ nojalla oli ollut velvollinen suorittamaan rakennusvelvollisuuden

¹⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 3 p. helmik. 2,868 §, 7 p. huhtik. 3,758 ja 3,761 §, 21 p. huhtik. 3,911 §, 27 p. toukok. 4,377 §, 21 p. kesäk. 4,765 §, 19 p. heinäk. 5,069 §, 26 p. heinäk. 5,166 ja 5,167 §, 23 p. elok. 5,523 §, 5 p. lokak. 6,170 § sekä 19 p. lokak. 6,507 §. — ²⁾ S:n 10 p. maalisk. 3,356 §, 21 p. huhtik. 3,912 §, 5 p. toukok. 4,137 §, 30 p. elok. 5,615 §, 19 p. lokak. 6,508 §, 23 p. marrask. 6,966 § sekä 14 p. jouluk. 7,275 ja 7,276 §. — ³⁾ S:n 14 p. jouluk. 7,273 §. — ⁴⁾ Rkmrin pöytäk. 13 p. toukok. 741 §. — ⁵⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 2 p. kesäk. 4,443 §. — ⁶⁾ Rkmrin pöytäk. 20 p. toukok. 808 §. — ⁷⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 17 p. helmik. 3,018 §. — ⁸⁾ Rkmrin pöytäk. 6 p. toukok. 706 §. — ⁹⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 29 p. huhtik. 4,010 § ja 17 p. lokak. 6,506 §. — ¹⁰⁾ Rkmrin pöytäk. 22 p. huhtik. 642 §. — ¹¹⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 13 p. huhtik. 3,859 §. — ¹²⁾ S:n 21 p. syysk. 5,915 §. — ¹³⁾ Rkmrin pöytäk. 30 p. jouluk. 1,944 §. — ¹⁴⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 21 p. jouluk. 7,352 §. — ¹⁵⁾ S:n 27 p. toukok. 4,378 §. — ¹⁶⁾ Rkmrin pöytäk. 6 p. toukok. 705 §. — ¹⁷⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 24 p. helmik. 3,140 §. — ¹⁸⁾ S:n 19 p. toukok. 4,313 §. — ¹⁹⁾ Rkmrin pöytäk. 29 p. kesäk. 996 § sekä rkmrin jstn pöytäk. 21 p. kesäk. 4,771 §, 19 p. heinäk. 5,070 § samoin kuin 9 p. marrask. 6,777 ja 6,778 §. — ²⁰⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 7 p. huhtik. 3,762 §. — ²¹⁾ Rkmrin pöytäk. 13 p. toukok. 746 §. — ²²⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 17 p. helmik. 3,066 §. — ²³⁾ S:n 12 p. lokak. 6,279 §. — ²⁴⁾ S:n 28 p. jouluk. 7,455 §. — ²⁵⁾ Ks. v:n 1924 kert. s. 132.

laiminlyömisestä lisämaksua 60 % tontin myyntihinnasta, ilmoitti, että koska tontin entinen omistaja, insinööri E. von Frenckell aikaisemmin oli suorittanut 20 % kauppasummasta, hän oli maksanut rahatoimikamariin jäljellä olevat 40 %, mutta koska mainittu päätös velvoitti niistä tonteista, joita ei ollut rakennettu ennen kesäkuun 1 p:ää 1926, vuonna 1921 maksettavaksi erääntyneen 20 % kauppasummasta vastaavan maksun lisäksi suorittamaan lisämaksuksi 60 % samasta summasta, rahatoimikamari päätti ¹⁾, että maksamaton osa lisämaksua oli neiti Sainiolta perittävä.

Muutamat tontinomistajat vapautettiin ²⁾ velvollisuudesta suorittaa sakkoa omistamiensa tonttien rakentamisen laiminlyömisestä määrääjän kuluessa.

Kaupungin rakennusten käyttö. Ensimmäisen, toisen ja neljännen poliisi- piirin suojelu- ja etsiväin osastojen siivoojattaret oikeutettiin ³⁾ edelleen ilman vuokraa asumaan heille luovutetuissa huoneistoissa.

Poliisikonstaapeli K. Jokisen tekemästä anomuksesta rahatoimikamari alensi ⁴⁾ vuokrasopimuksen mukaisesti eräästä Käpylän poliisivartiokonttorin asuinhuoneistosta suoritettavan vuokran 500 markasta 440 markkaan kuukaudessa lukien kesäkuun 1 p:stä.

Rahatoimikamari myöntyi ⁵⁾ tilastokonttorin anomukseen, että se saisi ottaa haltuunsa aikaisemmin kansanlastentarhain kanslian käytettävänä olleen kaupungintalon huoneiston.

Sosiaalilautakunta oikeutettiin ⁶⁾ luovuttamaan lautakunnan huoneistoon sisältyvä keittiö ja palvelijattarenhuone siivoojattaren asunnoksi sekä käyttämään erästä kolmatta huonetta piirustushuoneena.

Rahatoimikamari päätti ⁷⁾ antaa valmistavan poikain ammattikoulun käytettäväksi Pietarinkadun tontilla n:o 5 olevan puisen piharakennuksen, jota koskeva vuokrasopimus oli sanottava irti kesäkuun 1 p:ään 1928.

Rahatoimikamari päätti ⁸⁾ luovuttaa Puutarhakadun talon n:o 4 huoneiston n:o 7 Helsingin käsityökoululle lukien elokuun 15 p:stä, mihin asti entisellä vuokralaisella oli oikeus asua siinä samasta vuokrasta kuin aikaisemmin, mutta oikeutettuna muuttamaan huoneistosta aikaisemmin.

Mainitun koulun johtokunnan sittemmin anottua, että koululle sitäpaitsi luovutettaisiin eräs viereinen asuntohuoneisto, rahatoimikamari päätti ⁹⁾ periaatteessa myöntyen johtokunnan anomukseen sanoa irti herra H. Lahden ja kirjansitojatar E. Bolmqvistin kanssa tehdyt heidän hallussaan olevia kyseellisen talon huoneistoja koskevat vuokrasopimukset.

Rahatoimikamari päätti ¹⁰⁾, että rakennuskonttorin satamaosasto edelleen saisi käyttää Salmisaaren huvilaa A konttorihuoneistonaan sekä että saman saaren huvila B myytäisiin velvoittamalla ostaja poistamaan se.

Rahatoimikamari päätti ¹¹⁾ kehoittaa palolaitosta vuoden 1928 alusta luovuttamaan sähkölaitokselle sen osan n. s. Kampin asemaa, jota käytettiin kaluston säilyttämiseen, sekä tarpeen vaatiessa esittämään kamarille, että tähän tarkoitukseen osoitettaisiin toinen huoneisto. Asuntotarkoituksiin käytetty rakennuksen osa oli luovutettava sähkölaitokselle heti palolaitoksen tarpeisiin Korkeavuorenkadun tontille n:o 7 rakennettavan katurakennuksen valmistuttua.

¹⁾ Rkmin pöytäk. 8 p. maalisk. 399 §. — ²⁾ S:n 22 p. marrask. 1,725 §. — ³⁾ S:n 19 p. elok. 1,130 §. — ⁴⁾ Rkmin jstn pöytäk. 17 p. helmik. 3,065 §. — ⁵⁾ S:n 21 p. kesäk. 4,762 §. — ⁶⁾ Rkmin pöytäk. 30 p. elok. 1,181 §. — ⁷⁾ S:n 20 p. jouluk. 1,912 §. — ⁸⁾ S:n 8 p. maalisk. 392 §. — ⁹⁾ S:n 30 p. jouluk. 1,940 §. — ¹⁰⁾ Rkmin jstn pöytäk. 12 p. heinäk. 5,012 §. — ¹¹⁾ Rkmin pöytäk. 9 p. elok. 1,104 §.

Korttelissa n:o 178 Hernesaarenkadun varrella olevan työpajarakennuksen n:o 5 osat litt. A, C ja D sekä viereiset varastopaikat litt G, E ja F vuokrattiin¹⁾ filosofianmaisteri L. Lindelöfille edelleen viideksi vuodeksi maaliskuun 1 p:stä lukien siihen asti voimassa ollein ehdoin ja vuokraaja oikeutettiin luovuttamaan vuokrasopimus Osakeyhtiö Valajalle.

Osakeyhtiö Marmoriteollisuuden kanssa tehty, yhtiön hallussa olevaa korttelissa n:o 178 sijaitsevan edellä mainitun työpajarakennuksen osaa sekä samassa korttelissa sijaitsevaa aluetta litt. A koskeva vuokrasopimus pidennettiin²⁾ siihen asti voimassa ollein ehdoin maaliskuun 1 p:ään 1932.

Insinööri E. Bäckströmille päätettiin³⁾ kesäkuun 1 p:stä lukien aikaisemmin voimassa ollein ehdoin⁴⁾ vuokrata eräs tehdaskorttelin n:o 178 Hernesaarenkadun puoleisessa asuntorakennuksessa oleva 4 huoneen huoneisto, joka aikaisemmin oli vuokrattu johtaja J. S. Österille.

Puutarhatyöntekijä A. Vinbergille annettiin lupa⁵⁾ toistaiseksi asua Eläintarhantien varrella Töölön sokeritehtaan alueen ulkopuolella olevassa mökissä 100 markan kuukausivuokrasta.

Varatuomari B. Taucherille luovutetun, Brändön tilan maalla sijaitsevan huvilarakennuksen vuokra vahvistettiin⁶⁾ 2,500 markaksi kesältä.

Eräs Kulosaaren n. s. keltaisessa huvilassa oleva viiden huoneen, eteisen ja keittiön huoneisto vuokrattiin⁷⁾ vuoden ajaksi kesäkuun 1 p:stä lukien agronomi L. Westerstrählelle ennakolta kaupunginkassaan suoritettavasta 750 markan kuukausivuokrasta.

Samassa huvilassa oleva neljän huoneen, eteisen ja keittiön huoneisto vuokrattiin⁷⁾ filosofianmaisteri R. Ilmonille vuoden ajaksi kesäkuun 1 p:stä lukien kaupunginkassaan ennakolta suoritettavasta 650 markan kuukausivuokrasta.

Sittemmin filosofianmaisteri Ilmoni oli asunut huoneistossa joulukuun 1 p:ään ja suorittanut vahvistetun vuokran tältä ajalta, mutta kieltäytynyt allekirjoittamasta edellä mainittua vuokrasopimusta ja samalla sitoutunut jättämään huoneiston kaupungin vapaasti käytettäväksi. Rahatoimikamari päätti⁸⁾ tyytyä tähän.

Herttoniemen huvilat vuokrattiin⁹⁾ kesäksi seuraavista vuokramääristä alla mainituille henkilöille: huvila n:o 8 arkkitehti B. Aminoffille 2,500 markasta, huvila n:o 9 neuvosmies K. Furuhjelmille 1,800 markasta, huvila n:o 9 a rahatoimikamarin asiamiehelle M. Wilskmanille 2,000 markasta, huvila n:o 9 b avustavalle kassanhoitajalle W. Erikssonille 2,000 markasta, huvila n:o 10 rahatoimikamarin sihteerille A. Ervastille 2,500 markasta, huvila n:o 11 maistraatin aktuaarille F. Landgrénille 1,200 markasta, huvila n:o 12 kaupunginkassanhoitaja E. G. Hellströmille 1,800 markasta, huvila n:o 14 maistraatinsihteerin F. Hasselblattille 1,200 markasta sekä huvila n:o 16 Hyvösen lastenkodille 3,000 markasta. Vuokrat oli suoritettava kahdessa erässä, puolet kesä- ja loput syyskuun kuluessa.

Huvila n:o 15 vuokrattiin¹⁰⁾ piirustaja E. Monnille yhdeksi vuodeksi lukien kesäkuun 1 p:stä 4,800 markan vuosivuokrasta, huvila n:o 20 poliisikonstaapeli T. Salmelalle yhdeksi vuodeksi lukien kesäkuun 1 p:stä 2,400 markan vuosivuokrasta, huvila n:o 21 työmies K. V. Åbergille niinkään yhdeksi vuodeksi kesäkuun 1 p:stä lukien 3,600 markan vuosivuokrasta, mikä

1) Rkmin pöytäk. 13 p. syysk. 1,273 §. — 2) S:n 13 p. syysk. 1,274 §. — 3) Rkmin jstn pöytäk. 24 p. helmik. 3,144 §. — 4) Ks. v:n 1926 kert. s. 157. — 5) Rkmin jstn pöytäk. 28 p. jouluk. 7,475 §. — 6) S:n 21 p. syysk. 5,921 §. — 7) Rkmin pöytäk. 31 p. toukok. 859 §. — 8) Rkmin jstn pöytäk. 30 p. marrask. 7,056 §. — 9) S:n 10 p. maalisk. 3,280 §. — 10) S:n 24 p. maalisk. 3,527 §.

sopimus sittemmin purettiin¹⁾, huvila n:o 22 työmies O. Eldille vuoden ajaksi lukien kesäkuun 1 p:stä 2,200 markan vuosivuokrasta, huvila n:o 23 Osakeyhtiö Brändö Material aktiebolagille vuoden ajaksi kesäkuun 1 p:stä lukien 3,000 markan vuosivuokrasta sekä n. s. Gaddin huvila seppä A. Gaddille kesän ajaksi 300 markan maksusta.

Herttoniemen huvila n:o 21 vuokrattiin²⁾ työmies Holmströmille marraskuun 1 p:stä 1927 kesäkuun 1 p:ään 1928 250 markan kuukausivuokrasta. Huvilaa n:o 20 koskeva vuokrasopimus siirrettiin³⁾ lokakuun 1 p:stä räätäli J. Lammensivulle.

Herttoniemessä oleva n. s. Hällströmin huvila vuokrattiin⁴⁾ Helsingin hiihtäjille tammi—maaliskuuksi 1928 1,000 markan ennakkovuokrasta sekä Raittiusyhdistys Riennolle kesäkaudeksi 1928 1,500 markan vuokrasta, joka yhdistyksen ennen kesäkuun 15 p:ää oli suoritettava kaupunginkassaan. Ehdoiksi määrättiin kummassakin tapauksessa, että yhdistysten tuli korvata kaupungille huvilalle vuokra-aikana mahdollisesti koituvat vahingot.

Eräs Mustikkamaan huvila vuokrattiin⁵⁾ kesäksi 1927 perämies A. Österille 2,000 markan vuokrasta.

Erään kesäksi 1926 toimittaja Y. Räisäselle vuokratun Mustasaaren huvilan vuokra alennettiin⁶⁾ 2,000 markasta 1,500 markkaan, koska vuokraamista koskeva päätös oli tehty vasta kesäkuussa.

Eräs Mustasaarella oleva huvila vuokrattiin⁷⁾ kesäksi 1927 intendentti R. Palmgrenille 1,000 markan vuokrasta, joka viimeistään heinäkuun 1 p:nä oli suoritettava kaupunginkassaan.

Eräs Palosaaren huvila vuokrattiin⁸⁾ Korkeasaaren ravintolan vuokraajalle F. Joffille toukokuun 1 p:stä 1927 joulukuun 31 p:ään 1931 10,000 markan vuosivuokrasta sekä velvoittamalla vuokraaja vuokratukauden kuluessa kustantamaan tarpeelliset sisäkorjaukset.

Valtion retkeilylautakunnan antottua, että kaupunki ilmaiseksi luovutaisi huoneiston maaseudulta retkeilylle saapuvien koululasten majoituspaijaksi, rahatoimikamari päätti⁹⁾ ilmoittaa lautakunnalle, että yhdistykselle Arbetets vänner i Tölö vuokrattu Dagmarinkadun varrella oleva huoneisto oli vapaasti käytettävissä toukokuun 15 p:n ja syyskuun 15 p:n välisenä aikana ilman edelläkämpää ilmoitusta, mutta että yhdistykselle muina vuoden aikoina oli annettava ilmoitus asiasta vähintään kuukautta ennen retkikunnan saapumista, minkä ohessa lautakunnan oli huolehdittava huoneiston siivouksesta.

Suomen sosialidemokraattiselle raittiusliitolle r. y. myönnettiin¹⁰⁾ lupa käyttää erästä Kaarlenkadun varrella olevaa kioskia arpojen myyntiin lokakuun 30 p:n ja marraskuun 6 p:n välisenä aikana.

Kutsuntahuoneistot. Asevelvolliskutsuntaa varten luovutettiin¹¹⁾ ent. Dagmarinkadun kansakoulurakennus (Tunturilaakson alue).

Kunnan työväenasuntojen vuokralaisten kotipaikkaoikeus. Köyhäinhuoltolautakunnan huomautettua, että kunnan työväenasuntoihin oli otettu asumaan henkilöitä, joilla ei ollut kotipaikkaoikeutta Helsingissä, ja pidettyä tätä menettelyä sopimattomana rahatoimikamari päätti¹²⁾ velvoittaa sosiali-

¹⁾ Rkmin jstn pöytäk. 29 p. huhtik. 4,018 §. — ²⁾ S:n 12 p. lokak. 6,270 §. — ³⁾ S:n 5 p. lokak. 6,124 §. — ⁴⁾ Rkmin pöytäk. 30 p. jouluk. 1,966 §. — ⁵⁾ Rkmin jstn pöytäk. 7 p. huhtik. 3,740 §. — ⁶⁾ S:n 11 p. helmik. 2,991 §. — ⁷⁾ S:n 7 p. huhtik. 3,741 §. — ⁸⁾ S:n 8 p. maalisk. 3,334 §. — ⁹⁾ Rkmin pöytäk. 29 p. maalisk. 521 §. — ¹⁰⁾ Rkmin jstn pöytäk. 26 p. lokak. 6,620 §. — ¹¹⁾ S:n 26 p. heinäk. 5,137 §. — ¹²⁾ Rkmin pöytäk. 5 p. jouluk. 1,790 §.

lautakunnan mainittujen asuntojen hallintojaoston sanomaan irti kolmen köyhäinhuoltolautakunnan mainitseman henkilön kanssa tehdyt vuokrasopimukset, minkä ohessa lautakuntaa kehoitettiin tarkasti valvomaan, että ainoastaan Helsingin kunnan jäseniä otettiin vuokralaisiksi sekä että kunnan työväenasunnoissa vuoden 1928 kesäkuun 1 p:n jälkeen asui ainoastaan henkilöitä, joilla oli kotipaikkaoikeus Helsingissä.

Hätäasunnot. Talonisännöitsijä velvoitettiin ¹⁾ valvomaan, että purettaviksi määrätyt n. s. koleraparakit tyhjennettiin heinäkuun 15 p:ään mennessä.

Rahatoimikamari päätti ²⁾, että Suvilahden kasarmin vuokralaiset sa-
nottaisiin irti muuttamaan kesäkuun 1 p:nä 1928.

Katajanokan postipakettiosasto. Katajanokan postipakettiosastolle vuokrattiin ³⁾ huoneisto Helsingin makasiiniosakeyhtiön sikäläisestä talosta 2,846: 67 markan kuukausivuokrasta, lämmön korvaus siihen luettuna, kuitenkin edellyttäen, että postipakettiosaston hallussa siihen asti ollut huoneisto samalla luovutettiin tullilaitokselle.

Tulo- ja omaisuusverolautakunnan huoneiston vuokra. Valtiovarainvaliokunta myönsi ⁴⁾ helmikuun 28 p:nä kaupungin valtion tulo- ja omaisuusverolautakunnalle vuodeksi 1927 luovuttaman huoneiston ynnä sen lämmön ja valaistuksen korvaukseksi 109,000 markkaa.

Kaupungin uimalaitokset. Rahatoimikamari päätti ⁵⁾ kesäksi 1927 luovuttaa Ursinin kallion uimalaitoksen yhdistykselle Helsingfors simsällskap, Humallahden uimalaitoksen Helsingin uimareille, Mustikkamaan uimalaitoksen Helsingin työväenyhdistyksen voimistelu- ja urheiluseura Jyrylle sekä Kyläsaaren uimalaitoksen Työväen uimareille velvoittaen yhdistykset Helsingfors simsällskap ja Jyry kahtena päivänä luovuttamaan niille vuokratut laitokset Työväen uimarien käytettäviksi kilpailujen ja uimanäytösten toimeenpanemiseksi, yhdistyksen Helsingin uimarit toukokuun 16, 17 ja 18 p:ksi luovuttamaan Humallahden uimalaitoksen Työväen urheiluliitolle sekä kolme ensin mainittua yhdistystä antamaan 20 vapaalippua Työväen uimareille. Talousarvioon uimaseurojen avustamiseksi merkitystä 40,000 markan suuruudesta määrärahasta myönnettiin yhdistyksille Helsingfors simsällskap, Helsingin uimarit ja Helsingin työväenyhdistyksen voimistelu- ja urheiluseura Jyry, jokaiselle 11,000 markkaa ja Työväen uimareille 7,000 markkaa ehdoin, että asianomaisissa uimalaitoksissa ylläpidettiin eri miesten ja naisten osastoja, että kaupungin koulujen oppilaat, poliisi- ja palomiestistö sekä kaupungin avustamien leikkikerhojen lapset saivat niissä ilmaiseksi uida ja maksutonta uinninopetusta, t. s. että ylläpidettiin täydellisiä uimakouluja, että uimalaitosten siisteyttä ja järjestystä valvottiin erittäin huolellisesti sekä että kaikki ne yhdistykset, jotka olivat saaneet avustusta, ennen tammikuun 1 p:ää 1928 antoivat selonteon vuoden 1927 aikaisesta toiminnastaan.

Samalla rahatoimikamari päätti, että Kyläsaaren uimalaitokselle rakennettaisiin uintikilpailurata kiinteine käännöslavoineen.

Jätkäsaaren uimalaitos vuokrattiin ⁶⁾ kesän ajaksi herra A. K. Strandbergille 1,000 markan kertamaksusta.

Yhdistys Helsingfors simsällskap oli valittanut, että sen vuokraaman Ursinin kallion uimalaitoksen ympärillä sijaitsevat alueet oli luovutettu varastopaikoiksi, joita käytettiin laitoksen toimintaa häiritseviin tarkoituksiin.

¹⁾ Rkmin jstn pöytäk. 28 p. kesäk. 4,885 §. — ²⁾ Rkmin pöytäk. 2 p. elok. 1,084 §. — ³⁾ S:n 23 p. syysk. 1,325 §. — ⁴⁾ Rkmin jstn pöytäk. 3 p. maalisk. 3,195 § ja 10 p. maalisk. 3,232 §. — ⁵⁾ Rkmin pöytäk. 27 p. toukok. 842 §. — ⁶⁾ S:n 7 p. kesäk. 908 §.

Tämän johdosta kamari päätti¹⁾ kehoittaa kyseellisten alueiden vuokraajaa, toiminimeä J. N. Syvähuoko, ottamaan huomioon esitetyt valitukset sekä määrätä, että toiminimen tuli keskeyttää toimintansa varastopaikoilla heinäkuun 13—15 p:n väliseksi ajaksi, jolloin Helsingfors simsällskap aikoi viettää uimalaitoksella 40-vuotisjuhlaansa.

Seurasaaren uimaranta. Rahatoimikamari osoitti²⁾ käyttövaroistaan enintään 5,600 markkaa hiekan hankkimiseksi Seurasaaren uimarantaan.

Ravintolain vuokraaminen. Ravintola Kappeli vuokrattiin³⁾ 3 vuodeksi lukien tammikuun 1 p:stä 1928 osakeyhtiölle Aktiebolaget Restaurant Börs ja vuokramaksu määrättiin 125,000 markaksi vuodelta 1928, 130,000 markaksi vuodelta 1929 ja 140,000 markaksi vuodelta 1930, jolloin kaupungilla kuitenkin oli oikeus mainitun vuokrakauden kuluessakin vuoden kuluttua irtisanomisesta ottaa ravintola-alue takaisin haltuunsa, jos se kävisi tarpeelliseksi Etel. Esplanaadikadun laajentamiseksi. Lupa ravintolan luovuttamiseen näytelyitä, myyjäisiä tai muita senkaltaisia tarkoituksia varten oli jokaisessa erikoistapauksessa hankittava rahatoimikamarilta. Muut siihen asti voimassa olleet vuokraehdot jäivät entiselleen.

Rahatoimikamari päätti⁴⁾, että ravintoloitsija K. E. Jonssonin kanssa tehty Kaivohuonetta koskeva vuokrasopimus oli pidennettävä 3 vuoden ajaksi lukien maaliskuun 1 p:stä 1927; vuosivuokra vahvistettiin 50,000 markaksi ja vuokraaja velvoitettiin hänelle aikaisemmin määrättyjen velvollisuuksien lisäksi huolehtimaan ulkohuonerakennusten ja päärakennuksen verannan kunnossapidosta; vaihtoehtoisesti sopimus voitiin pidentää 5 vuodeksi, jos vuokraaja suostui maksamaan vuokraa 75,000 markkaa vuodessa kahdelta viimeiseltä vuodelta. Lopullinen vuokrasopimus tehtiin⁵⁾ ravintoloitsija Jonssonin kanssa jälkimmäisen vaihtoehdon mukaisesti.

Ravintoloitsija Jonsson oikeutettiin⁶⁾ niin kauan kuin hänen Kaivohuonetta koskeva vuokrasopimuksensa oli voimassa pitämään telttakatosta pingoitettuna ravintolan ulkoilmateatterin katselijapaikkain yläpuolelle.

Aktiebolaget Alphyddan osakeyhtiölle myönnettiin⁷⁾ Alppilan ravintolan pidennetty vuokraoikeus kesäkuun 1 p:stä 1927 joulukuun 31 p:ään 1930 75,000 markan vuosivuokrasta.

Aktiebolaget restaurant Kaisaniemi osakeyhtiölle myönnettiin⁸⁾ Kaisaniemen ravintolan pidennetty vuokraoikeus lokakuun 1 p:stä 1927 joulukuun 31 p:ään 1930 45,000 vuosivuokrasta.

Vuokralle otetut huoneistot. Rahatoimikamari otti kertomusvuonna vuokralle seuraavat huoneistot, joihin alla mainitut kaupungin virastot ja laitokset sijoitettaisiin:

Osakeyhtiöltä Aktiebolaget Svenska gården Aleksanterinkadun talossa n:o 16—18 sijaitsevan viiden huoneen huoneiston kahdeksi vuodeksi kesäkuun 1 p:stä lukien 49,000 markan vuosivuokrasta luovutettavaksi ens. kaupunginvoudin konttorille; samalla kamari päätti, että mainitun konttorin hallussa siihen asti ollut huoneisto oli annettava maistraatin käytettäväksi toisen kaupunginvoudin konttorin konttorihuoneiston laajentamiseksi; päätöksen kuluvana vuonna aiheuttamat lisäkustannukset oli suoritettava talousarvion määrärahasta Arvaamattomat vuokrat ja vuokrankorotukset⁹⁾;

¹⁾ Rkmrin pöytäk. 21 p. kesäk. 966 §. — ²⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 17 p. kesäk. 4,761 §. — ³⁾ Rkmrin pöytäk. 14 p. kesäk. 944 §. — ⁴⁾ S:n 18 p. tammik. 85 §. — ⁵⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 27 p. tammik. 2,752 §. — ⁶⁾ Rkmrin pöytäk. 27 p. toukok. 829 §. — ⁷⁾ S:n 22 p. helmik. 313 §. — ⁸⁾ S:n 22 p. helmik. 314 §. — ⁹⁾ S:n 20 p. toukok. 799 §.

Helsingin makasiinosakeyhtiöltä Katajanokan korttelissa n:o 189 Raha-pajanrannan varrella sijaitsevassa makasiinirakennuksessa olevan huoneiston kymmenen vuoden ajaksi lukien tammikuun 1 p:stä 1928 13,227 markan kuukausivuokrasta, joka vuokranantajan neljännesvuosittain oli nostettava kaupunginkassasta; huoneisto luovutettaisiin valtionrautateiden satamaratakonttorille ¹⁾);

sosiaalilautakunnan, ammattiopetuslaitosten johtokunnan ja ammattioppilaslautakunnan tarpeisiin Ludviginkadun talossa n:o 3—5 sijaitsevan viisi huonetta, keittiön ja eteisen käsittävän huoneiston vuoden ajaksi lukien kesäkuun 1 p:stä 42,000 markan vuosivuokrasta; tästä huoneistosta oli kuitenkin yksi huone, palvelijanhuone ja keittiö sosiaalilautakunnan toimesta annettava vuokralle vähintään 8,400 markan vuosivuokrasta ²⁾);

rakennustarkastuskonttorin tarpeisiin 260 m²:n laajuisen Unioninkadun talossa n:o 20 sijaitsevan huoneiston kolmeksi vuodeksi kesäkuun 1 p:stä lukien 75,000 markan vuosivuokrasta ³⁾);

oikeusaputoimiston tarpeisiin Aleksanterinkadun talossa n:o 16—18 sijaitsevan yhden huoneen ja salin käsittävän huoneiston yhden vuoden ajaksi lukien kesäkuun 1 p:stä 20,000 markan vuosivuokrasta, jolloin vuokranantaja sitoutui väliseinällä jakamaan salin kahdeksi huoneeksi sekä toimittamaan tarpeelliset korjaukset ⁴⁾);

osakeyhtiöltä Aktiebolaget Svenska gården kolmen huoneen huoneiston Aleksanterinkadun talosta n:o 16—18 vuoden ajaksi lukien joulukuun 1 p:stä 18,400 markan vuosivuokrasta; huoneisto luovutettaisiin kaupunginviskaaleille, mahdollisesti poliisilaitokselle ⁵⁾);

poliisilaitoksen lääkärin tarpeisiin erään Uudenmaankadun talossa n:o 11 sijaitsevan huoneiston vuoden ajaksi lukien kesäkuun 1 p:stä 1928 700 markan kuukausivuokrasta ⁶⁾);

poliisilaitoksen aseparjaa varten kaksi huonetta Kasarminkadun talosta n:o 22 vuoden ajaksi kesäkuun 1 p:stä 1926 lukien 380 markan kuukausivuokrasta ⁷⁾);

Käpylän aluelääkärille vastaanottohuoneen sekä potilaiden odotushuoneen y. m. käyttöoikeuden mainitun lääkärin omistamasta Sampsaantien 22:ssa sijaitsevasta talosta kahden vuoden ajaksi lukien kesäkuun 1 p:stä 500 markan kuukausivuokrasta ⁸⁾);

leskirouva M. Juslinilta vastaanottohuoneiston Pasilan aluelääkärille Hertankadun talosta n:o 12 kolmeksi vuodeksi lukien kesäkuun 1 p:stä 1928 950 markan kuukausivuokrasta, siihen luettuna käytetyn sähkövalaistusvirran ja veden korvaus ⁹⁾);

lihantarkastamon tarpeisiin Salomoninkadun talossa n:o 3 sijaitsevan huoneiston yhdeksi vuodeksi lukien kesäkuun 1 p:stä 100,000 markan vuokrasta ¹⁰⁾);

maidontarkastuslaboratorille Salomoninkadun talossa n:o 5 sijaitsevan huoneiston vuoden ajaksi lukien kesäkuun 1 p:stä 12,000 markan vuosivuokrasta ¹⁰⁾);

maidon- ja lihantarkastamojen laboratorille kaksi huonetta ¹¹⁾ Salomoninkadun talosta n:o 3 1,000 markan kuukausivuokrasta; vastaanotto tapahtuisi tammikuun 1 p:nä 1928; huoneiden kuntoonsaattamiseksi kamari myönsi

¹⁾ Rkmin jstn pöytäk. 28 p. jouluk. 7,443 §. — ²⁾ S:n 3 p. maalisk. 3,222 §; vrt. tätä kert. s. 176. — ³⁾ Rkmin pöytäk. 5 p. huhtik. 561 § ja rkmin jstn pöytäk. 29 p. huhtik. 3,936 §. — ⁴⁾ Rkmin jstn pöytäk. 19 p. toukok. 4,325 §. — ⁵⁾ Rkmin pöytäk. 25 p. marrask. 1,734 §. — ⁶⁾ Rkmin jstn pöytäk. 19 p. lokak. 6,505 §. — ⁷⁾ S:n 3 p. maalisk. 3,199 §. — ⁸⁾ S:n 27 p. toukok. 4,383 §. — ⁹⁾ Rkmin pöytäk. 22 p. marrask. 1,710 §. — ¹⁰⁾ Rkmin jstn pöytäk. 17 p. helmik. 3,054 §. — ¹¹⁾ Rkmin pöytäk. 13 p. syysk. 1,262 §.

käyttövaroistaan 4,000 markan määrärahan; edellä mainittuna ajankohtana oli kaksi vahtimestarin asunnoksi käytettyä huonetta annettava talonomistajan, Maanviljelijäin maitokeskusliikkeen, vapaasti käytettäväksi;

ammattientarkastuksen tarpeisiin Länsirannan talossa n:o 12 sijaitsevan kaksi huonetta käsittävän huoneiston¹⁾ helmikuun 1 p:stä 1927 kesäkuun 1 p:ään 1928 950 markan kuukausivuokrasta; tarkastuksen hallussa siihen asti ollut huoneisto oli luovutettava terveydellisten tutkimusten laboratorioin vahtimestarin asunnoksi²⁾;

Käpylän suomenkielisellegle kansakoululle vuokrattiin edelleen ja kesäkuun 1 p:ään 1929 aikaisemmin voimassa ollein ehdoin Käpylän seuratalo osakeyhtiön, varatuomari H. Jägerroosin ja pastori S. Sinisalonn omistamat Käpylän puutarhaesikaupungissa olevat huoneistot sekä sitäpaitsi Osakeyhtiöltä Helsingin kansanasunnot kolme huonetta ja keittiö kahden vuoden ajaksi kesäkuun 1 p:stä lukien ja 950 markan kuukausivuokrasta; päätöksen aiheuttamat lisäkustannukset oli suoritettava talousarvion tililtä Arvaamattomat vuokrat ja vuokrankorotukset; rakennuskonttorille annettiin tehtäväksi suorittua erinäisiä tarpeellisia korjauksia viimeainitussa huoneistossa, mihin tarkoitukseen kamari käyttövaroistaan myönsi 1,000 markkaa; vuokratkauden päätyttyä oli huoneisto palautettava entiseen kuntoonsa³⁾;

ruotsinkielisille kansakouluille erään Käpylässä sijaitsevan huoneiston heinäkuun 15 p:stä 1927 kesäkuun 1 p:ään 1928 1,750 markan kuukausivuokrasta; vuokranantaja, rakennusmestari O. Vuorio, velvoitettiin, jos kaupunki sitä halusi, avaamaan ovi kahden sopimuksessa tarkemmin mainitun huoneen välille; kuluvan vuoden osalle tulevat vuokratkustannukset oli suoritettava talousarvion tililtä Arvaamattomat vuokrat ja vuokrankorotukset⁴⁾;

yleiselle ammattilaiskoululle sen hallussa siihen asti olleon Osakeyhtiö Julius Tallbergin omistamassa Aleksanterinkadun talossa n:o 21 sijaitsevan huoneiston vuoden ajaksi lukien kesäkuun 1 p:stä 1928 170,000 markan vuosivuokrasta⁵⁾;

kirjapainokoulun tarpeisiin sen hallussa siihen asti olleon Keskusosuusliike Hankkijan Salomoninkadun 1:ssä olevan talon huoneiston kesäkuun 1 p:stä 1928 60,000 markan vuosivuokrasta⁶⁾;

työväenopiston ruotsinkieliselle osastolle Ritarikadun talossa n:o 5 sijaitsevan huoneiston viideksi vuodeksi lukien tammikuun 1 p:stä 1928 80,000 markan vuosivuokrasta⁷⁾;

Pääskylän kansanlastentarhalle Kulmalankadun talossa n:o 2 sijaitsevan huoneiston vuoden ajaksi kesäkuun 1 p:stä lukien 21,000 markan vuosivuokrasta⁸⁾;

kaupunginkirjaston Töölön haaraosaston laajentamiseksi erään Rungberginkadun talon n:o 69 myymälähuoneiston viideksi vuodeksi lukien kesäkuun 1 p:stä 14,400 markan vuosivuokrasta, lämpö mukaan luettuna⁹⁾;

musiikkilautakunnan tarpeisiin Fazerin musiikkikaupan yhteydessä olevan kahden huoneen huoneiston kesäkuun 1 p:stä vuoden loppuun 1,400 markan kuukausivuokrasta, halot mukaan luettuina¹⁰⁾;

Venäläiseltä hyväntekeväisyisyhdistykseltä Suomessa 14 huonetta It. Viertotien varrella olevan ent. venäläisen kansakoulun ensimmäisestä ja toisesta

¹⁾ Rkmin jstn pöytäk. 27 p. tammik. 2,793 §. — ²⁾ Vrt. v:n 1926 kert. s. 157. — ³⁾ Rkmin pöytäk. 17 p. toukok. 777 §. — ⁴⁾ S:n 5 p. heinäk. 1,018 §. — ⁵⁾ S:n 30 p. jouluk. 1,938 §. — ⁶⁾ S:n 8 p. marrask. 1,628 §. — ⁷⁾ S:n 13 p. syysk. 1,264 §. — ⁸⁾ S:n 8 p. huhtik. 582 §. — ⁹⁾ S:n 11 p. tammik. 33 §. — ¹⁰⁾ Rkmin jstn pöytäk. 24 p. helmik. 3,135 §.

kerroksesta viideksi vuodeksi lukien kesäkuun 1 p:stä 1928; vuosivuokra olisi 70,000 markkaa, minkä ohessa vuokralaisen tuli suorittaa $\frac{7}{18}$ lämmityskustannuksista ¹⁾);

Helsingin puhelinyhdistykseltä sen omistamat Kaarlenkadun talon n:o 11 huoneistot lukuunottamatta 30 m²:n pinta-alaa toisessa kerroksessa, yhdeksi vuodeksi lukien kesäkuun 1 p:stä 50,000 markan vuokrasta; aikaisempaan vuokrasopimukseen sisältynyt määräys, että kaupungin vuokrakauden päättyessä tuli palauttaa huoneisto entiseen kuntoonsa, oli poistettava ²⁾);

keittiön, joka aikaisemmin oli kuulunut köyhäinhuoltolautakunnan Yrjönkadun kanslian hallussa olevaan huoneistoon, kahden vuoden ajaksi lukien kesäkuun 1 p:stä 400 markan kuukausivuokrasta; kuluvan vuoden osalle tulevat menot, 2,800 markkaa, oli suoritettava arvaamattomia vuokria varten varatusta talousarvion määrärahasta ³⁾); sekä

Katajanokan korttelissa n:o 151 Sipulisaarenkadun varrella olevan varistorakennuksen n:o 5 kellariosaston vuoden ajaksi lukien tammikuun 1 p:stä 1928 975: 65 markkaan korotetusta kuukausivuokrasta ⁴⁾).

3. Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.

Kaupunginasemakaavain laatiminen. Rahatoimikamari päätti ⁵⁾ kaupungin yleisten töiden hallitukselle lähetettävässä kirjelmässä lausua mielipiteenä, että kaupunginasemakaavaehdotuksia laadittaessa aina olisi suunniteltava yleistä liikennettä varten tarkoitettu kulkutie istutusten ja niiden viereisten tonttien rajaviivaa pitkin.

Kaupunginasemakaavain fotostaattijäljennökset. Rakennuskonttori oli anonut määrärahaa fotostaattijäljennösten hankkimiseksi kaikista vuosina 1875—1925 vahvistetuista kaupunginasemakaavoista ja kaupunginasemakaavan muutoksista. Näitä jäljennöksiä saisivat rahatoimikamari, kaupunginvaltuuston kanslia sekä kaupunginmuseo jokainen yhden sarjan. Rahatoimikamari myöntyi ⁶⁾ anomukseen ja osoitti tähän tarkoitukseen käyttövaroistaan 10,000 markkaa.

Leppäsuon alue. Maistraatin lähetekirjelmän johdosta, joka koski Osa-kyhtiö M. G. Steniuksen uudistettua anomusta, että sille annettaisiin Leppäsuon alueen n:o 68 a kauppakirja, rahatoimikamari antamassaan vastauksessa päätti ⁷⁾ esittää, ettei yhtiön anomus aiheuttaisi toimenpidettä, koska lunastushinnan suuruutta ei ollut lopullisesti määrätty. Kaupungin yleisten töiden hallitusta kehoitettiin kaupunginasemakaava-arkkitehdin kamarin kehoituksesta jo laatimaa piirustusta noudattaen laadittamaan ja kamarille lähettämään ehdotus Leppäsuon palstain n:ot 68 a ja 68 b sekä niihin rajoituvien alueiden kaupunginasemakaavaksi.

Jaoituskaavat. Rahatoimikamari hyväksyi ⁸⁾ Kumpulän omakotialueen korttelien n:ot 923—929 jaoituskaavat.

Tonttien yhteenrakentaminen. Autonkuljettaja E. A. Hellstenille myönnettiin ⁹⁾ oikeus rakennuttaa yhteen Pasilankadun tontit n:ot 29 ja 31 ehdoin, että tällöin noudatettiin rakennusjärjestyksen määräyksiä.

¹⁾ Rkmin pöytäk. 25 p. lokak. 1,521 § ja 15 p. marrask. 1,680 §. — ²⁾ S:n 1 p. maalisk. 342 §. — ³⁾ S:n 15 p. helmik. 263 §. — ⁴⁾ S:n 13 p. syysk. 1,252 §. — ⁵⁾ S:n 4 p. marrask. 1,596 §. — ⁶⁾ Rkmin jstn pöytäk. 3 p. helmik. 2,870 §. — ⁷⁾ Rkmin pöytäk. 17 p. kesäk. 945 §; vrt. tätä kert. s. 15. — ⁸⁾ Rkmin pöytäk. 29 p. huhtik. 667 §. — ⁹⁾ S:n 27 p. toukok. 835 §.

Tonttirajain korkeusasemat. Kaupungin yleisten töiden hallitusta kehoitettiin¹⁾ hyvissä ajoin ennen jokaista vuodenvaihdetta lähettämään vahvistettavaksi ehdotukset niiden tonttien rajalinjain korkeusasemiksi, jotka seuraavana vuonna tarjottaisiin myytäviksi tai rakennutettaisiin.

Rahatoimikamari päätti²⁾ maistraatille ehdottaa, että erinäisten X—XV kaupunginosain korttelien korkeusrajat vahvistettaisiin.

Saapuneen ilmoituksen mukaan maistraatti oli joulukuun 3 p:nä vahvistanut XIV kaupunginosan korttelin n:o 505 tonttirajain korkeusmääräykset³⁾.

Kulkutautisairaalan alue. Rahatoimikamari hyväksyi⁴⁾ periaatteellisesti kulkutautisairaalan alueen rajain uudestaanjärjestelyä koskevan ehdotuksen.

Tonttien nimitykset. Osakeyhtiö P. Sinebrychoff oli anonut, että rahatoimikamari ryhtyisi toimenpiteisiin, jotta yhtiön omistamat Hietalahdenrannan tontit n:ot 1, 2 ja 3, jotka kaupungin tonttikirjaan oli merkitty varastontteiksi, merkittäisiin kaupunginasemakaavaan tehdastontteiksi, mutta kamari päätti⁵⁾ ilmoittaa yhtiölle, ettei kamari katsonut voivansa puoltaa kyseellistä anomusta, ellei kaupunki saanut hyvitystä jossakin muodossa.

Osoitenumerot. Kaupungin yleisten töiden hallituksen ehdotuksen Vilhonvuorenkujan varrella olevien talojen osoitenumeroiksi rahatoimikamari lähetti⁶⁾ puoltolauseineen maistraatille.

XII kaupunginosan etupihat. XII kaupunginosan vahvistetussa kaupunginasemakaavassa oli joidenkin tonttien ja niihin kuuluvien katuosuuksien välille jätetty maakaistale, jonka omistusoikeus kuului kaupungille ja joka oli tarkoitettu vastaista kadun leventämistä varten. Epäselyyttä oli kuitenkin esiintynyt siitä, kuuluiko kyseellisten alueiden tasoittaminen sekä niillä olevien istutusten kuntoonpano ja kunnossapito kaupungille vai tonttien omistajille, ja rahatoimikamari päätti⁷⁾ mielipiteenään lausua, että kaupunki oli velvollinen huolehtimaan edellä mainituista tehtävistä, ellei tontteja myytessä vastedes toisin sovittu. Samalla kamari kehoitti kaupungin yleisten töiden hallitusta ottamaan tämän seikan huomioon kyseellisiä tontteja arvioidessaan.

Etupihan kuntoonpaneminen. Asunto-osakeyhtiö Loviisankatu 3 oli anonut, että sen omistamaan Loviisankadun tonttiin n:o 3 kuuluva etupiha, jonka yhtiö oli velvollinen istuttamaan ja pitämään kunnossa, kaupungin toimesta pantaisiin sellaiseen kuntoon, että tontti voitiin rakennuttaa, mikä edellytti kallonlouhintaa. Rahatoimikamari osoitti⁸⁾ tähän tarkoitukseen Yleisten töiden pääluokassa olevista käyttövaroistaan 44,000 markkaa.

Rautatieaseman edustalla oleva aukio. Rautatiehallitus oli tiedustellut, suostuiko kaupunki valtionrautateiden kustannuksella suorittamaan erinäisiä järjestelyitä rautatieaseman edustalla, ja rahatoimikamari päätti⁹⁾ ilmoittaa rautatiehallitukselle, että kaupunki suostui 90,360 markan korvauksesta suorittamaan kyseelliset työt. Hallitus hyväksyi¹⁰⁾ kamarin tarjouksen.

Määrärahan myöntäminen siistimistöitä varten. Rahatoimikamari myönsi käyttövaroistaan 3,000 markkaa puhtaanäpitolaitokselle¹¹⁾ ja 10,000 markkaa rakennuskonttorille¹²⁾ käytettäväksi erinäisiin siistimistöihin kamarin kanslian osoitusten mukaisesti.

Katukilvet. Koska kaupunki uuden poliisijärjestyksen määräysten mukaan oli velvollinen hankkimaan katukilvet kaikkiin kulmataloihin, rahatoi-

¹⁾ Rkmrin pöytäk. 30 p. elok. 1,197 §. — ²⁾ S:n 18 p. maalisk. 461 §. — ³⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 21 p. jouluk. 7,322 §; ks. myös tätä kert. s. 104. — ⁴⁾ Rkmrin pöytäk. 22 p. huhtik. 637 §. — ⁵⁾ S:n 29 p. huhtik. 669 §. — ⁶⁾ S:n 28 p. tammik. 145 §. — ⁷⁾ S:n 18 p. helmik. 277 §. — ⁸⁾ S:n 18 p. helmik. 276 §. — ⁹⁾ S:n 9 p. elok. 1,106 §. — ¹⁰⁾ S:n 30 p. elok. 1,190 §. — ¹¹⁾ S:n 14 p. kesäk. 925 §. — ¹²⁾ S:n 21 p. kesäk. 965 §.

mikamari päätti¹⁾ kehoittaa kaupungin yleisten töiden hallitusta laadittamaan ja jättämään kamarille ehdotukset mainittujen kilpien normaalityypeiksi. Sittenmin rahatoimikamari hyväksyi²⁾ tämän johdosta laaditun A:lla merkityn ehdotuksen.

Viitaten poliisijärjestyksen määräyksiin Asunto-osakeyhtiö Tunturi-laaksonkatu 15 anoi, että kaupunki korvaisi yhtiölle katukilpien panettamisesta sen omistamaan kulmataloon aiheutuneet kustannukset, mutta koska kamarille jätetty lasku koski vuotta 1925, jolloin talonomistaja silloin voimassa olleen poliisijärjestyksen mukaisesti oli velvollinen suorittamaan kyseelliset kustannukset, rahatoimikamari epäsi³⁾ anomuksen.

Liikenteenjärjestely. Maistraatilta päätettiin⁴⁾ anoa Hakasalmenkadun liikenteen järjestelystä Liittopankki osakeyhtiön mainitun kadun tontilla n:o 5 tekeillä olevan uudisrakennuksen kohdalla.

Korokkeet. Liikenteenjärjestelykomitean ehdotuksesta rahatoimikamari osoitti⁵⁾ tällaisiin tarkoituksiin varatusta talousarvion määrärahasta 12,000 markkaa kolmen uutta mallia olevan, raudasta ja lasista rakennetun sekä sisäpuolelta valaistun korokkeen hankkimiseksi sekä 5,000 markkaa siihen asti käytettyä mallia olevan korokkeen rakentamiseksi Runeberginkadun ja Länt. Viertotien kulmaukseen. Liikenteenjärjestelykomitealle annettiin tehtäväksi ehdottaa uusien korokkeiden paikat sekä tiedustella raitiotie- ja omnibusosakeyhtiöltä, oliko mahdollista järjestää raitioteiden varsille kadunkulmauksiin tuleviin korokkeihin valomerkinantolaitteet.

Stenbäckinkadun ja Länt. Viertotien kulmaukseen päätettiin⁶⁾ rakentaa kaksi koroketta, mihin tarkoitukseen rahatoimikamari osoitti 8,000 markkaa edellä mainitusta talousarvion määrärahasta.

Samasta määrärahasta päätettiin⁷⁾ osoittaa 4,000 markkaa korokkeen rakentamiseksi raitiotiematkustajia varten Hietalahden pohjoisrantaan.

Sähkövaroituserkkilaitte. Maistraatille antamassaan lausunnossa kamari ilmoitti⁸⁾ ettei sillä ollut mitään muistuttamista sitä vastaan, että automaattisia valomerkkilaitteita asetettiin Antin- ja Länt. Heikinkadun kulmaukseen Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön ehdottamalla tavalla, minkä ohessa kamari osoitti käyttövaroistaan 250 markkaa yhtiön ehdottaman kolmionmuotoisen varoitustaulun hankkimiseksi mainittuun kulmaukseen.

Sörnäsän ja Kulosaaren väliset liikenneväylät. Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiö oli ehdottanut, että kaupunki hankkisi itselleen Sörnäsistä Kulosaareen ja edelleen Kulosaaren mantereelle vievään liikenneväyläin joko omistustai vapaan käyttöoikeuden samalla kuin yhtiö suunnitteli Kulosaaren vievän raitiotielinjan ostamista. Rahatoimikamari päätti⁹⁾, että asiasta ryhdyttäisiin osakeyhtiöiden Brändö spårvägsaktiebolag ja Aktiebolaget Brändö villa-stad sekä Kulosaaren huvilakaupunkikunnan kanssa neuvotteluihin, joissa myöskin Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön tuli olla edustettuna. Kaupungin edustajiksi kamari valitsi kaupunginjohtaja A. Castrénin ja johtaja I. Lindforsin, joiden tuli tarkemmin päättää neuvottelujen laajuudesta sekä siitä, missä järjestyksessä kysymyksen eri yksityiskohdat otettaisiin käsiteltäviksi.

Tien kuntoonpanettaminen. Rahatoimikamari osoitti¹⁰⁾ käyttövaroistaan 10,000 markkaa Brändön tilan länsirajan ja Herttoniemen museon länsipuolella kulkevan ajotien välisen tien kuntoonpanettamiseksi.

1) Rkm:n pöytäk. 18 p. helmik. 282 §. — 2) S:n 30 p. elok. 1,191 §. — 3) S:n 18 p. helmik. 291 §. — 4) S:n 21 p. kesäk. 969 §. — 5) S:n 14 p. kesäk. 920 §. — 6) S:n 28 p. kesäk. 991 §. — 7) S:n 1 p. helmik. 179 §. — 8) S:n 4 p. helmik. 203 §. — 9) S:n 19 p. huhtik. 613 §. — 10) S:n 9 p. elok. 1,120 §.

Oikeus tien käyttämiseen. Suomen sokeri osakeyhtiö oikeutettiin¹⁾ edelleenkin käyttämään Töölön sokeritehtaan vuokra-alueelta Eläintarhantielle vievää väli aikaista tietä, joka oli rakennettu suoritettaessa laajennustöitä Lant. Viertotiellä. Luvan myöntämisen ehdoksi määrättiin, että tie pantiin hyvään kuntoon rakennuskonttorin ohjeiden mukaisesti, että Eläintarhantien puoleinen portti yleensä pidettiin suljettuna sekä että ympäristö muuten järjestettiin.

Hakattujen kivien ost. Helsingin rakennustyöväen teollisuusneuvoston r. y. ja Helsingin kunnantyohtekijäin keskusneuvoston tekemän esityksen, ettei kaupunki ostaisi nupu- eikä reunakiviä muilta paikkakunnilta, rahatoimikamari päätti²⁾ evätä, koska nupukiviä ajoittain oli pakko hankkia muualta, jotta katurakennustyöt eivät keskeytyisi, sekä koska kivenhakuutyötä ei aina voitu riittävässä määrässä järjestää kaupungissa.

Katujen kiveäminen nupukivillä. Sen johdosta että maistraatti yhä suu-remmassa määrässä oli alkanut vaatia katujen kiveämiseen käytettäväksi nupukiviä, kamari päätti³⁾ kehoittaa kaupungin yleisten töiden hallitusta antamaan lausuntonsa siitä, eikö kaupungin rakennuskonttorin tulisi hankkia niin suuria nupukivimääriä, että ne riittäisivät myöskin yksityisten talojen katuosuuksien kiveämiseen, sekä myös ottaa työ suorittaakseen, jolloin kaupungin tulisi lukea hyväkseen kohtuullinen liikevoitto.

Hyvösen lastenkoli. Talonisännöitsijän anottua 28,118 markan suuruista määrärahaa Kotkankadun talon n:o 14—16 katuosuuden kiveämistä varten rahatoimikamari päätti⁴⁾, että kyseellinen työ kustannettaisiin G. V. Hyvösen lahjoitusrahaston kuluvan vuoden tuloilla.

Kiintopisteet. Huomauttaen, että suuri osa niistä kiintopisteistä, joita oli sijoitettu kaupungin katujen varsille korttelien kulmauksiin, rakennustöitä suoritettaessa oli tullut muutetuksi, joko siirretyksi asemiltaan tai kokonaan hävitetyksi, kaupungin yleisten töiden hallitus anoi, että kaupungingeodeetille myönnettäisiin 50,000 markan suuruinen määräraha koko kiintopisteverkon tarkistamista varten. Tähän myöntyen kamari osoitti⁵⁾ anotun rahamäärän Yleisten töiden pääluokkaan merkityistä käyttövaroistaan.

Mustikkamaalla suoritettut tasoitustyöt. Koska Helsingin työväenyhdistys oli antanut suorittaa erinäisiä tasoitustöitä Mustikkamaan ulkoilmateatterin alueella, kamari määräsi⁶⁾ yhdistykselle maksettavaksi tätä tarkoitusta varten talousarvion merkityn määrärahan, 10,000 markkaa.

Katujen tasoittaminen. Yleisten töiden pääluokkaan merkityistä käyttövaroistaan rahatoimikamari osoitti⁷⁾ 19,000 markkaa Kaisaniemenkadun tasoittamiseen tontin n:o 5 kohdalta.

Edelleen kamari päätti⁸⁾ vuoden 1928 talousarvion Yleisten töiden pääluokkaan merkityistä käyttövaroistaan osoittaa 100,000 markkaa Pengerkadun tasoittamiseen korttelin n:o 340 tontin n:o 17 kohdalta sekä kehoittaa kaupungin yleisten töiden hallitusta mikäli mahdollista panettamaan työt käyntiin heti vuoden 1928 alusta.

Kansakoulun pihamaan tasoittaminen. Ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunnan esitettyä, että Topeliuksenkadun kansakoulutalon koko pihamaa tasoitettaisiin, rahatoimikamari päätti⁹⁾, ettei pihamaan tasoittamattomalla

¹⁾ Rkmrin pöytäk. 18 p. marrask. 1,688 §. — ²⁾ S:n 8 p. maalisk. 409 §. — ³⁾ S:n 14 p. kesäk. 943 §. — ⁴⁾ S:n 28 p. kesäk. 992 §. — ⁵⁾ S:n 4 p. maalisk. 367 §. — ⁶⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 2 p. elok. 5,303 §. — ⁷⁾ Rkmrin pöytäk. 6 p. toukok. 710 §. — ⁸⁾ S:n 30 p. jouluk. 1,941 §. — ⁹⁾ S:n 14 p. tammik. 68 §.

osalla olevia perunapalstoja enää annettaisi vuokralle, sekä kehoittaa rakennuskonttoria ottamaan talteen niillä olevan ruokamullan, vastaanottamaan alueelle täytemaata sekä rakennuttamaan aitauksen pihamaan tasoitetun ja tasoittamattoman osan välille.

Kansanlastentarhan leikkikenttä. Rahatoimikamari päätti¹⁾, että Kumpulankadun vuokratontti n:o 4, jota Kotivaran kansanlastentarha käytti leikkikenttänä, salaojitettaisiin ja aidattaisiin uudestaan, ja osoitti tähän tarkoitukseen käyttövaroistaan 16,000 markkaa.

Nikkilän sairaala. Nikkilän sairaalan ylilääkäri oli lausunut suotavaksi, että mainitun sairaalan alue tasoitettaisiin ja sinne järjestettäisiin istutuksia ja teitä, sekä ilmoittanut, että kyseellinen työ voitiin suorittaa sairaalan omin työvoimin, mutta että työsuunnitelman laatiminen olisi uskottava ammattimiehelle. Tämän johdosta kamari antoi²⁾ kaupunginasemakaava-arkkitehdille tehtäväksi laatia pyydetyn suunnitelman.

Puhaanapitolaitosta kehoitettiin³⁾ kesän aikana valelemaan Käpylän Pohjolankatua sulfiittilipeällä.

Kaisaniemen puisto. Kaupungin yleisten töiden hallitus oikeutettiin⁴⁾ käyttämään Kaisaniemen puiston kuntoon saattamista varten myönnetystä määrärahasta 72,200 markkaa Liisankadun suuntaan kulkevan mainitun puiston pääkäytävän kuntoon saattamiseksi.

Istutusten hoito. Helsingin evankelis-luterilaisten seurakuntain kirkkohallintokunta ilmoitti⁵⁾ hyväksyneensä kaupungin tarjouksen huolehtia Johanneksenkirjon ja Kallion kirkon viereisten istutusten hoidosta ja kunnossapidosta kolmen vuoden aikana lukien tammikuun 1 p:stä 1927 yhteensä 26,000 markan vuotuismaksusta.

Uusia istutuksia. Rahatoimikamari hyväksyi⁶⁾ periaatteessa kaupungin yleisten töiden hallituksen laatimat Ehrensvärdintien tontin n:o 23 ja Vuorimiehenkadun tontin n:o 5 edustalle järjestettävien istutusten ehdotukset.

Osakeyhtiö Runeberginkatu n:o 28 oli tarjoutunut suorittamaan kaupungille kerta kaikkiaan 27,500 markkaa istutuksen järjestämiseksi Runebergin- ja Caloniuksenkatujen kulmaukseen ehdoin, että kaupunki otti huolehtia-seen sen hoidosta ja kunnossapidosta. Rahatoimikamari päätti⁷⁾ hyväksyä tarjouksen edellyttäen, että istutusten vaatima kaupunginasemakaavan muutos asianmukaisesti vahvistettiin.

Puiden istuttaminen. Rahatoimikamari osoitti⁸⁾ talousarvioon puiden istuttamista varten merkitystä määrärahasta 20,275 markkaa uusien puiden istuttamiseksi Bulevardinkadulle, 11,170 markkaa puiden istuttamiseksi Pietarinkadun länsiosaan sekä 55,000 markkaa puiden istuttamiseksi Kotkankadulle Viipurin- ja Pasilankatujen välille.

Viemärijohto. Rahatoimikamari päätti⁹⁾, että viemärijohto rakennettaisiin siitä Sörnäsissä olevasta rakennuksesta, joka oli sisustettu satamatyöntekijäin ruokailu- ja odotushuoneeksi, sekä osoitti tähän tarkoitukseen 25,000 markkaa Yleisten töiden päaluokkaan merkityistä käyttövaroistaan.

Katuvalaistus. Rahatoimikamari päätti¹⁰⁾, että katuvalaistus puoliyölampuin lopetettaisiin toukokuun 17 p:nä ja aloitettaisiin jälleen elokuun 6 p:nä

¹⁾ Rkmrin pöytäk. 11 p. helmik. 233 §. — ²⁾ S:n 7 p. kesäk. 909 §. — ³⁾ S:n 2 p. elok. 1,094 §. — ⁴⁾ S:n 6 p. huhtik. 715 §. — ⁵⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 17 p. helmik. 3,006 §; ks. v:n 1926 kert. s. 167. — ⁶⁾ Rkmrin pöytäk. 20 p. jouluk. 1,880 §. — ⁷⁾ S:n 13 p. elok. 1,152 § ja 23 p. syysk. 1,319 §. — ⁸⁾ S:n 23 p. elok. 1,153 sekä 14 p. lokak. 1,450 ja 1,451 §. — ⁹⁾ S:n 13 p. syysk. 1,251 §. — ¹⁰⁾ S:n 17 p. toukok. 763 § ja 14 p. heinäk. 924 §.

sekä että kokoyönvalaistus pidettäisiin keskeytyneenä toukokuun 27 p:stä heinäkuun 23 p:ään.

Katuvalaistuksen järjestämistä varten myönnetystä määrärahasta kamari osoitti ¹⁾ 50,000 markkaa kaupungin keskiosain sähkövalaistuksen lisäämiseksi.

Rautatiehallitus oli ilmoittanut, että It. Heikinkatu rautatienylikäytävän alapuolelta oli hyvin heikosti valaistu, mistä seurasi, että autot usein ajoivat rikki siellä olevat puomit. Tämän johdosta rahatoimikamari päätti ²⁾ lukuun Kaasulaitos merkityistä käyttövaroistaan osoittaa 1,500 markkaa kyseellisen paikan valaistuksen parantamiseksi.

Samoista varoista kamari myönsi ³⁾ 18,500 markan suuruisen määrärahan Ullan- ja Korkeavuorenkatujen välisen Vuorimiehenkadun osan valaistuksen parantamiseen sekä 20,000 markkaa Länt. Viertotien katuvalaistuksen järjestämiseen.

Lisätyn katuvalaistuksen järjestämistä varten Jätkäsaaren ja laivaltelakan alueelle, Arkadiankadulle sekä Länt. Viertotielle Nordenskiöldinkatuun asti kamari osoitti ⁴⁾ lukuun Sähkölaitos merkityistä käyttövaroistaan 42,000 markkaa, 42,500 markkaa ja 73,000 markkaa. Samoista varoista kamari osoitti ⁴⁾ 5,700 markkaa erään lampun siirtämiseen sekä uuden lampun asettamiseen Etel. Esplanaadikadun Erottajan puoleiseen päähän.

35 uuden lampun asettamista varten Kumpalan omakotialueelle rahatoimikamari osoitti ⁵⁾ käyttövaroistaan 20,000 markkaa.

Sähkölaitoksen laatiman Pasilan valaistusolojen parantamista koskevan ehdotuksen rahatoimikamari hyväksyi ⁶⁾.

Senaatintorilla Aleksanterin patsaan ympärillä olevien lyhtyjen korjauksiin rahatoimikamari osoitti ⁷⁾ käyttövaroistaan 15,000 markan määrärahan.

Kaasulaitoksen putkiverkon laajentaminen. Rahatoimikamari päätti ⁸⁾ osoittaa lukuun Kaasulaitos merkityistä käyttövaroistaan 45,000 markkaa kaasulaitoksen putkiverkon ulottamiseksi Stenbäckinkadun tontteihin n:ot 16—24 asti.

Kaasulaitokselle myönnetty määräraha. Rahatoimikamari oikeutti ⁹⁾ kaasulaitoksen käyttämään laitoksen johtoverkon täydennystöihin 55,000 markkaa pääputkiverkon laajentamista varten talousarvioon merkitystä määrärahasta.

Muuntaja-asemat. Sähkölaitokselle myönnettiin ¹⁰⁾ lupa rakentaa kaksi muuntaja-asemaa, toinen Sibyllankadun varrella olevaan puistikkoon ja toinen kaupungin maalle Vanhaankaupunkiin.

Määrärahan myöntäminen korkeajännityskaapelia varten. Rahatoimikamari osoitti ¹¹⁾ lukuun Sähkölaitos merkityistä käyttövaroistaan 130,000 markkaa korkeajännityskaapelin vetämiseen Kasarmintorin varrella olevalta laitoksen ala-asemalta Vuorimiehenkadun tontilla n:o 29 ja Metsästäjänsäntien tontilla n:o 4 olevaan Osakeyhtiö G. W. Sohlbergin tehdaslaitokseen.

Radioantennit. Erinäisten henkilöiden anottua maistraatilta lupaa radio-

¹⁾ Rkmin pöytäk. 21 p. kesäk. 964 §. — ²⁾ Rkmin jstn pöytäk. 3 p. helmik. 2,871 §. — ³⁾ Rkmin pöytäk. 11 p. helmik. 231 § ja 14 p. kesäk. 923 §. — ⁴⁾ S:n 18 p. maalisk. 460 § ja 23 p. syysk. 1,324 §. — ⁵⁾ S:n 29 p. syysk. 1,366 §. — ⁶⁾ Rkmin jstn pöytäk. 21 p. jouluk. 7,353 §. — ⁷⁾ Rkmin pöytäk. 9 p. jouluk. 1,832 §. — ⁸⁾ S:n 29 p. huhtik. 666 §. — ⁹⁾ S:n 21 p. lokak. 1,490 §. — ¹⁰⁾ Rkmin jstn pöytäk. 2 p. kesäk. 4,443 § ja rkmin pöytäk. 4 p. marrask. 1,597 §. — ¹¹⁾ Rkmin pöytäk. 14 p. kesäk. 918 §.

antennien vetämiseen kaupungin katujen poikki rahatoimikamari päätti¹⁾ siltä pyydytyissä lausunnoissa puoltaa anomuksia.

Rahatoimikamari päätti²⁾ kuulutuksilla kehoittaa niitä henkilöitä, jotka ilman asianmukaista lupaa olivat kiinnittäneet radioantenneja kaupungin puistoissa, katujen varsilla tai muualla kaupungin maalla oleviin puihin y. m., poistamaan ne viimeistään joulukuun 17 p:nä.

Hevosruuhen siirtäminen. Rahatoimikamari osoitti³⁾ käyttövaroistaan 1,982: 50 markkaa hevosruuhen siirtämiseksi Hesperian- ja Runeberginkatu- jen kulmaukseen.

Korttelin n:o 178 raidelaitteet. Rahatoimikamari myönsi⁴⁾ Yleisten töiden pääluokkaan merkityistä käyttövaroistaan 12,000 markan suuruisen määrärahan korttelissa n:o 178 olevan rantaraiteen kääntöpöydän vaihtamiseksi suurempaa mallia olevaan samanlaiseen laitteeseen.

Satamaraiteiden rakentamis- ja kunnossapitovelvollisuus. Kaupungin yleisten töiden hallitus toi esiin, että paljon epävarmuutta vallitsi sen seikan suhteen, kenelle satamaraiteiden rakentamis- ja kunnossapitovelvollisuus kuului, ja että Helsingin eri satamissa tässä suhteessa noudatettiin erilaisia menettelytapoja, minkä johdosta hallitus ehdotti, että rahatoimikamari kaupunkiliiton välityksellä koettaisi saada aikaan yhtenäisen menettelytavan tai säännöksen, joka järjestäisi valtionrautateiden ja kaupunkien oikeudet ja velvollisuudet satamaratain, sivuraitteiden, varastosuojain, ala-asemain, vaihteiden, järjestelyratapihain y. m. rakentamisen sekä puhtaana- ja kunnossapidon suhteen. Myöskin satamahalitus yhtyi tähän ehdotukseen edellyttäen, ettei sen toteuttaminen vaikeuttanut satamain rautatieraiteiden tarpeellista lisäämistä eikä estänyt kaupunkia itse ryhtymästä liikenneomään satamaraiteita olosuhteiden sitä vaatiessa. Koska kuitenkin rautatiehallituksen kanssa oltiin neuvotteluissa eräistä kaupungille tärkeistä liikennekysymyksistä, joiden ratkaisemista tehty esitys ei saanut viivästyttää, rahatoimikamari päätti⁵⁾, ettei asia tällä kertaa aiheuttaisi toimenpidettä.

Merisataman täyttämistyöt. Merisataman täytetty alue luovutettiin⁶⁾ toistaiseksi satamalaitoksen käytettäväksi.

Kaupungin yleisten töiden hallitus valtuutettiin⁷⁾ antamaan jatkaa Merisataman täyttämistöitä ja siinä tarkoituksessa revittyttämään eräs Länt. Kaivopuiston rannassa oleva venelaituri.

Katajanokan uiva telakka. Rahatoimikamari päätti⁸⁾ velkoa valtiolta 12,430 markkaa sen paikan ruoppauksesta, johon Katajanokan uiva telakka siirrettäisiin.

Hylkyjen y. m. poistaminen. Rahatoimikamari hyväksyi⁹⁾ herra S. Suckmanin tekemän tarjouksen 9,500 markan maksusta poistaa aikoinaan Mustikkamaan rantaan uponnut parkkilaiva Axel, sekä myönsi mainitun rahamäärän käyttövaroistaan.

¹⁾ Rkmin jstn pöytäk. 7 p. tammik. 2,566 ja 2,567 §, 27 p. tammik. 2,753 ja 2,784 §, 10 p. helmik. 2,959 §, 17 p. helmik. 3,067 ja 3,073 §, 3 p. maalisk. 3,225 ja 3,226 §, 17 p. maalisk. 3,498 §, 24 p. maalisk. 3,555 §, 31 p. maalisk. 3,600 §, 13 p. huhtik. 3,851 §, 29 p. huhtik. 4,036 §, 12 p. toukok. 4,228 §, 27 p. toukok. 4,364 ja 4,368 §, 7 p. syysk. 5,706 §, 21 p. syysk. 5,933 §, 5 p. lokak. 6,168 §, 12 p. lokak. 6,292 §, 19 p. lokak. 6,518 §, 3 p. marrask. 6,737 §, 9 p. marrask. 6,788 §, 23 p. marrask. 6,984—6,986 §, 7 p. jouluk. 7,151 § ja 14 p. jouluk. 7,270—7,272 § sekä rkmin pöytäk. 12 p. elok. 1,079 § ja 9 p. elok. 1,098 ja 1,099 §. —
²⁾ Rkmin pöytäk. 5 p. jouluk. 1,816 §. — ³⁾ S:n 25 p. marrask. 1,731 §. — ⁴⁾ S:n 27 p. syysk. 1,348 §. — ⁵⁾ S:n 22 p. helmik. 298 §. — ⁶⁾ S:n 21 p. lokak. 1,500 §. — ⁷⁾ S:n 9 p. jouluk. 1,821 §. — ⁸⁾ S:n 2 p. elok. 1,086 §. — ⁹⁾ S:n 2 p. elok. 1,095 §.

Yleisten töiden pääluokkaan merkityistä käyttövaroistaan kamari myönsi¹⁾ 50,000 markkaa lisäykseksi tavarain ja uponneiden veneiden poistamiseksi satama-alueelta myönnettyyn määrärahaan.

Venelaituri. Venelaiturin rakentamiseksi Kaikukadun päähän kamari osoitti²⁾ 12,000 markkaa maksettavaksi kamarin edellä mainituista käyttövaroista.

Määrärahan myöntäminen vaunuvaakaa varten. Samoista varoista kamari myönsi³⁾ 50,000 markkaa sen vaunuvaa'an perustustöiden kustantamiseen, jonka rautatiehallitus aikoi asettaa Länsisatamaan.

Kaupungin rakennusten korjaukset. Rahatoimikamari päätti⁴⁾ kierto-kirjeessä huomauttaa kaupungin hallituksille ja lautakunnille, että kaikki kaupungin rakennusten korjaukset oli suoritettava rakennuskonttorin toimesta.

Helsingin lääninvankilan johtaja oli vaatinut, että erinäisiä raatihuoneen vankien säilytyskopeissa ilmeneviä puutteellisuuksia oli korjattava, ja rahatoimikamari päätti⁵⁾ saatuaan rakennuskonttorilta tiedon, että koppien korjaustöihin jo oli ryhdytty, ainoastaan hyväksyä konttorin toimenpiteet sekä kehoittaa sitä kiirehtimään kyseellisen työn suorittamista.

Rahatoimikamari myönsi⁶⁾ käyttövaroistaan 12,000 markan suuruisen määrärahan ensimmäisen kaupunginvoudin konttorihuoneiston korjaus- ja sisustustöihin.

Toisen kaupunginvoudin kassahuoneen ja poliisikamarin välinen hälytysjohto päätettiin⁷⁾ panna kuntoon; kustannukset suoritettaisiin kamarin käyttövaroista.

Sittenkuin oli valitettu, että ilman lämpö määrää rahatoimikonttorille luovutetussa huoneistossa oli liian suuri ja siten aiheutti henkilökunnalle päänsärkyä ja muuta haittaa, sekä ensimmäisen kaupunginlääkärimittamassaan tarkastuksessa todettua, että mainitun huoneiston höyrylämmitysjohto ei toiminut hyvin sekä että ilmanvaihto oli puutteellista, rakennuskonttori oli laatinut ehdotuksen korjauksiksi, joiden avulla mainitut epäkohdat olisivat poistettavissa. Rahatoimikamari päätti⁸⁾ kehoittaa rahatoimikonttoria viipymättä ryhtymään ehdotettuihin korjauksiin, joiden aiheuttamat kustannukset oli suoritettava kaupungintalon korjausten määrärahasta.

Kassaholvin rakentamiseksi Katajanokan postipakettiosaston huoneistoon rahatoimikamari myönsi⁹⁾ käyttövaroistaan 12,600 markan määrärahan.

Rahatoimikamari kehoitti¹⁰⁾ rakennuskonttoria suurta säästäväisyyttä noudattaen laajentamaan posti- ja lennätinhallituksen tullipostiosastolle Katajanokalta luovutettua huoneistoa kaupunginvaltuuston päätöksen¹¹⁾ mukaisesti.

Vastaukseksi rautatiehallituksen anomukseen lisätilan hankkimisesta Länsisataman rautatietoimistolle kamari ilmoitti¹²⁾ hallitukselle, että toimistolle luovutettua huoneistoa voitiin muuttaa ja siihen rakentaa kaksi huonetta lisää. Sittemmin kamari päätti¹³⁾, että kyseellinen huoneisto laajennettaisiin 78,000 markaksi arvioiduin kustannuksin, jotka ennakolta maksettaisiin kaupunginkassasta.

¹⁾ Rkmin pöytäk. 7 p. lokak. 1,408 §. — ²⁾ S:n 20 p. toukok. 803 §. — ³⁾ S:n 12 p. heinäk. 1,040 §. — ⁴⁾ S:n 11 p. helmik. 230 §. — ⁵⁾ S:n 29 p. huhtik. 661 §; vrt. v:n 1926 kert. s. 172. — ⁶⁾ Rkmin jstn pöytäk. 5 p. heinäk. 4,967 §. — ⁷⁾ S:n 14 p. jouluk. 7,264 §. — ⁸⁾ Rkmin pöytäk. 8 p. huhtik. 567 §. — ⁹⁾ S:n 9 p. marrask. 1,592 §. — ¹⁰⁾ S:n 5 p. jouluk. 1,808 §. — ¹¹⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 27 ja 84. — ¹²⁾ Rkmin pöytäk. 28 p. lokak. 1,562 §. — ¹³⁾ S:n 5 p. jouluk. 1,807 §.

Erinäisiä toimenpiteitä varten, joihin tulli- ja pakkahuoneessa sijaitsevassa satamakannantokonttorin huoneistossa oli ollut ryhdyttävä vedon ehkäisemiseksi, rahatoimikamari osoitti ¹⁾ Yleisten töiden pääluokassa olevista käyttövaroistaan 9,550 markkaa.

Samosta varoista kamari myönsi ²⁾ 12,000 markan määrärahan erään Pengerkadun tontilla n:o 5 olevan vajan sisustamiseen autovajaksi IV poliisiaseman tarpeisiin.

Rahatoimikamari päätti ³⁾ järjestää poliisilaitoksen suojeluosaston hallussa olevaan Pengerkadun varrella sijaitsevaan huoneistoon W. C.-laitteen sekä kylpyhuoneen ammeineen; tästä aiheutuvat kustannukset, 21,000 markkaa, oli suoritettava Yleisten töiden pääluokkaan merkityistä kamarin käyttövaroista.

Edelleen kamari päätti ⁴⁾, että poliisilaitoksen tarpeiksi vuokrattuun Aleksanterinkadun talon n:o 16 huoneistoon järjestettäisiin kirjurin työpaikka, mistä aiheutuvat kustannukset oli suoritettava kamarin käyttövaroista.

Rahatoimikamari päätti ⁵⁾, että lastenkotien korjausmäärärahasta käytettäisiin 3,500 markkaa erään Toivolan koulukodin luokkahuoneen kuntoonpanettamiseen.

Yleisistä käyttövaroistaan kamari myönsi ⁶⁾ 1,200 markkaa oven avaamiseksi kahden huoneen välille kansanlastentarhain kanslialle luovutetussa Mikonkadun talon n:o 11 huoneistossa ja 1,500 markkaa varauslokkikäytävän rakentamiseksi erään kansanlastentarhan hallussa olevasta Keuruuntien talon n:o 14 huoneistosta.

Hesperian puiston ulkoerakennuksen maalaamiseen ja korjaamiseen myönnettiin ⁷⁾ 6,420 markan määräraha niinkään edellä mainituista kamarin käyttövaroista.

Suomenlinnan matkustajille luovutetun huoneiston ovien ja lukkojen korjauksiin rahatoimikamari osoitti ⁸⁾ Yleisten töiden pääluokassa olevista käyttövaroistaan 1,000 markkaa.

Rahatoimikamari päätti ⁹⁾, että kansanpuistojen valvojan Korkeasaaressä olevaan asuntorakennukseen panetettaisiin uusi peltikatto, ja osoitti tähän tarkoitukseen Yleisten töiden pääluokkaan merkityistä käyttövaroistaan 16,000 markkaa.

Pääluokkaan Kiinteä omaisuus merkityistä käyttövaroistaan rahatoimikamari myönsi 4,567: 20 markan suuruisen määrärahan Korkeasaaren ravintolarakennuksen kuistin maalausta ¹⁰⁾ sekä 6,500 markkaa erinäisiä Mustasaaren ravintolarakennuksen korjauksia ¹¹⁾ varten.

Yleisistä käyttövaroistaan rahatoimikamari myönsi ¹²⁾ 400 markkaa herra Y. Aaltoselle korvaukseksi hänen suorittamistaan kaupungin omistaman It. Viertotien ja Eurantien kulmauksessa olevan kioskin korjauksista.

Desinfioimismajalan muutto. Rahatoimikamari päätti ¹³⁾, että se rakennus, johon desinfioimismajala oli sijoitettu, revittäisiin, jotta Arkadiankadun tasointus voitaisiin suorittaa loppuun, sekä että majala siirrettäisiin korttelissa n:o 419 a olevaan rakennukseen litt. A, jonka kuntoonsaattamista varten kamari myönsi käyttövaroistaan 15,000 markkaa.

¹⁾ Rkmrin pöytäk. 11 p. helmik. 235 §. — ²⁾ S:n 13 p. toukok. 743 §. — ³⁾ S:n 13 p. syysk. 1,250 §. — ⁴⁾ S:n 5 p. jouluk. 1,815 §. — ⁵⁾ S:n 11 p. marrask. 1,660 §. — ⁶⁾ S:n 27 p. toukok. 831 § ja 11 p. marrask. 1,651 §. — ⁷⁾ S:n 9 p. elok. 1,118 §. — ⁸⁾ S:n 4 p. maalisk. 368 §. — ⁹⁾ S:n 20 p. syysk. 1,300 §. — ¹⁰⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 17 p. kesäk. 4,759 §. — ¹¹⁾ Rkmrin pöytäk. 8 p. maalisk. 414 §. — ¹²⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 9 p. marrask. 6,786 §. — ¹³⁾ Rkmrin pöytäk. 28 p. kesäk. 995 §.

Rakennuskonttorin ilmoitettua, ettei 15,000 markkaa riittänyt korttelin n:o 419 a rakennuksen kuntoonpanettamiseen, että myöskin tämä rakennus lähitulevaisuudessa oli revittävä sekä että katutyö ei vaatinut koko desinfioimismajalan repimistä, rahatoimikamari päätti ¹⁾ valtuuttaa konttorin käyttämään myönnetty 15,000 markkaa vastaisen Arkadiankadun alueella sijaitsevan majalarakennuksen osan repimiskustannusten suorittamiseen sekä jäljelle jäävän osan kuntoonsaattamiseen.

Lastenhoitolaitokset. Yleisten töiden pääluokassa olevista käyttövaroistaan rahatoimikamari myönsi ²⁾ 10,000 markkaa Oulunkylän lastenkodin ja 8,000 markkaa Toivolan koulukodin sähköjohtojen korjauksiin, minkä ohessa rakennuskonttoria kehoitettiin käytettävissä olevia talousarvion varoja hyväkseen käyttäen korjauttamaan Kullatorpan lastenkodin sähköjohtot.

Rahatoimikamari osoitti ³⁾ ennakolta kaupunginkassasta enintään 75,000 markkaa sähkövalaistus- ja -voimajohtojen rakentamiseksi Lohjalla olevaan Toivoniemen koulukotiin. Työn valvonta uskottiin sähkölaitokselle.

Dagmarinkadun varrella oleva käymälä. Rahatoimikamari antoi ⁴⁾ kaupungin yleisten töiden hallitukselle tehtäväksi siirtää Dagmarinkadun varrella olevan käymälän toiseen sopivampaan paikkaan mainitun kadun varrella olevan istutuksen alueelle sekä käyttää tähän tarkoitukseen enintään 10,000 markkaa Yleisten töiden pääluokkaan merkityistä kamarin käyttövaroista. Sittemmin kamari myönsi ⁵⁾ yleisistä käyttövaroistaan 7,200 markan suuruisen määrärahan uuden käymälän rakentamiseen Dagmarinkadun kansakoulutalon kohdalle rakennuskonttorin laatimien piirustusten mukaisesti.

*Eteläsataman varastosuoja*in päätettiin hankkia kauas ympäristöön näkyvät osoitenumerot, mihin tarkoitukseen rahatoimikamari myönsi ⁶⁾ käyttövaroistaan 11,900 markkaa.

Myytyjä rakennuksia. Rahatoimikamari päätti ⁷⁾ myydä poliisikonstaapeli K. A. Spaakille erinäisiä kaupungin omistamia Vanhankaupungin Forsbybackenilla olevia rakennuksia 20,000 markasta sekä vuoden ajaksi lukien huhtikuun 1 p:stä vuokrata hänelle n. 1,000 m²:n laajuisen alueen, jolla rakennukset sijaitsivat, 250 markan vuotuisesta vuokramaksusta ehdoin, että alue aidattiin, että rakennukset pantiin kuntoon ja että Vanhankaupungin vapaaehtoiselle palokunnalle pidätettiin oikeus vuokra-ajan kestäessä vapaasti käyttää työkalustonsa säilytykseen sitä ulkokuonerakennuksen osaa, joka sillä aikaisemmin oli ollut hallussaan.

Kasvitieteellisen puutarhan ja kaupungin omistaman ranta-alueen välinen aitaus. Sittenkuin Kasvitieteellisen puutarhan pohjoispuolella oleva Töölönlahden ranta-alue, jota pitkin oli suunniteltu rakennettavaksi liikenneväylä, oli täytetty koko leveydeltään, rahatoimikamari katsoen siihen, ettei mainittua aitausta mainittu kaupungin ja yliopiston välillä vuonna 1911 tehdyssä sopimuksessa ⁸⁾ ja että sen rakentamisvelvollisuus siis kuului tontinomistajalle, päätti ⁹⁾ yliopistolle esittää, että kyseellinen aitaus rakennettaisiin yliopiston toimesta ja kustannuksella.

Entisen Uudenmaan kasarmien kohdalla oleva ranta-alue. Puolustusministeriö ilmoitti ¹⁰⁾, että toimenpiteisiin oli ryhdytty aitauksen rakentamiseksi ent. Uudenmaan pataljoonan kasarmialueen ympärille sellaisena kuin se

¹⁾ Rkmin pöytäk. 23 p. elok. 1,157 §. — ²⁾ S:n 17 p. toukok. 764 §. — ³⁾ S:n 2 p. elok. 1,089 §. — ⁴⁾ S:n 28 p. lokak. 1,559 §. — ⁵⁾ S:n 9 p. jouluk. 1,833 §. — ⁶⁾ S:n 22 p. huhtik. 635 §. — ⁷⁾ S:n 22 p. helmik. 310 §. — ⁸⁾ Ks. v:n 1911 kert. s. 12. — ⁹⁾ Rkmin pöytäk. 22 p. huhtik. 638 §. — ¹⁰⁾ S:n 1 p. huhtik. 531 §.

esiintyy muutetussa kaupunginasemakaavassa¹⁾ sekä että työ valmistuisi kevään kuluessa.

Brändön tilan hoito. Brändön yksinäisverotilaa koskevan kauppakirjan allekirjoittamisen²⁾ jälkeen rahatoimikamari päätti³⁾ kehoittaa maatalouslautakuntaa ottamaan hoitoonsa tilan viljelykset sekä sillä olevat rakennukset ottaen huomioon, että viljelykset jo oli annettu vuokralle⁴⁾ kuluvaksi vuodeksi.

Hietaniemenkadun poliisitalo. Kaupungin yleisten töiden hallitus oikeutettiin⁵⁾ ennakolta käyttämään 150,000 markkaa vuoden 1928 talousarvioon poliisitalon rakentamiseksi Hietaniemenkadulle merkitystä määrärahasta.

Katajanokan tullipaviljonki. Rahatoimikamari myönsi⁶⁾ käyttövaroistaan Yleisten töiden pääluokan kohdalta 39,000 markan määrärahan väliaikaisen tullipaviljongin rakentamiseen Katajanokalle.

Kumpulan siirtolapuutarhan puutarhurinasunto. Koska vasta nimitetyllä Kumpulan siirtolapuutarhan puutarhurilla oli kuusi lasta ja häntä varten paraikaa rakennettu asunto käsitti ainoastaan 2 pientä huonetta ja keittiön, rahatoimikamari päätti⁷⁾, että kyseelliseen asuntoon rakennettaisiin yksi lisähuone suunnitellun ulkohuonerakennuksen ja asutorakennuksen väliin, jotka siten rakennettaisiin yhteen. Tästä aiheutuivat kustannukset, n. 15,000 markkaa, osoitettiin kamarin käyttövaroista.

Ruskeasuon siirtolapuutarha. Rahatoimikamari osoitti⁸⁾ käyttövaroitaa 2,500 markkaa Ruskeasuon siirtolapuutarhan käytävien hiekoittamiseen.

Rautaromun käyttäminen. Maatalouskonttori oikeutettiin⁹⁾ käyttämään eräaseen Reimarsin tilalla olevaan kasemattiin jätetyt rautaromut siltojen kannatusvasoiksi.

Kaupungin koulukiinteistöjen arviointi. Lastensuojelutoiminnan johtajalle annettiin tehtäväksi¹⁰⁾ yhdessä rakennuskonttorin edustajan kanssa arvioida lastensuojelulautakunnan hallinnon alaiset kiinteistöt valtioneuvoston vahvistamien perusteiden¹¹⁾ mukaisesti.

Johtaja R. Liukkonen oli sittemmin yhdessä arkkitehti V. Määtän kanssa arvioinut seuraavat kiinteistöt, joille tällöin määrättyihin arvoihin oli nojautettava laskettaessa kaupungille koulukodeista tulevaa valtionapua.

Koulukoti.	Kaupungin osuus, Smk.	Valtion osuus, Smk.	Kokonaisarvo, Smk.
Bengtsår	1,845,680: —	306,100: —	2,151,780: —
Toivola	916,400: —	16,500: —	932,900: —
Toivoniemi	514,300: —	—	514,300: —
Ryttylä	1,991,300: —	1,525,950: —	3,517,250: —
Yhteensä	5,267,680: —	1,848,550: —	7,116,230: —

Rahatoimikamari hyväksyi¹²⁾ arviokirjat.

Samaa tarkoitusta varten toimitettava kansakoulukiinteistöjen arviointi annettiin tehtäväksi¹³⁾ Kaupunkien yleiselle paloapuyhdistykselle, joka valitsi¹⁴⁾ arviomiehiksi rakennusmestarit R. Willmanin ja O. Holvikiven. Mainittujen herrain toimittamastaan tarkastuksesta antamaan¹⁵⁾ arviokirjaan oli kaupungin kansakoulujen hallussa oleville kiinteistöille merkitty seuraavat arvot:

¹⁾ Ks. v:n 1924 kert. s. 3. — ²⁾ Ks. tätä kert. s. 11. — ³⁾ Rkmin pöytäk. 1 p. huh-tik. 529 §. — ⁴⁾ Ks. tätä kert. s. 146. — ⁵⁾ Rkmin pöytäk. 30 p. jouluk. 1,943 §. — ⁶⁾ S:n 11 p. marrask. 1,655 §. — ⁷⁾ Rkmin jstn pöytäk. 5 p. toukok. 4,166 §. — ⁸⁾ S:n 5 p. toukok. 4,165 §. — ⁹⁾ S:n 3 p. helmik. 2,851 §. — ¹⁰⁾ Rkmin pöytäk. 23 p. elok. 1,163 §. — ¹¹⁾ Ks. kunnall. asetuskok. s. 93. — ¹²⁾ Rkmin pöytäk. 18 p. lokak. 1,477 §. — ¹³⁾ S:n 17 p. toukok. 786 §. — ¹⁴⁾ Rkmin jstn pöytäk. 14 p. kesäk. 4,600 §. — ¹⁵⁾ Rkmin pöytäk. 20 p. syysk. 1,301 §.

Kansakoulun osoite.	Tontin arvo, Smk.	Koulurakennuksen arvo, Smk.	Muiden koulutontilla olevien rakennusten arvo, Smk.	Yhteensä, Smk.
Kaisaniemi	4,130,000: —	5,990,000: —	—	10,120,000: —
Tehtaank.	2,580,000: —	4,820,000: —	—	7,400,000: —
Kallio	2,235,000: —	7,340,000: —	320,000: —	9,895,000: —
Punavuorenk. . .	1,550,000: —	3,730,000: —	—	5,280,000: —
Kammionk.	1,420,000: —	3,820,000: —	50,000: —	5,290,000: —
Vallila	715,000: —	3,250,000: —	40,000: —	4,005,000: —
Lapinlahdenk. . .	1,950,000: —	1,680,000: —	15,000: —	3,645,000: —
Kristiinank.	200,000: —	267,000: —	—	467,000: —
Ratak.	2,800,000: —	4,000,000: —	—	6,800,000: —
Toukola	130,000: —	665,000: —	20,000: —	815,000: —
Annank.	2,430,000: —	4,100,000: —	120,000: —	6,650,000: —
Topeliuksenk. . .	900,000: —	3,610,000: —	—	4,510,000: —
Nikolaink.	2,730,000: —	3,890,000: —	170,000: —	6,790,000: —
Porthanink.	1,340,000: —	1,320,000: —	10,000: —	2,670,000: —
Eläintarhank. . .	669,000: —	4,790,000: —	—	5,459,000: —
Yhteensä	25,779,000: —	53,272,000: —	745,000: —	79,796,000: —

Rakennuskonttorille annettiin tehtäväksi ¹⁾ antaa arvioida valmistavan poikain ammattikoulun käytettävänä oleva Pietarinkadun varrella sijaitseva kiinteistö sekä Helsinginkadulla oleva työväenopiston uusi rakennus.

Tämän johdosta toimitetussa arvioinnissa saatiin tulokseksi ²⁾ seuraavat arvot:

Kiinteistön osoite.	Tontin arvo, Smk.	Rakennusten arvo, Smk.	Yhteensä, Smk.
Valmistava poikain ammattikoulu Pietarink. 6:ssa	3,370,000: —	1,844,000: —	5,214,000: —
Työväenopisto Helsingink. 26:ssa	3,150,000: —	4,327,000: —	7,477,000: —
Yhteensä	6,520,000: —	6,171,000: —	12,691,000: —

B. Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevat asiat.

Tilapäinen luotto. Kaupunginvaltuuston valtuutettua ³⁾ rahatoimikamarin ottamaan lyhytaikaista luottoa 140,000,000 markkaa tai sitä vastaavan arvon ulkomaisessa rahassa kamari päätti ⁴⁾ uudistaa pankkilaitoksen The National City Bank of New York myöntämän, joulukuun 14 p:nä maksettavaksi lankeavan 2,000,000 dollarin ⁵⁾ lainan vuodeksi eteenpäin lukien tammikuun 2 p:stä 1928. Samalla päätettiin korottaa lainamäärä 3,000,000 dollariin. Koko lainamäärälle suoritettaisiin efektiivistä korkoa 5 ½ %. Kaupunginjohtaja Castrén ja asiamies M. Wilskman valtuutettiin kaupungin puolesta allekirjoittamaan laina-asiakirjat.

¹⁾ Rkmin pöytäk. 20 p. syysk. 1,311 §. — ²⁾ S:n 1 p. marrask. 1,582 §. — ³⁾ Ks. tätä kert. s. 47. — ⁴⁾ Rkmin pöytäk. 9 p. jouluk. 1,830 § ja 23 p. jouluk. 1,929 §. — ⁵⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 174.

Suomen kaupunki- ja maalaiskuntain keskuslainakassa osakeyhtiö oli rahatoimikamarilta tiedustellut, tarvitsiko kaupunki lyhytaikaista lainaa, mutta kamari päätti¹⁾ vastata, ettei kamari voinut ottaa harkittavakseen yhtiön kirjelmässä esitettyjen ehtojen mukaista lainatarjousta.

Rahatoimikamari päätti²⁾, että kaupungin Pohjoismaiden yhdyspankista saama konttokuranttiluotto heti sanottaisiin irti sekä että kaupunki toistaiseksi luopuisi käyttämästä tätä lainausmuotoa.

Ulkomailla olevien obligatioiden lunastaminen. Kaupunginjohtaja ilmoitti antaneensa insinööri E. von Frenckellille, joka yksityisasiain vuoksi oleskeli ulkomailla, tehtäväksi asettua yhteyteen ulkomaalaisten kaupungin obligatioiden omistajain kanssa, jotta saataisiin aikaan sopimus kaupungin vanhempiin lainoihin kuuluvien obligatioiden lunastamisesta, sekä tarpeelliset ohjeet noudatettaviksi Ranskassa käytävissä neuvotteluissa. Suomen pankin pääjohtaja R. Ryti, joka äskettäin oli palannut Ranskasta, oli käsityksenään lausunut, että obligatit voitaisiin sopimustietä lunastaa Ranskassa n. 40 %:iin niiden kulta-arvosta. Koska Suomen Pariisissa oleva ministeri C. Enckell jo oli alustavasti tutustunut tähän asiaan, rahatoimikamari päätti³⁾ kääntyä hänen puoleensa anoen, että hän jatkaisi neuvottelujaan edellä mainitulla pohjalla, sekä ilmoittaa hänelle, että insinööri Frenckell oli yksityiskohtaisesti perehtynyt kaupungin laina-asioihin ja että kamari oli kehoittanut häntä antamaan ministeri Enckellille kaikkea mahdollista apua, jotta neuvottelut saataisiin onnelliseen tulokseen. Ennen mahdollisten lopullisten sopimusten tekoa tuli rahatoimikamarin kussakin erikoistapauksessa saada hyväksyä ne.

Neuvotteltuaan asiasta kamarin yksityisten jäsenten kanssa kamarin kanslia sen jälkeen oli valtuuttanut ministeri C. Enckellin ja insinööri E. von Frenckellin kaupungin puolesta tekemään sopimukset Ranskassa asuvien kaupungin obligatioiden omistajain kanssa kaupungin vuoden 1902 obligatiolainaan kuuluvien obligatioiden lunastamisesta 48 dollarista kappaleelta. Rahatoimikamari hyväksyi⁴⁾ tämän toimenpiteen.

Edellä mainitut herrat olivat sittemmin tehneet yhtymän L'association nationale des porteurs francais de valeurs mobilières kanssa heinäkuun 1 p:ään asti voimassa olevan sopimuksen⁵⁾ obligatioiden lunastamisesta kaupungille edellä mainitusta hinnasta. Palattuaan Ranskasta insinööri von Frenckell suullisesti teki selvää käydyistä neuvotteluista ja ilmoitti tällöin, että mainittu yhtymä oli arvioinut kulunkinsa myötävaikutuksesta obligatioiden lunastamiseen 25,000 frangiksi kerta kaikkiaan sekä että sen hallintoneuvosto oli pannut sopimuksen hyväksymisen ehdoksi vaatimuksen, ettei kaupunki ennen heinäkuun 1 p:ää eikä sen jälkeenkään maksanut obligatioista suurempaa hintaa kuin sopimuksessa oli määrätty, ei yksityishenkilöille eikä yhtymille, ellei kaupunki samalla maksanut ranskalaisille obligatioiden omistajille vastaavaa lisähintaa yhtymän välityksellä lunastetuista obligatioista; kaupungilla olisi kuitenkin oikeus ilman lisämaksuvelvollisuutta maksaa suurempi lunastushinta, jos olot muuttuisivat niin, että esim. vuoden 1921 obligatiolaki kumotaisiin. Edelleen insinööri von Frenckell huomautti, että sopimuksen mukaan oli obligatioiden omistajille maksettava lisämaksua ainoastaan siinä tapauksessa, että yhtymä tätä vaati saatuaan ilmoituksen, että obligatioita oli lunastettu korkeammasta hinnasta; että lisämaksuvelvollisuus ei ollut voimassa,

¹⁾ Rkmin pöytäk. 20 p. toukok. 796 §. — ²⁾ S:n 30 p. jouluk. 1,960 §. — ³⁾ S:n 22 p. maalisk. 479 §. — ⁴⁾ S:n 1 p. huhtik. 546 §. — ⁵⁾ S:n 12 p. huhtik. 611 § ja 22 p. huhtik. 630 §.

milloin obligatioita affidavitin perusteella oli lunastettu kultavaluutassa, ei myöskään, jos obligatit oikeudenkäynnillä oli tuomittu maksettavaksi; että lunastettavaksi langenneet kupongit oli lunastettava paperifrangeissa; sekä että sopimuksessa vahvistettu hinta oli suoritettava kaikista lunastettavaksi esitetyistä obligatioista. Banque privée oli ilmoittanut suostuvansa toimimaan obligatioiden lunastuspaikkana 5 frangin provisiosta obligatiolta.

Rahatoimikamari hyväksyi ¹⁾ periaatteellisesti tämän sopimuksen päättäen samalla, että obligatioiden lunastamiseen tarvittavat varat annettaisiin käytettäväksi vasta kamarin saatua alkuperäiset sopimuskirjat ja voitua ne yksityiskohtaisesti tarkastaa.

Kaupungin neuvottelijain kuitenkin vaadittua, että lunastuspaikkakunnalle lähetettäisiin tarvittavat varat, kamarin kanslia oli sopinut Suomen pankin kanssa siitä, että tarpeelliset varat suoritettaisiin New Yorkin pankkilaitoksen National City Bank välityksellä. Arvion mukaan tarvittaisiin aluksi 100,000 dollaria ja 100,000 frangia, mihin tuli lisäksi edellä mainitulle yhtymälle kuuluva välitysprovisio, 25,000 frangia. Rahatoimikamari päätti ²⁾ sen johdosta lopullisesti hyväksyä kyseellisen sopimuksen sekä edellä mainitut kamarin kanslian toimenpiteet.

Myöskin L'association nationale des porteurs français de valeurs mobilières vahvisti ³⁾ huhtikuun 21:nenä päivätyssä kirjeessä, että sen hallintoneuvosto oli hyväksynyt sopimuksen ehdoin, ettei Helsingin kaupunki myöntänyt edullisempia ehtoja millekään yhtymälle eikä yksityiselle obligatioiden omistajalle myöntämättä vastaavaa etua myöskin yhtymän jäsenille.

Koska neuvottelut olivat vieneet enemmän aikaa kuin alussa oli arveltu, pidennettiin ⁴⁾ edellä mainitun sopimuksen voimassaoloaika syyskuun 30 p:ään.

Rahatoimikamari päätti ⁵⁾ kehoittaa Suomen Pariisin ministeriä C. Enckelliä ilmoittamaan Ranskassa asuville kaupungin vuoden 1902 lainaan kuuluvien obligatioiden omistajille, että kaupunki vielä syyskuun päätyttyä eli kaupungin yhtymän L'association nationale des porteurs français de valeurs mobilières kanssa tekemän sopimuksen voimassaoloajan mentyä umpeen oli valmis lunastamaan kyseellisiä obligatioita siihen asti voimassa ollein ehdoin.

Edelleen kamari päätti ⁵⁾, että vuoden 1902 laina kuoletettaisiin loppuun vuosina 1928—31 sekä antoi rahatoimikonttorille tehtäväksi tässä tarkoituksessa laatia kuoletussuunnitelman.

Edellä mainitun yhtymän kanssa tehty sopimus pidennettiin ⁶⁾ sittemmin olemaan voimassa vuoden loppuun.

Tehdyn ehdotuksen johdosta, että kaupunki yhtymän L'association des porteurs français de valeurs mobilières välityksellä ryhtyisi lunastamaan vuosien 1892, 1898 ja 1900 lainoihin kuuluvia obligatioita, rahatoimikamari päätti ⁷⁾, ettei mitään yleistä sopimusta tai nimenomaista ostotarjousta tehtäisi. Sen varalta, että ulkomailta tarjottaisiin kaupungin lunastettavaksi mainittuja tai vuoden 1902 lainaan kuuluvia obligatioita, jotka olivat olleet ulkomailla jo ennen tammikuun 1 p:ää, kamari vahvisti seuraavat maksimihinnat noudatettaviksi lunastuksessa: vuoden 1898 obligatiolainaan kuuluvista obligatioista 44 % sekä vuosien 1892, 1900 ja 1902 obligatioista 48 % niiden kulta-arvosta. Vuosien 1900 ja 1902 obligatioiden korkolippuja saisi kuitenkin lunastaa ainoastaan Suomen markoissa ja nimellis-

¹⁾ Rkmrin pöytäk. 26 p. huhtik. 651 §. — ²⁾ S:n 3 p. toukok. 691 §. — ³⁾ S:n 3 p. kesäk. 900 §. — ⁴⁾ S:n 20 p. toukok. 795 § ja 5 p. heinäk. 1,025 §. — ⁵⁾ S:n 9 p. syysk. 1,244 §. — ⁶⁾ S:n 18 p. lokak. 1,482 §. — ⁷⁾ S:n 3 p. toukok. 692 §.

arvosta ¹⁾ kun taas vuosien 1892 ja 1898 obligatioiden kuponkeja saisi lunastaa edellä mainituin prosentein niiden kulta-arvosta.

Pankille Banque privée oli huomautettava ²⁾, että jos lunastettavaksi esitetyistä obligatioista puuttui asiaankuuluvia kuponkeja, niiden lunastushinnasta oli vähennettävä erotettujen kuponkien arvo laskettuna obligatioiden lunastuskurssin mukaan.

Banque privée oli anonut, että kaupunki laatisi viisi uutta vuoden 1902 obligatiolainaan kuuluvaa obligatiota yhtä monen hävinneen sijaan, ja rahatoimikamari päätti ³⁾ myöntyä tähän ehdoin, että pankki antoi pankkitakauksen kaupungille tämän johdosta mahdollisesti aiheutuvasta vahingosta.

Pariisilaisen pankkiiri Steenin tarjous myydä 4,000 vuoden 1902 obligatiolainaan kuuluvaa obligatiota 48 dollarista kappaleelta evättiin ⁴⁾, koska herra Steen oli määrännyt ehdoksi, että myöskin obligatioihin kuuluvat kupongit oli lunastettava saman kurssin mukaan.

Rahatoimikamari päätti ⁵⁾ ostaa lontoolaiselta J. Henry Schröder & Company nimiseltä pankkiiriliikkeeltä vuoden 1909 lainaan kuuluvia obligatioita 2,000 punnan nimellisarvosta ja vuoden 1911 lainaan kuuluvia 7,000 punnan nimellisarvosta kurssiin 68 $\frac{1}{2}$.

Basler Handelsbank nimisen pankkiliikkeen vaadittua ennakolta tarvittavat varat kaupungin vuonna 1902 ottaman lainan erääntyneiden kuponkien ja arvottujen obligatioiden lunastamiseksi rahatoimikamari päätti ⁶⁾ tehdä Suomen pankin kanssa sopimuksen siitä, että tämä luovuttaisi Basler Handelsbankin käytettäväksi tarpeelliset varat ehdoin, että kaupunki suorittaisi pankille mahdollisesti koituvan vahingon.

F. Lange & C:o niminen hampurilainen pankkiiriliike oli tarjonnut kaupungin lunastettavaksi erään määrän kaupungin vuosien 1898 ja 1900 obligatiolainoihin kuuluvia obligatioita ja kuponkeja, ja rahatoimikamari päätti ⁷⁾ tämän johdosta valtuuttaa kaupunginjohtajan tekemään mainitulle toiminnimelle vastatarjouksen edellä mainittujen obligatioiden ostamisesta 45 dollarista 500 markan nimellismääräiseltä vuoden 1898 lainaan kuuluvalla obligatiolta ja 48 dollarista niinkään 500 markan nimellismääräiseltä 1900 vuoden lainaan kuuluvalla obligatiolta. Maksettavaksi langenneista korkolipuista suoritettaisiin kuponkeihin Suomen markoissa merkitty määrä Ranskan frangeja ja provisiota 5 frangia jokaiselta 500 markan nimellisarvoiselta obligatiolta. Jos obligatit olivat epätäydellisiä sikäli, että joidenkin vuosien kupongit puuttuivat, oli lunastushinnasta vähennettävä kuponkien arvo Ruotsin kruunuissa.

Rahatoimikamari päätti ⁸⁾ ilmoittaa niille henkilöille, jotka valtion edustajain kanssa olivat neuvotteluissa Suomen valtion obligatioiden lunastamisesta, että kaupunki oli halukas lunastamaan Saksassa olevia kaupungin vuosien 1892, 1898, 1900 ja 1902 lainoihin kuuluvia obligatioita suhteellisesti samoin ehdoin, joita oli noudatettu lunastettaessa obligatioita Ranskassa. Sen varalta, että saksalaiset edustajat haluaisivat ryhtyä asian johdosta neuvotteluihin, kamari valtuutti kaupunginjohtaja Castrénin edustamaan kaupunkia.

Sitteemmin ilmoitettiin, etteivät saksalaiset obligatioiden omistajat hyväksyneet kaupungin ehtoja, ja rahatoimikamari päätti ⁹⁾ antaa kysymyksen

¹⁾ Obligatioiden omistajain kanssa myöhemmin tehdyn sopimuksen mukaan lunastettiin myöskin vuosien 1900 ja 1902 obligatioiden kuponkeja 48 %:lla niiden kulta-arvosta. — ²⁾ Rkmin pöytäk. 10 p. toukok. 737 §. — ³⁾ S:n 19 p. heinäk. 1,052 §. — ⁴⁾ S:n 4 p. mar-rask. 1,607 §. — ⁵⁾ S:n 15 p. maalisk. 452 §. — ⁶⁾ Rkmin pöytäk. 25 p. helmik. 332 §. — ⁷⁾ S:n 10 p. toukok. 726 §. — ⁸⁾ S:n 11 p. lokak. 1,442 §. — ⁹⁾ S:n 13 p. lokak. 1,444 §.

raueta, koska kamari toistaiseksi ei halunnut maksaa kyseellisistä obligatioista ja kupongeista suurempaa hintaa kuin Ranskassa oli maksettu.

Kysymystä koskevat neuvottelut aloitettiin kuitenkin uudestaan, ja tällöin rahatoimikamari periaatteessa hyväksyi¹⁾ seuraavan sopimuksen Saksassa olevien kaupungin vuosien 1898, 1900 ja 1902 obligatiolainoihin kuuluvien obligatioiden lunastamisesta, kuitenkin siten muutettuna, että ehdotuksessa mainitut saksanmarkat oli muutettava vastaavaksi määräksi dollareita.

»Helsingin kaupunki sitoutuu tämän kautta käteismaksulla ostamaan takaisin ne obligatiot, jotka kuuluvat kaupungin obligatiolainoihin vuosilta 1898, 1900 ja 1902, seuraavilla ehdoilla:

1) Obligatioiden omistajien tulee olla Saksan alaisia ja voida toteen näyttää, että he ovat omistaneet obligatiot

a) 21 p:stä toukokuuta v. 1921

b) 1 p:stä tammikuuta v. 1927

c) varustettuina saksalaisella sotaa edelläkäyvän ajan leimalla,

d) nykyhetkellä.

2) Obligatioiden tulee olla varustettuina kaikilla vielä erääntymättömillä kuin myöskin juoksevan vuoden osinkokupongeilla.

3) Maksu on joka obligatiosta määrältään

Smk. 500: — ja kuuluva v. 1898 3 ½ % lainaan Rmk. 184: 40,

» 500: — » » » 1900 4 % » » 201: 60,

» 500: — » » » 1902 4 % » » 201: 60;

4) Jokaisesta erääntyneestä voimassa olevasta kupongista suoritetaan Rmk. 0: 40 kutakin Smk. 1: — kohti.

5) Obligatiot ovat talletettavat johonkin siihen oikeutettuun saksalaiseen pankkiin tai Helsingin rahatoimikamariin 1 p. tammik. — 30 p. maalisk. 1928 välisenä aikana ja tapahtuu suoritus huhtikuun 8 p:nä 1928.

6) Jokaisesta lunastetusta obligatiosta suoritaa Helsingin kaupunki pankille, joka sen on lunastanut, Rmk. 0: 80 obligatiota kohti.

7) Ellei obligatioita nimellisarvoltaan yhteensä Smk. 750,000: — esitetä lunastettaviksi, on Helsingin kaupunki oikeutettu purkamaan tämän sopimuksen.

8) Siltä varalta, että Suomen pankki niin haluaa, voidaan tämän tarjouksen voimassaoloaikaa pidentää 30 p:ään kesäkuuta 1928.

9) Siinä tapauksessa, että Helsingin kaupunki 5 vuoden kuluessa tammikuun 1 p:stä 1928 lukien yleisen sopimuksen mukaan sitoutuu ostamaan näihin lainoihin kuuluvat obligatiot korkeampaan hintaan, on kaupunki velvollinen maksamaan kaikille niille, jotka tämän sopimuksen perusteella ovat myyneet obligatioita, eron tämän hinnan ja mahdollisen kalliimman hinnan välillä.»

Obligatioiden lunastaminen Suomessa. Rahatoimikamari osti²⁾ Helsingin yliopistolta erään määrän obligatioita, joiden nimellisarvo oli 31,000 markkaa ja jotka kuuluivat kaupungin vuoden 1892 lainaan, suorittaen yhteensä 62,000 markkaa eli 200 % nimellisarvosta. Samalla rahatoimikamari sitoutui siinä tapauksessa, että kaupunki vuoden varrella maksaisi Suomessa olevista samaan lainaan kuuluvista obligatioista edellä mainittua suuremman hinnan obligatiolta, maksamaan yliopistolle lisähinnan, joka vastasi edellä mainitussa sopimuksessa määrätyn hinnan ja sen hinnan välistä erotusta, joka obligatioista

¹⁾ Rkmrin pöytäk. 22 p. marrask. 1,720 §. — ²⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 29 p. huhtik. 3,939 §.

olisi ollut suoritettava, jos ne olisi lunastettu Suomessa vuoden varrella sovelletun korkeimman kurssin mukaan.

Rahatoimikonttori valtuutettiin¹⁾ kaupunginjohtajan osoitusten mukaisesti ostamaan takaisin Suomessa olevia vuosien 1892, 1898, 1900 ja 1902 lainoihin kuuluvia obligatioita ja lunastettavaksi erääntyneitä kuponkeja hintaan, joka saisi nousta enintään 300 %:iin obligatioiden ja kuponkien nimellisarvosta.

Myöhemmin rahatoimikamari päätti²⁾ maksaa Suomessa olevista vuosien 1892, 1898, 1900 ja 1902 lainoihin kuuluvista obligatioista enintään 350 % niiden nimellisarvosta, kuitenkin siten, että jokaista myyntitarjousta oli erikseen harkittava.

Kaupungin obligatio-oikeudenkäynnit. Asianajaja R. Hellberg oli Tukholman raastuvanoikeudessa vaatinut Helsingin kaupungin velvoittamista lunastamaan yhden kaupungin vuoden 1892 lainaan ja yhden kaupungin vuoden 1902 lainaan kuuluvan obligation yhteensä 720 Ruotsin kruunusta samoin kuin korvaamaan oikeudenkäynnin hänelle aiheuttamat kulut. Haaste tuli käsiteltäväksi kesäkuun 1 p:nä. Tämän johdosta rahatoimikamari päätti³⁾ ryhtyä valmistaviin toimenpiteisiin voidakseen vastata asiassa sekä käyttää hyväkseen niitä säännöksiä laillisesta tuomioistuimesta, joiden perusteella Ruotsin lain mukaan asiassa ehkä voitaisiin tehdä menestyksellinen forum-väite, sekä muuten käytettävissä olevin keinoin pitkittää jutun käsittelyä, jotta kamari sillävälin ehtisi neuvotella ruotsalaisten obligatioiden omistajain kanssa suuremman obligatiomäärän lunastamisesta.

Samalla kaupunginjohtaja Castrén valtuutettiin hyväksymään sellaisten obligatioiden hinnaksi, joita lunastaessaan kaupunki noudatti obligatiolain määräyksiä, niiden kulta-arvon. Koska kuitenkin Suomen pankki oli saanut aikaan sopimuksen obligatioiden lunastamisesta hinnasta, joka vastasi 60 % kulta-arvosta, oli kaupunginjohtaja Castrénin aina, jos lunastamisessa aiottiin ylittää mainittu hinta, ennen lopullisen ostotarjouksen tekemistä tai myyntitarjouksen hyväksymistä neuvoteltava asiasta pankin pääjohtajan R. Rytin kanssa.

Asiamies M. Wilskman joka oli Tukholmassa neuvotellut ruotsalaisten asianajajain kanssa Helsingin kaupungin ja asianajaja Hellbergin välisestä obligatioiden ja kuponkien lunastamista koskevasta oikeudenkäynnistä, ehdotti, että Tukholman raastuvanoikeudessa tehtäisiin väite siitä, ettei raastuvanoikeus ollut oikea tuomioistuin kyseellistä asiaa käsittelemään, sekä että kaupunki, jos tämä väite vastoin otaksumista hylättäisiin, vaatisi, että kanne oli ratkaistava velallisen kotimaassa voimassa olevan, s. o. Suomen lain mukaan. Rahatoimikamari päätti⁴⁾ määrätä edustajakseen Tukholman raastuvanoikeudessa vireillä olevaan oikeudenkäyntiin asiamies Wilskmanin, jonka tuli apunaan käyttää sopivaa ruotsalaista asianajajaa. Asian arvon ja tärkeyden vuoksi asiamiestä kehoitettiin hankkimaan asiasta professorien O. Hj. Granfeltin ja B. Sjöströmin lausunnot, jotka oli esiteltävä kamarille samoin kuin myöskin asiamiehen laadittava ehdotus raastuvanoikeuteen jätettäväksi vastineiksi. Asian aiheuttamat kustannukset oli kamarin hyväksymää laskua vastaan suoritettava provisioita y. m. varten olevasta määrärahasta.

Tutustuttuaan mainittujen asiantuntijain lausuntoihin kamari päätti⁵⁾, että professoreja Å. Hessleriä ja E. Kallenbergiä kehoitettaisiin lausumaan

¹⁾ Rkmin pöytäk. 10 p. toukok. 728 §. — ²⁾ S:n 4 p. marrask. 1,609 §. — ³⁾ S:n 22 p. maalisk. 478 §. — ⁴⁾ S:n 13 p. toukok. 753 §. — ⁵⁾ S:n 24 p. toukok. 811 §.

mielipiteensä siitä, oliko Tukholman raastuvanoikeus katsottava oikeaksi tuomioistuimeksi käsittelemään kyseellistä asiaa. Asiamiehen vastine-ehdotus hyväksyttiin ¹⁾).

Asiamies ilmoitti, että Fiducia A. S. niminen yhtiö oli haastattanut Helsingin kaupungin maaliskuun 15 p:nä geneveläiseen tuomioistuimeen Tribunal de premier instance, chambre de conciliation vaatien kaupungin velvoittamista lunastamaan erinäisiä vuoden 1902 lainaan kuuluvia arvottuja obligatioita ja erääntyneitä kuponkeja Sveitsin frangeissa. Tämän johdosta asiamies oli ulkoasiainministeriön välityksellä pyytänyt Suomen Genèveen lähetystä, valitsemaan sopivan henkilön edustamaan kaupunkia kyseellisessä oikeudenkäynnissä ja anomaan pidempää lykkäystä asian selvittelyä varten. Rahatoimikamari hyväksyi ²⁾ nämä toimenpiteet. Sittemmin asian hoito oli uskottu asianajaja Achardille, jolle myönnettiin ³⁾ 1,000 frangin ennakkopalkkio suoritettavaksi talousarvion tililtä Provisiot y. m.

Meriväenluutnantti J. Jaureguiberryn haastatettua kunnallisormestari L. Ehrnroothin Helsingin kaupungin edustajana Pariisin Tribunal civil de la Seine nimiseen tuomioistuimeen vaatien, että kaupunki velvoitettaisiin lunastamaan hänen hallussaan olevat kaupungin vuoden 1902 obligatiolainaan kuuluvat obligatit Sveitsin frangeissa, asiamies ilmoitti, että Suomen Pariisiin lähettiläs C. Enckell oli antanut lähetystön lakimiehelle R. Coulet'lle tehtäväksi koettaa saada oikeudenkäynnin lykätynsä sekä pyytänyt asiasta hänen lausuntoaan, jonka hän oli antanutkin. Rahatoimikamari päätti ⁴⁾ hyväksyä nämä toimenpiteet ja lähettää herra Coulet'lle tarpeelliset valtakirjat. Samalla valtuutettiin ministeri Enckell kaupungin puolesta neuvottelemaan kaupungin obligatioiden sovinnollisesta lunastamisesta.

Ministeri Enckell ilmoitti toukokuun 3:nä päivätyssä kirjeessä, että hän oli kehoittanut kaupungin herra Jaureguiberryn oikeudenkäynnissä käyttämää asianajajaa ryhtymään toimenpiteisiin, jotta kaupungin pormestari, jolla ei ollut oikeutta edellä mainitussa asiassa vastata kaupungin puolesta, erotettaisiin jutusta, että lakitieteentohtori L. Raveton, joka aikaisemmin oli saanut tehtäväkseen toimia pormestarin apulaisena oikeudenkäynnissä, ensi tilassa saisi valtakirjan toimiakseen siinä rahatoimikamarin edustajana, sekä että asianajaja Coulet tekisi tuomioistuimen laillisuutta koskevan väitteen perusteilla, jotka kamarin asiamies M. Wilskman oli suullisesti ilmoittanut herra Coulet'lle tai jotka ilmenivät hänelle lähetetyistä asiakirjajäljennöksistä. Rahatoimikamari hyväksyi ⁵⁾ nämä toimenpiteet. Samalla kamari päätti ⁵⁾ lähettää asianajaja Ravetonille erinäisten oikeudenkäynnin aiheuttamien kulujen peittämiseen 3,000 Ranskan frangia, mikä määrä suoritettaisiin talousarvion määrärahasta Provisiot y. m.

Asianajaja R. Coulet'n ehdotus kaupungin vastineeksi meriväenluutnantti Jaureguiberryn kaupunkia vastaan vireille panemassa oikeudenkäynnissä hyväksyttiin ⁶⁾).

Rahatoimikamari päätti ⁷⁾ hyväksyä asianajaja Coulet'n tarjouksen saapua henkilökohtaisesti Helsinkiin suullisesti neuvottelemaan herra Jaureguiberryn ja Helsingin kaupungin välisestä oikeudenkäynnistä. Herra Coulet oli arvioinut matkakustannuksensa, jotka kaupungin tuli suorittaa, 7,500 frangiksi.

¹⁾ Rkmin pöytäk. 27 p. toukok. 826 §. — ²⁾ S:n 8 p. maalisk. 403 §. — ³⁾ Rkmin jstn pöytäk. 21 p. jouluk. 7,307 §. — ⁴⁾ Rkmin pöytäk. 8 p. maalisk. 402 §. — ⁵⁾ S:n 10 p. toukok. 736 §. — ⁶⁾ S:n 4 p. marrask. 1,614 §. — ⁷⁾ S:n 22 p. marrask. 1,721 § ja 20 p. jouluk. 1,908 §.

Kumoten viimeksi mainitun päätöksensä kamari sittemmin antoi¹⁾ asiamies M. Wilskmanille toimeksi matkustaa Pariisiin neuvotellakseen siellä asianajaja Coulet'n kanssa Pariisin tuomioistuimessa kaupunkia vastaan vireillä olevista oikeudenkäynneistä. Samalla herra Wilskman valtuutettiin Pariisista Helsinkiin tuomaan kaupungin laskuun lunastetut vuoden 1902 lainaan kuuluvat obligatiot. Kyseelliset obligatiot oli vakuutettava Merivakuutusosakeyhtiö Argossa 5,000,000 markan arvosta vakuutusmaksun ollessa 7,500 markkaa. Asiamies Wilskman oikeutettiin ennakolta nostamaan kaupunginkassasta 6,000 markkaa matkakustannuksiaan varten ja velvoitettiin aikanaan tilittämään nämä varat.

Samalla asiamies valtuutettiin²⁾ The National City Bank of New York nimisen pankin Pariisin konttorista ottamaan vastaan ja kuittaamaan Ranskassa lunastetut vuoden 1902 lainaan kuuluvat obligatiot; Suomen pankkia pyydetäisiin antamaan edellämainitulle pankille määräys kyseellisten obligatioiden jättämisestä herra Wilskmanille.

Insinööri E. von Freneckellille suoritettiin³⁾ 22,540 markkaa niiden kustannusten korvaukseksi, jotka hänelle olivat koituneet kaupungin Ranskassa olevien obligatioiden lunastamista koskevien Pariisissa käytyjen neuvottelujen johdosta. Rahamäärä oli suoritettava provisoita y. m. varten olevasta määrärahasta.

Lunastetuista obligatioista suoritettava lisämaksu. Norjalainen kauppias P. Elieson, jolta rahatoimikamari vuonna 1920 oli lunastanut erinäisiä kaupungin vuosien 1898, 1900 ja 1902 lainoihin kuuluvia obligatioita Suomen rahassa 10,257: 50 markalla, oli ilmoittanut saaneensa mainittuna ajankohtana Suomen pankilta tiedon, ettei obligatioita voinut lunastaa Ruotsin eikä Norjan kruunuissa, mutta sittemmin saaneensa tietää, että hänellä olisi ollut siihen täysi oikeus, koska obligatioiden omistajilta vasta vuonna 1921 oli lailla eräissä tapauksissa riistetty oikeus maksun saamiseen ulkomaan rahassa. Hän vaati sen vuoksi, että hänelle suoritettaisiin edellä mainittujen obligatioiden rahamäärä, 7,560 Ruotsin kruunua, tässä rahalajissa tai Suomen rahassa maksupäivänä voimassa olleen kurssin mukaan, vähentämällä kuitenkin hänelle aikaisemmin suoritettu määrä, ynnä 6%:n korko toukokuun 3 p:stä 1920. Rahatoimikamari päätti⁴⁾ kohtuussyistä ilmoittaa olevansa suostuvainen suorittamaan hänelle 4,734: 90 kruunua (7,385: 40 kruunua, siitä vähennettynä aikaisemmin maksettu määrä, joka maksupäivän kurssin 387 mukaan lasketuna teki 2,650: 50 kruunua) kurssin 1,060: 50 mukaan eli 50,213: 62 markkaa ilman korkoa ehdoin, ettei kaupunkia vastaan nostettu oikeudenkäyntiä.

Obligatioiden arvonta. Vuonna 1927 arvottiin seuraavat määrät kaupungin obligatiolainoihin kuuluvia obligatioita: marraskuun 1 p:nä vuoden 1892 4 ½ %:n lainasta 71 obligatiota à 5,000 markkaa, 274 obligatiota à 1,000 markkaa ja 355 obligatiota à 500 markkaa, helmikuun 1 p:nä vuoden 1898 3 ½ %:n lainasta 29 obligatiota à 5,000 markkaa, 81 obligatiota à 2,000 markkaa, 102 obligatiota à 1,000 markkaa ja 196 obligatiota à 500 markkaa, vuoden 1900 4 %:n lainasta 34 obligatiota à 5,000 markkaa, 81 obligatiota à 2,000 markkaa, 107 obligatiota à 1,000 markkaa ja 220 obligatiota à 500 markkaa, kesäkuun 1 p:nä vuoden 1902 4 %:n lainasta 222 obligatiota à 500 markkaa sekä marraskuun 1 p:nä vuoden 1922 7 %:n lainasta 260 obligatiota à 5,000 markkaa. Arvottavaksi määrätyn obligatiomäärän sijasta kaupunki lunasti: vuoden 1909 4 ½ %:n lainasta 72 obligatiota à 2,515 markkaa, vuoden 1911 4 ½ %:n lainasta 91 obligatiota à 2,515 markkaa ja 111 obligatiota à 503 markkaa,

¹⁾ Rkmrin pöytäk. 23 p. jouluk. 1,930 §. — ²⁾ S:n 23 p. jouluk. 1,931 §. — ³⁾ S:n 2 p. elok. 1,091 §. — ⁴⁾ S:n 11 p. helmik. 252 §.

vuoden 1913 5 %:n lainasta 246 obligatiota à 536 markkaa, vuoden 1916 5 %:n lainasta 20 sitoumuskirjaa à 25,000 markkaa, vuoden 1917 5 %:n lainasta 15 obligatiota à 10,000 markkaa, 12 obligatiota à 5,000 markkaa ja 12 obligatiota à 1,000 markkaa, vuoden 1919 ensimmäisestä 5 ½ %:n lainasta 13 obligatiota à 10,000 markkaa, 12 obligatiota à 5,000 markkaa ja 59 obligatiota à 1,000 markkaa sekä vuoden 1919 toisesta 5 ½ %:n lainasta 72 obligatiota à 1,000 markkaa ja 12 obligatiota à 500 markkaa.

Kaupungin obligatiolainain kuoletuksuunnitelma. Banque privée oli laininlyönyt säädetyn määräjän kuluessa kuuluttaa rahatoimikamarin päätöksen¹⁾ vuoden 1902 obligatiolainain kuoletuksen korotuksesta. Saatuaan huomautuksen laininlyönnistään pankki oli toimittanut asiaa koskevan ilmoituksen sanomalehteen Petits Affiches, mutta ilmoitus ei sittenkään ollut tullut julkisuuteen lainaehtoien määräjän ajan kuluessa. Tämän johdosta rahatoimikamari päätti²⁾, ettei korotettua kuoletusta sovellettaisi kuluvana vuonna. Rahatoimikonttorilla kehoitettaisiin tämän johdosta laatimaan kyseellisen lainan uusi kuoletuksuunnitelma huomioon ottaen, että vuotuisen kuoletusmäärän vuodesta 1928 lähtien tuli olla aikaisemmassa suunnitelmassa mainitun määräinen.

Annettu laina. Uimahalli osakeyhtiö ilmoitti³⁾ hyväksyvänsä kaupunginvaltuuston sille kaupungin varoista myöntämän lainan ehdot.

Osakkeiden merkitseminen. Rahatoimikonttori oikeutettiin⁴⁾ Helsingin panttiosakeyhtiön uusien osakkeiden annissa merkitsemään osakkeita koko se määrä, mihin kaupungilla omistamiensa osakkeiden nojalla oli oikeus.

Osakkeiden osto. Rahatoimikamari päätti⁵⁾ periaatteellisesti, että kaupunki hankkiakseen huoneiston köyhäinhuoltoalautakunnan Vallilan kanslialle ostaisi 60,000 markalla sen perustettavan puolikunnallisen asunto-osakeyhtiön osakkeita, jonka tarkoituksena oli rakennuttaa Vallilan kortteli n:o 555.

Lahjoitusrahastoista myönnettyjen lainain korko. Rahatoimikamari päätti⁶⁾ vahvistaa lahjoitusvaroista myönnettävien irtisanomisen varassa olevien lainain koron 8 ½ %:ksi siitä päivästä lähtien, johon mennessä laina oli sanottu irti, kuitenkin erinäisin poikkeuksin.

Kiinnityksen siirtämiseen myöhemmäksi rahatoimikamari suostui⁷⁾ muuttamissa tapauksissa.

Lainain irtisanominen. Eräitä yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahastosta myönnettyjä lainoja päätettiin⁸⁾ sanoa irti, koska lainain ottajat eivät olleet noudattaneet rahaston hallintojaoston antamia ohjeita.

Maatalouslautakunta oikeutettiin⁹⁾ tallettamaan Maakuntain keskuspankki osakeyhtiön Malmin konttoriin juoksevalle tilille varoja enintään 100,000 markkaa.

Konttokuranttikorko. Rahatoimikamari ilmoitti¹⁰⁾ rahatoimikamarin lokaan 9 p:nä 1925¹⁾ tekemän päätöksen¹¹⁾ mukaisesti ilmoittaneensa teknillisille laitoksille ja maatalouskonttorille, että näillä kaupunginkassassa olevien konttokuranttitilien korko huhtikuun 1 p:stä oli laskettava siten, että veloituskorko oli 8 % ja hyvityskorko 6 %.

¹⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 45 ja 174. — ²⁾ Rkmin pöytäk. 14 p. kesäk. 941 §. — ³⁾ Rkmin jstn pöytäk. 5 p. toukok. 4,102 §; ks. tätä kert. s. 47. — ⁴⁾ Rkmin pöytäk. 4 p. maalisk. 379 §. — ⁵⁾ S:n 15 p. helmik. 263 §; vrt tätä kert. s. 77. — ⁶⁾ Rkmin pöytäk. 1 p. maalisk. 354 §. — ⁷⁾ S:n 28 p. kesäk. 990 § ja 28 p. lokak. 1,544—1,549 §. — ⁸⁾ S:n 28 p. kesäk. 972 ja 973 §. — ⁹⁾ S:n 8 p. marrask. 1,637 §. — ¹⁰⁾ Rkmin jstn pöytäk. 7 p. huhtik. 3,696 §. — ¹¹⁾ Ks. v:n 1925 kert. s. 214.

Talletettujen varain korko. Muuttoa vuonna 1926 tekemäänsä päätöstä ¹⁾ rahatoimikamari päätti ²⁾, että sähkölaitoksen kassaviraston oli suoritettava laitoksen henkilökunnan huoltokonttorilta tallettavaksi ottamistaan varoista korkoa 6 ½ %:n mukaan.

Ryhtylän keittiörakennus. Työnjohtaja K. A. Viljakainen oikeutettiin ³⁾ tilityksen ehdoin ennakkolta nostamaan kaupunginkassasta 5,000 markkaa vastedes asianomaisesta työmäärärahasta suoritettavien Ryhtylän keittiörakennuksen menojen peittämiseen.

Rakennuskonttorin tilivirasto oikeutettiin ⁴⁾ toistaiseksi pitämään 20,000 markan käteiskassaa voidakseen siitä maksaa rautatierahdit y. m. sekä kantamaan maksuun panemansa pienehköt tulot, kuten esim. piirustusjäljennösten ja yksityisille tontinomistajille annettujen kaupungin viemärijohtojen korkeusasemaa koskevien kirjallisten ilmoitusten lunastusmaksut, kuitenkin nimenomaisin ehdoin, että voimassa olevia määräyksiä noudatettiin kannannassa varain säilytyksen, tilityksen ja kirjanpidon suhteen, että varojen kannannan tarkkailu väärinkäytösten ehkäisemiseksi järjestettiin täysin tehokkaaksi sekä ettei tämä toimenpide aiheuttanut kaupungille lisäkustannuksia.

Naisten työtupain tulot. Rahatoimikamari oikeutti ⁵⁾ naisten työtupain johtokunnan jatkuvasti käyttämään kantamia tuloja esiintyvien menojen peittämiseen.

Mankalan koskien osakeyhtiö oli joulukuun 19 p:nä maksanut kaupunginkassaan 161,539:20 markkaa, mistä määrästä 11,539:20 markkaa vastasi yhtiön vuosien varrella kaupungilta saamista avustuksista takaisinmaksamatta olevaa määrää ja 150,000 markkaa korkohyvitystä y. m. Saatuaan tästä tiedon rahatoimikamari päätti ⁶⁾ antaa rahatoimikonttorille tehtäväksi laskea yhtiön kaupungin varoista saamille avustuksille 9 %:n koron sekä jättää erotuksen yhtiön tilille sen hyväksi.

Kansanlastentarhat. Kansanlastentarhain johtokunta anoi, että Käpylässä toimiva lastentarha Alku oikeutettaisiin kuluvana vuonna käyttämään Suomalinnin lastentarhaa varten myönnetystä talousarvion varoista 22,080 markkaa opettajan ja 3,000 markkaa apu-työn palkkaamiseen sekä 2,300 markkaa tarverahoiksi, ja rahatoimikamari myöntyi ⁷⁾ tähän anomukseen.

Edelleen kansanlastentarhain johtokunta oli viitaten siihen, että Kotivaran päiväkotiiin tarvittiin yksi opettajatar lisää, ehdottanut, että koska Onnelan lastentarhan kokopäiväosaston lapsimäärä oli tuntuvasti vähentynyt, tämä osasto lakkautettaisiin syyskuun 1 p:nä ja opettajatar L. Pakula siirrettäisiin Kotivaran päiväkotiin, sekä että jälkimmäinen lastentarha saisi käytettäväkseen 16,090:40 markkaa edellistä varten myönnetystä määrärahasta. Rahatoimikamari myöntyi ⁸⁾ tähän anomukseen.

Kaupungin kiinteän omaisuuden ja vakautetun velan kirjaaminen. Vuodeksi 1925 valittujen kaupungin kiinteän omaisuuden katselmusmiesten lähetettyä kamariin arviokirjansa rahatoimikonttoria kehoitettiin ⁹⁾ ottamaan niihin merkityt arvot huomioon vuoden 1926 tilinpäätöksessä.

Rahatoimikonttorin esityksestä kamari päätti ¹⁰⁾, että kaupungin vakautettu velka merkittäisiin kirjanpidossa todellisia arvoja vastaavin määrin, ja anoi ¹¹⁾ kaupunginvaltuustolle osoitetussa kirjelmässä, että kaupungin

¹⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 177. — ²⁾ Rkmin pöytäk. 11 p. tammik. 41 §. — ³⁾ S:n 19 p. heinäk. 1,053 §. — ⁴⁾ S:n 25 p. marrask. 1,728 §. — ⁵⁾ S:n 18 p. tammik. 90 §. — ⁶⁾ S:n 20 p. jouluk. 1,909 §. — ⁷⁾ S:n 1 p. helmik. 174 §. — ⁸⁾ S:n 31 p. toukok. 857 §. — ⁹⁾ S:n 26 p. tammik. 111 §. — ¹⁰⁾ S:n 22 p. maalisk. 503 §. — ¹¹⁾ S:n 1 p. huhtik. 550 a §.

obligatiolainat merkittäisiin omaisuustaseessa muuttuneita, kamarin vahvistamia arvojaan vastaavin määrin, että lunastamattomien, maksettavaksi erään-tyneiden obligatioiden ja korkolippujen arvo korotettaisiin rahanarvon muut- tumisen vaatimalla tavalla; että vuoden 1926 säästöstä varattaisiin 11.5 milj. markkaa viimeksi mainitusta arvonnoususta aiheutuviin menoihin sekä että varuserät saisi kaupungin kirjanpidossa merkitä erittelemättömänä yhteis- määränä.

Sittemmin kaupunginvaltuuston valmisteluvaliokunta oli siitä huolimatta, että talousarviovaliokunta oli puoltanut kamarin esitystä, ehdottanut sen evättäväksi ja käsityksensä tueksi tuonut esiin sen haitallisen vaikutuksen, joka tämän ehdotuksen toteuttamisella voisi olla kaupunkia vastaan ulko- mailla vireille pantuihin oikeudenkäynteihin, kaupungin velkojat kun voisivat vaatimustensa tueksi viitata kaupungin kirjoihin viedyn velan määrään. Tämän vuoksi ja koska kaupungin velan uudestaanarviointia ei pidetty vallit- sevissa oloissa välttämättömänä, valmisteluvaliokunta ottaen huomioon kysy- myksen arkaluontoisuuden oli tahtonut varata rahatoimikamarille tilaisuuden esityksensä peruuttamiseen, ennenkuin se esiteltiin kaupunginvaltuustolle, jonka valiokunta ei arvellut sitä yksimielisesti hyväksyvän. Kamari katsoi- kin sopivaksi luopua esityksestään, koska kysymys koski kirjanpitomenette- lyä, jota ei välttämättömästi tarvinnut soveltaa laadittaessa vuoden 1926 tilinpäätöstä, ja koska pidettiin varmana, että kaupunginvaltuuston hyväk- syminen saataisiin myöhemmin, valtuusto kun oli hyväksynyt talousarvio- valiokunnan marraskuun 29 p:nä 1926 päivätyssä mietinnössä esitetyn lau- sunnon¹⁾, jossa rahatoimikamaria oli kehoitettu jouduttamaan kaupungin lainain kirjaamista niiden todellisten arvojen mukaisesti.

Tämän johdosta ja koska erinäisten satama-alueiden uudestaanarviointia ei vielä ollut suoritettu eikä lähiviikkoina voitu suorittaa, rahatoimikamari päätti²⁾ peruuttaa aikaisemmat, edellä selostetut päätöksensä, mikäli ne koskivat kaupungin uudestaan arvioidun kiinteän omaisuuden merkitsemistä ja vakautetun velan merkitsemistä vuoden 1926 tilinpäätökseen. Samalla kehoitettiin rahatoimikonttoria laatimaan usein mainittu tilinpäätös entisten arvojen perusteella; kuitenkin oli kaupunginvaltuuston päätöksen³⁾ mukaisesti teknillisten laitosten tilinpäätökseen merkittävä niiden pääomat sekä velat ja kuoletukset myöskin voimassa olevia arvoja vastaavin määrin.

Kirjanpitovirhe. Rahatoimikamarin huhtikuun 16 p:nä 1926 myönnettyä⁴⁾ 102,000 markkaa erinäisten vesijohtotöiden suorittamiseen Töölössä siellä tekeillä olevien hätäaputöiden yhteydessä, oli näiden töiden aiheuttamia kus- tannuksia kirjattaessa erehdyksestä joitakin menoeriä, yhteensä 44,341:20 markkaa, merkitty vesijohtolaitoksen kirjoihin eikä, kuten kamarin päätös edellytti, kamarin käyttövarojen tilille lukuun Vesijohtolaitos. Koska vuoden 1926 tilinpäätöstä ei enää voitu muuttaa, rahatoimikamari osoitti⁵⁾ mainitun määrän kamarin käytettäväksi myönnetystä vuoden 1927 vastaavasta määrä- rahasta.

Talousarvioehdotuksen laatiminen. Rahatoimikamari antoi⁶⁾ kamarin vuoden 1928 talousarvioehdotuksen laatimisen tehtäväksi kaupunginkamreeri P. J. Björkille myöntäen hänelle 3,000 markan lisäpalkkion kuukaudessa syyskuun 1 p:stä ehdotuksen valmistumiseen asti ja valitsi hänen apulaisek- seen sairaalain tiliviraston kamreerin A. Danielssonin elokuun 15 p:stä lukien

¹⁾ Valt. v:n 1926 pain. asiakirj. n:o 40, s. 2. — ²⁾ Rkmrin pöytäk. 22 p. huhtik. 629 §. — ³⁾ Ks. tätä kert. s. 46. — ⁴⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 168. — ⁵⁾ Rkmrin pöytäk. 6 p. toukok. 718 §. — ⁶⁾ S:n 29 p. huhtik. 657 §.

5,000 markan kuukausipalkoin ja ehdoin, että hän itse suoritti tarpeellisen lisäpalkkion sille henkilölle, jonka sairaalain hallitus valitsi hoitamaan hänen vakinaista virkaansa. Kamreeri Björkin sijaiseksi mainitaksi ajaksi kamari valitsi avustavan kamreerin O. Paldanin sekä tämän sijaiseksi vanhemman kaupunginkirjanpitäjän E. Jernströmin. Näiden henkilöiden tuli lisäpalkkioksi saada vakinaisten virkainsa ja sijaisina hoitamiensa virkain pohjapalkkain välinen erotus. Edellä mainitun päätöksen aiheuttamat lisäkustannukset oli suoritettava rahatoimikonttorin tilapäisten apulaisten määrärahasta.

Rahatoimikamari päätti¹⁾, että talousarvioehdotuksen ensimmäinen lukeminen tapahtuisi heti kun ehdotuksesta oli saatu korjausvedos. Ehdotuksen toinen käsittely olisi asiallisesti lopullinen, ja äänestys suoritettaisiin tällöin tavallisessa järjestyksessä. Kolmannessa lukemisessa ratkaistaisiin ainoastaan muodollisia kysymyksiä, kuitenkin niin, että tällöinkin voitaisiin tehdä muutoksia ja lisäyksiä kamarin yksimielisen päätöksen nojalla. Kaupunginvaltuuston ja kamarin aikaisemmin tekemät päätökset oli otettava huomioon, mikäli ne olivat valmiina toisen käsittelyn tapahtuessa.

Palkkioksi avustuksesta vuoden 1928 talousarvioehdotuksen laadinnassa määrättiin²⁾ maksettavaksi rahatoimikamarin tilapäisten apulaisten määrärahasta 5,000 markkaa notaari G. Brotherukselle, 1,500 markkaa vanhemmalle kaupunginkirjanpitäjälle E. Jernströmille, 1,500 markkaa neiti G. Dahlströmille ja 250 markkaa rouva E. Sandmanille.

Lisäveron suorittaminen. Rahatoimikamari päätti³⁾, että verovelvollinen henkilö, joka oli laiminlyönyt kunnanverojensa maksamisen määräpäivänä, oli velvollinen maksamaan lisäveroa ainoastaan maksamatta jääneelle veromäärälle eikä koko alkuperäiselle verosummalle. Muuten oli meneteltävä siten, että kulloinkin suoritettu erä vähennettiin alkuperäisestä veromäärästä, kunnes tämä oli täydelleen maksettu, minkä jälkeen laissa määrätty lisävero oli laskettava erikseen jokaiselle maksamattomalle veroerälle siten, että ensimmäiselle erälle vaadittaisiin korko alkuperäisen eräntymispäivän ja suorituspäivän väliseltä ajalta sekä muille erille lähinnä edellisen eräntymispäivän ja asianomaisen erän maksupäivän väliseltä ajalta.

Koska rahatoimikamarin tietoon oli tullut, että kunnallisverojen perimisessä oli menetelty niin, että lisäveroa ei ollut peritty niissä tapauksissa, joissa alkuperäinen veroerä oli suurempi kuin 300 markkaa, mutta maksamaton veron osa mainittua määrää pienempi, kamari päätti⁴⁾ saattaa toisen kaupunginvoudin tietoon, että kysymys, oliko lisäveroa perittävä vai ei, oli ratkaistava yksinomaan alkuperäisen veromäärän eikä maksamattoman osan suuruuden perusteella.

Kunnallisverotus. Verotusvalmistelukunnan ilmoitettua, että tutkijalautakunnan suoritettua työnsä loppuun veroäyrien lukumäärä oli 23,591,099, rahatoimikamari päätti⁵⁾, että vuoden talousarvion mukaan verottamalla koottavaksi vahvistettu määrä, 161,168,841:26 markkaa, perittäisiin verovelvollisilta 6:90 markan mukaan veroäyriiltä.

Kaupunginvaltuuston määrättyä⁶⁾, että kunnallisverot kuluvana vuonna kannettaisiin neljässä erässä, elo-, syys-, loka- ja marraskuussa, rahatoimikamari vahvisti⁷⁾ eri kaupunginosain verovelvollisten veronkantopäivät.

Rahatoimikamari päätti⁸⁾, että jälkitaksoituksella maksettavaksi pannut

¹⁾ Rkmin pöytäk. 16 p. syysk. 1,282 §. — ²⁾ S:n 15 p. marrask. 1,674 §. — ³⁾ S:n 25 p. lokak. 1,511 §. — ⁴⁾ S:n 15 p. marrask. 1,662 §. — ⁵⁾ S:n 12 p. heinäk. 1,035 §. — ⁶⁾ Ks. tätä kert. s. 48. — ⁷⁾ Rkmin pöytäk. 12 p. heinäk. 1,036 §. — ⁸⁾ S:n 12 p. heinäk. 1,043 §.

kunnallisverot oli kokonaan suoritettava määräpäivänä ensimmäisen kanto-kauden kuluessa.

Rahatoimikonttori oikeutettiin¹⁾ ottamaan vastaan erääntyneitä veromääriä kahden päivän kuluessa erääntymispäivästä vaatimatta verovelvolliselta rangaistuskorkoa sekä sen jälkeen niin kauan kuin verolippu oli rahatoimikonttorissa ottamaan vastaan veromäärä ynnä asetuksenmukainen lisävero erääntyneelle veroerälle. Jos verolippu oli jätetty ulosottolaitokselle pakkoperintää varten, rahatoimikonttorilla edelleen oli oikeus suorituksen vastaanottamiseen kamarin määräämin²⁾ ehdoin, ja lisävero oli tällöin maksettava edellä³⁾ esitetyllä tavalla.

Toimenpiteet veronmaksun laiminlyöjiä vastaan. Maistraatin ehdotettua, että rahatoimikamari entistä suuremmassa määrässä ryhtyisi velvoittamaan veronmaksajat, joilta toimitetussa ulosmittauksessa oli havaittu puuttuvan omaisuutta, mutta joiden epäiltiin sitä salaavan, vannomaan n. s. ilmoitusvalan, kamari päätti⁴⁾ ilmoittaa maistraatille, että kamari aikaisemmin kyllä oli käyttänyt tätä menettelyä, mutta epätydyttävien tuloksin, minkä johdosta kamari piti edullisempänä tarpeen vaatiessa panna kyseelliset henkilöt konkurssitilaan, mikä menettely oli havaittu tehokkaammaksi.

Verojen periminen. Rahatoimikamari päätti⁵⁾ esittää maistraatille, että verovelvolliselle, jonka luona maksamattomien verojen takia oli toimitettu ulosmittaus, mutta jolta oli havaittu puuttuvan ulosmitattavaa omaisuutta, huomautettaisiin, että tämä seikka ei vapauttanut häntä maksamatta olevan veron suoritusvelvollisuudesta.

Eknäsin tilan verot. Rahatoimikamari päätti⁶⁾ tilapäisiin menoihin varatuista käyttövaroistaan Kiinteän omaisuuden pääluokan kohdalta määrätä maksettavaksi 3,229:20 markkaa Eknäsin tilan metsänkasvusta maksettavaksi pannun veron suorittamiseen.

Pankeille veronkannosta suoritettava provisio. Suomen pankkiyhdistys ilmoitti, että yhdistykseen kuuluvat pankit, joilla oli konttorit Helsingissä, tammikuun 1 p:stä lähtien tulivat velkomaan kaupungilta $\frac{1}{2}$ ‰ provisiota kaupungin laskuun toimittamastaan verojen y. m. maksujen kannosta, ja rahatoimikamari päätti⁷⁾ toistaiseksi hyväksyä mainitun provision.

Maksuunpanossa noudatettava sääntö. Kaupungin virastoja ja laitoksia päätettiin⁸⁾ kehoittaa maksuunpanossa aina pyöristämään esiintyvät epätasaiset pennimäärät ylöspäin lähimpään viiteen- tai kymmeneenpenniin.

Maaseutupuhelinkeskustelut. Helsingin puhelinyhdistys oli ehdottanut, että rahatoimikonttori maksaisi kaupungin virastojen ja laitosten maksettavaksi pannut maaseutupuhelinkeskustelumaksut samoin kuin kaupungin puhelimien neljännesvuosimaksut. Rahatoimikamari päätti⁹⁾ kuitenkin mieltäpitenään lausua yhdistykselle, että mainittujen maksujen perimisessä oli sopivinta noudattaa siihenastista menettelyä ja siis kantaa ne asianomaisissa virastoissa ja laitoksissa.

Kiertokirjelmässä kehoitettiin¹⁰⁾ kaikkia kaupungin virastoja vaadittaessa maksamaan yhdistyksen kirjoittamat maaseutupuheluja koskevat laskut sekä huolehtimaan siitä, etteivät yksityisten keskustelujen maksut jääneet kaupungin suoritettaviksi.

¹⁾ Rkmrin pöytäk. 4 p. marrask. 1,610 §. — ²⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 177. — ³⁾ Ks. tätä kert. siv. 205. — ⁴⁾ Rkmrin pöytäk. 8 p. maalisk. 394 §. — ⁵⁾ S:n 25 p. lokak. 1,512 §. — ⁶⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 7 p. kesäk. 4,537 §. — ⁷⁾ Rkmrin pöytäk. 4 p. helmik. 196 §. — ⁸⁾ S:n 3 p. kesäk. 898 §. — ⁹⁾ S:n 5 p. huhtik. 556 §. — ¹⁰⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 13 p. huhtik. 3,850 §.

Lentoliikenteestä suoritettavat maksut. Satamahallitus valtuutettiin¹⁾ vuoden 1928 alusta ja kunnes tariffi oli asianmukaisessa järjestyksessä vahvistettu, lentosatamassa kantamaan lentokoneiden laskeutumis- ja oleskelumaksuja hallituksen ehdottaman tariffin mukaisesti.

Vesimaksujen kanto. Etelä-Suomen pankki oli esittänyt, että kaupungin vesimaksujen kanto järjestettäisiin tapahtuvaksi yksityispankkien välityksellä²⁾, mitä järjestelyä kaupungin teknillisten laitosten hallitus oli puoltanut edellyttäen, että irroitettavat kupongit luetteloinen lähetettiin vesijohtolaitokselle. Koska rahatoimikonttori kuitenkin oli huomauttanut, että kertyneet varat pankeissa maksettiin konttorin konttokuranttitileille ja konttori tarvitsi kyseellisiä luetteloja voidakseen valvoa pankkitiliensä muuttumista, rahatoimikamari myöntyi³⁾ pankin esitykseen ottamatta huomioon hallituksen edellä mainittua ehtoa.

Ruuanjätteiden hinta. Rahatoimikamari katsoi⁴⁾ kohtuulliseksi vahvistaa niiden ruuanjätteiden hinnan, jotka keskuskeittolasta lähetetään kunnalliskodin sikalaan, 30 penniksi kilolta vuoden alusta lukien toistaiseksi; mikäli keskuskeittola haluaa saada mainitun hinnan korotetuksi, tuli sen ilmoittaa siitä kamarille ennen talousarvion vahvistamista. Kyseellinen hinta korotettiin⁵⁾ sittemmin 40 penniin kilolta.

Ruumiiden kuljetus. Kaupungin ruumiidenkuljetusurakoitsija M. Mononen alensi⁶⁾ korvauksen ruumiiden kuljetuksesta kaupungin rajain sisäpuolella olevista paikoista patologiseen laitokseen 75 markkaan kuljetukselta ja mainitusta laitoksesta Malmin hautausmaalle niinkään 75 markkaan, mihin maksuun ei sisältynyt arkun eikä sen sisustuksen hinta.

Eläinraatojen y. m. kuljetuksesta suoritettavat maksut. Rahatoimikamari päätti⁷⁾ anoa maistraatilta eläinraatojen kuljetus- ja kuoppaamismaksujen korottamista. Maistraatti vahvisti⁸⁾ tammikuun 29 p:nä näiden maksujen uuden taksan.

Käymälämaksut. Rahatoimikamari päätti⁷⁾ korottaa kaupungin käymäläin käyttämisestä suoritettavan maksun 50 penniin maaliskuun 1 p:stä lukien.

Poikkeaminen vahvistetusta julkisivukaaviosta. Koska Mechelininkadun tonttia n:o 21 rakennettaessa ei joka suhteessa ollut noudatettu rakennusjärjestyksen määräyksiä, rahatoimikamari päätti⁹⁾ velvoittaa tontin omistajan, Asunto-osakeyhtiö Mechelininkatu 21:n, suorittamaan kaupungille 87,500 markkaa niiden etujen korvaukseksi, jotka yhtiö edellä mainitulla tavalla oli itselleen hankkinut, kuitenkin edellyttäen, ettei jokin muu viranomainen velvoittanut yhtiötä rakentamaan kyseellistä taloa uudestaan.

Kadun aitaamismaksu. Asunto-osakeyhtiö Läntinen Viertotie 21—23 oli anonut, että se vapautettaisiin suorittamasta maksua kadun aitaamisesta, ja rahatoimikamari päätti¹⁰⁾ alentaa veloitetun maksun, joka oli yhteensä 7,920 markkaa, puoleen määräänsä, koska yhtiö ei ollut voinut täysin käyttää hyväksseen aidattua aluetta sen johdosta, että kaupunki samanaikaisesti suoritti paikalla louhimis- y. m. töitä.

Vesijohtolaitosta suoritettava korvaus. Rahatoimikamari päätti¹¹⁾ kehoittaa talonisännöitsijää perimään osakeyhtiöltä Aktiebolaget Henry-Auto erään

1) Rkmin pöytäk. 13 p. jouluk. 1,853 §. — 2) Ks. v:n 1926 kert. s. 180. — 3) Rkmin pöytäk. 4 p. tammik. 11 §. — 4) S:n 18 p. tammik. 97 §. — 5) S:n 7 p. lokak. 1,406 §. — 6) S:n 11 p. lokak. 1,436 §. — 7) S:n 14 p. tammik. 57 §. — 8) Ks. Kunnall. asetuskok. s. 16. — 9) Rkmin pöytäk. 2 p. jouluk. 1,777 §. — 10) Rkmin jstn pöytäk. 2 p. kesäk. 4,429 §. — 11) Rkmin pöytäk. 9 p. elok. 1,113 § ja 23 p. elok. 1,154 §.

4,344 markan määräisen laskun, jonka vesijohtolaitos oli laatinut Munkkisaa-
ren vesijohtojen korjauksista ja jota yhtiö oli kieltäytynyt maksamasta. Tästä
määrästä oli kuitenkin vähennettävä 1,500 markkaa, minkä määrän saaren
ent. isännöitsijärakennuksen haltija, herra J. Lindlöf, oli ilmoittanut suos-
tuvansa maksamaan.

Valtionavut. Rahatoimikamarin anottua valtionavustusta hätäaputöiden
järjestämistä varten, 500,000 markkaa miesten ja 200,000 markkaa naisten
töiden käyntiäpanettamista varten, kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö
tammikuun 28 p:nä myönsi ¹⁾ viimeksi mainittuun tarkoitukseen 200,000
markkaa, jota vastoin kamarin anomuksen edellinen osa evättiin.

Sosiaaliministeriölle lähetettiin ²⁾ selonteko sen 300,000 markan suuruisen
valtionavun käyttämisestä, joka maaliskuun 18 p:nä 1926 oli myönnetty ³⁾
kaupungille naisten työttömyyden lieventämiseksi.

Vuoden 1926 kuluessa muihin kuntiin toimitetuista 1,698 työnvälityk-
sestä rahatoimikamari anoi ⁴⁾ 41,804:76 markan suuruista korvausta valtion
varoista, mutta kamarin anomusta esiteltäessä maaliskuun 3 p:nä sosiali-
ministeriö päätti ⁵⁾ myöntää kaupungille ainoastaan 16,980 markkaa.

Rahatoimikamari päätti ⁶⁾ anoa valtioneuvostolta kuluvaaksi vuodeksi
1,000,000 markan valtionapua mielisairaiden henkilöiden hoidosta johtuviin
kustannuksiin. Sisäasiainministeriö epäsi ⁷⁾ anomuksen kesäkuun 21 p:nä.

Sosiaaliministeriö myönsi ⁸⁾ tammikuun 21 p:nä Bengtsärin, Ryttylän ja
Toivolan koulukotien rakennustöitä varten valtionapua 50 % rakennuskus-
tannuksista eli 101,371:17 markkaa ehdoin, että rakennukset palovakuutet-
tiin jossakin vakavaraisessa yhtiössä täydestä arvostaan, että rakennuksia
sekä vesijohtoa vuotuisesti hoidettiin ja ne pidettiin hyvässä kunnossa, sekä
että niitä käytettiin valtionviranomaisten valvottavina oleviin lastensuojelu-
tarkoituksiin; jos tässä suhteessa tapahtui muutoksia, tuli sosiaaliministeriön
päättää, oliko ja miten suuri osa valtionavusta maksettava takaisin valtiolle.

Ryttylän uutta keittiörakennusta varten kaupungille myönnettiin ⁹⁾
374,500 markan suuruinen valtionapu edellä mainituihin ehdoin. Avustus su-
oritettiin kahdessa erässä, edellinen tehdystä anomuksesta heti rakennuksen
ehdittyä katon alle ja loput rakennustöiden valmistuttua ja sosiaaliministe-
riön saatua selonteon lopputarkastuksesta, jossa ministeriön ja yleisten raken-
nusten yllähallituksen edustajia tuli olla saapuvilla.

Sittenkuin valtion toimesta oli toimitettu Ryttylän uuden koulu- ja oppi-
lasrakennuksen loppukatselmus ja tällöin esitetty erinäisiä vähäisiä muis-
tutuksia sekä rakennuskonttorin sen jälkeen korjautettua muistutusten aiheena
olleet puutteellisuudet, kuitenkin siten, että sisäseinän alaosan maalaaminen
öljyväriä oli lykätty, kunnes seinät olivat kuivaneet, rahatoimikamari
päätti ¹⁰⁾ ilmoittaa sosiaaliministeriön lastensuojelutoimistolle, että rakennuk-
sen kustannukset edellä mainittua maalaustyötä lukuun ottamatta nousivat
1,706,566:64 markkaan, sekä anoa, että valtionavun jäljellä oleva osa mää-
rättäisiin maksettavaksi kaupungille.

Yhteensä kaupunki kertomusvuonna nosti koulukotien valtionavus-
tuksia 1,877,776:99 markkaa, mistä 340,389:30 markkaa oli vuodelta 1926
maksamatta olevia avustuksia ja 1,537,387:69 markkaa vastasi vuo-

¹⁾ Rkmin pöytäk. 11 p. helmik. 254 § ja rkmin jstn pöytäk. 17 p. helmik. 3,002 §.
— ²⁾ Rkmin pöytäk. 28 p. kesäk. 975 §. — ³⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 180. — ⁴⁾ Rkmin
pöytäk. 11 p. helmik. 241 §. — ⁵⁾ Rkmin jstn pöytäk. 10 p. maalisk. 3,288 ja 17 p. maalisk.
3,469 §. — ⁶⁾ Rkmin pöytäk. 15 p. helmik. 272 §. — ⁷⁾ Rkmin jstn pöytäk. 12 p. heinäk.
4,990 §. — ⁸⁾ S:n 27 p. tammik. 2,775 §. — ⁹⁾ Rkmin pöytäk. 4 p. marrask. 1,595 §. — ¹⁰⁾ S:n
11 p. maalisk. 421 §.

den 1927 avustuksen kolmea erää ynnä kotien rakennuskustannusten peittämiseen myönnettyä avustusta.

Kouluhallitukselta saapuneen ilmoituksen mukaan tuli ¹⁾ kaupungin kansakoulujen vuoden 1926 kustannuksiin saada valtionapua 4,616,800 markkaa.

Ruotsinkielisten kansakoulunoppilaiden kesäsiirtolain vuoden 1927 menoista valtio suoritti yhteensä 66,786 markkaa, siitä 50,000 markkaa korvaukseksi kaupungille ja 10,322 yhdistykselle Helsingfors svenska folkskolors lärar- och lärarinneförening för underhåll av feriekolonier sekä 6,464 markkaa lasten matkakustannusten peittämiseen ²⁾).

Kaupungille suomenkielisten kansakoululasten kesävirikistyksestä suoritettu valtionapu nousi 179,270 markkaan.

Valtionavuksi valmistavalle poikain ammattikoululle sekä valmistavalle tyttöjen ammattikoululle kauppa- ja teollisuusministeriö kevätlukukaudelta 1927 oli määrännyt maksettavaksi yhteensä 408,000 markkaa, nim. 204,000 markkaa kummallekin, ja syyslukukaudelta 1927 valmistavalle poikain ammattikoululle 127,150 markkaa ³⁾).

Kevätlukukaudelta 1927 kirjapainokoulun valtionapu teki 28,757 markkaa ⁴⁾ ja yleisen ammattilaiskoulun 43,961 markkaa ⁵⁾; syyslukukaudelta vastaavat määrät olivat 21,500 markkaa ja 30,000 markkaa ⁶⁾).

Rahatoimikamari päätti ⁷⁾ kouluhallitukselta anoa työväenopistolle joulukuun 31 p:nä 1926 annetussa laissa säädettyä valtionapua. Mainittua avustusta saatiin kertomusvuonna 90,000 markkaa.

Kansanlastentarhain vuoden 1926 valtionavun viimeinen neljännes maksettiin 367,735 markan suuruisena; vuodelta 1927 kaupunki nosti valtionapua 1,121,250 markkaa ⁸⁾).

Valtiovarainministeriö myönsi ⁹⁾ helmikuun 10 p:nä kaupungille 150,000 markan korvauksen vuoden 1925 tulo- ja omaisuusveron kanto- ja tilityskustannusten peittämiseksi.

Yleishyödyllinen rakennustoiminta. Sosialiministeriö ilmoitti ¹⁰⁾ evänneensä kaupunginvaltuuston anomuksen ¹¹⁾ 145,000 markan suuruisen kuoletuslainan myöntämisestä valtion varoista Asunto-osakeyhtiö Hauholle.

Socialiministeriö ei myöskään ollut katsonut voivansa myöntyä ¹²⁾ kamarin anomukseen 724,000 markan kuoletuslainan myöntämisestä Asunto-osakeyhtiö Hietaniemenkatu 6 — Bostadsaktiebolaget Sanduddsgatan 6 nimiselle yhtiölle.

Vahvistettuja vuokria. Rahatoimikamari vahvisti ¹³⁾ Loviisankadun tonteille n:ot 6—8 rakennetun uuden tuberkulootisten henkilöiden asuinrakennuksen huoneistojen vuokrat keskimäärin 312: 50 markaksi kuukaudelta ja talonmiehen rahapalkan ¹³⁾ 103: 75 markaksi kuukaudelta heinäkuun 1 p:stä lukien.

Hypösen lastenkodin talousarvio. Rahatoimikamari vahvisti ¹⁴⁾ G. W. ja M. Hyvösen lastenkodille vuodeksi 1928 seuraavan talousarvion:

Menot.

Palkat	Smk.	127,904: —
Ruokatalous	»	107,655: —

¹⁾ Rkmrin pöytäk. 3 p. kesäk. 899 §. — ²⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 28 p. jouluk. 7,411 §. — ³⁾ S:n 3 p. maalisk. 3,214 §. — ⁴⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 7 p. huhtik. 3,681 §. — ⁵⁾ S:n 14 p. kesäk. 4,619 §. — ⁶⁾ S:n 28 p. jouluk. 7,408 §. — ⁷⁾ S:n 17 p. helmik. 3,037 §. — ⁸⁾ S:n 3 p. helmik. 2,814 § ja 12 p. toukok. 4,172 §. — ⁹⁾ S:n 17 p. helmik. 3,032 §. — ¹⁰⁾ S:n 16 p. marrask. 6,861 §. — ¹¹⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 70. — ¹²⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 16 p. marrask. 6,862 §. — ¹³⁾ Rkmrin pöytäk. 26 p. heinäk. 1,070 §. — ¹⁴⁾ S:n 29 p. marrask. 1,753 §.

Vaatetus	Smk.	18,000: —
Kalusto	»	15,000: —
Lämpö ja valo	»	26,000: —
Kulungit	»	20,000: —
Korjaukset	»	20,000: —
Pääomarahastosta saadun velan lyhennystä	»	77,813: —
Yhteensä Smk.		412,372: —

Tulot.

Korvausta lasten elatuksesta	Smk.	87,480: —
Korvausta henkilökunnalta luontaiseduista	»	44,892: —
Korkoja	»	280,000: —
Yhteensä Smk.		412,372: —

Samalla kamari päätti huomauttaa lastensuojelulautakunnalle, ettei vahvistettuja talousarvion menoeriä saanut kamarin suostumuksetta ylittää.

Murtovarkaus. Naisten työtupain johtokunta ilmoitti, että työtupaan n:o 2 huhtikuun 11 p:nä oli murtauduttu ja sieltä varastettu tavaroita 7,473 markan arvosta sekä että syyllistä ei oltu saatu kiinni ja että Vakuutusyhtiö Imatra tuli suorittamaan korvausta 75 % varastetun tavaran arvosta. Rahatoimikamari päätti¹⁾ antaa rahatoimikonttorille tehtäväksi nostaa vakuutusmäärän ja hyvittää sillä työtupain tiliä.

Eväty korvausvaatimus. Herra E. Harkama oli anonut 8,717: 50 markkaa korvausta siitä vahingosta, joka hänelle oli koitunut sen johdosta, ettei naisten työtupain hallussa ollutta Kasarminkadun talon n:o 6 huoneistoa vuokrauden päätyessä ollut pantu sopimuksen mukaiseen kuntoon, mutta koska mainittua vaatimusta pidettiin aiheettomana, rahatoimikamari päätti²⁾ evätä sen kuitenkin oikeuttaen työtupain johtokunnan suorittamaan korvauksen pesutuna käytöstä, ellei sitä ollut aikaisemmin maksettu.

Halkokonttorin liiketoimien selvittely. Tilintarkastaja S. Puranen jätti halkokonttorin liiketoimien selvittelyn kulkua koskevan kertomuksen, jonka mukaan selvittely paria mutkikasta kysymystä lukuun ottamatta oli kokonaan suoritettu, ja rahatoimikamari päätti³⁾ myöntää Puraselle palkkioksi 7,200 markkaa 6 kuukaudelta eli heinäkuun 1 p:stä syyskuun 21 p:ään 1926 ja marraskuun 22 p:stä 1926 helmikuun 28 p:ään 1927.

Sittemmin tilintarkastaja Puranen ilmoitti, että halkokonttorin liiketoimet oli lopullisesti selvitetty, ja lähetti selonteon selvitystoimituksen tärkeimmistä vaiheista. Ilmoitus merkittiin⁴⁾ tiedoksi.

Kadun kiveäminen. Asunto-osakeyhtiö Bostadsaktiebolaget Västra Chaussén 25 oikeutettiin⁵⁾ suorittamaan rakennuskonttorin laatima 37,290 markan määräinen lasku yhtiön katuosuuden kiveämisestä vähittäiserin, kuitenkin ehdoin, että yhtiö suoritti maksamattomille erille korkoa 9 %:n mukaan.

Rahatoimikamari päätti⁶⁾, että Asunto-osakeyhtiön Länt. Viertotie 21—23 maksettavaksi pannun 85,988 markan määräisen laskun sen katuosuuden kiveämisestä sai maksaa siten, että 30,000 markkaa suoritettiin maaliskuun 1 p:nä 1928, 30,000 markkaa seuraavan huhtikuun 1 p:nä ja 25,988 mark-

¹⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 5 p. toukok. 4,129 §. — ²⁾ Rkmrin pöytäk. 8 p. maalisk. 398 §. — ³⁾ S:n 11 p. maalisk. 434 §. — ⁴⁾ S:n 27 p. toukok. 839 §. — ⁵⁾ S:n 28 p. lokak. 1,551 §. — ⁶⁾ S:n 5 p. jouluk. 1,803 §.

kaa toukokuun 1 p:nä ehdoin, että maksamatta oleville määrille suoritettiin 9 %:n mukainen korko erääntymispäivästä, vuoden 1927 marraskuun 1 p:stä, lukien.

Bengtsärin höyrykattilan halkeaminen. Lastensuojelulautakunta ilmoitti, että eräs Bengtsärin koulukodin Östergård-nimisessä rakennuksessa oleva höyrykattila oli haljennut höyryputkeen syntyneen vuodon aiheuttaman kattilan kuivumisen johdosta, ja että sekä lautakunta että Voima- ja polttoainetaloudellinen yhdistys kaupungin lämpötekniikan toimeksiannosta olivat suorittaneet asian johdosta tutkimuksen, jossa oli todettu, että mainittu onnettomuus ainakin osaksi oli aiheutunut lämmittäjä K. Vikmanin laiminlyönnistä. Uuden höyrykattilan asettamisen ilmoitettiin aiheuttaneen kustannuksia 9,690:50 markkaa, jotka oli maksettu kaupungin lämmityslaitosten hoitoa varten varatusta määrärahasta. Rahatoimikamari päätti¹⁾ velvoittaa Vikmanin suorittamaan kaupungille korvausta 1,000 markkaa, mikä määrä 100 markan erissä kuukausittain vähennettäisiin hänen palkastaan.

Kaapelin korjaukset. Vesijohtolaitosta ja sähkölaitosta kehoitettiin²⁾ korjauttamaan erinäisiä Sörnäsän satamassa olevia kaapeleita, joita englantilainen höyrylaiva Silverlight oli vahingoittanut. Vesijohtolaitoksen tuli aikanaan ilmoittaa kamarille työn aiheuttamat lopulliset kustannukset. Asiamiehelle annettiin samalla tehtäväksi periä asianomaisilta vahingonkorvausta.

Vesijohtolaitoksen ilmoitettua mainittujen korjauskustannusten nousseen 26,729:35 markkaan sekä laitoksen sitäpaitsi kärsineen 3,000 markan tappion tulojen vähenemisen johdosta, annettiin³⁾ asiamiehelle tehtäväksi periä nämä rahamäärät.

Sitten sovittiin⁴⁾ asiasta siten, että s/s Silverlight suoritti vesijohtoja sähköjohdoille aiheuttamiensa vahinkojen korvaukseksi 29,555:80 markkaa, jota vastoin kaupunki luopui muista vahingonkorvausvaatimuksista.

Korvauksen suorittaminen ylityöstä. Sittenkuin maidon reduktasikokeiden kestämisäika oli pidennetty 4 tunnista 5½ tuntiin, rahatoimikamari osoitti⁵⁾ käyttövaroistaan 6,000 markkaa maitolaboratorion virkailijoille siten aiheutuneen ylityön korvaukseksi.

Kansakoulunopettajain palkat. Rahatoimikamari päätti⁶⁾, että kansakoulunopettajat marraskuusta lähtien saisivat nostaa palkkansa vasta jokaisen kuukauden puolivälissä samaten kuin kaupungin muutkin viranpitäjät.

Palkkakysymyksiä. Rahatoimikamari päätti⁷⁾ kiertokirjelmällä huomauttaa kaikille kaupungin virastoille, hallituksille ja laitoksille, että viranpitäjällä, joka oli virkavapaana muun syyn kuin sairauden takia, ei ollut oikeutta palkan nostamiseen ja että ainoastaan kaupunginvaltuustolla oli oikeus poikkeusten myöntämiseen tästä säännöstä.

Siirtolapuutarhaneuvoja E. Kochille, joka sosialilautakunnan erehdyksen johdosta ei ollut saanut nostaa huhtikuun palkkaansa, määrättiin⁸⁾ maksettavaksi mainittu palkka, 1,500 markkaa.

Ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunta ilmoitti valinneensa sihteerikseen ja taloudenhoitajakseen lehtori E. Pontánin. Rahatoimikamari hyväksyi⁹⁾ tämän toimenpiteen ja määräsi, että lehtori Pontánin tuli saada samat

¹⁾ Rkmin pöytäk. 11 p. maalisk. 422 §. — ²⁾ S:n 5 p. heinäk. 1,001 §. — ³⁾ Rkmin jstn pöytäk. 2 p. elok. 5,305 §. — ⁴⁾ S:n 28 p. syysk. 6,027 §. — ⁵⁾ Rkmin pöytäk. 8 p. helmik. 217 §. — ⁶⁾ S:n 21 p. kesäk. 959 §. — ⁷⁾ S:n 21 p. kesäk. 952 §. — ⁸⁾ S:n 1 p. marrask. 1,577 §. — ⁹⁾ S:n 1 p. marrask. 1,576 §; ks. myös tätä kert. s. 257 ja v:n 1925 kert. s. 224.

palkkaedut, jotka oli myönnetty viran edelliselle haltijalle, filosofiantohtori A. Mickwitzille.

Työväenopiston talonmies ja lämmittäjä T. Tammilehto oli anonut, että hän ikäkorotuksen saamiseksi saisi lukea hyväkseen sähkölaitoksessa palvele-
mansa ajan, ja rahatoimikamari päätti¹⁾ eväten Tammilehdon anomuksen kaupungin viranpitäjän palkkausohjesäännön määräysten nojalla oikeuttaa hänet edellä mainitussa talonmiehentoimessaan nostamaan sen palkan, joka hänellä viimeksi oli ollut sähkölaitoksen palveluksessa, kunnes hänen myöhemmän toimensa palkka saavutettuine ikäkorotuksineen ylitti sen.

Rahatoimikamari päätti²⁾, että Bertha-Maria-kodin johtajattaren, L. Wendellin, palkasta ei ollut vähennettävä hänellä yksityiskoulunopettajain eläkerahastosta olevaa eläkettä, koska se oli katsottava elinkoron luontoiseksi.

Kaupunginkirjaston apulaiskirjastonhoitaja L. Pohjala, joka hoiti virkaansa sivuvirkana ja sen johdosta oli saanut alemman palkan kuin virkaan palkkausohjesäännön mukaan liittyi, oikeutettiin³⁾ syyskuun 1 p:stä lukien saamaan ohjesäännön mukainen peruspalkka. Päätöksestä johtuvat lisäkustannukset oli suoritettava palkankorotusten määrärahasta.

Koska kaupunginorkesterin soittajat E. Grönroos, J. Vänskä ja U. Lindroos, jotka olivat otetut palvelukseen yhdeksän kuukauden ajaksi kesäkuun 1 p:ään asti, olivat ilmoittaneet, etteivät he suostuneet uudistamaan sopimuksiaan, ellei heille taattu korvausta myöskin kesäkuukausilta, kamari päätti⁴⁾, että mainitut herrat saisivat nostaa jokainen kolmanneksen täyttämättä olevan kokelaanpaikan palkkaamiseksi varatusta 6,210 markan rahamäärästä.

Vesijohtolaitoksen työntekijä K. A. Hellman oikeutettiin⁵⁾ saamaan palkkansa siltä 1 kuukauden ajalta, jonka hän kesän aikana oli ollut sotalpalveluksessa reservin harjoituskoukuihin komennettuna.

Määräraha ylimääräisen ulosottoapulaisen palkkaamiseksi. Rahatoimikamari oikeutti⁶⁾ maistraatin ylimääräisen ulosottoapulaisen palkkaamiseksi heinäkuun 1 p:stä vuoden loppuun käyttämään 1,500 markkaa kuukaudessa toisen kaupunginvoudin konttorin ylimääräisiä ulosottoapulaisia varten olevasta määrärahasta.

Määrärahan osoittaminen rikostuomioiden toimeenpanijan konttorin ylimääräisiä apulaisia varten. Rahatoimikamari osoitti⁷⁾ käyttövaroistaan 2,000 markkaa tilapäisten apulaisten palkkaamiseksi kuluvaksi vuodeksi rikostuomioiden toimeenpanijan konttoriin.

Lentosatama. Rahatoimikamari myönsi⁸⁾ käyttövaroistaan 2,990 markkaa satamakonstaapelin palkkaamiseksi lentosatamaan marraskuun 1 p:stä vuoden loppuun sekä kehoitti satamahallitusta järjestämään kirjanpitoinsa siten, että lentoliikenteen aiheuttamat tulot ja menot kävivät selvästi ilmi.

Kanslia-avun hankkiminen kansanpuistojen valvojalle. Kansanpuistojen valvojan anottua 300 markan määrärahaa kanslia-apulaisen palkkaamiseksi rahatoimikamari päätti⁹⁾ oikeuttaa valvojan suorittamaan tarvittavat konekirjoitustyöt laskuja vastaan ja tähän tarkoitukseen käyttämään enintään 2,000 markkaa, mikä määrä suoritettaisiin Kiinteän omaisuuden pääluokkaan merkityistä kamarin käyttövaroista.

¹⁾ Rkmin pöytäk. 27 p. syysk. 1,345 §. — ²⁾ S:n 11 p. lokak. 1,420 §. — ³⁾ S:n 17 p. toukok. 782 §: vrt. v:n 1922 kert. s. 52. — ⁴⁾ Rkmin pöytäk. 14 p. kesäk. 937 §. — ⁵⁾ S:n 19 p. elok. 1, 128 §. — ⁶⁾ Rkmin jstn pöytäk. 12 p. heinäk. 5,009 §. — ⁷⁾ Rkmin pöytäk. 13 p. syysk. 1,266 §. — ⁸⁾ S:n 28 p. lokak. 1,538 §. — ⁹⁾ S:n 25 p. tammik. 132 §.

Ikäkorotusten laskeminen. Neiti A. Ekelund, joka marraskuun 1 p:stä 1924 oli ollut revisionikonttorin palveluksessa ylimääräisenä revisioniapulaisena ja vuoden 1925 loppuun asti saanut palkan kamarin käyttövaroista sekä sen jälkeen yhteismäärärahasta 13 palkkausluokan mukaan, oikeutettiin¹⁾ marraskuun 1 p:stä lähtien nostamaan ikäkorotus kolmen vuoden palveluksesta.

Rahatoimikamari päätti²⁾ myöntyä Sörnäsän aluelääkärin lääketieteen-lisensiaatti R. Laguksen anomukseen, että hän ikäkorotuksen saamiseksi saisi lukea hyväkseen sen ajan, jonka hän oli palvellut Kivelän sairaalan apulaislääkärinä.

Kunnalliskodin alihoitajatar L. Neuvonen oikeutettiin³⁾ lukemaan hyväkseen se viiden vuoden ja kahden kuukauden aika, jonka hän oli palvellut alihoitajattarena Kivelän sairaalassa, siten että hän sai nostaa ikäkorotuksen kolmen vuoden palveluksesta toukokuun 1 p:stä 1927 lähtien ja kuuden vuoden palveluksesta helmikuun 1 p:stä 1928 lähtien.

Sähkölaitoksen talonmies J. Paavola oikeutettiin⁴⁾ ikäkorotuksen saamiseksi lukemaan hyväkseen palolaitoksen korpraalina palvelemissa aika.

Korkeasaaren eläintarhan rehumestari V. Lehtonen, joka toukokuun 1 p:stä 1923 oli ollut eläinten hoitajana tällöin samalla toimien rehumestarina sekä tammikuun 1 p:stä 1924, jolloin hänet korotettiin 12:sta 14 yhteismäärärahapalkkaluokkaan, rehumestarina, oikeutettiin⁵⁾ saamaan ikäkorotus kolmen vuoden palveluksesta toukokuun 1 p:stä 1926 lukien.

Virkain luokittelu. Vallilan haarakirjaston siivoojatar siirrettiin⁶⁾ yhteismäärärahasta palkattujen viranpitäjien 3 palkkaluokkaan; kuluvan vuoden osalle tuleva lisäkustannus, 1,050 markkaa, oli suoritettava rahatoimikamarin käytettäväksi ikäkorotuksiin ja palkankorotuksiin varatusta talousarvion määrärahasta.

Seuraavat yhteismäärärahasta palkatut viranpitäjät siirrettiin⁷⁾ ylempään palkkaluokkaan: sähkölaitoksen piirustuskonttorin esimies Y. V. Weijola 17:nnestä 18 luokkaan sekä konttorin piirustajat N. Jernvall, J. Kylliäinen ja N. Lustig 15:nnestä 16 luokkaan kesäkuun 1 p:stä lukien. Päätöksen aiheuttamat lisäkustannukset oli suoritettava ikäkorotuksiin ja palkankorotuksiin varatuista rahatoimikamarin käyttövaroista.

Sähkölaitoksen hallintorakennuksen talonmiehen- ja lämmittäjäntoimi siirrettiin⁸⁾ yhteismäärärahasta palkattujen viranpitäjien 13 palkkaluokkaan.

Virkasivutulojen menettämisen johdosta myönnetty korvaus. Rahatoimikamarin käyttövaroista myönnettiin kaupunginpalvelija A. R. Lemströmille⁹⁾ 1,000 markkaa ja kaupunginpalvelija T. V. Björkille¹⁰⁾ 400 markkaa korvaukseksi niistä virkasivutuloista, jotka mainitut viranpitäjät sairauden takia olivat menettäneet.

Teknillisten laitosten viranpitäjien tapaturmavakuutus. Kaupungin teknillisten laitosten hallitus oli ehdottanut, että erinäiset mainittujen laitosten palveluksessa olevat insinöörit, työpäälliköt y. m. erikoisesti tapaturmavakuutettaisiin sen johdosta, että pakollista tapaturmavakuutusta koskevat lakimääräykset eivät koskeneet heitä. Rahatoimikamari ei kuitenkaan katsonut voivansa suostua¹¹⁾ tähän anomukseen.

¹⁾ Rkmin pöytäk. 14 p. kesäk. 933 §. — ²⁾ S:n 19 p. heinäk. 1,063 §. — ³⁾ S:n 3 p. toukok. 683 §. — ⁴⁾ S:n 22 p. marrask. 1,706 §. — ⁵⁾ S:n 25 p. tammik. 126 §. — ⁶⁾ S:n 5 p. heinäk. 1,017 §. — ⁷⁾ S:n 13 p. jouluk. 1,842 §. — ⁸⁾ S:n 1 p. marrask. 1,578 §. — ⁹⁾ S:n 21 p. kesäk. 960 §: vrt. tätä kert. s. 55 ja 218. — ¹⁰⁾ Rkmin pöytäk. 20 p. syysk. 1,297 §: vrt. tätä kert. s. 218. — ¹¹⁾ Rkmin pöytäk. 17 p. toukok. 780 §.

Vakanssisäästö. Vanhemman oikeusneuvosmiehen I. Tawaststjernan tultua nimitetyksi toiseen virkaan ja rikosasiainnotaarin kenraalimajuri M. Wetzlerin määrättyksi hoitamaan siten avoimeksi joutunutta neuvosmiehen virkaa rahatoimikamari myönsi¹⁾ kenraalimajuri Wetzlerille sen kyseelliseen virkaan liittyvän palkan vähennyksen korvaukseksi, joka aiheutui siitä, että osa palkkaa oli suoritettava siviiliviraston leski- ja orpokassaan, 666:66 markan korvauksen kuukaudelta, lukien tammikuun 8 p:stä, suoritettavaksi neuvosmies Tawaststjernalle talousarvion mukaan kuuluvien, mutta nyt säästyneiden ikäkorotusten varoista.

Rahatoimikamari päätti²⁾, että raastuvanoikeuden palkkausmäärärahaasta kuukausittain maksettaisiin 666:66 markkaa varatuomari K. B. Wase-liukselle niin kauan kuin hän hoiti vanhemman oikeusneuvosmiehen E. F. Forsströmin kuoleman johdosta avoimeksi joutunutta neuvosmiehen virkaa ja edellä mainittu määrä palkansäästönä pidätettiin siviilivirkakunnan leski- ja orpokassan laskuun.

Nuorempien oikeusneuvosmiesten A. Timgrenin ja B. C. Carlsonin tultua nimitetyksi vanhemmiksi oikeusneuvosmiehiksi ja varatuomari H. Saxénin ja rikosasiain notaarin G. Hellénin määrättyiksi maaliskuun 1 p:stä lähtien hoitamaan siten avoimeksi joutuneita virkoja, kunnes ne oli jälleen täytetty, rahatoimikamari päätti³⁾, koska virkoihin liittyvästä palkasta oli pidätettävä 500 markkaa siviilivirkakunnan leski- ja orpokassaan menevänä palkansäästönä, että viransijaiselle tästä aiheutuva palkanvähennys korvattaisiin kaupungin varoista ja maksettaisiin raastuvanoikeuden palkkausmäärärahaasta, josta säästyisivät neuvosmiehille Timgrenille ja Carlsonille kuuluvat ikäkorotukset.

Sittemmin rikosasiainnotaari G. Hellén oli määrätty hoitamaan neuvosmiehen virkaa, joka oli joutunut avoimeksi nuoremman oikeusneuvosmiehen G. Leopoldin tultua nimitetyksi vanhemmaksi oikeusneuvosmieheksi, ja rahatoimikamari päätti⁴⁾, että se hänen palkkansa vähennys, joka vakanssisäästönä oli suoritettava siviilivirkakunnan leski- ja orpokassaan, korvattaisiin ikäkorotuksia ja palkankorotuksia varten varatuista kamarin käyttövaroista toistaiseksi ja niin kauan kuin mainittu virka oli täyttämättä.

Joulukuun 1 p:stä rikosasiainnotaari G. Hellén hoiti nuoremman oikeusneuvosmiehen virkaa, joka oli joutunut avoimeksi E. von Bonsdorffin tultua nimitetyksi vanhemmaksi oikeusneuvosmieheksi, ja hänelle oli suoritettava 500 markkaa kuukaudessa sen palkanvähennyksen korvaukseksi, joka vakanssisäästönä oli suoritettava siviilivirkakunnan leski- ja orpokassaan⁵⁾. Kyseellinen meno oli kuluvana vuonna suoritettava raastuvanoikeuden palkkausmäärärahan säästöstä ja vuonna 1928 talousarvioon tätä tarkoitusta varten merkittävästä määrärahaasta.

Vahvistettuja palkkoja. Raatihuoneen siivoojattarelle H. Idströmille, joka oli ottanut toimekseen musiikkilautakunnan entisen huoneiston siivouksen, myönnettiin⁶⁾ palkankorotusta 50 markkaa eli 400 markasta 450 markkaan kuukaudessa lukien tammikuun 25 p:stä. Syyskuun 1 p:stä hänen kuukausipalkkaansa jälleen korotettiin⁷⁾ 50 markkaa, ja oli päätöksestä aiheutuvat lisäkustannukset kuluvana vuonna suoritettava kaupunkikiinteistöjen talohenkilökuntaa varten olevasta määrärahaasta.

1) Rkmin pöytäk. 25 p. tammik. 120 §. — 2) S:n 31 p. toukok. 871 §. — 3) S:n 1 p. maalisk. 339 §. — 4) Rkmin jstn pöytäk. 12 p. heinäk. 5,010 §. — 5) Rkmin pöytäk. 22 p. marask. 1,709 §. — 6) S:n 22 p. maalisk. 493 §. — 7) S:n 6 p. syysk. 1,211 §.

Rahatoimikamarin ylimääräisen vahtimestarinapulaisen K. H. Holmbergin palkka korotettiin¹⁾ 1,400 markkaan kuukaudessa ja ylim. vahtimestarinapulaisen K. J. Olinin palkka 1,100 markkaan kuukaudessa lukien tammikuun 1 p:stä 1928.

Rahatoimikonttorin siivoojattarien kuukausipalkka korotettiin²⁾ 700 markasta 800 markkaan kuukaudessa lukien tammikuun 1 p:stä 1928.

Ammattientarkastuksen siivoojattaren palkka korotettiin³⁾ 110 markasta 160 markkaan kuukaudessa lukien syyskuun 1 p:stä. Lisäkustannus oli suoritettava ammattientarkastuksen lämmitysmääräraha.

Sähkölaitoksen Kasarminkadun ala-aseman koneenkäyttäjän palkka korotettiin⁴⁾ 2,450 markkaan ja laitoksen muiden ala-asemain koneenkäyttäjien palkat 2,300 markkaan kuukaudessa, minkä ohessa viimeksi mainittua palkkaa seuraava ikäkorotus vahvistettiin 216 markaksi kuukaudessa. Päätöksestä kuluvana vuonna aiheutuvat lisäkustannukset oli suoritettava kamarin käytettäväksi ikä- ja palkankorotuksiin varatusta talousarvion määräraha.

Rahatoimikamari päätti⁵⁾ korottaa rakennuskonttorin rakennusmestarin A. Nybergin palkan 4,025 markasta 4,500 markkaan kuukaudessa lukien syyskuun 1 p:stä.

Naisten työtupain toimitusjohtajan palkka korotettiin⁶⁾ toistaiseksi 5,000 markkaan kuukaudessa toukokuun 1 p:stä lukien, jota vastoin mainitulla viranpitäjällä palkan sopimuslaadun johdosta ei ollut ikäkorotusoikeutta.

Henkilökohtainen palkanlisäys. Rahatoimikamari hyväksyi⁷⁾ sen kaupungin yleisten töiden hallituksen toimenpiteen, että rakennuskonttorin satamaston avustavalle insinöörille F. Seidererille tammikuun 1 p:stä 1925 kesäkuun 30 p:ään 1927 oli suoritettu henkilökohtaista palkanlisäystä 800 markkaa kuukaudessa, ja oikeutti mainitun viranpitäjän nauttimaan samaa etua kertomusvuoden loppuun asti.

Vuokrarahat. Arvaamattomien vuokrien ja vuokrakorotusten määräraha rahatoimikamari myönsi⁸⁾ 1,200 markkaa palolaitoksen konemestari-
rille vuokratun huoneiston joulukuun vuokran suorittamiseen.

Koska eräs kaupungin omistama rakennus, jossa puhtaanapitolaitoksen tallimies A. Leander asui, oli purettava, talonisännöitsijä valtuutettiin⁹⁾ hankkimaan Leanderille toinen huoneisto. Leanderin entisen ja uuden asunon vuokrain välinen erotus oli suoritettava kamarin käyttövaroista.

Raitiotievuosikortit. Sähkölaitoksen monttöörille Markkaselle, jolla oli tehtävänä XV kaupunginosassa Snellmaninkadun varrella olevan muuntaja-aseman hoito, annettiin¹⁰⁾ kuluva vuodeksi raitiotievuosikortti.

Raitiotievuosikorttien hankkimiseksi myönnettiin¹¹⁾ Sielunterveysseuralle 750 markkaa rahatoimikamarin käyttövaroista suoritettavaksi.

Tarkastusmatkat. Kaupungin yleisten töiden hallitukselle myönnettiin¹²⁾ kamarin käyttövaroista 700 markan määräraha hinaajalaivalla H₂ tehtyjen tarkastusmatkain kustannusten peittämiseen.

Virkamatkat. Rakennustarkastuskonttorin esityksen, että rakennustarkastajalle ja avustavalle rakennustarkastajalle suoritettaisiin heidän omilla autoillaan tekemistään virkamatkoista korvausta 3 markkaa kilometriltä

1) Rkmrin pöytäk. 20 p. jouluk. 1,913 §. — 2) S:n 11 p. lokak. 1,434 §. — 3) S:n 11 p. lokak. 1,433 §. — 4) S:n 29 p. syysk. 1,359 §. — 5) S:n 30 p. elok. 1,189 §. — 6) S:n 29 p. huhtik. 658 §. — 7) S:n 12 p. heinäk. 1,039 §. — 8) S:n 13 p. jouluk. 1,849 §. — 9) Rkmrin jstn pöytäk. 21 p. syysk. 5,925 §. — 10) S:n 7 p. syysk. 5,768 §. — 11) Rkmrin pöytäk. 25 p. tammik. 127 §. — 12) Rkmrin jstn pöytäk. 12 p. lokak. 6,268 §.

rahaatoimikamari päätti¹⁾ evätä ja sen sijaan oikeuttaa mainitut viranpitäjät samaan kyseellisistä matkoista korvausta 300 markkaa kuukaudesta.

Luontoisedut. Rahatoimikamari vahvisti²⁾ ne poistot, jotka nautittujen luontoisetujen johdosta oli vähennettävä kaupungin viranpitäjän palkoista.

Virkavapauden ajalta suoritettava palkka. Kunnallinen ammattientarkastaja B. Olin, joka oli virkavapaana elokuun 15 p:stä lokakuun 15 p:ään velvollisena itse palkkaamaan sijaisensa, oikeutettiin³⁾ saamaan koko palkkansa virkavapauden ajalta.

Suomenkielisten kansakoulujen opettajatar E. Ekholm oikeutettiin⁴⁾ hänelle opintomatkan tekemiseksi myönnetyn kahden viikon virkavapauden ajalta saamaan koko palkkansa.

Palvelusehtosääntö. Kaupungin sairaalain hallituksen tiedustelun johdosta rahatoimikamari päätti⁵⁾ ilmoittaa, että sijaisella, joka hoiti avoinna olevaa virkaa, oli sama oikeus kuin vakinaisella viranpitäjällä palkkaetujen nauttimiseen sairauden takia myönnetyn virkavapauden ajalta, mutta että tämä etu ei kuulunut virkavapaana olevan viranpitäjän sijaiselle.

Viransijaisuuspalkkiot. Kaupunginviskaali E. Nyssölän sijaisen palkkaamiseksi hänen kesälomansa ajaksi rahatoimikamari myönsi⁶⁾ käyttövaroistaan 1,500 markan määrärahan.

Ylim. kaupunginviskaalin V. Gyllenbögelin kesäloman aikaisen sijaisen palkkaamiseksi kamari myönsi⁷⁾ käyttövaroistaan 1,200 markkaa.

Rahatoimikamarin vahtimestarinapulaiselle J. Svenssonille, joka vahtimestari E. Niemuran kesäloman aikana kesäkuun 15 p:stä heinäkuun 15 p:ään toimi kamarin autonkuljettajana, suoritettiin⁸⁾ tästä palkkioksi 500 markkaa, mikä määrä oli otettava mainitun auton kustannuksiin varatusta määrärahasta. Niemura oikeutettiin saamaan autonkuljettajanpalkkionsa myöskin kesäloman ajalta.

Rahatoimikamari määräsi⁹⁾ käyttövaroistaan maksettavaksi 650 markkaa palkkioksi kamarin siivoojattaren I. Kaipiaisen kesäloman aikaiselle sijaiselle heinäkuun 18 p:n ja elokuun 18 p:n väliseltä ajalta.

Sosiaalilautakunnan sihteerin A. Eriksson ja lautakunnan kanslisti H. Helkeniemi, jotka toukokuun kuluessa omien virkainensa ohella olivat hoitaneet avoinna olevaa avustavan sihteerin virkaa, oikeutettiin¹⁰⁾ yhteisesti nostamaan viimeainittua virkaa varten varattu palkkio, 2,000 markkaa.

Viransijaiselle, joka hoiti oikeusavustaja N. Lindegrénin ja oikeusavustajan apulaisen S. Ervastin virkoja näiden kesälomain aikana, toukokuun 17 p:stä kesäkuun 17 p:ään ja kesäkuun 27 p:stä heinäkuun 27 p:ään, maksettiin¹¹⁾ yhteensä 3,000 markkaa talousarvioon tätä tarkoitusta varten merkitystä määrärahasta.

Työnvälitystoimiston merimiesten osaston vahtimestarille K. I. Vuolanteelle myönnettiin¹²⁾ 500 markan lisäpalkkio kuukaudessa lukien elokuun 1 p:stä vuoden loppuun, jona aikana hän hoiti toimistoapulaisen tehtäviä.

Tilapäisen apulaisen palkkaamiseksi rakennustarkastuskonttoriin kesäkuun 8 p:n ja heinäkuun 6 p:n väliseksi ajaksi, jolloin rakennustarkastajalla oli kesäloma, rahatoimikamari osoitti¹³⁾ käyttövaroistaan 3,000 markkaa.

¹⁾ Rkmrin pöytäk. 17 p. toukok. 794 §. — ²⁾ S:n 11 p. tammik. 34 § ja 7 p. kesäk. 906 §. — ³⁾ S:n 19 p. elok. 1,133 §. — ⁴⁾ S:n 17 p. toukok. 778 §. — ⁵⁾ S:n 31 p. toukok. 852 §. — ⁶⁾ S:n 20 p. syysk. 1,296 §. — ⁷⁾ S:n 27 p. syysk. 1,346 §. — ⁸⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 19 p. heinäk. 5,034 §. — ⁹⁾ S:n 19 p. elok. 5,422 §. — ¹⁰⁾ Rkmrin pöytäk. 14 p. kesäk. 930 §. — ¹¹⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 21 p. kesäk. 4,704 §. — ¹²⁾ Rkmrin pöytäk. 6 p. syysk. 1,213 §. — ¹³⁾ S:n 28 p. kesäk. 993 §.

Kansakoulunopettajistolle sairauden takia myönnetyt virkavapaudet. Rahatoimikamari päätti¹⁾ kehoittaa kansakoulujen johtokuntia järjestämään lyhyet virkavapaudet siten, että niiden takia ei rasitettu kaupunginkassaa. Samalla kamari pyysi johtokuntia selittämään, miksi kansakoulujen opettajisto paljoo suuremmassa määrässä kuin kaupungin muut viranpitäjät nautti virkavapautta sairauden takia. Antamassaan vastauksessa suomenkielisten koulujen johtokunta huomautti, että kansakoulunopettajat ja -opettajattaret oikeastaan olivat toisessa asemassa kuin muut virkamiehet sikäli, että jos heidän sairauden takia täytyi jäädä pois koulusta, heidän työtänsä hoitamaan heti oli otettava sijainen, jota vastoin muut viranpitäjät yleensä voivat jättää työnsä lepäämään lyhyeksi ajaksi ja työhön palattuaan korvata laiminlyöntinsä, tai myöskin voivat heidän työtoverinsa sairaudentapauksien sattuessa hoitaa heidän virkatehtävänsä omiensa ohella. Sitäpaitsi opettajat enemmän kuin muut olivat alttiit influenssalle ja katarreille, he kun ohjatessaan oppilaita ulos ja sisään alituisesti joutuivat oleskelemaan vetoisissa käytävissä ja avoimien ovien luona, minkä lisäksi heidän tartunnanvaaransakin oli suurempi heidän ollessaan joka päivä kosketuksissa suurten oppilasjoukkojen kanssa²⁾.

Ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunta toi lausunnossaan esiin suunnilleen samat näkökohdat³⁾.

Selitykset merkittiin pöytäkirjaan.

Köyhäinhuoltovirkailijoille sairauden takia myönnetyt virkavapaudet. Rahatoimikamari päätti⁴⁾ huomauttaa köyhäinhuoltolautakunnalle, että viransijaista varten ei ollut pyydettävä erityistä määrärahaa, kun viranpitäjä sairauden takia oli estynyt virkaansa hoitamasta niin lyhyen ajan kuin viikon.

Viranpitäjän sairauden aikaisia sijaisuuspalkkioita rahatoimikamari myönsi seuraavissa tapauksissa alla mainitut määrät talousarvioon tätä tarkoitusta varten merkitystä määrärahasta:

oikeusneuvosmies E. Gottlebenin sijaiselle syyskuulta, jolloin kunnallispormestari L. Ehrnrooth oli virkavapaana ja oikeusneuvosmies Gottleben hoiti kunnallispormestarin virkaa, 5,000 markkaa⁵⁾;

maistraatin notaarin E. Öhrnbergin sijaiselle heinä- ja elokuulta 2,300 markkaa⁶⁾;

maistraatin kanslistin E. Ahlmanin sijaiselle kahdelta kuukaudelta virkaan liittyvän pohjapalkan silloisen asteikon mukaan⁷⁾;

ylimääräisen kaupunginviskaalin A. Brandersin sijaiselle vuoden 1926 lokakuun 7 p:n ja vuoden 1927 tammikuun 31 p:n väliseltä ajalta 1,500 markkaa kuukaudelta⁸⁾;

maistraatin kaupunginpalvelijan A. Österbergin sijaiselle elokuulta 1,840 markkaa⁹⁾;

maistraatin kaupunginpalvelijan E. F. Grönlundin sijaiselle 5 kuukaudelta heinäkuun 15 p:stä lukien 1,840 markkaa kuukaudelta¹⁰⁾;

vanhemman oikeusneuvosmiehen E. F. Forsströmin sijaiselle kahdelta kuukaudelta lukien maaliskuun 29 p:stä 5,290 markkaa kuukaudelta¹¹⁾;

nuoremman oikeusneuvosmiehen E. von Bonsdorffin sijaiselle siltä kahden kuukauden ajalta lokakuun 5 p:stä lukien, jolloin neuvosmies von Bonsdorff oikeusneuvosmies G. Lagerbladın sairauden aikana hoiti vanhemman

¹⁾ Rkmrin pöytäk. 8 p. huhtik. 577 §. — ²⁾ S:n 17 p. toukok. 779 §. — ³⁾ S:n 31 p. toukok. 864 §. — ⁴⁾ S:n 15 p. maalisk. 445--446 §. — ⁵⁾ S:n 19 p. heinäk. 1,064 §. — ⁶⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 21 p. kesäk. 4,763 §. — ⁷⁾ S:n 24 p. helmik. 3,131 §. — ⁸⁾ S:n 10 p. maalisk. 3,319 §. — ⁹⁾ S:n 5 p. heinäk. 4,965 §. — ¹⁰⁾ Rkmrin pöytäk. 19 p. heinäk. 1,056 § ja 27 p. syysk. 1,339 §. — ¹¹⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 31 p. maalisk. 3,631 §.

oikeusneuvosmiehen virkaa, vanhemman oikeusneuvosmiehen pohjapalkkaa vastaavan määrän¹⁾);

nuoremman oikeusneuvosmiehen F. G. Poppiuksen sijaiselle kahdelta kuukaudesta lokakuun 15 p:stä lukien 7,820 markkaa²⁾);

nuoremman oikeusneuvosmiehen M. Wetzlerin sijaiselle kuukauden ajalta lukien marraskuun 15 p:stä 3,910 markkaa³⁾);

raastuvanoikeuden puhtaaksikirjoittajattaren L. Kyrklundin sijaiselle kesäkuun 15 p:n ja heinäkuun 1 p:n väliseltä ajalta 605 markkaa⁴⁾);

kaupunginpalvelija A. R. Lemströmin sijaiselle kolmelta kuukaudesta kesäkuun 15 p:stä lukien 4,485 markkaa⁵⁾);

kaupunginpalvelija T. V. Björkin sijaiselle kuukauden ajalta elokuun 25 p:stä lukien 1,840 markkaa⁶⁾);

kaupunginpalvelija A. V. Nybergin sijaiselle kuukauden ajalta lokakuun 15 p:stä lukien 1,840 markkaa⁷⁾);

toisen kaupunginvoudin konttorin kanslia-apulaisen G. Wickströmin sijaiselle kuukauden ajalta toukokuun 20 p:stä lukien 1,000 markkaa⁸⁾);

toisen kaupunginvoudin konttorin kanslia-apulaisen X. Berghin sijaiselle heinäkuulta 1,200 markkaa⁹⁾);

ulosottoapulaisen K. Löfmanin sijaiselle tammikuun 20 p:n ja kesäkuun 30 p:n väliseltä ajalta 1,000 markkaa kuukaudesta¹⁰⁾);

kaupunginpalvelijan A. A. Nybergin sijaiselle maaliskuun 16 p:n ja kesäkuun 1 p:n väliseltä ajalta 1,840 markkaa¹¹⁾);

avustavan rikostuomioiden toimeenpanijan J. Hertzin sijaiselle kahdelta kuukaudesta kesäkuun 25 p:stä lukien 4,370 markkaa¹²⁾);

avustavan vanhemman kaupunginkirjurin A. Auren sijaiselle syyskuulta hänen pohjapalkkaansa vastaavan määrän¹³⁾);

rahatoimikonttorin ylimääräisen apulaisen A. Rönnbäckin sijaiselle 6 viikolta maaliskuun 14 p:stä lukien 2,242: 50 markkaa¹⁴⁾);

rahatoimilaitoksen puhelimenhoitajan I. Wikstedtin sijaiselle elokuun 29 p:n ja lokakuun 15 p:n väliseltä ajalta 1,390 markkaa¹⁵⁾);

verotusvalmistelukunnan puheenjohtajan E. E. Enebergin sijaiselle joulukuulta 5,290 markkaa¹⁶⁾);

verotusvalmistelukunnan kanslia-apulaisen S. Strandströmin sijaiselle kahdelta kuukaudesta huhtikuun 1 p:stä lukien 2,760 markkaa¹⁷⁾);

satamaliikennekonttorin satamakonstaapelin J. A. Petterssonin sijaiselle kuukauden ajalta lukien marraskuun 3 p:stä 1,325 markkaa¹⁸⁾);

satamakannantakonttorin nuoremman kirjanpitäjän L. de la Chapellen sijaiselle 6 viikolta marraskuun 28 p:stä lukien määrän, joka vastasi nuoremman kirjanpitäjän pohjapalkkaa ynnä niitä ikäkorotuksia, jotka sijainen, ekspeditööri E. Höckerstedt, oli saavuttanut omassa virassaan¹⁹⁾);

¹⁾ Rkmin jstn pöytäk. 12 p. lokak. 6,266 § ja 23 p. marrask. 6,967 §. — ²⁾ S:n 3 p. marrask. 6,729 §. — ³⁾ S:n 23 p. marrask. 6,968 §. — ⁴⁾ S:n 21 p. kesäk. 4,764 §. — ⁵⁾ Rkmin pöytäk. 21 p. kesäk. 960 § ja 6 p. syysk. 1,203 §. — ⁶⁾ S:n 20 p. syysk. 1,297 §. — ⁷⁾ Rkmin jstn pöytäk. 3 p. marrask. 6,728 §. — ⁸⁾ S:n 27 p. toukok. 4,381 §. — ⁹⁾ S:n 28 p. kesäk. 4,878 §. — ¹⁰⁾ Rkmin pöytäk. 1 p. helmik. 170 § ja rkmin jstn pöytäk. 10 p. maalisk. 3,318 §; ks. tätä kert. s. 55. — ¹¹⁾ Rkmin jstn pöytäk. 12 p. toukok. 4,210 § ja rkmin pöytäk. 21 p. kesäk. 957 §. — ¹²⁾ Rkmin jstn pöytäk. 14 p. kesäk. 4,624 §. — ¹³⁾ Rkmin pöytäk. 30 p. elok. 1,187 §. — ¹⁴⁾ S:n 22 p. maalisk. 492 §. — ¹⁵⁾ Rkmin jstn pöytäk. 7 p. syysk. 5,017 §, 14 p. syysk. 5,809 § ja 19 p. lokak. 6,501 §. — ¹⁶⁾ S:n 7 p. jouluk. 7,137 §. — ¹⁷⁾ S:n 13 p. huhtik. 3,844 §. — ¹⁸⁾ S:n 23 p. marrask. 6,969 §. — ¹⁹⁾ S:n 28 p. jouluk. 7,474 §.

satamakannantakonttorin konttorikirjurin E. Lihrin sijaiselle neljältä kuukaudelta tammikuun 17 p:stä lukien yhteensä 6,530 markkaa¹⁾;

satamakannantakonttorin konttorikirjurin C. Langolainin sijaiselle 6 viikon ajalta kesäkuun 15 p:stä lukien, jolloin konttorikirjuri Langolain hoiti kassanhoitajan tointa kassanhoitaja E. Konsinin sairauden aikana, 2,505 markkaa²⁾;

satamakannantakonttorin konttorikirjurin H. Uschanoffin sijaiselle kuukauden ajalta syyskuun 19 p:stä lukien 1,670 markkaa³⁾;

satamakannantakonttorin vahtimestarin E. F. Öhmanin sijaiselle vuoden 1926 marraskuun 24 p:n ja vuoden 1927 tammikuun 24 p:n sekä kesäkuun 1 p:n ja lokakuun 1 p:n välisiltä ajoilta yhteensä 7,843: 30 markkaa⁴⁾;

kaupunginreviisori G. Winterin sijaiselle, reviisori B. Hellmerille, kaupunginreviisorin pohjapalkkaa vastaavan määrän sekä herra Hellmerin sijaiselle, avustavalle reviisorille Y. Wahlroosille, reviisorin pohjapalkan 1 kuukaudelta heinäkuun 15 p:stä lukien; ne kustannukset, joita ei voitu peittää edellä mainittuja virkoja varten talousarvioon merkityillä määrärahoilla, oli suoritettava talousarvion määrärahasta Sairauden aikaiset viransijaiset⁵⁾;

revisionikonttorin kirjaajan E. Cajanderin sijaiselle kahdelta kuukaudelta lokakuun 5 p:stä lukien 2,760 markkaa⁶⁾;

rakennustarkastuskonttorin kanslistin G. Wileniuksen sijaisille kesäkuun 7 p:n ja heinäkuun 12 p:n väliseltä ajalta sekä elokuun 12 p:stä vuoden loppuun yhteensä 12,789: 65 markkaa⁷⁾;

terveydenhoitolautakunnan päivystäjän M. Snellmanin sijaiselle kahdelta kuukaudelta syyskuun 5 p:stä lukien 2,650 markkaa⁸⁾;

terveyspoliisin kaitsijan H. Laurellin sijaiselle kuudelta kuukaudelta tammikuun 17 p:stä lukien sekä edelleen marraskuun 15 p:n ja joulukuun 31 p:n väliseltä ajalta yhteensä 15,345 markkaa samoin kuin kaitsijan pohjapalkan kolmelta kuukaudelta elokuun 15 p:stä lähtien⁹⁾;

terveyspoliisin kaitsijan W. Kranckin sijaiselle kahdelta kuukaudelta tammikuun 16 p:stä lukien 3,960 markkaa¹⁰⁾;

terveyspoliisin desinfiointsijan M. Kuhlbackin sijaiselle kahdelta kuukaudelta maaliskuun 7 p:stä lukien 4,140 markkaa¹¹⁾;

tartuntatautisten asuntojen puhdistajattaren E. Raatikaisen sijaiselle kahdelta kuukaudelta huhtikuun 21 p:stä lukien 1,900 markkaa¹²⁾;

elintarvetarkastuksen kaitsijan W. Meriläisen sijaiselle kuudelta kuukaudelta tammikuun 1 p:stä lukien yhteensä 12,240 markkaa¹³⁾;

lihintarkastuksen kaitsijan H. Sjöblomin sijaiselle kahdelta kuukaudelta marraskuun 17 p:stä lukien 4,140 markkaa¹⁴⁾;

eläinlääkintäbakteriologi H. Tallqvistin sijaiselle siltä kahden kuukauden ajalta, joksi hänet lihantarkastamon johtajan O. Lindströmin ollessa sairauden takia virkavapaana oli määrätty hoitamaan tämän virkaa, 8,000 markkaa¹⁵⁾;

¹⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 10 p. helmik. 2,964 § ja rkmrin pöytäk. 12 p. huhtik. 593 §. —

²⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 28 p. kesäk. 4,877 §. — ³⁾ S:n 19 p. lokak. 6,503 §. — ⁴⁾ S:n 24 p. helmik. 3,133 § ja 28 p. kesäk. 4,879 § sekä rkmrin pöytäk. 13 p. syysk. 1,258 §. — ⁵⁾ Rkmrin pöytäk. 19 p. heinäk. 1,059 §. — ⁶⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 9 p. marrask. 6,782 §. — ⁷⁾ S:n 7 p. kesäk. 4,553 § ja 28 p. syysk. 6,041 § sekä rkmrin pöytäk. 30 p. elok. 1,185 § ja 27 p. syysk. 1,344 §. — ⁸⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 28 p. syysk. 6,038 §. — ⁹⁾ S:n 27 p. tammik. 2,779 §, 12 p. toukok. 4,167 §, 23 p. elok. 5,520 § ja 7 p. jouluk. 7,138 §. — ¹⁰⁾ S:n 27 p. tammik. 2,778 §. —

¹¹⁾ S:n 17 p. maalisk. 3,488 §. — ¹²⁾ Rkmrin 29 p. huhtik. 4,020 §. — ¹³⁾ S:n 27 p. tammik. 2,777 §, 17 p. helmik. 3,056 § ja 13 p. huhtik. 3,824 § sekä rkmrin pöytäk. 3 p. toukok. 680 §. —

¹⁴⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 9 p. marrask. 6,783 §. — ¹⁵⁾ S:n 27 p. tammik. 2,776 § ja 17 p. helmik. 3,055 §.

lihantarkastamon halliesimiehen W. Landénin sijaisille kahdelta kuukaudelta tammikuun 1 p:stä lukien 2,870 markkaa ¹⁾; Landénin sittemmin kuoltua rahatoimikamari päätti ²⁾, että mainittu viransijaisuuspalkkio helmikuun 14 ja 28 p:n väliseltä ajalta maksettaisiin asianomaisesta palkkausmäärärahasta;

lihantarkastamon leimaajan E. Wulffin sijaiselle 5 päivältä tammikuun 26 p:stä lukien 220 markkaa ³⁾;

kunnallisen ammattientarkastajan A.-L. Levannon sijaiselle kahdelta kuukaudelta lokakuun 7 p:stä lukien 2,300 markkaa kuukaudelta ⁴⁾;

hammaspöliklinikan kirjanpitäjän A. Nurmon sijaiselle tammikuulta 1,300 markkaa ⁵⁾;

köyhäinhoitolautakunnan kanslianhoitajan L. Koiviston sijaisille tammi-kuun 13 ja 29 p:n väliseltä ajalta 400 markkaa ⁶⁾;

köyhäinhoitolautakunnan kanslianhoitajan H. von Creutleinin sijaisille kahdelta kuukaudelta huhtikuun 1 p:stä lukien sekä edelleen neljältä kuukaudelta syyskuun 1 p:stä lukien yhteensä 8,700 markkaa ⁷⁾;

köyhäinhoitolautakunnan apulaiskanslianhoitajan E. Mellbergin sijaiselle 1 viikolta helmikuun 28 p:stä lukien 225 markkaa ⁸⁾;

köyhäinhoitolautakunnan kirjaajan E. von Hertzenin sijaiselle kahdelta kuukaudelta maaliskuun 7 p:stä lukien 1,800 markkaa ⁹⁾;

köyhäinhoitolautakunnan tarkastajan S. Soldanin sijaiselle kuukauden ajalta lukien joulukuun 20 p:stä 1926 900 markkaa ¹⁰⁾;

köyhäinhoitolautakunnan tarkastajan L. Winterin sijaiselle helmikuun 7 ja 21 p:n väliseltä ajalta 450 markkaa ¹¹⁾;

köyhäinhoitolautakunnan tarkastajan V. Lindgrenin sijaiselle 1 viikolta helmikuun 8 p:stä lukien 225 markkaa ¹²⁾;

köyhäinhoitolautakunnan tarkastajan A. Ritzin sijaiselle 3 viikolta maaliskuun 7 p:stä lukien 675 markkaa ¹³⁾;

köyhäinhoitolautakunnan tarkastajan L. Nymanin sijaiselle huhtikuulta 900 markkaa ¹⁴⁾;

köyhäinhoitolautakunnan kanslistin L.-M. Lehdon sijaiselle kahdelta kuukaudelta toukokuun 18 p:stä lukien sekä edelleen syyskuun 1 p:stä lokakuun 31 p:ään yhteensä 7,475 markkaa ¹⁵⁾;

köyhäinhoitolautakunnan kirjuriapulaisen H. Sprangerin sijaiselle kahdelta viikolta helmikuun 10 p:stä lukien, 2 viikolta toukokuun 4 p:stä lukien, 1 kuukaudelta kesäkuun 17 p:stä lukien, 2 viikolta heinäkuun 17 p:stä lukien sekä edelleen 4 kuukaudelta syyskuun 1 p:stä lukien yhteensä 7,700 markkaa ¹⁶⁾;

köyhäinhoitolautakunnan kirjuriapulaisen H. Wallinin sijaiselle helmi-kuun 28 p:n ja maaliskuun 7 p:n väliseltä ajalta 225 markkaa ¹⁷⁾;

köyhäinhoidon diakonissan A. Renforsin sijaiselle helmi- ja maaliskuulta 1,800 markkaa ¹⁸⁾;

¹⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 7 p. tammik. 2,561 §. — ²⁾ S:n 3 p. maalisk. 3,217 §. — ³⁾ S:n 17 p. helmik. 3,057 §. — ⁴⁾ Rkmrin pöytäk. 11 p. lokak. 1,429 §. — ⁵⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 7 p. tammik. 2,560 §. — ⁶⁾ S:n 17 p. helmik. 3,058 §. — ⁷⁾ S:n 13 p. huhtik. 3,842 § sekä rkmrin pöytäk. 4 p. lokak. 1,392 § ja 22 p. marrask. 1,712 §. — ⁸⁾ Rkmrin pöytäk. 15 p. maalisk. 445 §. — ⁹⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 17 p. maalisk. 3,487 § ja 13 p. huhtik. 3,840 §. — ¹⁰⁾ S:n 13 p. tammik. 2,619 §. — ¹¹⁾ S:n 17 p. helmik. 3,060 §. — ¹²⁾ Rkmrin pöytäk. 15 p. maalisk. 444 §. — ¹³⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 17 p. maalisk. 3,486 §. — ¹⁴⁾ S:n 13 p. huhtik. 3,843 §. — ¹⁵⁾ S:n 14 p. kesäk. 4,622 § ja rkmrin pöytäk. 13 p. syysk. 1,260 §. — ¹⁶⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 21 p. helmik. 3,132 §, 14 p. kesäk. 4,621 §, 12 p. heinäk. 5,007 § ja 9 p. elok. 5,390 § sekä rkmrin pöytäk. 13 p. syysk. 1,261 § ja 13 p. jouluk. 1,844 §. — ¹⁷⁾ Rkmrin pöytäk. 15 p. maalisk. 446 §. — ¹⁸⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 17 p. helmik. 3,059 § ja rkmrin pöytäk. 15 p. maalisk. 447 §.

köyhäinhuoltolautakunnan siivoojattaren O. Oksan sijaiselle 2 viikolta lokakuun 21 p:stä lukien 400 markkaa ¹⁾;

kunnalliskodin apulaisjohtajalle, joka maaliskuun 23 p:stä toukokuun 1 p:ään oman virkansa ohella hoiti johtaja O. Granlundin virkaa, 610 markan lisäpalkkion ²⁾;

kunnalliskodin konttoristin O. A. Strandbergin sijaiselle viideltä kuukaudesta huhtikuun 1 p:stä lukien yhteensä 8,210 markkaa ³⁾;

Ryttylän koulukodin hoitajattaren E. Roseliuksen sijaiselle elokuun 29 p:n ja syyskuun 15 p:n väliseltä ajalta 700 markkaa ⁴⁾;

Toivoniemen koulukodin emännöitsijän T. Kalliosaaren sijaiselle kuukauden ajalta tammikuun 10 p:stä lukien 1,500 markkaa ⁵⁾;

Toivolan koulukodin opettajan V. Uusivirran sijaiselle neljältä kuukaudesta maaliskuun 20 p:stä lukien 9,310 markkaa ⁶⁾;

Kullatorpan lastenhoitajattaren E. Haapasen sijaiselle tammi- ja helmikuulta 1,556 markkaa ⁷⁾;

valmistavan poikain ammattikoulun työestarin V. Honkalinnan sijaiselle 1 kuukaudesta lukien helmikuun 15 p:stä 1,980 markkaa ⁸⁾;

Solhällan kansanlastentarhan palvelijattaren I. Wichmannin sijaiselle vuoden 1926 joulukuun 12 p:n ja vuoden 1927 tammikuun 31 p:n väliseltä ajalta 470 markkaa rahatoimikamarin käyttövaroista ⁹⁾;

kaupunginkirjaston haaraosaston johtajan F. Lindroosin sijaiselle syyskuun 4 p:n ja lokakuun 31 p:n väliseltä ajalta 1,392 markkaa ¹⁰⁾;

kaupunginkirjaston amanuenssin S. Björkin sijaiselle kahdelta kuukaudesta tammikuun 22 p:stä lukien 2,400 markkaa ¹¹⁾;

kaupunginkirjaston amanuenssin E. Saloviuksen sijaiselle tammikuun 31 p:n ja helmikuun 12 p:n väliseltä ajalta 400 markkaa ¹²⁾;

kaupunginkirjaston amanuenssin O. Koivusalon sijaiselle helmikuun 11 ja 17 p:n sekä huhtikuun 1 p:n ja toukokuun 23 p:n väliseltä ajalta yhteensä 2,176 markkaa ¹³⁾;

kaupunginkirjaston amanuenssin E. Kytömaan sijaiselle helmikuun 28 p:n ja maaliskuun 16 p:n väliseltä ajalta 656 markkaa ¹⁴⁾;

kaupunginkirjaston amanuenssin I. Silvon sijaiselle helmikuun 14 p:n ja maaliskuun 19 p:n väliseltä ajalta 1,420 markkaa ¹⁴⁾;

kaupunginkirjaston amanuenssin S. Flinckin sijaiselle huhtikuun 22 p:n ja toukokuun 11 p:n väliseltä ajalta 752 markkaa ¹⁵⁾;

kaupunginkirjaston amanuenssin K. Färlingin sijaiselle toukokuun 9 p:n ja kesäkuun 30 p:n väliseltä ajalta 1,032 markkaa ¹⁶⁾;

kaupunginkirjaston amanuenssin I. Weckmanin sijaiselle heinäkuun 18 ja 31 p:n väliseltä ajalta 480 markkaa ¹⁷⁾;

kaupunginkirjaston amanuenssin F. Vikmanin sijaiselle 1 kuukaudesta heinäkuun 20 p:stä lukien 408 markkaa ¹⁸⁾;

kaupunginkirjaston amanuenssin F. Ruusuvuoren sijaiselle lokakuun 15 ja 28 p:n väliseltä ajalta 432 markkaa ¹⁹⁾;

¹⁾ Rkmin jstn pöytäk. 23 p. marrask. 6,970 §. — ²⁾ S:n 13 p. huhtik. 3,841 §. —

³⁾ Rkmin pöytäk. 19 p. huhtik. 615 § ja 2 p. elok. 1,081 §. — ⁴⁾ Rkmin jstn pöytäk. 21 p.

syysk. 5,918 §. — ⁵⁾ S:n 7 p. tammik. 2,547 §. — ⁶⁾ S:n 31 p. maalisk. 3,632 § ja rkmin

pöytäk. 17 p. toukok. 791 §. — ⁷⁾ Rkmin jstn pöytäk. 7 p. tammik. 2,546 §. — ⁸⁾ S:n 3 p.

maalisk. 3,221 §. — ⁹⁾ Rkmin pöytäk. 18 p. tammik. 86 §. — ¹⁰⁾ Rkmin jstn pöytäk. 9 p.

marrask. 6,784 §. — ¹¹⁾ S:n 3 p. helmik. 2,867 §. — ¹²⁾ S:n 3 p. maalisk. 3,220 §. — ¹³⁾ S:n 3

p. maalisk. 3,220 § ja 27 p. toukok. 4,382 §. — ¹⁴⁾ S:n 24 p. maalisk. 3,548 §. — ¹⁵⁾ S:n 27 p.

toukok. 4,382 §. — ¹⁶⁾ S:n 28 p. kesäk. 4,876 §. — ¹⁷⁾ S:n 9 p. elok. 5,391 §. — ¹⁸⁾ S:n 28 p.

syysk. 6,037 §. — ¹⁹⁾ S:n 9 p. marrask. 6,784 §.

kaupunginkirjaston vahtimestarin Y. Aaltosen sijaiselle lokakuun 1 p:n ja marraskuun 13 p:n väliseltä ajalta yhteensä 1,626 markkaa¹⁾;

kaupunginmuseon vahtimestarin O. Salinin sijaiselle 10 päivältä lukien joulukuun 28 p:stä 1926 450 markkaa²⁾;

rakennuskonttorin katuosaston rakennusmestarin V. Ahlqvistin sijaiselle loka—joulukuulta 7,800 markkaa³⁾;

rakennuskonttorin siivoojattaren E. Järvisen sijaiselle kahdelta kuukaudelta maaliskuun 3 p:stä lukien 800 markkaa⁴⁾;

rakennuskonttorin hinaajalaivan H₁:n koneenkäyttäjän G. Anderssonin sijaiselle kahdelta kuukaudelta elokuun 15 p:stä lukien 4,100 markkaa⁵⁾;

puhtaanapitolaitoksen kirjurin E. Michailoffin sijaiselle 1 kuukaudelta maaliskuun 18 p:stä lukien sekä edelleen toukokuun 10 p:n ja elokuun 1 p:n väliseltä ajalta yhteensä 4,400 markkaa⁶⁾;

hallirenki K. V. Salosen sijaiselle yhteensä neljältä kuukaudelta kaikkiaan 4,730 markkaa⁷⁾; sekä

Suvilahden kasarmin lämmittäjän O. Villbergin sijaiselle maaliskuun 20 p:n ja huhtikuun 19 p:n väliseltä ajalta 1,500 markkaa⁸⁾.

Tilastokonttori oikeutettiin⁹⁾ vahtimestari V. F. Aarniolle sairauden takia myönnetyn virkavapauden aikana käyttämään viransijaisen palkkaamiseen laskua vastaan tähän tarkoitukseen varatun talousarvion määrärahan varoja.

Työnvälitystoimiston osastonjohtajalle W. O. Ahtiolle myönnettiin¹⁰⁾ lisäpalkkiota 1,200 markkaa kuukaudelta siltä ajalta, jona hän huhtikuun 1 p:stä lähtien hoiti toimiston johtajanvirkaa, kunnes se vakinaisesti täytettiin. Palkkio oli huhti- ja toukokuulta suoritettava sairauden aikaisten viransijaisuuspalkkioiden määrärahasta, kesäkuulta kamarin käyttövaroista ja sen jälkeen toimiston palkkausmäärärahasta.

Tilapäisen apulaisen palkkaamiseksi työnvälitystoimiston miesten osastolle elokuun jälkipuoliskoksi, johtaja H. E. Blomqvistin sairauden ajaksi, rahatoimikamari osoitti¹¹⁾ käyttövaroistaan 800 markkaa suoritettavaksi sairauden aikaisten viransijaisuuspalkkioiden määrärahasta.

Solhällan lastentarhan palvelijatar I. Wichman oikeutettiin¹²⁾ saamaan koko palkkansa vuoden 1926 joulukuun 12 p:n ja vuoden 1927 tammikuun 31 p:n väliseltä ajalta, jolloin hän oli sairauden takia virkavapaana.

Mustikkamaan kesäartija, joka sairauden takia ei ollut voinut hoitaa tointansa syyskuun 2 ja 15 p:n välisenä aikana, oikeutettiin¹³⁾ saamaan mainitulta ajalta koko palkkansa, mistä aiheutuvat kustannukset oli suoritettava kamarin käyttövaroista.

Palkkionkorotuksia. Kaupungin vuokra-alueilla toimitetuista katselmustoitumisista suoritettava palkkio korotettiin¹⁴⁾ 10 markasta 20 markkaan alueelta vuoden alusta lukien. Mainittuja palkkioita varten merkittyyn talousarvion määrärahaan rahatoimikamari myönsi¹⁵⁾ käyttövaroistaan 2,070 markan lisäyksen.

1) Rkmin jstn pöytäk. 9 p. marrask. 6,784 § ja 23 p. marrask. 6,973 §. — 2) S:n 27 p. tammik. 2,780 §. — 3) Rkmin pöytäk. 29 p. marrask. 1,762 §. — 4) Rkmin jstn pöytäk. 10 p. maalisk. 3,337 §. — 5) S:n 21 p. syysk. 5,917 §. — 6) S:n 7 p. huhtik. 3,744 §, 19 p. toukok. 4,328 § ja 21 p. jouluk. 7,339 §. — 7) S:n 24 p. helmik. 3,136 § ja rkmin pöytäk. 15 p. maalisk. 448 §. — 8) Rkmin jstn pöytäk. 29 p. huhtik. 4,017 §. — 9) Rkmin pöytäk. 8 p. maalisk. 390 §. — 10) S:n 7 p. kesäk. 905 §. — 11) Rkmin jstn pöytäk. 19 p. elok. 5,432 §. — 12) Rkmin pöytäk. 11 p. tammik. 42 §. — 13) S:n 20 p. syysk. 1,304 §. — 14) S:n 27 p. syysk. 1,341 §. — 15) Rkmin jstn pöytäk. 28 p. syysk. 6,028 §.

Palkkio makkarakaupan valvonnasta öiseen aikaan korotettiin ¹⁾ 40 markasta 70 markkaan yöltä, ja tämän johdosta osoitettiin rahatoimikamarin käyttövaroista 2,670 markan lisäys tätä tarkoitusta varten talousarvioon merkittyyn määrärahaan.

Sekalaiset palkkiot. Arkkitehti B. Jungille määrättiin ²⁾ kaupungintalokomitean laskuun suoritetuista töistä maksettavaksi 1,000 markkaa valiokunta- ja komiteamenojen määrärahasta.

Merenkulkuneuvos A. V. Lindbergille määrättiin ³⁾ maksettavaksi 3,000 markkaa palkkioksi hänen Leppäsuon alueen käyttöä koskevasta kysymyksestä antamastaan lausunnosta.

Laamanni J. Uggllalle määrättiin ⁴⁾ maksettavaksi 1,800 markkaa Siltaasaarenkadun tonttia n:o 1 koskevasta selvityksestä.

Sen sovintolautakunnan jäsenille, joka oli asetettu ratkaisemaan kysymystä herra I. F. Riihimäen Vallilassa olevan vuokratontin lunastamisesta, määrättiin ⁵⁾ maksettavaksi 5,500 markkaa rahatoimikamarin käyttövaroista.

Arkkitehti A. Toivoselle oli maksettava ⁶⁾ 5,000 markan palkkio korvaukseksi hänen laatimastaan kaupungin kiinteistöjen arvoja koskevasta lausunnosta.

Rakennusmestareille R. Willmanille ja O. Holvikivelle myönnettiin ⁷⁾ yhteensä 15,900 markkaa palkkioksi kaupungin kansakoulukiinteistöjen arviointista. Mainittu rahamäärä oli suoritettava Kiinteän omaisuuden pääluokkaan merkityistä, tilapäisiä menoja varten varatuista rahatoimikamarin käyttövaroista.

Piirustaja E. Monni määrättiin ⁸⁾ toistaiseksi syyskuun 1 p:stä lukien Brändön tilan maalla olevien huvila- ja asuntorakennusten isännöitsijäksi kamarin käyttövaroista suoritettavasta 1,000 markan vuosipalkkiosta.

Herra Monnille Herttoniemen huvilain isännöitsijäntoimesta tuleva palkkio korotettiin ⁹⁾ 1,500 markkaan vuodessa kuluvan vuoden alusta lukien. Tästä päätöksestä aiheutuvat lisäkustannukset oli suoritettava rahatoimikamarin käyttövaroista.

Sen johdosta, että erinäisiä hätäasuntoja oli jäänyt pois, alennettiin ¹⁰⁾ talonisännöitsijä K. Gustavsonin palkkiota 200 markkaa kuukaudessa vuoden 1928 alusta lukien.

Kalastuksenkaitsija G. A. Liljebergille myönnettiin kamarin käyttövaroista 750 markkaa korvaukseksi jäännottopaikkain osoittamisesta ¹¹⁾ talvella 1926—27 sekä 300 markkaa palkkioksi kaupungin satamissa tapahtuvan puutavaran lauttauksen valvonnasta ¹²⁾.

Esikaupunkien liikenneyhteyksikysymystä valmistelemaan asetetun komitean sihteerille kaupunginasemakaava-arkkitehti B. Brunilalle myönnettiin ¹³⁾ 2,000 markan palkkio valiokunta- ja komiteamenojen määrärahasta.

Samasta määrärahasta myönnettiin ¹⁴⁾ rahatoimikamarin palkkajärjestelykomitean sihteerille filosofianmaisteri E. Waroselle 6,230 markan palkkio.

Agronomi A. J. Tammiselle määrättiin ¹⁵⁾ maksettavaksi 200 markkaa

¹⁾ Rkmrin pöytäk. 18 p. maalisk. 472 §. — ²⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 27 p. toukok. 4,343 §. — ³⁾ S:n 29 p. huhtik. 3,935 §. — ⁴⁾ S:n 12 p. toukok. 4,168 §. — ⁵⁾ S:n 17 p. maalisk. 3,490 §; vrt. tätä kert. s. 157. — ⁶⁾ Rkmrin pöytäk. 30 p. jouluk. 1,972 §. — ⁷⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 14 p. syysk. 5,810 §; vrt. tätä kert. s. 193. — ⁸⁾ Rkmrin pöytäk. 19 p. elok. 1,127 §. — ⁹⁾ S:n 13 p. syysk. 1,270 §. — ¹⁰⁾ S:n 23 p. elok. 1,146 §. — ¹¹⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 10 p. maalisk. 3,341 §. — ¹²⁾ S:n 27 p. toukok. 4,338 §. — ¹³⁾ S:n 16 p. marrask. 6,835 §. — ¹⁴⁾ S:n 7 p. jouluk. 7,139 §. — ¹⁵⁾ S:n 2 p. kesäk. 4,392 §.

kamarin käyttövaroista korvaukseksi siitä, että hän oli edustanut kaupunkia paalutettaessa ja pyykitettäessä Eknäsin tilan maalla olevaa soramaata Askolan tielautakunnalle pakkolunastettavaksi.

Herra O. Skogmanille määrättiin¹⁾ maksettavaksi kamarin käyttövaroista 192 markkaa palkkioksi Gråön-saaren arvioinnista.

Lääketieteellisensiaatti V. Snellmanille myönnettiin²⁾ kamarin käyttövaroista 1,350 markan korvaus sellaisten henkilöiden lääkärintarkastuksista, jotka saamansa ruumiinvamman takia nauttivat avustusta kaupungin varoista.

Sihteeri A. Ervastille, joka oli käynyt Terijoella järjestämässä professori M. J. Herzensteinin muistomerkin pystyttämistä, määrättiin³⁾ tästä matkasta aiheutuneiden kustannusten korvaamiseksi maksettavaksi 558 markkaa kamarin käyttövaroista.

Tontteja koskeva korttiluettelo. Kaikki kaupungin tontit käsittävän korttiluettelon laatimisen jatkamiseksi niin pitkälle, että siihen sisältyisivät kaikki vuodesta 1850 lähtien tapahtuneet tontinluovutukset, rahatoimikamari osoitti⁴⁾ käyttövaroistaan enintään 15,000 markkaa päättäen uskoa työn suorittamisen agronomi V. G. Bäckmanille.

Korvauksen suorittaminen arkkitehti R. Eklundille. Arkkitehti R. Eklund oli anonut 150,000 markan suuruista korvausta niistä Antinkadun jatkamista korttelin n:o 175 halki koskevista töistä, jotka hän oli suorittanut ja edelleen luvannut suorittaa, sekä huomauttanut, että hän omasta aloitteestaan ja omalla vastuullaan oli ryhtynyt neuvotteluihin mainitun liikenneväylän koskettamien tonttien omistajain kanssa ja laatinut tarpeelliset mainitun väylän luonnokset ja piirustukset ottaen niistä tonttien omistajilta ainoastaan vähäisen palkkion, minkä johdosta häntä lähinnä oli pidettävä puolueettomana välittäjänä, jonka ansiosta kysymys oli tullut ratkaistuksi kaupungille edullisella tavalla ja kaupungin tonttien arvo tuntuvasti kohonnut. Rahatoimikamari päätti⁵⁾ evätä tämän anomuksen samoinkuin arkkitehti Eklundin ehdotuksen kysymyksen alistamisesta sovinto-oikeuden ratkaistavaksi, mutta ilmoitti suostuvansa 50,000 markasta lunastamaan hänen laatimansa piirustukset.

Asiaa uudestaan käsiteltäessä kamari päätti⁶⁾, että arkkitehti Eklundille suoritettaisiin 70,000 markan suuruinen palkkio, nimittäin 50,000 markkaa hänen laatimastaan Antinkadun jatkamista koskevasta luonnoksesta ja 20,000 markkaa hänen avustuksestaan suunniteltua Länsisatamaan vievää liikenneväylää varten tarvittavan maan lunastamista koskevissa neuvotteluissa.

Töölön kaupunginasemakaavakomitea. Rahatoimikamari päätti⁷⁾, että Töölön kaupunginasemakavakomitean puheenjohtajan ja jäsenen palkkiot syyskuun 1 p:stä lähtien maksettaisiin valiokunta- ja komiteamenojen määrärahasta.

Tapaturmavakuutukset. Rahatoimikamari päätti⁸⁾, että Keskinäisen henkivakuutuslaitos Sammon kanssa kaupungin työntekijöiden tapaturmavakuuttamisesta tehty sopimus jäisi voimaan.

Työntekijäin palkat. Rahatoimikamari päätti⁹⁾, että teknillisten laitosten ammattityöläisille helmikuun 5 p:stä lukien toistaiseksi suoritettaisiin sama palkka kuin joulukuussa 1926.

¹⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 16 p. marrask. 6,844 §. — ²⁾ S:n 14 p. syysk. 5,813 §. — ³⁾ Rkmrin pöytäk. 19 p. heinäk. 1,065 §. — ⁴⁾ S:n 4 p. helmik. 197 §. — ⁵⁾ S:n 29 p. maalisk. 527 §. — ⁶⁾ S:n 27 p. toukok. 828 § ja 3 p. kesäk. 894 §. — ⁷⁾ S:n 30 p. syysk. 1,374 §. — ⁸⁾ S:n 13 p. syysk. 1,263 §. — ⁹⁾ S:n 4 p. helmik. 204 §.

Palkan suorittaminen kesäloman ajalla. Rahatoimikamari päätti¹⁾, että työntekijöille kesäloman ajalta tuleva palkka oli suoritettava viimeisessä palkanmaksussa ennen loman alkua.

Itsenäisyyspäivä. Kaupunginvaltuuston päätettyä²⁾, että vuoden 1927 joulukuun 6 päivän, jolloin kymmenen vuotta oli kulunut Suomen julistautumisesta itsenäiseksi, tuli olla vapaapäivä kaikille kaupungin toimessa oleville henkilöille, rahatoimikamari päätti³⁾, että sen osan kaupungin virastojen ja laitosten henkilökuntaa ja työväestöä, jolle työn laadun takia ei voitu myöntää vapautta joulukuun 6 p:nä, tuli vakinaisen palkkansa lisäksi saada yhden kokonaisen työpäivän palkka laskettuna suhteessa vakinaiseen palkkaan.

Työtuissa maksetut tuntipalkat. Erään työttömien henkilöiden kokouksen anomuksen naisten työtuissa suoritettua tuntipalkan korottamisesta 3 markkaan, jonka anomuksen valtuuston valmisteluvaliokunta oli lähettänyt rahatoimikamariin, kamari nojautuen kaupunginvaltuuston maaliskuun 7 p:nä 1923 tekemään päätökseen⁴⁾ epäsi⁵⁾.

Viitaten maaliskuun 5 p:nä 1926 tekemäänsä päätökseen rahatoimikamari sittemmin päätti⁶⁾, että tuntipalkka, mikäli se tuli kysymykseen, työtuissa paraikaa käynnissä olevilla ammattikursseilla olisi 2: 25 markkaa.

Rahatoimikamari päätti⁷⁾ korottaa kaupungin kaupunkilähetykselle myöntämää 40,000 markan suuruista avustusta niin paljon, että lähetyksen työtuissa suoritettua tuntipalkat voitiin korottaa 1: 60 markasta 2 markkaan, kuitenkin ehdoin, että avustus kuten aikaisemminkin laskettiin 65 naiselle 3 ½ kuukaudelta eli huhtikuun 15 p:nä.

Korvauksen suorittaminen työntekijöille sairautentapausten ja tapaturmain johdosta. Koska oli huomattu eri käsityksiä olevan vallalla siitä, miten kaupunginvaltuuston päätös⁸⁾ avustuksen myöntämisestä työntekijöille, jotka sairauden tai tapaturman takia olivat estyneet työtään suorittamasta, erinäisiltä kohdiltaan oli tulkittava, rahatoimikamari kaupungin yleisten töiden hallituksen tiedustelun johdosta päätti⁹⁾ lausua, että työmiehelle kaupungin varoista suoritettavasta sairassavustuksesta oli vähennettävä ainoastaan vakuutuslaitoksen maksama päiväraha ja perheenelatusavustus.

Vahingonkorvauksen suorittaminen. Kaupungin palveluksessa oleva rakennusmestari R. Puupponen ja lataaja J. Kallionpää olivat anoneet, että kaupunki ottaisi suorittaakseen ne vahingonkorvaus- ja sakkomäärät, yhteensä 16,895 markkaa, jotka raastuvanoikeuden lokakuun 20 p:nä 1926 tekemällä päätöksellä oli tuomittu hakijain maksettaviksi, koska heitä pidettiin syy-päinä s. v. maaliskuun 19 p:nä Jätkäsaarella sattuneeseen räjähdysonnettomuuteen. Koska kaupunki työnantajana viime kädessä oli velvollinen korvaamaan aiheutuneen vahingon ja koska hakijat varain puutteessa eivät kyenneet maksamaan heille tuomittua vahingonkorvausta sekä koska asianomainen työpäällikkö oli selittänyt, ettei onnettomuus olisi välttynyt siinääkään tapauksessa, että hakijat olisivat ryhtyneet niihin varokeinoihin, jotka raastuvanoikeus oli katsonut heidän laiminlyöneen, rahatoimikamari päätti¹⁰⁾ asianomaisista työmäärärahoista osoittaa raastuvanoikeuden hakijain suoritettavaksi määräämät vahingonkorvaukset ja oikeudenkäyntikulut, yhteensä

¹⁾ Rkmin pöytäk. 22 p. helmik. 302 §. — ²⁾ Ks. tätä kert. s. 103. — ³⁾ Rkmin pöytäk. 25 p. marrask. 1,732 §. — ⁴⁾ Ks. v:n 1923 kert. s. 104. — ⁵⁾ S:n 18 p. tammik. 91 §. — ⁶⁾ Rkmin pöytäk. 28 p. tammik. 163 §; vrt. v:n 1926 kert. s. 198. — ⁷⁾ Rkmin pöytäk. 28 p. tammik. 162 §. — ⁸⁾ Ks. v:n 1925 kert. s. 86 ja seur. — ⁹⁾ Rkmin pöytäk. 21 p. kesäk. 949 §. — ¹⁰⁾ S:n 21 p. tammik. 100 §.

15,845 markkaa, jota vastoin hakijain anomus, mikäli se koski tuomittujen sakkojen suorittamista, evättiin.

Sitten kaupungin yleisten töiden hallitus anoi, että mainitussa tilaisuudessa loukkaantuneelle konttoristi R. Lindqvistille suoritettaisiin 5,000 markan vahingonkorvaus. Katsoen siihen, että Lindqvist raastuvanoikeuden edellä mainitulla päätöksellä oli oikeutettu vastedes vaatimaan lisäkorvausta siitä ajasta, jonka hän edelleenkin oli työhön kykenemätön, rahatoimikamari päätti ¹⁾ myöntyä anomukseen ja määräsi korvauksen suoritettavaksi asianomaisesta työmäärärahasta. Sen lisäksi merkittiin, että Lindqvist oli kirjallisesti sitoutunut siinä tapauksessa, että edellä mainittu avustuspääsumma hänelle maksettiin, olemaan vaatimatta Helsingin kaupungilta sekä työnjohtaja Puupposelta ja lataaja Kallionpäältä enempää korvausta.

Tapaturman aiheuttaman ruumiinvamman johdosta myönnetty vahingonkorvaus. Koska äskettäin annetun uuden lain mukaan kaupungin palveluksessa olevilla tapaturmaisesti vahingoittuneilla henkilöillä oli mahdollisuus saada vahingonkorvauksensa korotetuksi, kuitenkin ainoastaan uudistetun lääkärintarkastuksen perusteella, rahatoimikamari päätti ²⁾ osoittaa käyttövaroistaan tarpeelliset varat uuden lääkärintarkastuksen kustantamiseksi, minkä ohessa asianomaisia oli kehoitettava tällaista tarkastusta varten elokuun kuluessa saapumana lääketieteentohtori V. Snellmanin luo.

Rakennusmestari A. Aarniolle, joka oli matkustanut Outokummusta Helsinkiin säädettyä uutta lääkärintarkastusta varten sekä saadakseen ruumiinvamman vuoksi myönnetyn vahingonkorvauksensa korotetuksi, myönnettiin ³⁾ matkakustannusten korvaukseksi 300 markkaa kamarin käyttövaroista.

Työmies A. Narinen, joka vuonna 1913 kaupungin palveluksessa ollessaan oli saanut ruumiinvamman ja jolle vuonna 1918 oli myönnetty ⁴⁾ 2,300 markan kertakaikkinen vahingonkorvaus, oli rahatoimikamarin evättyä ⁵⁾ hänen anomuksensa vuotuisen avustuksen myöntämisestä uudistanut esityksensä vakuutusneuvostolle. Neuvoston tämän jälkeen rahatoimikamarille lähettämässään kirjelmässä selitettyä, ettei vuonna 1918 laadittu vahingonkorvausta koskeva sopimus ollut laillinen, sekä ilmoitettua sen vuotuisen avustuksen määrän, joka Narisella oli oikeus saada, rahatoimikamari päätti ⁶⁾ talousarvion lukuun Tapaturmavakuutus merkitystä määrärahasta osoittaa 4,105:20 markkaa maksettavaksi edellä mainitun jo suoritettua 2,300 markan määrän lisäksi työmies Nariselle vahingonkorvaukseksi ynnä kalliinajanlisäyksiä vuosilta 1918—26. Vuodesta 1927 lähtien Narisen vahingonkorvauksen tuli olla 388:80 markkaa vuosineljännekseltä. Samalla kamari päätti ⁶⁾ sosiaaliministeriöltä anoa, että Nariselle valtion varoista osoitettaisiin maksettavaksi vuosien 1923—27 kalliinajanlisäykset, yhteensä 6,075 markkaa.

Hätäaputyöntekijäin sairas- ja hautausavustukset. Kaupungin yleisten töiden hallitus ilmoitti, että sen käsityksen mukaan kaupunginvaltuuston syyskuun 16 p:nä 1925 antamat määräykset sairas- ja hautausavun suorittamisesta kaupungin työntekijöille olivat kumonnetut kaupunginvaltuuston tammikuun 21 p:nä 1925 tekemän hätäaputyöntekijöitä koskevan päätöksen, ja rahatoimikamari päätti ⁷⁾ käsityksensä lausua, että hallitus oli oikein soveltanut kaupunginvaltuuston ensiksi mainittua päätöstä.

¹⁾ Rkmrin pöytäk. 28 p. tammik. 157 §. — ²⁾ S:n 3 p. kesäk. 895 §. — ³⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 9 p. syysk. 5,630 §. — ⁴⁾ Ks. v:n 1918 kert. s. 286. — ⁵⁾ Rkmrin pöytäk. 12 p. huhtik. 601 §. — ⁶⁾ S:n 17 p. toukok. 788 § ja 21 p. kesäk. 951 §. — ⁷⁾ S:n 22 p. maalisk. 486 §; ks. myös v:n 1925 kert. s. 84 ja 86.

Avustuksen myöntäminen työttömille. Rahatoimikamari myönsi ¹⁾ työnvälitystoimiston käytettäväksi 4,000 markkaa tilityksen ehdoin käytettäväksi kustannuksiin, jotka aiheutuivat työttömien henkilöiden matkoista muille paikkakunnille ja työvälineiden hankkimisesta heille; määräraha oli suoritettava myöhemmin määrättävältä tililtä.

Eräälle työttömien henkilöiden asettamalle komitealle myönnettiin ²⁾ kamarin käyttövaroista avustusta 600 markkaa kuukaudessa joulukuun 1 p:stä 1926 toukokuun 1 p:ään 1927 sekä joulukuun 1 p:stä 1927 toukokuun 1 p:ään 1928 komitean toimistohuoneiston vuokran suorittamiseen, kuitenkin ehdoin, että komitea kuukausittain avustusta nostettaessa rahatoimikonttorista esitti todistuksen siitä, että komitea toimintaansa varten tarvitsi mainittua toimistohuoneistoa.

Rahatoimikamari päätti ³⁾, että 30,000 markkaa valtion naisten työttömyyden lieventämiseksi myöntämästä määrärahasta käytettäisiin suoranaisiin vuokra-avustuksiin helmi- ja maaliskuussa; määrärahan jakaisi köyhäinhuoltolautakunnan valvomana erityinen toimikunta, johon yhden tai useamman köyhäinhuoltolautakunnan edustajan lisäksi kuuluisi yksi työnvälitystoimiston ja yksi työttömien edustaja. Vuokra-avustukset oli ensi sijassa annettava työttömille henkilöille, jotka eivät olleet voineet osallistua kaupungin järjestämiin hätäaputöihin eivätkä olleet töissä työtuvissa tai ammattikursseilla.

Hätäaputyöt. Rahatoimikamari valtuutti ⁴⁾ rakennuskonttorin käyttämään n. 65,000 markkaa kaupunginvaltuuston vuoden varrella myöntämistä, mutta siihen mennessä käyttämättömistä määrärahoista hätäaputöiden järjestämiseen työttömille henkilöille, ensi sijassa perheenelättäjille.

Kaupunginvaltuuston tammikuun 26 p:nä tekemän päätöksen ⁵⁾ johdosta rahatoimikamari päätti ⁶⁾

että naisten ammattikursseille otettaisiin 25 naista lisää kahdeksi kuukaudeksi lukien maaliskuun 1 p:stä, joten kurssien koko osanottajamäärä olisi 125 ja niiden aiheuttamat kustannukset lisääntyisivät 60,250 markkaa; luovuttaa Oikokadun talossa n:o 7 olevan koulukeittiön sekä kaupungin vuokraamasta Kaarlenkadun talosta n:o 11 tarpeelliset huoneet naisten työtupain johtokunnan käytettäväksi kaksi kuukautta kestävien talouskurssien järjestämiseen 60 naiselle 84,000 markan kustannuksin; sekä

myöntää johtokunnalle 70,000 markan määrärahan, jotta työtupain varsinaisiin töihin voitaisiin ottaa 75 naista lisää.

Samalla kamari lausui toivomuksen, että edellä mainittuihin toimenpiteihin mikäli mahdollista ryhdyttäisiin jo helmikuun keskivaiheilla, missä tapauksessa kamari myöntäisi mahdollisesti tarvittavat lisämäärärahat. Kaluston hankkimisesta aiheutuvat menot oli suoritettava työttömyyden varalta myönnetystä määrärahasta ja palkka- y. m. menot valtion naisten hätäaputöiden järjestämiseksi myöntämästä 200,000 markan suuruisesta määrärahasta.

Rahatoimikamari päätti ⁷⁾ hyväksyä naisten työtupain johtokunnan laatiman talvella 1928 järjestettävien työttömien naisten ammattikurssien suunnitelman; oikeuttaa johtokunnan tämän suunnitelman puitteissa käytännöllisesti järjestämään ne oman harkintansa mukaan; anoa sosialilautakunnalta kurssien kustannusten peittämiseen avustusta 149,850 markkaa eli puolet

¹⁾ Rkmin pöytäk. 18 p. tammik. 97 a §. — ²⁾ S:n 8 p. helmik. 227 § ja 9 p. jouluk. 1,828 §. — ³⁾ S:n 1 p. maalisk. 356 §. — ⁴⁾ S:n 20 p. jouluk. 1,921 §. — ⁵⁾ Ks. tätä kert. s. 68. — ⁶⁾ Rkmin pöytäk. 4 p. helmik. 200 §. — ⁷⁾ S:n 13 p. jouluk. 1,859 §.

niiden arvioiduista kustannuksista; myöntää tarvittavat varat johtokunnan käytettäväksi ja tilitettäväksi kurssien päätyttyä; sekä jättää kurssien aloittamisen ajankohdan rahatoimikamarin määrättäväksi.

Kaupunkilähetyksen työtupa. Helsingin kaupunkilähetykselle myönnettiin¹⁾ sen työtuvan ylläpitämiseksi tammikuun 1 p:n ja toukokuun 1 p:n välisenä aikana määrärahoja yhteensä 54,000 markkaa niistä valtion varoista, jotka oli annettu kaupungin käytettäväksi naisten työttömyyden lieventämistä varten.

Edellä mainituista varoista kamari lisäksi²⁾ 11,250 markkaa eli puolet siitä määrästä, jonka kaupunkilähetykselle tarvitsi voidakseen järjestää työtä 20 vanhalle naiselle maaliskuun 1 p:n ja toukokuun 15 p:n väliseksi ajaksi 2 markan tuntipalkoin.

Syksyllä vallitsi jälleen suuri naisten töiden puute, minkä johdosta kamari työttömyyden varalta myönnetystä määrärahasta osoitti³⁾ 43,714 markkaa kaupunkilähetyksen työtuvan ylläpitämiseen marraskuun 1 p:stä vuoden loppuun. Samalla kamari päätti³⁾ ilmoittaa kaupunkilähetykselle, ettei tähän tarkoitukseen enää myönnettäisi avustuksia, sekä kehoittaa köyhäinhuoltolautakuntaa ottamaan huolehtiakseen niistä naisista, jotka täten joutuivat työttömiksi ja joita vanhuuden ja suuresti vähentyneen työkyvyn takia ei myöskään voitu ottaa kaupungin työtupiin.

Myöhemmin kamari kuitenkin päätti⁴⁾ myöntää 80,000 markan avustuksen Helsingin kaupunkilähetykselle työtuvan ylläpitämiseksi tammikuun 1 p:stä toukokuun 15 p:ään 1928 100 naiselle, joiden työkyky oli vähentynyt, kuitenkin edellyttäen, että valtio myönsi tähän tarkoitukseen vähintään yhtä suuren avustuksen sekä että työtuvissa työskenteleville naisille suoritettiin vähintään 2 markan tuntipalkka. Muuten kamari määräsi ehdoksi, että kaupunkilähetyksen tuli kuukausittain antaa köyhäinhuoltolautakunnan rekisteritoimistoon luettelo tuvassa maksetuista työpalkoista. Päätös ei aiheuttaisi toimenpidettä, ennenkuin valtioneuvosto oli ratkaissut rahatoimikamarin anomuksen määrärahan myöntämisestä hätäaputoiden järjestämiseen.

Kansakoulunopettajain eläkkeet. Sen johdosta, että kansakoulunopettajille valtion varoista myönnetty eläkkeet oli korotettu elokuun 1 p:stä 1926 lukien, rahatoimikamari päätti⁵⁾ antaa asiamiehelleen tehtäväksi ryhtyä neuvotteluihin niiden ent. kansakoulunopettajain kanssa, joilla oli eläkkeitä kaupungin varoista, mainitun edun hankkimiseksi heille.

Maksettaessa edellä mainituille henkilöille tulevia kunnan eläkkeitä on vähennettävä heille kuuluvaa valtion eläkettä vastaava määrä, joka elokuusta 1926 toukokuuhun 1927 oli laskettu aikaisemmin voimassa olleiden määräysten mukaisesti. Rahatoimikamari päätti⁶⁾ sen vuoksi, että siten maksetut liikamäärät oli pidätettävä maksettaessa kunnan eläkkeitä kesäkuusta lähtien ja tällöin meneteltävä siten, että koko maksettu liikamäärä mikäli mahdollista saatiin pidätetyksi kuluvana vuonna. Tätä kamarin päätöstä oli sovellettava kaikkiin eläkettä nauttiviin ent. kansakoulunopettajiin, lukuunottamatta niitä, joiden anomukset valtion eläkkeen korottamisesta oli evätyt, siinä tapauksessa että epävä päätös oli saanut lain voiman. Niiden eläkkeiden lopullinen järjestely, joiden haltija oli laiminlyönyt säädetyn ajan kuluessa

¹⁾ Rkmrin jstin pöytäk. 7 p. tammik. 2,545 § ja rkmrin pöytäk. 8 p. huhtik. 572 §. — ²⁾ Rkmrin pöytäk. 1 p. maalisk. 355 §. — ³⁾ S:n 11 p. lokak. 1,440 § ja 28 p. lokak. 1,537 §. — ⁴⁾ S:n 30 p. jouluk. 1,968 §. — ⁵⁾ S:n 11 p. tammik. 30 §. — ⁶⁾ S:n 21 p. kesäk. 953 §.

anoa korotettua valtioneläkettä, oli jätettävä rahatoimikonttorin ajankaan tehtävän esityksen varaan.

Kansakoulunopettaja N. Reimalle, jolla oli ylimääräinen eläke, oli sen lisäksi myönnetty korotettu valtioneläke elokuun 1 p:stä 1926. Rahatoimikonttorin tiedustelun johdosta kamari päätti ¹⁾ ilmoittaa, että konttorin Reiman ylimääräistä eläkettä maksaessaan tuli vähentää siitä edellä mainittua valtion eläkettä vastaava määrä lukien syyskuun 1 p:stä 1927.

Myönnetty eläkkeet. Rahatoimikamari myönsi voimassa olevien eläkeohjesääntöjen määräysten mukaisesti alla mainituille viranpitäjille ja työntekijöille elinkautiseläkkeitä, joiden kuukausimäärät VI palkka-asteikkaa sovellettaessa olivat seuraavat:

kaupunginpalvelija J. Schultzille 1,418 markkaa helmikuun 1 p:stä lukien ²⁾);

kaupunginpalvelija A. A. Nybergille 977 markkaa kesäkuun 1 p:stä lukien ³⁾);

satamakannantakonttorin vanhemmalle kassanhoitajalle A. A. Wellingille 1,323 markkaa heinäkuun 1 p:stä lukien ⁴⁾);

satamakannantakonttorin vahtimestarille E. F. Öhmanille 710 markkaa lokakuun 1 p:stä lukien ⁵⁾);

työnvälitystoimiston johtajalle A. H. Karvoselle 2,029 markkaa heinäkuun 1 p:stä lukien ⁶⁾);

verotusvalmistelukunnan puheenjohtajalle E. E. Encbergille 1,778 markkaa lukien tammikuun 1 p:stä 1928 ⁷⁾);

aluelääkäri V. Leontjeffille 1,526 markkaa huhtikuun 1 p:stä lukien ⁸⁾);

Marian sairaalan ylilääkärille ja johtajalle J. A. Hagelstamille 2,187 markkaa heinäkuun 1 p:stä lukien ⁹⁾);

Marian sairaalan alihoitajattarelle H. H. Rautaniemelle 961 markkaa lukien syyskuun 1 p:stä ¹⁰⁾);

Marian sairaalan desinfioimislaitoksen esimiehelle A. V. Sundströmille 1,042 markkaa joulukuulta 1927 sekä 1,203 markkaa lukien tammikuun 1 p:stä 1928 ¹¹⁾);

kulkutautisairaalan osastonhoitajattarelle E. von Nandelstadhille 929 markkaa maaliskuun 1 p:stä lukien ¹²⁾);

Kivelän sairaalan alihoitajattarelle H. Turpeiselle 961 markkaa vuoden 1927 marras- ja joulukuulta sekä 1,203 markkaa lukien tammikuun 1 p:stä 1928 ¹³⁾);

Nikkilän sairaalan alihoitajattarelle A. Pirilälle 637 markkaa lukien tammikuun 1 p:stä 1928 ¹⁴⁾);

kunnalliskodin osastonhoitajattarelle H. M. Savolaiselle 747 markkaa helmikuun 1 p:stä lukien ¹⁵⁾);

suomenkielisten kansakoulujen opettajattarelle M. A. Södergrenille 1,208 markkaa, siitä vähennettynä hänelle kuuluva valtion eläke, elokuun 1 p:stä lukien ¹⁶⁾);

¹⁾ Rkmrin pöytäk. 2 p. elok. 1,080 §. — ²⁾ S:n 8 p. helmik. 225 §. — ³⁾ S:n 7 p. kesäk. 904 §. — ⁴⁾ S:n 5 p. heinäk. 997 §. — ⁵⁾ S:n 8 p. marrask. 1,629 §. — ⁶⁾ S:n 5 p. heinäk. 998 §. — ⁷⁾ S:n 5 p. jouluk. 1,795 § ja 30 p. jouluk. 1,946 §. — ⁸⁾ S:n 22 p. huhtik. 627 §. — ⁹⁾ S:n 3 p. toukok. 687 §. — ¹⁰⁾ S:n 20 p. syysk. 1,284 §. — ¹¹⁾ S:n 5 p. jouluk. 1,798 § ja 30 p. jouluk. 1,949 §. — ¹²⁾ S:n 8 p. maalisk. 383 §. — ¹³⁾ S:n 5 p. jouluk. 1,796 § ja 30 p. jouluk. 1,948 §. — ¹⁴⁾ S:n 5 p. jouluk. 1,797 § ja 20 p. jouluk. 1,947 §. — ¹⁵⁾ S:n 15 p. helmik. 257 §. — ¹⁶⁾ S:n 23 p. elok. 1,139 §.

suomenkielisten kansakoulujen opettajattarelle A. M. Sonnälle 1,427 markkaa, siitä vähennettynä hänelle kuuluva valtion eläke, elokuun 1 p:stä lukien ¹⁾);

suomenkielisten kansakoulujen opettajattarelle A. M. Kanteleelle 1,427 markkaa, siitä vähennettynä hänelle kuuluva valtion eläke, elokuun 1 p:stä lukien ²⁾);

suomenkielisten kansakoulujen opettajattarelle I. Hellénille 1,427 markkaa, siitä vähennettynä hänelle kuuluva valtion eläke, elokuun 1 p:stä lukien ³⁾);

suomenkielisten kansakoulujen opettajattarelle B. S. Mahlbergille 1,427 markkaa, siitä vähennettynä hänelle kuuluva valtion eläke, elokuun 1 p:stä lukien ⁴⁾);

ruotsinkielisten kansakoulujen opettajalle M. Holmbergille 1,526 markkaa, siitä vähennettynä hänelle kuuluva valtion eläke, elokuun 1 p:stä lukien ⁵⁾);

ruotsinkielisten kansakoulujen opettajattarelle S. N. Mannströmille 1,151 markkaa, siitä vähennettynä hänelle kuuluva valtion eläke, lukien elokuun 1 p:stä 1926 ⁶⁾);

ruotsinkielisten kansakoulujen opettajattarelle B. von Nandelstadhille 1,208 markkaa, siitä vähennettynä hänelle kuuluva valtion eläke, elokuun 1 p:stä lukien ⁷⁾);

kaupunginkirjaston amanuenssille J. Gripenbergille 1,078 markkaa heinäkuun 1 p:stä lukien ⁸⁾);

vesijohtolaitoksen mittarinlukijalle A. Lönnströmille 965 markkaa elokuun 1 p:stä lukien ⁹⁾);

kaasulaitoksen lyhdynsytyttäjälle G. E. Sohlbergille 820 markkaa toukokuun 1 p:stä lukien ¹⁰⁾);

kaasulaitoksen yövartijalle E. Henrikssonille 725 markkaa marraskuun 1 p:stä lukien ¹¹⁾);

sähkölaitoksen rahastajalle N. Lindforsille 1,258 markkaa marras- ja joulukuulta sekä 1,437 markkaa lukien tammikuun 1 p:stä 1928 ¹²⁾);

sähkölaitoksen koneenkäyttäjälle J. V. Ekendahlille 686 markkaa heinäkuun 1 p:stä lukien ¹³⁾);

sähkölaitoksen monttöörille M. Hirvoselle 587 markkaa syyskuun 15 p:stä lukien ¹⁴⁾);

sähkölaitoksen portinvartijalle J. H. Helinille 420 markkaa syyskuun 24 p:stä lukien ¹⁵⁾);

rakennuskonttorin satamaosaston koneenkäyttäjälle A. Laineelle 424 markkaa tammikuun 1 p:stä lukien ¹⁶⁾);

rakennuskonttorin satamaosaston koneenkäyttäjälle V. R. Holmströmille 700 markkaa maaliskuun 1 p:stä lukien ¹⁷⁾);

rakennuskonttorin satamaosaston kirvesmiehelle J. R. Michelssonille 835 markkaa huhtikuun 1 p:stä lukien ¹⁸⁾);

rakennuskonttorin satamaosaston kirvesmiehelle J. Rundbackalle 515 markkaa toukokuun 1 p:stä lukien ¹⁹⁾);

¹⁾ Rkmrin pöytäk. 23 p. elok. 1,140 §. — ²⁾ S:n 23 p. elok. 1,141 §. — ³⁾ S:n 23 p. elok. 1,142 §. — ⁴⁾ S:n 23 p. elok. 1,143 §. — ⁵⁾ S:n 3 p. kesäk. 891 §. — ⁶⁾ S:n 1 p. helmik. 167 §. — ⁷⁾ S:n 3 p. kesäk. 890 §. — ⁸⁾ S:n 5 p. huhtik. 551 §. — ⁹⁾ S:n 23 p. elok. 1,136 §. — ¹⁰⁾ S:n 23 p. elok. 1,137 § ja 27 p. syysk. 1,337 §. — ¹¹⁾ S:n 25 p. lokak. 1,525 §. — ¹²⁾ S:n 29 p. marrask. 1,767 § ja 30 p. jouluk. 1,950 §. — ¹³⁾ S:n 30 p. elok. 1,169 §. — ¹⁴⁾ S:n 18 p. lokak. 1,465 §. — ¹⁵⁾ S:n 18 p. lokak. 1,466 §. — ¹⁶⁾ S:n 14 p. kesäk. 927 §. — ¹⁷⁾ S:n 10 p. toukok. 725 §. — ¹⁸⁾ S:n 22 p. maalisk. 480 §. — ¹⁹⁾ S:n 19 p. huhtik. 624 §.

rakennuskonttorin satamaosaston kirvesmiehelle A. M. Byskatalle 612 markkaa toukokuun 1 p:stä lukien ¹⁾;

rakennuskonttorin satamaosaston yövärtijälle A. Niemelälle 613 markkaa huhtikuun 1 p:stä lukien ²⁾;

rakennuskonttorin satamaosaston työntekijälle A. Virtaselle 648 markkaa huhtikuun 1 p:stä lukien ³⁾;

rakennuskonttorin satamaosaston työntekijälle K. U. Virralle 584 markkaa huhtikuun 1 p:stä lukien ⁴⁾;

rakennuskonttorin satamaosaston työntekijälle A. Blomqvistille 543 markkaa toukokuun 1 p:stä lukien ⁵⁾;

rakennuskonttorin satamaosaston työntekijälle A. V. Munterille 491 markkaa toukokuun 1 p:stä lukien ⁶⁾;

rakennuskonttorin satamaosaston työntekijälle J. Salmelle 359 markkaa toukokuun 1 p:stä lukien ⁷⁾;

rakennuskonttorin satamaosaston työntekijälle M. Saarlundille 434 markkaa toukokuun 1 p:stä lukien ⁸⁾;

rakennuskonttorin satamaosaston työntekijälle A. H. Saloselle 520 markkaa tammikuun 1 p:stä lukien ⁹⁾;

rakennuskonttorin satamaosaston työntekijälle A. Holmströmille 332 markkaa toukokuun 1 p:stä lukien ¹⁰⁾;

rakennuskonttorin satamaosaston työntekijälle V. Hermanssonille 325 markkaa toukokuun 1 p:stä lukien ¹¹⁾;

rakennuskonttorin satamaosaston työntekijälle J. E. Salmelalle 450 markkaa tammikuun 1 p:stä lukien ¹²⁾;

rakennuskonttorin satamaosaston työntekijälle T. V. Arovirralle 770 markkaa joulukuun 1 p:stä lukien ¹³⁾;

rakennuskonttorin katuosaston työntekijälle A. K. Heinoselle 536 markkaa joulukuun 15 p:stä 1926 lukien ¹⁴⁾;

rakennuskonttorin katuosaston työntekijälle K. E. Toivoselle 726 markkaa maaliskuun 26 p:stä lukien ¹⁵⁾;

rakennuskonttorin katuosaston työntekijälle A. E. Eklundille 587 markkaa syyskuun 27 p:stä lukien ¹⁶⁾;

rakennuskonttorin katuosaston työntekijälle O. E. Karlssonille 692 markkaa joulukuun 1 p:stä lukien ¹⁷⁾;

rakennuskonttorin huonerakennusosaston muurarille A. F. Henriks-sonille 607 markkaa marraskuun 21 p:stä lukien ¹⁸⁾;

rakennuskonttorin puisto-osaston työnjohtajalle A. F. Vinbergille 1,027 markkaa kesäkuun 1 p:stä lukien ¹⁹⁾;

rakennuskonttorin puisto-osaston työntekijälle S. Lylylle 461 markkaa kesäkuun 1 p:stä lukien ²⁰⁾;

rakennuskonttorin varasto-osaston työntekijälle M. M. Pulkkiselle 635 markkaa tammikuun 1 p:stä lukien ²¹⁾;

rakennuskonttorin varasto-osaston työnjohtajalle G. W. Forsblomille 732 markkaa joulukuun 1 p:stä lukien ²²⁾;

¹⁾ Rkm:n pöytäk. 3 p. toukok. 689 §. — ²⁾ S:n 22 p. maalisk. 481 §. — ³⁾ S:n 22 p. maalisk. 482 §. — ⁴⁾ S:n 29 p. maalisk. 512 §. — ⁵⁾ S:n 12 p. huhtik. 606 §. — ⁶⁾ S:n 19 p. huhtik. 620 §. — ⁷⁾ S:n 19 p. huhtik. 621 §. — ⁸⁾ S:n 19 p. huhtik. 622 §. — ⁹⁾ S:n 19 p. huhtik. 623 §. — ¹⁰⁾ S:n 19 p. huhtik. 625 §. — ¹¹⁾ S:n 22 p. huhtik. 628 §. — ¹²⁾ S:n 3 p. toukok. 688 §. — ¹³⁾ S:n 1 p. marrask. 1,579 §. — ¹⁴⁾ S:n 18 p. tammik. 88 §. — ¹⁵⁾ S:n 17 p. toukok. 766 §. — ¹⁶⁾ S:n 15 p. marrask. 1,675 §. — ¹⁷⁾ S:n 22 p. marrask. 1,719 §. — ¹⁸⁾ S:n 25 p. lokak. 1,527 §. — ¹⁹⁾ S:n 12 p. huhtik. 603 §. — ²⁰⁾ S:n 12 p. huhtik. 605 §. — ²¹⁾ S:n 12 p. huhtik. 604 §. — ²²⁾ S:n 25 p. lokak. 1,526 §.

rakennuskonttorin työpajojen sepälle F. Salmelle 437 markkaa syyskuun 15 p:stä lukien¹⁾;

puhtaanapitolaitoksen työnjohtajalle R. Furuwallille 687 markkaa tammikuun 1 p:stä lukien²⁾;

puhtaanapitolaitoksen ajurille G. A. Broströmille 642 markkaa maaliskuun 1 p:stä lukien³⁾;

puhtaanapitolaitoksen työntekijälle K. H. Adolfssonille 425 markkaa tammikuun 15 p:stä lukien⁴⁾;

puhtaanapitolaitoksen työntekijälle J. V. Mattssonille 531 markkaa toukokuun 15 p:stä lukien⁵⁾;

puhtaanapitolaitoksen työntekijälle I. Michelssonille 477 markkaa toukokuun 15 p:stä lukien⁵⁾;

puhtaanapitolaitoksen työntekijälle J. Saarelle 613 markkaa toukokuun 15 p:stä lukien⁵⁾;

puhtaanapitolaitoksen työntekijälle F. V. Ahlgrenille 592 markkaa helmikuun 1 p:stä lukien⁶⁾; sekä

puhtaanapitolaitoksen työntekijättärelle A. S. Kalliolle 509 markkaa lukien joulukuun 15 p:stä 1926⁷⁾.

Kertakaikkisia avustuksia myönnettiin alla mainituille henkilöille seuraavat määrät maksettavaksi kamarin käyttövaroista:

rakennuskonttorin satamaosaston sepän E. Nuutisen leskelle 3,000 markkaa⁸⁾; sekä

rakennuskonttorin työntekijän J. A. Anderssonin leskelle 1,500 markkaa⁹⁾.

Kuolinpesän oikeus palkan nostamiseen. Reviisori L. Backlundin kuoltua helmikuun 22 p:nä hänen kuolinpesänsä oikeutettiin¹⁰⁾ pitämään koko hänen nostamansa helmikuun palkka.

Herra H. Landén oikeutettiin¹¹⁾ nostamaan helmikuun 14 p:nä kuolleen veljensä, lihantarkastamon halliesimiehen K. W. Landénin, koko helmikuun palkka.

Maaliskuun 16 p:nä kuolleen hallirenki K. V. Salosen leski oikeutettiin¹²⁾ nostamaan miesvainajansa koko maaliskuun palkka.

Hautausavustukset. Hautausavustukseksi myönnettiin rahatoimikamarin käyttövaroista:

kaasulaitoksen ulkotyöntekijän S. A. Postin kuolinpesälle 1,500 markkaa¹³⁾;

eläkkeellä olleen parmaajan E. J. Kiiliäisen leskelle 1,500 markkaa¹⁴⁾;

eläkkeellä olleen työmies E. G. Nyynös-vainajan oikeudenomistajille 1,500 markkaa¹⁵⁾;

Vallilan kauppahallin yövartijan K. R. Heleniuksen leskelle 1,500 markkaa¹⁶⁾; sekä

n. 7 vuotta kaupungin palveluksessa olleen, toukokuun 1 p:nä 1926 eronneen ja helmikuun 13 p:nä 1927 kuolleen Seurasaaren ajomiehen J. Mäen leskelle 1,500 markkaa¹⁷⁾.

1) Rkmrin pöytäk. 8 p. marrask. 1,630 §. — 2) S:n 25 p. tammik. 136 §. — 3) S:n 1 p. maalisk. 348 §. — 4) S:n 15 p. helmik. 258 §. — 5) S:n 24 p. toukok. 809 §. — 6) S:n 20 p. syysk. 1,283 §. — 7) S:n 18 p. tammik. 87 §. — 8) S:n 11 p. lokak. 1,425 §. — 9) S:n 30 p. elok. 1,168 §. — 10) S:n 22 p. maalisk. 497 §. — 11) S:n 1 p. maalisk. 344 §. — 12) S:n 29 p. maalisk. 520 §. — 13) S:n 4 p. lokak. 1,380 §. — 14) S:n 11 p. tammik. 38 §. — 15) S:n 1 p. helmik. 176 §; ks. v:n 1925 kert. s. 88. — 16) Rkmrin pöytäk. 15 p. helmik. 269 §. — 17) S:n 1 p. maalisk. 345 §.

Avustuksen myöntäminen vallion retkeilylautakunnalle. Rahatoimikamari myönsi ¹⁾ valtion retkeilylautakunnalle 15,000 markan suuruisen määrärahan maksettavaksi kamarin käyttövaroista lautakunnan välttämättömien menojen suorittamiseen sekä asiamiehen palkkaamiseen toukokuun 1 p:n ja lokakuun 1 p:n väliseksi ajaksi.

Sittemmin kamari myönsi ²⁾ käyttövaroistaan lisäksi määrärahoja yhteensä 25,000 markkaa, siitä 15,000 markkaa palkkioiksi lautakunnan asiamiehelle v. m. ja 10,000 markkaa vuoteiden v. m. kaluston hankkimiseksi ehdoin, että lautakunta antoi kamarille tilityksen varain käyttämisestä ja että kalusto jäi kaupungin omaisuudeksi, kunnes oli perustettu yhdistys, jonka tarkoituksena oli retkeilytoiminnan järjestäminen.

Lepokodin avustaminen. Rahatoimikamari osoitti ³⁾ käyttövaroistaan 4,000 markkaa Helsingin kaupungin sairaanhoitajattarien lepokotiyhdistykselle avustukseksi sen lepokodin kustannusten suorittamiseen.

Korjauskustannusten korvaaminen. Rahatoimikamari osoitti ⁴⁾ Kiinteän omaisuuden pääluokassa olevista käyttövaroistaan 12,432: 50 markkaa Konvallescenthem — Toipumakoti-yhdistykselle korvaukseksi uuden kaivon rakentamisesta yhtiön hallussa olevalle Pukinmäen huvila-alueelle ja siellä olleen vanhan kaivon korjaamisesta, mutta epäsi yhdistyksen anomuksen huvilan uunien korjausten aiheuttaminen menojen korvaamisesta.

Määrärahan myöntäminen Nuorten miesten kristilliselle yhdistykselle. Rahatoimikamari myönsi ⁵⁾ ruotsalaiselle Nuorten miesten kristilliselle yhdistykselle 5,000 markan määrärahan käyttövaroistaan avustukseksi erinäisten yhdistyksen Villingessä olevalla kesäsiirtola-alueella suoritettujen tasoitustöiden kustantamiseen edellyttäen, että työ voitiin suorittaa loppuun ilman että kaupungilta tarvittiin lisäavustusta.

Pyhäkoulukokous. Pohjoismaista pyhäkoulukokousta valmistava toimikunta oikeutettiin ⁶⁾ heinäkuun 31 ja elokuun 3 p:n välisenä aikana maksutta käyttämään kaupungin lipputankoja ja lippuja sekä saamaan kaupunginpuutarhasta koristekasveja.

Suomen valkoisen kaartin rykmentti oli anonut saada kaartin muistojuhlaa varten maksutta lainata 4 laakeripuuta ja lisäksi 50 lippua seinäkoristuksiksi ja 4 lippua pystytettäväksi Kasarmintorille. Tähän anomukseen myöntyen kamari kehoitti ⁷⁾ rakennuskonttoria antamaan pyydetty laakeripuut ja liput kaartin käytettäväiksi sekä veloittamaan kaartia ainoastaan lipputankojen pystyttämisestä ja poistamisesta.

Kauppaoppilaitosten avustaminen. Rahatoimikamari päätti ⁸⁾, että talousarvioon opiston Högre svenska handelsläroverket avustamiseksi merkitty määräraha tämän opiston tultua uudestaan järjestetyksi jaettaisiin siten, että Svenska handelshögskolan i Helsingfors saisi 49,333 markkaa ja Svenska handelsinstitutet 24,667 markkaa.

Määrärahan myöntäminen kesäsiirtolan ylläpitämiseen. Kansanlastentarha Aulan johtajattarelle rouva T. Särkijärvelle myönnettiin ⁹⁾ kamarin käyttövaroista 10,000 markan määräraha vähintään kahdeksalle mainitun lastentarhan avuttomimmalle ja henkisesti vajaakuntoiselle oppilaalle tarkoitettun lomasiirtolan ylläpitämiseen.

¹⁾ Rkmin pöytäk. 31 p. toukok. 872 §. — ²⁾ S:n 20 p. jouluk. 1,920 §. — ³⁾ S:n 15 p. maalisk. 439 §. — ⁴⁾ S:n 22 p. helmik. 311 §. — ⁵⁾ S:n 3 p. kesäk. 888 §. — ⁶⁾ Rkmin jstn pöytäk. 12 p. toukok. 4,226 §. — ⁷⁾ Rkmin pöytäk. 9 p. syysk. 1,241 §. — ⁸⁾ Rkmin jstn pöytäk. 21 p. syysk. 5,922 §. — ⁹⁾ Rkmin pöytäk. 17 p. toukok. 792 §.

Määrärahan myöntäminen Suomi-seuralle. Rahatoimikamari myönsi ¹⁾ käyttövaroistaan 4,000 markan määrärahan Suomi-seuralle avustukseksi niiden kustannusten peittämiseen, jotka sille olivat aiheutuneet ulkomailla asuvien, kesällä Helsingissä käyneiden suomalaisten vastaanotosta.

Avustuksen myöntäminen sokeille. Rahatoimikamari päätti ²⁾ pääluokkaan Kunnallishallinto merkityistä yleisistä käyttövaroistaan myöntää Helsingin sokeainyhdistykselle 18,050 markan suuruisen määrärahan harjatöiden järjestämiseksi sokeille.

Evätty avustusanomus. Rahatoimikamari epäsi ³⁾ lyybekkiläisen yhdistyksen Hansischer Geschichtsverein tekemän avustusanomuksen.

Voimistelun, leikin ja urheilun edistämismäärärahat. Vuoden menosääntöön merkityt määrärahat, 40,000 markkaa voimisteluseurain työn edistämiseksi ja 30,000 markkaa leikin ja urheilun edistämiseksi lasten ja nuorisou keskuudessa, jaettiin ⁴⁾ seuraavain järjestöjen kesken:

Helsingfors gymnastikklubb	Smk.	3,000: —
Käpylän urheilijat	»	1,500: —
Työväen voimistelijat	»	3,500: —
Naisvoimisteluseura Säkenet	»	3,500: —
Voimistelu- ja urheiluseura Kullervo	»	1,500: —
Kronohagens idrottsförening	»	1,000: —
Helsingin voimistelijat	»	5,000: —
Käpylän naisvoimistelijat	»	1,000: —
Teollisuusseutujen evankelioimisessa	»	1,000: —
Voimistelu- ja urheiluseura Jyry	»	3,000: —
Käpylän kisailijat	»	500: —
Voimistelu- ja urheiluseura Into	»	1,000: —
Suomalainen naisvoimisteluseura	»	3,500: —
Helsingin työväen naisvoimistelijat	»	3,500: —
Helsingin naisvoimistelijat	»	3,500: —
Voimistelu- ja urheiluseura Katajaiset	»	1,500: —
Voimistelu- ja urheiluseura Visa	»	2,500: —
Yhteensä Smk.		40,000: —

Helsingin nuorten miesten kristillinen yhdistys	Smk.	2,000: —
Käpylän urheilijat	»	1,000: —
Toimen pojat — Unga fribyggare	»	500: —
Vallilan kunnallisten työväenasuntojen voimistelu- ja urheiluseura	»	1,000: —
Voimistelu- ja urheiluseura Kullervo	»	2,000: —
Kronohagens idrottsförening	»	2,000: —
Helsingin pallonlyöjät	»	500: —
Pallo-toverit	»	500: —
Suomalainen partiotyttöjärjestö Hesparto	»	500: —
Teollisuusseutujen evankelioimisessa	»	1,500: —
Suomen naisten liikuntakasvatusliitto, Helsingin piiri ..	»	1,000: —
Voimistelu- ja urheiluseura Jyry	»	3,000: —
Käpylän kisailijat	»	500: —
Svenska Finlands idrottsförbund, Helsingin piiri	»	3,000: —

¹⁾ Rkmrin pöytäk. 13 p. syysk. 1,269 §. — ²⁾ S:n 28 p. tammik. 164 §. — ³⁾ S:n 25 p. tammik. 138 §. — ⁴⁾ S:n 18 p. maalisk. 468 §.

Voimistelu- ja urheiluseura Into	Smk.	500: —
Helsingin hiihtäjät	»	500: —
Voimistelu- ja urheiluseura Vesa	»	1,000: —
Idrottsföreningen Kamraterna	»	2,000: —
Helsingin toverit	»	1,000: —
Pukinmäen ponnistajat	»	500: —
Helsingin kisa-veikot	»	2,000: —
Förbundet för fysisk fostran för Finlands kvinnor	»	2,000: —
Voimistelu- ja urheiluseura Visa	»	1,500: —
<hr/>		
Yhteensä Smk.		30,000: —

Luistelu-urheilun edistäminen. Vuoden talousarviossa oleva luistinratain avustusraha jaettiin ¹⁾ seuraavien yhdistysten kesken:

Helsingin luistelijat	Smk.	20,000: —
Helsingfors skridskoklubb	»	12,500: —
Työväen luistinrata	»	12,500: —
Urheiluseura Sparta	»	7,000: —
Pallokenttä osakeyhtiö	»	7,000: —
Herra Järnefelt Hietalahden luistinrataa varten	»	1,000: —
<hr/>		
Yhteensä Smk.		60,000: —

Urheiluseura Spartan ja herra H. Granrothin tekemän sopimuksen nojalla viimeksi mainittu oikeutettiin ²⁾ nostamaan edellä mainitulle urheiluseura Spartalle myönnetty apuraha.

Urheilulautakunta oikeutettiin ³⁾ kaupungin koulujen kesken jakamaan 26,000 markkaa vuoden 1928 menosääntöön luistinurheilun edistämiseksi merkitystä määrärahasta.

Urheiluseurain avustaminen. Suomen palloliiton näytettyä toteen, että sen kesäkuun 2—7 p:nä toimeenpanema jalkapalloviikko oli tuottanut tuntevan tappion, kamari päätti ⁴⁾ määrätä yhdistykselle maksettavaksi kaupunginvaltuuston tämän tapauksen varalta lupaaman ⁵⁾ 20,000 markan suuruisen avustuksen.

Matka-apurahat erikoistöiden tutkimista varten. Rahatoimikamari päätti ⁶⁾, että kaupungin teknillisten laitosten ja yleisten töiden hallitusten sekä puhtaanapitohallituksen alaisille viranpitäjille mikäli mahdollista oli myönnettävä matka-apurahat niitä uudistöitä varten myönnettyistä määrärahoista, joiden menestyksellisen suorittamisen katsottiin edellyttävän, että asianomaiset saivat tilaisuuden kyseessä olevaa alaa koskevien tietojen hankkimiseen ulkomaille tai jollekin kotimaan paikkakunnalle tehtävällä opintomatalla.

Matka-apurahat. Rahatoimikamari päätti ⁷⁾ vuoden menosääntöön kaupungin viranpitäjien matka-apurahoja varten merkitystä määrärahasta myöntää apurahoja seuraaville henkilöille:

rakennustarkastaja H. Andersinille	Smk.	12,000: —
Marian sairaalan ruokalan johtajattarelle I. Grönroosille ..	»	8,000: —
kunnalliskodin apulaisjohtajalle H. Vaahterlinnalle ..	»	9,000: —

¹⁾ Rkmrin pöytäk. 5 p. heinäk. 1,011 §. — ²⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 19 p. heinäk. 5,068 §. — ³⁾ Rkmrin pöytäk. 25 p. marrask. 1,747 §. — ⁴⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 9 p. elok. 5,393 §. — ⁵⁾ Ks. tätä kert. s. 77. — ⁶⁾ Rkmrin pöytäk. 22 p. maalisk. 494 a §. — ⁷⁾ S:n 22 p. maalisk. 494 §.

lastensuojelutoiminnan toimitusjohtajalle R. Liukkoselle . .	Smk.	4,000: ---
lastensuojelulautakunnan kanslianhoitajalle M. Tavast- stjernalle	»	2,000: ---
lastensuojelulautakunnan naistarkastajalle A. Stegmanille	»	2,000: ---
» » M. Ahlbergille	»	2,000: ---
suomenkielisen apukoulun opettajattarelle E. Ekholmille	»	8,000: ---
suomenkielisten kansakoulujen opettajalle A. H. Huotiselle	»	6,000: ---
ruotsinkielisten kansakoulujen opettajalle T. Häggströmille	»	8,000: ---
ammattiopetuslaitosten tarkastajalle A. Breitholzille	»	6,000: ---
kaupunginmuseon johtajalle A. W. Ranckenille	»	10,000: ---
sähkölaitoksen insinöörille R. Lindbohmille	»	10,000: ---
» » O. Råberghille	»	8,000: ---
» työnjohtajalle A. Johanssonille	»	8,000: ---
kaasulaitoksen kaasumestarille W. A. Nymanille	»	8,000: ---
kaupunginpuutarhuri J. E. Blomquistille	»	8,000: ---
rakennuskonttorin asemakaavaosaston arkkitehdille E. Kaalamolle	»	10,000: ---
rakennuskonttorin katuosaston insinöörille W. Starckille	»	10,000: ---
Yhteensä Smk.		139,000: ---

Henkilöt, joille apurahoja myönnettiin, olivat velvolliset ennen vuoden loppua antamaan matkertomuksen sekä rahatoimikamarille että asianomaiselle lautakunnalle tai hallitukselle, minkä ohessa kamari päätti, että apurahan myöntäminen sinänsä ei sisältänyt oikeutta virkavapauden saamiseen matkan ajaksi, vaan että se oli asianmukaisessa järjestyksessä hankittava.

Opettaja Huotinen oikeutettiin¹⁾ käyttämään matka-apurahansa vuoden 1928 alussa. Apuraha oli talletettava rahatoimikonttoriin ja nostettava vasta herra Huotisen lähtiessä matkalleen.

Rahatoimikamari antoi²⁾ kaupunginkamreeri P. J. Björkille tehtäväksi matkustaa Gööteporiin perehtyäkseen sikäläisen ulosottolaitoksen työn järjestelyyn. Matkakustannukset, enintään 7,000 markkaa, oli suoritettava laskua vastaan kamarin käyttövaroista.

Rahatoimenjohtaja V. Huplille myönnettiin³⁾ vuoden 1928 talousarvion merkityistä kamarin käyttövaroista 15,000 markan suuruinen matka-apuraha Keski-Eurooppaan tehtävää opintomatkaa varten.

Rahatoimikonttorille myönnettiin⁴⁾ kamarin käyttövaroista 10,000 markan määräraha jaettavaksi matka-apurahoiksi kahdelle henkilölle, jotka lähetettäisiin Tukholmaan tutustumaan sikäläisessä kunnallishallinnossa käytettyihin konttorikoneisiin sekä tutkimaan niiden sopivaisuutta samoihin tarkoituksiin Helsingissä.

Rahatoimikonttori oli sittemmin määrännyt⁵⁾ kaupunginkamreeri P. J. Björkin ja kaupunginkirjanpitäjä E. Jernstömin tekemään mainitun opintomatkan, minkä jälkeen kamari osoitti⁵⁾ käyttövaroistaan 5,000 markan matka-apurahan revisori O. Gadolinille, jotta hän voisi osallistua matkaan, ja määräsi hänen lisä- ja erikoistehtäväkseen Tukholman kunnallishallinnossa sovellettujen tilintarkastusmenetelmien tutkimisen.

Tilastokonttorin johtajalle O. Bruunille myönnettiin⁶⁾ 2,000 markan suuruinen määräraha osanottoa varten Tukholmassa syyskuun 26 ja 27 p:nä

¹⁾ Rkm:n pöytäk. 8 p. marrask. 1,633 §. — ²⁾ S:n 28 p. maalisk. 507 §. — ³⁾ S:n 30 p. jouluk. 1,971 §. — ⁴⁾ S:n 5 p. heinäk. 1,026 §. — ⁵⁾ S:n 2 p. elok. 1,092 §. — ⁶⁾ S:n 20 p. syysk. 1,295 §.

pidettävään pohjoismaiseen tilastomieskongressiin. Tästä määrästä oli 1,000 markkaa maksettava opintomatka-apurahain määrärahasta ja 1,000 markkaa kamarin käyttövaroista.

Suomen automobiiliklubin myönnettyä 4,000 markan suuruisen määrärahan valmistukseen 3 poliisikomisaarille tilaisuuden katuliikenteen järjestelyn tutkimiseen Tukholmassa ja kaupunginvaltuuston liikenteenjärjestelykomitean anottua kaupungin varoista 1,600 markan lisäystä tähän määrään rahatoimikamari myönsi¹⁾ käyttövaroistaan poliisilaitoksen käytettäväksi tähän tarkoitukseen 6,000 markkaa.

Rahatoimikamari osoitti²⁾ vuoden talousarvion valiokunta- ja komiteamenojen määrärahasta 20,000 markan suuruisen määrärahan Nikkilän sairaalan ylilääkärille E. J. Horellille ulkomaista opintomatkaa varten.

Kaupunginarkkitehti G. Taucherille myönnettiin³⁾ kamarin käyttövaroista 15,000 markan matka-apuraha.

Lämpötekniikko O. W. Fagerholmille myönnettiin⁴⁾ 10,000 markan suuruinen matka-apuraha Kivelän sairaalan keittiörakennusta varten myönnetystä määrärahasta.

Varatakseen rakennuskonttorin huonerakennusosaston rakennusmestari A. Nybergille tilaisuuden käydä Tukholman rakennuspäivillä kesäkuun keskivaiheilla rahatoimikamari myönsi⁵⁾ hänelle 3,000 markan matka-apurahan uuden poliisitalon rakennusmäärärahasta.

Puhtaanapitolaitoksen toimitusjohtajalle E. Rosenbröijerille myönnettiin⁶⁾ 15,000 markan matka-apuraha, josta 5,000 markkaa oli suoritettava opintomatka-apurahain määrärahasta ja 10,000 markkaa valiokunta- ja komiteamenojen määrärahasta.

Määräraha ulosmittauksia varten. Rahatoimikamari osoitti⁷⁾ käyttövaroistaan 1,000 markkaa Toukolassa olevan Jaavantien talon n:o 4 ulosmittauksesta aiheutuvien kustannusten peittämiseen.

Määrärahan myöntäminen rikostuomioiden toimeenpanijalle. Rikostuomioiden toimeenpanijan tarverahoiksi talousarvioon merkittyyn määrärahaan myönnettiin⁸⁾ kamarin käyttövaroista 6,000 markan lisäys.

Ensimmäisen kaupunginvoudin konttori. Rahatoimikamari osoitti⁹⁾ käyttövaroistaan 4,817: 60 markkaa ensimmäisen kaupunginvoudin konttorin muuttokustannusten suorittamiseen.

Määrärahan myöntäminen toiselle kaupunginvoudille. Rahatoimikamari myönsi¹⁰⁾ käyttövaroistaan 15,000 markkaa lisäykseksi toisen kaupunginvoudin tarverahamäärärahaan.

Kuulutuskustannukset. Rahatoimikamari päätti¹¹⁾, että tonttien myyntiä sekä kauppahallimyymläin ja jäätelönmyyntipaikkain y. m. vuokraamista koskevista kuulutuksista johtuvat kustannukset oli suoritettava Kiinteän omaisuuden pääluokkaan tilapäisiä menoja varten merkityistä rahatoimikamarin käyttövaroista.

Kaavakkeiden aiheuttamat kustannukset. Rahatoimikamari oli anonut saada ennakolta nostaa kaupunginkassasta enintään 5,000 markkaa niiden kaavakkeiden kastantamista varten, jotka kaupungin painatustöiden valvoja oli tilannut varastoon useiden eri laitosten laskuun. Tähän myöntyen raha-

¹⁾ Rkmrin pöytäk. 4 p. maalisk. 371 §. — ²⁾ S:n 15 p. maalisk. 443 §. — ³⁾ S:n 30 p. elok. 1,174 §. — ⁴⁾ S:n 30 p. elok. 1,186 §. — ⁵⁾ S:n 31 p. toukok. 867 §. — ⁶⁾ S:n 29 p. maalisk. 523 §. — ⁷⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 23 p. marrask. 6,981 §. — ⁸⁾ Rkmrin pöytäk. 20 p. syysk. 1,299 § ja 29 p. marrask. 1,754 §. — ⁹⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 21 p. syysk. 5,919 §. — ¹⁰⁾ Rkmrin pöytäk. 1 p. marrask. 1,586 §. — ¹¹⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 3 p. maalisk. 3,229 §.

toimikamari päätti¹⁾ myöntää pyydetyn määräisen luoton kamarin aikaisemmin myöntämältä varastotililtä. Kaupungin painatustöiden valvojalle annettiin tehtäväksi tarpeen vaatiessa hankkia yhtenäisiä kaavakkeita sekä huolehtia konttoritarvikkeiden hankkimisesta kaupungin virastoille ja laitoksille, jolloin kustannukset aluksi oli suoritettava edellä mainitusta ennakkomäärärahasta ja painatustöiden valvojan aikanaan veloitettava asianomaisia laitoksia niiden tilauksista.

Lisämäärärahan myöntäminen rahatoimikonttorille. Rahatoimikamari myönsi²⁾ käyttövaroistaan 25,000 markkaa lisäykseksi rahatoimikonttorin tilapäisten apulaisten määrärahaan sekä 1,863: 55 markkaa siivouskustannuksiin.

Lisämäärärahan myöntäminen verotusvalmistelukunnalle. Edellä mainituista varoista kamari myönsi³⁾ 5,000 markkaa lisäykseksi verotusvalmistelukunnan painatus- ja sidontakustannusmäärärahaan.

Myrskyvaroitukset. Rahatoimikamari päätti⁴⁾, että myrskyvaroituksia annettaisiin pääpaloaseman tornista käyttäen kansainvälisiä myrskyvaroituserkkejä ja osoitti käyttövaroistaan 1,000 markkaa merkinantolaitteiden hankkimiseen. Meteorologinen keskuslaitos oli ilmoittanut suostuvansa puhelimitse tai kirjeellisesti maksutta tiedoittamaan myrskyn lähestymisestä.

Määrärahan myöntäminen satamakannantakonttorille. Rahatoimikamari myönsi⁵⁾ käyttövaroistaan 1,879: 25 markan suuruisen määrärahan lisäykseksi talousarvion määrärahaan Tavarahissien käyttökulut sekä 2,500 markkaa lisäykseksi satamakannantakonttorin tarverahamäärärahaan.

Lentosatama. Rahatoimikamari päätti⁶⁾, että lentosataman ylivalvonta marraskuun 1 p:stä uskottaisiin satamahallitukselle. Aero-osakeyhtiölle oli maksettava 25,000 markkaa lentosataman laajentamiseen myönnetystä määrärahadista korvaukseksi yhtiön kesällä suorittamista sataman parannustoista sekä sen lisäksi kaupunginvaltuuston myöntämä⁷⁾ määrä, 60,000 markkaa.

Määrärahan myöntäminen tilastokonttorille. Rahatoimikamari osoitti⁸⁾ käyttövaroistaan 1,200 markan lisäyksen tilastokonttorin siivousmäärärahaan.

Määrärahan myöntäminen sosialilautakunnalle. Sosialilautakunnalle myönnettiin⁹⁾ kamarin käyttövaroista 3,000 markkaa lisäykseksi lautakunnan lämmitysmäärärahaan, 1,000 markkaa valaistus- ja 4,000 markkaa tarverahamäärärahaan.

Määrärahan myöntäminen työvälistöimistölle. Rahatoimikamari myönsi¹⁰⁾ käyttövaroistaan yhteensä 1,100 markkaa lisäykseksi työvälistöimistön palkkio- ja siivousmäärärahoihin.

Julkisivupiirustusten tarkastustoimikunnalle myönnettiin¹¹⁾ kamarin käyttövaroista 2,500 markan lisäys tarverahamäärärahaan, joka ei ollut riittänyt kilpailun järjestämiseen julkisivukaavioiden laatimiseksi Töölön Isontorin varrelle sekä Helsinginkadulle Kristiinankadun länsipuolelle tulevia rakennuksia varten.

Rakennustarkastuskonttorille myönnettiin¹²⁾ kamarin käyttövaroista 5,600 markkaa lisäykseksi konttorin siivousmäärärahaan, 3,878: 40 markkaa sen

¹⁾ Rkmin pöytäk. 7 p. tammik. 2,580 §. — ²⁾ Rkmin pöytäk. 5 p. jouluk. 1,789 §. — ³⁾ S:n 29 p. marrask. 1,755 §. — ⁴⁾ S:n 22 p. huhtik. 636 §. — ⁵⁾ S:n 18 p. lokak. 1,471 ja 1,472 §. — ⁶⁾ S:n 11 p. lokak. 1,441 §. — ⁷⁾ Ks. tätä kert. s. 40. — ⁸⁾ Rkmin jstn pöytäk. 19 p. lokak. 6,502 §. — ⁹⁾ Rkmin pöytäk. 30 p. elok. 1,179 §. — ¹⁰⁾ S:n 29 p. marrask. 1,756 §. — ¹¹⁾ S:n 1 p. marrask. 1,585 §. — ¹²⁾ Rkmin jstn pöytäk. 19 p. toukok. 4,330 ja 4,331 § sekä 28 p. kesäk. 4,875 §.

muuttokustannusten suorittamiseen sekä 1,550 markkaa valaistuksen järjestämiseen ja arvaamattomiin menoihin.

Samoista varoista konttori sai ¹⁾ 2,000 markkaa rikostuomioiden toimeenpanijalle luovutetun entisen huoneistonsa siivousta varten.

Oikeusaputoimistolle myönnettiin ²⁾ kamarin käyttövaroista 500 markan määräraha toimiston muuttoa varten, 120 markkaa amerikkalaisen lukon ostamiseen sekä 4,000 markkaa lisäykseksi toimiston tarverahamäärärahaan ³⁾.

Lisämäärärahain myöntäminen poliisilaitokselle. Rahatoimikamari osoitti ⁴⁾ käyttövaroistaan 5,000 markkaa lisäykseksi poliisilaitoksen ruumiidenkuljetusmäärärahaan.

Lisämäärärahan myöntäminen palolaitokselle. Rahatoimikamari osoitti ⁵⁾ talousarvioon merkitystä määrarahasta Arvaamattomat vuokrat ja vuokrankorotukset 3,500 markan lisäyksen palolaitoksen vuokramäärärahaan, joka oli käynyt riittämättömäksi palomestari W. Bergströmin hallussa olevan huoneiston vuokran korottamisen johdosta.

Kamari osoitti käyttövaroistaan 15,000 markkaa lisäykseksi palolaitoksen polttoainemäärärahaan ⁶⁾ sekä 1,000 markkaa palolaitoksen puhtaanapito määrärahaan ⁷⁾.

Määrärahan myöntäminen terveydenhoitolautakunnalle. Rahatoimikamari myönsi ⁸⁾ käyttövaroistaan 2,000 markan lisäyksen terveydenhoitolautakunnan määrärahaan Automatkat ja päivärahat.

Määrärahan myöntäminen veneerien tautien poliklinikalle. Rahatoimikamari osoitti ⁹⁾ käyttövaroistaan 2,880 markkaa uuden tutkimuspöydän hankkimiseksi veneerisiä tauteja sairastavien miesten poliklinikkaan.

Tuberkuloosiakauskirjain osto. Kahden saksalaisen ammattilehtisarjan hankkimiseksi tuberkuloosisairaalaan rahatoimikamari osoitti ¹⁰⁾ 5,000 markan määrärahan niinkään suoritettavaksi edellä mainituista käyttövaroista.

Lisämäärärahan myöntäminen köyhäinhoitolautakunnalle. Talousarvion määrarahasta Arvaamattomat vuokrat ja vuokrankorotukset rahatoimikamari osoitti 9,800 markkaa lisäykseksi köyhäinhoitolautakunnan vuokramäärärahaan ¹¹⁾ sekä käyttövaroistaan 5,000 markkaa lautakunnan tarverahamäärärahaan ¹²⁾.

Lisämäärärahain myöntäminen lastensuojelutoimintaa varten. Rahatoimikamari myönsi ¹³⁾ ikäkorotusten ja palkankorotusten määrarahasta 700 markan lisäyksen lastenhuoltolaitosten keittiö- y. m. henkilökuntaa varten varattuun määrärahaan sekä Kiinteän omaisuuden pääluokkaan merkityistä käyttövaroistaan 3,500 markkaa Toivolan koulukodin osalle tulevien erään Pakinkylän tien kuntoonpanokustannusten suorittamiseen.

Määrärahan myöntäminen laulukorolle. Rahatoimikamari päätti ¹⁴⁾ myöntää käyttövaroistaan 2,000 markkaa avustukseksi suomenkielisten kansakoulujen opettajain muodostamalle kuorolle.

Määrärahain myöntäminen kansakouluille. Rahatoimikamari myönsi käyttövaroistaan 4,485 markkaa tulensammutusvälineiden hankkimiseksi

¹⁾ Rkmin pöytäk. 6 p. syysk. 1,212 §. — ²⁾ Rkmin jstn pöytäk. 14 p. kesäk. 4,625 §. — ³⁾ S:n 30 p. elok. 5,613 §. — ⁴⁾ S:n 5 p. lokak. 6,173 §. — ⁵⁾ Rkmin pöytäk. 17 p. toukok. 793 §. — ⁶⁾ Rkmin jstn pöytäk. 7 p. jouluk. 7,141 §. — ⁷⁾ Rkmin pöytäk. 14 p. lokak. 1,453 §. — ⁸⁾ S:n 28 p. lokak. 1,541 § ja 4 p. marrask. 1,598 §. — ⁹⁾ Rkmin jstn pöytäk. 26 p. lokak. 6,618 §. — ¹⁰⁾ Rkmin pöytäk. 8 p. helmik. 219 §. — ¹¹⁾ S:n 22 p. marrask. 1,713 §. — ¹²⁾ Rkmin jstn pöytäk. 28 p. jouluk. 7,447 §. — ¹³⁾ Rkmin pöytäk. 4 p. lokak. 1,400 §. — ¹⁴⁾ S:n 5 p. huhtik. 558 §.

ruotsinkielisiin kansakouluihin¹⁾, 9,240 markkaa uusien pulpettien ostamiseen²⁾ ja 100 markkaa lisäykseksi koulujen johtokunnan puheenjohtajan ja läsenten palkkiomäärärahaan³⁾. Edelleen kamari päätti⁴⁾, että koulujen koulutarvikemäärärahaa sai ylittää 22,000 markkaa.

Valmistavalle poikain ammattikoululle myönnettiin⁴⁾ kamarin käyttövaroista yhteensä 6,000 markkaa lisäykseksi erinäisiin riittämättömiksi osoitautuneihin koulun menosäännön määrärahoihin.

Utteruusrahat. Ammattiopetuslaitosten johtokunnan anomuksen saada käyttää valmistavain ammattikoulujen sisäänkirjoitusmaksut oppilaiden utteruusrahoiksi rahatoimikamari päätti⁵⁾ evätä, mutta myönsi sen sijaan mainittuun tarkoitukseen käyttövaroistaan 5,000 markkaa kumpaisellekin koululle kehoittaen johtokuntaa merkitsemään mainitun rahamäärän ehdotukseensa vuoden 1928 talousarvioksi.

Määrärahan myöntäminen työväenopistolle. Työväenopiston suomenkielisen osaston johtokunnalle myönnettiin⁶⁾ kamarin käyttövaroista 1,500 markan määräraha juhlatilaisuuden järjestämiseksi uuden opistorakennuksen käytäntöönottamisen johdosta.

Määrärahan myöntäminen kansanlastentarhoja varten. Kansanlastentarhain johtokunnan ehdotettua, että n. 25 Päiväkoti-nimisen lastentarhan kirjoissa olevaa lasta kesäkuun 5 p:n ja heinäkuun 15 p:n välisenä aikana päivittäin kuljetettaisiin ylimääräisellä raitiotievaunulla Perämiehenkadulta Toukolaan saamaan ulkoilmavirkistystä ja samalla tavalla takaisin, rahatoimikamari osoitti⁷⁾ käyttövaroistaan 1,000 markkaa mainittujen matkain kustantamiseksi.

Rahatoimikamari osoitti⁸⁾ talousarvion määrärahasta Arvaamattomat vuokrat ja vuokrankorotukset 4,845 markkaa lisäykseksi kansanlastentarhain johtokunnan toimistohuoneen vuokramäärärahaan sekä käyttövaroistaan 261 markkaa lisäykseksi lastentarhain vuokra- ja lämpömäärärahoihin.

Musiikkilautakunnan kanslian muutto. Edellä mainituista käyttövaroista kamari myönsi⁹⁾ 5,400 markkaa musiikkilautakunnan kanslian muuttoa sekä muuton aiheuttamia irtaimiston korjauksia ja lisähankintoja varten.

Työvälineiden osto. Rakennuskonttori oikeutettiin¹⁰⁾ käyttämään 100,000 markkaa konttorin nostamattomista vuoden 1926 työmäärärahoista ilmapuristuslaitteen hankkimiseksi Sörnäsän satamatöitä varten.

Rahatoimikamari myönsi¹¹⁾ Yleisten töiden pääluokkaan merkityistä käyttövaroistaan 118,250 markan määrärahan kaupungin hätäaputöissä tarvittavien porakoneiden ostamiseen.

Kaupungin yleisten töiden hallitus oikeutettiin¹²⁾ ostamaan siirrettävä kompressori 62,000 markalla sekä suorittamaan sen aiheuttamasta kustannuksesta 54,871:95 markkaa talousarvion määrärahasta Työkoneet ja loput 7,128:05 markkaa, Yleisten töiden pääluokassa olevista kamarin käyttövaroista.

Määrärahan myöntäminen rakennuskonttorille. Rakennuskonttorin kaupungin asemakaavaosastolla suoritettujen piirustustöiden korvaukseksi osoitettiin¹³⁾ kamarin käyttövaroista yhteensä 925 markkaa jaettavaksi kolmen eri henkilön kesken.

1) Rkmin jstn pöytäk. 19 p. heinäk. 5,072 §. — 2) Rkmin pöytäk. 15 p. marrask. 1,672 §. — 3) S:n 20 p. jouluk. 1,910 §. — 4) S:n 8 p. marrask. 1,626 §. — 5) S:n 3 p. toukok. 682 §. — 6) S:n 20 p. syysk. 1,306 §. — 7) S:n 8 p. huhtik. 584 §. — 8) S:n 13 p. syysk. 1,268 § ja 25 p. lokak. 1,531 §. — 9) Rkmin jstn pöytäk. 12 p. lokak. 6,867 §. — 10) Rkmin pöytäk. 4 p. helmik. 195 §. — 11) S:n 13 p. toukok. 747 §. — 12) S:n 8 p. marrask. 1,618 §. — 13) Rkmin jstn pöytäk. 3 p. marrask. 6,696 §.

Purgatorrattaiden oslo. Puhtaanapitolaitos oikeutettiin¹⁾ ostamaan purgatorrattaita 40 kpl. sekä käyttämään tähän tarkoitukseen 70,000 markkaa talousarvioon merkitystä lakaisumäärärahaista, kuitenkin ehdoin, ettei sitä ylitetä.

Lisämäärärahan myöntäminen kaupungin kiinteän omaisuuden katselmusta varten. Rahatoimikamari myönsi²⁾ käyttövaroistaan 7,936: 85 markkaa lisäykseksi kaupungin kiinteän omaisuuden katselmusmiesten palkkiomäärärahaan.

Kaupungin talot. Talonisännöitsijä oikeutettiin³⁾ 9,000 markalla yllättämään poliisilaitoksen talojen valaistusmääräraha ja 14,000 markalla kaupunkikiinteistöjen valaistusmääräraha.

Lisämäärärahan myöntäminen vedenkulutusta varten. Rahatoimikamari myönsi⁴⁾ käyttövaroistaan 10,000 markan lisäyksen istutusten ja kasvihuoneiden vedenkulutusmäärärahaan.

Aikamerkit. Rahatoimikamari myönsi⁵⁾ käyttövaroistaan 164: 85 markan suuruisen määrärahan uuden teräsköyden hankkimiseksi tähtitornin aikamerkkiin.

Palohälytyskilvet. Palohälytyskilpien kiinnittämiseksi kaupungin kiinteistöihin rahatoimikamari myönsi⁶⁾ 2,281: 10 markkaa Kiinteän omaisuuden pääluokkaan kamarin käytettäväksi tilapäismenoihin merkitystä määrärahaista.

Palokalusto. Rahatoimikamari myönsi⁷⁾ käyttövaroistaan palokaluston ostoon 28,520 markkaa, mistä määrästä 15,000 markkaa annettiin palolaitoksen käytettäväksi palokaluston hankkimiseksi erinäisiin kaupungin laitoksiin ja lastentarhoihin kaupunginjohtajan osoitusten mukaisesti, 1,440 markkaa käytettiin 4 paloruiskun hankkimiseksi naisten työtupiin, 1,280 markkaa 4 ruiskun hankkimiseksi suomenkielisiin kansakouluihin ja 10,800 markkaa 30 Turva-merkkiä olevan paloruiskun hankkimiseen. Viimemainituista ruiskuista oli 4 annettava valmistavalle tyttöjen ammattikoululle, 2 sijoitettava kunnallisneuvos Henrik Borgströmin puistoon (Turholman kansanpuistoon), 2 Kristiinankadun ja 2 Lapinlahdenkadun kansakouluun sekä 15 eri kansanlastentarhoihin niiden tarkastajan määräyksen mukaisesti. 5 ruiskua oli säilytettävä rahatoimikamarin kansliassa vastaisten tarpeiden varalle.

Satamakäsikirjan julkaiseminen. Satamahallituksen anottua määrärahaa sen toimesta julkaistun, kaupungin satamaoloja käsittelevän englanninkielisen käsikirjan kustantamiseksi rahatoimikamari päätti⁸⁾ vaatia hallitukselta selitystä sen johdosta, että hallitus oli ryhtynyt niin laajan ja kalliin julkaisun painattamiseen ilman että tarkoitusta varten oli myönnetty varoja ja ennakolta kääntymättä kaupungin painatustöiden valvojan puoleen.

Satamahallitus lähetti sen jälkeen siltä pyydetyn selityksen, minkä jälkeen rahatoimikamari osoitti⁹⁾ määrärahaistaan Painatuskulut 29,117: 14 markkaa mainitun julkaisun painatus- y. m. kustannusten suorittamiseen. Samalla kamari päätti satamahallitukselle huomauttaa, ettei hallitus kamarin mielestä ollut voinut tyydyttävästi selittää, mistä johtui, että se oli ryhtynyt julkaisua toimittamaan hankkimatta siihen lupaa ja varoja ylemmiltä viranomaisilta.

¹⁾ Rkmin pöytäk. 6 p. toukok. 717 §. — ²⁾ S:n 13 p. jouluk. 1,855 §. — ³⁾ S:n 20 p. jouluk. 1,911 §. — ⁴⁾ Rkmin jstn pöytäk. 26 p. lokak. 6,625 §. — ⁵⁾ S:n 9 p. marrask. 6,764 §. — ⁶⁾ S:n 28 p. jouluk. 7,456 §. — ⁷⁾ Rkmin pöytäk. 15 p. maalisk. 451 §. rkmin jstn pöytäk. 12 p. toukok. 4,209 § sekä rkmin pöytäk. 13 p. syysk. 1,272 § ja 8 p. marrask. 1,640 §. — ⁸⁾ Rkmin pöytäk. 22 p. maalisk. 488 §. — ⁹⁾ S:n 12 p. huhtik. 595 §.

Määrärahan myöntäminen koulumatrikkelia varten. Käyttövaroistaan rahatoimikamari myönsi ¹⁾ Suomen sukututkimusseuralle 10,000 markan rahamäärän lisäykseksi seuralle aikaisemmin myönnettyyn Helsingin triviaalikoulun matrikkelin painatusavustukseen.

Taideteosten osto. Rahatoimikamari päätti ²⁾ vapaaherra A. von Bonsdorffilta lunastaa M. von Wrightin maalaaman Kumtähden kartanoa kuvaavan taulun. Taulu annettaisiin kaupungin museoon ja kauppahinta, 20,000 markkaa, suoritettaisiin kamarin käyttövaroista.

Edelleen kamari päätti ³⁾ ostaa erään Suomenlinnaa ja Helsinkiä kuvaavan piirroksen 2 dollarin hinnasta, mikä kustannus oli suoritettava kamarin kansian tarverahamäärärahasta.

Käyttövaroistaan kamari myönsi ⁴⁾ 95,000 markkaa kuvanveistäjä E. Cedercreutzin Äidinrakkaus-nimisen veistosryhmän ostamiseksi sekä 10,000 markkaa perustustöiden y. m. suorittamiseen sillä paikalla Kaisanien-, Puutarha- ja Unioninkatujen kulmauksessa olevassa puistikossa, johon veistös pystytettäisiin.

Lämmittäjain kurssit. Rahatoimikamari myönsi ⁵⁾ käyttövaroistaan 375 markkaa viiden kaupungin palveluksessa olevan, Voima- ja polttoainetaloudellisen yhdistyksen lämmittäjille järjestämiin luentokursseihin osallistuvan lämmittäjän kurssimaksujen suorittamiseksi.

Auton osto. Rahatoimikamari päätti ⁶⁾ ostaa katetun 71,850 markan hintaisen Hupmobile-henkilöauton. Koska tähän tarkoitukseen oli talousarvioon merkitty ⁷⁾ ainoastaan 60,000 markkaa, kamari päätti ⁸⁾, että tarvittava lisäys, 11,850 markkaa, suoritettaisiin kamarin automäärärahasta.

Kaluston y. m. osto. Rahatoimikamari osoitti kaupungin talojen kaluston hankinta- ja korjausmäärärahoista m. m. seuraavat määrät:

erilaisen kaluston hankkimiseksi raatihuoneeseen ja siellä olevan kaluston korjauksiin yhteensä 32,575 markkaa ⁹⁾ sekä kassakaapin ostamiseksi kiinteistöisännöitsijälle 13,000 markkaa ¹⁰⁾;

huonekalujen hankkimiseksi raastuvanoikeuden vasta perustettuun puhtaaksikirjoituskansliaan, kaupunginviskaalien työhuoneeseen ja siihen huoneeseen, jossa raastuvanoikeuden ylimääräiset kokoukset pidetään, sekä erinäisten muiden raatihuoneen huoneiden kaluston täydentämiseen yhteensä 60,617 markkaa ¹¹⁾;

Underwood-kirjoituskoneen ynnä pöydän ja huovan ostamiseksi raastuvanoikeudelle 5,655 markkaa ¹²⁾;

ensimmäisen kaupunginvoudin konttorille pölynimijän ostamiseen 2,100 markkaa ¹³⁾, kirjoituspöytä ja muuta kalustoa varten 8,690 markkaa ¹⁴⁾, mattoa ja ikkunaverhoja varten 3,500 markkaa ¹⁵⁾ sekä sekalaista muuta uutta kalustoa varten 38,950 markkaa ¹⁶⁾;

toisen kaupunginvoudin konttorille kolmen kirjoituspöydän hankkimiseen 5,430 markkaa ¹⁷⁾, kaapin ja 15 tuolin ostamiseen 6,525 markkaa ¹⁸⁾, Burroughs-yhteenlaskukoneen hankkimiseen 6,750 markkaa ¹⁹⁾ sekä kolmen lasku-

¹⁾ Rkmin pöytäk. 4 p. tammik. 26 §. — ²⁾ S:n 20 p. syysk. 1,310 §. — ³⁾ Rkmin jstn pöytäk. 9 p. marrask. 6,775 §. — ⁴⁾ Rkmin pöytäk. 25 p. marrask. 1,729 §. — ⁵⁾ Rkmin jstn pöytäk. 27 p. tammik. 2,790 §, 7 p. jouluk. 7,145 § ja 28 p. jouluk. 7,457 §. — ⁶⁾ Rkmin pöytäk. 1 p. huhtik. 538 §. — ⁷⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 87. — ⁸⁾ Rkmin jstn pöytäk. 5 p. heinäk. 4,974 §. — ⁹⁾ S:n 13 p. tammik. 2,611 ja 2,612 § sekä 27 p. toukok. 4,384 §. — ¹⁰⁾ S:n 21 p. syysk. 5,920 §. — ¹¹⁾ S:n 28 p. jouluk. 7,444 §. — ¹²⁾ S:n 3 p. marrask. 6,730 §. — ¹³⁾ S:n 17 p. maalisk. 3,485 §. — ¹⁴⁾ S:n 7 p. tammik. 2,555 §. — ¹⁵⁾ S:n 21 p. syysk. 5,919 §. — ¹⁶⁾ S:n 26 p. heinäk. 5,168 §. — ¹⁷⁾ S:n 13 p. tammik. 2,615 §. — ¹⁸⁾ S:n 13 p. huhtik. 3,846 §. — ¹⁹⁾ S:n 12 p. toukok. 4,211 §.

koneen, erinäisten konttorihuonekalujen ja kassa-arkun hankkimista varten 57,775 markkaa ¹⁾;

ozon-ilmanpuhdistuskojeen hankkimiseksi rikostuomioiden toimeenpanijan konttoriin 3,500 markkaa ²⁾, lukkojen panettamiseksi erinäisiin konttorin pöytiin 252: 70 markkaa ³⁾ sekä asiakirjakaapin hankkimiseksi 3,750 markkaa ⁴⁾;

verhojen hankkimiseksi kaupunginjohtajan työhuoneeseen 3,860 markkaa ⁵⁾, asiakirjakaapin hankkimiseksi kanslianjohtajan työhuoneeseen 1,300 markkaa ⁶⁾ sekä lattiamaton ostamiseksi kaupunginkamreerin huoneeseen 3,325 markkaa ⁷⁾;

raha-toimikamarin kanslialle kirjoituskoneen ostoon siihen tarvittavan määrän ⁸⁾ sekä toisen kirjoituskoneen ostoon 5,000 markkaa ⁹⁾, kirjoituskonepöydän hankkimiseksi 432 markkaa ¹⁰⁾, pölynimijän ostoon 1,500 markkaa ¹¹⁾, kahden sähkökamiinan hankkimiseksi 355: 50 markkaa ¹²⁾ ja sekalaisen muun kaluston ostoon 6,420 markkaa ¹³⁾; sekalaisien töiden suorittamiseksi kansliassa sekä ikkunahuopien ja mattojen hankkimiseksi edelleen 4,308: 15 markkaa suoritettavaksi vuoden 1926 määrärahasta ¹⁴⁾;

lattiamaton hankkimiseksi rahatoimikamarin huoneiston toisessa kerroksessa olevaan käytävään enintään 2,000 markkaa ¹⁵⁾, Trinks-Brunsviga-kertolaskukoneen, kirjoituskonepöydän ja sekalaisen muun halkokonttorin hallussa olleen kaluston lunastamiseen 7,135 markkaa ¹⁶⁾ ja kamarin tikapuiden korjaamiseen 140 markkaa ¹⁷⁾;

raha-toimikonttorille Remington-kirjoituskoneen ja kirjoituspöydän hankkimiseen 7,000 markkaa ¹⁸⁾ sekä kertolaskukonetta varten 4,680 markkaa ¹⁹⁾;

pulpetin ja kahden tuolin hankkimiseksi tullikamarin uuteen tulli- ja posti-osastoon 2,700 markkaa ²⁰⁾;

käytetyn Burroughs-yhteenlaskukoneen ostamiseksi satamahallituksen kansliaan 6,500 markkaa ²¹⁾;

konttorikaapin hankkimiseksi satamaliikennekonttoriin 3,000 markkaa ²²⁾ ja kirjoituskonetta ynnä sen lisätarpeita varten 3,860 markkaa ²³⁾;

kahden kirjoituskoneen, kirjoituspöydän y. m. kaluston hankkimiseksi tilastokonttoriin 13,975 markkaa ²⁴⁾, ikkunaverhoja varten 1,200 markkaa ²⁵⁾ sekä neljän pöytälampun ostoon 504 markkaa ²⁶⁾;

sekalaisen kaluston ostamiseksi sosialilautakunnan kansliaan enintään 10,000 markkaa ²⁷⁾ sekä erinäisten huonekalujen korjauksiin 500 markkaa ²⁸⁾; erinäisten kalustoesineiden hankkimiseksi Kumpulän siirtolapuutarhaa varten 2,148: 80 markkaa ²⁹⁾;

sekalaisen kaluston hankkimiseksi työnvälitystoimistoon yhteensä 4,633: 30 markkaa ³⁰⁾;

erään revisionikonttorin kirjoituskoneen korjaamiseen 520 markkaa ³¹⁾;

¹⁾ Rkmin jstn pöytäk. 7 p. syysk. 5,769 § ja 3 p. marrask. 6,731 §. — ²⁾ S:n 17 p. helmik. 3,061 §. — ³⁾ S:n 3 p. maalisk. 3,219 §. — ⁴⁾ S:n 13 p. huhtik. 3,847 §. — ⁵⁾ S:n 7 p. jouluk. 7,114 §. — ⁶⁾ S:n 13 p. tammik. 2,622 §. — ⁷⁾ S:n 29 p. huhtik. 4,016 §. — ⁸⁾ S:n 24 p. maalisk. 3,594 §. — ⁹⁾ S:n 3 p. marrask. 6,727 §. — ¹⁰⁾ S:n 7 p. huhtik. 3,747 §. — ¹¹⁾ S:n 24 p. maalisk. 3,593 §. — ¹²⁾ S:n 7 p. huhtik. 3,746 §. — ¹³⁾ S:n 28 p. jouluk. 7,473 §. — ¹⁴⁾ S:n 7 p. tammik. 2,522 §. — ¹⁵⁾ S:n 13 p. tammik. 2,621 §. — ¹⁶⁾ S:n 13 p. tammik. 2,616 ja 2,617 §. — ¹⁷⁾ S:n 21 p. syysk. 5,886 §. — ¹⁸⁾ S:n 16 p. marrask. 6,871 §. — ¹⁹⁾ S:n 21 p. jouluk. 7,377 §. — ²⁰⁾ S:n 19 p. toukok. 4,326 §. — ²¹⁾ S:n 20 p. tammik. 2,714 §. — ²²⁾ S:n 10 p. helmik. 2,963 §. — ²³⁾ S:n 13 p. huhtik. 3,845 §. — ²⁴⁾ S:n 7 p. tammik. 2,558 §. — ²⁵⁾ S:n 2 p. elok. 5,295 §. — ²⁶⁾ S:n 12 p. lokak. 6,269 §. — ²⁷⁾ S:n 24 p. maalisk. 3,546 §. — ²⁸⁾ Rkmin pöytäk. 30 p. elok. 1,180 §. — ²⁹⁾ Rkmin jstn pöytäk. 5 p. toukok. 4,163 §. — ³⁰⁾ S:n 3 p. helmik. 2,864 § ja 17 p. helmik. 3,062 §. — ³¹⁾ S:n 19 p. elok. 5,434 §.

erinäisten kalustoesineitten hankkimiseksi rakennustarkastuskonttorin uuteen huoneistoon 13,976 markkaa ¹⁾;

huonekalujen ja muun kaluston hankkimiseksi ammattioppilaslautakunnan uuteen huoneistoon 1,650 markkaa ²⁾;

kirjoituspöydän hankkimiseksi verotusvalmistelukunnan kansliaan 845 markkaa ³⁾;

nakkasalkkujen hankkimiseen ammattientarkastajille 927 markkaa ⁴⁾; kardex-kaapin ja arkistokaapin hankkimiseksi maidontarkastamoon 6,200 markkaa ⁵⁾ sekä tarkastuskellon hankkimiseksi 690 markkaa ⁶⁾;

mikroskoopin hankkimiseksi lihantarkastamon laboratorioon 8,350 markkaa ⁷⁾;

korttirekisteripöydän ja kirjoituskonetuolin hankkimiseksi asuntotarkastuskonttoriin 3,600 markkaa ⁸⁾ sekä pöytälampun ostoon 150 markkaa ⁹⁾;

korttilokerokaapin hankkimiseksi kunnan hammaspoliklinikkaan 3,750 markkaa ¹⁰⁾;

2,700 markan lisäyksen siihen määrärahaan, jonka kaupunginvaltuusto oli myöntänyt ¹¹⁾ kojeiden hankkimiseksi Marian sairaalassa toimivaan tohtori E. Kuhlefeltin silmäpoliklinikkaan ¹²⁾;

Acme-kortistokaapin hankkimiseksi lastensuojelulautakunnan aviottomien lasten osastolle 7,500 markkaa ¹³⁾;

sekalaisten konttorihuonekalujen ja kaluston ostamiseksi köyhäinhuoltolautakunnalle yhteensä 27,115 markkaa ¹⁴⁾;

viiden henkilöväen ja 4 pituusmitan hankkimiseksi ruotsinkielisten kansakoulujen tarpeisiin 7,620 markkaa ¹⁵⁾;

sekalaisen kaluston hankkimiseksi kansanlastentarhain tarkastajankansliaan 9,860 markkaa ¹⁶⁾;

rakennuskonttorille kahden seinäkellon hankkimiseksi 565 markkaa ¹⁷⁾, Facit-laskukoneen ostoon 5,044 markkaa ¹⁸⁾, Add-Index-laskukoneen hankkimiseksi 4,275 markkaa ¹⁹⁾, kahden piirustuskaapin hankkimiseksi 5,000 markkaa ²⁰⁾ sekä sekalaisten muiden konttorihuonekalujen ja kalustoesineiden hankkimiseksi 1,984:25 markkaa ²¹⁾;

kahden kaapin ja kahden pienen pöydän sekä kirjoituskoneen ostamiseksi puhtaanapitolaitokselle 7,900 markkaa ²²⁾;

kansanpuistojen valvojan käytettävänä olevan moottoriveneen päällystämiseksi vedenrajan messinkilevyllä 2,500 markkaa ²³⁾;

erinäisten herra I. P. Isakssonin omistamien kalustoesineiden ostamiseksi Mustasaaren ravintolaan 8,000 markkaa ²⁴⁾.

Rahatoimikamarin käyttövaroista osoitettiin sen lisäksi seuraavat määrät: toisen kaupunginvoudin konttorille sen uudestaanjärjestelyn ja toiseen huoneistoon muuttamisen johdosta välttämättömäksi käyneen sekalaisen kaluston ostoon 26,843:45 markkaa ²⁵⁾;

¹⁾ Rkmin jstn pöytäk. 19 p. toukok. 4,329 §. — ²⁾ S:n 29 p. huhtik. 4,021 §. — ³⁾ S:n 7 p. huhtik. 3,743 §. — ⁴⁾ S:n 3 p. helmik. 2,863 §. — ⁵⁾ S:n 7 p. tammik. 2,551 §. — ⁶⁾ S:n 28 p. syysk. 6,039 §. — ⁷⁾ S:n 20 p. tammik. 2,712 §. — ⁸⁾ S:n 10 p. helmik. 2,965 §. — ⁹⁾ S:n 5 p. lokak. 6,165 §. — ¹⁰⁾ S:n 5 p. lokak. 6,166 §. — ¹¹⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 56. — ¹²⁾ Rkmin jstn pöytäk. 13 p. tammik. 2,614 §. — ¹³⁾ S:n 20 p. tammik. 2,713 §. — ¹⁴⁾ S:n 27 p. tammik. 2,785 § ja 14 p. kesäk. 4,623 §. — ¹⁵⁾ S:n 7 p. huhtik. 3,745 §. — ¹⁶⁾ S:n 24 p. helmik. 3,134 §. — ¹⁷⁾ S:n 7 p. tammik. 2,553 §. — ¹⁸⁾ S:n 20 p. tammik. 2,710 §. — ¹⁹⁾ S:n 12 p. toukok. 4,212 §. — ²⁰⁾ S:n 19 p. toukok. 4,327 §. — ²¹⁾ S:n 20 p. tammik. 2,709 §, 27 p. tammik. 2,781 §, 24 p. maalisk. 3,545 §, 5 p. toukok. 4,117 §, 19 p. elok. 5,444 § ja 14 p. syysk. 5,808 §. — ²²⁾ S:n 13 p. tammik. 2,618 §. — ²³⁾ S:n 7 p. huhtik. 3,738 §. — ²⁴⁾ S:n 18 p. toukok. 4,308 §. — ²⁵⁾ S:n 3 p. marrask. 6,732 §.

puisen alustan hankkimiseksi eräälle kaupunginvaltuuston kansliassa säilytetyille muistomitalille 96: 65 markkaa ¹⁾;

karttateoksen Nordisk världsatlas hankkimiseksi rahatoimikamarin kansliaan 1,100 markkaa ²⁾;

pahvikoteloiden hankkimiseksi tilastokonttorille 1,500 markkaa ³⁾ ja kirjahyllyjä varten 2,500 markkaa ⁴⁾;

sekalaisen kaluston hankkimiseksi asuntotarkastuskonttorille 810 markkaa ⁵⁾; radiokovaäänisen hankkimiseksi Bengtsårin ja Ryttylän koulukoteihin kummankin kodin vuoden 1926 kalustomäärärahasta myönnetyn 2,500 markan määrän lisäksi 4,000 markkaa ⁶⁾;

filmikoneen hankkimiseksi suomenkielisiin kansakouluihin 12,000 markkaa ⁷⁾, minkä lisäksi koulut oikeutettiin tähän tarkoitukseen käyttämään 10,000 markkaa koulutarvikemäärärahaan ⁸⁾; sekä

puutarhakirjallisuuden hankkimiseksi Kumpulän siirtolapuutarhan palstain vuokraajille 2,000 markkaa ⁹⁾.

Kaupunginvaltuuston jäsenten kiertomatka. Rahatoimikamari osoitti ¹⁰⁾ käyttövaroistaan 1,271 markkaa korvaukseksi autonkuljettaja J. Salolle, jonka autoja oli käytetty kaupunginvaltuuston jäsenten kaupungin ympäri tekemällä kiertomatalla.

Puhelimet. Rahatoimikamari päätti ¹¹⁾ hankkia erinäisiin kaupungin virastoihin ja laitoksiin uusia puhelimia sekä siirtää joitakin puhelimia; tästä aiheutuvat kustannukset oli suoritettava uusien puhelien ja puhelinmaksujen määrärahasta.

Samoista varoista kamari myönsi ¹²⁾ 625 markkaa huonepuhelimien hankkimiseksi rakennustarkastuskonttorin uuteen huoneistoon.

Mäntysaaren ja Mustikkamaan välisen puhelinjohdon korjauksiin rahoitkamari osoitti ¹³⁾ 480 markkaa.

Kansanlastentarhat. Fylgia-nimisen kansanlastentarhan johtajatar V. Furuohjelm oikeutettiin ¹⁴⁾ vaihtamaan eräs lastentarhan omistama taffelipiano käytettyyn pianinoon.

Puhlaanapitohallitus oikeutettiin ¹⁵⁾ myymään erinäisiä tarpeettomia kalustusesineitä edellyttäen, ettei revisionikonttorilla ollut sitä vastaan mitään muistuttamista.

Naisten työtavat. Neiti E. Somersalolle suoritettiin ¹⁶⁾ kamarin käyttövaroista 961 markkaa korvaukseksi erinäisistä kalustusesineistä, jotka hän aikoinaan oli lainannut naisten työtuville ja jotka sittemmin olivat joutuneet käyttökelvottomiksi tai hävinneet.

Edustusmäärärahat. Rahatoimikamari myönsi ¹⁷⁾ käyttövaroistaan 17,600 markan suuruisen määrärahan illalliskutsujen järjestämiseksi niille valtion ja kaupungin edustajille, jotka olivat ottaneet osaa m. m. Viikin latokartanoa koskevan suuren tilusvaihtokysymyksen valmisteluun.

¹⁾ Rkmin jstn pöytäk. 7 p. tammik. 2,502 §. — ²⁾ S:n 29 p. huhtik. 4,019 §. — ³⁾ S:n 27 p. tammik. 2,782 §. — ⁴⁾ S:n 12 p. lokak. 6,269 §. — ⁵⁾ S:n 28 p. syysk. 6,040 §. — ⁶⁾ S:n 7 p. tammik. 2,554 §. — ⁷⁾ S:n 10 p. helmik. 2,962 §. — ⁸⁾ S:n 28 p. syysk. 6,042 §. — ⁹⁾ S:n 5 p. toukok. 4,164 §. — ¹⁰⁾ S:n 5 p. lokak. 6,132 §. — ¹¹⁾ S:n 7 p. tammik. 2,548 ja 2,549 §, 13 p. tammik. 2,613 §, 27 p. tammik. 2,783 §, 3 p. helmik. 2,865 §, 10 p. helmik. 2,954 §, 17 p. helmik. 3,063 §, 10 p. maalisk. 3,338 §, 24 p. maalisk. 3,547 §, 31 p. maalisk. 3,633 §, 13 p. huhtik. 3,848 §, 18 p. toukok. 4,306 §, 19 p. toukok. 4,330 ja 4,331 §, 27 p. toukok. 4,383 §, 14 p. kesäk. 4,626 §, 5 p. heinäk. 4,966 §, 19 p. heinäk. 5,071 §, 9 p. elok. 5,392 §, 7 p. syysk. 5,767 §, 5 p. lokak. 6,162 §, 9 p. marrask. 6,781 §, 7 p. jouluk. 7,142 § ja 28 p. jouluk. 7,444 §. — ¹²⁾ S:n 7 p. kesäk. 4,551 §. — ¹³⁾ S:n 12 p. heinäk. 4,997 §. — ¹⁴⁾ S:n 23 p. marrask. 6,971 §. — ¹⁵⁾ Rkmin pöytäk. 18 p. marrask. 1,698 §. — ¹⁶⁾ Rkmin jstn pöytäk. 12 p. lokak. 6,182 §. — ¹⁷⁾ Rkmin pöytäk. 6 p. toukok. 722 § ja rkmin jstn pöytäk. 12 p. toukok. 4,219 §.

Niiden kustannusten korvaamiseksi, jotka olivat aiheutuneet siirtolapuutarhaneuvoja E. Kochille ja Kumpulan siirtolapuutarhan puutarhurille A. Hellmanille Tukholman siirtolapuutarhavielijöiden vastaanotosta, määrättiin ¹⁾ kumpaisellekin maksettavaksi 500 markkaa kamarin käyttövaroista.

Sekalaisia määrärahoja. Rahatoimikamari osoitti ²⁾ käyttövaroistaan 207 markkaa arkkitehti O. Kallion laatimien ratapihaan rajoittuvan kaupungin-alueen asemakaavamallien näyttelyn järjestämiseen.

Kiinteän omaisuuden pääluokkaan tilapäisiä menoja varten merkityistä käyttövaroistaan kamari osoitti ³⁾ 904: 20 markkaa korvaukseksi maanmittaus-insinööri J. M. Luukkoselle hänen avustuksestaan kaupungin ja herra K. H. Levanderin välisessä, erinäisiä Pukinmäen maa-alueita koskevassa tilusvaihdossa.

Jäähyväisjuhlan järjestämiseksi rahatoimikamarin eroavien jäsenten K. Heinosen ja K. A. Wideniuksen kunniaksi kamari myönsi 3,601: 25 markan suuruisen määrärahan ⁴⁾ ja kamarin kirjaajan neiti I. Heikelin täyttäessä 50 vuotta hänen kunniakseen järjestetyn juhlatilaisuuden sekä muistolahjan aiheuttamien kustannusten peittämiseksi 643 markkaa ⁵⁾ kamarin käyttövaroista.

Rahatoimikamari myönsi ⁶⁾ käyttövaroistaan Helsingin kaupungin virkamiesyhdistykselle 500 markkaa juhlatilaisuuden järjestämiseksi maaseudun kunnallisivirkamiehille, jotka ottivat osaa Suomen kunnallisivirkamiesten keskusliiton Helsingissä maaliskuun 5 p:nä pitämään kokoukseen.

Lastensuojelulautakunta oikeutettiin ⁷⁾ käyttämään 2,000 markkaa aviottomien lasten ja heidän äitiensä avustuspäärärahasta joulujuhlan järjestämiseen näille lautakunnan suojateille.

Voima- ja polttoainetaloudelliselle yhdistykselle määrättiin ⁸⁾ maksettavaksi kamarin käyttövaroista 864 markkaa siitä tutkimuksesta, jonka yhdistys oli toimituttanut erään Bengtsärin koulukodin lämmityskattilan räjähtämisen johdosta.

Rahatoimikamari osoitti ⁹⁾ käyttövaroistaan 340 markkaa korvaukseksi herra M. Heinoselle siitä, että hänen omistamiensa naudanlihoja oli pilaantunut niitä säilytettäessä lihantarkastamon kellarissa.

Rahatoimikamari päätti ¹⁰⁾ hyväksyä maanmittausinsinööri H. Wikbergin antaman 2,807: 50 markan määräisen laskun kaupungin omistaman Bengtsärin tilan uuden kartan laatimisesta.

Rahatoimikamari myönsi ¹¹⁾ käyttövaroistaan 3,600 markan määrärahan Suomen kunnallisteknilliselle yhdistykselle avustukseksi yhdistykselle muutamien suomalaisten ja skandinaavisten teknikkojen käynnistä kaupungissa aiheutuneiden edustuskustannusten peittämiseen.

Edelfeltin patsaan koristelusta sen joulukuun 13 p:nä tapahtunutta paljastusta varten aiheutuneet kustannukset, 2,184: 90 markkaa, oli suoritettava ¹²⁾ kamarin käyttövaroista.

Kotieläinraatojen polttaminen. Rahatoimikamari päätti ¹³⁾, että pienempien kotieläinten raatoja sai polttaa eräässä sähkölaitoksen uuneista.

Professori M. J. Herzensteinin muistomerkki. Rahatoimikamari päätti ¹⁴⁾,

¹⁾ Rkmin jstn pöytäk. 30 p. elok. 5,614 §. — ²⁾ S:n 7 p. jouluk. 7,113§. — ³⁾ S:n 7 p. jouluk. 7,115 §. — ⁴⁾ S:n 3 p. helmik. 2,866 §. — ⁵⁾ S:n 14 p. syysk. 5,804 § ja 12 p. lokak. 6,220 §. — ⁶⁾ S:n 10 p. maalisk. 3,339 §. — ⁷⁾ S:n 7 p. jouluk. 7,140 §. — ⁸⁾ S:n 12 p. heinäk. 4,980 §. — ⁹⁾ Rkmin pöytäk. 13 p. syysk. 1,265 §. — ¹⁰⁾ S:n 9 p. syysk. 1,238 §. — ¹¹⁾ S:n 6 p. syysk. 1,215 § ja rkmin jstn pöytäk. 21 p. syysk. 5,885 §. — ¹²⁾ Rkmin jstn pöytäk. 21 p. jouluk. 7,321 §. — ¹³⁾ Rkmin pöytäk. 8 p. marrask. 1,631 §. — ¹⁴⁾ S:n 21 p. kesäk. 950 §.

että professori M. J. Herzensteinin murhapaikalla oleva muistomerkki oli pantava kuntoon ja työ kustannettava kamarin käyttövaroista myönnettävällä määrärahalla. Tähän tarkoitukseen osoitettiin¹⁾ ennakolta 1,000 markkaa sihteerin A. Ervastian käytettäväksi tilityksen ehdoin.

Palovahingonkorvaus. Kivelen sairaalassa huhtikuun 10 p:nä sattuneessa tulipalossa vahingoittuneesta omaisuudesta saatiin korvausta 9,000 markkaa, mikä määrä rakennuskonttori valtuutettiin²⁾ käyttämään palon sairaalalle aiheuttamien vaurioiden korjaamiseen.

Puhtaanapitolaitos valtuutettiin³⁾ käyttämään se 27,000 markan suuruisen rahamäärä, jonka vakuutuslaitos oli maksanut Malmin kaatopaikalla sattuneen tulipalon aiheuttamien vahinkojen korvaukseksi, niiden korjaamiseen.

Eknäsin tilan palovakuutusmaksu. Rahatoimikamari päätti⁴⁾ suorittaa määrärahasta Yleiset kiinteistöjen palovakuutusmaksut Suomen maalaisten palovakuutusosakeyhtiölle Eknäsin tilan maksettavaksi määrätyn palovakuutusmaksun 2,733: 83 markkaa.

Vakuutukset. Työväenopiston uusi rakennus päätettiin⁵⁾ vakuuttaa Kaupunkien yleisessä paloapuyhdistyksessä 4,100,000 markasta.

Rahatoimikonttorille annettiin⁶⁾ tehtäväksi vakuuttaa puhtaanapitolaitoksen uudet autot.

Tulipalot. Köyhäinhuoltolautakunta ilmoitti, että työlaitoksessa helmikuun 8 p:nä oli sattunut tulipalo, sekä että sen aiheuttamat vahingot voitiin korjata palovakuutusosakeyhtiö Fennian maksettavalla 162,880 markan suuruisella palovahingonkorvauksella. Rahatoimikamari antoi⁷⁾ rakennuskonttorille tehtäväksi viipymättä ryhtyä suorittamaan korjaustöitä käyttämällä niihin enintään edellä mainitun rahamäärän.

Kaupunginarkkitehti ilmoitti⁸⁾, että ne vahingot, jotka joulukuun 27 p:nä 1926 sattunut tulipalo oli aiheuttanut Konvalescenthem — Toipumakotiyhdistyksen hallussa olevalle Pukinmäen huvilalle, oli korjattu 12,218: 41 markan kustannuksin sekä että mainitun määräinen lasku oli esitetty Vakuutusosakeyhtiö Fennialle.

Tulipalossa vahingoittuneet työkalut. Käpylässä sattuneessa tulipalossa vahingoittui rakennuskonttorin katuosaston omistamia työkaluja 3,629 markan arvosta, mikä määrä päätettiin⁹⁾ poistaa kirjoista. Samalla rahatoimikamari päätti⁹⁾ kehoittaa kaupungin virastoja ja laitoksia palovakuuttamaan myöskin työpaikoilla säilytetyt työkalut ja tarveaineet eikä ainoastaan niitä, jotka olivat varastossa.

Stadionsäätiö. Rahatoimikamari päätti¹⁰⁾, että kaupunki liittyisi perustajana Stadionsäätiöön ja tässä tarkoituksessa maksaisi 7,500 markkaa sen juoksevalle tilille Pohjoismaiden yhdyspankkiin. Menoerä osoitettiin kamarin käyttövaroista.

Jäsenmaksu. Vuosimaksun, 200 markkaa, kaupungin jäsenyydestä Suomen palosuojelusyhdistyksessä kamari päätti¹¹⁾ suorittaa käyttövaroistaan.

Kaupungin jäsenyys Suomen sähkölaitosyhdistyksessä. Rahatoimikamari päätti¹²⁾, että kaupunki liittyisi Suomen sähkölaitosyhdistyksen jäseneksi ja

¹⁾ Rkmin pöytäk. 21 p. kesäk. 950 §. — ²⁾ S:n 20 p. toukok. 807 §. — ³⁾ S:n 21 p. lokak. 1,486 §. — ⁴⁾ S:n 20 p. jouluk. 1,923 §. — ⁵⁾ Rkmin jstn pöytäk. 5 p. lokak. 6,164 §. — ⁶⁾ S:n 19 p. heinäk. 5,077 §. — ⁷⁾ Rkmin pöytäk. 11 p. helmik. 229 §. — ⁸⁾ Rkmin jstn pöytäk. 10 p. maalisk. 3,243 §. — ⁹⁾ Rkmin pöytäk. 9 p. syysk. 1,234 §. — ¹⁰⁾ S:n 19 p. heinäk. 1,050 § ja 21 p. lokak. 1,498 §. — ¹¹⁾ Rkmin jstn pöytäk. 21 p. syysk. 5,878 §. — ¹²⁾ Rkmin pöytäk. 11 p. tammik. 49 §.

että kaupunkia siinä edustaisi kaupungin teknillisten laitosten hallitus; jäsenmaksu oli suoritettava sähkölaitoksen määrärahoista.

Tämän päätöksensä rahatoimikamari selitti¹⁾ merkitsevän, että hallituksella oli oikeus valtuuttaa sopiva henkilö edustajakseen edellä mainittuun yhdistykseen.

Sepeleen laskeminen. Rahatoimikamarin entisen puheenjohtajan tod. valtioneuvos A. Gripenbergin haudalle päätettiin²⁾ kamarin puolesta laskea sepele, mistä aiheutuvat kustannukset suoritettaisiin pääluokkaan Kunnallishallinto merkityistä kamarin käyttövaroista.

Testamenttilahjoitukset. Helmikuun 5 p:nä kuolleen leskirouva A. Grönbergerin määrättyä jälkisäädöksessään, että hänen omaisuutensa erinäisiä lahjoituksia lukuun ottamatta tuli joutua Helsingin kaupungille ja että sen vuosikorot oli käytettävä avustuksiksi vanhoille ja sairaalloisille säätyläisluokkaan kuuluville henkilöille sekä tällöin lausuttua toivomuksen, että rahatoimikamari ottaisi pesän haltuunsa, kamari antoi³⁾ asiamiehelleen tehtäväksi ottaa kaupungin puolesta pesän haltuunsa, valvomaan jälkisäädöksen ja toimittamaan perunkirjoituksen sekä hoitamaan kaikki pesän asiat selvitysaikana.

Rahatoimikamari antoi⁴⁾ asiamiehelleen tehtäväksi ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin sen johdosta, että neiti A. Widerholm-vainaja oli testamentannut kaupungin museolle erinäisiä omistamia huonekaluja y. m.

Reviisori W. O. Gottlund-vainajan määrättyä, että osa hänen omistamiaan vesivärimaalauksia hänen kuoltuaan oli annettava johonkin museoon, ja kuolinpesän ilmoitettua suostuvansa luovuttamaan maalaukset Helsingin kaupungille, rahatoimikamari päätti⁵⁾ kiitollisena ottaa vastaan kyseelliset vesivärimaalaukset kaupungin museota varten sekä että luovutuksen tui tapahtua molemminpuolisen sopimuksen nojalla ilman että kaupungin puolelta testamenttia valvottiin.

Rafael Ahlströmin rahastot. Rahatoimikonttori oikeutettiin⁶⁾ myymään erinäisiä Rafael Ahlströmin rahastojen omistamia osakkeita.

Lahjoitusrahastojen korkovarain käyttö. Rafael Ahlströmin rahastojen korkovaroista lisättiin⁷⁾ kymmenes osa pääomaan, minkä jälkeen loput, 255,000 markkaa, käytettiin siten, että soitto-, sävellys- ja laulutaiteen edistämiseksi tarkoitettuja varoja jakamaan asetetulle lautakunnalle ja Suomen taideyhdistyksen palkinto- ja ostolautakunnalle annettiin 85,000 markkaa kumpaisellekin sekä Suomen kirjailijaliitolle ja Finlands svenska författarförening nimiselle yhdistykselle 42,500 markkaa kumpaisellekin.

Sittenkuin Alma Uhlénin rahaston käytettävissä olevista korkovaroista, 49,832: 74 markasta, oli varattu 34,000 markkaa eläkkeensaajille, rahatoimikamari päätti⁸⁾ myöntää 15,000 markkaa avustuksiksi hätää kärsiville naiskonttoristeille ja -liikeapulaisille sekä matka-apurahoiksi. Niitä henkilöitä, jotka halusivat päästä osallisiksi mainitusta avustuksesta, oli sanomalehdissä julkaistavalla ilmoituksella kehoitettava ennen maaliskuun 1 p:ää jättämään hakemusasiakirjansa.

Yhdistyksen Hemmet för kvinnliga kontorister och handelsbiträden annettua lausuntonsa määräaikana saapuneista anomuksista rahatoimikamari päätti⁹⁾ myöntää apurahoja seuraaville henkilöille:

¹⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 3 p. helmik. 2,872 §. — ²⁾ Rkmrin pöytäk. 11 p. maalisk. 438 §. — ³⁾ S:n 8 p. helmik. 205 §. — ⁴⁾ S:n 22 p. marrask. 1,723 §. — ⁵⁾ S:n 30 p. jouluk. 1,952 §. — ⁶⁾ S:n 13 p. syysk. 1,276 §. — ⁷⁾ S:n 1 p. helmik. 168 §. — ⁸⁾ S:n 1 p. helmik. 169 §. — ⁹⁾ S:n 29 p. maalisk. 514 §.

Eläkkeitä:

Mesterton, A. J.	Smk.	1,000: —
Lundström, A. M.	»	3,000: —
Lillja, S. A.	»	3,000: —
Rydberg, I.	»	3,000: —
Carlsson, A. A.	»	1,000: —

Tilapäisiä avustuksia:

Hartman, E. A.	Smk.	3,000: —
Hansson, C. K. J.	»	1,000: —
Yhteensä		Smk. 15,000: —

Loput korkovaroista, 832: 74 markkaa, päätettiin lisätä pääomaan. Rahatoimikamari päätti¹⁾ jakaa K. H. Renlundin stipendi- ja palkintorahaston käytettävissä olevat korkovarot siten, että taideteollisuuskeskuskoulu saisi 1,230 markkaa, yleinen ammattilaiskoulu 665 markkaa, työväenopiston suomenkielinen osasto 510 markkaa ja sen ruotsinkielinen osasto 145 markkaa; loput, 46: 90 markkaa, päätettiin lisätä pääomaan.

Rahatoimikonttorin ilmoitettua, että C. F. Ekholmin stipendirahaston korkovaroja oli käytettävissä 15,766: 32 markkaa, kamari päätti²⁾, että mainitut korkovarot julistettaisiin kahdeksana 1,900 markan suuruisena apurahana halukkaiden henkilöiden haettavaksi.

R. Heimbergerin stipendirahaston käytettävänä olevat korkovarot, 5,412: 56 markkaa, päätettiin³⁾ jättää ammattiopetuslaitosten johtokunnan jaettaviksi. Samalla oikeutettiin³⁾ johtokunta näistä korkovaroista, jotka aikaisemmin pääasiassa oli käytetty apurahoiksi yleisten ammattilaiskoulujen oppilaille, jakamaan 2,000 markkaa muille ammattikouluille.

Kelvollisen palvelusväen palkitsemisrahaston käytettävissä olevista korkovaroista rahatoimikamari antoi⁴⁾ 200 markkaa palvelijatar J. H. Pasaselle sekä M. A. Blomqvistille, M. H. Hartikaiselle, O. S. Häggströmille, M. V. Nordmanille, E. S. Pitkäselle J. Sandbergille ja H. G. Tuomaiselle 100 markkaa kullekin.

C. Muut asiat.

Rahatoimikamarin kokoukset y. m. Rahatoimikamari päätti⁵⁾:

1) että kamarin varsinaiset kokoukset kuluvana vuonna pidettäisiin joka tiistai klo 7 ip. tai pyhän sattuessa lähinnä seuraavana arkipäivänä samaan aikaan ja ylimääräiset kokoukset tarpeen vaatiessa perjantaisin, niinkään klo 7 ip.;

2) että kamarin jaosto kokoontuisi torstaisin klo 4 ip., ollen asianomaisilla jaostoilla kuitenkin oikeus sopia päivästä ja ajasta toisinkin;

3) että jaoston kokoonpano olisi seuraava: tammii—huhtikuussa herrat Estlander ja Virta, touko—elokuussa herrat Grotenfelt ja Rydman sekä syys—joulukuussa herra Levonius ja herra Heinosen varamies; herra Estlanderin varamiehenä toimisi herra Grotenfelt ja päinvastoin, herra Virran varamiehenä herra Heinosen varamies ja päinvastoin sekä herra Rydmanin varamiehenä herra Levonius ja päinvastoin;

¹⁾ Rkmin jstn pöytäk. 29 p. huhtik. 4,022 §. — ²⁾ Rkmin pöytäk. 3 p. toukok. 690 §.

— ³⁾ S:n 10 p. toukok. 723 §. — ⁴⁾ S:n 1 p. marrask. 1,568 §. — ⁵⁾ S:n 4 p. tammik. 1 §.

4) että kaupunginjohtajat ja sihteerit olisivat yleisön tavattavina klo 1—3 ip., asiamies klo 10 ap.—3 ip. ja notaarit klo 10 ap.—4 ip., lauantaisin ja pyhään aattoina klo 10 ap.—3 ip.; sekä

5) että rahatoimikamarin ja -konttorin tiedonannot ja ilmoitukset Sanomalehtien ilmoitustoimiston välityksellä julkaistaisiin sanomalehdissä *Arbetarbladet*, *Helsingin Sanomat*, *Hufvudstadsbladet*, *Suomen Sosialidemokraatti* ja *Uusi Suomi*.

Siihen rahatoimikamarin jaostoon, jonka tuli käsitellä erinäiset kansanpuistojen valvojan toimialaa koskevat asiat, kuuluivat¹⁾ kaupunginjohtaja A. Castrén puheenjohtajana, pankinjohtaja G. Estlander ja taloudenhoitaja A. Halme.

Kesällä rahatoimikamarin jaoston tuli²⁾ kokoontua tiistaisin klo ½ 7 ip.

Kaupunginkassan vuosineljännestartuksissa tuli³⁾ kaupunginjohtajan olla saapuvilla rahatoimikamarin edustajana.

Rahatoimikamari päätti⁴⁾, että sen alaiset laitokset torstaina huhtikuun 14 p:nä ja torstaina kesäkuun 23 p:nä suljettaisiin klo 12 p. ja pidettäisiin suljettuina pääsiäislauantaina huhtikuun 16 p:nä, sekä lauantaina kesäkuun 25 p:nä.

Rahatoimikamarin pöytäkirjat. Rahatoimikamari päätti⁵⁾, että jäsenten kokouksissa esittämä, päätöksestä eroava mielipide aina oli merkittävä pöytäkirjaan, riippumatta siitä, oliko se ilmaistu keskustelussa tai äänestyksessä vai oliko jäsen nimenomaan pyytänyt saada sen merkityksi, jota vastoin toimittujen pöytäkirjanotteiden vatedeskin tuli sisältää ainoastaan päätökset. Ylemmille viranomaisille annettaviin esityksiin ja lausuntoihin oli poikkeava mielipide sitä anottaessa merkittävä joko vähemmistön mielipiteenä tai asianomaisen sitä halutessa nimetyn jäsenen mielipiteenä.

Pöytäkirjain tarkistuksesta kamari päätti⁵⁾, että edelleenkin jatkettaisiin siihenastista menettelyä, kuitenkin siten, että kamarin jäsenille oli varattava tilaisuus tutustua niiden sisällykseen siten, että ne pantaisiin esille kamarin ensimmäisessä kokouksessa sen jälkeen kuin ne olivat valmistuneet.

Henkikirjoittajalle annettavat tiedot. Tehdyistä anomuksesta rahatoimikamari antoi⁶⁾ asiamiesosastolle tehtäväksi lähettää henkikirjoittajalle jäljennökset notariaattiluetteloista, jotka sisälsivät tietoja kaupungin myymistä ja pitkäähköksi ajaksi vuokralle antamista tonteista ja alueista.

Kansanpuistot. Kansanpuistoihin kulkevien höyrypursien maksut päätettiin⁷⁾ kertomusvuoden purjehduskautena säilyttää ennallaan.

Rahatoimikamari vahvisti⁸⁾ kansanpuistoihin suuntautuvan liikenteen aikataulut. Samaten kamari vahvisti⁹⁾ Seurasaaren, Mustasaaren ja Korkeasaaren ravintoloissa ja kioskeissa noudatettavat tarjoiluhinnastot.

Istutusten viereiset uudisrakennukset. Maistraatille osoitetussa kirjelmässä rahatoimikamari huomautti, että kaupungille koitui vaikeuksia siitä, että uudisrakennusten sisäänkäytävät avautuivat suoraan kaupungin istutuksiin, mistä oli seurauksena, että täytyi rakentaa uusia käytäviä ja istutuksia joissakin tapauksissa järjestää uudestaan. Edellä esitettyyn viitaten kamari anoi¹⁰⁾, että maistraatti, ennenkuin se hyväksyi istutuksiin välittömästi rajoitettaville tonteille teetettävien uudisrakennusten piirustuksia, varaisi kamarille tilai-

¹⁾ Rkmin pöytäk. 4 p. tammik. 8 §. — ²⁾ Rkmin jstn pöytäk. 2 p. kesäk. 4,441 §. — ³⁾ Rkmin pöytäk. 4 p. tammik. 2 §. — ⁴⁾ S:n 12 p. huhtik. 609 § ja 21 p. kesäk. 956 §. — ⁵⁾ S:n 8 p. huhtik. 574 §. — ⁶⁾ S:n 4 p. tammik. 23 §. — ⁷⁾ S:n 8 p. huhtik. 573; ks. v:n 1926 kert. s. 218. — ⁸⁾ Rkmin jstn pöytäk. 7 p. huhtik. 3,739 §. — ⁹⁾ S:n 18 p. toukok. 4,310 §. — ¹⁰⁾ Rkmin pöytäk. 28 p. lokak. 1,541 §.

suuden lausua niistä mielipiteensä sekä siinä tapauksessa, että tämä oli risti-riidassa rakennusjärjestyksen määräysten kanssa, ryhtyisi toimenpiteisiin, jotta rakennusjärjestykseen saataisiin liitetyksi säännös, joka tekisi kamarin ehdottaman menettelyn mahdolliseksi.

Tiekysymyksistä annettuja lausuntoja. Muutamien Helsingin pitäjän Tapaninkylässä asuvien henkilöiden anottua Uudenmaan läänin maaherralta, että erinäiset mainitussa kylässä olevat tiet määrättäisiin paikallisteiksi, rahatoimikamari siltä vaaditussa lausunnossa päätti ¹⁾ ilmoittaa, ettei kaupungilla ollut mitään huomauttamista mainitun anomuksen hyväksymistä vastaan, kuitenkin ehdoin, että puhtaanapitolaitos sai käyttää kyseellisiä teitä olematta velvollinen ottamaan osaa niiden kunnossapitoo.

Rahatoimikamari päätti ²⁾ maistraatille annettavassa lausunnossa puoltaa eräiden Helsingin pitäjän tilanomistajain anomusta saada rakentaa, pitää kunnossa ja uudestaan jakaa ne tiet, jotka veivät Viikin latokartanon ja Herttoniemen maiden kautta Rastbölen kylään, kuitenkin ehdoin, ettei tien rakentamisesta eikä kunnossapidosta aiheutunut kaupungille kustannuksia sekä että tiemaa jäi kaupungin omaisuudeksi.

Vuokratiedustelu. Tilastokonttorille annettiin ³⁾ tehtäväksi kerätä tietoja Helsingin pienasuntojen vuokratasosta kesäkuussa tilastollisen päätoimiston sosialitilastollisen osaston laatiman suunnitelman mukaisesti; tästä aiheutuvat kustannukset oli suoritettava konttorin tilapäisiä apulaisia varten olevasta määrärahasta. Tarpeellisten kyselykaavakkeiden painattamisen ja kerätyn aineiston käyttelyn hoitaisi ja kustantaisi tilastollinen päätoimisto.

Matkakertomuksia antoivat ⁴⁾ rahatoimikamarille ensimmäinen palomestari W. Bergström, ammattiantarkastaja E. Heikkinen, Kivellä sairaalan ylihoitajat T. Nylund, ruokalanjohtajat L. Fredriksson, köyhäinhuoltolautakunnan sihteeri W. A. Eloniemi, lastensuojelulautakunnan kanslianjohtajat M. Tavaststjerna, lautakunnan naistarkastajat M. Ahlberg ja A. Stegman, suomenkielisten kansakoulujen opettaja Y. Lahtinen, suomenkielisten kansakoulujen opettajat E. Ekholm, ruotsinkielisten koulujen opettaja A. Jansson, ruotsinkielisten kansakoulujen opettajat K. Saltzman, insinööri L. Blomstedt, kirjastonhoitaja U. Therman, kaupungin museon johtaja A. W. Rancken, rakennuskonttorin avustava työpäällikkö R. Granqvist, kaupunginpuutarhuri J. E. Blomqvist, kaasumestari K. R. Lönnqvist, kaasulaitoksen sivutuotteiden myynnin esimies F. E. Högborg sekä kirjaltaja V. Corander.

Kertomus kaupungin irtaimen omaisuuden inventauksesta ei aiheuttanut ⁵⁾ rahatoimikamarin taholta toimenpidettä.

Naisten työluvat. Rahatoimikamari hyväksyi ⁶⁾ naisten työtupain johtokunnan päätöksen, että työtuvat suljettaisiin kesäkuun 15 p:n ja elokuun 1 p:n väliseksi ajaksi ja laitoksen henkilökunnalle myönnettäisiin tänä aikana kuukauden kesäloma sekä että lomat järjestettäisiin siten, että työtupain kanslia voitiin pitää avoinna kaksi tuntia päivässä, klo 10—12 ap., sinäkin aikana, jolloin toiminta muuten oli keskeytyneenä.

¹⁾ Rkmin pöytäk. 11 p. helmik. 250 §. — ²⁾ S:n 13 p. toukok. 758 §. — ³⁾ S:n 20 p. toukok. 800 §. — ⁴⁾ S:n 25 p. tammik. 129 §, rkmin jstn pöytäk. 17 p. helmik. 3,027 §, rkmin pöytäk. 25 p. tammik. 131 §, rkmin jstn pöytäk. 7 p. tammik. 2,521 §, 3 p. maalisk. 3,194 §, 28 p. jouluk. 7,424—7,426 §, rkmin pöytäk. 25 p. tammik. 130 §, rkmin jstn pöytäk. 7 p. tammik. 2,520 §, 17 p. helmik. 3,028 ja 3,029 §, 16 p. marrask. 6,854 §, rkmin pöytäk. 29 p. marrask. 1,760 §, rkmin jstn pöytäk. 7 p. tammik. 2,599 §, rkmin pöytäk. 8 p. marrask. 1,635 §, rkmin jstn pöytäk. 20 p. tammik. 2,664 §, 28 p. jouluk. 7,427 §, 17 p. helmik. 3,026 §, 12 p. heinäk. 5,006 §, ja 21 p. jouluk. 7,310 §. — ⁵⁾ Rkmin pöytäk. 22 p. maalisk. 487 §. — ⁶⁾ S:n 20 p. toukok. 798 § ja rkmin jstn pöytäk. 14 p. kesäk. 4,615 §.

Raastuvanoikeuden viranpitäjät. Yhteisen raastuvanoikeuden ilmoitettua, että se oli asettanut erityisen kolmanteen osastoonsa liittyvän jaoston erään laajan ja mutkikkaan jutun käsittelyä varten sekä ottanut jaoston v. t. rikosasiainnotaariksi varatuomari S. Ervastian, rahatoimikamari päätti ¹⁾ käyttövaroistaan osoittaa 4,400 markkaa mainitun notaarin palkkaamiseksi kahdeksi kuukaudeksi.

Notaarin palkkaamiseksi mainitulle jaostolle syyskuun 15 p:n ja joulukuun 31 p:n väliseksi ajaksi kamari myönsi ²⁾ edellä mainituista käyttövaroistaan lisäksi 7,000 markkaa.

Ensimmäisen kaupunginvoudin konttori. Rahatoimikamari osoitti ³⁾ käyttövaroistaan 3,900 markkaa ylimääräisen konttoriapulaisen palkkaamiseksi ensimmäisen kaupunginvoudin konttoriin kolmeksi kesäkuukaudeksi.

Rahatoimikamarin viranpitäjät. Rahatoimenjohtaja V. Huplille myönnettiin ⁴⁾ sairauden takia virkavapautta 1 kuukaudeksi lukien tammikuun 10 p:stä 1928 vähentämättömin palkkaeduin. Helmikuun 10 p:stä maaliskuun 10 p:ään rahatoimenjohtaja olisi virkavapaana tehdäkseen opintotakan Keski-Eurooppaan, tutustuakseen erilaisiin kunnallisiin kysymyksiin, ensi sijassa kaupunkien talousarvioita ja tilailaitoksia koskeviin.

Sihteeri A. Ervasti sai ⁵⁾ sairauden takia virkavapautta vuoden loppuun, minä aikana hänet oikeutettiin nostamaan koko palkkansa.

Kanslisteille S. Holmströmille ja A. Boehmille myönnettiin ⁶⁾ virkavapautta sairauden takia täysin palkkaeduin, edelliselle elokuun 1 p:stä 15:nteen, jälkimmäiselle kuukaudeksi lukien marraskuun 21 p:stä. Kamarin kanslia oikeutettiin edellä mainittujen virkavapauksien aikana tarpeen vaatiessa käyttämään tilapäistä apua.

Koska vakinaisen apulaisen ottaminen rahatoimikamarin asiamiesosastolle osaston työn lisääntymisen johdosta tuskin oli vältettävissä, mutta tilannetta ei pidetty sopivana esityksen tekoon uuden viran perustamisesta, kamari päätti ⁷⁾, että osastolle vuoden loppuun asti otettaisiin tilapäinen apulainen, jonka kuukausipalkka, 3,000 markkaa, suoritettaisiin tilapäisten apulaisten määrärahasta. Edellä mainittuun ylimääräisen apulaisen virkaan määrättiin ⁸⁾ sittemmin hovioikeudenauskultantti T. Törnblom, joka kuitenkin seuraavan heinäkuun 1 p:stä valittiin ⁹⁾ asiamiesosaston notaariksi. Ylimääräiseksi apulaiseksi syyskuun 26 p:stä vuoden loppuun otettiin ¹⁰⁾ sen jälkeen lakitieteenkandidaatti E. Elfvingen.

Hovioikeudenauskultantti O. Larma otettiin ¹¹⁾ ylimääräiseksi apulaiseksi asiamiesosastolle kolmeksi kuukaudeksi lukien tammikuun 1 p:stä 1928 2,300 markan kuukausipalkoin.

Rahatoimikamarin asiamiesosaston notaari T. Törnblom valtuutettiin ¹²⁾ asiamiehen Pariisiin tekemän matkan ¹³⁾ aikana tammikuun 10 p:ään 1928 allekirjoittamaan osaston kirjelmät.

Sihteeri A. Blombergille annettiin ¹⁴⁾ tehtäväksi hoitaa asiamies M. Wilskmanin tehtäviä tämän oleskellessa Tukholmassa huhtikuun 25 p:stä toukuuun 10 p:ään valvomassa kaupungin etuja erässä obligatiojutussa.

¹⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 10 p. maalisk. 3,241 § ja rkmrin pöytäk. 18 p. maalisk. 473 §. — ²⁾ Rkmrin pöytäk. 23 p. syysk. 1,330 §. — ³⁾ S:n 31 p. toukok. 870 §. — ⁴⁾ S:n 30 p. jouluk. 1,970 ja 1,971 §. — ⁵⁾ S:n 13 p. jouluk. 1,847 §. — ⁶⁾ S:n 28 p. heinäk. 1,075 § ja 22 p. marrask. 1,708 §. — ⁷⁾ S:n 29 p. maalisk. 524 §. — ⁸⁾ S:n 19 p. huhtik. 614 §. — ⁹⁾ S:n 21 p. kesäk. 970 §. — ¹⁰⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 28 p. syysk. 5,976 §. — ¹¹⁾ Rkmrin pöytäk. 23 p. jouluk. 1,932 §. — ¹²⁾ S:n 23 p. jouluk. 1,930 §. — ¹³⁾ Ks. tätä kert. s. 201. — ¹⁴⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 29 p. huhtik. 3,940 §.

Rahatoimikonttorin viranpitäjät. Kaupunginkassanhoitaja E. G. Hellströmille myönnettiin ¹⁾ sairauden takia virkavapautta kuudeksi viikoksi syyskuun 8 p:stä lukien täysin palkkaeduin. Ensimmäinen avustava kassanhoitaja K. J. Söderlund määrättiin ²⁾ tänä aikana hoitamaan kaupunginkassanhoitajan virkaa ja toinen avustava kassanhoitaja oman virkansa ohella hoitamaan kassanhoitaja Söderlundin tehtäviä; kumpaisenkin tuli saada oma palkkansa vähentämättä sekä sen lisäksi oman pohjapalkkansa ja sijaisena hoitamansa viran pohjapalkan välinen erotus.

Avustavalle vanhemmalle kaupunginkirjurille A. Aureelle myönnettiin ³⁾ sairauden takia virkavapautta syyskuuksi.

Ylimääräiselle konttorikirjurille A. Rönnbäckille myönnettiin ⁴⁾ lääkärin-todistuksen nojalla virkavapautta kuudeksi viikoksi maaliskuun 14 p:stä lukien.

Ylimääräiselle konttorikirjurille A. Haposelle myönnettiin ⁵⁾ yksityisasiain vuoksi virkavapautta kahdeksi kuukaudeksi helmikuun 7 p:stä lukien, kuitenkin ilman oikeutta palkan nostamiseen mainitulta ajalta, ja rahatoimikonttori oikeutettiin käyttämään siten säästynyt palkka tilapäisen avun käyttämiseen, mikäli työt sitä vaativat.

Rahatoimikonttorin uudestaanjärjestely. Rahatoimikamari määräsi ⁶⁾, että kaupunginvaltuuston päätös ⁷⁾ rahatoimikonttorin uudestaanjärjestelystä oli toteutettava vuoden 1928 alusta.

Vanhempi kaupunginkirjuri E. Jernström, ekspeditöörit W. Helén ja B. Sundström sekä konttorikirjurit M. Montin, G. Wikström ja E. Väissi oli sanottava irti ⁸⁾ toimistaan tammikuun 5 p:ään 1928. Apulaiskamreeri O. Paldani, kaupunginkassanhoitaja E. G. Hellström, ensimmäinen avustava kassanhoitaja K. J. Söderlund ja avustava vanhempi kaupunginkirjuri A. Aure oli sanottava irti ⁹⁾ toimistaan tammikuun 1 p:ään 1928.

Rahatoimikamari valitsi ¹⁰⁾ alla mainitut henkilöt seuraaviin rahatoimikonttorin virkoihin: neiti M. Montinin konekirjoittajattareksi, neiti E. Väissin 7 palkkaluokkaan kuuluvaksi kassanhoitajaksi, ekspeditööri H. Storkällin veronkannantaosaston osastopäälliköksi, vanhemman kaupunginkirjurin E. Jernströmin kirjanpito-osaston osastopäälliköksi, kapteeni H. Öhmanin toimisto-osaston osastopäälliköksi ja herra W. Helénin ekspeditööriksi. Kaikkiin toimiin oli ryhdyttävä tammikuun 1 p:stä 1928. 8 palkkaluokkaan kuuluva kassanhoitajattarentoimi jätettiin toistaiseksi täyttämättä ja sitä hoitamaan määrättiin toukokuun 1 p:ään 1928 asti kassanhoitaja K. J. Söderlund.

Kaupungin talojen hoito. Kaupunginviskaalien ja poliisilaitoksen tarpeisiin vuokrattujen ¹¹⁾ Aleksanterinkadun talossa n:o 16—18 olevien huoneistojen sekä kaupungin uuden tuberkuloosille perheille tarkoitetun asuintalon hoito uskottiin ¹²⁾ talonisännöitsijä K. Gustavsonille.

Kauppahallien henkilökunta. Vallilan kauppahallin yövartija G. R. Heleenius vapautettiin ¹³⁾ toimestaan helmikuun 1 p:stä lukien, ja hänen sijaansa otettiin K. V. Eriksson. Tämän saatua eron otettiin ¹⁴⁾ mainitun kauppahallin yövartijaksi heinäkuun 1 p:stä lukien F. Blomqvist.

¹⁾ Rkmrin pöytäk. 30 p. elok. 1,175 §. — ²⁾ S:n 4 p. lokak. 1,396 § ja 11 p. lokak. 1,439 §. — ³⁾ S:n 30 p. elok. 1,187 §. — ⁴⁾ S:n 22 p. maalisk. 492 §. — ⁵⁾ S:n 8 p. helmik. 221 §. — ⁶⁾ S:n 27 p. syysk. 1,350 §. — ⁷⁾ Ks. v:n 1926 kert. ss. 98—101. — ⁸⁾ Rkmrin pöytäk. 4 p. lokak. 1,404 §. — ⁹⁾ S:n 29 p. syysk. 1,353 §. — ¹⁰⁾ S:n 30 p. jouluk. 1,958 §. — ¹¹⁾ Ks. tätä kert. s. 181. — ¹²⁾ Rkmrin pöytäk. 17 p. toukok. 787 § ja 9 p. jouluk. 1,823 §. — ¹³⁾ S:n 8 p. helmik. 218 §. — ¹⁴⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 5 p. heinäk. 4,968 §.

Hakaniementorin kauppahallin rengiksi otettiin¹⁾ E. N. Uuro lukien huhtikuun 1 p:stä. Saman kauppahallin rengille G. E. Munterille myönnettiin²⁾ ero elokuun 1 p:stä lukien, jolloin hänen seuraajakseen tuli³⁾ K. R. Vill.

Virutushuoneet. Virutushuoneiden kaitsijaksi kaitsija A. V. Wikmanin kuoleman jälkeen valittiin⁴⁾ A. A. Willman toukokuun 1 p:stä lukien.

Herra J. Fialkowskylle, joka oli toiminut Sörnäsän ja Ruoholahden virutushuoneiden kaitsijan sijaisena, määrättiin⁵⁾ rahatoimikamarin käyttövaroista maksettavaksi 225 markkaa.

Tilastokonttorin viranpitäjät. Tilastokonttorin johtajalle O. Bruunille myönnettiin⁶⁾ yksityisasiain vuoksi virkavapautta 1 kuukaudeksi lukien elokuun 11 p:stä, sijaisena aktuaari S. J. Lieto ja tämän sijaisena filosofianmaisteri W. Sjöström, joiden molempien tuli saada asianomaisiin virkoihin liittyvät pohjapalkat.

Esiteltäessä kaupunginvaltuuston päätöstä⁷⁾ erinäisten tilastokonttorin virkain uudestaanjärjestelystä rahatoimikamari päätti⁸⁾, että toinen aktuaari W. Sjöström sanottaisiin irti virastaan kaupunginvaltuuston päätöksen saatua lain voiman, minkä ohessa tilastokonttoria kehoitettiin kamarille ilmoittamaan, milloin ylimääräisen aktuaarin toimi voitiin lakkauttaa.

Toinen aktuaari W. Sjöström sanottiin⁹⁾ sittemmin kaupunginvaltuuston päätöksen nojalla irti virastaan elokuun 4 p:stä lukien.

Tilastokonttorin esitettyä, ettei päätöstä ylimääräisen aktuaaritoimen lakkauttamisesta toistaiseksi pantaisi täytäntöön, kamari päätti¹⁰⁾, että virka ylläpidettäisiin vuoden loppuun.

Rakennustarkastuskonttorin henkilökunnan lisääminen. Rahatoimikamari osoitti käyttövaroistaan 15,000 markkaa rakennusvalvojan¹¹⁾ palkkaamiseksi rakennustarkastuskonttoriin lokakuun 1 p:stä vuoden loppuun sekä 4,000 markkaa toisen ylimääräisen rakennusvalvojan¹²⁾ palkkaamiseksi joulukuun ajaksi.

Terveydenhoitolautakunnan viranpitäjät. Vallitsevan tuhkarokkokulku-taudin johdosta terveydenhoitolautakunta oli katsonut tarpeelliseksi ottaa neiti I. Boldtin ylimääräiseksi desinfioitsijaksi maaliskuun 16 p:stä lukien toistaiseksi 1,500 markan kuukausipalkkiosta, joka suoritettaisiin kulku-tautien vastustamismäärärahasta, ja rahatoimikamari päätti¹³⁾ puolestaan hyväksyä lautakunnan toimenpiteen.

Terveydellisten tutkimusten laboratorin vahtimestarinapulaisen toimi päätettiin¹⁴⁾ toistaiseksi jättää täyttämättä ja mainittua toimihenkilöä varten varattu palkkamääräraha, 5,000 markkaa, käyttää 75 markan palkkion suorittamiseen sunnuntai- ja pyhäpäiväpäivystyksestä laboratoriossa sille henkilölle, joka näinä päivinä suoritti työt laboratorin bakteriologisella osastolla.

Sittemmin terveydenhoitolautakunta oikeutettiin¹⁵⁾ jatkuvasti vuonna 1928 käyttämään mainittua vahtimestarintointia varten varatun määrärahan varoja päivystyksen järjestämiseen terveydellisten tutkimusten bakteriologisella osastolla. Samalla lautakuntaa kehoitettiin ryhtymään toimenpiteisiin mainitun toimen lakkauttamiseksi.

1) Rkmin pöytäk. 8 p. huhtik. 585 §. — 2) Rkmin jstn pöytäk. 19 p. heinäk. 5,037 §. — 3) Rkmin pöytäk. 19 p. elok. 1,132 §. — 4) S:n 26 p. huhtik. 648 §. — 5) Rkmin jstn pöytäk. 5 p. toukok. 4,118 §. — 6) Rkmin pöytäk. 9 p. elok. 1,096 §. — 7) Ks. tätä kert. s. 123. — 8) Rkmin pöytäk. 29 p. maalisk. 525 §. — 9) Rkmin jstn pöytäk. 5 p. toukok. 4,101 §; ks. tätä kert. s. 123. — 10) Rkmin pöytäk. 9 p. elok. 1,100 §; ks. myös tätä kert. s. 123. — 11) Rkmin pöytäk. 11 p. lokak. 1,431 §. — 12) S:n 29 p. marrask. 1,757 §. — 13) S:n 5 p. huhtik. 554 §. — 14) S:n 8 p. helmik. 216 §. — 15) S:n 1 p. marrask. 1,575 §.

Tuberkulootisten kodin järjestysmies. Rahatoimikamari päätti ¹⁾, että Kotkankadun talossa n:o 5 sijaitsevaan tuberkulootisten miesten kotiin asetettaisiin järjestysmies, jonka mainitussa talossa olevan ilmaisen yhden huoneen asunnon lisäksi tuli saada 200 markan kuukausipalkka.

Köyhäinholitolautakunnalle myönnettiin ²⁾ kamarin käyttövaroista määrärahoja yhteensä 2,650 markkaa ylimääräisen kirjanpitoapulaisen palkkaamiseksi kesä- ja joulukuuksi.

Lastensuojelulaitosten viranpitäjät. Revisionkonttorin huomautettua, ettei ollut olemassa asianmukaisessa järjestyksessä syntynyttä päätöstä erinäisten lastensuojelulaitosten toimien sijoittamisesta määrättyihin palkkaluokkiin, ja lastensuojelulaitoksen annettua lausuntonsa tästä asiasta rahatoimikamari, joka piti revisionkonttorin muistutuksia oikeutettuina, päätti ³⁾, että kyseelliset muistutukset oli otettava huomioon piakkoin tapahtuvassa yhteismäärärahasta palkattujen viranpitäjien palkkajärjestelyssä.

Teknillisten laitosten henkilökunnan lisääminen. Ylimääräisen tarveainekirjanpitäjän palkkaamiseksi vesijohtolaitokseen toukokuun 16 p:stä vuoden loppuun tuli kaupungin teknillisten laitosten hallituksen saada käyttää ⁴⁾ enintään 25,000 markkaa lukuun Vesijohtolaitos merkityistä rahatoimikamarin käyttövaroista.

Sähkölaitos ilmoitti, että sen palvelukseen oli otettu yksi mittarinlukija lisää, minkä toimenpiteen kamari hyväksyi ⁵⁾, koska sitä oli erikoisesti perusteltu kaupunginvaltuuston hyväksymässä talousarvioehdotuksessa.

Rakennuskonttorin viranpitäjät. Rahatoimikamari oikeutti ⁶⁾ rakennuskonttorin huonerakennusosaston syyskuun 1 p:stä vuoden loppuun ottamaan palvelukseensa ylimääräisen arkkitehdin uuden kaupungin- ja virastotalon ehdotuksen laatimista varten 4,025 markan kuukausipalkkiosta.

Viranpitäjien kesälomat. Palkkalautakuntana ja kaupungin viranpitäjien palvelusehtosäännön 15 §:n 1 kohdan nojalla rahatoimikamari päätti ⁷⁾, että kaikille kaupungin viranpitäjille, joiden työtehtävät olivat verrattavissa ruumiillisen työn tekijäin tehtäviin, oli järjestettävä kesälomat niiden sääntöjen ⁸⁾ mukaisesti, joita noudatettiin järjestettäessä kaupungin töissä olevien työntekijöiden lomina, kuitenkin siten, että edellä mainitun päätöksen soveltaminen kuluvana vuonna ei saanut aiheuttaa kaupungille lisäkustannuksia.

Rahatoimikamari päätti ⁹⁾ kehoittaa kaupungin sairaalain hallitusta myöntäessään kesälomia sairaalain ruumiillista työtä tekeväälle henkilökunnalle noudattamaan niitä periaatteita, jotka kaupunginvaltuusto oli vahvistanut ¹⁰⁾ noudatettaviksi myönnettäessä kesälomia Marian sairaalan pesijättäriille.

Tilastokonttorin tiedustelun johdosta kamari ilmoitti ¹¹⁾, ettei voimassa olevia kesälomiaa koskevia määräyksiä voinut soveltaa siivoojattariin, jotka olivat otetut palvelukseen suorittaakseen määrätyn työn, mihin ei tarvittu koko työpäivää.

Lomain järjestely. Talonisännöitsijä K. Gustavsonille myönnettiin ¹²⁾ kesälomaa kesäkuun 15 p:stä heinäkuun 15 p:ään, sijaisena konttorinjohtaja S. V. Beckman.

¹⁾ Rkmrin pöytäk. 17 p. toukok. 784 §. — ²⁾ S:n 17 p. toukok. 769 § ja 30 p. jouluk. 1,953 §; vrt. v:n 1926 kert. s. 221. — ³⁾ Rkmrin pöytäk. 15 p. maalisk. 442 §. — ⁴⁾ S:n 31 p. toukok. 766 §. — ⁵⁾ S:n 31 p. toukok. 853 §. — ⁶⁾ S:n 30 p. elok. 1,188 §. — ⁷⁾ S:n 13 p. toukok. 861 §. — ⁸⁾ Ks. v:n 1926 kert. ss. 62—64. — ⁹⁾ Rkmrin pöytäk. 21 p. kesäk. 955 §. — ¹⁰⁾ Ks. tätä kert. s. 71. — ¹¹⁾ Rkmrin pöytäk. 31 p. toukok. 876 §. — ¹²⁾ S:n 31 p. toukok. 856 §.

Talonisännöitsijän kanslian konekirjoittajattarelle S. P. Grönbergerille myönnettiin ¹⁾ kesälomaa kesäkuun 16 p:stä heinäkuun 16 p:ään, sijaisena rouva L. Saha, jolle sijaisuuspalkkioksi oli maksettava 1,500 markkaa.

Ylimääräinen ammattientarkastaja A. Lindholm oikeutettiin ²⁾ saamaan 1 kuukauden kesäloma, joka oli järjestettävä virkatehtävien kannalta sopivimpaan aikaan.

Kansakoulunopettajain eroamisvelvollisuus. Kouluhallitus oli ruotsinkielisten kansakoulujen tarkastajalle lähettänyt kirjelmän, jossa huomautettiin, että kesäkuun 29 p:nä 1926 valtion viran haltijain nimittämiskirjoista annettu laki oli tulkittu siten, että kansakoulunopettajakin oli velvollinen eroamaan virastaan kuudenkymmenenviiden vuoden iässä, minkä vuoksi kouluhallitus viitaten joulukuun 11 p:nä 1926 annettuun lakiin, jonka mukaan viranpitäjälle, joka ennen helmikuun 1 p:ää 1927 tuli eroamisikänsä, ennen tammikuun 11 p:ää 1927 tehdystä anomuksesta voitiin myöntää oikeus pysyä virassaan mainitun ajankohdan jälkeen, kehoitti tarkastajaa siinä tapauksessa, että ruotsinkielisissä kansakouluissa oli tällaisia opettajia ja heidän pysymistään toimeensa pidettiin suotavana, määrääjän kuluessa anomaan heille tätä oikeutta. Tämän johdosta ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunta joulukuun 22 p:nä 1926 oli päättänyt mielipiteenään lausua, että mainittu lainkohta, joka sääti eroamisvelvollisuuden niille kunnan viranpitäjille, joiden nimittämisessä valtion viranomaisen oli ollut osallisena, ei voinut koskea sellaisen kaupungin kansakoulunopettajia, joka oli asettanut kunnallisen tarkastajan, koska nämä opettajat olivat kokonaan kunnan viranpitäjiä, joiden nimittämisessä mikään valtionviranomaisen ei ollut ollut osallisena, heidät kun valitsi johtokunta ja vaalin vahvasti tarkastaja. Tosin oli olemassa mahdollisuus, että ellei tarkastaja yhtynyt johtokunnan päätökseen, kouluhallitus ratkaisi asian, mutta tämä oli poikkeustoimenpide, eikä ainoatakaan niistä opettajista, jotka nyt olivat täyttäneet kuusikymmentäviisi vuotta, ollut tällä tavalla nimitetty. Kaupungin kansakoulutarkastaja taaskin oli kunnan eikä valtion virkamies, vaikkakin hänen vaalinsa alistettiin kouluhallituksen hyväksyttäväksi ja hän virkatehtäviensä suhteen oli samassa asemassa kuin valtion kansakoulutarkastajat, eivätkä vastaavat määräykset tarkastajan asemasta muuten olleetkaan voimassa silloin kuin nyt kyselliset opettajat astuivat virkoihinsa. Johtokunta oli sen vuoksi sitä mieltä, että jos päätös tehtäisiin kouluhallituksen kiertokirjelmässä omaksutun laintulkinnan nojalla, johtokunnan tai asianomaisten opettajain olisi pakko kääntyä ylempään viranomaisen puoleen saadakseen tällainen päätös muutetuksi. Koska kuitenkin oli otettava huomioon se mahdollisuus, että mainittu laintulkinta julistettaisiin oikeaksi, ja koska siinä tapauksessa mahdolliset anomukset opettajan oikeuttamisesta pysymään virassaan kuusikymmentäviisi vuotta täytettyään oli jätettävä ennen tammikuun 11 p:ää, johtokunta katsoi, että tällainen anomus oli tehtävä, jotta asianomaisten opettajain edut eivät jäisi valvomatta. Tässä tarkoituksessa johtokunta viittasi aikaisempiin päätöksiinsä, joilla voimassa olevan kaupunkien viranpitäjain eläkesäännön määräysten mukaisesti opettaja M. Holmberg oli oikeutettu pysymään virassaan elokuun 1 p:ään 1927 ja opettajat A. Slotte ja J. Wendell sekä opettajattaret F. Calamnius, A. Hallberg, A. Jürgens, B. von Nandelstadh, A. Reuter, F. Rosqvist, I. Rosqvist ja K. Öhman tammikuun 1 p:ään 1928. Oheenliittäen otteen mainittua asiaa käsiteltäessä laaditusta johtokunnan pöy-

¹⁾ Rkmin pöytäk. 14 p. kesäk. 932 §. — ²⁾ Sn 17 p. toukok. 783 §.

täkirjasta tarkastaja sittemmin oli kouluhallitukselle esittänyt, että edellä mainitut opettajat ja opettajattaret oikeutettaisiin jatkuvasti pysymään viroissaan. Näistä toimenpiteistä johtokunta ilmoitti rahatoimikamarille, joka päätti¹⁾ oikeuttaa johtokunnan jatkuvasti ja kunnes opetusministeriö oli lopullisesti ratkaissut kysymyksen, määräämään maksettavaksi niiden opettajain palkat, joiden virassaan pysyttämistä oli tehty esitys.

Eroamisvelvollisen viranpitäjän oikeus pysyä virassaan. Rahatoimikonttorin konttorikirjuri H. Wegelius, joka kertomusvuonna oli täyttänyt kuusikymmentäviisi vuotta, missä iässä kaupungin viranpitäjä on velvollinen eroamaan virastaan, oikeutettiin²⁾ pysymään virassaan lokakuun 1 p:ään 1928.

Rahatoimikamari oikeutti³⁾ talonisännöitsijä K. Gustavsonin, joka syyskuun 9 p:nä täytti 65 vuotta, edelleen pysymään virassaan vuoden ajan mainitusta päivästä lukien.

Sivutoimet. Lihantarkastamon tarkastuseläinlääkäri R. Stenius oikeutettiin⁴⁾ toistaiseksi oman virkansa ohella hoitamaan valtion eläinlääkintälaboratorion assistentinvirkaa.

Kansakoulunopettaja P. Puhakka oikeutettiin⁵⁾ toimimaan Suomen rajaseutuyhdistyksen sihteerinä.

Ruotsinkielisten kansakoulujen vasta valittu lääkäri H. Sundelius oikeutettiin⁶⁾ toistaiseksi oman toimensa ohella hoitamaan aikaisempaa virkaansa Sörnäsän alueen aluelääkärinä.

Ruotsinkielisten kansakoulujen taloudenhoitajan ja sihteerin J. Isakssonin anomus saada sivutoimena hoitaa Malmin kansanakatemia johtajanvirkaa evättiin⁷⁾. Sittenkuin herra Isakssonille oli myönnetty hänen anomansa ero virastaan, johon hänen seuraajakseen oli valittu lehtori E. Pontán, oikeutettiin⁸⁾ tämä kunnallisten virkainsa ohella hoitamaan vakinaista lehtorinvirkaa ruotsalaisessa normaalilyseossa.

Oikeus asua kaupungin ulkopuolella myönnettiin kaupunginpalvelija O. V. Lindqvistille⁹⁾, kaupunginpalvelija C. Wagellolle¹⁰⁾, rahatoimikamarin vahtimestarinapulaiselle J. Svenssonille¹¹⁾, rahatoimikonttorin ekspeditöörille K. B. Sundströmille¹²⁾, suomenkielisten kansakoulujen opettajalle H. Vakkilaiselle¹³⁾, ruotsinkielisten kansakoulujen taloudenhoitajalle J. Isakssonille¹⁴⁾ sekä sähkölaitoksen koneenkäyttäjälle V. Tirrkoselle¹⁵⁾.

Keskuskeittolan johtokuntaan kuuluivat¹⁶⁾ vuonna 1927 professori C. Tigerstedt puheenjohtajana ja toimitusjohtajana sekä rouva H. Gebhard ja O. Tainio, varalla ent. pankinjohtaja G. Estlander ja rouva H. Seppälä.

Naisten työtupain johtokuntaan valittiin¹⁷⁾ kertomusvuodeksi aktuaari A. Hällfors puheenjohtajaksi, neiti A. Bruun, metallityöntekijä P. Kalervo sekä johtajat V. V. Salovaara ja K. A. Widenius.

Rahatoimikamarin edustajat hallituksissa, lautakunnissa y. m. Kamarin edustajaksi kaupungin teknillisten laitosten hallitukseen valittiin¹⁸⁾ kanslianjohdaja J. W. Andersin ja maatalouslautakuntaan jäsen Estlander; koska kaupunginvaltuusto oli valinnut erään kamarin jäsenistä kaupungin yleisten töiden hallitukseen, ei kamari valinnut siihen erityistä edustajaa. Jäsen Levo-

¹⁾ Rkmin pöytäk. 14 p. tammik. 54 §. — ²⁾ S:n 19 p. heinäk. 1,058 §. — ³⁾ S:n 23 p. elok. 1,145 §. — ⁴⁾ S:n 22 p. maalisk. 498 §. — ⁵⁾ S:n 5 p. huhtik. 559 §. — ⁶⁾ S:n 22 p. maalisk. 491 §. — ⁷⁾ S:n 11 p. lokak. 1,432 §. — ⁸⁾ S:n 1 p. marrask. 1,576 §; ks. myös tätä kert. s. 211. — ⁹⁾ Rkmin jstn pöytäk. 13 p. tammik. 2,620 §. — ¹⁰⁾ Rkmin pöytäk. 1 p. marrask. 1,581 §. — ¹¹⁾ S:n 18 p. lokak. 1,476 §. — ¹²⁾ S:n 25 p. tammik. 124 §. — ¹³⁾ S:n 8 p. helmik. 224 §. — ¹⁴⁾ S:n 11 p. lokak. 1,432 §. — ¹⁵⁾ S:n 15 p. maalisk. 449 §. — ¹⁶⁾ S:n 4 p. tammik. 4 §. — ¹⁷⁾ S:n 4 p. tammik. 5 §. — ¹⁸⁾ S:n 4 p. tammik. 6 ja 7 §. —

nus valittiin kamarin puolesta olemaan saapuvilla kaupungin kiinteän omaisuuden katselmuksissa.

Alppilan ja Kaisaniemen ravintolain katselmusmiehiksi rahatoimikamari valitsi¹⁾ kaupunginjohtaja A. Castrénin sekä kamarin jäsenet Grotenfeltin ja Rydmanin; kaupungin yleisten töiden hallitus oli valinnut¹⁾ edustajikseen mainittuun katselmukseen arkkitehdit G. Taucherin ja A. Toivosen.

Kamarin sihteerille A. Blombergille, kamarin jäsenelle Halmeelle sekä tori- ja kauppahallivalvoja I. Lydmanille annettiin²⁾ tehtäväksi kamarin puolesta toimittaa tilapäisten varastopaikkain tarkastukset.

Rahatoimikamari valtuutti³⁾ johtaja I. Lindforsin ja kaupunginjohtaja A. Castrénin uudestaan ryhtymään valtion kanssa neuvotteluihin koko Viikin latokartanon hankkimisesta kaupungille.

Maanmittausinsinööri J. M. Luukkosen kutsuttua asianosaiset kokoukseen, joka toukokuun 14 p:nä pidettäisiin Viikin latokartanon vuokra-alueiden järjestämiseksi, rahatoimikamari valitsi⁴⁾ kaupungingeodeetti W. O. Lillen kaupungin edustajaksi mainittuun toimitukseen. Sittemmin tämä ilmoitti⁵⁾, että vireille pantu kysymys kyseellisten vuokra-alueiden lunastamisesta oli rauennut, koska asianosaiset olivat jääneet saapumatta julistettuun kokoukseen.

Kaupungingeodeetti W. O. Lille määrättiin⁶⁾ valvomaan kaupungin oikeutta siinä maanmittaustoimituksessa, joka toimitettaisiin Viikin latokartanon kaupungille luovutettavilla alueilla.

Koska Eknäsin tilan vuokraaja A. Wathén maaliskuun 14 p:nä tuli luovuttamaan tilan kaupungille, rahatoimikamari valitsi⁷⁾ lähtökatselmuksen toimittajiksi jäsenensä Levoniuksen sekä kaupunginagronomi A. J. Tamminen. Samoille henkilöille annettiin⁸⁾ tehtäväksi toimittaa uusi lähtökatselmus Eknäsin tilalla sekä antaa ehdotus tilan hoidosta marraskuun 1 p:stä lähtien ja kunnes se luovutettiin valtiolle.

Kaupungingeodeetti V. O. Lille valittiin⁹⁾ kaupungin edustajaksi pakkolunastuslautakuntaan valmistelemaan kysymystä kaupungin maan luovuttamisesta Imatran voimalaitoksen tarpeisiin. Rahatoimikamarin asiamies M. Wilskman valittiin valvomaan kaupungin etuja pakkolunastustoimituksessa.

Köyhäinhuoltolautakunnan sihteerin V. A. Eloniemen tehtyä selkoa siinä kokouksessa käydyistä neuvotteluista, jonka erinäisten Uudenmaan läänin kuntain edustajat olivat pitäneet tammikuun 10 p:nä valmistellakseen kysymystä yhteisen pakkotyölaitoksen perustamisesta, ja kokouksen asetettua asiaa edelleen käsittelemään komitean, johon Helsingin kaupungilla oli oikeus valita kaksi jäsentä, kamari päätti¹⁰⁾, ettei kaupungilla asian silloisessa vaiheessa ollut syytä ryhtyä yhteistoimintaan kyseellisten kuntien kanssa, minkä johdosta kamari ei myöskään valinnut kaupungin puolesta edustajia mainittuun komiteaan.

Luopuen edellä mainitusta päätöksestään kamari sittemmin valitsi¹¹⁾ jäsenensä Halmeen ja sihteerin V. A. Eloniemen kaupungin edustajiksi mainittuun komiteaan oikeuttamatta heitä kuitenkaan tekemään kaupunkia sitovia sopimuksia.

¹⁾ Rkmrin pöytäk. 18 p. tammik. 95 § ja rkmrin jstn pöytäk. 3 p. helmik. 2,829 §. —
²⁾ Rkmrin pöytäk. 12 p. heinäk. 1,033 §. — ³⁾ S:n 11 p. maalisk. 426 §; ks. tätä kert. s. 20. —
⁴⁾ Rkmrin jstn pöytäk. 29 p. huhtik. 4,029 §. — ⁵⁾ S:n 27 p. toukok. 4,349 §. —
⁶⁾ Rkmrin pöytäk. 13 p. jouluk. 1,862 §. — ⁷⁾ S:n 1 p. maalisk. 357 §; vrt. tätä kert. s. 158. —
⁸⁾ Rkmrin pöytäk. 25 p. lokak. 1,520 §. — ⁹⁾ S:n 4 p. marrask. 1,603 §. — ¹⁰⁾ S:n 21 p. tammik. 114 §. — ¹¹⁾ S:n 11 p. helmik. 237 §.

Tilintarkastus. Uimahalli osakeyhtiön tilien tarkastajaksi rahatoimikamari valitsi ¹⁾ pankinjohtaja E. H. Rydmanin.

Neuvottelukunta obligatioasioita varten. Koska muutamat kaupunkia vastaan vireille pannut obligatioasioita koskevat oikeudenkäynnit olivat erittäin laajakantoisia ja melkoiset omaisuusarvot voivat olla niissä kyseessä, rahatoimikamari päätti ²⁾ asettaa neuvottelukunnan, jonka tuli seurata kyseellisten oikeudenkäyntien kulkua ja päättää tärkeimmistä prosessitoimista. Toimikuntaan valittiin kaupunginjohtaja Castrén puheenjohtajaksi sekä jäsenet Levonius ja Rydman jäseniksi.

Asetettuja komiteoja. Kaupunginvaltuuston päätöksen johdosta, joka koski Etu-Töölön uuden kaupunginasemakaavan ehdotuksen ³⁾ laatimista, rahatoimikamari päätti ⁴⁾ asiaa tarkemmin valmistelemaan asettaa komitean, johon valittiin kanslianjohtaja J. W. Andersin puheenjohtajaksi sekä kamarin jäsenet Grotenfelt, Levonius ja Rydman.

Kaupunginjohtaja Castrénille ja rahatoimenjohtaja Huplille annettiin ⁵⁾ tehtäväksi neuvotella johtaja L. Lerchen kuolinpesän kanssa sen omistaman Hakaniementorin varrella sijaitsevan tontin n:o 2 ostamisesta kaupungille.

Kaupunginjohtaja Castrénille annettiin ⁶⁾ tehtäväksi neuvotella Kaisaniemenkadun tontin n:o 4 omistajan kanssa kadun laajentamiseen tarpeellisen tontin osan luovuttamisesta.

Rahatoimikamari antoi ⁷⁾ komitealle, johon kuuluivat kaupunginjohtaja Castrén, kamarin jäsenet Grotenfelt ja Halme, kaupungingeodeetti W. O. Lille, kaupunginasemakaava-arkkitehti B. Brunila ja kamarin sihteeri K. Hård af Segerstad, tehtäväksi vuonna 1928 myytäväksi tarjottavien tonttien luettelon laatimisen.

Rahatoimikamari päätti ⁸⁾ asettaa komitean tarkastamaan erään valtion komitean laatimaa ehdotusta kuntain raha-asiain hallinnon järjestämisestä. Komitean puheenjohtajaksi valittiin kamarin jäsen Estlander ja jäseniksi kaupunginkamreeri P. J. Björk ja kamarin jäsen Halme.

Kamari päätti ⁹⁾ asettaa komitean laatimaan ehdotusta rahatoimikonttorin uudestaanjärjestelyn johdosta tarpeellisiksi kamarin johto- ja ohjesääntöjen muutoksiksi ja valitsi sen jäseniksi kamarin jäsenet Levoniuksen ja Estlanderin sekä kaupunginkamreeri P. J. Björkin, joista ensinmainitun tuli toimia puheenjohtajana.

Koska komitea, joka oli asetettu valmistelemaan kysymystä kaupungin virastojen yhteisostoista, ei ollut antanut siltä pyydettyä ehdotusta, kamari päätti ¹⁰⁾ asettaa uuden komitean, johon valittiin kamarin jäsen Estlander puheenjohtajaksi sekä sairaalatarkastaja G. Palander ja kaasulaitoksen toimitusjohtaja H. Sahlberg jäseniksi.

Rahatoimikamari päätti ¹¹⁾ asettaa komitean, jonka tuli laatia ja lähettää kamarille ehdotuksia uusien uimahuoneiden rakentamiseksi ja uimapaikkain järjestämiseksi kaupunkiin. Kamarin kehoituksesta seuraavat lautakunnat ja hallitukset sittemmin valitsivat ¹²⁾ jokainen yhden jäsenen komiteaan, nim. kaupungin yleisten töiden hallitus rakennuskonttorin satamaosaston päällikön S. Randelinin, satamahallitus satamakapteeni A. Lindforsin, terveydenhoitolautakunta ens. kaupunginlääkärin F. Hisingerin ja urheilulautakunta

¹⁾ Rkmin pyötäk. 1 p. maalisk. 337 §; ks. tätä kert. s. 47. — ²⁾ Rkmin pöytäk. 22 p. maalisk. 478 §. — ³⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 3. — ⁴⁾ Rkmin pöytäk. 4 p. tammik. 24 §. — ⁵⁾ S:n 23 p. jouluk. 1,928 §. — ⁶⁾ S:n 7 p. lokak. 1,410 §. — ⁷⁾ S:n 28 p. lokak. 1,554 §. — ⁸⁾ S:n 25 p. lokak. 1,516 §. — ⁹⁾ S:n 28 p. lokak. 1,540 §. — ¹⁰⁾ S:n 27 p. syysk. 1,343 §. — ¹¹⁾ S:n 13 p. syysk. 1,277 §. — ¹²⁾ S:n 18 p. lokak. 1,479 §.

jäsenensä V. Lähteisen. Kamari valitsi komiteaan jäsenensä Estlanderin ja Halmeen, joista ensinmainitun tuli toimia puheenjohtajana.

Rahatoimikamari päätti¹⁾ asettaa komitean Merisataman varastopaikkoja järjestelmään ja valitsi²⁾ siihen puolestaan jäsenensä Kaupin, jonka tuli toimia puheenjohtajana. Kaupungin yleisten töiden hallitusta edusti komiteassa rakennuskonttorin satamaosaston työpäällikkö S. Randelin ja satamahallitusta satamakapteeni A. Lindfors.

Rahatoimikamari päätti³⁾ asettaa komitean uuden kappaletavara-aseman liikennöimiskysymystä valmistelemaan ja valitsi puolestaan komitean puheenjohtajaksi jäsenensä Kaupin ja jäseneksi johtaja T. Salmion. Rautatiehallitusta, satamahallitusta ja kaupungin yleisten töiden hallitusta oli kutakin kehoitettava valitsemaan yksi jäsen komiteaan.

Asetettiin⁴⁾ komitea selvittämään kysymystä, voisiko kaupungille tulevien maksujen kanto tapahtua tullinkannon yhteydessä. Kamari valitsi⁴⁾ puolestaan jäsenensä Kaupin puheenjohtajaksi ja kaupunginkamreeri P. J. Björkin jäseneksi tähän komiteaan sekä kehoitti tullihallitusta, satamahallitusta ja Helsingin makasiiniosakeyhtiötä kutakin valitsemaan siihen yhden jäsenen.

Tarkastamaan satamahallituksen laatimaa satamaviranomaisten johtaja ohjesääntöehdotusta rahatoimikamari asetti⁵⁾ komitean, johon tulivat jäsen Estlander ja sihteeri A. Blomberg.

Rahatoimikamari asetti⁶⁾ komitean, jonka tuli määrätä kaupungin satama-alueiden maarajat ja valitsi sen puheenjohtajaksi kaupunginjohtaja Castrénin ja jäseniksi kaupungin yleisten töiden hallituksen puheenjohtajan E. Moringin, satamahallituksen varapuheenjohtajan H. Ramsayn sekä kamarin jäsenet Estlanderin ja Halmeen.

Rahatoimikamari asetti⁷⁾ komitean valmistelemaan kysymystä kaupungin katujen päällystämisestä sekä laatimaan tätä koskevaa yksityiskohtaista ehdotusta, ja valitsi puolestaan tämän komitean puheenjohtajaksi kaupunginjohtaja Castrénin ja jäseniksi kamarin jäsenet Estlanderin ja Virran sekä kehoitti maistraattia ja kaupunginvaltuuston liikenteenjärjestelykomiteaa valitsemaan siihen edustajansa.

Valmistelemaan vireille pantua kysymystä ammattivalinnan neuvonnan järjestämisestä rahatoimikamari päätti⁸⁾ asettaa komitean, johon valittiin kunnallisneuvos V. von Wright puheenjohtajaksi, kansakoulutarkastaja M. Pesonen, lastensuojelulautakunnan toimitusjohtaja R. Liukkonen, taide-teollisuuskeskuskoulun johtaja arkkitehti W. von Essen ja kirjaltaja V. Mikola.

Suomen karjakeskuksen r. l. anottua, että Sörnäsän sivuradan alitse vievä tie levennettäisiin, rahatoimikamari päätti⁹⁾ ehdottaa rautatiehallitukselle, että kysymystä pohtimaan asetettaisiin neuvottelukunta, johon kuuluisi sekä valtion että kaupungin edustajia, minkä ohessa kamari valitsi kaupungin edustajiksi kaupunginjohtaja Castrénin ja kanslianjohtaja Andersinin. Rakennuskonttorille annettiin⁹⁾ tehtäväksi hankkia tarvittavat tilastotiedot kyseellisen tien liikenteestä.

Valmistelemaan kysymystä maidontarkastuksen kunnallistamisesta rahatoimikamari asetti¹⁰⁾ komitean ja valitsi sen puheenjohtajaksi jäsenensä Levo-

¹⁾ Rkmin pöytäk. 18 p. lokak. 1,481 §. — ²⁾ S:n 8 p. marrask. 1,639 §. — ³⁾ S:n 21 p. lokak. 1,495 §. — ⁴⁾ S:n 30 p. jouluk. 1,964 §. — ⁵⁾ S:n 4 p. maalisk. 370 §. — ⁶⁾ S:n 19 p. heinäk. 1,061 §. — ⁷⁾ S:n 12 p. heinäk. 1,037 §. — ⁸⁾ S:n 29 p. maalisk. 515 §. — ⁹⁾ S:n 3 p. toukok. 679 §. — ¹⁰⁾ S:n 25 p. helmik. 321 §.

niuksen ja sihteeriksi sihteerinsä A. Blombergin; jäseneksi terveydenhoitolautakunta valitsi kaupungineläinlääkäri V. Ehrströmin, Voinvientiosuusliike Valio johtaja S. Salomaan, Osuusliike Elanto johtaja A. Timosen, Maanviljelijäin maitokeskusliike osakeyhtiö agronomi C. Neoviuksen ja Kulutusmaidontuottajain liitto filosofiantohtori J. Jänneksen, kun taas Helsingin maitokauppiasyhdistys Lacta kehoituksesta huolimatta laiminlöi edustajan valitsemisen komiteaan.

Saadakseen aikaan yhteistoimintaa niiden komiteain kesken, joista toisen rahatoimikamari oli asettanut valmistelemaan kysymystä lastenkodin perustamisesta, toisen terveydenhoitolautakunta käsittelemään kysymystä kodin aikaansaamisesta terveille lapsille, joiden kodeissa joku vanhemmista poti tuberkuloosia, rahatoimikamari päätti¹⁾ valita ensiksi mainittuun komiteaan jäseniksi ens. kaupunginlääkäriin F. Hisingerin ja aluelääkäri H. Sundeliuksen, jotka olivat viimeksimainitun komitean jäseniä.

Rahatoimikamarin edustajaksi siihen komiteaan, joka oli suunniteltu asetettavaksi valmistelemaan kysymystä kaupungin ja valtion välisestä yhteistoiminnasta uusia sairaaloita perustettaessa, rahatoimikamari valitsi²⁾ jäsenensä Grotenfeltin.

Antamaan lausuntoa niistä muistutuksista, jotka revisionikonttori oli lausunut köyhäinhoitolautakunnan lokakuun 4 p:nä 1926 tekemän päätöksen johdosta, että erinäiset saatavat jätettäisiin varsinaisen kirjanpidon ulkopuolelle, rahatoimikamari päätti³⁾ asettaa komitean, johon tulivat jäseniksi köyhäinhoidon toimitusjohtaja H. Myhrberg, kamarin jäsen Rydman, kaupunginkamreeri P. J. Björk, kaupunginreviisori G. Winter ja kamarin sihteerin A. Blomberg. Sittemmin kaupunginreviisori G. Winter vapautettiin⁴⁾ jäsenyydestä.

Kaupunginvaltuuston päätöksen johdosta, että pantaisiin toimeen tutkimus kansakoulujen aiheuttamien menojen supistamismahdollisuuksista⁵⁾, rahatoimikamari päätti⁶⁾ asettaa asiaa valmistelemaan komitean, johon kamarin valitsi puheenjohtajaksi yliopettaja L. Pohjalan ja jäseniksi kamarin jäsenet Rydmanin ja Virran sekä suomen- ja ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunnat kansakoulujen taloudenhoitajat S. Ojanteen ja A. Mickwitzin.

Puhtaanapitohallituksen lähettämää puhtaanapitosääntöehdotusta tarkastamaan rahatoimikamari päätti⁷⁾ asettaa komitean, johon kamarin valitsi jäsenensä Rydmanin puheenjohtajaksi sekä johtaja K. R. Heinosen jäseneksi, minkä ohessa terveydenhoitolautakunta valitsi jäseneksi ens. kaupunginlääkäriin F. Hisingerin ja Helsingin talonomistajayhdistys talonomistaja J. Koskisen. Jäsen Rydman vapautettiin⁸⁾ sittemmin komitean jäsenyydestä, ja hänen sijaansa tuli jäsen Kauppi.

Sen komitean jäseneksi, joka oli asetettu valmistelemaan kysymystä puhtaanapitolaitoksen keräämien jätteiden käyttämisestä, valittiin⁹⁾ johtaja J. Sjöholmin sijaan insinööri E. Rosenbröijer.

Sen toimikunnan jäseniksi, jonka lähinnä tuli johtaa naisten työtupain järjestämiä talouskursseja, rahatoimikamari valitsi¹⁰⁾ osastonjohtajat A. Bruunin, opettajat H. Parkkosen, kunnan työväenasuntojen ent. emännöitsijän L. Saarikiven ja vapaaherratar I. Yrjö-Koskisen.

¹⁾ Rkmin pöytäk. 25 p. tammik. 119 §; ks. v:n 1924 kert. s. 285 ja v:n 1927 kert. s. 122. — ²⁾ Rkmin pöytäk. 25 p. tammik. 121 §. — ³⁾ S:n 21 p. tammik. 101 §. — ⁴⁾ S:n 4 p. helmik. 198 §. — ⁵⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 106. — ⁶⁾ Rkmin pöytäk. 4 p. tammik. 21 § sekä rkmin jstn pöytäk. 17 p. helmik. 3,000 ja 3,003 §. — ⁷⁾ Rkmin pöytäk. 5 p. huhtik. 552 §. — ⁸⁾ S:n 15 p. marrask. 1,664 §. — ⁹⁾ S:n 28 p. tammik. 144 §. — ¹⁰⁾ S:n 11 p. helmik. 256 a §.

Asetettiin¹⁾ komitea selvittämään kysymystä siitä, mitä periaatteita oli noudatettava myönnettäessä lupia radioantennien asettamiseen, ja rahatoimikamari valitsi²⁾ puolestaan kanslianjohtaja J. W. Andersinin komitean puheenjohtajaksi.

Vapautus komiteain jäsenyydestä. Neiti M. Sillanpään anomukseen, että hänet vapautettaisiin naisten työlaitoksen perustamiskysymystä valmistele- van komitean puheenjohtajan toimesta, myönnyttiin³⁾, ja hänen sijaansa valittiin puheenjohtajaksi ylitarkastaja J. Markelin-Svensson.

Johtaja W. A. Lavonius vapautettiin⁴⁾ anomuksestaan sen komitean jäsenyydestä, joka oli asetettu valmistelemaan kysymystä köyhäinhoidon menojen supistamisesta; hänen sijaansa valittiin jäseneksi kamarin jäsen Kauppi.

Kamarin ent. jäsenen Heinosen sijaan, joka oli nimitetty hallituksen jäseneksi, valittiin⁵⁾ jäsen Rydman sen komitean jäseneksi, jolle oli annettu tehtäväksi valmistella kysymystä ammattikoulutalon rakentamisesta.

Eväilty vapautusanomus. Rahatoimikamari epäsi⁶⁾ arkkitehti K. Hård af Segerstadin tekemän anomuksen, että hänet vapautettaisiin tuberkuloosisairaalan rakennustoimikunnasta.

Näyteikkunain valaistuskilpailu. Sähkölaitoksen ehdotettua, että kaupunki olisi edustettuna siinä komiteassa, jolle oli uskottu laitoksen aloitteesta päätetyn ja syyskuussa pidettävään n. s. kotimaiseen viikkoon yhdistetyn liike- ja myymäläikkunain valaistuskilpailun järjestäminen, rahatoimikamari antoi sähkölaitokselle tehtäväksi⁷⁾ edustaa kaupunkia mainitussa komiteassa.

Kaupungin viemäriolojen järjestely. Rahatoimikamari päätti⁸⁾ kehoittaa johtaja G. K. Bergmania lausumaan mielipiteensä rakennuskonttorin laatimasta kaupungin viemäriolojen järjestelyehdotuksesta sekä ehdottamaan jonkun pätevän ruotsinmaalaisen henkilön, jolta niinkään pyydetäisiin lausunto. Johtaja Bergmanin neuvosta kamari sittemmin kääntyi⁹⁾ insinööri W. von Greyerzin puoleen pyytään häneltä lausuntoa kyseellisestä ehdotuksesta.

Likaveden puhdistuslaitos. Edelleen kamari tiedusteli¹⁰⁾ johtaja Bergmanin ja insinööri von Greyerzin mielipidettä siitä, mihin paikkaan Liisan torin seutuville suunniteltu likavedenpuhdistusasema sopivimmin oli sijoitettava.

Jäsenten valitseminen asunto-osakeyhtiöiden ja -osuuskuntain johtokuntiin. Rahatoimikamari valitsi alla luetelluissa tapauksissa seuraavat henkilöt yleishyödyllisten asunto-osakeyhtiöitten ja -osuuskuntain johtokuntiin:

Asunto-osakeyhtiö Stenbäckinkatu 18—20:n: opettajatar J. Poijärven ja filosofianmaisteri V. Kaukorannan¹¹⁾;

Aktiebolaget Tjänstemannabostäder — Virkamiesasuntoja osakeyhtiön: kamarin jäsenen Estlanderin, sosialilautakunnan sihteerin A. Erikssonin ja kamarin sihteerin A. Blombergin¹²⁾;

Asunto-osakeyhtiö Sturen: kanslianjohtaja J. W. Andersinin, sosialilautakunnan sihteerin A. Erikssonin ja kamarin sihteerin A. Blombergin sekä varalle sihteerin A. Ervastin ja kaupunginasemakaava-arkkitehti B. Brunilan¹³⁾;

Helsingin kaupungin rakennusosakeyhtiön n:o 3: kamarin sihteerin A. Blombergin, sosialilautakunnan sihteerin A. Erikssonin, kunnallisen keskus-

1) Rkmin pöytäk. 25 p. marrask. 1,730 §. — 2) S:n 16 p. jouluk. 1,877 §. — 3) S:n 11 p. tammik. 45 §. — 4) S:n 28 p. tammik. 160 §; ks. v:n 1926 kert. s. 227. — 5) Rkmin pöytäk. 1 p. helmik. 166 §. — 6) S:n 7 p. kesäk. 903 § ja 14 p. kesäk. 939 §. — 7) Rkmin jstn pöytäk. 27 p. tammik. 2,790 §. — 8) Rkmin pöytäk. 30 p. elok. 1,200 §. — 9) S:n 13 p. syysk. 1,247 §. — 10) S:n 25 p. lokak. 1,515 §. — 11) Rkmin jstn pöytäk. 7 p. tammik. 2,557 §. — 12) S:n 10 p. helmik. 2,966 §. — 13) Rkmin pöytäk. 15 p. helmik. 268 §.

toimiston johtajan Y. Harvian, arkkitehti A. Toivosen, työnvälitysneuvoja T. Uskin ja kamarin jäsenen Virran väliaikaiseksi johtokunnaksi¹⁾;

Helsingin kaupungin rakennusosakeyhtiön n:o 3: kamarin sihteerin A. Blombergin, sosialilautakunnan sihteerin A. Erikssonin, johtaja Y. Harvian, kamarin jäsenen Kaupin ja työnvälitysneuvoja T. Uskin sekä varalle kaupunginasemakaava-arkkitehti B. Brunilan, kamarin sihteerin A. Ervastian ja kamarin jäsenen Virran²⁾;

Asunto-osakeyhtiö Hauhon r. l.: kunnan työnväenasuntojen isännöitsijän G. V. Karhumaan, sosialilautakunnan sihteerin A. Erikssonin ja johtaja K. R. Heinosen sekä varalle kamarin sihteerin A. Blombergin ja kamarin jäsenen Rydmanin³⁾;

Vallilan asunto-osuuskunnan r. l.: kamarin jäsenen Halmeen, kamarin sihteerin A. Blombergin ja sosialilautakunnan sihteerin A. Erikssonin sekä varalle kamarin sihteerin A. Ervastian ja kamarin jäsenen Virran⁴⁾;

Asunto-osuuskunta Kävyyn r. l.: sosialilautakunnan sihteerin A. Erikssonin, arkkitehti A. Toivosen ja toimittaja R. Tuhtin sekä varalle notaari G. Brothoruksen ja kamarin jäsenen Halmeen⁵⁾;

Asunto-osuuskunta Voiton r. l.: sosialilautakunnan sihteerin A. Erikssonin, kamarin sihteerin A. Ervastian ja kamarin jäsenen Halmeen sekä varalle kamarin sihteerin A. Blombergin ja jäsenen Virran⁶⁾;

Asunto-osuuskunta Käpylän r. l.: sosialilautakunnan sihteerin A. Erikssonin, kamarin sihteerin A. Ervastian, isännöitsijä E. Korttilan ja arkkitehti V. Määttä sekä varalle kamarin sihteerin A. Blombergin ja kamarin jäsenen Halmeen⁷⁾;

Asunto-osuuskunta Haavan r. l.: sosialilautakunnan sihteerin A. Erikssonin, kamarin sihteerin A. Ervastian ja arkkitehti V. Määttä sekä varajäseniksi kamarin sihteerin A. Blombergin ja jäsenen Halmeen⁸⁾;

Asunto-osuuskunta Vallilan r. l.: kamarin sihteerin A. Blombergin, kaupunginasemakaava-arkkitehti B. Brunilan, sosialilautakunnan sihteerin A. Erikssonin ja kamarin jäsenen Halmeen sekä varajäseniksi kamarin sihteerin A. Ervastian ja sosialilautakunnan avustavan sihteerin A. G. Warosen⁹⁾;

Oma-asunto-osakeyhtiön: kamarin sihteerin A. Blombergin, sosialilautakunnan sihteerin A. Erikssonin ja kamarin jäsenen Halmeen sekä varalle kamarin sihteerin A. Ervastian ja kamarin jäsenen Virran¹⁰⁾;

Helsingin kaupungin rakennusosakeyhtiön n:o 1: kamarin sihteerin A. Blombergin, sosialilautakunnan sihteerin A. Erikssonin ja johtaja K. R. Heinosen sekä varalle kaupunginasemakaava-arkkitehti B. Brunilan ja kunnan työnväenasuntojen isännöitsijän G. V. Karhumaan¹¹⁾;

Asunto-osakeyhtiö Aidon: kanslianjohtaja J. W. Andersinin, sosialilautakunnan sihteerin A. Erikssonin ja arkkitehti A. Nybergin sekä varalle kamarin sihteerin A. Ervastian ja johtaja K. R. Heinosen¹²⁾;

Helsingin kaupungin rakennusosakeyhtiön n:o 2: kanslianjohtaja J. W. Andersinin, kamarin sihteerin A. Blombergin, sosialilautakunnan sihteerin A. Erikssonin, johtaja K. R. Heinosen ja kamarin jäsenen Kaupin sekä varalle kaupunginasemakaava-arkkitehti B. Brunilan, kamarin sihteerin A. Ervastian ja kunnan työnväenasuntojen isännöitsijän G. W. Karhumaan¹³⁾;

¹⁾ Rkmin pöytäk. 8 p. huhtik. 588 §. — ²⁾ S:n 22 p. marrask. 1,718 § ja rkmin jstn pöytäk. 23 p. marrask. 6,972 §. — ³⁾ Rkmin pöytäk. 29 p. huhtik. 671 §. — ⁴⁾ Rkmin jstn pöytäk. 5 p. toukok. 4,119 §. — ⁵⁾ S:n 2 p. elok. 5,296 §. — ⁶⁾ S:n 21 p. syysk. 5,923 §. — ⁷⁾ S:n 12 p. lokak. 6,271 §. — ⁸⁾ S:n 12 p. lokak. 6,272 §. — ⁹⁾ S:n 12 p. lokak. 6,275 §. — ¹⁰⁾ Rkmin pöytäk. 4 p. marrask. 1,600 §. — ¹¹⁾ S:n 8 p. marrask. 1,636 §. — ¹²⁾ S:n 22 p. marrask. 1,711 §. — ¹³⁾ S:n 22 p. marrask. 1,715 §.

Asunto-osakeyhtiö Tyynin r. l.: kamarin sihteerin A. Blombergin, sosiaalilautakunnan sihteerin A. Erikssonin ja kamarin jäsenen Virran sekä varalle kamarin sihteerin A. Ervastin ja asiamies M. Wilskmanin ¹⁾; sekä

Asunto-osuuskunta Poiston r. l.: kamarin sihteerin A. Blombergin, sosiaalilautakunnan sihteerin A. Erikssonin ja kamarin jäsenen Halmeen sekä varalle johtaja K. R. Heinosen ja herra N. Kristofferssonin ²⁾.

Painatustöiden valvojan välityksellä suoritettiin vuonna 1927 seuraavat painatus- ja sidontatyöt, joiden kustannukset nousivat allaolevassa taulukossa mainittuihin määriin:

Lautakunta tai virasto, jonka laskuun työ suoritettiin.	Lomakkeet.		Muut painatustyöt		Painatus- kulut.	Sidonta- kulut.	Yhteensä.
	Eri lajeja.	Yhteensä kpl.	Eri lajeja.	Yhteensä kpl.			
Maistraatti	67	135,600	—	—	33,946	4,215	38,161
Raastuvanoikeus	68	88,950	—	—	32,628	7,510	40,138
Ensimmäisen kaupun- ginvoudin konttori ..	11	41,600	—	—	5,115	—	5,115
Toisen kaupunginvoudin konttori	46	379,650	—	—	36,920	2,208	39,128
Rikostuomioiden toi- meenpanijan konttori	17	60,000	—	—	10,393	1,840	12,233
Raatihuoneen arkisto ..	—	—	—	—	—	20,153	20,153
Kaupunginvaltuuston kanslia	5	7,700	40	12,280	114,351	—	114,351
Rahatoimikamarin kans- lia	30	26,430	87	23,850	³⁾ 317,341	7,659	325,000
Rahatoimikamarin asia- miesosasto	9	2,750	—	—	2,820	1,221	4,041
Rahatoimikonttori	58	675,900	3	650	86,692	11,554	98,246
Satamahallitus ja sen alaiset laitokset	28	279,400	—	—	18,557	305	18,862
Tilastokonttori	12	25,100	19	11,460	320,727	10,180	330,907
Työnvälitystoimisto ..	17	130,000	1	200	11,481	—	11,481
Verotusvalmistelukunta	37	462,150	—	—	70,259	18,825	89,084
Terveystoimilautakun- ta ja sen alaiset laitokset	93	161,110	—	—	21,944	4,004	25,948
Sairaalat ja sairaalain tilivirasto	25	130,000	—	—	18,945	8,338	27,283
Köyhäinhuoltoautakunta ja sen alaiset laitokset	61	172,000	2	275	20,851	—	20,851
Lastensuojelulautakunta	56	60,000	1	150	10,171	260	10,431
Suomenkieliset kansa- koulut	25	51,910	1	500	7,968	—	7,968
Ruotsinkieliset kansa- koulut	4	9,500	1	225	2,076	115	2,191
Muut opetuslaitokset ..	20	10,220	4	2,750	7,826	—	7,826
Kansanlastentarhat	11	5,950	—	—	2,078	—	2,078
Kaupunginkirjasto	44	301,830	6	9,135	60,040	195,399	255,439
Siirto	744	3,217,750	165	61,475	1,213,129	293,786	1,506,915

¹⁾ Rkmin pöytäk. 29 p. marrask. 1,759 §. — ²⁾ S:n 16 p. jouluk. 1,875 §. — ³⁾ Tähän sisältyy kuvalaattojen hankinnasta johtuneet kustannukset 11,484:66 markkaa.

Siirto	744	3,217,750	165	61,475	1,213,129	293,786	1,506,915
Kaupunginmuseo	—	—	3	1,800	11,146	—	11,146
Vesijohtolaitos	46	223,350	1	350	34,046	3,792	37,838
Kaasulaitos	92	864,960	1	350	63,677	2,762	66,439
Sähkölaitos	135	1,597,140	1	350	116,144	18,408	134,552
Rakennuskonttori	29	60,850	—	—	12,102	5,358	17,460
Puhtaanapitolaitos	7	123,000	—	—	8,892	1,105	9,997
Kansanpuistot	38	821,700	—	—	15,218	—	15,218
Muut lautakunnat ja laitokset	40	362,690	—	—	30,303	1,084	31,387
Yhteensä	1,131	7,271,440	171	64,325	1,504,657	326,295	1,830,952

Edellä oleviin lukuihin eivät vielä sisälly kaupungin kaikki painatus- ja sidontatyöt, sillä osa kaupungin laitoksista ei ole tilannut töitään painatus- töiden valvojan välityksellä. Sitävastoin sisältyy niihin jokin määrä töitä, kuten säilytyskansien y. m. s. hankinta, jotka kernaammin voitaneen lukea 1927 konttoritarpeisiin kuuluviksi.

Alentamalla aikaisemmin eri painatus- ja sidontatöistä suoritettuja yksikköhintoja onnistui kaupungin painatus- töiden valvojan vuonna 1927 säästää 95,817: 34 markkaa.

Painatus- töiden valvojan aloitteesta tehtiin Sanomalehtien ilmoitustoimiston kanssa ilmoituksia koskeva sopimus, jonka mukaan toimiston sanomalehtiin välittämistä kaupungin ilmoituksista myönnettiin 7 %:n alennus. Tämä alennus teki kertomusvuonna 16,286: 78 markkaa.

III. Tilastokonttori.

Tilastokonttorin vuodelta 1927 antama vuosikertomus oli seuraavansisältöinen:

Konttorin henkilökunta. Vuoden varrella tapahtui konttorin vakinaisissa viroissa juokko uudestijärjestelyitä. Valtuuston maaliskuun 23 p:nä tekemän päätöksen mukaan lakkautettiin toinen aktuaarinvirka heinäkuun 1 p:stä lukien ja sen sijaan siirrettiin ylimääräinen amanuenssinvirka vakinaiseen menosääntöön ja perustettiin uusi assistentinvirka, myöskin heinäkuun 1 p:stä lukien; ensimmäinen aktuaari sai samaan aikaan nimityksen aktuaari. Valtuuston joulukuun 14 p:nä tekemän päätöksen nojalla siirrettiin kaksi ylimääräistä laskuapulaisenvirkaa vakinaisiksi, tammikuun 1 p:stä 1928 lukien.

Toinen aktuaari W. Sjöström sanottiin irti viran lakkauttamisen tähden ja erosi elokuun 3 p:nä. Assistentiksi otettiin laskuapulainen E. Särkisilta, heinäkuun 1 p:stä lukien. Laskuapulainen A. Brunou erosi toimestaan huhtikuun 1 p:stä lukien ja vakinaisiksi laskuapulaisiksi otettiin ylimääräiset laskuapulaiset A. Ikonen ja A. Emeléus, edellinen huhtikuun 1 p:stä, jälkimmäinen heinäkuun 1 p:stä lukien.

Virkavapautta nauttivat johtaja O. Bruun yksityisasiain tähden elokuun 11 p:n ja syyskuun 10 p:n välisenä aikana, sijaisenaan aktuaari S. J. Lieto, jonka viransijaisena toimi ent. toinen aktuaari W. Sjöström. Virkavapaina olivat myöskin laskuapulaiset E. Särkisilta toukokuun 14 p:stä heinäkuun 13 p:ään, H. Montell maaliskuun 15 p:stä huhtikuun 14 p:ään, E. Inberg marraskuun 15 p:stä joulukuun 14 p:ään ja vahtimestari V. F. Aarnio tammikuun 1 p:stä toukokuun 31 p:ään, kaikki lääkärintodistuksella oikeutettuina virkavapautensa aikana nostamaan täyden palkkansa, minkä, mikäli vahtimestari Aarnioon tuli, valtuusto myönsi maaliskuun 23 p:nä, virkavapauden 2 kuukautta ylittäneeltä ajalta.

Ylimääräinen aktuaari D. Neovius erosi toimestaan vuoden lopulla, koska se, valtuuston maaliskuun 23 p:nä ja rahatoimikamarin elokuun 9 p:nä tekemäin päätösten perusteella silloin lakkautettiin; hän nautti virkavapautta yksityisasiain tähden syyskuun 16—25 p:n välisenä aikana. Ylimääräisenä laskuapulaisena toimi rouva S. Lieto tammikuun 24 p:stä kesäkuun 1 p:ään, saaden palkkaa yhteismäärärahoista palkattujen 8:nnen luokan mukaan. Ylimääräinen laskuapulainen A. Grönroos nautti sairaslomaa kesäkuun 1 p:stä heinäkuun 15 p:ään, oikeudella nauttia täydet palkkaetunsa tältä ajalta.

Siivoojatar A. Forsman erosi heinäkuun 1 p:nä, mistä päivästä hänelle myönnettiin eläke, ja otettiin hänen sijaansa siivoojattareksi rouva S. Kyllinen.

Rahatoimikamari myönsi syyskuun 20 p:nä johtaja O. Bruunille 2,000 markan suuruisen matka-apurahan osanottoa varten skandinavisen, Tuk-

holmassa syyskuun 26 ja 27 p:nä pidettävään tilastokongressiin. Kutsua 35:nteen Konferenz der deutschen Städtestatistiker Nürnbergissä syyskuun 6 ja 7 p:nä ei johtaja sitä vastoin katsonut voivansa noudattaa.

Lopuksi mainittakoon että Turun rahatoimikamarin assistentti E. Johansson marraskuussa yhden viikon aikana seurasi konttorin töitä perehtyen siellä esiintyviin tehtäviin.

Palkkaolot. Helmikuun 22 p:nä antoi tilastokonttori rahatoimikamarille siltä vaaditun lausunnon yhteismäärärahoista palkattujen viranpitäjain asemasta. Siinä esitettiin, että kaikki n. k. kollektivistit, joilla oli vakinaiset toimet, oli tehtävä samanarvoiseksi n. k. vakinaisten viranpitäjain kanssa, kuitenkin tekemällä poikkeuksen siivoojattariin, pesijättäriin y. m. nähden, jotka suorittavat ruumiillista työtä ja jotka lähinnä ovat verrattavissa työläisiin; viranpitäjät olisi siinä tapauksessa, aktuaari A. Hällforsin menosääntöön tehtäviä muutoksia koskevan ehdotuksen mukaan, jaettava luokiteltuihin viranpitäjiin ja tilapäiseen työvoimaan. Mitä erikoisesti konttorin omiin yhteismäärärahoista palkattuihin viranpitäjiin tulee, toisti konttori vuonna 1926 tekemänsä ehdotuksen, joka koski eräiden yhteismäärärahoista palkattujen viranpitäjien siirtämistä vakinaiseen menosääntöön. Mikäli taas kahteen 8:nteen palkkaluokkaan kuuluvaan yhteismäärärahoista palkattuun laskuapulaistenvirkaan tulee, joiden viranpitäjillä oli lyhempi päivittäinen työaika, kuin muilla viranpitäjillä, katsoi konttori, että heidät oli edelleenkin palkattava yhteismäärärahoista, mutta että, jos nämäkin katsottiin tarpeelliseksi siirtää vakinaisiksi, ainoastaan 1 palkkaluokka voisi niihin nähden tulla kysymyksen.

Sittenkun valtuusto oli toukokuun 25 p:nä hylännyt rahatoimikamarin laatiman ja erikoisen valiokunnan tarkistaman esityksen kunnan viranpitäjain palkkojen uudesta järjestämiseksi ja asia syksyn kuluessa oli otettu uudelleen käsiteltäväksi rahatoimikamarissa, puolsi tilastokonttori marraskuun 4 p:nä antamassaan lausunnossa vastamainittua valtuuston valiokunnan tekemää ehdotusta parin muutoksin. Sittemmin laati rahatoimikamari uuden ehdotuksen kunnan viranpitäjain palkanjärjestelyksi, ja ehdotti samalla, että yhteismäärärahoista palkatut viranpitäjät oli osin siirrettävä vakinaiseen palkkasääntöön, osin palkattava sopimuksen mukaan, jonka tähden koko n. k. kollektivistien ryhmä tulisi poistumaan. Valtuusto hyväksyi nämä ehdotukset erinäisin muutoksin joulukuun 14 p:nä.

Tilastokonttorin viranpitäjain palkoissa tapahtui näin ollen vuoden varrella seuraavat muutokset:

Amanuenssinvirat, sekä aikaisempi että vakinaiseen palkkasääntöön otettu, siirrettiin kaupunginvaltuuston maaliskuun 23 p:nä tekemän päätöksen nojalla 8:nteen palkkaluokkaan, heinäkuun 1 p:stä lukien. Kaupunginvaltuuston joulukuun 14 p:nä tekemällä päätöksellä siirrettiin johtajanvirka 14:stä 15:nteen palkkaluokkaan, ensimmäinen aktuaarinvirka 11:stä 12:nteen, assistentinvirat 5:stä 6:nteen ja laskuapulaisten virat 3:sta 4:nteen luokkaan, kaikki vuoden 1928 alusta lukien, jonka lisäksi molemmat ylimääräiset laskuapulaistenvirat, jotka mainitusta ajankohdasta lukien muutettiin vakinaisiksi, sijoitettiin 1 palkkaluokkaan ja niiden työaika määrättiin 5 tunniksi päivittäin.

Oikeuden saada ikäkorotuksiin nähden laskea hyväkseen ylimääräisinä apulaisina palvelemana aika myönsi kaupunginvaltuusto laskuapulaisille M. Björklundille, H. Montellille, E. Inbergille, H. Zimmermannille, A. Ikoselle ja A. Emeléukselle.

Kaupungin viranpitäjain palkat maksettiin tammi- ja helmikuulta VIII:nen ja sen jälkeen IX:nnen palkka-asteikon mukaan. Kaupunginvaltuuston

joulukuun 14 p:nä tekemällä päätöksellä vakiinnutettiin palkat kolmen vuoden ajaksi, tammikuun 1 p:stä 1928 lukien, lähinnä IX palkka-asteikkoa vastaavalle tasolle.

Painettuja julkaisuja. Vuoden varrella julkaisi konttori seuraavat 11 julkaisua, jotka ilmestyivät seuraavina aikoina:

- Maalisk. 19. Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. 37. 1924. IV+288+182 siv.
- Toukok. 28. Författningar rörande Helsingfors stad. Kommunal handbok. Tredje häftet. X + 328 siv. (siv. 505—832).
- » 31. Helsingin kaupunkia koskevat asetukset. Kunnallinen käsikirja. Kolmas vihko. X + 340 siv. (siv. 515—854).
- Kesäk. 11. Helsingin kaupungin tilasto — Helsingfors stads statistik. III. Merenkulku — Sjöfart. 3. 1924—26. IV + 12 + 44 siv.
- Heinäk. 6. Helsingin kaupungin kunnallinen asetuskokoelma. 4. 1926. X + 140 siv.
- » 6. Kommunal författningssamling för Helsingfors stad. 4. 1926. X + 140 siv.
- Elok. 10. Helsingin kaupungin tilasto — Helsingfors stads statistik. II. Ulkomaan kauppa — Utrikes handel. 11. 1926. IV + 14 + 78 siv.
- Syysk. 30. Kommunalkalender för Helsingfors stad. 7. 1927. VIII + 272 siv.
- Jouluk. 24. Berättelse angående Helsingfors stads kommunalförvaltning. 38. 1925. IV + 256 + 180 siv.
- » 31. Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. 38. 1925. IV + 260 + 180 siv.
- » 31. Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja — Statistisk årsbok för Helsingfors stad. 20. 1927. XIV + 340 siv.

Vuoden loppuessa oli painettavana kunnallisten asetusten kodifioinnin neljäs vihko, joka suurimmaksi osaksi oli kokoonpantu korehtuurina, mutta jonka painaminen oli syksyn kuluessa lykätty uutta terveydenhoitoa koskevan asetuksen julkaisemista odotettaessa, sekä opetuslaitosten tilasto vuosilta 1924—27 ja terveydenhoitotilasto vuosilta 1924—26. Vuoden kuluessa painettiin vielä 4 vihkoa vuoden 1927 kunnallista asetuskokoelmaa, jotka täydennettyinä vuoden lopulla julkaistuilla asetuksilla varustetaan nimilehdellä ja hakemistolla sekä sidotaan. Tähän julkaisuun sekä kodifiointiin sisältyvistä asetuksista toimitti konttori eripainokset merkitsemistavasta rakennuspiirustuksia laadittaessa annetuista määräyksistä (350 kpl.) sekä sairaalain viranpitäjän johtosäännöstä (500 kpl.).

Julkaisutoiminta. Kaupunginvaltuuston vuonna 1926 asettama komitea, jonka tehtävänä oli tutkia, mikäli olisi mahdollista supistaa konttorin julkaisutoimintaa, antoi lausuntonsa ¹⁾ vuoden alussa. Mietinnössä esitettiin, että tilastollisia julkaisuja jossain määrin voitaisiin lyhentää; tämä kävisi päinsä tilastolliseen vuosikirjaan, terveyden- ja sairaanhoitotilastoon, opetuslaistosten tilastoon sekä kauppatilastoon ja merenkulku-tilastoon nähden, mitkä viimeainitut julkaisut valiokunnan mielestä olisi yhdistettävä samaksi julkaisuksi. Valiokunta ehdotti että kaupunginvaltuusto velvoittaisi konttorin painatus-työissään ottamaan huomioon tarpeelliset rajoitukset ja oikeuttaisi konttorin huomioonottaen mietinnössä annetut esimerkit ja ohjeet saapuvaan aineistoon tekemään tarpeelliset lyhennykset, sekä velvoittaisi konttorin, jos joissakin tapauksissa pidettäisiin välttämättömänä julkaista laajempia tilastollisia

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 5.

tietoja, neuvottelemaan siitä rahatoimikamarin kanssa. Kaupunginvaltuusto hyväksyi maaliskuun 23 p:nä nämä valiokunnan ehdotukset ja päätti samalla että kaupungin ulkomaan kauppaa ja merenkulkua koskeva tilasto olisi yhdistettävä samaksi julkaisuksi. Edelleen antoi valiokunta lausuntonsa sen ratkaistavaksi annetussa kysymyksessä, joka koski tilastokonttorin erinäisten virkojen uudestijärjestelyä, tehden erinäisiä ehdotuksia, jotka valtuusto niinkään hyväksyi; täten toimeenpannusta uudestijärjestelystä on edellä tehty selkoa.

Apua ja tietoja muille viranomaisille. Kuten lähinnä edellisinä vuosina sai konttori tilastolliselta päätoimistolta kuukausittain tietoja elinkustannusindeksiluvuista, laski vuokraindexiluvun valtuuston lokakuun 7 p:nä 1925 tekemän päätöksen mukaan sekä lähetti erälle kunnallisille laitoksille ja viranomaisille tiedon lähinnä edellisen kuukauden indeksiluvuista.

Toukokuun 17 p:nä lähetti konttori rahatoimikamarille lausunnon ja ehdotuksen tilastollisen päätoimiston tekemän ehdotuksen johdosta että järjestettäisiin tiedustelu vuokratason selville saamiseksi kaupungissa kesäkuun 1 p:n jälkeen ja antoi kamari toukokuun 20 p:nä konttorin tehtäväksi järjestää sanotun tiedustelun. Tiedot kerättiin kuten ennenkin samoista taloista kuin vuosina 1925 ja 1926. Kun asunto-osakeyhtiöt yhä enemmän syrjäyttävät vuokralatot ja melkein kaikki uudet ja uudenaikaiset talot sisältävät n. k. osakehuoneistoja, jonka johdosta vuokratiedot on saatu pääasiallisesti vanhempien talojen huoneistoista, joissa on verraten alhaiset vuokrat, piti konttori välttämättömänä, että tiedustelu ulotettiin käsittämään myöskin sellaiset osakehuoneistot, jotka on vuokrattu toisessa kädessä. Kootut tiedot yhdistettiin kuten ennenkin tilastokonttorissa, jonka jälkeen valmiit taulukot lähetettiin tilastolliseen päätoimistoon.

Heinäkuun 2 p:nä lähetettiin lääninhallitukseen elintarpeiden hintoja kaupungissa koskevat tiedot.

Merenkukkuhallitukselle lähetettiin merenkulkua satamissa ja satamakanantaa vuonna 1926 koskevat tiedot.

Kuten tavallista laati konttori Uudenmaan läänin maaherran vuosikertomukseen kuuluvat taululiitteet, mikäli ne koskivat Helsingin kaupunkia.

Kansainväliseen tilastolliseen laitokseen Haagissa lähetettiin sen julkaisemaan teokseen *Annuaire statistique des grandes villes* tarvittavat täydentävät tiedot, mikä teos sittemmin, vuoden lopulla, ilmestyikin ja lähetettiin konttorille siitä 5 kappaletta.

Erinäiset ulkomaalaiset viranomaiset pyysivät konttorilta tilastollisia ja muita Helsingin kaupunkia koskevia tietoja ja konttori lähetti vuoden kuluessa Budapestiin tietoja itsemurhista, Wieniin vesijohtoverkkoon yhdistettyjen tonttien lukumäärästä sekä kuluttajain veloittamisen perusteista sekä Riikaan elokuvateatterien lukumäärästä.

Nikkilän mielisairaalan lääkärin, tohtori E. J. Horellin pyynnöstä toimitti konttori mielisairaiden todennäköistä lukumäärää vuosina 1930 ja 1935 koskevia laskelmia. Tohtori H. Hausteinille Berlinissä lähetti konttori kaupungissa esiintyviä veneerisiä tauteja koskevia tietoja, jotka olivat tarkcitetut hänen julkaisemaansa teosta varten.

Lopuksi laadittiin kulkutautisairaalan assistenttilääkäriä tohtori Hj. Söderströmiä varten tuberkuloosiin kuolleita lapsia koskeva tilasto. Ruotsinkielisten kansakoulujen tarkastajan pyynnöstä poimittiin henkikirjoista Kämpylän ruotsinkielisiä, kansakouluijässä olevia lapsia koskevat tiedot.

Elinkustannustiedustelu. Sittenkun tilastollisen päätoimiston sosiaalitilastollinen osasto oli rahatoimikamarille osoittamassaan kirjelmässä huoma-

uttanut, että hallitus oli päättänyt järjestää tiedustelun elinkustannustason selville saamiseksi eri paikkakunnilla ja perheellisten talouksien menojen jakautumisesta eri menoeriin, jotta siten saataisiin parempi perusta elinkustannusindeksilukujen laskemiselle, sekä samalla ehdottanut, että kaupunki samoin perustein kuin ennenkin ottaisi osaa tiedustelusta johtuviin kustannuksiin, siten että kaupunki maksaisi palkkion perheille, jotka sitoutuisivat vuoden aikana viemään tarkkaa kirjaa menoistaan ja tuloistaan, sekä palkkain tarvittavan määrän neuvoja, kun taas tilastollisen päätoimiston sosiaalitalastollinen osasto hankkisi kaupungille tilikirjat ja huolehtisi kirjojen laatimisesta, antoi konttori toukokuun 30 p:nä lausunnon ehdotuksesta. Konttorin mielestä oli luotettavien indeksilukujen hankkiminen elinkustannuksia varten huomattavan tärkeää kaupungille, minkä tähden kaupungin oli syytä ottaa osaa ehdotetun tiedustelun järjestämiseen. Kaupungille tulevain kustannusten laski konttori, edellyttäen että 200 täydellistä, koko vuoden pidettyä tilikirjaa saataisiin ja edellyttäen että ylimääräinen aktuaarin virka toistaiseksi säilytettäisiin, nousevan 92,000 markkaan. Kaupunginvaltuusto hyväksyi sittemmin lokakuun 12 p:nä tilastollisen päätoimiston ehdotuksen. Kun rahatoimikamari kuitenkin myöhemmin päätti, että ylimääräinen aktuaarinvirka oli vuoden loppuessa lakkautettava, esitti konttori, että kamari menoarvioehdotukseensa ottaisi tiedustelun toteuttamisen valvomista varten tarpeelliseksi käyvän määrärahan, ja otettiin tämän johdosta vuoden menosääntöön kustannukset tiedustelun toimeenpanosta 108,000 markkaan korotetuun määrin.

Koska tilastollinen päätoimisto oli lausunut toivomuksen, että kirjanpito-perheiden lukumäärä tulisi konttorin kustannusarviossa edellytettyä suuremmaksi, ilmoitti konttori suostuvansa keräämään suuremman määrän tilinpitokirjoja, jos valtio suorittaisi siitä johtuvat kustannukset, ja sitoutuisi tilastollinen päätoimisto siinä tapauksessa, että täydellistä kirjanpitoa vieneiden perheiden luku ylittäisi 200, suorittamaan kirjanpitokorvauksen ylittävälle määrälle perheitä sekä maksamaan korvauksen vastaavalle lukumäärälle neuvoja, kuitenkin ainoastaan edellyttäen että kirjanpitoperheiden luku ei alussa olisi suurempi kuin 400.

Kirjanpitokausi alkoi tammikuun 1 p:nä 1928. Joulukuun aikana tehtiin, osin kunnan ja valtion virastojen, osin Suomen ammattijärjestön ja osin eräiden toiminimien kautta sopimus n. 350 perheen kanssa, että ne vuoden 1928 aikana tiedustelua varten pitäisivät tilikirjaa; kirjanpitäjät kuuluivat etupäässä työväen luokkaan, koska osoittautui vaikeaksi saada kirjanpitoon halukkaita alempien virkamiesten keskuudesta.

Verustilasto. Vuoden kuluessa antoi valtioneuvosto tilastolliselle päätoimistolle tehtäväksi joka toinen vuosi laatia kunnallisverotusta koko maassa käsittävä tilasto. Konttori otti tämän johdosta harkittavakseen olisiko ja missä määrin konttorin kunnallisverotuksessa Helsingissä verotettujen henkilöiden tuloista useana vuonna peräkkäin laatima tilasto vastaisuudessaakin laadittava. Konttori katsoi, neuvoteltuaan asiasta verotusviranomaisten kanssa, olevan kaupungille hyödyksi, että vuosittaisia tietoja yhä edelleen olisi saatavissa sekä että erinäisiä yksityisseikkoja, joita ei oteta huomioon suunnitellussa tilastollisessa päätoimistossa suoritettavassa tilastossa, yhä edelleen käsiteltäisiin. Koska lisäksi pidettiin sopimattomana laatia kysymyksessä oleva tilasto joka toinen vuosi tilastollisessa päätoimistossa ja joka toinen vuosi tilastokonttorissa ja koska tilastollisella päätoimistolla oli käytettävänä Hollerithin mallisia sähkökoneita, jotka suuresti jouduttavat ja helpottavat

työtä, ryhtyi konttori tilastollisen päätoimiston kanssa neuvotteluihin, joiden tarkoituksena oli yhteistyön aikaansaaminen sen kanssa. Näiden neuvotte-
lujen tuloksena tehtiin päätoimiston kanssa sopimus, jonka nojalla työ jär-
jestettiin seuraavaan tapaan. Koneelliseen työskentelyyn tarvittavat päätoi-
miston lähettämät kortit reijjitetään joka vuosi konttorissa veroluetteloiden
perusteella, joita luetteloita saadaan kaksi nidosta kerrallaan rahatoimikont-
torista, jonka jälkeen kortit lähetetään päätoimistoon, joka vuosittain laatii
niistä tilaston Hollerithin koneiden avulla ja antaa konttorille sen tarvitse-
mat tiedot. Konttorilta säästyy huomattavasti työtä, koska aikaa vaativaan,
taksoituslautakunnasta saatujen henkilökorttien kaksi kertaa uusiintuvaan
järjestämiseen lasketaan kuluva 15 kuukautta, jos yksi henkilö suorittaisi
sen, kun taas Hollerithin korttien reijittämiseen lasketaan tarvittavan 5 kuu-
kautta, konttorin henkilökunnan totuttua työhön. Kun tilastollinen päätoi-
misto kuitenkin laskee, että sen menot korteista ja koneenkäytöstä sen vuoden
aikana, jolloin tilastoa laadittiin yksinomaan kaupungin laskuun, tulisi ylitt-
ämään voiton, joka sille koituisi, jos se vapautettaisiin reijittämisestä sinä
vuonna, jolloin tilasto olisi laadittava valtion laskuun, sitoutui konttori vielä
tilastollisen päätoimiston laskuun reijittämään ne henkilökortit, jotka tarvi-
taan joka toinen vuosi valtion tulo- ja omaisuusverotuksesta Helsingissä laa-
dittavaa tilastoa varten, johon työhön myöskin lasketaan tarvittavan 5 kuu-
kautta (joka toinen vuosi). Työnsäästö on, konttorin sitouduttua suorittamaan
tämän lisätyönkin, kuitenkin huomattava. Sopimuksesta on vielä sekin hyöty,
että kunnallisverotuksessa verotetut ryhmitetään ammatittain (yhtiöt toi-
minta-alansa mukaan) mitä ryhmitystä aikaisemmin ei ole voitu tehdä siihen
liittyvän runsaan työn takia. Toiselta puolen taas ei enää tulla saamaan tie-
toja verotettujen jakautumisesta tulojen suuruuden mukaan kaupungin osit-
tain ryhmitettyinä, vaan ainoastaan koko kaupungista. Konttori ei kuiten-
kaan ole katsonut tällä olevan suurtakaan merkitystä, koska asutus meidän
kaupunginosissamme ei ole samanlaatuista (yksinomaan työläisiä, yksinomaan
keskiluokkaa j. n. e.). Kuten ennenkin tullaan veroluetteloista edelleenkin saa-
maan verotettujen lukumäärää ja veroäyryjä kaupunginosittain koskevia tietoja.

Tilastollisen päätoimiston kanssa tehty sopimus astui voimaan joulu-
kuussa, jolloin verotustilastotyö aloitettiin uuden menetelmän mukaan.

Konttorin huoneistoa suurennettiin rahatoimikamarin kesäkuun 21 p:nä
tekemän päätöksen mukaan kansanlastentarhaintarkastajan aikaisemmin
käyttämällä yhden huoneen ja eteisen käsittävällä huoneistolla.

Konttorin menot ja tulot. Seuraava taulukko osoittaa missä määrin kont-
torin käytettävissä olevia määrärahoja käytettiin tai säästettiin:

Tili.	Määräraha.	Menot.	Ylitetty (-) tai säästetty (+) määrä.
Palkkaukset.....	477,672 —	488,453 90 —	10,781 90
Ylimääräiset apulaiset	126,042 —	88,025 46 +	38,016 54
Tilapäiset apulaiset	18,000 —	13,928 — +	4,072 —
Konttorin ulkopuolella teetettävä työ ..	36,000 —	32,338 20 +	3,661 80
Painatuskulut	¹⁾ 517,856 76	330,906 60 +	²⁾ 186,950 16
Siivoaminen	8,400 —	8,436 50 —	36 50
Tarverahat	15,500 —	15,273 10 +	226 90
Yhteensä	1,199,470 76	977,361 76	+ 222,109 —

¹⁾ Tästä edelliseltä vuodelta 29,856: 76 markkaa. — ²⁾ Siirretty vuoteen 1928.

Tähän tulee lisäksi 19,679 markkaa, jotka rahatoimikamarin päätöksellä osoitettiin yleisestä kalustotilistä ja millä varoilla ostettiin m. m. Remington kirjoituskone, Corona Four kannettava kirjoituskone, kaksi Comptator yhteenlaskukonetta, kirjoituspöytä, suurehko määrä pahvikoteloita ja hylly kirjavarastoa varten.

Konttorin tulot myydyistä julkaisuista ja asetuksista nousivat 1,738: 25 markkaan.

Vuoden 1928 menosääntö. Elokuun 9 p:nä lähetti konttori ehdotuksen vuoden 1928 menosäännöksi. Kaupunginvaltuuston joulukuun 21 p:nä vahvistama konttorin menosääntö päättyi 1,077,500 markkaan.

Kirjasto lisääntyi vuoden varrella 337 nidoksella.

Lähteiden toimituskirjeiden luku oli vuoden varrella 2,709. Niistä oli 712 lähteviä kirjelmiä ja 1,997 jaettuja julkaisuja.

IV. Satamahallitus.

Satamahallituksen vuodelta 1927 antama kertomus oli seuraava:

Hallituksen jäsenistö. Hallitukseen kuuluivat vuonna 1927 puheenjohtaja satamalaitoksen johtaja O. E. Jaatinen ja Helsingin rakennuskonttorin satamarakennusosaston työpäällikkö S. Randelin itseoikeutettuina jäseninä sekä kaupunginvaltuuston valitsevat jäsenet filosofianmaisteri G. Estlander, kirjaltaja K. F. Hellgren, johtaja J. Palin, filosofiantohtori H. Ramsay, joka samalla toimi varapuheenjohtajana ja varakonsuli K. Seidenschneur.

Kokoukset y. m. Vuonna 1927 kokoontui hallitus 21 kertaa. Samaan aikaan asetettiin komiteoita valmistelemaan eri kysymyksiä sekä valittiin jäseniä muutamaiin rahatoimikamarin asettamiin komiteoihin.

Diaareihin vietyjä asioita oli kaikkiaan 455, joista suurin osa ratkaistiin vuoden varrella. Hallituksen puolesta lähetettyjen kirjelmäin ja lausuntojen lukumäärä oli 309.

Tärkeimmät vuoden varrella käsitellyt asiat. Antaessaan tammikuun 11 p:nä rahatoimikamarille kamarin pyytämän lausunnon Brändön tilan ostamista koskevassa asiassa huomautti hallitus samalla, että mainittu tila vesialueineen voisi olla kaupungin satamille merkityksellinen sikäli että kaupungilla olisi tilaisuus, liikenteen etua silmällä pitäen, järjestää olot tilaan kuuluvilla vesialueilla niin ettei siellä voitaisi ryhtyä kaupungille haitallisiin toimenpiteisiin kuten viime aikoina oli tapahtunut muualla sataman läheisyydessä.

Samana päivänä myönnettiin Ängfartygsaktiebolaget Kusten nimiselle yhtiölle 40 % alennus satamamaksuista vuodelta 1926. Samanlainen alennus myönnettiin helmikuun 1 p:nä Ängfartygsaktiebolaget Ebba Munck ja Lovisa ängfartygsaktiebolag nimisille yhtiöille sekä Suomen höyrylaivaosakeyhtiölle.

Satamaliikennekonttorin esityksestä päätti hallitus tammikuun 11 p:nä korottaa kuntoonpanemattomilla satama-alueilla vuokratuista varastopaikoista suoritettavan vuokramaksun 20 pennistä 30 penniin m² viikossa helmikuun 1 p:stä lukien.

Helmikuun 1 p:nä kaupunginvaltuustolle lähetetyssä kirjelmässä pyysi hallitus vahvistusta satamalaitoksen johtajaa, satamaliikennekonttoria ja satamakannantakonttoria varten laadituille ohjesääntöehdotuksille.

Kauppa- ja teollisuusministeriön pyydettyä hallitukselta tietoja Hietalahden sulkutelakka- ja konepaja osakeyhtiön valtioneuvostolle tekemän tarjouksen johdosta hankkia veistämöalueensa viereen 5,000—6,750 tonnin suuruinen kuiva telakka päätti hallitus helmikuun 1 p:nä ministeriölle antamassaan lausunnossa siinä mainituilla perusteilla kannattaa mainitun yhtiön tarjousta, ehdolla että telakka varustetaan sellaisilla laitteilla, jotka tekevät sen käyttämisen mahdolliseksi myöskin talviseen aikaan. Samalla ilmoitet-

tiin ministeriölle, että tällaista telakkaa varten voitiin varata sopiva paikka kaupungin satama-alueella.

H. Borgström J:r tobaksfabrik aktiebolag nimisen yhtiön anottua saada varastomaksua suorittamatta pitää varastossa makasiinissaan Katajanokan pohjoissatamassa tehdasliikettään varten tuotua raakatupakkaa hyväksyi hallitus helmikuun 15 p:nä anomuksen 1 vuoden ajaksi saman kuun 9 p:stä lukien.

Kirjelmässä maaliskuun 8 p:ltä esitti hallitus, että rahatoimikamari myöntäisi käyttövaroistaan 29,117 markkaa »The Port of Helsinki» nimisen satamalaitoksen johtajan tekemän käsikirjan painatuskustannusten suorittamiseksi.

Puheenjohtajan esityksestä päätti hallitus samana päivänä maataloushallitukselta pyytää tietoja toivomuksista, jotka voin ja juuston viennin kannalta katsoen olisi huomioonotettava satamavarastorakennuksia uudistettaessa.

Maaliskuun 8 p:nä antoi hallitus rahatoimikamarille lausunnon erään valtion asettaman komitean laatiman mietinnön johdosta, joka koski lento liikenteen järjestelyä Helsingissä.

Rahatoimikamarin tiedustelun johdosta ilmoitti hallitus kirjelmässä maaliskuun 29 p:ltä, ettei sillä ollut mitään muistuttamista sitä vastaan, että myrskyvaroitukset toistaiseksi annettaisiin palotornista.

Helsingfors segelklubb nimisen seuran anomuksen johdosta saada vuokrata osa Iso-Pässi nimistä saarta, ilmoitti hallitus kirjelmässään rahatoimikamarille huhtikuun 12 p:ltä, ettei hallituksella ollut mitään muistuttamista vuokraamista vastaan, ehdolla kuitenkin, ettei vuokra-aikaa ulotettaisi pidemmäksi kuin 1934 vuoden loppuun.

Samana päivänä päätti hallitus vuodeksi 1927 määrätä venemaksun Salmisaareen rakennetun venelaiturin käyttämisestä 30 markaksi pienempiä ja 60 markaksi suurempia aluksia varten tarkoitetuista venepaikoista.

Finnish Lumber Manufactures American Export Association nimisen yhtymän anomuksen johdosta saada vuokrata Lapinniemen tontit 1, 2, 3, ja 4 päätti hallitus heinäkuun 7:ntenä päivätysssä kirjelmässään rahatoimikamarille vastustaa tonttien vuokraamista, koska ne hallituksen mielestä olivat aiottuun tarkoitukseen sopimattomat.

Sittenkun Aktiebolaget Tolfvan osakeyhtiö oli päättänyt saada määräajaksi, korkeintaan 100 vuodeksi, vuokrata kaupungille kuuluvan Käärme saaren sitä ympäröivine vesialueineen, ilmoitti hallitus kirjelmässä elokuun 15 p:ltä rahatoimikamarille, ettei mainittu saari eikä sitä ympäröivä vesialue ollut satamatarkoituksiin tarpeellinen, minkä vuoksi hallitus puolsi mainittua anomusta hyväksyttäväksi, kuitenkin ehdolla, ettei vuokra-aikaa määrättäisi 25 vuotta pidemmäksi.

Elokuun 30 p:nä esitettiin hallituksen ehdotus talousarvioksi vuodelle 1928 sekä satamaliikennekonttorin ja satamakannantakonttorin laatimat ehdotukset sanottujen konttorien talousarvioksi.

Kysymyksen herättyä eräiden maa-alueiden Botbyssä hankkimisesta kaupungille ja rahatoimikamarin pyydettyä hallitukselta lausuntoa asiasta, päätti hallitus syyskuun 12 p:nä antaa siitä epävän lausunnon, koska nykyisin ei voida arvostella, olisiko puheenalaisten alueiden hankkiminen tarpeellinen yleisiä kunnallisia tarkoituksia varten tulevaisuudessa ja mainittuja alueita ei ainakaan 30—50 vuoteen tarvittaisi kaupungin satama-alueen laajentamiseksi.

Tehdyn anomuksen johdosta hyväksyi hallitus lokakuun 4 p:nä kaupun-

gin omistamilla jäänsärkijäläivoilla palvelevalle miehistölle ylittuneista maksettavan korvauksen 7 markaksi tunnilta.

Samana päivänä antoi hallitus rahatoimikamarille lausunnon Aero osakeyhtiön liikennemaksun alentamista koskevan anomuksen johdosta.

Sittenkun rahatoimikamari oli ilmoittanut, että lentosataman hallinta oli marraskuun 1 p:nä siirtyvä satamahallitukselle, päätti hallitus lokakuun 4 p:nä rahatoimikamarille tehdä esityksen siitä aiheutuvista lisäyksistä kaupungin meno- ja tuloarvioon.

Lokakuun 4 p:nä lähetettiin kaupungin yleisten töiden hallitukselle ehdotusta lentohalliksi koskeva kirjelmä ja marraskuun 15 p:nä teki satamahallitus esityksen asiasta rahatoimikamarille.

Lokakuun 4 p:nä päätti hallitus, että venelaiturimaksut ovat 1928 vuoden alusta alkaen kannettavat satamaliikennekonttorin tekemän ehdotuksen mukaisesti.

Marraskuun 8 p:nä päätti hallitus rahatoimikamarilta pyytää, että hallituksen hyväksymä ehdotus tariffiksi, jonka mukaan Helsingin kaupungissa kannetaan lentokoneiden laskeutumis- ja oleskelumaksuja, vahvistettaisiin.

Samana päivänä vahvisti hallitus luotsaustaksan kaupungin satama-aluetta varten.

Samana päivänä antoi hallitus rahatoimikamarin pyytämän lausunnon kaupungin viranpitäjien ja työntekijäin palkkojen ja eläkkeiden järjestämistä koskevassa asiassa.

Marraskuun 15 p:nä pyysi hallitus rahatoimikamaria antamaan kaupungin yleisten töiden hallitukselle toimeksi laatia ehdotuksen uudeksi tullipaviljongiksi.

Sittenkun kaupunginvaltuuston komitea, joka oli asetettu tekemään ehdotuksen kaupungin viranpitäjiltä vaadittavaa kielitaitoa koskevassa kysymyksessä, oli pyytänyt hallitukselta lausuntoa ehdotuksensa johdosta, päätti hallitus joulukuun 13 p:nä muutamain muutoksin kannattaa komitean ehdotusta.

Aktiebolaget Klippan nimisen yhtiön pyydettyä rahatoimikamarilta vuokravälikirjansa pidentämistä, päätti hallitus samana päivänä rahatoimikamarille ilmoittaa katsovansa välikirjaa voitavan pidentää korkeintaan 5 vuodeksi tammikuun 1 p:stä 1929 lukien 20,000 markan suuruista vuotuista vuokraa vastaan.

Satamaliikennekonttorin vuodelta 1927 antama kertomus oli seuraava:

Helsingin satamassa kävi vuoden varrella 7,309 rannikkolaivaa, jotka edustivat 345,458 nettorek.tonnia sekä 2,583 ulkomailta tullutta laivaa, rekisteritonniluku oli 1,361,062 nettorek. tonnia eli yhteensä 9,892 laivaa, tonniluvuiltaan 1,706,520 nettorek.tonnia. Tämän lisäksi tuli vielä 82 höyry- ja moottorialusta, edustaan yhteensä 15,268 nettorek.tonnia, jotka päivittäin kävivät satama-alueella ja maksoivat satamamaksunsa viikottain. Vertaus vuoteen 1926 osoittaa, että rannikkoliikennealusten luku vuonna 1927 lisääntyi 854 laivalla ja tonnimäärä 7,233 nettorek. tonnilla sekä ulkomailta kulkevien laivojen luku 784 laivalla ja niiden tonnimäärä 393,475 nettorek. tonnilla, joten vuoden 1927 koko tonniluku edelliseen vuoteen verrattuna lisääntyi 400,708 nettorek.tonnilla. Satamain paikallisliikenne lisääntyi 1,293 nettorek.tonnilla. Tämä suuri lisäys, 784 laivaa ulkomaanliikenteessä, vuoteen

1926 verrattuna johtui siitä, että liikenne talvella 1926 loppui jo 17 p:nä tammikuuta ja alkoi vasta 16 p:nä huhtikuuta, joten syntyi 3 kuukauden seisaus liikenteessä, kun taas liikenne vuonna 1927 jatkui koko vuoden.

Katajanokan kuusi sähkөнosturia oli käynnissä 6,384 tuntia, eli 2,593 tuntia enemmän kuin edellisenä vuonna ja 25 tonnin nosturi 598 tuntia, eli 29 tuntia enemmän kuin edellisenä vuonna. Kaksi 2 ½ tonnin nosturia muutettiin toukokuun 19 ja 30 p:nä makasiinien n:ot 9 ja 10 väliseltä laiturilta makasiinin n:o 7 edustalla olevalle kentälle Rahapajanrannassa, mikä toimenpide suuresti helpotti töitä siellä, ja voitiin nostureita yleensä enemmän käyttää, joka huomataan siitäkin, että niitä oli käytetty lähes kaksi kertaa niin paljon kuin edellisenä vuonna.

Satamajäänsärkijä Hercules avusti vuonna 1927 satamissa 182 laivaa laitureista ja laitureihin, vuonna 1926 62. Tämä lisäys edelliseen vuoteen verrattuna johtui siitä, että satamajäänsärkijä talvella 1926 jo 3 p:nä tammikuuta kovassa jäässä mursi potkuriakselinsa ja myös siitä että meriliikenne oli pysäyksissä 3 kuukauden ajan.

Satamakannantakonttorin vuodelta 1927 antama kertomus oli seuraavan sisältöinen:

Viranpitäjät. Konttorin viranpitäjistä erosi vuoden kuluessa 1 vanhempi kassanhoitaja, 2 vaakavahtimestaria ja 1 hissikoneenkäyttäjän apulainen.

Veloitus. Talousarvion lukuun Satamat merkittävät maksuja pantiin vuonna 1927 maksettavaksi yhteensä 28,458,487:50 markkaa, vastaten 22,968,339:85 markkaa edellisenä vuonna. Lisäys oli siis 5,490,147:65 markkaa. Vuoden talousarvion verrattuna maksuunpano osoitti 5,260,651:50 markan ylitystä, niinkuin allaolevasta yhdistelmästä näkyy:

	Lasketut tulot, Smk.	Todelliset tulot, Smk.	Ylijäämä (+) tai vajaus (-), Smk.
Tuulaaki kaupunkiin osoitetuista sekä vientitavaroista	8,500,000	1) 10,588,001 85	+ 2,088,001 85
Tuulaaki muihin kaupunkeihin osoitetuista tavaroista	220,000	2) 421,903 25	+ 201,903 25
Liikennemaksut	10,500,000	3) 12,487,861 80	+ 1,987,861 80
Makasiinivuokrat	175,000	183,974 10	+ 8,974 10
Satamamaksut	2,700,000	4) 3,493,537 —	+ 793,537 —
Nosturimaksut	240,000	341,500 —	+ 101,500 —
Punnitusmaksut	3,000	2,394 90	— 605 10
Maksut aluksille annetusta vedestä	300,000	349,409 80	+ 49,409 80
Paikanvuokrat satama-alueilla	250,000	329,370 80	+ 79,370 80
Venelaiturimaksut	75,000	79,800 —	+ 4,800 —
Satamajäänsärkijämaksut	140,000	104,400 —	— 35,600 —
Helsingin makasiini osakeyhdistyksen suoritet- tava korvaus satamakannantakonttorin IV haaraosaston kirjanpitäjän palkka- uksesta	94,836	76,334	— 18,502
Yhteensä	23,197,836	28,458,487 50	+ 5,260,651 50

1) Siitä palautettiin 6,275:83 markkaa. — 2) Jyväskylän tullikamarilta 107,913:55 markkaa, Lahden tullikamarilta 101,278:80 markkaa, Tampereen tullikamarilta 159,686:50 markkaa ja Hämeenlinnan tullikamarilta 53,024:40 markkaa. — 3) Siitä palautettiin 6,538:60 markkaa. — 4) S:n 279,730:10 markkaa.

Koko maksuunpanosta veloitti pääkonttori 8,953,334: 95 markkaa, haaraosasto I 4,662,229: 80 markkaa, haaraosasto II 3,856,014: 85 markkaa, haaraosasto III 4,962,482: 70 markkaa ja haaraosasto IV 6,024,425: 20 markkaa.

Vientitavarain tuulaakimaksut nousivat yhteensä 2,375:75 markkaan. Liikennemaksujen kokonaisuuteen sisältyivät maksut ulkomailta tulleista tavaroista 11,282,981: 75 markkaa, maasta viedyistä tavaroista 942,809: 85 markkaa sekä tavaroista, jotka vesitse olivat saapuneet oman maan paikkakunnilta 262,070: 20 markkaa. Ulkomailta maahan tuotujen yleisestä varastosta otettujen tavaroiden tuulaaki- ja liikennemaksut nousivat 3,600,877: 60 markkaan; nämä maksut veloitettiin haaraosastoissa I ja IV.

Vuonna 1926 oli veloitushiltoituskirjoja kaikkiaan 208,872, niistä 168,926, joiden maksut olivat niin suuret että niille oli kirjoitettu verokuitit. Kertomusvuonna nousi näiden viimeksimainittujen ilmoituskirjojen luku 228,651: en, ollen siis lisäys, edelliseen vuoteen verrattuna, 59,725.

Kannanta. Vuoden kuluessa veloitetusta määrästä 28,458,487: 50 markasta, kertyi vuoden aikana 28,318,028: 20 markkaa, vastaten 99.5 %, jota tulosta oli pidettävä erittäin tyydyttävänä. Vuoden alkaessa oli vuosilta 1917—26 perimättä 177,095: 94 markkaa, mistä määrästä vuoden varrella kertyi 103,668: 96 markkaa eli 58.5 %. Joulukuun 31 p:nä 1927 suorittamatta olevat maksut, 200,030: 17 markkaa, jakautuivat eri vuosien kesken seuraavasti ¹⁾:

	Maksuunpantu määrä, Smk.	Siitä perimätön määrä, Smk.		Maksuunpantu määrä, Smk.	Siitä perimätön määrä, Smk.
1917	532,922: 23	814: 14	1922	²⁾ 11,471,726: 33	2,887: 73
1918	609,522: 28	—: —	1923	14,602,689: 04	10,814: 87
1919	4,469,760: 48	269: 57	1924	15,701,115: 85	15,626: 61
1920	5,226,002: 40	182: 56	1925	21,998,682: 90	12,754: 27
1921	9,307,087: 07	3,246: 67	1926	22,968,339: 85	12,980: 15
			1927	28,458,487: 50	140,453: 60

Kertomusvuoden perimättömistä maksuista kertyi jo vuoden 1928 tammikuun aikana 91,436: 90 markkaa. Koko määrästä valvottiin vuoden kuluessa eri konkurseissa yhteensä 5,364: 30 markkaa.

Tullipakkahuoneen ulkopuolella olevain tavarain punnitus. Tullipakkahuoneiden ulkopuolella olevain tavarain punnitukseen käytti tähän tarkoitukseen asetettua vaakamestarina 32 liikettä, joiden laskuun punnittiin 36.8 tonnia erilaatuisia tavaroita. Bruttotulot tekivät 66,432 markkaa, josta tuli vaakamestarin osalle 33,216 markkaa, mistä määrästä vähennetään vaakojen vuokra- ja korjauskustannukset, sekä vaakamestarin palkkaamien punnitusapulaisten osalle 33,216 markkaa. Vaakamestarin ei nauti mitään palkkaa kaupungilta, mutta hänellä on 1,200 markan suuruinen vuotuinen vuokra-avustus.

Menot ja tulot ³⁾). Konttorin vuoden 1927 menosääntö päättyi 2,757,121: 25 markkaan, jota vastoin todelliset menot nousivat 2,668,549: 28 markkaan. Konttorin 16 menoerästä 13 osoitti säästöä, jota vastoin palkkausten, tavarahissien käyttökulujen sekä tarverahojen määrärahat ylitettiin yhteensä 25,510: 85 markalla.

¹⁾ Vuosien 1917—20 tietoihin eivät sisälly silloisen satamakonttorin, nykyisen satamaliikennekonttorin, veloittamat maksut; tuulaaki muihin kaupunkeihin osoitetuista tavaroista on luettu mukaan ainoastaan vuosina 1925, 1926 ja 1927. — ²⁾ Näistä 57,507: 50 markkaa Helsingin makasiiniosakeyhtiön maksuunpanemia. — ³⁾ Yksityiskohtaiset tiedot on julkaistu Helsingin kaupungin tilastossa V. 12. 1927.

Tulot sitävastoin ylittivät melkoisesti, 5,260,651:50 markalla, tulosään-
nössä arvioidut. Tämä edullinen tulos vuonna 1927 johtuu siitä, että meri-
liikennettä voitiin ylläpitää kautta vuoden, mikä voitaneen lukea toisen
Porkkalan reitin ansioksi, se kun osoittautui soveliaaksi suuremmillekin lai-
voille talvikuukausien aikana. Tulot olivatkin ennen saavutetuista suurim-
mat, ja olisivat ne olleet suuremmatkin, ellei pitkäaikainen työnsulku metalli-
teollisuuden alalla olisi vaikuttanut ehkäisevästi rautatavaroiden maahan-
tuontiin.

V. Ulosottolaitos.

Helsingin kaupungin ulosottolaitoksen tarkastajan vuosikertomus toimintavuodesta 1927 oli seuraava:

Herra Y. K. Jansson, jonka maistraatti huhtikuun lopussa vuonna 1927 nimitti ulosottolaitoksen tarkastajaksi, astui toimeensa toukokuun 1 p:nä.

Tarkastaja aloitti toimintansa perinpohjin tutustumalla ensimmäisen kaupunginvoudin ja rikostuomioiden apulaistoimeenpanijan eri konttorien sekä erikoisesti toisen kaupunginvoudin konttorin työ- ja tilinpitojärjestelmiin. Tämän tutkimuksen perusteella tuli hän siihen käsitykseen, että molemmat ensiksi mainitut laitokset voitaisiin ilman liian suurta vaaraa vuoden 1927 ajaksi jättää ilman jatkuvaa yksityiskohtien kontrollia, joutuen valvonnan alaisiksi ainoastaan muutamien tilapäiskäyntien aikana, jonka tähden hänen päätehtäväkseen tuli maistraatin antaman osoituksen mukaan toteuttaa se laaja ohjelma, joka tarkoitti toisen kaupunginvoudin konttorin perimis-, tilinpito- ja kontrollitehtävien täydellistä uudestaan järjestämistä, minkä ohjelman eräs maistraatin tammikuussa 1927 asettama komitea oli laatinut, lähinnä vuosien 1926—27 vaihteessa paljastuneiden kavallusten ja laiminlyöntien vuoksi, joihin eräät ulosottoapulaiset olivat tehneet itsensä syy-päiksi.

Äskenmainitun komitean mietinnön¹⁾ sisältämät, maistraatin ja kaupunginvaltuuston (jälkimmäiselle kuuluviin kohtiin nähden) hyväksymät lähemmät suuntaviivat ja määräykset olivat kysymyksessä olevan uudestijärjestelyn toteuttamisen ohjausnuorana ja väliaikaisena toimintaohjeena. Tämän tarkastajan mielestä ansiokkaan ja tarkoituksenmukaisen uudestijärjestelysuunnitelman puitteissa tuntui kuitenkin, sitä käytäntöön soveltettaessa, tarpeelliselta maistraatin ja toisen kaupunginvoudin kanssa yhteistyössä ollen tehdä erinäisiä välttämättömiksi havaittuja yksityiskohtien muutoksia, jotka perustuivat toivomukseen aikaansaada mahdollisimman käytännöllisiä järjestelyjä, mahdollisimman vähän tarpeetonta kirjoitustyötä ja paperitulvaa, kontrolli-tehon lisäämistä, tilastollisten tietojen saamista y. m. näkökohtia. Nämä poikkeamiset eivät kuitenkaan tule haittaamaan tavoiteltua perimis- ja tilitystyön järjestelmällistytymistä eikä heikontamaan kontrollia.

Yhteistyössä toisen kaupunginvoudin kanssa tarkastaja laati ja painautti käytettäviksi määrätty perimiskuitti- ja muut tarpeelliset lomakkeet, ja hankki laitoksen uutta, omaa kassaosastoa varten tarvittavan kirja- ja lomakeaineiston; ja maistraatin nimitettyä laitokselle kassanhoitajan, kassatarkastajan ja kaksi ylimääräistä ulosottomiestä, voitiin syyskuun keskivaiheilla uuden järjestelmän koneisto panna käyntiin.

Tässä yhteydessä voidaan mainita, että äskenmainitun komitean lausuman toivomuksen mukaisesti toisen kaupunginvoudin konttori oli tilaisuudessa

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 11.

saamaan kipeästi kaivatun huoneistonsa laajennuksen siten, että laitos loppukesällä ja syksyn alussa entisen lisäksi sai käytettäväkseen paitsi ensimmäisen kaupunginvoudin siihenastista huoneistoa myöskin pari suurta huonetta, jotka aikaisemmin olivat olleet rikostuomioiden apulaistoimeenpanijan konttorin hallussa.

Toisen kaupunginvoudin konttorin kassa avattiin yleisölle syyskuun 20 p:nä, josta päivästä lukien kaikista ulosottoteitse perityistä veroista annettiin erillisiä n. s. perimiskuitteja.

Uuteen järjestelmään siirtyminen tapahtui, mikäli voitiin havaita jokenkin helposti, suuren yleisön mukautuessa lojallisesti uuteen kuittautapaan. Merkillistä oli kuitenkin, että erään liikennelaitoksiin kuuluvan keskusviraston erinäiset rahastonhoitajat eivät voineet pidättäytyä osoittamasta jonkinlaista vastustamis- ja jarrutushalua, jonka vuoksi tarkastajan oli puututtava asiaan, jolloin kysymys, joka oli yhteydessä työnantajan lainsäätämistä velvollisuudesta avustaa palkkaulosmittauksissa tuli ainakin väliaikaisesti järjestetyksi. Eräiden toisen kaupunginvoudin konttorin käskynalaisten viranpitäjien keskuudessa havaittiin alussa jonkinlaista uusia ohjesääntöjä vastaan tähdättyä vihamielisyyttä, mutta, hauska kyllä, voitiin ennen pitkää todeta että äsken mainittu mieliala vaihtui toivehikkaampaan ja kannustavaan käsitykseen, jonka mukaan oli tunnustettava uuden järjestelmän tuottaneen kaikille osallisille, toimeksiantajille, verotetuille ja laitoksen omalle henkilökunnalle arvokkaita saavutuksia.

Uuden järjestelmän suunnittelemisen, seikkaperäisten toimiohjeiden laatimisen ja lopuksi syyskuussa tapahtuneen uudistuksen käytäntöön ottamisen jälkeen ei kuitenkaan voitu katsoa tehtävää loppuunsaoritetuksi, vaan oli vielä jäljellä yhtä tärkeänä osana henkilökunnan totuttaminen työn kulkuun ja jakoon, näiden paranteleminen tarpeellisissa kohdissa sekä kontrollin vaatimusten huolellinen tyydyttäminen. M. m. oli välttämätöntä johdonmukaisesti kasvattaa ulosottoapulaisia noudattamaan tarkkuutta ja järjestelmällistä yhdenmukaisuutta konttoriin jättämässään tilityksissä. Uusi kassanhoito osoittautui toiminnan osaksi, joka muodostui melko lailla toisenlaiseksi kuin mitä järjestelmän esittäjät ehkä olivat ajatelleetkaan, eritoten työmäärään nähden. Kävi nimittäin pian selville, että yleisö yhä suuremmassa määrässä joko omasta aloitteestaan taikka ulosottoapulaisten kehotusten johdosta maksoi verojäämiään suoraan laitoksen kassaan. Kassanhoitajan ja kassantarkastajan oli heti alusta mahdoton muitten tehtävänsä ohella ehtiä kirjoittaa suurta perimiskuittimäärää, jonka vuoksi tuli välttämättömäksi kassaosaston avuksi ottaa palvelukseen pari ylimääräistä kirjoitusapulaista. Joka kuukauden alussa ja keskivaiheilla, jolloin kassan toimistohuone on täynnä yleisöä, on tarpeellista näitten lisäksi kassan tilapäiseksi avuksi antaa joitakin apuvoimia kirjanpito-osastosta. Kuluvan vuoden kolmen ensimmäisen kuukauden aikana osoittavat merkinnät, että pakollisesti perittyjen verolippujen koko määrästä noin puolet on maksettu suoraan kassaan. Paitsi kuittikirjoitusta aiheuttavat suoranaiset maksut työtä siten, että näin perityt veromäärät on järjestettävä ja reversaaleihin koottava verolajin, -vuosikerran ja ulosottoapulaisten mukaan, soveltuakseen kirjanpidon, toimeksiantajille annettavien rahatilitysten, ulosottoapulaisille maksettavien palkkioiden laskemisen y. m. tehtävien suorittamiseen.

Varovaisuussyistä ja ottamalla huomioon käytettävissä olevat työvoimat oli viisainta siirtää uudistus-suunnitelmassa määrättyjen yksityiskohtien toimeenpaneminen vuoden 1928 alkupuolelle, jotta konttorihenkilökunta ja

ulosottoapulaiset saivat aikaa tottua muutoksiin. Siten ei vielä annettu ulosottoapulaisille määräystä tilittäessään konttoriin estetodistuksilla varustettuja, maksamattomia verolippuja niihin liittää reversaaleja, joissa nämä palautusliput olivat eriteltävät järjestettyinä verolajin, -vuosikerran ja estelajin mukaan. Vanha järjestys, jonka mukaan palautusliput jätettiin ilman reversaaleja, jatkui senvuoksi helmikuun keskivaiheille vuonna 1928, jolloin muutos pantiin toimeen. Samoin siirtyi käytettäväksi määrättyjen n. s. henkilökorttien laatiminen, joiden tuli milloin tahansa osoittaa kullekin ulosottoapulaiselle uskottujen verolippujen luku- sekä niiden edustama rahamäärä eriteltynä verolajin ja -vuosikerran mukaan. Näiden korttien laadintaan, mikä on sängen runsastoinen, on ulosottolaitoksen kontrolliosasto ryhtynyt, katsoen toisen kaupunginvoudin konttorin rajoitettuihin työvoimiin ja toivomukseen jos suinkin mahdollista välttää uusien määrärahojen pyytämistä lisäyttä henkilökonttaa varten, ja valmistune se siksi ajoissa, että henkilökortit voivat olla käytännössä kaikkiin ulosottoapulaisiin ja verolajeihin nähden (poisjättämällä vuotta 1925 aikaisemmat vuosikerrat) ennen kesää 1928. Tarkoitus oli, että kontrolliosasto, saatuaan henkilökortit kuntoon, jättäisi niiden jatkuvan hoidon toisen kaupunginvoudin konttorin henkilökunnan huostaan, mutta epävarmaa on, jaksako tämä työvoimamäärä suorittaa tästä johtuneen lisätyön. Henkilökorttien käytäntöön ottamisen jälkeen voitaneen pitää puheenaista toisen kaupunginvoudin konttorin uudestijärjestelyä loppuunsaikutettuna, ja tulevaisuus on osoittava, missä määrin uuteen järjestelmään liittyneet toiveet toteutuvat.

Tarkastaja Strengin suorittamaa työtä täydellisen, toisen kaupunginvoudin konttorin toimintaa valaisevan tilaston luomiseksi jatkettiin ja täydennettiin jossain määrin kertumusvuoden aikana. Siten laadittiin tilasto toisen kaupunginvoudin konttorin perittäviksi saamien verolippujen lukumäärästä kuin myöskin konttorin toimeksiantajille estetodistuksilla palauttamista verolipuista, ryhmitettyinä verolajin, vuosikerran ja estelajin mukaan. Valitettavasti nämä luvut eivät valaise täydellisesti n. s. positiivista ja negatiivista työtulosta. Tähän tarkoitukseen olisi tarvittu inventaukseen perustuvia tietoja konttorille kuuluvien verolippujen luku- ja rahamäärästä vuoden vaihteessa 1926—27, niin että vuoden koko työainekseen olisi voitu verrata saavutettu käteisperinnän tulos ilmaistuna lippujen luku- ja rahamäärin, maksamattomien lippujen luku ja arvo, konttorin henkilökuntamäärä y. m. työtehoa valaisevia tekijöitä. Mitä seuraaviin vuosiin tulee, voitaneen, sopivalla tavalla käyttämällä hyväkseen ylempänä mainittuja henkilökortteja, nämä puutteellisuudet poistaa ja saada orgaanisesti yhteenkuuluvampi tilasto. Toisen kaupunginvoudin konttoriin saapui 135,849 verolippua perittäväksi Helsingissä asuvilta verovelvollisilta henkilöiltä, näistä lipuista koski 39,912 kunnallisveroja, 40,154 valtion tulo- ja omaisuusveroja ja 55,783 kirkollisveroja. Perimisen tulos ilmenee alla olevasta taulukosta:

	Verolippujen lukumäärä.	Peritty vero- määrä, Smk.	Peritty lisä- vero, Smk.
<i>Jäämiä vuodelta 1923 ja edellisiltä vuosilta.</i>			
Kunnallisvero	970	902,502: 87	315,934: 10
Valtion tulo- ja omaisuusvero....	206	242,440: 20	68,755: —
Kirkollisvero	1,175	132,411: 40	—
Yhteensä	2,351	1,277,354: 47	384,689: 10

	Verolippujen lukumäärä.	Peritty vero- määrä, Smk.	Peritty lisä- vero, Smk.
<i>Jäämiä vuodelta 1924.</i>			
Kunnallisvero	2,066	1,721,334: 18	328,239: 90
Valtion tulo- ja omaisuusvero....	2,942	985,966: 43	182,146: 40
Kirkollisvero	11,122	961,419: 78	—
Yhteensä	16,130	3,668,720: 39	510,386: 30
<i>Jäämiä vuodelta 1925.</i>			
Kunnallisvero	12,138	11,050,674: 23	939,605: 65
Valtion tulo- ja omaisuusvero ..	17,913	8,732,493: 65	616,914: 05
Kirkollisvero	17,492	1,846,116: 37	—
Yhteensä	47,543	21,629,284: 25	1,556,519: 70
<i>Jäämiä vuodelta 1926.</i>			
Kunnallisvero	2,168	2,186,405: 55	64,970: —
Kaiken kaikkiaan	68,192	28,761,764: 66	2,516,565: 10

Vuonna 1926 perittiin 55,410 verolippua; lisäys kertomusvuonna oli siis 12,782 eli 23.1 %. Lippujen edustama rahamäärä nousi vuonna 1927 31,278,329: 76 markkaan, oltuaan 26,228,447: 12 markkaa vuonna 1926, vastaten 5,049,882: 64 markan eli 19.3 %:n lisäystä.

Toimeksiantajien Helsingissä perittäväksi jättämistä verolipuista palatettiin vuoden kuluessa yhteensä 70,164 merkinnällä että veromääriä ei voitu laillisesti periä seuraavista syistä (estelajin mukaan):

Maksamattomia verolippuja estelajien mukaan.

	Köyhiä.	Löytämättömiä.	Muut estelajit.	Virka- apuja.	Yhteensä.
<i>Kunnallisvero vuodelta:</i>					
1924	1,992	744	178	209	3,123
1925	5,677	5,841	1,888	2,640	16,046
1926	21	276	18	126	441
Yhteensä	7,690	6,861	2,084	2,975	19,610
<i>Valtion tulo- ja omaisuusvero vuodelta:</i>					
1924	2,454	713	208	274	3,649
1925	6,341	5,520	2,743	1,163	15,767
Yhteensä	8,795	6,233	2,951	1,437	19,416
<i>Kirkollisvero vuodelta:</i>					
1923 ja aikaisemmin		936		} 6,129	31,138
1924		13,238			
1925		10,835			
Yhteensä		25,009		6,129	31,138
<i>Erlaisia vanhempia verolippuja</i>	335	1,256	2,690	180	4,461

Ylläolevat luvut antanevat, kuten jo mainittiin, jonkin verran epätäydellisen kuvan perintätyön kielteisestä tuloksesta, s. o. niistä verolajin, -vuosikerran ja estelajin mukaan ryhmitellyistä verolipuista, jotka laillisella estetodistuksella varustettuina ovat palautuneet toimeksiantajille ilman maksua. Koska tietoja puuttuu vuoden koko työaineuksesta ei, ikävä kyllä, tässäköän kohdassa voida esittää vertailulukuja.

Maaseudun toimeksiantajain laskuun perittiin sitäpaitsi 8,895 verolipun määrä, yhteensä 4,287,975: 37 markkaa, vastaten 3,956,962: 37 markkaa vuonna 1926, ollen lisäys siis 331,013 markkaa oli 8.4 %. 158,958: 11 markkaa siirrettiin vuodesta 1926. 4,202,625: 04 markkaa näistä tuloista tilitettiin vuonna 1927 ja 244,308: 44 markkaa siirrettiin vuoteen 1928. Maaseudulta saapui virkaapupyynnöllä 25,594 verolippua ja sinne lähetettiin 8,500 vastauskirjettä.

Pakollisesti perittyjen verojäämien kokonaisluku nousi vuonna 1927 35,566,305: 13 markkaan¹⁾ oltuaan vuonna 1926 30,185,409: 49 markkaa¹⁾, ollen lisäys vuonna 1927 5,380,895: 64 markkaa eli 17.8 %. Positiivinen tulos parantui siis huomattavasti huolimatta siitä, että edellisenä vuonna ilmisäättujen kavallusten selvittely vuoden 1927 ensimmäisen kuuden viikon aikana suuresti häittäsi henkilökunnan työtä konttorissa sekä että näiden epäkohtien yhteydessä eroitettujen 10 ulosottoapulaisen sijaan otettiin palvelukseen uusia, jotka vasta pitkällisen harjaantumisen jälkeen pystyivät saavuttamaan tottuneen ulosottoapulaisen työtehon. Vuoden 1927 alusta lisättiin tosin ulosottoapulaisten lukumäärä 45:stä 50:een, mutta vuoden työtuloksen osoittama parannus äskenmainituista haitallisista tekijöistä huolimatta on katsottava johtuneen suureksi osaksi vuoden kuluessa toisessa kaupunginvoudin konttorissa toimeenpannusta uudestijärjestelystä ja laitoksen johdon, muun henkilökunnan ja ulosottoapulaisten osoittamasta ahkeruudesta ja taidosta hoitaa tehtäviään.

Sekä tarkastaja että syyskuun 1 p:stä 1927 toimessa olleet kaksi tarkastajanapulaista omistivat työnsä melkein yksinomaan toisen kaupunginvoudin konttorille, joka kaupungin ulosottolaitoksessa on osoittautunut olevansa eniten järjestelyavun ja tarkastuksen tarpeessa. Tarkastajan apulaisten tehtäviin kuului ulosottoapulaisten kaksi kertaa viikossa laitoksen kassaan antamien käteistilitysten yksityiskohtainen tarkastus, perimiskuittivihkojen kontrollileimaus ja niiden jakaminen ulosottoapulaisille kirjallista tunnustusta vastaan ja kuittivihkojen kontrollitarkoituksessa tapahtuva rekonstruointi järjestämällä kantomiesten tilityspäivinä takaisin jättämät kuittikopiot uudestaan kuittinumerojärjestykseen, jonka lisäksi tarkastajan apulaiset tilapäisesti auttoivat kuittien kirjoittamisessa kassaosastossa maksavan yleisön saapuessa sinne erikoisen taajalukuisena. Tarkastaja huolehti henkilökohtaisesti tilaston laatimisesta, tarkasti laitoksen kassan vähintään kerran kuukaudessa, toimitti tarkastusinventaukset, kassakirjanpidon ja -hoidon jatkuvan kontrollin, sekä toisen kaupunginvoudin konttorin toimeksiantajille tekemien tilitysten ja perintävarojen luovutuksen kontrollin. Osoittautui olevan tärkeää pitää kiinni vaatimuksesta, että kerran viikossa toimeksiantajille tehtävät kassatilitykset jatkuvasti ovat tarkalleen yhtäpitävät konttorin kirjanpidon ilmaiseman käteisperinnän kanssa. Oli nim. välttämätöntä vaatia täyttä yhtäpitävää viikosta viikkoon, jotta ei syntyisi tuollaista vähitellen kasvamistaan kasvavaa, lopuksi kerrassaan hajoittamatonta sarjaa epäselvyyksiä ja selvittämättömiä eroja laitoksen hallussa olevia rahavaroja koskevan vastuuveloituksen ja -hyvityksen välillä.

Vuoden 1927 aikana koko ulosottolaitos säästyi senlaatuksilta valitettavilta yllätyksiltä, jotka tapahtuivat vuoden 1926 lopussa ja saatanee toivoa, että kaikki kolme konttoria uudestijärjestelyn jälkeen tulevat täyttämään tehtävänsä tyydyttävällä tavalla.

¹⁾ Lukuunottamatta perittyjä elinkeino- ja koiraveroja ja rakennustoiminta-, sairaalaja tuulaakimaksuja, maksuja kreikkalais-katoliselle, juutalaiselle ja Olaus Petrin seurakunnille y. m. vähäpätöisempiä veroja.

VI. Palolaitos.

Palolaitoksen kertomus vakinaisen palokunnan toiminnasta vuonna 1927 oli seuraavan sisältöinen:

Palotoimikunnan jäsenet. Palotoimikuntaan, joka maistraatin alaisena valvoo palolaitosta, kuuluivat kertomusvuonna seuraavat henkilöt: insinööri G. Idström puheenjohtajana, ja kamreeri A. J. Suviranta varapuheenjohtajana, sekä insinööri I. Killinen, mallipuuseppä K. L. Lydman ja työmies R. Reunanen. Sihteerinä toimi ent. lääninsihteerinä A. Th. Möller.

Tulipalot. Palokunta hälytettiin vuoden kuluessa 381 kertaa, niistä 253 kertaa tulipalon tai tulipalon uhkan johdosta, 58 kertaa nokivalkeain takia, 33 kertaa savun takia, 13 kertaa valonheijastuksen takia, 5 kertaa erehdyksestä, 2 kertaa palolennättimessä sattuneista häiriöistä ja 17 kertaa ilkivaltaisuudesta. Edelliseen vuoteen verrattuna lisääntyi hälyytysten luku 69:llä ja tulipalojen luku 30:llä. Tulipaloista tapahtui 226 säännöstellyssä kaupungissa ja 27 sen ulkopuolella.

Vuoden eri kuukausien kesken tulipalot jakautuivat seuraavasti: tammi-kuussa 31, helmikuussa 22, maaliskuussa 17, huhtikuussa 10, toukokuussa 15, kesäkuussa 14, heinäkuussa 19, elokuussa 19, syyskuussa 15, lokakuussa 19, marraskuussa 30 ja joulukuussa 42. Tulipalojen jakautuminen viikon päivien mukaan oli seuraava: sunnuntaina 27, maanantaina 31, tiistaina 41, keskiviikkona 34, torstaina 38, perjantaina 41 ja lauantaina 41. Tulipaloista sattui 159 päivällä, laskien klo 6 ap. klo 6:een ip. ja 94 yöaikaan, laskien klo 6 ip. klo 6:een ap. Ensimmäinen tieto tulen irtipääsystä saatiin 166:ssa tapauksessa puhelimitse, 78:ssa tapauksessa palolennättimellä ja 9:ssä tapauksessa suullisen sanantuojan ilmoittamana.

Tulen irtipääsyn mukaan jakautuivat tulipalot seuraavasti:

	Kivi- raken- nuksia.	Puu- raken- nuksia.	Yh- teen- sä.		Kivi- raken- nuksia.	Puu- raken- nuksia.	Yh- teen- sä.
Asuinhuoneita	48	19	67	Valimoita	3	—	3
Rakenteilla olevia taloja	44	—	44	Rautatievaunuja ..	—	—	3
Tehtaita tai työpajoja	24	5	29	Tervapatoja	—	—	3
Kellareita	13	3	16	Hissikuiluja	2	—	2
Paviljonkeja tai työ- ainekojuja	—	15	15	Teattereita	2	—	2
Autoja	—	—	10	Rikkakasoja	—	—	2
Myyvälöitä tai varasto- huoneita	8	1	9	Puuaitoja	—	—	2
Varastuojia tai ulko- huoneita	3	5	8	Elokuvateatteri ..	1	—	1
Ullakoita	5	2	7	Filmivarasto	1	—	1
Höyrylaivoja tai laivoja	—	—	7	Kasvihuone	—	1	1
Autovajoja	3	3	6	Lentokone	—	—	1
Konehuoneita	6	—	6	Lautatarha	—	—	1
Rikkalaatikoita	—	—	5	Kivihiihlarasto ..	—	—	1
				Sähköjohtopylväs	—	—	1
				Yhteensä	163	54	253

Tulen irtipääsemisen syyt olivat seuraavat:

Puutteellinen tulisija tai savujohto	76
Tulisijasta pudonneet kipinät ja kekäleet	22
Tulenarkojen nesteiden varomaton käsittely	15
Syttyminen käynnissä olevasta moottorista	13
Lampun, kynttilän tai tulitikkujen varomaton käsittely	12
Lyhytsulku sähköjohdoissa	9
Sähkölaitteiden varomaton käsittely	6
Tulisijan liiallinen kuumuus	4
Murhapoltto	3
Puhalluslampun varomaton käsittely	2
Lasten leikkiminen tulella	2
Helposti syttyviä esineitä pantu liian lähelle tulisijaa	2
Varomaton tupakoiminen	2
Joulukuusen syttyminen	2
Itsesytytys	2
Varomaton uuttaaminen	2
Filmin varomaton käsittely	2
Ukkosen isku	2
Veturin kipinät	1
Syttyminen kaasujohdosta	1
Tulensekaista tuhkaa säilytetty sopimattomalla tavalla	1
Centrum kamiinin räjähdys	1
Tuntematon (selville saamaton)	71
	Yhteensä 253

Eri kaupunginosain ja esikaupunkien kesken jakautuivat tulipalot seuraavasti:

I kaupunginosa	19	XX kaupunginosa	4
II »	19	Böle	2
III »	9	Meilahti	1
IV »	31	Greijus	1
V »	15	Ruskeasuo	1
VI »	16	Vallila	9
VII »	30	Sörnäisten vankila	1
VIII »	15	Hermannin	2
IX »	3	Toukola	3
X »	19	Vanhakaupunki	1
XI »	16	Käpylä	1
XII »	6	Ruoholahti	1
XIII »	15	Salmisaari	1
XIV »	10	Kulosaari	1
XV »	1		
		Yhteensä	253

Vuoden kuluessa sattuneista tulipaloista olivat allamainitut vakavamman laatuaisia:

Perjantaina elokuun 12 p:nä klo 5.30 ip. sattui talossa n:o 21 B Yrjönkadun varrella tulipalo, joka uhkaavan laatunsa takia olisi helposti voinut

kehittyä todelliseksi katastrofipaloksi. Tuli oli syttynyt rakenteilla olevan uimahallirakennuksen 4:ssä kerroksessa. Palon aiheuttajana voitaneen pitää sitä seikkaa, että erään sementistä valetun ilmanvaihtokanavan laudoitus oli poistettu polttamalla, jossa työssä juuri oli puuhattu ennen paloa. Huomioon ottaen sen runsaan määrän tulelle alttiita aineita, joita puolivalmiissa, avonaisessa rakennuksessa suurine teline- ja tarvikevarastoineen aina on, on selvää, että tuli sai erittäin voimakkaan vauhdin vetoisessa rakennuksessa. Viereisiä taloja uhkasi tuli niinikään. Palokunnan saapuessa oli, paitsi uimahallirakennusta, joka kauttaaltaan oli yhtenä tulimerenä, tuli sytyttänyt myöskin kaksi läheistä taloa. Palokunnan suorittaman voimakkaan rynnistyksen kautta kaikkine käytettävissä olevine keinoineen oli tuli kuitenkin runsaan tunnin kuluttua saatu rajoitetuksi. Tuli oli tällä välin jo ennättänyt tehdä huomattavaa hävitystä: uimahallirakennuksen ylemmät kerrokset olivat suureksi osaksi turmeltuneet ja melkoisia vahinkoja oli aiheutunut kolmen läheisen talon ullakoilla, vaikeimmin talossa n:o 21 Yrjönkadun varrella.

Sammutustyön suorittivat pääpaloaseman ja Kallion paloaseman palomiehistöt, jonka ohessa vapaaehtoinen palokunta sekä pienempiä ryhmiä täällä sijaitsevista sotilasosastoista kiitettävällä tavalla otti osaa sammutus- ja pelastustyöhön. Työhön käytettiin 30 vesisuihkua 7:stä autoruiskusta. Vesi otettiin 8 palopostista. Palon aiheuttamat vahingot nousivat 70,096 markkaan irtaimistosta ja 1,234,580 markkaan kiinteimistöä.

Lokakuun 18 p:nä klo 11.40 ip. hälytettiin palokunta taloon n:o 4 Lautatarhankadun varrella, jossa tuli oli saanut alkunsa eräässä rakenteilla olevassa suurehkossa puisessa työhuonerakennuksessa. Tuli oli palokunnan saapuessa jo saanut suuren voiman ja sytyttänyt kaksi vieressä olevaa samantapaista rakennusta, joiden etäisyys oli ainoastaan 8—10 metriä edellä mainitusta. Tilanne näytti alussa hyvinkin uhkaavalta. Neljän autoruiskun 18 suihkulla sammutettiin tämä uhkaava palo kuitenkin vajaan kahdessa tunnissa. Vapaaehtoisien palokunnan, joka käskystä oli saapunut yhdellä ruiskuautolla palo paikalle, ei tarvinnut ottaa osaa sammutustyöhön. Vahingot nousivat 219,250 markkaan ollen 44.29 % omaisuuden arvosta.

Maanantaina lokakuun 24 p:nä klo 7.37 ip. hälytettiin palokunta Ruoholahden lautatarhaan, joka sijaitsee noin kahden km:n päässä pääpaloasemalta. Jo palopaikalle lähdeittäessä punoitti lounaistaivas osoittaen vaaran olevan kyseessä. Perille tultua havaittiin tulen tekevän tuhoaan Helsingin Puu osakeyhtiön lautatarhassa, joka oli 110 m. pitkä ja 40 m. leveä. Tuli, joka oli syttynyt kaksikerroksisessa rimaristikoista ja laudoista rakennetussa höyläämössä, oli jo palokunnan saapuessa paikalle ennättänyt sytyttää lähimpänä olevat lautatapulit. Kun tulipalon aikana vielä vallitsi ankara (5 Beaufort) tuuli ja kun lautatarhaa joka puolelta ympäröivät samankaltaiset tulenarat varastopaikat ja suojat, oli tulen levenemisen vaara suuri. Tämän vuoksi kutsuttiin vapaaehtoinen palokuntakin avuksi sekä sitäpaitsi sotaväkeä ylläpitämään järjestystä palopaikalla. Koska tämän alueen läpi johdettu vesijohtoputki on ainoastaan 100 mm vahvuinen sekä veden siihen johtamiseksi ainoastaan toiselta puolelta auki, ei vesijohtoverkosta ollut sanottavaa hyötyä. Kuudesta käytännössä olevasta moottoriruiskusta otettiin ainoastaan yhteen vettä vesijohtosta, viiteen muuhun merestä. Näiden lisäksi otettiin vettä kolmesta palopostista, vaikkakin näiden teho oli hyvin pieni. Tuli levisi jo useampaan otteeseen Hämeen sahat, Kotkan Puu ja Osakeyhtiö K. H. Renlund nimisten toiminimien varastosuojiiin, mutta onnistui palokunnan joka kerran sammuttaa se. Yhteensä käytettiin 20 suihkua, nim. 6 kpl. suurempia 75 mm

sekä 14 kpl. 51 mm letkusta. Käytetty vesimäärä nousi 10,500 minuuttilitraan, tästä 1,000 l. vesijohdosta. Parin tunnin ankaran työn jälkeen saatiin tuli rajoitetuksi, mutta sitten alkoi työläs jälkisammutus, jota jatkui koko seuraavan päivän. Autoruiskuista työskenteli kaksi 12, sekä yksi 18 tuntia keskeytymättä. Tuli tuhosi noin 200 standerttia höylättyjä ja 330 standerttia höyläämättömiä lankkuja ja lautoja. Vahingot nousivat noin 2,000,000 markkaan.

Tulipalojen yhteydessä sattui seuraavat tapaturmat:

Helmikuun 20 p:nä sattui pienehkö tulipalo Alppilan luona sijaitsevassa asuinrakennuksessa. Eräs 60-vuotias mies oli tehnyt tulen huoneensa kamiiniin ja nukahtanut. Tulisijasta singonneet kipinät olivat sytyttäneet huoneen irtaimiston, jolloin mies, joka ei herännyt, sai savumyrkytyksen. Palokunta sammutti tulen heti, mutta miestä ei saatu virkoamaan.

Helmikuun 22 p:nä Mikonkadun n:o 23 olevassa matkustajakodissa sattuneessa tulipalossa jäi kolme henkilöä tulen uhriksi. Matkustajakoti sijaitsi yksikerroksisessa puurakennuksessa, jonka lävitse koko rakennuksen mitalta kulki käytävä. Huoneet olivat sijoitetut molemmin puolin edellä mainittua käytävää. Tuli oli saanut alkunsa käytävässä, joka palokunnan saapuessa jo oli ilmiliekissä. Palokunta sammutti tulen heti, mutta käytävästä löydettiin kolmen henkilön ruumiit, jotka sen kautta olivat aikoneet pelastautua. Muut henkilöt, jotka olivat jääneet huoneisiinsa pelastautuivat ikkunoiden kautta.

Palovahingot ja niiden korvaaminen. Järjestetyssä kaupungissa oli tulen suuremmissa tai pienemmissä määrässä vahingoittaman irtaimiston arvo 76,623,100 markkaa ja kiinteän omaisuuden arvo 294,211,690 markkaa, eli yhteensä 370,834,790 markkaa, kun taas palovahingonkorvaus irtaimesta omaisuudesta oli 1,692,163: 46 markkaa ja kiinteästä omaisuudesta 2,082,156: 06 markkaa eli yhteensä 3,774,319: 52 markkaa; korvaus oli niin ollen 1.02 % vakuutusmäärästä.

Järjestetyn kaupungin ulkopuolella olevilla kaupunkiin kuuluvilla alueilla, jonne palokunta ei niin nopeasti voi saapua, oli irtaimen omaisuuden vakuutussumma 7,827,504 markkaa ja kiinteän omaisuuden 3,510,500 markkaa, eli yhteensä 11,338,004 markkaa, kun sitävastoin palovahingonkorvaus oli irtaimistosta 1,895,511: 74 markkaa, ja kiinteästä omaisuudesta 572,214: 39 markkaa, yhteensä siis 2,467,726: 13 markkaa; palovahingonkorvaus teki 21.77 % vakuutussummasta.

Jos kaupungin koko alueen palovahinkojen arvo lasketaan yhteen, nousevat ne 6,242,045: 65 markkaan, ollen 1.63 % tulen suuremmissa tai pienemmissä määrässä vahingoittaman omaisuuden arvosta, 382,172,794 markasta. Kotimaiset palovakuutusyhtiöt maksoivat palovahingonkorvausta 5,311,698: 75 markkaa, ja ulkomaiset 909,242: 90 markkaa, kun sitävastoin tulen hävittämän vakuuttamattoman omaisuuden arvo oli, mikäli voitiin saada selville, 21,104 markkaa.

Vertailun vuoksi on alempana merkitty palovahingonkorvausprosentit viimeiseltä kymmenvuotiskaudelta 1917—26.

Säännöstellyssä kaupungissa.				Säännöstellyn kaupungin ulkopuolella.							
1917	....	1.65	1922	....	1.11	1917	....	3.90	1922	....	19.42
1918	....	2.34	1923	....	0.86	1918	....	7.25	1923	....	14.23
1919	....	4.78	1924	....	1.98	1919	....	26.10	1924	....	8.29
1920	....	1.18	1925	....	0.81	1920	....	17.74	1925	....	3.77
1921	....	0.73	1926	....	1.44	1921	....	16.95	1926	....	2.35

Palokunnan sairaidenkuljetusvaunuja ja -autoja käytettiin vuoden kuluessa yhteensä 4,158 kertaa, siitä 3,776 kertaa sairaitten ja 382 kertaa tapatur-

maisesti vahingoittuneiden henkilöitten kuljetukseen. Vastaavat luvut vuonna 1926 olivat 3,733, 3,464 ja 269. Verrattuna edelliseen vuoteen on siis kuljetusten lukumäärä lisääntynyt 425:llä. Päivää kohti oli ajojen lukumäärä 11.4. Sairaiden kuljetusmatkojen pituus oli yhteensä 20,259 km. Eri kuukausille jakautuivat kuljetukset seuraavasti:

	Sairausta- pauksissa.	Tapatur- missa.	Yh- teensä.		Sairausta- pauksissa.	Tapatur- missa.	Yh- teensä.
Tammikuu ..	313	42	355	Elokuu	230	23	253
Helmikuu	337	34	371	Syyskuu	298	42	340
Maaliskuu	341	36	377	Lokakuu	331	36	367
Huhtikuu	334	31	365	Marraskuu....	337	33	370
Toukokuu	348	26	374	Joulukuu	352	25	377
Kesäkuu	319	25	344				
Heinäkuu	236	29	265				
				Yhteensä	3,776	382	4,158

Terveydentila palokunnassa, jonka miesluku oli 120, oli vuoden kuluessa erittäin hyvä, sillä sairaalassa hoidettiin ainoastaan 3 miestä, joiden sairaanhoitopäivien lukumäärä oli yhteensä 37. Harjoituksissa, palopaikoille lähettäessä ja tulipaloissa ollessa ei sattunut mainittavia onnettomuuksia.

Palokunnan avustusrahastot nousivat vuoden alussa 389,917: 26 markkaan. Vuoden varrella lisääntyi rahastojen pääoma sairaidenkuljetuksesta saaduilla maksuilla 26,094 markalla, koroilla 28,653: 84 markalla ja lahjoitusten y.m. kautta 18,588: 10 markalla eli kaikkiaan 73,335: 94 markalla. Menot, joihin kuului kuolleiden palokuntalaisten leskille ja lapsille maksettavat avustukset, kirjojen, sanomalehtien, nuottien ja soittovälineiden osto sekä kapellimestarin palkkaaminen, nousivat 36,324: 80 markkaan.

Vuoden lopulla oli säästö niin ollen 426,928: 40 markkaa, josta määrästä 317,298: 20 markkaa oli sijoitettu pääoma- ja säästöpankkutilille, 100,000 markkaa lainattuina kaupunginkiinteistöihin kiinnitystä vastaan, 9,100 markkaa pankkiosakkeina ja 530: 20 käteisenä kassassa.

Irtaimisto ja kalusto. Palokunnan hallussa oleva kalusto ja tulensammutusvälineistö lisääntyi pääasiallisesti henkilöauton ja palolennättimen hankkimisen kautta Korkeavuorenkadun pääpaloasemalle. Palolennätin, joka on toiminimi Siemens Schuckertin hankkima, on näyttäytynyt joka suhteessa täyttävän ne vaatimukset, jotka sellaiselle laitteelle voidaan asettaa. Sen hinta nousee suunnilleen miljoonaan markkaan, mutta näihin kustannuksiin sisältyvät ei ainoastaan vastaanottolaitteet niihin kuuluvine asuin-, versta- ja kalustohuoneissa olevine hälytyskelloineen, vaan myöskin 90 eri paikoilla kaupunkia olevaa hälytyskaappia sekä johtoverkko. Kaluston ja irtaimiston arvo on vuoden kuluessa lisääntynyt 1,218,289 markalla ja poistetun omaisuuden arvo oli 122,735 markkaa. Joulukuun 31 p:nä 1927 oli kaluston ja irtaimiston arvo kirjattu 3,933,696 markaksi.

Palolaitoksen menot nousivat 4,655,514: 69 markkaan, jakautuen seuraaviin menoeriin:

	Määräraha, Smk.	Menot, Smk.	Määrärahan säästö, Smk.
Palkkaukset ja muut edut	3,485,896: —	3,409,008: 12	76,887: 88
Palotalli	95,000: —	92,925: 95	2,074: 05
Palokalut ja kalusto	767,083: 67	758,981: 29	8,102: 38
Lämmitys, valo y. m.	286,902: 45	282,811: 70	4,090: 75
Sekalaista	119,000: —	111,787: 63	7,212: 37
Yhteensä	4,753,882: 12	4,655,514: 69	98,367: 43

VII. Köyhäinhoitolautakunta.

Köyhäinhoitolautakunnan kertomus Helsingin kaupungin köyhäinhuollon hallinnosta vuonna 1927¹⁾ oli seuraavansisältöinen:

Köyhäinhoitolautakunnan jäseninä olivat vuonna 1927, ylivalvontansa alaisten piirien mukaan ryhmitettyinä, seuraavat henkilöt:

Piiri.	Jäsen, johtaja.	Varajäsen.
—	Ensimmäinen palomestari W. W. Bergström.	Veturinkuljettaja F. B. Gröndahl.
I.	Rouva F. Pietikäinen.	Sähkötöyläinen J. E. Aalto.
II.	Eversti O. E. Ehrström.	Lääketieteentohtori A. Ruotsalainen.
III.	Toimittaja A. E. Leino.	Rouva H. Kaukonen.
IV.	Kansakoulunopettajat O. A. Oinola.	Lääketieteentohtori E. Alho.
V.	Taloudenhoitaja H. Moisio.	Metallityöläinen J. K. Lehtonen.
VI.	Filosofianmaisteri H. Allenius.	Kouluhoitajat L. Hagan.
VII.	Aluelääkäri V. Leontjeff.	Aluelääkäri C. J. L. Wetterstrand.
VIII.	Filosofiantohtori J. M. af Forselles.	Lääketieteellisensiaatti A. K. A. Wartiovaara.
IX.	Laulunopettajat P. af Heurlin.	Kättilö F. Lönnqvist.
X.	Pianoteknikko J. Virtanen.	Kirjastonamanuenssi A. Pettersson.
XI.	Rouva E. Huttunen.	Metallityöläinen Hj. Blomqvist.
XII.	Isännöitsijä C. F. Fagerholm.	Filosofianmaisteri E. Heikel.
XIII.	Taloudenhoitaja A. Halme.	Rouva M. Salmela.
XIV.	Kansakoulunopettaja A. Noponen.	Kaupunginkättilö H. H. C. Edelmann.
XV.	Sementtityöläinen P. J. Nevalainen.	Ompelijatar S. Lehtinen.
—	Rouva I. J. Grönstrand.	Pastori Th. af Björkstén.
—	Esittelijäneuvos A. P. Arvelo.	Tarkastaja I. A. Grönberg.

Vakinainen jäsen Noponen kuoli maaliskuun 3 p:nä, jolloin hänen sijaansa tuli varajäsen Hagan. Jälkimmäisen sijaan valittiin varajäseneksi pastori P. Mustala.

Puheenjohtajana toimi jäsen Bergström ja varapuheenjohtajana jäsen Virtanen.

¹⁾ Eräät kertomusta seuranneet taulukkotiedot, joita ei ole tähän merkitty, ovat julkaistuna Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa vuodelta 1928.

Tarkastuspiirit käsittivät seuraavat osat kaupunkia: 1:nen piiri, I, II, III ja VIII kaupunginosan; 2:nen piiri VII ja IX kaupunginosan sekä VI kaupunginosan Albertinkadun itäpuolelta; 3:s piiri VI kaupunginosan Albertinkadun länsipuolella; 4:s piiri V kaupunginosan sekä IV kaupunginosan Eerikinkadun eteläpuolella; 5:s piiri IV kaupunginosan muut osat sekä Töölön Arkadiankadun eteläpuolella; 6:s piiri Töölön Arkadiankadun pohjoispuolella, Meilahden ja Ruskeasuon; 7:s piiri XI kaupunginosan Toisen linjan, Castrénkadun, Kolmannen linjan, Lönnrotkadun ja Viidennen linjan eteläpuolella; 8:s piiri XI kaupunginosan muut osat Flemingkadun länsipuolella sekä XII kaupunginosan Vaasankadun eteläpuolella ja Brahenkadun länsipuolella; 9:s piiri XI kaupunginosan muut osat sekä XII kaupunginosan Vaasankadun etelä- ja Brahekadun itäpuolella; 10:s piiri XII kaupunginosan Vaasankadun pohjois- ja Kotkankadun kaakkoispuolella; 11:s piiri XII kaupunginosan Kotkankadun luoteispuolella sekä Pasilan; 12:s piiri X kaupunginosan; 13:s piiri Vallilan, Sturenkadun, Hattulantien ja Anjalantien eteläpuolella sekä Hermannin Saarikadun eteläpuolella; 14:s piiri Vallilan muut osat Kumtähdenkadun eteläpuolella; 15:s piiri Hermannin Saarikadun pohjoispuolella, Toukolan, Käpylän ja Vanhankaupungin.

Köyhäinhoitolautakunnan osastojen jäsenet olivat kertomusvuonna seuraavat: ensimmäiseen osastoon kuuluivat I, II ja IV tarkastuspiirien johtajat sekä jäsenet Leontjeff ja Grönstrand, herra Ehrström puheenjohtajana ja neiti Oinola varapuheenjohtajana; toiseen osastoon III, V ja VI tarkastuspiirien johtajat sekä jäsenet Fagerholm ja Arvelo, herra Moisio puheenjohtajana ja herra A. E. Leino varapuheenjohtajana; kolmanteen osastoon kuuluivat VII, VIII ja XI tarkastuspiirien johtajat sekä jäsenet af Heurlin ja Moisio, filosofiantohtori af Forselles puheenjohtajana ja piirilääkäri Leontjeff varapuheenjohtajana; neljänteen osastoon IX, X ja XII tarkastuspiirien johtajat sekä jäsenet Grönstrand ja Nevalainen, herra Virtanen puheenjohtajana ja herra Fagerholm varapuheenjohtajana; viidenteen osastoon kuuluivat XIII, XIV ja XV tarkastuspiirien johtajat sekä jäsenet Allenius ja Virtanen, herra Nevalainen puheenjohtajana ja herra Halme varapuheenjohtajana.

Kunnalliskodin johtokuntaan ovat kuuluneet seuraavat jäsenet: eversti O. E. Ehrström puheenjohtajana, pianoteknikko J. Virtanen varapuheenjohtajana sekä kansakoulunopettajatar O. Oinola; varajäseninä isännöitsijä C. F. Fagerholm ja herra P. Nevalainen.

Kokoukset y. m. Köyhäinhoitolautakunta kokoontui kertomusvuoden aikana 12 varsinaiseen ja 4 ylimääräiseen kokoukseen, käsitellen yhteensä 935 asiaa, joista 306 oli toimitusjohtajan ja 629 sihteerin valmista.

Ensimmäisellä osastolla oli 24 kokousta, toisella osastolla 25, kolmannella ja neljännellä osastolla kullakin 24 kokousta sekä viidennellä osastolla 25 kokousta. Niissä käsitelystä 10,690 asiasta oli ensimmäinen osasto käsitellyt 2,094, toinen 2,303, kolmas 1,868, neljäs 1,944 ja viides osasto 2,481 asiaa.

Kunnalliskodin johtokunta kokoontui 21 kertaa ja käsiteli tällöin 271 asiaa, joista 152 koski hoidokkien eroamista laitoksesta. Johtokunnan kokoukset pidettiin säännöllisesti kunnalliskodissa.

Köyhäinhoitolautakunnan vuoden kuluessa käsittelemistä periaatteellista merkitystä omaavista tai yleistä mielenkiintoa herättävistä asioista mainittakoon seuraavat:

Helmikuun 7 p:nä pitämässään kokouksessa päätti köyhäinhuoltolautakunta esittää rahatoimikamarille, että kaupunki liittyisi Uudenmaan läänin suunnitellun kuntain välisen työlaitoksen osakkaaksi ja valitsisi kaksi edustajaa siihen komiteaan, jonka tehtävänä oli suunnitella tätä työlaitosta. Komiteaan valittiin sittemmin köyhäinhuoltolautakunnan sihteeri W. A. Eloniemi ja lautakunnan jäsen A. Halme, joiden puoltavan lausunnon jälkeen asia käsiteltiin kaupunginvaltuustossa, joka kuitenkin hylkäsi esityksen.

Revisionikonttorin rahatoimikamarille osoittaman muistutuksen johdosta, koskeva köyhäinhuoltolautakunnan päätöstä saatavien poistamisesta ja näiden saatavien kirjanpidosta, päätti¹⁾ lautakunta helmikuun 7 p:nä vaaditussa selityksessä pysyä siinä alkuperäisessä näkökannassaan, että köyhäinhuoltolautakunta yksinään on oikeutettu päättämään saatavien poistamisesta, kuin myös, että nämä saatavat ovat otettavat huomioon lautakunnan erikoiskirjanpidossa, mutta eivät kaupungin yleiseen kirjanpitoon merkittävät. Kysymys ei aiheuttanut muuta toimenpidettä rahatoimikamarin puolelta, kuin että asetettiin komitea, joka ei kuitenkaan tullut kokoonkutsutuksi vuoden aikana.

Sen johdosta, että Vallilassa, talossa n:o 2—6 Eurantien varrella sijaitsevan avustuskanslian huoneisto oli osoittautunut kylmäksi ja muutenkin epätarkoituksenmukaiseksi, jätti köyhäinhuoltolautakunta helmikuun 7 p:nä rahatoimikamarille esityksen tarkoituksenmukaisemman huoneiston hankkimiseksi. Ehdotuksen tuloksena oli, että kaupunki mainittua kansliaa varten osti osakkeen Anjalantien varrella sijaitsevassa uudisrakennuksessa.

Työlaitoksella sattuneen tulipalon suuressa määrin vahingoitettua laitoksen ullakkoa, aiheuttaen suurenpuoleisia korjauskustannuksia, päätti köyhäinhuoltolautakunta helmikuun 21 p:nä suuremman tilavuuden aikaansaamiseksi esittää, että ullakolle rakennettaisiin muutamia asuinhuoneita, minkä esityksen kaupunginvaltuusto hyväksyi.

Tehdyn anomuksen johdosta päätti lautakunta huhtikuun 4 p:nä, että kunnalliskodin palveluskunta olisi oikeutettu saamaan 10 vuoden palvelusajan jälkeen 1 kuukauden, 5 vuoden jälkeen 3 viikon ja muissa tapauksissa 2 viikon kestävästä kesäloman.

Vaaditussa lausunnossaan, Valkonauhayhdistyksen rahatoimikamarille esittämän tarjouksen johdosta, että kaupunki työlaitoksena käyttäisi yhdistyksen Kuusistossa sijaitsevaa työkotia, päätti köyhäinhuoltolautakunta heinäkuun 4 p:nä mielipiteenään lausua, että yhdistyksen ehdotus olisi otettava huomioon ainoastaan siinä tapauksessa, että kunnallisen naisten työlaitoksen rakentamishanke ei toteudu.

Sen johdosta, että köyhäinhuoltolautakunta, kunnalliskodissa vallitsevan tilanpuutteen takia, oli ollut pakoitettu sijoittamaan vanhuksia, imbecilliä y. m. sellaisia henkilöitä työlaitokseen, jossa he asustivat monissa huoneissa, päätti lautakunta lokakuun 3 p:nä toistaiseksi sijoittaa mainitut henkilöt työlaitoksen erityiseen osastoon, kuin myöskin ottaa mainitulle osastolle osastonhoitajat.

Köyhäinhuollon virkailijat. Köyhäinhuoltolautakunnan henkilökunnassa ei vuoden varrella tapahtunut suurempia muutoksia.

Vuoden aikana teki kunnalliskodin apulaisjohtaja rahatoimikamarin myöntämällä apurahalla matkan Tukholmaan, Göteborgiin, Köpenhaminaan sekä Hampuriin.

¹⁾ Ks. vuod. 1926 kert. siv. 21*

Kansliatyö. Köyhäinhoitolautakunnan lähettämien kirjelmien lukumäärä oli 5,662 ja toimitusjohtajan lähettämien kirjelmien luku 120, ensimmäisen apulaisjohtajan 327 sekä toisen apulaisjohtajan 17. Sitäpaitsi ovat kanslianjohtajat lähettäneet yhteensä 1,135, rekisteritoimisto 763 ja kassalaitos 3,100 kirjelmää.

Avunhakijoiden vastaanottoa varten oli köyhäinhoidon kolme avustuskansliaa avoinna klo 9 ap. — 1 ip. Yrjönkadun 1:ssä sijaitsevassa kansliassa vastaanotettiin I—VI tarkastuspiirissä, eli Pitkän sillan eteläpuoleisissa kaupunginosissa, Töölössä ja Meilahdessa asuvia avunetsijöitä, kansliassa Siltaasaarenkadun 3:ssä VII—XII tarkastuspiirissä eli X, XI ja XII kaupunginosissa ja Pasilassa asuvia avunetsijöitä ja kansliassa Eurantien 6:ssä XIII—XV tarkastuspiirissä eli Vallilassa, Hermannissa, Toukolassa ja Käpylässä asuvia avunetsijöitä. Yllämainituissa kanslioissa käsiteltiin 79,597 eri asiaa kuten taulu III lähemmin osoittaa.

Köyhäinhoitolautakunnan keskuskanslia sihteeriosastoinen ja rekisteritoimistoinen sekä kassavirasto sijaitsivat talossa n:o 3 Siltaasaarenkadulla.

Elatusvelvollisten takaisinmaksuvelvollisuus. Kertomusvuoden kuluessa on köyhäinhoitolautakunta 2,469 yksityiseltä elatusvelvolliselta päättänyt vaatia takaisin heille annetun avustuksen. Kuten aikaisemmin on ensimmäinen johtajanapulainen hoitanut velkomisasiain valvomisen ja ollut tavattavissa keskuskansliassa. Sellaisissa tapauksissa, jolloin korvausta ei muuten ole voitu saada, on asianomaista sihteerin toimesta lain kautta velottu. Ensimmäisen apulaisjohtajan asioistaan vastaamaan tuottamien henkilöiden lukumäärä oli 1,984. Näistä otettiin kunnalliskotiin ja työlaitokseen 187 henkilöä, joista 174 miestä ja 13 naista. Ensimmäisen apulaisjohtajan toimesta on vuoden kuluessa yhteensä 887 henkilöltä peritty 433,566: 84 markkaa sekä 313 henkilöltä lastensuojelulautakunnan antamasta hoidosta 288,528: 74 markkaa, jotapaitsi kunnalliskotiin ja työlaitokseen otetut 225 maksuvelvollista ovat hyvittäneet kuntaa 407,991 markalla.

Sihteerin vuoden kuluessa käsittelemiä tapauksia, jolloin yksityisiltä elatusvelvollisilta maaherran toimesta perittiin heidän velkansa köyhäinhoito- ja lastensuojelulautakunnalle, oli 989, joista 694 uutta tapausta.

Ulkokunnilta haettujen köyhäinhoitolautakunnalle tai lastensuojelulautakunnalle kuuluvien korvausten lukumäärä oli vuoden kuluessa 1,091, joista 520 uutta tapausta. Velkomiset käsiteltiin loppuun 639 tapauksessa, joissa 337 oli vuoden aikana lisääntulleita. Velkomisten tuloksena saatiin vuoden kuluessa yhteensä 1,655,603: 21 markkaa (näistä köyhäinhoitolautakunnalle 1,297,634: 21 markkaa), jotavastoin saatavista poistettiin 46,899: 90 markkaa.

Valtiota velottiin n. k. kruununtapauksissa, jolloin valtio on velvollinen suorittamaan köyhäinhoidon, sihteerin toimesta 394 tapauksessa, joista 391 hyväksyttiin. Myönnetyn korvauksen kokonaissumma oli 1,433,208: 40 markkaa, josta köyhäinhoitolautakunnalle 1,002,628: 60 markkaa.

Sitäpaitsi maksoi valtio »sotaorpojen» hoidosta yhteensä 385,109: 89 markkaa, josta köyhäinhoitolautakunnalle 147,879: 99 markkaa.

Sihteerinosaston kirjeenvaihtoa osoittaa taulu I.

Kertomusvuonna julistettiin päätös 1,164 Helsingin kaupungin nostamassa korvausvaatimusjutussa sekä 68 kaupungille tehtyä korvausvaatimusta koskevassa jutussa, kuten seuraavasta yhdistelmästä tarkemmin näkyy.

Maaherran päätöksellä:	Helsingin kaupunki vierasta kuntaa vastaan.	yksityisiä henkilöitä vastaan.	Valtiota vastaan.	Yh- teensä.	Helsingin kau- punkia vastaan vireille pantuja korvausvaati- musjuttuja.
hyväksytyjä	318	419	343	1,080	34
osittain hyväksytyjä	23	5	2	30	2
hyljättyjä	16	7	6	29	18
Yhteensä	357	431	351	1,139	54

Korkeimman hallinto-oikeuden
päätöksellä:

hyväksytyjä	11	7	—	18	9
osittain hyväksytyjä	1	1	—	2	1
hyljättyjä	—	5	—	5	4
Yhteensä	12	13	—	25	14
<i>Kaiken kaikkiaan</i>	369	444	351	1,164	68

Varoituksen saaneet henkilöt. Köyhäinhoitolautakunta on poliisin pyynnöstä apulaisjohtajan kautta antanut varoituksen joutilaisuudesta y. m. 1,265 henkilölle, joista 135 miestä ja 1,130 naista. Näistä annettiin 36 miehelle ja 4 naiselle varoitus kerjuusta.

Lastenhoito. Köyhäinhoitolautakunnan osalle tulevasta lastenhuollosta on kuluneena samoin kuin edellisenä vuonna huolehtinut toinen apulaisjohtaja, joka myöskin on välittänyt köyhäinhoito- ja lastensuojelulautakunnan välistä yhteistyötä.

Rekisteritoimisto. Yksityishenkilöt, hyväntekeväisyshdistykset y. m. tekivät rekisteritoimistolle seuraavan määrän avunetsijöitä koskevia tiedusteluja:

Suomenkieliset kansakoulut ..	4,890	Tasavallan presidentin siviili-	
Ruotsinkieliset »	1,385	kanslia	78
Lastensuojelulautakunta	320	Keuhkotautisten tiedonanto-	
Työnvälitystoimisto	232	toimisto ja poliklinikka	21
Työttömään avustustoimikunta	226		
Yksityishenkilöt	154		
		Yhteensä	7,306

Seuraavan määrän ilmoituksia puutteenalaisille henkilöille annetusta avusta tekivät allamainitut yhdistykset ja laitokset:

Suomenkieliset kansakoulut	16,592	Kaupunkilähetys	891
Pelastusarmeija	1,042	Suomen vankeusyhdistys ..	3
		Yhteensä	18,528

Tehtyjen kyselyjen lukumäärä jakaantuu eri kuukausille seuraavasti:

Tammikuu	136	Toukokuu	3,133	Syyskuu	955
Helmikuu	174	Kesäkuu	23	Lokakuu	1,874
Maaliskuu	324	Heinäkuu	16	Marraskuu	272
Huhtikuu	143	Elokuu	14	Joulukuu	242

Uusia avustuskortteja on annettu 508 henkilölle.

Rekisteröityjen avustuskorttien luku on lisääntynyt 2,860, 1,876 korttia poistettiin rekisteristä ja oli vuoden lopussa 37,641. Henkilö-asiakirjojen luku on lisääntynyt 2,831 ja oli asiakirjojen lukumäärä vuoden lopussa 33,532.

Kansakouluista tehtyjen kyselyjen johdosta on 599 tapauksessa vastattu että avustus ei ollut tarpeen ja 624 tapauksessa että henkilöllä ei ole täällä kotipaikkaioikeutta.

Avustuksensaajain lukumäärä ¹⁾, joka vuonna 1926 oli 8,426, nousi vuonna 1927 yhteensä 8,010:een. Köyhäinhuollon puoleen käännettiin 10,193 tapauksessa, ollen vastaava luku edellisenä vuonna 10,570. On kuitenkin huomattava, että avustuksen saajiin on laskettu aikaisemmin kaikki henkilöt, joille on jaettu suoraan avustusta enemmän kuin 100 markan arvosta, mutta vuonna 1927 ainoastaan henkilöt, jotka ovat saaneet suuremman määrän kuin 500 markkaa. Kertomusvuonna oli avustuksensaajista 6,609 täyskasvuisia ja 857 alaikäisiä, yhteensä 7,466 Helsingissä asuvia henkilöitä ja he saivat 9,649 tapauksessa erilaisia avustuksia. Köyhäinhuollolle lahjoitettujen varojen koroilla avustettiin 252 henkilöä, ja 292 muilla paikkakunnilla asuvaa, mutta Helsingissä kotipaikkaioikeutta nauttivaa henkilöä sai avustusta oleskelupaikkakunnan köyhäinhuoltoviranomaisen välityksellä. Alempana esiintyvät yksityiskohtaiset tiedot koskevat ainoastaan ensinmainittua avustuksensaajain ryhmää.

Täysikäisten avustuksensaajain jakautuminen ikään ja sukupuoleen nähdessä käy selville allaolevasta taulukosta:

Ikä.	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.	Ikä.	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.
16—20 v.	106	123	229	60—70 v.	282	605	887
20—30 »	423	667	1,090	70—80 »	196	571	767
30—40 »	475	626	1,101	80— »	48	236	284
40—50 »	499	781	1,280	Tuntematon ikä	1	2	3
50—60 »	395	573	968				
				Yhteensä	2,425	4,184	6,609

Miehistä oli 78.3 % ja naisista 66.2 % 16—60 vuotiaita.

Alaikäisten avunsaajain jakautuminen iän ja sukupuolen mukaan käy selville seuraavasta yhdistelmästä:

Ikä.	Poikia.	Tyttöjä.	Yhteensä.	Ikä.	Poikia.	Tyttöjä.	Yhteensä.
Alle 3 vuotta ..	63	73	136	12-vuotta	90	110	200
3—7 » ..	125	100	225	Ikä tuntematon..	1	—	1
7—12 » ..	147	148	295				
				Yhteensä	426	431	857

Kuten ylläolevista luvuista näkyy oli suurin osa lapsista eli 57.9 % 7 vuotiaita tai vanhempia, kun taas lapset alle 3 vuoden muodostivat ainoastaan 15.9 % kaikista alaikäisistä avustuksensaajista.

Tietoja täyskasvuisten avunsaajien siviilisäädystä annetaan seuraavassa yhdistelmässä:

¹⁾ Henkilöitä, jotka ovat saaneet yksinomaan raha-avustusta alle 500 markkaa tai lääkkeitä vähemmällä kuin 500 markalla, ei ole laskettu mukaan.

	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.
Naimattomia	1,317	2,023	3,340
Naimisissa olevia	889	466	1,355
Leskiä	187	1,367	1,554
Eronneita	32	205	237
Naimattomia äitejä	—	123	123
Yhteensä	2,425	4,184	6,609

1,406 täyskasvuista avustuksensaajaa ja 757 lasta oli Helsingissä syntyneitä. 5,518 16 vuotta vanhemmalla henkilöllä ja 732 lapsella oli kotipaikaoikeus kaupungissa. Yllämainittua seikkaa valaisevat lähemmin seuraavat luvut:

Kotipaikka.	Avustuksensaajat.		Syntymäpaikka.	Avustuksensaajat.	
	Yli 16-vuotiaat.	Alle 16-vuotiaat.		Yli 16-vuotiaat.	Alle 16-vuotiaat.
Helsinki	1,406	757	Helsinki	5,518	732
Muu suomen paikkakunta	4,975	90	Muu Suomen paikkakunta	303	55
Ulkomaat	194	6	Selvittämätön	581	64
Ilmoittamaton paikkakunta	34	4	N. k. kruununtapaus	207	6
Yhteensä	6,609	857	Yhteensä	6,609	857

Eri ikäryhmien jakautuminen täyskasvuisten avustuksensaajain syntymäpaikan mukaan näkyy seuraavasta yhdistelmästä:

	Helsinki.	Muu Suomen paikkakunta.	Ulkomaat.	Tuntematon syntymäpaikka.	Yhteensä.
16—30 vuotiaita	514	775	26	4	1,319
30—50 »	471	1,831	69	10	2,381
Yli 50 »	421	2,369	99	17	2,906
Tuntematon ikä	—	—	—	3	3
Yhteensä	1,406	4,975	194	34	6,609

Kaikista 16—30 vuotiaista avustuksensaajista oli 39.0 % Helsingissä syntyneitä, kun taas 30—50 vuotiaitten ikäryhmän vastaava prosenttiluku oli 19.8 ja yli 50 vuotiaitten ikäryhmän ainoastaan 14.5.

Ammatin mukaan jakautuivat täyskasvuiset avustuksensaajat siten että 3,070 henkilöä eli 46.4 % oli ammattivalmistusta vailla olevia työläisiä, 1,354 henkilöä eli 20.5 % tehtaan- tai ammattityöläisiä, 917 eli 13.9 % henkilöllisiä palvelijoita, 570 eli 8.6 % erilaisten muiden ammattien harjoittajia ja 698 eli 10.6 % varsinaista ammattia vailla olevia henkilöitä. Sairaus tai viallisuus oli syynä 65.7 %:n avustuksen tarpeeseen ja vanhuus 18.6 %:n kaikista avustetuista henkilöistä, kun taas 2.1 % oli joutunut köyhäinhoidon rasitukseksi perheen lukuisuuden, 5.7 % työttömyyden ja 2.7 % laiskuuden, haluttomuuden, juoppouden y. m. s. tähden sekä 5.2 % muista syistä.

Avustetut lapset olivat 726 tapauksessa, 84.7 %, avioliitossa ja 131 tapauksessa, 15.3 %, avioliiton ulkopuolella syntyneitä. Vanhempien ammatin mukaan he jakautuivat seuraavasti:

Isän ammatti.	Aviosyn- tyiset lapset.	Äidin ammatti.	Aviottomat lapset.
Ammattikehitystä vailla olevia työläisiä	446	Palvelijattaria	63
Tehtaan- tai ammattityöläisiä ..	193	Ammattikehitystä vailla ole- via työläisiä	34
Muita ammatinharjoittajia	81	Ammattityöläisiä	31
Ammattia vailla olevia henki- löitä	6	Muita ammatin harjoittajia ..	2
	<u>Yhteensä 726</u>	Ammattia vailla olevia henki- löitä	<u>1</u>
		<u>Yhteensä 131</u>	

433 tapauksessa (228 poikaa ja 205 tyttöä) elivät molemmat vanhemmat; 293 tapauksessa (136 poikaa ja 157 tyttöä) ainoastaan toinen, sekä 131 tapauksessa (62 poikaa ja 69 tyttöä) oli äiti naimaton. 354 lasta eli 41.3 % oli avun tarpeessa perheen lukuisuuden, 194 lasta eli 22.6 % lapsen sairauden tai viallisuuden tähden sekä 309 lasta eli 36.1 % muusta tai tuntemattomasta syystä.

Köyhäinhoitolautakunnan toimesta vuonna 1927 hoidetuista, elätetyistä ja rahalla avustetuista oli:

Kunnalliskotiin ja työlaitokseen otettuja	1,601	Lääkkeillä y. m. avustettuja ²⁾	1,060
Päiväkodeissa hoidettuja	694	Lahjoitettujen varojen koroilla avustettuja	252
Elänteelle annettuja	34	Sairaaloissa y. m. laitoksissa kunnalliskodista erillään hoidettuja	<u>4,173</u>
Kotiinsa suoranaista avustusta saaneita ¹⁾ :		<u>Yhteensä ³⁾</u>	<u>10,193</u>
kaupungissa asuvia	2,087		
toisella paikkakunnalla asu- via	292		

Kunnalliskoti ja työlaitos. Kunnalliskodissa ja työlaitoksessa hoidettiin vuonna 1927 1,500 ⁴⁾ täyskasvuista henkilöä, (vuonna 1926 1,518). Edelliseltä vuodelta jäljellä olevia oli 1,034 henkilöä, vuoden varrella otettiin 466 ja poistettiin 452, vuoteen 1928 jäi siis jäljelle 1,048 henkilöä. Poistetuista:

Siirtyi vapaaseen elämään	209	Karkasi laitoksesta	77
Lähetettiin kotiseudulle	2	Kuoli	<u>123</u>
Siirrettiin muihin laitoksiin	41	<u>Yhteensä</u>	<u>452</u>

Miehistä oli vuoden alkaessa 215 ja sen päättyessä 230 työlaitokseen otettuna.

Vuoden lopulla jäljellä olevain hoidokkien jakautuminen ajan pituuden mukaan minkä he ovat olleet kunnalliskotiin ja työlaitokseen otettuina näkyy seuraavasta yhdistelmästä:

¹⁾ Avunsaajain perheet (mies eli vaimo ja lapset) eivät ole mukaanluetut, ei myöskään 1,302 henkilöä, jotka olivat saaneet yksinomaan raha-avustusta alle 500 markkaa. — ²⁾ Tähän ei sisälly 774 henkilöä, jotka olivat saaneet lääkkeitä vähemmän kuin 500 markan arvosta. — ³⁾ Koska sama henkilö vuoden varrella on voinut saada useanlaatuista avustusta, ei summa esitä avustettujen henkilöiden kokonaislukua, vaan niiden tapausten lukumäärää, joissa köyhäinhoidon apua on käytetty. — ⁴⁾ Näistä oli 61 henkilöä otettu sekä kunnalliskotiin että työlaitokseen, mutta sisältyvät tähän vain kerran.

Vähemmän kuin vuoden	262	10—15 vuotta	70
1 vuoden	153	16—20 »	13
2 vuotta	157	21—25 »	6
3 »	96	26 »	1
4 »	86	41 »	1
5 »	65	44 »	1
6—9 »	137		
		Yhteensä	1,048

Hoidokkien vaihtuminen eri kuukausina oli:

	Laitoksiin Eron- otettuja. neita.			Laitoksiin Eron- otettuja. neita.	
Tammikuu	79	35	Heinäkuu	21	31
Helmikuu	54	40	Elokuu	33	32
Maaliskuu	41	57	Syyskuu	22	17
Huhtikuu	25	46	Lokakuu	41	25
Toukokuu	38	59	Marraskuu	39	25
Kesäkuu	34	41	Joulukuu	39	44

Hoidokkien luku eri kuukausina oli:

	Suurin määrä.	Vähin määrä.	Keski- määrä.		Suurin määrä.	Vähin määrä.	Keski- määrä.
Tammikuussa ..	1,063	1,026	1,041	Elokuussa ..	913	885	890
Helmikuussa ..	1,074	1,050	1,059	Syyskuussa ..	950	913	926
Maalikuussa ..	1,051	1,015	1,030	Lokakuussa ..	986	950	969
Huhtikuussa ..	1,018	978	999	Marraskuussa ..	1,024	990	1,005
Toukokuussa ..	978	938	946	Joulukuussa ..	1,054	1,022	1,038
Kesäkuussa ..	947	919	933				
Heinäkuussa ..	913	868	882	Koko vuonna	1,074	868	974

Ikänsä mukaan jakautuivat täyskasvuiset hoidokit seuraavasti:

Ikä.	Kunnallisk. Työläit.				Ikä.	Kunnallisk. Työläit.			
	Mie- hiä.	Nai- sia.	Mie- hiä.	Yh- teensä.		Mie- hiä.	Nai- sia.	Mie- hiä.	Yh- teensä.
16—30 vuotta	16	64	40	120	50—70 vuotta	129	248	180	557
30—50 »	66	116	161	343	70— »	122	373	46	541
					Yhteensä	333	801	427	1,561

Syynä kunnalliskotiin ottamiseen oli useimmissa tapauksissa vanhuus tai sairaus, työlaitokseen ottamiseen taas työttömyys.

Hoidokkien siviilisäätty eri ikäryhmissä ilmenee seuraavasta yhdistelmästä:

	Naimattomia. Naimisissa olevia. Leskiä ja eronneita.						Kaikkiaan.		Yhteensä.
	Miehiä.	Naisia.	Miehiä.	Naisia.	Miehiä.	Naisia.	Miehiä.	Naisia.	
Alle 30 vuotiaita	48	62	7	2	1	—	56	64	120
30—50 »	115	88	96	12	16	16	227	116	343
50—70 »	161	146	93	23	55	79	309	248	557
70— »	94	159	24	28	50	186	168	373	541
Yhteensä	418	455	220	65	122	281	760	801	1,561

Syntymäpaikan mukaan jakoutuivat hoidokit seuraavasti:

	Kunnalliskoti.		Työlaitos.	Yhteensä.
	Miehiä.	Naisia.	Miehiä.	
Helsinki	54	118	118	290
Muu paikkakunta	279	683	309	1,271
Yhteensä	333	801	427	1,561

Kunnalliskodissa hoidettiin vuoden varrella 40 lasta, joista 14 poikaa ja 26 tyttöä, kaikki alle 2 vuotta. Äidit olivat 3 tapauksessa naimisissa olevia ja 37 tapauksessa naimattomia.

Hoitopäiviä oli vuoden varrella 354,891 ja jakoutuivat ne seuraavasti:

	Kunnallis- koti.	Kaikkiaan.		Keskimäärin hoidokkia kohti.		
		Työ- laitos.	Yhteensä.	Kunnallis- koti.	Työ- laitos.	Yhteensä.
Miehiä ..	67,992	70,497	138,489	204	165	182
Naisia ...	212,387	—	212,387	265	—	265
Lapsia ..	4,015	—	4,015	100	—	100
Yhteensä	284,394	70,497	354,891	242	165	222

Täysikäisten hoidokkien hoitopäivien jakautuminen eri ikäryhmien kesken näkyy seuraavasta yhdistelmästä:

	Miehiä.	Kaikkiaan.		Keskimäärin hoidokkia kohti.		
		Naisia.	Yhteensä.	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.
Alle 30 vuotta ..	7,677	9,978	17,655	137	156	147
30—50 vuotiaita ..	28,034	27,076	55,110	123	233	161
50—70 » ..	56,942	70,333	127,275	184	284	229
70— » ..	45,836	105,000	150,836	273	282	279
Yhteensä	138,489	212,387	350,876	182	265	225

Hoitopäivien luku keskimäärin hoidokkia kohti kohosi siis hoidokkien iän mukana ja oli suurempi naisille kuin miehille.

Kunnalliskodin ja työlaitoksen menot ja tulot olivat:

	Menot, Smk.		Tulot, Smk.
Yhteiset menot	653,207: 95	Kunnalliskoti	170,162: 50
Kunnalliskoti	4,606,740: 26	Työlaitos	287,342: 15
Työlaitos	1,135,081: 90	Luontoisedut	799,486: —
Yhteensä	6,395,030: 11	Yhteensä	1,256,990: 65

Tuottavain laitosten nettotulot nousivat maanviljelyksestä 47,572: 50 markkaan, sikalasta 204,805: 76 markkaan ja pesulaitoksesta 133,083 markkaan, yhteensä 385,461: 26 markkaan.

Bruttokustannus hoidokkia kohti päivässä (lapset mukaanluettuina) oli 18: 02 markkaa. Jos vähennetään kunnalliskodista ja työlaitoksesta saadut tulot saadaan nettokustannukseksi päivää kohti 14: 48 markkaa. Jos taas otetaan mukaan tuloa tuottavain laitosten nettotulot nousevat nettokustannukset hoidokkia ja päivää kohti 13: 39 markkaan (vuonna 1926 13: 55 markkaa).

Kustannukset¹⁾ avustuksensaajain ruokinnasta nousivat 2,348,769:95 markkaan, ollen siis 6: 62 markkaa päivässä (vuonna 1926 6: 45 markkaa).

Hoidokkien työ. Työkykyisiä hoidokkeja pidettiin työssä laitosten ruokaloissa ja työsaleissa sekä pesulaitoksessa, maanviljelyksessä ja sikalassa.

Hoidokeista oli 193 miestä ja 32 naista vuoden varrella otettu korvaamaan työllään kaupungin heille antaman köyhäinhoidon. Heidän laskettiin tuottaneen kaupungille 407,991 markkaa.

Lääkärinhoidosta huolehti laitosten vakinainen lääkäri, joka kävi laitoksissa säännöllisesti joka päivä. Polikliinisten käyntien luku vuonna 1927 oli 3,524 jakautuen vuoden eri kuukausille seuraavasti:

Tammikuu	355	Toukokuu	302	Syyskuu	270
Helmikuu	275	Kesäkuu	293	Lokakuu	274
Maaliskuu	331	Heinäkuu	324	Marraskuu	291
Huhtikuu	327	Elokuu	313	Joulukuu	169
				<u>Yhteensä</u>	<u>3,524</u>

Kaikkiaan sattui 123 kuolemantapausta, jakautuen kuolemansyyn mukaan seuraavasti:

	Mie- hiä.	Nai- sia.	Yh- teensä.		Mie- hiä.	Nai- sia.	Yh- teensä.
Sydän- ja munuaistaudit	19	14	33	Unitauti	1	1	2
Aivohalvaus	8	15	23	Selkäydintauti	1	—	1
Verisuonten kalkkeu- tuminen	4	18	22	Aivopehmenys	—	1	1
Syöpä	5	12	17	Verenvähyys.....	—	1	1
Keuhkotulehdus	2	9	11	Ruusu	—	1	1
Vanhuudenheikkous....	1	6	7	Itsemurha	—	1	1
Verenmyrkytys	—	3	3	<u>Yhteensä</u>	<u>41</u>	<u>82</u>	<u>123</u>

Kirjastossa oli vuoden lopussa 2,662 kirjaa, joista suomenkielisiä 1,237 ja ruotsinkielisiä 1,425. Kirjalainojen lukumäärä nousi 5,675:een. Lukusalikäyntien lukumäärä oli vuoden kuluessa 35,653. Paitsi erinäisiä kuvalehtiä oli käytettävänä 60 kpl suomenkielistä sekä 32 kpl ruotsinkielistä Helsingissä ilmestyvää lehteä.

Pesulaitos. Kunnalliskodin pesulaitoksessa suoritettiin kertomusvuonna omien laitosten pesun lisäksi myöskin Kivelän ja Humaliston sairaalain sekä lastensuojelulautakunnan lastenkotien ja yksityisten henkilöiden pesu. Kunnalliskodissa pestyt ja mankeloidut vaatteet painoivat 356,761 kg (vuonna 1926 317,008 kg). Pesulaitoksessa työskenteli, paitsi 15 palkattua pesijätärtä, myöskin 20 hoidokkia, joiden päivätöistä pesulaitokselta velottiin 10 markkaa päivältä. Tuloja oli 707,387 markkaa, kun taas menot olivat 574,304 markkaa, joten siis nettovoitoksi jäi 133,083 markkaa.

Maanviljelys ja puutarhanhoito. Maanviljelystä harjoitettiin kertomusvuonna samalla tapaa kuin aikaisemmin. Työlaitoksen hoidokkien maanvilje-

¹⁾ Varastot vuoden alussa mukaanluettuna, varastot vuoden lopussa poisluettuna.

lyksessä suorittamista päivätöistä velottiin siltä 25 markkaa hevospäivätyöstä ja 10 markkaa hoidokaspäivätyöstä. Tulot tekivät 191,100 markkaa, menot taasen 143,527: 50 markkaa. Puhdas tulo oli siis 47,572: 50 markkaa. Sato käsitti 1,940 hl perunoita, 250 hl lanttuja, 200 hl porkkanoita, 94 hl punajuuria, 8,500 kg kaalia, 20,000 kg heiniä, 6,250 kg kauraa, 90 kuormaa vihantarehua sekä muita vihanneksia ja puutarhatuotteita, kuten rabarberia, viinimarjoja, mansikoita y. m. laitoksen omiksi tarpeiksi.

Sianhoito. Sikakanta oli vuoden alussa 478 eläintä ja vuoden päättyessä 429 eläintä. Vuoden varrella myytiin 169 elävää eläintä 43,339: 50 markalla ja 38,886 kg sianlihaa 486,417 markalla. Sianlihaa toimitettiin omalle ruokalalle 21,321 kg arvoltaan 253,452 markkaa. Sikalasta oli vuonna 1927 menoja 324,950: 74 markkaa ja tuloja 529,756: 50 markkaa, joten siis puhdas voitto oli 204,805: 76 markkaa.

Elätteelleanto. Vuonna 1927 oli köyhäinhoidon kustannuksella elätteelle sijoitettu 34 henkilöä, joista 12 miestä ja 22 naista. Nämä jakautuivat iän mukaan seuraavasti:

Ikä.	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.	Ikä.	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.
16—30 vuotta....	4	3	7	50—70 vuotta....	3	7	10
30—50	5	8	13	70— »	—	4	4
				Yhteensä	12	22	34

Syynä elätteelle ottamiseen on ollut:

	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.
Vanhuudenheikkous	1	3	4
Mielisairaus tai tylsämielisyyys	7	14	21
Muu sairaus tai kivulloisuus	3	3	6
Raajarikkoisuus	1	2	3
Yhteensä	12	22	34

Hoitopäivien lukumäärä oli 11,735, niistä 4,380 miesten ja 7,355 naisten päivää.

Päiväkodeissa ja kesäsiirtoloissa hoidetut. Eri päiväkodeissa hoidettiin köyhäinhoidon kustannuksella 318 poikaa ja 318 tyttöä, yhteensä 636 lasta, joiden ikä ja perheolot näkyvät seuraavasta yhdistelmästä:

Ikä.	Vanhemmat avioliitossa.	Äiti leski.	Isä leski.	Äiti naimaton.	Yhteensä.	Näistä: Poikia.	Tyttöjä.
Alle 3 vuotta	27	7	1	10	45	21	24
3—7 »	116	51	3	25	195	109	86
7—12 »	132	107	4	20	263	133	130
12— »	56	66	2	9	133	55	78
Yhteensä	331	231	10	64	636	318	318

Köyhäinhoidon omassa päiväkodissa hoidettiin vuoden aikana 80 lasta, nimittäin 42 poikaa ja 38 tyttöä. Tämä päiväkotitoiminta, edelleenkin Alppikadun n:o 19:ssä, oli koko vuoden aikana avoinna kaikkina arkipäivinä. Hoitopäivien lukumäärä oli 9,803 eli keskimäärin 122.5 lasta kohti. Keskimäärin on lapsia päiväkodin aukiolopäivinä hoidettu päivää kohti 32.4. Hoidetuista lapsista oli 11 alle 2 vuotiaita, 24 lasta 2—7 vuotiaita ja 45 lasta yli 7 vuotiaita.

Päiväkodin kustannukset nousivat seuraaviin määriin:

	Kokonaiskustannus, Smk.	Kustannus päivää kohti, Smk.
Ruoka	28,813: 02	2: 94
Palkat	¹⁾ 18,666: 05	¹⁾ 1: 90
Vuokra	15,600: —	1: 59
Lämpö ja valo	4,130: —	—: 42
Erinäiset menot	3,736: 90	—: 38
Yhteensä	70,945: 97	7: 23

39 poikaa ja 19 tyttöä oleskeli köyhäinhoidon kustannuksella kesäsiirtoloissa.

Suoranaisia avustuksia. Vuoden aikana avustusta rahassa tai erilaisten tarveaineiden muodossa saaneiden avustuksensaajien lukumäärä nousi ²⁾2,379:ään. Näistä asui 292 toisilla paikkakunnilla ja avustus annettiin tällöin oleskelupaikan köyhäinhuoltoviranomaisten välityksellä. Viimeksimainittuja avustuksensaajia asui 177 henkilöä 29:ssä Uudenmaan läänin eri kunnassa, 21 15:ssä Turun ja Porin läänin kunnassa, 31 16:ssä Hämeen läänin kunnassa, 22 15:ssä Vaasan läänin kunnassa, 6 6:ssa Oulun läänin kunnassa, 3 3:ssa Mikkelin läänin kunnassa, 11 8:ssa Kuopion läänin kunnassa ja 21 6:ssa Viipurin läänin kunnassa. Suurin määrä näistä avustuksensaajista eli 46 asui Helsingin pitäjässä, 28 Espoossa, 24 Hagan kauppalassa, 15 Viipurissa, 10 Tampereella, 8 Kirkkonummella, 7 Hyvinkäällä, 6 Huopalahdessa ja Porvoon kaupungissa, 5 Turussa, Oulunkylässä, Pernajassa ja Jyväskylässä, 25:ssä kunnassa oli 2—4 ja 58:ssa kunnassa ainoastaan 1 avustuksensaaja. Avustuksen syyksi oli ilmoitettu vanhuus 71 tapauksessa, sairaus tai kivulloisuus 147 tapauksessa, juoppous tai huolimattomuus 20 tapauksessa sekä perheen suurilukuisuus tai riittämättömät tulot 30 tapauksessa ja joku muu syy 24 tapauksessa.

Kaupungissa asuvista täyskasvuisista avustuksensaajista oli 24 henkilöä paitsi muuta apua saanut suoranaista avustusta vähemmän kuin 500 markkaa, kun taas 2,063 henkilöä oli saanut suuremman määrän. Elatusvelvollisuutta silmälläpitäen jakautuivat viimeksimainitut avustuksensaajat siten, että 127 oli yksinäisiä miehiä, 951 oli yksinäisiä naisia, 107 oli lapsettomia perheitä ja 878 oli lapsiperheitä.

Lasten lukumäärä avustetuissa perheissä käy selville seuraavasta yhdistelmästä:

¹⁾ Lukuunottamatta luontoisetuja 14,165: 20 markkaa, jotka maksettiin takaisin. —
²⁾ Ks. alav. 1, siv. 31*.

Lasten lukumäärä perheessä.	Perheitä, joihin kuului			Yhteensä.
	mies ja vaimo ynnä lapsia.	yksinäinen mies (leski) ynnä lapsia.	yksinäinen nai- nen (naimaton, eronnut tai leski) ynnä lapsia.	
1	41	2	215	258
2	51	6	253	310
3	37	1	132	170
4	20	1	56	77
5	28	—	14	42
6	6	—	2	8
7	7	—	2	9
8	2	—	—	2
9	2	—	—	2
Yhteensä	194	10	674	878
Lapsia yhteensä ...	593	21	1,437	2,051
Lapsia keskimäärin perhettä kohti	3.1	2.1	2.1	2.3

Avustuksesta osalliseksi tulleiden lukumäärä oli yhteensä 4,415¹⁾, niistä 438 miestä, 1,926 naista ja 2,051 lasta.

Kaupungissa asuville avustuksensaajille jaettiin yhteensä 4,075,837: 05²⁾ markkaa, tai siis keskimäärin avustuksensaajaa kohti 1,975: 68 markkaa ja avustettua henkilöä kohti 923: 18 markkaa. Jaetut avustukset nousivat yhteensä 4,996,160: 44 markkaan.

Kaupungissa asuvat 500 markan tai enemmän suoranaista avustusta saaneet yli 16 vuotiaat henkilöt jakautuivat iän ja sukupuolen mukaan seuraavasti:

Ikä.	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.	Ikä.	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.
16—20 vuotta	12	11	23	60—70 vuotta	68	337	405
20—30 »	35	67	102	70—80 »	44	263	307
30—40 »	78	208	286	80— »	11	81	92
40—50 »	97	389	486	Yhteensä	414	1,649	2,063
50—60 »	69	293	362				

Tietoja avustuksensaajien siviilisäädystä annetaan allaolevassa yhdistelmässä:

	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.		Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.
Naimattomia ..	88	370	458	Naimattomia ..			
Naineita	290	104	394	äitejä	—	84	84
Leskiä ja cron- neita	36	1,091	1,127	Yhteensä	414	1,649	2,063

Syntymäpaikan ja kotipaikan mukaan avustuksensaajat jakautuivat seuraavasti:

¹⁾ Tähän eivät sisälly henkilöt, jotka olivat saaneet vähemmän kuin 500 markkaa —
²⁾ 500 markkaa pienempiä avustuksia lukuunottamatta.

Syntymäpaikka.	Miehiä.	Naisia.	Yht.	Kotipaikka.	Miehiä.	Naisia.	Yht.
Helsinki.....	64	218	282	Helsinki.....	342	1,353	1,695
Muu paikkakun- ta Suomessa ..	325	1,392	1,717	Muu paikkakun- ta Suomessa ..	30	126	156
Ulkomaat	25	37	62	Riidanalainen ..	27	118	145
Tuntematon paikkakunta ..	—	2	2	N. k. kruunun- paukset	15	52	67
Yhteensä	414	1,649	2,063	Yhteensä	414	1,649	2,063

Avuntarpeen syy oli:

	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.
Sairaus tai muu työkyvyttömyys	250	561	811
Vanhuus	69	494	563
Perheen lukuisuus	33	109	142
Työnpuute	43	88	131
Oman tai aviopuolison huolimattomuus, juoppous y. m. s.	12	154	166
Muu syy	7	243	250
Yhteensä	414	1,649	2,063

Avustuksensaajien jakautuminen ammattinsa mukaan käy selville seuraavasta yhdistelmästä:

	Miehiä.	Naisia.	Yht.		Miehiä.	Naisia.	Yht.
Tehdas- ja am- mattityöläisiä	132	513	645	Yksityisten pal- velijoita	—	118	118
Työläisiä ilman erikoista am- mattia	208	753	961	Muita	74	265	339
				Yhteensä	414	1,649	2,063

Kaupungissa asuvia avustuksensaajia valvoi ensi kädessä köyhäinhuollon 15 kaitsijaa. Heidän tekemiensä kotikäyntien luku nousi 24,576:een ja jakautui eri tarkastuspiirien kesken seuraavasti:

Piiri.	Käyntejä.	Piiri.	Käyntejä.	Piiri.	Käyntejä.
I	1,566	VI	1,734	XI	1,381
II	1,933	VII	1,693	XII	1,619
III	1,779	VIII	1,756	XIII	1,488
IV	1,637	IX	1,742	XIV	1,704
V	1,577	X	1,632	XV	1,335

Sitäpaitsi välitti köyhäinhuollon 5 diakonissaa jonkin verran avustusta ja kävivät perheissä, joissa oli alaikäisiä tai sairaita, sekä henkilöiden luona, jotka eri syistä olivat erikoishoidon tarpeessa; diakonissojen tekemien kotikäyntien luku oli 17,978.

Seuraavat keskimäärät valaisevat tarkemmin suoranaisten avustusten jakoa eri tarkastuspiireissä.

Piiri.	Henkilöitä perhettä kohti.	Kuukausia, joiden kulu- essa avus- tusta saatiin.	Avustusta perhettä kohti, Smk.	Avustus avus- tettua per- heenjäsentä kohti.
I.	1.7	6.7	1,362: 26	785: 92
II.	1.8	6.3	1,287: 33	712: 63
III.	1.5	5.5	1,002: 49	648: 77
IV.	1.7	6.2	1,289: 72	756: 64
V.	1.6	7.3	1,347: 03	842: 52
VI.	1.8	5.9	1,069: 36	592: 83
VII.	1.3	6.8	1,319: 26	997: 16
VIII.	2.0	6.9	1,539: 88	768: 42
IX.	1.6	5.1	902: 24	550: 45
X.	1.8	6.4	1,230: 67	675: 83
XI.	2.2	6.6	1,610: 91	719: 90
XII.	2.1	6.3	1,147: 78	537: 95
XIII.	2.0	6.6	1,421: 35	710: 67
XIV.	3.3	6.8	1,661: 84	499: 84
XV.	2.1	5.9	1,178: 26	569: 79

Lukuunottaen ainoastaan ne avunsaajat, jotka olivat saaneet vähintään 500 markkaa, oli keskiavustus avunnauttijaa kohti 1,976: 17 markkaa (miehille 1,873: 40 markkaa ja naisille 2,001: 37 markkaa). Suurimmillaan, 2,953: 94 markkaa, oli keskiavustus niissä tapauksissa, jolloin avuntarpeen syy oli perheen suurlukisuus, pienimmillään, 1,459: 34 markkaa, tapauksissa, missä syy oli työnpuute.

Avunsaajain luku vaihteli vuoden eri kuukausina seuraavasti:

Tammikuu	1,895	Heinäkuu	1,641
Helmikuu	1,951	Elokuu	1,640
Maaliskuu	1,933	Syyskuu	1,686
Huhtikuu	1,921	Lokakuu	1,743
Toukokuu	1,830	Marraskuu	1,827
Kesäkuu	1,690	Joulukuu	1,980

Avustukset annettiin osin rahassa, osin halkojen, ruokatavaroiden, ruokannosten, jalkineiden, valmiiden vaatteiden, kankaiden, sukkien y. m. muodossa.

Perheitä, joissa oli »sota-orpoja» oli kaikkiaan 130. Suoranaisesti avustettujen »sota-orpojen» lukumäärä oli 240. Näille lapsille annettujen suoranaisen avustusten kokonaissumma oli 273,384 markkaa, josta köyhäinhoitolautakunta on valtiolta velkonut 50 %.

Paitsi varsinaisia köyhäinhoitoavustuksia jaettiin lautakunnan kansliasta keväällä myös työttömyysavustuksia. Kaupunginvaltuusto oli tätä tarkoitusta varten myöntänyt 30,000 markkaa ja päätti näitten avustusten jakamisesta komitea, johon kuului kaksi köyhäinhoitolautakunnan edustajaa, yksi työnvälitystoimistosta ja yksi työttömäinkokouksen edustaja.

Kunnalliskodin ulkopuolella olevissa laitoksissa ja sairaaloissa hoidetut. Helsingin kaupungin köyhäinhoidon kustannuksella hoidettiin 1,824 miestä, 2,146 naista ja 203 lasta allamainituissa sairaaloissa, parantoloissa ja muissa laitoksissa:

	Potilaat.			Hoitopäivät.			Koskimää- rin hoi- dokkia kohti.
	Miehiä.	Naisia.	Yht.	Miehiä.	Naisia.	Yht.	
Marian sairaalassa	538	844	1,382	15,589	21,932	37,521	27
Kivelän »	509	489	998	67,778	82,283	150,061	150
Nikkilän mielisai- raalassa	327	462	789	96,708	141,521	238,229	302
Humaliston saira- alassa	128	—	128	13,304	—	13,304	104
Kulkutautisairaa- alassa	—	42	42	—	1,723	1,723	41
Yleisen sairaalan eri osastoilla	77	105	182	1,826	3,071	4,897	27
Lapinlahden kes- kuslaitoksessa ..	141	140	281	6,171	8,545	14,716	52
Rajamäen työsiirto- alassa	89	19	108	8,810	3,526	12,336	114
Muissa laitoksissa ..	15	45	60	643	7,147	7,790	130
Yhteensä	1,824	2,146	3,970	210,829	269,748	480,577	121

Lapsista hoidettiin 92 poikaa ja 81 tyttöä kaupungin omissa sairaaloissa, 12 poikaa ja 13 tyttöä valtion sairaaloissa sekä 3 poikaa ja 2 tyttöä muissa laitoksissa.

Lahjoitettujen varojen koroilla avustetut. Köyhäinhoidolle lahjoitettujen rahastojen korot nousivat seuraaviin määriin:

	Smk.		Smk.
Hedvig Charlotta Gripen- bergin rahasto	938: —	Elsa Maria Lampan ra- hasto	1,089: 74
Wilhelm Elgin rahasto ..	862: 62	Waldemar Wavulinin lah- joitusrahasto	1,256: 24
Carl Gustaf Hanellin ra- hasto	435: 50	Lasten kesäsiirtolain ra- hasto	1,004: 99
Alexandras understöd ..	511: 22	Johan Gustav Rosen- bergin rahasto	418: 75
Carl Sierckenin rahasto ..	234: 50	Puolisoiden Isak Matts- son-Kivilän apurahasto	10,000: —
Gustava Katharina Bro- bergin y. m. rahastot ..	1,649: 84	Emma Grefbergin rahasto	8,956: 20
W. J. S. Westzynthiuksen testamenttirahasto ..	1,750: 36	Alfred Kordelinin avus- tusrahasto	14,343: 78
Maria Bergmanin testa- menttirahasto	837: 50	John Holmströmin ra- hasto	9,840: 45
Adolf Fredrik Sierckin ra- hasto	586: 25	Yhteensä	54,799: 69
Lisette Gardbergin ra- hasto	83: 75		

Näitä korkovaroja käytettiin osaksi avustukseksi 252 henkilölle, osaksi kesäsiirtolahoidon järjestämiseksi muutamille köyhäinhoidon päiväkodin hoidoikeille.

Köyhäinhoitolautakunnan henkilökunnan keskuudessa vuonna 1924 perustettu ompeluseura toimi myös vuoden 1927 aikana. Ompeluseuran herättämä kiinnostus oli hyvin vilkas ja ottivat kaikki köyhäinhoitolautakunnan toimialat osaa työhön. Ompeluseuran toiminnan kautta kertyneet varat käytettiin kainojen köyhien avustamiseksi.

Köyhäinhoidon tulot ja menot. Seuraavassa taulussa esitetään tietoja köyhäinhoidon arvioiduista ja todellisista tuloista ja menoista vuonna 1927 ¹⁾:

¹⁾ Yksityiskohtaiset tiedot ovat julkaistuina Helsingin kaupungin tilastossa V. 12. 1927

	Arvioidut tulot ja menot.			Todelliset tulot ja menot.	Määrä, jolla todelliset tulot ja menot ylittivät (+) tai alittivat (—) lasketut.		
	Menosäännön mukaan.	Kaupunginvaltuuston myöntämiä ja lisämäärärahoja.					
Tulot:							
Tuloja kunnalliskodista	199,500	—	—	170,162	50	— 29,337	50
» työlaitoksesta	227,000	—	—	287,342	15	+ 60,342	15
» maanviljelyksestä	185,000	—	—	191,100	—	+ 6,100	—
» sianhoidosta	600,000	—	—	529,756	50	— 70,243	50
» pesulaitoksesta	648,000	—	—	707,387	—	+ 59,387	—
Korvausta köyhäin elatuksesta	2,650,000	—	—	3,066,542	41	+ 416,542	41
Luontoisedut	883,890	60	—	820,135	—	— 63,755	60
Yhteensä Smk	5,393,390	60	—	5,772,425	56	+ 379,034	96
Menot:							
Köyhäinhuoltalautakunta	1,625,670	—	58,750	1,679,013	98	— 5,406	02
Köyhäinhoidon kassa- ja tililaitos	239,610	—	—	237,683	30	— 1,926	70
Kunnalliskoti ja sen yhteydessä olevat laitokset (yhteiset kustannukset)	639,617	—	23,820	653,207	95	— 10,229	05
Kunnalliskoti	4,778,168	—	95,000	4,606,740	26	— 266,427	74
Työlaitos	1,141,764	—	10,000	1,135,081	90	— 16,682	10
Maanviljelys	193,628	—	—	143,527	50	— 50,100	50
Sianhoito	325,000	—	—	324,950	74	— 49	26
Pesulaitos	574,612	—	—	574,304	—	— 308	—
Elänteelleantokustannukset . . .	100,000	—	—	99,308	50	— 691	50
Sairaanhoidokustannukset	6,800,000	—	—	6,716,494	35	— 83,505	65
Lääkkeet	80,000	—	—	94,865	65	+ 14,865	65
Suoranaiset avustukset	3,000,000	—	2,000,000	4,996,160	44	— 3,839	56
Päivähoitokustannukset	250,000	—	—	248,879	22	— 1,120	78
Matkakulut	10,000	—	—	10,892	—	+ 892	—
Hautauskulut	80,000	—	—	82,731	05	+ 2,731	05
Arvaamattomat menot	—	—	380,000	—	—	— 380,000	—
Kalusto	—	—	27,115	27,115	—	—	—
Vuokra-avustuksia työttömille . .	—	—	30,000	30,000	—	—	—
Yhteensä Smk	19,838,069	—	2,624,685	21,660,955	84	— 801,798	16

Kaupungin 1927 vuoden budjettiin olivat köyhäinhoidon määrärahat merkityt 22,338,069 markan määräisinä, niistä kuitenkin 2,500,000 markkaa arvaamattomiin tarpeisiin kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti. Siten jäi köyhäinhoidon menoja varten 19,838,069 markkaa. Vuoden varrella myönsi kaupunginvaltuusto ja rahatoimikamari lisämäärärahaa yhteensä 2,624,685 markkaa, mistä määrästä kuitenkin 30,000 markkaa, kaupunginvaltuuston myöntämää vuokra-apurahaa työttömille, ei voida laskea tavallisiin köyhäinhoidokustannuksiin. Köyhäinhoidon menot nousivat kaikkiaan 21,630,955: 84¹⁾ markkaan ja jos menojen kokonaismäärästä vähennetään tulot, 5,772,425: 56 markkaa, jää jäljelle 15,858,530: 28 markkaa, mikä määrä siis osoittaa kunnan todelliset menot köyhäinhoidosta vuonna 1927. Vuonna 1926 todelliset köyhäinhoidokustannukset olivat 15,816,880: 44 markkaa, vuonna 1925 14,561,959: 24 markkaa, vuonna 1924 11,993,603: 80 markkaa ja vuonna 1923 12,570,939: 64 markkaa.

1) Tähän ei sisälly vuokra-apurahaa työttömille.

Taulu I. Köyhäinhuoltolautakunnan sihteeriosaston kirjeenvaihto vuonna 1927.

Laitos tai viranomainen, jolta saapui tai jolle lähetettiin kirjelmää.	Saapuneita kirjelmää, jotka koskivat					Lähetettyjä kirjelmää, jotka koskivat						
	Heisingin kaupungille tehtyjä vaatimuksia.	Toiselle kunnalle tehtyjä korvausvaatimuksia.	Yksityisille elatus-velvoille tehtyjä korvausvaatimuksia.	Vahiolle tehtyjä korvausvaatimuksia.	Muita asioita.	Yhteensä.	Helsingin kaupungille tehtyjä vaatimuksia.	Toiselle kunnalle tehtyjä korvausvaatimuksia.	Yksityisille elatus-velvoille tehtyjä korvausvaatimuksia.	Vahiolle tehtyjä korvausvaatimuksia.	Muita asioita.	Yhteensä.
Köyhäinhuoltolautakunnat	812	290	—	—	—	1,102	166	623	—	4	—	793
Yksityiset henkilöt, yhtymät tai laitokset	48	5	—	6	—	59	25	53	—	—	—	78
Pastorinvirastot	9	647	35	5	—	696	22	779	40	6	—	847
Poliisilaitokset	10	314	2	12	—	338	10	329	2	12	—	353
Kruununmiesmiehet	—	22	—	—	—	22	1	22	—	—	—	23
Henki- tai kihlakunnan kirjurit	4	1,070	7	—	—	1,081	5	1,111	9	5	—	1,130
Maaherra	106	318	196	11	—	631	66	703	681	356	—	1,806
Korkein hallinto-oikeus	2	6	14	—	—	22	4	33	14	1	—	52
Asiamiehet, maistr. valtakirjat	2	—	—	—	—	2	21	27	—	—	—	48
Kaupungin- tai kruununvouti	—	—	64	—	—	64	—	78	244	—	—	322
Kaupunginvaltuusto	—	—	—	—	8	8	—	—	—	—	21	21
Rahatoimikamari	—	—	—	—	94	94	—	—	—	—	85	85
Lastensuojelulautakunta	12	92	—	13	—	117	14	32	—	3	—	49
Muut viranomaiset	—	—	—	—	40	40	—	—	—	—	55	55
Yhteensä	1,005	2,764	318	47	142	4,276	334	3,790	990	387	161	5,662

Taulu II. Miesten työlaitoksen toiminta vuonna 1927.

Työhaara.	Päivätoita.	Tuloja laitoksessa elätettyjen päivätoista, ainekset siihen luettuina.				Käytettyjen työtarvikkeiden arvo, Smk.	Nettotulot (työpalikat), Smk.	Päivätyön keski-arvo, Smk.	
		Työlaitokselle tehdyt työt.	Kunnalliskodille tehdyt työt.	Muut työt.	Yhteensä.			Brutto.	Netto.
Puusepäntyöt	4,221	9,920	57,433	49,294	116,647	86,187	30,460	27 63	7 22
Suutarintyöt	4,303	30,134	63,135	32,842	126,111	98,166	27,945	29 31	6 49
Sepäntyöt	3,222	16,603	22,500	5,498	44,601	32,805	11,796	13 84	3 66
Maalaustyöt	2,567	3,270	37,153	94,133	134,556	86,142	48,414	52 42	18 86
Vaatturityöt	3,211	53,816	28,239	8,640	90,695	79,332	11,363	28 25	3 54
Sekalaiset työt	33,086	5,955	136,581	29,459	171,925	14,561	157,364	5 20	4 76
Yhteensä	50,610	119,698	344,971	219,866	684,535	397,193	287,342	13 53	5 68

Tarveaineita oli 1927 vuoden alussa 120,740:95 markan arvosta, vuoden varrella hankittiin 424,095:52 markalla ja kulutettiin 397,192:47 markalla, joten tarveaineiden säästö vuoteen 1928 oli 147,644 markkaa.

VIII. Lastensuojelulautakunta.

Lastensuojelulautakunnan vuodelta 1927 antama kertomus ¹⁾ oli seuraavansisältöinen:

Lautakunnan kokoonpano. Lastensuojelulautakuntaan kuuluivat vuonna 1927 professori M. Ruuth puheenjohtajana ja tarkastajatar M. Sillanpää varapuheenjohtajana sekä muina jäseninä vanhempi oikeusneuvosmies B. C. Carlson, kansakoulunjohtaja A. Noponen, lastentarhanjohtajatar I. Poppius, rouva A. Suominen ja kirjanpitäjä B. Tabelle. Kansakoulunjohtaja Noposen kuoleman kautta poistuttua lautakunnan jäsenyydestä kaupunginvaltuusto maaliskuun 23 p:nä valitsi jäseneksi hänen tilalleen professori A. Ylpön.

Lautakunta kansakoulujohtokuntana. Koska lastensuojelulautakunta toimii samalla koulukodeissa olevien kansakoulujen johtokuntana, kehoitettiin kiertokirjeellä kaikkia koulukotien vaalikelpoisia opettajia ja opettajattaria valitsemaan edustajan, jonka tulisi olla saapuvilla sellaisissa kokouksissa, joissa käsiteltiin varsinaisesti koulua koskevia kysymyksiä. Opettajakunnan edustajaksi vuodeksi 1927 valittiin sittemmin johtaja T. Rönkä ja varaedustajaksi johtajatar L. Ridvall. Lautakunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja hoitivat, siihen valittuina, vastaavat tehtävät johtokunnassa.

Lastensuojelulautakunnan toimihenkilöt. Lastensuojelulautakunnan toimitusjohtajana toimi filosofianmaisteri R. Liukkonen, jolle ohjesäännön mukaisesti kuului myöskin lautakunnan sihteerin tehtävät ja kasvatuksellisista syistä huostaan otettujen lastenhuoltolaitosten valvonta. Lautakunnan kassa- ja tiliasiat ovat olleet vuoden 1920 alusta alkaen yhdistettynä köyhäinhoidon kassa- ja tilivirastoon, jossa niitä on hoitanut tämän viraston johtaja, kamreeri F. O. Rosendahl. Koulukotien sekä vastaanotto- ja ammattioppilaskodin lääkärinä oli lääketieteenlisensiaatti E. O. Lindén, joka tarkasti myöskin tylsämielisten laitoksiin ja aistivalliskouluihin pyrkivät lapset sekä yleensä 7 vuotta vanhemmat lautakunnan hoidokit. Osaston kansliatehtäviä hoitivat neiti C. Nyström ja rouva D. Kangas ja kodeissakävijänä toimi neiti L. V. Lidman. Osastoon kuuluvaa rekisteri- ja tiedonantotoimistoa hoiti neiti M. Tawaststjerna neiti H. Strählmanin avustaessa häntä toimistolle ilmoitettujen lastensuojelutapausten tutkimisessa.

Lastenhuoltotarkastajana ja samalla lastenvalvojana toimi varatuomari E. A. Aaltio maaliskuun 1 p:nä. Kaupunginvaltuuston marraskuun 3 p:nä 1926 hyväksymällä ohjesäännön muutoksella erotettiin lastenvalvojan ja lastenhuoltotarkastajan toimet sanotusta ajankohdasta lukien eri henkilöiden hoidettaviksi viroiksi ja viimeksimainitulle siirrettiin samalla aikaisemmin eri virkamiehen hoitamat nuorisohuoltajan tehtävät. Täten muodostui lasten-

¹⁾ Eräät kertomusta seuranneet taulukkotiedot, joista ei ole tähän merkitty, ovat julkaistuina Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa vuodelta 1928.

huoltotarkastajan välittömässä johdossa oleva turvattomain lasten ja nuorisonhuolto-osasto sekä lastenvalvojan johtama aviottomain lasten osasto. Lastenhuoltotarkastajaksi valitsi kaupunginvaltuusto helmikuun 23 p:nä pastori K. F. Palomäen ja määräsi varatuomari Aaltion edelleen lastenvalvojaksi. Kummallekin osastolle kuuluvain aviottomain ja elättilasten hoitoa valvoi lääketieteellisensiaatti E. R. Granholm etupäässä hänen johdollaan toimivien naistarkastajien neiti M. Ahlbergin ja rouva A. Stegmanin avustamina, joista edellinen huolehti 0—3 vuotiaista ja jälkimmäinen sitä vanhemmista lapsista. Neiti Ahlbergin välittömän ohjauksen alaisina naisopastajina toimivat sovittua piirijakoa noudattaen rouva O. E. Sarin sekä neidit I. Glansenstierna ja V. M. Wessman. Rouva Stegmanin lähimmässä valvonnessa olivat naisopastajat rouvat M. Ekholm ja T. Ojanne sekä neiti M. Ramstedt, joiden keskeinen työnjako syyskuun alussa uudelleen järjestettiin. Kanslia-tehtäviä hoitivat turvattomain lasten osastolla neidit E. Ekholm ja G. Boldt sekä nuorisonhuoltojaostolla neiti E. Hirn. Aviottomain lasten osaston kanslia-tehtäviä huolehti rouva A. Aminoff neiti I. Pantsarin avustamana.

Joutilaitten ja epäsäännöllisesti koulua käyvien lasten huoltajana sekä alaikäisten katuammattilaisten valvojana toimi kansakoulunopettaja Y. J. Fonselius maaliskuun 1 p:nä, jolloin tämä virka lakkautettiin ja nuorisonhuoltajan tehtävät yhdistettiin lastenhuoltotarkastajalle.

Yhteisenä vahtimestarina lautakunnan kanslian kaikilla osastoilla toimi H. Niemura.

Lautakunnan kokoukset. Lastensuojelulautakunta kokoontui säännöllisesti jokaisen kuukauden toisena ja neljäntenä tiistaina, paitsi kesä-, heinä- ja elokuun aikana, jolloin lautakunnan kokouksia tarvitsi pitää ainoastaan kerran kuukaudessa. Ylimääräisiä kokouksia oli vuoden kuluessa 2, lukuunottamatta erinäisiä tehtäviä varten valittujen toimikuntain tilapäisiä kokoontumisia. Kansakoulujohtokuntana, jolloin myöskin laitosten opettajakunnan edustaja otti osaa päätöksiin, käsitteli lautakunta asioita 4 eri kertaa. Lautakunnan kokouksissa toimintavuoden kuluessa pidetyt pöytäkirjat sisälsivät yhteensä 1,245 eri asiaa, joista 370 oli yleisen kansliaosaston ja 875 turvattomain lasten osaston esittämiä.

Huomattavimmista lautakunnan käsittelemistä kysymyksistä mainittakoon kysymykset uuden kortistojärjestelmän saamisesta aviottomain lasten osastolle, sähkövalaistuksen aikaansaamisesta Toivoniemen koulukotiin, sepän toimen perustamisesta Ryttylän ammattikouluun ja Bengtsårin vesijohdon laajentamisesta, joihin kaikkiin tarkoituksiin on saatu kaupunginhallinnolta tarvittavat määrärahat.

Lähetetyt kirjeet ja toimituskirjat. Lautakunnan tekemäin päätösten johdosta lähetettiin kansliasta toimintavuoden kuluessa yhteensä 4,290 kirjelmää tai laajempaa esitystä, joista 278 lautakunnan puheenjohtajan ja sihteerin allekirjoittamia, 202 toimitusjohtajan lähettämiä, 1,182 köyhäinhoidollisten ja 1,891 aviottomain lasten jaostolta sekä 737 nuorisonhuoltojaostolta toimitettuja. Näitä paitsi lähetettiin eri osastoilta yhteensä 1,850 kirjeellistä kansliaan kutsua lasten isille, äideille tai muille yksityisille henkilöille sekä nuorisonhuoltojaostolta joukko erinäisiä tiedusteluja, joita ei katsottu tarpeelliseksi rekisteröidä.

Holhoustoiminta. Lautakunnalle joulukuun 19 p:nä 1923 ja marraskuun 3 p:nä 1926 vahvistetun ohjesäännön mukaan siirtyi ammattihooolle kuulunut holhoustoiminta lastenvalvojalle. Aikaisemmin määrättyihin holhokeihin nähden ei ole kuitenkaan oikeudellista siirtoa toimitettu, vaan on

lautakunnan toimitusjohtaja niistä edelleen vuonna 1927 huolehtinut. Tällaisia lapsia oli vuoden alussa 144 ja vuoden lopussa 129. Näistä oli yhteensä 79 sellaisia, joiden vanhemmat ovat itse tehneet esityksen kasvatusoikeutensa luovuttamisesta ja 50 sellaisia, joiden vanhemmilta on kasvatusoikeus oikeudenkäynnin kautta riistetty. Sukupuolen ja äidinkielen mukaan lapset jakautuivat seuraavasti:

Poikia	66	Suomi	86
Tyttöjä	63	Ruotsi	43
	<u>Yhteensä 129</u>		<u>Yhteensä 129</u>

Ikänsä puolesta nämä jakautuivat heinäkuun 1 p:nä seuraavasti:

7—9 vuotta	3	15—18 vuotta	28
9—13 »	46	18—21 »	23
13—15 »	29		<u>Yhteensä 129</u>

Kehitysedellytyksiinsä katsoen voidaan näistä lapsista 125 pitää normaalina, kun sitävastoin 4 niistä on vajakykyistä.

Holhotit oli holhooja sijoittanut seuraavasti:

Kaupungin koulukoteihin	18	Sukulaistensa luokse	53
Muihin lastenhuoltolaitoksiin ..	14	Aistiviälliskouluihin	1
Yksityisiin kasvatuskoteihin ..	42	Merelle	1
		<u>Yhteensä 129</u>	

Lasten koulunkäynnistä annetaan seuraavat tiedot:

Ei vielä valmistavassa koulussa	1
Kansakoulussa	62
Oppikoulussa	2
Ammattikoulussa	10
Saanut päästötodistuksen kansakoulusta	51
Keskeyttänyt koulunkäyntinsä ilman päästötodistusta	3
	<u>Yhteensä 129</u>

Ilmoitukset hoidon ja kasvatuksen puutteessa olevista lapsista. Lukuunottamatta lautakunnan nuorisonhuolto-osaston välityksellä kesäksi maalle pyrkinyttä 292 sekä puutarhatoimiin ja leikkikentille halunnutta 1,668 lasta, on lautakunnan rekisteritoimistoon jätetty yhteensä 1,155 ilmoitusta hoidon ja kasvatuksen puutteessa olevista lapsista. Seuraavat viranomaiset tai yksityishenkilöt ilmoittivat lasten tarvitsevan lautakunnan hoitoa:

Köyhäinhuoltolautakunta	61	Yksityiset lastensuojeluyhdis-	
Kansakoulutarkastajat	20	tykset	55
Poliisilaitoksen etsivä osasto ..	8	Yksityishenkilöt	514
Suojelupoliisi	21	Lastensuojelulautakunnan eri	
Muut viranomaiset	37	osastot	439
		<u>Yhteensä 1,155</u>	

Ilmoituksen aiheuttivat seuraavat seikat:

Kasvatukselliset syyt	95	Lasten pahoinpitely tai huono hoito	68
Lasten aistivallisuus tai vähälahjaisuus	21	Vanhempien huono elämä ..	89
» turvattomuus	436	Asuntopula	37
Aviottomia lapsia	369	Muita syitä	40
			Yhteensä 1,155

Yleinen kansliaosasto. Suojelukasvatusta tarvitsevia lapsia, joiden suhteen toivottiin yleisen kansliaosaston toimenpiteitä, oli ilmoitettu olevan 104. Kussakin yksityistapauksessa toimitetun tarkan tutkimuksen perusteella otti lautakunta 92 lasta huostaansa; 12 aistivallisen ja raajarikkoisen lapsen puolesta toimitettiin sisään pääsyanomus heille soveltuviin hoitolaitoksiin, muussa 12 tapauksessa ilmoitukset osoittautuivat olevan joko enemmän tai vähemmän aiheettomia taikka eivät vanhemmat suostuneet luovuttamaan lapsiansa lautakunnan huostaan. Huostaanotettujen lasten jakautuminen äidinkielen ja sukupuolen mukaan näkyy seuraavista luvuista:

	Poikia.	Tyttöjä.	Yhteensä.
Suomi	59	13	72
Ruotsi	15	5	20
			Yhteensä 74 18 92

Lapsista oli 75 eli 81.5 % syntynyt Helsingissä ja 17 eli 18.5 % muilla paikkakunnilla. Avioliitossa syntyneitä oli 68 eli 73.9 % ja avion ulkopuolella syntyneitä 24 eli 26.1 %. Iän mukaan jakautuivat lapset seuraavasti:

7—9 vuotiaita	6	13—15 vuotiaita	28
9—13 »	32	15—18 »	26
			Yhteensä 92

Tietoja lasten vanhempien säädystä tai ammatista antaa allaoleva yhdistelmä:

	Luku.	%.
Ammattitaidottomia työläisiä	48	52.2
Tehdas- ja ammattitaitoisia työläisiä	38	41.3
Pikkuliikkeen harjoittajia tai palvelusmiehiä	5	5.4
Virkamiehiä ja tehtailijoita	1	1.1
		Yhteensä 92 100.0

Lautakunnan huostaan joutuessaan asuivat lapset seuraavissa kaupunginosissa:

III	2	X	3	Hermannin	4
IV	5	XI	5	Toukolan	1
VI	5	XII	12	Käpylä	2
VII	3	XIII	1	Saarissa	1
VIII	2	Vallilan	5	Muilla alueilla	41
					Yhteensä 92

Hoidettaviksi otetuista lapsista annettakoon vielä seuraavat tiedot:

Lapsia, jotka varhain olivat kadottaneet isänsä	36
» » » » » äitinsä	21
» joilla oli isäpuoli	5
» » » äitipuoli	2
» joiden isää oli rangaistu rikoksesta	2
» » äitiä » » »	1
» joissa ilmeni perinnöllistä rappeutuneisuutta tai henkistä vaja- kykyisyyttä	17

• Yhteensä oli kansliaosaston huostassa 447 lasta, kuten allaolevista luvuista ilmenee:

Edelliseltä vuodelta jäljellä olevia	355
Vuoden varrella hoidettaviksi otettuja	92
Vuoden varrella poistettuja	89
Jäljellä seuraavaan vuoteen	358

Suurin osa näistä lapsista oli sijoitettuna kaupungin koulukoteihin. Varattomat tylsämieliset, kuuromykät sekä raajarikkoiset ja kaatuvatautiset lapset olivat, mikäli kunnan velvollisuus oli huolehtia heidän koulunkäynnistään, lastensuojelulautakunnan toimesta sijoitetut heille sopiviin laitoksiin ja pienekö määrä lapsia oli elätteellä lastenhoitolaitoksissa tai yksityishenkilöiden luona, niinkuin allaoleva yleiskatsaus lähemmin osoittaa:

	Suomenkielisiä.			Ruotsinkielisiä.			Kaikkiaan.
	Poikia.	Tyttöjä.	Yht.	Poikia.	Tyttöjä.	Yht.	
Kaupungin omissa laitoksissa ..	245	44	289	57	4	61	350
Muissa lastenhoitolaitoksissa ja aistivalliskouluissa	37	27	64	13	7	20	84
Yksityiskodeissa	5	5	10	1	2	3	13
Yhteensä	287	76	363	71	13	84	447

Lasten vanhempien säätty tai ammatti näkyvä seuraavista luvuista:

	Luku.	%.
Ammattitaidottomia työläisiä	254	56.8
Tehdas- ja ammattitaitoisia työläisiä	143	32.0
Pikkuliikkeen harjoittajia ja palvelusmiehiä	42	9.4
Virkamiehiä ja tehtailijoita	8	1.8
Yhteensä	447	100.0

Avioliitossa syntyneitä oli 299 eli 66.9 % ja avion ulkopuolella 148 eli 33.1 %.

Vuonna 1927 oli kaikkiaan 61 lautakunnan hoidokkia sijoitettuna allamainituissa aistivalliskouluissa y. m. sellaisissa laitoksissa:

	Uusia.	Eronneita.	Jäljellä vuoden lopussa.
Porvoon kuuromykkäin koulussa	—	2	—
Turun kuuromykkäin koulussa	—	—	7
Pietarsaaren kuuromykkäin koulussa	—	—	1

	Uusia.	Eronneita.	Jäljellä vuoden lopussa.
Ävikin koulukodissa Hyvinkäällä	1	—	1
Raajarikkoisten työkoulussa	1	—	8
Perttulan tylsämielisten kasvatuslaitoksessa	5	2	16
Toivolan tylsämielisten kasvatuskodissa Muhoksella	—	—	4
Kuhankosken tyttökodissa Laukaassa	5	—	5
Sortavalan diakonissalaitoksessa	—	—	8
Helsingin diakonissalaitoksessa	1	—	1
Helsingin kaupungin kunnan sairaaloissa	—	1	1
Toivolan koulukodissa	—	1	—
Yksityisessä kasvatuskodissa	3	2	1
Yhteensä	16	8	53

Näitä paitsi oli lautakunnan luetteloissa 12 sellaista tylsämielistä, joiden puolesta oli lähetetty sisäänpääsyanomus ja maksusitoumus Perttulaan tai muihin tällaisille lapsille sovellettuihin hoitolaitoksiin, mutta joita ei laitoksissa vallitsevan tilanpuutteen vuoksi ole voitu niihin sijoittaa.

Vastaanotto- ja ammattioppilaskoti. Lautakunnan huostaan otetuista lapsista koetetaan ensin vastaanottokodissa tehdä mahdollisimman tarkkoja havaintoja, jotta heidät voitaisiin sittemmin erilaisten luonteenominaisuuksiensa ja siveellisen laatunsa perusteella sijoittaa kullekin parhaiten soveltuvaan laitokseen tai yksityiseen kasvatuskotiin. Käytökseltään moitteettomat lapset voivat vastaanottokodissa asuen käydä kaupungin kansa- ja ammattikouluissa. Vastaanottokoti niinkuin ammattioppilaskotikin sijaitsi Merikadun 19—21:ssä.

Ammattioppilaskoti taas tarjoaa asuntoa ja hoitoa sellaisille lautakunnan alaisista laitoksista kaupunkiin käsityöläisoppiin siirtyville hoidokkeille, joilla ei ole kunnollista omaa kotia ja jotka eivät yksikseen jätettyinä voisi vielä tulla elämässä omin neuvoin toimeen.

Vastaanotto- ja ammattioppilaskodin johtajana toimi opettaja M. Tuokko, emännöitsijänä neiti E. Mäiseli sekä hoitajattarena neiti I. Jääskeläinen. Ammattioppilaskotia hoiti neiti A. Tavio. Tätä paitsi oli kaikilla osastoilla yhteisesti 1 keittäjätär ja 2 palvelijatarta.

Hoidokkeja oli vuonna 1927 vastaanottokodissa kaikkiaan 179, niistä 64 suojeluskasvatusta tarvitsevaa lasta ja 115 köyhäinhoidollista lasta. Ammattioppilaskodissa oli 41 hoidokkia.

Koulukodit. Vuonna 1927 oli kaupungilla maaseudulla seuraavat 5 oppilasasuntoloilla varustettua koulukotia:

Bengtsärin koulukoti siihen kuuluvine maataloineen Bromarvin pitäjässä oli kaksikielinen ja tarkoitettu korkeintaan 90 yläkansakoulun tai jatkokoulun ikäasteella olevalle pojalle. Toimihenkilökuntaan kuuluivat johtaja Hj. Ekholm, suomenkielisen osaston opettaja T. N. Oksanen, ruotsinkielisen osaston opettaja C. A. Collén ja kummankielisten jatkoloukkain opettaja V. Müller. Veistonopettajana oli A. I. Johansson ja emännöitsijänä H. A. Malmström. Näitä paitsi oli laitoksessa 3 lastenhoitajatarta, suutari ja räätäli, puutarhuri, karjako ja maataloustöiden johtaja, jotka antoivat samalla käytännöllistä opetusta eri käsityöammateissa, lämmittäjä, samalla seppä ja kalastaja, tallimies, renki, 2 pesijää, leipoja ja 3 palvelijatarta.

Tavolan koulukoti Nummen pitäjässä, jossa on sijoja enintään 20 henkisesti vajakykyiselle pojalle. Johtaja-opettajana oli J. Jokinen; emän-

nöitsijänä ja samalla hoitajattarena toimi neiti M. Leppäniemi, apunaan 1 palvelijatar.

Ryttylän koulukoti omine maatalouksineen Hausjärvellä voi ottaa vastaan 140 yläkansakoulun ja jatkokoulun ikäasteella olevaa suomenkielistä poikaa. Tämän laitoksen toiminnassa on kiinnitetty erikoista huomiota mahdollisimman monipuolisen ja tehokkaan ammattiopetuksen järjestämiseen. Laitoksen johtajana oli T. Rönkä, opettajina K. Ahtinen ja T. Reino ja opettajattarena L. Kivekäs sekä veistonopettajana L. Keinänen ja metallitöiden opettajana V. Nuotio helmikuun 15 p:n, sen jälkeen Hj. Kelin, ja laitoksen emännöitsijänä H. Lipponen. Näitä paitsi kuuluivat Ryttylän toimihenkilökuntaan 5 lastenhoitajataria, suutari- ja räätälimestari, puutarhuri, maataloustöiden johtaja, karjakko, tallimies, 2 muonamiestä, keittäjätär, leipoja, 3 palvelijaa ja 2 pesijätärtä.

Toivoniemen koulukoti omine maataloineen Lohjan pitäjässä oli taroitettu 40 suomenkieliselle tytölle. Toimihenkilökuntaan kuuluivat seuraavat henkilöt: johtajatar L. Ridvall, opettajatar I. Pesonen, emännöitsijä, samalla taloustöiden ohjaaja, T. M. Kalliosaari sekä hoitajatar ja samalla käsitöiden opettajatar H. Koivisto. Näitä paitsi oli laitoksessa maataloustöiden johtaja, karjakko, tallimies, 2 muonamiestä ja palvelija, joka toimi samalla puutarhurina.

Toivolan koulukodista Helsingin pitäjässä seuraa selostus myöhemmin (ks. siv. 53*).

Opetus koulukotien kouluissa oli järjestetty Helsingin kaupungin kansakoulujen ohjesäännön 27 §:n mukaisesti, mikäli mahdollista noudattaen kaupungin kouluille vahvistettuja opetussuunnitelmia. Yläkansakoulun oppijakson suorittaneille oppilaille järjestettiin jatko-opetusta Bengtsärin, Ryttylän ja Toivoniemen koulukodeissa; kahdessa ensinmainitussa laitoksessa pantiin tällöin pääpaino puusepän-, suutarin-, räätälin-, sepän- ja puutarhurinammattiin sekä maatalouteen kuuluvien töiden oppimiseen, kun taas Toivoniemen jatkokoulussa pääasiallisesti opetettiin käsitöitä ja kotitaloudenhoitoa. Myöskin Toivolan koulukodissa oli lapsilla tietopuolisen opetuksen ohella tilaisuus saada harjoitusta käytännöllisissä kotiaskareissa ja puutarhahoidossa.

Koulukotien oppilasmäärä oli helmikuun 1 p:nä 1928 250, josta Bengtsärissa 67, Tavolassa 22, Ryttylässä 126 ja Toivoniemessä 35.

Sukupuolen ja äidinkielen mukaan oppilaat jakautuivat seuraavasti:

	Suomi.	Ruotsi.	Yhteensä.
Poikia	172	43	215
Tyttöjä	33	2	35
	<u>Yhteensä</u> 205	<u>45</u>	<u>250</u>

Oppilaiden jakautuminen syntymäpaikan mukaan näkyy allaolevasta yhdistelmästä:

Helsinki	208	Muut Suomen kunnat	32
Helsinkiin rajoittuvat kunnat ..	2	Ulkomaat	3
Muut Uudenmaan läänin kunnat	5		
		<u>Yhteensä</u>	<u>250</u>

247:llä eli 98.8 %:lla oppilaista oli koti Helsingissä.

Oppilaiden ikä vaihteli 7:stä 18 vuoteen, kuten allaolevista luvuista tarkemmin ilmenee:

7 vuotta	.....	1	11 vuotta	.....	15	15 vuotta	.....	36
8 »	.....	2	12 »	.....	27	16 »	.....	45
9 »	.....	3	13 »	.....	30	17 »	.....	42
10 »	.....	6	14 »	.....	37	18 »	.....	6
								Yhteensä 250

Lasten vanhemmat olivat 232 tapauksessa työläisiä ja 18 tapauksessa pienammattinharjoittajia ja palveluskuntaa.

Oppilaiden käytöksen huolellinen valvominen laitoksissa on erittäin tärkeä asia. Tyydytyksellä voidaankin merkitä, ettei hoidokkien käytöksessä, pienempiä hairahduksia ja muutamia karkausyrityksiä lukuunottamatta, ole suurin piirtein katsoen ollut vakavampaa muistuttamisen aihetta. Asianomaisten johtajain kuukausittain lautakunnan kansliaan lähettämien arvostelujen mukaan on allamainitusta yhdistelmästä näkyvä prosenttimäärä kaikista oppilaista vuonna 1927 käyttäytyneet hyvin, tyydyttävästi tai huonosti:

	Bengtsår.	Tavola.	Ryttylä.	Toivoniemi.
Hyvin	85	97	83	74
Tyydyttävästi	10	3	11	21
Huonosti	5	—	6	5
Yhteensä	100	100	100	100

Terveydentila oli yleensä hyvä niinkuin seuraavat tiedot oppilaiden sairauden takia laiminlyömistä työpäivistä osoittavatkin:

	Bengtsår.	Tavola.	Ryttylä.	Toivoniemi.		Bengtsår.	Tavola.	Ryttylä.	Toivoniemi.
Tammikuu .	26	—	14	6	Elokuu	13	—	—	—
Helmikuu ..	52	—	169	10	Syyskuu ..	9	—	—	—
Maaliskuu ..	27	4	145	21	Lokakuu ..	46	—	76	1
Huhtikuu ..	15	—	49	—	Marraskuu .	13	—	65	1
Toukokuu ..	103	—	29	—	Joulukuu ..	1	—	22	—
Kesäkuu ..	18	—	—	—	Yhteensä	338	4	569	39
Heinäkuu ..	15	—	—	—					

On yleensä osoittautunut vaikeaksi, varsinkin lautakunnan kansliasta käsin, saada lähempiä tietoja lautakunnan entisten hoidokkien oloista ja elämänvaiheista heidän erottaan lautakunnan hoidosta. Ne tiedot, joita heidän kirjeenvaihdostaan tai muusta yhteydestään laitosten johtajain ja johtajattarien sekä aikaisempain kasvatuskotiensa kanssa on näiden välityksellä saatu, ovat säännöllisesti merkityt asianomaisten kansliassa säilytettäviin asiakirjoihin. Vaikkakaan ne eivät riitä täydellisen tilaston esittämiseen, voidaan kuitenkin varmuudella sanoa, että valtava enemmistö pääkaupungin koulukotien entisistä oppilaista on kehittynyt hyödyllisiksi yhteiskunnan jäseniksi. Toiselta puolen täytyy ikävällä mainita, että vankeinhoitohallituksesta sosialimministeriön lastensuojelutoimiston välityksellä saapuneiden ilmoitusten mukaan on 4 Bengtsårin, 1 Toivoniemen, 2 Vanjoen, 1 Ryttylän ja 1 Tavolan aikaisempaa hoidokkia ollut vuoden 1927 aikana suorittamassa oikeuden varkaudesta, irtolaisuudesta, pahoinpitelystä ja sprinkuljetuksesta tuomitsemaa vankeus-

rangaistusta. Vuoden 1927 kuluessa poistetusta 89 oppilaasta on kansliaosasto saanut seuraavat tiedot:

Opintojaan jatkaa ammattikouluissa y. m. kursseilla.....	10
Toimii käytännöllisellä alalla:	
puusepäntöissä.....	7
metalliverstaissa.....	14
tehdastyöläisenä.....	4
suutarin- tai räätälintöissä.....	6
muurarin- tai maalarintöissä.....	3
kokkioppilaana.....	2
liikeapulaisena.....	3
maanviljelys- tai meijeritöissä.....	7
renkinä tai palvelijattarena.....	18
muissa toimissa.....	13
Kuollut.....	2
	<u>Yhteensä 89</u>

Alaikäiset lainrikkoajat. Poliisi- ja oikeusviranomaisten käsiteltäväksi joutuneita alaikäisiä lainrikkojia oli heidän asiainsa tutkintoaikana lautakunnan hoidossa toimintavuoden kuluessa 5, yhteensä 118 päivää. Näistä on sosiaaliministeriön lastensuojelutoimisto suorittanut valtion osuutena ruokarahoja 1,770 markkaa ja heille varatun hoitolan kunnossapitokustannuksia 15,170 markkaa eli yhteensä 16,940 markkaa.

Lahjoitusrahastot. Lastensuojelulautakunnalle kuuluivat allamainitut lasten hyväksi lahjoitetut, rahatoimikonttorin hoidossa olevat rahastot, joiden pääoma ja käytettävissä olevat korkovarot joulukuun 31 p:nä 1927 nousivat seuraaviin määriin: Adolf Holmgrenin lahjoitusrahasto turvattomille äideille ja lapsille, pääoma 40,000 markkaa ja käytettävissä olevat korkovarot 3,371: 55 markkaa; Merikapteeni Lars Albert Grönholmin rahasto Helsingin turvattomille lapsille, pääoma 6,190 markkaa ja käytettävissä olevat korkovarot 337: 40 markkaa; Bergman puolisoitten lahjoitusrahasto jatko-opetuksen hankkimiseksi turvattomille lapsille, pääoma 61,000 markkaa ja käytettävissä olevat korkovarot 3,677: 15 markkaa.

Lastensuojelurahastoihin kuuluu myöskin aviopuolisoiden Gustaf ja Maria Hyvösen toukokuun 21 p:nä 1921 tehdyllä keskinäisellä testamentilla osittain rahassa ja osittain kiinteistöosakkeina Helsingin kaupungille lahjoittama omaisuus, josta jo on kaupungin hallussa yli 1½ miljoonaa markkaa, jolla lahjoittajain määräyksen mukaan ylläpidetään vuoden 1925 lopulla Kotkankadun n:ossa 14 avattua lastenkotia hätäkärsiville suomea tai ruotsia puhuville lapsille. Kaupunginvaltuuston vuonna 1924¹⁾ vahvistaman johtosäännön mukaisesti hoitaa tämän lastenkodin hallintoa lastensuojelulautakunnan valvonnan alainen viisijäseninen johtokunta, jonka lautakunta valitsee kulleksi vuodeksi kerrallaan.

Uusia rakennuksia ja suurempia korjaustöitä. Toimintavuoden aikana kaupungin lastenhuoltolaitoksissa suoritetuista rakennus- ja korjaustöistä mainittakoon Ryttylän keittiörakennus, jota varten vuoden 1927 taloussääntöön oli merkitty 620,000 markkaa, minkä lisäksi kaupunginvaltuusto

¹⁾ Ks. 1924 vuod. kunnalliskert. siv. 146.

huhtikuun 6 p:nä myönsi keittiön sisustustöitä ja kalustoa varten 129,000 markkaa. Rakennus, joka syyskesästä asti oli työalainen, valmistui käyttökuntoon 1928 vuoden alussa. Toivoniemen navetterarakennuksen, jossa sekä ulko- että välikatto oli lahonnut, kuntoonsaattamiseen käytettiin edelliseltä vuodelta siirtynyt 54,000 markkaa sekä lisäksi rakennuskonttorin menosääntöön merkityistä korjausmäärärahoista 14,310: 60 markkaa. Samoilla varoilla uusittiin myös Ryttylän navetan välikatto, joka tuli maksamaan 69,660: 20 markkaa. Toivoniemen valo- ja voimasähkölaitteisiin erikseen myönnetystä 75,000 markasta käytettiin 45,000 markkaa Lohjan sähköosakeyhtiön syksyllä valmiiksi saamasta sähköjohdosta ja sähkövalaistuksesta aiheutuneiden kustannusten suorittamiseksi; loput 30,000 markkaa siirrettiin seuraavaan vuoteen vielä keskeneräisiä voimalaitteita varten. Näitä paitsi suoritti rakennuskonttori omilla määrärahoillaan eri lastenhuoltolaitoksissa tavanmukaisia vuosikorjauksia.

Turvattomien lasten osasto, johon välittömästi kuulunut aviottomain lasten jaosto erotettiin maaliskuun 1 p:nä lastenvalvojan johdolla toimivaksi eri osastoksi ja johon samalla yhdistettiin alajaostona aikaisemmin erillinen nuorisonhuolto-osasto, huolehti lautakunnan huostaan otetuista köyhäinhuollollisista lapsista. Näitä se koetti sijoittaa etupäässä yksityishoittoon, mutta koska varsinkaan hentojen pikkulasten maaseudulle lähettäminen ei ole lastenhoidon kannalta tarkoituksenmukaista eikä kouluikäisillekään lapsille ole aina heti sopivaa kasvatuskotia saatavissa, oli osaston käytettävänä Oulunkylän ja Kullatorpan pikkulastenkodit sekä Toivolan koulukoti. Osa tilapäiseen hoitoon otettuja lapsia asui vastaanottokodissa.

Lastenkodit. Oulunkylän pikkulastenkodissa, jossa 10 sijaa käsittävine syfilistä sairastavien osastoineen oli sijaa 45 lapselle, toimi johtajattarena neiti E. Boström, avustaan häntä 10 lastenhoitajatarta, ompelijatar, keittäjä ja 2 palvelijaa.

Kullatorpan lastenkodissa, jonka eri osastoilla on niinkään yhteensä 45 sijaa, toimi johtajattarena rouva E. Ahlgren, ollen hänen apunaan 6 lastenhoitajatarta sekä ompelija, keittäjä ja 2 palvelijaa.

Toivolan, korkeintaan 90 huonohoitaiselle lapselle tarkoitettuna, koulukodin johtajana oli kansakoulunopettaja K. A. Kurkela, luokkaopettajattarena neiti A. Järvinen sekä luokkaopettajana V. Uusivirta, avustaan heitä alakansakoulunoppilaitten ja kehityksessään jällellejääneiden opetuksessa rouva L. Kurkela, joka samalla toimi hoitajattarena. Näitä paitsi työskenteli tässä laitoksessa 3 lastenhoitajatarta, emännöitsijä, ompelija, keittäjä, 3 palvelijaa, suutari sekä puutarhan ja maatalouden hoidossa tarvittavat henkilöt.

Lastenkotien silmälläpidosta huolehti lähinnä lastensuojelulautakunnan lastenhuoltotarkastaja, joka apulaisineen kodeissa käyden tarkkaili lasten hoitoa ja kasvatusa. Lasten terveydellisen puolen valvonta sekä ruokajärjestyksen määrääminen näissä kodeissa kuului lautakunnan lääkäreille, joiden toiminnasta tehdään selkoa tämän kertomuksen siv. 65*. Taloudenhoidossa on Oulunkylän ja Kullatorpan lastenkotien johtajattaria avustanut johtaja K. A. Kurkela.

Lasten sijoituksessa lastenkoteihin noudatettiin edelleen sitä periaatetta, että samalla ikä- ja kehityskaudella olevat lapset, mikäli mahdollista, sijoitettiin samaan lastenkotiin. Eri kotien kesken jakautuivat lapset siten, että 0—3 vuotiaat olivat sijoitettuina Oulunkylän lastenkotiin, 3—7 vuotiaat Kullatorpan lastenkotiin ja 7—16 vuotiaat Toivolan koulukotiin ja vastaanotto-

kotiin. Oulunkylän pikkulastenkodissa vallitsevan tilanahtauden takia täytyi kuitenkin osa 3 v. nuoremmista lapsista sijoittaa toistaiseksi Kullatorppaan, mikä suuresti vaikeutti tämän lastenkodin toimintaa. Toivolan kodissa oli toiminnassa täydellinen ala- ja yläkansakoulu. Vastaanottokotiin sijoitetut lapset kävivät kaupungin kansakouluissa.

Vuonna 1927 otettiin koteihin ja erosi niistä seuraavat määrät lapsia:

	Oulun- kylän lasten- koti.	Kulla- torpan lasten- koti.	Vastaan- ottokodin koulu- koti- osasto.	Toi- volan koulu- koti.	Yh- teensä.	Näistä: poi- kia.	Näistä: tyt- töjä.
Vuodelta 1926 hoitoon jääneitä	44	36	23	67	170	106	64
Vuoden 1927 aikana hoitoon otettuja	64	125	92	71	352	209	143
Yhteensä	108	161	115	138	522	315	207

Näistä:

Luovutettiin vanhempain hoitoon ..	9	35	28	25	97	60	37
» toisen kunnan hoitoon	4	6	5	1	16	8	8
Sijoitettiin yksityishoitoon	8	31	19	6	64	30	34
Lähetettiin lastenhuoltolaitoksiin ..	36	25	22	4	87	49	38
» toiseen laitokseen	3	3	11	17	34	24	10
» sairaalaan	3	26	2	10	41	25	16
Kuoli	1	—	—	1	2	2	—
Yhteensä poistettuja	64	126	87	64	341	198	143
Vuoteen 1928 jääneitä	44	35	28	74	181	117	64

Jäljellä olevista oli:

Avioliitossa syntyneitä	4	13	18	50	85	57	28
Avioliiton ulkopuolella syntyneitä ..	40	22	10	24	96	60	36

Yksityishoitoon annettavia lapsia koetettiin, mikäli mahdollista, sijoittaa sukulaistensa luokse asumaan. Hoitokotien sopivaisuudesta hankittiin aina paikallisten asiamiesten tai köyhäinhuoltolautakuntain välityksellä tarkat tiedot. Samoin on lasten hoitoa niissä koitettu valvoa tarkastuksien kautta, joita lautakunnan paikallisasiamiehet tai muut luotettavat henkilöt neljästi vuodessa toimittivat, laatien kustakin tarkastuksesta erikoisen selostuksen sosialimi-
nisteriön köyhäinhuoltotoimiston tähän tarkoitukseen hyväksymille kaavak-
keille. Myöskin lastenhuoltotarkastajan apulainen koetti eri seuduille teke-
millään tarkastusmatkoilla valvoa, että kasvatus ja hoito kasvatuskodeissa
on lasten ikä- ja kehityskautta vastaava. Kasvatuskodit olivat yleensä tyy-
dyttäviä. Kaikki kouluijässä olevat hoitolapset saivat käydä kansakoulua,
josta johtuvat koulumaksut lautakunta suoritti.

Paikallisasiamiehinä toimivat rouva A. Charpentier Espoossa, neidit M. Hoffman Kirkkonummella, V. Boxström Siuntiossa ja M. Malmgren Vihdissä, rouva M. Ekholm Helsingin pitäjässä, neidit H. Savimaa Tuusulassa ja M. By-
man Sipoossa, rouva S. Halmekeytö Janakkalassa, neiti M. Kielomaa Nurmi-
järvellä, rouvat S. Karhula Vähässäkyrössä ja L. Närvi Koskella T. l., neiti
M. Auramo Marttilassa sekä rouvat E. Halonen Lapinlahdella ja A. Kukko-
nen Joroisissa.

Turvattomain lasten osaston elätteelle antamien lasten vaihtuminen näkyi seuraavista luvuista:

	Yksityisiin lastenkoteihin sijoitettuja kaupunkiin. maalle.		Yksityisiin perheisiin sijoitettuja kaupunkiin. maalle.		Yksityishoitoon sijoitettuja yhteensä.
Vuodelta 1926 hoitoon jääneitä	123	245	371	870	1,609
Vuoden kuluessa hoitoon otettuja..	73	84	163	167	487
Yhteensä	196	329	534	1,037	2,096
Näistä:					
Siirrettiin toiseen sijoituspaikkaan ..	6	12	18	43	79
Luovutettiin vanhempainsa hoitoon..	29	27	32	41	129
» toisen kunnan hoitoon..	1	—	9	5	15
Siirrettiin köyhäinhoitolautakunnan huoltoon	—	1	—	1	2
Pääsi ottolapseksi tai luovutettiin yksityishoitoon	7	—	2	2	11
Otettiin lastenkotiin	5	8	17	20	50
» koulukotiin	—	5	1	8	14
» yksityisiin lastenkoteihin ..	2	3	6	7	18
» toiseen laitokseen	—	2	4	—	6
» sairaalaan	—	1	1	1	3
Poistettiin työkykyiseksi tultuaan ..	6	16	32	83	137
Kuoli	—	4	5	2	11
Yhteensä poistettuja	56	79	127	213	475
Vuoteen 1928 jääneitä	140	250	407	824	1,621
Jäljellä olevista oli:					
Poikia	72	101	184	449	806
Tyttöjä	68	149	223	375	815
Yhteensä	140	250	407	824	1,621
Avioliitossa syntyneitä	70	165	205	349	789
Avioliiton ulkopuolella syntyneitä ..	70	85	202	475	832
Yhteensä	140	250	407	824	1,621

Sotaorpoja oli kaikista turvattomain lasten osaston luetteloissa olevista hoitolapsista yhteensä 139.

Maaseudulle yksityishoitoon annettujen lasten sijoitusalueet selviävät seuraavasta luettelosta:

	Vuodel- 1926 jäänei- tä.	Vuonna 1927 hoi- toon otettuja.	Vuon- na 1927 pois- tettuja.	Vuo- teen 1928 jäänei- tä.		Vuodel- 1926 jäänei- tä.	Vuonna 1927 hoi- toon otettuja.	Vuon- na 1927 pois- tettuja.	Vuo- teen 1928 jäänei- tä.
Espoo	48	4	15	37	Ylivieska ..	22	7	21	8
Kirkkonummi	70	13	12	71	Koski T. l. . .	3	—	1	2
Siuntio	37	2	7	32	Marttila	2	1	1	2
Vihti	86	13	16	83	Lapinlahti ..	9	1	4	6
Helsingin pit.	78	16	24	70	Joroinen ..	2	—	—	2
Tuusula	31	8	9	30	Sievi	—	19	2	17
Sipoo	58	1	10	49	Eri kunnat ¹⁾	371	75	80	366
Janakkala ..	2	—	—	2	Yhteensä	870	167	213	824
Nurmijärvi ..	39	7	7	39	Näistä:				
Vähäkyrö ..	12	—	4	8	poikia	471	85	107	449
					tyttöjä	399	82	106	375

¹⁾ Näillä tarkoitetaan kuntia, joihin ei ole asetettu erityisiä gsiamiehiä, vaan joissa lapset ovat asianomaisten köyhäinhoitoviranomaisten silmälläpidon alaisia

Yksityishoitoon sijoitettujen kuukausimaksut vaihtelivat lasten iästä, hoitopaikasta, kasvatusvanhempain sukulaisuudesta y. m. asiaan vaikuttavista seikoista riippuen kaupungissa 200 markasta 300 markkaan ja maaseutupaikajissa 100 markasta 250 markkaan, tehden terveistä lapsista keskimäärin n. 2,160 markkaa vuodessa. Tuberkelिताutisten lasten hoidosta maksettiin eri määrärahasta lastenkoti Droppenille 12 markkaa päivältä eli 360 markkaa kuukaudessa. Nämäkin lapset mukaanluettuina kohoavat keskimääräiset hoitomaksut n. 2,278 markkaan vuodessa. Kun lisäksi otetaan huomioon vieraiden kuntien velkomat koulumaksut sekä sairashoitokustannukset ja hellittävässä tapauksissa myönnetyt vaateavustukset, ovat lautakunnan yksityishoitoon sijoittamat lapset tulleet maksamaan yhteensä ¹⁾ 4,057,290: 94 markkaa eli keskimäärin n. 2,460 markkaa kutakin lasta kohden.

Nuorisovuoltojaosto. Jaostolle ilmoitettiin toimintavuoden kuluessa 1,206 koulusta poisjäänyttä lasta. Suoritettujen tiedustelujen ja kotikäyntien tuloksena, jotka vuoden kuluessa nousivat 582: en, sekä neuvottelujen kautta kansliassa saatiin 108 lasta palaamaan kansakouluun. Muut lapset olivat keskeyttäneet koulunkäyntinsä seuraavista syistä:

Siirtyneet toiseen kouluun	418
Olivat ansiotyössä	417
» muuttaneet paikkakunnalta	171
Oli kuollut	9
Sairauden takia	41
Esitetty otettaviksi lautakunnan hoitoon	41
Valvonnan alla	1
	Yhteensä 1,098

Toimintavuonna oli jaoston käytettävänä 7,500 markan suuruinen määräraha rautatielippujen hankkimiseksi varattomille lapsille, jotka lähetettiin maalle viettämään kesää siellä asuvien omaistensa luona. Köyhäinhoidon mainittuja lippuja lapsilleen anoneiden vanhempain varattomuudesta antaman lausunnon perusteella jaettiin 283 meno- ja paluulippua.

Niille lapsille, joilla ei ollut sukulaisia maaseudulla, toimitti jaosto kirjellisten tiedustelujen ja sanomalehti-ilmoitusten avulla kesäkoteja, jossa työssä kenraali Mannerheimin lastensuojeluliitto ja yhdistys Koteja kodittomille lapsille antoivat hyväntahtoista apuansa. Kaikkiaan sai täten 199 lasta ilmaisen kesänviettopaikan, siihen laskettuna myöskin ne lapset, jotka lähetettiin Knipnäsin, Caritaksen ja Solhällan kesäsiirtoloihin. Kesäkoteihin lähetettyjen lasten ikä vaihteli 4—17 vuoteen; useimmat olivat yli 10 vuoden.

Jaosto hoiti kertomusvuonnakin lautakunnan käytettäväksi luovutettua viljelysmaata Kumtähdessä, jonka kunnossapitoo lautakunnan menosääntöön oli hyväksytty 10,000 markan suuruinen määräraha. Tämä alue jaettiin 116 viljelyspalstana sellaisille huonoissa asunto-oloissa eläville köyhille perheille, joissa on useita lapsia, tarkoituksessa, että lapset auttamalla vanhempiaan näiden palstojen viljelemisessä ja hoidossa saisivat sopivaa kesäaskartelua raittiissa ulkoilmassa. Tällaisten perheiden yhteinen lapsiluku oli 432. Tämän lisäksi seuraavat yhdistykset järjestivät yhteensä 295 lapselle koulupuutarhatoimintaa, jota jaosto valvoi ja jota varten kaupunki myönsi avustusta: Hel-

¹⁾ Maksukykyisiltä vanhemmilta takaisin perittyjä korvauksia ja valtiolta sotaorpojen huollosta saatua 50 % avustusta lukuunottamatta.

singin opettajaliitto 150 suomenkieliselle lapselle; Finlands allmänna svenska folkskollärary- och -läraarinneförening nimisen yhdistyksen Helsingin piiri 70 ruotsinkieliselle lapselle sekä Helsingin nuorten miesten kristillinen yhdistys 75 kengänkiillottajapojalle. Niissä lapset viljelivät opettajan johdolla juurikasveja, vihanneksia ja kukkia saaden syksyllä sadon omakseen. Työn lomassa urheiltiin ja käytiin uimassa. Sitäpaitsi ruotsia puhuvat lapset saivat veistopetusta Toukolan koulussa.

Valtuuston tarkoitukseen myöntämällä 12,500 markan määrärahalla järjesti nuorisonhuoltaja kaupungissa kesäänsä viettävälle nuoremmille lapsille kaksi leikkikenttää. Toinen kenttä sijaitsi Eläintarhassa Borgströmin patsaan edustalla olevalla nurmikolla ja toinen Vallilassa Elimäenkadun vieressä, joissa kummassakin kaksi leikinjohtajaa oli toimessa kesäkuun 1—22 p:nä ja heinäkuun 11 p:stä elokuun 13 p:n. Lasten lukumäärä nousi Eläintarhan kentällä 515:en, ollen keskimäärin 83 toimintapäivää kohden. Vallilan kentälle oli ilmoitautunut 426 lasta ja oli siellä keskimäärä 80 kutakin päivää kohden. Leikkikenttien ohjelmissa oli erilaisia laulu- ja liikuntoleikkejä, urheiluharjoituksia ja kilpailuja urheilumerkkien saamiseksi, satujen kertomista, uintimatkoja, retkeilyjä y. m. s.

Alaikäisten katuammattilaisten toiminnan järjestely ja silmälläpito kuuluu jaoston tehtäviin ja on lastenhuoltotarkastaja tässä asiassa ollut yhteistoiminnassa näiden ammattilaisten vakinaisten kaitsijain kanssa. Kengänkiillottajiksi pyrki 179 poikaa, joista hyväksyttiin 92. Ansiotoimintansa ohella otti 75 näistä pojista ahkerasti osaa Nuorten miesten kristillisen yhdistyksen heille järjestämään kasvitarihätyöskentelyyn sekä urheilukilpailuihin ja veneretkiin.

Milloin kerjääviä lapsia on tavattu kaupungilla tai niistä on jaostolle ilmoitettu, on otettu selvää lasten kotioloista ja saatettu asia köyhäinhuoltoviranomaisten tiedoksi mahdollista avustuksen antamista varten.

Vuoden kuluessa toimitettiin jaoston välityksellä paikkoja perheisiin 34 nuorelle tytölle.

Yleishyödyllisiin tarkoituksiin varatusta määrärahasta lautakunnan suosituksesta avustettujen yksityisten lastenkotien toimintaa on lastenhuoltotarkastaja valvonut ja antanut siitä eri selostuksen.

Aviottomain lasten osasto. Lastenvalvojan välittömässä johdossa toimivan aviottomain lasten osaston tärkeimpänä tehtävänä on ollut aviottomain lasten tiedusteleminen ja luetteloiminen, valmistavan tutkimuksen toimeenpano lapsiin ja niiden äiteihin nähden, äitien opastaminen lasten hoidossa, lasten sijoittaminen hoitokoteihin ja hoidon valvominen, isyyden tutkiminen ja elatussopimuksien tekeminen sekä elatusavun periminen. Osaston kirjoihin merkittyjen valvonnan tai tiedustelunalaisten lasten luku oli seuraava:

	Alle 3 vuoden.	3—17 vuotiaita.	Yhteensä.
Edelliseltä vuodelta jäljellä olevia	394	2,021	2,415
Uusia hoidokkeja	310	59	369
Poistettuja	110	111	221
Jäljellä vuoteen 1928	438	2,125	2,563

Valmistavan tutkinnon uuden aviottomain lasten luetteloon merkityn lapsen äidin kanssa on toimittanut naistarkastaja. Siinä on merkitty tarpeelliset tiedot lapsesta, äidistä ja isästä sekä ne todisteet, mitä äiti voi esittää isyyden selvillesaamiseksi. Näihin tietoihin perustuvat allaolevat yhdistelmät,

jotka valaisevat vuoden lopussa jäljellä olevien lasten vanhempain siviilisäätystä ja ikää sekä ammattia tai säätyä:

Äitien siviilisäätystä:		Isien siviilisäätystä:	
Naimattomia	2,197	Naimattomia	1,521
Leskiä tai laillisesti eronneita	140	Leskimiehiä tai laillisesti eronneita	108
Naineita	70	Naineita	175
Tuntematon.....	156	Tuntematon.....	759
	Yhteensä 2,563		Yhteensä 2,563

Äitien ikä:		Isien ikä:	
16—20 vuotiaita	266	16—20 vuotiaita	103
21—25 »	826	21—25 »	489
26—30 »	634	26—30 »	430
31—35 »	372	31—35 »	241
36—40 »	168	36—40 »	163
41— »	69	41—50 »	101
Tuntematon.....	228	51— »	25
	Yhteensä 2,563	Tuntematon.....	1,011
			Yhteensä 2,563

Äitien ammatti:		Isien ammatti:	
Palvelijattaria	949	Tehdastyöläisiä	672
Tehtaissa työskent. naisia	554	Käsityöläisiä	328
Ompelijattaria ja modisteja ..	211	Ulkotyöläisiä	269
Konttoristeja ja myymäläapulaisia	181	Sotilaita ja aliupseereja	136
Ulkotyöläisnaisia	163	Renkejä ja ajomiehiä	127
Pesijättäriä ja siivoojattaria..	96	Konttoristeja ja myymäläapul.	125
Tarjoilijattaria	71	Pikkuelink. harj. y. m. palv. miehiä	105
Kylvettäjiä ja hierojia	20	Virkamiehiä, suurliikkeen harj.	91
Kaupustelijoita y. m. pikkuelinkeinon harjoittajia	18	Talonpoikia y. m.	66
Raitiovaunun konduktöörejä	13	Merimiehiä	59
Sairaanhoidajattaria	12	Poliiseja	40
Taiteilijoita	2	Opiskelijoita	38
Ilman varsinaista tointa olevia	273	Upseereja.....	18
	Yhteensä 2,563	Raitiovaununkuljettajia	14
		Taiteilijoita	13
		Viinureita.....	6
		Lääkärejä.....	4
		Ilman varsinaista tointa olevia	452
			Yhteensä 2,563

Lasten sijoittamisessa äitejä avustivat naistarkastajat, jotka yksityisesti kyselemällä ja sanomalehdissä ilmoittamalla koettivat hankkia kasvatuskoteja. Hoitokustannukset — 300—400 markkaa kuukaudelta — tuottivat kuitenkin varattomille äideille suuria vaikeuksia lastensa sijoittamisessa.

Aviottomain lasten hoitoa valvoivat naisopastajat, jotka pitkin vuotta kodeissa käyden seurasivat lasten ruumiillista ja henkistä kehitystä sekä antoi-

vat äideille ohjeita lasten käsittelemisessä ja hoidossa. Määrätyissä tapauksissa he veivät lautakunnan kasvattilastenhoitoa valvovan lääkärin mukanaan kasvatuskotiin, varsinkin silloin, kun lapsen ruumiillinen kehitys oli sellainen, että opastajat katsoivat hänen olevan erikoishoidon tarpeessa. Opastajat, joiden kodeissa käyntien luku vuonna 1927 nousi 10,874:en, joista 1,431 turhaankäyntiä ja 9,443 todellista tarkastuskäyntiä, antoivat toiminnastaan seuraavat tiedot:

Äitinsä luona olevat lapset saivat:	%.	Kasvatusäidin luo sijoitetut lapset saivat:	%.
hyvän hoidon	49.9	hyvän hoidon	56.1
suhteell. hyvän hoidon	48.1	suhteell. hyvän hoidon	43.1
epätyydyttävän hoidon	2.0	epätyydyttävän hoidon	0.8
Yhteensä	100.0	Yhteensä	100.0

Äidin koti oli:		Kasvatusäidin koti oli:	
hyvässä kunnossa	47.5	hyvässä kunnossa	57.6
suhteell. hyvässä kunnossa ..	48.2	suhteell. hyvässä kunnossa ..	41.7
epätyydyttävässä kunnossa ..	4.3	epätyydyttävässä kunnossa ..	0.7
Yhteensä	100.0	Yhteensä	100.0

Osaston hoidoikeista kuoli vuoden 1927 kuluessa 33, joista kuollessaan oli:

Äidin hoidossa	5	Kasvatuskodissa	1
Sairaalassa	23	Tuntemattomassa paikassa	1
Lastenkodissa	3	Yhteensä	33

Kuolleista lapsista oli 21 lasta alle 1 vuoden, 5 lasta 1—2 vuotiaita, 3 lasta 2—3 vuotiaita, 1 lapsi 4 vuotias, 1 lapsi 6 vuotias, 1 lapsi 10 vuotias ja 1 lapsi 12 vuotias. Lasten jakautuminen kuolemansyyn mukaan näkyy allaolevasta yhdistelmästä:

Keuhkokuume	11	Synnynnäinen syfilis	1
Ravintohäiriöt	3	Aivotuberkuloosi	1
Vatsa- ja suolikatarri sekä suolitulehdus	2	Synnynnäinen heikkous	1
Keuhkotuberkuloosi	2	Tapaturma	1
Aivotulehdus	2	Keuhkopussintulehdus	1
Kouristus	2	Munuaistauti	1
Tuhkarokko	2	Ihotauti	1
Keuhkokatarri	1	Tulirokko	1
		Yhteensä	33

Alle vuoden vanhojen lasten kuolevaisuus muihin edellämainittuihin kuolleisiin alaikäisiin verrattuna oli 63.6 %.

Isyyden lopullisen selvittämisen toimitti lastenvalvoja niiden tiedonantojen johdolla, joita äidit olivat antaneet lastensa isistä. Nämä selvittelyt tapahtuivat tavallisesti yhteisten neuvottelujen kautta, joita lastenvalvoja piti vanhempien kanssa. Useimmassa tapauksessa johtivat neuvottelut sovintoon, jolloin lasten elättämisestä tehtiin kirjalliset elatussopimukset, jotka holhouslautakunta aviottomista lapsista annetun lain nojalla vahvasti noudatettavaksi. Riidanalaisissa tapauksissa jätettiin elatusasia oikeuden ratkaistavaksi ja muutamissa tapauksissa täytyi asia todistajien puutteessa jättää sikseen. Toisilla

paikkakunnilla asuviin isiin nähden käytettiin isyyden selvittämisessä sen paikkakunnan lastenvalvojan apua, missä eläkettä kaipaavan lapsen isä oleskeli. Samanlaista vuoropalvelusta sai Helsinginkin lastensuojelulautakunnan lastenvalvoja suorittaa vastaavissa tapauksissa. Lastenvalvojan suorittama työ sekä saavutukset isyyden selvittämisessä ilmenevät allaolevasta tilastosta:

Isyys selvitetty	98
Todistuksen puutteessa rauenneita tapauksia	12

Kutsutuista isistä saapunut kansliaan 110

Aikaansaatuisten sopimusten yhteismäärä oli 69, joista 65 tehtiin henkilöllisesti kansliassa ja 4 kirjevaihdon kautta. Vuonna 1927 oli 55 tapausta tuomioistuimen käsiteltävänä; näistä ratkaistiin vuoden kuluessa 46, kun taas 9 jätettiin ratkaisematta seuraavaan vuoteen. Helsingissä asuvien isien kanssa tehtiin muiden paikkakuntain lastenvalvojen anomuksesta sopimuksia 10 tapauksessa.

Osaston toimesta perittiin kertomusvuonna elatusavustuksia Helsingin kaupunkikuntaan kuuluville lapsille 710,406: 22 markkaa, josta isiltä kannettuja 658,581: 22 markkaa ja äideiltä saatuja 51,825 markkaa. Lisäksi välitettiin ulkokuntalaisille lapsille pääkaupungissa työansiolla oleskelevalle elatusvelvollisilta 58,157: 69 markkaa, joten siis osaston perimien elatusavustuksien yhteisimmä kyseessäolevana kertomusvuonna oli 768,563: 91 markkaa.

Varattomien äitien ja heidän lastensa tilapäiseksi avustamiseksi oli osaston käytettäväksi varattu 50,000 markan suuruinen määräraha, josta 49,981: 54 markkaa vuoden kuluessa käytettiin. Tästä summasta jaettiin kotikävijäin esityksestä 17,738: 55 markan arvosta valmiita vaatekappaleita lähinnä sellaisia tarvitseville lapsille ja loppuerästä suoritettiin, paitsi eläkejutuista aiheutuneita todistajapalkkioita, lapsensa kanssa suurimmassa ahdinkotilassa oleville äideille tilapäisesti pieniä rahallisiakin avustuksia. Samalle henkilölle annettun avustuksen suuruus vaihteli 25 markasta 300 markkaan, tehden keskimäärin 112 markkaa. Edellämäinitun rahamäärän lisäksi jaettiin Adolf Holmgrenin lahjoitusrahaston korkovaroista yhteensä 1,225 markkaa 100—300 markan suuruisina kehoituspalkintoina lapsensa hyvin hoitaneille imettävälle äideille.

Kertomusvuonna oli lastenvalvojan holhouksen alaisena 52 lasta, joista 49 edelliseltä vuodelta siirtyntä.

Vuoden 1927 aikana voitiin yhteensä 13 aviotonta lasta sijoittaa ottolapsiksi hyviin lapsirakkaisiin perheisiin. Näistä antoivat äidit vapaaehtoisesti luovutussitoumukset.

Tulot ja menot. Lastensuojelutoiminnan aiheuttamat menot nousivat vuonna 1927 11,142,270: 21 markkaan, jakautuen seuraaviin eriin:

Lastensuojelulautakunta	Smk	771,333: 96
Kasvatuksellisesti laiminlyötyjen lasten koulukodit ..	»	2,672,344: 72
Vastaanotto- ja ammattioppilaskodit	»	496,635: 65
Elänteelleanto ja jatko-opetus	»	4,082,675: 93
Toivolan koulukoti.....	»	760,844: 68
Pikkulastenkodit	»	931,053: 37
Aistivillisten, tylsämielisten ja raajarikkoisten lasten erikoishoito ja opetus	»	131,348: 65
Muut lasten hoitokustannukset	»	93,930: 59
Maatilat	»	1,202,102: 66
Yhteensä	Smk	11,142,270: 21

Paitsi aikaisemmin toisessa yhteydessä mainittua Ryttylän koulukodin uutta keskuskeittiörakennusta varten varattua 749,000 markan suuruista määrärahaa, on edelläesitettyjen vuosimenojen lisäksi rakennuskonttorin tilille viety eräitä lastensuojelulautakunnan alaisten laitosten ja maatalousrakennusten korjauskustannuksia, joista on saatu seuraavat tiedot:

Oulunkylän lastenkoti	Smk	29,914: 06
Kullatorpan »	»	32,749: 01
Toivolan koulukoti	»	53,429: 91
Vastaanottokoti	»	10,330: 15
Bengtsärin koulukoti	»	49,990: 69
Ryttylän »	»	91,030: 75
Toivoniemen »	»	29,660: 60
Yhteensä Smk		297,105: 17

Tähän summaan sisältyy 2,500 markkaa Bengtsärin, 69,660: 30 markkaa Ryttylän ja 14,310: 60 markkaa Toivoniemen maatalouskustannuksia. Lastensuojelutoiminnasta aiheutuneet tulot nousivat vuonna 1927 5,116,471: 06 markkaan, jakautuen seuraaviin eriin:

Koulukotien valtionapu	Smk	2,043,158: 04
Tuloja koulukotien oppilastöistä	»	57,663: 89
Korvausta koulu- ja lastenkodeissa hoidetuista sekä elätteelle annetuista lapsista	»	1,330,498: 79
Korvausta ammattioppilaskodin hoidokeista ..	»	32,625: —
Bengtsärin tila.....	»	293,576: 50
Toivoniemen »	»	260,921: 99
Ryttylän »	»	251,855: 20
Toivolan »	»	232,360: 35
Luontaisetuja	»	1) 613,811: 30
Yhteensä Smk		5,116,471: 06

Jos edellämainittujen lastensuojelulautakunnan tileissä esiintyvän menojen sekä rakennuskonttorin suorittamain korjauskustannusten yhteissummaan, 11,439,375: 38 markkaan, lisätään yleiseltä kalustohankintatililtä kortistokaapin ostamiseen aviottomain lasten osastolle erikseen myönnetty 7,500 markkaa, ja vähennetään tulot menojen kokonaismäärästä, 11,446,875: 38 markkaa, jää kaupungin kustannuksiksi 6,330,404: 32 markkaa, vielä keskeneräisen Ryttylän keittiörakennuksen aiheuttamia menoja lukuunottamatta.

Koulukoteihin kuuluvien tilojen maatalouskirjanpidossa, jossa myöskin varastojen arvot ovat huomioonotetut, tehtiin tilinpäätös siten, että laitosten käyttämistään rakennuksista mautilloille suorittamat vuosivuokrat, Bengtsäriä 52,800 markkaa, Toivoniemellä 35,000 markkaa, Ryttylässä 60,000 markkaa ja Toivolassa 40,000 markkaa eli yhteensä 187,800 markkaa, mistä laitosten tuloihin sisältyy 45 %:n valtionapu, siirrettiin kaupunginkassaan kaupungin näihin kiinteistöihin sijoittamien pääomain korkojen korvaukseksi. Näiden siirtojen jälkeen jäi maataloustoiminnasta tilivuoden aikana voittoa Toivoniemellä 35,735: 50 markkaa, Ryttylässä 10,655: 25 markkaa ja Toivolassa 17,210: 43 markkaa, jotavastoin Bengtsärin maatalouskirjanpito osoitti 22,349: 03 markan tappiota. Mautilojen yhteiseksi voitoksi jäi

1) Tästä 55,677 markkaa maataloushenkilökunnan luontaisetuja.

41,252: 15 markkaa. Tämä voitto kokonaisuudessaan on kuitenkin näennäinen, sillä, kuten aikaisemmin on mainittu, on rakennuskonttori käyttänyt omia määrärahojaan maatalousrakennusten uusimiseen ja korjauksiin yhteensä 86,470: 60 markkaa. Kuinka paljon tästä summasta olisi pantava maatilain vuoden 1927 voitto- ja tappiotilin rasiitukseksi ja minkä verran siirrettävä rakennusten arvon lisäyksenä seuraaville vuosille, ei ole lautakunnan käytettävissä olevan aineiston avulla täsmälleen määrättävissä. Missään tapauksessa eivät laitosten maatilat yhteisesti otettuina ole tuottaneet tappiota.

Eri laitosten suoranaiset menot, ainoastaan luontaisedet ja yksityishoitoon lähetettyjen lasten vaatetusmenot poisluetuina, nousivat seuraaviin määriin:

		Kaikkiaan.	Lasta ja päivää kohti.	Lasta ja vuotta kohti.
Oulunkylän lastenkoti ..	Smk	454,674: 46	27: 20	9,927: 98
Kullatorpan » ..	»	302,723: 91	20: 22	7,382: 03
Toivolán koulukoti	»	655,470: 38	25: 32	9,242: 70
Vastaanottokoti.....	»	360,773: 22	24: 01	8,782: 46
Ammattioppilaskoti	»	91,700: 43	14: 28	5,212: 69
Bengtsärin koulukoti ..	»	810,244: 53	30: 71	11,210: 74
Tavolan » ..	»	146,979: 79	22: 97	8,383: 75
Ryttylän » ..	»	1,094,575: 18	23: 71	8,654: 36
Toivoniemen » ..	»	341,216: 22	26: 15	9,545: 79
Kaikki	Smk	4,258,358: 12	24: 90	9,089: 05

Jos otetaan huomioon myöskin rakennuskonttorin suorittamat huoneistojen kunnossapitokustannukset, saadaan keskikustannukseksi lasta ja päivää kohti kaikissa laitoksissa 26: 64 markkaa ja lasta ja vuotta kohti 9,723: 19 markkaa.

Kokonaiskustannukset, 4,258,358: 12 markkaa, jakautuivat seuraaviin eriin:

Palkkaukset	Smk	1,357,203: 50
Palkkiot ja edut	»	30,624: 50
Keittiö- y. m. palveluskunta.....	»	301,922: 25
Ruoka	»	1,024,140: 01
Vaatetuksen ja kaluston hankinta	»	388,467: 92
Vaatetuksen ja kaluston kunnossapito	»	70,308: 24
Vaatteiden pesu	»	108,618: 60
Käsityö- ja jatko-opetus	»	13,562: 31
Lääkkeet ja sidetarvikkeet	»	30,382: 29
Kirjat, uuterausrahat y. m.....	»	41,721: 08
Korjaukset	»	33,708: 26
Lämpö ja valo	»	432,199: 79
Vuokrat	»	328,360: —
Sekalaiset menot	»	97,139: 37
Yhteensä	Smk	4,258,358: 12

Edelliseen vuoteen verraten ovat laitosten varsinaiset hoitokustannukset kohonneet 1: 72 markkaa päivää ja 626: 98 markkaa vuotta kohden, ollen kohoaminen huomattavin Toivolán, Bengtsärin, Toivoniemen ja Tavolan koulukodeissa, mikä kolmessa ensiksimainitussa johtuu siitä, että niissä on ollut pitkin vuotta yhteensä yli 30 lasta vähemmän kuin edellisenä vuonna ja Tavolassa taasen siitä, että siellä hoidettiin henkisesti vajakykyisiä lapsia, joita ei voida hoitaa eikä opettaa yhtä paljon kuin aikaisemmin normaali-kykyisiä lapsia samoilla voimilla.

Terveydenhoito. Vuoden 1927 aikana koulukotien lääkäri, lääketieteenliseniaatti E. O. Lindén toimitti terveydenhoidollisessa suhteessa Bengtsårin koulukodissa 4 eri tarkastusta, nimittäin helmi-, heinä-, syys- ja joulukuussa. Kodissa aikaisemmin havaittua tarttuvaa silmätautia (trachom) esiintyi edelleenkin vaikka sairaus oli suuressa määrin saatu vähenemään. Helmikuun käynnillä voitiin havaita 3 trachomitapausta, heinä- ja syyskuussa samoin 3 tapausta ja joulukuussa 2 tapausta, joista toinen oli lievää laatua. Ainoastaan yksi uusi tapaus on vuoden aikana todettu. Vuonna 1923 oli 65 % oppilaista saanut tartunnan samanaikaisesti, mutta siitä lähtien on sairaus yhtämittaa vähentynyt. Lääkäri on katsonut välttämättömäksi toimittaa tarkastuksiansa useamman kerran vuodessa osittain pannakseen toimeen yksityiskohtaisen tutkimuksen koko oppilasjoukossa ja saadakseen järjestetyksi asianmukaista hoitoa, oppilaiden toisin sijoittelua y. m. s. ja osittain tehostakseen, että hänen määräämiään varovaisuustoimenpiteitä tarkoin noudatetaan.

Joulukuun käynnillä voitiin todeta, ettei lutikoita ollut enää huomattu itse laitoksen huoneissa eikä myöskään henkilökunnan asunnoissa. Sitävastoin ei syyskuuta, jota jo parin vuoden aikana on esiintynyt joissakin Södergårdin osaston oppilaissa, ollut monista hoitokeinoista huolimatta saatu täysin häviämään.

Lasten henkinen ja ruumiillinen kehitys oli muuten säännöllinen, paitsi että pari vanhempaa imbecilliasteella olevaa oppilasta oli vielä joukossa. Terveystila on vuoden kuluessa ollut yleensä hyvä. Yksi poika kuitenkin kuoli Hangon sairaalassa reumaattiseen sydäntautiin. Samoin on mainittava, että lokakuussa esiintyi laitoksessa pian ohimenevää influenssaa, joka painoi parisenkymmentä oppilasta samanaikaisesti vuoteeseen. Tilapäisiä sairauksia on lääkäri käynneillään käsitellyt. Pari sukkulamatotapausta on havaittu.

Oppilaiden painonlisäys on ollut säännöllinen. Ruokajärjestystä ja ruuan kokoonpanoa vastaan rasva- ja munavalkuaisaineisiin sekä hiilihydraatteihin nähden ei ollut muistuttamista ja oli ruoka vaihtelevaa sekä, mikäli tarkastustilaisuuksissa voi päätellä, hyvin valmistettua. Työjärjestys oli moitteeton ja harjoitettiin vapaa-aikoina urheilua ja leikkejä suurella harrastuksella.

Käymälät olivat jotakuinkin hyvässä kunnossa. Vesi oli hyvää, mutta vesijohto puuttuu vielä Midgårdista, missä silmätautia on enimmäksi esiintynyt. Tallin virtsakaivon ympäristö ja keittiön kaatovesiviemärin järjestely, jotka aikaisemmin ovat antaneet aiheita huomautuksiin, olivat nyttemmin tyydyttävät. Vaatevarasto oli kunnossa ja riittävä; sänky- ja alusvaatteiden vaihtaminen toimitettiin tarpeeksi usein.

Vuoden aikana on laitoksessa miltei kauttaaltaan toimitettu perinpohjaisia sisäkorjauksia ja ovat kaikki lasten makuu- ja päivähuoneet nykyään hyvin kauniit ja siistit. Kesällä maalatut lattiat olivat vielä syyskuussa hyvässä kunnossa, kun pojat eivät ole saaneet maalauksen jälkeen kävellä lattioilla saappaissa. Toiveita sisäoleskelua varten piti pikimmiten hankittaman kaikille. Vahvat matot käytävissä sekä huoneissa ja ilmavat, valoistat verhot ikkunoissa samoin kuin monet muut pikkuesineet luovat oppilasasuntoihin viihtyisää kodin tuntua. Bengtsårissa, samoin kuin kaikissa koulukodeissa, olivat yläkerroksissa olevat huoneet varustetut köysitikapuilla tulipalon varalta.

Ryttylän koulukodissa kävi lääkäri vuoden kuluessa kaksi kertaa, maaliskuussa ja heinäkuussa.

Lääkärin käydessä Ryttylässä marraskuun alussa 1926 todettiin kymmenkunta struumatapausta toista sataa oppilasta käsittävässä joukossa. Nämä olivat siitä alkaen käyttäneet uudesta kaivosta otettua juomavettä ja saaneet lievää jodihoitoa. Maaliskuussa saattoi lääkäri huomata 124 oppilaista

39:llä olevan struuman, mutta heinäkuussa oli tilanne kokonaan muuttunut; struuma oli silloin miltei tyystin kadonnut. Yhdellä ainoalla oppilaalla oli varsinainen struuma ja sydänvika. Mikä muutoksen oli aiheuttanut, ei voitu määrätä. Juomavesi oli otettu jatkuvasti uudesta kaivosta ja oli se muuten yhtä kirkasta ja hyvää kuin vanhankin kaivon vesi (kenties samasta lähdesuonesta). Samoin jodihoidosta oli, kuten aikaisemminkin, huolehdittu johdonmukaisesti. Kesä oli ollut harvinaisen aurinkoinen ja lämmin. Lasten ruumiinpaino oli heinäkuussa kauttaaltaan jonkun verran vähentynyt, mikä todennäköisesti johtui kuumuuden vuoksi vähentyneestä ruokahalusta ja ahkerasta uimisesta. Niiden, joilla aikaisemmin oli ollut struuma, piti saada keskeyttävin väliajoin jatkuvasti pieniä jodiannoksia ja laitokseen saapu-neille uusille oppilaille tuli antaa jodia milligramma viikossa koko sen ajan minkä he viipyivät koulukodissa.

Kulkutautia ei ollut esiintynyt paitsi muutamia anginatapauksia kesä-kuussa. Satunnaisia sairauksia käsiteltiin. Turvepehkuu ja kalkkia neuvottiin käyttämään käymälöissä ja formaliinia vesitarvehuoneissa lämpimänä aikana. Ruokajärjestys oli hyvä ja vaihteleva ja saivat oppilaat litran päivässä lasta kohden kuorimatonta maitoa ja sitäpaitsi riittävästi voita. Oppilaiden ruumiillinen ja henkinen kehitys oli hyvä ja hygieniset olosuhteet moitteettomat.

Heinäkuun 24 p:nä kävi lääkäri Lohjalla sijaitsevassa Toivoniemen koulukodissa. Lapset olivat terveitä. Edellisinä viikkoina oli sattunut muutamia tuhkarokkotapauksia, mutta olivat sairastuneet jo toipuneet. Navetasta ja tallista valuva likavesi tärveli jossakin määrin niiden takana järveen viettävän mäen siisteyttä. Sementtiputkesta laitettu viemäri olisi tämän veden poistojohtamiseksi tarpeellinen. Hygieniset olosuhteet olivat muuten, kuten ennenkin, hyvät. Painonlisäys ei ollut täysin säännöllinen, mikä aiheutui todennäköisesti lämpimästä säästä.

Samana päivänä toimitettiin tarkastus Tavolan koulukodissa. Pojat osoittivat, kuten luonnollista onkin, varsin suurta erilaisuutta henkiseen kehitykseensä nähden. Yksi heistä oli aikaisemmin ollut Perttulan laitoksessa, mutta poistettu sieltä kehityskyvettömänä; täällä on hänen joka tapauksessa huomattu jossakin määrin henkisesti kehittyneen. Erästä makuusalissa olevaa lautakomeroa oli käytetty virtsäampärin säilytyspaikkana, mistä oli haittaa myöskin vieressä olevalle liinavaatesäiliölle. Tämä komero pitäisi järjestää vaatekaapiksi. Käymälässä tulisi käyttää turvepehkuu. Yksi keuhkotautia poteva johtajan poika makasi alakerrassa sijaitsevassa johtajan asunnossa ja piti hänet lähimmässä tilaisuudessa siirrettämän parantolaan.

Lasten ruoka- ja työjärjestys olivat entisellään. Painonlisäys ei ollut täysin säännöllinen, riippuen todennäköisesti kuumasta kesähelteestä.

Toivolan koulukodissa oli influensa suuresti levinnyt talven aikana. Helmikuussa sattui pienempi määrä silmän sidekalvontulehduksia — kaikki samassa makuusalissa. Yksi lapsista lähetettiin silmäklinikkaan. Kaikki paranivat. Maaliskuun 11 p:nä sattui ensimmäinen tuhkarokkotapaus ja ennen pitkää lähetettiin 10 tuhkarokkoon sairastunutta kulkutautisairaalaan. Sitäpaitsi hoidettiin muutamia lievästi sairastuneita kotona. Puolivälissä huhtikuuta oli kulkutauti voitettu. Huhtikuun alussa siirrettiin eräs tarttuvaa silmätuberkuloosia sairastava tyttö silmäklinikkaan ja lähetettiin hänet sieltä parantolaan. Toukokuussa sai yksi poika munuaistulehduksen ja toimitettiin hänet Marian sairaalaan, mistä hän palasi terveenä. Kesäkuussa sairastui eräs poika keuhkokuumeeseen, mutta parantui kotona. Syyskuussa kuoli yksi poika, joka oli lähetetty Marian sairaalaan, keuhkokuumeeseen. Hän oli muutamia päiviä aikaisemmin potanut anginaa, joka ilmeni syys-

kuussa kulkutaudinluontoisena noin kymmenkunnassa tapauksessa. Eristyshuoneen puutteessa pääsiangina leviämään. Anginan jälkitautila sattui samassa taudinkierroksessa pari munuais tulehdustapausta. Sairas- eli eristyshuoneen tarve näyttäytyi tämän anginaepidemian aikana eittämättömältä, varsinkin, kun osatot olivat niin täyteen ahdetut, ettei vieri vieressä seisovain sänkyjen vuoksi voitu edes sairastuneille aikaansaada »vapaampaa tilaa». Sama vaikeus tuli näkyviin myöskin influensaepidemian aikana vuoden alkupuolella ja pääsi tauti myöskin silloin tavattomasti leviämään, kun ei minkäänlaista eristämistä voitu toimeenpanna. Syksyn kuluessa on terveydentila ollut hyvä.

Lehtolan ja Marttalan käymälät olivat huonot, mutta Mäntylän hyvässä kunnossa. Lantasaaliö oli nyttemmin asianmukaisesti uusittu ja sen lähellä sijaitseva henkilökunnan käymälä hyvässä kunnossa. Keittiö- ja talousrakennus näytti ahtaalta. Muissa suhteissa olivat hygieniset olot ennallaan, samoin, mikäli on kysymys tilavuudesta makuu- ja kouluhuoneissa. Lääkäriin käydessä syyskuussa oli koulukodissa 64 lasta.

Muuten oli järjestys ja siisteys hyvä, ruoka- ja työjärjestys moitteeton sekä vaatevarasto y. m. riittävä.

Myöskin Merikadulla sijaitsevilla kodeissa on ollut paljon sairautta. Tammikuussa havaittiin muutamia influensatapauksia. Tammikuun 30 p:nä sattui tuhkarokkotapaus. Sairastunut toimitettiin kulkutautisairaalaan, ja onnellista kyllä, jäi tämä tapaus ainoaksi. Kevään ja kesän kuluessa ilmeni silloin tällöin influenssa- ja anginatapauksia. Yksi poika ammattioppilaskodissa sai keuhkokuumeen ja lähetettiin Marian sairaalaan. Hän palasi sieltä vaikeasti sydänvikaisena. Eräs vastaanottokodin pojista sairastui huhtikuussa keuhkokuumeeseen ja palasi Marian sairaalasta terveenä. Marras- ja joulukuussa sattui jälleen muutamia angina- ja influensatapauksia.

Hygieniset olosuhteet olivat muuten hyvät ja ruokajärjestys moitteeton. Siisteys ja järjestys oli vallitsevana. Ammattioppilaskodissa oli havaittu edelleen luteita rikkisavustuksesta huolimatta. Niistä ei voitaneakaan vapautua ilman cyanisavustusta, joka sopivimmin voitaisiin suorittaa kesän aikana.

Lääketieteellisensiaatti E. R. Granholm antoi seuraavan kertomuksen terveydentilasta lastenkodeissa vuonna 1927:

Oulunkylän pikkulastenkodeissa sattuneet sairaustapaukset käyvät selville allaolevasta yhdistelmästä:

	0—1 vuotiaita lapsia.	1—2	Yh- teen- sä.		0—1 vuotiaita lapsia.	1—2	Yh- teen- sä.
Äkillistä vatsa- ja suolikatarria	3	1	4	Keuhkotulehdusta . .	1	—	1
Influensaa	5	4	9	Yleistä tuberkuloosia	1	—	1
Tuhkarokkoa	1	4	5	Munuaispikari- ja rakkokatarria	1	—	1
Vesirokkoa	3	6	9	Riisitautia	3	1	4
Äkillistä henkitor- ven katarria	4	3	7	Kouristusta	2	1	3
				Ihottumaa	1	—	1
				Yhteensä	25	20	45

Kaikista sairaista lapsista siirrettiin sairashuoneeseen ainoastaan 1 lapsi, joka oli sairastunut keuhkotulehdukseen ja joka siellä sittemmin kuoli. Kaksi muuta lasta kuoli vuoden kuluessa kodissa. Toinen näistä lapsista oli lastenkotiin otettaessa keuhkotautinen, mutta kun hänelle ei voitu varata sairashuoneesta tilaa, täytyi lastensuojelulautakunnan ottaa hänet hoitoonsa. Toinen lapsi kuoli äkilliseen influenssaan. Nämä 3 lasta olivat kaikki alle 1 vuoden

Kodissa hoidettujen lasten lukumäärä oli 108. Kun näistä kuoli kolme oli siis kuolleisuusprosentti 2.78.

Kullatorpan pientenlastenkodissa oli sairaustapausten luku varsin suuri. Keväällä sairastivat lapset suuremmissa rakennuksessa tuhkarokkoa, jota paitsi ilmeni useita influensa-, henkitorvikatarrin- sekä myöskin keuhkokuume-tapauksia. Eristyshuoneen puute oli erittäin tuntuva ja lastenkodissa vallitseva suuri ahtaus vaikuttaa osaltaan suuresti sairaustapausten lisääntymiseen. Tämä koti ei ole sitäpaitsi varustettu voidakseen ottaa vastaan niin pieniä lapsia — 1—2 vuotiaita — jollaisia vuoden 1927 aikana suuri määrä on sinne siirretty Oulunkylän pikkulastenkodista, siellä vallitsevan tilanpuutteen takia.

Taudintapaukset käyvät selville allaolevista luvuista:

Tuhkarokkoa	25	Risatautia	2
Influensaa	9	Napakohjuja	2
Äkillistä henkitorven katarria ..	7	Kaularöhhkää	1
Korvatulehdusta	4	Polviniveltuberkuloosia	1
Äkillistä vatsa- ja suolikatarria	3	Munuaispikari- ja rakkokatarria	1
Keuhkotulehdusta	3	Kouristusta	1
Kurkkumätää	2	Ihottumaa	1
Imurauhasten tulehdusta	2		
		Yhteensä	64

Sairaista lapsista hoidettiin 21 sairaalassa. 3 lasta kuoli, 2 tuhkarokkoon ja 1 keuhkotulehdukseen.

Kodissa hoidettiin vuoden kuluessa 161 lasta. Kuolleisuusprosentti oli siis 1.86.

Lastensuojelulautakunnan valvonnan alla olevien 0—3 vuotiaitten lasten joukossa, jotka olivat äitiensä tai kasvatusäitiensä hoitamia, oli seuraavia taudintapauksia, jotka olivat saadetut lääkärin tietoon. Lyhytaikaisia tai vähäpätöisempiä tauteja ei ilmoiteta, eivätkä siis sisälly allalueteltuihin taudintapauksiin.

	0—1 vuotiaita lapsia.	1—3 vuotiaita lapsia.	Yh- teen- sä.		0—1 vuotiaita lapsia.	1—3 vuotiaita lapsia.	Yh- teen- sä.
Tuhkarokkoa	8	40	48	Hinkuyskää	2	1	3
Äkillistä henkitor- venkatarria	14	22	36	Keuhkotuberkuloos- sia	2	—	2
Äkillistä vatsa- ja suolikatarria	13	9	22	Synnynnäistä syfi- listä	1	1	2
Riisitautia	6	13	19	Kaularöhhkää	—	1	1
Influensaa	4	8	12	Imurauhasten tu- lehdusta	1	—	1
Ihottumaa	3	5	8	Tuberkulootista ai- vokalvontuleh- dusta	1	—	1
Keuhkotulehdusta	1	5	6	Syysyelmää	—	1	1
Korvatulehdusta ..	3	3	6				
Spasmophiliala ..	4	1	5				
Kroonillista henki- torvenkatarria ..	3	1	4				
Vesirokkoa	—	3	3				
				Yhteensä	66	114	180

Näistä lapsista kuoli 9, joista 3 keuhkotulehdukseen, 2 tuhkarokkoon, 2 keuhkotuberkuloosiin, 1 äkilliseen vatsa- ja suolikatarriin ja 1 tuberkulootiseen aivokalvontulehdukseen. Iän mukaan jakautuivat ne siten, että 6 lasta oli alle 1 vuoden ja 3 lasta 1—3 vuotiaita.

Gustaf ja Maria Hyvösen lastenkodin johtokunta oli antanut seuraavan selostuksen lastenkodin hoidosta ja hallinnosta vuonna 1927:

Johtokuntaan kuului puheenjohtajana tarkastaja M. Sillanpää ja jäseninä ensimmäinen kaupunginlääkäri F. Hisinger, suomenkielisten kansakoulujen taloudenhoitaja S. Ojanne, lastentarhanjohtajatar I. Poppius ja varatuomari L. Silvenius. Johtokunta kokoontui tarvittaessa.

Lastenkodin johtajattarena toimi sairaanhoitajatar I. Siirala, jota lasten hoitamisessa avusti 4, syyskuun 1 p:stä 3 lastenhoitajatar sekä 1 lastentarhanopettajatar. Taloushenkilökuntaan kuului 1 keittäjätär, 1 siivoojatar ja 1 ompelijatar, pesuun ja siivoukseen käytettiin ylimääräistä apua.

Vuoden alkaessa oli lastenhoitolautakunta sijoittanut kotiin 30 lasta, 18 poikaa ja 12 tyttöä. Lasten ikä vaihteli 1 ja 13 vuoden välillä, 10 lapsista oli kouluikäistä ja 20 alle sen. Elatuspäivien luku oli 10,950.

Lastenkodin lääkäri lääketieteellisensiaatti R. Granholm antoi seuraavan selostuksen lasten terveydentilasta vuoden varrella:

Kevättalvella sattui kodissa 17 tulirokkotapausta, jotka kaikki hoidettiin kulkutautisairaalassa. Useimmat tapaukset olivat lieviä, ainoastaan yhdellä oli jälkitautila mastoidiitti. Toukokuussa sattui 13 tuhkarokkotapausta. Kahdella lapsella oli sitäpaitsi tuhkarokko samalla kertaa kuin tulirokkokin, ja muutama lapsi sairasti lievää henkitorvikatarria. Muuten oli terveydentila hyvä.

Kesäkuun 15 p:nä voitiin lapset muuttaa maalle Hertonäsin kesäkotiin, jota paitsi kaksi poikaa n. kuukauden päivät oleskeli Nuorten miesten kristillisen yhdistyksen partioleirillä. Syyskuun 9 p:nä palasivat lapset kaupunkiin, jolloin tarpeeksi tilavan pihamaan puute oli kovin tuntuva kesällä vietetyn vapaaelämän jälkeen.

15 lasta askarteli säännöllisesti 2—3 tuntia päivässä lastentarhatyössä, joka näytti olevan heille sangen hyödyllistä ja huvittavaa.

Kustannukset lastenkodin ylläpidosta nousivat 233,942: 16 markkaan jakautuen seuraaviin eriin:

	Smk.		Smk.
Palkat	100,173: 50	Lämpö ja valo	18,961: 01
Talous	71,903: 79	Kulungit	17,553: 11
Vaatetus	12,559: 15		
Kalusto	12,791: 60	Yhteensä	233,942: 16

Lasten elatusmaksuja saatiin 90,624 markkaa ja henkilökunta suoritti luontoiseduistaan 37,900 markkaa. Bruttomenot lasta ja päivää kohti nousivat 21: 36 markkaan sekä menot, vähentämällä edellämaitut tulot 9: 63 markkaan.

IX. Kaupunginkirjasto.

Kaupunginkirjaston hallituksen kertomus vuodelta 1927¹⁾ oli seuraavan sisältöinen:

Hallituksen kokoonpano. Kirjaston hallitukseen kuuluivat vuonna 1927 filosofiantohtori A. H. Bergholm, puheenjohtajana, filosofiantohtori G. Schau-man, varapuheenjohtajana, ylim. professori V. Voionmaa, lehtori E. Pontán ja filosofianmaisteri E. Olsoni. Hallitus kokoontui vuoden varrella 7 kertaa.

Henkilökunta. Pääkirjaston ylemmän palkkaluokan amanuenssi J. Gripenberg, joka lähes 27 vuotta työskennellyään kirjastossa oli joutunut eläke-ikään, sai helmikuun 24 p:nä eron virastaan heinäkuun 1 p:stä lukien. Hänen sijaansa otettiin toukokuun 7 p:nä Kallion haarakirjaston alemman palkkaluokan amanuenssi R. Wainio. Pääkirjaston ylemmän palkkaluokan amanuenssi I. Silvo kuoli maaliskuun 19 p:nä. Kuolemantapauksen johdosta haettavana olleen viran haltijaksi nimitettiin ylimääräinen apulainen H. Lindström. Kallion haarakirjaston alemman palkkaluokan amanuenssille A. Kokkoselle myönnettiin kesäkuun 28 p:nä pyytämänsä ero syyskuun 1 p:stä lähtien. Kaksi Kallion haarakirjaston avonaiseksi joutunutta alemman palkkaluokan amanuenssinvirkaa muutettiin kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti ylemmän palkkaluokan amanuenssinviroiksi. Näiden virkojen haltijoiksi nimitettiin syyskuun 19 p:nä ylioppilaskirjaston amanuenssi W. Mellberg ja marraskuun 7 p:nä kaupunginkirjaston ylimääräinen apulainen A. Pettersson.

Hallitus uudisti marraskuun 7 p:nä rahatoimikamarille lähettämässään kirjelmässä aikaisemmin tekemänsä ehdotuksen, että 9 kirjaston ylemmän palkkaluokan amanuenssia siirrettäisiin 7:nteen palkkaluokkaan, jolloin heitä olisi nimitettävä ensimmäisiksi amanuensseiksi. Näistä tulisi viiden toimia pääkirjaston kolmella ja Kallion haarakirjaston kahdella lainausosastolla ja amanuenssitehtäviensä ohella lähinnä valvoa näiden lainausosastojen liikettä ja toimintaa, yhden kullakin osastolla. Tämä olisi lainausliikkeen järjestelyn kannalta tärkeitä. Muista ensimmäisistä amanuensseista olisi kahden määrä suorittaa helpompaa luettelointityötä, yksi opintosalin ja yksi kirjastokonttorin hoitajana, kaikki mainitut sängen vaativia tehtäviä. Ehdotus jäi toistaiseksi leppäämään rahatoimikamarissa.

Kunnallisneuvos V. von Wright lahjoitti pääkirjaston lastenosastolle kolme kipsimedalionkikuvaa ja muutamia lastenkirjoja tytär vainajansa Ingridin muistoksi, joka jonkun aikaa toimi kirjastossa ylimääräisenä apulaisena.

Huoneistot. Kirjaston kaksi haarakirjastoa sai tilavammat ja mukavammat huoneistot. Töölön haarakirjaston entistä huoneistoa laajennettiin yhdistämällä siihen kesäkuun 1 p:stä vuokrattu myymälähuoneisto. Täten kävi mahdolliseksi laajentaa lainausosastoa ja aikuisten lukusalia sekä järjestää haarakirjastoon erityinen lasten lukuhuone. Hermannin haarakirjasto muutettiin toukokuun keskivaiheilla kaupungin sille Sammatintien varrella ole-

¹⁾ Kertomukseen liittyvät taulukkotiedot lainausliikkeestä sekä käynneistä lukusalissa ovat julkaistuina Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa vuodelta 1928.

vasta, Vallilassa sijaitsevasta Asunto-osakeyhtiö Sturen talosta lunastamaan, valoisaan ja hauskaan huoneistoon. Haarakirjaston eri osastot — lainausosasto, aikuisten lukusali ja lasten lukuhuone — toimivat nykyisin verrattain suotuisissa olosuhteissa. Liike haarakirjastossa, jota on muutosta lähtien nimetty Vallilan haarakirjastoksi, lisääntyi vuoden jälkipuoliskolla huomattavasti. Uudessa huoneistossa on laajentamismahdollisuuksiakin vastaisuudessa; se huoneiston osa, jota haarakirjasto ei nykyisin tarvitse, annettiin vuokralle.

Pääkirjaston huoneistokysymys otettiin myös vuoden kuluessa käsiteltäväksi. Koska tilanpuute Rikhardinkadun varrella sijaitsevassa vanhassa kirjastotalossa oli tullut ylen tukalaksi ja kun vanhanaikaisesta huoneistosta johtuvat haitat yhä suuremmassa määrin vaikeuttivat kirjaston toimintaa ja ehkäisivät sen kehitystä, ehdotti hallitus marraskuussa valtuustolle lähettämässään kirjelmässä ryhdyttäväksi toimenpiteisiin uuden, ajanmukaisen ja tarpeeksi tilavan kirjastorakennuksen aikaansaamiseksi. Hallitus huomautti että kirjaston taholta on jo kauan, vuodesta 1912 lähtien, pyritty saamaan pääkirjastolle uutta taloa. Vanhan kirjastotalon laajentamista uudestaan rakentamalla ei pidetty tarkoituksenmukaisena, koska siten voitaisiin vain lyhyeksi ajaksi saada huoneistoasia korjautumaan. Mutta kun maailmansodan aiheuttamat vaikeat taloudelliset olot tekivät melkein mahdottomaksi uuden talon rakentamisen, näytti välttämättömältä turvautua lisärakennuskeinoon. Valtuusto varasi kuitenkin, samalla kuin se vuonna 1920 teki lisärakennusta koskevan päätöksensä, kansallismuseon lähettyviltä rakennustontin uutta kirjastotaloa varten. Lisärakennus ei tullut täysin laajennussuunnitelman mukaiseksi. Vanhan kirjastotalon rakenne ei nimittäin sallinut eräiden seinien poistamista eikä erinäisiä muita järjestelyjä, jonka vuoksi lainausosastojen tila huomattavasti väheni ja lainausliikkeen valvonta vaikeutui. Viimemainittu seikka oli mitä arveluttavin, koska uudelleen järjestetyissä lainausosastoissa päätetyn suunnitelman mukaisesti otettiin käytäntöön avohylly-järjestelmä, jolloin yleisöllä on vapaa pääsy kirjavarastoon. Pääkirjaston liike lisääntyi talon laajennustöiden valmistuttua kuitenkin erittäin voimakkaasti, niin että suurin osa uudestaan rakentamalla saatua tilaa on jo otettu käytäntöön. Kaupunginvaltuusto lähetti kirjaston johtokunnan esityksen rahatoimikamariini, joka asetti komitean asiata selvittämään ja edelleen kehittämään.

Lainausliike. Lainausaika pidennettiin vuoden alusta lukien pääkirjastossa 2 ja Kallion haarakirjastossa 1 tunnilla kaikkina arkipäivinä. Pääkirjaston lainausosastot olivat täten avoinna arkipäivin klo 1—8 ip. ja Kallion haarakirjaston klo 12—2 ip. sekä klo 4—8 ip.; sunnuntaisin ja juhlapäivinä lainausaika oli kuten ennenkin klo 4—7 ip. Lainauspäivien lukumäärä oli pääkirjastossa ja Kallion haarakirjastossa 343, Töölön haarakirjastossa 303, Vallilan haarakirjastossa 301 ja Käpylän haarakirjastossa 305.

Kirjalainojen lukumäärä vuosina 1927 ja 1926 oli seuraava:

	1927.	1926.
Pääkirjastossa	419,709	417,322
Kallion haarakirjastossa	203,206	203,782
Töölön »	29,760	29,923
Vallilan »	31,622	27,181
Käpylän »	19,864	1) 7,353
Yhteensä	704,161	685,561

1) Haarakirjasto avattiin yleisölle syysk. 1 p:nä 1926.

Lainain keskimäärä lainauspäivää kohti oli pääkirjastossa 1,224 (1,217 v. 1926), Kallion haarakirjastossa 592 (594 v. 1926), Töölön haarakirjastossa 98 (99 v. 1926), Vallilan haarakirjastossa 105 (90 v. 1926) ja Käpylän haarakirjastossa 68 (62 v. 1926) eli yhteensä 2,087 (2,062 v. 1926). Suurin määrä päivässä annettuja lainoja oli 3,620.

Aikuisille sekä lapsille ja nuorisolle annettujen kirjallainojen välinen suhde käy selville seuraavasta taulusta:

	Kirjalainoja aikuisille.		Kirjalainoja lapsille.		Yhteensä.
	Luku.	%.	Luku.	%.	
Pääkirjasto	324,407	77.3	95,302	22.7	419,709
Kallion haarakirjasto.....	123,627	60.8	79,579	39.2	203,206
Töölön ”	15,157	50.9	14,603	49.1	29,760
Vallilan ”	14,903	47.1	16,719	52.9	31,622
Käpylän ”	11,584	58.3	8,280	41.7	19,864
Yhteensä	489,678	69.5	214,483	30.5	704,161

Aikuisille annettujen lainojen prosenttiluku oli kertomusvuonna 69.5 mutta 69.0 vuonna 1926 ja lapsille ja nuorisolle annettujen lainojen prosenttiluvut 30.5 ja 31.0. Aikuisten lainaus lisääntyi niinmuodoin suuremmassa määrin kuin lasten ja nuorison lainaus. Jo useina edellisinä vuosina lainausliikkeessä havaittavissa ollut, aikuisten lainauksen eduksi tapahtunut muutos jatkui siis ja oli havaittavissa kaikissa lainausosastoissa.

Erikielisen kirjallisuuden lainausta valaisee seuraava taulu:

	Suomenkielinen kirjallisuus.		Skandinavian kirjallisuus.		Muunkielinen kirjallisuus.		Yhteensä.
	Absoluutt. luku.	%.	Absoluutt. luku.	%.	Absoluutt. luku.	%.	
Pääkirjasto	201,381	48.0	204,390	48.7	13,938	3.3	419,709
Kallion haarakirjasto	168,493	82.9	34,713	17.1	—	—	203,206
Töölön ”	17,358	58.3	12,402	41.7	—	—	29,760
Vallilan ”	21,936	69.4	9,686	30.6	—	—	31,622
Käpylän ”	17,583	88.5	2,281	11.5	—	—	19,864
Yhteensä	426,751	60.6	263,472	37.4	13,938	2.0	704,161

Kaikilla lainausosastoilla vuonna 1926 lainaksi annettujen suomenkielisten kirjain prosenttiluku oli 58.6, skandinavian 39.4 ja muunkielisten 2.0. Suomenkielisen kirjallisuuden lainaus lisääntyi siis huomattavasti koko lainausliikkeeseen nähden, jota vastoin skandinavian kirjallisuuden lainaus suhteellisesti väheni vastaavassa määrin ja muunkielisen kirjallisuuden lainausta osoittava prosenttiluku pysyi muuttumattomana. Erikoisesti ilmeni suomenkielisen kirjallisuuden lainauksen lisääntyminen pääkirjastossa.

Kertomus- ja romaanikirjallisuuden sekä tietokirjallisuuden lainauksen välistä suhdetta valaisee seuraava taulu, jossa myös on otettu huomioon vanhemmille ja nuoremmille henkilöille annettujen lainain välinen ero.

	Kirjalainoja aikuisille.				Kirjalainoja lapsille ja nuorisolle.				Kaikki kirjallinat.			
	Romaani-kirjallisuus.		Muu kirjallisuus.		Kertomus-kirjallisuus.		Muu kirjallisuus.		Romaani ja kertomus-kirjallisuus.		Muu kirjallisuus.	
	Luku.	0/0.	Luku.	0/0.	Luku.	0/0.	Luku.	0/0.	Luku.	0/0.	Luku.	0/0.
Pääkirjasto	212,138	65.4	112,269	34.6	66,035	69.3	29,267	30.7	278,173	66.3	141,536	33.7
Kallion haarakirjasto	85,827	69.4	37,800	30.6	59,940	75.3	19,639	24.7	145,767	71.7	57,439	28.3
Töölön ”	11,271	74.4	3,886	25.6	12,022	82.3	2,581	17.7	23,293	78.3	6,467	21.7
Vallilan ”	10,385	69.7	4,518	30.3	13,240	79.2	3,479	20.8	23,625	74.7	7,997	25.3
Käpylän ”	7,402	63.9	4,182	36.1	5,540	66.9	2,740	33.1	12,942	65.2	6,922	34.8
Yhteensä	327,023	66.8	162,655	33.2	156,777	73.1	57,706	26.9	483,800	68.7	220,361	31.3

Verrattaessa näitä lukuja vuoden 1926 tietoihin, jolloin 68.7 % kirjallainoista oli romaani- ja kertomuskirjallisuutta ja 31.3 % muuta kirjallisuutta, käy selville, että sanotun lainauksen välinen suhde suurin piirtein on pysynyt muuttumattomana. Sitävastoin voipi huomata erinäisiä muutoksia aikuisten ja nuorison lainaukseen sekä eri kirjastoihin nähden. Aikuiset lainasivat suhteellisesti enemmän tietokirjallisuutta kuin edellisenä vuonna; nuoret taas enemmän kertomuskirjallisuutta. Pääkirjastossa ja Vallilan haarakirjastossa alenivat romaani- ja kertomuskirjallisuuden lainausta osoittavat prosenttiluvut, kun taas Kallion ja Käpylän haarakirjastoissa ne hiukan kohosivat. Mainittava on kuitenkin, että Käpylän haarakirjastosta lainatun tietokirjallisuuden prosenttiluku oli verrattain korkea.

Kirjavaraston eri osastoista lainattujen niteiden luku pääkirjastossa ja haarakirjastoissa käy selville seuraavasta yhdistelmästä:

	Pääkirjasto.	Kallionhaarakirjasto.	Töölönhaarakirjasto.	Vallilanhaarakirjasto.	Käpylänhaarakirjasto.	Yhteensä.	%.
I. Uskontoa	3,627	1,279	39	175	49	5,169	0.7
II. Historiaa, arkeologiaa ja elämäkertoja	32,568	13,759	1,904	2,135	1,834	52,200	7.4
III. Maantietoa, antropologiaa, matka- ja kansanelämäkuvauksia	21,277	10,134	1,924	1,778	1,734	36,847	5.2
IV. Romaan., kertom. j. satuj.	278,173	145,767	23,293	23,625	12,942	483,800	68.7
V. Runoja, näytelmiä, albumeja sekä kirjallisuuden- ja taiteenhistoriaa	27,263	11,144	984	1,416	1,142	41,949	6.0
VI. Luonnontiedettä, matematiikkaa, lääketiedettä ja teknologiaa	20,362	8,664	767	874	856	31,523	4.5
VII. Oikeus- ja valtiotiedettä, yhteiskunnallisia kysymyksiä ja taloutta	9,791	3,438	166	471	448	14,314	2.0
VIII. Kielitiedettä	6,916	1,517	122	230	203	8,988	1.3
IX. Filosofiaa, siveysoppia, kasvatusta, kirja- ja kirjastotied., urheilua sekä muita ja sekal. ain.	19,732	7,504	561	918	656	29,371	4.2
Yhteensä	419,709	203,206	29,760	31,622	19,864	704,161	100.0

Vertailu vuoden 1926 lainaukseen osoittaa, että kirjallisuusosastoilta III, VII, VIII ja IX annetut lainat ovat suhteellisesti hiukan lisääntyneet, mutta II ja V kirjallisuusosastoilta otetut lainat suhteellisesti vähentyneet, kun taas I, IV ja VI osastoihin kuuluvan kirjallisuuden lainausta koskevat prosenttiluvut ovat pysyneet muuttumattomina.

Kirjakokoelmia annettiin lainaksi Bengtsärin ja Ryttylän koulukoteihin, Fylgian päiväkotiin, Ebeneserkotiin ja Helsingin raittiusyhdistyksen opintokoholle.

Vuoden kuluessa lainaksi annetuista kirjoista on 169 palauttamatta, näistä oli 126 lainattu pääkirjastosta, 28 Kallion haarakirjastosta, 6 Töölön haarakirjastosta, 4 Vallilan haarakirjastosta ja 5 Käpylän haarakirjastosta.

Kirjastosta sai kotilainoja kaikkiaan 30,100 henkilöä. Näistä oli 6,459 uusia lainaajia. Seuraavassa taulussa esitetään lainaajia koskevia tietoja:

	Miehiä.			Naisia.			Lapsia ja nuorisoa.			Kaiken kaikkiaan.
	Ruunnill- lis. työn- tekij.	Muita.	Yhteensä.	Ruunnill- lis. työn- tekij.	Muita.	Yhteensä.	Poikia.	Tyttöjä.	Yhteensä.	
<i>Henkilöt, jotka ovat lainanneet pääasiassa suomenkielistä kirjallisuutta.</i>										
Pääkirjasto	1,872	1,673	3,545	1,510	1,913	3,423	1,310	626	1,936	8,904
Kallion haarakirjasto ..	1,622	560	2,182	1,231	864	2,095	1,030	796	1,826	6,103
Töölön » ..	148	79	227	146	48	194	218	116	334	755
Vallilan » ..	223	22	245	167	36	203	253	159	412	860
Käpylän » ..	125	64	189	30	126	156	168	115	283	628
Yhteensä	3,990	2,398	6,388	3,084	2,987	6,071	2,979	1,812	4,791	17,250
<i>Henkilöt, jotka ovat lainanneet pääasiassa ruotsinkielistä ja ulkomaista kirjallisuutta.</i>										
Pääkirjasto	1,211	2,514	3,725	971	4,153	5,124	1,011	733	1,744	10,593
Kallion haarakirjasto ..	253	178	431	175	291	466	256	188	444	1,341
Töölön » ..	82	58	140	72	70	142	141	88	229	511
Vallilan » ..	64	16	80	45	22	67	90	65	155	302
Käpylän » ..	12	15	27	—	36	36	22	18	40	103
Yhteensä	1,622	2,781	4,403	1,263	4,572	5,835	1,520	1,092	2,612	12,850
<i>Kaikkiaan lainaajia.</i>										
Pääkirjasto	3,083	4,187	7,270	2,481	6,066	8,547	2,321	1,359	3,680	19,497
Kallion haarakirjasto ..	1,875	738	2,613	1,406	1,155	2,561	1,286	984	2,270	7,444
Töölön » ..	230	137	367	218	118	336	359	204	563	1,266
Vallilan » ..	287	38	325	212	58	270	343	224	567	1,162
Käpylän » ..	137	79	216	30	162	192	190	133	323	731
Yhteensä	5,612	5,179	10,791	4,347	7,559	11,906	4,499	2,904	7,403	30,100

Vuonna 1926 oli lainaajien lukumäärä 27,908, joista 15,663 eli 56.1 % lainasi pääasiallisesti suomenkielistä, kun taas 12,245 eli 43.9 % lainasi paraasaan ruotsinkielistä ja ulkomaista kirjallisuutta. Vastaavat, kertomusvuotta koskevat prosenttiluvut ovat 57.3 ja 42.7. Tästä ilmenee niinmuodoin, että suomenkielisten lainaajien lukumäärä lisääntyi suhteellisesti huomattavassa määrin. Samoin lisääntyi aikuisten lainaajien lukumäärä nuorten lukumäärään verraten; edellisten prosenttiluku oli 75.4 (73.4 % v. 1926) ja jälkimmäisten

24.6 (26.6 % v. 1926). Aikuisten lainauksesta on lisäksi mainittava, että ruumiillisen työn tekijöihin kuuluvien ja muiden lainaajien välinen suhde muuttui jälkimmäisten eduksi; ruumiillisen työn tekijäin prosenttiluku oli 43.9 (45.0 v. 1926) ja muiden lainaajien 56.1 (55.0 v. 1926).

Lukusalit. Pääkirjastossa olivat kaikki lukusalit avoinna 356 päivää. Kallion haarakirjastossa aikuisten lukusali oli avoinna 355, lasten lukusali 339 ja sanomalehtisali 356 päivää. Töölön ja Käpylän haarakirjastojen lukuhuoneet sekä Perämiehenkadun varrella oleva lukuhuoneisto olivat yleisölle avoinna 356 päivää, Vallilan haarakirjaston lukuhuone muuton vuoksi vain 354 päivää.

Aukioloaika muuttui ainoastaan Perämiehenkadun lukuhuoneistossa, joka vuoden alusta alkaen pidettiin avoinna klo 9:stä ap., siis päivittäin tunti kauemmin kuin ennen.

Lukusalikäyntien määrä oli seuraava: pääkirjastossa 360,404 (383,561 v. 1926), Kallion haarakirjastossa 223,597 (224,968 v. 1926), Töölön haarakirjastossa 79,224 (76,223 v. 1926), Vallilan haarakirjastossa 72,976 (55,793 v. 1926), Käpylän haarakirjastossa 27,587 (5,690 v. 1926) ja Perämiehenkadun lukuhuoneistossa 94,117 (90,727 v. 1926). Kirjaston lukusaleissa ja lukuhuoneissa oli käyntejä kaikkiaan 857,905 (836,962 v. 1926).

Lukusalikäyntien päivittäinen keskimäärä oli pääkirjastossa 1,012, oltuaan 1,080 vuonna 1926, Kallion haarakirjastossa 635, oltuaan 639 vuonna 1926, Töölön haarakirjastossa 223, Vallilan haarakirjastossa 206, Käpylän haarakirjastossa 77, Perämiehenkadun lukuhuoneistossa 264 ja koko kirjastossa 2,417.

Vuoden kuluessa ilmestyneitä aikakaus- ja sanomalehtiä oli lukusaleissa ja lukuhuoneissa yleisön käytettävissä pääkirjastossa 281 aikakauslehteä (366 kpl) ja 71 sanomalehteä (91 kpl), Kallion haarakirjastossa 113 aikakauslehteä (160 kpl) ja 37 sanomalehteä (47 kpl), Töölön haarakirjastossa 36 aikakauslehteä (42 kpl) ja 17 sanomalehteä (22 kpl), Vallilan haarakirjastossa 33 aikakauslehteä (36 kpl) ja 14 sanomalehteä (18 kpl), Käpylän haarakirjastossa 33 aikakauslehteä (35 kpl) ja 14 sanomalehteä (17 kpl) sekä Perämiehenkadun lukuhuoneistossa 37 aikakauslehteä (40 kpl) ja 14 sanomalehteä (24 kpl).

Samoin kuin edellisenä vuonna järjestettiin talvella, keväällä ja syksyllä pääkirjastossa ja Kallion haarakirjastossa lasten suosimia satuiltoja; pääkirjastossa 38 suomenkielistä ja 29 ruotsinkielistä, Kallion haarakirjastossa 26 suomenkielistä ja 9 ruotsinkielistä.

Kirjavarasto käsitti tammikuun 1 p:nä 1927 141,238 nidettä. Vuoden varrella poistettiin 2,914 ja hankittiin 13,264 uutta nidettä, niin että kirjavarasto joulukuun 31 p:nä käsitti 151,588 nidettä, joista 75,525 eli 49.8 % suomenkielistä, 72,107 eli 47.6 % skandinavista ja 3,956 eli 2.6 % muunkielistä nidettä. Kirjavarastosta oli 94,596 nidettä sijoitettuna pääkirjastoon, 35,667 Kallion haarakirjastoon, 10,405 Töölön haarakirjastoon, 7,747 Vallilan haarakirjastoon, 3,142 Käpylän haarakirjastoon ja 31 Perämiehenkadun lukuhuoneistoon. Pääkirjaston kirjoista oli melkoinen osa vanhentuneita, joita sen vuoksi pidettiin makasinoituina.

Kirjalahjoja ovat antaneet kirjastolle kouluneuvos A. von Bonsdorff, Christian science Tukholman jakelukomitea, Ranskan ministeri M. de Coppet, herra B. Greenberg, haarakirjastonjohtaja E. Grönroos, rouva E. Hellén, Helsingin yliopiston kirjasto, taiteilija H. Holm, yliopettaja J. Höirup, kielenkääntäjä E. Järnefelt, konttoripäällikkö C. von Knorring, amanuenssi M. Koskimies, amanuenssi E. Kytömaa, amanuenssi K. Lesch, filosofianmaisteri

K. Levander, Liettuun Helsingissä oleva lähetystö, neiti A. Lindgren, professori K. Melander, kustannusosakeyhtiö Otava, filosofiantohtori J.-L. Perret, »Pro jure nationum»-yhdistys Suomessa, Puolan Helsingissä oleva lähetystö, Ranskan Helsingissä oleva lähetystö, asemapäällikkö E. F. Rautela, Riksföreningen för svenskhetens bevarande i utlandet, herra J. Sulander, The Liberty Press (Boston), Tshekkoslovakian Helsingissä oleva konsulaatti, Valtioneuvoston julkaisuvarasto, kunnallisneuvos V. von Wright ja filosofiantohtori R. Öller.

Kirjasto sai myöskin korvauksetta vastaanottaa julkaisuja, joita olivat toimittaneet Aarhusin valtionkirjasto, Ahvenanmaan maakuntalautakunta, Arbetarnas kulturhistoriska sällskap (Tukholma), Fyens Stifts Laeseforening, Helsingin kaupungin rahatoimikonttori, Helsingin kaupungin tilastokonttori, Helsingin kaupunginvaltuuston kanslia, Helsingin säästöpankki, Helsingin yliopiston kirjasto, Kenraali Mannerheimin lastensuojeluliitto, Kirke- og undervisningsdepartementet (Oslo), Matkailutoimisto Finlandia, Odensen keskuskirjasto, osuusliike Elanto, Pelastusarmeija, Porin kaupunginkirjasto, postihallitus, postisäästöpankkihallitus, Ruotsalaisen kirjallisuuden seura Suomessa, Ruotsin kouluylhäallituksen kirjastokonsulentit, Suomen eduskunta, Suomen matkailijayhdistys, Suomen pankki, Suomen ruotsalainen Marttayhdistys, Svenska gymnastik- och idrottsföreningarnas riksförbund, Tukholman työläiskirjasto, Turun kaupungin rahatoimikamari, Uppsalan yliopiston kirjasto, Valtion kirjastotoimisto, Viipurin kaupungin kirjasto, Viipurin kaupungin rahatoimikamari sekä seuraavien aikakaus- ja sanomalehtien toimitukset: »Armon sanomat», »Bank of Finland», »Barnens missionstidning», »Den lilla djurvännan», »Helsingin nuorten miesten kristillisen yhdistyksen kuukauslehti», »Hufvudstadsbladet», »Industritidningen», »Inkeri», »Kirjatyö — Bokarbete», »Kuljetustyöläinen», »Labor», »Lasten lähetyslehti», »Maatyöläinen», »Missionstidning för Finland», »Mondo», »Peruskivi», »Pieni eläinystävä», »Puutyöläinen», »Rakentaja», »Rauhan sanomia», »Sosialinen aikakauskirja — Social tidskrift», »Suomen lähetys-sanomia», »Svensk ungdom», »Teollisuuslehti», »Vaateustyöläinen», »Vapaa ääni», »Vapaita sanoja» ja »Vårtecken».

Painosta julkaistiin vuonna 1926 kirjastoon hankitun suomenkielisen kirjallisuuden luettelo, vastaava ruotsinkielisen ja ulkomaisen kirjallisuudenluettelo, Käpylän haarakirjaston suomenkielisten kirjain luettelo, saman haarakirjaston ruotsinkielisten kirjain luettelo sekä kertomus kirjaston toiminnasta vuonna 1926.

Tulot. 48,530 tapauksessa veloitettiin lainanottajat maksamaan sakkoja, joita kertyi kaikkiaan 39,041: 95 markkaa, 2,200 suomenkielistä kirjaluettoa myytiin kaikkiaan 4,030: 75 markasta, 824 ruotsinkielistä luetteloja 1,936: 55 markasta ja 26 vieraskielisen kirjallisuuden luetteloja 52 markasta. Eräytyneistä vakuuksista kertyi 4,276 markkaa ja vanhojen sanomalehtien y. m. myynnistä kertyi 5,168: 03 markkaa. Tuloja oli kaikkiaan 54,505: 28 markkaa.

Kadonneitten ja vahingoittuneiden kirjain korvausrahoja kertyi 3,882: 65 markkaa. Säästöä edelliseltä vuodelta oli 67: 25 markkaa. Näillä varoilla ostettiin kirjallisuutta 3,901:65 markan arvosta. Säästöä vuoteen 1928 jäi täten 48: 25 markkaa.

*Menot*¹⁾ ilmenevät seuraavasta yhdistelmästä, johon myös on otettu laitokselle myönnetty määrärahat:

¹⁾ Tähän eivät sisälly kirjastorakennusten kunnossapidosta ja palovakuutuksesta aiheutuneet kulut.

	Määräraha, Smk.	Menot, Smk.
Palkat, palkkiot ja sairasapu	1,379,996: —	1,337,969: 25
Kirjallisuus	430,000: —	429,997: 30
Painatus- ja sidontakulut	1) 261,080: 98	255,438: 75
Kalusto	25,000: —	24,829: 45
Vuokrat	107,375: —	107,375: —
Lämpö ja valo	135,000: —	134,660: —
Puhtaanapito ja vedenkulutus	28,300: —	25,653: 33
Tarverahat	22,000: —	20,633: 70
	<hr/>	<hr/>
Yhteensä	2,388,751: 98	2,336,556: 78

Kirjoja sokeille niminen yhdistys, jolle kaupunginvaltuusto oli myöntänyt raha-avustusta yleishyödyllisten yritysten ja laitosten kannattamiseksi varastusta määrärahasta, oli kertomusvuonnakin kirjastohallituksen valvonnan alainen avustuksen käyttöön nähden. Yhdistys on käyttänyt saamansa avustuksen tarkoituksenmukaisesti sekä jatkanut menestyksellisesti tärkeäaroista työtänsä, vieläpä jonkun verran laajentanutkin toimintaansa.

¹⁾ Tähän sisältyy vuodesta 1926 siirtynyt erä 21,080: 98 markkaa sekä 5,642: 23 markkaa, mikä määrä siirtyi vuoteen 1928.

X. Rakennustarkastuskonttori.

Rakennustarkastajan maistraatille toiminnastaan vuonna 1927 lähettämä kertomus oli seuraavansisältöinen:

Rakennustoiminta oli kertomusvuonna huomattavan vilkasta; vuosi 1927 oli mainitussa suhteessa ennätysvuosi.

Toiminnan tuloksia valaisee parhaiten seuraavat tilastolliset tiedot: lopullisesti tarkastettujen uudisrakennusten luku oli 117, mihin tulee lisää pienehkö määrä rakennustenmuutoksia; rakennusten yhteenlaskettu kuutiosisällys oli 1,574,037 m³; uusia huoneita oli kaikkiaan 11,417, myymälät, työsalit ja varastohuoneet sekä autotallit mukaanlaskettuna.

Jos rakennusten yksikköhinta lasketaan 300 markaksi m³:ltä, investoitiin vuoden varrella pääkaupungin uudisrakennuksiin n. 472,000,000 markan suuruinen pääoma.

Vuoden varrella valmistuneita asuinhuoneita oli 10,993 ja jakaantuivat ne huoneistojen suuruuden mukaan seuraavasti:

Huoneita huoneistoa kohti.	Huoneistoja.	Huoneita.	Huoneita huoneistoa kohti.	Huoneistoja.	Huoneita.
1	1,250	1,250	5	257	1,285
2	1,751	3,502	6 ja useampia.....	227	1,510
3	651	1,953		<u>Yhteensä</u>	<u>4,487</u>
4	351	1,404			10,904
			Hotelli- ja konttori y.m. huoneita		<u>89</u>
				<u>Yhteensä</u>	<u>10,993</u>

Vuoden kuluessa tarkastettiin rakennustarkastuskonttorissa piirustukset 203 uudisrakennusta varten, joiden kuutiosisällys oli 2,107,204 m³ ja joissa oli 7,969 huonetta, 4,647 keittiötä sekä 358 myymälää, työsaleja, varastohuoneita ja erinäisiä huoneistoja kuten elokuvien teattereja, pankkisaleja y. m. mukaanottamatta.

Numerot valaisevat rakennustarkastuskonttorin piirustuksia tarkastessaan ja uudisrakennuksia valvoessaan kaupungissa suorittaman voimape- räisen työn.

Paitsi yllämainittuja uudisrakennusten piirustuksia hyväksyttiin n. 102 rakennus- ja tulisijanmuutospirustusta.

Rakennustarkastaja suoritti vuoden varrella 117 loppukatselmusta sekä sitä paitsi useita osittaiskatselmuksia, maistraatinkatselmuksia ja tarkastus- katselmuksia rakennuspaikoilla.

Avustava rakennustarkastaja toimitti osaltaan n. 250 katselmusta rakennuspaikoilla, sekä sitä paitsi lukuisia tarkastuskatselmuksia ja katsastuksia.

Rakennusinsinööri tarkasti ja hyväksyi 495 piirustusta betoni- ja muita rakenteita varten; rakennusvalvojat toimittivat 3,687 kertaa tarkastuskatselmuksia rakennuspaikoilla, 515,552 m² betonipalkistokertaa valmistettiin ja tarkastettiin vuoden varrella.

Mitä asuntotyypppeihin tulee oli vuoden kuluessa huomattavissa yhä jatkuva asuntojen pientyminen.

Kehitys näyttää, kaikesta päättäen käyvän kohti pienempää rakennustyyppiä kuitenkin mukavuuksien, kuten kylpyhuoneiden, suihkukomeroiden, keskuslämmityksen, kaasuhellojen y. m. lisääntyessä, jotka mukavuudet helpottavat työtä kodeissa ja vähentävät kodin hoidosta johtuvia kustannuksia.

Pienten huoneistojen rakennustyyppi oli sikäli muuttunut, että hallia oli ruvettu suuressa määrin käyttämään suunnitelmissa. Ahdas ja usein pitkä eteinen korvattiin päällysvaatekomerolla, ja sen lisäksi saatiin käyttökelvoinen välillisesti valaistu ja usein erikoisella seinään rakennetulla kamiinalla varustettu halli. Keittiöt käytettiin usein siten, että hella ja astiain pesupöytä asetettiin alkooviin ja akkunan luona oleva tila oli tarkoitettu käytettäväksi ruokahuoneena. Liian kalliiden kylpyhuoneiden asemesta rakennettiin eräisiin huoneen ja keittiön sekä yksinäisten huoneiden huoneistoihin suihkukomero, millä asuntotyyppillä terveydellisessä suhteessa on suuria etuja.

Yhden huoneen asuntojen liian suuri osuus kaikkien asuntojen lukumäärästä on ikävä kyllä kiistämätön tosiasia. Yhtä ainoaa huonetta keittiö- tai sänkyalkooveineen ei voida pitää tyydyttävänä asuntona perheelle. Kehitystä parempaan todistaa huone valoisine keittiöalkooveineen ja erityisine alkooviin sijoitetuine nukkumispaikkoineen, mitä rakennustyyppiä on käytetty Vallilan vuokramaalle rakennetuissa rakennuksissa.

Julkisivukäsittely pyrki tynyempiin viivoihin, yksityiskohtien yksinkertaistuttamiseen ja kattolistakorkeuksien yhdenmukaistamiseen. Tästä yhdenmukaisuudesta voi kuitenkin olla seurauksena eräänlainen yksitoikkoisuus, jonka tähden lamellimaista jaoittelua, poikkeavine pintakäsittelyineen, ehkäpä jonkun lamellin voimakkaampaa profiileerausta olisi pidettävä parempana. Rakennusryhmän jonkun yksityisen osan korottaminen on usein omiaan lisäämään kaupunkikuvan kauneutta.

Rakennuskonttori pani vuoden varrella erikoista painoa uudisrakennuksessa käytettävien tiilien kestävyYTEEN. Maan tiilitehtaat eivät voineet lähimainkaan tyydyttää vilkkaan rakennustoiminnan tiilien tarvetta, jotka sen tähden oli suurimmaksi osaksi tuotava Virosta, Liettuasta, Ruotsista ja Norjasta. Maahantuotujen tiilien koko alitti useassa tapauksessa Suomessa voimassa olevan normaalimitan, mutta teknillisen korkeakoulun ainekoelaitoksessa tehdyt kestävyyskokeet osoittivat niiden olevan käyttökelpoisia. Pieni koko teki eräissä tapauksissa tarpeelliseksi erikoismääräykset, eräissä tapauksissa maistraatin luvan, ennenkuin tiiliä saatiin käyttää uudisrakennuksiin.

KestävyYTEEN nähden vähemmän tyydyttäviä kotimaisia kalkkihiekka-tiiliä käytettiin tiilipulan takia sangen paljon, useimmissa tapauksissa kuitenkin huomioonottaen erinäisiä säädettyjä varmuusmääräyksiä, kuten esim. käyttäen sementillä sekoitettua laastia.

Lupia myönnettiin saada käyttää uutta rakennusainetta solubetonia ulko-seiniinkin erikoistapauksissa ja ryhtymällä varmentaviin suojelustoimenpiteisiin.

Parrukerrat olivat useimmissa tapauksissa rautabetonista, ja niiden valmistusta valvoo maistraatin hyväksymä henkilö.

Rakennustarkastuskonttorin toimittama rakennusaineiden valvonta oli tehoisampaa kuin ennen.

Rakennusinsinöörit toimittivat joukon hiekkatutkimuksia, varsinkin multapitoisuuteen nähden, betonia ja rautabetonia varten tarkoitettussa hiekassa. Tutkitusta määrästä osoittautui 17.5 % hyväksi hiekaksi, 52.5 % käyttökelpoiseksi hiekaksi ja 30.0 % kelpaamattomaksi hiekaksi.

Rakennustarkastuskonttori myötävaikutti myöskin vuoden kuluessa taloudellisessa suhteessa laajakantoisen kysymyksen ratkaisuun. Paraisten kalkkivuori osakeyhtiö antoi nimittäin koetteeksi muurata merenpohjasta otetulla hiekalla, ja rakennustarkastuskonttori tarkasti nämä kokeet. Avustava kaupungininsinööri tutki sitä paitsi mainitun yhtiön kustannuksella vastaavia oloja Kööpenhaminassa, missä merihiekkaa jo monena vuonna on käytetty muurilaastin valmistukseen. Sen jälkeen kuin tutkimus oli lopetettu, päätti maistraatti, että merihiekkaa saa käyttää muurilaastin valmistukseen. Kun meren pohjasta otettu hiekka on huomattavasti halvempaa kuin tavallinen sisämaanhiekkä, voi sen käytäntönottamisesta koitua kansantaloudellista hyötyä rakennuskustannusten alenemisen kautta.

Syystä että pääkaupungin rakennustoiminta nykyään on käynnissä läpi koko vuoden, toimitti rakennustarkastuskonttori erinäisiä mittauksia saadaksesen selville minkä verran kylmänä vuodenaikana rakennetut tiilimuurit laskeutuvat, samoin kuin ulko- ja sydänmuurien laskeutumisen eron, mikä on tärkeätä kannattavaan välikattokonstruoimiseen nähden, siinä tapauksessa että se on jatkuvaa palkistomallia. Rakennuksiin käytetty muurilaasti oli sementillä sekoitettua kalkkilaastia, jonka suhde oli 1: 15. Mittauksien tulokset osoittivat muurien laskeutuvan kerroksittain keskimäärin 8.5 mm. Tarkastetut rakennukset olivat 5—7 kerroksisia normaalisia asuinrakennuksia n. 3.30 m. kerroskorkeuksin. Ulkomuurien laskeutuminen oli joka kerroksessa keskimäärin 0.6 mm. suurempi kuin sydänmuurien laskeutuminen. Tulos oli suurin piirtein katsottuna tyydyttävä ja osoitti, että kylmänä vuodenaikana ei tarvitse ryhtyä mihinkään erikoisiin varmuustoimenpiteisiin.

Rakennustarkastuskonttorin ehdotuksesta oli maistraatti vahvistanut erinäisiä, rakennustöitä talvella koskevia määräyksiä, jotka etupäässä koskivat rakennusaineiden lämmitystä ja käsittelyä kylmänä vuodenaikana ja seurausena siitä voitiin todeta, että mainittu työ suoritettiin huolellisemmin ja luotettavammin.

Rakennusjärjestyksen tarkastaminen oli jatkunut niin pitkälle, että ehdotus oli periaatteellisesti valmis.

Ylläesitetty osoittaa selvästi rakennustarkastuskonttorin työskennelleen kertomusvuonna korkeapaineen alla ja, henkilökunnan vähälukuisuudesta huolimatta, tuloksin, jotka koituivat asuntotason hyväksi.

XI. Julkisivupiirustusten tarkastustoimikunta.

Julkisivupiirustusten tarkastustoimikunnan toiminnastaan vuonna 1927 antama kertomus sisälsi seuraavaa:

Toimikuntaan kuului vuoden varrella itseoikeutettuina jäseninä rakennustarkastaja H. Andersin, toimien samalla puheenjohtajana, kaupunginasema-kaava-arkkitehti B. Brunila ja kaupunginarkkitehti G. Taucher sekä kaupunginvaltuuston vuodeksi valitsevat jäsenet professori O. Tarjanne, joka samalla toimi varapuheenjohtajana, ja työnvälitysneuvoja T. Uski. Sihteerinä toimi rahatoimikamarin notaari G. Brotherus. Toimikunta kokoontui vuoden varrella 26 kertaa. Sen pöytäkirjain pykäläluku oli 466 ja lähetettyjen kirjelmien luku 42. Menojensa kustantamiseksi oli toimikunnalla käytettävänä 19,800 markan suuruinen menoarviomääräraha, jonka lisäksi rahatoimikamari myönsi 2,500 markan suuruisen määrärahan. Toimikunnan todelliset menot nousivat 10,623: 50 markkaan.

Toimikunnan toiminta jatkui vuonna 1927 samoja suuntaviivoja noudattaen kuin aikaisemminkin. Vuoden kuluessa toimikunta tarkasti julkisivupiirustukset 142 suurempaa uudisrakennusta varten, jotka rakennetaan joko yksityisille taikka kaupungin vuokratonteille. Tällöin hyväksyttiin suuri määrä piirustuksia lopullisesti vasta sen jälkeen, kun toimikunnan vaatimat erinäiset muutokset oli niissä suoritettu. Tämän lisäksi toimikunta tarkasti myöskin joukon piirustuksia rakennus- ja julkisivumuutoksia, pienempiä asuinrakennuksia, vajoja y. m. varten.

Yleisiä julkisivukaavioita toimikunta vahvisti seuraaville kortteleille ja yksityisille tonteille: kortteleille n:ot 344, 346, 477, 439, 499, 513, 650, 429, 505, 475, 605, 607, 608, 632, 633 ja 634, korttelin n:o 104 tonteille n:ot 11, 13 ja 15, korttelin n:o 97 tonteille n:ot 22 a ja 22 b, korttelin n:o 463 tontille n:o 26, korttelin n:o 479 b tonteille n:ot 46, 48, 50 ja 52, It. Viertotien ja Eurantien kulmassa oleville korttelin n:o 582 tonteille, korttelin n:o 431 tontille n:o 17, korttelin n:o 344 tonteille n:ot 3, 5 ja 18, korttelin n:o 343, tontille n:o 23, korttelin n:o 126 tontille n:o 11 ja korttelin n:o 650 tonteille n:ot 65, 67 ja 69.

Kokouksessaan lokakuun 28 p:nä toimikunta päätti järjestää kilpailun julkisivukaavioiden laatimiseksi rakennuksia varten, jotka tullaan rakentamaan kortteleihin Töölön Isontorin varrelle sekä Helsinginkadun varrelle länsi puolelle Kristiinankatua. Tarkoitus oli luoda yhtenäinen ja sopusuhtainen katukuva ja erittäinkin ensimmäintujen kortteleiden suhteen korostaa silhuettivaikutusta, huomioonottaen, että Isotori kohoo tuntuvasti sitä ympäröivien kaupunkiosien yli. Sittenkun rahatoimikamari käyttövaroistaan oli myöntänyt 2,500

markan lisämäärärahan toimikunnan tarverahoihin, voi toimikunta yllämainittuun kilpailuun käyttää 12,000 markkaa. Suomen arkkitehtiliiton jäsenet kutsuttiin ottamaan osaa kilpailuun ja pyydettiin liittoa keskuudestaan valitsemaan kaksi ammattimestä avustamaan toimikuntaa kilpailun tulosta arvioiteltaessa ja palkintoja jaettaessa. Liitto valitsi sittemmin tähän arkkitehdit V. Vähäkallion ja V. Jungin. Määräajan kuluessa jätettiin toimikunnalle kaksi ehdotusta, joista toinen koski sekä Isontorin että Helsinginkadun varrella sijaitsevia kortteleita, toinen ainoastaan kortteleita Isontorin varrella. Näistä ehdotuksista katsoi toimikunta ainoastaan yhden olevan kyllin ansiokkaan, nimittäin arkkitehti H. Ekelundin ehdotuksen Isontorin julkisivukaavioksi. Toimikunta lunasti tämän ehdotuksen arkkitehti Ekelundilta 3,000 markan hinnasta ja piti Isontorin julkisivukaaviokysymystä tämän kautta periaatteessa ratkaistuna. Koska toimikunnan mielestä kuitenkin olisi hyvin tärkeätä saada myöskin Helsinginkadun julkisivukaaviokysymys tyydyttävällä tavalla ratkaistuksi, päätti toimikunta vastaisuudessa julistaa uuden tämän kadun kortteleita koskevan kilpailun. Kun parempi tulos varmasti olisi saavutettavissa, jos suurempia palkintoja voitaisiin jakaa, anoi toimikunta rahatoimikamarilta saada siirtää tarverahojensa ylijäämän, 8,876: 50 markkaa, vuoteen 1928, johon anomukseen rahatoimikamari suostui.

XII. Majoituslautakunta.

Majoituslautakunnan vuodelta 1927 antama kertomus oli seuraavan sisältöinen:

Majoituslautakuntaan kuului vuonna 1927 everstiluutnantti I. Lydman puheenjohtajana, vanhempi oikeusneuvosmies G. Leopold varapuheenjohtajana ja muurari K. Järvinen sekä varajäsenet asioitsija K. Aaltonen ja everstiluutnantti V. Holopainen. Pöytäkirjan lautakunnan kokouksissa laati laamanni E. Lindroos.

Vuoden kuluessa ei lautakunta välittänyt mitään sotilasmajoitusta.

Lautakuntaan tulleiden ilmoitusten mukaan valtio korvasi kaupungille lautakunnan puheenjohtajan ja jäsenten palkkaamisesta, tarverahoista y. m. vuoden 1926 jälkimmäiseltä vuosipuoliskolta koituneet menot 4,610 markalla ja vuoden 1927 edelliseltä vuosipuoliskolta 4,395 markalla.

Lautakunnan hoidossa edelleen olevasta irtaimistosta säilytettiin osa lautakunnan Sofiankadun 1:ssä sijaitsevassa virkahuoneistossa ja osa eräässä ullakkokomerossa Pohj. Makasiinikadun 2:ssa. Muu irtaimisto, joka aikaisemmin on ollut lautakunnan hoidettavana, siirrettiin kesäkuun 16 p:nä 1920 kaupungin varastopihalle.

Vuonna 1927 saapui lautakunnalle kaupunginvaltuustolta 1, rahatoimikamarilta 7 ja rahatoimikonttorilta 6 eli yhteensä 14 kirjelmää ja lähetettä. Lähetettyjen kirjeiden luku oli 39.

Majoituslautakunnan kaupungille aiheuttamat menot nousivat 9,115 markkaan.

Ehdotus lautakunnan meno- ja tuloarvioksi vuodeksi 1928 perusteluineen lähetettiin rahatoimikamarille kesäkuun 2 p:nä.

XIII. Holhouslautakunta.

Holhouslautakunnan kertomus vuodelta 1927 oli seuraava:

Holhouslautakuntaan kuuluivat vuonna 1927, kuten edellisenäkin vuonna, esittelijäsihteeri J. A. Nordman puheenjohtajana, esittelijäneuvos I. V. Groundstroem, hovioikeudenauskultantti N. A. Lahtinen ja hallintoneuvos P. A. Rikberg jäseninä, joista hovioikeudenauskultantti Lahtinen vuoden 1926 lopulla oli vuorossa erota, mutta jonka kaupunginvaltuusto valitsi uudelleen vuosiksi 1927—30. Lautakunnan sihteerinä toimi varatuomari K. A. Kaira.

Lautakunta kokoontui jokaisena perjantaina tahi, jos silloin oli pyhäpäivä, seuraavana arkipäivänä, paitsi kesä-, heinä- ja elokuussa, jolloin kokouksia pidettiin ainoastaan kuukauden ensimmäisenä ja kolmantena perjantaina. Kokousten lukumäärä oli 47.

Vuoden kuluessa lautakunta käsitteli 631 pöytäkirjaan merkittyä asiaa, jotka koskivat holhoojan tahi uskotun miehen määräämistä, täysi-ikäisen henkilön asettamista holhouksen alaiseksi tai holhouksen alaisen henkilön vapauttamista holhunalaisuudesta, vanhempien erottamista lastensa kasvattamisoikeudesta, ottolapseksi ottamista, kiinteän omaisuuden hankkimista holhunalaiselle, holhunalaisen kiinteän omaisuuden myymistä tahi panttaamista, lupaa lainan ottamiseen holhunalaisen puolesta tahi vastuuseen menoa velasta, avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten elatusta koskevien sopimusten vahvistamista y. m. s.; lautakunnan vuoden aikana tarkastamien holhoustilien ja selvitysten luku oli 557. Sen ohessa lautakunta pyynnöstä antoi holhoojille ja kasvattajille suullisia neuvoja ja tietoja holhunalaisten asioiden hoitoon nähden.

Lautakunnan kappaleeseen holhouskirjaa oli vuoden 1927 alussa merkittynä kaikkiaan 737 holhous- ja 144 uskotun miehen tointa, holhoustoimista oli 326 lakimääräistä ja 411 määräykseen perustuvaa. Vuoden kuluessa on uusia holhous- ja uskotun miehen toimia viety holhouskirjaan 136 ja siitä poistettu 83. Näin ollen oli lautakunnan kappaleessa holhouskirjaa 1927 vuoden lopulla kaikkiaan 934 holhous- ja uskotun miehen tointa, joista holhoustoimia oli 369 lakimääräistä ja 415 määräykseen perustuvaa eli yhteensä 784, kun taas uskotun miehen toimia oli 150.

XIV. Oikeusaputoimisto.

Oikeusavustajan kertomus Helsingin kaupungin oikeusaputoimiston toiminnasta vuonna 1927¹⁾ oli seuraava:

Joulukuun 8 p:nä 1926 pidetyssä valtuuston kokouksessa valittiin oikeusaputoimiston johtokunnan jäseniksi vuodeksi 1927 varatuomari G. Cedercrutz, varatuomari S. Ilmanen, ent. kansakoulunopettaja J. E. Janatuinen, vanhempi oikeusneuvosmies G. Leopold ja hallintoneuvos O. Möller. Näistä valitsi johtokunta sittemmin puheenjohtajakseen hallintoneuvos Möllerin ja varapuheenjohtajakseen oikeusneuvosmies Leopoldin.

Vuonna 1927 oli oikeusaputoimiston johtokunnalla kaikkiaan neljä kokousta, joissa käsiteltiin vain juoksevia asioita.

Vuoden aikana hoiti oikeusavustajan virkaa varatuomari N. Lindegrén, apulaisoikeusavustajan tointa taasen varatuomari S. Ervasti. Vakinaisten virkailijain kesälomasijaisena toimi varatuomari Y. Hämesalo.

Oikeusaputoimiston menosääntö päättyi vuonna 1927 87,064 markkaan, oltuaan edellisenä vuonna 83,776 markkaa. Nousu johtui siitä, että palkkausmääräraha jonkin verran kohosi.

Oikeusaputoimisto sai vuoden varrella entiseen tapaan toimeksiantoja Tukholman kaupungin oikeusaputoimistolta (Stockholms stads rättshjälpsanstalt), jonka välitystä toimisto puolestaan yhdessä asiassa käytti. Muut ulkomaalaiset samanlaatuiset laitokset eivät vuoden kuluessa kertaakaan antaneet toimeksiantoja toimistolle. Sitä vastoin oltiin vuorovaikutuksessa erinäisten maassa toimivien köyhäinasiainajajain kanssa.

Muuten jatkui oikeusaputoimiston toiminta entiseen tapaan. Käyntien luku lisääntyi jonkin verran. Muuten ei vuoden kuluessa tapahtunut mitään huomattavampia muutoksia asioihin nähden. Seuraavat numerotiedot osoittavat lähemmin toimiston toimintaa.

Käyntien luku oli kertomusvuonna 6,823 oltuaan 6,264 vuonna 1926, 5,900 vuonna 1925 ja 5,063 vuonna 1924. Vuoden eri kuukausien kesken käynnit jakautuivat seuraavasti:

Tammikuu (24 päivää)	583	Heinäkuu (27 päivää)	487
Helmikuu (24 »)	488	Elokuu (27 »)	552
Maaliskuu (26 »)	639	Syyskuu (26 »)	559
Huhtikuu (24 »)	589	Lokakuu (26 »)	591
Toukokuu (25 »)	688	Marraskuu (26 »)	557
Kesäkuu (24 »)	618	Joulukuu (24 »)	472
		<hr/>	
		Yhteensä (303 päivää)	6,823

¹⁾ Eräät kertomusta seuranneet taulukkotiedot, joita ei ole tähän merkitty, ovat julkaistuina Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa vuodelta 1928.

Kuten ylläolevista luvuista ilmenee, oli oikeusaputoimisto vuoden varrella avoimna 303 päivää. Käyntien luku päivää kohti oli siis keskimäärin 22.5 (v. 1926 20.7 ja v. 1925 19.5).

Suurin päivittäinen käyntien luku oli 62 ja vähin 5.

Seuraavassa esitetyt tilastotiedot valaisevat asiain lukua, neuvonetsijain säätyä ja ammattia y. m.; tällöin on ainoastaan ne asiat otettu huomioon, joissa toimisto on pannut alkuun oikeudenkäynnin tai jotka ovat antaneet aihetta kirjallisen toimituskirjan laatimiseen.

Tällaisten asiain kokonaismäärä oli 967, joista 934 oli kertomusvuonna tulleita ja 33 ratkaisematta edelliseltä vuodelta. Kirjallisia toimituksia oli 961, niistä hakukirjoja 433.

Säätynsä ja ammattinsa sekä sukupuolensa mukaan ryhmittäytyvät kävijät seuraavasti:

	Mp.	Np.	Yht.		Mp.	Np.	Yht.
Naimisissa olevia naisia ja leskiä	—	327	327	Juoksupoikia	4	—	4
Palkollisia	—	172	172	Lämmittäjiä	3	—	3
Työläisiä	65	36	101	Viilareita	3	—	3
Ompelijattaria	—	43	43	Kauppiaita	3	—	3
Kauppa-apulaisia	5	30	35	Muurareita	3	—	3
Keittäjättäriä	—	31	31	Hierojia	—	2	2
Käsityöläisiä	13	12	25	Työnjohtajia	2	—	2
Tarjoilijattaria	—	18	18	Juoksutyttöjä	—	2	2
Neitejä	—	15	15	Kamppaajia	—	1	1
Siivoojattaria	—	15	15	Ent. ratavartija	1	—	1
Konttoriapulaisia	4	10	14	Raitiotiekonduktööri	1	—	1
Maalareita	12	—	12	Ent. vanginvartija	1	—	1
Puuseppiä	8	—	8	Radiosähköttäjä	1	—	1
Yövahteja	8	—	8	Koululainen	1	—	1
Ajureita	7	—	7	Näyttelijä	—	1	1
Peltiseppiä	6	—	6	Hovimestari	1	—	1
Autonkuljettajia	6	—	6	Kiertokoulunopettaja	—	1	1
Pesijättäriä	—	6	6	Ent. meriupseeri	1	—	1
Partureita	5	—	5	Perämies	1	—	1
Monttöörejä	5	—	5	Sairaanhoidajatar	—	1	1
Siifittäjiä	—	4	4	Vahtimestari	1	—	1
Latojia	4	—	4				
				Yhteensä	175	727	902

Vuoden varrella käsiteltyjen juttujen ja asiain ryhmittäytyminen laatunsa mukaan käy selville seuraavasta yhdistelmästä:

Velvoiteoikeuteen kuuluvia asioita:		Avioriitoja	9
Vuokrasopimuksia	11	Avioeroja	67
Työ- ja tariffisopimuksia	394	Kihlauseroja	2
Muita saamisioikeuksia	85	Pesäeroja	9
Esinesioikeuteen kuuluvia asioita	10	Perheen elatus	79
Perheoikeuteen kuuluvia asioita:		Aviottomien lasten elatus	14
		Perintöoikeuteen kuuluvia asioita	22

Testamenttioikeuteen kuuluvia asioita	2	Tapaturma-asioita	10
Yleisiä veroja koskevia asioita	56	Toimeksiantoja	25
Holhousasioita	1	Erinäisiä tiedusteluja, hakemuksia, valituksia y. m.	88
Pienempiä rikosjuttuja	23		
Sotilasavustuksia	60		
		Yhteensä	967

Vireille pannuista jutuista ja asioista tuli, mikäli oikeusaputoimiston toimenpiteestä riippui, vuoden varrella lopullisesti ratkaistuiksi ja kirjoista poistetuiksi 949, kuten alempana olevista luvuista näkyy:

Sopimalla ratkaistu	389	Juttuja, joissa toimisto otti haasteen, mutta ei ajanut juttua	25
Oikeudenkäynnillä ratkaistu ..	132		
Erin. syistä jätetty sillensä ..	115		
Annettu eri viranomaisille	288		
		Yhteensä	949

Edellämainitut, eri viranomaisille annetut 288 asiaa jakautuivat eri virastojen ja viranomaisten kesken seuraavasti:

Tasavallan presidentti	2	Helsingin kaupunginvaltuusto .	2
Valtioneuvosto	27	» raastuvanoikeus	4
Valtiovarainministeriö	6	» rahatoimikamari	6
Puolustusministeriö	1	» köyhäinhoitolautakunta	1
Korkein oikeus	66	» holhouslautakunta ..	1
» hallinto-oikeus	17	» tutkijalautakunta ..	5
Oikeuskansleri	1	Hagan tutkijalautakunta.....	2
Turun hovioikeus	5	Uudenmaan läänin kutsuntoimisto	1
Uudenmaan läänin maaherra ..	103	Erityisten laitosten leski- ja orpokassa	1
Viipurin » » ..	1	Sosiaalhallitus	2
Hämeen » » ..	1		
Porvoon tuomiokapituli	5		
Tampereen »	17		
Valtion tapaturmalautakunta ..	7		
Helsingin maistraatti	4		
		Yhteensä	288

Se seikka, että 115 asiaa jätettiin sillensä, johtui, samoin kuin edellisinä vuosina, osaksi siitä, etteivät oikeudenetsijät, oikeusaputoimiston ryhdyttyä ensimmäiseen toimenpiteeseen, ja kun asiassa ei sovintotietä päästy tulokseen, ole jatkaneet asiaansa, osaksi myöskin ettei ollut toiveita juttujen voittamisesta oikeudenkäynnillä, sekä lopuksi siitä, että hakijat eivät joko tahtoneet tai voineet esittää varattomuudentodistusta.

Syynä siihen, että toimisto ei ajanut 25 juttua, joissa haaste jo oli otettu, oli osittain, että haaste oli otettu Helsingin ulkopuolella sijaitseviin oikeuksiin, joissa toimiston virkamiehet toimiston voimassa olevan johtosäännön mukaan eivät ole velvolliset oikeudenetsijöitä avustamaan, osittain etteivät hakijat ilmoittaneet toimistolle, milloin jutut tulisivat esille tšekäläisessä raastuvanoikeudessa.

Oikeudenkäyntiin ryhdyttiin vuoden kuluessa 165 jutussa, joissa 132 juttua lopullisesti ratkaistiin; näistä voitettiin 126 ja hävittiin 6.

Kaupungin raastuvanoikeudessa esiinnyttiin 272 kertaa 158 päivänä. Kun työpäivien luku nousi 303:een, esiinnyttiin raastuvanoikeudessa suunnilleen joka toinen päivä.

XV. Sosialilautakunta.

Sosiaalilautakunnan kertomus vuodelta 1927 oli seuraava:

Lautakunnan kokoonpano, jaostot, virkailijat y. m. Lautakunnan puheenjohtajana oli kunnallisneuvos V. J. von Wright, varapuheenjohtajana kansanedustaja M. Paasivuori sekä jäseninä insinööri E. von Frenckell, kunnallisen keskustuomiston johtaja Y. Harvia, rouva K. H. Laine, taloudenhoitaja H. Moisio ja arkkitehti E. V. Paalanen.

Kunnallisten työväenasuntojen hallintojaoston puheenjohtajana toimi herra von Wright, varsinaisina jäseninä herrat von Frenckell ja Paasivuori sekä varajäseninä rouva Laine ja herra Moisio.

Tontinvuokrajaoston puheenjohtajana oli herra Harvia, varsinaisina jäseninä herrat Moisio ja Paalanen sekä varajäseninä rouva Laine ja herra Paasivuori.

Yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahaston hallintojaostoon kuuluivat herra von Frenckell puheenjohtajana, herrat Harvia ja Paasivuori varsinaisina jäseninä sekä herrat Paalanen ja von Wright varajäseninä.

Siirtolapuutarhajaoston puheenjohtajana toimi rouva Laine, varsinaisina jäseninä herrat Moisio ja von Wright sekä varajäseninä herrat Harvia ja Paalanen. Siirtolapuutarhajaoston toiminta lakkasi elokuun 31 p:nä kaupunginvaltuuston toukokuun 18 p:nä 1927 tekemän päätöksen mukaan.

Kotitalous- ja siirtolapuutarhajohtokuntaan, joka jatkoi siirtolapuutarhailautakunnan toimintaa syyskuun 1 p:n jälkeen kuuluivat rouva Laine puheenjohtajana sekä professorinrouva H. M. Gebhard, linnan isännöitsijä A. B. Lännpää, kansanedustaja M. Sillanpää ja professori C. Tigerstedt jäseninä.

Lautakunnan ja sen jaostojen sihteerinä toimi arkkitehti E. A. Eriksson ja apulaissihteerinä huhtikuun 30 p:ään herra J. E. J. Varmanen sekä kesäkuun 1 p:stä alkaen filosofian maisteri A. G. Varonen joka samalla toimii kotitalous- ja siirtolapuutarhajohtokunnan sihteerinä. Kanslistin tointa hoiti neiti H. M. Helkeniemi. Vahtimestarina toimi nuorukainen V. K. Sippola.

Kunnallisten työväenasuntojen isännöitsijänä toimi herra G. V. Karhumaa ja emännöitsijänä kesäkuun 31 p:ään rouva L. R. Saarikivi, sekä heinäkuun 1 p:stä alkaen rouva L. K. Lehtonen. Omakotialueiden rakennustoimintaa valvoi arkkitehti U. A. Moberg. Siirtolapuutarhaneuvojana toimi neiti E. Koch, ruuanlaiton neuvojana neiti K. E. Olsoni ja käsityöneuvojana neiti I. Grotenfelt. Kuntähdnen siirtolapuutarhurina oli herra A. M. Hellman.

Lautakunta kokoontui vuoden kuluessa 16 kertaa. Menosääntöön oli varattu määräraha 20 kokousta varten. Lautakunnan toiminta kohdistui kertomusvuonna kuten ennenkin pääasiallisesti kunnalliseen asuntopolitiikkaan hoitamalla etupäässä kaupungin itä- ja pohjoispuolella olevien vuokramaalle

rakennettujen Vallilan, Toukolan, Käpylän ja Kumtähden alueitten asumusasioita. Näiden asioiden yksityiskohtainen käsittely oli annettu lautakunnan erikoisjaostoille hoidettaviksi.

Yleiskatsaus uudisrakennustoimintaan vuokra-alueilla. Kaupungissa kertomusvuonna vallinnut vilkas rakennustoiminta kohdistui myöskin yllämainittuihin alueihin. Seuraava katsaus osoittaa asuntotuotannon eri alueilla vuosina 1921—27:

Vuosi.	Vallila.		Käpylä.		Toukola.		Kumtähti.	
	Huoneistoja.	Huoneita.	Huoneistoja.	Huoneita.	Huoneistoja.	Huoneita.	Huoneistoja.	Huoneita.
1921	31	53	260	694	—	—	—	—
1922	286	466	162	404	—	—	—	—
1923	44	75	118	367	1	2	—	—
1924	278	547	193	511	108	264	—	—
1925	333	751	82	246	54	173	—	—
1926	444	840	42	108	20	60	—	—
1927	137	271	12	32	18	45	58	149
Yhteensä	1,553	3,003	869	2,362	201	544	58	149

Vertailu vuoden 1926 lukuihin osoittaa, että valmistuneiden huoneiden lukumäärä Vallilassa vuonna 1927 oli verrattain pieni, mutta samana vuonna oli rakenteella 5 kivitaloa, joiden yhteinen huonelukumäärä oli 540. Käpylässä ja Toukolassa oli rakennustoiminta kertomusvuoden kuluessa vähäinen, johtuen siitä, että näiden alueiden varsinaiset omakotitontit jo oli luovutettu ja rakennettu. Kumtähden alueella, jolta omakotitontteja oli runsaasti saatavissa, oli rakennustoiminta sitävastoin sängen vilkasta.

Puheenaolevilla alueilla hengillekirjoitettu väestö oli vuosina 1922—27 seuraava:

Vuosi.	Vallila.	Käpylä.	Toukola.	Kumtähti.	Yhteensä.
1922	6,022	—	854	—	6,876
1923	6,785	1,628	968	—	9,381
1924	8,064	2,439	1,341	—	11,844
1925	8,725	3,198	1,827	—	13,750
1926	10,021	3,813	1,979	—	15,813
1927	11,632	3,993	2,054	192	17,871

Käpylästä ei vuodelta 1922 ole varmoja tietoja, mutta saattoi sen väkiluku silloin olla n. 1,000 henkilöä, joten kaikilla alueilla mainittuna vuonna asui yhteensä n. 7,800 henkeä. Vuonna 1927 oli väkiluku 17,871 henkeä ja oli siis kuudessa vuodessa kasvanut enemmän kuin kaksinkertaiseksi.

Koska omakotitonttien kysyntä erittäinkin Kumtähden alueella on jatkuvasti ollut huomattavan suuri, jatkoi lautakunta edelleen alueen suunnittelua koskevia töitä. Lautakunta hyväksyi ehdotuksen korttelien n:o:jen 923—929 jaoituskaavaksi.

Puolikunnallinen rakennustoiminta. Vuonna 1923 lautakunta teki alotteen n. s. puolikunnallisten rakennusosakeyhtiöitten perustamiseksi. Aikaisemmin oli kaupunki harjoittanut käytännöllistä asuntopolitiikkaa osaksi itse rakentamalla vuokra-asuntoja työläisiä varten, osaksi antamalla osuustoiminnallisille asuntoyhtymille toissijaisia kiinnityslainoja. Tosin oli kaupunki jo vuonna 1917 perustanut rakennusyhtiön, Osakeyhtiö Helsingin kansanasunnot, joka

vuokrasi asuntoja, ja koska kaupunki oli yhtiön pääosakas oli sitäkin pidettävä puolikunnallisena rakennusyhtiönä; nyttemmin on kuitenkin ruvettu käyttämään nimitystä puolikunnallinen tarkoitettaessa kaupungin johtamaa rakennustoimintaa, joka käsitti osakehuoneistoja, jotka omistajat vähitellen lunastivat omikseen lyhentäen säännöllisesti osakkeiden hintaa.

Pääasiallisena syynä siihen, että kaupungin rakennuspolitiikka sai tämän muodon, oli se että kokonaan kunnallisten ja kaupungin hoitaminen asuintalojen rakentaminen pidettiin oikeutettuna yleisen asuntopulan jatkuessa, mutta sen lakattua ja yksityisyritteliäisyyden päästyä vauhtiin herätti se eräitä epäilyjä. Lisäksi havaittiin, että jos kaupungin oman rakennuskonttorin rakentamien asuntojen vuokria pidetään niin alhaisena kuin mitä niiden asukkaiden taloudellinen asema vaatisi, tulisi kaupunki kärsimään taloudellista tappiota, ja sen vuoksi päätettiin toistaiseksi luopua mainitunlaisten asuntojen rakentamisesta.

Yksityinen rakennusyritteliäisyys kävi mainittuna aikana asunto-osakeyhtiöiden merkeissä. Vuokra-asuntoja rakennettiin vain poikkeustapauksissa. Enemmän tai vähemmän pääomarikkaat yhtymät tai yksityishenkilöt ostivat tontteja, muodostivat yhtiöitä ja rakensivat taloja, sekä tarjosivat huoneistoja vastaavat osakkeet yleisön merkittäväksi. Tämä rakennustuotannon laji, joka on tullut erittäin yleiseksi, ja joka on aiheuttanut eri lainsäädäntötoimenpiteitä — helmikuun 5 p:nä 1926 säädetty laki asunto-osakeyhtiöistä — saattoi tyydyttää ainoastaan niiden henkilöiden asunnontarpeen, jotka olivat tilaisuudessa maksamaan vaaditun osakemaksun. Myöhemmin antoivat tosin kauppapankit huomattavassa määrässä lainoja osakekirjoja vastaan ja tarvittava käteiserä oli siis suhteellisen pieni, mutta oli laajoja väestöryhmiä, erittäinkin pienet palkannauttijat, jotka eivät kyenneet vaadittua erää kokoamaan ja vuonna 1923, jolloin kauppapankit vielä varovaisemmin suhtautuivat mainitunlaiseen lainanantomuotoon, oli mainitunlaisten henkilöiden sangen vaikeata päästä rakennusyhtiöiden osakkaaksi.

Tällaisten olosuhteiden vallitessa sosialilautakunta päätti ryhtyä toimenpiteisiin perustaakseen osakeyhtiöitä, joiden osakkeet kaupunki aluksi merkitsi luovuttaakseen ne sittemmin rakennuksessa asuville vuokralaisille, joilla olisi tilaisuus määrääjän kuluessa kuukausittain suoritettavain vähittäismaksuin lunastaa ne omikseen. Periaate solvullutettiin käytäntöön perustamalla vuonna 1924 Helsingin kaupungin rakennusosakeyhtiö n:o 1, joka rakensi kahdelle Vallilan vuokratontille kaksi osin kolme-, osin kaksikerroksista asuintaloa. Rakennuskustannukset nousivat 5,562,000 markkaan. Huoneita oli 183, niistä 178 asuinhuonetta, vastaten kutakin osaketta yksi huone, jäljellä-olevasta viidestä huoneesta muodostettiin kaksihuoneinen kauppahuoneisto, samoin kaksihuoneinen talonmiehen asunto ja yksi konttorihuone. Edellämainituista vuokralaisille luovutetuista 178 huoneesta muodostettiin 8 2 huonetta ja keittiön, 73 huoneen ja keittiön ja 8 yksityisen huoneen käsittävää huoneistoa. Yritys rahoitettiin seuraavasti: osakepääomaa oli 1,068,000 markkaa jaettuna 178 6,000 markan suuruiseen osakkeeseen joista kaupunki merkitsi 175, Keskinäinen vakuutusyhtiö Kaleva 2 ja Asuntoreformiyhdistys 1, vuokralaiset maksoivat ennen asuntoihinsa muuttamista 1,000 markan suuruisen sisäänkirjoitusmaksun huonetta kohti, kaikkiaan 178,000 markkaa sekä kiinnityslainoja allamainitussa järjestyksessä: Keskinäinen vakuutusyhtiö Kalevasta 2,180,000 markkaa, kuoletuslainana valtiolta 1,335,000 markkaa ja kaupungilta 801,000 markan suuruinen kuoletuslaina.

Vähittäismaksut järjestettiin siten, että vuokralaiset allekirjoittamalla

erikoisen sopimuksen sitoutuivat osakkeen omistajalle maksamaan 100 markkaa huonetta ja kuukautta kohden. 5 vuoden kuluttua tulevat osakkeet olemaan täydellisesti maksetut ja siirtymään vuokralaisten haltuun. Silloin on yhtiö siis menettänyt kiinteistöyhtiöluonteensa ja tulee se silloin muutettavaksi asunto-osakeyhtiöksi tekemällä yhtiöjärjestykseen vastaavat muutokset. Vaikkei kaupunki siis sen jälkeen omistakaan osakkeita yhtiössä, tulee se nähtävästi kuitenkin, ollen lainanantaja, jatkuvasti tarkastamaan yhtiön toimintaa, sillä yhtiöjärjestys määrää että kaupungilla tulee olla enemmistö yhtiön johtokunnassa. Samoin oli asianlaita muissakin kaupungin avustamissa yleishyödyllisissä rakennusyhtiömissä, vaikka osakkaat itse alusta pitäen olivat maksaneet koko osakepääoman.

Yhtiön talousarvio laadittiin siten, että osakkaille koko vähittäismaksuaikana suoritettiin 4 %:n osinko. Koska osakkeisiin kiinnitetty pääoma vähitellen mainitun ajan kuluessa vapautuu tulee sen keskimääräinen korko olemaan 7.5 %.

Ottamalla huomioon mahdollisuus, että perheen päämies saattaisi vähittäismaksukautena kuolla ja siten voisi vähittäismaksujen säännöllinen suoritus keskeytyä, on, ulkomaista esimerkkiä noudattaen, kukin vuokralainen velvoitettu ottamaan huoneiston osakkeiden arvoa vastaavan henkivakuutuksen. Henkivakuutusmaksut suoritettaisiin kuukausittain samalla kuin vuokrat ja vähennykset ja kaikki nämä maksut kantaa yhtiön isännöitsijä tilittäen ne kuukausittain osakkaille, s. o. kaupungille, Keskinäinen vakuutusyhtiö Kalevalle ja Asuntoreformiyhdistykselle. Valitettavasti ei vakuutusta voitu järjestää ryhmävakuutukseksi, vaan oli kunkin vuokralaisen henkilökohtaisesti vakuutettava itsensä mikä järjestelmä tuottaa käytännöllisiä vaikeuksia vuokralaisia vaihdettaessa, ja josta sitäpaitsi johtuu, että eri vuokralaisten kuukausittain maksamat erät ovat epätasaiset ja keskenään erisuuruiset. Laskemalla keskimääräiset henkivakuutusmaksut, ovat kuukausimaksut seuraavanlaisia:

Huoneistoja, käsittäen	Vuokra, Smk.	Vähittäis- maksu, Smk.	Keskimääräinen henkivakuutus- maksu, Smk.	Yhteensä, Smk.
Yksityishuone	275: —	100: —	25: —	400: —
1 huone ja keittiö	450: —	200: —	35: —	685: —
2 huonetta ja keittiö	600: —	300: —	50: —	950: —

Yhtiön omistamien talojen vuokralaisiksi otettiin melkein poikkeuksetta kaupungin työläisiä ja toimihenkilöitä.

Koskapa kysymyksessä olevien asuntojen kysyntä oli tarjontaa suurempi ja yritys näytti kehittyvän suunnitelman mukaisesti, perustettiin vuonna 1925 Helsingin kaupungin rakennusosakeyhtiö n:o 2, joka jatkoi puolikunnallista asuntotuotantoa rakentamalla tontille n:o 23 korttelissa n:o 546 ja tontille n:o 25 korttelissa n:o 547 samanlaiset rakennukset kuin mitä yhtiö n:o 1 oli rakentanut naapuritonteille n:o 19 korttelissa n:o 543 ja n:o 21 korttelissa n:o 544. Rakennussuunnitelma oli muutenkin aivan samanlainen kuin aikaisemman yhtiön.

Koska rakennusteollisuuden hintataso oli noussut tulivat tämän yrityksen rakennuskustannukset jonkin verran suuremmiksi, nousseen 6,296,000 markkaan. Yritys rahoitettiin seuraavasti: osakepääoma 1,408,000 markkaa jaetuna 176 8,000 markan suuruisen osakkeeseen, joista kaupunki omisti 169 osaketta, ja neljä talossa asuvaa yksityishenkilöä, jotka heti olivat suorittaneet koko lunastusmaksun, jäljellä olevat 7 osaketta, vuokralaisten suorit-

tamat sisäänkirjoitusmaksut 2,000 markkaa huonetta kohden, kaikkiaan 352,000 markkaa, kiinnityslainoja seuraavassa järjestyksessä: Helsingin työväen säästöpankilta ja Keskinäinen henkivakuutusyhtiö Salamalta yhteensä 2,400,000 markkaa sekä valtiolta 950,000 markan suuruinen kuoetuslaina ja kaupungilta 1,186,000 markan suuruinen kiinnityslaina. Kuukautinen vähittäismaksu osakkeiden hinnasta oli kuten yhtiössä n:o 1 100 markkaa huonetta kohden ja on osakkeitten hinta siis 6 vuodessa 8 kuukaudessa maksettu.

Vuokralaisten suorittamat kuukausimaksut olivat seuraavat;

Huoneistoja käsittäen	Vuokra, Smk.	Vähittäis- maksu, Smk.	Keskimääräinen henkivakuutus- maksu, Smk.	Yhteensä, Smk.
Yksityishuone	280: —	100: —	25: —	405: —
1 huone ja keittiö	475: —	200: —	35: —	710: —
2 huonetta ja keittiö	660: —	300: —	50: —	1,010: —

Tämänkin yhtiön huoneistojen vuokralaiset olivat suurimmaksi osaksi kunnan palveluksessa olevia henkilöitä.

Yhtiöt kehittyivät säännöllisesti, vuokralaiset suorittivat maksunsa, ja osakkaat saivat heille taatut osingot. Huoneistojen alkuperäiset vuokralaiset muutamia poikkeuksia lukuunottamatta asuivat vuosien 1927—28 vaihteessa yhä edelleen huoneistoissaan. Yhtiön n:o 1 taloista oli muuttanut 17 perhettä ja yhtiön n:o 2 taloista 10 perhettä. Syynä muuttoon oli yleensä asuinpaikan vaihdos tai suuremman huoneiston tarve. Muuttaneiden tilalle otettiin uusia vuokralaisia, samoin ehdoin kuin entiset. Uudet vuokralaiset maksoivat alkuperäisen sisäänkirjoitusmaksun ja siihen mennessä suoritetut vähittäismaksut, jotka maksettiin edelliselle vuokralaiselle.

Kertomusvuonna perustettiin Helsingin kaupungin rakennusosakeyhtiö n:o 3, jonka rakennusohjelma huomattavasti eroaa aikaisempien yhtiöitten ohjelmasta. Yritys perustettiin nimittäin koska oli tarkoitus hankkia asuntoja Kangasalan- ja Someronteiden alkuperäisten työväenasuntojen asukkaille, jotka allamainituista syistä tulisivat nykyisistä asunnoistaan irtisanottaviksi keväällä 1928. Kaupunki oli nimittäin vuonna 1922, asuntopulan suurimmillaan ollessa, luovuttanut kodittomien perheiden asunnoiksi n. k. koleraparakit ja erään omistamansa vanhan tehdasrakennuksen, johon sota-aikana oli majoitettu venäläistä sotaväkeä, ja jota senvuoksi kutsuttiin Suvilahden kasarmiksi, sekä kaupungin omistamat koleraparakit. Vuosien kuluessa asunto-olojen parantuessa kaupungissa, muuttivat mainittujen hätäasuntojen varakkaamat asukkaat pois, joten niihin jäi vain muutamia varattomia ja avun tarpeessa olevia perheitä. Kun vuoden 1927 alussa koleraparakkeja tarvittiin muihin tarkoituksiin ja ne senvuoksi oli tyhjennettävä, havaittiin ajan olevan sopivan myöskin Suvilahden kasarmin tyhjentämistä varten, erittäinkin koska ne paitsi sitä, että ne tuottivat kaupungille taloudellista tappiota, aiheuttivat kaupungille huolia sekä terveydelliseltä että sosialiselta kannalta katsoen. Koskei kuitenkin taloudellisesti heikkoja henkilöitä katsottu voitavan häättää hankkimatta heille samalla asuntoa muualta ja koska ainoat kunnan rakennukset, jotka saattoivat tulla kysymykseen, olivat parakintapaiset, mutta kuitenkin perheasunnoiksi täysin sopivat asunnot Kangasalan- ja Someronteiden varsilla, varattiin siis näitä satakunta yksityishuonetta hätäasuntojen vuokralaisille, ja vastaava määrä vanhoja vuokralaisia irtisanottiin. Nämä saivat vaihtoehtoisesti joko itse hankkia asunnon itselleen, tai muuttaa vuokralaisina

rakennukseen, jota Helsingin kaupungin rakennusosakeyhtiö n:o 3 syksyllä 1927 alkoi rakentaa Vallilan kortteliin n:o 555. Jälkimmäisen vaihtoehdon valitsi 85 % irtisanotuista.

Yhtiön rakennusohjelma laadittiin yrityksen tehtävän mukaisesti. Oli valmistettava asuntoja taloudellisesti heikkoja ja vähän vaativaisia vuokralaisia varten, minkätähden huoneistot oli tehtävä mahdollisimman pieniksi. Rakennusohjelma käsitti senvuoksi pääasiassa yksityishuoneita. Rakennukseen tulee 33 keittiökomerolla varustettua huonetta, 28 huoneen, makuuhuoneen ja keittiön käsittävää huoneistoa, 8 huoneen ja keittiön käsittävää huoneistoa, 36 huoneen eri keittiö- ja makuukomerolla käsittävää huoneistoa sekä 3 2 huonetta ja keittiökomeron käsittävää huoneistoa, eli kaikkiaan siis 108 huoneistoa, joiden pinta-ala oli 3,461 m², joita vastasi 3,461 osaketta. Sitäpaitsi sisustetaan taloon huoneisto köyhäinhuoltoautakunnan Vallilan kansliaa varten, kerhohuoneisto kunnallisten työväenasuntojen äitejä ja lapsia varten ja 3 huonetta ja keittiön käsittävä huoneisto sanottujen työväenasuntojen isännöitsijää varten. Näiden huoneistojen yhteinen pinta-ala oli 380 m² ja kaupunki lunasti 380 osaketta saadakseen omistosoikeuden niihin, tarkoituksella pitää ne pysyväisesti hallussaan. Rakennuksessa on sitäpaitsi kaksi pientä puotihuoneistoa, 72 m², ja keittiökomerolla varustettu yksityishuone, 30 m², talonmiestä varten. Näitä huoneistoja vastaavia osakkeita ei ole, vaan kuuluvat huoneistot suoranaisesti yhtiölle. Rakennukseen suunniteltujen asuin- ja muiden huoneistojen yhteenlaskettu pinta-ala oli siis 3,943 m². Rakennusyritys rahoitettiin seuraavasti: osakepääomaa 1,536,400 markkaa jaettuna 3,841 400 markan suuruisen osakkeeseen, sisäänkirjoitusmaksuja, vaihdellen 1,500 markasta 3,000 markkaan huoneistoa kohden, yhteensä 227,600 markkaa sekä lainoja kiinnitystä vastaan seuraavassa järjestyksessä: Helsingin työväen säästöpankista 4,300,000 markkaa sekä kuoletuslaina kaupungilta 2,435,800 markkaa.

Tehdyn kannattavaisuuslaskelman mukaan tulevat vuokralaisten suoritamat kuukausimaksut vaihtelevaan 425 ja 880 markan välillä, huoneistojen suuruudesta ja siihen kuuluvista mukavuuksista riippuen: nimittäin vuokra 350 ja 720 välillä ja vähittäismaksut 75 ja 160 markan välillä.

Vähittäismaksusuunnitelman mukaan tulevat osakkeet olemaan lunastetut n. 9 vuoden kuluttua. Yhtiön n:o 3 suunnitelmasta jätettiin pois yhtiön vuokralaisten pakollinen henkivakuutus, koska sitä olisi vaikeata toteuttaa käytännössä ja sitä sitäpaitsi pidettiin tarpeettomana, koska vähittäismaksu oli laskettu niin pieneksi, että perhe, vaikka sen päämies kuolisikin, suuremmitta vaikeuksitta voisi suorittaa sen. Mainittakoon lopuksi että mainitun rakennuksen laskettiin valmistuvan huhtikuun 1 p:nä 1928.

Puolikunnallinen asuntotuotanto osoittautui erittäin tarkoituksenmukaiseksi. Paitsi sitä, että asianomaiset näin edullisin ehdoin saavat oman huoneiston, tottavat he tallettamaan osan tuloistaan, ja järjestämään talousarvionsa sen mukaan, tapa, jota he mahdollisesti tulevat noudattamaan vielä vähittäismaksukauden päätyttyäkin. Kaupungillekin on järjestelmä erittäin edullinen, jos ollaan sitä mieltä, että kaupungin on, paitsi lainoja myöntämällä, harjoitettava muullakin tavoin käytännöllistä asuntopolitiikkaa, saa kaupunki täten kohtuullisen koron rahoilleen ja tulevat kiinnitetyt varat suhteellisen pian vapautumaan. Kun on kysymys vähävaraisten, ja ehkäpä senvuoksi vähemmän vastuunalaisuuden tunnetta omaavan väestön asunnonhankinnasta on puolikunnallista järjestelmää pidettävä parempana kuin lainain myöntämistä; jälkimmäisessä tapauksessa joutuu yrityksen hoito

alustapitäen osakkeenomistajain huoleksi, ja siihen liittyy aina eräänlainen vaara, edellisessä johtavat taasen kaupungin viranomaiset yritystä milteipä välittömästi ja joutuu yrityksen vastainen toiminta siten varmalle perustalle. Tosinhan ovat itsenäiset, kaupungin toissijaisin luotoin tukemat yritykset myöskin kaupungin valvonnan alaisia, mutta on usein havaittu, etteivät yhtymän osakkaat täysin tajua tällaisen yrityksen perustana olevia periaatteita ja ovatpa sentähden jossain määrin haluttomia seuraamaan ohjeita, jotka läheisesti koskevat yhtiön taloudellista asemaa ja sen yleishyödyllistä luonnetta. Tämä puuttuva kyky käsittää kunnan oikeutta sekaantua sen avustamien yritysten asioihin on ennenkaikkea havaittavissa niissä yrityksissä, joihin osakkaat kuuluvat vähemmän sivistyneeseen väestöryhmään. Näyttää senvuoksi edulliselta, että nämä asukasryhmät, saamalla ensin passiivisesti seurata yleishyödyllisen asuntoyrityksen toimintaa, oppivat hoitamaan sitä niin että käsitteiden selvittyä, itse voivat ruveta sitä hoitamaan.

Yleishyödyllisille yrityksille myönnetty avustukset. Kaupunginvaltuuston yleishyödyllisten yritysten ja laitosten avustusmäärärahan jakamiskysymystä valmistelemaan asettaman valiokunnan pyydettyä lausuntoa siitä, minkä yritysten ja laitosten olisi saatava avustusta tätä tarkoitusta varten varatusta määrärahasista, päätti lautakunta puoltaa seuraaville yhdistyksille annettavaksi alempana mainitut avustuserät: Helsingin taloustyöntekijäin yhdistykselle 17,000 markkaa, Suomen vankeusyhdistykselle 4,000 markkaa, Helsingin työväenyhdistykselle 5,000 markkaa, Suomen merimieslähetysseuralle 20,000 markkaa, Helsingin kasvatusopilliselle talouskoululle 25,000 markkaa, Helsingin ruotsalaiselle Marttayhdistykselle 5,000 markkaa, Helsingin sosialidemokraattiselle naisyhdistykselle 5,000 markkaa, Teollisuusseutujen evankelioimis-seuralle 5,000 markkaa sekä Valkonauhayhdistykselle 10,000 markkaa.

Valtuusto hyväksyikin lautakunnan ehdotuksen paitsi mitä tulee Kasvatusopilliselle talouskoululle ja Teollisuusseutujen evankelioimis-seuralle ehdotettuja eriä; edelliselle myönnettiin 18,000 markkaa ja jälkimmäiselle 3,000 markkaa.

Kotiterveyden- ja kotitaloudenhoidon kurseja. Edelliseltä vuodelta oli keskeneräisenä kysymys kotiterveydenhoidon ja kotitaloudenhoidon opetuksen järjestämisestä kaupungin vähävaraisia asukkaita varten. Asiata valmistamassa oli vuonna 1925 ollut valiokunta, jonka mietinnön pohjalla sitä oli edelleen kehitetty ja syyskuun 7 p:nä 1926 oli rahatoimikamari pyytänyt lautakunnan lausuntoa asiassa. Maaliskuun 1 p:nä 1927 päivätyssä lausunnossaan lautakunta esitti, että tällaista opetusta järjestettäisiin ja että tarkoitusta varten asetettaisiin sosialilautakunnan alainen kotitalous- ja siirtolapuutarha-johtokunta. Yhdistämällä täten kotitalousopetuksen ja siirtolapuutarhatoiminnan saavutettaisiin se etu, että kotitalouskurssien osanottajat voisivat työskentelemällä siirtolapuutarhoissa ja myöskin omakotialueilla saada pätevää opetusta kasvitarhan hoidossa, ja oppisivat tuntemaan tärkeimmät ravintokasvit. Samalla olisi siirtolapuutarhaneuvoja tilaisuudessa talvisin auttamaan muita neuvoja, ja nämä vastavuoroisesti häntä kesäaikana. Tästä yhdistämisestä olisi vielä sekin etu, että hallintoon nähden tultaisiin toimeen pienemällä henkilömäärällä, joten palkkioissa syntyisi säästöä.

Suunnitelman mukaan tulisi otettavaksi kolme lautakunnan alaisena toimivaa neuvojaa, joiden tehtäviin kuuluu opetustoiminta kurseilla ynnä kotikäynnit, joka on välttämätöntä sitäkin varten, että neuvot niillä joutuvat yhteyteen oppilaiden kotien kanssa, ja pääsevät selville niiden oloista.

Kurseja oli suunnitelman mukaan tarkoitus pitää työväenopisto-

rakennuksen keittiöksi sisustetussa salissa, jonka käyttäminen suunniteltiin seuraavasti.

Oli tarkoitus järjestää sekä pitempiä, että lyhyempiä käsityökurseja sekä n. k. työskentelyiltoja. Osanottajien oli itse tuotava käsityötarpeet mukanaan. Sitäpaitsi oli järjestettävä kodinhoidon ja ruokatalouden havainto-opetusta, sekä ruuanlaittokurseja, viimeksimainitut maksua vastaan ja vain rajoitetulle määrälle oppilaita, jotka saisivat sekä valmistaa täydellisiä aterioita, että nauttia valmistamansa ruuan. Maksu kurssista oli oleva niin suuri, että ruokatarpeiden hankinta tulisi sen kautta korvatuksi. Myöhemmin voitaisiin järjestää tilapäiskurseja muuallekin, mikäli osanottajia riittävästi ilmautuisi.

Laaditun kustannusarvion mukaan tulisivat vuotuiset kustannukset kotitalousopetuksen järjestämisestä nousemaan yhteensä 131,380 markkaan, mistä määrästä 25,080 markkaa tulee siirtolapuutarhojen osalle puutarhurin palkkana y. m. Varsinaiset kotitalousmenot nousevat yhteensä 106,300 markkaan. Huomattavimman osan tästä erästä eli 82,800 markkaa muodostaa kotitalousneuvojain palkka. Heidän toimensa oli suunniteltu asetettavaksi samaan luokkaan kuin yläkansakoulujen opettajain toimet. Perustamiskustannuksiin ehdotti lautakunta varattavaksi 50,600 markkaa.

Rahatoimikamari hyväksyi pääkohdissaan lautakunnan ehdotuksen, muuttaen kuitenkin jonkin verran kotitalous- ja siirtolapuutarhajohtokunnan johtosääntöehdotuksen sanamuotoa, sekä rakennuskonttorin lausunnon perustuksella korottaen perustamiskustannusten määrärahan 70,600 markkaan, Kokouksessaan toukokuun 18 p:nä kaupunginvaltuusto hyväksyi rahatoimikamarin laatiman ehdotuksen.

Mainitun päätöksen mukaan oli kotitalous- ja siirtolapuutarhajohtokunnan alettava toimintansa syyskuun 1 p:nä 1927 ja oli lautakunnan valittava puheenjohtaja ja jäsenet johtokuntaan, minkä se tekikin kokouksessaan kesäkuun 7 p:nä¹⁾. Antaakseen johtokunnalle tilaisuuden kutsua asiantuntijoita kokouksiinsa valittiin sitäpaitsi kaksi varajäsentä tarkastaja A. Henriksen ja rouva H. Nylander.

Kotitalous- ja siirtolapuutarhajohtokunnan alottaessa toimintansa lakasi siirtolapuutarhajaoston toimivaltuus ja kaikki sen hoitamat asiat siirtyivät uuden johtokunnan huoleksi.

Sosiaalilautakunnan kunnallisten työväenasuntojen hallintojaostolla oli kertomusvuoden kuluessa 7 kokousta.

Jaoston hoidossa olevien kunnallisten työväenasuntojen lukumäärä lisääntyi vuoden kuluessa yhdellä, nimittäin Kumtähden siirtolapuutarhan puutarhuriassunnolla.

Seuraavasta yhdistelmästä ilmenee huoneistojen ja huoneiden lukumäärä kaikissa kunnallisissa työväenasunnoissa sekä niissä asuvien henkilöiden luku vuoden 1927 lopussa:

Työväenasunnot.	Huoneisto- jen luku.	Huoneiden luku.	Niissä asu- vien henki- löiden luku.	Keskimää- rin henki- löitä huo- netta kohti.
Hietaniemenkatu n:ot 5—23 ²⁾ . . . . . ³⁾	106	121	274	2.3
Kristiinankatu n:o 16	39	42	178	4.2
Somerontie n:ot 4—18	155	160	669	4.2
Kangasalantie n:ot 47—59	239	240	1,125	4.7

¹⁾ Ks. tätä kert. s. 86*. — ²⁾ Osa Hietaniemenkadun talosta n:o 7 oli luovutettu Marian sairaalalle. — ³⁾ Siitä 2 n. s. nuoremiehenasuntoa.

Työväenasunnot.	Huoneisto- jen luku.	Huoneiden luku.	Niissä asu- vien henki- löiden luku.	Keskimää- rin henki- löitä huo- netta kohti.
Karstulantie, kortt. n:ot 584—585	330	496	1,756	3.5
It. viertotie n:o 107, ent. lentoasema	34	34	116	3.4
Sammatintie, kortt. n:o 553	48	72	251	3.5
Pakaantie, kortt. n:o 584	87	174	485	2.8
Kumtähden siirtolapuutarha, puu- tarhurinasunto	1	4	9	2.3
Yhteensä	1,039	1,343	4,863	3.6

Vuonna 1926 asui kunnallisissa työväenasunnoissa 4,949 henkilöä, joten asukkaiden lukumäärä kertomusvuonna väheni 86 henkilöä.

Kaikissa asunnoissa vallitsi liika-asutus, mikäli nimittäin pidetään liika-asutuksena, jos enemmän kuin 2 henkilöä asuu yhdessä huoneessa. Mutta ottamalla huomioon Helsingissä vallitsevan yleisen asuintason oli asutus näissä kunnan asunnoissa suunnilleen sama kuin kaupungissa yleensä. Vuonna 1920 oli yhden huoneen käsittäviä huoneistoja 15,614 ja niissä asui 53,661 henkilöä, siis keskimäärin 3.4 henkilöä huonetta kohden.

Toukokuun 2 p:nä tiedusteli rahatoimikamari sairaalahallituksen alotteesta voidaanko osa taloa n:o 7 Hietaniemenkadun varrella luovuttaa asunnoiksi eräille Marian sairaalan sairaanhoitajattarille. Jaosto päätti luovuttaa tarkoitukseen kysymyksessä olevan talon yläkerroksen, ehdolla että sairaalahallitus toimeenpanee tarvittavat korjaukset ja syyskuun 7 p:nä kaupunginvaltuusto osoitti tarpeelliset määrärahat sanotun asuinkerroksen sisustamiseksi. Saatuaan tiedon päätöksestä jaosto päätti kokouksessaan lokakuun 3 p:nä sanoa irti kysymyksessä olevan rakennuksen entiset asukkaat kuitenkin siten, että kunnan palveluksessa oleville tai eläkettä nauttiville varattiin mahdollisuuden mukaan asunto talon alakerrasta. Myöhemmin hallitus anoi koko rakennuksen Marian sairaalan hoitajattaria varten, mutta kokouksessaan lokakuun 15 p:nä päätti jaosto esittää lautakunnalle, että alakerta säilytettäisiin kaupungin työssä olevia nuoria miehiä varten.

Kunnallisten työväenasuntojen kerhotoimintaa varten olisi vuoden kuluessa rakentamaan alotettuun puolikunnallisen rakennusyhtiön n:o 3 omistamaan rakennukseen varattava huoneisto, mikä suuresti tulisi helpottamaan tätä toimintaa. Huoneistoon tulee suuri sali, johon jaosto päätti hankkia m.m. tarpeelliset urheilu- ja voimisteluvälineet. Muu sisustustyö sai jäädä seuraavaan vuoteen, jolloin rakennus kokonaan valmistuu.

Menot ja tulot. Vuoden talousarvion otetut määrärahat kunnallisten työväenasuntojen tarpeiksi ja niiden käyttö selviää seuraavista luvuista:

	Määräraha, Smk.	Menot, Smk.
Palkkaukset	80,868: —	77,752: —
Henkilökunta	158,231: —	156,268: —
Lämpö	25,000: —	15,221: 50
Valaistus	23,200: —	28,720: 10
Vedenkulutus	140,350: —	122,975: 42
Puhtaanapito	131,269: —	100,131: —
Sisäkorjaukset	224,000: —	191,287: 87
Palovakuutusmaksut	151,820: —	143,225: 65
Sekalaista	65,050: —	51,258: 50
Yhteensä	999,788: —	886,840: 04

Tulot oli laskettu 3,255,960 markaksi, mutta vuoden kuluessa nousivat ne vaan 3,251,120 markkaan.

Sosiaalilautakunnan tontinvuokraajastolla oli kertomusvuoden kuluessa 24 kokousta.

Jaoston toimenä oli tontti- ja rakennuskysymysten valmistelu lautakunnalle, vuokraoikeuden saantia ja siirtoa koskevien anomusten tutkiminen ja lausuntojen antamista niistä, piirustusten tarkastaminen sekä omakotialueiden valvominen. Jaoston puolesta tehtiin useita tarkastusmatkoja omakotialueille.

Jaoston lautakunnalle valmistelemista asioista mainittakoon m. m. seuraavat:

Koska aikaisemminkin oli usein todettu, että omakotialueilla ulkokuone-rakennuksia käytettiin asumistarkoituksiin, päätti jaosto kokouksessaan tammikuun 27 p:nä laatia kaikista mainitunlaisista tapauksista luettelon ja lähettää sen terveydenhoitolautakunnalle pyytäen sitä ryhtymään asianmukaisiin toimenpiteisiin. Terveydenhoitolautakunta ja asunnontarkastus totesivat vuoden kuluessa tekemissään tarkastuksissa saman seikan ja kääntyivät asiassa maistraatin puoleen, joka elo—syyskuulla antamallaan tuomioilla velvoitti asuntojen omistajat erilaisten rangaistusmääräysten uhalla muuttamaan rakennuksensa vahvistettujen piirustusten mukaisiksi ja käyttämään niitä vuokrasopimusten ja rakennusjärjestysten säätämällä tavalla.

Senjälkeen kun kaupungin rakennuskonttori oli laatinut ehdotuksen Kumtähden omakotialueen korttelien n:o:jen 923—929 jaoituskaavaksi tarkasti jaosto kaavan kokouksessaan huhtikuun 7 p:nä. Samalla laati jaosto ehdotuksensa mainittujen korttelien vuokramaksuiksi esittäen sosialilautakunnalle, että tämä lähettäisi ne rahatoimikamarille puoltolauseellaan varustettuna. Kokouksessaan huhtikuun 29 p:nä rahatoimikamari vahvisti ehdotuksen jaoituskaavaksi, jättäen kysymyksen vuokramaksujen määräämisestä siksi, kunnes tontit annetaan vuokralle.

Asuntophoteekkipankin perustamisen jälkeen olivat useat Vallilan kivitalotonttien vuokraajat anoneet pankista lainoja. Pankki ei kuitenkaan voinut lainoja myöntää ennenkuin vuokrasopimusten 17 §, jossa kaupungille oli pidätetty oikeus purkaa sopimus, mikäli vuokraaja rikkoo sopimuksen määräyksiä, oli muutettu toiseen muotoon. Kaksi vuokraajaa, Asunto-osakeyhtiö Hauho ja Asunto-osakeyhtiö Sture, tekivät jaostolle anomuksen, että mainittu pykälä muutettaisiin pankin toivomaan muotoon. Jaosto käsitteli kysymystä kokouksessaan heinäkuun 28 p:nä ja päätti rahatoimikamarille ehdottaa, että mainittu pykälä muutettaisiin seuraavaksi: Jos vuokraaja rikkoo tämän sopimuksen ehtoja tai sen nojalla annettuja määräyksiä, voidaan vuokraaja velvoittaa kaupungille maksamaan paitsi vahingonkorvausta, sovinnaisakkoa, vähintään sata, enintään viisituhatta markkaa. Samalla lausui jaosto käsityksenään, että päätös olisi tehtävä periaatteellista laatua olevaksi, niin että kaikki tontinvuokraajat, jotka tulevat jo mainitulta pankilta lainaa anomaan, saisivat ilman eri anomusta nauttia samoista eduista.

Rahatoimikamari hyväksyi ehdotuksen kokouksessaan elokuun 26 p:nä.

Tonttiasioita. Jaosto puolsi hyväksyttäväksi seuraavia vuokraoikeutta tai vuokraoikeuden siirtoa koskevia hakemuksia: 9 tapauksessa vuokraoikeuden siirtoa Vallilan tontteihin ja 9 tapauksessa vuokraoikeuden myöntämistä ensikertaa Vallilan tontteihin; sitäpaitsi varasi jaosto tontin 6:lle anojalle toistaiseksi, kunnes lopullinen selvitys rakennusohjelmasta ja rahoitus-

suunnitelmasta olisi jaostolle jätetty; 16 tapauksessa vuokraoikeuden siirtoa Toukolan tontteihin ja 2 tapauksessa vuokraoikeuden myöntämistä ensi kertaa Toukolan tontteihin; 22 tapauksessa vuokraoikeuden siirtoa Käpylän tontteihin ja 4 tapauksessa vuokraoikeuden myöntämistä ensi kertaa Käpylän tontteihin; viimeainituista 1 koski asuintontin vuokraamista Taivaskallion alueella, 1 urheilumajaa samoin Taivaskalliolla; 6 tapauksessa vuokraoikeuden siirtoa Kumtähden tontteihin sekä 13 tapauksessa vuokraoikeuden myöntämistä ensi kertaa Kumtähden tontteihin. Sen lisäksi jaosto varasi 13 tapauksessa tontin anojalle määräjäksi ennen lopullista vuokraoikeuden myöntämistä.

Jaosto tarkasti ja puolsi vahvistettavaksi kaikkiaan 56 rakennuspiirustusta.

Sosiaalilautakunnan yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahaston hallintojaostolla oli kertomusvuoden kuluessa yhteensä 7 kokousta.

Kertomusvuonna myönnettiin lainarahastosta 22 uutta lainaa yhteensä 981,450 markkaa, joista 1 oli tarkoitettu uudisrakennusta varten Käpylän ja 5 oli lisälainoja, alkuperäisen rakennusohjelman vahvistamisen jälkeen suoritettavia vesi- ja viemärijohtotöitten y. m. perusparannusten toimittamista varten. Jäljelläolevasta 16 lainasta 3 myönnettiin Toukolan, 12 Kumtähden ja 1 Vallilan rakennusrytysiin. Suurin myönnetty lainaerä oli 150,000 markkaa Vallilan rakennusrytystä varten ja pienimmät erät, 10,000 markkaa, myönnettiin lisälainoina Käpylän tontinvuokraajille.

Lainarahaston pääoma oli tammikuun 1 p:nä 1927 6,897,250 markkaa, johon määrään tuli lisäksi vuoden 1927 talousarviossa rahaston kartuttamiseksi myönnetty 1,500,000 markan määrä. Rahastosta myönnettyjen lainojen erääntymätön lainamäärä oli joulukuun 31 p:nä 1927 7,318,489: 55 markkaa.

Vuoden kuluessa jaosto, todettuaan, että useat lainanottajat eivät olleet saattaneet talojaan lopulliseen kuntoon, niin että heille olisi voitu myöntää oikeus lainojen loppuerän nostamiseen, päätti toimeenpanna tarkan katsastuksen kaikissa kysymyksessä olevissa taloissa. Tällöin todettiin, että useimmissa tapauksissa oli poikettu vahvistetuista rakennuspiirustuksista, m. m. oli moneen taloon rakennettu hellakaakeliuuneja, ja tällaiset huoneet vuokrattu eri perheille, oli muodostunut huomattava liika-asutus. Jaosto päätti kokouksessaan kesäkuun 20 p:nä velvoittaa lainansaaajat määräjajan kuluessa muuttamaan rakennuksensa piirustusten mukaisiksi, uhalla että lainat muuten irtisanotaan.

Siirtolapuutarhajaostolla oli vuoden kuluessa yhteensä 6 kokousta.

Jaoston hallinnan alaisina olivat Ruskeasuon ja Kumtähden siirtolapuutarhat. Kertomusvuonna olivat ensi kerran kaikki palstat Ruskeasuolla olleet viljelyskauden alusta saakka vuokratut ja on viljelysten hoito siellä ollut mallikelpoista. M. m. kuntoonpantiin ja sorasteltiin käytävät. Tarkoitusta varten myönsi rahatoimikamari käyttövaroistaan 2,500 markkaa, kaupungin ruotsalainen Marttayhdistys ja nuorisoseura Fylgia myöskin 2,500 markkaa ja rakennuskonttori antoi Pitäjänmäen sorakuopista vielä 100 m³ soraa.

Kumtähden siirtolapuutarhassa oli 64 palstaa viljelyksessä; kesä 1927 oli ensimmäinen, jolloin harjoitettiin varsinaista puutarhaviljelystä. Usealle palstalle oli istutettu omenapuita ja marjapensaita, melkein kaikilla viljeltiin

hyvin tuloksin kurkkuja, kaalia, juurikasveja j. n. e. Lämpöinen kesä edisti huomattavasti kasvullisuutta ja olivat viljelijät yleensä tyytyväisiä satoonsa. Kymmenkunta viljelijää on rakentanut huvimajan palstalleen.

Kumtähden puutarhassa oli kertomusvuonna palveluksessa puutarhuri. Toimi julistettiin haettavaksi maaliskuun 24 p:nä ja haki sitä 15 henkilöä, joista jaosto kokouksessaan huhtikuun 20 p:nä valitsi toimeen puutarhuri A. Hellmanin.

Puutarha-alueelle rakennettiin vuoden kuluessa 3 huoneen ja keittiön käsittävä puutarhurin asunto kalustovajoineen sekä porttirakennus, jonka yhteydessä on kalustovaja viljelijöitä varten ja kioski virvoitusjuomien myyntiä varten.

Puutarhan viljelijät perustivat vuoden varrella keskuudessaan Kumtähden siirtolapuutarhayhdistys nimisen rekisteröidyn yhdistyksen, joka koetti levittää tietoja ryhmäpuutarhatoiminnasta yleisön keskuuteen.

Elokuussa vieraili kaupungissa Tukholman siirtolapuutarhaväkeä mikä vaikutti elähdyttävästi viljelijöihin täällä. Vieraat kävivät sekä Ruskeasuo- että Kumtähden siirtolapuutarhoissa, ollen erikoisen tyytyväisiä näkemäänsä.

Siirtolapuutarhojen yleisvalvojana ja opastajana toimi kertomusvuonna neiti E. Koch, joka kuten ennenkin sanomalehdistössä ja esitelmiä pitämällä selosti yleisölle siirtolapuutarha-aatetta.

Jaoston toiminta lakkasi elokuun 31 p:nä, jolloin sen tehtävät siirtyivät kotitalous- ja siirtolapuutarhajohtokunnalle.

Kotitalous- ja siirtolapuutarhajohtokunta. Kaupunginvaltuuston toukokuun 8 p:nä 1927 tekemän päätöksen mukaan aloitti kotitalous- ja siirtolapuutarhajohtokunta toimintansa syyskuun 1 p:nä s. v. ja oli johtokunnan ensimmäisenä tehtävänä laatia lautakunnalle esitys kotitalousneuvojain tointen täyttämisestä. Kokouksessaan syyskuun 21 p:nä johtokunta esittikin, että lautakunta 63:sta hakijasta kotitalousneuvojiksi nimittäisi tässä kertomuksessa aikaisemmin mainitut¹⁾ henkilöt. Lautakunta hyväksyi esityksen samana päivänä pitämässään kokouksessa. Neuvojat astuivat toimiinsa lokakuun 1 p:nä.

Valtuusto oli kotitalousopetuksen järjestämiseksi myöntänyt 70,600 markkaa, josta summasta käytettiin 34,495 markkaa työväenopiston uudistalossa sijaitsevan opetuskeittiön sisustamiseen, mitkä työt kaupungin rakennuskonttori suoritti, ja 36,105 markkaa käytettiin kaluston hankkimiseen. Sisustamis- ja kalustamistöihin kului koko lokakuu. Kaluston ja pöytäkaluston hankkiminen oli suoritettava tarkkaan valikoiden, sillä johtokunta tahtoi saada sellaisen kaluston, joka voisi olla kurssilaisille mallina heidän hankkiesaan koteihinsa keittiö- ja ruokailukalustoja.

Kotitalouskurssit kestivät marraskuun 1 p:stä joulukuun asti ja annettiin niissä opetusta sekä ruuanlaitossa- että käsitöissä. Koska puutarhaneuvojalla ei ollut talvikuukausina sanottavasti työtä omalla alallaan, otti hänkin osaa ruuanlaiton opetuksen järjestämiseen. Ruuanlaittokursseja oli kahden laatuisia, osin sellaisia, joissa oppilaille n. 15 päivänä annettiin suoranaista opetusta, osin havaintotilaisuuksia, joissa annettiin neuvoja jotka kunakin iltana kohdistuivat johonkin erikoiseen kotitalouden alaan, jolloin samalla esitettiin havainnollisesti siihen kuuluvat työt. Osanottajia ilmoitautui erittäinkin iltapäivisin pidettyihin tilaisuuksiin enemmän kun voitiin

¹⁾ Ks. tätä kert. s. 86*.

vastaanottaa. Aamupäivisin oli sensijaan osanottajia vähemmän, mutta kuitenkin siksi runsaasti, että aamupäiväkurssien pitämistä on jatkuvasti pidetty suotavana. Myöskin käsityökurssit olivat erilaatuisia; nim. opetuskursseja puku- ja linavaateompelussa, sekä havaintokursseja paikkauksessa ja parsimisessa. Osanottajat toivat itse työtarpeet mukanaan, viimemainituille kursseille kotoaan paikkaamisen tai parsimisen tarpeessa olevia vaatekappaleita. Osanotto oli näilläkin kursseilla, erittäinkin iltpäivisin, suhteellisen runsas.

Neuvojen työohjelmaan kuului myös kodeissa harjoitettava neuvonta mutta osoittautui vaikeaksi saada sitä heti suunnitellussa laajuudessaan käyntiin. Neuvojat eivät ole nimittäin voineet omasta aloitteestaan ryhtyä kodeissa käymään, sitähän pidettäisiin tunkeilemisena, mutta sensijaan ovat he kurssien yhteydessä voineet antaa yksityiskohtaisia neuvoja tiedustelijoille.

Siirtolapuutarhat. Johtokunnan toimikauden alkaessa oli työ siirtolapuutarhoissa loppumaisillaan, joten johtokunnan toiminta niiden hyväksi on pakostakin muodostunut varsin vähäiseksi.

Kumtähden siirtolapuutarhassa oli kertomusvuonna entistä useampia palstoja annettu vuokralle, ja myöskin on useita palstoja tiedusteltu. Palstanvuokraajien luku oli vuoden vaihteessa n. 90. Puutarhasta samoin kuin Ruskeasuon puutarhasta on siirtolapuutarhajaoston kertomuksen ¹⁾ yhteydessä tehty tarkemmin selkoa.

Siirtolapuutarhaviilijöiden yhdistys jätti vuoden kuluessa kaupunginvaltuustolle anomuksen, että puutarhavuokrat alennettaisiin 50 penniksi m²:ltä. Yhdistys lausui vakaumuksenaan, että nykyinen vuokrataso on palstojen menekin esteenä, ja että mikäli vuokria alennettaisiin kaikki palstat lyhyessä ajassa tulisivat vuokratuiksi. Sittenkun oli pyydetty sosialilautakunnan lausuntoa esityksestä lautakunta lähetti sen johtokuntaan, joka käsiteltyään kysymystä perusteellisesti useassa kokouksessa yksimielisesti puolsi anomusta. Johtokunnan mielestä siirtolapuutarha on yleishyödyllinen yritys, jossa ei kannattavaisuusnäkökohtia tulisi huomioonottaa. Lautakunta ei kuitenkaan yhtynyt johtokunnan käsitykseen, vaan lausunnossaan rahatoimikamarille esitti anomuksen hyljättäväksi.

Toiminta puutarha-alalla on laajentunut siinä suhteessa, että puutarhaneuvoja on nyttemmin tilaisuudessa opastamaan myöskin omakotialueiden tontinvuokraajia. Useat vuokraajat ovatkin tilanneet puutarhapiirustuksia ja viljelyssuunnitelmia ensi viljelyskaudeksi.

¹⁾ Ks. tätä kert. s. 96*.

XVI. Ammattioppilaslautakunta.

Ammattioppilaslautakunnan toiminnasta vuonna 1927 on saatu seuraavat tiedot:

Lautakuntaan kuuluivat kertomusvuonna kunnallisneuvos V. von Wright puheenjohtajana ja varatuomari E. von Boehm varapuheenjohtajana sekä jäseninä maalarimestari A. Haanoja, metallityöntekijä Y. Lehtinen, kultaseppä F. O. Lindroos ja kirjansitoja E. Merikoski ynnä varajäseninä metallisorvaaja H. Blomqvist, liikemies O. V. Honkalinna, johtaja L. Lyytikäinen ja puuseppä M. Rinne. Sihteerintehtäviä hoiti varapuheenjohtaja; kanslistina toimi neiti G. Laurén. Kokouksia oli vuoden varrella 20.

Kertomusvuonna luetteloiitiin 152 oppisopimusta ja edelliseltä vuodelta oli luettelossa jäljellä 481 sopimusta, joten luetteloituja sopimuksia oli vuoden lopulla 633. Amatittain jakoutuivat vuoden varrella luetteloidut sopimukset seuraavasti:

Ammatti.	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.	Ammatti.	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.
Veturi kuljettajia	28	—	28	Kirjansitoja	3	—	3
Viilajia	21	—	21	Konepuuseppiä	2	—	2
Latojia	11	4	15	Kupariseppiä	1	—	1
Partureita	2	12	14	Kursoojia	1	—	1
Rautasorvareita	12	—	12	Verhoilijoita	2	—	2
Puuseppiä	7	—	7	Räätälejä	2	—	2
Maalareita	4	—	4	Kemigrafeja	2	—	2
Pannuseppiä	4	—	4	Kivipainajia	2	—	2
Konetyömiehiä	4	—	4	Läkkiseppiä	1	—	1
Peltiseppiä	4	—	4	Emaljityöntekijöitä	2	—	2
Valajia	3	—	3	Mallipuuseppiä	2	—	2
Käämijöitä	3	—	3	Turkkureita	1	—	1
Sähkömonttöörejä	3	—	3	Valokuvaajia	1	—	1
Kulta- ja hopeaseppiä	3	—	3	Konepainajia	1	—	1
Painajia	3	—	3	Leipureita	1	—	1
				Yhteensä	136	16	152

17 oppilasta teki sopimuksen 3 vuodeksi ja 135 oppilasta 4 vuodeksi.

XVII. Työnvälitystoimisto.

Helsingin kaupungin työnvälitystoimiston johtokunnan vuodelta 1927 antama kertomus ¹⁾ oli seuraavansisältöinen:

Johtokunta. Työnvälitystoimiston johtokuntaan kuuluivat vuonna 1927 filosofiantohtori S. Ivalo puheenjohtajana, kansanedustaja M. Paasivuori varapuheenjohtajana sekä muina jäseninä kirjelijättelijä P. Rahikainen, kivityömies V. Huuskonen ja filosofiantohtori E. Railo. Sihteerinä toimi alkupuolella vuotta toimiston johtaja A. H. Karvonen, loppupuolella johtaja W. O. Ahtio.

Johtokunta kokoontui vuoden kuluessa 11 kertaa, käsitellen lukuisia toimiston toimintaa, paikkakunnan työ-oloja y. m. koskevia kysymyksiä, joista mainittakoon muutamia tärkeimpiä:

Uusi ohjesääntö. Uuden työnvälityslain aiheuttama toimiston ohjesäännön uusiminen, joka jo edellisen vuoden lopulla oli pantu alulle, saatiin vuoden kuluessa päätökseen. Johtokunta laati vuoden alussa ohjesääntöehdotuksen, jonka kaupunginvaltuusto sittemmin vahvisti. Tärkein muutos koskee johtokunnan kokoonpanoa ja jäsenten vaalia. Uuden ohjesäännön mukaan tulevat työnantajat ja työntekijät olemaan johtokunnassa tasavoi- maisesti edustettuina ja puheenjohtajana toimimaan puolueeton henkilö. Uusina määräyksinä on ohjesääntöön otettu eräitä säännöksiä merimiesten työnvälitysosaston toiminnasta sekä osastoa lähinnä valvovan apujohtokun- nan asettamisesta.

Merimiesten työnvälitys ja merimiesosaston perustaminen. Uuden työnvälityslain nojalla määräsi sosialiministeriö Helsingin kaupungin työnvälitystoimistoon perustettavaksi erikoisen osaston merimiesten työnvälitystä varten. Tämän osaston toimintaa valvomaan oli asetettava erikoinen asiantuntijoista kokoonpantu apujohtokunta ja sen välitystoimintaa johtamaan otettava meriasioihin käytännöllisesti perehtynyt henkilö. Kaupunginvaltuuston kehoituksesta johtokunta ryhtyi toimiin osaston kuntoon saattamiseksi, asettaen mainitun apujohtokunnan sekä laatien osaston menosäännön, jonka valtuusto hyväksyi. Osasto alkoi toimintansa toukokuun alusta.

AmmatINVALINNAN NEUVONNAN JÄRJESTÄMINEN. Lausunnossaan, jonka johtokunta antoi Suomen lastenavun kansallistoimikunnan kaupunginvaltuus- tolle asiasta tekemän esityksen johdosta, se periaatteessa yhtiä aloitteenteki- jän mielipiteeseen tällaisen neuvonnan tarpeellisuudesta, mutta ehdotti kysymyksen tarkempaa valmistelua, ennenkuin ryhdytään käytännöllisiin toimiin.

Työsuhteita ja työmarkkinain tilaa sekä toimenpiteitä työttömyyden tor- jumiseksi käsittelee johtokunta useita kertoja, antaen niistä lausuntoja kau- pungin viranomaisille ja sosialiministeriölle.

¹⁾ Eräät kertomusta seuranneet taulukkotiedot, joita ei ole tähän merkitty, ovat julkaistuina Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa vuodelta 1928.

Toimiston henkilökunta. Toimiston henkilökunnassa tapahtui vuoden varrella se merkittävä muutos, että toimiston perustaja ja monivuotinen johtaja A. H. Karvonen heikontuneen terveytensä takia pyysi ja sai eron virasta heinäkuun 1 p:stä lukien. Toimiston johtajaksi hänen tilalleen valitsi kaupunginvaltuusto lokakuun 12 p:nä osastonjohtaja W. O. Ahtion. Miesosastojen johtajina toimivat H. E. Blomqvist ja W. O. Ahtio, viimeksimainittu kuitenkin vain lokakuun 12 p:än asti, sekä merimiesosaston johtajana toukokuun 1 p:stä lähtien kapteeni F. E. Huhtala. Apulaisena miesosastolla toimi U. Vinha. Naisosastojen johtajina toimivat rouva R. Hänninen sekä neidit A. Bruun, E. Sundström, T. Melanen ja L. Ahlgren, apulaisina rouva E. Bauer sekä neidit S. Rechartt, A. Ahovaara ja A. Vallinheimo. Ylimääräisenä apulaisena oli naisosastoilla rouva A. Salmi 9 kuukautta. Vahtimestareina toimivat toimistossa V. Jyrkänne ja toukokuun 1 p:stä lähtien merimiesosastolla K. Vuolanne.

Toimiston liike oli edelleen sängen vilkas. Edelliseen vuoteen verraten tapahtunut lisäannus miesosastojen liikkeessä aiheutui työnhakemuksiin nähden kokonaan, tarjottuihin ja täytettyihin paikkoihin nähden suureksi osaksi merimiesosaston liikkeen lisäksi tulosta. Tästä lisäksi tulosta aiheutui sitäpaitsi melkoisia muutoksia miesosastojen työnhakijain keskinäisiin suhteisiin, kuten edempänä tarkemmin selvitetään. Kevästä lähtien vallinneiden hyvien työsuhteiden vuoksi jäi työnhakemusten määrä naisosastoilla hiukan pienemmäksi kuin edellisenä vuonna; tarjottujen ja täytettyjen paikkain määrä sen sijaan jonkun verran lisääntyi.

Työnhakemukset ja työnhakijat. Ryhmitettyinä sukupuolen mukaan ja verrattuina edelliseen vuoteen oli työnhakemusten luku seuraava:

	1927.		1926.		Lisäannus (+)vuonna 1927 verrattuna vuo- teen 1926.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Miesten tekemiä	11,284	33.6	10,443	31.5	+ 841	+ 8.1
Naisten »	22,327	66.4	22,694	68.5	— 367	— 1.6
Yhteensä	33,611	100.0	33,137	100.0	+ 474	+ 1.4

Miesten tekemistä työnhakemuksista oli merimiesosaston hakemuksia 1,808 ja vanhojen osastojen 9,476 eli noin tuhatkunta vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Työnhakemuksia teki kaikkiaan 13,173 (edell. v. 12,976) eri henkilöä niistä 4,883 (4,199) miestä ja 8,290 (8,777) naista, joten työtä hakevien eri henkilöiden luku on miesosastoilla lisääntynyt, aiheutuen merimiesosaston lisäksi tulosta, mutta naisosastoilla vähentynyt ja ollut koko toimistossa 197 suurempi kuin edellisenä vuonna. Työnhakijat uudistivat työnhakemuksensa työttömiksi uudelleen jouduttuaan miehet 6,401 (6,244) ja naiset 14,037 (13,917) eli yhteensä 20,438 (20,161) eri tapauksessa.

Henkikirjoituspaikan mukaan jakautuivat työnhakijat vuonna 1927 seuraavasti:

	Miehiä.		Naisia.		Yhteensä.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Helsingissä	3,629	74.3	5,522	66.6	9,151	69.5
Muilla paikkakunnilla	1,254	25.7	2,768	33.4	4,022	30.5
Yhteensä	4,883	100.0	8,290	100.0	13,173	100.0

Muilla paikkakunnilla henkikirjoissa olevien miesten määrä on tuntuvasti noussut, ollen 25.7 %, vuonna 1926 10.8 %. Tämä aiheutui merimiesosaston hakijoista, jotka suureksi osaksi olivat vieraspaikkakuntalaisia.

Perheolojen ¹⁾ mukaan ryhmitettyinä oli työnhakijoista:

	Miehiä.		Naisia.		Yhteensä.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Perheellisiä	1,542	31.6	1,168	14.1	2,710	20.6
Yksinäisiä	3,341	68.4	7,122	85.9	10,463	79.4
Yhteensä	4,883	100.0	8,290	100.0	13,173	100.0

Edellisenä vuonna oli miehistä yksinäisiä 60.4 %. Näiden suhteellinen lisääntyminen, 8.0 %, johtuu niinkään merimiesosaston hakijoista.

Äidinkielen mukaan ryhmittyivät työnhakijat seuraavasti:

	Miehiä.		Naisia.		Yhteensä.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Suomenkielisiä	3,907	80.0	7,370	88.9	11,277	85.6
Ruotsinkielisiä	957	19.6	903	10.9	1,860	14.1
Muunkielisiä	19	0.4	17	0.2	36	0.3
Yhteensä	4,883	100.0	8,290	100.0	13,173	100.0

Merimiesosaston vaikutuksesta nousi ruotsinkielisten miesten prosenttimäärä 5.4:llä.

Tarjotut paikat. Tarjottuja paikkoja oli kaikkiaan 27,308, joista miesten paikkoja 6,614 eli 24.2 % ja naisten paikkoja 20,694 eli 75.8 %. Edelliseen vuoteen verraten lisääntyi miehille tarjottujen paikkojen luku 808:lla eli 13.9 %, ja naisille tarjottujen paikkain luku 2,013 eli 10.8 % sekä yhteensä 2,821 eli 11.1 %.

Työpaikkakunnan mukaan ryhmitettyinä oli tarjotuista paikoista:

	Miesten paikkoja.		Naisten paikkoja.		Yhteensä.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Helsingissä	6,088	92.0	18,223	88.1	24,311	89.0
Muualla	526	8.0	2,471	11.9	2,997	11.0
Yhteensä	6,614	100.0	20,694	100.0	27,308	100.0

Täytetyt paikat. Kuten edellä jo on mainittu, oli toimiston liike kuluneena vuonna vilkas. Toimiston työntulos, välitysten määrä, selviää seuraavasta:

	1927.		1926.		Lisäännys vuonna 1927 verrattuna vuoteen 1926.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Miesten paikkoja ..	6,269	26.7	5,500	25.1	769	14.0
Naisten » ..	17,242	73.3	16,441	74.9	801	4.9
Yhteensä	23,511	100.0	21,941	100.0	1,570	7.2

Melkoinen lisäännys edelliseen vuoteen verraten miesten paikkain luvussa johtuu suureksi osaksi merimiesosaston välitysten lisäksi tulosta.

¹⁾ Perheellisiin on ryhmityksessä viety, paitsi naimisissa olevia henkilöitä, myöskin naimattomat henkilöt, joilla on lapsia elätettävänä ja yksityisiin myöskin lesket, joilla ei ole lapsia alle 16 vuoden, joten ryhmitys ei ole tehty siviilisäädyn, vaan perheenelättämisvelvollisuuden perusteella.

Missä määrin toimisto voi tyydyttää työvoiman kysyntää Helsingissä ja muilla paikkakunnilla, osoittavat seuraavat luvut. Tarjotuista paikoista täytettiin:

	Miesten paikkoja.		Naisten paikkoja.		Yhteensä.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Helsingissä	5,865	96.3	15,816	86.8	21,681	89.2
Muulla	404	76.8	1,426	57.7	1,830	61.1
Yhteensä	6,269	94.8	17,242	83.3	23,511	86.1

Kuten yleensä aikaisemminkin voi toimisto nytkin täyttää miehille Helsingissä tarjotut paikat jokseenkin tarkkaan. Muillakin paikkakunnilla tarjotuista paikoista täytettiin vuonna 1927 suurempi prosentti kuin edellisenä vuonna. Naisille etenkin maaseudulla tarjotuista paikoista sen sijaan jäi täyttämättä enemmän kuin edellisenä vuonna, kun suurimpana osana vuodesta palvelijattarista oli tuntuva puute.

Ammattialan mukaan ryhmittäytyvät työnhakemukset sekä tarjotut ja täytetyt paikat seuraavasti:

Ammatti ja toimiala.	Työnhakemuksia.			Tarjottuja paikkoja.			Täytettyjä paikkoja.		
	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.
<i>Maa- ja metsätalous</i>	78	585	663	138	917	1,055	99	576	675
<i>Teollisuus ja käsityö.</i>									
Metalliteollisuus	548	126	674	70	20	90	52	18	70
Kivi-, savi- ja lasiteollisuus	70	13	83	29	—	29	24	—	24
Kemiallinen teollisuus	—	18	18	1	21	22	1	21	22
Nahka- ja karvateollisuus ..	24	27	51	39	2	41	39	1	40
Kehruu- ja kutomateollisuus	—	40	40	—	1	1	—	1	1
Pukutavara- ja puhdistusteoll.	1	569	570	—	721	721	—	719	719
Paperiteollisuus	19	38	57	4	1	5	3	1	4
Puuteollisuus	108	274	382	105	359	464	47	355	402
Rakennusteollisuus	3,536	790	4,326	1,122	343	1,465	1,051	336	1,387
Valaistuslaitokset	42	8	50	12	7	19	11	7	18
Ravinto- ja nautintoaineteoll.	38	227	265	10	129	139	9	121	130
Graafillinen teollisuus	78	19	97	217	2	219	216	—	216
Teollisuus ja käsityö, luokitamattomat	85	—	85	10	—	10	9	—	9
<i>Kauppa ja kulkuneuvot.</i>									
Kauppa-ala	412	783	1,195	83	414	497	82	267	349
Meri- ja satamaliikenne	2,040	134	2,174	813	75	888	777	73	850
Maaliikenne	299	—	299	86	—	86	63	—	63
Ravintola- ja hotelliliike	28	3,209	3,237	11	2,624	2,635	10	2,454	2,464
<i>Sekatyöt, luokitamattomat</i>	2,807	2,429	5,236	3,441	1,799	5,240	3,423	1,777	5,200
<i>Talustoimet</i>	—	12,357	12,357	—	12,771	12,771	—	10,130	10,130
<i>Erinäiset toimet</i>	291	88	379	67	24	91	67	22	89
<i>Käskyläisiä ja oppilaita</i>	780	593	1,373	356	464	820	286	363	649
Yhteensä	11,284	22,327	33,611	6,614	20,694	27,308	6,269	17,242	23,511

Merimiesten työnvälitys. Merimiesten työnvälitystä, joka toimistossa alkoi toukokuun alusta, valvoi lähinnä apujohtokunta, johon kuuluivat laivanvarustajain edustajina merikapteenit V. Lindblom ja A. Vihuri sekä merimiesten edustajina Suomen merimiesten ja lämmittäjäin unionin luottamusmies K. Ahonen ja saman järjestön asiamies J. Lindgren. Edellisten varamiehenä oli konemestari K. Höök, jälkimmäisten lämmittäjä I. Paasonen. Apujohtokunnan sihteerinä toimi merimiesosaston johtaja F. E. Huhtala.

Työnhakemuksia oli merimiesosastolla kaikkiaan 1,808 ja työtä hakevia eri henkilöitä 1,287. Työnhakijoista oli helsinkiläisiä 456 eli 35.4 % ja vieraspaikkakuntalaisia 831 eli 64.6 %. Perheellisiä oli hakijoista 150 eli 11.7 % ja yksinäisiä 1,137 eli 88.3 %. Äidinkieleltään oli tämän osaston hakijoista suomenkielisiä 856 eli 66.5 %, ruotsinkielisiä 423 eli 32.9 % ja muunkielisiä 8 eli 0.6 %.

Tarjottuja paikkoja oli osastossa kaikkiaan 743, joista Helsingissä 489 eli 65.8 % ja muilla paikkakunnilla 254 eli 34.2 %. Välityksiä toimitti osasto kaikkiaan 729. Helsingissä tarjotuista paikoista täytettiin 477 eli 97.5 % ja muilla paikkakunnilla tarjotuista 252 eli 99.2 %. Kaikista tarjotuista paikoista täytettiin 98.1 %.

Osaston välittämistä paikoista oli laivanpäällikön paikkoja 11, perämiesten paikkoja 19, konemestarin paikkoja 47, kansimiehistön paikkoja 301, konemiehistön paikkoja 296 ja keittiöhenkilökunnan paikkoja 55.

Työsuhteet Helsingissä vuonna 1927 olivat koko vuoden melkoisesti paremmat kuin useana edellisenä vuonna ja varsinkin kesäkautena ne olivat erittäin hyvät. Talvella oli kyllä työnpuutetta nytkin, mutta vähemmässä määrin kuin edellisinä vuosina. Tammikuussa tosin oli toimistossa naispuolisia työnhakijoita enemmän kuin edellisenä vuonna vastaavana aikana, mutta muina aikoina sen sijaan huomattavasti vähemmän. Miespuolisia hakijoita oli koko talven vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Työnpuutteen poistamiseksi järjesti kaupunki tänäkin talvena melko runsaasti erilaisia töitä. Tammi—maaliskuussa osoitti toimisto kaupungin töihin yhteensä 421 miestä, etupäässä erilaisiin aputöihin, mutta myöskin kivi- ja kirvesmiehen töihin muutamia kymmeniä ammattilaisia. Erilaisiin naisten hätäaputöihin, kuten kaupungin ylläpitämiin naisten työtupiin, sen avustuksella toimivaan kaupunkilähetyksen työtupaan sekä työttömiä naisia varten järjestetyille ompelu- ja talouskurseille osoitti toimisto samana aikana yhteensä 233 naista. Kaikkiaan osoitti toimisto vuoden kuluessa kaupungin järjestämiin tai sen avustamiin hätäaputyön luontoihin töihin 532 miestä ja 374 naista.

Työsuhteet alkoivat vähitellen parantua jo maaliskuun lopulla, ja toukokuun lopusta myöhään syksyyn saakka ne olivat erittäin hyvät. Kesällä oli joillakin työaloilla työntekijöistä tuntuvakin puute. Vuoden lopulla esiintyi työttömyyttä jonkun verran uudelleen. Sen poistamiseksi järjesti kaupunki joulukuussa hätäaputöitä 70 miehelle, ja kaupunkilähetyksen työtupaan otettiin marraskuussa satakunta naista.

Työsuhteiden valaisemiseksi esitettäköön tässä toimiston kirjoissa työttöminä olleiden työnhakijain määrä ¹⁾ kunkin kuukauden puolivälissä olleella viikolla:

¹⁾ Toukokuusta lähtien sisältävät vuoden 1927 luvut 80—100 merimiesosaston työnhakijaa, jotka eivät edellisenä vuonna kuuluneet toimiston asiakkaihin.

	1927.			1926.		
	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.
Tammikuu	857	582	1,439	919	562	1,481
Helmikuu	764	544	1,308	950	645	1,595
Maaliskuu	640	502	1,142	697	628	1,325
Huhtikuu	371	340	711	522	590	1,112
Toukokuu	1) 434	381	1) 815	401	506	907
Kesäkuu	437	392	829	322	437	759
Heinäkuu	282	304	586	215	400	615
Elokuu	242	322	564	208	385	593
Syyskuu	335	486	821	266	596 ^d	862
Lokakuu	376	509	885	361	620	981
Marraskuu	449	378	827	405	535	940
Joulukuu	583	312	895	472	411	883

Työttömiksi on edellisessä luettu joukko tilapäisiin töihin osoitettuja, vaikkakin osa näistä on vuoden ympäri tällaisten töiden varassa.

Eri työaloilla vallinneista työsuhteista esitettäkään vielä seuraavia tietoja:

Maataloudessa olivat työsuhteet säännölliset. Kesällä ja elonkorjuun aikana oli naispuolisesta maataloustyöväestä ajoittain tuntuvakin puute. Juurikasvien nostossa syksyllä työskenteli lähi ympäristössä joku määrä helsinkiläistäkin työväkeä, etupäässä naisia. Maanviljelijäin itsensä teettämia metsätöitä oli talvella jonkun verran runsaammin kuin edellisenä vuonna.

Metalliteollisuudessa olivat työsuhteet poikkeukselliset toukokuun lopusta joulukuun loppuun kestäneen työnsulun takia. Sulkuun joutui sen alkaessa helsinkiläistä työväkeä n. 2,400 henkeä, joista n. 500 naista. Sulusta vapailla metallialoilla, varsinkin rakennusteollisuuteen liittyvillä, kuten vesi- ja lämpöjohto- sekä peltisepän liikkeillä oli kevästä lähtien vuoden loppuun hyvin runsaasti töitä. Varsinaista työttömyyttä oli metallityöläisten keskuudessa vain tammi—maaliskuussa ja silloinkin huomattavasti vähemmän kuin edellisenä vuonna vastaavana aikana.

Kivi- ja saviteollisuudessa oli kivenhakkaamoissa samoinkuin paikkakunnan ainoassa posliinitehtaassa säännölliset työsuhteet ympäri vuoden. Sementti- ja asfalttiliikkeissä oli kesällä runsaasti töitä, mutta talvella oli, paitsi apuväkeä, useita ammattilaisiakin työttömänä. Paikkakunnan kalkki- ja laastitehtaassa oli niinkään kesäkautena erittäin runsaasti töitä, ja talvellakin enemmän kuin edellisenä vuonna.

Nahka- ja karvateollisuuden alalla oli kenkätehtaissa runsaammin töitä kuin edellisenä vuonna. Syksyllä oli tilanne tosin hiukan epävarma nahkojen hintain jatkuvan nousun takia, mutta työt voitiin sentään pitää säännöllisessä käynnissä, tarvitsematta turvautua lyhennettyyn työaikaan, kuten useina edellisinä vuosina.

Pukutavara- ja puhdistusteollisuudessa oli yleensä säännölliset työsuhteet. Joku määrä liinavaateompelijoita oli talvella vapaana.

Paperiteollisuuden alalla oli talvella jonkun verran työttömyyttä, mutta muina aikoina verrattain hyvät työsuhteet. Vuoden varrella lopetti pari koteloitehdasta toimintansa, mutta niistä vapautunut väki pääsi pian toisiin tehtaisiin.

Puuteollisuudessa olivat työsuhteet koko vuoden sangen hyvät. Yksityisten puutavaraliikkeiden samoinkuin metsähallituksen teettämia metsä-

¹⁾ Toukokuusta lähtien sisältävät vuoden 1927 luvut 80—100 merimiesosaston työnhakijaa, jotka eivät edellisenä vuonna kuuluneet toimiston asiakkaihin.

töitä oli Etelä-Suomessakin talvella runsaasti, ja rakennustarpeita valmistavissa tehtaissa oli kiireelliset työt koko vuoden. Vain eräistä puutavaran välittäjien lautatarhoista sekä laatikkotehtaista joutui talvella väkeä työttömäksi.

Rakennusteollisuudessa oli erittäin hyvät työsuhteet muina aikoina vuodesta paitsi talvella, jolloin melkoinen määrä rakennusapureita sekä kirvesmiehiä, muurareita, maalareita y. m. rakennusammattilaisia oli työttömänä. Osa näistä sai töitä kaupungin hätäaputöissä ja satamarakennustöissä. Maalis- ja huhtikuussa alkoi varsinainen rakennustoiminta vilkastua, ja toukokuusta lähtien myöhään syksyyn se oli vilkkaampi kuin minään edellisenä vuonna. Mutta myöskin rakennustyöväkeä oli kaupungissa runsaasti, eikä sitä puutetta rakennusammattilaisista, varsinkaan muurareista ja rappareista, joka on vallinnut useina edellisinä kesinä, ollut tänä kesänä sanottavasti havaittavissa. Tämä johtunee osaksi siitä, että rakennusammattilaisia — täällä jo useana vuonna vallinneiden hyvien työolojen houkuttelemina — entistä enemmän on saapunut kaupunkiin muilta paikkakunnilta, osaksi siitä että viime vuosina on omalla paikkakunnalla kasvatettu uusia ammattilaisia. Ammattien edistämislaitoshan esim. on muutaman viime vuoden aikana järjestänyt useita kursseja rakennusammattilaisille. Työpalkat urakatöissä eivät nousseet niin korkeiksi kuin esim. edellisenä vuonna, jolloin ne useassa tapauksessa ylittivät sopimuksen hinnoittelun.

Ravinto- ja nautintoaineteollisuuden alalla oli alkupuolella vuotta melkoinen määrä jo edellisenä vuonna vähennettyä väkeä karamelli- ja suklaatehtaan työläisiä, etupäässä naisia, työttömänä. Vuoden varrella työsuhteet jonkun verran paranivat, joten osa työläisiä pääsi jälleen entiseen työhönsä, mutta osa lienee hakeutunut muille aloille. Yksi makeis- ja suklaatehdas lopetti vuoden aikana toimintansa. Muilla aloilla oli säännölliset työsuhteet, vain muutamia tupakkatehtaan työläisiä oli talvella työttömänä.

Graafillisessa teollisuudessa oli säännölliset työsuhteet ja jonkun verran runsaammin töitä kuin edellisenä vuonna. Talvella oli parikymmentä ammatti-laista jonkun aikaa työttömänä.

Kauppa-alalla oli liike niinikään jonkun verran vilkkaampi ja työsuhteet paremmat kuin edellisenä vuonna. Kehittyneemmistä naispuolisista liikeapulaisista oli ajoittain puute, mutta sen sijaan oli alalle pyrkijöistä ja sillä vain vähän aikaa työskennelleitä sekä muuten ammatissa heikompia joku määrä työttömänä.

Taloustoimen alalta on mainittava, että taitavista keittäjistä ja hyvin-suositetuista sisäköistä, samoin kuin yleensä ruotsinkielen taitoisista palvelijattarista oli koko vuoden tuntuva puute. Sen sijaan oli kyllä joitakin heikompia työntekijöitä, etupäässä vanhoja, ajoittain vapaana. Kaikille siivoojille ja pesijöille ei myöskään ollut kaikkina aikoina riittävästi yksityisten työnantajain töitä, vaan sijoitettiin näistä osa talvella hätäaputöihin.

Käskyläisistä, n. 14—15 vuotiaista pojista ja tytöistä, varsinkin ruotsinkielen taitoisista, oli keväällä huhti—toukokuussa tuntuva puute. Sen sijaan oli 16—18 vuotiaita nuorukaisia, jotka eivät enää sovellu käskyläisiksi, mutta joita ei myöskään oteta rakennus- tai muihin täyskasvuisten töihin, talvella melkoinen määrä joutilaana.

XVIII. Naisten työtuvat.

Naisten työtupien johtokunnan toiminnastaan vuodelta 1927 antama kertomus oli seuraavansisältöinen:

Naisten työtupain johtokunnan kokoonpano oli vuonna 1927 seuraava: filosofianmaisteri A. J. Hällfors, puheenjohtajana, sähkötekniikko V. V. Salovaara, varapuheenjohtajana, sekä osastonjohtajatar A. K. Bruun, työnjohtaja P. H. Kalervo ja johtaja K. A. Widenius jäseninä.

Johtokunnan sihteerinä toimi työtupain toimitusjohtaja P. T. Stenius.

Kertomusvuoden aikana piti johtokunta 19 kokousta, käsitellen niissä 126 asiaa. Johtokunnan pöytäkirjojen pykäläluku oli 145.

Tärkeimmät käsitellyt asiat. Tammikuun 10 p:nä pidetyssä kokouksessa päätettiin heti aloittaa n. k. ammattikurssit 100 henkilölle, mihin tarkoitukseen rahatoimikamari ja sosialiministeriö olivat aikaisemmin myöntäneet käyttövaroja yhteensä 290,250 markkaa. Kurssit kestivät 4 kuukautta eli toukokuun 10 p:ään. Työtupain toimihenkilöiden tekemän palkankorotus-anomuksen johdosta johtokunta päätti helmikuun 18 p:nä järjestää mainittujen toimihenkilöiden palkat kaupungin muiden samantapaisten yhteismäärärahoista palkattujen viranpitäjien palkkaluokituksen mukaan. Samalla käsiteltiin myös rahatoimikamarin ilmoitus, että johtokunnan aikaisemmin suunnittelemat talouskurssit 60 henkilölle voitaisiin aloittaa. Näitä kurseja tulee johtamaan johtokunnan jäsen A. Bruun. Kurssit, jotka kestivät 2 kuukautta, alkoivat helmikuun 21 p:nä ja kustannettiin ne rahatoimikamarin tarkoitukseen myöntämällä 84,000 markan suuruisella määrärahalla. Maaliskuun 21 p:nä pidetyssä johtokunnan kokouksessa esitettiin kaupunginvaltuuston helmikuun 23 p:nä tekemä päätös, että työtuvissa maksettava tuntipalkka korotettaisiin vähintään 3 markkaan. Toukokuun 17 p:nä pitämässään kokouksessa päätti johtokunta pitää työtuvat suljettuina kesäkuun 15 p:stä elokuun 1 p:ään. Syyskuun 1 päivänä lähetti johtokunta rahatoimikamarille vuoden 1928 talousarvion, joka päättyi 500,000 markan suuruisen tappioon. Johtokunnan päätöksen mukaan on työtupiin vuoden 1927 aikana hankittu yhteensä 43 kpl. sähköllä käypää ompelukonetta, sekä muita työvälineitä ja kalustoa yhteensä 162,842: 80 markan arvosta.

Työläisten lukumäärä kertomusvuoden jokaisen kuukauden 1 p:nä oli seuraava:

	Työtuvassa n:o 1.	Työtuvassa n:o 2.	Yhteensä.
Tammikuu	56	53	109
Helmikuu	52	45	97
Maaliskuu	50	42	92
Huhtikuu	59	45	104
Toukokuu	57	50	107

	Työtu- vassa n:o 1.	Työtu- vassa n:o 2.	Yh- teensä.
Kesäkuu	52	48	100
Heinäkuu	—	—	—
Elokuu	31	40	71
Syyskuu	40	47	87
Lokakuu	43	49	92
Marraskuu	47	55	102
Joulukuu	52	60	112

Työtuntien lukumäärä työtuvissa oli seuraava:

	Työtuvassa n:o 1.	Työtuvassa n:o 2.	Yh- teensä.
Tammikuu	7,658.5	5,464.5	13,123
Helmikuu	8,094.5	5,661.5	13,756
Maaliskuu	8,438.5	5,833	14,271.5
Huhtikuu	9,551	7,051	16,602
Toukokuu	8,218.5	7,932	16,150.5
Kesäkuu	5,412	4,920	10,332
Heinäkuu	—	—	—
Elokuu	6,098.5	6,417.5	12,516
Syyskuu	7,048.5	7,061.5	14,110
Lokakuu	8,963.5	9,441.5	18,405
Marraskuu	7,280	7,744	15,024
Joulukuu	9,839	10,061.5	19,900.5
Yhteensä	86,602.5	77,588	164,190.5

Työpalkkoina maksettiin työtuvassa n:o 1 328,581: 35 markkaa ja työtuvassa n:o 2 243,825: 75 markkaa eli yhteensä 572,407: 10 markkaa. Keskituntipalkka edellisessä työpaikassa oli siis 3: 79 markkaa ja jälkimmäisessä 3: 14 markkaa eli molemmissa työtuvissa 3: 49 markkaa. Sitäpaitsi maksettiin kotonaan työskenteleville naisille 55,017: 20 markkaa, mistä 9,919: 45 markkaa maksettiin työtuvasta n:o 1 ja 45,097: 75 markkaa työtuvasta n:o 2.

Suoritetut työt. Tulot kertomusvuonna työtuvissa suoritetuista töistä nousivat allaoleviin määriin:

Töitä suoritettu:	Työtuvassa n:o 1, Smk.	Työtuvassa n:o 2, Smk.	Yhteensä, Smk.
Sairaaloille	84,780: 35	11,004: 70	95,785: 05
Kansakouluille	144,109: —	25,027: 13	169,136: 13
Puolustusministeriölle	106,507: 60	130,311: 10	236,818: 70
Suojeluskunnille	106,603: —	54,005: 50	160,608: 50
Yksityisille henkilöille ja muille laitoksille	287,668: 80	51,497: 93	339,166: 73
Yhteensä	729,668: 75	271,846: 36	1,001,515: 11

Tulot ja menot. Allaolevasta yhdistelmästä käy ilmi työtupien tulot kertomusvuonna:

Tulot:	Smk.	Menot:	Smk.
Saldo tammikuun 1 p:nä	21,330: 67	Työpalkkoja	627,424: 30
Tulot vuoden menoarv. ...	600,000: —	Kesäviransijaisille	15,877: 40
Tuloja tehdyistä töistä:		Virkailij. palkkauksia	153,675: —
puolustusminist:lle	236,818: 70	Vuokria	43,667: —

Tulot:	Smk.	Menot:	Smk.
yksityisille henkilöille		Puut, sähkö ja kaasu	55,762: 10
ja laitoksille	500,323: 72	Vuokra	4,280: —
omaan varastoon	249,096: 40	Korjaukset.....	19,682: 30
hallissa myytäväksi ..	110,564: —	Kaluston osto	162,842: 80
Vuosialennusta	15,276: 29	Työtöarpeiden osto ..	365,217: 21
		Kansliamenot	108,152: 25
		Myynti hallissa	14,281: 35
		Sekalaiset menot	41,557: 48
		Saldo rahatoimikontt.	73,555: 37
		Saldo joulukuun 31 p.	47,435: 22
Yhteensä 1,733,409: 78		Yhteensä 1,733,409: 78	

Ammattikurssien järjestämistä varten oli sitäpaitsi myönnetty 374,250 markkaa, josta käytettiin 320,492: 07 markkaa.

Katsaus. Kuten edelläolevista numeroista käy selville, oli varsinaisina työkuukausina töissä keskimäärin 98 henkilöä. Korkein määrä, 112 henkilöä, oli joulukuussa. Näihin ei ole kuitenkaan laskettu muita kuin työtuvissa vakituisesti työskennelleet työläiset, mutta sitäpaitsi työskenteli keväätalvella n. 170 henkilöä johtokunnan järjestämällä ammattikursseilla. Viimemainitutkin huomioonottaen oli työtupien töissä jonkin verran vähemmän työläisiä kuin vuonna 1926, johtuen tämä siitä, ettei työttömyys kertomusvuonna ollut yhtä suuri kuin edellisenä vuonna.

Työtupien taloudellinen tulos oli jokseenkin samanlainen kuin vuonna 1926. Kaupungin tappio oli 557,686: 54 markkaa, vastaten 535,996: 85 markkaa edellisenä vuonna. Tämä johtui kuitenkin siitä, että työtupien johtokunta kuluneen vuoden aikana käytti varsin huomattavan määrän, 162,842: 80 markkaa koneiden ja muun kaluston ostoon. Myönnettyistä määrärahoista työpalkkoihin ja muihin juokseviin menoihin ei kulunut täyttä 400,000 markkaa. Koneostojen kautta ovatkin työtuvat nyttemmin päässeet siihen, että suurin osa puolustuslaitoksen työtuville lainaamista koneista voitiin palauttaa ja korvata uusilla ajanmukaisilla sähköistetyillä koneilla. Liikekirjanpidon perusteella laskettu työtupien varsinaisen tappio oli 366,988: 79 markkaa. Työläisille maksettiin työpalkkoina, huomioonottaen myös kesälomapalkat, 643,301: 70 markkaa. Jos koneistohankinnatkin lasketaan kaupungille kuuluvana tappiona, käyttivät työtuvat siis oman työnsä tuloksista työttömyyden lieventämiseen n. 86,000 markkaa. Jos huomioonotetaan vain todellinen tappio liikekirjainpäättöksen mukaan kohosi vastaava luku n. 276,000 markkaan. Vuonna 1926 antoivat työtuvat ensi kerran tällaisen tuloksen ja kertomusvuonna lisääntyi yhä niiden osuus työttömyyden lieventämiseen. Samaa ilahduttavaa tulosta osoittavat edelläesitetyt numerot myöskin niinhyvin työtupien työtehoon kuin työläisten palkkoihin nähden. Työtupien todellinen tuotanto vuoden 1927 kuluessa teki 1,001,515: 11 markkaa, joka on jokseenkin yhtä korkea kuin vastaava tulos edellisenä vuonna, jolloin vastaava arvo oli 1,068,003: 20 markkaa. Kun työläisten lukumäärä kuluneena vuonna oli pienempi kuin vuonna 1926, osoittaa tämä, että työteho on kasvanut työtuvissa. Jonkun verran vaikutti tulokseen kuitenkin sekin seikka, että johtokunnan vuoden varrella onnistui tekemään edullisia hankintasopimuksia. Työpalkkoihin nähden voidaan taasen tehdä se huomio, että maksettujen palkkojen kokonaismäärä oli vuonna 1927 suurempi kuin vuonna 1926, kun sitävastoin työ-

läisten lukumäärä oli pienempi, mikä osoittaa että keskipalkkataso työtuvissa on kohonnut.

Vaikka työtuvat siis voivat osoittaa saavuttaneensa paremman tuloksen kuin vuonna 1926, ei johtokunta itse puolestaan ollut täysin tyytyväinen näissä laitoksissa vallitsevaan järjestelyyn. Johtokunta oli todennut että työttömyys suhteellisesti vähän on kohdannut sellaisia ammattitaitoisia työntekijättäriä, joille töitä on voitu varata työtuvissa. Työttömiä on tämän vuoksi varsinaisina työttömyyskausina täytynyt sijoittaa ammattikursseille, missä he saivat suoranaista työttömyysavustusta kaupungilta. Ammattikurskien merkitys ammattitaidon lisäämiselle on kuitenkin osoittautunut verrattain vähäiseksi. Toiselta puolen on johtokunta ollut pakoitettu varsinaisiin työtupiinkin työttömyyskausina ottamaan verrattain heikkoa työläisainetta, voimatta tätä riittävästi eristää paremmasta työaineksestä. Kun heikompi työläisaine yleensä alentaa työtehoa työlaitoksissa, on selvää että tällainen järjestely on ollut omiaan ehkäisemään johtokunnan pyrkimyksiä kohottaa työtehoa työtuvissa sekä korottaa, urakatöitä käytettäessä, työläisten palkkatasoa.

Nämä tosiasiat johtivat siihen, että työtupien johtokunta puheenjohtajansa kautta jätti rahatoimikamarin asettamalle komitealle ehdotuksen työtupien toiminnan uudelleenjärjestämiseksi. Ehdotus päättyi siihen, että työtupien johtokunta alistettaisiin köyhäinhuolautakunnan alaiseksi ja tälle uskottaisiin kaikkien köyhäinhuolautakunnan alaisten naistöiden teknillinen ja kaupallinen johto. Tällä ehdotuksellaan toivoi johtokunta, että varsinaisista ammattitaitoisista työttömistä voitaisiin erottaa työkyvyttömät ja heikommat työläiset saamaan työttömyyskausina varsinaista köyhäinhuollista apua eri muodoissa, riippuen asianomaisen työläisen ammattitaidon asteesta ja kyvystä. Työtuvat voitaisiin näissä oloissa järjestää laitoksiksi, joihin otettaisiin vastaan vain ammattitaitoisia työttömiä henkilöitä, jotka työnsä tuloksilla voisivat kokonaan korvata heille suoritettut palkat. Mainittu rahatoimikamarin komitea ei käsitellyt ehdotusta kertomusvuoden aikana.

XIX. Verotusvalmistelukunta.

Verotusvalmistelukunnan vuodelta 1927 antama kertomus oli seuraava:

Toukokuun 30 p:nä 1911 annetun, verotusvalmistelukuntaa koskevan ohjesäännön mukaan on verotusvalmistelukunnan vuosittain kaupunginvaltuustolle annettava kertomus valmistelukunnan edellisen vuoden toiminnasta. Esilläoleva kertomus vuodelta 1927 käsittää sitäpaitsi sanottuna vuonna 1926 tulojen perusteella toimitetun taksoituksen.

Verotusvalmistelukuntaan kuului vuonna 1927 kamarineuvos E. E. Eneberg puheenjohtajana joulukuun 1 p:ään ja senjälkeen nuorempi hallintosihteeri K. A. A. Linturi sekä jäsenenä filosofianmaisteri A. A. Ekström ja johtaja E. Jalava. Ensimmäisen sihteerin virkaa hoiti varatuomari K. B. von Fieandt ja toisen sihteerin virkaa varatuomari E. Blomkvist. Apulais-sihteerinä toimivat herra P. G. H. Svinhufvud ja varatuomari K.-E. Östenson.

Valmistelukunta antoi vuoden 1927 aikana lausuntonsa rahatoimikamarille 799 verotusasiassa ja teki esityksiä rahatoimikamarille ja muille virastoille 18 eri asiassa sekä lähetti 146 kirjelmää virastoille, toimimille y. m. Tämän työn suorittamista varten valmistelukunta kokoontui vuoden kuluessa 65 kertaa, pidettyään 58 istuntoa edellisenä vuonna.

Taksoituslautakunnan kokoukset alkoivat tammikuun 3 p:nä 1927 ja päättyivät seuraavan toukokuun 27 p:nä. Lautakunta työskenteli seitsemällä osastolla ja käsitteli 25 kokouksessa eri osastojen puheenjohtajien taroitusta varten palkattujen apuvoimien avulla sitä ennen tarkastamat ja tarpeen vaatiessa uusilla selvityksillä täydentämät verovelvollisten lautakunnalle jättämät tuloilmoitukset, joiden luku nousi 83,853:een, oltuaan vuonna 1926 77,367. Kehoituksia tuloilmoitusten antamiseen lähetettiin kyseellisen vuoden aikana 11,833 kappaletta, ja sitäpaitsi suuri joukko kehoituksia annettujen tuloilmoitusten täydentämiseen. Kehoituksia palkka-kontrolli-ilmoitusten antamiseen taas toimitettiin n. 1,000 yhtiölle, virastolle ja yksityiselle työnantajalle. Viimeksimainittujen kehoitusten johdosta saapui valmistelukunnalle tasaluvuin 90,000 kontrolli-ilmoitusta vuoden 1926 aikana palkka-, palkkio-, tantiemi- tai luontoisetuina tai muussa muodossa nautituista tuloista. Näistä kontrolli-ilmoituksista lähetettiin n. 5,000, jotka koskivat Helsingin kaupungin läheisyydessä asuvia henkilöitä, asianomaisille taksoituslautakunnille ja 7,061 kappaletta panttiin sellaisenaan taksoituksen perusteeksi, kun eivät asianomaiset verovelvolliset olleet antaneet tuloilmoituksia. Sitäpaitsi on taksoituslautakunta niille verovelvollisille, joiden, erittäinkin henkikirjaa tarkastamalla, on havaittu laiminlyöneen ilmoitusvelvollisuutensa, harkinnan mukaan määrännyt veroäyrejä lainsäätämine veron-

korotuksineen. Verotettujen lukumäärä¹⁾ nousi 89,247:ään, oltuaan edellisenä vuonna 83,842.

Taksoituslautakunnan toimittaman verotuksen tulos oli, että veroäyrien luku, joka vuodelta 1925 toimitetussa taksoituksessa oli 21,058,861, vuodelta 1926 nousi 23,690,930:een. Tähän sisältyivät myös jälkiverotukset vuosilta 1923, 1924 ja 1925, yhteensä 23,562 veroäyriä.

Vuoden 1926 tulojen perusteella toimitetusta taksoituksesta tehtiin tutkijalautakunnalle 2,067 valitusta, nousten valitusten luku edellisenä vuonna 2,864:ään.

Nämä valitukset tutkijalautakunta käsitteli heinäkuun 1, 4 ja 5 p:nä pitämässään kokouksissa, minkä jälkeen veroluettelot heinäkuun 9 p:nä jätettiin kaupungin rahatoimikonttoriin. Edellämainituista valituksista 882 aiheutti joko taksoituksen kumoamisen tai alentamisen, jotavastoin 1,185 ei aiheuttanut mitään muutosta taksoitukseen. Tutkijalautakunnan tekemäin muutosten johdosta veroäyrieluku aleni 99,831:llä, joten taksoituksen perusteeksi jäi 23,591,099 äyriä. Veroäyrien lisäys oli siis, kun vastaava luku edellisenä vuonna oli 20,850,827, 2,740,272 eli 13.1 %. Veroäyrien kokonaismäärä jakautui seuraavasti: 14.0 % kiinteistötulosta, 23.0 % elinkeino- ja liike-tulosta sekä 63.0 % palkka- ynnä muusta senkaltaisesta tulosta.

Veroäyri määrättiin vuodelle 1926 6:90 markaksi laskettuna, kuten edellisenäkin vuonna, 100 markan tuloa kohti.

---

¹⁾ Verotettujen kokonaismäärä on saatu yhdistämällä eri kaupunginosis a verotettujen loppusummat. Useampan kertaan laskemista esiintyy, mikäli jollain henkilöllä on ollut tuloja useammassa kaupunginosassa.

XX. Kaupunginmuseo.

Helsingin kaupunginmuseon johtokunnan kertomus vuodelta 1927 oli seuraava:

Museojohtokunta, johon kuuluivat filosofiantohtori J. E. Ailio puheenjohtajana, yliarkkitehti S. M. Scherfbeck varapuheenjohtajana sekä filosofiantohtori A. Hämäläinen, kokoontui kertomusvuonna kuuteen istuntoon päättämään museon hallintoa ja hoitoa koskevista asioista. Museonjohtaja, arkkitehti A. W. Rancken, toimi sihteerinä.

Museon piti kesäkuun 1 p:stä 1927 saada haltuunsa Hakasalmen huvilan toinenkin kerros, joka on ollut Taideteollisuusyhdistyksen käytettävänä. Yhdistyksen ei kuitenkaan onnistunut saada muuta sopivaa huoneistoa koelmilleen, minkä tähden museojohtokunta salli niiden jäädä paikoilleen kesäkuun 1 p:ään 1928. Vasta tämän päivän jälkeen voidaan ryhtyä toteuttamaan kaupunginmuseon laajennusta, jo hyväksytyn suunnitelman mukaan. Tätä pikaista laajennusta silmälläpitäen jatkettiin keräyksiä, mikäli verrattain pienet määrärahat sen sallivat. Tällöin on ollut pakko ottaa yksi museon nykyisistä näyttelyhuoneista, n. s. karttahuone, varastohuoneeksi, koska aikaisemmin tarkoitukseen käytetty pieni varastohuone ei yksin kyennyt täyttämään tätä tarvetta.

Taulukokoelmiinsa museo sai arvokkaan lisän, kun sinne ostettiin taiteilija M. v. Wrightin vuonna 1861 maalaama Kumtähden kartanoa Helsingin lähellä kuvaava isokokoinen öljyvärimaalaus. Sen hinta oli 20,000 markkaa. Rahatoimikamari myönsi käyttövaroistaan tarvittavan määrän, koska museon määräraha ei olisi siihen riittänyt. Vielä johtokunta osti varatuomari L. Wasastjernalta ruokasalinkaluston, johon kuului 12 tuolia rottinkisine istuimineen ja selkänojineen sekä pyöreä pöytä. Kalusto oli kuulunut professori O. Wasastjernalle ja on valmistettu Helsingissä. Lehtori G. A. Dahlilta ostettiin vanha seinäkello, johon on merkitty: Hans Piper, Sveaborg.

Neiti A. Wiederholm vainajan tekemän lahjakirjan mukaan museo sai hienon ja kallisarvoisen Biedermeier tyyllisen mahonkikaluston, peilin, pari pienempää taulua y. m.

Kamreeri W. O. Gottlundin kuolinpesästä museo sai valokuvia, kaksi taulua y. m. sekä hänen itsensä, vanhempainsa ja sisartensa vesivärikuvat.

Sitäpaitsi tekivät seuraavat henkilöt ja laitokset museolle lahjoituksia: Neiti M. Ehrnrooth, arkkitehti M. Scherfbeck, satamaliikennekonttori, Töölön sokeritehtaan ent. valmistava koulu, Helsingin tuberkuloosisairaalan rakenustoitimikunta, neiti C. Mechelin, vahtimestarit E. Laakso ja E. Holmberg, Suomen valokuvaajain osakeyhtiö, taiteilija T. Wikstedt y. m.

Johtokunnassa oli käsittelyn alaisena kysymys museon pääsymaksujen poistamisesta ainakin jonakin päivänä viikossa. Tämän toimenpiteen oli katsottu voivan edistää yleisön harrastusta kaupungin muistoja kohtaan. Johtokunta oli päättänyt siirtää uudistuksen siksi, kunnes museon laajennus oli toteutettu. Kun kuitenkin rahatoimikamari kirjelmässä huomautti samasta asiasta, esitti johtokunta, että pääsymaksut niin pian kuin mahdollista poistettaisiin keskiviikkoisin ja sunnuntaisin kävijöiltä. Rahatoimikamari hyväksyi esityksen.

Lauantaisin museo pidettiin siivousta varten suljettuna. Muina päivinä pidettiin se avoinna klo 12—3 ip. Vuoden varrella kävi museossa 1,684 maksavaa henkilöä ja 353 kouluoppilasta y. m. ilmaiseksi kävijää.

XXI. Musiikkilautakunta.

Musiikkilautakunnan vuodelta 1927 laatima kertomus toiminnastaan oli seuraavansisältöinen:

Musiikkilautakunnan kokoonpano. Vuonna 1927 kuului musiikkilautakuntaan yliarkkitehti H. Lindberg puheenjohtajana, kauppaneuvos A. Niklander varapuheenjohtajana, varatuomari H. Borenius, kirjaltaja V. Mikkola ja filosofiantohtori H. Ramsay. Sihteerin tehtäviä hoiti oikeusneuvosmies K. Furuohjelm.

Vuoden varrella kokoontui lautakunta 11 kertaa; sen kokouksissa pidettyjen pöytäkirjain pykäläluku oli 94, minkä lisäksi tulivat ne toimenpiteet, joihin puheenjohtaja lautakunnan antaman valtuutuksen nojalla oli ryhtynyt. Menevien kirjeiden lukumäärä oli 56.

Kaupungin orkesterin toimintaa jatkettiin pääasiassa saman ohjelman mukaan kuin aikaisemminkin. Orkesteriin kuului 69 soittotaitelijaa ja johtajana toimi professori R. Kajanus.

Vuoden varrella toimeenpantiin 16 vakinaista sinfoniakonserttia, 6 ylimääräistä sinfoniakonserttia sekä 31 kansansinfonia- ja kansankonserttia. Sitäpaitsi orkesteri avusti 129 ooppera- ja 82 teatterinäytännössä sekä 12 yksityisessä konsertissa. Vuoden varrella järjestetyistä 16 vakinaisesta ja 6 ylimääräisestä sinfoniakonserteista johti professori Kajanus 16, ruotsinmaalaiset säveltäjät K. Atterberg ja T. Rangström kumpikin 1, säveltäjä E. Furuohjelm 1 ja konserttimestari L. Funtek 1, minkä lisäksi professori Kajanus ja säveltäjä E. Pingoud johtivat kahdessa konsertissa kumpikin osansa ohjelmasta.

Edellämainituissa sinfoniakonserteissa esiintyivät seuraavat henkilöt: herrat I. Friedman, C. Arrau, L. Funtek, G. Johanssen ja S. Palmgren (piano), A. Hannikainen, A. Spalding, N. Levin ja R. Soetens (viulu), O. Fohström (sello), M. Benois ja M. Gitowsky (laulu); sekä naiset E. Rängman-Björlin ja I. Hurstinen (piano) sekä S. Liljeqvist ja H. Granfelt (laulu).

Sinfoniakonserteissa esitettiin seuraavat sävellykset: Pingoud: Hymnen an die Nacht (Novalis); Sinfonia III; Madetoja: Sarja I pantomiimibaletista Okon Fuoko; Palmgren: pianokonsertti IV Huhtikuu; Furuohjelm: Romanttinen alkusoitto; Intermezzoe pastorale (ensi kerran); Exotica, japanilaisen taiteen vaikutelmia (ensi kerran); Fantasia elegiaca viululle ja orkesterille (ensi kerran); Sinfonia II (Quasi una fantasia) (ensi kerran) Raitio: Nocturne; Sibelius: Sinfonia VII (ensi kerran); Tapiola, sinfoninen runo (ensi kerran); Rakastava, jousiorkesterille; Alkusoitto Shakespearen draamaan Myrsky (ensi kerran); Satu; Sinfonia III; Haydn: Sinfonia XIII; Beethoven: Pianokonsertti IV; Alkusoitto oopp. Egmont; Sinfonia I; Alkusoitto oopp. Coriolan; Sinfonia

II; Sinfonia III (Eroica); Pianokonsertti n:o 5; Sinfonia IV; Sinfonia V; Sinfonia VI (Pastorale); Sinfonia VII; Schottische Lieder; Sinfonia VIII; Alkusoitto oopp. Leonore III; Sinfonia IX; Loppukuoro Schillerin runoelmaan Ode an die Freude; Viulukonsertti d-duuri; Liszt: Les Préludes, sinfoninen runo; Samazeuilh: Une Etude Symphonique d'après La Nef d'Elémir Bourges (ensi kerran); César Franck: Sinfonia d-molli; Glasunow: Viulukonsertti a-molli; Brahms: Sinfonia III; Pianokonsertti d-molli; Sinfonia IV; Chopin: Pianokonsertti f-molli; O. Lindberg: Suurista metsistä; Sinfoninen runo; Atterberg: Sinfonia funebre; Sinfonia V; Etelä ruotsalainen juhannusyö oopp. Bäckhästen; Rangström: Intermezzo dramatio; Meri laulaa, sinfoninen runo; Divertimento elegiaco; Notturmo, laulusikermä; Sinfonia II; Eric Vestberg: Scherzo; Hubay: Sinfonia II; Viulukonsertti III; Mozart: Jupitersinfonia; Tchaikowsky: Sinfonia VI; Schumann: Sinfonia III; Rimsky-Korsakow: Conte féérique (ensi kerran); Liszt: Loreley; Oh, quand je dors; Lalo: Symphonie espagnole; Dohnanyi: Ruralia Hungarica; Tscherepnin: Kolme loitsua Occan sarjasta; Strauss: Till Eulenspiegels lustige Streiche; Franck: Variations symphoniques; Berlioz: Symphonie phantastique; Kalinnikow: Sinfonia I, g-molli; Händel: Aaria oratoriosta Samson; Aaria oratorista Iozua.

Mitä tulee yleisön osanottoon konsertteihin mainittakoon että sinfoniakonserteissa kävi keskimäärin 457 henkilöä kussakin (kaikkiaan 7,317 henkeä), kansan- ja kansansinfoniakonserteissa keskimäärin 410 (kaikkiaan 12,714 henkeä), sekä ylimääräisissä konserteissa kaikkiaan 4,688 henkeä. Konserteissa kävijöiden luvussa on siis huomattavissa väheneminen edelliseen vuoteen verraten, jolloin sinfoniakonserteissa kävi 7,654 henkeä ja kansan- ja kansansinfoniakonserteissa 12,997 henkeä.

Taloudelliset tulokset. Kaupunginorkesterin tulot kalenterivuonna 1927 olivat 862,954: 35 markkaa, mistä määrästä 273,254: 35 markkaa oli tuloja omista konserteista ja 589,700 markkaa muiden näytäntöjen ja konserttien avustamisesta. Verrattuna edelliseen vuoteen nousivat tulot orkesterin omista konserteista huomattavasti, mikä aiheutui siitä, että ylimääräisistä sinfoniakonserteista saatiin verrattain runsaat tulot. Valtionapua nautti kaupunki 500,000 markkaa. Menot olivat kertomusvuonna 2,519,404: 41 markkaa, mistä määrästä palkkauksia ja ikäkorotuksia 2,375,570: 94 markkaa, konserttikuluja 122,713: 37 markkaa, nuotteja ja soittokoneita 9,955: 25 sekä muita kuluja 11,164: 85 markkaa.

Kuukausitilintarkastukset. Musiikkilautakunnan voimassa olevan johtosäännön mukaan on taloudenhoitaja velvollinen kuukausittain, viimeistään seuraavan kuukauden 5 p:nä, musiikkilautakunnalle antamaan kaksin kappalein laaditun tilin siihen kuuluvine todisteineen sekä vahvistetun kaavakkeen mukaisen taulun tuloista ja menoista. Niin pian kuin nämä asiakirjat oli annettu, toimitti musiikkilautakunnan puheenjohtaja ja sihteeri jokaisen kuukauden alussa tilintarkastuksen, ja havaittiin niissä kuukausitilintarkastuksissa tilien aina olevan kunnossa ja kassan aseman pitävän yhtä tilikirjain kanssa. Kuukausitilintarkastukset todisteineen lähetettiin heti rahatoimikonttoriin.

1928 vuoden talousarviolaskelma. Kirjelmän ohella elokuun 30 p:ltä lähetti musiikkilautakunta rahatoimikamarille 1928 vuoden talousarviolaskelman, minkä kaupunginvaltuusto vahvisti muuttamatta.

Avustettujen sivistysyritysten valvonta, joka osittain on lautakunnan asiana, järjestettiin samalla tavalla kuin aikaisemmin, jolloin lähin valvonta oli jaettuna lautakunnan jäsenten kesken.

Ulkoilmakonsertit. Lautakunnan ehdotuksesta asetti kaupunginvaltuusto vuonna 1927 24,000 markan suuruisen määrärahan lautakunnan käytettäväksi ulkoilmakonserttien toimeenpanemiseksi. Tämän määrärahan jakoi lautakunta siten että Valkoisen kaartin soittokunnalle annettiin 9,600 markkaa, yhtä suuri määrä Työväenyhdistyksen soittokunnalle ja Käpylän urheilijain soittokunnalle 4,800 markkaa, ehdolla että nämä soittokunnat huolehtivat ulkoilmakonserteista Kalliossa, Hermannissa, Vallilassa ja Käpylässä.

Huomattavat konsertit. Tämän kertomuksen alussa mainitut ylimääräiset konsertit olivat omistetut Beethovenin 100-vuotismuistolle, ja esitettiin niissä m. m. mestarin kaikki sinfoniat. Näissä konserteissa kävi runsaasti yleisöä, joka mielenkiinnolla ja kiitollisena seurasi orkesterin ansiokasta esitystä professori Kajanuksen johdolla.

Kaupunginorkesterin konserttien radioiminen. Kuten vuonna 1926 radioitiin kaupunginorkesterin sinfoniakonsertit 1927 vuodenkin musiikkikautena, mutta korotettiin maksu radioimisesta tuntuvasti, ollen se kevätkaudella 2,000 ja syyskaudella 2,500 markkaa konserttia kohti.

Puheenjohtajan vaihto. Vuoden lodulla erosi musiikkilautakunnan monivuotinen puheenjohtaja yliarkkitehti H. Lindberg terveydellisistä syistä.

XXII. Raittiuslautakunta.

Raittiuslautakunnan vuodelta 1927 antama kertomus sisälsi seuraavaa:

Lautakunnan kokoonpano ja toimihenkilöt. Raittiuslautakuntaan kuuluivat kertomusvuonna vakinaisina jäseninä filosofiantohtori C. A. G. Charpentier, konttoristi W. Englund, muurari O. V. Paananen, lehtori K. U. Suomela ja lasinhioja V. A. Vuorio sekä varajäseninä sanomalehdentoimittaja E. A. Leino ja opettajatar O. Oinola.

Raittiuslautakunnan puheenjohtajana toimi lehtori Suomela ja varapuheenjohtajana muurari Paananen. Lautakunnalle osoitetut laskut hyväksyi puheenjohtaja ja hänen ollessaan estettynä varapuheenjohtaja. Lautakunnan sihteerinä toimi kaupunginvaltuuston valitsemana sanomalehdentoimittaja K. A. Loikkanen. Raittiudentalvoijina olivat J. E. Leivo, F. F. Nyström ja R. R. Nyholm.

Kokoukset y. m. Raittiuslautakunta kokoontui kertomusvuoden kuluessa 29 kertaa, ja tällöin pidettyjen pöytäkirjain pykäläluku oli 240.

Lautakunnan toimintaohjeena oli valtioneuvoston raittiuslautakuntain sekä raittiuspoliisien ja muiden kunnallisten raittiudentalvoijien toiminnasta heinäkuun 7 p:nä 1922 antama päätös, jonka mukaan raittiuslautakunnan tehtävänä on etupäässä valistustoimintaa järjestämällä edistää raittiutta. Tässä tarkoituksessa lautakunta järjesti esitelmätilaisuuksia ja raittiusopetusta, edisti raittiusopintoja ja harjoitti kirjallista valistustyötä y. m.

Esitelmätoiminta. Ollen kunnallinen elin pyrki lautakunta ulottamaan toimintaansa kaikkiin kansankerroksiin ja molempiin kieliryhmiin. Täten järjestettiin lautakunnan omasta toimesta tai sen avustuksella kertomusvuoden kuluessa 26 raittiusvalistustilaisuutta, joissa pidettiin yhteensä 43 esitelmää ja suoritettiin runsaasti muuta raittiusaiheista ohjelmaa. Kuulijoiden lukumäärä oli harvinaisen runsas, keskimäärin n. 880 esitelmää kohti. Esitelmätoimintoihin olivat maamme raittiusliikkeen tunnetuimmat puhujat.

Raittiusopetus. Raittiusopetuksen edistämiseksi ja opiskelijoiden raittiusharrastuksen herättämiseksi lautakunta jakoi keväällä 1927 painetun valmisteikirjaseen n. 2,000:lle, etupäässä varattomalle, kaupungin kansakouluoppilaalle, että he voisivat ottaa osaa Opettajain raittiusliiton järjestämiin raittiutta käsitteleviin ainekirjoituskilpailuihin. Kilpailuihin, jotka pidettiin maaliskuun 12 p:nä, otti osaa yhteensä 2,118 pääkaupunkilaista kansakoululasta. Kilpailujen merkitys ei kuitenkaan rajoittunut näiden parintuhannen lapsen saamiin vaikutelmiin, varmaa on, että valmisteikirjaset saivat lasten kodeissa moninkertaisen lukijakunnan siten välttämättä tietoa raittiusasian alkeista laajoihin kansankerroksiin, jota muulla tavalla tuskin olisi voitu saavuttaa. Kilpailujen päätyttyä jaettiin n. 10 %:lle kilpailijoista palkintokirjoja, jotka edelleen levittivät raittiusoppia pääkaupungin koteihin.

Pääkaupungin oppikoulujen ylioppilaskokelaille raittiuslautakunta levitti Suomen opiskelevan nuorison raittiusliiton äänenkannattajaa, Pohjantähti nimistä aikakauslehteä, joka erikoisesti oppikoulunuorisoa varten toimitettuna oli varsin sopiva tällaiseen tarkoitukseen.

Pitääkseen sekä kansa- että oppikoulujen opettajistoa nykyaikaisen raittiusliikkeen kehityksestä ja saavutuksista tietoisena, raittiuslautakunta levitti kaikkiin pääkaupungin kansa- ja oppikouluihin raittiusjulkaisuja.

Vallilan kunnallisissa asunnoissa toimivaa Nuorten opintokerhoa, jonka toiminnassa raittiusopinnoilla on tärkein asema, lautakunta avusti kertomusvuoden kuluessa. Mainittu kerho toimeenpani lautakunnan avustamana suurelle yleisölle tarkoitettuja tilaisuuksiakin, lähinnä Vallilan kaupunginosan asujamistolle.

Lautakunta avusti myöskin Ylioppilaiden raittiusyhdistystä, jonka toiminta lähinnä kohdistuu Helsingissä lukujaan harjoitaviin ylioppilaihin, suurempien raittiusvalistustilaisuuksien järjestämisessä, saaden toisaalta myöskin yhdistykseltä suuriarvoista avustusta valistustoiminnassaan. Ylioppilasadakunnille ja muille ylioppilaiden keskuudessa toimiville järjestöille lautakunta levitti raittiusjulkaisuja.

Myöskin poliisiasemille, yömajoihin, turvakoteihin j. n. e. raittiuslautakunta levitti sopivaa raittiuskirjallisuutta.

Pääkaupungin ruotsinkieliselle väestölle jaettiin lautakunnan toimesta 1,000 kpl. lautakunnan jäsenen Charpentier'in kirjoittamaa raittiusaiheista lentolehdistä. Jakelu tapahtui ruotsalaisen raittiusloosi Balderin suosiollisella avustuksella.

Kertomusvuoden kuluessa julkaistiin raittiuslautakunnan toimesta pääkaupungin sanomalehdissä raittiusaiheisia kirjoituksia.

Jo useampina vuosina on marraskuun ensimmäinen viikko omistettu raittiusaatteelle ja tämän viikon järjestely pääkaupungissa antoi raittiuslautakunnalle mahdollisuuden laajempaan raittiuspropagandan tekoon suuren yleisön keskuudessa. Kertomusvuonna vietetyllä raittiusviikolla lautakunta järjesti sekä viikon alkajais- että päättäjäispäivänä suuren raittiusviikkomainoskulkueen, jonka muodostivat tarkoitusta varten valmistetut hevosilla kuljetettavat kuva-asetelmat ja joukko poikasten kantamia julistetauluja raittiiseen elämään kehoittavine iskevine kehoituksineen. Lautakunnan saaman käsityksen mukaan mainoskulkue täytti sille asetetun tehtävän, kiinnittäen suuren yleisön huomion raittiusviikkoon ja sen kuluessa vietettyihin lukuisiin raittiusvalistustilaisuuksiin.

Eri raittiusjärjestöjen toimeenpanemiin raittiusviikkotilaisuuksiin, joiden kuulijakunnat kohosivat huomattavan suuriksi, lautakunta toimitti raittiusesitelmien ja -puheiden pitäjät.

Kertomusvuoden kuluessa raittiuslautakunta hankki neljä kuvasarjaa varjokuvakonettaan varten, joista 3 oli kertomuksenluontoista ja 1 valaisi alkoholin vaikutuksia ihmisruumiin elimiin.

Kiellotain noudattamisen valvonta. Paikkakunnan raittiustilanteesta hankki lautakunta tietoja osin omien huomioittensa, osin poliisiviranomaisten säännöllisesti antamain raporttien kautta. Valvonnasta huolehtivat ensi sijassa, kuten ennenkin, jo mainitut lautakunnan alaiset raittiusvalvojat. Heidän toimintaansa valaisee pääpiirtein seuraavat tiedot:

Raittiudenvälvojat saivat ilmi yhteensä 376 kiellotakirikosta. Lautakunnan toimesta takavarikoitujen väkijuomien määrä nousi yhteensä 10,639 litraan ja 988 pulloon. Sitäpaitsi takavarikoitiin 6 autoa, 3 hevosta ajoneu-

voineen, 2 soutuvenettä ja 1 purjevene. Lähinnä kohdistettiin huomio niihin rikostapauksiin, jotka yleisö ilmoitti lautakunnalle.

Raittiudenvalvojat esittivät lautakunnalle päivittäin kirjallisen selonteon toiminnastaan, pitivät tilastoa ilmaisaamistaan rikoksista ja takavarikoimistaan väkijoumista sekä työskentelevät lautakunnan hyväksi muullakin tavoin.

Yhteistoiminta poliisiviranomaisten kanssa. Yhteisissä neuvotteluissa raittiuslautakunnan ja poliisiviranomaisten välillä, esitti poliisimestari, että raittiuslautakunta ottaisi tehtäväkseen raittiustodistusten annon autonajolupaa pääkaupungissa anoville henkilöille. Oivaltaen asian tärkeyden yleisen liikenneturvallisuuden kannalta ja katsoen kysymyksessäolevan tehtävän valtioneuvoston yllämainitun päätöksen mukaan sille kuuluvaksi, raittiuslautakunta suostui esitykseen ja asetui sitä varten yhteistoimintaan poliisilaitoksen kanssa. Lautakunta hoiti tehtävää kertomusvuoden viimeisten 4 kuukauden aikana, ja antoi raittiustodistuksia yhteensä 536 henkilölle, niistä 75 eli 14.0 % kielteistä. Tehtävän tarkoituksenmukainen järjestely antoi lautakunnalle runsaasti harkitsemisen aihetta, mutta vuoden loppuun mennessä oli jo saatu kehitetyksi pysyvät työ- ja menettelytavat. Poliisiviranomaisten ilmoituksen mukaan on kysymyksessäoleva järjestely jo lyhyen olemassaolonsa aikana osoittautunut tarkoitustaan vastaavaksi. Pidemmän ajan kuluttua se puhdistanee autoilijoittemme joukon väkijoumia käyttävistä aineksista, jotka yleisen kokemuksen mukaan useimmiten ovat liikenneonnettomuuksien ja -häiriöiden aikaansaajia.

Raittiuslautakunta oli kertomusvuoden kuluessa läheisessä yhteistoiminnassa pääkaupungin poliisiviranomaisten kanssa. Yhteisiä neuvottelukokouksia pidettiin toukokuun 25 ja lokakuun 14 p:nä, jolloin lähemmin sovittiin yhteistyöstä kieltoain valvonnan alalla. Raittiuslautakunnan palveluksessa olevat raittiudenvalvojat olivat jatkuvassa yhteistoiminnassa poliisilaitoksen kieltoalakikomennuskunnan kanssa.

Lautakunta otti myöskin osaa niihin neuvotteluihin, joita sisäasiainministeriön toimesta pidettiin kertomusvuoden kuluessa tehokkaamman salakuljetuksenvastustamisen aikaansaamiseksi pääkaupungissa ja sen lähistöllä.

Muut asiat. Raittiuslautakunta antoi kertomusvuoden kuluessa maistraatille yhteensä 208 lausuntoa ruokala-, kahvila-, ravintola- tai matkailijakotiliikkeiden harjoittamista koskevien anomusten johdosta. Sitä paitsi lautakunta antoi lausuntoja ja selvityksiä kaupunginvaltuuston asettamille valiokunnille, rahatoimikamarille y. m. sekä tietoja toiminnastaan erilaisille virastoille ja yksityisille henkilöille.

Helmikuussa jätti raittiuslautakunta kaupunginvaltuustolle selonteon Helsingin raittiusseuralle, Raittiusyhdistys Riennolle ja alkoholistiparantola Turvalle yleishyödyllisten yritysten ja laitosten avustusmääräraha vuodeksi 1926 myönnettyjen määrärahojen käytöstä. Kaupunginvaltuustolta saamansa määräyksen mukaisesti lautakunta valvoi samoille järjestöille vuodeksi 1927 myönnettyjen määrärahojen käyttöä.

Lautakunta oli edustettuna kertomusvuoden helmikuussa pidetyssä Suomen ensimmäisessä yleisessä kieltoalakikokouksessa, Helsingin raittiusjärjestöjen keskustoimikunnassa, edellämainituissa neuvotteluissa poliisi- y. m. viranomaisten kanssa sekä Suomen raittiuslautakuntain edustajakokouksessa, jossa lautakunnan puolesta puheenjohtaja Suomela alusti kysymyksen: Autonkuljettajain raittiustodistukset, ja jäsen Charpentier kysymyksen: Mitä raittiuslautakunnat voivat tehdä trokariliikkeen lopettamiseksi asuintaloista.

Lautakunnan toimisto sijaitsi edelleenkin talossa n:o 4 Helenankadun var-

rella. Sieltä lähetettiin yhteensä 789 kirjelmää, ja hoidettiin myöskin kaikki muut lautakunnan käytännölliset tehtävät. Toimisto oli avoinna yleisölle klo 10—12 ap. ja 6—8 ip. joka arkipäivä.

Yleiskatsaus. Raittiustyö pääkaupungissa oli kertomusvuoden kuluessa erittäin virkeätä. Kaupungissa toimivien raittiusjärjestöjen lukumäärä nousi edelleen ja niiden toiminta vilkastui ja kävi monipuolisemmaksi. Erikoisen ilahduttavana piirteenä on pidettävä opintokerhotoiminnan viriämistä useissa raittiusjärjestöissä.

Kertomusvuoden kuluessa on pääkaupunkiin perustettu uusi ruotsinkielinen raittiusyhdistys, goodtemplarlogen Alli Trygg-Helenius minne, jonka toiminta kohdistuu pääasiassa laitakaupungin asukkaihin.

Pääkaupungissa toimi kaikkiaan 10 eri raittiusyhdistystä, niistä kaksi ruotsinkielistä. Sitä paitsi suorittivat kaupungissa sijaitsevat lukuisat raittiuskeskusjärjestöt täällä varsin huomattavassa määrässä raittiusvalistustyötä.

Raittiuslautakunnan käsityksen mukaan ei raittiustilanne kertomusvuoden kuluessa sanottavasti muuttunut puoleen eikä toiseen. Tilasto poliisin huostaan joutuneista juopuneista, jota on pidettävä tärkeimpänä tilastona eri vuosina vallinnutta raittiustilannetta verrattaessa, tosin osoittaa nousua 18,602 henkilöstä (17,349 miestä ja 1,253 naista) v. 1926 22,003 henkilöön (20,209 miestä ja 1,794 naista) vuonna 1927. Huolellisempi asioiden tarkastelu osoittaa kuitenkin, ettei ilmiö johdu niinkään suuressa määrässä lisääntyneestä väkijuomien käytöstä, kuin siitä että poliisilaitos kertomusvuonna toimi tehokkaammin. Erikoisesti ovat poliisilaitoksen huostaan joutuneiden juopuneiden henkilöiden lukumäärää lisänneet poliisilaitoksen viime kesänä ja syksyllä toimeenpanemat n. s. razziat mutta myöskin muut tehokkaat toimenpiteet järjestyksen ylläpitämiseksi pääkaupungissa.

Samalla nousi myöskin juopumuksesta syyteeseen saatettujen luku 16,478 henkilöstä (15,501 miestä ja 977 naista) v. 1926 18,853 henkilöön (17,523 miestä ja 1,330 naista) v. 1927.

Vuonna 1927 saatiin pääkaupungissa ilmi kaikkiaan 3,338 kieltolakirikosta, joista saatettiin syyteeseen 2,891 miestä ja 447 naista. Vuonna 1926 olivat vastaavat luvut 2,932, 2,545 ja 387. Huomattavin osa näistä rikoksista on ollut kuljetus- ja varastossapitorikoksia sekä n. s. muita kieltolakirikoksia.

Taistelu kieltolakirikollisuutta vastaan oli pääasiassa poliisilaitoksen ja raittiuslautakunnan sekä, mikäli on kysymyksessä salakuljetuksen vastustaminen, tullilaitoksen tehtävänä. Näiden valvontaviranomaisten toiminta on tähän mennessä tapahtunut jokseenkin erillään toisistaan, mutta kertomusvuonna pidettiin yhteisiä neuvotteluja, joissa sovittiin yhteistoiminnasta lähinnä väkijuomien salakuljetusta ja edelleen levittämistä vastaan. Ilmisaatujen kieltolakirikosten nousu osoittaa tämän yhteistoiminnan antaneen suotuisia tuloksia.

Kieltolakirikosten sattuessa ravintoloissa, hotelleissa, matkailijakodeissa, yhdistyksissä tai klubeissa, on maaherra asianomaiseen asetukseen nojautuen rangaissut näitä liikkeitä joko alentamalla ne alempaan luokkaan tai sulkeamalla ne määrääjäksi tai kokonaan. Tällä tavoin on kertomusvuoden kuluessa rangaistu yhteensä 19 liikettä.

XXIII. Urheilulautakunta.

Urheilulautakunnan kertomus vuodelta 1927 oli seuraavansisältöinen:

Urheilulautakuntaan kuuluivat vuonna 1927 puheenjohtajana insinööri E. von Frenckell, varapuheenjohtajana verhoilijamestari V. Lähteinen sekä jäsenenä kansakoulunopettaja J. U. Autonen, kirjapainonjohtaja A. Grönroos ja konsuli K. Seidenschmur. Sihteerinä toimi poliisimestarinapulainen K. Soinio. Lautakunta kokootui kertomusvuonna 10 kertaa. Lautakunnan käsittelyn alaisina olleista tärkeimmistä asioista mainittakoon seuraavat:

Lautakunta teki ehdotuksen voimisteluseurojen työn tukemiseen myönnetyn 40,000 markan suuruisen sekä lasten ja nuorison voimistelu- ja leikkityön edistämiseen myönnetyn 30,000 markan suuruisen määrärahan jakamiseksi. Koulujen talviurheiluvälineiden ostoon ja hoitoon myönnetty 15,000 markan suuruisen apuraha käytettiin pääasiallisesti uusien sukien ostoon ja vanhojen korjaamiseen.

Ursinin uimalaitos luovutettiin kertomusvuonna yhdistykselle Helsingfors simsällskap, Humallahden uimalaitos Helsingin uimareille, Mustikkaan uimalaitos Helsingin Jyrylle ja Kyläsaaren uimalaitos Työväen uimareille. Lautakunta esitti, että menosääntöön otettu 40,000 markan suuruisen avustusraha uimakouluille jaettaisiin eri seurojen kesken siten, että kolme ensinmainittua saisivat 11,000 markkaa ja Työväen uimarit 7,000 markkaa.

Keväällä tarkasti lautakunta tapansa mukaan kaupungin urheilukentät ja laati ehdotuksen Eläintarhan urheilukentän vuokraamiseksi eri yhdistysten järjestämiä kilpailuja varten. Tämän urheilukentän vuokrana kantoi rahoituskamari 100 markkaa, 200 markkaa tai 300 markkaa kerralta, riippuen kilpailun laadusta.

Kaikilta kunnan avustamilta urheilu- ja voimisteluseuroilta lautakunta vaati toimintakertomuksen ja tiliotteen.

Allaoleva taulukko osoittaa määrin kaupungin kansa- ja oppikoulu-laiset käyttivät eri luistinratoja.

	Alennus- merkkejä.	Luokkia.	Oppilaita.
Suomalainen luistinrata	396	869	25,305
Helsingfors skridskoklubb	190	327	10,809
Idrottsföreningen Sparta	78	174	3,836
Työväen luistinrata	354	59	1,616
Aktiebolaget Bollplan	95	53	1,323
Hietalahden luistinrata	17	7	210
Yhteensä	1,130	1,489	43,099

Kaupunginvaltuusto oli vuodeksi 1927 myöntänyt kaupungin koululaisten luistinurheilun edistämiseksi 60,000 markkaa. Ottamalla huomioon ylläolevasta taulukosta ilmenevän ratojen käytön tämä avustus jaettiin seuraavasti:

	Smk.
Suomalainen luistinrata	20,000: —
Helsingfors skridskoklubb	12,500: —
Idrottsföreningen Sparta	7,000: —
Työväen luistinrata	12,500: —
Aktiebolaget Bollplan	7,000: —
Hietalahden luistinrata	1,000: —
	Yhteensä 60,000: —

Uimahalli osakeyhtiö oli pyytänyt kaupungilta 2,000,000 markan huokeakorkoista lainaa Helsinkiin rakennettavaa uimahallia varten. Antamassaan lausunnossa urheilulautakunta ilmoitti mielipiteenään, että laina myönnettäisiin 2 ½ % korolla ja 2 ½ % kuoletuksella ehdolla, että kansakoulu-
laisille sekä poliisi- ja palomiehistöille annettaisiin vuosittain 25,000 vapaa-
kylpyä, joiden järjestämisestä osakeyhtiö ja urheilulautakunta saisivat tuon-
nempana sopia.

Urheilulautakunta ilmoitti kantanaan myöskin, että kaupungin olisi yhdyttävä jäseneksi Stadionsäätiöön.

Lautakunta ehdotti, että Eläintarhan urheilukentälle rakennettaisiin katoksella varustettu katselijaparveke ja ravintolahuone. Tätä ehdotusta ei rahatoimikamari kuitenkaan hyväksynyt.

Sitäpaitsi lautakunta ehdotti, että Kyläsaaren uimalaitos korjattaisiin ja samalla laajennettaisiin, mutta tätäkään ehdotusta ei hyväksytty.

Lautakunta piti välttämättömänä että Mustikkamaalle varattaisiin paikka merikylpylää varten.

XXIV. Maatalouslautakunta.

Maatalouslautakunnan vuodelta 1927 laatima kertomus oli seuraava:

Lautakunnan kokoonpano y. m. Lautakuntaan kuuluivat kertomusvuonna ylim. professori E. H. Ehrnrooth puheenjohtajana, kaupungingeodeetti W. O. Lille varapuheenjohtajana sekä jäseninä maatalousneuvos K. J. Ellilä, varatuomari H. Munck ja johtaja V. A. Tanner. Rahatoimikamarin edustajana lautakunnan kokouksissa oli filosofianmaisteri C. G. Estlander. Sihteerinä toimi kaupunginagronoomi A. J. Tamminen.

Lautakunnalla oli vuoden varrella 12 kokousta, pöytäkirjain pykäläluku oli 105. Jäsenille ja puheenjohtajalle maksettiin palkkioina 6,250 markkaa, josta puheenjohtajan osuus oli 4,500 markkaa. Sihteerille ei maksettu mitään palkkiota, koska sihteerintehtävään hoitaminen kuuluu kaupunginagronoomin virkatehtäviin.

Lausunnot y. m. Vuoden 1926 lopussa anoivat eräät maanvuokraajat, että heidän vuokriaan alennettaisiin. Kun useat isompien alueiden vuokraajat eivät olleet voineet vuokriaan säännöllisesti suorittaa, tuli lautakunta asiaa käsitellessään siihen lopputulokseen, että oli tarkoituksenmukaisinta alentaa Kårbölen, Pohjois-Hertonäsin, Gästgifvarsin ja Lukubergin vuokria kolmen vuoden ajaksi 15—25 %:lla, minkä esityksen rahatoimikamari hyväksyi. Täten myönnettyt alennukset tekivät vuokravuodelta 1927—28 29,042:75 markkaa.

Kaupungin kiinteän omaisuuden katselmusmiesten mietinnöstä antoi lautakunta rahatoimikamarille lausuntonsa ja selvityksensä.

Palstatilallinen A. Tilly oli anonut, että hän saisi lunastaa erään oman palstatilansa vieressä olevan maapalstan Boxbackasta. Lautakunta antoi siitä kuitenkin epäävän lausunnon, ja kaupunginvaltuusto hylkäsikin sen.

Tie- ja vesirakennusten hallituksen esityksestä, että Porvoon maantie oikaistaisiin erään Malmilla sijaitsevan Nallibackan peltoalueen poikki, antoi lautakunta puoltavan lausunnon. Työt aloitettiinkin jo kertomusvuoden aikana.

Vuoden 1926 tilien tarkastajat olivat tehneet useita huomautuksia maatalouskonttorin kirjanpitoa vastaan, ja lautakunta antoi asiasta selvityksensä maistraatille. Kaupunginvaltuusto kehoitti lautakuntaa ottamaan huomioon tehdyt muistutukset ja ryhtymään asianvaatimiin toimenpiteisiin.

Kun eräät Botbyn palstojen omistajat olivat tarjonneet alueitaan kaupungin ostettavaksi, esitti lautakunta, että alueet eivät ole millään lailla tarpeen kaupungin maataloudelle. Kuitenkin katsottiin alueet muista syistä kaupungille tarpeellisiksi, jonka tähden kaupunginvaltuusto päätti ostaa ne.

Vuoden varrella heräsi kysymys Huopalahdessa olevan Korpaksen tilan ostosta kaupungille. Asian valmisteluun ja tilan arviointiin lautakunta otti osaa sihteerinsä edustamana. Kaupunki osti sittemmin tilan.

Erinäisiä toimenpiteitä. Tilintarkastajain edellämainittujen muistutusten johdosta ryhtyi lautakunta vuoden aikana erinäisiin toimenpiteisiin. Lautakunta määräsi vuoden 1927 inventtauksessa käytettävät varastohinnat ja päätti ryhtyä toimenpiteisiin irtaimiston kuoletussuunnitelman laatimiseksi. Harkinnan alaiseksi otettiin myöskin kysymys liikekirjanpidon päättämisestä kesäkuun 30 p:nä, jotta eri satovuosien tuloksia olisi helpompi verrata toisiinsa.

Kun maatalouskonttorin kassassa on joskus melko paljonkin käteistä rahaa, avattiin vuoden aikana maatalouskonttorille tili Maakuntain keskuspankki osakeyhtiön haarakonttorissa Malmilla.

Lautakunnan hoidossa oli sängen lukuisasti erilaatuisia, rakennuksia, joiden korjaukset ja kunnossapito oli osoittautunut hyvin vaikeaksi järjestää menoarvion määrärahan puitteissa. Lautakunta päätti ryhtyä laatimaan erikoista suunnitelmaa kysymyksessä olevia töitä varten, jota suunnitelmaa sittemmin voisi käyttää perustana vuositalousarvioita laadittaessa.

Koska Pohjois-Hertonäsin vuokraolot olivat olleet jonkin aikaa epäselviä, esitti lautakunta että mainittu alue vuokrattaisiin herra J. Kivimäelle, jonka hallussa se tosiasiallisesti oli. Rahatoimikamari suostui esitykseen.

Syyskuun 16 p:nä tarkasti lautakunta suuren osan vuokra-alueita. Tässä tarkastuksessa ilmenneiden seikkojen ja rahatoimikamarin toimittamien katselmusten johdosta päätti lautakunta kehoittaa vuokraajia vuokramaitaan hoitaessaan tarkemmin noudattamaan vuokrasopimusten määräyksiä.

Vuoden aikana joutuivat lautakunnan huolenpidon alaiseksi kaupungin ostaman¹⁾ Kulosaaren (Brändön) tilan viljelykset ja talousrakennukset. Tila annettiin rahatoimikamarin määräyksestä ja toimesta kokonaisuudessaan vuokralle.

Kaupungin tilojen hoito. Tilojen käytännöllinen hoito oli entiseen tapaan uskottu kaupunginagronoomin valvonnan alaiselle maatalouskonttorille, jolla oli käyttöoikeus myönnettyihin määrärahoihin ja joka lähinnä oli vastuussa tilojen asianmukaisesta hoidosta ja tuotosta.

Maatalouskonttorin toiminnastaan vuonna 1927 laatima kertomus oli seuraavansisältöinen:

Toiminta. Konttori toimi samaan tapaan kuin edellisinäkin vuosina. Se hoiti maatalouslautakunnan alaisena kaupungin Helsingin pitäjässä ja Oulunkylän kunnassa olevat varsinaiset maanviljelystilat sekä valtiolta vuokratun Viikin latokartanon ja piti huolta näiden tilojen alueilla tahi läheisyydessä olevista vuokralle annetuista tiloista ja palstoista.

Maatalouskonttorin johtajana toimi agronomi A. J. Tamminen ja kirjanpitäjänä Å. F. B. Ullner. Vuoden lopussa perustettiin konttoriin uudelleen vuonna 1925 lakkautettu konttoriapulaisen toimi, johon toimeen valittiin neiti I. Sundström. Kirjanpitäjän kesäloman aikana oli hänellä viransijainen. Kaupunginagronoomi sitävastoin ei ole voinut pitää kesälomaa; hänen lomansa on supistunut kaikkiaan n. viiteen viikkoon viiden vuoden aikana. Kaupunginagronoomintoimi kuului 16, kirjanpitäjän toimi 8 ja konttoriapulaisen toimi 3 palkkaluokkaan.

Maatalouskonttori sijaitsi Pukinmäellä; se pidettiin auki klo 9—12 ap. ja klo 1—4 ip., lauantaisin klo 9 ap.—2 ip.

¹⁾ Ks. tätä kert. os. I. Kaupunginvaltuusto.

Maatilat. Maatiloihin nähden ei kertomusvuonna tapahtunut muita muutoksia kuin että Kulosaaren tilan¹⁾ viljelykset ja talousrakennukset luovutettiin maatalouslautakunnan hoitoon. Alue annettiin kokonaisuudessaan vuokralle. Kaupunki viljeli edelleen Tuomarinkylän, Oulunkylän, Boxbackan ja Viikin tilat. Hertonäsän ja Kärbölen tilat kokonaisuudessaan samoin kuin eräät pienemmät alueet oli annettu pitkäaikaiselle vuokralle.

Pellot. Kokonaispeltoala oli 1,376.575 ha ja sen käyttö seuraavanlainen:

	Pitkäaikaisella vuokralla, ha.	Lyhytaikaisella vuokralla ²⁾ , ha.	Omalla väellä, ha.	Itsenautittu peltoala, ha.	Yhteensä, ha.
Tuomarinkylä	19.924	20.190	3.990	321.320	365.424
Oulunkylä	50.140	0.440	0.360	67.000	117.940
Boxbacka	146.936	38.291	3.970	189.120	378.317
Viik	—	5.180	0.820	3) 186.116	192.116
Hertonäs	196.300	13.978	—	—	210.278
Kärböle	98.500	—	—	—	98.500
Kulosaari	—	14.000	—	—	14,000
Yhteensä	511.800	92.079	9.140	763.556	1,376.575

Itsenautittu peltoala jakautui käytön mukaan seuraavasti:

	Kesäntona, ha.	Syysviljalla, ha.	Kevätviljalla, ha.	Vihantarehulla, ha.	Nurmena, ha.	Perunapelloja, ha.	Juuri- ja keittiökasveja, ha.	Yhteensä, ha.
Tuomarinkylä	45.130	39.750	98.630	2.500	146.180	9.320	—	341.510
Oulunkylä ..	6.110	7.780	20.340	0.840	27.070	4.860	—	67.000
Boxbacka ..	15.450	19.190	48.670	5.770	97.990	8.300	10.960	206.330
Viik	10.175	12.601	73.330	0.965	69.085	17.205	2.755	186.116
Yhteensä	76.865	79.321	240.970	10.075	340.325	39.685	13.715	4) 800.956

Eri viljelykseen käytetty pinta-ala prosenttina koko itsenautitusta peltoalasta oli seuraava:

	Kesäntona, %.	Syysviljalla, %.	Kevätviljalla, %.	Vihantarehulla, %.	Nurmena, %.	Perunapelloja, %.	Juuri- ja keittiökasveja, %.	Yhteensä, %.
Tuomarinkylä	13.2	11.7	28.9	0.7	42.8	2.7	—	100.0
Oulunkylä	9.1	11.6	30.4	1.2	40.4	7.3	—	100.0
Boxbacka	7.5	9.3	23.6	2.8	47.5	4.0	5.3	100.0
Viik	5.5	6.8	39.4	0.5	37.1	9.2	1.5	100.0
Yhteensä	9.6	9.9	30.1	1.3	42.5	4.9	1.7	100.0

Viljelyjärjestelmät pysyivät entisellään. Puutarhanhoitoa ja sokeri-juurikasviljelystä harjoitettiin edelleenkin vain Boxbackassa. Suurin perunanviljelys oli Viikissä. Kun tiloilla jo kauan on harjoitettu vapaaviljelystä, on siitä ollut seurauksena, että viljelyslohkot ovat melkoisesti pirstoutuneet, mikä vaikeutti tarkkojen lannoitus- y. m. suunnitelmien laatimista. Liian

¹⁾ Ks. alav. s. 125*. — ²⁾ Suurin osa lyhyeksi ajaksi vuokratuista pelloista oli nurmena, jonka niitty- tai laiduntamisoikeus vuokrattiin kesäksi. — ³⁾ Lukuihin on otettu 14.05 ha Boxbackan pelloja, jotka jo pidemmän aikaa on viljelty yhdysviljelyksessä Viikin latokartanon kanssa. — ⁴⁾ Tähän sisältyy 37.4 ha kesäksi vuokratua nurmikkoa.

vanhat nurmet saadaan pian kynetyiksi ja säännölliseen viljelykseen otetuiksi. Sen jälkeen suunnitelti maatalouskonttori siirtymistä kiinteämpiin viljelysjärjestelmiin. Säännöllinen kiertoviljelysjärjestelmä saataneen valmiiksi jo vuoden 1928 aikana.

Ojitus- ja maanparannustyöt sekä lannoitus. Suoritetuista ojitustöistä mainittakoon, että Viikin pääviemäri on loppuun perattu. Lantatunkioihin käytetään edelleen mudan puutteessa useita tuhansia kuormia ojaturpeita. Sokerijuurikas- ja laidunmaiden kalkitsemiseen käytettiin kertomusvuonna 800 kg sammuttamatonta kalkkia ja 47,000 kg kalkkikivijauhoa. Tiloilla käytettiin yhteensä 8,720 kuormaa lantaa, joista 4,490 kuormaa Tuomarinkylässä, 730 kuormaa Oulunkylässä, 1,950 kuormaa Boxbackassa ja 1,550 kuormaa Viikissä. Paitsi karjanhoidon kautta saatua lantaa ostettiin tiloille puhtaanapitolaitokselta 4,877 kuormaa, ja Oulunkylän tila täytti lannan tarpeensa hoitamalla urakalla Käpylän talojen likaviemäripuhdistuksen. Apulantoja käytettiin 38,400 kg norjansalpietaria, 91,800 kg superfosfaattia, 31,400 kg 40 % kalisuoloja ja 4,200 kg rikkipapottettua ammoniakkaa.

Kylvöt. Tärkeimpien viljelyskasvien kylvömäärät olivat seuraavat:

	Syysviljaa, kg.	Kevätviljaa, kg.	Perunoita, kg.	Heinänsie- mentä, kg.
Tuomarinkylä	7,211	22,177	20,010	1,502
Oulunkylä	920	4,550	12,800	210
Boxbacka	2,205	11,866	15,595	492
Viik	1,398	14,454	43,540	330
Yhteensä	11,734	53,047	91,945	2,534

Lisäksi kylvettiin n. 230 kg sokerijuurikkaansiemeniä ja puutarhakasveja n. 2,000 markalla.

Hehtaaria kohti olivat kylvömäärät seuraavat: syysvehnää 180—200 kg, rukiita 140—155 kg, kaurjoja 200—220 kg, perunoita 1,900—2,230 kg ja heinänsiemeniä 28—36 kg, josta vaihtelevia määriä puna- ja alsikeapilan siementä.

Sato. Vuoden sato arvioitiin seuraavaksi:

	Syysviljaa, kg.	Kevätviljaa, kg.	Perunoita, kg.	Heiniä, kg.	Sokerijuu- rikkaita, kg.
Tuomarinkylä.....	59,704	221,141	83,973	417,500	—
Oulunkylä	14,185	44,205	76,380	80,690	—
Boxbacka	28,302	77,972	100,260	241,720	148,656
Viik	15,893	83,399	165,220	168,250	—
Yhteensä	118,084	426,717	425,833	908,160	148,656

Hehtaaria kohti oli sato seuraava:

	Syysviljaa, kg.	Kevätviljaa, kg.	Perunoita, kg.	Heiniä, kg.	Sokerijuu- rikkaita, kg.
Tuomarinkylä.....	1,500	2,245	9,010	3,480	—
Oulunkylä	1,825	2,175	15,715	2,980	—
Boxbacka	1,475	1,600	12,080	3,285	23,047
Viik	1,260	1,140	9,605	2,670	—
Yhteensä	1,490	1,770	10,730	3,200	23,047

Sitäpaitsi korjattiin 3,459 kg timoteinsiemeniä, n. 275 kg puna-apilan siemeniä, n. 270,000 kg vihantarehua, n. 700,000 kg olkia, 60,775 kg lanttuja ja 46,000 markan arvosta puutarhatuotteita.

Alkuvuosi oli kylmä ja kesällä vallitsi yhtäjaksoinen pitkä poutakausi. Tästä jonkin verran epäedullisesta säästä kärsivät eniten perunat ja ruis. Ruis kasvoi ihmeellisen pitkän oljen ja kun se painui aikaisin lakoon sekä kukki epätasaisesti, ei sato ollut tyydyttävä, se oli kuitenkin edellistä vuotta paljon parempi, jolloin lumihome (tusarium nivale) aiheutti miltei kadon. Kevätvilja kasvoi yleensä hyvin ja sato oli laadultaan hyvää, jopa erinomaistakin. Heinäsato oli keskinkertaista huonompi, eikä laatuakaan ollut hyvää. Perunasato oli huono, kun parhaana kasvuaikana oli kovin kuivaa. Viikissä oli sato, kuten tavallista, huonompi kuin muilla tiloilla paitsi perunasato, joka oli parempi kuin Tuomarinkylässä. Kaurasato oli edelliseen vuoteen verraten n. 8%, heinäsato n. 11 % ja perunasato n. 13 % huonommat. Seurauksena siitä oli nytkin tappio, kuten joka vuosi, harvinaisen suotuisaa vuotta 1926 lukuunottamatta.

Jos sadot arvioidaan rehuyksiköiksi ottamatta huomioon eri viljelyskasvien hallussa olevia pinta-aloja, niin saadaan, jos Oulunkylän sadon arvoksi asetetaan suhdeluku 100, seuraavat verrannaisluvut: Oulunkylä 100, Tuomarinkylä 81, Boxbacka 78 ja Viik 65.

Työväki. Vuoden alussa oli tiloilla palveluksessa 8 työnjohtajaa ja 74 muuta henkilöä, joista 6 naista. Vuoden lopussa olivat vastaavat luvut 8, 71 ja 6. Ajoittain vallitsi kesäkauden aikana tilapäinen työväen puute, mutta saatiin työt kuitenkin sujumaan tyydyttävästi, vaikkakaan kesä ei ollut työnvaihtoon nähden mikään suotuisa ja paljon huonompi kuin edellinen kesä. Palkat nousivat vuoden kuluessa hiukan, kuten tavallista.

Työpäivän pituus vuoden eri kuukausina ilmenee seuraavista luvuista: tammi—helmikuussa 8 tuntia; maaliskuussa 8 ½ tuntia; huhtikuussa 9 tuntia; touko—syyskuussa 10 tuntia; lokakuussa 9 tuntia ja marras—joulukuussa 8 tuntia; siis keskimäärin vuodessa 9 tuntia. Työt alkoivat klo 7 ap. ja päivälisloma oli klo 12—1 ip. tahi 12—½ 2 ip.

Hevoset. Vuoden 1927 alussa oli hevosten lukumäärä 70. Vuoden aikana myytiin 7 hevosta, 1 hevonen kuoli ja 1 teurastettiin. Näiden sijaan ostettiin 8, ja yksi nuori hevonen kasvatettiin tiloilla, joten hevosten lukumäärä vuoden lopussa oli 70. Seuraavasta yhdistelmästä käy selville niiden jakautuminen eri tiloille mainittuina aikoina:

	Tammi- kuun 1 p:nä 1927.	Joulu- kuun 31 p:nä 1927.	Hevosia joulu- kuun 31 p:nä 100 he:ia pel- toa kohti.
Tuomarinkylä	27	25	7.3
Oulunkylä	6	8	11.9
Boxbacka	20	19	9.2
Viik	17	18	9.7
Yhteensä	70	70	8.7

Kun Oulunkylässä, joka oli pienempi muita, ei ollut moottoriajoneuvoa ja yksi hevonen säännöllisesti tarvitaan vetämään lantaa Käpylästä, niin täytyy siellä pitää enemmän hevosia kuin muilla tiloilla. Boxbackan hevosista käytettiin yksi puutarhaa ja yksi navettaa varten. Hevosten arvo oli kirjanpidossa vuoden lopussa 151,400 markkaa eli keskimäärin hevosta kohti 2,163 markkaa. Kun hevosten hinnat olivat nousseet melkoisesti vuoden kuluessa, niin on kirjanpito hinta arvioitava noin puoleksi todellisesta hinnasta. Lähi-vuosina ei tarvittane ostaa montakaan hevosta, kun Viikin tilan hevosista parhaat voidaan siirtää muille tiloille. Hevoset eivät olleet vakuutettuja,

ainoastaan kuollut hevonen, joka oli lupaava nuori ori, sattui olemaan vakuutettu.

Karja ja sikala. Karjaa oli edelleenkin vain Boxbackassa, ja sen määrä oli jotenkin sama kuin edellisenäkin vuonna.

Karjanhoidon tulokset ilmenevät seuraavasta yhdistelmästä:

	Lehmiä keskimäärin.	Rehuyksikköjä vuotta ja lehmää kohti.	Maitoa, kg vuotta ja lehmää kohti.	Maidon rasva- pitoisuus, %.
Säännöllisesti lypsäviä lehmiä ..		2,536	3,463	3.57
Kaikki lehmät	51.2	2,447	3,262	3.71

Vuoden aikana muutettiin kirjanpito koko maassa alkavaksi heinäkuun 1 p:nä. Kirjanpituvuoden heinäkuun 1 p:stä 1927 heinäkuun 1 p:ään 1928 keskitulokset olivat:

	Lehmiä kes- kimäärin.	Rehuyksikköjä vuotta ja lehmää kohti.	Maitoa kg. vuotta ja leh- mää kohti.	Maidon ras- vapitoi- suus, %.
Säännöllisesti lypsäviä lehmiä ..		2,604	3,315	3.62
Kaikki lehmät	45.9	2,574	3,369	3.83

Maitomäärä oli alkuvuodesta sangen suuri, jopa saavutettiin ajottain ennätystuloksiakin, mutta laski kesällä, kun pouta tärveli laitumet. Myöskin syksyllä ja alkutalvesta oli maitomäärä ainoastaan tyydyttävä, syystä että vuoden heinät, kuten mainittiin, olivat keskinkertaista huonommat eikä väkirehuja kannattanut käyttää runsaasti niiden ennen kuulumattoman korkeiden hintojen vuoksi. Taloudellinen tulos oli kuitenkin jotenkin sama kuin ennenkin. Yli muonan riittävä maito myytiin, kuten aikaisemminkin, osin tinkimaitona, osin käteiskaupalla tahi Osuusliike Elannon paikalliseen myymälään. Maitomäärän suurimmillaan ollessa oli maidon hinta ehkä vähän edullisempi kuin edellisenä vuonna.

Viikin sikalassa oli vuoden alussa 86 eläintä sekä vuoden lopussa 130, joista 3 karjaa ja 23 emakkoa. Kevätporsaiden kysyntä oli hyvä, mutta vuoden varrella laski sianlianhinta tuntuvasti, josta seurasi että syysporsaita ei saatu hyvästi kaupaksi; vaan oli niitä pakko, kuten edellä olevista luvuista näkyy, pitää itse. Sianruoka oli entisenlaista. Ruuanjätteiden suurin hankkija oli Helsingin työväenyhdistyksen ravintola, jolta ostettiin sianruokaa 12,000 markalla vuodessa. Väkirehujen käyttö oli vuoden loppupuolella supistettava vähimpään mahdolliseen hintojen nousun takia.

Verrattuna edelliseen vuoteen nousivat menot 22,669: 08 markalla m. m. korkeimpien hintojen vuoksi, ja tulot laskivat 52,874: 75 markalla m. m. koska porsaita myytiin yli 60 vähemmän kuin vuonna 1926. Taloudellinen tulos ei ollut yhtä hyvä kuin edellisenä vuonna, mutta oli sitä kuitenkin pidettävä sangen tyydyttävänä, vaikkakin voitto supistui noin puoleen entisestä.

Irtaimiston kirjanpitoarvo oli seuraava:

	Tammikuun 1 p:nä 1927, Smk.	Joulukuun 31 p:nä 1927, Smk.
Pääkonttori	23,730: —	40,480: —
Tuomarinkylä	251,860: —	218,220: —
Oulunkylä	60,860: —	72,470: —
Boxbacka	356,710: —	319,940: —
Viik	286,450: —	287,630: —
Yhteensä	979,610: —	938,740: —

Vuoden kuluessa poistettiin irtaimistoa 185,986:35 markan arvosta. Vuonna 1927 ostetusta irtaimistosta mainittakoon yksi henkilöauto Ford-merkkiä ja Oulunkylään ostettu pöimäkone, jota myöskin on saatu käyttää Viikissä. Paitsi edellä mainittuja hevosia, ostettiin sonnivasikka ja karjuporsas, jotka vuoden vaihteessa olivat mitä parhaimmassa kunnossa ja sangen arvokkaita.

Tilit. Vuoden 1927 kameraalisen tilinpäätöksen mukaan oli määrärahoja 3,113,222 markkaa, menoja 3,292,705:87 markkaa, arvioituja tuloja 3,230,000 markkaa sekä todellisia tuloja 3,816,322:97 markkaa.

Kuten edelläolevasta näkyy eivät arvioidut tulot ja menot osoittautuneet tänäkään vuonna paikkansa pitäviksi. Menot olivat kaikkiaan 179,483:87 markkaa arvioituja suuremmat, mihin oli syynä, kuten ennenkin, se, että laskelmat oli tehty liian varovaisesti ja että on suorastaan mahdotonta arvioida maatalousmenoja enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Kertomusvuonna oli sitäpaitsi kirjanpitoa muutettu sikäli, että kirjanpitoarvot oli muutettu lähemmäksi todellisia käyviä hintoja.

Kameraalisen kirjanpidon mukaan tulot olivat 523,617:10 markkaa suuremmat kuin menot, jos menoihin lasketaan myös verot ja kaupunginkassaan suoritettut korot sekä Viikin vuokra. Jos verot, korot ja Viikin vuokra jätetään pois, on voitto 805,247:24 markkaa.

Liikekirjoissa oli ihan toiset luvut. Allaolevassa esitetään yhdistelmä tilojen liikekirjanpidosta joulukuun 31 p:nä 1927:

	Debet, Smk.		Kredit, Smk.
Maanviljelystili	125,738: 47	Maanviljelystili	394,593: 21
Satotili	23,922: 30	Satotili	759,180: 78
Kalustotili	112,015: 77	Navettatili	58,570: 13
Kaluston kunnossapito	107,062: 13	Sikalatili	43,105: 15
Tarverahatili	219,250: 77	Rakennusten tili	207,543: —
Rakennusten kunnossapito	80,551: 57	Metsätili	11,732: —
Rasitetili	89,481: 75	Bilanssi ja nettotappio	137,358: 11
Puutarhatili	3,425: 90		
Korkotili	201,863: 87	Yhteensä	1,612,082: 38
Metsätili	1,025: 54		
Vuokratili	75,950: 50		
Nettovoitto	571,793: 81		
Yhteensä	1,612,082: 38		

Loppusumma 1,612,082:38 markkaa ja voitto 571,793:81 markkaa, jakautuivat eri tiloille seuraavasti:

Tuomarinkylä	Smk.	472,386: 13	Smk.	238,638: 98
Oulunkylä	»	253,151: 55	»	47,838: 02
Boxbacka	»	376,248: 22	»	149,455: 13
Viik	»	238,652: 23	»	—
Hertonäs	»	172,850: 95	»	89,853: 01
Kärböle	»	83,793: 30	»	31,008: 67
Kulosaari	»	15,000: —	»	15,000: —
Yhteensä	Smk.	1,612,082: 38	Smk.	571,793: 81

Nettotappio 137,358: 11 markkaa lankesi yksinomaan Viikin sotilasvirka-
talon osalle.

Siirtotili päättyi 16,728,857: 76 markkaan jaettuna eri tileille, kuten alla-
olevasta yhdistelmästä lähemmin näkyy:

	Debet, Smk.		Kredit, Smk.
Kassatili	164,548: 71	Pääkonttori	4,315,632: 60
Pääkonttori	737,849: 16	Tilat	536,979: 80
Tilat	536,979: 80	Erinäiset velkojat ..	41,558: 60
Varasto	125,425: —	Rahatoimikonttorin	
Maanviljelys	395,938: 50	tili	1,931,675: 71
Sato	824,314: 75	Ennakko	26,805: 51
Tallit	181,130: —	Kaupunginkassan tili	1,861,006: 57
Navetta	120,740: —	Pääomavelka	7,277,349: 81
Sikala	101,640: —	Tuomarinkylän tila ..	722,849: 16
Kalusto	526,410: —	Kulosaaren tila	15,000: —
Erinäiset velalliset ..	482,167: 86		
Rakennukset	2,760,367: 35		
Puutarha	8,820: —		
Pääomavelka	746,701: 48		
Kiinteistöt	4,692,547: 55		
Juokseva tili	7,645: —		
Boxbackan tila	1,845,138: 15		
Hertonäsin tila	704,209: 92		
Kärbölen tila	404,194: 81		
Viikin tila	1,100,301: 03		
Oulunkylän tila	261,788: 69		
Yhteensä	16,728,857: 76	Yhteensä	16,728,857: 76

Eri tilojen siirtotilissä ilmeni seuraavat loppusummat:

Pääkonttori .... Smk.	4,555,486: 95	Viik	Smk. 1,643,485: 78
Tuomarinkylä .. »	2,287,592: 14	Hertonäs .... »	2,676,512: 44
Oulunkylä	» 397,744: 68	Kärböle	» 404,453: 85
Boxbacka	» 4,748,581: 92	Kulosaari .... »	15,000: —
		Yhteensä Smk.	16,728,857: 76

Liikekirjanpidon mukaan oli siis puhdas voitto 434,435: 70 markkaa, mitä tulosta on pidettävä jokseenkin tyydyttävänä, kun ottaa huomioon, että metsistä ei ole juuri paljoakaan tuloja ollut ja että Viikin tila kuten tavallista, lukuunottamatta vuotta 1926, on tuottanut tappiota.

Kertomusvuoden aikana järjestettiin tilinpito entistä tarkoituksenmukaisemmaksi, otettiin käytäntöön uudet kirjanpitokirjat, parannettiin yleistä kontrollia ja ryhdyttiin uusiin menettelytapoihin omien tuotteiden hinnoittelussa sekä kuukausi- että vuosi-inventoimisessa, noudattaen kaikessa revisiioniviranomaisten ohjeita. Muutokset ja uudistukset eivät kuitenkaan vielä enää vaikuttaa sanottavasti kertomusvuoden tilinpitoon.

XXV. Kansanpuistot.

Kansanpuistojen valvojan vuosikertomus toimintavuodelta 1927 oli seuraavansisältöinen:

Allaolevasta taulukosta ilmenee kansanpuistoissa kertomusvuonna käyneiden henkilöiden lukumäärä, mikäli se käy selville liikennettä kaupungin ja kansanpuistojen kesken välittävillä höyrylautoilla ja laivoilla myydyistä meno- ja paluulipuista:

	Myydyt liput.			Lisäännys vuonna 1927 vuoteen 1926 verrattuna.
	Täysikasvu- sille.	Lapsille.	Yhteensä.	
Seura- ja Mustasaari	69,480	8,175	77,655	13,154
Korkeasaari	334,997	57,176	392,173	38,121
Mustikkamaa	389,632	34,252	423,884	70,236
Yhteensä	794,109	99,603	893,712	121,511

Kuten näkyy, lisääntyi kävijöiden lukumäärä kaikkiin niihin kansanpuistoihin nähden, joihin on järjestetty säännöllinen höyrylaivaliikenne. Tähän tulokseen vaikutti osaltaan myöskin lämmin ja kaunis kesä. Kauppaneuvos Henrik Borgströminkin puistossa oli yleisön lukumäärä suurempi kuin koskaan ennen. Seurasaaren kulkevat laivat poikkesivat myöskin Mustaansaareen.

Paitsi yllämainittua säännöllistä liikennettä kansanpuistoihin kuljettivat lukuisat pienemmät moottoriveneet yleisöä kaupungista puistoihin. Tämä koskee etupäässä, paitsi Turholman puistoa, johon toistaiseksi ei ole järjestetty vakituista höyryveneliikennettä, Mustikkamaata, kokonainen laivue pieniä veneitä, useimmiten varustettuna ulkolaitamoottorilla, välitti liikennettä linjalla Sörnäinen—Mustikkamaa. Saarella tämän ja Sumpparin välisessä salmessa oli niitä varten erityinen maihinnousupaikka. Mainitusta epäsäännöllisestä liikenteestä johtui yhteentörmäysvaara ja kaupunki menetti liikenneveroa vähintään 25,000 markkaa.

Korkeasaarella käy sen eläinkokoelman houkuttelemana runsaasti koululapsia, jotka luonnollisista syistä etupäässä keväällä ja syksyllä opettajainsa johdolla tekevät sinne retkiä. Lippujen hintoja on näille retkikunnille melkoisesti alennettu. Liikenneuuttelon mukaan kävi saarella kertomusvuonna 2,035 oppilasta 64 eri koulusta, niiden joukossa oppilaita esim. Käkisalimesta, Kouvolasta, Varkaudesta, Jyväskylältä, Pietarsaaresta, Tampereelta, Hämeenlinnasta, Kangasalta, Viipurista y. m.

Kertomusvuonna suoritettiin kansanpuistoissa seuraavat uudis- ja suuremmat korjaustyöt: Seurasaaren uimalaitos rakennettiin kokonaan uudelleen

ja suurennettiin niin että tilaisuus auringonkylpöyyn kävi mahdolliseksi avoimilla rantaluodoilla. Yleisöä kävi uimahuoneella runsaasti kesän helteisinä päivinä. Sekä mannermaalle vievä silta että laivalaituri olivat perinpohjaisen korjauksen tarpeessa. Ensinmainittu olisi lähitulevaisuudessa kokonaan uudelleen rakennettava sekä levennettävä, joten sen ylitse voitaisiin ajaa autoilla. Meilahdesta Seurasaaren ravintolaan on verrattain pitkä matka ja etenkin matkailijat, jotka autoilla liikkuvat ympäri kaupunkia tutustuakseen sen nähtävyyksiin, käyttäisivät kernaasti tätä yleistä ja mukavaa kulkuneuvoa päästäkseen ulkomuseoon, nauttiakseen saaren luonnonkauneudesta ja pysähtyäkseen ravintolassa.

Korkeasaaren laivalaiturit korjattiin perinpohjin, niin myös suurin osa talousrakennuksista, kuten talli- ja navettarakennus, pesutupa, vahdinasunto y. m. Kasvihuoneeseen hankittiin uusi lämmitysspannu. Myrskyn rikkoma miesten uimalaitos rakennettiin kokonaan uudelleen. Vesijohdot ulotettiin uusiin häkkeihin. Uudenaikaisten kettu- ja susihäkkien rakentaminen aloitettiin, mutta työt keskeytettiin metalliteollisuusalalla puhjenneseen sulun takia.

Mustikkamaan vahdinasunto korjattiin ja Turholman päärakennuksessa rakennettiin uudelleen sen lahot parvekkeet, jotapaitsi sisäisiä maalaus- ja paperoimistöitä suoritettiin.

Mustasaassa uusittiin molemmat laivalaiturit vesilinjan yläpuolelta. Päärakennus muutettiin perinpohjaisilla korjauksilla ravintolaksi, m. m. tehtiin uusi permanto ja katto varustettiin galvanisoidulla pellillä. Puistossa rakennettiin 3 käymälää sekä kaivettiin 2 kaivoa.

Vuoden vaihteessa kuului Korkeasaaren eläinkantaan:

	Laatujen lukumäärä.	Yksilö- lukumäärä.	Arvo, Smk.
Nisäkkäitä	29	121	116,630: —
Lintuja	38	169	26,385: —
Kylmäverisiä	3	10	1,450: —
Yhteensä	70	300	144,465: —

Arvokkaimmista vuoden kuluessa poisjoutuneista eläimistä mainittakoon pari norjalaisia majavia, jotka asianmukaisella lupatodistuksella ostettiin, mutta jotka vuoden kuluessa kuolivat, ruumiinavauksessa todetun vanhan vatsamätäpäiseen vaikutuksesta.

Kaikki kuolleet villieläimet luovutettiin vanhan tavan mukaan yliopiston eläintieteelliselle museolle.

Korkeasaaren eläintarhalle oli hankittu useita uudenaikaisia ja tarkoituksenmukaisia häkkeitä ja häkkihököjä, minkä tähden sen eläinkantaa voitaneekin lisätä ja kehittää.

XXVI. Kaupungin yleisten töiden hallitus.

Kaupungin yleisten töiden hallituksen vuodelta 1927 laatima kertomus oli seuraavansisältöinen:

Kaupungin yleisten töiden hallitukseen kuuluivat vuonna 1927 puheenjohtajana insinööri E. Moring, varapuheenjohtajana arkkitehti V. Vähäkallio sekä jäseninä pankinjohtaja G. Estlander, kirvesmies A. Mäkinen, sähkömontööri O. W. Oksanen, arkkitehti A. Toivonen ja rakennusmestari I. W. Udd. Hallitus kokoontui 49 kertaa ja käsitteli silloin 1,382 asiaa sekä lähetti 469 kirjettä. Sihteerinä hallituksessa toimi valtioneuvos G. A. Gröndahl.

Vuoden varrella teetetyistä suuremmista uudis- ja korjaustöistä tehdään selkoa rakennuskonttorin eri osastojen toimintaa koskevan selostuksen yhteydessä.

Hallituksen alaisena oli rakennuskonttori ja sen tilivirasto.

Rakennuskonttori toimi kaupungininsinöörin johdolla 7-osastoisena, nämä osastot olivat: satama- ja rautatieosasto, katu- ja lokaviemäriosasto, huonerakennusosasto, asemakaavaosasto, geodeettinen osasto, puisto-osasto ja varasto-osasto. Konttorin tilejä hoiti sen tilivirasto.

Työväki ja työpalkat. Allaoleva taulukko osoittaa työväen lukumäärän konttorin eri osastoilla kunkin kuukauden lopussa:

Kuukausi.	Satama- ja rautatieosasto.	Katu- ja lokaviemäriosasto.	Huonerakennusosasto.	Geodeettinen osasto.	Puisto-osasto.	Varasto-osasto.	Yhteensä.
Tammikuu	389	604	156	—	41	59	1,249
Helmikuu	490	810	150	—	48	57	1,555
Maaliskuu	500	754	139	—	46	55	1,494
Huhtikuu	460	587	163	2	188	60	1,460
Toukokuu	439	690	210	8	171	56	1 574
Kesäkuu	416	763	214	7	184	53	1,637
Heinäkuu	322	658	225	9	212	44	1,470
Elokuu	379	699	238	9	136	53	1,514
Syyskuu	389	740	224	10	116	57	1,536
Lokakuu	393	738	183	—	146	62	1,522
Marraskuu	350	694	200	—	73	66	1,383
Joulukuu	343	714	145	—	17	58	1,277

Katu- ja lokaviemäriosaston työntekijöistä oli helmikuussa 281, maaliskuussa 256 ja joulukuussa 52 hätäaputoissa.

Vuoden varrella sovellettiin tammikuun 1 p:stä -- helmikuun 26 p:ään VIII palkka-asteikko sekä helmikuun 27 p:stä vuoden loppuun IX asteikko.

Työläisten palkat maksettiin eri ammattiteille vahvistettujen tariffien mukaan, kuten allaolevasta taulukosta ilmenee:

A m m a t t i.	T u n t i p a l k k a.			
	Vakinaisessa työssä.		Hätäaputyössä.	
	Asteikko VIII.	Asteikko IX.	Asteikko VIII.	Asteikko IX.
Sukeltajat	15: 60	16: 30	13: 25	13: 85
Koneenkäyttäjät	7: 80—8: 50	8: 20—8: 90	6: 60—7: 20	6: 95—7: 55
Viilarit	7: 90—8: 50	8: 30—8: 90	6: 70—7: 20	7: 05—7: 55
Sepät	7: 70—8: 40	8: 10—8: 70	6: 50—7: 10	6: 90—7: 40
Peltisevät	7: 70—8: 10	8: 10—8: 50	6: 50—6: 90	6: 90—7: 20
Kirvesmiehet ja puusevät	7: 80—8: 50	8: 20—8: 90	6: 60—7: 20	6: 95—7: 55
Laturit	7: 80—8: 50	8: 20—8: 90	6: 60—7: 20	6: 95—7: 55
Kiviporarit	7: 70—8: 40	8: 10—8: 70	6: 50—7: 10	6: 90—7: 40
Muurarit (harmaakiven) ja kadunlaskijat	7: 70—8: 50	8: 10—8: 90	6: 50—7: 20	6: 90—7: 55
Putkenlaskijat	7: 20—8: —	7: 50—8: 40	6: 10—6: 80	6: 40—7: 15
Sementtityömiehet	7: 30—8: —	7: 60—8: 40	6: 20—6: 80	6: 45—7: 15
Rusnaajat	6: 60—6: 90	6: 90—7: 20	5: 60—5: 90	5: 85—6: 10
Aputyömiehet	6: 20—6: 70	6: 40—7: —	5: 30—5: 70	5: 45—5: 95
Puistotyöläiset:				
miehet	5: 90—6: 60	6: 20—6: 90	5: ——5: 60	5: 25—5: 85
naiset	4: 80—5: 10	5: 10—5: 30	4: 10—4: 35	4: 35—4: 50
Yövahdit	5: 10—5: 80	5: 30—6: 10	4: 35—4: 90	4: 50—5: 20
Ajurit	13: 20	13: 80	11: 20	11: 70

Kesälomaa myönnettiin kertomusvuonna 1,322 työläiselle yhteensä 12,747 päivää, kuten seuraavasta yhdistelmästä näkyy:

O s a s t o.	Työläisiä, jotka ovat nauttineet kesälomaa:				Kesälomaa nauttineita työläisiä yhteensä.	Kesälomapäiviä yhteensä.
	4 päivää.	7 päivää.	2 viikk.	3 viikk.		
Satama- ja rautatieosasto	48	122	165	59	394	4,595
Katu- ja lokaviemäriosasto	169	254	159	31	613	5,331
Huonerakennusosasto	46	40	58	6	150	1,402
Geodeettinen osasto	—	2	—	—	2	14
Puisto-osasto	68	21	10	3	102	622
Varasto-osasto	12	12	18	19	61	783
Yhteensä	343	451	410	118	1,322	12,747

Tapaturman kautta vahingoittui 169 työläistä, joille maksettiin avustusta, jota paitsi 32 vanhempaa vahingonkorvausta järjesteltiin. Avustusta ja sairanhoidonkorvausta maksettiin yhteensä 184,352:62 markkaa. Invaliideiksi joutuneelle 19 työläiselle maksettiin elinkorkorahastoon yhteensä 356,772:68 markkaa. Sen johdosta, että 12 invaliidiin elinkorkoja alennettiin, voitiin elinkorkorahastoa vähentää 79,352:31 markalla. Yhteensä nousivat tapatur-

mista koituneet kustannukset vuoden kuluessa 461,772: 99 markkaan. Työläiset olivat vakuutetut Keskinäisessä vakuutuslaitos Sammossa.

Satama- ja rautatieosastolla toimivat vuoden varrella osastopäällikkö ja avustava osastopäällikkö sekä 4 ylimääräistä insinööriä ja piirustaja. Yksityiskohtaisesta kirjanpidosta ja rekisteröimistyöstä huolehti 3 konttoriapulaista. Sitäpaitsi oli vuoden kuluessa yksi vahtimestarinapulainen osaston palveluksessa.

Suoranaisestä työnjohdosta osaston työpaikoilla huolehti vuoden alussa 12 rakennusmestaria, 6 neljännysmiestä, nosturin esimies ja varastokirjuri. Vuoden varrella erosi 1 rakennusmestari ja otettiin palvelukseen 1 neljännysmies.

Työvoima, laskettuna joka kuukauden lopulla, vaihteli 322—500 mieheen¹⁾. Hätäaputoita ei osastolla suoritettu vuoden varrella.

Hallitukselle esiteltiin 265 asiaa, joista 59 koski uudistoimenpiteitä tai rakennustoita ja 206 järjestely- tai henkilö- ja palkkakysymyksiä. Osaston käsittelemistä suurimmista asioista mainittakoon kysymykset Kulosaarelle johtavien siltojen lunastamisesta, Antinkadun jatkamisesta satamaraiteiden yli rakennettavalla sillalla Länsisatamaan, Saukon hiilisataman laajentamisesta, Katajanokanlaiturin sopivimmasta suunnasta, satama-alueen maanpuoleisista rajoista ja sen hallinnosta, Leppäsuon alueen pakkolunastuksesta, Botbyn tilan osittaisesta ostosta, Kruunuluhan puhdistusaseman sijoittamisesta sekä kaupungin ja valtion välisestä tilusvaihdosta. Sitäpaitsi annettiin useita lausuntoja rahatoimikamarille ja satamahallitukselle, jotapaitsi osastopäällikkö oli jäsenenä lentoliikenteen edistämistä ja Herttonäsin kartanon käyttöä käsittelevissä komiteoissa, joista ensinmainittu vuoden kuluessa antoi lausuntoja. Seuraavat työt suoritettiin:

Laiturikorjauksiin kuului, paitsi tavanmukaista ylläpitoa, Saukon laiturin ulkosivun vahvistaminen kolmannella rautatiekiskolla sekä Sörnäisten sataman Hiililaiturin ja Uuden pistolaiturin mädänneiden osien uusiminen.

Katuja sepelöitiin Lapinniemiellä, Länsisatamassa, Merisatamassa ja korttelissa n:o 178 sekä Munkkisaarella. Eteläsatamassa korjattiin kiveys.

Lapinniemen, korttelin n:o 178, Siltavuoren rannan ja Sörnäisten rantatien täytepaikoilla sijaitsevia viemärijohtoja jatkettiin.

Eteläsatamassa sijaitsevan 25 tonnin nosturin kunnossapito maksoi 382: 95 markkaa ja Rahapajanrannan 6 juoksunosturin kunnossapito 12,900 markkaa. Viimeksimainittuja varten hankittiin varaosia 19,000 markalla. Kustannukset 2 nosturin siirtämisestä nousivat 7,717: 05 markkaan.

51 purkaus- ja höyryvenesiltaa ylläpidettiin osaston toimesta. Soutu- ja moottoriveneiden kiinnityspaikkojen lukumäärää lisättiin vuoden kuluessa 150:llä Salmisaaren sahmen luona ja oli niitä vuoden lopussa 1,835, jaettuina 24 siltaan ja laituriin.

Täytettä vastaanotettiin, paitsi Länsisataman, Katajanokan ja Merisataman uudisrakennuksille, joita varten oli myönnetty erikoiset määrärahat, Lapinniemielle, Ruoholahden pohjoisrannalle, korttelin n:o 178, Munkkisaareen, Siltavuoren rantaan, Sörnäisten rantatien ja Kulosaarenkadun varrelle sekä Kyläsaaren tienoille.

Kiveyksen, vaihdosiltojen y. m. kunnossapito satamaradalla sivuraitteineen sekä Sörnäisten rantatien raiteella, yhteensä 21,780 m, maksoi 75,000 markkaa, kun taas 154,946: 85 markkaa käytettiin Hieta- ja Jätkäsaaren,

¹⁾ Ks. tätä kert. s. 134*.

Ruoholahden, korttelin n:o 178, Pasilan ja Sörnäisten niemen raiteiden korjaukseen, yhteensä 19,130 m, joiden ylläpidosta kaupunki kokonaan huolehti.

Kaikki Mustikkamaan etelärannalle jääneet proomunhylyt purettiin. Niinkään poistettiin Kanasaaren ja laivatelakan luona olleet hylyt. Mustikkamaan pohjoisrannalle uponnutta parkkilaiva Axelia koetettiin nostaa, mutta keskeytettiin työ, kun rahatoimikamari antoi sen yksityisen henkilön tehtäväksi. Erään vanhan hollantilaisen tammilaivan pohja, joka oli painunut mutaan Pohjoisrannan venesillan eteläpuolella, poistettiin. Näitä töitä varten myönnettiin 50,000 markan lisämääräraha.

Alasmenosiltoja jälle rakennettiin yhdeksään paikkaan. Kustannukset tästä sekä kunnossapidosta nousivat 29,000 markkaan, kun taas jäärailojen yli johtavat sillat maksoivat 7,000 markkaa ja rantoja ja raitoja pitkin rakennetut aitaukset 14,000 markkaa.

Ruoppausta suoritettiin ainoastaan kaupungin isolla ruoppaajalla sekä toisella höyrynostokauhalla. Ruopatuksi tulivat Ruoholahden ja Hietalahden rannassa, Merisatamassa, Länsirannassa, Linnan-, Siltavuoren- ja Hakaniemennrannassa sekä Sörnäisten rantatien varrella sijaitsevain viemärien suut. Sitäpaitsi puhdistettiin pohja Sörnäisten rantatien ja Laivastokadun edustalla sekä ruopattiin Siltavuorenrannan ja Näkinkujan täyttämisestä syntyneet mutapengermit. Nostokauhalla ruopattiin Vilhovuorenkadun, rautatien laiturin ja useiden purkaus-siltojen ja viemärisuiden edustat. Uudisrakennuksia varten ruopattiin Saukonlaiturin luona ja suoritettiin tästä johtuneet kustannukset Länsisatamaa varten myönnetystä määrärahasta. Valtion telakan ja konepajojen laskuun ruopattiin uusi paikka veistämön uivaa telakkaa varten telakka-alueen edustalla. Yhteensä ruopattiin 53,000 m³ 174 työpäivänä eli keskimäärin n. 300 m³ päivää kohti. Kustannus ruoppauksesta polttoaineen, öljyineen ja työnjohtoineen oli 2: 80 markkaa m³:iä kohti sekä ruoppauskoneen varustus ja kunnossapito mukaanluettuna n. 5: 30 markkaa m³:iä kohti. Kuljetuskustannukset olivat 2 markkaa m³:iä kohti, johon tulee lisäksi 1: 50 markkaa m³:iä kohti hinaajien ja 2: 75 markkaa m³:iä kohti proomujen kunnossapidosta. Ruopatusa määrästä tyhjennettiin 25,000 m³ Suomenlinnan edustalle. Loput, 28,000 m³, täytettiin nostolaitoksella kortteliin n:o 758 Saukonsalmeen, mikä maksoi 3: 70 markkaa m³:iä kohti, johon tulee lisäksi nostolaitteen kunnossapidosta, kouruista y. m. 1: 50 markkaa m³:iä kohti. Täyttämiskustannukset suoritettiin Länsisatamaa varten myönnetystä määrärahasta.

Syvyysmittausta ja pohjatutkimista toimitettiin Katajanokan luodon ja Katajanokan kaakkoisrannan luona sekä Munkkisaaren pohjoispuolella.

Vedenpinnan yläpuolella oleva osa korttelin n:o 178 purkaussiltaa rakennettiin uudestaan ja Pohjoissataman Halkolaiturin koillisosa uusittiin. Purkaussillat n:o 2 Ruoholahdessa ja n:o 4 Sörnäisten rantatien varrella uusittiin ja vahvistettiin autoliikennettä varten. Pohjoissataman soutu- ja moottori-venesillan sisäinen (läntinen) osa rakennettiin uudestaan.

Uudisrakennustyöt Länsisatamassa käsittivät katu-, tasoitus- ja täyttämistöitä, jotka viimeksimainitut kaupungissa vallitsevan vilkkaan rakennustoiminnan takia jatkuivat paljon yli menoarviossa edellytetyn määrän. Niinpä täytettiin louhitulla kivellä Hietasaarenkadun ja It. Vaihekadun jatkot sekä Mittaajan- ja Saukonkadut Poikkikadulle IV samoin Poikkikadut II ja IV, kun taas korttelit n:ot 267, 270 ja 752 täytettiin maalla ja tasoitettiin. Kortteli n:o 758 täytettiin mudalla ja sittemmin syksyn kuluessa kaupungista tuoduilla sopivilla jätteillä. Kortteli n:o 263 louhittiin osittain. Saukonlaiturin

itäisimmässä osassa louhittiin kallio 5.5 m syvyyteen. Rautatienraiteita naulattiin ohjelman mukaisesti Hietasaaren-, Meklarin- ja Lastauttajankaduille. Syksyllä rakennettiin neljäs raide Lastauttajankadulle hiili liikenteen tarpeen tyydyttämiseksi. Tämän yhteydessä tehtiin vaunuvaa'an perustus. Saukonkatu kivettiin kuutiokivillä kortteliin n:o 262 asti. Neptunin- ja Tarmonkadut sepelöitiin. Viemärijohtoja laskettiin Poikkikatuun I ja Tarmonkatuun, vesijohto Tarmonkatuun. Helsingin makasiiniosakeyhtiön laskuun rakennettiin perustusta Laivalaiturin nosturikiskon jatkamiseksi 50 m.

Katajanokan uudisrakennustöitä jatkettiin, jolloin laiturin rakennettiin valmiiksi 66 m pituudelta ja sen takainen alue tasoitettiin. Makasiinin n:o 11 takaista raidetta jatkettiin 60 m. Kivipenokeen täyttämistöitä vetoraiteita varten valtion alueen eteläpuolella jatkettiin.

Lauttasaarenkatu tasoitettiin 12 m levyiseksi ja peitettiin syksyllä sepelillä, jota ei kuitenkaan vuoden loppuun mennessä voitu jyrätä. Niinikään tasoitettiin Lapinniemen varastopaikat. Nämä molemmat työt oli syksyllä 1926 aloitettu hätäaputoinä.

Tasoiutus- ja täyttämistöitä lautatarhoja varten Sörnäisissä suoritettiin talvella ja syksyllä ja jatkuivat ne vielä vuoden vaihteessa.

Hakaniemen laiturin itäpäähän rakennettiin väliaikainen laiturin pääty ja tuli laiturin siten valmiin näköiseksi.

Siltavuoren rannalle Pitkänsillan itäpuolelle rakennettiin höyrypursi-silta. Neljästä Siltavuoren satamaan suunnitellusta hiekanpurkaussillasta, joita varten talousarvioon oli otettu määräraha, rakennettiin ainoastaan 3, nimittäin 2 Siltavuoren rantaan ja 1 Näkinkujan kohdalle. Neljättä siltaa ei voitu rakentaa syystä, että osa täytettyä Siltavuoren rantaa edelleenkin painui.

Salmisaarensalmen venesilta 150 veneelle rakennettiin valmiiksi, kun taas valmistavat työt 50 uutta venepaikkaa varten Merisatamassa aloitettiin täytemaan vastaanoton ja oikaisun yhteydessä Neitsytpolun itäpuolella.

Merisatamasta Laivatelakan ent. alueelle kortteliin n:o 178 johtavaa raidetta jatkettiin Munkkisaareen ja varustettiin pistoraiteella. Tämän yhteydessä tasoitettiin kaksi läntistä telakka-alustaa, täytettiin ranta sekä korjattiin alueella olevat kääntöpöydät ja raiteet. Työ oli jo syksyllä 1926 aloitettu hätäaputyönä.

Virutushuoneet ja pesusillat pidettiin kunnossa kuten aikaisemminkin.

Kaikukujan päähän rakennettiin maihinlaskusilta moottoriveneitä varten.

Rautatieliikennettä varten rakennettiin Länsisataman Lastauttajankadulle asetettavan vaunuvaa'an perustukset, mutta vaa'an, jonka valtion rautatiet hankkivat, paikoilleenpano oli jätettävä keväeseen.

Sörnäisten satamassa sijaitsevasta työväen ruokalasta rakennettiin viemäri rantaan.

Eräs korttelin n:o 178 raiteessa oleva kääntöpöytä vaihdettiin suurempaan H-vaunuja varten.

Lisääntyvää hiili liikennettä varten rakennettiin uusi sivuraide Lastauttajankadulle Länsisatamassa. Tähän tarkoitukseen tarpeellinen määräraha kuuluu vuoden 1928 menoarvioon.

Sörnäisten rantatien varrella jatkettiin täyttämistöitä ja rantatuki-muurin rakentamista pitkin rantaa, mikä oikaistiin poistamalla sen ulkonevat osat. Määräraha tätä varten oli myönnetty vuoden 1925 talousarviossa.

Malmin—Hertonäsin rautatierakennuksella suoritettiin ainoastaan eräitä tutkimustöitä.

Satamaradalla Töölön tavara-aseman ja Länsisataman välillä olivat työt keskeytyksissä.

Katajanokan kortteliin n:o 189 rakennettavaa väliaikaista kappaletavara-suojaa varten laati huonerakennusosasto piirustukset ja kustannusarvion.

Vuonna 1926 työkalujen ostoa varten myönnetyllä määrärahalla hankittiin huuhtontapumppu, erilaisia vastustuksia höyrynostokauhoihin, kiinteä sähköllä käyvä Atlas-kompressori ja siirrettävä öljymoottorilla varustettu kompressori.

Muun viraston tai yksityisen laskuun suoritettiin, paitsi laiturei- ja silta-vaurioiden korjauksia eräitä suurenlaisia töitä, kuten vesijotokanavan louhimis- ja kaivamistöitä Tarmonkadulla Meklarinkadun itäpuolella, perustukset Laivalaiturin nosturikiskon pidentämiseksi aallonmurtajaan päin y. m. Helsingin makasiiniosakeyhtiön laskuun sekä Sörnäisissä olevan hiilenpurkaus-sillan ja jäähdytysvedenottoaikan uudestirakentaminen sähkölaitoksen laskuun. Eteläsatamassa sijaitsevien satamanosturien hoito ja käyttö suoritettiin satamaliikennekonttorin laskuun. Kirkkokonttorin pyynnöstä korjattiin Harjun ruumishuoneelle johtava raide. Vesi- ja viemärijohtojen liittämissä suoritettiin toiminimen Wigg aktiebolaget laskuun korttelissa n:o 178 ja Suomen valtamerentakaisen kauppa osakeyhtiön laskuun Länsisatamassa. Valtion telakan ja konepajojen pyynnöstä syvennettiin uivan telakan uusi paikka Katajanokan pohjoisrannalla.

Katu- ja viemäriosastoon kuuluivat työpäällikkö, apulaispäällikkö, 4 ylimääräistä insinööriä, 2 vaakitsijaa, 2 piirtäjää ja 3 konttoriapulaista.

Osaston alaisten työpaikkojen suoranainen työnjohto oli 30 rakennusmestarin valvonnan alaisena.

Työvoima vakinaisissa töissä oli suurin helmi- ja kesäkuussa, jolloin sen lukumäärä¹⁾ nousi 810 ja 763 mieheen ja pienin tammi- ja huhtikuussa eli 604 ja 587 miestä. Hätaäputoita suorittavien työmiesten lukumäärä oli suurin helmikuussa, jolloin osaston töissä oli 281 miestä.

Kaupungin katuosuuksien ja yleisten paikkojen korjauksia suoritettiin 799,978: 56 markalla, jakautuen seuraavasti: kiveäminen 314,457: 94 markkaa, sepelöiminen 301,806: 45 markkaa, asfaltoiminen 32,733: 30 markkaa, painuneitten katujen tasoitus ja täyttö 67,114: 58 markkaa, katukilpien ylläpito 7,735: 75 markkaa sekä työnjohto ja sekalaiset menot 76,130: 54 markkaa.

Myöskin muut menosääntöön otetut määrärahat katujen ja yleisten paikkain kunnossapitoa varten käytettiin vuoden kuluessa määrättyihin tarkoituksiin.

Menosääntöön otetut katujen ja yleisten paikkain uudistykset loppuun suoritettiin vuoden kuluessa paitsi allamainittuja, jotka tehtiin ainoastaan osittain: Töölönkadun tasoittaminen Kulneffin- ja Runeberginkatujen välillä, Adolfintien tasoittaminen Franzénin- ja Pengerkatujen välillä, Torkkelinkujan tasoittaminen, Pakaankadun länsisivun tasoittaminen Päijäntentien ja Sturenkadun välillä sekä Kalervonkadun tasoittaminen Kuntähdessä.

Suurempien, vuoden kuluessa suoritettujen tasoitustöitten joukossa, voidaan mainita Arkadiankatu Runebergin- ja Mechelininkatujen välillä, Mechelininkadun itäinen sivu Arkadian- ja Etelä Hesperiankatujen välillä, Museokatu Runebergin- ja Mechelininkatujen välillä, Ilmarisenkatu Arkadian- ja Sammonkatujen välillä, Sammonkatu Runebergin- ja Mechelininkatujen välillä, Lutherinkatu Runebergin- ja Ilmarisenkatujen välillä sekä Haka-

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 134*.

niemenkatu. Uusia katuja on sitäpaitsi teetetty Kumtähdessä ja Käpylässä yhteensä 15,683 m², kustannusten noustessa 1,111,769: 02 markkaan.

Viemärien ja laskuojien korjaus- ja kunnossapitokustannukset nousivat 588,327: 95 markkaan, jaettuna seuraavasti: johdot 202,090 markkaa, syöksykaivot 264,965: 90 markkaa, ojat 43,966: 80 markkaa, työnjohto ja sekalaiset menot 77,305: 25 markkaa.

Kustannukset Savilan puhdistusaseman käytöstä ja hoidosta nousivat 118,976: 02 markkaan. Voimankulutus nousi 33,033 kilowattituntiin ja oli puhdistusteho, kaupungin terveydellisten tutkimusten laboratorioin jättämien tutkimusraporttien mukaan, yleensä tyydyttävä. Alppilan puhdistusasema, joka rautatiepenkereen painumisen takia tuhoutui vuonna 1924, rakennettiin uudelleen ja voitiin ottaa käyttöön syyskuussa.

Kaikki menosääntöön otetut kanavien ja viemärien korjaus- ja kunnossapitotyöt suoritettiin vuoden aikana, paitsi viemärijohtoa Pakaankatuun Pääjäteentien ja Sturenkatujen välille, joka tehtiin ainoastaan osittain.

Suuremmista likaviemäreistä, jotka vuoden kuluessa rakennettiin, mainittakoon viemärijohtojen pidentäminen Katajanokalla, viemärijohto Lutherinkadulla Runebergin- ja Ilmarisenkatujen välillä ja Töölönkadulla Kulneffin- ja Runeberginkatujen välillä, viemärien jatkaminen Näkinkujalla, viemärijohtojen uudestaan laskeminen Helsinginkadulla Harju- ja Kaarlenkatujen välillä, viemärijohto Adolfinniellä Franzénin- ja Pengerkatujen välillä sekä likaviemärijohto Pengerkadulla Helsingin- ja Vaasankatujen välillä. Uusia likaviemärijohtoja teetettiin sitäpaitsi Käpylässä, Kumtähdessä ja Ruskeasuolla yhteensä 1,782 m, kustannusten noustessa 1,004,837: 50 markkaan.

Viertoteiden uudelleen sepelöimistä suoritettiin yhteispinta-alaltaan 35,700 m² kustannusten ollessa 798,138: 83 markkaa ja teiden sepelöimistä 11,300 m² kustannusten ollessa 967,651: 90 markkaa.

Viertoteiden ja teiden asfaltoimista suoritettiin kertomusvuonna jonkin verran laajemmin kuin aikaisemmin. Pääasiallisesti käytettiin kylmää asfalttia, n. k. asfalttiemulsioita. Siten sepelöitiin uudelleen ja asfaltoitiin It. Viertotie Hermannista Vanhaankaupunkiin, Eläintarhantie, Seurasaaarentie, Kaivo- puistontie ja Speranskintie.

Uudistöistä viertotiellä mainittakoon Länt. Viertotien levittäminen Kulneffin- ja Nordenskiöldinkatujen välillä, Länt. Viertotien kiveäminen nupukivillä Kulneffin- ja Toivonkatujen välillä, It. Viertotien kiveäminen nupukivillä Pääskylänkadun ja raitiotietallin välillä sekä It. Viertotien levittäminen ja kiveäminen Torkkelin ja Helsinginkatujen välisellä osalla. Vuoden kuluessa suoritettiin loppuun vuonna 1926 aloitettu siltarakennus It. Viertotiellä Sörnäisten radan yli. Valtion rautatiet suoritti ja kustansi tämän työn.

Urheilu- ja leikkikenttien korjausta ja ylläpitoa suoritettiin käyttämällä siihen menosäännössä merkityt määrärahat. Myöskin menosääntöön otetut uudistustyöt ovat vuoden kuluessa tulleet suoritetuiksi. Siten tehtiin täyttämistä ja tasoitustöitä Käpylän urheilukentällä 88,417: 90 markalla, Raahenkadun varrella olevalla urheilukentällä 98,801: 65 markalla ja Mustikkamaan juhla- kentällä 197,785: 05 markalla.

Työnpuutteen lieventämiseksi tehtiin vuoden kuluessa seuraavat ylimääräiset työt: louhimis- ja täyttämistöitä Mechelininkadun länsipuolella, Pakaankadulla, Sturenkadulla ja Munkkiniemenkadulla. Kustannukset näistä hätäaputöistä nousivat 1,192,082: 08 markkaan.

Paitsi yllämainittuja töitä tehtiin erinäisiä töitä sekä kaupungin muille laitoksille että yksityisille henkilöille, ja nousivat kustannukset niistä 3,200,010: 80 markkaan.

Huonerakennusosaston henkilökuntaan kuuluivat kaupunginarkkitehti, apulaiskaupunginarkkitehti, 5 ylimääräistä arkkitehtia, 2 piirustajaa, 1 kirjainpitäjä ja 3 konttoriapulaista. Osaston työpaikkojen suoranainen työnjohto oli 11 rakennusmestarin valvonnan alaisena.

Osaston töissä oli keskimäärin 188 työmiestä¹⁾. Työvoima oli suurin heinä- ja elokuussa eli 225 ja 238 sekä pienin maaliskuussa eli 139 työmiestä.

Kaupungin omistamien rakennusten ja tilusten korjaus- ja ylläpitokustannuksia varten oli menosääntöön otettu yhteensä 4,127,540 markkaa. Haka-salmen huvilan muutos- ja sisustustöitä varten myönnetty määräraha, 42,000 markkaa, siirrettiin vuoteen 1928. Kustannukset korjauksesta ja ylläpidosta nousivat 3,823,748: 81 markkaan. Jos viimeainittu summa ja vuoteen 1928 siirretty määräraha, 42,000 markkaa, vähennetään käytettävänä olevasta määrärahasummasta, on jäännös 261,791: 19 markkaa, mikä summa siis on säästöä.

Uudisrakennuksia ja muutosrakennustöitä varten oli menoarvioon varattu yhteensä 5,763,850 markkaa, johon tulee lisäksi vuodesta 1926 siirretyt 3,449,135: 79 markkaa, 1928 vuoden menoarvioon merkityt 151,164: 45 markkaa sekä vuoden varrella myönnetty 15,000 markan suuruinen määräraha eli yhteensä 9,379,150: 24 markkaa. Kustannukset nousivat 8,171,391: 88 markkaan. Säästöstä, 1,207,758: 36 markasta, makuuhallien rakentamista varten Kivelän sairaalaan myönnetty määräraha, 50,000 markkaa, palautettiin kaupunginkassaan, kun taas 1,147,564: 67 markkaa siirrettiin vuoteen 1928 suorittamatta olevia töitä varten. Todellinen säästö kaikista vuoden varrella teetetyistä uudisrakennuksista ja muutosrakennustöistä nousi siis 10,193: 69 markkaan.

Vuodelta 1926 siirrettiin sitäpaitsi 286,694: 26 markkaa Ryttylän koulukodin koulu- ja asuntolarakennuksen töiden loppuunsaattamista varten, 130,000 markkaa Kasarmintorin kauppahallin kattoterassin korjaukseen, 1,878: 49 markkaa poliisilaitoksen etsivän osaston talon koroittamiseen, 112,745: 52 markkaa työväenasuntorakennukseen Pakaankadun varrella, 214,896: 78 markkaa talossa n:o 26 Korkeavuorenkadun varrella olevan paloaseman rakennusmuutokseen, 380,403: 66 markkaa tuberkulootisten asuinrakennukseen sekä 350,000 markkaa tavara-aseman sisustamiseksi Katajanokalla, eli siis kaikkiaan 1,476,018: 71 markkaa. Suoritettujen töiden kustannukset nousivat 760,573: 99 markkaan. Säästöstä, 715,444: 72 markasta, palautettiin kaupunginkassaan Kasarmintorin kauppahallin kattoterassin korjaukseksi myönnetty määräraha, 130,000 markkaa, ja 350,000 markkaa siirrettiin vuoteen 1928. Todellinen säästö oli siis 235,444: 72 markkaa.

Vuoden kuluessa suoritettiin sitäpaitsi erinäisiä töitä yhteensä 755,123: 70 markalla, jotka osin maksettiin etukäteen kaupunginkassasta ja sitten otettiin 1928 vuoden menosääntöön, osin kaupunginvaltuuston eli rahatoimikamarin käyttövaroista.

Paitsi yllämainittuja suoritettiin töitä kunnan eri laitosten ja viranomaisien laskuun 721,159: 44 markan arvosta, 743,076: 38 markaksi arvioitujen kustannusten sijasta.

Huonerakennusosaston suorittamien töiden kokonaiskustannukset vuonna 1927 nousivat 14,231,997: 82 markkaan. Säästö näitä töitä varten varatusta määrärahasta oli 563,607: 47 markkaa.

Vuoden varrella suoritettiin loppuun joukko suurehkoja uudisrakennustöitä. Niinpä rakennettiin työväenopiston rakennus tontille n:o 26 Helsingin-

¹⁾ Ks. tätä kert. s. 131*.

kadun varrella, jota varten oli myönnetty 4,327,000 markan suuruinen määräraha; kustannukset siitä nousivat 4,326,990: 59 markkaan. Koska rakennuksen kuutiosisällys on 11,990 m³ olivat siis kustannukset m³:iä kohti 360: 88 markkaa. Työväenasuntorakennus tonteilla n:ot 39—43 Pakaankadun varrella rakennettiin 4,663,833: 57 markan kustannuksin lasketun 4,664,000 markan sijasta. Kun rakennuksen kuutiosisällys oli 14,646 m³ ja huoneiden lukumäärä 118 olivat kustannukset m³:iä kohti 318: 44 markkaa ja huonetta kohti 39,524: 01 markkaa. Ryttylän koulukodin koulu- ja asuntolarakennuksen kustannukset nousivat 1,711,796: 14 markkaan. Määräraha oli 1,947,000 markkaa. Säästöstä, 235,203: 86 markasta, siirrettiin 129,000 markkaa kaupunginvalluuston päätöksen¹⁾ mukaan määrärahaan uuden keittiörakennuksen rakentamiseksi Ryttylään. Jäännös, 106,203: 86 markkaa, palautettiin kaupunginkassaan. Koska rakennuksen kuutiosisällys oli 7,325 m³, oli kustannus m³:iä kohti siis 233: 69 markkaa. Tuberkulootisten asuinrakennus tontilla n:o 7 Tammi-saarenkadun varrella rakennettiin valmiiksi 1,087,991: 85 markan kustannuksin. Koska rakennuksen kuutiosisällys oli 3,226 m³ ja huoneiden lukumäärä 24, oli kustannus m³:iä kohti 337: 26 markkaa ja huonetta kohti 45,333 markkaa. Kumtähden siirtolapuutarhaan rakennettiin puutarhurinasunto, kellari- ja ulkohuonerakennus, portti- ja vajarakennus sekä käymälä, yhteensä 199,255: 13 markan kustannuksin. Kustannukset pääpaloaseman muutos- ja lisärakennuksesta nousivat 1,699,952: 73 markkaan.

Piharakennuksen rakennustyöt tontilla n:o 7, osoite n:o 39 Korkeavuorenkadun varrella suoritettiin loppuun, ja määrärahasäästö siirrettiin vuoteen 1928 pihamaan tasoittamista varten.

Kolmannen poliisiaseman uudisrakennus sekä Kivelän sairaalan keittiörakennus muurattiin vuoden kuluessa ja sisustamistyöt jatkuivat vuoden vaihteessa.

Huonerakennusosastolla käsiteltiin 301 diarioon vietyä asiaa, joista annettiin lausuntoja osaksi kaupungin yleisten töiden hallitukselle, osaksi rahatoimikamarille tai muille laitoksille. Sitäpaitsi laadittiin piirustuksia ja ehdotuksia uudis- ja muutosrakennuksia varten. Näistä mainittakoon seuraavat: pää- ja työpiirustukset piharakennukseksi tontille n:o 7, osoite n:o 39 Korkeavuorenkadun varrella, puutarhurinasunnoksi y. m. Kumtähden siirtolapuutarhan alueelle, keittiörakennukseksi Kivelän sairaalaan, sähkölaitoksen Kaarlenkadun varrella olevan ala-aseman lisärakennukseksi, kolmannen poliisiaseman uudisrakennukseksi, Forsbyn kunnalliskodin paviljongin litt. F koroittamiseksi, autovajaksi kaupungin varastopihalle, kasvien säilytyskellariksi kaupunginpuutarhaan, keittiörakennukseksi Ryttylän koulukotiin sekä muuntaja-asemaksi sähkölaitoksen taloon Sibyllankadun varrella, työpiirustukset työväenopiston uudisrakennukseksi, tuberkulootisten asuinrakennukseksi, poliisivahtituvaksi Mustikkamaalle sekä satamavahtikojuksi ja tullipaviljongiksi Katajanokalle; ehdotuspiirustukset rakennukseksi ammattikouluille, Korkeasaaren ravintolarakennuksen lisärakennukseksi, Länsisataman tavara-aseman lisärakennukseksi, paloasemaksi Käpylään, pumppu-asemaksi Sörnäisiin, katurakennukseksi tontille n:o 7, osoite n:o 39 Korkeavuorenkadun varrella, autovajaksi ja vajarakennukseksi Kivelän sairaalaan, Nikkilän mielisairaalan laajentamiseksi y. m. Sitäpaitsi on konttorissa ylimääräisillä määrärahoilla suoritettu valmistavia töitä uudeksi kaupungin- ja virastotaloksi.

¹⁾ Ks. tätä kert. os. I. Kaupunginvalluusto.

Lämpötekniikka. Tutustuaksensa uudenaikaisiin jäädytyslaitoksiin teki lämpötekniikko syyskuussa, hallituksen myöntämällä avustuksella, opintomatkan Saksaan ja Sveitsiin.

Paitsi kaupungin lämmityslaitosten kunnossapitoa, jota varten menosääntöön oli otettu 290,000 markan suuruinen määräraha, valvoi lämpötekniikko seuraavia uudisrakennustöitä: lämmitys-, keitto- ja jäädytyslaitteita Kivelän sairaalan uudessa keittiörakennuksessa; lämmitys-, vesi- ja viemärijohtoja sekä keittiösisustusta Ryttylän koulukodin uudessa keittiörakennuksessa; lämmityslaitosta uudisrakennukseen tontilla n:o 7, osoite n:o 39 Korkeavuorenkadun varrella; lämmityslaitosta pääpaloasemaa varten; lämmityslaitosta työväenopiston uudisrakennukseen; lämmityslaitosta kansakoulurakennukseen Porthaninkadun varrella; lämmityslaitosta uuteen kasvinsäilytyskellariin kaupunginpuutarhassa; lämmityslaitosta tulli- ja pakkahuoneen toimistosaliin; lämmityslaitosta uuteen poliisitaloon Hietaniemenkadun varrella; sekä uuden höyrykattilan hankinnan Bengtsårin koulukotiin.

Sitäpaitsi otti lämpötekniikko osaa seuraavien kysymysten selvittämiseen: kysymykseen Nikkilän sairaalan laajentamisesta 1,200 potilasta varten; kulkutautisairaalan keittolan ja pesulaitoksen laajentamisesta siihen kuntoon, että nämä laitokset voisivat myös tyydyttää uuden tuberkuloosisairaalan tarpeet; Marian sairaalan paviljonkien n:ot 9 ja 10 varustamisesta keskuslämmitys- sekä vesi- ja viemärijohtolaitteilla, vanhojen kansakoulutalojen Nikolain- ja Annankatujen varrella, varustamisesta keskuslämmityslaitteilla; sekä keskuslämmityslaitteiden rakentamisesta poliisilaitoksen eri paikoissa oleviin autotalleihin.

Kaupunginasemakaavaosasto. Henkilökunnan kokoonpanossa ei ole tapahtunut mitään muutosta. Ylimääräinen arkkitehti E. Kaalamo teki kesäkuussa opintomatkan Tukholmaan, Osloon, Bergeniin, Lontooseen, Haagiin ja Amsterdamiin.

Vuonna 1927 sai asemakaavaosasto selvitellä suuren joukon katu- ja tonttijärjestelykysymyksiä sekä tontinluovutusasioita, joista viimeksimainituista voidaan mainita kysymykset taidehallin, teollisuuskoulun, J. ja M. Lallukan taiteilijakodin, Helsingin konservatorion sekä valtion koelyseon tonteista. Esikaupunkiliikennettä koskevan mietinnön kartta-aineistotyöt, jotka ovat kestäneet monta vuotta, loppuunsaoritettiin kevääseen mennessä, ja piirustukset liitettiin mietintöön, jonka komitea jätti rahatoimikamarille. Syksyllä aloitettiin rahatoimikamarin kehoituksesta alustavat työt nykyisen kaupunginrajojen ulkopuolella olevien kaupungin omistamien alueiden vastaisen käytön selvittelyä varten. Töiden laskettiin vievän paljon aikaa. Muista töistä mainittakoon Töölön pohjois- ja länsiosien ja Merisataman ranta-alueen järjestelyä koskevien ehdotusten laatiminen, sekä julkisivukaaviot erinäisiin Töölön ja Kallion alueiden kortteleihin. Lopullinen jaoittelukaava laadittiin Kumtähden omakotialueiden kortteleita n:ot 923—929 varten, jonka kaavan rahatoimikamari hyväksyi.

Allamainitut asemakaavanmuutospiirustukset laadittiin: tontin- tai rakennusrajain muutokset tehdaskortteleissa n:ot 175 ja 252, kortteleissa n:ot 97, 334 a, 334 b, 337, 401, 429, 467, 474, 480, 483, 484, 488, 490, 642 ja 643, tontin n:o 27 Iso Robertinkadun varrella korttelissa n:o 93, tontin n:o 2 Ehrensverdintien varrella korttelissa n:o 228, tontin n:o 23 Mechelininkadun varrella korttelissa n:o 439, tonttien n:ot 3—7 Agricolankujan varrella korttelissa n:o 337, tonttien n:ot 12—16 Porvoonkadun varrella korttelissa n:o 373, Leppäsuon ja Bjälbon alueiden, istutukseksi Caloniuksen- ja Runebergin-

katujen kulmassa, Katajanokan itäistä osaa varten, uuden korttelin n:o 363 järjestämiseksi Toisen linjan varrella; tonttien n:o:jen 9 a ja 10 a Eerikinkadun varrella korttelissa n:o 153, tonttien n:o:jen 17 a ja 17 b Kasarminkadun varrella korttelissa n:o 104 sekä tonttien n:o:jen 5 a ja 5 b Apollonkadun varrella korttelissa n:o 448 yhdistämistä varten; tontin n:o 26 Viipurinkadun varrella korttelissa n:o 373, tontin n:o 32 It. Viertotien varrella korttelissa n:o 250, tontin n:o 6 Tehtaankadun varrella korttelissa n:o 136, tontin n:o 1 It. Viertotien varrella korttelissa n:o 301 sekä tontin n:o 54 Runeberginkadun varrella korttelissa n:o 478 jakamista varten; sekä Vallilan korttelien n:o:jen 580, 581 ja 532 jaoituskaavojen sekä Tilkan ja Kuntähden sairaala-alueiden muutosehdotukset.

Paitsi yllämainittujen kaupunginasemakaavamuutosten yhteydessä annettuja lausuntoja osasto antoi 120 kirjallista mietintöä.

Geodeettisen osaston henkilökuntaan kuuluivat kaupungingeodeetti, apulaisgeodeetti, 3 mittaus- ja kartoittaja-apulaista sekä 2 karttapiirtäjätärtä.

Rakennuskonttorin geodeettinen osasto suoritti vuonna 1927 169 tonttimittausta ja valmisti yhtä monta uutta tonttikarttaa mittakirjoineen, niistä 2 kaupungin omia laitoksia varten; 95 kivijalan tarkastusta; 49 rajankäyntitoimitusta osaksi kaupunkitonteilla, osaksi vuokra-alueilla; 474 maa-alue- ja 3-vuotiskatselmusta ja 163 n. s. tarkastuskatselmusta; valmisti sitäpaitsi 23 kopiota vanhemmista tonttikartoista mittakirjoineen, 33 karttapiirrosta asuntotonteista, 40 muuta karttakopiota yksityisille ja kaupungin virastoille ja 9 tonttien jakosuunnittelua; antoi 202 kirjallista lausuntoa erinäisistä asioista, joista 3 rahatoimikamarille, 76 yleisten töiden hallitukselle ja 123 rakennuskonttorille.

Tämän lisäksi suoritti osa osaston henkilökunnasta kesän kuluessa mittauksia kaupungin karttavaraoston täydentämistä varten. Kolmioverkkoon kuuluvissa monikulmiomittauksissa luettiin 31 alemman luokan kolmiopistettä ja 150 ketjupistettä. Vuonna 1926 aloitettu ketjumittaus lopetettiin X ja XII kaupunginosassa, ja tämän lisäksi mitattiin I ja VIII kaupunginosa kokonaan sekä II, III, VII ja IX kaupunginosa suurimmaksi osaksi. Mitattujen kilmavälien luku oli 325 ja niiden yhteenlaskettu pituus 36,581 m.

Kesän alussa alkuunpantu tarkka vaakitus suoritettiin I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, XI, XIII, XIV ja XX kaupunginosissa sekä osaksi X ja XII kaupunginosissa, ja vaakittiin yhteensä 323 kiintopistettä, sekä laskettiin niiden tasoittamattomat korkeudet, kuitenkin lopullisesti tarkistamatta tuloksia.

Talvikuukausina laskettiin sekä monikulmio- että korkeusmittauksista kaikki luetut kulma- ja vaakituskirjat sekä lisäksi määriteltiin 20 kolmannen luokan kolmiopisteen lopulliset asemat sekä tarkistettiin osaksi ennen laskettujen pisteiden määritelmiä.

Piirustusosastolla laajennettiin ja täydennettiin kaupungin karttastoa sekä valmistettiin erinäisiä yleiskarttoja.

Puisto-osasto. Henkilökuntaan kuului kaupunginpuutarhuri ja apulaispuutarhuri.

Yleensä jatkui puisto-osaston toiminta entiseen tapaan, kuitenkin laajentuen ja lisääntyen vuosi vuodelta yhä suuremmassa määrässä, mikä seikka onkin tyydytyksellä merkille pantava, sillä osoittaa se, että ollaan oikeaan suuntaan menossa. Kauan kestäneen kuitenkin ennenkuin voidaan sanoa Helsingissä olevan tarpeeksi puistoja, sillä kaupunki kasvaa ja laajentuu suhteellisesti enemmän kuin uusia puistoja perustetaan. Selvimmin tämä tulee näkyviin Töölössä, jossa puistoja toistaiseksi on aivan liian vähän.

Talvi ja kevät olivat poikkeuksellisen tuhoisat monivuotisille kasveille, joista muutamit verrattain kestävinä pidetyt lajitkin, kuolivat tyyten. Keväällä oli sen vuoksi suuri osa monivuotisista kasveja uusittava. Samoin paleltui paljon koristepensaita, jopa koristepuitakin. Varsinkin puiden oksia kuivui paljon ja riitti kuivien oksien poistamisesta työtä pitkäksi aikaa.

Vuoden lopulla tehtiin uusi luettelo kaikista puisto-osaston hoitoon ja valvontaan kuuluvista puistoista ja puistikoista sekä vuoden 1928 alusta osastolle kuuluvista puistoalueista ja luonnonpuistoista (Kyläsaari ja Hietaniemi). Luettelossa, joka käsittää kaikkiaan 77 eri puistoaluetta, ovat nämä jaetut neljään luokkaan sen mukaan, millaisessa kunnossa ne olivat ja miten niitä hoidettiin. Ensimmäiseen luokkaan laskettiin puistikot, joissa on kukkaisu-
tutuksia ja joissa ruoho pidetään lyhyenä, esim. esplanadit, Eiran puistikko, Katajanokan ja Koulutorin istutukset, sekä kaupunginpuutarhan ruusutarha. Toiseen luokkaan puistikot, joissa on puu- ja pensasistutuksia ja ruohokenttiä esim. Liisankadun puistikko, Kallion ja Johanneksen kirkkopuistikot, Kaisaniemi ja Tähtitorninmäki. Kolmanteen luokkaan muut puistot, joissa ruoho leikataan 2—3 kertaa kesässä, esim. Kaivopuisto, osa Eläintarhaa ja sairaalain alueet. Neljänteen luokkaan kuuluvat luonnonpuistot esim. Alppila, Kyläsaari, Hakasalmen ja Hesperian puistot, Eläintarha ja Hietaniemi. Puistoalue jaettiin eri luokkiin seuraavasti:

Luokka.	Puistoalue, m ² .	Luokka.	Puistoalue, m ² .
I	118,765	III	505,850
II	428,220	IV	681,690
			Yhteensä 1,734,525

Vuoden 1927 aikana saatiin valmiiksi Hernesaarenkadun, Meritorin ja Fredrikinkadun pohjoispäässä olevat puistikot. Dagmarinkadun leikkikentän nurmikon kylvä ja puitten istutus sekä Nervanderinkadun puistikon alppikasvien istutus jäivät seuraavaan vuoteen. Hauhontien puistikon, Kumtähden siirtolapuutarhan sekä sen läheisyydessä sijaitsevan koulupuutarhan perustamistyöt saataneen valmiiksi ensi vuonna. Kivelän sairaalan puutarhan ja Kaisaniemen puiston perustamis- ja uudistustyöt olisi jaettava useamman vuoden osalle.

Kukkakasveja istutettiin kesän kuluessa seuraaviin paikkoihin: Kappeli-esplanadiin, Aleksanteri II:n ja J. V. Snellmanin patsaalle, Ritarihuoneen-, Säätytalon-, Katajanokan- ja Eiranpuistikkoon, Engellaukealle, Hankkijan liiketalon edustalle, Marian sairaalan luo, kirurgisen sairaalan luo ja kulkutautisairaalan luo, siirtolapuutarhaan, Ruoholahteen, Sirkuskadun puistikkoon, Vanhan kirkon puistoon, Tähtitorninmäelle ja Koulutorin puistikkoon, muutamille haudoille hautausmaalla, Vapaamuurarin haudalle Kaisaniemessä, kaupunginpuutarhaan sekä talvipuutarhan edustalla oleville pengermille. Istutettujen kasvien lukumäärä oli 53,475 ja arvo 198,110:50 markkaa. Verrattuna edelliseen vuoteen lisääntyi istutettujen kasvien lukumäärä 17,600:lla.

Menosääntöön istutusten ja puutaimistojen kunnossapitoa varten otettu määräraha oli 1,150,000 markkaa. Kirjatut kustannukset nousivat 1,150,096:26 markkaan, jakautuen seuraavasti:

	Smk.		Smk.
Kasvihuoneet.....	189,893: 17	Brahenkadun urheilukenttä	7,873: 40
Kaivopuisto	100,769: 85	Suomen pankki.....	7,829: 10
Esplanadit	93,293: 39	Lönnrotin puistikko.....	7,726: 80
Tähtitorninmäki	67,643: 75	Ateneumi	7,697: 80
Kaupunginpuutarha.....	66,180: 40	Liisanpuistikko	7,512: 40
Kaisaniemi.....	46,239: 83	Kapteeninkadun puistikko..	7,503: 60
Katajanokan puistikko ...	33,781: 30	Haudat	7,293: 80
Eiran puistikko	28,498: 55	Pääskylänkadun puistikko..	6,690: 50
Vanhan kirkon puistikko ..	26,298: 60	Fredrikinkadun pohjoispään istutukset	6,442: 20
Engelaukea	23,767: 50	Ritarihuoneen puistikko....	6,081: 80
Hakasalmen ja Hesperian puistot	23,674: 50	Erottaja	5,266: 50
Punanotko	22,960: 10	Simon lehtokuja	5,263: 60
Kallion kirkko	20,486: 70	Puistikko Teknillisen kor- keakoulun luona	3,865: 30
Eläintarha	20,249: 45	Hakaniemen puistikko	3,626: 70
Istutukset kirurgisen sai- raalan luona	15,945: 40	Istutukset Perämiehenkadun luona	3,475: —
Varastopiha	14,519: 80	Kallion kaupunginkirjasto ..	3,360: 50
Lapinlahden puistikko	13,782: 80	Fredrikintori	2,725: 80
Pengermät talvipuutarhan edustalla.....	13,622: 50	Puistikko Konstantininkadun luona	2,635: 90
Heikinkadun kujanteet	12,500: 30	Aleksanteri II:n patsas	2,241: 90
Haapaniemen urheilukenttä	12,126: 20	Porvoonkadun puistikko....	2,099: 70
Runebergin ja Lönnrotin pat- saiden koristaminen	11,068: 75	Arkadian- ja Salomoninkatu- jen väliset istutukset ...	1,994: —
Koulutori	10,955: 70	Viidennen linjan istutukset..	1,513: 60
Säätytalon puistikko	10,935: 70	Saksalainen kirkko	1,355: 20
Tokantori	10,505: 40	Pohjolankadun kujanne	255: 30
Unioninkadun puistikko	10,004: 90	Sekalaiset	122,052: 12
Istutukset korttelissa n:o 127	8,091: 70		
Tempelikadun puistikko ..	7,917: 50		
		Yhteensä	1,150,096: 26

Korjaukset ja kunnossapito nimisen luvun muut menot oli laskettu 632,989: 86 markaksi. Todelliset menot olivat 643,121: 98 markkaa. Uudis-
töitä varten käytettiin 993,240: 54 markkaa menosääntöön tarkoitusta varten
otetusta määrärahasta.

Suuri puute tuli poistetuksi, kun syksyllä rakennettiin kaupunginpuu-
tarhaan 6 × 26 m:n suuruinen sementtitiilinen kellari kasvien talvisäilytystä
varten. Kellaria voitiin lämmittää viereisen kasvihuoneen pannusta johde-
tulla lämpöputkella ja tuuletus taas kävi tehokkaasti suurien ilmanvaihto-
torvien kautta.

Tärkeää olisi että talvipuutarhan lasikatto lähitulevaisuudessa uudis-
tettaisiin ja puhdistettaisiin. Sen kaksinkertaista, vuosikymmenten kuluessa
suuresti likaantunutta ja paikkailtua lasitusta ei saa puhtaaksi muuten kuin
lasittamalla ja kittaamalla koko lasikatto uudelleen.

Töiden laajuutta Helsingin istutuksilla osoittaa ehkä osaltaan työ-
väen lukumäärä, mikä keskimäärin oli 115 henkeä kuukaudessa, suurin oli
se heinäkuussa, nim. 212 miestä, pienin joulukuussa eli 17 henkeä. Sitäpaitsi
oli 4, toisinaan 5, kuorma-autoa ja parikymmentä hevosajuria käytännössä
melkein koko vuoden.

Mitään vakinaista myyntiä ei kaupunginpuutarhasta harjoitettu, aino-
astaan ylijääneitä kappaleita myytiin 115,652: 05 markan arvosta.

Varasto-osaston henkilökuntaan kuuluivat kertomusvuonna varastopääl-
likkö, kirjanpitäjä ja 2 konttoriapulaista. Päävarastolla toimi varaston-
hoitaja ja konttoristi sekä konepajoissa insinööri ja tuntikirjuri.

Varasto-osaston toimena oli hoitaa kaupungin päävarasto sekä varastot Ruoholahdessa ja Hakaniemessä kuin myöskin konepajat Malminkadun varrella sekä rakennuskonttorin tarveaineiden osto.

Vuoden kuluessa käyttivät konepajoja rakennuskonttorin eri osastot, muut kunnan laitokset ja yksityiset, joiden laskuun tehtiin töitä yhteensä 1,872,889: 54 markalla, kuten allaolevasta yhdistelmästä lähemmin ilmenee:

	Työainekustannukset, Smk.	Työkustannukset, Smk.	Yhteensä, Smk.
Satama- ja rautatieosasto	78,089: 85	163,555: 60	241,645: 45
Katu- ja lokaviemäriosasto	182,984: 20	284,917: 90	467,902: 10
Huonerakennusosasto	71,977: 95	356,164: 05	428,142: —
Kaupunginasemakaavaosasto	50: —	549: —	599: —
Geodeettinen osasto	5,405: 60	8,489: 90	13,895: 50
Puisto-osasto	13,645: 10	77,742: 90	91,388: —
Varasto-osasto	271,780: 39	227,202: 35	498,982: 74
Muut kunnan virastot sekä yksityiset henkilöt	60,067: 75	70,267: —	130,334: 75
Yhteensä	684,000: 84	1,188,888: 70	1,872,889: 54

Varastossa olevien rakennustarpeiden arvo oli tammikuun 1 p:nä 1927 3,282,195: 88 markkaa, vuoden kuluessa ostettiin tarpeita 4,461,889: 80 markalla ja käytettiin 5,575,846: 61 markan arvosta, joten säästö vuoteen 1928 oli 2,168,239: 07 markkaa.

Tarveaineiden kulutus jakaantui eri kuluttajien kesken seuraavasti: satama- ja rautatieosasto 655,333: 45 markkaa, katu- ja lokaviemäriosasto 4,058,096: 15 markkaa, huonerakennusosasto 157,951: 45 markkaa, kaupungin-asemakaavaosasto 150 markkaa, geodeettinen osasto 4,964: 75 markkaa, puisto-osasto 41,156: 85 markkaa, tilivirasto 8,542 markkaa, varasto-osaston työpajat 511,393: 03 markkaa sekä kunnan muut laitokset ja yksityiset henkilöt 138,258: 93 markkaa.

Tilivirasto. Rakennuskonttorin tilivirastossa työskenteli vuonna 1927 sama henkilökunta kuin aikaisempina vuosina.

Tilitodistuksia oli vuoden varrella 10,673, meneviä kirjelmiä 946 ja kirjanpitoeriä yhteensä 25,824 kpl. Tiliviraston määrärahasta säästyivät 7,881: 70 markkaa.

Kaupungin metsäin hoito. Metsän raivaustöitä suoritettiin Reijolan, Meilahden ja Mäkelän tilojen metsissä, sekä Pasilan ja Käpylän välisen tien varrella.

Näiltä alueilta saatu puumäärä hakattiin rangoiksi, tukeiksi kelpaavat eroteltiin ja ajettiin varastopaikkaan, jossa osa rankoja hakattiin haloiksi ja osa käytettiin katurakennusosaston tarpeisiin rankoina.

Nuorten miesten kristillinen yhdistys sai maksutta 6 joulukuusta ja kunnalliskoti 13, minkä lisäksi vapaussankarien haudalle Vanhan kirkon puistoon viettiin 2 8 m pitkää kuusta.

Lääketieteenkandidaatti Y. Lassila sai 6 nuorta koivua kirkkojuhlaa varten Vanhassa kirkossa.

XXVII. Puhtaanapitolaitos.

Puhtaanapitolaitoksen kertomus toimintavuodelta 1927 oli seuraavan sisältöinen:

Puhtaanapitohallitukseen kuuluivat vuonna 1927 rehtori M. Sergelius puheenjohtajana, toimittaja A. A. Aalto varapuheenjohtajana, professori H. Kyrklund ja rakennusmestari A. Malmi sekä itseoikeutettuna jäsenenä puhtaanapitolaitoksen johtaja E. Rosenbröijer. Sihteerin tehtäviä hoiti vanhempi oikeusneuvosmies K. E. Furuhjelm. Puhtaanapitohallitus kokoontui vuoden kuluessa 20 kertaa ja tarkasti tuon tuostakin eri työmaat. Pöytäkirjain pykäläluku oli 170, ja kokouksissa käsiteltiin 218 asiaa; 51 kirjelmää lähetettiin.

Käsitellyistä asioista ja toimenpiteistä, joihin oli ryhdytty, mainittakoon liikennejärjestelykomitean aloitteesta herätetty kysymys voiko ja millä tavoin puhtaanapitolaitos pitää erinäiset keskikaupungin kadut kokonaan puhtaina lumesta. Hallituksen mielestä käynee tämä mahdolliseksi tarpeellisten koneellisten ajoneuvojen avulla.

Jätteiden hyväksi käyttämistä koskevaa asiaa valmistelemaan asetetun komitean¹⁾ mietintö oli hallituksen käsiteltävänä ja oli komitea, hallituksen mielestä, perusteellisesti selvittänyt sen. Tämän yhteydessä huomautti hallitus lausunnossaan rahatoimikamarille että kysymys kuormauspaikkojen uudesta sijoittamisesta pikimmiten olisi otettava lopullisesti käsiteltäväksi sekä että kuormauspaikat olisi rakennettava siten, että jätteet voidaan kaataa suoraan rautatievaunuihin. Samalla esitti hallitus että toistaiseksi kaksi sopivaa paikkaa varattaisiin mahdollisesti tarvittavia rikanpolttolaitoksia varten. Lisäksi anoi hallitus, että kysymys puhtaanapitosäännön laatimisesta loppuunkäsiteltäisiin.

Hallitus vahvisti kertomusvuonna allaolevan uuden lannanmyyntitaksan otettavaksi käytäntöön lokakuun 1 p:stä 1927.

Taksa lannanmyynnistä.	Hevoskuormallisesta, Smk.	Vaunukuormallisesta, Smk.
Kaupungin kuormauspaikoilta:		
Rikat.....	5—10	50—100
Multa.....	10	—
Hevosenlanta.....	15—20	300—400
Latriinia säiliöissä.....	—	400
Eri paikoissa kaupungissa:		
Hevosenlanta, rikat ja multa.....	50	—
Malmin kaatopaikalla:		
Lanta.....	15—20	300—400

¹⁾ Ks. 1926 vuod. kert. s. 143*.

Laitoksen virkailijain ja työläisten palkkauskysymys oli vuoden varrella useita kertoja käsitellyn alaisena.

Kysymystä työehtosopimuksen tekemisestä laitoksen ja sen työntekijäin välillä hallitus käsitteli ja antoi asiasta lausunnon rahatoimikamarille. Rahatoimikamari antoi kuitenkin tällä kertaa asian raueta.

Kaupungin puhtaanapito oli, kuten aikaisemminkin jakautuneena katujen puhtaanapitoon sekä talojen ja makkien puhtaanapitoon. Työn järjestely oli jaettuna seuraavalle kahdeksalle osastolle: hallinto-osasto, joka käsitti konttorin ja tiliviraston; katujen puhtaanapito; talojen ja makkien puhtaanapito; Malmin kaatopaikka; hajoituskaivojen tyhjentäminen; varasto ja korjauspaja; autotalli; ja hevostalli.

Hallinto. Puhtaanapitolaitoksen johto oli uskottu johtajalle työpäällikön tai tarkastajan avustamana. V. t. johtajana toimi insinööri E. Rosenbröijer huhtikuun 1 p:ään, jolloin valtuusto nimitti hänet vakinaiseksi johtajaksi. V. t. tarkastajana toimi insinööri G. Andersson elokuun 1 p:ään, mistä päivästä hallitus nimitti hänet viran vakinaiseksi hoitajaksi.

Sekä puhtaanapitohallituksen että puhtaanapitolaitoksen tilejä hoiti puhtaanapitolaitoksen tilivirasto. Sen kassavirastona oli rahatoimikonttori. Konttorihenkilökuntaan kuuluivat kamreeri, joka toimi konttorin ja tiliviraston päällikkönä, kirjanpitäjä, kassanhoitajatar, 2 kirjuria, konekirjoittaja ja ylimääräinen konttoriapulainen. Konttorissa palveli vahtimestari sekä asiapoika.

Kiinteistöjen puhtaanapidosta laadittujen ilmoitusten tarkkailua varten toimi kuormauspaikoilla 3 kirjuria ja Malmin kaatopaikalla hoiti lannan myyntiä toimitsija.

Konttorista lähetettiin vuoden kuluessa 662 kirjettä ja annettiin 8,400 laskua laitoksen suorittamista töistä sekä pidettiin asetustenmukaista korttijärjestelmällistä tilastoa laitoksen työntekijöistä.

Katujen puhtaanapito. Sääoloihin nähden oli kertomusvuosi puhtaanapitolaitokselle sangen suotuisa. Vuoden kahtena viime kuukautena sattuneet runsaat lumisateet pakoittivat kuitenkin laitoksen anomaan 400,000 markan suuruista lisämäärärahaa lumitöitä ja 40,000 markan suuruista lisämäärärahaa hiekoitusta varten. Lumen poistamiseen käytettiin hevosajoneuvoja, autoja ja lumensulatuskoneita. Lumenkuljetuksen suorittivat suurimmaksi osaksi yksityiset henkilöt vuokrahevosilla ja autoilla urakkatyönä. Talvitoissa käytettiin, kuten ennenkin, ryhmäjärjestelmää.

Kesätoissa otettiin paikallislakaisujärjestelmä käytäntöön laajemmassa mitassa kuin ennen. Tarkoitukseen tarvittiin 40 uutta purgatorkärkyä, mitkä puhtaanapitolaitos rahatoimikamarin antamalla luvalla hankki. Tätä järjestelmää sovellettaessa on työtehokin tuntuvasti noussut, sillä seurauksella että kustannukset melkoisesti vähentyivät.

Katujen puhtaanapitotyöt olivat jaettuna kuuteen piiriin, ja valvoi niitä kussakin piirissä vastuunalainen työnjohtaja, jonka valvonnan alla työskenteli useampia työkontia etumiehinein.

Vuoden varrella oli osaston töissä, paitsi mainittua 6 työnjohtajaa 4, kesällä 2, apulaistyönjohtajaa, 6 autonkuljettajaa, 36, kesällä 30, etumiestä sekä työläisiä talvella 306 miestä ja 37 naista ja kesällä 147 miestä ja 32 naista. Talvikuukausina osasto käytti 167 ja kesällä 33 hevosta. Koneellisia laitteita oli 26 kuljetusajoneuvoa, 68 purgatorratat, 24 kasteluvaunua, 3 kasteluautoa ja 14 lumensulatuskonetta. Kertomusvuonna kulutettiin 53,932 luutaa, 3,580 m³ hiekkaa, 41,053 m³ vettä ja 173.25 syltä halkoja.

Työtuntien lukumäärä katujen puhtaanapidossa näkyy allaolevasta taulukosta:

Työn laatu.	Henkilöpäivätöitä.		Hevospäivätöitä.		Autopäivätöitä.	
	T y ö t u n t e j a .					
	Norm. tuntia.	Yli-tuntia.	Norm. tuntia.	Yli-tuntia.	Norm. tuntia.	Yli-tuntia.
Lakaisu	298,521	485	56,761	245	431	—
Ruohonkittkeminen	2,305	—	—	—	—	—
Luutien sidonta	4,660	—	—	—	—	—
Lumenluonti y. m.	108,298	2,192	—	—	—	—
Lumenauraus	—	—	4,560	303	—	—
Lumenkuljetus	—	—	10,907	174	276	—
Lumensulatus	1,498	—	54	—	—	—
Lumenkaatopaikkojen hoito	8,408	—	—	—	—	—
Jäänhakkaus	5,594	163	—	—	—	—
Hiekkoitus	—	—	13,050	467	871	—
Kastelu	670	154	14,207	93	3,900	—
Ristikkoalusimien tapu- lointi	8,290	—	—	—	—	—
Työkojeiden ja ajoneuvojen kunnossapito	11,750	—	—	—	—	—
Työkojujen, hiekkavajain ja -laatikkojen kunnossa- pito sekä uusien valmis- taminen	7,456	—	—	—	—	—
Työkälujen korjaus	2,358	—	—	—	—	—
Sekalaiset työt	94	—	—	—	64	—
Yhteensä	459,902	2,994	99,539	1,282	5,542	—

Sitäpaitsi kuljetettiin urakalla pois 30,326 kuormaa rikkoja ja 66,641 kuormaa lunta.

Kesän kuluessa sulfiittilipeällä suoritettujen katujen ja teiden kastelujen tulokset olivat yhtä edulliset kuin edellisenä vuonna; sillä ne osoittautuivat käytännöllisiksi estämään ajon aiheuttaman teiden pölyämisen. Teiden kastelukustannukset alenivat melkoisesti sen jälkeen kun niitä ei enää tarvinnut kastella joka päivä. Teitä on kastettava sulfiittilipeällä parin, kolmen viikon väliajoin.

Kastelu sulfiittilipeällä toimitettiin tavallisella kasteluvaunulla, joka ruiskutti 2 kg. lipeäliuosta, mikä vastasi 0.5—1.0 kg haihdutettua lipeätä 1 m²:lle tiepintaa. Kaikkiaan kasteltiin kesällä 1927 32,010 j. m. eli 169,900 m² tietä, johon käytettiin 67,200 kg haihdutettua lipeätä. Seuraavat tiet kasteltiin:

	Kertojen lukumäärä.	Kadun pinta- ala, m ² .		Kertojen lukumäärä.	Kadun pinta- ala, m ² .
Pakaankatu	7	26,500	Meilahdenkatu	1	1,500
Brändönkatu	1	1,800	Nordenskiöldinkatu	2	10,200
Eläintarhantie	8	21,500	Pohjolantie	1	3,200
Inarantie	1	3,000	Runeberginkatu	1	3,500
Kulkutautisairaalan tie	1	1,600	Kivelänsairaalan tie	1	1,200
Pasilankatu	1	3,000	Stuurenkatu	1	1,200
Seurasaaarentie	10	55,800	Suvannontie	1	2,500
Helsinginkatu	3	11,800	Pääskylänkatu	1	6,000
Humalistonkatu	1	1,800	Et. Hesperiankatu	3	8,000
Keiteleentie	1	3,000	Toivonkatu	1	900
Kammionkatu	1	1,900			
			Yhteensä	—	169,900

Katujen ja teiden kastelemiseen käytettiin sitäpaitsi kalsiumkloriidi-liuosta. Kastelu tälläkin aineella on antanut edullisemman tuloksen kuin vesikastelu, vaikkakaan ei yhtä hyvää kuin sulfiittilipeällä kasteleminen. Kloriidikastelun jälkeen kasteltiin vedellä ainoastaan kerran tahi pari päivässä lakaisun edellä; n. k. ylimääräinen kastelu varsinaisen työajan jälkeen on näin ollen voitu jättää kokonaan pois. Samalla kertaa voitiin todeta, että kyseessäolevat alueet kuivan kesän aikana pysyivät pölystä vapaina mikä olisi ollut mahdotonta, jos ne olisi kasteltu tavallisella vesikastelulla vaikkapa useampiakin kertoja päivässä. Kalsiumkloriidilla kasteltiin seuraavat kadut:

	Kertojen lukumäärä.	Tien pinta- ala, m ² .		Kertojen lukumäärä.	Tien pinta- ala, m ² .
Annankatu	1	3,600	Meilahdenkatu	2	3,800
Armfeltintie	1	1,800	Pohjoisranta	1	5,600
Kaivopuisto, hiekkakenttä	1	600	Runeberginkatu	1	4,000
Brändön silta	1	4,500	Hietalahdenranta	2	11,200
Eläintarhantie	1	4,400	Senaatintori	1	10,500
Engelaukea	1	1,200	Merimiehenkatu	1	3,600
Ehrensärdintie	1	1,600	Speranskintie	1	5,000
Tehtaankatu	2	16,000	Kivelän sairaalan alue....	1	1,200
Pasilankatu	1	5,000	Iso Lehtokuja.....	2	5,000
Seurasaarentie	1	12,000	Toivonkatu	2	2,400
Ruoholahdenranta	3	54,000	Wecksellintie	1	600
Merisatama	3	12,000	Huvilatie	1	2,500
Helsinginkatu	1	2,300	Länt. Lehtokuja.....	1	2,600
Jungmanninkatu	1	8,000	Länt. Viertotie	8	66,600
Rautatienatori	1	4,500	Harjutori	2	8,600
Kammionkatu	2	4,560	Itämerenkatu	2	16,000
Katolisenkirkkotori	1	900	It. Lehtokuja	3	7,800
Kirkkomaankatu	2	18,000	It. Viertotie	2	2,400
Laivastokatu	2	6,000			
				Yhteensä —	320,360

Kalsiumkloriidia kului edellä mainituille alueille eli 320,360 m²:lle 47,100 kg. Kustannukset nousivat 40—45 penniin m²:iä kohti.

Osasto piti puhtaana 2,068,000 m²:n suuruisen pinta-alan. Korvauksena tästä työstä otettiin laitoksen liikekirjanpitoon kaupungin katujen y. m. puhtaanapidosta koituneita kustannuksia yhteensä 6,017,897: 15 markkaa, sekä yksityisten henkilöiden ja liikkeiden omistamiensa talojen katusuoksien puhtaanapidosta suoritettamat maksut kaikkiaan 1,507,405: 80 markkaa. Aiempana annetaan tietoja töiden jakautumisesta eri paikkoihin sekä puhtaanapitolaitoksen tuloista puhtaanapidettyä neliometriä kohden yllämainittuihin liikekirjoihin vietyjen määrien perusteella.

	Puhdis- tettu pinta-ala, m ² .	Tuloja m ² :itä, penniä.		
		lakaisusta, kastelusta, y. m.	lumitöistä, kuljetuksista, y. m.	Kaik- kiaan.
Kaupungille kuuluva puhtaanapito:				
katujen, torien ja aukeiden paikkain	1,156,000	212	100	312
rantojen ja laitureiden	195,000	346	102	448
Kaivopuiston lehtokäytävään	8,000	248	163	411
VI kaupungin osan	20,000	243	157	400
It. ja Länt. Viertoteiden	171,000	342	170	512
teiden	280,000	142	53	195
Yksityisiin taloihin kuuluvain katu- osuuksien puhtaanapito	238,000	333	300	633
Kaiken kaikkiaan	2,068,000	240	124	364

Talojen ja makkien puhtaanapito oli järjestetty pääasiallisesti noudattamalla aikaisemmin käytettyjä menettelytapoja. Jätteiden kuljetus suoritettiin kuitenkin urakalla laajemmassa mitassa kuin ennen, joten kustannukset huomattavasti vähentyivät.

Käytännössä olevat vanhanaikaiset rikkalaatikat ja niiden puhtaanpidon kannalta katsoen usein epäedullinen sijoitus kallistuttivat ja vaikeuttivat suuressa määrin tyhjennystöitä.

Laitoksen käytettävissä oli yhä kertomusvuoden aikana ainoastaan väliaikaisia kuormauspaikkoja, minkä tähden ei rautatievaunuihin toimitettavia purkaus- ja kuormaustöitä voitu järjestää järkipäisemmälle kannalle kuin tähän mennessä. Mutta toivottavaa on että laitokselle lähitulevaisuudessa osoitetaan lopullisesti määrätyt kuormauspaikat, joissa kuormausta voidaan helpottaa käyttämällä erikoispurkaussiltoja y. m. tarvittavia laitteita.

Vuoden varrella laajennettiin aikaisemmin käytäntöön otettua raportti-järjestelmää, jonka mukaan tarkkoja tietoja kiinteistöjen ja makkien puhtaanapitotöistä voitiin saada. Kuormien tarkkailu toimitettiin kuormauspaikoilla. Ilmoitusten perusteella voitiin tehdä tarkat laskelmat eri talojen puhtaanapitokustannuksista. Talojen ja makkien puhtaanapito tuotti tappiota, mikä riippui osin siitä että työjärjestelmän välttämätöntä uudistusta ei vielä ole voitu toteuttaa sekä osin siitä, että puhtaanapitomaksuja ei ole ehditty lopullisesti tarkistaa. Tappio oli kuitenkin paljon pienempi kuin edellisenä vuonna.

Kaupunki oli talojen ja makkien puhtaanapitoon nähden jaettuna kolmeen piiriin. Jokaisessa piirissä toimi vastuunalainen työnjohtaja, jonka valvonnan alla jätteiden kuljetus, kuormausta ja purkaus toimitettiin. Jokaiseen piiriin oli sijoitettu kuormauspaikka, jossa useat n. s. vaunumiehet avustivat ajomiestä jätteiden kuormaamisessa rautatievaunuihin. Kuormauspaikat sijaitsivat Katajanokalla, Ruoholahdessa ja Sörnäisten rantatiellä. Apulaistyönjohtaja tarkisti kuormat kuormauspaikalla.

Jätteiden kuljetukseen käytettiin 33 vuokra- ja 25 laitoksen hevosta sekä 12 laitoksen kuorma-autoa ja 58 ajoneuvoa. Henkilökuntaan kuului 3 työnjohtajaa, 5 apulaistyönjohtajaa, 12 autonajajaa, 2 avustavaa autonajajaa, 12 vaunumiestä ja 58 ajomiestä.

Kuten edellisinkin vuosina laadittiin eri kuormauspaikoilla viikottain kirjalliset ilmoitukset tuotujen ja sieltä Malmille tai muualle lähetettyjen erilaatuisten jätteiden kuormien lukumäärästä. Tarkastaja tarkisti ilmoitukset, joista yhteenvedo annetaan alempana:

Jätteet.	Kuormauspaikalta lähetetyt kuormat.				Siitä lähetettiin Malmin kaatopaikalle.
	Ruoholahti.	Katajanokka.	Sörnäinen.	Yhteensä.	
Rikkoja	—	1,161	883	2,044	2,044
Latriinia	4,077	2,952	5,924	12,953	12,343
Sekalantaa	18,368	20,515	13,010	51,893	45,010
Hevoslantaa	3,259	728	160	4,147	96
Hajoituskaivo-jätteitä .	7,160	4,630	2,759	14,549	14,111
Keittiöjätteitä	3,442	3,279	2,146	8,867	8,867
Tuhkaa	385	222	409	1,016	—
Rakennuspaikkajätteitä	1,197	1,483	744	3,424	—
Yhteensä	37,888	34,970	26,035	98,893	82,471

Kaupungista lähetettiin seuraava määrä vaunulasteja lantaa suoraan allamainituille asemille:

	Lat- rii- nia.	He- vos- lan- taa.	Rikko- ja ja seka- lantaa.	Jättei- tä ha- joitus- kai- voista.	Yh- teen- sä.		Lat- rii- nia.	He- vos- lan- taa.	Rikko- ja ja seka- lantaa.	Jättei- tä ha- joitus- kai- voista.	Yh- teen- sä.
Espoo	—	7	19	—	26	Korpi	—	1	—	—	1
Grankulla ..	2	23	44	—	69	Korso	—	15	4	—	19
Huopalahti ..	—	1	1	—	2	Leppävaara ..	—	7	11	—	18
Jokela	—	—	2	5	7	Malmi	—	27	14	—	41
Jorvas	—	32	—	—	32	Masaby	1	17	25	—	43
Järvenpää ..	—	3	—	—	3	Mommila	1	—	—	—	1
Kauklahti ..	1	8	76	31	116	Oulunkylä ..	—	6	31	—	37
Kerava	—	1	—	—	1	Pitäjänmäki ..	—	2	8	—	10
Kilo	2	7	7	—	16	Pukinmäki ..	1	5	32	—	38
Kirkkonummi	—	2	14	—	16	Tikkurila	1	1	—	—	2
						Yhteensä	9	165	288	36	498

Hajoituskaivojen tyhjentäminen oli vuoden varrella annettu urakalla yksityiselle autonomistajalle, jolle tästä työstä maksettiin 685,097: 50 markkaa. Urakoitsija toimitti 860 kaivon tyhjennyksen, joista 34 oli korjattava ja sen-
vuoksi tyhjennettävä perinpohjin. Sitäpaitsi tyhjennettiin 280 sade- ja lika-
kaivoa.

Työ tehtiin poliisijärjestyksen määräysten mukaan öisin, tavallisesti klo 9 ip.—5 ap., siihen käytettiin 10—12 työntekijää ja 3 kuorma-autoa. Työ-
tuntien lukumäärä ilmenee seuraavista luvuista:

Työn laatu.	Henkilöpäivätöitä.		Hevospäivätöitä.			Autopäivätöitä.
	T y ö t u n t e j a .					
	Norm. tuntia.	Yli- tuntia.	Norm. tuntia.	Yli- tuntia.	Urakka- työ.	Urakkatyö.
Talojen ja makkien puhtaanapito	28,629	189	113,500	16	1,529	22,839
Yleisten käymäläin puhtaanapito	26,095	—	6,529	—	—	—
Hajoituskaivojen tyhjennys	24,235	—	—	—	—	6,128
Sekalaiset työt	189	—	140	—	—	—
Yhteensä	79,148	189	120,169	16	1,529	28,967

Malmin kaatopaikalla työskenteli 25 miestä ja 4 naista 1 työnjohtajan valvonnan alla. Työtuntien lukumäärä oli 46,641, niistä 38,106 henkilö-
päivätöitä, 138 hevospäivätöitä ja 8,397 urakkatöitä.

Varasto oli tammikuun 1 p:nä arvioitu 297,195: 02 markaksi, vuoden varrella tehtiin ostoja 408,650: 92 markalla ja käytettiin eri tavaroita 289,112: 63 markalla, joten varasto joulukuun 31 p:nä arvioitiin 416,733: 31 markaksi. Henkilökuntaan kuului varastonhoitaja ja varastomies.

Korjauspajaa laajennettiin vuoden kuluessa ja siellä suoritettiin korjaus-
töitä enemmän kuin edellisinä vuosina. Töitä johti korjauspajan insinööri. Työläisten lukumäärä oli keskimäärin 28 viikossa ja työtuntien lukumäärä oli yhteensä 60,862, niistä 45,594 normaalituntia ja 15,268 urakkatöitä.

Autotalli. Kertomusvuonna rakennettiin uusi autotalli, johon voidaan sijoittaa 17 kuorma-autoa. Vuoden varrella oli laitoksen palveluksessa 15 vakinaista ja 3 tilapäistä autonkuljettajaa työnjohtajan valvonnan alla. Laitoksen käytettävänä oli 14 Ford kuorma-autoa, 2 Berliet kasteluautoa ja 1 De Dion Bouton kasteluauto. Kaksi Berliet kasteluautoa tilattiin, mutta ne saapuivat siksi myöhään syksyllä, ettei niitä silloin enää voitu kastelutarkoitukseen käyttää.

Autoja käytettiin seuraavat tuntimäärät allamainittuihin tarkoituksiin:

Keittiöjätteitä	4,774	Heinää ja kauraa.....	122
Muita jätteitä	18,065	Sulfiittilipeää ja kalsiumklo-	
Hiekkaa	871	ridia	174
Luutia.....	431	Kutterilastuja	242
		Yhteensä	24,679

Kasteluautoja käytettiin 3,726 tuntia, joten kaikkien autojen työtuntien lukumäärä oli yhteensä 28,405 tuntia. Autojen kuljetukseen käytettiin 33,880 l. bensiiniä ja 1,163 kg öljyä, 328 l. paloöljyä, 66 kg puuvillajätteitä ja 136 kg rasvaa.

Hevostalli. Tallihenkilökuntaan kuului 5 miestä 1 työnjohtajan valvonnan alla ja sitäpaitsi 1 yövahti. Heidän yhteenlasketut työtuntinsa nousivat 11,523:een. Vuoden alussa oli hevosia 38, vuoden varrella tapettiin 6 vanhuuden tai sairauden takia, joten vuoden lopulla oli jäljellä 32 hevosta. Hevosten ruokkimiseen käytettiin 121,397 kg heiniä ja 50,008 kg kauroja. Kuivikkeena käytettiin 197 m³ höylänlastuja ja 60 paalua turvepehkuu. Hevosten sairaspäivien lukumäärä oli kaikkiaan 263. 20 kertaa kutsuttiin eläinlääkäri. Lääkkeitä ja sairastarpeita ostettiin 490: 65 markalla. Hevosia käytettiin ajoon kaikkiaan 77,468 tuntia, kuten allaolevista numeroista lähemmin ilmenee.

Työn laatu.	Työtuntia.		Yhteensä.	
	Normaalituntia.	Ylituntia.		
Katujen puhtaanapito	22,202	893	23,095	
Talojen ja makkien puhtaanapito	52,011	891	52,902	
Kuljetuksia:				
Varastoa varten	31	—	31	
Korjauspajaa varten	359	—	359	
Hevostallia varten	514	10	524	
Raatojen kuljetus	476	35	511	
Sekalaisia	46	—	46	
	Yhteensä	75,639	1,829	77,468

Vuoden kuluessa kuljetettiin ja kaivettiin maahan 431 eläimenraatoa ja 14 kuormaa pilaantunutta lihaa.

Työntekijäin edut. Vuoden varrella maksettiin 103 työntekijälle palkkaa 12,350 tunnista, joina he sairauden takia olivat poissa työstä, sekä hautaus-apua 9 puhtaanapitotyöläisen kuolinpesälle.

Kesälomaa nautti kaikkiaan 326 työläistä, niistä 113 18 päivää, 144 12 päivää 58 7 päivää ja 11 4 päivää vastaten yhteensä 32,326 työtuntia.

Vuoden aikana sattui 13 tapaturmaa, joista maksettiin asetuksenmukainen korvaus.

Hallituksen päätöksen mukaan annettiin työntekijäin käytettäväksi työpuseroita, nahkakintaita, esiliinoja ja sadetakkeja.

Menot ja tulot. Puhtaanapitolaitoksen liiketilin päätös per joulukuun 31 p:nä 1927 osoitti seuraavat loppusummat:

M e n o j a.		T u l o j a.	
<i>Katujen puhtaanapito.</i>		<i>Katujen puhtaanapito.</i>	
	Smk.		Smk.
Työnjohto	318,548: —	Korvausta välikirjan muk.	
Lakaisu	3,339,243: 60	yksityisten katuosuuksien	
Lumityöt	1,462,092: 37	puhtaanapidosta	1,579,596: 10
Hiekoitus	315,685: 90	Kaupunkia veloitettu:	
Kastelu	668,256: 62	Katujen, torien ja avonais-	
Toripöytien ja kanantappo-		ten paikkain puhtaan-	
laitteen kuljetus ja kun-		apidosta	3,610,172: 10
nossapito	18,738: 63	Satamain ja laiturien puh-	
Tavaralavojen pystyttämi-		taanapidosta	873,501: 80
nen	35,732: 45	Kaivopuiston puhtaan-	
Työkoneiden ja ajoneuvojen		apidosta	32,855: 25
kunnossapito	176,113: 32	VI:n kaup. os. teiden puh-	
Työkojujen, hiekkavajojen		taanapidosta	79,958: 75
ja laatikoiden kunnossapito	96,512: 38	Viertoteiden puhtaanapi-	
Vahtien palkkaaminen	64,232: 30	dosta	875,910: 10
Työkalut ja korjaukset	39,985: 25	Teiden puhtaanapidosta ..	545,499: 15
Sähkövalaistus	2,862: 02	Toripöytien ja kanantap-	
Sekalaiset menot	24,179: 45	polaitteen kuljetuksesta	11,819: 95
Maanvuokrat	87,850: —	Tavaralavojen pystyttä-	
Vuokrat	25,000: —	misestä	35,732: 45
Kuluja	218,693: 45		
Malmin kaatopaikka	229,691: 50		
Työntekijäin erinäiset edut	292,238: —		
Poisto	157,200: 11		
Yhteensä	7,572,855: 35	Yhteensä	7,645,045: 65
<i>Makkien puhtaanapito.</i>		<i>Makkien puhtaanapito.</i>	
Työnjohto	236,233: 55	Korvausta välikirjan mu-	
Yleisiä työmenoja	3,343,014: 49	kaan yksityisten omista-	
Puhdistus- ja desinfioimis-		mien talojen puhtaanapi-	
aineita	30,192: 78	dosta	4,055,096: 50
Uusien peltiastioiden val-		Tuloja kloseteista	55,403: 70
mistus	244,885: 65	Kengitys	2,856: —
Peltiastioiden kunnossapito	125,243: 10	Eläinraatojen kuljetus	5,280: —
Yleisten mukavuuksilaitosten		Lannan myynti	333,483: —
kunnossapito	97,307: 79	Ylimääräisiä tuloja	122,004: —
Lannankuljetusajoneuvojen		Peltiastioiden myynti	37,220: —
kunnossapito	169,082: 41	Kaupunkia veloitettu:	
Työvajain kunnossapito ..	15,779: 32	Yleisten käymäläin puh-	
Työvälineet ja korjaukset ..	28,511: 97	taanapidosta	978,050: 80
Sähkövalo	4,018: 81	Eläinraatojen kuljetuk-	
Sekalaiset menot	23,826: 55	sesta	10,706: 20
Maanvuokrat	25,150: —		
Vuokrat	35,000: —		
Kuluja	218,693: 50		
Malmin kaatopaikka	803,086: 75		
Työntekijäin erinäiset edut	151,548: 73		
Poisto	95,929: 47		
Yhteensä	5,647,504: 87	Yhteensä	5,600,100: 20
<i>Kaiken kaikkiaan</i>	13,220,360: 22	<i>Kaiken kaikkiaan</i>	13,245,145: 85

Varal. Joulukuun 31 p:nä 1926 puhtaanapitolaitoksen kalusto oli viety kirjoihin 1,097,847: 53 markan arvoisena ja sen kiinteistöt 2,014,557: 70 markan arvoisina. Vuoden varrella ostettiin kalustoa 639,698: 61 markan arvosta; kiinteistöjen arvo kohosi 119,416: 45 markalla, mutta samaan aikaan otettiin virastolta pois 149,600 markaksi arvioitu tavarasuoja. Sittenkun 10 % kalustojen arvosta ja 4 % kiinteistöjen arvosta oli poistettu. Siirrettiin 3,468,790: 71 markkaa säästönä vuoteen 1928.

HAKEMISTO.

	Siv.
Ahtio, W. O., osastonjohtaja, valittu työvälistötoimiston johtajaksi.....	128
Aikamerkkien antoa varten myönnetty määräraha	241
Aikataulujen, kansanpuistojen liikenteen, vahvistaminen	250
Aitauksen, Kasvitietellisen puutarhan, rakentaminen	192
Alkoholin liikennemaksun eväty alennusanomus	132
Alkoholipitoisia aineita, oikeus myydä	134
Alkoholistiparantola Turvan avustaminen.....	75
Alppilan katselmusmiesten vaali	258
» vedenpuhdistuslaitoksen uudestaanrakentaminen	40
Aluelääkärien alueiden uudestaanjärjestely	113
» huoneistot	181
» vaali	128
Aluelääkäriinviran, Käpylän ja Pasilan, vastaanottaminen	127
Ammattientarkastajat, nahkasalkkujen hankkiminen heille	244
Ammattientarkastuksen huoneisto	182
Ammattiholhous, lastensuojelulautakunnan	45*
Ammattikoulujen valtionapu	102
Ammattikoulun avustaminen	77
Ammattikoulut, talon rakentaminen niitä varten	262
» ks. myös Kirjapainokoulu, Valmistava poikain ammattikoulu, Valmistava tyttöjen ammattikoulu ja Yleinen ammatillaiskoulu.	
Ammattikurssien järjestäminen työttömille naisille	227
Ammattiopetuslaitokset, rakennuksen teettäminen niitä varten	32, 262
Ammattiopetuslaitosten johtokunnan huoneisto	181
» » jäsenten vaali	138
Ammattioppilaslautakunnan huoneisto	181
» jäsenten vaali	136, 137
» kaluston osto	244
» toiminta	99*
Ammattivalinnan neuvonnan järjestäminen	260
Ammuskellarit, Pasilassa ja Seurasaaientien varrella olevat, niiden käyttöoikeus ..	23
Anatominen laitos, yliopiston, talon rakentaminen sitä varten	24
Andersin, J. W., insinööri, valittu uudelleen kanslianjohtajaksi	128
Apteekin muutto	133
Apurahat, opintomalkoja varten myönnetyt	235—237
Arabian alueelle vievän kulkuväylän ruoppaaminen	39
» raitiotien lisämaksun poistaminen	62
Arvioiminen, Gräön-saaren	224
» kaupungin koulukiinteistöjen	193—194, 223
Arvonta, obligatioiden	201

Asematalon edustalla olevan aukion järjestely	4
Asevelvollisuuskutsuntaa varten luovutettu huoneisto	178
Asuntoalueiden, Herttoniemen ja Oulunkylän, katselmus.....	159
Asuntolaivain sijoittaminen kaupungin satamiin satamatyöläisille	169
Asunto-osakeyhtiöiden, puolikunnallisten, osakkeiden osto	202
Asunto-osakeyhtiöt ja -osuuskunnat, jäsenten valitseminen niiden johtokuntiin....	262
Asuntotarkastuskonttorin kaluston osto	244, 245
Asuntotonttien ja -alueiden vuokraaminen	147
» Vallilan, luovuttaminen.....	147
Asuntotuotanto vuokratonteilla	88*
Autoaseman siirtäminen	170
Autobussiliikennettä, lupa harjoittaa	170
Autobussiliikenteen järjestäminen Pasilaan	42
Autoja, kuorma-, lupa käyttää raskaita	169
Autojen osto poliisilaitokselle, määräraha sitä varten	65
» puhtaanapitolaitoksen, vakuuttaminen	247
Autokeskuksen, kunnallisen, perustaminen	122
Auton osto rahatoimikamarille	242
Autonäyttely, oikeus järjestää	162
Autotalli, lupa sisustaa	172
Avustaminen, ammattikoulun	77
» kauppappilaitoksen	233
» laulukuoron	239
» lepokodin	233
» Nuorten miesten kristillisen yhdistyksen.....	234
» urheiluseurain.....	77, 234
» valtion retkeilylautakunnan	233
» yleishyödyllisen rakennustoiminnan	209, 87* 92*
» yleishyödyllisten yritysten ja laitosten	73—77, 92*
Avustuksen myöntäminen työttömille	227
Avustuksensaajat, köyhäinhoidon	29*
Avustukset lahjoitusrahastojen korkovaroista	40*
» niitä varten vuoden 1928 menosääntöön otetut määrärahat	100
» rahatoimikamarin myöntämät	232
» suoranaiset, köyhäinhoidon jakamat.....	36*
Avustus sokeille järjestettävää työtä varten	234
Avustusanomuksia, evättyjä.....	73, 77, 234
Avustusrahat, palokunnan	23*
Bardy, H., Marian sairaalan kirurgisen osaston ylläkäri, valittu sairaalan johtajaksi	128
Bengtsårin koulukodissa haljenneen höyrykattilan aiheuttamat toimenpiteet 211, ...	246
» tilan kartta	246
Bensiinijakeluasemia koskevat kysymykset	173
Bensiinisäiliö, lupa rakentaa	173
Björkesund-nimisen torpan erottaminen	146
Boijen, O. A., sairaalassa kaupungin käytettäväksi luovutettujen sairassijain maksu	89
Bothyn tilan erinäisten alueiden osto	9— 11
Brage-yhdistyksen avustaminen	74
Brändö, ks. myös Kulosaari.	
Brändön tilan hoito	193

Brändön tilan maalla olevien huvila- ja asuntorakennusten valvonta	223
» » osto	11, 142, 8*
» » vuokraaminen	146
Caritas kesäsiirtolan avustaminen	74
Castrén, A., ent. senaattori, valittu uudelleen kaupunginjohtajaksi	128
Cygnæuksen galleria, tontin vuokraaminen sitä varten	153
Desinfioimismajalan muutto	191
Diakonissalaitokselle myönnetty maksujen alennus vedenkulutuksesta	48
Diakonissalaitoksen sairassijoja kaupungin käytettäväksi	88
Edustajain vaali	139
Edustusmäärärahoja, myönnettyjä	245
Eklund, R., arkkitehti, korvauksen suorittaminen hänelle lonttikaupan välittämisestä	224
Eknäsin tilalla olevan soramaan paaluttaminen	224
» tilan katselmukset	158, 258
» » palovakuutusmaksun suorittaminen	247
» » verot	206
» » vuokraaminen	147
Elatusvelvollisten takaisinmaksuvelvollisuus	27*
Elinkautiseläkkeitä, myönnettyjä	81
Elinkeino-oikeusanomukset	133
Elinkustannusindeksin laskeminen	4*
Elinkustannustiedustelun järjestäminen	129, 4*
Eläinraatojen kuljetusmaksut	207
Eläintarha, Korkeasaaren	133*
Eläintarhan urheilukenttä, sen käytöstä suoritettava maksu	168
» vesisäiliön korottaminen	36
Eläkeanomuksia, evättyjä	82
Eläkesääntö, kaupungin työntekijäin	79
» » viranpitäjäin	78
Eläkkeet, kansakoulunopettajain, niiden uudestaanjärjestely	228
» korotetut	81
» myönnetyt	81, 82, 229
» » niiden järjestely	80
» niitä varten vuoden 1928 menosääntöön otetut määrärahat	100
Eläkkeiden järjestely, viranpitäjäin ja työntekijäin	49
Elätteelle antamat henkilöt, köyhäinhuoltolautakunnan	35*
» » lapset, lastensuojelulautakunnan	54*
Ensimmäisen kaupunginvoudin konttorin huoneisto	180
» » » kaluston osto	242
» » » määräraha	64, 237
» » » työvoimain lisääminen	124
» » » ylim. apulaisen palkkaaminen	252
Eroamisvelvollisuus, kunnan viranpitäjäin	256
Esikaupunkien liikenneyhteyskysymys	223
Eteläsataman varastosuojain numeroiminen	192
Etupihat, velvollisuus niiden tasoittamiseen ja kuntoonpanemiseen	184

Filmikoneen hankkiminen suomenkielisiin kansakouluihin	245
Finlands allmänna svenska folkskolläro- och lärarinneförening nimisen yhdis- tyksen Helsingin piirin avustaminen	74
Forsius, R., lääketieteellisensiaatti, valittu Käpylän alueen aluelääkäriksi	128
Fotostaattijäljennösten, kaupungin asemakaavain, hankkiminen	183
Fredrikintorin kirkkorakennus	167
Fylgia nuorisoseuran avustaminen	74
Fölisholmen-nimisellä saarella suoritettavat rakennustyöt	35
» nimisen saaren hoito	43
» » » osto	12
Gottlund, W. O. , reviisori, hänen testamenttaamiensa maalausten vastaanottaminen	248
Grankullan lastenhoito-opiston avustaminen	74
Granlund, O., kunnalliskodin johtaja, hänelle myönnetty virkaero	127
Gripenberg, A., tod. valtioneuvos, seppelin laskeminen hänen haudalleen	248
Gräön-nimisen saaren arvioiminen	224
Grönberg, A., leskirouva, hänen testamenttinsa aiheuttamat toimenpiteet	248
Haagan kauppalan lihantarkastuksen järjestäminen	132
» raitiotien toimilupa	29
Hajuvesiautomaatteja, oikeus asettaa	161
Hakasalmen huvilan käyttö	29
Halkokonttorin liiketoimien selvittely	210
Hallintoneuvoston, Kansalaiskorkeakoulun, vaali	139
Hallitukset ja lautakunnat, kaupungin, vastuunvapauden myöntäminen niille	45
» » » niiden jäsenten vaali	135
» » » vapautus niiden jäsenyydestä	135
Hammaspoliklinikka, kunnan, ks. Kunnan hammaspoliklinikka.	
Hankinta, sähkövoiman, Imatran voimalaitokselta	38
Harakan saari, sinne vedettävät sähkö-, vesi- ja kaasujohdot	23
Hautausapua hätäaputyöntekijöille koskeva päätös	226
Hautausavustus, kuolinpesälle myönnetty	83, 232
Helsingin diakonissalaitoksen avustaminen	75
» Kasvatusopillisen talouskoulun avustaminen	75
» kaupungin rakennusosakeyhtiön n:o 3 perustaminen	77, 90*
» kaupunkilähetyksen avustaminen	75
» kuuromykkäyhdistyksen avustaminen	74
» käsityökoulun ja -seminaarin huoneisto	32
» Mariayhdistyksen avustaminen	75
» nuorten miesten kristillisen yhdistyksen avustaminen	74
» » naisten » » »	74
» opettajaliiton puutarhatoimikunnan avustaminen	74
» panttiosakeyhtiön uusien osakkeiden merkintä	202
» poikakotisäätiön avustaminen	74
» puhelinyhdistyksen eläkerahaston verottaminen	49
» raittiusseuran avustaminen	75
» rouvasväenyhdistyksen avustaminen	74
» ruotsinkielisen kansanopiston avustaminen	74
» sivistysjärjestöjen kansankonservatorion avustaminen	75
» sokeainyhdistyksen avustaminen	75, 234
» sosialidemokraattisen naisyhdistyksen avustaminen	75

Helsingin sosialidemokraattisen nuorisoyhdistyksen avustaminen	75
» » raittiusyhdistys Riennon avustaminen	75
» taloustyöntekijäin yhdistyksen avustaminen	75
» teollisuuskoulun johtokunnan jäsenten vaali	139
» » tonttipaikka	25
» triviaalikoulun matrikkeli, määräraha sen julkaisemiseksi	242
» työväenyhdistyksen avustaminen	75
» yliopisto, katualueen myynti sille	24
Henkikirjoittaja, rahatoimikamarin notariaattiluettelon jäljennöksen laatiminen hänelle	250
Henkilökohtaisia palkanlisäyksiä, myönnettyjä	54, 215
Henkilövaakoja, oikeus pitää	161
Herttoniemen asuntoalueiden katselmus	159
» huvilain valvonta	223
» » vuokraaminen	177
» ja Kulosaaren välisen tien kuntoonpaneminen	185
» maa-alueiden vuokraaminen	147
Herzenstein, M. J., professori, hänelle pystytettävä muistomerkki	224, 246
Hevosruuhan siirtäminen	189
Hevosten osto poliisilaitokselle, määräraha sitä varten	65
Hiekan ottamiseen myönnetty lupa	171
Hiihtomäen rakentaminen Käpylän Taivaskalliolle	168
Hiilisataman, Saukon, rakentaminen	38
Hoitomaksutaksa kaupungin sairaaloissa	62
Holhouslautakunnan antama vuosikertomus	82*
» puheenjohtajan vaali	134
Huoltokonttorin, sähkölaitoksen, kaupunginkassaan tallettamain varain korko	203
Huoltolan perustaminen mielisairaille henkilöille	118
Huoneisto, kaupunginviskaalien virka-	107
» kotitalous- ja siirtolapuutarhajohtokunnalle	116
» köyhäinholtolautakunnalle Vallilassa	26*
» postipakettiosastoa varten Katajanokalla	179
Huoneistojen hankkiminen erinäisille ammattiotetuslaitoksille	32
» kaupunginkirjaston, laajentaminen	68*
Huoneiston hankkiminen eräälle kansanlastentarhalle	29, 32, 182
» » kaupunginkirjaston Käpylän haaraosastoa varten	32
» » Taideteollisuusyhdistykselle	29
» luovuttaminen asevelvollisuuskutsuntaa varten	178
» tilastokonttorin, laajentaminen	6*
Huoneistot, kaupungin vuokraamat	180
Hupli, V., johtaja, valittu uudelleen rahatoimenjohtajaksi	128
Huutokaupan, tonttien, toimittaminen	143
Huutokauppa, katukauppaoikeuksien	160—161
» kauppahallien myyntikojujen vuokraoikeuden	160
» -ammattia, oikeus harjoittaa	131
Huvilain, Herttoniemen, vuokraaminen	177
Hylkyjen poistaminen	189
Hyvösen lastenkodin johtokunnan antama kertomus	67*
» » katuosan kiveäminen	186
» lastenkoti, rahatoimikamarin vahvistama talousarvio sille	209
Hätäaputyöntekijät, sairaus- ja hautausavun myöntämistä koskevat päätökset	226

Hätäaputoiden järjestäminen	68—69, 227,	228
» järjestämisen valtionapu		208
» määrärahan ylittäminen		68
Hätäaputoissa maksettavat palkat	69,	73
Hätäasuntojen käyttö		179
» valvonta		223
Högre svenska handelsläroverket-opiston avustaminen		233
Höyrykattilain poistaminen		152
Höyrykattilan, Bengtsårin haljenneen, korvaaminen		211
Ikäkorotukset, oikeus virkavuosien laskemiseen niitä varten	53, 58—61, 213,	2*
Ilmailuliikenne, ks. Lentoliikenne.		
Ilmoitusten, kunnallisten, julkaiseminen		250
Imatran voimalaitokselta hankittava sähkövoima		38
» voimalaitoksen tarpeisiin pakkolunastettava maa-alue	145,	258
Inventlaajain, kaupungin irtaimen omaisuuden, vaali		137
» » kassa-, vaali		137
Inventtaus, kaupungin irtaimen omaisuuden, kertomus siitä		251
Istuttaminen, puiden, määräraha sitä varten		187
Istutuksen kuntoonpaneminen, kaupunginasemakaavan muutos sen johdosta		6
Istutukset, niiden viereen rakennettujen uudisrakennusten aiheuttamat toimenpiteet		250
Istutusten aitaamiseen myönnetty lupa		167
» hoito, seurakuntain		187
» uusien, kuntoonpaneminen		187
Itsenäisyyden muistomerkki, kilpailu sen aikaansaamiseksi		134
Itsenäisyyspäivän vietto	103, 168,	225
Jakaminen, tonttien		7
Jakokaappeja, oikeus asettaa		163
Jaoituskaava, ks. myös Kaupunginasemakaava.		
» Käpylän korttelin, muutettu		5
» Pukimäen yhdyskunnan, hyväksytyt ehdotus		131
Jaoituskaavat, Kumpulan omakotialueen, hyväksytyt ehdotukset		183
» Vallilan korttelien, muutetut	4—5	
Johtoja ja raiteita, oikeus asettaa	164—166	
Johtosäännön, kaupungin kassa- ja tililaitoksen, muuttaminen ja täydentäminen 44,		113
» rahatoimikamarin, muuttaminen	113,	259
Johtosääntö, kotitalous- ja siirtolapuutarhain johtokunnan		116
» köyhäinhoidon kassa- ja tiliviraston	120,	136
Johtosääntöehdotus, satamaviranomaisten		260
Julkaisujen, tilastollisten, kustannusten supistaminen		116
Julkaisut, ilmestyneet tilastolliset		3*
Julkisivukaaviot, vahvistetut	104,	79*
Julkisivupiirustusten tarkastustoimikunnan antama kertomus		79*
» » » jäsenten vaali		137
» » » lisämääräraha		238
Jäiden ottamiseen myönnetty lupa		170
Järjestely, asematalon edustalla olevan aukion	4,	184
» Merisataman varastopaikkain		260
» myönnettyjen eläkkeiden		80
» ratapihaan rajoittuvan kaupunginalueen		3

Järjestely, Ylioppilastalontorin liikenneolojen	28
Jäsenyys, kaupungin, eri yhdistyksissä ja säätiöissä	139, 247
Jätteiden käyttäminen	261
Jäänottopaikkain osoittaminen	223
Kaapelin korjaaminen Sörnäsän satamassa	211
Kaasujohtojen laskeminen	23
Kaasulaitoksen henkilökunnan lisääminen	126
» määrärahaan ylittäminen	67, 68
» määrärahat	37, 188
» omaisuuden arvo	45
» tulot vuoden 1928 tulosäännön mukaan	102
» uudistyöt	36
» varakoksinnostolaitteen hankkiminen.....	37
Kaasulaitosta varten vuoden 1928 menosääntöön otetut määrärahat	94
Kaasumittarien osto	68
Kaatopaikat, Malmi, palovahingot siellä.....	247
Kaavakkeiden painattamisen kustannukset	237
Kadun aitaamisesta, maksu	207
» kiveämisen korvaaminen	210
» kuntoonpanettaminen	42
Kahvila Taivaskalliollla, sitä varten vuokrattu alue	153
Kaisaniemenlahdesta Pohjoisrantaan vievä liikenneväylä	41
Kaisaniemenpuiston kuntoonpanettaminen	43, 187
Kaivo, oikeus teettää	166
Kaluston osto kaupungin virastoille ja lautakunnille	242
» » Nikkilän sairaalalle	65
Kannannan, pankkien välittämän, provision vahvistaminen.....	207
Kannanta, kunnallisverojen	205
» lentoliikenteelle pantujen maksujen	207
» maksujen, puhelinkeskusteluista maaseuduille	206
» vedenkulutusmaksujen	206
Kansakoulujen lisämäärärahat	67
» menojen supistaminen	261
» ruotsinkielisten, huoneiston vuokraaminen	182
» » johtokunnan jäsenten vaali	138
» » koululääkärin vaali	129
» » lääkärinviran hoitaminen	127
» » tarkastajan vaali	128
» » » virkaero.....	127
» » ylitetyt määrärahat	239
» suomenkielisten, huoneiston vuokraaminen	182
» » johtokunnan jäsenten vaali	138
» » koululääkärin vaali	128
» valtionapu	102, 209
Kansakoulukiinteistöjen arvioiminen	194, 223
Kansakoulunopettajahenkilökunnan virkalomat, sairauden takia myönnettyt	217
Kansakoulunopettajain eläkkeiden uudestaanjärjestely	228
» eroamisvelvollisuus	256
» palkkain maksuaika.....	211
Kansakoulunopettajattaren palkkaedut	54, 55

Kansakoulunoppilain koulunkäynnistä vieraassa kunnassa suoritettava korvaus..	49,	67
» vieraspaikkakuntalaisten, koulumaksut		49
Kansakouluoppilaille maksuton uintikylypy uimahallissa		47
Kansakoulupihamaan tasoittaminen		186
Kansakoulut, opetuksen kuunteleminen niissä		122
» ruotsinkieliset, niille myönnetty määräraha		239
» » kaluston osto sinne		244
» suomenkieliset, filmikoneen hankkiminen sinne		245
» » palokaluston osto sinne		241
Kansakoulutalo, Porthaninkadun, sinne hankittava ajanmukainen lämmityslaite ..		31
Kansakoulutalojen vuokra-arvojen laskemisperusteet.....		63
Kansakoulutalon rakentaminen Käpylään		32
Kansalaiskorkeakoulun hallintoneuvoston vaali		139
Kansalaisoikeudet, Suomen, anotut		133
Kansanlastentarha Aulan kesäsiirtola		233
Kansanlastentarhain, eräiden, määrärahain käyttö.....		203
» johtokunnan jäsenten vaali		138
» kanslia, kaluston osto sinne		244
» kesäsiirtolan kustantaminen		67
» lapsille järjestettävä ulkoilmavirkistystä		240
» lisämäärärahat		240
» valtionapu	102,	209
Kansanlastentarhan leikkikentän kuntoonpanettaminen.....		187
» virkailija, hänen sijaiselleen suoritettu palkkio	221,	222
Kansanlastenharhat, huoneiston hankkiminen niitä varten.....	29, 32,	182
» lupa vaihtaa taffelipiano pianinoon		245
» palokaluston hankkiminen niille		241
Kansanpuistojen korjaustyöt	132*—	133*
» liikenne	169, 250,	132*
» liikenteen aikataulun vahvistaminen	169, 250,	132*
» valvoja, kanslia-avun hankkiminen hänelle		212
» valvojan antama kertomus		132*
» viranpitäjät		43
Kansanpuistoksi, Fölisholmen-nimisen saaren lunastaminen		12
Kansanpuistot, kaluston osto niitä varten		244
Kanslianjohtajaksi valittu insinööri J. W. Andersin		128
Kanto, kaupungille tulevain maksujen		260
Kappaletavara-aseman, uuden, liikennöiminen.....		260
Karvonon, A. H., työnvälitystoimiston johtaja, hänelle myönnetty virkaero		127
Kassa- ja tililaitoksen, kaupungin, johtosäännön muuttaminen ja täydentäminen 44,		113
Kasvitieteellisen puutarhan aidan rakentaminen		192
Kasvivarastoa, kaupungin, varten rakennettava uusi säilytyskellari		35
Katajanokan postipakettiosaston huoneisto		179
» tulli- ja pakkahuoneen korjaustyöt		35
» uivan telakan siirtäminen		189
Katajanokka, sinne rakennettava tilapäinen tullipaviljonki		193
Katselmuksset, toimitetut, katseluskirjat niistä.....		158
» ks. myös Kolmivuotiskatselmuksset.		
Katselmuksset, Eknäsin tilan	158,	258
» Herttoniemen ja Oulunkylän asuntoalueiden.....		159
» Kärbölen tilan		159

Katselmusmiehet, kaupungin kiinteän omaisuuden, lisämääräraha heidän palkkioita varten	241
Katselmusmiesten, kaupungin kiinteän omaisuuden, vaali	137, 258
Katualueen myynti	24, 26
Katu- ja laituri-alaistusta varten vuoden 1928 menosääntöön otetut määrärahat	99
Katujen järjestelyä varten lunastettavat maa-alueet	6, 8, 12, 13, 104, 141
» kastelu sulfiittilipeällä	187
» kiveäminen nupukivillä	186, 260
» leventäminen	12, 13, 18, 141
» nimien muutosehdotukset	129
» puhtaanapito	149*
» tasoittaminen	42, 186
Katukauppa	160
Katukilvet, ehdotukset niiksi	184
Katuliikenne, toimenpiteet sen järjestelyksi	185
Katuvalaistus	38, 187
Kauppahallien henkilökunta	253
Kauppahallit ja kauppatorit, niitä varten vuoden 1928 menosääntöön otetut määrärahat	59
» » » tulot niistä vuoden 1928 tulosäännön mukaan	102
» niiden myyntikojujen vuokraoikeuden huutokauppa	160
Kauppaoppilaitosten avustaminen	233
Kaupungin talojen hoito	253
» » ylitetyt määrärahat	241
Kaupunginasemakaava, ks. myös Jaotuskaava.	
Kaupunginasemakaavaehdotuksen laatimistapa	183
Kaupunginasemakaavain fotostaattijäljennösten hankkiminen	183
Kaupunginasemakaavakomitean jäsenten palkkiot	224
Kaupunginasemakaavan, Leppäsuon alueen n:o 68 a, laatiminen	183
» muutokset	5—9, 15, 24, 105, 130
» ratapihaan rajoittuvan alueen, laatiminen	3, 259
Kaupunginjohtajain virkain täyttäminen	53, 128
Kaupunginkassan tilaa valaiseva taulukko	45
Kaupunginkirjaston hallituksen antama vuosikertomus	68*
» henkilökunta	68*
» huoneistot	32, 182, 68*
» johtokunnan jäsenten vaali	138
» kirjavarasto	73*
» lainausliike	69*
» lukusalit	73*
» menot ja tulot	74*
» viranpitäjät, heidän sijaisilleen suoritettut palkkiot	221—222
» virkain luokittelu	54, 213
» » uudestaanjärjestely	124
Kaupunginmuseon johtokunnan antama kertomus	113*
» » jäsenten vaali	138
» vahtimestarin sijaiselle suoritettu palkkio	222
Kaupunginorkesterin jäsenten palkkasääntö	53
» konserttien radioiminen	117*
» taloudellinen tulos	116*
» toiminta	115*

Kaupunginorkesterin valtionapu	102
Kaupunginvaltuuston jäsenten kiertomatka kaupungin ympäri	245
» kanslian kielenkääntäjänviran lakkauttaminen	127
» » virkailijat	2
» kokoonpano	1
» kokoukset	2
» puheenjohtajan ja jäsenten palkkiot	61
» vaalilautakunnan jäsenten vaali	136
» valmisteluvaliokunta	2
» ylitetyt määrärahat	64
Kaupunginviskaalien huoneisto	181
Kaupunginviskaalinvirkain uudestaanjärjestely	106
Kaupunginvoutien virkavarain säilyttäminen	107
Kaupunkikiinteistöjen viranpitäjät, heidän sijaisilleen suoritetut palkkiot	222
Kaupunkilähetyksen työtuvan avustaminen	228
Keittiörakennuksen, Ryttylän koulukodin, menojen suorittaminen	203
Kelkkamäet, Pallokentän, niiden käytöstä suoritettava maksu	169
Kemikaliokauppaa, oikeus harjoittaa	134
Kenraali Mannerheimin lastensuojeluliiton avustaminen	74, 75
Keskuskeittolaa varten vuoden 1928 menosääntöön otetut määrärahat	99
Keskuskeittolan johtokunnan kokoonpano	257
» ruuanjätteiden hinnan vahvistaminen	207
» tulot vuoden 1928 tulosäännön mukaan	102
Keskuslautakunnan, Uudenmaan läänin vaalipiirin, jäsenten vaali	139
Kesäloma, päätös koskeva erinäisten viranpitäjryhmäin oikeutta saada	71, 255
Kesälomain järjestäminen, kunnalliskodin virkailijoille tulevain	26*
Kesäomat, kaupungin työntekijöille myönnetyt	135*, 154*
Kesäsiirtolalle myönnetty määräraha	233
Kielilain soveltaminen Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiössä	106
Kieltolain noudattamisen valvonta	119*
Kiinnitysten myöhemmäksi siirtäminen	202
Kiinteistöjen, kaupungin, hoito	223
Kiinteä omaisuus, kaupungin, lisämäärärahat sen katselmuksia varten	241
» » » sitä varten vuoden 1928 menosääntöön otetut määrärahat	99
» » » tulot siitä vuoden 1928 tulosäännön mukaan	102
Kiinteän omaisuuden, kaupungin, katselmuksien vaali	137, 258
» » » kirjaanpano	203
Kiintopisteiden tarkistamista varten myönnetty määräraha	186
Kilpailu, näyteikkunain valaistus-	262
Kioskien lunastaminen	142
» vuokraaminen	161
Kioskin siirtäminen	173
Kirjaanpano, kaupungin kiinteän omaisuuden ja vakautetun velan	203
Kirjanpitovirheen aiheuttamat toimenpiteet	204
Kirjapainokoulun huoneisto	32, 182
» valtionapu	209
Kirjasto, ks. Kaupunginkirjasto.	
Kirjoja sokeille yhdistyksen avustaminen	75
Kirkko Tehtaanpuistoon, tonttipaikka sitä varten	26
Kirkkorakennus Fredrikintorin varrella	167

Kivelän sairaalan keittiörakennuksen rakentaminen	31
» » lisämäärärahat	66
» » palovahingot	247
» » ylitetyt määrärahat	66
Kiven, hakatun, osto	186
Kivenlouhinta Jätkäsaarella, siellä sattuneen tapaturman vahingonkorvaus	225
Kiveäminen, kaupungin katujen, sitä koskeva ehdotus	186
Kiveämisen, kadun, korvaaminen	210
Kivien ottamiseen myönnetty lupa	171
Kivitalotonttien, Vallilan, vuokraehdot	157
Koleraparakkien tyhjentäminen	179
Kolmivuotiskatselmukset, toimitetut	159
Komitea antamaan lausunnon revisionikonttorin köyhäinhuoltoalutakuntaa vastaan tekemien muistutusten johdosta	261
» eväty anomus vapautumisesta sen jäsenyydestä	262
» harkitsemaan kansakoulujen aiheuttamien menojen supistumahdollisuuksia	261
» järjestelemään Merisataman varastopaikkoja	260
» kotiterveyden ja kotitalouden opetuksen järjestämistä varten	114
» laatimaan ehdotuksia uusien uimahuoneiden rakentamiseksi ja uinnapaikkain järjestämiseksi	259
» » ehdotusta Etu-Töölön uudeksi asemakaavaksi	259
» » » kaupungin katujen päällystämiseksi	260
» » » kuntain raha-asianhallinnon järjestämiseksi	259
» » » rahatoimikamarin johto- ja ohjesääntöjen muutoksiksi	259
» » myytäväksi tarjottavien tonttien luettelon	259
» määräämään kaupungin satama-alueiden maarajat	260
» pohtimaan siviili-lentoliikenteen edistämistä	39
» selvittämään kysymystä kaupungille tulevien maksujen kannosta	260
» » » radioantennien asettamisesta	262
» tarkastamaan puhtaanapitosääntöehdotusta	261
» » satamaviranomaisten johto- ja ohjesääntöehdotusta	260
» valmistelemaan kysymystä ammattivalinnan neuvonnan järjestämisestä ..	260
» » » jätteiden käyttämisestä	261
» » » kaupungin ja valtion välisestä yhteistoiminnasta uusia sairaaloita perustettaessa	261
» » » kaupungin virastojen yhteisostoista	259
» » » kuntainvälisen työlaitoksen perustamisesta 258, ...	26*
» » » köyhäinhoidon korvausvaatimusten poistamisesta	26*
» » » lastenkodin perustamisesta	261
» » » maidontarkastuksen kunnallistamisesta	260
» » » naisten työlaitoksen perustamisesta	262
» » » talon rakentamisesta ammattikouluille	262
» » » uuden kappaletavara-aseman liikennöimisestä	260
» vapautus sen jäsenyydestä	262
Komiteain jäsenten vaali	135, 259
Komiteat, ks. myös Neuvottelukunta, Toimikunta ja Valiokunta.	
Kone- ja siltarakennusosakeyhtiön oppilaskoulun avustaminen	77
Kongressille lainattu kaupungin lippuja y. m.	233
Kongressin avustaminen	77

Konservatoriorakennusta varten luovutettu tonttipaikka	24
Konvalecenthem—Toipumakotiyhdistykselle myönnetty määräraha	233
Korjaaminen, kaapelien, Sörnäsän satamassa olevien	211
» vesijohdon, korvaus siitä	207
Korjaukset kaupungin rakennuksissa	35, 190
Korjauksista myönnetty korvaus	233
Korkeajännityskaapelin vetäminen	188
Korkeasaaren eläintarha	133*
» liikenne	132*
» ravintolan tarjoiluhinnasto	250
Korkeusmääräykset, tontinrajain	5, 103, 184
Korko, kaupunginkassan konttokuranttilaskujen	202
» lahjoitusrahastoista myönnettyjen lainain	202
» sähkölaitoksen huoltokonttorin kaupunginkassaan tallettamain varain	203
Korkovarain, lahjoitusrahastojen, käyttö	248
Korokkeiden hankkimista varten myönnetty määräraha	185
» rakentaminen	28
Korot, vuoden 1928 tulosaantöön otetut	101
Korpaksen tilan, Huopalahdessa olevan, osto	124*
Kortteli n:o 20, kaupungin lunastusoikeus siinä olevaan tonttiin	26
Korttelia n:o 580, Vallilan, koskevat rakennusmääräykset	105
Korttelin n:o 133 puisto	22
» » 178 raidelaitteen määräraha	189
Korttiluettelon laatiminen, tontteja koskevan	224
Korvaaminen, haljenneen höyrykattilan	211
» kadun kiveämisen	210
» lihantarkastusasemalla pilaantuneen lihan	246
» omaisuuden, murtovarkauden kautta menetetyn	210
» palovahingon	66
» vahingoittuneen huoneiston, evätty anomus siitä	210
Korvaus avustuksesta tilusvaihdossa	246
» laajennetusta rakennusoikeudesta	15, 104
» Länsisatamaan suunnitellun liikenneväylän yhteydessä olevista töistä	221
» raastuvanoikeuden pöytäkirjanpidosta, sen korottaminen	64
» vesijohdon korjaamisesta	207
» ylityöstä	211
Koteja kodittomille lapsille yhdistyksen avustaminen	74
Kotieläinten raatojen polttaminen	246
Kotipaikkaoikeus, kunnan työväenasuntojen vuokralaisten	178
Kotitalous- ja siirtolapuutarhajohtokunnan perustaminen	116, 86*, 97*
Kotiterveydenhoidon ja kotitalouden opetuksen järjestäminen	114, 92*
Koulua varten luovutettava tonttipaikka	27
Koulukiinteistöjen, kaupungin, arvioiminen	193—194, 223
Koulukodit, vuosikertomus niiden toiminnasta	49*, 63*
Koulukotien arvioiminen	193
» korjaukset	192
» määrarahat	66
» valtionapu	208
» viranpitäjät, heidän sijaisilleen suoritetut palkkiot	221
Kristliga föreningen av unga män i Helsingfors nimisen yhdistyksen avustaminen	74, 233
Kuivatelakkaa varten luovutettava paikka	8*

Kuljetus, ruumiiden ja eläinraatojen, maksut siitä	207
Kulkutautisairaalan alueen rajain uudestaanjärjestely	184
» hoitohenkilökunnalle tulevain luontoisetujen arvo	53
» lisämäärärahat	66
» virkain lakkauttaminen	127
» ylitetyt määrärahat	65
Kulkuväylän, Arabian alueelle vievän, ruoppaaminen	39
Kulosaaren ja Herttoniemen välisen tien kuntoonpanettaminen	185
» » Sörnäsän välisten liikenneväylän käyttöoikeus	185
Kulosaari, ks. myös Brändö.	
Kumpulan asuntotuotanto	87*
» omakotialueen korttelin jaotuskaavat	183
» siirtolapuutarhamajojen mallipiirustusten teettäminen	175
» siirtolapuutarhan puutarhurinasunnon laajentaminen	193
Kuninkaitten, Tanskan ja Norjan, vierailujen aiheuttamat toimenpiteet	77
Kunnallinen hammaspoliklinikka, korttirekisterikaapin hankkiminen sinne	244
Kunnallisen autokeskuksen perustaminen, kysymys siitä	122
» hammaspoliklinikan laajentaminen	114
» » uudet virat	114
» » viranpitäjät, heidän sijaisilleen suoritettut palkkiot	220
Kunnalliset pesutuvat, kysymys niiden perustamisesta	121
Kunnallishallintoa varten vuoden 1928 menosääntöön otetut määrärahat	87
Kunnalliskodin johtajan virkaero	127
» lisämäärärahat	66
» ohjesääntö	119, 136
» sairaanhoito	34*
» toiminta	31*
» viranpitäjät, heidän sijaisilleen suoritettut palkkiot	221
» virkailijoille tuleva kesäloma	26*
Kunnalliskotia varten vuoden 1928 menosääntöön otetut määrärahat	90
Kunnallispäivät, maakuntain liiton, kaupungin edustaja niillä	139
Kunnallistaminen, maidontarkastuksen	260
» nuohouksen	131
Kunnallisten kuulutusten ja ilmoitusten julkaiseminen	250
» » kustannukset	237
» työväenasuntojen hallintojaosto	86*, 93*
» » Hietaniemenkadun, luovuttaminen sairaanhoitajattarien asunnoiksi	119
» » vuokralaisten kotipaikkaoikeus	178
Kunnallisvaalia koskeva valitus	135
Kunnallisverojen kannanta-ajat	48, 205
» kannanta pankeissa	206
» maksuajan pidentäminen	49
» takaisin maksamista koskeva kysymys	49
Kunnallisverot, niille laskettava lisävero	205
Kunnallisverotus	48, 49, 205, 206
Kuntain raha-asiain hallintoa koskeva lainsäädäntö	259
Kuntainvälisen työlaitoksen perustaminen	26*
Kuoletussuunnitelma, kaupungin obligatiolainain	202
» » teknillisten laitosten	45
Kuolinpesän oikeus palkan nostamiseen	83, 232

Kurssien järjestäminen kotiterveyden ja kotitalouden hoidossa	114,	92*
» » köyhäinhuoltolautakunnan viranpitäjille		120
» » lämmittäjille		242
Kuulutusten, kunnallisten, julkaiseminen		250
» » kustannukset		237
Kuusenhavuja, lupa ottaa		171
Kärbölen tilan katselmus		159
Käpylä, lupa hiihtomäen rakentamiseen sinne		168
» sinne järjestettävä leikki- ja urheilukenttä		43
Käpylän aluelääkärin huoneisto		181
» » vaali		128
» aluelääkärinviran hoitaminen		127
» asuntotuotanto		87*
» kansakouluhuoneistot		182
» korttelin muutettu jaoituskaava		5
» puhelinkeskuksen tonttipaikka		27
» raitiotien lisämaksun poistaminen		62
Käpylään rakennettava kansakoulutalo		32
Käymäläin siirtäminen		192
Käymälät, kaupungin, maksut niiden käyttämisestä		207
Käyttöoikeus, myönnetty vapaampi		158
Köyhäinhoidon avustuksensaajat		29*
» jakamat suoranaiset avustukset		36*
» kassa- ja tiliviraston johtosääntö	120,	136
» korvausvaatimuksen poistaminen		26*
» lastenhoito		28*
» lisämäärärahat		66
» ohjesääntö	119,	136
» rekisteritoimisto		28*
» tarkastusalueet		25*
» toimesta clättele annetut henkilöt		35*
» tulot ja menot		40*
» » vuoden 1928 talousarviossa		101
» virkailijat		26*
» » virkaloman myöntäminen heille		217
» virkain järjestely		123
» » vuoden 1928 menosääntöön otetut määrärahat		90
Köyhäinhuoltolautakunnan antama kertomus		24*
» jäsenten vaali	136,	138
» kaluston osto		244
» kanslia Vallilassa, sen huoneisto		26*
» kansliain työt	27*,	43*
» kirjanpito, revisionikonttorin sitä vastaan tekemistä muis- tutuksista annettu lausunto		261
» kokoonpano		24*
» kokoukset		25*
» lisämääräraha		239
» viranpitäjille järjestettävät kurssit	90,	120
» viranpitäjät, heidän sijaisilleen suoritetut palkkiot	220,	221
Köyhäinhuoltolautakunta, ylimääräisen apulaisen palkkaaminen sinne		255
Köyhäinhuoltomenojen supistaminen		262

Lagus, R., lääketieteellisensiaatti, valittu Sörnäsän alueen aluelääkäriksi	128
Lahjoitus kainojen köyhien hyväksi	83
Lahjoitusrahastoista annettujen lainain koron vahvistaminen	202
Lahjoitusrahastojen korkovarain käyttö	83, 248
» korkovarot, ks. myös Rahastot.	
» korkovaroilla avustetut henkilöt	40*
Lahjoitusrahastot lastensuojelutarkoituksiin	52*
Lahjoitusten, testamentti-, vastaanottaminen	248
Laidunoikeus, myönnetty	171
Lainain myöntäminen	47, 202
» ottaminen	47
Lainarahasto, yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämiseksi	86*, 96*
Lainat, irtisanotut	202
» lahjoitusrahastoista, niiden koron vahvistaminen	202
» vuoden 1928 tulosääntöön otetut	101
Lainsäädäntö, kuntain raha-asiainhallintoa koskeva	259
Laitilan tila Hyvinkäällä, kysymys sen ostamisesta	120
Laitoksissa, kunnalliskodin ja työlaitoksen ulkopuolella olevissa, hoidetut henkilöt	39*
Laitosten ja yritysten, yleishyödyllisten, avustaminen	73—77, 92*
Laiturivalaistusta varten vuoden 1928 menosääntöön otetut määrärahat	99
Lannanmyynnin taksa	148*
Lapinlahden keskuslaitos, sen alueenvaihtosopimusta koskevat päätökset	23
Lapinniemi, sairaala-alueen lunastaminen sieltä	22
» siellä olevaa metsähallituksen halkotarhaa koskeva päätös	22
Lapset tuberkuloosisista kodeista, niiden sijoittaminen	122
» turvattomat, lastensuojelulautakunnan osasto heitä varten	53*
» varattomat, kesäkodin hankkiminen heille	56*
» » rautatielippujen hankkiminen heille	56*
Lasten työkotiyhdistys, määräraha sen ylläpitämiseksi	74, 77
Lastenhoidontarkastajan vaali	128
Lastenhoito, köyhäinhoidon	28*
Lastenhoitolaitosten korjaukset	192
Lastenkodin perustaminen	261
Lastenkodit, lastensuojelulautakunnan alaiset, niiden toiminnan selostus	53*
» » » terveydenhoito niissä	65*
Lastenkoti, Hyvösen, ks. Hyvösen lastenkoti.	
» ks. myös Pientenlastenkoti.	
Lastenkotien, lastensuojelulautakunnan alaisten, viranpitäjän sijaisille suoritettujen palkkiot	221
» voimassapitoa varten myönnetty avustus	74, 75
Lastensuojelulaitokset, ks. myös Koulukodit.	
Lastensuojelulaitosten virkain luokittelu	255
Lastensuojelulautakunnan ammattiholous	45*
» antama vuosikertomus	44*
» aviottomain lasten osasto	57*
» elätelleentotoiminta	54*
» hallinnon alaisten kiinteistöjen arvioiminen	193
» hoidokeille vapaalippuja valtionrautateilla	90
» hoidokin aiheuttaman vahingon korvaaminen	66
» jäsenten vaali	136, 138
» kaluston osto	244

Lastensuojelulautakunnan kokoonpano	44*
» kokoukset y. m.	45*
» lahjoitusrahastot	52*
» laitosten terveydenhoito	63*—
» » toiminnan selostus	49*, 53*
» menot ja tulot	60*
» nuorisonhuolto-osasto	56*
» paikallisasiamiehet	54*
» toimihenkilöt	44*
» toiminta kansakoulujohtokuntana	44*
» turvattomain lasten osasto	53*
Lastensuojelutoiminta, sitä varten vuoden 1928 menosääntöön otetut määrärahat	90
» tulot siitä vuoden 1928 tulosäännön mukaan	101
Lastensuojelutoimintaa varten, lisämääräraha	239
Lastentarhain kesäsiirtolayhdistyksen avustaminen	75
Laulukuoron avustaminen	239
Laurent, K. A., ruotsinkielisten kansakoulujen tarkastaja, hänelle myönnetty virkaero	127
Lausunnot tiekysymyksissä, rahatoimikamarin antamat	251
Lausunto kaupungin viemäriolojen järjestelystä	262
» koskeva sopivan paikan valitsemista likavedenpuhdistusasemaa varten	262
Lautakunnat, ks. Vaali.	
Leikin ja urheilun määrärahan jako	234
» järjestäminen lapsille	57*
Leikki- ja urheilukentän järjestäminen Käpylään	43
Leikkikentän kuntoonpanettaminen kansanlastentahalle	187
Lentokentän kuntoonpanettaminen	40
Lentokoneesta, ulkomailta tuodusta, suoritettava liikennemaksu	48
Lentokonehallin rakentaminen	40
Lentoliikenne	39, 212, 238, 9*, 10*
Lentosatama, paikan osoittaminen sille	10
Lentosatamaan palkattava satamakonstaapeli	212
Lentosataman, Aero osakeyhtiön, lunastaminen	40
» kuntoonpaneminen	39
» ylivalvonta	238
Lentäminen kaupungin yläpuolella, kielletty	172
Lepokodin avustaminen	233
Leppäsuon alue n:o 68 a, toimenpiteet sen takaisinsaamiseksi kaupungille 15—18, 136, 145, 183, ...	223
Lihantarkastuksen järjestäminen Haagan kauppalaan	132
Lihantarkastusaseman huoneisto	181
» kaluston osto	244
» viranpitäjän sijaisille suoritettut palkkiot	219
Liikenne kansanpuistoihin, sen aikataulut	250
» kaupungin satamissa	4*, 10*
Liikennejärjestelyn toimeenpaneminen	185
Liikennemaksujen maksuunpano	11*
» palauttaminen	48
» suoritusvelvollisuudesta myönnetty vapautus	48
Liikennemaksun, alkoholin, evätty alennusanomus	132
Liikenneolojen järjestely Ylioppilastalontorilla	28
Liikenneväylä Kaisaniemenlahdesta Pohjoisrantaan	41

Liikenneväylä Pasilan esikaupunkiin	42
Liikenneväyläin, Sörnäsän ja Kulosaaren välisten, käyttöoikeus	185
Liikenneväylän, Länsisatamaan suunnitellun, yhteydessä suoritettut työt	224
Liikennöiminen, uuden kappaletavara-aseman	260
Likavedenpuhdistuslaitos, kysymys sille sopivasta paikasta	262
Linja-autoliikenne, ks. Autobussiliikenne.	
Lippujen, kaupungin, lainaaminen	233
Lipputangon pystyttäminen Tähtitorninmäelle	168
Lipputankojen, Eläintarhan urheilukentän, paikoilleen jättäminen	168
Lomain järjestely, eräiden kunnan viranpitäjän	255
Lomapalkkoja, kaupungin töissä olevain työntekijän, koskeva päätös.....	225
Lomasiirtolain, kansakoulujen, valtionapu	209
Luistinratoja, lupa ylläpitää.....	168
Luistinratojen avustaminen	235
Lumenkaatopaikkain osoittaminen	168
Lumenkuljetusmäärärahaan ylittäminen.....	68
Lunastaminen, Leppäsuon alueen n:o 68 a	15—18, 136, 145, 183, 223
» obligatioiden ja korkolippujen	195—198, 201
» » » » sitä koskevia oikeudenkäyntejä 199—	201
» Topeliuksenkadun tontin n:o 8	15
» Vallilassa olevan vuokratontin.....	223
Luokittelu, virkain	53, 54, 107, 112, 213, 255
Luonnonpuistot, ks. Kansanpuistot.	
Luontoiseduista, vahvistetut poistot nautituista	53, 215
Luoton, tilapäisen, myöntäminen kaupungille	194
Luotsaustaksa, vahvistettu	10*
Luovuttaminen, maa-alueen, valtiolle	24
» tonttien	144
Lyypekkiläisen yhdistyksen Hansischer Geschichtsverein evätty avustusanomus	234
Lämmittäjille järjestettävät kurssit, määräraha osanottoa varten	242
Lämpötekniikan antama vuosikertomus	143*
Länsisatamaan suunnitellun liikenneväylän yhteydessä suoritettut työt.....	224
Lääkäripalkkio kotikäynneistä äkillisissä sairaustapauksissa	62
Lääkärintarkastus korotetun avustuksen saamiseksi ruumiinvammasta	224, 225
Maa-alueen luovuttaminen Imatran voimalaitoksen tarpeisiin	145, 258
» Malmin hautausmaan itäpuolella olevan, luovuttaminen valtiolle	24
» Nikkilän, osto	12, 141
Maa-alueiden, Herttoniemen, vuokraaminen	147
» osto katujen leventämistä varten	6, 8, 12, 13, 104, 141
Maantien, Helsingin—Porvoon välisen, oikaiseminen	24
Maarajat, satama-alueiden, niiden määrääminen	260
Maatalouskonttoriin perustettava konttoriapulaisentoimi	126
Maatalouskonttorin antama kertomus	125*
Maatalouslautakunnan antama kertomus	124*
» jäsenten vaali	139, 257
» varain tallettaminen	202
Maatilain, kaupungin, hoito	125*
» hoitoa koskevat muistutukset	45
» määrärahaan ylittäminen	43
» osto.....	9— 12

Maidontarkastamoon perustettava uusi virka	125
Maidontarkastuksen kunnallistaminen	260
Maidontarkastusaseman kaluston osto	244
Maidontarkastuslaboratorion huoneisto	181
Mainoskilpiä y. m., oikeus asettaa	162
Maistraatin erään ylimääräisen ulosottoapulaisen palkkaamisen määräraha	212
» viranpitäjän sijaisille suoritettut palkkiot	216, 217
Maistraattia varten vuoden 1928 menosääntöön otetut määrärahat	86
Maitopisarayhdistyksen avustaminen	75
Majoitus, sitä varten vuoden 1928 menosääntöön otetut määrärahat	88
Majoituslautakunnan antama vuosikertomus	81*
» virkailijain palkkiot	61
Makkarakaupan valvonta öiseen aikaan	223
Makkarakauppa kaupungin kaduilla	160
Makkien puhtaanapito	152*
Maksujen, kaupungille tulevain, kanto	260
» lentoliikenteelle pantujen, kannanta	207
» maaseutupuhelujen, kannanta	206
» vedenkulutus-, kannanta	207
Maksut kadun aitaamisesta	207
» kaupungin käymäläin käyttämisestä	207
» ruumiiden ja eläinraatojen kuljetuksesta	207
Maksuunpanon sääntöjen vahvistaminen	206
Mallipiirustukset, Kumpulän siirtolapuutarhamajojen, niiden teettäminen	175
Malmberg, R., kouluneuvos, valittu ruotsinkielisten kansakoulujen tarkastajaksi ..	128
Malmin hautausmaan itäpuolella olevan maa-alueen luovuttaminen valtiolle	24
Mankalan koskien osakeyhtiölle annettujen avustusten y. m. takaisin maksaminen	203
Marian sairaalaan perustettava huoltola ja poliklinikka mielisairaita henkilöitä varten	118
» sairaalan erään viran muuttaminen	124
» » henkilökunnan lisääminen	125
» » johtajan vaali	128
» » lastenosaston laajentaminen	118
» » lisämäärärahat	66
» » pesijättärien oikeus saada kesäloma	71
» » sisätautien osaston ylilääkärin vaali	128
» » virkain luokittelu	54
» » ylitetyt määrärahat	65
Marthayhdistyksen avustaminen	75
Matka-apurahoja, myönnettyjä	235— 237
Matkakertomukset, rahatoimikamariin jätetyt	251
Matrikkeli, Helsingin triviaalikoulun, määräraha sen julkaisemiseksi	242
Menosääntö, vuoden 1928	84
Merenkulku- ja laivarakennuskongressin avustaminen	77
Merimiesten työnvälityksen järjestäminen	113, 100*, 104*
Merisataman alueiden vuokraaminen	152
» täyttämistöiden jatkaminen	189
» varastopaikkain järjestely	260
Metallityöntekijäin, työnsulun alaisten, evätyt anomus veronhuojennuksesta	49
Metsähallituksen halkotarhaa Lapinniemenellä koskeva päätös	22
Metsäin, kaupungin, hoito	147*
Metsästysoikeus, myönnetty	172

Mielisairaala, Nikkilän, ks. Nikkilän sairaala.	
Mielisairaiden henkilöiden hoito, sen valtionapu.....	208
» huoltolan ja poliklinikan perustaminen	118
» lukumäärän arvioiminen	4*
Muistolahjan ostamista varten myönnetty määräraha	246
Muistomerkin pystyttäminen professori M. J. Herzensteinille	224, 246
Munkkiniemen raitiotien toimilupa	29
Murtovarkauden kautta meneetyn omaisuuden korvaaminen	210
Museo, ks. Kaupunginmuseo.	
Musiikkilautakunnan antama kertomus	115*
» huoneisto	182
» jäsenten vaali	138
» muuttokustannusten suorittaminen	240
Mustasaaren liikenne	132*
» ravintolan tarjoiluhinnasto	250
Mustikkamaa, määräraha tasoitustöitä varten siellä	186
Mustikkamaan liikenne	169, 132*
Muuntaja-asemain rakentaminen	188
Muuntaja-aseman osto	29
Myrkyllisten aineiden kauppaa, oikeus harjoittaa	134
Myrskyvaroituksien antaminen	238, 9*
Myydyt tontit	143
Myynti, katualueen	24, 26
» Nikkilän kylän yhteismaan kaupungille kuuluvan osan	23
Myöhemmäksi siirtäminen, kiinnitysten	202
Naisammattiosastojen käsityöseuran avustaminen	75
Naisten työlaitoksen perustaminen	120, 262, 26*
» työtupain johtokunnan antama kertomus	107*
» » » kokoonpano	257
» » tulojen käyttö	203
» työtupiin lainattujen kalustesineiden korvaaminen	245
» työtuvat, lomat niissä	251
» » niissä järjestettävät talouskurssit	261
» » palokaluston osto sinne	241
» » siellä valmistetut työt	108*
» työtuvissa suoritettut palkat	69, 225, 108*
» » tapahtunut murtovarkaus	210
» » työskentelevät henkilöt	107*
Neuvottelukunta, obligatioasioita varten asetettu	259
» pohtimaan kysymystä Sörnäsän sivuradan alitse vievän tien leventämisestä	260
Nikkilän kylän yhteismaan kaupungille kuuluvan osan myynti	23
» maa-alueen osto	12, 141
» sairaalan alueen tasoittaminen	187
» » hoitohenkilökunnalle tulevain luontoisetujen arvo	53
» » kaluston osto	65
» » lisämäärärahat	66
» » uuden vedenottoaikan teettäminen	12, 41
» » ylitetyt määrärahat	65
Norjan kuninkaan vierailun aiheuttamat toimenpiteet	77

Notariaattiluettelot, rahatoimikamarin, jäljennökset niistä henkikirjoittajalle	250
Nuohous, kysymys sen kunnallistamisesta	131
Nuorisonhuoltajan vaali	128
Nuorisonhuolto-osasto, lastensuojelulautakunnan	56*
Nuorten naisten kristillisen yhdistyksen koti osakeyhtiölle myönnetty lykkäystä tontinlunastuksen suorittamisessa	158
Näyteikkunain valaistuskilpailu	262
Näyttelypaviljonki, oikeus pystyttää	162
Obligatioasioita varten asetettu neuvottelukunta	259
Obligationoiden arvonta	201
» lunastaminen, sopimus siitä . . . . . 195—	198
» lunastamisesta suoritettava lisämaksu	201
» lunastamista koskevat oikeudenkäynnit . . . . . 199—	201
Obligationilainain, kaupungin, kuoletussuunnitelma	202
Ohjesäännön, rahatoimikamarin, muuttaminen	112, 259
Ohjesääntö, kunnalliskodin	119, 136
» köyhäinhoidon	119, 136
» työlaitoksen	119, 136
» työnvälitystoimiston	113, 100*
Ohjesääntöehdotus, satamaviranomaisten	260 8*
Oikeus aidata istutus	167
» asettaa hajuvesiautomaatteja	161
» » henkilövaakoja	161
» » mainoskilpiä y. m.	162
» » puhelimia	164
» » siirtokaappeja	163
» » syöttö- ja jakokaappeja	163
» » tienviittoja	163
» harjoittaa autobussiliikennettä	170
» » huutokauppa-ammattia	134
» » kemikaliokauppaa	134
» » metsästystä	172
» » myrkyllisten aineiden kauppaa	134
» » työnvälitystä	134
» istuttaa ja kaataa puita y. m.	171
» järjestää autonäyttely	162
» » radiomessut	163
» käyttää kaupungin puistoja y. m.	166
» » raskaita kuorma-autoja	169
» myydä denaturoituja ja alkoholipitoisia aineita	134
» ottaa jäitä	170
» » kiviä, hiekkaa y. m.	171
» pystyttää näyttelypaviljonki	162
» » pylviäitä	167
» rakentaa bensiinisäiliö	173
» » hiihtomäki	168
» » silta	172
» sisustaa autotalli	172
» säilyttää rakennuksia	172
» teettää kaivo	166

Oikeus teettää rakennuksia	172
» uittaa puutavaraa	171
» vetää johtoja ja raiteita	164—166
» » radioantenneja	188
» ylläpitää luistinratoja	168
» » ravirata	168
Oikeusaputoimiston huoneisto	181
» johtokunnan jäsenten vaali	137
» lisämääräraha	239
» toiminta	83*
Omaisuus, ks. Kiinteä omaisuus.	
Omakotialueen, Kumpulän, korttelien jaoituskaavat	183
Opetuksen kuunteleminen kansakouluissa	122
Opetus- ja sivistyslaitokset, niitä varten vuoden 1928 menosääntöön otetut määrärahat	91
» » » tulot niistä vuoden 1928 tulosäännön mukaan	102
Oppisopimukset, ammattioppilaslautakunnan luetteloimat	99*
Osakkeiden, Helsingin kaupungin rakennusosakeyhtiön n:o 3, osto	202
» myynti	248
» uusien, merkintä Helsingin panttiosakeyhtiössä	202
Osoitelomakkeet, määräraha niiden painattamista varten	64
Osoitenumerot, hyväksytyt ehdotukset niiksi	184
Osto, auton, rahatoimikamarille	242
» Bothyn tilän erinäisten alueiden	9—11
» Brändön tilän	11, 142, 8*
» erään muuntaja-aseman	29
» Fölisholmen-nimisen saaren	12
» hevosten ja autojen, poliisilaitokselle	65
» Huopalahdessa olevan Korpaksen tilän	123*
» kaasumittarien	68
» kaluston, kaupungin virastoille ja lautakunnille	242
» » Nikkilän sairaalalle	65
» maa-alueiden, katujen leventämistä varten	6, 8, 12, 13, 104, 141
» Nikkilän maa-alueen	12, 141
» osakkeiden	29, 202
» palokaluston	241
» purgatorrattaiden, puhtaanapilaitokselle	241
» taideteosten	242
» tonttien	12, 140, 141
» tuberkuloosiaikakauskirjain	239
» työvälineiden, rakennuskonttorille	240
» uuden turbogeneraattorin, sähkölaitokselle	37
Oulunkylän asuntoalueiden katselamus	159
» lastenkodin rakennusten käyttö	35
Paikallisasiamiehet, lastensuojelulautakunnan	54*
Paikkavuokran, varastopaikkain, korottaminen	8*
Painatustyöt, suoritettut	264
Painatustöiden, kaupungin, supistaminen	116
» » valvojan antama kertomus	264
Pakkolunastaminen, Leppäsuon alueen n:o 68 a	15, 136, 145

Pakkolunastaminen, maa-alueen, Imatran voimalaitoksen tarpeisiin	145,	258
Palkanlisäykset, myönnetyt henkilökohtaiset	54,	215
Palkat, kunnan työntekijäin	69,	134*
» naisten työtuissa suoritett, niiden vahvistaminen	69,	225
» vahvistett		214
Palkintolautakunnan, itsenäisyyden muistomerkin aikaansaamiseksi julistetun kilpailun, jäsenen vaali		134
Palkkaa, oikeus nostaa virkavapauden ajalta		216
Palkka-asteikkojen soveltaminen		49
Palkkain maksamisen aika	211,	225
Palkkakysymyksiä	54, 55,	211
Palkkatariffin, minimi-, kaupungin työntekijäin, vahvistaminen		73
Palkkausjärjestelmä, kaupungin työntekijäin	72—	73
» kunnan viranpitäjäin	50—54,	136
Palkkasääntö, Helsingin kaupungin menosääntöön otettujen viranpitäjäin		53
Palkkiot, korotett	61,	222
» myönnetyt	61, 62, 223,	224
Pallokentän kelkkamäet, maksu niiden käytöstä		169
Palohälytyskilpien hankkiminen		241
Palojärjestys, Pukinmäen yhdyskunnan		132
Palokaluston osto erinäisiin kaupungin virastoihin ja laitoksiin		241
Palokunnan avustusrahasot		23*
» kalusto ja irtaimisto		23*
Palolaitoksen laajentaminen		30
» lisämääräraha		239
» sairaidenkuljetusvaunujen käyttö		22*
» vuoden 1928 menosääntöön otett määrärahat		88
Palolennättimen, uuden, hankkiminen, määräraha sitä varten		65
Palomiehistöle maksuton uintikylpy uimahallissa		47
Palomiehistön terveydentila		23*
Palomäki, K. F., pastori, valittu lastenhoidontarkastajaksi ja nuorisonhuoltajaksi		128
Palotoimikunnan antama kertomus		19*
» jäsenten vaali		137
Palovahingot		22*
Palovahinkojen korvaaminen	66,	247
Palovakuutusmaksun, Eknäsin tilan, suorittaminen		247
Palvelusehtosäännön, kaupungin viranpitäjäin, määräykset	106,	216
Pasilan aluelääkärin huoneisto		181
» aluelääkärinviran hoitaminen		127
» esikaupungin liikenneolojen parantaminen		42
» lastenseimen avustaminen		75
» raitiotielinja		28
Pasilassa olevien ammuskellarien käyttöoikeus		23
Pelastusarmeijan avustaminen		75
Peltonen, E. J., diplomi-insinööri, valittu rakennustarkastuskonttorin rakennus-insinööriksi		128
Perunanviljelystä varten vuokratut maa-alueet		153
Pesutuvat, kunnalliset, kysymys niiden perustamisesta		121
Pidennys, vuokraoikeuden		153
Pientenlastenkoti, uusi, oikeus sijoittaa lapsia sinne		122
Pientenlastenkotia varten rakennettava talo	33—	35

Pihamaa; yhteinen, lupa järjestää	105
Piirustukset, kaupunginvaltuuston hyväksymät	30— 31
» rahatoimikamarin hyväksymät	174
Poliisilaitoksen huoneisto	181
» lääkärin huoneisto	181
» määräraha	64, 239
» tallien puhtaanapito, huolehtiminen siitä	130
» vuoden 1928 menosääntöön otetut määrärahat	88
Poliisimiehistölle maksuton uintikylpy uimahallissa	47
Poliisitalon rakentaminen Hietaniemenkadun varrelle	30, 193
Poliklinikan perustaminen mielisairaille henkilöille	118
Poliklinikka, silmä-, kojeiden osto sinne	244
Polttaminen, kotieläinten raatojen	246
Postipakettiosaston, Katajanokan, huoneisto	179
Provision vahvistaminen, pankeille kannannasta suoritettavan	206
Puhelimia, oikeus asettaa	164
Puhelimien hankkiminen	245
Puhelinkeskus, Käpylän, tonttipaikka sitä varten	27
Puhelinkeskusteluista maaseudulle, maksujen kanto	206
Puhtaanapito, poliisilaitoksen tallien, huolehtiminen siitä	130
» sitä varten vuoden 1928 menosääntöön otetut määrärahat	99
Puhtaanapitohallituksen jäsenten vaali	138
Puhtaanapitohallitus, lupa sen kaluston myyntiin	245
Puhtaanapitolaitoksen antama kertomus	148*
» autojen vakuuttaminen	247
» johtajan vaali	129
» kaluston ja työvälineiden osto	241, 244
» tulot vuoden 1928 tulosäännön mukaan	102
» viranpitäjain sijaisille suoritettut palkkiot	222
Puhtaanapitosääntöehdotuksen tarkastaminen	261
Puiden istuttamiseen ja kaatamiseen myönnetty lupa	171
Puistoja y. m., lupa käyttää	166
Pukinmäellä olevan toipumakodin palovahingot	247
Pukinmäen erään alueen vuokraaminen	27
» yhdyskunta, hyväksytty ehdotus sen jaoituskaavaksi	131
» » » » rakennusjärjestykseksi	132
» » palojärjestyksen laatiminen sille	132
Pukinmäki, evätty anomus saada ostaa eräs alue sieltä	24
Pukkisaaret, niiden välinen silta	172
Puranen, S., notaari, valittu revisoriksi	126
Purgatorrattaiden osto puhtaanapitolaitokselle	241
Puutarhakirjallisuuden hankkiminen	245
Puutavaran lauttauksen valvonta kaupungin satamissa	223
» uittamiseen Vantaan joessa myönnetty lupa	171
Pyhäkoulukongressi, kaupungin lippujen y. m. lainaaminen sille	233
Pylväitä, lupa pystyttää	167
Pöytäkirjain, rahatoimikamarin, laatiminen	250
Raastuvanoikeuden kaluston osto	242
» lisämääräraha	64
» osastojen puheenjohtajain palkkiot	61

Raastuvanoikeuden puhtaaskirjoituskanslian henkilökunnan lisääminen	124
» pöytäkirjanpidosta suoritettavan korvauksen korottaminen ..	64
» viranpitäjain sijaisille suoritettavat palkkiot	216
» v. t. rikosasiainnotaarin palkkaamiseksi myönnetty määräraha	252
» vuoden 1928 menosääntöön otetut määrärahat	86
Raatihuoneen kaluston osto	242
Radioantenneja, lupa vetää kaupungin katujen yli	188
Radioantennien asettamislupia myönnettäessä noudatettavia periaatteita	262
Radioiminen, kaupunginorkesterin konserttien.....	117*
Radiomessut, oikeus järjestää	163
Rahaston, Alma Liljeblads fond för pauvres honteux-nimisen, hoito	83
» Alma Uhlénin, avustus-, korkovarain käyttö	248
» C. F. Ekholmin stipendi-, korkovarain käyttö	84, 249
» G. Pauligin lahjoitus-, korkovarain käyttö	84
» K. H. Renlundin stipendi-, korkovarain käyttö	249
» R. Heimbergerin stipendi-, korkovarain käyttö	249
Rahastosta, kunnollisen palvelusväen palkitsemis-, jaetut avustukset	249
Rahastot, Rafael Ahlströmin, korkovarain käyttö	248
» » » niille kuuluvain erinäisten osakkeiden myynti	248
Rahatoimenjohtajaksi valittu johtaja V. Hupli	128
Rahatoimikamari, vapautus sen jäsenyydestä	135
Rahatoimikamarin auton osto	242
» edustajain vaali hallituksiin, lautakuntiin y. m.	257
» johtosäännön muuttaminen	113, 259
» jäsenten vaali	136
» kanslian kaluston osto	243, 245
» kokoonpano y. m.	140
» kokoukset y. m.	249
» käyttövarat, määräraha niistä illanvieron järjestämiseksi	44
» notariaattiluetteloiden jäljennökset henkikirjoittajalle	250
» ohjesäännön muuttaminen	112, 259
» oikeus vahvistaa maksimipalkat kaupungin töissä	73
» » » sopimuspalkkoja	53
» pöytäkirjain laatiminen	250
» viranpitäjät	252
» » heidän sijaisilleen suoritettavat palkkiot	216
Rahatoimikonttorin kaluston osto	243
» lisämääräraha	238
» uudelleenjärjestelyn aiheuttamat toimenpiteet	253
» viranpitäjät	253
» » heidän sijaisilleen suoritettavat palkkiot	218
» ylitetyt määrärahat	64
Raidelaite, korttelin n:o 178, sen teettäminen	189
Raiteita ja johtoja, oikeus vetää	164—166
Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiö, suomenkielen asema siinä.....	106
» » » tonttien varaaminen sille	27
Raitiotielinja Pasilaan	28
Raitiotielinjain, Ylioppilastalontorin, uudestaanjärjestely	28
Raitiotiemaksujen korottaminen	62
Raitiotiet, Munkkiniemen ja Haagan, niiden toimilupa	29
» myönnettyjä vuosikortteja niillä	215

Raittiuslautakunnan antama kertomus	118*
» jäsenten vaali	137
Raittiusopetuksen järjestäminen	118*
Rajasaaren huvilapalstan n:o 2 b vuokraamishdot	27
Rakennuksen teettäminen erinäisille ammattiopetuslaitoksille	32, 262
Rakennukset, rahatoimikamarin myymät	192
Rakennuksia, lupa säilyttää	172
» teettää	172
Rakennusajan pidentäminen	104, 175
Rakennusjärjestyksen muuttaminen ja täydentäminen	104, 250
Rakennusjärjestys, korvaus oikeudesta poiketa siitä	15, 105
» Pukinnäen yhdyskunnan	132
Rakennuskonttori, työvälineiden ja kaluston osto sinne	240
Rakennuskonttorin erään viran uudestaanjärjestely	124
» geodeettisen osaston toiminta	144*
» huonerakennusosaston toiminta	141*
» katu- ja lokaviemäriosaston toiminta	139*
» kaupunginasemakaa-vaosaston toiminta	143*
» maanmittausosastolla noudatettava taksa	62
» määrärahat	68, 95, 240
» puisto-osaston toiminta	144*
» satama- ja rautatieosaston toiminta	136*
» tilivirasto, pienehköjen maksujen kanto siellä	203
» tiliviraston toiminta	147*
» työpajat	147*
» varasto-osaston toiminta	146*
» viranpitäjät	255
» » heidän sijaisilleen suoritettut palkkiot	222
Rakennusmääräykset, kaupunkiin yhdistetyn alueen	105
» Vallilan korttelia n:o 580 koskevat	105
Rakennusoikeuden lisääminen	104
Rakennuspiirustukset, ks. Piirustukset.	
Rakennusrajan muuttaminen	9
Rakennustarkastus, taksa maksuista sille kuuluvista toimituksista	62
Rakennustarkastuskonttorin antama kertomus	76*
» henkilökunnan lisääminen	125, 254
» huoneisto	181
» kaluston osto	244
» lisämääräraha	238
» rakennusinsinöörin vaali	128
» rakennusinsinöörinviran täyttäminen	126
» viranpitäjän sijaisille suoritettut palkkiot	216, 219
Rakennusten, kaupungin, korjaukset	190
» » käyttö	176
» korkeusmääräykset, muutetut	15, 105
» poistaminen	173
Rakennustoiminnan, yleishyödyllisen, avustaminen	77, 209
» » edistämislainarahasto	86*, 96*
Rakennustoiminta Helsingissä	76*
» puolikunnallinen	77, 87*— 92*
Rakennusvelvollisuuden laiminlyöminen, sakko siitä	175

Rakennusyritysten, kaupungin, suunnittelu ja järjestely	123
Ratkaisemattomat asiat, kaupunginvaltuuston diariin merkityt	103
Rautaromun käyttäminen	193
Rautatieaseman edustalla olevan aukion järjestely	184
Rautatieraiteen laskeminen Lastauttajankadulle	38
Ravintolain vuokraaminen	180
Ravirataa, lupa ylläpitää	168
Reijola, lupa kaivon teettämiseen sinne	166
Reimarsin tilan palstain muutetut vuokraehdot	27
Rekisteritoimisto, köyhäinhoidon	28*
Retkeilylautakunnan, valtion, avustaminen	233
Revisionikonttorin erään kirjoituskoneen korjaaminen	243
» muistutusten johdosta aiheutuneet toimenpiteet	261
» viranpitäjät	126
» » heidän sijaisilleen suoritetut palkkiot	219
Riita Leppäsuon alueen n:o 68 a lunastamisoikeudesta	15— 18
Rikostuomioiden toimeenpanijalle myönnetty määräraha	237
» toimeenpanijan konttori, määräraha ylimääräisiä apulaisia varten	212
» » konttorin kaluston osto	243
» » » viranpitäjän sijaisille suoritetut palkkiot	218
Rosenbröjjer, E., insinööri, valittu puhtaanapitolaitoksen johtajaksi	129
Ruotsalainen, A., lääketieteen- ja kirurgiantohtori, valittu suomenkielisten kansa- koulujen koululääkäriksi	128
Ruskeasuon siirtolapuutarhan käytävien hiekoittaminen	193
Ruuanjätteiden hinnan vahvistaminen	207
Ruumiidenkuljetusmaksut	207
Ryttylän koulukodin keittiörakennuksen rakentaminen	31, 203
» » määräraha	66
Sairaalan, kaupungin, hallituksen jäsenten vaali	138
» » lisämäärärahat	66
» » taksa hoitomaksuista niissä	62
» » ylitetyt määrärahat	65
» perustaminen, valtion ja kaupungin yhteistoiminta siinä	117
» uusien, suunnitteleminen	261
Sairaalamaksujen suorittaminen, vapautus siitä	48
Sairaalat, kaupungin, ks. myös Kivelän sairaala, Marian sairaala, Nikkilän sairaala ja Tuberkuloosisairaala.	
Sairaanhoido, sitä varten vuoden 1928 menosääntöön otetut määrärahat	89
» tulot siitä vuoden 1928 tulosäännön mukaan	101
Sairaidenkuljetusvaunujen, palolaitoksen, käyttö	22*
Sairaustapakset, työntekijöille tulevat, niitä koskevain päätösten tulkitse- minen	225
Sairaus- ja hautausapu hätäaputyöntekijöille	225
Sairaustapakset, äkilliset, lääkärinpalkkio kotikäynneistä niissä	62
Saltzman, F., lääketieteen- ja kirurgiantohtori, valittu Marian sairaalan sisätauti- osaston ylilääkäriksi	128
Sanomalehtien myynti kaupungin kaduilla	160
Saostuslaitaiden, vesijohtolaitoksen, rakentaminen	36
Satama-alueet, kaupungin, niiden maarajain määrittäminen	260

Satamahallintoa varten vuoden 1928 menosääntöön otetut määrärahat	87
Satamahallituksen antama vuosikertomus.....	8*
» jäsenten vaali	136
» kanslia, laskukoneen osto sinne	243
Satamain liikenne	4* 10*
Satamajäänsärkijän johto- ja ohjesääntö	260
Satamakannantakonttorin antama vuosikertomus	11*
» lisämääräraha	238
» ohjesääntö.....	8*
» viranpitäjät, heidän sijaisilleen suoritettut palkkiot..	218, 219
Satamalaitoksen vahvistetut ohjesäännöt	8*
Satamaliikennekonttoriin perustettava uusi virka	125
Satamaliikennekonttorin antama vuosikertomus	10*
» kaluston osto	243
» ohjesääntö	8*
» viranpitäjain sijaisille suoritettut palkkiot	218
Satamamaksuista myönnetty alennus	8*
Satamamaksujen maksuunpano	11*
Satamaraitteiden rakentamis- ja kunnossapitovelvollisuus	189
Satamat, asuntolaivain sijoittaminen niihin satamatyöläisiä varten	169
» kaupungin, käsikirjan julkaiseminen niistä	241
» työt niissä	38— 39
Satamaviranomaisten johto- ja ohjesääntöehdotus	260, 8*
Saukon hiilisataman rakentaminen	38
Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokunnalle myönnetty vastuunvapaus	45
» » » » » johtokunnan jäsenten vaali	138
» » » » » tilintarkastajain vaali ..	135
Sekalaisia menoja varten vuoden 1928 menosääntöön otetut määrärahat	100
» määrärahoja, myönnettyjä.....	246
» tuloja vuoden 1928 tulosäännön mukaan	103
Seurasaaren liikenne	132*
» ravintolan tarjoiluhinnasto.....	250
» uimarantaan hankittava hiekka	180
Seurasaarentien varrella olevien ammuskellarien käyttöoikeus	23
Siirto, vuokraoikeuden	154
Siirtolapuutarhajaosto, sosialilautakunnan	86*, 96*
Siirtolapuutarhamajojen, Kumpulän, mallipiirustusten teettäminen	175
Siirtolapuutarhan, Kumpulän, puutarhurinasunnon laajentaminen	193
» Ruskeasuon, käytävien hiekoittaminen	193
Siirtolapuutarhat, niiden sosialilautakunnan jaoston lakkauttaminen.....	116
Siirtäminen, autoaseman	170
» kioskin	173
Siistimistöiden suorittaminen	184
Silmäpoliklinikan, Marian sairaalan, korotetut määrärahat	65
Silta, lupa rakentaa	172
Sivistyslaitoksia varten vuoden 1928 menosääntöön otetut määrärahat	91
Sivistysyritysten, avustettujen, valvonta	116*
Sivuvirkain lakkauttaminen	51
Sivuvirkoja, viranpitäjain oikeus pitää	53, 106, 257

Sofianlehdon tilan alueelle rakennettava talo pientenlastenkotia varten	34
Sokeiden avustaminen	234
Sopimuspalkat, vahvistetut	54
Sopimuspalkkoja, rahatoimikamarin oikeus vahvistaa	53
Sosiaalilautakunnan antama vuosikertomus	86*
» huoneisto	181
» jäsenten vaali	136
» kaluston osto	243
» kunnallisten työväenasuntojen hallintojaosto	86* 93*
» lisämääräraha	238
» siirtolapuutarhajaosto	116, 86* 97*
» viranpitäjän sijaisille suoritettut palkkiot	216
» vuokrajaosto	86* 95*
» yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahaston hallintojaosto	86* 96*
Sotaväen harjoituksia varten Pasilassa luovutettu puistoalue	23
» majoituksesta johtuneiden menojen korvaaminen	81*
» ravintoannokset rauhan aikana	133
Stadionin aikaansaaminen Helsinkiin	84
Stadionsäätiö, kaupungin liittyminen jäseneksi siihen	247, 123*
Sulfiittilipeä, katujen kastelu sillä	187
Sundelius, H., lääketieteellisensiaatti, valittu ruotsinkielisten kansakoulujen koulu- lääkäriksi	129
Suomen lastenhoitoyhdistyksen avustaminen	74
» liikemiesten kauppaopiston johtokunnan jäsenten vaali	139
» merimieslähetykseuran avustaminen	75
» palosuojeluyhdistys, maksut kaupungin jäsenyydestä siinä	247
» sähkölaitosyhdistys, kaupungin jäsenyys siinä	247
» valkoiselle kaartille lainattu kaupungin lippuja y. m.	233
» vankeusyhdistyksen avustaminen	75
Suomi-seuralle myönnetty määräraha	234
Suoranaiset avustukset, köyhäinhoidon jakamat	36*
Suvilahden kasarmin tyhjentäminen	179
Svenska handelshögskolan-opisto, kaupungin edustus sen juhlallisissa avajai- sissa	139
Syöttökaappeja, oikeus asettaa	163
Sähköjohtojen asettaminen Toivoniemen koulukotiin	31
» laskeminen	23
Sähkölaitoksen henkilökunnan lisääminen	126, 255
» huoltokonttorin kaupungin kassaan tallettamain varain korko	203
» määrärahaihin ylittäminen	68
» omaisuuden arvo	45
» tulot vuoden 1928 tulosäännön mukaan	102
» uuden turbogeneraattorin osto	37
» uusi syöttökaapeli	37
» virkain luokittelu	213
» vuoden 1928 menosääntöön otetut määrärahat	94
Sähkövaroitusmerkkilaitteen asettaminen	185
Sähkövoiman hankinta Imatran voimalaitokselta	38
» toimittaminen Toivoniemeen	163
Säilytyskellarin, uuden, rakentaminen kaupungin kasvivarastoa varten	35

Sääntöjen vahvistaminen, maksuunpanon	206
Sörnäsän aluelääkärin vaali	128
» satamassa olevien kaapelien korjaaminen	211
» sivuradan alitse vievän tien leventäminen	260
Taidehallia varten myönnetty tonttipaikka	24
Taideteollisuuskeskuskoulun kouluneuvoston jäsenten vaali	139
Taideteollisuusyhdistyksen huoneisto	29
Taideteosten osto kaupungille	242
Taivallahden kasarmialue, sen yhdistäminen kaupunkiin viemärijohtoihin ...	23
» » sinne rakennettavia rakennuksia	23
Taivaskallio, eräälle kahvilalle vuokrattava alue sieltä	169
» lupa hiihtomäen rakentamiseen sinne	168
Taksa hoitomaksuista kaupungin sairaaloissa	62
» lannan myynnistä, sen vahvistaminen	148*
» luotsauksen	10*
» maksujen laskemiseksi rakennustarkastukseen kuuluvista toimituksista ...	62
» rakennuskonttorin geodeettisella osastolla noudatettava	62
Taksoituslautakunnan jäsenten vaali	137
Talojen puhtaanapito	152*
Talousarvio, Hyvösen lastenkodin, rahatoimikamarin vahvistama	209
Talousarvioehdotus, sen laatiminen	204
» vuoden 1928	85
Talousarviovaliokunnan jäsenten vaali	135
Talouskurssien järjestäminen	261
Tanskan kuninkaan vierailun aiheuttamat toimenpiteet	77
Tapaturma työssä, kunnan työntekijöitä kohdannut	135* 155*
Tapaturman aiheuttaman ruumiinvamman vahingonkorvauksen korottaminen 224,	226
» johdosta työkyvyttömäksi joutuneen työntekijän avustusta koskevain päätösten tulkitseminen	225
Tapaturmavakuutukset, kaupungin työntekijäin, sopimus siitä	224
» teknillisten laitosten viranpitäjäin	213
Tarkastusmatkain korvaaminen	215
Tasointaminen, kansakoulupihamaan	186
» katujen	42, 186
» Nikkilän sairaalan alueen	187
Tasointamistyöt Mustikkamaalla, määräraha niitä varten	186
Taulukko valaiseva kaupunginkassan tilaa	45
Tehdastonttien vuokraaminen	151
Tehtaanpuisto, tonttipaikka kirkkoa varten sieltä	26
Teknilliset laitokset, kaupungin, niiden ammattityöläisten palkat	224
» » » » hallituksen jäsenten vaali	138, 257
» » » » henkilökunnan lisääminen	126, 255
» » » » kuoletuussuunnitelma	45
» » » » määrärahaain ylittäminen	67
» » » » viranpitäjäin tapaturmavakuutus	213
» » » » niitä varten vuoden 1928 menosääntöön otetut määrärahat	93
» » » » tulot niistä vuoden 1928 tulosäännön mukaan	102
» » » » ks. myös Kaasulaitos, Sähkölaitos ja Vesijohtolaitos.	
Teollisuuskoulun, Helsingin, johtokunnan jäsenten vaali	139

Teollisuuskoulun, Helsingin, tonttipaikka	25
Teollisuustarkoituksiin luovutettujen tonttien luetteloiminen	144
Terveydellisten tutkimusten laboratorioin määrärahaan käyttö	254
» » » yllitetyt määrärahat	65
Terveystenhoito lastensuojelulautakunnan alaisissa laitoksissa	63*— 66*
» sitä varten vuoden 1928 menosääntöön otetut määrärahat	88
» tulot siitä vuoden 1928 tulosäännön mukaan	101
Terveystenhoitajärjestyksen torikauppaa koskevat määräykset	105
Terveystenhoitolaikunnan jäsenten vaali	137
» lisämääräraha	239
» valitsemistapa	135
» viranpitäjät	254
» » heidän sijaisilleen suoritettut palkkiot	219
Terveyspoliisin viranpitäjät, heidän sijaisilleen suoritettut palkkiot	219
Testamenttilahjoitukset kaupungin hyväksi, niiden vastaanottaminen	248
Tien, Kuloaaresta Herttoniemeen, kuntoonpanettaminen	185
Tienviittoja, oikeus asettaa	163
Tiet, lausunnot niiltä koskevissa kysymyksissä	251
Tilan ostaminen Hyvinkäältä, kysymys siitä	120
Tilastokonttorin antama vuosikertomus	1*
» huoneiston laajentaminen	6*
» julkaisutoiminta	3*
» kaluston osto	243, 245
» lisämääräraha	238
» menot ja tulot	6*
» viranpitäjät	254
» » heidän sijaisilleen suoritettut palkkiot	222
» virkain järjestely	123, 254
Tilastolliset julkaisut, ilmestyneet	3*
» » niiden kustannusten supistaminen	116
Tilaston, verotus-, laatiminen	5*
Tilat, ks. Maatilat.	
Tilien, kaupungin, vuoden 1926, kertomus	44
» » » tarkastus	44
Tilinpäätös, kaupungin, vuoden 1926	44
Tilintarkastajain vaali	126, 135, 259
Tilusvaihto kaupungin ja John Stenbergin konetehdasosakeyhtiön välillä ..	18— 20
» » » valtion välillä	20— 23
Toimikunta johtamaan naisten työtupain järjestämiä talouskursseja	261
» käsittelemään kysymystä yliopiston klinikain perustamisesta	117
Toipumakotiyhdistykselle myönnetty määräraha	233
Toisen kaupunginvoudin konttorin huoneiston laajentaminen	180, 14*
» » » kaluston osto	242, 244
» » » lisämääräraha	237
» » » työn nudestaanjärjestely	109—112, 15*
» » » viranpitäjain sijaisille suoritettut palkkiot	218
Toivoniemen koulukoti, sähköjohtojen asettaminen sinne	31
Toivoniemi, sähkövoiman toimittaminen sinne	163
Tontin vuokraoikeuden lunastaminen, kysymys siitä	157

Tontin n:o 22b, Aleksanterinkadun, erään osan osto	141
» » 17, Hernesaarenkadun, myynti	145
» » 17, II. Kaivopuiston, vuokraaminen	153
» » 4, Kaisaniemenkadun, osto	12, 140
» » 4, Kumpulankadun, kuntoonpanettaminen	187
» » 10, Lapinrinteen, osto	141
» » 3, Nervanderinkadun, luovuttaminen taidehallia varten	24
» » 48, Runeberginkadun, lunastaminen ilman huutokauppaa	145
» » 1, Siltasaarenkadun, lunastaminen	19
» » » » muuttaminen asuntotontiksi	20
» » 8, Sirkuskadun, osto	141
» » 4, Suvilahdenkadun, myynti	19
» » 17, Topeliuksenkadun, laajentaminen	26
» » 8, » lunastaminen	15
Tontinlunastuksen suorittamisen lykkääminen	158
Tontinlunastusmaksut, tulot niistä vuoden 1928 tulosäännön mukaan	102
Tontinrajain korkeusmääräykset	5, 103, 184
» suoristaminen	104
Tontit, luettelo myytäväksi tarjotuista	145, 259
» luovutetut	144
» n:ot 22 a ja 22 b, Aleksanterinkadun, niiden rakentamisoikeuden laajentaminen	15
» oikeus lunastaa niitä ilman huutokauppaa	145
» rahatoimikamarin myymät	143, 145
» teollisuus-, luettelo niistä	144
Tontteja koskevan korttiluettelon laatiminen	224
» koskevat kaupunginasemakaavan muutokset	5—9, 15, 24
Tontti n:o 4, Hietaniemenkadun, poliisitalon rakentaminen sille	30
» » 9, Kaisaniemenkadun, siirtä koskeva uudisrakennusta sillä	146
» » 3, Kansakoulukadun, sille rakennettava koulutalo	33
» » 7, Korkeavuorenkadun, rakennusten teettäminen sille palolaitoksen tarpeisiin	30
Tonttia n:o 1, Siltasaarenkadun, koskeva selvitys	223
Tonttien jakaminen	7
» järjestely	8
» muutetut rakennusrajat	9
» n:ojen 5 ja 7, Euran tien, varaaminen	27
» » 1, 2 ja 3, Hietalahdenrannan, muuttaminen tehdastonteiksi	184
» » 12, 14 ja 16 Porvoonkadun, rakennuttaminen	104
» tehdas-, vuokraaminen	151
» Vallilan, luovuttaminen	147
» » vuokraehdot	157
» varaaminen	27, 145
» yhdistäminen	6, 183
Tonttihuutokauppain toimittaminen	143
Tonttipaikka Helsingin teollisuuskoulua varten	25
» kirkkoa varten Tehtaanpuistoon	26
» konservatoriorakennusta varten	24
» koulua varten	27
» Käpylän puhelinkeskusta varten	27
» pientenlastenkotia varten	35
» taidehallia varten	24

Torikauppa	105,	160
Torpan erottaminen		146
Torppain, Herttoniemen, vuokraaminen		147
Toukolan asuntotontin vuokraaminen		151
» asuntotuotanto		87*
» raitiotien lisämaksun poistaminen		62
Tuberkuloosiin kuolleet lapset		4*
Tuberkuloosisairaala, ammattilehtisarjan hankkiminen sinne		239
Tuberkuloosisairaalan rakennustoimikunta, jäsenyys siinä		262
» rakennustyöt		30
» ylihoitajattarenviran täyttäminen		126
Tuberkuloottiset henkilöt, peruutettu päätös tonttipaikan luovuttamisesta asuinrakennusta varten heille		25
» perheet, lastenkodin perustaminen niiden lapsille		261
Tuberkuloottisten miesten kotiin asetettava järjestysmies		255
Tulensammutusvälineiden hankkiminen kansakouluihin	239,	241
Tulipalot	247,	19*
Tulli- ja pakkahuoneen, Katajanokan, korjaustyöt		35
Tullikamarin uusi tulli- ja postiosaston kaluston osto		243
Tuillipaviljongin, tilapäisen, rakentaminen Katajanokalle		193
Tulo- ja omaisuusverolautakunnan huoneiston vuokran vahvistaminen		179
» » » jäsenten vaali		139
Tulosääntö, vuoden 1928		84
Tuntipalkan korottaminen hätäaputoissa		69
Turbogeneraattorin, uuden, osto sähkölaitokselle		37
Tutkijalautakunnan jäsenten vaali		137
Tuulaakimaksujen maksuunpano		11*
Työehtosopimus kaupungin ja sen työntekijäin välillä	70—71,	72
Työjärjestyksen, kaupunginviskaalien, vahvistaminen		107
Työlaitoksen korjaustyöt	35, 247,	26*
» kuntainvälisen, perustaminen	120, 258,	26*
» ohjesääntö	119,	136
» toiminta	31*,	42*
Työnhakemukset työnvälitystoimistossa		101*
Työntekijäin, kaupungin töissä olevain, ammatti-, palkkain vahvistaminen		224
» » » » eläkesääntö		79
» » » » kesälomat	135*,	154*
» » » » lomapalkkain suorittaminen		225
» » » » palkat	69,	135*
» » » » palkkausjärjestelmä	49, 72—	73
» » » » sairaustapausten ja tapaturmain korvauksen suorittaminen		225
» » » » tapaturmavakuutus, sopimus siitä		224
» » » » työehtosopimus, heidän ja kaupungin välinen	70—71,	72
Työnvälityksen, merimiesten, järjestäminen	113, 100*,	104*
Työnvälityksestä saatava valtionapu	103,	208
Työnvälitystoimiston henkilökunta		101*
» johtajan vaali		128
» » virkaero		127
» johtokunnan antama vuosikertomus		100*

Työnvälitystoimiston johtokunnan jäsenten vaali	136
» kaluston osto	243
» lisämääräraha	238
» ohjesääntö	113, 100*
» viranpitäjään sijaisille suoritettavat palkkiot	216, 222
Työnvälitystoimistoon perustettavat uudet virat	113, 125
Työnvälitystä, oikeus harjoittaa	134
Työpalkat	49, 69, 72, 135*
Työsuhteet Helsingissä vuonna 1927	104*
Työt, ks. Yleiset työt.	
Työttömyys, sen ehkäisemistä tarkoittavat toimenpiteet	42, 68
» valtionapu sen ehkäisemiseksi	208
» ks. myös Hätäaputyöt.	
Työttömät naiset, ammattikurssien järjestäminen heille	69
Työväenasunnnot, ks. Kunnalliset työväenasunnnot.	
Työväenopisto, määräraha sen talon sisustamista varten	67
Työväenopiston johtokuntain jäsenten vaali	136, 138
» määräraha	240
» rakennuksen arvioiminen	194
» » palovakuuttaminen	247
» rakennuksesta luovutettava huoneisto kotitalouden y. m. kursseja varten	116
» ruotsinkielisen osaston huoneisto	32, 182
» suomenkielinen osasto, sinne perustettavat uudet virat	126
» valtionapu	102, 209
Työvälineiden osto rakennuskonttorille	240
» tulipalossa vahingoittuneiden, poistaminen	247
Tähtitornimäelle pystytettävä lipputanko	168
Täyttämistöiden jatkaminen Merisatamassa	189
Töölön, Etu-, uuden kaupunginasemakaava-ehdotuksen laatiminen	3, 259
Uimahallin rakentaminen	47, 123*
Uimahuoneiden, uusien, rakentaminen	259
Uimalaitosten, kaupungin, käyttö	179, 122*
Uimaranta, Seurasaaren, hiekan hankkiminen sinne	180
Uittaminen, puutavaran, siihen myönnetty lupa	171
Uivan telakan, Katajanokan, siirtäminen	189
Ulkoilmakonserttien toimeenpaneminen, määräraha sitä varten	117*
Ulkoilmavirkistykseen järjestäminen kansanlastentarhain lapsille	240
Ulosmittauksia varten myönnetty määräraha	237
Ulosottolaitoksen lisämääräraha	64
» tarkastajan antama kertomus	14*
Ulosottolaitoksessa tehtäviä uudistuksia	109—
Ulosottolaitosta varten vuoden 1928 menosääntöön otetut määrärahat	86
Ulosottolaki, lisäyksiä siihen	109
Ulosottotoimien tapahtuvan verojenperinnän tarkkailu	109— 112
Urheilu- ja leikkikentän järjestäminen Käpylään	43
Urheilukentän, Eläintarhan, käytöstä suoritettava maksu	168
» » lipputankojen paikoilleen jättäminen	168
Urheilulautakunnan antama kertomus	122*
» jäsenten vaali	137

Urheilun ja leikin määrärahan jako	234
Urheilupuiston aikaansaaminen	84
Urheiluseurojen avustaminen	77, 231
Uudenmaan kasarmien alueella olevan tontin luovuttaminen Helsingin upseeri- yhdistykselle	26
» » ent., ranta-alueen aitaaminen	192
Uudestaanjärjestely, aluelääkärien alueiden	113
» kansakoulunopettajain eläkkeiden	228
» kaupunginviskaalinvirkein	106
» kunnan virkein	123, 124, 254
» rahatoimikonttorin, sen aiheuttamat toimenpiteet	253
» toisen kaupunginvoudin konttorin työjärjestelmän 109—112, ...	14*
Uudestaanjärjestäminen, kaupunginvakaajanviran	132
Uudisrakennukset, istutusten vierellä olevat, niiden piirustusten hyväksyminen ..	250
Uudisrakennustoiminta, kunnallinen	87*
» vuonna 1927	76*
Utteruusrahat valmistavissa ammattikouluissa, määräraha niiden jakamiseksi ..	240
Vaali, aluelääkärien	128
» asunto-osakeyhtiöiden ja -osuuskuntain hallitusten jäsenten	262
» edustajain, eri tilaisuuksiin	139
» eräiden koulujen vanhempainneuvoston	139
» hallitusten ja lautakuntain jäsenten	136
» holhouslautakunnan puheenjohtajan	134
» kansakoulujen koululääkärien	128, 129
» kanslianjohtajan	128
» kaupunginjohtajan	128
» lakimääräisten lautakuntain jäsenten	139
» lastenhoidontarkastajan ja nuorisohuoltajan	128
» Marian sairaalan johtajan	128
» » sisätautiosaston ylilääkäriin	128
» puhtaanapitolaitoksen johtajan	129
» rahatoimenjohtajan	128
» rahatoimikamarin edustajain, hallituksiin, lautakuntiin, y. m.	257
» rakennustarkastuskonttorin rakennusinsinööriin	128
» ruotsinkielisten kansakoulujen tarkastajan	128
» terveydenhoitolautakunnan	135
» tilintarkastajan	135, 259
» työnvälitystoimiston johtajan	128
» valiokuntain ja komiteain jäsenten	135, 259—
» vuositilintarkastajain	135
» yksityisten laitosten hallitusten jäsenten	139
Vaalin, kunnallisen, aiheuttama valitus	135
Vahingonkorvauksen korottaminen, tapaturman aiheuttaman ruumiinvamman 224, ..	225
» suorittaminen	225
Vakaajia, kaupunkien erioikeus nimittää ja erottaa	132
Vakanssisäästö, siviilivirastojen leski- ja orpokassaan	54, 214
Vakautetun velan, kaupungin, kirjaanpano	203
Vakuutukset, määräraha niitä varten	247
Valiokunta pohtimaan kysymystä kunnan työntekijäin palkkauksen järjestämisestä ..	72
» » Leppäsuon alueen n:o 68 a lunastamista ja pakkolunastamista	136

Valiokunta tarkastamaan köyhäinboidon sekä kunnalliskodin ja työlaitosten ohjesääntöehdotusta	136
» valmistelemaan kysymystä kaupungin viranpitäjiltä vaadittavasta kielitaidosta	136
» » » » » viranpitäjien ja työntekijäin palkka- ja eläkejärjestelmän uudistamisesta	50, 136
» » » » » yleishyödyllisten yritysten ja laitosten avustusrahan jakokysymystä	135
Valiokuntain jäsenten vaali	135
Valkonauhayhdistyksen avustaminen	75
» työkoti Grankullassa, sen tarjoaminen kaupungille	120
Vallilan asuntotonttien luovuttaminen	147
» asuntotuotanto	87*
» korttelia n:o 580 koskevat rakennusmääräykset	105
» korttelien muutetut jaoituskaavat	4
» tonttien vuokraehdot	157
» vuokratontin lunastaminen	223
Valmistava poikain ammattikoulu varten myönnetty lisämääräraha	240
» tyttöjen ammattikoulu, palokaluston ostosimne	241
Valmistavan poikain ammattikoulun kiinteistön arvioiminen	194
» » » » » viranpitäjien sijaisille suoritettavat palkkiot	221
» » » » » tyttöjen ammattikoulun huoneisto	32
Valmistavat ammattikoulut, määräraha uuterausrahojen jakamiseksi siellä	240
» » » » » niiden valtionapu	102, 209
Valtionapu pientenlastenkotia varten	35
Valtionavustukset, myönnettyt	208—209
» vuoden 1928 tulosäännössä huomioonotetut	102, 103
Vanhaankaupunkiin rakennettavat saostusallaat vesijohtolaitosta varten	36
Vanhankaupungin raitiotien lisämaksun poistaminen	62
Vanhempainneuvosto, eräiden koulujen	139
Vantaanjoki, lupa puutavaran uittamiseen sinä	171
Varaaminen, tonttien	27, 145
Varasto- y. m. alueiden vuokraaminen	157
Varastoalueita koskeva päätös	152
Varastopaikkain järjestely Merisatamassa	260
» lilapäisten, tarkastus	258
» vuokramaksun korottaminen	8*
Varastosuojain, Eteläsataman, numeroiminen	192
Varoituserkkilaitteen, sähkö-, asettaminen	185
Vastuunvapauden myöntäminen kaupungin hallituksille ja lautakunnille	45
» » » » » Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokunnalle	45
Vaunuvaa'an pystyttäminen	190
Vedenkulutuksen lisämääräraha	241
Vedenkulutusmaksuista diakonissalaitokselle myönnetty alennus	48
Vedenottoaikan teettäminen Nikkilän sairaalalle	12, 41
Vedenpuhdistuslaitoksen, Alppilan, uudestaanrakentaminen	40
Veistosteosten osto	242
Velat, kaupungin	86
Veneeristen tautien poliklinikan määräraha	239
Venelaiturin rakentaminen	190

Verojen, kunnallis-, kanto	49
» » maksuajan pidentäminen	48
» periminen	206, 16*
» perinnän, ulosottotoimin tapahtuvan, tarkkailu	109—112
Verolippujen periminen	16*
Veronmaksajain, huolimattomain, aiheuttamat toimenpiteet	206
Verot, Eknäsin tilan	206
» kunnallis-, lisäveron laskeminen niille	205
Verotuksessa tehtävä vähennys verovelvollisen henkilön tuloista	48
Verotuksesta kertyvät tulot vuoden 1928 tulosäännön mukaan	103
Verotuslautakunnan, tulo- ja omaisuusverotuksen, jäsenten vaali	139
Verotustilaston laatiminen	5*
Verotusvalmistelukunnan antama kertomus	111*
» kanslia, kirjoituspöydän osto sinne	214
» lisämääräraha	238
» viranpitäjän sijaisille suoritettavat palkkiot	218
Verovelvollisen henkilön tuloista verotuksessa tehtävä vähennys	48
Veroäyrin suuruuden määrääminen	205
Veroäyrit, verotuslautakunnan panemat	112*
Vesialueen, Vanhankaupunginlahden, vuokraaminen	153
Vesijohtojen korjaaminen, korvaus siitä	207
Vesijohtojen laskeminen	23
Vesijohtolaitoksen henkilökunnan lisääminen	126, 255
» määrärahan ylittäminen	67, 68
» omaisuuden arvo	45
» saostusaltat	36
» tulot vuoden 1928 tulosäännön mukaan	102
» vuoden 1928 menosääntöön otetut määrärahat	93
Vesikioskien vuokraaminen	161
Vesilinnan korottaminen	36
Widerholm, A., neiti, hänen testamenttilahjoituksensa	248
Viemärijohtojen laskeminen	23, 41, 187
Viemäriolojen, kaupungin, järjestely, asiantuntijan lausunto siitä	262
Viikin latokartanon eräiden osain vuokraaminen	146
» » hankkiminen kaupungille	258
Viranpitäjille, köyhäinhuoltolautakunnan, järjestettävät kurssit	120
Viranpitäjän, kunnallisten, eläkesääntö	78
» » eroamisvelvollisuus	127, 256
» » kielitaito, heiltä vaadittava	136
» » nauttimista luontoiseduista vahvistettavat poistot	216
» » oikeus asua kaupungin ulkopuolella	257
» » palkkausjärjestelmä	49—54, 136, 2*
» » palvelusehtosäännön määräyksiä	106, 216
» teknillisten laitosten, tapaturmavakuutus	213
Viransijaisuuspalkkiot, myönnettyt	58, 216, 217—222
Virastohuoneistoissa, kaupungin, vallitseva tilanpuute, toimenpiteet sen ehkäisemiseksi	30
Virastot, kaupungin, niitä varten vuoden 1928 menosääntöön otetut määrärahat	86
Virkain, kunnan, lakkauttaminen	114, 123, 127
» » luokittele	51, 107, 112, 213, 255

Virkain, kunnan, uudestaanjärjestely	123, 124,	254
» » uusien, perustaminen	112, 116, 124, 125,	126
Virkamatkain korvaaminen		215
Virkasivutulojen menettämisen johdosta myönnetty korvaus		213
Virkavapauksia, myönnettyjä		129
Virkavapaus ammattiopiskelua varten, oikeus palkan nauttimiseen sen aikana		58
» sairauden takia, evätty anomus saada nauttia palkkaa sen aikana ..		57
» » » myönnetty, oikeus palkan nauttimiseen sen aikana 55,		211, 216
Virkavuosien laskemiseen myönnetty oikeus.....	53, 58—61, 83, 213,	2*
Virutushuoneiden viranpitäjät		254
Voimisteluseuroille myönnetty määräraha.....		234
Vuokra-alue, korvaus sitä koskevan sopimuksen purkamisesta		158
Vuokra-alueet, kaupungin, toimenpiteet niiden hoidon parantamiseksi		158
Vuokraaminen, alueiden Merisatamassa		152
» asuntotonttien ja -alueiden	147,	151
» Brändön tilan		146
» Eknäsin tilan		147
» eräiden alueiden		9*
» erään Pukinmäen alueen		27
» erään Taivaskallion alueen		153
» Herttoniemen maa-alueiden		147
» maapalstain, perunanviljelykseen		153
» ravintolain		180
» lehdastonttien		151
» tontin, Cygnaeuksen kokoelmia varten		153
» Topeliuksenkadun tontin n:o 8		15
» varasto- y. m. alueiden.....		157
» vesialueen		153
» vesikioskien		161
» Viikin latokartanon eräiden osain		146
Vuokra-anomuksista annetut lausunnot.....		146
Vuokra-arvojen, kaupungin koulutalojen, laskemisperusteet		63
Vuokraehdot, Vallilan tonttien		157
Vuokramaksut, alennetut		157
» suorittamattomat		158
» vahvistetut		146
Vuokran, Vävarsin valtionvirkatalon, suorittaminen		157
Vuokraoikeuden pidentäminen.....		153
» siirtäminen.....		154
Vuokrarahoja, myönnettyjä		215
Vuokrasopimuksen määräykset, muutetut.....		157
Vuokrat, rahatoimikamarin vahvistamat		209
Vuokratiedustelun järjestäminen	251,	4*
Vuokratontin, Vallilan, lunastaminen		223
Vuokratontit, asuntotuotanto niillä		87*
Vuosilintarkastajain palkkion korotus		61
» vaali		135
Vähennys verovelvollisen henkilön tuloista, verotuksessa tehtävä		48
Vävarsin valtionvirkatalon vuokra		157

Yhdistäminen, tonttien	6,	183
Yhteismäärärahoista palkattujen viranpitäjäin palkkajärjestely		53
Yhteisostojen järjestäminen kaupungin virastoille ja laitoksille		259
Yleisen ammattilaiskoulun huoneisto	32,	182
» » valtionapu		209
Yleiset rasitukset, niitä varten vuoden 1928 menosääntöön otetut määrärahat		88
» työt, kaupungin, määräraha niitä varten	42,	43
» » » niiden hallituksen antama kertomus.....		134*
» » » » » jäsenten vaali		138
» » » niitä varten vuoden 1928 menosääntöön otetut määrärahat		95
» » » tulot niistä vuoden 1928 tulosäännön mukaan		102
Yleishyödyllisen rakennustoiminnan avustaminen		209
» » edistämislainarahasto	86*,	96*
Yleishyödyllisten yritysten ja laitosten avustaminen	73—77,	92*
Ylioppilastalontorin liikenneolojen järjestely		28
Ylitetyt määrärahat	43, 64, 65, 67, 68, 239,	240
Ylittäminen, menosäännön määrärahain, sitä koskevain asiain käsittely		67
Ylityöstä suoritettu korvaus		211
Yritysten ja laitosten, yleishyödyllisten, avustaminen	73—77,	92*

Julkaisuluettelo.

A. Helsingin kaupungin tilasto.

- I. **Terveyden- ja sairaanhoito.** Helsingin kaupungin tilastokonttorin julkaisema.
1—13. 1910—26.
- II. **Ulkomaan kauppa.** Helsingin kaupungin tilastokonttorin julkaisema.
1—11. 1916—26.
- III. **Merenkulku.** Helsingin kaupungin tilastokonttorin julkaisema.
1—3. 1915—26.
- II—III. **Ulkomaan kauppa ja merenkulku.** Helsingin kaupungin tilastokonttorin julkaisema.
1—2. 1927—28.
- IV. **Helsingin kaupungin teknilliset laitokset.** Helsingin kaupungin teknillisten laitosten hallituksen julkaisema.
1—13. 1916—28.
- V. **Kaupungin tilit ja tilinpäätös.** Helsingin kaupungin rahatoimikonttorin julkaisema.
1—13. 1916—28.
- VI. **Opetuslaitokset.** Helsingin kaupungin tilastokonttorin julkaisema.
1—6. 1916—27.

- ### B. Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja.
- Helsingin kaupungin tilastokonttorin julkaisema.
5—11. 1909—15.
12—22. 1919—29.

- ### C. Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta.
- Helsingin kaupungin tilastokonttorin julkaisema.
21—40. 1908—27.

- ### D. Helsingin kaupungin kunnalliskalenteri.
- Helsingin kaupungin tilastokonttorin julkaisema.
1—7. 1911, 1914, 1919, 1922, 1924, 1926, 1928.

- ### E. Helsingin kaupungin kunnallinen asetuskokoelma.
- Helsingin kaupungin tilastokonttorin julkaisema.
1—6. 1923—28.

- ### F. Helsingin kaupunkia koskevat asetukset.
- Kunnallinen käsikirja. Helsingin kaupungin tilastokonttorin julkaisema.
1—4 vihko.
-